Egidius Romanus de esse et essentia. de mensura angelorum. et de cognitione angelorum.

¶ Clariss. Paulo Taruisino senatori & praefecto Patauii designato equitiq; ornatiss. Iaco. Bap. Rauennas Augustinianus theologus. S. P. D.

¶ Quantum licet furari ocium a rebus nostris & domestico negocio: quod cum meis patribus pro communi vita laboriose gerimus: eques magnificentiss. Paule Taruisini stemmatis decus: Tātum libenter in litterarum veterum munimenta descendimus: Ne clandestino humani hostis laqueo impudenter capti: In ipsa prona animantia veluti pecudes redigamur. Quapropter cum in templo Charitatis his diebus essemus ego & duo mei amicissimi in bibliothecam illorum patrum (ut soliti sumus) deuenimus: Subito in codicem hunc Egidianum incidi: Quē de ente & essentia voluit appellari. Verum enim uero demulctus statim in ingressu primę lectionis: nec prius recessi quin pene totum percurrerim. Sed adeo depravatus & mancus erat: ut in volucra sensuum: & ambitus litterarum incautus lector facile deduci posset. Ego vo tum existimaui rem fore perutilem si in pristinam dignitatem Egidium nostrum restituerim: ut & amici: & beniuolentes qui ad alendum animi studium se excitant: emendatione nostra sentiant legendo nō nihil proficere. Curaui deinceps ut sub optimi & vigilātissimi Andreę Asulani ex impressoria officina diligēter cuderetur: atq; id uolui sub tuo nomine effici: qui cum me non lateat quantum honestę eruditionis sis impense doctus: Qui & si vitam in medio rerum publicarum agis ad illustrandam rempub. officiosissimus. Ubi tot magistratibus & legationibus magnificētissime perfunctus. Et maxime modo: qui in summam censurę dignitatem es euectus. Ad domicilia tamen sapientię quandoq; diuertis. Quare libellos modo in lucem restitutos pulchrum esse obiectum tuo ingenio politissimo ego excogitaui: Hic de deo: de formis: & de intelligentijs subtilissime agitur. Quę sicut optima sunt in natura: ita in his cognoscendis homo uere fit homo. Ut quādo reipub. causis defessus: ad hęc superna: & altiora animum subleuans: Cognosces utiq; peracta felicissime vita: ubi in cęlo tibi fore destinatū locum. Accipe igitur iustissime eques munusculum hoc tui Rauēnatis: qui tantum Taruisinę domui deberi fatetur: quantum hęc eadem tota tibi ipsi.

¶ Altissimi Egidij Romani Philosophi & Theologi sũmi: Q̃ones de esse & ẽentia feliciter Incipiũt.

QUestio est Utrũ sit dare plura p̃ncipia simplr̃ p̃ma. Et videt̃ q̃ sic. q2 s̃m ph̃z 4° meta^ce. ubicũq3 est dare magis & minus & simplr̃. Sz est dare magis & minus malum. ergo est dare simplr̃ maluz & sũme malũ. ergo sunt duo p̃ncipia. vnũ sũme maluz a quo procedũt oĩa mala. & aliud sũme bonũ a quo p̃cedũt oĩa bona. ¶ P̃. in p̃mo ce. & mũdi scribit. Si vnũ cõtrarioꝝ est in nã & reliquũ. sed est dare summe bonũ. ergo erit dare & sũme maluz. ¶ Sz dicebat q̃ nõ est dare nisi vnũ p̃ncipiũ: q2 multitudo entiũ arguit vnitatẽ p̃ncipij. ¶ Cõtra. Multitudo entiũ est ex eo q̃ entia sũt ꝯcta ad hoc & ad illud. p̃ricipiũ aũt in entib9 est ex eo q̃ intelligimus ens separatũ. Sz si oĩa entia essent colores. & si color eẽt separatus nõ esset vnus color: q2 forma generis nõ est forma vna. Cũ ergo sit maior diuersitas in anologo q̃ in genere erunt multa entia separata. & per ꝯñs multa p̃ncipia p̃ma. Multitudo ergo entiũ nõ arguit vnitatẽ p̃ncipij. ¶ P̃. ens nõ ꝯhit per d̃rias additas: q2 tũc eẽt genus: ut declarari hẽt in 3° meta^ce. Sed ꝯhit per aliũ & aliũ essendi modũ. Sz s̃m aliũ & aliũ essendi modũ op3 dare aliõ & aliud ens separatũ: ergo idem q̃ prius. ¶ P̃. dicebat q̃ est vnitas p̃ricipij: q2 entia sũt ꝯnexa. ¶ Cõtra cõnexio arguit diuersitatẽ: q2 nõ cõnectit̃ actus actui nec potẽtia potẽtie. sed actus potẽtie ex eo aũt q̃ arguit diuersitatẽ nõ põt argui vnitas: ergo &c. ¶ P̃. dicebat q̃ est vnitas principij: q2 sunt entia ordinata. ¶ Contra. ordo arguit oppõm & ꝯrietatẽ: q2 sic nõ ꝯnectit̃ actus actui nec p̃fectum p̃fecto. sed ip̃fectũ ꝯnectit̃ sue p̃fectioni. sic per se nõ ordinat̃ act9 ad actũ nec p̃fectũ ad p̃fectũ. sed imperfecta ad p̃fecta. Si g̃ ordo arguit oppõm & ꝯrietatẽ & ꝯrioꝝ ꝯrie sunt cae ut dicit in 2° de gñatione. ex ordine entiũ magis ꝯrietas accipit̃ q̃ vnitas principij. ¶ P̃. bonũ addit ad supra ens. ergo ꝯtrahit ip̃m. ergo ens est in plus q̃ bonũ & maxime cũ illa additio dicat quid positiuũ. g̃ est aliquid ens q̃d nõ est bonũ. sed tale ens nõ poterit eẽ a deo. erit g̃ ab alio p̃ncipio. ¶ P̃. tale per p̃ticipationẽ arguit tale per essentiã. ergo malũ per participationẽ arguit malũ per eẽntiã. ergo est dare sũme malũ. ¶ P̃. malũ videt̃ esse per se intẽtũ & nõ a casu cũ sit in multis. sed q̃d est per se itentũ hẽt per se cãz. ergo &c. ¶ P̃. Ubicũq3 est dare 2^m ibi ẽ dare & p̃^m. sed est dare scd̃as cãs mouẽtes ad malũ. ergo est dare primũ mouẽs ad malũ. sed illud erit sũme malũ & p̃ncipiũ oĩum maloꝝ. ¶ P̃. dicebat q̃ in actione mala est duo ꝯsiderare. actionẽ & malitiã. actionis est causa deus. malitie aũt est defect9 creature. ¶ Cõtra. q̃cq̃d facit: facit rem cõpositã: q2 nõ fit nisi cõpositũ. g̃ facit mãm & formaz. ¶ Incõueniẽs est ergo q̃ vnũ agens faciat mãz & aliõ formã. est ergo icõueniẽs q̃ deus sit cã actionis & creatura sit cã malitie: quia nõ fit actio neq3 malitia sed actio mala. ¶ P̃. sunt plura eẽ separata. ergo sũt plures dij. p̃batio assumpte. nõ p̃dicat̃ eẽ de plurib9 in plurali nisi sit eẽ plurificatũ. Sz sum es est q̃d dicit eẽ p̃dicat̃ de personis diuinis in plurali: q2 dicit̃ pater & fili9 sunt. ergo p̃sone diuine hñt plura eẽ & per ꝯñs sunt plures dij. ¶ P̃. aliqui letant̃ cũ male fecerint & exultant in rebus pessimis. sed hoc nõ eẽt nisi malũ eẽt per se itentũ. ergo &c. ¶ P̃. modi intelligẽdi sequũtur modos eẽndi. Quot sunt ergo modi essendi tot erunt modi intelligendi: & ecõuerso. Sed essentiales modi intelligẽdi & essentiales modi p̃dicandi sunt tres. ut dicit̃ in 6° meta^ce. ergo tot erũt essentiales modi essendi. Non ergo oĩa reducunt̃ in vnũ esse nec in vnũ p̃ricipiũ. ¶ P̃. aliq̃ statim noiata hñt ꝯuolutã malitiã. taliũ ergo nõ põt esse auctor deus. reducent̃ ergo in aliud p̃n^m & erũt plura p̃ricipia. ¶ P̃. plura sunt necessaria: ergo plura sunt que non hñt cãm sui eẽ: q2 necessaria ipossibile est nõ eẽ. ergo nõ oĩa reducunt̃ in vnũ p̃ricipiũ. ¶ P̃. aug9 sup Jo. vult q̃ pater est p̃ricipiũ sine p̃ricipio: fili9 p̃n^m de p̃ricipio. g̃ plura p̃ricipia. ¶ P̃. p̃ricipiũ & p̃ricipiatũ sũt correlatiua. Sz quotiẽs multiplicat̃ vnũ correlatiuoꝝ totiens & reliquũ. Quot ergo sunt p̃ncipiata tot sunt p̃ncipia. ¶ Cõtra gen̄. p̃mo. In p̃n° creauit de9 celũ & terrã. deus ergo pater in vno principio. i. in vno suo v̄bo q̃d est vnũ p̃n^m cũ ipso creauit celum & terrã & oĩa que in eis sunt. ¶ P̃. si eẽnt plura p̃ricipia neutrũ esset p̃n^m: q2 p̃n^m & ultimũ & oĩa q̃ p supabũdãtiã dicũt vni soli ꝯueniũt. ¶ P̃. deute. 6° scribit̃. Dñs de9 uester deus vn9 est. ¶ P̃. entia sunt sicut nũi ut dicit̃ 8° meta^ce. Sed oẽs nũi reducunt̃ in vnitatẽ. ergo oĩa entia reducunt̃ in vnũ p̃ricipiũ. & p̃cedũt ab vno p̃ricipio sicut nũi ab vnitate. ¶ P̃. ad ro. 11. ex ipso & in ipso & per ipsum sunt oĩa. g̃ sunt ab vno deo & ab vno p̃ncipio. ¶ P̃. si eẽnt plura p̃ma p̃ncipia ꝯuenirẽt & differrẽt. ergo essent cõposita q̃d est incõueniens.

Respondeo dicendũ q̃ ad elucidandã ueritatẽ quesiti. tria declarabimus. Nam p̃mo declarabim9 vñ inuestigãda sit vnitas p̃mi p̃ricipij. & ostẽdem9 q̃ nõ sit modus ꝯuenientior nobis q̃ existẽtia entis & ex anologia ei9. p̃babimus quidẽ q̃ ex ipsius nã aperit̃ nobis ianua ad inuestigandum hui9 vnitatez. Scd̃o declarabimus quib9 & quot vijs ex natura entis sit inuestigãda talis vnitas. Tertio declarabimus vñ sumpserunt originẽ opiniones errãtiũ. ¶ Circa ueritatẽ quesitã p̃pter p̃mũ est sciendũ q̃ si ens eẽt gen9 ad oĩa entia forte ualde eẽt difficile inuestigare vnitatẽ primi p̃ricipij eo q̃ genus nõ dicat̃ formã vnã. Nam ut in arguẽdo tangebatur. nõ est melior via ad intelligẽdũ primũ p̃ricipiũ q̃ intelligere quoddã ens abstractũ & quoddã bonũ sepatũ. quodlibet eni creatũ est ens hoc. uel ens illud. uel bonũ hoc. uel bonũ illud. Sz deus est primũ ens per se ipsum bonum. per se separatum. vnde aug9. 8. de trinitate. c. 4. bonũ hoc. & bonũ illõ. tolle hoc. & tolle illõ & intelligas ipsum bonũ si potes & sic intelliges ipsuz deũ. sed ut tactũ est. si color esset sepatus nõ eẽt color vnus. & si albedo eẽt separata esset albedo vna. ergo si ens esset gen9. ens separatũ non esset ens vnũ nũo. difficile ergo eẽt inuestigare vnitatẽ primi principij si ens hẽret rõnem generis. Rursus si ens hẽret rõnes spẽi quasi clauderet̃ nobis via ad inuestigãdũ primũ p̃ricipiũ & vnitatẽ ei9. Nam cũ in specie sp̃alissima sit uera vniuocatio. si oĩa entia essent eiusdẽ speciei non daret̃ incitamẽtũ ex sensib9 ad inuestigãdũ prioritatẽ & posterioritatẽ in reb9: & ita esset q̃si nobis celatũ & occultũ quõ ex posterioritate effectuũ deueniẽdũ sit in prioritatez cause. Sed q2 ens dicit̃ anologice quasi apta est nobis ianua. ubi ex diuersitate effectuũ inuestigem9 vnitatẽ cãe p̃me. ¶ Propt̃ q̃d sciẽdũ est q̃ alia est vnitas anologi. alia generis. Nam vnitas generis uel etiã spẽi est vnitas predicatiõis ut pro tãto aliqua

sunt sub vno genere uel sub vna specie. qz natura illi⁹ generis uel speciei est reperta in oibus eis ꝑdicari de oib⁹: uel nihil eni est sub hoc genere aial. uel sub hac specie hō in quo nō reperiat nā aialis uel hoiz. z inde est q̄ ad aial uerū z pictū aial nō pōt eē genus: eo q̄ in aiali picto nā aialis reperiri nō possit. Sed vnitas anologi est vnitas attributiōis ut pro tāto dicunt ali qua sub vno anologo. nō qz reperiat vna nā: sed qz attribuūtur vni nāe: ut sanū dicit de aiali cibo z urina. Nō qz nā sanitatis repiat in oibus istis: qz nihil de sa nitate formalr̄ est in urina. sz oia illa anologant in sano: qz sanitati que est in aiali sunt oia illa attributa. z ab illa sanitate dicūtur oia sana. Sic ēt suba z accn̄s anologātur in ente: qz ab entitate q̄ est in suba dicunt oia accn̄tia entia eē. Jdeo dicit in 7° meta^ce. q̄ accn̄s nō est ens nisi qz est entis. i. qz est attributum entitati que est suba. z sicut oia accn̄tia sunt entia per entitatē que est in suba que est ens ꝑncipalr̄ z primū respectu accidētis. Sic oēs sube sūt entia per entitatē que est in suba ꝑma. i. in deo qui est ens ꝑncipalit̄ z primū. nō solū respectu accidētiū sed respectu oium. z inde est q̄ aliqui forte hoc mō loquēdi usi sunt dicentes deū esse illud respectu cui⁹ suba est accn̄s: qz sicut accidēs est ens per entitatem que est in suba. ita quelibet sba cāta est ens per eē qd̄ est in cā prima. Sed dices non est simile de sano respectu oiuz sanoꝝ z de ente respectu oium entiū: qz in alijs ab aiali nihil est de sanitate formalr̄. tn̄ in accidentib⁹ est aliquid formalr̄ de entitate. Ad qd̄ dici pōt q̄ est q̄si oino sile: ut ad ꝓpositū facit. Nā accn̄tia cōparata ad sbaz nō sunt entia ꝑpt̄ entitatē que sit in eis: nō q̄ nullam entitatē habeant: sed qz illa est ita debilis z ita ꝓpinqua non enti ut ꝑp̄ illam non mereant dici entia. sed ꝑpter entitatez que est in suba. sic itaqz nostrū eē ad diuinū eē cōparatuz est magis non esse ipse solum est ens per se. Nos aūt sumus entia propter eē eius. Uel possum⁹ dicere q̄ dato q̄ accidētia dicant entia ꝑpter entitatē que est in eis. nunq̄ dicent entia ꝑpter entitatē illam in se. sz propter entitatē illā attributam alteri. Jta q̄ semper vnitas anologi est vnitas attributionis. Jta q̄ nunq̄ anologū ẜm q̄ huiusmodi dicet de aliquib⁹ duobus qui vnū nō attribuat alteri uel ambo attribuant 3°. z qui hoc nescit nāz anologie ignorat. Scd̄z ergo hoc in anologo est duo ꝯsiderare. ea que attribuunt z illud cui attribuunt rōne eoꝝ que attribuūtur in anologo est maior diuersitas q̄ in specie uel in genere. qz illa hoc mō sub anologo ꝯtinent que ad vnū genus reduci nō possunt. Sed rōne ei⁹ cui attribuūtur in anologo per se loquēdo est maior vnitas q̄ in genere uel in specie: qz nunq̄ neqz genus neqz species predicatur de plurib⁹: nisi illa plura realiter differūt. sz illa realis differētia nō eodē modo sit hic z ibi: qz in genere est per formā in specie est per mām. Sed anologuz pōt predicari de plurib⁹ dato q̄ sit realiter vnū illud cui attributa sunt plura illa: ut dato q̄ nō esset nisi vnum aial adhuc sanuz posset dici de pluribus. videlicet de illo in quo esset sanitas z de urina significāte sanitatē illā z de cibo ꝯseruante eā: imo accidit sano ut anologum est q̄ dicat de pluribus aialibus sanis: qz ẜm hoc nō est anologū sed magis habet vniuocationem ad illam. Sic z si esset vna suba nūo adhuc ens dice ret anologice de multis. z hoc posito multa accn̄tia possent dici entia per attributionē ad illud vnū. Sic etiā per cōparationē ad vnuz separatū esse. oia entia dicent entia per attributionē ad ipm. ex natura ergo entis z ex anologia eius aperta est nobis via ad investigandam diuersitatem effectuū z vnitatem ꝑncipij.

Nam si ꝯsideremus ea que attribuūtur: habemus diuersitatez effectuū. si id cui attribuūtur vnitatē ꝑncipij. ¶ Uiso quō ex natura entis z ex anologia ipsius inuestiganda est primi ꝑncipij vnitas. Restat ostēdere quib⁹ vijs hoc inuestigare possumus. propter qd̄ sciēdum est q̄ si ex nā entis inuestiganda est vnitas ꝑme cause inq̄tū oia entia attribuūtur ei. opz hanc vnitatem tot modis inuestigare quot modis ipsum primū est cā oium entiū. qz tot modis entia ei tanq̄ cāe sunt attribuenda. est aūt deus respectu entiū in triplici genere cause ut dicit cōmētator in 7° meta^ce. s. in genere cause efficiētis formalis z finalis. ẜm hoc triplici via inuestiganda est vnitas primi ꝑncipij. prio ut est in genere cause efficientis siue cā efficiens entiū. Nam cū ens sit anologū. z anologia ut est diffusius declaratū accipienda sit per attributionē nō sunt aliqua duo entia ut entia sūt quoꝝ vnū nō attribuit alteri uel saltiz ambo nō attribuūtur 3°. ꝓpositis ergo duob⁹ entib⁹ querā si vnū attribuat alteri. i. si vnū dicit ens propt̄ entitatē que est in alio. querā de illo alio utruz sit ens propter entitatē que sit in alio. q̄ si ambo attribuunt tertio. querā de illo 3°. nō erit abire in infinitū. erit ergo dare aliquid qd̄ nō attribuitur alteri. sed alia attribuūtur sibi. ita q̄ ipsum non erit ens propter eē q̄ sit in alio. Sz alia erūt entia propter eē qd̄ est in ipso. qd̄ aūt est tale uoco primū principiū. si aūt dicas plura eē talia que nō attribuūtur alijs: sz alia attribuūtur eis. z ita plura sunt ꝑma ꝑncipia. patet q̄ ex anologia entis nunq̄ est dare aliqua duo quin vnū attribuat alteri uel ambo attribuant 3°. Si ergo plura sūt talia uel ambo attribuerent 3°. z tūc neutrū esset primū ꝑncipium. uel vnū attribueret alteri. z tūc illud primi ꝑncipij rōnem habere nō posset. Ex hoc ergo q̄ est deuenire ad vnū cui attribuūtur oia z qd̄ est cā efficiēs oium vnitatē principij inuestigare possumus. Hac aūt via procedit dionysius 4°. c. de di. no. qui vult q̄ non sit dare duo aliqua quin vnū nō sit cātuz ab altero uel ambo sint cāta a tertio: per quā viam oino ostēditur q̄ est deuenire ad vnū a quo oia sūt causata z producta z cui sunt oia attributa. hec etiā via pōt haberi a pho ex 2° meta^ce. ubi primum in quolibet genere dicit esse causaz oium alioꝝ: z qz in genere entiū est deuenire ad aliquod primū illud erit causa oium alioꝝ. illud erit cui oia attribuent. illud erit per se ens z oia alia dicent entia per esse eius. vnde cōmentator sup eodem 2° meta^ce dicit q̄ vnum est per se ens z per se uerū. z oia alia sunt entia z uera per esse z ueritatem eius. ¶ Scd̄a via ad inuestiganduz hoc idem sumit ex eo q̄ est cā formalis oium. ymaginabunt eni q̄ perfectiones ut sunt in materia z ut habēt esse abstractū tenent modū oppositū: qz ut sunt in materia q̄to vniuersaliores tanto imperfectiores. Nā ut dicit cōmētator sup 2° meta^ce super illo cap°. Qm̄ in fūdamēto nature nihil est distinctum māa prius recipit formas magis vniuersaliores. z postea min⁹ vniuersales. forme ergo materiales ut considerant sub esse magis ulī prius sunt in materia recepte: z ideo sūt magis in potentia z magis imperfecte. vnde z forma generis est magis in potentia z magis imperfecta q̄ forma spēi. Quare si ꝑfectiōes haberēt eē abstractū q̄to vniuersaliores tanto perfectiores. nam cū spēs addat supra genera z illud qd̄ addit supra aliud sit cōpositiuus eoꝝ z per ꝯsequens potētialius. Si forma generis eēt forma vna z esset abstracta eēt multo simplicior. z per ꝯsequens actualior q̄ forma spēi. si ergo ipsum eē aēt

abstractū hēret qcqd in se est ⁊ qcqd est de rōne entia. ⁊ hēret in se omniū pfectionē. ⁊ qꝛ hoc itelligim⁹ esse deum quoddam eē purū abstractum oportet ꝙ illud sit omniū perfectissimū ⁊ ꝙ habeat in se omnes perfectiones. si enim forma quāto vniuersalior tanto īperfectior ut est in materia. ⁊ perfectior ut est per se existens eē qd est vniuersalissimū si ponit per se existēs erit perfectissimū: ⁊ qꝛ tale quid est deus ideo ipse est perfectissim⁹ ⁊ est in ipso omnis perfectio: ⁊ ideo est forma exēplaris oium ⁊ oia entia oium generuz sunt exēplata ab ipso: qꝛ perfectiones omniū reperiunt in ipo. tale aūt qd est sic perfectissimū plurificari nō pōt qꝛ omissa plurificatione que est penes relata sicut est in personis diuinis. loquēdo de plurificatione penes absoluta nunq̄ est plurificatio aliquoꝝ nisi vnum sit perfectius alio ut apparet in genere ⁊ in anologo. uel qꝛ utrūqꝫ sit imperfectū ut apparet in rebus mālibus sub eadem ꝯtentis specie: ⁊ qꝛ eo ꝙ est sic perfectum nihil pōt esse perfectius ut sit plurificatio talium sub eodem genere uel sub anologo. ⁊ qꝛ in eo nulla est īperfectio ut in eadem specie possit plurificatio taliuz inueniri. oportet ipsum eē vnū ⁊ in plurificatū. intelligendo igit̄ primū pncipiū esse quoddam esse purū ⁊ abstractū. Duplici via declaratū est tale qd plurificari non posse. primo qꝛ oia habent esse per ipsuz ⁊ oia attribuūtur ei ⁊ ipse est omniū cā efficiens. Secūdo qꝛ perfectiones oēs reperiunt in eo ⁊ ipse omniū exēplar ⁊ forma. ad hanc autem viam ꝙ ipse habeat sic perfectiones oēs ⁊ bonitates: ualent tam dicta scōꝝ ꝙ phoꝝ. Nam aug⁹. 8° de trini. c. 3. dicit ꝙ ipse non est alio bono bonū: sed est omnis boni bonū. ⁊ anselmus prosolog. 5. cap° ait ꝙ deus est quicqd est meli⁹ esse ꝙ non esse. ⁊ dionysius. 12. de di. no. dicit ꝙ laudare nos ꝯuenit eum qui est infinitoꝝ nominū. appellat enim dionysius deū infinitoꝝ nominū qꝛ sunt in eo infinite perfectiones fm qualibet quarū nominari pōt. ⁊ phs. 5. metaᶜᵉ vult ꝙ in eo congregant perfectiōes oium generū. ¶ Tertia via ad hoc idē sumit ex eo ꝙ ipse est oiuz finis. ⁊ hec est via phi in. 12. metaᶜᵉ circa finem qui uolens inuestigare [illegible] primi principij dicit totū vniuersuz ordinari ad deū tanq̄ ad suuz finez. sicut totus exercitus ordinatur ad ducē. Sicut enim totus exercitus ordinatus est ⁊ cōnexus ꝑpter vnū ducē. sic totum vniuersum est ordinatū ⁊ ꝯnexū propter vnū bonū finale qd intēdit in toto eo. vnde phs in eodem. 12. dicit ꝙ entia nolūt male disponi: sz bene. Si autem essent plures principes ⁊ plura pⁱma entia nō essent bene disposita: quia essent incōnexa ⁊ inordinata propter qd ipse concludit ibidē ꝙ est vn⁹ principatus ⁊ vnus princeps. ¶ Errores aūt in hac qōne ex ipsis entibus sumpserūt originē. Uidemus enim in entibus pluralitatem cōtrarietatē ⁊ defectū. Uidentes enim aliqui pluralitatē entiū crediderunt esse plura principia in que entia reducūtur ⁊ hoc mō errauit pythagoras ponēs. 10. pⁱncipia bonoꝝ. videlicet finitū. ipar. dextū. vnū. masculū. quiescēs. rectū lucem bonū ⁊ quadrangularem. ⁊. 10. maloꝝ. videlz hys opposita. cui⁹ positio pᵒ metaᶜᵉ recitat. Alij vō videntes entium cōtrarietates dixerūt plura eē pⁱma principia cōtraria ⁊ hui⁹ positionis videt fuisse empedocles ponens litem ⁊ amicitiā esse rerū principia ut apparet ex pᵒ de gñatiōe. Rursus aliqui vidētes defectum in entibus crediderūt esse duo principia. vnū maloꝝ a quo creatur defectus. ⁊ aliud bonoꝝ a quo influunt pfectiōes. ⁊ hui⁹ rei positiōis fuit maniche⁹ quē iprobat aug⁹. 21. cōtra faustum. 8. cōfes. capᵒ. 10.

Sed hij errauerunt qꝛ si in entibus est multitudo est attributa vni. Sed in entib⁹ est cōtrarietas cōnexa ⁊ ordinata per vnū. Si in entibus est defect⁹ est per recessum ab vno. Uidemus enim ꝙ aliqui sagittantes bene sagittant. aliqui vō male. sed nō propter hoc damus duo signa: ut respectu vni⁹ accipiatur ꝓiectiōes male ⁊ respectu alterius bone. Sed dabimus vn⁹ m ⁊ idem signū ad qd accedēdo bene proiciatur ⁊ recedendo male. Sic dabimus vnū principiū ⁊ vnū optimuz ad qd appropinquātes sumus boni ⁊ a quo recedentes sumus mali.

Ad primum dicendum: ꝙ ubicūqꝫ est dare magis ⁊ minus. ibi est dare simpliciter non quocūqꝫ modo. sed respectu cuius sumatur magis ⁊ minus. vnū est enim simpliciter bonū qd est optimū respectu cuius sumit magis ⁊ min⁹ bonū per accessuz ⁊ magis ⁊ min⁹ malū per recessuz. magis ergo ⁊ minus malū nō arguit simpliciter malū sed arguit simpliciter bonū: respectu cuius per maiorem ⁊ minorē recessum sumitur magis ⁊ minus malum. ¶ Ad 2ᵐ dicendum: ꝙ in uere cōtrarijs ueritatem habet si vnum cōtrarioꝝ est in natura ⁊ reliquū: qꝛ uere cōtraria sunt sub eodem genere ⁊ quilibet dicit aliquā entitatem. Cum ergo ꝯtraria presupponat gen⁹ aliquod: qꝛ illud gen⁹ non esset nisi haberet sub se utrūqꝫ cōtrarioꝝ. oportet ꝙ si vnū cōtrarioꝝ sit in natura ꝙ sit ⁊ reliquū. Sed tunc rō non est ad ꝓpositum: qꝛ bonū ⁊ malum fm ꝙ huius nō proprie opponuntur cōtrarie sed pⁱuatiue. Uel possumus dicere ꝙ ipsi optimo ⁊ ipsi primo principio nihil est cōtrariuz: qꝛ cōtraria siue priuatiue semper respiciunt idē subiectū. ⁊ quia deus est esse purū abstractum nō ꝯtectum ad aliquā naturā nec ad aliquod subiectum sibi nihil contrariū esse potest. si ergo tale optimuz est in natura nō oportet ꝙ sūme malum sibi cōtrarium reperiat in natura. ¶ Ad 3ᵐ ⁊ 4ᵐ dicendum: ꝙ anologia entium ⁊ diuersi modi eēndi ⁊ participandi in entibus arguunt vnum esse purum a quo omnia habent esse ⁊ cui omnia debent attribui. ¶ Ad 5ᵐ dicendum: ꝙ si cōnexio diuersitatē cōnexoꝝ arguit. arguit tamen unitatem cōnectētis. Nā si actus ⁊ potentia que cōnectunt habēt aliquā diuersitatē. oportet tamē deuenire ad vnū primū motorem cōnectentem omnē potētiam suo actui. ¶ Ad 6ᵐ dicēdum: ꝙ si ꝯtrarietas arguit diuersitatem contrarioꝝ ordinatorum in vno vniuerso. arguit tamē vnitatem ordinantis. ⁊ certum est ꝙ multa sunt ordinata. sz vnū est ordināns. ¶ Ad 7ᵐ dicendum: ꝙ nō omnis additio ꝯtrahit rem q̄tū ad supposita. est enim de rōne additionis ꝙ faciat rez posteriorem esse fm intellectum. sed non oportet ꝙ semper illa additio sit restrictiua fm supposita: qꝛ potest talis additio cōcomitari omnia illa: ⁊ hoc locuz habet tam in additione positiua q̄ in priuatiua. ut si vnum addit supra ens oportet ꝙ intellectus vni⁹ sit posterior intellectu entis. Ita ꝙ res prius intelligitur esse ens q̄ esse vna. Sed nō oportet ꝙ vnū cōtrahat ens: imo vnum ⁊ ens se cōsequūtur ut dicitur in 4ᵒ metaᶜᵉ. ⁊ ꝙ dictū est de vno ueritatē habet de bono. Nam bonū qd addit supra ens est posterius ente: qꝛ pri⁹ intelligitur aliqd esse ens q̄ esse bonū. ens enim ⁊ esse sunt de primis conceptibus mentis. rōne ergo additionis bonū est posterius ente. sed non strictius ipso: imo bonuz dicitur equaliter ente: ut scribitur in pⁱo ethicoꝝ. Plato tamē posuit ꝙ bonū est in plus q̄ ens quomodo uerificari possit nō est presentis speculationis. ¶ Ad 8ᵐ dicendum: ꝙ non quicquid est

per accidēs intentū est a casu ⁊ in paucioribus ut na-
tura per se intendit generationē per accidens corru-
ptionem: tamē corruptio nō est in paucioribus ꝙ ge
neratio: imo semper generatio vnius est corruptio al
terius. ⁊ tamen corruptio est intēta per accidens. ma
lum ergo est preter intentionē ⁊ preter voluntatem:
qꝛ nullus aspiciens ad malum agit ꝙ agit ut vult dio
nysius. 4° de di. no. peccator ergo per se intendit de-
lectationē. per accidens v̄o intendit malum ⁊ inordi
nationē: ⁊ tamen malum ⁊ inordinatio sepe ⁊ etiam
semper possunt esse annexa delectationi illi. ¶ Ad
9m dicendum: ubicūqꝫ est dare aliqua per participa-
tionem ibi est dare aliq̄d simpliciter nō tamen simpli
citer oportet istud sit aliud in bonis ⁊ aliud in malis.
sed est vnum optimū simpliciter respectu cuiꝰ omnia
bona per accessum ad illud participant bonitatem. ⁊
omnia mala per recessum ab eodem participant ma-
litiam. ¶ Ad 10m dicendum: ꝙ in habentibus ordi
nem per se est deuenire ad primū. malum aūt non est
per se intentū: sed per accidens. ¶ Ad 11m dicendū:
ꝙ deus in omni re cōposita est causa tam materie ꝙ
forme. sed malum nō dicit materiam neqꝫ formā: sed
defectum forme. ¶ Ad 12m dicēdum ꝙ pater ⁊ filiꝰ
sunt: sed non propter hoc arguit ꝙ sint ibi plura esse:
sed ꝙ plures habētes esse. est enim sensus pater ⁊ fi-
lius sunt. i. habent esse vnum. est enim vnū eē omniū
trium personarū. ¶ Ad 13m dicendum: ꝙ aliqui le-
tant cum male fecerint: ut illi qui nō agunt ex ignorā
tia uel ex passione. sed ex certa malitia. tales autē lꝫ
sint peiores alijs non tamē per se volunt nec eligunt
ipsam inordinationē. sed per se intendunt delectatio-
nem aliquā cui inseparabiliter est annexa iordinatio.
¶ Ad 14m dicendū: ꝙ sunt eēntialiter plures modi
essendi. sed omnes illi modi fluunt ab vno esse puro
qui est oīum alioꝝ principiū. ¶ Ad 15m dicendū: ꝙ
quātūcunqꝫ aliqua habeant ꝯuolutā malitiā. tn̄ ꝙtuꝫ
ad id qđ est ibi causa entitatis habent cām efficietē.
sed ꝙtum ad id qđ inordinationis nō habent causam
efficientem sed deficientem. talium ergo ꝙtum ad id
qđ entitatis habent: est causa deus. tamen quia efficit
deuꝫ mediante creatura rōne creature potest habere
actio illa ꝯuolutā ⁊ cōnexam inordinationē ⁊ defor
mitatem. ¶ Ad 16m dicēdum: ꝙ nihil est necessariū
oibus modis nisi solum primū principium. ⁊ ideo so-
lum illud nō habet aliam causam. omnia aūt alia sunt
effectus eius. ¶ Ad 17m dicendum: ꝙ pater est ꝑn-
cipium sine principio. filius principiū de principio am
bo tamen non plura principia sed vnum principiū ut
vult augꝰ. 10. de trini. c. 13. Sicut qꝛ filius est ab alio:
ideo est deus de deo. nō autē dicimus hoc de patre:
pater tamen ⁊ filius non dicūtur dij: sed vnus deus.
¶ Ad 18m dicēdū: si quilibet filius habet patrē. non
tamen oportet ꝙ tot sint patres quot sunt filij. ergo si
principiatū dicitur relatiue ad principia. sic etiam qui
libet monachus habet abbatem: nō tamē tot sunt ab
bates quot sunt monachi. sic quodlibet principiatum
habet principiū. non tamē oportet ꝙ tot sint princi-
pia quot principiata. poterit enim esse vnū principiū
respectu plurium uel respectu oīuꝫ principiatoꝝ. re-
spectus ergo plurificātur ꝫm numerū principiatoꝝ:
qꝛ si ab vno principio ꝓcedūt plura principiata quot
sunt illa ꝑncipiata tot sunt respectꝰ ipsius principij ad
illa. uel ꝫm rem uel saltem ꝫm rōnem. ipsum tn̄ princi
piū nō opꝫ plurificari ꝫm nūm ꝑncipiatoꝝ.

Secundo queritur Utruꝫ ab vno
principio simplici possint imediate plura ꝓcedere: ⁊
videtur ꝙ non. qꝛ ab vno motore separato ꝫm phm
in 12. metacē non procedit nisi vnus motus. ergo ab
vno principio separato qđ est deus nō ꝓcedit nisi vnꝰ
effectus immediate. ¶ P̄. sicut res procedunt a deo
sicut a causa efficiente. ita reducunt in ipm sicut in fi-
neꝫ. sꝫ prout reducunt res in deū ut in fineꝫ reducunt
vna mediante alia: ut creatura corruptibilis mediate
spirituali. spiritualis inferior ut anima mediāte supe-
riori. a deo ergo nō ꝓcederet imediate nisi vnuꝫ tm̄.
¶ P̄. maior est equiuocatio ⁊ maior est differentia
inter deum ⁊ creaturam ꝙ inter corpus celeste: ⁊ ista
inferiora. sed corpus supercęleste nō potest ꝓducere
nec generare vnam rem nisi mediante alia. simile spe
ciem mediante simili specie: ut hoiem mediante ho-
mine. ⁊ equū mediante equo. propter dissimilitudi-
nem eni quā habet celum ad equū non potest facere
equū nisi mediante equo. ergo cum maior sit distātia
inter deum ⁊ creaturam non poterit facere imediate
duas creaturas. sed faciet vnā mediante alia ut crea-
turam magis distantem ⁊ magis imperfectā median
te creatura minus distante ⁊ magis perfecta. ¶ P̄.
ꝫm dionysiū 4° de di. no. ab eodem nō possunt ꝓce-
dere imediate cōtraria perfecte. cum ergo in genere
entium reperiatur perfecta cōtrarietas. saltem talia
non poterūt imediate procedere ab eodem ꝑncipio.
¶ P̄. ordo est per se in rebus: qꝛ istud est maximum
bonū qđ reperitur in entibꝰ. ita ꝙ post bonū ducis. i.
post bonū diuinū qui est duꝫ ⁊ princeps oīum. nō est
tm̄ bonū sicut bonū ordinis. sed istud bonū maxime
attenditur per respectum cause ad causatuꝫ. ergo ꝫm
modū ordinatiuū causabunt entia. ⁊ ab vno ꝑncipio
ꝓcedere. ut vnū mediante alio. ¶ P̄. in 2° metacē eē
diuinū respectu oīum aliorum assimilat colori ignis
respectu oīum alioꝝ coloꝝ. qꝛ sicut calidū in igne est
causa omniū alioꝝ calidoꝝ. sic primum ens est causā
oīum alioꝝ entiū. sed qui cognosceret calidū in igne:
nō cognosceret distincte omne calidum. ergo deuꝫ co
gnoscens se nō cognosceret distincte oia entia: sed cā
indistincta nisi determinet per cām aliam nihil agit.
ergo deus nullum effectuꝫ imediate producit. sed in
omni actione sua presupponit alia agentia. ¶ P̄. ꝫm
dionysium 2° de di. no. que sunt causatoꝝ abūdātius
insunt causis. si ꝫ reperit pluritas in causatis abundā
tius reperiet in causis. Ita ꝙ plura cāta ꝓcedēt a plu
ribꝰ causis. Non ab vna causa uel saltē imediate plu-
ra non procedent ab vno. ¶ P̄. ut scribitur 2° de ge
neratione. Idem manēs idē semp facit idem. sed deꝰ
semper manet idem cum sit omnino simplex. ergo ab
eo ꝫm se imediate nō possunt ꝓcedere plura. ¶ P̄.
persone diuine minus differunt ꝙ creature. ergo ra-
tiones in deo per quas producunt persone diuine mi
nus differrēt ꝙ rōnes per quas producunt creature.
sed rōnes per quas producūtur persone diuine diffe
runt realiter relatiue. ergo rōnes per quas ꝓducūtur
creature differrēt prius ꝙ realiter relatiue. Sꝫ ultra
differentiā realē relatiuā nō est nisi differentia realis
absoluta. ergo a deo nō possunt procedere ultra per
creationem nisi sit compositus ⁊ sit in eo pluralitas
absolutorum. ¶ P̄. in deo nō est pluralitas nisi ꝫm
rōneꝫ. sed sicut est in eo pluralitaꝫ huiꝰ possunt ab eo
plura procedere: nō ergo poterūt ab eo plura proce
dere nisi ꝫm rōnem tm̄. ¶ P̄. illa pluritas rōnuꝫ est
in intellectu nostro non in deo cum sit sūme simplex.
sed id qđ est in intellectu nostro nihil facit ad produ-
cere dei. ergo propter talem pluralitatē nullo modo

poterit deus imediate plura producere. sed nõ est da re quõ hoc possit aliter. ergo 7c. ¶ P̃. per potentiã generatiuam in diuinis nõ generatur nisi vnus filius: ergo a filii per potẽtiam creandi non creabit nisi ime diate vnus effectus. ¶ P̃. nulla causa ulis determinatur ad effectũ aliquẽ nisi mediante causa pticulari. Sicut nec gen⁹ determinat ad spẽm nisi mediãte dif ferẽtia: ergo a deo qui est cã vniuersalis nihil pcedet nisi mediante aliquo agente determinãte ipm. ¶ P̃. processio spũs sci presupponit pcessionem filij: ergo processio vni⁹ persone diuine presupponit pcessionez alterius. pari ergo rõne pcessio vnius effectus pre supponit processionẽ alterius ordinate: ergo pcedũt effectus a deo ut vnus mediãte alio. ¶ In õrium est Eccle. 15. qui viuit in eternũ creauit oĩa simul. Si er go oĩa sunt creata simul: nõ est creatũ vnũ mediante alio. ¶ P̃. deus est oĩpotẽs: ergo nihil presupponit. ergo põt quodlibet totum imediate pducere. ¶ P̃. geñ. pmo scribit q in principio creauit deus celum 7 terram. simul ergo ab initio oĩa creata sunt celũ 7 ter ra: ergo sunt immediate creata ab ipso 7 nõ vnũ me diante alio: qz tunc vnũ esset prius creatum q̃ aliud.

Respondeo dicendum: q sententia phi q idẽ manens idẽ semp facit idẽ. nõ videtur huic ueritati cõtradicere. Nõ enim est in tentio phi probare in 2° de generatiõe ubi uerba ista adducunt q ab eodem deo simplici nõ possit imedia te procedere plura. sz q a deo eterno nõ possunt ime diate procedere noua. videt enim imaginari phs q a deo ab eterno processit quicq̃d potuit procedere. Si autẽ postea reperta est nouitas in entibus nouitatem illaz attribuebat scd̃is causis. Nam si a deo procedit aliquid de nouo fm cum hoc eẽ nõ potest nisi sit mu tatio facta in deo. qz ipse est idez semp eodẽ modo se habet in causando. q nihil mediate procedit nunc de nouo ab eo q nõ pcesserit ab eterno. per uerba ergo phi non negat pluralitas effectuũ a deo sed nouitas. Dubiũ tamẽ est quid senserit de aĩa humana. Naz ut patet in 2° de aĩa intellectus est perpetuus 7 incorru ptibilis. ¶ Rursus multũ sonãt uerba eius q intel lectus sit forma corpis. imo oĩno credendũ est ipsum hoc sensisse. de potentia ergo materie nõ potest talis forma educi cũ sit perpetua 7 incorruptibilis. nec ẽt talis forma põt esse eterna cũ sit forma corporis. vi detur ergo relinqui q semp nouis corporibus infun dant noue aĩe. q si tamẽ hoc Ar. sensit qd dubiũ est: nõ tamẽ recessit a sua sniã. q idem manẽs idẽ semper facit idem. Nam facies alicuius semper est apta nata multiplicare imaginem suã ad speculũ. q si tamẽ mõ opponit faciei speculũ 7 pmo nõ opponebatur. ita q modo multiplicat imaginẽ suam ad p̃mũ 7 pri⁹ non multiplicabat. hoc nõ est ex mutatione faciei: sz ex no uitate oppõnis speculi. Sic deus aĩaz intellectiuã q̃si quãdam suam imaginem semp est paratus infundere corpori debite organizato. Sed si modo infundit 7 prius nõ infundebat hoc non est ex nouitate facta in ipso: sed ex nouitate facta in corpore q ponit nouiter organizatũ. vba ergo phi nõ solũ q̃tuz ad pductionẽ aliorũ effectuũ. sed ẽt q̃tum ad productionẽ aĩe intel lectiue. dato q sic senserit ut dictũ est. nec plus nolũt nec plus arguũt. nisi q a deo eterno nõ pcedit aliq̃d nouũ nisi in aliquo alio pri⁹ sit facta nouitas aliqua. ¶ Uiso q uerba Ar. ueritati quesite nõ ɔtradicũt restat videre utrũ aliorũ phorũ dicta huic ueritati re pugnẽt. Uidet aũt liber de cãis huic ueritati eẽ con trarius. qz in cõmẽto tertie ppõnis dicit de⁹ creauit aĩam mediante intelligentia. Si ergo aĩa que est infe rior intelligẽtia creata est a deo mediãte illa pari rõe intelligẽtia inferior est creata mediante superiori: ita q solũ vnũ a deo imediate processit. sed si bene cõsi derent uerba dicti auctoris nõ ɔdicunt huic ueritati. Nam cũ auctor ille pri⁹ dixisset q deus creauit aĩam mediante intelligẽtia. in eodẽ cõmẽto postea dixit q deus creauit aĩam 7 posuit eam substramentũ intelli gentie. ipsa ergo aĩa fm p̃fatũ auctorẽ q̃tuz ad sbam est creata a deo. sed q̃tum ad pfectiões est substrata intelligẽtie a qua recipit pfectiones multas. Si ergo dicta illius libelli uolum⁹ sine repugnantia exponere dicemus q intelligẽtia hẽt cãlitatẽ supra aĩam: 7 aĩa est causata mediãte ea: nõ q̃tum ad subam sed q̃tum ad perfectiones alias. ¶ Inter ceteros aũt huic ue ritati õrius videtur fuisse auic. qui oĩno vult q a deo imediate nõ possit nisi vnũ pcedere. Nã in. 9. meta ce sue. c. de ordinatiõe. esse intelligẽtie 7 aĩarũ 7 corpo rũ celestiũ motorũ. 7 pmo uolens ipse auic. indagare cãm plitatis in entib⁹. ait q a deo nõ possũt imediate esse cãta multa nec fm numerũ nec fm diuisionẽ: sed ut ipse vult eodẽ libro 7. c. cũ intelligẽtie sint multe 7 anime celorũ multe 7 corpora celestia mlta a deo nõ processit imediate nisi intelligẽtia excelsior 7 supior: 7 ab illa processerũt postea tria. videlicet scd̃a intelli gentia 7 pma aĩa celi 7 primũ corpus celi. Imaginat enim auic. q deus intelligẽdo producit per suũ intel ligere. 7 qz intellect⁹ diuin⁹ nõ est in actu nisi per vnũ aliq̃d. s. per seipsum ideo ab eo imediate nõ procedit nisi vnũ tm. intellect⁹ aũt intelligentie per se reducit in actũ per tria. Nam ipsa intelligẽtia est quid cõpo situm ex suo actuali 7 ex suo potẽtiali. Intellectus q̃ intelligẽtie uel reducit in actũ intelligendo deum uel intelligẽdo suũ actuale uel suũ potentiale. nec videat hoc incõueniẽs q intellectus intelligẽtie possit redu ci in actũ intelligendo suũ potentiale: quia nihil est in intelligẽtia qd sit potẽtiale purũ. ideo illud potẽtiale quẽdam actũ dicit. reducit igitur intellectus intelli gentie in actũ per tria. sed nõ eodẽ modo. nam ut in telligit deuz efficit maxime in actu. ut intelligit suum actuale efficit minus in actu. sed ut intelligit suũ po tẽtiale: efficit adhuc minus 7 sic gradatim efficitur in actu intelligẽdo. ita gradatim producit tria. Nam in telligẽtia pma intelligendo deum: qz tũc efficit intel lectus ei⁹ maxime in actu per illud pducit intelligẽ tiam scd̃am. Sed prout intelligit suũ actuale: qz tunc suũ intelligere efficit minus in actu. ideo per tale in telligere producit aĩam primã que est minus in actu q̃ intelligẽtia scd̃a. sed prout intelligit suũ potẽtiale. producit corpus celeste primũ qd est adhuc minus in actu q̃ aĩa prima: 7 sic intelligẽtia pma pducit intel ligẽtiaz scd̃az corpus celi pmũ 7 aĩam celi primaz. sic intelligẽtia scd̃a pducit intelligentiã tertiã aĩam celi scd̃am 7 corpus celeste secũdũ. Et sic descẽdẽdo de uenit usq ad ultimã intelligentiã que nõ producit in telligẽtiam aliã sed est datrix formarũ in istis inferio ribus. sic videt sensisse auic. ¶ Recitatis aũt phorũ dictis hoc modo incedem⁹ ad inuestigandã pposita ueritatẽ. qz pmo ostendem⁹ ɔtra auic. q ab vno sim plici possint pcedere 7 procedũt imediate plura fz numerũ 7 fm diuisionẽ. cui⁹ õriuz ut patuit asserunt. Scd̃o declarabim⁹ modũ 7 viam quõ hoc ɔtingat. Tertio dato q hoc sit falsum eo modo quo itelligit auic. q ab eodẽ simplici nõ possint pcedere plura im mediate declarabim⁹ utrũ aliquo mõ possit uerifica ri qd dicit. Propter pmũ sciẽdũ q ɔ auic. ex auctori

tatibus eius possumus efficaciter procedere. Imagi-
natur enim auic. τ uerum est ꝙ ex actione inuestigan-
da sit substātia; quia res sicut se habet ad agere ita se
habet ad esse: τ econuerso. vnde ipse dicit. 9. meta^ce
ca° 4°. ꝙ quicquid agit actionem suam nō indigens
materia. ipsum per seipsum nō est indigens materia.
vult ergo ꝙ quicqd de necessitate nō ꝑsupponit mā͞z
in qua agat ipsum per seipsuz nō indiget mā. i. nō hēt
mām partē sui. extendam⁹ ergo hāc ꝑpositionē ad eē
possibile. τ dicam⁹ ꝙ quicqd hēt possibile prez sui. i.
quicqd nō est actus purus illud nō pōt agere nisi pre
supposito possibili in qd agat. Ita ꝙ sicut eē illi⁹ pre-
supponit possibile in quo sit. ita actio ei⁹ presupponit
possibile in quo recipiat. Accipiam⁹ aūt τ alia propo
sitionē ab eodē auic. eodē libro τ ca°. ꝙ intelligētia
hēt suū possibile. τ suū actuale. τ ex hijs arguam⁹ sic
esse intelligētie nō est actus. sz hēt quoddā possibile
in quo reperit. sed res sicut se hēt ad eē ita se hēt ad
agere. ergo τ agere intelligētie de necessitate ꝑsuppo
nit aliqd possibile in quo recipiat. nulla ḡ intelligen-
tia pōt ex nihilo facere aliqd. sed qꝛ deus quicqd nūc
agit nō presupponit aliqd possibile subiractū actioni
sue. sed per actionē suā totā rem ꝑducit simul in esse.
Cū ḡ intelligētie sint multe τ anime celoꝝ multe ꝓm
eūdem auic. eodē li° τ ca°. τ nulla intelligentia neqꝫ
aīa possit fieri ex mā ꝑiacente ab ipsa ueritate coact⁹
τ ex ꝑpōnib⁹ suis inet cogit ponere ꝙ nulla intelligē
tia possit aliquā intelligētiā producere. nec ēt aliquā
celestē aīam. vñ cū talia sint ꝑducta τ nō sint ꝑducta
mediāte itelligētia oz ꝙ sint ꝑducta imediate a deo.
pla ḡ ꝫ nūz sūt imediate ꝑducta ab ipso. ¶ Rursus
oñdemus ꝙ plura ꝓm diuisionē. Nā in intelligentia
est dare suū actuale ut suū eē. τ possibile ut suā quidi
tatē siue suā eēntiam. uel ergo procedit a deo essentia
mediāte eē: uel eē mediāte essentia. uel totū imedia-
te. si totū imediate: ergo plura ꝓm diuisonē. Nō aūt
dici pōt ꝙ eē creet a deo mediāte eēntia. Nā rō crea
tionis rerum sumit ex eē. pro tāto enim res creant a
deo qꝛ accipiūt ab eo eē. illd ergo qd est rō q̄re creet
essentia nō creat mediāte eēntia. sed dicea ꝙ essentia
creat mediāte eē. sed nec hoc stare pōt: qꝛ cū eē reci-
piat in eētia. videt magis eē ꝑsupponere eētiam q̄
ecōuerso. nihil aūt creat mediāte suo posteriori. nec
mediāte eo qd ꝑsupponit ipz. Cū eni actio procedat
ab agente in actu. sic debem⁹ loqui de ꝑductiōe aliq̄
τ de actione alicui⁹ ꝙ nō īueniam⁹ repugnantiam ex
parte producētis qui mīm ꝑducit in q̄tuz dat eē: nō
debemus ꝓcedere ꝙ essentia creet mediāte eē qꝛ in-
uenirem⁹ repugnātiā ex parte ꝑducti in quo itelligit
eētia substerni ipsi eē. τ per ꝯñs per intellectuz ꝓce-
dere ipm. dicemus itaqꝫ ꝙ sicut in gñatione nō gñat
mā neqꝫ forma. sed per se τ ꝑmo gñat totū cōpositū.
quo gñato gñatur mā τ forma eius: ut declarari hēt
in ꝑmo phisi. τ 7° meta^ce. Sic in creatiōe per se τ ꝑ°
creat totū cōpositū quo creato dicit creari eēntia τ
esse ei⁹. τ qꝛ totū imediate ꝓcedit a deo. Non solum
plura ꝓm nūm: sed ēt plura ꝓm diuisionē ꝓcesserūt a
deo imediate. esse enim τ essentia sunt in eodem sup-
posito nūo. ipsa tñ hñt distinctionē τ diuisionē ad in-
uicē. Habito quomō cogimur ponere plura ꝓcessisse
a deo imediate. uolumus dare moduz τ viam quō sit
possibile qd dupliciter declarabim⁹. Primo ex itelli
gere dei. Scdo ex eē ei⁹. ¶ Pria via sic patet. Ima-
ginabimur eni ꝙ deus sit quoddam pelagus infinite
bonitatis τ infinite ꝑfectionis. oēs aūt creature sunt
quedā participatiōes eē ei⁹ τ bonitatis ipsi⁹. de quo

esse τ de qua bonitate nō sūt due creature participan
tes eodē mō. Sic eni se hēt eē dei ad uarias creatu-
ras sicut infinita aqua ad diuersas ampullas. siquidez
infinita aqua poneret: τ de illa aqua īplerent diuerse
ampulle: quelibet ampulla ꝓm capacitatē suā recipet
de aqua illa. nulla tñ aqua illā cōprehēderet. imo nec
oēs simul possēt aquā illā totalr̄ capere. sic quelibet
creatura participat diuinū eē. nulla eñ nec oēs simul
illud eē totalr̄ cōprehēdūt: cū eē illud sit infinitū pe-
lagus: ēt quelibet creatura sit cētꝭ limitib⁹ circun-
scripta. oēs ergo creature participāt illud eē. τ ꝓm ꝙ
sunt alie τ alie. sic alio τ alio mō participāt illud. de⁹
itaqꝫ per suū itellectū vider se sic participabilē a crea
turis. τ ut videt eētiā suā participabilez hoc mō ab
hac creatura. hoc mō ab illa. illa essentia est ꝑpria rō
τ ꝑpriū exempluz τ ꝑpria idea illi⁹ creature. put vō
videt illā eandē eētiā participabilē alio mō ab alia
creatura illa eadē eētia est ꝑpria rō illi⁹ alteri⁹ crea
ture. quot sunt ḡ ꝑducibilia a ꝑmo tot sunt ꝑ e rōnes
producēdoꝝ in ipso. diuersa eni alijs τ alijs rōnibus
sunt producta τ singula ꝑprijs rōnib⁹ sunt ꝯdicta. vñ
aug⁹. 83. q. q̄one de ideis ait. nec eadez rōne hominē
qua equū eē ꝯdictū. absurdū est estimari τ sub dit. sin-
gula igit ꝑprijs sunt creata rōnib⁹. qui eni hoc videt
τ de facili videre pōt quō ab eodez mō possunt ime-
diate plura procedere. Imaginabimur quidez ꝙ oīa
cōparant ad deū q̄si artificialia ad artificē. ipse oium
est artifex. omnē hñs virtutē ꝙ nō solū theologia: sz
etiā phia clamat. vñ τ cōmentatoꝛ sup. 12. meta^ce. di-
cit ꝙ oīa que hic agunt prouenīūt ab vna arte princi-
pali que est ipsi⁹ dei. Sicut eni in agētib⁹ per nāz: ubi
est nā frigidi producit frigiduz ubi nā calidi producit
calidū. τ si in vno eodē agente eēt nā frigidi τ calidi.
vnū τ idē agens infrigidaret τ calefaceret. lz nō ꝓm
vnā τ eādē nām. sic in agentibus per intellectū τ per
rōnem: ubi est rō hui⁹ ꝑducēdi hoc. ut illius illō. τ si
in vno τ eodē agente eēt rō hi⁹ τ illi⁹ vnū τ idē ꝑdu
ceret hoc τ illud. sed nō per vnā τ eādē rōnez. Cū ḡ
nō repugnet diue simplicitati hēre in se īfinitas rōnes
rerū. imo qꝛ ex ipsa simplicitate dina sumit infinitas
rōnuz in ipsa poterit de⁹ per rōnes illas que sunt exē
plaria factiua rerum illa per se producere. quoꝝ in se
ipso per se rōnes habet. Sicut ergo ipse per seipsum
est ratio omnium. τ distincta τ propria ratio vniuscu-
iusqꝫ. Ita ipse per seipsum potest ꝑducere oīa. nec in
producēdo ea indiget alijs agentib⁹. imo pōt omnia
imediate per seipsum ꝑducere. ¶ Scda via ad hoc
idem sumit ex eē eius. videmus enim ꝙ res sicut se
hēt ad esse sic se habet ad agere. ut ꝙ hēt eē frigiduz
infrigidat. qd eē calidū calefacit. τ si vnū τ idē hēret
esse frigidū τ calidū. vnū τ idem per se infrigidaret τ
calefaceret. quelibet ergo res sicut habet eē ita agit.
Igitur si reperiret aliqua res cui cōpeteret oē esse ei
cōpeteret oē agere. qꝛ tale est esse diuinū: qꝛ in illo eē
reseruat oē eē. eo ꝙ oēs ꝑfectiones oium generū re-
seruent in ipso: ut tam phi q̄ theologi profitent sicut
deo cōpetit oē esse. ita opz ꝙ ei cōpetat omne agere.
quicquid ergo pōt agere deus mediātib⁹ alijs agen-
tibus totū pōt agere per seipsuz. qꝛ esse τ ꝑfectiones
oium agentiū reseruant in ipso. Nam si aliquod agēs
potest aliquid mediante igne qd non potest sine igne
hoc: qꝛ ignis habet aliquod esse: utputa eē calidū qd
esse deficit illi agenti. sed deus qui habet oē esse τ cō
petit oē agere: nec ad ꝑducendū oportet ꝙ indigeat
aliquo agente. Sed oīa potest per seipsum imediate
producere. Cū enim ei cōpetat oē esse ipse pōt ime-

diate producere quicquid habet rōnem entis. Sola
autem ꝯradictoria quia subterfugiunt rōnem entis
non sunt possibilia deo. nec etiam alicui agenti. Ideo
dicitur in 6° ethicoꝝ. ꝛ recitat ibi dictuꝫ agathonis.
ꝙ hoc enī solo deus priuat ingenita facere que utiqꝫ
facta sunt. Solum ergo hoc nō potest deus facere ꝙ
facta sint ingenita. i. ꝙ facta sint nō facta. i. non potest
uerificare ꝯtradictoria. Non ꝙ hoc sit ex impotentia
eius. sed qꝛ hoc subterfugit rōneꝫ possibilis. Ex hys
auteꝫ duabus rōnibus conflatur q̄si vna perfecta rō
quomō deus possit omnia imediate producere. Naꝫ
quia deus habet in se oē esse: ꝛ hēt in se perfectiones
oīum generū ipse est propria rō cuiuslibet rei cuiusqꝫ
ꝛ intelligendo se esse sic propriā rōnem vniuscuiusqꝫ.
per intellectū suū pōt qualibet rem per seipsam ꝑdu
cere. nō ergo indiget alyꝭ agentib⁹. sed oīa pōt per se
imediate producere. ¶ Ostenso quō ab eodē agēte
simplici possunt plura imediate procedere: ꝛ ſm di-
uisionē ꝛ ſm nūm. ꝛ declarato quō hoc ꝯtingat. Re-
stat ſm ordinē pretaxatū ōndere. utrū aliquo mō ue
rificari possit hec ꝑpositio ꝙ ab eodē agēte simplici
nō possunt imediate plura procedere. propꝫ qō sciē-
duꝫ est hi⁹ imediatio pōt referri ad tria. videlicet ad
ordinē rōnuꝫ: uel ad ordinē perfectionū: uel ad ordi
nem agentiū. Dicimus enī ꝙ hēre tres ita est propria
passio trianguli in eo ꝙ triāgulus ꝙ nō est ꝓpa passio
eius in eo ꝙ ꝑncipiū figurarū. aliud vō est ꝓpria pas-
sio vni⁹ ſm rōnem vnā ꝙ nō est propria passio ei⁹ ſm
rōneꝫ aliā. imo ipossibile est ab eodē s̄bo fluere duas
passiones eque imediate ſm vnā ꝛ eādē rōnem. ꝛ sic
est in hys que fluūt ab eodē s̄bo. ita q̄tuꝫ ad presens
spectat est in hys que fluūt ab eodē agente. Nā oino
ipossibile ab eodē agēte duo eque imediate fluē ſm
rōnem vnā. Nam si vnū est agens ꝛ vna est rō produ
cendi: opꝫ ꝙ vnū tm̄ imediate fiat. Ad rōnes ḡ pro-
ductiuas rerū habēt taleꝫ ordinē ipse res. ꝙ ſm vnā
ꝛ eādem rōnem ab vno productiuo nō pōt nisi vnūꝫ
imediate produci. uerificat ergo dicta propositio si
hi⁹ imediatio referat ad ordinem rōnuꝫ. ¶ Rursus
uerificari pōt propositio tacta. si talis imediatio refe-
ratur ad ordinem perfectionū. Dicemus enim ꝙ esse
nō potest ut ſm ordinem essentialem perfectionū. ꝙ
procedat imediate a ꝑmo duo eque perfecta. ¶ Ad
cui⁹ euidentiā sciendum ꝙ ſm ordinem perfectionū.
vna res est propinquior ꝛ imediatior ꝑmo q̄ alia. ſꝫ
quē modum loquēdi loquit pħs in 2° de generatiōe
circa finem. ubi vult ꝙ propter longe distare a primo
principio est generatio ꝛ corruptio in istis iferiorib⁹.
generabilia ergo sunt longe a deo. sube vō separate
sunt propinquiores deo ꝛ imediatiores ei. ſm hunc
ēt modū loquit aug⁹. 12. ꝯfes. c. 7. ubi vult ꝙ duo sec
deus. vnū prope se quo nihil est superior ut angelicā
naturā. aliud prope nihil quo nil esset inferius ut ma-
teriā primā. Angeli ergo ſm ordinem perfectionum
sunt propinqui: ꝛ inter angelos ille est propinquior ꝛ
imediatior qui est formalior. ergo si uera eēt propo-
sitio dicentiū ꝙ in substātys separatis nō possunt eē
plura eiusdem speciei absolute. diceremꝰ ꝙ solū vn⁹
angelus ſm ordineꝫ perfectionū est imediatius deo:
qꝛ positionē impossibile eēt dare duos angelos eque
perfectos. ideo addidimus ſm ordinem perfectionū
essentialem: quia inter indiuidua eiusdem speciei nō
est essentialis ordo. dato ergo ꝙ vnitas quelibet nu-
merū per seipsam produceret. vnus tamen est solus
numerus imediatus sibi ut dualitas. ita quātūcunqꝫ
deus oēm spēm entiuꝫ per seipsum faciat. vna tamen
species ſm ordinem perfectionum est imediata sibi.
¶ Rursus si esset uera opinio dicentiuꝫ ꝙ deus pōt
facere creaturam aliquam ita nobilem ꝙ non posset
facere nobiliorem: tunc ſm ordinem perfectionū nō
posset producere imediate nisi vnū ut creaturā illaꝫ.
dato tamē qō credo uerius eē ꝙ semp possit nobilio
rem ac nobiliorē producere creaturā. semp inter pro
ducta est vna species imediata deo inter quā ꝛ ipsuꝫ
deū non cadit alia species media. imo qꝛ esse non pōt
ꝙ due species entiuꝫ sint eque perfecte. ipossibile est
ſm ordinem essentialem siue ſm ordinem perfectio-
num quātum ad excellentiam perfectionuꝫ. ꝙ duo a
deo ꝑmo aliqua ꝑducta sint eque imediata ipsi deo.
patet ergo quō uerificari possit q̄tum ad ordinē ra-
tionū ꝛ q̄tuꝫ ad ordinē perfectionū plura a ꝑmo nō
posse imediate producere. ¶ Tertio mō hec ime-
diatio sumi pōt q̄tuꝫ ad ordinem agentiū: ut dicatur
ꝙ deus possit plura mediantib⁹ alyꝭ agentib⁹ produ
cere que nō possit imediate per seipsum ſm quē sen-
sum est hec propositio simpliciter falsa: ut est per ha-
bita declaratum.

Ad primum dicendū: ꝙ in hoc non est te-
nēda positio phoꝝ. Nā mo-
tor superioris orbis posset mouere inferiorē. uel pos
sumus dicere ꝙ nō est simile de alyꝭ agentibus ꝛ de
primo. Nam alia agentia sunt determinata ad certū
genus ꝛ hēt determinatū esse. ideo hēt determinatū
agere. ꝛ ideo pōt ita hoc ꝙ nō illud. deus aūt qꝛ cō-
prehēdit oē eē ei cōpetit oē agere. ideo pōt omnia
per seipsum facere. ¶ Ad 2ᵐ dicendum: ꝙ nō est qō
quid deus faciat: sed qd facere possit. posset enī deus
oīa per seipsum ꝑducere efficienter. ꝛ oīa per seipsuꝫ
in seipsum reducere finaliter. Ita ꝙ nec in exitu a pri
cipio nec in reditu in finē uteret agentib⁹ medyꝭ. uel
possumus dicere ꝙ nō est simile de exitu a ꝑncipio ꝛ
de ordine in finē. quia cū ordinant in finē ꝛ tendūt in
finē: presupponūtur eē: sed cum exeūt a ꝑncipio pre-
supponunt nō esse creature. ergo intermedie nō pos-
sunt ita cooperari primo agenti: in exitu rerū ab ipso
qꝛ supponūtur res nō esse. sicut possunt cōparari pro
ut ordinant ꝛ tendūt in ipsum ut in finem: qꝛ hoc mō
res presupponunt esse. ¶ Ad 3ᵐ dicendum: corpus
celeste nō habet in se proprias rōnes oīum produci-
bilium hec inferius. ideo ad producendum ista indi-
get agentibus alyꝭ. Non est ergo causa quare corp⁹
celeste indigeat agentibus. alyꝭ distantia eius ad ista
inferiora. sed huiusmodi causa est: quia habet deter-
minatū modum essendi in quo non comprehēdūtur
omnes rōnes istorum producibilium: sed deus quia
non determinatur ad certū modum essendi: sed com
prehendit omne esse. ꝛ habet in se rōnes omniū po-
test per seipsum omnia facere. ¶ Ad 4ᵐ dicenduꝫ:
ꝙ auctoritas dionysy nō est ad propositū. appellat
enim dionysius perfecte cōtrarium summe bonum ꝛ
summe malum. vult enim ꝙ summe malum esse non
possit: quia ſm eum non est dare aliqua duo ꝙ vnum
non sit causatū ab alio uel ambo nō sint causata a ter-
tio. Cum ergo sit dare sūme bonum si esset etiam da-
re sūme malum. uel vnum causaretur ab alio uel am-
bo causarent a tertio. vnum nō potest causari ab alio
quia nihil facit penitus dissimile sibi ꝛ contrariū am-
bo nō potest producere a tertio. qꝛ tunc ab eodē pro
cederent perfecte cōtraria. appellat ergo dionysius
perfecte cōtraria que nō coicant in natura entis. nec
in nā bonitatis. ſm quē modū loquēdi certū est ꝙ nō
possunt ab eodē talia ꝯtraria procedere. Nam nihil

pōt procedere ab ipso q̄ s̄m q̄ hi⁹ nō hēat rōnē en-
tis ꝛ boni. ¶ Ad 5ᵐ dicendū: q̄ in entibus est ordo
s̄m cālitatē ut intelligētie superiores aliquā cālitatē
hn̄t sup inferiores: qꝛ illuminat ꝛ purgāt eas. ꝛ itel-
ligentie inferiores aliquā cālitatē hn̄t super celestia
corpora: qꝛ mouēt ea. Ita q̄ totū vniuersum est con-
nexū s̄m quēdā ordinē cālitatis. habēt ergo supiora
super inferiora cālitatē aliquā: sed nō oēm. ut intelli-
gētie supiores aliquā cālitatē habēt sup iferiores qꝛ
illuminat eas. tn̄ nō ꝑducūt eas. sꝫ oēs sunt imediate
ꝑducte a p̄mo. uel possum⁹ dicē q̄ nō ē qō q̄d deus
faciat. sed q̄d facere possit. posset eni de⁹ totū facere
per seipsum ꝛ posset si uellet non coīcare hi⁹ cālitatē
entib⁹ alijs. ¶ Ad 6ᵐ dicendū: q̄ cōmētator videt
uelle in. 12. meta^ce q̄ qui cognoscit cāliꝫ ignis nō igno
rat. i. scit nūm caloris in reliquis calidis. sed hoc non
pōt eē distincte ꝛ in propriā formā. ꝛ iō soluendū est
aliter. Nam non oino est silr̄ de calore ignis respectu
oium calidoꝝ ꝛ de eē p̄mi respectu oium entiū: qꝛ si
ignis cognosceret calorē suū. non cognosceret se esse
propriā rōnē omnium calidoꝝ. qꝛ in illo calore nō re-
seruat propria rō vniuscuiusqꝫ calidi. sꝫ ut patuit de⁹
intelligēdo eē suū. intelligit se eē propriā rōnē vnius-
cuiusqꝫ entis. ¶ Ad 7ᵐ dicendū: q̄ que sunt cāꝫorū
abundantius insunt causis: qꝛ que habent cāta pl̄i ꝛ
cōposito ꝛ potētiali hn̄t cause si sūt excellētes modo
vno simplici ꝛ actuali. Nō ergo arguebat oppositū:
qꝛ habere pl̄i mō magis nō est habere abūdanti⁹ sed
deficienti⁹. Debebat ergo arguere q̄ perfectiōes que
sunt in cātis mō pl̄i ꝛ modo deficienti sunt in causis
mō vno ꝛ abundāti. ¶ Ad 8ᵐ dicendū: q̄ in agente
nāli q̄ agit ex necessitate nature q̄ diu manet idē sem
per facit idem. sed agens a proposito ꝛ s̄m ordinē sa-
piētie sue pōt plura ꝑpter pluralitatē rōnū existium
in ipso. ꝛ noua propter ordinē sapiētie sue qꝛ sic ordi-
nauit facere absqꝫ mutatiōe ei⁹. sed hec qō nō ptinet
ad qōnē presentē: sꝫ ad eternitatē mūdi. ¶ Ad 9ᵐ
dicendū: q̄ relatio non est rō producēdi ꝑsonā. pater
enim nō generat per paternitatē: sed per nām. poten-
tia ergo gn̄andi ꝛ rō per quā pater gn̄at est nā eius
ut patet per magistꝝ sniaꝝ libro p̄mo. dist. 7. ut dicit
q̄ pater nō est potēs gignere nisi nā. ꝛ per damas. lib°
p̄io. c. 8. qui ait q̄ gn̄atio est operatio nature. ꝛ sicut
potētia gn̄andi est nā: ita spirādi est uolūtas. nā aūt ꝛ
uolūtas in diuinis nō differūt re sꝫ rōe tm̄. argumētū ḡ
supponebat falsuꝫ. dato tamen q̄ rō ꝑducēdi ꝑsonaꝫ
in diuinis diceret relationē ita q̄ rōnes productionis
personarū eēnt plures res relate adhuc nō ꝯcluderet
argumētū. Nam qꝛ ꝑsona producta in diuinis equat
producēti s̄m modū vnū producēdi ut s̄m nām non
pōt ibi produci nisi vna ꝑsona tm̄. Sed si producitur
ibi aliqua ꝑsona q̄ producat s̄m aliū modū producē
di: ut q̄ ꝑducat per modū uolūtatis. Sed oēs crea-
ture procedūt a deo per uolūtatem: ꝛ tn̄ sunt plures
creature producte hoc mō: qꝛ nulla ꝯsequit totū esse
diuinū. maiorē ergo distinctionē ponemus in deo s̄m
modū producēdi ꝑsonas q̄ s̄m modum producendi
creaturas. cui⁹ ꝯtrariū supponebat in argumēto. q̄ si
querat rō dicti patet hoc prouenire ex ꝑfectione per
sonarū ꝛ imperfectione creaturarū. ¶ Ad 10ᵐ dicē
dum: q̄ nō oportet tantā vnitatē dare in cātis quātā
in cā. ꝛ iō ex pl̄itate rōnū in deo cāte pōt prouenire
realr̄ pl̄itas causatoꝝ. qō patet per simile. Naꝫ si leo
per idē est leo ꝛ aial ꝛ si in alijs ab hoie idē est forma
generis ꝛ forma speciei. differt tamen s̄m rōnem illa
eadem forma ꝯsiderata sic ꝛ sic. ꝛ ab hac diuersitate
in cā s̄m rōnē prouenit in effectib⁹ diuersitas s̄m rē:
qꝛ alia proprietas realiter fluet a nā leonis ut est natu
ra generis. alia ut est natura spēi. immo alia fluet ut in
nā illa reseruat nā generis supioris ut nā corporis ue
getabilis: qꝛ fluet inde potētia uegetatiua. ꝛ alia pro-
prietas fluet ut in nā illa reseruat nā generis inferio-
ris. utputa nā aialis quia fluet inde potētia sensitiua.
¶ Ad 11ᵐ dicendū: q̄ illa pl̄itas rōnuꝫ nō solum est
in intellectu nostro. sed ēt est in intellectu diuino: qꝛ de⁹
intelligit se oibus illis modis eē imitabilē a crea-
turis: que pl̄itas diuine simplicitati nō repugnat. Cū
ergo deus per suū intelligere producat res intelligē-
do hi⁹ pl̄itatem rōnum poterit per pl̄itatem illaꝫ plu
res effectus ꝑducere. ¶ Ad 12ᵐ dicendū: q̄ qꝛ fili⁹
in diuinis adequat patri ꝛ coicat ei totū eē diuinū. iō
per potētiam gn̄andi nō pōt ꝑcedere ibi nisi vnus fi
lius. Sed qꝛ creature nō equant creatori ꝑꝑ varios
modos coicandi ipm̄ diuinū eē. per potētiā creandi
procedere possunt uarie creature. ¶ Ad 13ᵐ dicen-
dum: q̄ sic deus est cā ul'is omniū q̄ tn̄ est propria rō
vniuscuiusqꝫ. iō non oportet q̄ determinet per aliqō
aliud agens. ¶ Ad 14ᵐ dicendū: q̄ oia alia ꝑcessio
saltem nostrū modū intelligēdi ꝑsupponit ꝑcessionē
per modū nature. ꝛ qꝛ inter diuinas ꝑsonas est dare
ꝑsonā procedentē per modū nature. ꝛ aliā per modū
uolūtatis. inter creaturas v̄o nulla est procedens per
modū nature. iō dato q̄ vna ꝑsona dina s̄m nostrum
modū itelligēdi ꝑsupponat ꝑductionē alteri⁹. nō tn̄
opꝫ q̄ productio vni⁹ creature ꝑsupponat ꝑductionē
alteri⁹. imo qꝛ ꝑductio cuiuslibet ꝑsone dine est aliq̄
mō nālis cū cuilibet ꝑsone coicet nā diuina. ꝑductio
v̄o creature est simplicit̄ uolūtaria. hec argumēti rō
q̄ productio creaturarū ꝑsupponit emanationē ꝑso-
narū. sicut id qō est simplr̄ uolūtariū presupponit id
qō est aliq̄ mō nāle. sꝫ cū ꝑductio cuiuslibet creature
sit simplr̄ uolūtaria nō est dare aliū ordinē ꝑductiōe
creaturarū nisi sic de⁹ per suā sapiaꝫ uoluit ordinare.

t **Ertio queritur** Utrū a p̄mo pricipio qō ē deus possit aliud ꝑduci ex nihilo ꝛ per crea
tionē. ꝛ videt q̄ nō: qꝛ creatio est actio. sed ois actio
in motu firmatur. ut dicit in sex principijs. ergo actio
ꝑsupponit motū. motus aūt ꝑsupponit mām ꝛ sbm:
sed nihil q̄ sic producit fit ex nihilo: ergo ꝛc̄. ¶ P̄.
si aliq̄d exit a deo per creationē: ꝛ tunc quero de illa
creatione. utrū exeat a deo per creationē: ꝛ qꝛ nō est
abire in infinitū standū est in p̄mis ut dicam⁹ nihil a
deo creari. ¶ P̄. dicebat qō ideo deus pōt creare: qꝛ
est ipm̄ eē purū. agēs aūt nāle nō pōt creare qꝛ nō est
eē purū. Cōtra q̄ arguebat qꝛ ex hoc ut videt plura
ꝑsupponit deus in agēdo q̄ agens nāle. Nam si deus
est eē purū. ita videt deus agere per suū eē sicut agēs
nāle per suā formā. Sed agēs nāle qꝛ forma ꝑsuppo
nit mām in agendo ꝑsupponit mām. ergo cū ipm̄ esse
presupponat totā essentiā. deus agēs per suū eē ꝑsup
ponet totā eēntiā in qua recipiat eē. Nō ḡ producet
aliq̄d ex nihilo. sed in agendo nō soluꝫ mām: sed etiā
totā eēntiā ꝑsupponet. ¶ P̄. dicebat q̄ deus est to
tus act⁹ ꝛ est se toto: iō pōt totā rē producere: ꝛ q̄tū
ad mām ꝛ q̄tū ad formā. ¶ Cōtra. sic deus est act⁹
tot⁹ ita est act⁹ purus. Si ḡ qꝛ est actus tot⁹ pōt ꝑdu
cere creaturā oino totā. ḡ qꝛ est act⁹ purus posset pro
ducē creaturā oino purā. uel qꝛ hēret eē oio purū qō
est icōueniēs. ¶ P̄. dicebat q̄ de⁹ nō est determiat⁹
ad aliq̄d. iō cālitas sua nō detmiat ad aliquē effectū
sꝫ q̄libet res erit effect⁹ ei⁹. nihil ḡ ꝑsupponet sꝫ totū

ex nihilo faciet. ¶ Cōtra nihil determinatū pōt aliquē effectū ꝓducē nisi determinet uel per mām in qua suscipit effectus ei⁹. uel per aliqḋ agens determinet actio ipsius. eo ergo ipso ꝙ deus nō est determinat⁹ ad genus nō poterit ꝓducere creaturas que sunt determinate ad gen⁹ nisi p̄supponat aliqd per qḋ determinet effect⁹ eius. ¶ P̄s. oē qḋ est in alia dispositiōe nūc ꝙ̄ prius erat est mutatū creatū est in alia dispōne ꝙ̄ prius. ergo est mutatū. sed si mutatū est nō creatuȝ creatio est mutatio. mutatio aūt presupponit mām ꝛ sbiectū: ergo ꝛc̄. ¶ P̄s. oē qḋ est creatū alia dispōne a deo habet ideā in ipso. sed mā p̄ma cuȝ sit pura potentia nō pōt habere ideam in deo qui est actus puruȝ: ergo ꝛc̄. ¶ P̄s. qḋ accipit eē potest nō eē est dare instans in quo ultimo nō est. ꝛ instans in quo p̄mo est sȝ iter quelibet duo instātia cadit tp̄s mediū ꝗ in illo tp̄e medio nec eēt nec nō eēt qḋ est icōueniēs: ꝗ nihil pōt accipe eē ab aliq̄ agente. ¶ P̄s. qḋ pōt ex aliquo facē pōt aliqd: ergo ꝙ pōt ex nihilo pōt nihil. sicut ꝗ illud qḋ fit ex aliquo de necessitate est aliqd. Ita illḋ qḋ fit ex nihilo de necessitate est nihil. Uera est oīno pħoꝝ opinio. s. ꝙ ex nihilo nihil fit. ¶ P̄s. fm aug^m omne factū habet rōnem ꝟbi. fm anselmū. oē uerbū habet rōnem geniti. fm damas. genitū est de suba generātis. ergo de p̄mo ad ultimum nihil fit ab aliquo nisi fiat de suba eius: ꝛ ita nō ex nihilo. ¶ P̄s. omnis actio est per ꝯtactū. si ergo aliqd fit ex nihilo fiet per ꝯtactū qḋ nō tangit nō agit. ꝯtactus aūt eē nō potest nisi sit res ad quā sit ꝯtact⁹. Ois ergo actio rōne contactus p̄supponit rem ad quā ꝯtactus fiat per nullaȝ ergo rōnē fiet aliqd ex nihilo. sed semp p̄supponetur aliqd ex quo res fiat. ¶ P̄s. si aliqd fit ex nihilo sibi nō eē p̄cedit eē. uel p̄cedet eternitate uel tēpore uel natura. nō eternitate. nec tp̄e qꝛ nō eē nec tēpore nec eternitate mensurari pōt. Precedet ergo nā tm̄. sed que se p̄cedūt nā tm̄ possūt simul eē. sicut ignis simul est cū splendore suo ꝗ̄ solum nā ꝓcedit. hoc ergo posito posset res simul esse ꝛ nō esse qḋ est incōueniens. ¶ P̄s. Maius est facere de nihilo aliqd ꝙ̄ de necessario ꝯtingens. sed deus nō pōt facere ꝙ necessariū sit ꝯtingēs: ut nō pōt facere ꝙ hec ꝓpositio hō est aial que est necessaria sit ꝯtingens. ergo multo magis nō pōt facē ex nihilo aliqd. ¶ P̄s. ex nihilo fieri aliqd uel hoc erit cāliter uel ordinaliter. nō cāliter. qꝛ nihil nō pōt esse cā alicu⁹. nec ordinaliter qꝛ non entis ad ens nō est ordo: ergo ꝛc̄. ¶ P̄s. repugnat infinito ꝙ pertrāseat. sed non entis ad ens est infinita distantia. nunꝙ̄ ergo poterit pertrāsiri ꝛ nunꝙ̄ poterit ꝑueniri ad istū terminū. ut ex nō ente ꝑueniat ad ens. ¶ In ꝯtriuȝ est: qꝛ gen̄. p̄mo dicit ꝙ in p̄ncipio creauit de⁹ celum ꝛ terrā. Sed creare est ex nihilo aliqd facere: ergo ꝛc̄. ¶ P̄s. dionysius 5° de di. no. uult ꝙ ꝓprius effectus dei est dare eē. ergo ip̄e pōt cūcta ad eē ꝓducere. In actione ergo sua nihil p̄supponet: sed totum ex nihilo faciet. ¶ P̄s. si deus in actiōe sua aliqd presupponeret quererem⁹ de illo qḋ p̄supponit. Utrum esset factū ex nihilo uel nō. nō est abire in infinitū. ergo est deuenire ad aliqd qḋ non est factum ex aliquo presupposito. igit illud erit ex nihilo.

Respondeo

dicenduȝ: ꝙ coīter assignant plures ratiōes ꝙ deus possit aliqd facere ex nihilo. Dicit enim ꝙ deus est eē purū ꝛ est actus purus. sed videm⁹ ꝙ res agit ut est in actu ꝗ̄to ergo plus hēt de actualitate plus hēt de actiōe. Uel ꝙ idē est sicut res se hēt ad agere ita se habet ad esse. ꝗ̄to ergo plus hēt de eē plus de agere. deus igit qꝛ hēt sūmā actualitatem qꝛ est actus purus: ꝛ qꝛ hēt infinitū eē. eo ꝙ sit ip̄m eē. nō hēbit limitatū agere. sed oia erūt effectus eius. ita ꝙ nihil presupponet in actiōe sua. ad hoc idē adducit scḋa rō sumpta ex totalitate actualitatis ei⁹. Nā deus fm totuȝ id qḋ est: est actus: eē aūt aliqd a p̄mo hēt aliqd possibilitatis admixtū. ꝛ qꝛ deus fm se totū est actus pōt totā reȝ ꝓducere. alia ꝟo entia qꝛ habēt aliqd possibilitatis admixtū in sua actione presupponūt aliqd possibile. Adducit ad hoc ꝛ tertia rō ex perfectibilitate eius: ut qꝛ deus hēt in se ꝑfectiones oiuȝ generū nō determinat ad aliqḋ genus entis. Sua ergo actiōe nō determinabit ad aliquos effectus. sed oia erūt effectus ei⁹. nihil ergo p̄supponet in actione sua. Hee aūt rōeȝ cōes bone sunt sed nō cōplete quietāt intellectū. sūt enī nimis ꝯcois ꝓpt qḋ sūt. q. logicales. nec in hoc abiciēde sunt cū qḋ hec metaphicalis sit. Nā meta^ca que est cois scia in multis utit rōnib⁹ logicis: ut dicit cōmētator circa p̄n^m. 4. meta^ce. Ut ꝗ magis per ꝓpa incedam⁹. dicam⁹ ꝙ querere utruȝ deus possit aliqd ꝓducere est querere de ꝓductiōe rerū. circa ꝓductionem aūt rerū: ut recitat cōmentator supra. 12. meta^ce sunt. 5. modi dicēdi. duo oīno ꝯrij ꝛ tres medij. oīno aūt sibi ꝯriant ut ipse ait ponētes creationē ꝛ latitationē formaꝝ. ponētes enī latitationē cui⁹ pōnis fuit anaxa. dicūt generationē eē exitū rerū abinuicē. ut ꝙ agēs nō est nisi extrahēs ꝛ distinguēs res abinuiceȝ. ita ꝙ nihil ꝓducit ꝙ nō totū pri⁹ eēt in actu. sed erat latens. nihil ꝗ plus facit agēs fm hoc: nisi qꝛ facit ipȝ patēs ꝛ manifestū. utputa siqs diceret ꝙ faciēs ferrū clarū nihil facit qḋ nō eēt in actu. sȝ solū remouet rubiginē que ꝓhibebat apparere claritatē ferri. Scḋa aūt opinio fm cōmētatorē oio ꝯria huic est ponētiū creationē. Nam ponentes latitationē dicūt ꝙ agens nihil facit. sed fm ꝙ factū est manifestat ꝛ ꝓdit. Sȝ ponentes creationē dicūt ꝙ agens totū ens de nouo ex nihilo facit. hee igit pōnes sunt oīno ꝯrie. Medie autē pōnes inter has ut ideȝ cōmētator recitat sunt due. quaꝝ vna diuidit in duas ita ꝙ sunt tres. Una ꝗ opinionū mediaꝝ est ꝙ agens creat formā ꝛ inducit eam in mā. cui⁹ pōnis sunt ponētes datōēs formaꝝ. ꝛ hec positio biptita est. qꝛ quidā posuerūt oēm formā subaleȝ eē ab aliquo agente separato. cui⁹ pōnis visus est eē auic. aliqui ꝟo distinguunt de forma: quia quedā fiūt a sibi sili ut illa que gn̄atur per propugationē. quedā ꝟo nō ut illa que gn̄at per putrefactionem. dixerūt ergo isti ꝙ gn̄ata a sibi sili fiūt per agēs ꝯiunctū. ꝛ per sibi simile. ut equ⁹ ab equo. ꝛ asinus ab asino. gn̄ata ꝟo per putrefactionē ꝛ a sibi simili. fiunt ab agente separato ut ab aliqua intelligētia creāte illam formam in mā. ꝛ hui⁹ pōnis ut idem cōmentator recitat visus est fuisse themisti⁹ cui ēt videtur cōcordare alpharabius. qḋ ꝗ dixit auic. de oibus subalib⁹ formis. hoc dicit themisti⁹ de hijs que nō fiunt a sibi simili. quelibet autē istarū duarū opinionū est media inter p̄dictas duas extremas. Tertia aūt opinio media fuit Ar̄. dicētis ꝙ agens nō facit nisi cōpositū. ita ꝙ nec fit forma nec mā: sed per se fit solū cōpositū quo facto fit forma ꝛ mā per accidēs. oēs autem hee tres pōnes dicūt generationē esse transmutationē in suba: ꝛ hoc ꝯ latitationē formarū ponētes fm quos nulla erat transmutatio in suba. ¶ Rursus ut idē cōmētator ait. oēs hee tres opiones nō dicūt ex nihilo: nihil fieri: quia p̄supponūt transmutationē materie. Inter oēs aūt has opiones opio Ar̄. ut cōmētator ait est uerior. hec enī opio fm eū cū oib⁹ aliqs ꝯuenit.

ꝯuenit eni cū creatione inq̄tum dicit ꝙ est in potētia
fieri in actu ⁊ accipere esse post nō esse. ꝯuenit cū la-
titatione inq̄ntū dicit formas educi de potētia mãe:
q2 quicq̄d educit de potētia materie aliquo mō latet
⁊ est in mã. vñ oēs opiones ſm eundē cōmētatorem
intēdebāt opinionē Ari. sed nulla potuit ad illā ptī
gere. Has aūt opiniones sic diffuse tractabim⁹. ⁊ vba
cōmētatoris totiēs replicabimus ut per verba ipsius
qui in sua pertinacia ꝯsistit. ꝯcludamus ꝯtra ipsum ve
ritatē catholice fidei. quō ex nihilo possit aliq̄d fieri.
Propter qđ sciēdū ꝙ dimissa opinione de latitatiōe
formaꝝ: q2 illa penit⁹ est irrationabilis. cū ſm eaꝫ ni-
hil generaret ⁊ nulla eēt trāsmutatio in sub̄a. Illā eni
opinionē phs in pmo phisi. disputans contra anaxa.
hoc ponētēꝫ multis efficacib⁹ rōnib⁹ reprehēdit. illa
ergo opione de latitatione dimissa tanꝙ penit⁹ irra-
tionabili ostēdere volumus: ꝙ ſm oēs opiones alias
aliquo mō fiat aliq̄d ex nihilo. Querem⁹ enim ab oi-
bus istis sic opinantib⁹. utrū aliq̄d de forma sit in ma
teria. cū enim forma ſm essentiā nō habeat partem ⁊
partē essentialē. sed sit simplici essentia ꝯsistēs. si po-
nerent aliq̄d de essentia forme esse in mã ante genera
tionē rei ponerēt totā essentiā forme eē in ea: ⁊ ita ne
gantes latitationē formaꝝ ipsaꝫ latitationē ponerēt.
Et si volumus opionē Ari. ⁊ cōmētatoris prosequi
qui magis visi sunt declarare quō ex nihilo nihil fiat.
Dicemus ꝙ nihil de forma est in mã actu sꝫ est in mã
in potētia ⁊ educit de potētia materie. ita ꝙ corpus
calidū agens in aliud corpus nō imittit calorē ab ex.
sed facit potentia calidū actu calidū ⁊ educit calorē
de potētia materie. Ne ergo in ambiguo laborem⁹.
videamus quid est eē formā in potētia materie. ꝯstat
ꝙ si nihil est actu de forma in materia ⁊ non sumit ex
ab agente: dicet ꝙ sicut hoc est eē in potētia agentis:
q2 agens trāsmutare pōt ut faciat. ita hoc est eē in po
tentia materie: q2 in mã pōt trāsmutari ut fiat. sicut ḡ
agens nihil habet actu de forma si ꝯsiderat in se: sed
dicit eam hēre in potētia actiua: q2 pōt trāsmutare ut
faciat. sic mã nihil habet in se actu de forma introdu-
cenda sed hēt eam in potētia passiua: q2 pōt trāsmuta
ri ut fiat. Si ergo forma nec est elementū nec ex ele-
mentis: ut declarari hēt in fine. 7. metaᵉ. Et nihil de
forma introducēda est actu in agēte nec in mã cū iam
intro ducta est forma ⁊ habet eē. queremus vnde sit.
opꝫ cōcedē ꝙ aliquo modo sit ex nihilo. ad qđ rñdet
cōmētator: ꝙ nō est ex nihilo: q2 est ex trāsmutatiōe
materie: vñ idē in codeꝫ. 12. dicit ꝙ si aliq̄d fieret sine
trāsmutatione ꝙ fieret ex nihilo. imo qđ plus est idē
cōmētator vult ꝙ dicētes ꝙ agens cāt formā ⁊ po-
sit eam in mã nō dicūt aliquid fieri ex nihilo: q2 pre-
supponūt trāsmutationē materie qđ est valde mirabi
le dictū: q2 si agens cāt formā ⁊ nō educit eam de po-
tentia materie videt eā facere de nihilo. ergo phi nō
directe negāt aliq̄d esse postꝙ nihil erat ut nunc for-
mā eē de qua nihil erat. sed solum directe negāt nihil
posse actu fieri sine trāsmutatione materie. Igitur si
ostēdere poterim⁹ ꝙ est aliqđ agens qđ pōt agere sine
trāsmutatione materie ꝯclusum erit eis ex vbis eoꝝ.
ꝙ a deo possit aliq̄d fieri ex nihilo. alia ergo agentia
ab agente pmo aliquo mō faciunt aliquid ex nihilo:
q2 inducūt formā de qua forma nihil erat in materia.
Non tamen faciūt simpliciter aliq̄d ex nihilo: tum q2
nō forma simpliciter ⁊ per se sed compositū: tum q2
introducēdo formā introducūt eam mediāte aliquo
ut mediāte transmutatione materie. Sed deus non
solum quodā modo: imo simpliciter ⁊ sine transmu-
tatione materie pōt aliquid facere ex nihilo. ¶ Ad
cuius euidentiam sciendū ꝙ opꝫ cuilibet agenti dare
aliquē actū ⁊ aliquē effectum propriū ut proprius ef-
fectus ipsi⁹ dei est dare eē ⁊ dando eē dat trāsmuta-
tionem ⁊ motū. Alia vō agentia ecōuerso pmo trās-
mutant ⁊ transmutādo dant esse. Nihil eni deus pos
set trāsmutare cui nō primo dederit esse. uel sibi uel ei
ex quo factū est illud. Ut si deus modo crearet aquā
⁊ ex aqua faceret aerē ⁊ illum aerē trāsmutaret. cum
trāsmutatio presupponat sbm nō posset aerē trāsmu
tare nisi aeri pri⁹ dedisset eē. uel imediate ipꝫ creādo
uel mediāte aqua sine aliquo alio ex quo ꝓductus est
aer. Hoꝝ aūt rō eē pōt: q2 vnūquodqꝫ agit ſm ꝙ est
in actu. dē ergo agens qđ habet actū admixtū poten
tia agit actū potentia admixtū. actus autē admixtus
potētie est motus ⁊ trāsmutatio. trāsmutatio autem
siue motus est actus imperfectus ⁊ est actus entis in
potentia ut est in potētia ut declarari hēt in. 3. phisi.
omne ergo agens aliud a pmo q2 habet potētiam ad
mixtā propri⁹ ⁊ imediatus effectus ei⁹ non erit eē: q2
esse de se nō dicit aliquā imperfectionē nec aliquā in
potētialitatē. Si aūt in ipo esse inueniat iperfectio ⁊
potētialitas. hoc nō erit rōne sui sed rōne eius in quo
recipit. Immediatus igit effectus taliuꝫ agentiū erit
trāsmutatio ⁊ motus que de se potētialitatē ⁊ imper
fectionē importāt. Sed ipsius dei imediatus effect⁹
erit dare esse cū in eo nulla sit imperfectio ⁊ impotē
tialitas admixta. Dī⁹ aūt snie sunt sancti ⁊ phi. Nam
dionysi⁹ 5ᵒ de di. no. vult ꝙ maxie ꝓprius effect⁹ dei
sit esse. ⁊ cōmētator supra. sed metaᶜᵉ vult ꝙ vnū est
per se ens a quo oia habēt eē. illō ergo qđ nō est per
se ens sed participat eē nō poterit esse immediatꝫ cā
ipsius esse. sed imediata cā erit trāsmutatio ia ⁊ mo
tus que nō sunt simplicit actus. sed participant actū.
est aūt hec diña inter trāsmutatū ⁊ eē: q2 qđ fit ⁊ trans-
mutat nō est: fieri ergo rei precedit reꝫ. si ergo omne
aliud a primo nō pōt dare esse nisi per fieri ⁊ per trās
mutationem nihil fit ab aliquo tali agēte ꝙ nō prius
fuerit in fieri. fieri aūt ⁊ transmutari presupponūt sbm
in quo recipiant. propter qđ oē tale agēs agit ex pre
suppositione subiecti. Sed eē nō precedit illud cui⁹
est eē. imo simul est cū eo qđ est agenꝫ: ergo imediate
dans esse nō presupponit aliq̄d aliud. imo simul pro-
ducit rem ⁊ dat ei esse. ⁊ ut magis apparet qđ dicitur
sciendum ꝙ id qđ subicitur ipsi fieri non fit: q2 id qđ
subicitur fieri est id qđ fit nō est ergo nō fit qđ subi-
citur ipsi fieri. quicquid ergo suscipit actionē scđoꝝ
agentiū ſm ꝙ huiusmodi nō sunt effectus secūdoꝝ
agentiū. Nam si proprius effectus secūdoꝝ agentiū
est fieri. ⁊ illud in quo est fieri nō fit. Id in quo est fieri
ſm ꝙ huiusmodi nō est effectus agentiū secundoꝝ.
cū nulla causa presupponat effectū suū. Si id in quo
est fieri ſm ꝙ huiusmodi eēt effectus secūdoꝝ agen
tium. scđa agētia agerent nullo modo presupposito.
subiectū ergo ipsius fieri q2 non fit nō est effectus se-
cundoꝝ agentiū. Scđa enim agentia semp agūt pre-
supposito aliquo: ut presupposito subiecto ipsius fie-
ri. cū id in quo recipitur esse ⁊ effectus eius cuius est
dare esse est effectus agentis primi: q2 lꝫ illud in quo
est fieri nō fiat: tñ illud in quo est esse est. ⁊ q2 nulla cā
presupponit effectuꝫ suū. prima causa agit nullo mō
psupposito. Dicamus ergo ꝙ cū ꝓprius effectus pmi
agentis sit dare eē nō opꝫ ꝙ pma causa agat mediā-
te transmutatiōe: nec opꝫ ꝙ presupponāt subiectū in
quo suscipiatur actus eius. Possumus autēꝫ triplici
via ostendere ꝙ pma causa agit nullo presupposito

Una via sumit ex ordine agentiuz. Alia ex ipsis productis. Tertia ex modo producendi. ¶ Prima via sic patet. Nã ista tria agẽtia se habẽt per ordinẽ. ars. nã. 7 deus. Nã ars p̃supponit mãm 7 formã. nã mãz. deus aũt nihil. ars quidẽ p̃supponit mãm 7 formã: qr oẽs forme artificiales sũt accñtia. ut dicit cõmẽtator in p̃mo phiſi. accñs presupponit non solum mãm: sed subalem formã. nã vo cũ resoluat usq ad formã substantialẽ hĩ' formã nõ p̃supponit. p̃supponit aũt mãz quã trãsmutãdo educit formã. Si enim sine trãsmutatiõe ageret nec ipsaz mãm p̃supponeret. Sed deus cui' effect' pprius est dare eẽ põt agere absq trãsmutatione. 7 per ɔñs põt agere absq suppositione materie. ¶ Scda via ad hoc idẽ sumit ex ipis pductis. Nã in deo sunt rõnes oẽs productoz. nõ solũ in uli: sed etiã in particulari. ut sicut nõ eadem rõne ɔditus est homo 7 equ'. ut dicit aug'. 83. q. q. de ideis. Ita nõ eadez rõne ɔditus est soz. 7 plato. Singula eni propriis rõnibus sunt pducta. ideo ex parte dei pducentis est dare rõnez nõ solũ q̃ fiat res uel q̃ fiat hõ uel equus. sed q̃ fiat hic hõ uel hic equus. qr in ipso deo ut tactũ est non solum est alia rõ hois 7 equi. sed hĩ' hois 7 illius. Sed nõ est sic in arte nec in nã. est eni in artifice alia rõ arche 7 scamni. sed nõ hĩ' arche 7 illi' arche. due eni arche eiusdẽ q̃ntitatis 7 cõditionis nõ habẽt aliã 7 aliã rõnem in artifice. Sed q̃ differant hoc est per mãm. hẽt ergo artifex in se rõnẽ vñ faciat archã. sed non vñ faciat hanc archã. daro g̃ q̃ artifex faceret hanc archã sine mã faceret archã in uli nõ in particulari qd̃ ẽ ipossibile. Sic ẽt est in agẽte per naturã. hẽt eni ignis q̃ generet ignẽ. sed non q̃ generet hũc ignẽ. Si eni ignis de se posset generare hũc ignẽ hoc nõ eẽt nisi altero hoz duoz modoz. uel q̃ ignis generans coicaret igni genito suũ eẽ indiuiduum. uel qr ignis generãs in se hẽret aliã 7 aliã rõnem vñ faceret hunc ignẽ 7 illũ quoz utrũq patet falsuz eẽ. ignis ergo generat' ab igne. 7 est ignis 7 est hic ignis. Sz q̃ sit ignis hoc habet ab alio agẽte uel a foia quã dedit agens. sz q̃ sit hic ignis hẽt a mã. Si ergo ignis pduceret ignez absq mã faceret ignẽ in uli 7 nõ in particulari. faceret eni ignẽ absq eo q̃ faceret hũc ignem qd̃ est ipossibile. Quid aũt dicem' de spẽb' 7 itelligẽtiis. dicemus q̃ corpora nõ obediũt intelligẽtiis q̃tũ ad motũ ad formã. sed q̃tuz ad motũ ad sitũ. iõ hoc nõ est p̃sentis speculationis. Ad p̃sens aũt scire sufficiat q̃ pducta a nã 7 ab arte a suis pducentibus hñt q̃ sint res. sed a nã q̃ sint hee res. ideo tam ars q̃ nã agit ex p̃suppositione mãe: qr nõ põt produci effect' nisi sit hic effectus. deus in quo sunt ppie rõnes oiuz nõ solum ut sunt res: sed ut sunt hee res põt totũ producere. ab eo enim hẽt effectus q̃ sit res: 7 q̃ sit hec res. ¶ Tertia via sumit ex mõ agendi: 7 ad hoc uadunt oẽs cões vie. Nã cũ deus sit primũ agens. modus agẽdi ei' est q̃ nihil presupponat ex necessitate. Rursus oia alia agẽtia nõ sunt eẽ per se exñs. sed hñt esse ab alio recepto. 7 sicut se hñt ad esse ita se hñt ad agere. Sicut ergo eẽ alioz agentiũ de necessitate requirit aliqd̃ possibile in quo recipiat. sic 7 actio eorũ de necessitate p̃supponit aliqd ex parte passi 7 p̃supponit aliqd̃ possibile in quo possit recipi. modus ergo agendi alioz agentiũ est ex p̃suppositiõe potẽtie passiue. Sz deus qr est ipsum eẽ: ~~sicut suũ~~ eẽ nõ requirit aliqd̃ possibile in quo possit recipi. sic 7 modus agẽdi ei': 7 sua actio nõ de necessitate requirit aliqd in quo possit recipi: sed põt totũ imediate producẽ. Hee aũt 7 alie rõnes cões ex mõ agendi ~~in natura~~ sũpte sunt.

Ad primũ dicendũ q̃ ois actio secũdoz agẽtiuz fundat in motu: qr alia agẽtia absq trãsmutatione 7 motu nihil possunt efficere. sed deus absq oi trãsmutatione põt res pducere ut per habita est manifestũ. ¶ Ad 2m dicẽdũ: q̃ creatio põt mihi dicere tria. uel actũ intrinsecũ ipsi' primi. uel actũ in exteriorẽ mãm transeũtẽ. uel relationẽ vni' ad alterũ. Si dicat mihi actũ in ipso primo manẽtẽ. sic creatio est ipm intelligere dei per qd̃ omnia producit. ipm itaq itelligere dei ut est practicuz: 7 ut extẽdit se ad uoluntatem est creatio prout creatio dicit actuz in primo manẽtem. Si vo creatio dicat actũ in exteriorẽ mãm trãseũtẽ. sic ipsum eẽ coicatũ creaturis est per qd̃ creant. Sed si dicat relationẽ vni' ad alterũ. tũc dicit quẽdã ordinem 7 quãdã depẽdentiã creature ad creatorẽ. Cũ g̃ arguit. si creature creant: tunc quero de illa creatiõe utrũ creet. si loqueris de creatiõe ut dicit actũ in prio manẽtem. patet q̃ illa creatio nõ creat imo creat. Si vo loqueris de creatiõe ut dicit actũ in exteriorẽ mãz transeuntẽ. sic creatio ut dicit actũ in exteriorẽ mãm trãseuntẽ. creat per creationẽ ut dicit actũ in prio manentẽ. Sed ulteri' creatio ut dicit actũ in prio manẽtẽ nõ creat imo creat: ita q̃ nõ est abire in infinitũ. Sz si creatio dicat relationẽ tunc sic accepta creatio idẽ est q̃ relatio. sic creari idẽ erit q̃ referri. tũc igit creatio. i. relatio creabit. i. referẽtur seipsa! sic res differũt per dñas. ipse vo dñe differũt seipsis. ¶ Ad 3m dicẽdum: q̃ licet eẽ p̃supponat totã essentiã. 7 tota eẽntia in rebus corpalibus sit plus q̃ materia. nõ tñ deus in productiõe corporaliũ uel in productiõe quorũcũq p̃supponit plã q̃ agentia nãlia que nõ p̃supponũt nisi mãz tñ. imo agẽs nãle aliqd presupponit 7 nõ deus. Nam agẽs nãle agit per fieri 7 illud qd̃ subicit ipi fieri nõ fit. ideo q̃cqd subicit ipsi fieri presupponit agẽs nãle. ergo qd̃ subicit ipi fieri ut mã nõ est effectus agẽtis nãlis. Sed lz materia que subicit ipi fieri nõ fiat. 7 nõ sit effectus agẽtis nãlis. eẽntia tamẽ que subicit ipsi esse est effectus ipsius dei. agens ergo nãle p̃supponit quicqd nõ fit 7 ideo de necessitate presupponit mãm que nõ põt fieri. sed subicit ipsi fieri. deus autẽ nihil p̃supponit: qr effectus ei' nõ solum est quicquid fit sed quicqd participat eẽ. nihil aũt est q̃ sit nõ participãs eẽ. ideo oĩa sunt effectus ei': 7 ipse nihil p̃supponit. ¶ Ad 4m dicẽdũ: q̃ lz in deo sit idẽ totalitas 7 puritas. actũ propter aliã 7 aliã habitudinẽ aliqua cõcedim' de totalitate dei que nõ ɔcedimus de puritate ei'. Sicut lz sit idem scia 7 essentia 7 uolũtas in deo. aliqua tamẽ dicimus deũ uelle que non dicimus deum esse. 7 sicut est ex parte dei producentis: ita est ex parte rerum productarũ: qr aliqua dicimus eẽ producta a deo tota que nõ dicimus esse producta pura: uel possumus dicere 7 melius q̃ nullum agens pducit effectũ cum repugnãtia eius. 7 qr q̃ effectus pducatur totus nõ repugnat effectui. q̃ aũt pducat oino purus repugnat ei. ideo nõ est simile de hoc 7 de illo. ¶ Ad 5m dicendũ: q̃ lz deus s̃m se nõ sit determinatus ad aliqd̃ genus. habet tamẽ in se determinatas 7 proprias rationes oĩuz que determinant ad genus. ideo potest talia determinate producere. ¶ Ad 6m dicendum: q̃ creatum nõ est proprie in alia dispõne nunc q̃ prius. quia prius in nulla dispositione erat. 7 ideo proprie non est mutatuz: qr illud proprie dicitur mutatũ qd̃ prius fuit in vna dispõne 7 postea in alia. creatuz autem ante instans sue creationis s̃m se nullo modo fuit. ¶ Ad 7m dicendum: q̃ essentia diuina

hoc mõ est idea cuiuslibet rei. Nam oẽ aliud deficit
ab essentia illa ꝛ participat eã uel imitat eã. Sed nõ
oĩa imitant eã eodem mõ; imo aliqua participãt plus
de entitate aliqua minus. deus ergo itelligẽs essentiã
suã ut participat ab illo ꝛ illud imitat eã. sic sua essen
tia dr ẽe idea illi⁹. prout võ alio modo participat ab
alio aliud imitat eaꝫ. sic dicit esse idea alteri⁹. illud ḡ
nõ hẽt ideã in deo qḋ nullo mõ pticipat aliud de enti
tate. uel qḋ nõ est aptũ natũ aliquo mõ entitatẽ parti
cipare. mã ergo pma q̃tũcunqꝫ sit potẽtia pura nõ tñ
est purũ nihil. neqꝫ est expꝰs per oẽꝫ modũ entitatis.
Jḋ ideã hẽt in pmo ꝛ imitat primũ. lꝫ ualde mõ exili
ꝛ deficienti: ita ut nihil aliud possit esse magis prope
nihil ꝛ magis distãs a pmo q̃ ipsa mã. Utruꝫ aũt ista
idea sit factionis uel ꝯsideratiõis tñ. nõ est presentis
speculatiõis. Sufficiat aũt scire q̄ rõ pdicte idee at-
tendit in quadã rõne imitatiõis cui⁹ imitatiõis nõ est
oĩno expers mã prima cũ aliquo mõ participet enti-
tatẽ. actus ergo purus dicit ẽẽ. nihil aũt dicit nõ esse.
potẽtia aũt pura dicit mediũ. sꝫ mediũ oĩno nõ est re
motũ ab extremo. mã ḡ in aliquo imitat deũ. ¶ Ad
8^m^ dicẽdũ q̄ nõ dabim⁹ ultimũ instãs in quo est nihil.
sed dicem⁹ q̄ per totũ tp̄s precedẽs qḋ est tẽpus ima
ginatũ. est nihil ꝛ in istãti. postea icipit ẽẽ aliqd: ita q̄
nõ est dare tẽpus nec reale nec imaginatũ medium in
quo nec sit nihil nec aliqd. Ul' possum⁹ dicẽ q̄ rõ q̃re
inter duo puncta cadit linea media est. q꞉ illa duo pũ-
cta sunt in eodẽ ꝯtinuo. sed si essent due linee se tãgẽ
tes que nõ essent continue. esset ibi dare duo pũcta in
actu inter que nõ esset linea media. Sic inter duo in-
stantia est dare tp̄s medium. q꞉ illa duo instantia sunt
in eodẽ tẽpore ꝯtinuo. sed cũ tẽpus imaginatũ prece-
dens creationẽ nõ sit ꝯtinuũ cum tẽpore reali qḋ inci
pit esse cũ creatura. dato q̄ daretur ultimũ instans in
tẽpore imaginato in quo creatura nõ erat. primũ in-
stans in tempore reali in quo creatura incipit esse nõ
oporteret inter illa duo instãtia dare tẽpus medium.
¶ Ad 9^m^ dicẽdũ q̄ nõ ita cõparat nihil ad illud qḋ
fit ex nihilo. sicut aliqd ad illud qḋ fit ex aliquo: q꞉ cũ
aliqd fit ex aliquo. ut cũ cutellus fit ex ferro illḋ aliqd
siue illḋ ferrũ est materia cutelli: ita q̄ aliqd fit ex ali-
quo mãliter. sꝫ ex nihilo nihil fit mãliter. Ad formaꝫ
ergo argumẽti dici põt q̄ si cõparet nihil ad illud qḋ
fit ex nihilo sicut cõparat aliqd ad illud qḋ fit ex aliq
sicut ex aliquo fit aliqd mãliter: ita ex nihilo fit nihil
materialr. ¶ Ad 10^m^ dicẽdũ: q̄ totũ argumentũ ꝓce
dit in equiuoco. Nam factũ habet rõneꝫ uerbi nõ in-
terioris sed exterioris. omne uerbũ habet rõnem ge
niti. ut uerbum exteri⁹ sed interius. ꝛ ideo nõ opꝫ ef-
fectũ cum sit uerbũ exteri⁹ habere rõnem geniti acci-
piendo genitũ ꝓprie. imaginabimur quidẽ q̄ oĩs ar-
tifex ꝛ oẽ agens per intellectũ concipit in se aliquẽ cõ
ceptũ qui dicit uerbũ interi⁹. ꝛ ex illo uerbo procedit
opus qḋ põt dici uerbũ exterius. ꝓpter qḋ patet quḋ
factũ põt dici uerbum. ꝛ q꞉ tale uerbũ nõ est ꝓprie ge
nitum: ideo nõ opꝫ q̄ sit de substãtia faciẽtis. equiuo-
catur ibi in genito: q꞉ potest accipi genitum large q̄
non semp erit de substãtia facientis. ¶ Ad 11^m^ dicẽ-
duꝫ: q̄ sic imaginabimur creationẽ esse sicut imagina
mur generationẽ luminis. q꞉ simul est illuminari ꝛ il-
luminatũ esse. ita simul est creari ꝛ creatũ ẽẽ. ista ergo
creatio fit per cõtactũ nõ q̄ prius fieret res ꝛ postea
attingat ad uirtutẽ primi agentis. Sed simul est pro-
ductio rei ꝛ hi⁹ ꝯtactus. ita q̄ deus ꝛ attingendo ꝓdu
cit ꝛ producẽdo attingit. imo nisi uirtus primi attin-
geret quãlibet rem ad momentũ res non persisteret.

¶ Ad 12^m^ dicendũ: q̄ nihil p̃cedit esse rei nõ eterni-
tate que sit mẽsura nihili. sed que est mẽsura dei. Naꝫ
deus ut dicit aug⁹. 11. ꝯfes. c. 14. non precedit tempus
siue nõ precedit mũdus tẽpore sed eternitate. Jn illa
ergo eternitate mũdus nihil erat. Uel possumus di-
cere q̄ cũ aliquid fit ex nihilo nihil p̃cedit aliquid tẽ-
pore nõ reali: sed imaginato. ꝛ possumus dicere q̄ cũ
aliquid fit ex nihilo: nihil p̃cedit aliquid nã. i. nãli itel
ligẽtia. Et cũ arguit q̄ que semp precedũt nã tñ pñt
simul esse. uerũ est nisi habeãt repugnantiã adinuiceꝫ
ꝛ q꞉ implicat ꝯtradictionẽ ꝛ hẽt repugnãtiã q̄ aliqd
sit simul nihil ꝛ aliqd: ideo talia simul ẽẽ non possunt.
¶ Ad 13^m^ dicendũ: q̄ necessariũ nõ põt fieri contin
gens. ꝛ sicut id qḋ necessariũ est est ꝯtingens. ita etiã
ex nihilo nõ põt fieri aliquid q̄ ipm nihil fiat aliquid
ꝛ sit mã alicui⁹. sed ex nihilo. i. post nihil põt fieri ali-
quid. ꝛ ita post necessariũ põt fieri contingẽs. ¶ Ad
14^m^ dicẽdum: q̄ s̄m anselm. monolog. c. 8. trib⁹ mo-
dis potest intelligi aliqd fieri ex nihilo. negatiue. ma
terialiter ꝛ ordinaliter. negatiue quidẽ fit ex nihilo qḋ
nullo modo fit. sicut tenens silentiuꝫ dicitur loqui de
nihilo: q꞉ nõ loquit. sic hoc mõ negatiue. s. deus est fa
ctus ex nihilo: q꞉ nõ est factus. mãliter qdẽ ex nihilo
nõ põt fieri aliquid: q꞉ nihil nõ põt esse materia alicu
ius: sed ordinaliter ex nihilo fit aliquid. q꞉ postq̃ fuit
nihil icipit esse aliquid. ꝛ qḋ dicit nõ entis ad ens nõ
est ordo. uerũ est rei: sed sufficit q̄ sit ibi ordo rõnis ꝛ
s̄m modũ intelligẽdi. ¶ Ad 15^m^ dicẽdũ: q̄ argumẽ
tũ ꝓcedit ex falsa imaginatione. imaginat eni q̄ inter
nihil ꝛ aliquid sit quedã distantia infinita ꝛ res fiẽda
incipiat istam distãtiam pertransire donec pueniat ut
sit aliquid. ista enim distantia infinita nõ positiue ut sit
res aliqua: sed negatiue tñ. tale aũt infinitũ pertrãsi-
re ab infinita potẽtia nõ est incõueniens.

Quarto queritur

Utrꝫ alia agẽtia cooperent aliqd in aliq̃ ꝓductione reꝝ. uel totũ
imediate faciat deus: ita q̄ agẽtia nihil agãt. ꝛ uidet
q̄ totũ imediate faciat de⁹. ꝛ q̄ nihil faciat de⁹ medĩs
tib⁹ s̄cdis agentib⁹. ita q̄ ignis nõ cõburit: sed illã cõ-
bustionẽ imediate opatur de⁹. q꞉ reꝫ sicut se habet ad
cognoscẽ ita ad esse. ubi põt haberi ex. 2. meta^ce^. imo
q꞉ scia dei est cã reꝝ s̄m aug^m^. 15. de trini. ꝛ s̄m cõmẽ
tatorem. 12. meta^ce^. sicut deus res cognoscit sic in esse
ꝓducit. sed alia agẽtia nihil opant ut deus res cogno
scat: ergo nihil coopabunt ut deus reꝫ in esse ꝓducat.
¶ P̄. dicebat q̄ ex natura reꝝ possumus arguere
eaꝝ actiõeꝫ. ¶ Cõtra. nã rei potissime est forma sub
stãtialis ei⁹. si ergo ex natura rerum argueret earuꝫ
actio. ergo forma subalis in reb⁹ ẽẽt potissime actiua.
cuius ꝯriũ uult cõmẽtator in 7° meta^ce^. ¶ P̄. si s̄cda
agentia agũt. hoc est uel q꞉ ꝓducũt mãꝫ uel formã uel
cõpositũ. mãꝫ nõ: q꞉ tũc ꝓducerẽt aliqd ex nihilo cuꝫ
mã nõ hẽat mãꝫ ex qua fiat. si formã uel ꝓduceret eã
ex aliquo uel ex nihilo. Nõ ex aliquo: q꞉ forma nec ẽ
elemẽtũ nec est ex elemẽtis ut dicit in fine. 7. meta^ce^.
nec etiã pñt s̄cda agẽtia ꝓducere formã ex nihilo. q꞉
hoc est ꝓpriũ soli⁹ dei. s̄cda ḡ agentia nec pñt ꝓducere
mãꝫ nec formã. ꝛ per ꝯñs nec cõpositũ. nihil ḡ coope
rant in ꝓductione reꝝ. ¶ P̄. dicebat q̄ forma nõ fit
ex nihilo sed educit de potẽtia mãe. ¶ Contra. nihil
de forma est in mã: ḡ ꝓducta forma incipit illa forma
esse: cũ nihil prius de forma esset. erit igit facta ex ni-
hilo: sꝫ hoc est ꝓpriũ soli⁹ dei. nihil ḡ pñt alia agentia
facere. ¶ P̄. si forma educit de potẽtia mãe act⁹ edu
citur de potentia. ꝛ ita oppositum de opposito qḋ est

icōueniēs. erit ergo forma ex nihilo cū nō possit edu
ci de potētia mãe: ⁊ cūc idem qō prius. ¶ Preterea si
forma educit de potētia mãe: tūc potētia mãe uel dicit
ipsam eēntiā mãe. uel dicit aliquē respectū supadditū
ipsi mãe. si ipsam eēntiā mãe. ergo eēntia mãe ꝯuerrit
in formā: cū ex tali eēntia ꝑducat forma. Si autē di-
cat respectū supadditū mãe tūc ex relato fit absolutū
quoꝝ utrūqꝫ est icōueniēs. forma ergo nō educit de
potētia mãe: sed fit ex nihilo ⁊ a deo: ⁊ nihil coopant
scōa agētia ad ꝑductionē rerū. ¶ Preterea deus po
test totū ꝑducē: ergo alia agētia supfluunt: q̄ frustra
fit per plura qō pōt fieri per pauciora. ¶ Pꝫ. ꝑductū
assimilat ꝑducēti sed idē nō pōt similari diuersis in
spē. ergo a diuersis in spē vnū ⁊ idē ꝑduci nō poterit.
eadē ergo res nō poterit ꝑduci a deo ⁊ a scōis agenti
bus: sed in ꝑductione cuiuslibet rei opat de⁹: ergo ni-
hil coopant scōa agētia. ¶ Pꝫ. si scōa agētia aliquid
opant quero de mō agēdi. q̄ uel aliqd imittēdo i paf
sum: uel nihil. Si nihil: ergo nihil opant cū nihil imit
tāt. Si aūt aliqd imittūt illud imissum uel est reale uł
itētionale. nō reale: q̄ tūc aliqd deperiret ab agēte. nec
itētionale: q̄ per imissionē itētionaliū nō posset fieri
imutatio realis. non est ergo dare modū per quē scōa
agētia agāt. ¶ Pꝫ. creatura est magis silis sibiipsi q̄
alteri. sed ꝑductio fit per assimilationē. cū ergo nulla
creatura possit ꝑducē seipsam cui est magis silis. mul
tomagis nō poterit ꝑducē qōcūqꝫ aliud cui est minus
siliṡ: ⁊ ita nihil coopabit. ¶ Pꝫ. sicut est in eēia forma
lib⁹ ita suo mō est in efficiētib⁹. sed idē eē a duab⁹ for
mis imediate ꝑgredi nō pōt. ergo idē effect⁹ a duob⁹
efficiētib⁹ ꝑduci nō poterit. sed de⁹ imediate opat in
oi ope nãe. ergo creatura nihil opat in aliquo opere.
Nā sicut de⁹ per eēntiā suā est in oi re ⁊ ꝯseruat oēm rē.
opꝫ q̄ imediate opet in q̄libet rē. creatura ergo nō
opat imediate in aliq̄ re nec mediate: q̄ tūc de⁹ eēt in
strumētū creature: ergo nullo mō. ¶ Pꝫ. in. 18ᵃ ꝓpō-
ne de causis dr̄ q̄ eē est per creationē. sed ipoſe est q̄
alia agētia creēt: ergo impoſe est q̄ det aliqd eē. ⁊ p
ꝯn̄s nō pn̄t aliqd facere. q̄ si aliqd facerēt aliqō eē da
rēt. ¶ Pꝫ. sicut finitū nō pōt ꝓportionari ifinito: ita
nec eꝫ. sed creatura nō pōt tātū ascēdere cū sit finita:
q̄ coopret deo in creatione rerū: que reqrūt potētiaꝫ
ifinitā. ergo de⁹ nō poterit itārū cōdescēdē q̄ coopet
creaturis in hijs que reqrūt potētiā finitā. nihil ergo
ꝑducet de⁹ mediāte creatura. ¶ Pꝫ. nō est idē eē i fie
ri ⁊ in facto eē. sed res ut ꝑducunt a deo dicunt eē sem
per in fieri. q̄ ſm Augᵐ. 8. sup gen̄. ad lr̄am. deus in
cālitate rerū videt se hēre sicut sol in cāndo lumē in
aere: q̄ magis est semp in fieri q̄ in facto eē. Si ergo
actio dei semp est in fieri: actio creature pōt eē in fcō
eē. Nō idē est a deo ꝑductā ⁊ a creatura. ¶ In ꝯriū
est q̄ de⁹ nihil fac̄ frustra. sed frustra eēnt 2ᵃ agētia si ni
hil cooparent deo: ǧ ⁊c. ¶ Pꝫ. nā est p̄nᵐ mot⁹ ⁊ q̄e
tis per se ⁊ p̄ᵒ nō ſm accn̄s: ut dr̄ i. 2. phisi. ǧ aliqd co
opat nā i trāsmutatiōe rerū: ⁊ ꝯn̄s i ꝑductiōe ipaꝝ.

Rn̄deo dicēdū q̄ i solōe h⁹ qōnis hūc ordi
nē tenebim⁹. q̄ p̄ᵒ recitabim⁹ errores
circa hāc mãm ⁊ iprobabim⁹ errores illos. 2ᵒ ostēde-
mus q̄ de⁹ in oi ope nãe opat imediate. 3ᵒ declarabi
mus q̄ nō sunt subtrahēde ꝓpe opationes a scōis agē
tib⁹. 4ᵒ ne laborem⁹ in equoco distiguem⁹ de ime-
diato. 5ᵒ ⁊ ultimo q̄ idē opus pōt eē imediate a deo:
⁊ imediate a scōis agētib⁹. declarabim⁹ qūō aliter sit
hoc ⁊ illud. ¶ Propter p̄mū sciēdū q̄ circa hāc ma
teriā tripl̄r est erratū. Nā qdā loquētes in lege mau-
roꝝ ⁊ sarracenoꝝ. ut innuit ꝯmᵒʳ in. 12. metha. uolue

rūt q̄ nullū secūdum agēs ⁊ nulla creatura pōt aliqd
operari. vnde dicebāt isti q̄ ignis nō comburit. sed il-
lam cōbustionē deus per seipsum absqꝫ igne opat. ⁊
hoc nō mouet pedē. sed deus illū motū opat. ¶ Ad
hoc autem ponēdum ut idē cōmentator innuit vide
bant moueri ne cogerent ponere q̄ scōa agētia pos
sent aliqd facere ex nihilo. Nam si aliquid mouet qō
prius nō mouebat nihil de illo motu erat prius in mo
bili. Si ergo est motus in mobili ⁊ prius nihil erat
de hi⁹ motu. ergo factum est aliquid de quo prius non
erat: ⁊ ita factum est aliquid ex nihilo. ¶ Rursus si
frigidū fit calidum: uel ex aqua fit ignis: nihil erat p̄
us de forma caloris in frigido: nec de forma ignis in
materia aque. ergo factū est aliquid ex nihilo. vide-
bat itaqꝫ istis q̄ nulla esset ꝑductio ⁊ nulla esset actio
in qua nō fieret aliqd ex nihilo. ⁊ quia nulla creatura
pōt facere aliqd ex nihilo. ideo subtraxerunt isti pro
prias opationes a secūdis agentibus. Philosophus
ergo in primo phisi. ⁊ in 7ᵒ meta. conat ostendere q̄
non fit materia nec forma ſm cōpositum. ⁊ hoc non
solum in substātialibus: sed etiam in accidētalibuꝫ: ut
nō fit albedo sed corpus album: ⁊ nō fit forma neqꝫ
materia sed totū cōpositū ex utrisqꝫ. tū ergo dicit q̄
forma fit ex nihilo. Rn̄det q̄ fieri nō cōpetit forme:
sed si fieri cōpeteret forme: certū esset q̄ forma fieret
ex nihilo. ¶ Cōsueuimus ⁊ nos aliqñ dicere q̄ sicut
aliqd hēt mãm: ita mãꝫ p̄supponit. ⁊ q̄ qcqd p̄suppo
nit mãm nō fit ex nihilo. ideo nec cōpositū nec forma
fit ex nihilo: cū q̄libet horū mãm p̄supponat. Caꝫ er
go compositū habeat mãm ex qua. forma vō mãm
in qua: nō est querēda forme mã ex qua fiat sed i qua
fiat. Cū ergo querit ex quo fit forma māle querit. de
beret enim queri in quo fit forma. mã ergo p̄supponit
in factione cōpositi tanq̄ illud ex quo fit. ⁊ p̄suppon
tur ēt mã in ꝑductione forme: nō tanq̄ illud ex quo:
sed tanq̄ illud in quo fit. Sed q̄ oia hec intellectum
nō quetāt: ingredientes ꝓfundius dicamus q̄ isti negāt
sensum subtrahētes ꝓprias opationes secūdis agēti
bus ⁊ asserētes ignē nō cōburere ⁊ hoiem nō moue
re pedē. nō hoc arguūt qō dicūt. sed uolūt sibi istam
difficultatē solui quomō secūda agētia possunt indu-
cere aliquā formā in materia: uel aliquē motū in mo-
bili: nisi creent ⁊ nisi faciāt aliqd ex nihilo. ꝓpter qō
sciēdum q̄ qui nō videt ligamētuꝫ nō pōt soluere no
dum. ideo est diligēter vidēdum q̄re sit incōueniēs q̄
scōa agētia aliqd ex nihilo faciāt. Ad qō rn̄debimus
q̄ oportet esse ordinē efficiētium: sicut est ⁊ ordo agē
tium. sicut ergo agētia secūda nihil possunt facere ni-
si immitātur agenti primo. sic effectus secundorū agē
tium non potest in esse produci nisi ei substernetur ef
fectus agentis primi. ut sicut agens presupponit agēs
sic effectus effectum. Dicere ergo secūdum agēs face
re aliquid ex nihilo: uel facere aliquid nullo presuppo
sito est dicere secūdum agens non esse secūduꝫ agens
Nam si secūdum agens in agendo nihil presupponit
effectus eius erit effectus primi nō ſumittens alij ef
fectui. ergo ⁊ ipsum erit agens primum: non summittēs
alij agenti. agens ergo secūdum si ꝑduceret materiaꝫ
produceret aliquid ex nihilo: q̄ materia non requirit
aliam materiam in qua fiat. ¶ Rursus si faceret for-
mam per se existētem faceret aliquid ex nihilo. q̄ illi
forme nihil substerneret. ⁊ ita illa forma que ponere-
tur effectus agentis secundi non presupponeret ali-
quid aliud in quo reciperet. ⁊ ita illa actio fieret nullo
presupposito. qō est idē q̄ facere aliqd ex nihilo. sed si
agēs creatū uel agēs 2ᵐ nō facit formā per se sꝫ formaꝫ

in mã:nec motũ per se:sed motum in mobili:nec calorẽ per se sed calorẽ in calido. ꝟm hũc modũ semꝑ talib⁹ actionib⁹ substernit aliqd aliud:⁊ nulla talis actio fit nullo ꝑsupposito. Si ergo agẽs 2m põt iducẽ formã isti iductiõi forme qḋ est effect⁹ scḋi agẽtia:de necessitate substernit mã que est effectus agẽtis ꝑmi. vñ ergo soluit Aꝛ.ad saluãdũ actionẽ scḋoꝝ agẽtiũ dicẽs. q̄ nõ fit forma nec fit mã.sed fit forma in mã.i.nõ fit effect⁹ aliq̄s cui nõ substernat ali⁹ effect⁹:⁊ qꝛ ꝑpẽ nihil aliud agentia scḋa nõ p̄nt aliqd ex nihilo:nisi qꝛ talia agẽtia nõ p̄nt in aliquẽ effectũ cui nõ substernat ali⁹ effect⁹:ex quo talia agẽtia nõ faciũt formã per se:sed faciũt formã in mã:nec agũt nullo ꝑsupposito:ut diffusius dictũ est. Sublata itaq̧ est difficultas ꝑma:q̄ possum⁹ saluare actiones scḋoꝝ agẽtiũ absq̧ eo q̄ faciãt aliqd ex nihilo. ⁋ Scḋa error circa hãc mãm fuit Auicebroñ.in li° suo quẽ intitulauit fontẽ vite.hic aũt nõ fuit ita ebes ut ab oĩbus scḋis agẽtib⁹ negaret actiones suas ꝓp̄as.sed negauit eas solũ a corpib⁹.uoluit enim q̄ agẽtia spũalia quãtũcũq̧ eẽnt agẽtia 2a ⁊ creata possent aliqd creare ⁊ efficẽ.ipsa tñ corpa nihil efficiũt nec eẽnt.⁊ ꝟm eũ si videant hec corpa aliqd facẽ hoc nõ est q̄ ipsa corpa aliqd agãt. Sed aliq̄ vis spũalis est in ipsis corpib⁹ penetrãs oĩa corpora:agẽs actionẽ illã quã vident agere corpa.vñ ipse ait. q̄ nisi eẽt vis spũalis penetrãbilis per hec corpa que eẽt agẽs:q̄ ipsa corpa nõ mouerent nec agerent. Ad hoc aũt ponẽdũ ⁊ ad negãdũ actionẽ a corpib⁹ duplici motiuo mouebat. ꝑm erat ex quãtitate corpis. Nã ꝟm eũ quãtitas est actionis ĩpeditiua. vñ ait q̄ q̄titas que circũdat hoc sbm corpale est cã uetãs eã ne agat sic ergo humiditas in flãma facit eã obscurã ⁊ fumosam ⁊ ĩpedit eã ne sursũ tẽdat.sic quãtitas redit corpus obtusũ ⁊ mãle ⁊ grossum ⁊ ĩpedit ipm ne aliqd agat. corpa igit ꝟm ipm ꝓpt quãtitatẽ annexã sũt passibilia nõ actiua. ⁋ Mouebat igit 2° ex lõginq̄tate a primo. Nã cũ a ꝑmo agẽte sit oĩs actio ⁊ oĩs motus:corpa ꝓpt nimiã distãtiã ab agẽte ꝑmo nihil de actione pticipare p̄nt. vñ idẽ in eodẽ li° ait.q̄ nõ solũ quãtitas ꝓhibet rẽ corpalẽ ab agẽdo: sed et eẽntia ei⁹.i. rei corpalis ꝓhibita est.ut nõ possit mouẽ uel agere eo q̄ lõge remota est ab origine ⁊ a radice motus.res ergo corpalis ꝟm ipm nihil agit:qꝛ ꝓp lõginq̄tatẽ ei⁹ a ꝑmo p̄n° nõ defluxit ad eã de v̄tute agẽtis ⁊ mouẽtis oĩa. Sed hec põ negat sensũ:qꝛ ad sensum appet q̄ ignis cõburit ⁊ aq̄ ĩfrigidat. Auicebron ergo nõ ꝓbat corpa nõ agẽ.sed petit sibi illas difficultates solui quõ quãtitas corpoꝝ ⁊ distãtia eoꝝ a ꝑmo p̄n° nõ dĩ nõ ꝓhibẽt actiones eoꝝ. ꝓpt qḋ sciẽdũ q̄ ut ꝓbat ꝓclus nullũ corpeũ ⁊ nullũ quãtũ est ad se ꝯuersiuũ. qꝛ qḋ ad se ꝯuertit idiuisibile est. hẽre ergo actionẽ in se ipm:utputa q̄ ĩtell'a seipm ĩtelligit:est nõ rei corpalis sed que nõ extẽdit extẽsione corpis. quãtitas itaq̧ ꝓhibet actionẽ rei in seipsaꝫ.sed nõ ꝓhibet actionez in eẽntiã aliã.nullũ ergo corp⁹ seipm mouet nec in seipꝫ agit. sed tñ vnũ corp⁹ in aliud agẽ est nec ĩũ ⁊ sẽsui manifestũ. debuit ergo Auicebron negare a corpib⁹ non actionẽ in aliud:sed ad se cõuersiuã. 2m aũt motiuũ est ẽt friuolũ. Nã lꝫ corpa ualde distẽt a ꝑmo:nõ tñ itm̃ distãt q̄n aliqd de actualitate pticipẽt:⁊ qꝛ vnũq̄dq̧ agit ut est in actu ex quo corpa h̄nt suas ꝓp̄as formas et ꝓpter q̄s sunt in actu:opꝫ q̄ hẽant ꝓp̄as actiones. illa ergo rõ de distãtia a ꝑmo locũ hẽret in sola ꝑma mã. illa enĩ sũme distat a ꝑmo:ita ut ꝟm se sit sola potẽtia nihil de actualitate pticipãs. iõ si absq̧ forma existẽt nullã actionẽ hẽt. magna ergo fuit ebetudo mentis Auicebronis:nõ vidẽ quõ corpa nõ maxime distẽt a primo ꝑncipio. Sed sola ꝑma mã sic maxime distat: qꝛ ille act⁹ purus:ista potẽtia pura:ille actionẽ oĩm: hec aũt mã actionẽ nullã. ⁋ Tertius aũt error circa hoc quesitũ videt fuisse Auic. ponẽtis datorẽ formarũ. hic enim nõ sic a v̄itate deuiauit ut Auicebron ut poneret corpa nihil agẽ. uoluit enim q̄ ista corpa nãlia que videm⁹ trãsmutarẽt ⁊ agerẽt. Sed noluit q̄ per h⁹ trãsmutationẽ iduceret forma sub̃alis:sed accñtalis. Forma v̄o sub̃alis ꝟm ipsum erat a datore formatum. Auic. ergo nõ negauit actiones simpl'r ab agẽtib⁹ nãlib⁹.sed negauit quãtũ ad hoc q̄ possent inducere sub̃alẽ formã. Ad qḋ ponẽdũ forte mouebat: qꝛ nõ videbat in istis corpib⁹ aliquã v̄tutẽ actiuã que nõ eẽt accñã:ut in igne nõ est v̄t⁹ actiua nisi calor. Si ergo oĩs v̄tus actiua in istis corpib⁹ est accñs non videt q̄ per talẽ v̄tutẽ possit iduci nisi accñs. qꝛ si induceret sub̃a:tũc v̄tus illa cũ sit accñs ageret ultra suaꝫ spẽm. ⁋ Sciẽdũ ergo q̄ calor in igne agit in virtute forme sub̃alis ei⁹.⁊ v̄t⁹ actiua in quolibet corpe agit in v̄tute forme sub̃alis eius. ⁊ qꝛ nõ est incõueniẽs q̄ aliqd in v̄tute alteri⁹ agat ultra suã spẽm. calor i igne in v̄tute forme sub̃alis aget ultra suã spẽm non solum iducet calorẽ:sed ẽt sub̃alẽ formã. imo qꝛ ubicũq̧ est calor est instrm̃ ignis põt fieri ignis ⁊ non ab igne:remoti sunt ergo actores circa hãc mãm. ⁋ Hys visis volumus declarare 2m. videlicet q̄ deus agat imediate in oĩ opẽ nãe. ꝓpter qḋ sciẽdũ q̄ sicut deus se hẽt in ꝯseruãdo:sic suo mõ se hẽt in agẽdo. videmus enĩ q̄ deus multa cõseruat per scḋas cãs.⁊ tñ q̄dlibet imediate cõseruat per seipm:ita multa agit per secundas cãs:⁊ tñ q̄dlibet ĩmediate agit per seipm. Patet enĩ q̄ deus aliqḋ corpus utputa corpus aĩalis conseruat per debitũ locũ:per debita elemẽta:⁊ per debituꝫ cibũ.⁊ tñ oĩa ista nõ sufficiũt ad cõseruãdũ ipm:nisi deus imediate eẽt in ipso corpe aĩalis cõseruãs illud. sic quãtũcũq̧ opent agẽtia scḋa nunq̄ sufficiũt aliquod corpus nisi imediate adeẽt deus opans illud. posset enim sic argui. deus imediate cõseruat q̄libet rẽ in eẽ:ergo deus imediate q̄libet rẽ ꝓducit ad esse.⁊ ut appeat vñ vim hẽat hec ꝯñtia. Sciẽdũ q̄ ꝟm phm in.2 phisi.⁊ in.5.meta.quedã sunt cãe in actu que daꝫ v̄o in potẽtia.cãe v̄o in actu sunt siĺ cũ ipsis cãtis:ita q̄ nõ põt eẽ cãtũ in actu sine sua cã in actu. cãtũ autẽ in potẽtia absq̧ sua cã eẽ põt. dicimus enĩ q̄ edificator est cã ipsius fieri domus:al'r tñ ⁊ aliter. ⁊ ipsi⁹ edificari:qꝛ ipsius edificari uel ipsius edificationis edificator est cã in actu. qꝛ cũ edificator actu edificat est ipm edificari ⁊ ipm fieri domus. Sed ipsius domus est cã in potẽtia:qꝛ cũ actu edificat nõ est dom⁹ i actu sed in potẽtia. ipm ergo edificari nõ põt eẽ sine edificatore. sed ipsa domus põt esse edificatore corrupto. deus aũt ad oẽm creaturam nõ se hẽt sicut edificator ad domũ. sed magis sicut edificator ad edificari:ita q̄ est cã in actu cuiuslibet creature. Sed cã in actu est imediate opans oẽ illud cuius est cã in actu:ubi edificator imediate cãt ipm edificari. ⁊ qꝛ deus est causa in actu cuiuslibet nãe:cuiuslibet motus:cuiuslibet operationis:imediate ipse opat oẽm nãm:oẽm motũ:oẽm operationẽ. ut si ignis calefacit illã calefactionẽ opatur imediate deus cuius est cã in actu. ponere enĩꝫ q̄ deus imediate ꝯseruat oẽꝫ creaturã:⁊ dubitare utrũ efficiat oẽ qḋ fit. est dubitare utrũ cã in actu imediate faciat id cuius est cã in actu. cã enĩꝫ ꝟm nãm rei est cã eius in actu. hanc aũt rõnẽ innuit Aug⁹.4.sup geñ. ad litteram. capitulo.14. qui probat q̄ deus continue

⁊ semper operatur in rebus: qꝛ non comparat ad res ut structor ad domū; qꝛ domus pōt stare sine structore. sed mūdus ut dīr ad ictū oculi stare nō posset nisi tegeretur a deo. ¶ Jmprobatis erroribus circa hāc materiā ꝙ dicebatur primitus faciendum. ⁊ ostenso quomō deus imediate operat in omni opere nature ꝙ fuit scđo factū. restat tertio declarare quomō non sunt subtrahēde proprie operationes a scđis agentibus. qđ tripliciter declarare possum᷒ ꝫm tria que videmus in rebus. videlicet numerū esse ⁊ ordinē. ostēdemus ergo pmo res habere operationes ꝑprias ex ordine quē habent ad diuinā sapientiā. Scđo ostendem᷒ hoc ex eē ipsarū rerū. Tertio ex naturis earū. ¶ Prima via sic patet. posset enī deus sine cā scđa facere quicqd facit mediante cā scđa. ut si calefacit mediante igne. posset illam calefactionez efficere absq3 igne. sed qꝛ pertinet ad sapiētē ut nihil faciat frustra. noluit deus ut eēnt supuacua opa sapiētie sue. nec uoluit ꝙ scđa agētia eēnt frustra ociosa. Hec aūt rō tangitur sapiētie. 14. ubi dicitur. tua pater oia gubernat prouidētia. ⁊ sequit. potēs es ēt ut sine rate qs adeat mare. sed ut nō eēnt superuacua opera sapie tue exiguo ligno tradūt hoies aias suas ⁊ transeūtes mare per ratē salui facti sunt: qsi dicat ꝙ trāsitū maris quē operat deus per nauem siue per ratez posset operari absq3 rate. Sed ut nauis ⁊ alia que videm᷒ in mūdo nō essent superuacua ⁊ ociosa exiguo ligno. i. vni parue naui hom o cōmittit aiam suā. i. vitā suaz. ⁊ trāsiēs mare per nauē saluus factus est. Sic etiā dicere possumus ꝙ illam eandez calefactionē quā operat deus mediante igne posset operari sine igne. sed ut nō eēt ignis supuacuus ⁊ ociosus. cū calefieri uolum᷒ adhibemus ignē. ⁊ sic per ignē calefacti sumus. ¶ Scđa via ad hoc idem sumitur ex esse rerum. ⁊ hoc potest haberi ab augustino. 5. super geñ. c. 14. ubi distinguit triplex esse rerum; quia res ꝫm ipsum sunt in rationibus eternis. sunt in rōnib᷒ seminalib᷒. ⁊ sūt in seipis. Sed ut sunt in rōnibus seminalib᷒ habēt ꝑduci per causas scđas. qui ergo tollit actiones a scđis causis tollit esse rerum quod habet ꝫm rōnes seminales in materia. vnde aug᷒ cum prius. 5. super geñ. c. 14. distinxisset triplex eē rerum. postea in 6° libro. cap°. 13. distinguit quadruplex esse rerum uolens ꝙ res sunt eternaliter in uerbo. caliter in elementis. seminaliter in materia. essentialiter in seipsis. Dicunt enim res in elemētis eē cāliter ⁊ in materia semialiter; qꝛ illō qđ est occulte in materia ꝫ3 rōnes semiales. fit in aperto extra per virtutes actiuas ⁊ passiuas elemētoꝝ que sunt rōnes causales. Nō ergo possumus tollere cālitatem ab elemētis ⁊ a scđis agentib᷒ nisi tollam᷒ esse rerum ꝫm rōnes seminales qđ habent in materia. ex ipso ergo hi᷒ esse arguere possumus ꝙ cōpetit scđis agentib᷒ hēre proprias opationes. ¶ Tertia via sumitur ex ipsis essentijs. i. ex naturis rerum. Naz proprie operationes arguūt proprias essentias ⁊ ꝑprias naturas. qui ergo negat proprias opationes a rebus negat ab eis proprias naturas. ⁊ ista est via cōmē. 9. meta᷒: ubi dicit ꝙ si entia nō hēant opationes ꝑprias nō habēt essentias proprias. actiōes eni ut subdit nō diuersificant nisi per eēntias diuersas. ⁊ sequit in cōmento ꝙ ista opinio est ualde extranea a natura hominū. ⁊ qui nō recipiunt hi᷒ opinionē nō habent celebri[...] naturaliter ad bonū. ¶ His visis restat distinguere de imediato. Jmmediatū eniz idez sonat ꝙ primū ⁊ principale ꝫm quē modum loquitur phs in pmo posterioꝝ. cum dicit ꝙ imediata est propositio que non est altera prior. Alio modo imediatum idez sonat ꝙ proximū ⁊ ꝯiunctū. ut illa est imediata causa que est ꝑxima ⁊ ꝯiūcta rōnabiliter. tamē hoc ꝙ dicit imediatū utranq3 significationē iportat. Nam imediatū idē est ꝙ sine medio. ꝫm ergo duplicem processum duplex accipiet imediatū. Nā uel incipies a causis ⁊ ꝑcedes ad effectuz: uel modo resolutorio incipies ab effectu ⁊ procedes ad cām. si incipies a causis statim ⁊ imediate incides in cām principalem ⁊ primā. ꝫm hūc igitur processum idē sonabit imediatū ꝙ pncipale ⁊ primū. si vō icipias ab effectu ⁊ procedas ad cās statim incides in cām proximā ⁊ ꝯiunctā. ꝫm ꝑcessum ergo resolutoriū imediatum idē significabit ꝙ proximū ⁊ ꝯiunctum. ꝫm ergo hos modos loquēdi. dicim᷒ ꝙ rex opat per balliuū. ul' mediāte balliuo. ⁊ dicim᷒ ecōuerso ꝙ balliu᷒ opat per regē uel mediante rege. prout ergo rex opat per balliuū balliuus erit imediatū agens. ⁊ tunc imediatum idē sonabit ꝙ proximū ⁊ ꝯiunctuz. Sed qꝛ ecōuerso balliuus opatur per regē: ⁊ rex pōt dici imediatū agens qꝛ nō facit hoc auctoritate sua sed alterius. Sz sua auctoritate agit. opz ꝙ imediatuz hoc modo sumptū idē dicat ꝙ principale ⁊ primū. oppositum ꝗ nature agens naturale facit imediate accipiēdo imediatum prout idē sonat ꝙ proximū. sz nihil facit imediatū ꝑut idē sonat ꝙ pncipale ⁊ pmū. ita ꝙ si plene uolumus intelligere quō deus imediate operat in oi opere nature. Jmaginabimur ꝙ agens naturale in oi suo opere innitit virtuti diuine ⁊ opatur per illā immediate. Jlla autē virtus diuina nō opatur mediante alia virtute ꝙ innitatur ⁊ fulcimentū recipiat a virtute alia. ꝫm hūc ergo modum deus operatur oia imediate: qꝛ in operando nō est organū alicuius. sed oia sunt organa ipsius ⁊ ipse oia principaliter operatur. Rursus agens naturale nō solum nō pōt aliquid efficere ut innitat virtuti diuine. Sz ēt nō pōt in aliquē effectū nisi illum eundez effectum imediate. i. ꝑxime operet deus: qꝛ ut scđa declaratio ostēdebat. deus cū sit causa in actu oiuz. imediate opatur oia. deus ergo omne opus nature opatur imediate. i. ꝑ[n]cipaliter. ⁊ operatur oē tale imediate. i. ꝑxime. ¶ Habito quō deus operatur oia imediate. ⁊ ostenso ꝙ nō sunt subtrahende proprie operationes a secūdis agentib᷒. ⁊ ostenso quot modis dicit imediatū. restat ultimo declarare quomō esse possit. ꝙ idē effectus sit imediate a deo ⁊ imediate a natura. ⁊ quomō aliter sit a deo aliter a natura. Propter qđ sciendum ꝙ si uolumus bene imaginari quomō deus operatur istos effectus mediantib᷒ agentibus naturalib᷒. Jmaginemur sicut nos docet imaginari dionysius 4° de di. no. ꝙ deus vniformiter operet oia. sed si est diuersitas in rebus hoc est propter scđa agentia mediantib᷒ quibus operatur deus. Jpsam enim infrigidationē operatur deus. ⁊ etiam ipsam calefactionem ⁊ ꝫm hunc modum agendi quē videmus; deus vniformiter opatur hanc ⁊ illam. sed ꝙ differat hec ab illa. ut ꝙ differat calefactio ab infrigidatione. hoc est propter scđa agentia ut quia calefactionē operat mediāte igne. infrigidationē vō mediāte aqua. deus ergo vniformiter operatur. sed ipsa scđa agentia propter coꝝ diuersitatez vniformit operant; ⁊ nō vniformiter recipiūt ipressionem diuinā. vnde dionysius de di. no. preassignato cap° imaginat ꝙ deus non rōcinans nec preeligens sed oia vniformiter operatur sicut sol q̄rum est de se oia vniformiter illuminat. Si autē nō oia vniformit illuminant hoc est propter diuersitatē recipientium.

sic omnia deus uniformiter agit. sed si nõ oĩa uniformiter agunt. hoc est q̃ ipsa materia nõ est uniformit̃ disposita ꝛ ipsa scõa agentia que ~~uniformiter~~ cooperantur ad ꝓductionem rerum nõ uniformiter recipiũt motiones diuinas. Hoc est ergo qđ dionysius ait. q̃ sic sol nõ rõcinans aut p̃eligẽs facit oĩa participari lumine ut sunt ualentia s̃m ꝓpriã rõnem. sic bonũ qđ est sup solez oĩbus existẽtib' ꝓportionaliter imittit totius bonitatis radios. ¶ Hys itaq; prelibatis facile est videre quõ opatur deus ꝛ quõ natura. nam idez effectus est a deo ꝛ a nã. ꝛ totus a deo ꝛ totus a natura. aliter tñ a deo ꝛ alit̃ a nã. Jmaginabimur q̃dẽ q̃ oẽs effectus nãles conueniũt ꝛ differũt. ꝯueniũt in eo q̃ sunt ens ꝛ in eo q̃ hñt eẽ. ꝛ differũt in eo q̃ sunt tale ens. utputa ignis uel aqua: ꝛ in eo q̃ hñt tale eẽ. utputa eẽ calidum uel esse frigidũ. q̃ ergo cause uñles ꝛ particulares sunt multe ꝛ diuerse. deus autez est cã uñlis ꝛ una oẽs effectꝰ sunt imediate a deo ut uniunt ꝛ ut ꝯueniũt in eẽ. ꝛ oẽs isti effectus nãles sunt a natura ut differũt ꝛ ut hñt tale eẽ. totũ ergo facit imediate deus: sed nõ facit imediate totaliter. nisi equiuocaremus de imediato. s; sicut facit deus imediate totũ. ita si uellet posset facere imediate totaliter. ꝛ in p̃ma ꝓductione rerum ad nihil cooperata sunt scõa agentia. deus quẽlibet effectũ ꝓduxit ꝛ imediate totalit̃. Nunc aũt q̃ vult dignitatẽ suam coĩcare creaturis ꝛ vult q̃ creature ipse sint cã ꝛ hẽant opatiões ꝓprias quẽlibet effectũ nãlem ꝓducit deus imediate totuz. sed nõ imediate totaliter. ꝛ illum eũdez effectũ facit natura imediate totũ: sed nõ imediate totalit̃. ut istuz effectũ qui est cõburere ꝛ est eẽ ꝛ est eẽ tale. ~~ut est eẽ ꝛ eẽ tale~~. s. calidũ. ut est eẽ ꝛ ut cõuenit cũ q̃libet alio effectu sic est imediate a deo. sed ut est tale eẽ ꝛ ut differt ab alijs effectib'. sic est imediate a natura. unde dionysius 5° de di. no. vult q̃ deus potissime laudat ab hoc effectu q̃ est eẽ: q̃ est prius ꝛ oĩbus coĩs. cõburere ergo est immediate a deo. sed nõ totaliter. uñ s̃m oẽm sui ~~actionẽ~~ acceptionẽ. s; imediate est a deo ut est ens ꝛ est eẽ. imediate aũt est a ~~cr~~natura ut ẽ tale esse: ꝛ ut est tale ens. unũ ergo ꝛ eũdem effectũ operatur deus per seipsum imediate ꝛ opatur ipsuz imediate nã. operat̃ aũt ~~ipsum~~ per seipsuz imediate ut est esse ꝛ ut accipit s̃m rõnem uniuersalem ꝛ opatur ip̃z mediante nã. ut est tale eẽ. ꝛ s̃m rõnem spãlez. ꝛ ideo si uellemus equiuocare in imediato. dicerem' q̃ deus quẽlibet effectũ facit nõ solũ imediate totũ. sed et̃ imediate totaliter. Nam si ꝯsideret effect' s̃m rõnez gñalem. sic deus facit quẽlibet effectũ imediate ꝓut imediatũ idem est q̃ proximũ: q̃ deus est ꝓximus ꝛ intim' oĩ rei opans per seipsuz imediate quẽlibet effectũ nãlem s̃m rõnem gñalem. sed si accipiat̃ effect' s̃m rõnem spãlem. sic deus operãdo talem effectum mediãte nã dicit̃ ipsum imediate facere: ꝓut imediatum idẽ sonat q̃ p̃ncipale ꝛ primũ. sed nos ad p̃sens non sic loquimur de mediato. sed loquimur de imediato: prout organũ cadit mediũ inter cãm ꝛ effectũ ꝛ ꝓut nã ꝛ agens s̃m q̃ cadit mediũ iter deũ ꝛ effectum. ut dicat̃ illa deus imediate agere que agit non mediantib' scõis agentib'. nec mediante nã. s̃m quẽ modũ loquẽdi deus quẽlibet effectũ nãlem sub rõne gñali agit imediate. ꝛ quẽlibet talez effectũ sub rõne spãli: ꝛ ut hẽt tale eẽ: ꝛ ut differt ab alijs opatur mediante nã. patet ergo quomõ nõ subtrahẽdo ꝓprias opationes ab agentib' nãlibus quẽlibet effectũ nãlẽ totũ agit deus ꝛ totũ natura ꝛ totuz imediate de': ꝛ totũ imediate nã. sed aliter deus: ꝛ aliter nã. ꝛ posset deus si uellet sicut agit imediate totũ. ita agere imediate totaliter. ita q̃ ad ꝓductionẽ illius effect' nihil oparet̃ natura. s; q̃ nõ vult q̃ sint superuacua opera sapientie sue nõ vult ꝓprias opationes subtrahere ab agentib' scõis. sed vult q̃ hi' agentia coopent̃ sibi in istis effectibus quos videmus.

Ad primum dicendũ: q̃ res sicut se habet ad esse: ita se hẽt ad cognosci ꝛ sic deus nõ indiget alijs agentibus ad cognitionez rerũ. ita nõ indiget eis ad productionẽ earũ. uel possumus dicere q̃ res possunt cognosci duob' modis. Uno modo in diuina eẽntia. Nam qui illam videret posset ipsas res cognoscere. Alio modo possunt cognosci res in ipsis scõis causis. ꝛ sicut duobus modis possunt cognosci sic duob' modis pñt produci. Uno modo ut totaliter ꝓducant̃ a deo. Alio mõ ut producant̃ mediãtib' scõis causis. ꝛ ut melius appareat qđ dicim'. dicemus q̃ quicq̃d producit̃ a deo mediãtib' scõis causis producit̃ a deo imediate totũ. s; nõ producit̃ a deo imediate totaliter: q̃ id coopant̃ secũda agentia in tali ꝓductione. deus ergo per sciam suam producit hi' effectus imediate totos. sed nõ imediate totalr̃. Cum ergo dicit̃ q̃ illa agẽtia nõ coopantur deo: ut deus sciat. ergo nõ coopant̃ deo: ut deus producat. patet q̃ sicut deus per sciam suã est cã rerum. sic alia agentia nihil cooperant̃ ad productionẽ rerũ q̃ nihil ~~cognoscat~~. ad productionẽ ergo illoruz effectuum quos deus per sciaz suã producit imediate totos ꝛ imediate totalr̃ scõa agentia nihil coopant̃. sed ad productionẽ illoꝝ effectuũ quos deus producit per sciam suã imediate totos: ꝛ nõ imediate totalr̃. possunt coopari scõa agentia ꝛ coopant̃. Naz cũ hi' effectus nõ producant̃ per sciam dei imediate totalr̃. scõa agentia poterunt coopari ꝛ cooperant̃ ad tales effectus dei absq; eo q̃ coopent̃ ad scire dei. ¶ Ad 2m dicenduz: q̃ actio arguit formã subãlem ꝛ formã accidentalẽ. ut calefacere qđ procedit ab igne arguit calorẽ ignis ꝛ nãm eius. sed formã accidẽtalẽ arguit tanq̃ organũ. nãm uo ꝛ subãlem formã tanq̃ illud in cuius v̾tute fit actio. forma ergo subãlis est maxima actiua q̃ virtute ei' fit totũ. ꝛ cõmẽtator dicit q̃ nulla actio egredit̃ a forma sbãli. uerũ est imediate. Nã forma subãlis semꝑ est p̃ncipiũ actionis mediãte forma accidẽtali: ꝛ q̃ ad formã subãlem sequit̃ propria virtus. ad ꝓpriã virtutez ꝓpria opatio. qui tolleret a rebus ꝓprias opationes tolleret ꝓprias virtutes. ꝛ per consequens ꝓprias naturas. ¶ Ad 3m patet solutio per iam dicta. Nã agentia scõa possunt iducere formã in mã absq; eo q̃ ꝓprie loquẽdo faciant aliq̃d ex nihilo. ¶ Ad 4m dicẽdũ: q̃ facẽ aliq̃d ex nihilo hoc est agere nullo p̃supposito. unde ut dicebat̃ in solutione p̃ncipali. si forma fieret per se fieret ex nihilo sed si fit in mã. in tali factiõe p̃supponit̃ aliquid in qđ inducit̃ forma. q̃uis de illa forma nihil fuerit in mã. nõ est facta ex nihilo cũ sit producta aliquo p̃supposito. ¶ Ad 5m dicendũ: q̃ oppositũ nõ educit̃ de opposito q̃ nõ ordinat̃ ad ipm. Hi' aũt opposita nõ ~~est~~ potẽtie ꝛ actus. Nam potẽtia ordinat̃ ad actũ ꝛ act' perficit potẽtiã. iõ actus hẽt eẽ in potẽtia. sicut perfectio in p̃fectibili ꝛ educit̃ de potẽtia ~~materie~~ hi' act' sicut ex eo q̃ subicit̃ trãsmutationi ut perficiatur per actũ. ¶ Ad 6m dicendũ: q̃ forma educit̃ de potẽtia materie. nõ q̃ mã fiat forma: sed sic dicit̃ eẽ in potentia agentis: q̃ agens est aptũ natum trãsmutare ut illud faciat: ita dicit̃ eẽ forma in potẽtia materie. quia materia potest trãsmutari ut dicat̃ in ea forma fieri.

¶ Ad 7m dicendū: q deus pōt totū pducere. ⁊ nō est ex insufficientia dei. sed ex bonitate eius q vult dignitatē suā coicare creaturis. ⁊ vult q creature sint cāe ⁊ habeāt opationes ppias. nō aūt fit frustra qd pōt fieri per vnū. si per fieri per plura resulter decor ⁊ decētia vniuersi. ¶ Ad 8m dicendum: q sm phm in 7o metacc. non solum producit asinus ab asino: sed etiā mulus ab asino. assimilatio g effect9 ad cām non semp attēdenda est sm spēm. poterit g idez effectus assilari plurib9 causis ⁊ eē a pluribus causis. dum tū ille cāe sint adinuicē ordiate ⁊ ut spectat ad ppositū patet uerū eē qd dicit. Nā si deus calefacit mediante igne id qd efficitur calidū assimilat igni calefaciēti ⁊ assimilat pmo agēti. qz quelibet creatura est quoddā uestigiū ⁊ quedā silitudo dei. ¶ Ad 9m dicēdum q ratio nō arguit q scda agentia nō agāt. sed petet sibi solui difficultatē de mō agendi. ad qd dici pōt q agēs nihil imittit in passum. ppter qd imissum passiuz patiatur. vnī cōmētator sup 12o metacc dicit q corp9 calidū agēs in aliud corp9 nō imittit calorē ab extra. sz facit calidū in potētia calidū in actu. Si g queraf qs est modus agēdi. ad hoc rñdet phs pmo de gñatiōe capo de actiuis ⁊ passiuis. ubi vult q nō sit querere aliā cām. sed eo q hoc est in potētia ⁊ illud in actu. illa approximata agūt ⁊ patiunt. Sic g nō opz querere aliā cām quō mā pficiat per formā. sz eo ipso q hec potētia ⁊ forma est actus vnū pficit per aliud. sic non opz querere aliaz cām quō passum patiat ab actiuo. sz eo ipso q hoc est potētia tale qle est illud actu. si approximent. hoc parit illud agit. ¶ Ad 10m dicēdū: q paciens qn est pfecte assilatū agēti cessat actio ⁊ passio. qz hitib9 presentib9 in mā cessat motus: ut vult phs in pmo de gñarione. ⁊ qz res semp est silis sibi loquēdo de silitudine large. nunq res agit in seipsaz. loquēdo de actione que est trāsmutatio ⁊ motus. ad formā aūt arguēdi dicendū q nō sufficit q aliqd sit sile alicui ad hoc q pducat ab illo. sz aliqn oz q fuerit dissimile ⁊ q fuerit tale in potētia qle est illud actu. q re respectu suipsi9 fateri nō possum9. ¶ Ad 11m dicendū: q idem pōt eē a forma generis ⁊ a forma spēciali. aliter tn̄ ⁊ alr. nō idē est eē ⁊ viuere ⁊ ut est eē a forma ut sumit gñaliter. ⁊ ut est viuere est a forma ut sumitur spāliter. utrū aūt sit idē forma gñalis ⁊ spālis: nō est psentis speculatiōis. sed qūtuz facit ad ppositū dicamus q sicut est ordo in formis. sic est ordo in efficientib9 lz nō oporteat tantā diāam eē in formis que pficiūt vnā ⁊ eadē rem hñtez vnū eē. quāta est diuersitas in efficientib9 adinuicē ordinatis quoz qdlibet hēt per se eē. ⁊ sicut a forma sumpta gñaliter ⁊ a forma sumpta spāliter, pōt eē vnū ⁊ idē imediate sub alia ⁊ alia rōne. sic ab agēte uli ⁊ particulari pōt eē imediate vnus ⁊ idē effect9 sub alia ⁊ alia rōne. ¶ Ad 12m dicendū: q eē est per creationē: qz ut patebit in sequēti qōne qlibet effect9 ut est ens: ⁊ ut hēt eē est a deo. ⁊ sm huc modū qsi assimilat creationi: q non ppter hoc tollunt opationes a scdis agentib9: ut in sequēti qōne patebit. ¶ Ad 13m dicendū: q iter agēs ⁊ actū inter cām ⁊ effectū nō reqrit pportio cōmēsuratiōis sed pportio ordinis. Non g opz q deus descendat ⁊ cōmēsuret se scdo agēti. ad hoc q agat mediāte illo. sed sufficit q 2m agēs hēat ordinē ad ipm. forma aūt arguēdi nō ualebit: qz nō ualet si agens inferi9 nō pōt aliqd agere supra se. q agens supius nō possit aliquid agere infra se. ¶ Ad 14m dicendū: q actio dei dicit esse in fieri nō q nihil a deo pductū sit in facto eē. sz qz quelibet creatura cooperatur ad deū sicut fieri ad faciēs: qz sicut ipm fieri reqrit psentiā faciētis: sic creatura nō pōt pseruari in eē sine diuina psentia.

Quinto queritur

Utrū creatura aliq possit eē cā alicui9 effectus ut est ens ⁊ ut hēt eē. ⁊ videt q sic: qz ea que sunt in effectib9 opz pporrionalit rñdere eis que sūt in cā: ut si ignis gñatus est ignis. corpus. suba. ens. oia hec habebit a sua cā ⁊ ab igne gñante. ignis ergo gñans ut ignis pducit ignez ut corpus: g ut ens. ignis g ⁊ per 9ñs agens creatum pōt eē cā effectus: ut est ens ⁊ ut hēt eē. ¶ P. illud in quo 9ueniūt oia agētia ē effect9 cuiuslibet agētis. sz oia agentia 9ueniūt in dare eē. differūt aūt in dare hoc uel illud eē: ergo erit effectus cuiuslibet agētis. ¶ P. plus est viuere q eē. sed aliq agentia dāt viuēt ergo dabūt eē. ¶ P. vnūqdqz agēs ut agit assimilat sibi passum ⁊ est cā passi. sz agit ut est in actu ⁊ ut hēt esse: g assilabit sibi passuz ⁊ cā passi: ut est in actu ⁊ ut hēt eē ipsius: ergo ipsi9 esse rei poterit eē cā creatura. ¶ P. sm phm in 12o metacc. cāe particulariū sūt pticularia. uliuz sunt ulia. g q creatura sūpta pticulariter erit cā eē in pticulari. sūpta vo uliter erit cā eē in uli. ipsius ergo eē tā in pticulari q in uli erit cā creatura. ¶ In 9triū est dionysi9 5o de di. no. qui videt uelle q esse sit proprius effectus dei.

Respondeo

dicendū: q eē creature in tribus differt ab eē diuino. Nam diuinū est eē stans nō depēdēs. eē vo creature est eē depēdens. uel qd in idē redit esse diuinū est eē pmariū. eē creature est eē scdariū. Scdz aūt depēdet a pmo. sz primū nō depēdet a 2o. Scda diā inter hoc eē ⁊ illud est: qz eē diuinū est eē purū. eē creature est eē pticipatū. Tertia diā est qz eē diuinū est eē nō 9tctuz nec ad genus nec ad spēm. sed eē creature est eē pticulatū ⁊ 9tctuz. ex his aūt pñt sumi tres rōnes. q creatura nō est cā ipsius entis. nec ipsi9 eē sz q hi9. ¶ Prima via sic patet. Nā qz eē diuinū est eē pmū ⁊ ipse est pa cā. ideo po attigit effectū: ⁊ qz forme ules pri9 recipiunt in mā q forme min9 ules. ut dicit cōmētator super 2o metacc. ens ⁊ eē que sunt ulissima pri9 recipiunt i mā q oia alia. ⁊ idē est q dato q idez sit viuere ⁊ eē. attn̄ eē est ulius q viuere. idō vnū ⁊ idē ut est eē pri9 recipit in mā. q ut est esse viuere. ⁊ qz semp posteri9 depēndet a pori: ⁊ innitit pori. oia alia que recipiunt in mā depēdēt ab ipso eē ⁊ initunt ipsi eē. ⁊ ~~per 9ñs~~ nec est incōueniēs q idez sub vna rōne sit posteri9 ⁊ depēdēs ⁊ innitat sibiipsi sub alia rōne. vnū g ⁊ idē ut est viuere est posteri9 seipso ⁊ innitit sibiipsi ut est esse. ⁊ qz cā scda depēdet a pa cā ⁊ est posterior ea lz idem effect9 sit ab utraqz cā. tn̄ ut est a cā 2a est posterius se ipso ⁊ depēdet a seipso: ut est a cā pa. Juxta eniz ordinez cāru opz eē ordinē in effectibus. ⁊ qz ut dictū est primū qd recipit in mā est ens ⁊ eē. cetera vo sunt posteriora ⁊ innitūtur huic. Hoc aūt non innitit alys. cā pria que prio attingit effectū erit cā rei sm q est ens ⁊ esse. cetera vo sunt uel esse pñt cā rei sm q hēt tale uel tale eē. ex hoc aūt pōt magis patere quō idē esse est totū imediate a deo. ⁊ totū imediate a nā. sed sub alia ⁊ alia rōne. Nam sub rōne uli ⁊ pria est totū imediate a deo. sub rōne vo spāli ⁊ 2a est totū imediate a nā. ¶ Ex hoc aūt patet illd dictū de cāis. videlicet q eē est per creationē. cetera vo per informationem. Nō est eni intellectus q qñcūqz datur aliqd nouū in eē q semp fit ibi noua creatio. sed pro tanto ueritatē hēt illud dictū: qz datio ipsius eē hēt silitudinē creationis. datio vo aliarū perfectionū hēt similitudinez

informationis. Nam forma presupponit mām. mate
ria vo nō psupponit aliud in quo recipiatur. Rursus
creare est agere nullo psupposito; et qz eē nō psuppo-
nit alias pfectiones. cetere vo pfectiōes psupponūt
ipz eē et innitunt ei. iō oatio ipsi' eē hēt silitudinē crea
tiōis. sz oatio aliarū pfectionū hēt silitudinē informa
tiōis; qz ut dicebat. sic forma loquēdo de forma ifor
mante nō de forma per se exnte psupponit id qd in-
format. ita oēs alie pfectiōes ab eē sunt per informa
tionē; qz psupponūt ipsuz eē et innitunt ei. ex hoc aūt
patet solutio ad qōnem istā ppositam. Nam cū nulli
creature coicari possit q sit cā pma. et q non innitat
alteri cause. nulli rei create coicari poterit. q pmo at
tingat effectuz. et q actio sua nō innitat rei aly. Nul-
lus ergo effect' ut est ens et ut hēt eē poterit eē cā ali-
qua creatura. qz tūc coicaret illi creature q prio effe
ctū attingeret. et per ɔñs q eēt cā prima. ex hoc ēt pa
tere pōt quāta est depēdētia creature et qtum depen
det actio nature. Nam nā primo presupponit mām et
depēdet actio nature ex psuppositione mãe. ℂ Rur
sus actio nature nō pōt attigere mām nisi psupponat
aliquā aliā actionē mediāte qua possit māz attingere
et agere. qz sicut nā nō est agens pmū. ita nō pōt pmo
māz attingere. deus igit in duob' auxiliat nature. vel
in duob' auxiliat actioni ei'. Nam prio auxiliat ei sb
sternendo mām. Scdo auxiliat ei attingēdo in omni
actione ipsaz mām. primo qz nisi deus prio in agendo
mām attingeret. et nisi actioni illi inniteret actio nãe.
nunq nā posset aliquid facere. ideo cā primaria dicit
esse ipsi' influens prio. qz prio attingit effectū. et qz ut
sepe dictū est pmū qd recipit in mā est eē. ideo solus
deus qui prio attigit oēm effectū est cā cuiuslibet rei
ut est ens et ut hēt eē. ℂ Scda via ad hoc idē sumit
ex eo q creatura habet eē participatū et in alio rece-
ptum. Est enim hec dña inter pfectiones puras; et in
alio receptas. qz pfectio pura vel perfectio separata.
qto ulior tanto pfectior et actualior. sed pfectio par-
ticipata vel in mā recepta. qto ulior tāto impfectior.
et minus in actu. vnde si uera esset opinio platonis q
essent iste pfectiōes separate; utputa q eēnt quoddā
ens separatū et eēnt quoddā viuere separatū differens
realiter ab illo eē hi' eē perfecti' q hi' viuere. cui' rō
est; qz si viuere eēt separatū haberet oēm rōnez viui.
propter qd tale viuere separatū nō eēt separatū infi-
nitu simpliciter. sed eēt infinita vita: qz nō hēret vitā
sm determinatū modū viuendi. sed hēret vitā hñtez
oēm rōnem vite. sed esse separatū haberet oēm rōnē
entis. et qz sub ente cōtinent oia genera. ideo tale esse
haberet perfectiones oium generū: et istud esse infini
tum simpliciter et tale quid dicimus esse deum. vnde
bene ponimus q sit dare esse tale separatū qd cōpre
hendat in se viuere et oēs perfectiones. sed nō poni-
mus q sit dare viuere separatum differens realiter a
tali esse. nec sapere separatū differens ab utroq rea-
liter. tamē si eēt ptā ponere esse illud esset perfectius
q viuere et viuere q sapere. Bene ergo dictū est q si
essent plures perfectiones separate qto vniuersalior
tanto perfectior et actualior. sed perfectiones in ma-
teria recepte qto vniuersaliores tāto impfectiores
et potētialiores. vnde forma generis ipfectior et po
tentialior est specie. Species eni est actualior genere
q si queraf cā. plana est rō. Nam ut supra tetigimus
quātūcunq sit idē genus et species. et quātūcunq sit
idē forma vniuersalis et min' vniuersalis et qtūcunq
sit idem esse et viuere. tamē forma ut est genus prius
recipitur in materia q ut est species. forma ut est ma-
gis vniuersalis prius aduenit materie q ut est min':
et eē prius q viuere. et q prius attingit materiā sm q
hi' est mālius. et per ɔñs potētialius et imperfectius.
perfectio quecūq quāto considerat ut vniuersalior:
tāto accipit ut impfectior et ut potētialior. et qz eē in-
ter oia est vniuersalissimū. ideo lz sm se sit perfectissi
muz et maxime in actu: ut recipit in materia est valde
imperfectum et multū habens de potentialitate. et qz
esse cuiuslibet creature est eē receptū: et si nō in mate
ria saltem est receptū in aliqua potētia. ideo oia crea
tura ut est ens et ut habet eē accipit ut plus habēs de
potētialitate: et minus de perfectiōe q ut est tale ens
et ut habet tale esse ut homo est hō: et est animal et est
suba et ens. plus haber de perfectione ut homo q ut
animal et ut aial q ut suba et ut suba q ut ens. et quia
quodlibet agit ut est in actu et ut est perfectū. imo qz
vnūquodq cognoscit ut est in actu: tūc perfectū esse
dicitur cum potest sibi simile producere. creatura ex
ea parte ex qua est imperfecta non aget. sed ex ea ex
qua est perfecta et ideo nō erit creatura causa effect'
sm rōnem gñalem sm quā ipsa cōsiderata est in po-
tentia: et est iperfecta. sed sm rōnē spālem sm quā ac
cepta est perfecta et in actu. et qz inter oia eē: ut dictū
est est ulis creatura nō erit cā effect' sz q est ens: et sz
q hēt eē. sz put est tale eē ens et hēt tale eē. deus aūt
erit sic cā: qz sm suū eē: est infinituz pelagus pfectio-
nis. ℂ Tertia via ad hoc idē sumit ex particularita
te creature. dicebat eni q deus habet esse nō ɔtractum:
nec ad genus; nec ad forme spēm. creatura vo habet
esse determinatū et ad genus et ad spēm: et qz esse sm
se nō est quid determinatū ad aliquod genus. iō ipsi'
esse sm q hi' creatura cā eē nō poterit. vel pōt aliter
formari hec rō. Naz illud qd cōpetit triangulo in eo
q triangulus cōpetit omni triangulo. illud ergo erit
causa ipsius eē sm q hi' qd est cā toti' entis. hoc aūt
creature compctere nō potest: qz tūc suiipsius causa
esset. Sed dices q ēt deo hoc nec cōpetere pōt q sit
causa ipsius eē sm q hi': qz tunc cū etiaz ipse sit ens
esset suiipsius cā. Sed hec obiectio parū ualet. qz cū
dicitur hoc est cā ipsius eē. ibi esse non potest accipi
nisi cātuz. causare ergo eē in eo q hi' est habere cāli-
tatem super oē eē cātum. et qz hi' est solus deus. ideo
solus ipse est cā effectus ut est ens et ut habet eē. et est
cā ipsius eē sm q hi' et per hoc patet solo ad quesitū.
ℂ Sz pp argumēta sciendū q nō est qō de re cātaz
sz de mō cāndi. Cōcedim' enim eādez rē eē causataz
a deo et a natura: sed nō eodem modo: ut si deus me-
diante igne cāt ignem. Ignis cātus ut est ignis est ab
igne. ut est ens est a deo. Ignis ergo cāt ignem. et ens
et deus cāt ens et ignem. sed ignis cāt ens qz cāt ignē.
deus aūt ecōuerso cāt ignem qz cāt ens. intelligimus
enim ut supra tetigimus q deus ut opatur in istis ef-
fectibus nālibus se habet vniformiter: et qz effectus
cōueniūt et differūt. ut differūt sunt a scdis agentib'
que se habēt difformiter: ut cōueniūt sunt a pmo agē
te. q se habet vniformiter. posset tñ deus sicut pdu-
cit omnes effectus ut ɔueniūt. ita posset eos pducē-
re ut differūt. Nec est hoc ex insufficientia dei sed ex
bonitate ipsius quā coicat creaturis. cū ergo effect'
coicant ut sunt entia differūt ut sūt talia entia ut sepe
diximus effect' ut est ens erit a deo ut est tale ens eē
poterit ab agere alio. uerumtamē lz sit ibi diuersitas
rationū et modoz. tamē vna est res que causatur sm
has rōnes et hos modos. Ignis eniz est ens et ens in
igne nō est nisi ignis. et ideo si ignis causat ignē causat
ens. et si deus causat ens in tali materia causat ignez.

uter⁊ ergo causat ignem ⁊ ens. sed nō eodem modo ut est per habita manifestum.

Ad primum dicēdū ꝙ q̄uis ignis sit ignis ⁊ ens. tamē nullam actionem habet nisi determinatā ⁊ talem ⁊ particulatā ⁊ nihil facit nisi ignem. sed qꝛ in actione tali reseruat rō ꝓmi agentis ⁊ in igne reseruat rō entis. ideo cūndo ignē causat ens ⁊ agendo actionē talē agit actionē ipsam. ⁊ ideo si uolum⁹ ꝓprie loqui ignis nō est cā entis ut est ens nec est cā ignis ut ē ens. sꝫ est cā ignis nō ut est ens sed ut ignis. ⁊ est cā entis non ut est ens sed ut reseruat in igne. ¶ Ad 2m dicendū: ꝙ oīa ista agentia naturalia ꝯueniūt in dando eē: ꝓut esse reseruat in tali eē. ut ignis nō dat esse nisi igneū. ⁊ aqua per se nō dat esse nisi aqueū. ut ignis calefaciēdo aerē cōuertit ipsū in ignē. ⁊ aqua inspissando ipm facit inde aquā. in quolibet ergo istoꝝ est quatuor cōsiderare. qꝛ pōt ꝯsiderari aqua ut aqua: ⁊ aqua ut ens. ⁊ pōt ꝯsiderari ens ut ens: ⁊ ens ut aqua. duo istoꝝ ꝑtinēt ad deū: ⁊ duo ad creaturā. Deus enim facit ens ⁊ aquā: sꝫ facit ens ut ens ⁊ aquā ut ens. ⁊ nō facit aquā ⁊ ens. sed facit aquā ut aqua ⁊ ens ut aquā. dat ergo ista secūda agentia eē in quo ꝯueniūt oēs effectus. sed nō dat eē ut esse sed ut tale eē. qd aūt non querit utrū creatura possit eē cā alicui⁹ entis. sꝫ utrū possit eē causa alicui⁹ ut est ens ꝙ pꝫ eē nō posse. ¶ Ad 3m dicēdū: ꝙ viuē est in plus ꝙ esse: qꝛ in viuere reseruat esse. ⁊ bn̄ volumus ꝙ creatura det eē in eo ꝙ dat viuere. sed nō dat esse in eo ꝙ eē. nec dat viuere in eo ꝙ esse. sed dat viuere in eo ꝙ viuere. ⁊ dat esse in eo ꝙ viuere. ¶ Ad 4m dicendū: ꝙ argumentū arguit oppositū poti⁹ ꝙ ꝓpositū. Nam creatura magis est in actu ut habet tale esse ꝙ ut habet eē. ⁊ ideo creatura dabit tale eē. ⁊ si dabit esse hoc erit prout esse reseruat in tali esse. ¶ Ad 5m dicēdum ꝙ uniuersalia nec agunt nec patiunt. nec fiunt nec generant nisi per accidens: ut generatis particularibus. ⁊ ut patet per habita nō negamus qn creatura dando tale esse qn det eē ut ignis generādo ignem generat ens ut per habita est manifestū. ⁊ ut melius pateat qd querit. dicemus ꝙ non est qd quid creatura faciat. sed quō faciat. Cuꝫ enim sit idem ule ⁊ particulare. qꝛ idem est species ⁊ genus ꝙ ꝯseruat in specie. Et idem est viuere ⁊ eē ꝙ reseruatur in viuere. quicquid est cā vnius est causa alterius ⁊ ecōuerso. ut quicqd est cā entis est cā talis entis ⁊ e conuerso. actū ut diximus prout deus producit entia mediantibus scdis causis. actio diuina diuersificat ex scdis agētib⁹ ⁊ ꝓut recipit in scdis causis. Sm enim hunc modum actio diuina se habet vniformiter ad oīa creata ⁊ ad oēs causas. illud ergo ꝓducet hoc modo de⁹ in quo cōueniūt oēs cause. ⁊ qꝛ oēs cause ꝯueniūt in dando esse: ideo hoc modo eē est ꝓpius effect⁹ dei. Sm igit hunc modū productionis ꝙ huic rei detur tale a deo esse. Alij aliud esse. hoc erit qꝛ hec res ꝓducte a deo mediante hoc cā. illa mediante alia cā. dicendū ergo Sm hunc modum causandi causat esse ⁊ causando eē causat hoc esse ⁊ tale esse. dicimus aūt Sm hūc modū producendi quia posset deus totū facere sine adminiculo creature. sed in hijs que causat mediātib⁹ causis creatis deus ut diximus causat eē ⁊ causando eē cāt hoc eē ⁊ tale esse. creatura aūt ecōuerso. utriusq ergo ⁊ eē ⁊ hi⁹ eē est cā deus ⁊ creatura: ⁊ qꝛ utrūq tam vniuersale ꝙ particulare refertur in creaturā tam ꝙ in cāꝫ. Ideo oportet ꝙ causare talia adaptetur ad creaturam eo modo quo sunt in creaturam. ut dicamus ꝙ vniuersaliū sunt cā vniuersalia. particularium autem particularia. sed hoc nō destruit ueritatē prefatam quin deus producat entia mediantib⁹ secūdis causis modo quo diximus.

Sexto postq̄ dubitauim⁹. Utrū creatura cooperet deo in operatione nec̄ ⁊ quesiuimus quomō cooperat ei. ⁊ utrū cooperet producendo effectū in eo ꝙ ens. dubitabimus de coopatione in opere creationis ⁊ erit qd: utrum creatura possit cooperari deo in tali opere. ⁊ qꝛ non pōt hoc creatura de se. erit qd utrū deus possit ei hoc coīcare. ⁊ videt ꝙ sic: qꝛ de⁹ pōt quicquid ꝯtradictionē nō implicat. Si ergo de⁹ hoc nō potest coīcare. uel hoc est ex parte sua: qꝛ non potest hoc dare. uel ex parte creature: qꝛ nō pōt hoc recipere. nō ex parte dei ut patet: nec ēt ex parte creature: qꝛ si hec creatura nō pōt facere hoc nō nisi quia hoc faciēdo ageret ultra suam spēm. sed nō est incōueniens ꝙ aliquid in virtute alterius agat ultra suam spēm. ergo creatura in virtute dei ~~poterit agere creare~~ uel poterit coopari deo in opere creatiōis. ¶ P̄. plus est habere operationē pertingentē ad diuinam essentiā ꝙ habere operationē pertingentē ad q̄cūq rē totā ⁊ ad oēs ptes eius. sed hoc pōt coīcari creature ut videat ipsam diuinam essentiaꝫ. ergo poterit ei coīcari ꝙ ꝓducat rem totā ⁊ oēs partes eius. sꝫ hoc est creare: g̃ ⁊c̄. ¶ P̄. dicebat ꝙ hoc non pōt coīcari creature ꝙ producat aliqd ex nihilo: qꝛ est ibi distātia infinita. ¶ Contra. ista infinitas nō est positiua ut ītelligam⁹ ꝙ deus faciēdo ex nihilo aliqd ꝙ incipiat a nihil ⁊ ꝓcedat donec sit aliqd ~~aliqd~~. Sed ista distātia est negatiua. infinitas autem negatiue pōt coīcari creature: ergo ⁊c̄. ¶ P̄. deus est quoddam pelagus infinitū cōtinens in se oēs rōnes oīum. ⁊ Sm aliam ⁊ aliam rōnem facit aliaꝫ ⁊ aliā creaturā. ergo nō facit aliquā creaturā Sm cōem rōnem. sed Sm aliquā specialem rōnem causat hanc creaturā. ⁊ Sm aliā rōnem creat aliam. Sed lꝫ creatura non possit habere in se omniū rōnem tamē non est incōueniēs eam habere in se hanc rōnem uel illam. ergo lꝫ creatura nō possit cooperari deo in ꝓductione oīum reruꝫ: nō est tamē incōueniēs qn cooperet ei in ꝓductione hui⁹ rei uel illius. ¶ P̄. deus ⁊ nihil sūme distant. ergo materia que est ualde ꝓpe nihil ⁊ angelus suprem⁹ qui est ualde propinquus deo ꝓportionaliter distant. ergo sicut materia se habet ad potentiam passiuā que est prope nihil: ita angelus supremus: qꝛ est prope deuꝫ qui est actus purus se habebit ad potentiā actiuā. sed materia habet infinitā potentiaꝫ passiuam. ergo ille supremus angelus habebit infinitam potentiam actiuam: ergo poterit creare. ¶ P̄. inter deum ⁊ nihil est distantia infinita. sed inter creaturā ⁊ nihil cū sit maior distantia inter eaꝫ ⁊ nihil ꝙ inter deum ⁊ nihil nō est distantia infinita. Nō ergo requirit potentia infinita facere ex nihilo aliquid. ¶ P̄. posse durare in tpe infinito est habere potentiā infinitaꝫ. sed potest coīcari create ꝙ duret in tēpore infinito. ergo pōt ei coīcari potentia infinita. ⁊ per cōsequens potentia creandi. ¶ P̄. vnūquodq agit per suam formā. ergo qualis est forma talis est actio. si g̃ forma rei reqrit aliqd in quo recipiat ⁊ actio eius reqret aliquid in quo possit recipi. Sed sunt multe forme per se stantes: ut intelligentie nō indigētes materia in qua recipiatur. ergo nec actio illarū formarū indiget materia in qua recipiatur. ergo poterit agere absq suppositiōe materie. ¶ P̄. creatura potest facere ex aliquo nihil: qꝛ pōt se ~~adducere~~ a gratia ⁊ annihilare eaꝫ. ergo pari ratiōe

poterit facere ex nihilo aliquid: qz pari potētie est facere ex alio nihil τ ecōuerso. ¶ P̄. sic sacramēta noue legis efficiunt φ figurant. ergo causant gratiã. sed gratia creatur ex nihil: ergo τc. ¶ P̄. qđ pōt in antecedēs potest in cōsequēs. sed natura potest in antecedens ad aīam itellectiuā τ sacramētal ad grām: τ per consequēs tam natura φ sacramēta creabunt. ¶ P̄. causatū nō est infinitum. ergo creatio nō est infinita. ergo creatura poterit creare lz nō habeat potentiam infinitam. ¶ In cōtrariū est qz nihil τ aliquid distāt in infinitū. Nam nō entis ad ens nō est aliqua ꝓportio. creare igitur requirit potentiā infinitam. sed hoc non potest coicari creature: ergo τc. ¶ P̄. honor latrie nō potest coicari creature. ergo nec potētia creādi: qz creatori rōne creationis debetur honor latrie. ¶ P̄. ꝫm augᵘⁿ 3ᵒ de trini. c. 2ᵒ. fas non est ēt bonos angelos putare creatores. sed si nefas est bonos angelos putare creatores. multo magis hoc ē nefas de alys creaturis: ergo τc.

Respondeo dicendū: φ triplici via inuestigare possumus φ agentibus creatis non possit coicari talis potentia. Nam in hiˀ agentibꝰ est tria cōsiderare. videlicet virtutē per quā agunt. potentiā passiuam quā ut patebit de necessitate presupponunt. τ ordinē quē habent adinuicem ad eām primā. ¶ Prima ergo via sumit ex parte ipsius virtutis secūdorum agentium. dixerūt enim quidam φ causa propter quā potētia creādi nō potest coicari creature. est qz actio creature est accidēs. actio dei est substātia: qz deus est suū agere: creatura vō nō. Ideo dixerūt isti φ qz substātia non indiget aliquo in quo recipiat. ideo actio dei que est substātia sua nihil presupponit nec indiget aliquo in quo recipiat. sed actio creature que est accidēs de necessitate idiget aliquo in quo recipiat. τ qz creare est nihil presupponere potentia creādi creature coicari nō potest. Sed hec rō quātū intelligo nō concludit. Nam actio dei que est sua substātia est actio nō transiens in exteriorē mām. actio aūt que nō transit in exteriorē mām si exteriorem mām nō requirit nihil impossibile inde cōtingit. Sed si vellemus sic accipere ~~rōnem~~ creature pro actione nō transeūte in exteriorē mām quātū ad propositum spectat quodāmodo simile de deo τ de creatura: qz sicut actio dei nō transiens nō presupponit aliquid exteriˀ in quo recipiat. sed est in ipso deo agente hiˀ actionē. sic actio creature nō transiens nō presupponit aliquid exterius in quo recipiat. sed est ipsa creatura agente actionem illam. Ergo si ex hoc φ in deo nihil est per accidens. ut vult augˀ 5ᵒ de trini. in creatura vō qualibet est aliqđ per accidēs. si uolumˀ elucidare qđ querit incedemus alia via comparātes virtutē dei ad virtutez creature. τ hec via erit magis per se: qz de ipsa virtute τ de ipsa potētia est qđ mota. Dicemus eni φ qz virtus dei est ipsa suba imediate potest otus in productionē sube rei. τ iō pōt deus totū imediate producere: qz producēdo immediate subam producet τ alia que ad subam ꝯsequūtur. creatura aūt nō sic. Nam virtus creature est accidens. iō nunq̄ creatura potest imediate in productionē sube. Cum ergo creatura aliqđ operatur: utputa cuz ignis agit incipit prius ab accidēte τ prius inducit formam accidētalem in materia φ subalem. Nam ꝫm cōmentatorem in 2ᵒ metaᶜᵉ. forma substātialis nō potest eē imediatū ꝑncipiū opationis. potētia ergo actiua creature est accidēs nō suba. ut potētia actiua ignis non est nisi calor ꝫm eūdem cōmentatorē ibidem. si ergo ignis nō habet potentiā actiuam nisi calorē. imediatus effectus eius erit calefacere ita φ ꝑmo calefaciet τ inducet in materia formā accidētalem ut calorem postea inducta tali accidētali forma inducet subalem ita φ in omni actione creature ante generationē precedit alteratio τ ante iductionē subalis forme precedit inductio accidētalis. τ qz hoc nō soluz est in igne. sed est quid per se τ quid generale in omni creatura φ virtus eius τ potentia actiua ipsius est accidens agens creatū nō potest sibi assilare passum q̄tum ad formā subalem: nisi prius assimilet sibi q̄tum ad accidētalem. Si ergo uolumus bene imaginari quō differt opatio dei ab opatione nature τ cuiuslibet creature ponemus quoddā grossum exemplū φ ut spectat ad propositū nullam caluniā habet. imaginemur ergo duos edificatores quoꝝ vnus faciet domū incipiens a fundamēto. alius vō incipiēs a tecto. qui vō incipit a fundamēto nō oportet φ domū destruat ad hoc φ domū faciat. in tali enim edificatione erit generatio domus sine corruptione domus. sed qui vellet incipere a tecto ut priˀ faceret tectū postea parietem. cum tectū presupponat parietem. sic edificans si vellet facere domū oporteret φ destrueret aliam domum: ut φ tolleret tectū a domo iam facta τ faceret aliud tectum τ tolleret parietē τ faceret aliū parietē. nam tectū non posset fieri nisi super parietez. edificator ergo incipiens facere domuz a tecto presupponit aliquē parietē sup quē facit tectū. nunq̄ ergo iste faceret domū nisi destruet aliam domuz. erit ergo in talibus semꝑ generatio domus ex corruptione domˀ: τ quia agens creatū ut dictū est nunq̄ incipit a substantia que est fundamentū alioꝝ. sed incipit ab accidēte. τ qz accidēs semꝑ requirit subam in qua recipiat non potest agere nisi presupposito aliquo in quo recipiat actio eius. semper ergo sic agit creatura φ incipiens ab accidentibus inducit vnū accidēs tollendo aliud τ inducit vnam formam accidētalem tollendo aliaz. nunq̄ ergo generat nisi corrumpendo nec corrumpit nisi generādo. semper ergo generatio ꝑsupponit rem corruptam τ corruptio terminat ad rem generataz: ita φ nunq̄ pōt facere ex nihilo aliquid nec ecōuerso. deus autē qz potest imediate in productione sube eo φ non agat per virtutem que sit accidens: sed per virtutez que est substātia producēdo substātiam poterit producere totum. qz poterit producere oīa alia que ad substātiam consequūtur. poterit itaqz producere vnā rem sine corruptione alterius τ poterit agere. nullo presupposito. sic etiam quia tollendo subam tollet totū poterit rem annihilare τ poterit vnā rem corrūpere absqz eo φ aliam rem generet. Cum ergo queritur. utrū potentia creandi possit coicari creature. dici potest φ cum non possit ei coicari φ agat per virtutē que sit substātia nō poterit ei coicari φ possit immediate in productione substātie. τ per cōsequēs nō poterit coicari φ possit agere nullo presupposito.

¶ Secūda via ad inuestigādū hoc idē sumit ex potētia passiua quā de necessitate ꝑsupponit actio creature. Imaginabimur enim φ eē creatum est ens τ est tale ens τ est tale ens hoc signatum. ut id qđ ab igne causat est ens τ est tale ens: qz est ignis. τ est tale ens hic signatū quia est hic ignis. τ lz ignis generatus sit omnia ista: tamen ab alio habet φ sit ens τ ab alio φ sit ignis. τ ab alio φ sit hic ignis. φ sit ens habet a primo agente. φ sit ignis habet ab igne generāte. τ φ sit hic ignis habet a materia signata in qua recipitur forma ignis. ignis ergo generans τ quodlibet agens na-

turale est quoddam agens medium inter agens diuinuz et nãm. et ideo agens naturale producit effectum sub esse medio: et quia esse speciale est eẽ mediũ inter esse generale et esse signatuz. ideo effectus ut ꝓducit ab agente naturali producitur sub eẽ speciali non sub esse generali nec sub eẽ signato. Dicebatur eni supra ꝙ si ignis generaret ignem sine materia. ita generaret ignem ꝙ non generaret hunc ignem. non enim habet ignis genitus ab igne generãte ꝙ sit hic ignis. sz hoc habet a materia signata in qua recipitur. Ignis enim generat ignem per formã suã. sed generat hunc ignez per mãz in qua agit. Ideo si ignis uel quodcũqz agẽs naturale posset agere nõ ex presuppositione materie produceret effectũ vniuersalem absqz eo ꝙ haberet esse signatũ. et qz hoc est impossibile et implicat ꝯtradictionẽ cũ vniuersalia non possint per se existere. ut probatur in 7° metacę. potẽtia creandi que est agere nõ ex suppõne materie agenti creato coicari nõ potest. Dicemus ergo ꝙ in istis effectibus quos videmꝰ materia dat eis esse signatũ. ꝙ si uolumus in cãm efficientem reducere hanc signationẽ reducemus eaz in ipsum deum qui producit mãm. ignis ergo et qdcũqz agens naturale in suo effectu presupponit actionẽ dei et presupponit mãm. Nam si ignis produceret aliquẽ effectum nõ presupposita actione diuina effectus ille esset. sed non esset ens ut patet ex qõne precedenti. ¶ Rursus si ignis posset producere aliquid sine suppositione materie effectus ille esset ignis. sed nõ eẽt hic ignis. et qz utrũqz est ipossibile. ideo qõlibet agẽs creatũ in omni actione sua presupponit actionem dei et potentiam passiuam in qua recipiatur actio eius. iõ naturali agentẽ coicari non poterit creandi potẽtia. ¶ Tertia via ad hoc idem sumitur ex ordine agentium. Nam creatio ut patebit in qõne sequenti nõ est motus nec mutatio. sed est simplex defluxus rerum a deo. et simplex productio ad esse. imo ut patebit: ipsa creatio est idem realiter ꝙ eẽ creature. illius ergo est creare cuius est per se facere et imediate eẽ dare. et qz hoc est solius dei qui est agens primus. sicut non pot creature ꝙ sit agens pimuz. et ꝙ per se et imediate det esse. sic nec poterit ei communicari ꝙ possit aliquid per creationem producere.

Ad primum dicẽdũ: ꝙ potest cõmunicari agenti instrumẽtali ꝙ in virtute alterius agat ultra suam spẽm. cum non potest ei coicari ꝙ ultra suam spẽm agat et tamẽ nõ agat ut instrumentũ: qz hoc implicaret contradictionem. sed si creature posset coicari potẽtia creandi coicaretur ei ꝙ nõ ageret ut instrumentum. qz creatura hoc modo agens ageret actionẽ primã dantẽ eẽ nõ ꝑsupponẽtẽ actionem aliam. ergo si agens nõ ageret ut instrumẽtum nec in virtute alterius: et tamẽ ageret ultra suam spẽm ꝙ oino cõtradictionem implicat. ¶ Ad 2m dicendũ: ꝙ intelligere et videre magis est quoddã pati ꝙ̃ quoddã agere. et ideo nõ est simile ꝙ si coicaretur creature visio diuine essentie ꝙ possit ei coicari potẽtia creãdi. uel possumꝰ dicere ꝙ in visione diuine essentie presupponitur diuina essentia eẽ ad quã terminetur nostra visio. sed in productiõe creature nõ presupponitur aliquid esse ad qõ terminetur actio creandi. et qz habere actionem non presupponentẽ aliquid est proprium agentis primi. quia oino repugnat pmo modo oino repugnat ei ꝙ possit coicare. non tamen sic repugnat sibi ꝙ possit deum videre. ¶ Ad 3m dicendum: ꝙ infinitas negatiua potẽtie: si sumat passiue potest aliquo modo coicari creature. ẽm quẽ modum loquendi dicimus ꝙ potentia materie est potentia infinita. i. non terminata et non finita per formam. vna enim et eadẽ forma nõ põt finire et terminare totã potẽtiã mãe. loquẽdo de mã actiuoꝝ et passiuoꝝ. et iõ cũ materia est cõiũcta vni forme semp est ꝯiũcta priuationi alterius. sed actiua potentia infinita etiam negatiue creature coicari non potest: quia ipse actus non potest dici infinitus ꝙ debeat finiri per aliud. sic materia dicitur infinita. sed sicut actus dicit infinitus hoc est quia nõ determinatur ad specialem modum actionis. sed habet oẽm modum agendi quare creature cõmunicari nõ potest. ¶ Ad 4m dicendum: ꝙ quãtum ad presens spectat creatura dupliciter a deo distat. primo quia nõ potest habere in se omnes perfectiones sicut habet deus. scdo quia illas perfectiones quas habet nõ habet ita nobiles nec in tantam excellentiam sicut deus. ideo creatura nõ potest habere rationes oiuz producendoꝝ sicut habet deus. Rursus dato ꝙ habeat in se rõnem producendi aliquid: illa ratio nõ erit in tanta actualitate nec in tanta excellẽtia. imo erit ualde deficiens a ratione que est imediate dei: ideo quodcũqz deus ẽm hanc rõnez producat hoc ens et ẽm aliam aliud nunꝙ̃ tamẽ poterit coicari creature ꝙ creet aliquod ens: quia illa ratio sic specialiter sumpta per quã ꝓducitur hec specialis creatura nõ poterit in aliquo agente creato esse tante excellentie ꝙ possit agere nullo presupposito sicut potest deus. ¶ Ad 5m dicenduz: ꝙ deus et nihil summe distant loquendo de distantia ẽm apprehensionem intellectus: quia inter nihil et aliqd realis distãtia et realis ordo esse non potest. qõ vᵒ postea additur ꝙ supremus angelus et materia prima ꝓportionaliter distant: quia ille prope deuz illa prope nihil. Ideo sicut illa habet interminatã potentiã passiue. sic ille habet uel habere potest actiue. dici potest ꝙ non est simile de pura materia respectu nihil et de supremo angelo respectu dei: quia materia ita est prope nihil ꝙ nõ posset esse magis prope. nec posset fieri aliqua creatura que esset media inter materiam et nihil. sed angelus supremus nõ est ita prope deum quin posset creari alius angelus propinquior deo. uel possumus dicere ꝙ si concedatur qõ dicitur non habetur intẽtum. Nam nõ plus arguit argumentũ nisi ꝙ potest coicari angelo supremo ꝙ habeat tantã potentiam actiuã quãtam habet materia potentiam passiuam quo posito posset non simul: quia hoc iplicaret cõtradictionem sz successiue educere de materia omnes formas ad quas esset in potẽtia quo concesso non ꝓpter hoc habetur ꝙ haberet potentiã creãdi. ¶ Ad 6m dicẽdum: ꝙ inter deũ et nihil est distãtia ifinita et iter creaturam et nihil est distantia infinita. et quia arguitur ꝙ illa est maior distãtia ꝙ̃ ista. ergo si illa est infinita ista non erit infinita. dici debet ꝙ inter nihil et deũ est distantia infinita ex utraqz parte: quia nihil potest esse intra nihil et nihil supra deum. Sed inter nihil et creaturam est distãtia infinita ex altera parte tñ: qz lz nihil possit intelligi infra nihil potest tamen intelligi et est aliquid supra creaturam. utraqz ergo distantia est infinita. sed illa est pluribus modis infinita ꝙ̃ ista: et quia potẽtia creature nõ potest se extẽdere ad nullaz distantiam infinitam potentia creandi creature coicari non poterit. ¶ Ad 7m dicendum: ꝙ potentia durandi in infinitũ potest intelligi duobꝰ modis. uel positiue uel negatiue. positiue potentiam durandi haberet infinitam. si quid compositum ex contrarijs nihil habens contrariũ per virtutem in se existentẽ posset

durare in infinitū. sicut videmus ꝙ anima habet virtutem continēdi corpus qd̄ est ex contrarijs compositum. sed negatiue habet creatura durādi potētiam in infinitum quādo subtractū eēt ab ea illud qd̄ eēt corruptiōis ~~enim~~: utputa si nō haberet māīm per quā res potest eē ⁊ non esse. uel si non esset composita ex cōtrarijs ⁊ nō haberet cōtrarietatē quo posito posset durare in infinitū. sed nō propter hoc haberet potentiam infinitaꝫ. quare si cōmunicatū est creature ꝙ possit sic durare in infinitū. non propter hoc potest ei cōicari potentia infinita. ¶ Ad 8m dicendum: ꝙ lꝫ alique creature habeant māīm non receptam in materia. tamē nulla est creatura que nō habeat eē receptū in materia. Nam ēt intelligentia habet suū ylēachim i. suum materiale. habet enim naturā in qua recipitur esse. ideo in ea natura est quid materiale respectu eē ⁊ eē est quid formale respectu nature: ⁊ qꝛ ~~nō~~ coiter ponitur sic loquēdū est de agere ut loquimur de esse. sicut quodlibet eē creatū requirit aliquid in quo recipiatur. ita quelibet actio creature requirit aliquid in quo possit recipi. ¶ Ad 9m dicēdum: ꝙ creatura nō potest facere ex aliquo directe: pōt tamē idirecte. qꝛ pōt facere aliqd quo facto aliqd est in ea qd̄ annihilat: ut pōt se aduertere a deo ⁊ pōt peccare qua peccāte annihilat grā que est in ipa. sic etiā idirecte pōt facere ex nihilo aliquid: qꝛ potest facere aliquid quo facto aliquid producit ex nihilo ut potest disponere sufficienter corpus ad animā intellectiuā quo disposito infunditur anima ibi. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ solutio per iam dicta patet. Nam sacramēta efficiūt ꝙ figurant non ꝙ directe ~~causent~~. sed cāūt aliquē ornatum in animo quo causato nisi pꝛebeam⁹ obicem infundit nobis gratia. Imaginabimur enīꝫ ꝙ fantasma tam in virtute superioris actiui ut in virtute itellect⁹ agentis possunt mouere intellectū possibilem. Non obstāte ꝙ fantasia est virtus in corpore. intellect⁹ v̄o possibilis nec est corpus nec virtus in corpore. sic sacramēta in virtute superioris actiui ut in virtute diuina aliquid efficiunt in animā. Non obstante ꝙ sacramenta sūt quid corporale. anima v̄o quid spirituale. Indirecte ergo sacramēta cāūt grām. ¶ Ad 11m dicendum: ꝙ antecedēs ⁊ ꝯsequens possunt se dupliciē habere. primo ꝙ dicāt idem per essentiā. sicut homo ⁊ animal in homine. ⁊ tūc qd̄ potest in antecedens directe potest in ꝯsequens: ut qd̄ potest in productionē hominis pōt in productionē aīalis: ut reseruat in homine. aliquādo v̄o antecedēs ⁊ ꝯsequens nō sunt idē per essentiā: sed s̄ꝫ consecutionē tm̄: ut apertio fenestre ⁊ illuminatio domus. tūc ꝙ potest directe in añs non oportet ꝙ possit directe in consequēs. Nam homo potest directe in hunc effectum qui est aperire fenestram: nō tamē potest directe in illuminatione domus. Sed directe habet effectū efficere natura ipsi⁹ solis. ¶ Ad 12m dicēdū: ꝙ creatura est finita ⁊ creatio est finita quātum est ex parte termini ad quē. Sꝫ est infinita ex parte termini a quo ⁊ ideo creatura in hunc effectum qui est creatio nō potest propter infinitatem quā includit talis effectus.

Eptimo queritur

Utrum creatio substātie creature sit idē ꝙ esse eius. ⁊ videt ꝙ nō: qꝛ nō est idem terminus cū eo cuius est terminus. sed terminus creationis est eē. ergo non est idē ꝙ ipsum esse. ¶ P̄. si idem esset creatio ꝙ eē tūc qcquid posset ad esse posset creare. sed agentia secunda possunt ad esse ⁊ possunt cāre esse. ergo possent creare aliquā creaturā sicut possunt creare aliquod eē cuius ꝯtrariū superius probabat. ¶ P̄. dicebat ꝙ creatio actio est in creatore. creatio ~~actio~~ passio est in creatura. cōtra s̄m p̄hm in 3° phisi. actio nō est in agente ⁊ passio in passo. sed actio ⁊ passio sunt in passo mot⁹ ⁊ sunt vnus ⁊ idem: ergo creatio actio nō erit in creatore ⁊ creatio passio in creatura. sꝫ utrūqꝫ erit in creatura. ¶ P̄. arguebatur ad p̄ncipale sic. nō creatur solum esse nec solum essentia. sed creat totū. ergo creatio nō dicit esse tm̄ nec essentiā. sed dicit totū. ¶ P̄. creatio est quedam actio. sed agere ⁊ eē distinguūtur ḡ creatio ⁊ eē sunt distincta ⁊ differūt. ¶ P̄. creatio actio nihil ponit in deo nisi s̄m rōnē. ḡ creatio passio nihil ponet in creatura nisi s̄m rōnem. ergo non erit idem creatio ꝙ eē: qꝛ eē dicit rem aliquā nō rōnē tm̄. ¶ P̄. creatio est in instanti sed esse durat. ~~ergo~~ ⁊ stat sed non est idē ꝙ est in instanti ⁊ ꝙ durat ⁊ stat: ergo non est idē creatio ꝙ esse. si enim idē eē creatio angeli ꝙ suū esse cum angelo semper ⁊ semp̄ sit. semper ⁊ semper crearet̄ qd̄ nullus diceret. ¶ P̄. ipm̄ eē creature creatur. arguatur ergo sic. ipsuꝫ eē creature est qd̄ creatur: ipsa creatio est quo creatur. sed nō est qd̄ creatur ⁊ quo creat: ergo ⁊c̄. ¶ P̄. fieri nō est factū esse. ergo creari nō est creatum esse. ⁊ per consequēs creatio nō est idem ꝙ eē. ¶ P̄. que dissonāt tēpore nō sunt idem. ut nutriri non est idem ꝙ augeri: quia dissonant tēpore. Nam aīalia semp̄ nutriunt nō semper augentur. ergo creatio ⁊ eē non sunt idem qꝛ dissonant tempore. Nam res q̄ diu durant semper sunt. ¶ P̄. quātūcunqꝫ mutatio sit in instanti: nō tamē est idem mutari ⁊ mutatuꝫ eē ⁊ esse in eo ꝙ mutatur ut potest haberi ex 6° phisi. ergo quātūcūqꝫ creatio sit in instanti nō erit idem creari ⁊ creatuꝫ eē: ~~siue eē~~ ~~nul~~ ~~lo~~ existere eē qd̄ per creationē acquisiuit. ergo creatio nō est idem ꝙ esse. ¶ P̄. creatio dicit maximam distantiam: qꝛ dicit distantiā ~~ante~~ eē ad esse. sed maxima distantia dicit maximā mutationem. ergo creatio rōne maxime distātie dicit maximā mutationem. sed cum nulla mutatio ⁊ nihil qd̄ dicit mutationē est idē ꝙ esse: ergo ⁊c̄. ¶ In ꝯriū est: ꝙ maxime res subsistit per esse. ⁊ maxime subsistit per creationē ⁊ hec conuertunt. Nam ideo res creata est quia habet esse. ⁊ ideo habet eē quia est creata. ergo idem erit creatio ⁊ esse. ¶ P̄. si dealbatio nō est ipa albedo que dealbationem inducit. hoc est quia dealbatio fit successiue. sed si dealbatio esset tota simul. idem eēt dealbatio ⁊ albedo que per dealbationeꝫ inducitur. cū ergo creatio fiat tota simul idem erit creatio ⁊ esse qd̄ per creationē inducitur. ¶ P̄. motus ad formā est in cōpleta forma uel est dispositio ad formaꝫ. qd̄ ideo contingit: qꝛ omnē ~~modū per qd̄ motus introducit~~ ptim est in termino a quo ⁊ partim in termino ad quē. motus ergo si diceret totum illud ad quod mouetur diceret ipsam formam ⁊ totam formā. ergo qꝛ creatio dicit totū illud ad qd̄ terminatur creatio: dicet ipsuꝫ esse ⁊ totum esse.

Respondeo

dicendum: ꝙ cū loquimur de creatiōe. cū creatio sit quedā actio dei. ne laboremus in equiuoco. oportet nos de ipsa actione distinguere. dicemus enim ut vult p̄hus in 9° meta[ce] ꝙ duplex est actio. quedam transiens in exteriorem māīm que est perfectio operati: ⁊ quedaꝫ manens in agente que est perfectio operantis. Hanc autem distinctionem adaptare possumus ad actionē

artis nature et dei. Videmus enim q duplex est actio artis. vna est cōsiderare de artificiato. alia est producere et creare illud. ut artis edificatiue duplex est actio. vna est considerare de edificio. alia est edificare illud. Ipsa enim consideratio nō est in re considerata sed est in ꝯsiderante: et manet in artifice. sed ipsa edificatio est in edificato et transit in exteriorē mām. Hee autem due actiones sic se habent q vna dependet ex alia et vna presupponit aliam. Nam in arte actio transiens presupponit actionē non transeūtem et sine illa esse non potest. Sed si hanc distinctionem uolumus adaptare ad naturam. oportet nos extēdere nomen actionis. Nam si uellemus actionem proprie sumere nullū agens naturale siue nullū corpus habet actionem nō transeuntem: quia nō habet actionē ad se cōuersiuam ut proculus probat. sed si uolumus accipere actionē large pro ipsa perfectione et actu. dicemus q ignis calet et calefacit et ab eadē forma caloris cōpetit sibi calere et calefacere. sed ipsum calere est perfectio manens in igne calefaciente. sed calefacere est perfectio transiens in exteriorē mām. ut in rem calefactam. Possumus etiā hanc eandem distinctionem adaptare ad actionem diuinā. sed cum dicimus q est actio diuina manens et in agente est actio transiens in exteriorem mām. oportet ibi q exterior materia accipiatur large pro omni exteriori substantia. Nā actio diuina se extendit ad oīa creata nō solum materialia sed etiā ad omnia immaterialia. Dicemus ergo q quedam est actio diuina manens in agente et hoc est ipm intelligere diuinū et ipsum suū uelle quorum quodlibet est idem q ipsum diuinum esse. Alia est actio diuina transiēs in exteriorem materiā et ista est ipsa creatio. Per quālibet autē istarum actionū producuntur aliqua. ut per actionem diuinam nō transeuntem producuntur persone. ut pater intelligendo producit filium. pater autē et filius diligendo se ꝓducūt spūm sanctū. per actionem vero transeūtem producuntur creature. Si ergo questio esset de actione nō transeunte plana esset responsio q eēt hu° actio: quia actio diuina non transiens est ipse deus. ipsa diuina substantia. ipsum diuinū esse. ibi enim intelligere et uelle et cetera talia sunt idem q eē. Sed quia questio est de creatione que est actio transiens. ideo difficile est videre quid sit hu° actio. Rursus ne iterum laboremus in equiuoco distinguenda est creatio actio. Nam coīter dicitur q creatio actio est in creatore. creatio passio est in creatura. qd si simpliciter uerū esset nullū esset dubiū quid eēt creatio actio. q nihil est in creatore q nō sit ipsa creatrix essentia. propter qd sciendum q vno modo ipm intelligere diuinum. et ipsum uelle dei dicitur creatio actio. nō obstante q ipsa creatio actio sit aliquid transiens in exteriorē mām. Alio modo creatio actio nō est ipsum intelligere diuinum uel ipsum uelle dei. sed est aliquid in creatura receptum. et est idē realiter q creatio passio. Est enim duplex predicatio. vna cāalis alia formalis. dicimus enī q odor est fumalis euaporatio. et dicimus q odor est qualitas causata [illegible] tali passione. sed prima ꝓdicatio est causalis. Nam odor non est ipse fumus euaporans. sed causatur ex uaporatiōe fumali. Scd̄a vero predicatio est formalis. quia odor est formaliter talis qualitas sic creata. sic creatio que est actio trāsiens potest dupliciter nominari. Nam vno modo dicitur q talis creatio est ipsum intelligere dei. Alio modo q est aliquid in creatura receptum. sed prima predicatio est causalis. Nam creatio que est actio transiens nō est formaliter ipsum intelligere dei uel ipsum uelle diuinū. sed est illud cāaliter creatio licet formaliter sit actio trāsiens causatur tn̄ ex actione non transeūte. videlicet ex intelligere dei et ex uelle eius. Scd̄a vero ꝓdicatio est formalis: quia formaliter loquendo ipsa creatio cum sit actio transiens oportet q sit aliquid in creatura receptum. de hac ergo est questio quid sit hu° creatio. ad qd dicim° q realiter est ipsum eē creature. si autem addit aliqd supra huiusmodi esse. nō addit rem aliā sed respectū quendam. Possumus autem hoc triplici via uenari. Prima via sumitur ex eo q huiusmodi actio comparatur ad exteriorem mām. Scd̄a vero sumitur ex eo q huiusmodi actio cōuenit cū motu. Tertia vero ex eo q differt a motu. ¶ Prima via sic patet. Nam actio diuina loquēdo de actione per quā cōstituitur creatura semp requirit aliquid in quo recipiat. uel aliter huiusmodi actio nō eēt transiens in exteriorē mām. et si non esset transiens in aliquid exterius per talem actionem nihil constitueret extra deum. uel nihil produceret aliquid a deo. qui enim sic imaginatur productionem creature nescit eam distinguere a ꝓductiōe persone diuine. semp ergo creatio cum sit actio transiens requirit aliquā exteriorē substātiam in qua recipiatur. nō ergo differt creatio diuina ab actione nature: utputa ab actione ignis eo q actio ignis requirat aliquid exteri° in qd recipiat. creatio vero que est actio dei nihil tale requiret. Nam sicut actio ignis requirit exteriorem mām in qua recipiatur: ita creatio dei ex necessitate requirit aliquam exteriorem mām in qua possit suscipi. differūt tamē quia materia quā ꝓsupponit ignis nō est effectus ignis; nec simul producit cum actione ignis. sed presupponit et est prius tempore q actio ignis. sed exterior substātia in qua recipit actio dei est effectus dei et simul recipit esse cū actione dei. si vero ignis eēt primū agens et sua actio eēt calefacere simul calefaciendo produceret ipsum calefactibile in quo susciperet sua calefactio. quātūcumque ergo ignis esset primum agens sua actio siue sua calefactio: quia esset actio transiēs de necessitate requireret aliquod calefactibile et aliquā exteriorem materiā in qua reciperetur. quātum ergo ad requirere exteriorem mām non esset differentia inter calefactionem ignis si ponatur primū agens uel secūdum agens. sed ex hoc est differentia assignanda: quia si ponatur 2m agens sua calefactio sic requirit exteriorem materiā q illa exterior materia non est effectus eius: imo est effectus superioris agentis: ut sicut causa presupponit causam. sic effectus presupponit effectū. ut sicut ignis in agendo presupponit superius agens. sic calefacere qui est effectus ignis presupponit materiam in qua recipiatur que est effectus agentis primi. Sed si ignis esset primū agens ut dicebatur adhuc non posset calefacere cum calefacere sit actio transiens nisi esset exterior materia in qua transiret talis actio et que susciperet talem actionem semper ergo calefactio requirit exteriorem materiā quā tamen illa materia ignis nō presupponet ab aliquo superiori agente cum ipse sit positus primū agēs. Hac ꝓ ypothesi stāte ignis simul calefaciēdo ꝓduceret calefactibile et simul cū calefactione ꝓduceret exteriorē mām in qua illa calefactio recipet. ignis ergo calefaciēdo ꝓduceret calefactionē in calefactibili. et quia positum est q ignis sit agens primum. quodlibet istorum esset causatum ab igne. ignis ergo crearet et crearet calefactibile sub calefactiōe et

causaret calefactionem in calefactibili. Sed lȝ ignis totum ageret ⁊ totum faceret. non tamē totum esset eius actio sed sua actio esset ipsa calefactio. ipsum vō calefactibile nō proprie esset ipsa actio sed esset ꝙ susciperet actionem. Prosequēdo igitur ypotesim propositam utrūqȝ erit effectus ignis ⁊ ipsum calefactibile ⁊ ipsa calefactio. aliter tamē ⁊ aliter. quia ipsum calefactibile esset effectus ignis inquātuȝ esset actio suscipiens calefactionem. ipsa vō calefactio esset eius effectus inquātuȝ esset actio suscepta in calefactibili. ⁊ sicut actio ignis est calefacere ⁊ coīcare entibus calorem. sic actio dei est esse facere ⁊ coīcare entibꝰ eē. Uerum quia deus est agens primuȝ simul coīcando esse producit exteriorē substātiam. i. producit essentiam creature in qua suscipit esse totum. ergo deus ⁊ essentiam cū esse. ⁊ esse cum essentia. Sed quia actio non dicit de omni eo ꝙ agitur: ⁊ de omni eo ꝙ ꝓducitur ⁊ causatur. sed solū dicitur de perfectione ⁊ cōplemento. ut phs 9° metaᶜᵉ ait. ꝙ actio ⁊ operatio se habent quasi complemētum. ⁊ quia eē est complemētum essentie lȝ ipsa essentia producatur ⁊ ipsa eētia creetur: quia intm̄ creatur inquātum accipit esse creatio ut actionem dicit. cū actio importet perfectionē ⁊ complementū dicet de eo ꝙ est cōplementū ⁊ perfectio essentie. ⁊ quia hoc est esse nihil aliud creatio nisi quedam esse factio: siue quedā esse datio: siue coīcatio quedam ipsius esse. primū ergo eē creature ut est ei cōmunicatū īmediate a deo dicit cōmunicatio eiꝰ. ⁊ ipsa essentia creatur inquātuȝ ei cōmunicat tale eē. Creatio ergo realiter nihil dicit ultra esse nisi solum respectū ad creatorē. Est ergo diligenter notandū ꝙ deus creat res ꝙ deus conseruat eas ſm rem q̄si idē dicimus. vnde possumus dicere ꝙ ista sex. videlicet. creatio actio. creatio passio. conseruatio actio. cōseruatio passio. terminus creationis. ⁊ esse. vnū ⁊ idem dicunt sub alia tamē ⁊ alia rōne. Sicut enī actio transiens ipsius ignis nihil est aliud q̄ quedam perfectio recepta in exteriori materia ab ipso igne. sic actio ipsius dei nihil est aliud q̄ quedaȝ perfectio recepta in exteriori substantia. i. in essentia creature ab ipō deo. Sicut ergo ignis uel aliud agens incohat ⁊ ꝯtinuat actionem suam. ita deus incohat ⁊ cotinuat actioneȝ suam. differenter tamen quia ignis agit actionē suam successiue: quia calefacit ipsuȝ calefactibile. ⁊ inducit calefactionē in exteriori materia successiue. sed deus facit hoc totuȝ simul: quia actio ignis est calefacere ⁊ coicare calorem. sed hoc facit ignis successiue: qꝛ illū calorem nō inducit ignis in materia totū simul. ideo ipsius ignis est perfecta operatio. sed ignis in agēdo de imperfecto ad perfectū tendit. Nam tamdiu successiue transmutat materiā donec ſm possibilitatem recipientis cōmunicat sibi caloreȝ suū. sed actio ipsiꝰ dei est esse facere siue est inducere esse uel est coicare ipsum eē. hoc autē nō facit successiue. ut ꝙ faciat partem in partē uel ꝙ prius disponat eētiā ⁊ postea inducatur esse: sed totum facit simul ⁊ in instanti. ipm ergo eē itē illa perfectio ⁊ ille actus qui requirit sicut recipit in essentia creature est a deo: esse ergo creature ⁊ est actus ⁊ actio. actus est ut est perfectio creature. actio vō ut est a deo in creatura. sicut calefactio ignis ⁊ est actio ⁊ est ꝑfectio calefactibilis. ⁊ est actio ⁊ operatio ignis calefacientis. Ista autem perfectio que est a deo in essentia creature pōt quadrupliciter considerari. primo ut est aliquid in se. scdō ut est quid creatū. quia non semper fuit. tertio ut est quid continuatū: quia nō statim deficit. quarto ut est quid indiuisibile ⁊ instantaneū. instantaneū dico nō quātuȝ ad durationē sed quātum ad inductionem. quia hiꝰ perfectio non est successiue sed uel est tota simul inducta. ¶ Rursus illa eadem perfectio ut incohata pōt dupliciter considerari: uel ut incohata ab alio: uel ut incohata in alio: ut in essentia creature. sic etiā illa perfectio ut continuata potest dupliciter considerari. uel ut cōtinuata ab alio: uel ut cōtinuata in alio. Sex ergo modis cōsiderari poterit. Primo ut est aliquid in se. Scdō ut est incohata ab alio. Tertio ut est icohata in alio. Quarto ut est continuata ab alio. Quinto ut est continuata in alio. Sexto ⁊ ultimo ut est inducta in instanti ⁊ tota simul illa perfectio que est a deo in essentia creature. si cōsideretur ut est aliquid in se. sic est ipsum eē creature. si ut incohata ab alio. sic est creatio actio. si ut incohata in alio. sic est creatio passio. si ut cōtinuata ab alio. sic est ꝯseruatio actio. deus enim incohando esse in creatura dicitur eam creare. sed cōtinuando illud idem esse qd̄ incohauit dicit eā conseruare. creatio ergo ⁊ cōseruatio supra ipsum eē creature nihil aliud dicit nisi respectum ad creatorē. aliter tamē ⁊ aliter quia illud idem eē creature ut respicit deum incohantē est creatio: sed ut respicit deuȝ continuātem ipsum est cōseruatio. conseruatio ergo actio est eē creature ut est continuatū ab alio. sed cōseruatio passio est illud idē eē ut est cotinuatū in alio. Ultimo si cōsideretur illa perfectio ut est inducta in instanti ⁊ tota simul sic est creationis terminus. ita ꝙ idē eē est creatio ⁊ creatiōis terminus. dicimus enim ꝙ aliud est calefactio ⁊ caloꝛ: qꝛ calefactio est via in calorem. caloꝛ vō est terminus calefactiōis. sed si caloꝛ introduceret in instanti ⁊ nō esset ibi aliqua successio nec quātum ad dispositionem nec quantū ad esse. ⁊ si calefactio nō fieret successiue idem esset calefacere ⁊ calefactū esse. ⁊ idē ibi eēt actio ⁊ terminus actiōis. ⁊ idem esset ibi calefactio que est via in calorē ⁊ caloꝛ qui est terminus calefactionis. non differret ergo calefactio ⁊ caloꝛ ſm rem. sed illam eandē perfectionē quā diceret caloꝛ ut est aliquid in se diceret calefactio actio ut est in calefaciente. ⁊ calefactio passio ut recipitur in calefacto. sic qꝛ esse inducitur totū simul. idem est creatio que via in esse ⁊ esse qd̄ est terminus creationis. quia idem est ibi creari ⁊ creatū esse: sicut idem est illuminari ⁊ illumiatū eē. sicut ergo ipsum illuminari nihil est aliud realiter q̄ ipsuȝ lumen. sic ipȝ creare uel ipsum creari nihil aliud est q̄ ipsum eē. Dicimus itaqȝ ꝙ creatio est actio transiens in exteriorē mām. sed oportet ꝙ ibi accipiatur large materia pro omni materiali siue pro omni potentiali. ſm quē modum loquendi intelligētie habent suū yleachim siue suum materiale. Nam ipsa essentia ut est in potentia ad eē nominat quid materiale respectu eius. Ideo loquendo de creatione nō dicebamus ꝙ creatio simpliciter esset actio transiens in exteriorem mām: sed in exteriorem substantiaȝ. nihil est enim aliud creare q̄ incohare esse in tali essentia. ipsuȝ ergo esse se hēt ut actio transiens. ipsa vō essentia se habet ut quid materiale recipiens hiꝰ actionem. ¶ Ex hoc aūt arguere possumus differentiā esse ⁊ essentie. qꝛ queremus utrū creatio sit actio manens in agēte uel sit transiēs in aliquid exterius. ꝙ si sic manens arguebatur supra talis actio erit perfectio agentis ⁊ per talem actionē nihil constituetur in esse extra deum. si vō sit transiēs erit perfectio acti uel producti ⁊ requiret aliquid in quo recipiat. ⁊ ita erūt ibi duo ipsa perfectio recepta quā uocamꝰ eē: ⁊ id qd̄ recipit ꝑfectiō quā uocamꝰ

essentiaz. et licet in deo agente et producente idē sit ipse q sua perfectio: qz illam nō habet ab alio et nō est in potentia ad talem perfectionē. creatura vo accipiens eē et perfectionem ab alio non est ipsa sua perfectio nec ipsum suū esse sed est in potentia ad hu' perfectionez. Si ergo bene intelligeremus q nunq producitur aliquid q sit diuisum in natura ab agente ubi per actionem transeūtem in exteriorem substātiam. statim intelligeremus q in omni tali productio est compositio: qz est ipsa actio transiens uel ipsa perfectio inducta. et est aliquid qz ibi in qō inducit in quo transit talis perfectio. nihil enim inducitur in seipsum. et nihil suiipsi' est receptiuū. uerū qz quia de hoc specialiter infra qōnē mouebimus. uolumus ad presens super hoc silentio transire. ¶ Scōa via ad inuestigandū q creatio sit ipsum esse creature siue potest ex eo q creatio cōuenit cū motu. habet enim creatio et omnis actio trāsiens aliquā cōuenientiā cū motu. probatur enim de motu in 5° phisi. q motionis nō est motio et generationis nō est generatio. motionis enim non est motio nec tanq termin' nec tanq subiectum. Motio enim per se nō terminat ad motionem. et motio per se non suscipitur in motione tanq in subiecto: qz si motionis esset motio tanq terminus uel tanq subiectum ratio motionis iret in infinitum. et qō dictū est de motione intelligendū est de qualibet actione transeūte. Nam actionis hu' nō est actio. et complemēti nō est complementū. actio enim transiens intelligitur eē perfectio et complementū non agentis sed acti. non producentis sed producti. Ista autē perfectio et complementū non suscipitur in perfectione uel in complemento: qz tūc perfectionis esset perfectio et complemēti cōplementū. sed recipitur in aliqua exteriori substātia que est perfectibilis et possibilis ut perficiat. creatio ergo que est actio transiens intelligitur eē quedam perfectio ipsius exterioris sbe in qua recipit. sed talis perfectio nō est nisi ipsum esse. erit ergo creatio creature realiter idem q est esse eius. et ut ponamus exemplū sensibile. intelligamus eē quēdam calorem separatuz qui caloz sit pmū et perfectū. quo posito omnia entia erunt calida: qz nihil est in quo nō reseruetur impssio agentis pmi. ex quo ergo caloz ponitur agens pmū omnia entia participāt calorem. Istius autez caloris separati actio esset calefacere: uerum qz ponitur esse agens pmū simul calefaciendo ut supra tangebatur producit calefactibile. Rursus si ponit agens pfectū in quolibet calefactibili inducet suū calorem totū simul. actio ergo ipsius caloris eēt calefactio et illa calefactio eēt perfectus caloz. sic et in proposito intelligimus deum eē quoddam eē separatum. cuius actio est dare eē et eē facere. sic actio caloris separati eēt coicare calorem et calefacere. Rursus quia deus est agens pmū simul dando eē producit essentiā in qua suscipitur esse. sic caloz separatus si esset dare talem calorem et esset agens pmū simul coicando calorē produceret calefactibile in quo susciperet caloz. Ampli' quia deus est agens perfectū producendo creaturaz que est in potentia ad esse coicat sibi totum illud esse q potest creatura recipere. calefactio ergo est incompletus caloz: qz per calefactionem nō coicatur caloz simul sm totam suam perfectionē. sed si fieret coicatio simul nō eēt calefactio incompletus caloz: nec eēt dispositio ad calorem. sed realiter esset idem q caloz sola rōne differens. sic qz per creationem coicatur totum eē simul qō potest creatura recipere nō est creatio incompletum esse ipsius creature. sed est totum esse ipsius. nec dispositio ad esse sed est idem q esse sola rōne differens. quomodo autē differant creatio et creationis terminus et conseruatio et eē supra tetigimus. ostendentes hec omnia dicere eandē rem sub alia et alia rōne. ¶ Tertia via ad hoc idem sumitur prout creatio differt a motu. diffinitur enim motus in 3° phisicoz. q est actus entis in potentia sm q in potētia. motus enim est actus entis: quia ex quo aliquid mouetur et est in motu. aliquid habet de eo q mouetur. et aliquid sibi deficit: quia si nihil haberet nō moueretur si totū haberet eēt completus motus. ipsum ergo mobile duz mouetur aliquid habet de eo ad qō mouetur: et aliquo caret: prout aliqd hēt itelligit ipz mobile eē aliquid in actu et eē ens. et per consequens intelligitur esse actum entis. prout vo aliquo caret intelligitur ipsum mobile esse in potentia. duo dicit motus et dicit actū rōne acquisiti. et dicit potentialitatez rōne acqrendi. Si querat qō est formali' in motu dicet q formali' ē in motu ordo ad id qō restat sibi acqrendū q sit id qō est acqsitū. et qz rōne acqrendi sumit potētialitas rōne acqsiti sumit actualitas. lz utrūqz dicat mot' et actū et potētialitatē admixtā formalius dicit illam potentialitatē et illam imperfectionez admixtam q dicat ipsum actum. Semper enim motus est respectu habiti. motus ergo erit actus entis in potentia. nō ut illud ens est in actu. sed ut est in potētia. mobile enim lz aliquid habeat de actu et aliqd de potentia. motus non erit actus eius ut est in actu sed ut est in potentia. sic ergo diffinit motus q est actus entis in potentia ut est in potētia. sed cum creatio etiaz sit quidam actus. si uolumus diffinire creationē dino diffiniemus eam differenter a motu. dicemus quidez q creatio est actus entis in actu sm q est in actu. creatio quidem nō presupponit temporis possibilitatē ex parte passi. sed in creatiōe tota ratio facti est potētia facientis. ipsum ergo qō creatur nō habet aliquid de eo q acquiritur per creationem et aliquid nō. sed totum habet simul et ideo non est in actu et in potentia sm q hu'. sz est in actu tm̄. Creatio ergo nō erit act' entis in potentia ut est potentia. sed act' entis in actu ut est in actu. et qz actus entis in actu ut est in actu est ipsum esse: quia intm̄ aliquid est actu inquantum est. creatio realiter erit idem q ipsum esse. Aduertendū tamē q multotiens inuenimus et nos ipsi diximus q creatio est relatio et respectus quidam. utrūqz autem suo modo ueritatem habet. Nam creatio potest mihi dicere ipsum esse et ipsam relationem fundatam in esse. sic enim dicemus de creatione respectu esse et respectu relationis fundate in esse. sicut dicimus de potentia quātum ad materiam et quātum ad respectum fundatum in materia. Inuenimus enim a commentatore super primo phisicoz q materia nō est idem q sua potentia: quia materia ut ait est in predicamento substātie. potentia vo in predicamento relationis. Inuenimus etiam ab eodem in de substātia orbis. q essentiale est materie esse in potētia. ubi plane innuit q essentia materie sit quedam potētia. ideo dicimus q potentia materie duo pōt dicere: qz uel dicit ipsaz essentiam materie. uel dicit respectum fundatū in materia. Si autem dicit respectum. sic loquitur de potentia materie cōmentatoz in pmo phisicoz. Si vo ut dicit ipsam materiam. sic loquitur de huiusmodi potētia in de substantia orbis. dicemus quidem q sicut forma essentialiter est quidam actus. ita materia essentialiter est quedam potentia. et sic potentia materie duo potest dicere. videlz ipsam eentiā materie.

τ respectũ fundatũ in hᵘ essentia. sic creatio duo pōt dicere τ ipsum eẽ creature τ respectum fundatum in tali esse. Nam ex hoc creatura creatur: quia cõicatur sibi esse a deo. ex qua cõicatione ꝯsurgit quidã respectus ipsius creature ad deum. sed hᵘ respectus nullã rem dicit supra ipsum esse creature sicut ipe respectᵘ fundatus in materia nullam rem dicit supra essentiaꝫ materie. mã ergo ut in ea fundat respectus per quem est in potentia ad formam non dicit aliam rem ꝙ mã sed dicit materiã cũ hac cõditione τ cũ hoc modo se habendi ut habet dependẽtiam ad formã. sic creatio dicit ipsum eẽ creature in quo fundatur respectus ad creationẽ. sed eẽ cũ tali respectu nõ dicit aliaꝫ rem ꝙ ipsum esse. sed dicit ipm esse cũ tali ꝯditione τ cũ tali mõ se hñdi. ut hẽt talẽ dependẽtiaꝫ ad ipsum deum.

Ad primum dicendũ: ꝙ in successiuis τ in hῧa que nõ fiunt simul nõ est idẽ tminᵘ cũ eo cuiᵘ est tminᵘ. ut forma nõ est idem ꝙ motus ad formam. nõ enim dicimus simpl'r ꝙ motuꝫ ad formã sit idem ꝙ forma. sed motus ad formã uel ast dispositio ad eaꝫ uel est ipsa forma nõ simpliciter: lꝫ sub eẽ incõpleto. sed si motus fieret totuꝫ simul: ut si calefactio fieret tota simul nõ eẽt calefactio incõpletus caloꝛ sed eẽt ipse caloꝛ simpliciter. τ idem eẽt calefactio tminᵘ calefactionis. sic τ in proposito idẽ est creari τ creatũ eẽ τ tminᵘ creatiõis. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdum: ꝙ creatio est esse nõ quocũq3 modo sed esse incohatio in hanc essentiã de qua eẽntia hactenus fuit dictũ. Scḋa aũt agentia lꝫ possit facere ad esse generabiliũ. ad esse tñ hoc modo videlicet ad eẽ receptũ in aliquo de quo prius nihil erat nõ possunt: τ qꝛ tũc possent agere nullo presupposito. Creatio ergo nullam rem dicit supra eẽ: sed dicit esse cũ tali cõditione uel dicit eẽ taliter acquisitũ aliqd ubi tertio creature nõ pōt se extẽdere. ¶ Ad 3ᵐ dicenduꝫ: ꝙ lꝫ creatio sit actio trãsiens. tamen ut dicebat in ꝑncipali solõne de hᵘ actione trãseũte pōt aliquid ꝑdicari taliter. τ sic creatio actio pōt dici ipm intelligere diuinũ uel ipsum uelle dei a quo causat. τ sic creatio actio est in creante. sed formaliter creatio actio est aliqd a creatore in creatura receptũ qḋ realit' nõ est aliḋ ꝙ creatio passio τ ꝙ esse creature. ¶ Ad 4ᵐ dicenduꝫ: ꝙ actio τ actᵘ idẽ sunt. Nã illud ideꝫ qḋ est actio ut est ab agẽte illud idẽ est actio ut est perfectio passi. τ qꝛ cũ creatur essentia sub eẽ. ipsum esse se habet ut perfectio τ ut actus. essentia vo se habet ut quid perfectibile τ ut suscipiens actionem. totum ergo agitur. totum producitur. totum causatur. sed non totuꝫ est actio: qꝛ non totum nõ habet rationem perfectionis τ actus. Nam si ignis simul calefaciẽdo ꝑduceret calefactibile. lꝫ ipsum calefactibile calefaceret. nõ tamẽ ipsuꝫ calefactibile eẽt ipsa calefactio. Hoc eni posito utrũq3 eẽt effectus ignis τ caloꝛ inductᵘ in calefactibili τ calefactibile productũ sub calore. nõ tñ utrũq3 esset calefactio. sed calefactio eẽt realiter idem ꝙ caloꝛ nõ ideꝫ ꝙ calefactibile. sic τ in proposito fingemᵘ nois τ dicemᵘ ꝙ ipꝫ eẽ est ipsa actu factio. ipsa eẽntia est ipm actu factibile ꝯm quẽ modũ loquẽdi in creatiõe reꝝ eẽntia actu fit: qꝛ actu ꝑficit per eẽ. lꝫ eẽntia nõ est ipa actu factio: imo eẽ est ipa actu factio per qḋ eẽ ꝑticipãdo essentia ipsa actu fit: τ qꝛ creare nihil est aliud ꝙ quoddam actu facere. creatio nihil erit aliud ꝙ quedam actu factio. Et qꝛ hoc est ipsum esse. creatio nullaꝫ rẽ addit supra esse. sed est ipm esse. ¶ Ad 5ᵐ dicendũ: ꝙ actio successiua que est idem cũ motu nõ est idem ꝙ esse talis actio nõ est creatio. qꝛ ut dicebatur creatio fit tota simul τ non est actus entis in potentia: sed entis in actu ut est in actuꝫ hᵘ actus est ipsuꝫ esse. ¶ Ad 6ᵐ dicẽdũ: ꝙ creatio actio ut est in deo est ipm eẽ diuinũ. τ ꝙ dicit nihil ponit in deo. uerũ est nihil nouũ. sed bene ponit in eo aliqd eternuꝫ. uel possumus dicere ꝙ sicut relatio dei ad creaturaꝫ est in creatura ꝯm rem in deo ꝯm rationem. sic creatio in creatura ponit aliquid noui ꝯm rem. in deo auteꝫ ꝯm rõnem. Non ergo eodem modo creatio cõparat ad deum τ ad creaturã. τ ideo non tenet argumentum. ¶ Ad 7ᵐ dicendũ: ꝙ creatio dicit eẽ nõ q̃cũq3 mõ sed esse ut est icohatũ. τ quia incohatur in instanti. iḋ creatio dicitur esse in instanti. dicemus ergo ꝙ illud idem esse ꝙ incohatur in instanti durat per tẽpus aliquod si sit esse corruptibiliũ. uel durat perpetuo si sit esse perpetuoꝝ. sed ex hoc nõ habet ꝙ creatio nõ sit idem realiter ꝙ esse. sed solum arguitur ꝙ creatio nõ dicat esse sub quacunq3 conditione. sed solum dicat esse sub hoc modo ut incohatum in instanti nõ ut durans per tempus uel ut durãs perpetuo. ¶ Ad 8ᵐ dicẽdum: ꝙ creare est actu facere. sed essentia actu fit per eẽ. esse aũt actu fit nõ per aliud formaliter. sed se ipso. utrũq3 ergo creatur utrũq3 ergo actu fit. sed nõ utrũq3 est actu factio. ¶ Ad 9ᵐ dicendum: ꝙ lꝫ fieri nõ sit factũ esse rõne successionis. illuminari tamen est illuminatũ eẽ: qꝛ illuminatio fit in instanti. sic creari est creatũ esse: qꝛ creatio fit in instanti. ¶ Ad 10ᵐ dicendum: ꝙ esse τ creatio dissonant tẽpore. qꝛ semꝑ res sunt nõ semper creantur. sed hoc non est ꝙ creatio nõ sit idem realiter ꝙ eẽ. sed quia creatio dicit eẽ nõ quocũq3 modo. sed ut incohatũ. ideo cõuenit illa dissonãtia: qꝛ lꝫ semper sit eẽ ꝙdiu durat. nõ tñ semꝑ incohatur. ¶ Ad 11ᵐ dicẽdum: ꝙ quãtũcunq3 mutatio sit instantanea. mutari τ mutatũ esse nõ sunt idẽ ꝯm rõnem. tamẽ sunt idem realiter. sic creari τ creatum esse rõne differunt sed re sunt idem. ¶ Ad 12ᵐ dicendum: ꝙ nõ quelibet maxima distantia dicit mutationem. sed maxima distantia cum presuppositione subiecti: qꝛ semper mutatio presupponit mobile. sed quia creatio nihil presupponit: lꝫ possit aliquo modo concedi ꝙ creatio dicat maximam distantiã. nõ tamẽ ꝓprie loquendo debet ꝯcedi ꝙ sit mutatio neq3 motus.

Octauo queritur

Utrum eẽ ipsius forme accidentalis sit idem cum ipsa forma. τ restringebat qḋ ad extensionem materie. Nam cũ enim materia extẽditur per quãtitatem. videtur ꝙ ipsa extensio materie sit quoddam eẽ creatum in materia a quãtitate. erat ergo questio uerũ extensio materie sit idem ꝙ quantitas. τ arguebatur ꝙ sic: qꝛ si eẽ qḋ dat quãtitas nõ est ideꝫ ꝙ quãtitas. τ eẽ qḋ dat qualitas nõ est idem qḋ qualitas. ergo esse qḋ dat quãtitas cũ non sit idem qḋ quãtitas erit in alio genere a quãtitate. τ eẽ qḋ dat qualitas erit in alio genere a qualitate qḋ est incõueniẽs. Hoc enim posito τ fingere in quo genere esset tale esse. esset ualde difficile. ne ergo ponamus aliquid ꝙ non sit in predicamẽto. videt dino esse dicendũ ꝙ eẽ qḋ dat forma accidentalis sit idẽ qḋ ipsa. ¶ Pꝛ. inter formam τ materiã nullum cadit mediũ: per seipsam forma vnit mãe. τ ꝑfectio ꝑfectibili. Si ergo forma quecũq3 sit illa daret aliud eẽ ꝙ seipsam tunc illud esse caderet medium inter formã τ perfectibile. ¶ Pꝛ. corpus nõ solum disgregat per albedinem. sed etiã disgregat per esse albũ. g' ideꝫ est eẽ albũ ꝙ eẽ albedo. τ per ꝯñs eẽ qḋ dat formã accidentalis est idẽ qḋ ipsa. ¶ Pꝛ. si esse qḋ dat forma eẽt

aliud a forma posset deus facere tale esse sine forma. ergo posset deus facere mām hñtem eē extensuz sine quātitate. ꝛ corpus hñs eē album sine albedine que oīa sunt incōueniētia. ¶ P̄. si quātitas extēdens in materia iprimeret materie aliam extensionē a seipsa pari rōne ꝛ illa alia extensio imprimeret quādaz aliā extensionem. Et quia nō est abire in infinitū. standuz est in primis. ut dicamus ꝙ quātitas seipsa extendit materiam: ꝛ quia extensio materie est ipsa quātitas. ꝛ quia extensio materie potest dici esse qđ dat quātitas materie. quantitas ꝛ quelibet forma accidentaliꝫ potest dici idem ꝙ suum esse. ¶ P̄. corpus est albū formaliter per albedinē. ꝛ materia extendit formalr per q̄titatē. extensio ĝ materie formalr est ipsa q̄titas. ꝛ qꝛ extensio materie est eē qđ dat q̄titas. si enim talis extensio est formalr ipsa quātitas eē qđ dat q̄titas est formalr ipsa q̄titas. ¶ P̄. si aliud eēt eē albū ꝛ aliud albedo. ergo alia esset disgregatio albi ꝛ alia albedinis. sed hoc est incōueniens: ĝ ꝛ primū. ¶ P̄. hēre partes est mām esse extensam. si ĝ illa mā hēret aliā extensionē a q̄titate. tūc alie essent ptes materie ꝛ alie q̄titatis. ergo ipsa eēntia materie hēret partes quod videtur incōueniens. cū materia ſm essentiam dicat̄ indiuisibilis in materia ergo nō sunt parteꝫ nisi q̄titatis. ꝛ nō est ibi extēsio nisi quātitatis ĝ nulla est extensio in mā ꝛ nulluz est eē extensum datū materie per quātitatē ꝙ nō sit quātitas. ¶ In ɔ̄riū est: qꝛ eē est actus forme: ergo nō est forma. ¶ P̄. partes materie sunt mā. partes quātitatis sunt quātitas. sed mā nō est quātitas. ergo partes materie non sunt partes quātitatis. ꝛ per ɔ̄ns extensio materie est alia ab extensione q̄titatis. ꝛ qꝛ extensio materie intelligit̄ illud qđ dat quantitas materie. si hꝰ extensio est alia a quātitate: ergo eē qđ dat quātitaꝫ materie est aliud a quātitate. ¶ P̄. si quātitas nō daret aliquod eē materie ꝛ nō extenderet ipsam in mā ꝛ nō daret ei esse extensuz aliud a se nō materia cōpositoꝝ ɔ̄iūcta q̄titati ꝙ nō ɔ̄iuncta qđ ut in pricipali solōne patebit est icōueniēs ponere. ¶ P̄. que hñt diuersas oīas illa differūt. sed albedo ꝛ suū eē hñt diuersas oīas: qꝛ albedo est quid indiuisibile. esse albaz quid diuisibile ĝ differūt albedo ꝛ eē album. ¶ P̄. sicut forma non dat esse sibi. sed dat eē alteri. ita nō dat eē qđ sit ipsa. sed ꝙ est alterū. ĝ esse eiꝰ est alterū ꝛ diuersuꝫ ab ipsa.

Respondeo dicendū: ꝙ hanc qōnē mouimꝰ ꝛ ꝑpter seipsam: qꝛ bonū est scire quō eē forme accñtalis se hēt ad hꝰ formā. ꝛ mouimꝰ eam ad declarādū mentē nr̄am sup q̄busdaz que inuenimꝰ dixisse in hanc materiā. mouimus et eā qꝛ per ipsaz aliqđ reseruabit nobis de oīa essentie ꝛ esse. Sciēdū ergo ꝙ de extensione quā dat quātitas māe ex hijs que sunt in materia in dictis nostris inueniemus sex dicta que ſm mentē nr̄am non sunt clare itellecta: ꝛ que videnť eē ualde dubia. ¶ Inuenimꝰ ĝ nos prio dixisse ꝙ extēsio materie est alia ab extensione q̄titatis. Si ĝ materia hēt suā extensionē aliā a quātitate. ergo hēt suas lineas. suas superficies. suas dimensiones alias a lineis supficiebꝰ ꝛ dimensionibꝰ q̄titatis. qđ dicēdo videmur inducere nouū dogma ut ponamꝰ duo p̄dicamēta quātitatis ꝛ duo gn̄a q̄titatum. ¶ Scđo meminimꝰ nos dixisse ꝙ hꝰ extēsio māe quā dicimꝰ esse aliā ab extēsione quātitatis non est res alia a mā quod videť oīno incredibile. quia si extēsio materie cōpetit ei per accñs opꝫ ꝙ id qđ accidit rei sit aliud a re: ꝛ ꝙ hꝰ extensio que accidit materie sit aliud a mā. Est aūt ꝛ alia rō q̄re extēsio māe opꝫ ꝙ sit alia a mā. Naꝫ ista extēsio materie qꝛ cū ĝ sit illa opꝫ ꝙ extēdať cū mā. ɔstat aūt ꝙ alie erūt partes materie. alie erūt ptes ipsius extēsionis: ergo qua rōne mā non est q̄titas ꝛ mā est alia res a q̄titate. qꝛ alie sunt partes materie alie ptes q̄titatis. pari rōne dicemꝰ ꝙ extēsio ipsiꝰ materie sit alia res a mā: qꝛ alie sunt ptes materie alie ptes ipsius extensionis. imo si propter hoc uolumꝰ arguere eē quādā extensionem materie que est alia ab extensione quātitatis: qꝛ ptes materie erūt alie a partibꝰ ipsius q̄titatis extēsionis. ut videť ire in infinitū in extēsionibꝰ. ¶ Tertio meminimꝰ nos dixisse ꝙ hꝰ extēsio materie que est alia ab extēsione quātitatis est quidā modus essendi. uel quidā modus se hñdi qui cōpetit materie ut ɔiungiť quātitati. ɔ̄ ꝙ sicut arguiť: qꝛ iste moduꝫ. uel est aliqđ uel est nihil. si aliqđ est. ergo aliqua res supaddita materie cū hoc non cōpetat materie ſm se. si v̄o nihil est tanq̄ nihil ē dimittēdū ꝛ de eo nulla elocutio fiēda. ¶ Quarto meminimꝰ nos dixisse ꝙ mā propter hꝰ modū se hñdi ſm rei ueritatē est compositioꝛ q̄ si careret illo mō se habēdi: videť ualde mirabile: qꝛ si ille modus se hñdi nō est alia res a mā. intellectus nō ɔpatitur ut assentiat mām compositiorē eē ſm rem propter id qđ non est res alia a mā. ¶ Quinto meminimꝰ nos dixisse ꝙ mā cū tali mō se habēdi ptinet ad p̄dicamētū substātie ex quo sequi videť ꝙ ille modus quicqđ sit illud trahať ad p̄dicamentū substātie qđ oīno incredibile videť. Nam cū ille modus insit materie per quātitatē. ꝛ sit cātus a q̄titate nō videť possibile ꝙ illud qđ a quātitate causať possit ad p̄dicamentū substātie ptinere. ¶ Sexto meminimꝰ nos dixisse uel ĝ hoc expresse nō diximꝰ ex dictis nostris haberi pōt ꝙ alia sit extensio albedinis alia q̄titatis. erūt ergo in mā īnumerabiles extēsiones quarū vna nō erit alia: qꝛ erit ibi extensio materie. extensio q̄titatis. extensio albedinis. extēsio humiditatis ꝛ caliditatis. ꝛ breuiter tot erūt ibi extēsiōes sequēdo positionē istā quot erūt accñtia in mā qđ videť oīno cōtrariū rōni. Ut ergo in hijs oibus mentē nr̄am possimus exponere hoc ordine ꝑcedimus. qꝛ primo soluemus qōnem ꝑpositaꝫ in se. Scđo ex solōne qōnis declarabimus oīa proposita dubia. Tertio qꝛ aliqui negant mām extēdi extēsione quātitatis. adducemꝰ ad hoc aliquas rōnes. Quarto spālıter descēdemus ad eē ꝛ essentiā. ꝛ dabimꝰ aliquā imaginationē de differētia utriusq̄ꝫ. ¶ Propter primū sciendū ꝙ dubitare quid sit illud qđ acquirit mā ex eo ꝙ ɔiungiť forme: est dubitare qđ sit extēsio materie quā acq̄rit mā ex eo ꝙ ɔiungiť quātitati. est dubitare de ipsa natura materie: qꝛ qui bñ sciret nām materie de leui videret quō se haberet quelibet forma ad ipsam: ꝛ de leui cognosceret qđ acq̄rit mā ex eo ꝙ ɔiungiť forme. Inter ceteros aūt antiquos philosophantes qui magis accesserūt ad nām materie fuit plato qui aliqualiter tetigit eāꝫ: sꝫ nō sufficiēter: ut narrat phō in p̄mo phisi. Inter nouos aūt philosophātes qui ueriorem sniam de materia protulit fuit auerrois: ut patet intuentibus dicta eiuꝫ. Duplici ergo via uenabimur itentum. Nam p̄mo uenabimur hoc ɔ̄siderando defectus platonis ꝛ cauendo nobis ab erroribus eius. Secundo considerando ueritatē a cōmentatore traditam. Iste est enim modus si uolumus aliquā mām bene tractare: qꝛ debemꝰ errores fugere ꝛ ueritatē sequi. Plato quidem circa materie nām ut ei iponit phs circa finē primi phisi. errauit dupliciter. Primo qꝛ nō distinxit eāꝫ a priuatione qđ patet: quia credebāt parmenidē

recte dicē ⁊ assentiebat argumēto eius. dicebat eniꝫ parmenides ꝙ quicquid fit fit ex non ente. qui ergo nō distinguit de nō eē ente sed credit hoc simplr̄ esse uerū: qꝛ q̄cq̄d fit ex nō ente fiat. cū res fiat ex nō ente erit mā nō ens simplr̄: ⁊ qꝛ ꝑuatio est non ens simplr̄ qui assentit simplr̄ dictis ꝑmenidis ⁊ sine distictione ꝯcedit ꝙ res fiat ex nō ente ꝯcedit ꝙ mā sit non ens simplr̄. ⁊ ꝙ nō distinguat s ꝑuatiōe. Hoc est ḡ qd̄ phs dic̄ ꝙ platonici sūt tāgētes ipaꝫ māꝫ sꝫ nō sufficient. ¶ Primū enim ꝯsitent ipsi platonici ꝑmenidē recte dicere ꝙ aliq̄d gn̄etur ex simplr̄ non ente. Iste ḡ fuit prim⁹ error platonis circa mām. videlꝫ ꝙ mā ex qua gn̄ant alia sit simplr̄ nō ens. ꝙ dicēdo nō distiguebat a ꝑuatiōe. ¶ Scd̄s error platonis fuit qꝛ credidit ꝙ si eēt mā vna nūo ꝙ eēt vna ſm eē ⁊ ſm rōneꝫ ⁊ simplicit. ⁊ iō non ausus fuit ponere māꝫ vnā nūo. sed posuit plr̄itatē ex pte māe. ⁊ iste est magn⁹ error. ⁊ in hoc est tota difficlt̄as q̄ōnis i sciēdo q̄liter sit vnitas entiꝭ in potētia. Nā talis vnitas nō ē vnitas simplr̄. cū eni ens in actu dicit vnū sꝫ ꝙ hē⁹ opꝫ ꝙ sit vnū simplr̄. ⁊ sꝫ eēntiā ⁊ ſm eē. Sꝫ cū ens in potētia dicit vnū: nō opꝫ ꝙ sit vnū simplr̄. ⁊ hoc mō mā dr̄ vna nūo. Vn̄ ⁊ phs in p° de gn̄atione determinans de vnitate māe: dicit ꝙ est eadē ſm sbaꝫ ⁊ nō eadē ſm eē. Imaginabimur itaqꝫ ꝙ vna ⁊ eadē mā per eēntiā est ꝯiūcta forme ⁊ est ꝑfecta ⁊ est ~~sub ꝑuatiōe~~ ⁊ est impfecta. mā ḡ dicit quādā essentiā cui pōt utrūqꝫ cōpetere: ⁊ eē imꝑfectū cū est sub priuatiōe ⁊ eē ꝑfectū cū est sb̄ foꝛa. Cū igit mā est sub ꝑuatiōe sūt ibi duo impfecta. Nā ipsa priuatio q̄d impfectū noīat ⁊ ipa mā ut est sb̄ priuatiōe q̄d impfectū dicit. ⁊ qꝛ distinguim⁹ māꝫ a ꝑuatiōe cogimur ibi ponere duo impfecta. sed alia est imꝑfectio vni⁹ ⁊ alia alteri⁹. uel aliter dicit q̄d impfectū vnū ⁊ alr̄ aliō. Nā priuatio est quid impfectū ~~qd̄~~ est. eēntialit ipsa impfectio. sed mā est q̄d impfectū nō ꝙ sit eēntialr̄ ipsa impfectio. sꝫ qꝛ participat impfectiōe. Impfectio ḡ ꝑuationis est per eēntiā ut liceat sic loqꝫ: qꝛ ꝓpe priuatio nō hēt eēntiā: ⁊ qꝛ nō hēt eēntiā ⁊ priuat eēntia: iō eēntialr̄ dr̄ eē quedaꝫ impfectio. mā vō nō sic. Nā ipsa nō priuat eēntia nec est eēntialr̄ impfectio. sed dicit mā impfecta: qꝛ sb̄ priuatiōe exn̄s imꝑfectionē ꝑticipat. Multū ḡ erraret qui crederet ꝙ eadē eēt impfectio māe ⁊ priuatiōis ⁊ ꝙ eodē mō diceret impfectio de priuatiōe ⁊ de mā. sic eni credens incideret in primū errorē platonis ꝙ nō distigueret mā a priuatiōe. Si ḡ ꝑmū errorē platonis fugere volum⁹. dicam⁹ ꝙ mā ⁊ ꝑuatio sunt duo impfecta ⁊ alia est impfectio vni⁹ ⁊ alia alteri⁹: qꝛ alr̄ est imperfectuꝫ vnū alr̄ aliud. priuatio enim est ipa impfectio. mā vō est participās imperfectionem. vnde ⁊ phs in primo phisi. ait ꝙ mā appetit formā sicut femina masculū: ⁊ sic turpe pulchrū: ⁊ sb̄dit ꝙ mā nō est turpis per se sꝫ per accidēs. ubi cōmētator vult ꝙ mā feminēitatē ⁊ turpitudinē ⁊ defectū habet per accn̄s: qꝛ per priuationē. priuatio ḡ per se est ipse defectus ⁊ ipsa impfectio. mā vō dicit impfecta nō ꝙ sit ipa iperfectio: sed qꝛ iperfectionē ꝑticipat. Si ḡ uolētes, vitare errorē platonis ⁊ sic distinguētē maꝫ a priuatiōe. dicim⁹ māꝫ ⁊ priuationē eē duo iperfecta. ⁊ dicimus ꝙ nō est idē modus iperfectiōis utriusqꝫ. sed alia est imperfectio vni⁹ alia alteri⁹. Pari rōne imo multo magis dicim⁹ ꝙ cū mā est sub forma accidētali ibi duo sunt ꝑfecta. Nam ipsa forma quid perfectū noīat ⁊ ipsa mā ut est sub forma quid ꝑfectū dicit. aliter tn̄ ⁊ alr̄. Nam forma est q̄d ꝑfectū qꝛ est ipsa ꝑfectio. mā vō q̄tūcunqꝫ sit sub foꝛa ⁊ q̄tūcūqꝫ ꝑficiat per ipsam nunq̄ erit q̄d perfectū ꝙ sit ipsa perfectio. sed poterit dici q̄d perfectū: qꝛ participat perfectionē. alia est ergo ꝑfectio vni⁹ alia alteri⁹. qꝛ ꝑfectio forme est per eēntiaꝫ. ꝑfectio māe per participationē. Posuimus aūt exēpluꝫ de forma accn̄tali. ⁊ diximꝰ ꝙ mā cū forma accidētali sunt duo ꝑfecta. qd̄ iō fecim⁹ ne aliquis calūniose instaret de forma sb̄ali dicēs ꝙ mā ⁊ forma sb̄alis nō sunt duo ꝑfecta sed vnū perfectū eo ꝙ sit vna eēntia uel vnū per essentiā ex utrisqꝫ. sed hec de forma accidentali nequāq̄ dicere possumus: qꝛ ex accn̄te ⁊ sb̄a vna eēn̄tia nō resultat. ergo cū mā est sb̄ foꝛa accidētali sunt ibi duo ꝑfecta. ⁊ alia est ꝑfectio vnius ⁊ alia alterius. dicebamus ēt ꝙ cū mā est sub foꝛa accn̄tali. multo magis possum⁹ dicere ꝙ sunt ibi duo ꝑfecta q̄ possum⁹ dicere cū est sub priuatiōe ꝙ sint ibi duo imꝑfecta. Nā magis pōt dici de mā ⁊ de forma accidētali ꝙ sint duo aliqua q̄ de mā ⁊ priuatiōe. Nā priuatio ꝓprie nō est aliq̄d sed est negatio alicui⁹ uel est negatio in aliquo. Sic eni diffinit priuatio in 4° meta^ce ꝙ est negatio in aliq̄ uel ꝙ ideꝫ est: est negatio in sb̄o. dicam⁹ ergo ꝙ nō possum⁹ vitare errorē platonis circa nam māe nisi distinguam⁹ eā a priuatione ⁊ nisi dicamuꝭ ꝙ cū mā est sub priuatiōe ꝙ sunt ibi duo iperfecta. ⁊ si mā exn̄te sub priuatione sunt ibi duo iperfecta. multo magis ea exn̄te sub accidētali sunt ibi duo perfecta. ⁊ ut descēdamus ad sensibile exemplū. dicamus ꝙ mā exn̄te sub quantitate sunt ibi duo extensa. utrūqꝫ ergo est quid extēsuꝫ quātitas. s. ⁊ ipsa mā: ut est sub quātitate. aliter tn̄ ⁊ aliter. Nam quātitas est quid extensum: qꝛ est essentialiter ipsa extēsio. mā vō est quid extensuꝫ: qꝛ participat extensionē. alia est ergo extensio q̄titatis ⁊ alia māe: qꝛ extensio q̄titatis est per eēntiā. extēsio vō māe ꝑ ꝑticipationē. uere ḡ eēntia māe est extensa: lꝫ hoc ei cōpetat per aliud ut per quātitatē. sicut uere eēntia māe pōt eē turpis: qꝛ impfecta lꝫ hoc ei cōpetat per accn̄s ut per priuationeꝫ. extensio igit māe nō est quedā res addita māe ut sint ibi tres res. videlicet mā. q̄titas ⁊ extensio deriuata in māꝫ per q̄titatē. sed dicim⁹ ꝙ illa eadē eēntia materie que de se est in potētia ut extendat illa eadē ꝯiuncta est q̄titati sortit ⁊ ꝑticipat actualē extēsionē per ipsam. dedit eni hoc deus uāe māe ut actuet per qualibet formā exn̄tē in ea. est itaqꝫ ibi forma actuās ⁊ mā actuata. quātitas ergo informat māꝫ ⁊ est forma inherens māe. sed illa actualis extēsio quā participat mā per q̄titatē nō est aliq̄d informans materiā ⁊ nō est forma sed est participatio forme. hāc aūt participationē forme appellam⁹ quēdaꝫ modū essendi ⁊ quēdā modū se hn̄di quē hēt mā sb̄ forma. Plato ḡ qꝛ nō distinguebat mām a ꝑuatione coact⁹ fuisset dicere ꝙ mā ⁊ priuatio non sunt duo iperfecta. ⁊ ꝙ mā ⁊ forma nō sunt duo ꝑfecta: ⁊ ꝙ mā ⁊ q̄titas nō sunt duo extensa. Vitando ergo primū errorem platonis aliquo modo manuducimur in ueritatē quesitaꝫ. Sꝫ vitando erroreꝫ 2^m: oīno declarat qd̄ querit. dicebat eniꝫ esse scd̄s platonis error: qꝛ credidit ꝙ si materia esset vna numero per essentiā ꝙ eēt vnū numero simpliciter. uel ꝙ esset vna numero ſm rōnem ⁊ ſm esse qd̄ cōmentator exponens dīt: ꝙ ex hoc sequeretur ꝙ materia esset aliquod entium. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū ꝙ actus ut act⁹ est nullo alio participat. Ideo si aliq̄d ut est in actu est vnū nūo: sequitur ꝙ sit vnuꝫ simplr̄. Sed de vnitate entiꝭ in potētia nō est sic. sꝫ qꝛ potētia ꝑticipat uel ꝑticipare pōt ꝑuationē ⁊ formā ⁊ qꝛ mā dicit quid in potētia eadē eēntia māe aliqn̄ est sub ꝑuatiōe ⁊ participat ꝑuationē ⁊ est iperfecta.

aliqñ est sub forma ꝛ ꝑticipat formã: ꝛ est ꝑfecta. qui ergo imaginat ꝙ nulla differẽtia facta sit in essentia materie ut est sub ꝑuatione ꝛ sub forma. imaginat ꝙ vnitas mãe sit vnitas entis in actu ꝛ credit ꝙ si materia est vna nũo ꝙ sit vna simplr. ideo cõmentator ait ꝙ ex hoc sequit ꝙ mã sit aliquod entiũ. i. sit aliqd in actu. Nõ enim debemus imaginari ꝙ ita se hẽat mã ꝯiũcta forme ꝛ nõ ꝯiũcta. sicut se hẽt ferrũ plumbum ꝯiunctũ ferro ꝛ sepatũ ab eo. Nã plumbũ separatũ a ferro nõ hẽt de se duritiã. ꝯiunctũ ꝗ ferro nihil de duritia ꝑticipat ꝛ nõ ꝓpter hoc dici debet plumbuꝫ qd durũ. Nã plumbũ est aliqd in actu ꝛ nõ hẽt duritiaꝫ nec per se nec per ꝑticipationẽ si ꝯiungat ferro. materia aũt ꝛ ens in potẽtia nõ sic. Nã si mã intelligat cũ priuatiõe qñtitatis: ꝛ intelligit qd nõ extensum sꝫ potens extendi. ꝯiuncta võ qñtitati illa eadẽ eẽntia que erat possibilis extẽdi fit actu extensa. vnitas ꝗ entis in actu per se ꝛ ſm ꝙ hĩ est vnitas rei nõ diuersificate. sed vnitas entis in potẽtia põt eẽ cũ ualde magna diuersitate. ut si mã eẽt sine qñtitate nõ eẽt extẽsa. cõiuncta võ qñtitati fieret extensa: erit igit ſm eẽntiam vna ꝛ eadẽ nũo diuersificata per extensuꝫ ꝛ nõ extẽsum. ꝛ ut melius intelligat qd dicit. dicem ꝙ duplex est ordo. vnus ſm sitũ. alius ſm causalitatẽ. ſm situꝫ quidem sunt ordinate spere ut spera ꝑma nõ attingit tertiã nisi mediate scdã. nec scdã attingit qrtã nisi mediante tertia. Sed inter formas respectu mãe nõ est ordo situs sed ordo cãlitatis tñ. quelibet eniꝫ eẽntia cuiuslibet forme: imediate attingit eẽntiam materie. est tamen ibi ordo causalitatis: quia forma substãtialis existens in materia est causa qre sit ibi forma accidentalis. ꝛ vna forma accidẽtalis põt eẽ cã quare sit ibi alia. tñ qñtum ad situm nõ est ibi ordo. sed essentia cuiuslibet forme imediate attingit eẽntiaꝫ materie ꝛ imediate extẽdit mãm. ita ꝙ ipsa eẽntia materie fuit extensa per quãtitatẽ. ipsa ergo eẽntia materie fit habẽs ptes ꝛ fit diuisibilis ꝛ extẽsa. mã igit per qñtitatẽ hẽt eẽ extensum. ꝛ si queraẽ qd est istud esse ꝙ dat forma acidẽtalis mãe: ut qd est illõ eẽ extẽsuꝫ ꝙ dat quãtitas mãe. dicem ꝙ illud eẽ extẽsuꝫ qd causat in mã qñtitate nõ est aliqd informãs mãm nec est forma sed est participatio forme. vitando ꝗ errores platonis possum inuestigare ꝛ inqrere qle sit illud esse qd dat forma accñtalis materie. ꝙ illud eẽ nõ est alia res a mã: sed eẽntia materie ut est sub ꝑuatione est dicere eẽ in potẽtia ad illud eẽ: ut est sub forma est dicere eẽ in actu. ipa igit eẽntia materie diuersificata per priuationẽ ꝛ formã est carẽs eẽ ꝛ hñs eẽ. ꝛ qꝛ vnitas nũalis ipsius entis in potẽtia patit talem diuersitatẽ. mã carẽs tali eẽ ꝛ hñs illud ut mã extensa ꝛ nõ extẽsa nõ est aliud ꝙ mã. sed est ipsa mã diuersificata mõ quo dixim. Itaqꝫ mã ut est sub forma nõ sunt ibi nisi duo eẽntia materie ꝛ eẽntia forme. ꝛ cũ est sub priuatiõe sunt ibi duo. mã. ꝑuatio. attñ ipsa eẽntia materie sic ꝛ sic exñs itelligitur ualde diuersificata: qꝛ cũ priuatione est iperfecta ꝛ in potẽtia. cũ forma est perfecta ꝛ in actu. ꝛ sic ꝑfecta ꝛ facta in actu dicit hẽre tale eẽ. impfecta ꝛ in potẽtia dicit carere illo. tales aũt diuersificatiões mãe appellabam modos se hñdi ꝛ modos eẽndi ei. ¶ Scdã via ad iuestigãdũ hõ idẽ sumit ex ueritate quã tradidit cõmẽtator de nã mãe. ait eni ipse in ꝑmo phisi. ꝙ mã est cõposita ex eẽ ꝛ nõ eẽ. mã eni ꝛ eẽ suũ qd recipit a forma ut mã ꝛ eẽ extẽsum qd recipit a qñtitate nõ est mã ꝛ aliqd aliud. Sꝫ illa eadẽ eẽntia que erit in potẽtia ad extensionẽ illa eadeꝫ facta in actu dicit mã hñs tale eẽ. ꝛ illa eadem que erat facta in actu per formã si ꝑuet per ꝑuationẽ dicet nõ hñs eẽ. in eẽntia ꝗ materie est ꝙ possit sic diuersificari. vñ ꝛ cõmẽtator ipsaꝫ eẽntiã mãe dicit ex utroqꝫ cõponi. ex eẽ ꝛ ex nõ eẽ. qꝛ põt utroqꝫ mõ sic ꝛ sic diuersificari. magna cautela igit est adhibẽda ut cognoscat nã mãe. ꝛ ut diligẽter attendat quõ vnitas nũalis põt dici de ente in potẽtia diuersificato per eẽ ꝛ per nõ eẽ. qꝛ nõ est alia eẽntia materie ꝙ eẽ actu sb forma ꝛ potẽtia sub ꝑuatiõe. esse ꝗ mãm per formã ꝛ non esse per priuationẽ dicũt eãdem eẽntiã materie diuersificatã. Hoc mõ ꝛ illo soluta qõe qd ꝑmo dicebat dicendũ uolum aggredi 2m ꝛ uolum dare intellectũ illoꝝ sex que icõueniẽtia videbant. ¶ Primũ aũt qd videbat icõueniẽs sic tollit. nã ex quo eẽntia mãe fit actu extensa ꝛ nõ fit qñtitas. erũt ibi duo extẽsa. ꝛ per ꝯñs erũt ibi duo genera ptiũ ꝛ due extensiones. ꝛ qd obicit ergo duo genera supficierũ ꝛ duo genera linearũ. ꝓcedit argumẽtũ ex falso itellectu quia imaginat ꝙ eẽ extẽsuꝫ qd cõpetit materie sit aliqd informãs mãꝫ qd non nõ dicimus. nã illa extensio mãe nõ est aliqd informãs mãm nec forma sed ꝑticipatio forme. vñ nõ est linea nec supficies nec est qñtitas sed est ꝑticipatio qñtitatis. mã eni extensa ꝛ nõ extẽsa dicit eãdem eẽntiã mãe diuersificatã per hĩ eẽ ꝛ nõ eẽ. ꝛ hoc est in eẽntia materie: qꝛ exñs eadẽ nũo sꝫ sbaꝫ possit sic diuersificari per eẽ ꝛ per nõ eẽ. ¶ Scdꝫ qd dicebat incõueniẽs per habita sufficiẽter tollit. Nã certũ est ꝙ ipsa extẽsio uel ipꝫ eẽ extensuꝫ qd hẽt mã sub quãtitate exñs nõ est alia res ꝙ mã. intelligimus eniꝫ ut sepe sepius dictũ est ꝙ illa eadem eẽntia mãe exñs sub ꝑuatione est in potẽtia. ut sic talia exñs sub forma fit actu talis. mã ergo diuersificat per aliud ꝛ per aliud. ut per ꝑuationẽ ꝛ per formã. sed ipa mã sic ꝛ sic diuersificata non est aliud ꝛ aliud. ꝛ qd arguit ꝙ extẽsio illa est cãta a quãtitate in mã. dici debet ꝙ nõ est cãta a qñtitate in mã tanꝙ informãs mãꝫ. illa enim extensio nõ est forma sꝫ ꝑticipatio forme. ipsa eni eẽntia mãe põt sic ꝛ sic diuersificari. ꝛ idõ dictũ est ꝙ ipsa eẽntia mãe qñtũcũqꝫ sit vna nũo: nõ tñ est vna simpliciter. ꝓpter has diuersificatiões qs patit. qd võ scdo arguit ꝙ ipsa extẽsio mãe extendit cũ mã ꝛ erũt alie ptes illius extẽsionis alie mãe. patet ꝙ hoc ẽt ꝓcedit ex falso intellectu. Non eni dicim ꝙ alia sit extensio mãe ꝛ alia qñtitatis: hoc mõ ꝙ sit quedã extensio informãs mãꝫ alia a qñtitate. nulla eni extẽsio informat mãm nisi qñtitas. sed si ipsa eẽntia mãe informata per quãtitatẽ actu extendit per eam. ipsa ꝗ extensio mãe ꝑticipat extensionẽ ꝛ fit extensa. extẽsio ꝗ illa de qua loquimur nõ est forma sed ꝑticipatio forme. ¶ Tertiuꝫ ẽt qd dicebat incõueniẽs sic tollit: qꝛ illa extẽsio mãe nõ est mã ꝛ aliqd. sed est mã diuersificata per aliquid. iam eni dictũ est ꝙ mã hẽt duos modos se habendi. vnũ sub ꝑuatiõe. aliũ sub forma. ꝛ ſm hos modos se hñdi ipsa eẽntia mãe diuersitatẽ recipit. mã ꝗ ꝯsiderata sine extẽsione ꝛ ꝯsiderata actu extensa nõ est nisi ipsa essentia mãe facta talis in actu qlis erat in potẽtia. diuersificatio ꝗ cõpetit ei per aliud ꝛ aliud. sed ipsa sic diuersificata nõ est aliud ꝛ aliud: qꝛ nõ sũt nisi tria ꝑncipia. s. forma ꝛ ꝑuatio ꝛ eẽntia mãe diuersificata per hoc ꝛ illõ. has aũt diuersificatiões nõ nihil eẽ dicim ẽt eẽ ſm rei ueritatẽ eẽntiã mãe ꝛ sic diuersificat. dicem eni ꝙ ꝑfectũ ꝛ impfectũ differũt eẽ ꝛ nõ eẽ differũt act ꝛ potẽtia ꝛ dicem ꝙ vna ꝛ eadẽ eẽntia mãe diuersificat per ꝑfectũ ꝛ impfectũ ꝛ eadẽ eẽntia mãe q itelligit eẽ in potẽtia ut est sub ꝑuatiõe fit in actu ut est sub forma. ad oia ꝗ ista dicim eandẽ

essentiā mãe nõ eodem modo se habentē sed diuer-
sificatā: ⁊ ideo ista nõ dicunt aliam rem ꝙ materiā. sȝ
dicunt quosdā modos se habēdi per quos potest di-
uersificari materia. vnitas eni materie ē vnitas entis
in potētia cuȝ qua vnitate stant hi⁹ diuersificationes.
¶ Quartū etiā de leui tollitur qꝛ si possumus intel-
ligere essentiā materie sic diuersificatā leue est intelli
gere eam eē cōpositiorē. Nam si essentia materie de
seipsa est extensa ⁊ ista eadē essentia pōt sic diuersifi-
cari ꝙ fiat actu extensa. si eēt possibile ꝙ materia ha
beret esse nõ extēsūȝ ⁊ postea actu extēderet. nõ eēt
alia materia per essentiā extensa ⁊ nõ extensa. diuer-
sificatio ergo ut dictū est inest materie per aliō. sȝ mā
sic ⁊ sic diuersificata nõ est aliud ⁊ aliud: sic extēsio in
est materie per aliud. sed materia actu extensa a se po
tētia extensa nõ est aliud. sȝ illud idē qō erat potētia
extēsum fit actu extēsum. ⁊ qꝛ nullus diceret materiā
extensaȝ ⁊ habentē partes nõ eē compositiorē se nõ
extensa ⁊ carentē partibus: ideo possumus ītelligere
materiā cōpositiorē ex eo ꝙ est apta nata sic ⁊ sic di-
uersificari. ¶ Quintū etiā de leui tollitur. Nam illa
extēsio materie ꝑ quā dicim⁹ ꝙ materia habet par
tes alias a partib⁹ quātitatis nõ est aliq̄d informans
mām: qꝛ si hoc eēt ad predicamētū substātie ptinere
nõ posset. sed ipsa essentia materie pōt sic diuersifica-
ri: ⁊ pōt diuersos modos hēre. ⁊ potest diuersimode
accipi. Cū ergo nullā essentiā addat supra essentiam
materie: cū eēntia materie semꝑ sit in ꝑdicamēto sub
stantie materia sic extensa ad predicamentū substātie
pertinebit. sicut quātitas ex eo ꝙ extendit mām non
trahit extra genus suū: ita ꝙ q̄titas extendens est in
genere q̄titatis. sic materia ex eo ꝙ extendit per q̄ti
tatem nõ trahit extra genus suū: sed materia extēsa
est in genere sb̃e. ¶ Sextū aūt ⁊ ultimū qō videbat
incōueniēs: sic tollitur. Nam certum est ꝙ nõ est nisi
vna quātitas que māȝ extendat ex eo ꝙ informat eā
⁊ que extēdit cetera accidētia mālia ex eo ꝙ subster-
nitur eis. Una est ergo extensio que mām informat ⁊
que aliis accidētib⁹ substernit. sed lȝ ibi vna extensio
per eēntiaȝ sunt tñ multe ibi extensiones per partici-
pationē. Inde est ergo ꝙ sicut dicebam⁹ ꝙ alia est ex
tensio materie ⁊ quātitatis: qꝛ q̄titas hēt extensionē
qꝛ est ipsa extensio eēntialiter. materia vō qꝛ illā ex-
tensionē participat. Ita ⁊ albedo habet extensioneȝ:
qꝛ extensionē quātitatis participat. ⁊ aliter partici-
pat eam materia ⁊ aliter albedo. Nā materia parti-
cipat extensionē quātitatis ⁊ quātitati substernit. al-
bedo vō qꝛ in quātitate fundat eius extensio non est
quātitas sed participatio quātitatis. ⁊ albedo extēsa
nõ dicit duas res sed dicit vnā ⁊ eādem rem aliter tñ
⁊ aliter se hñtem. Nam illa eadem eēntia albedinis
que de se nõ est extensa ꝯiuncta quātitati fit actu extē
sa. albedo ergo est actu extensa per aliud. sed albedo
extensa a se nõ extēsa nõ dicit aliud ⁊ aliud. sed dicit
vnū ⁊ idē aliter ⁊ aliter se habēs. uel dicit vnā ⁊ ean
dem eēntiā albedinis. in materia est ergo vna exten-
sio que est res ⁊ que est forma ⁊ que est eēntialiter ex
tensio. sed multe sunt ibi extensiones per participa-
tionē. sed hee participationes extensionis non dicunt
alias res ab ipsis reb⁹ extensis. sed dicunt easdeȝ res
aliter ⁊ aliter se habētes. ⁊ breuiter ipsa materia par
ticipat suo mō extensioneȝ ⁊ quot sunt ibi accidentia
educta de potētia materie tot sunt ibi participatiōes
extensionis. ¶ Tria sunt hic diligenter notāda. prio
ut ꝯcedamus multitudinē extensionū. videlicet ꝙ mā
quantitas ⁊ albedo dicunt multa extensa. ita ꝙ ipsa

materia substracta quātitati quid extensuȝ. Scōo est
notandū ꝙ si cōcedamus multa extensa. nõ tamē ex-
tensiones quocūq; modo sumpte sunt res alie ab ex-
tensis. immo taliter pōt accipi extensiones ꝙ nõ sunt
res alie ab extensis: ut extensio quātitatis nõ est res
alia a quātitate. imo quātitas eēntialiter est ipsa extē
sio. extensio etiā materie nõ est res alia a materia. nõ
enim intelligim⁹ ꝙ hi⁹ extensio materie ut sepius di-
ximus sit quedam res informans mām. talis enim ex
tensio nõ est quātitas sed participatio quātitatis. ex-
tensio ergo materie pōt dupliciter dici. vno mō vt di
catur extensio id qō informat mām ⁊ sic quātitas est
extensio materie. sed si quātitas sic eēt in materia ꝙ
tamen ipsa eēntia materie nõ actu extenderetur per
quātitatē. hoc posito quātitas esset quedam extēsio
existens in materia cū nõ posset dici materia extensa
per quātitatē: qꝛ posituȝ est mām nõ extendi per eaȝ.
sed si debet materia extendi per quātitatē duo requi
runt lȝ hec duo ab inuicem separari nõ possint. ꝑmo
enim requirit ꝙ sit quātitas in materia. scōo ꝙ existē
tia quātitatis in mā: mā fiat actu extensa ⁊ participet
quātitatem. ergo extensio materie potest dici uel ipsa
quātitas que est alia res a materia ⁊ que īformat ma
teriā. uel extensio materie dicet ipsa participatio q̄ti
tatis: ⁊ sic extensio materie nõ est alia res a materia:
qꝛ materia seipsa participat formā. Non enim debe-
mus intelligere ꝙ sic sit q̄titas in mā sicut est lignum
in lapide uel lapis in ligno que ex seinuicē ullā actua-
litatem recipiunt. sed materia actu extendit per q̄ti-
tatem. ergo est ibi quātitas ⁊ materia participās q̄ti
tateȝ. propter qō ipsa quātitas pōt dici extensio ma-
terie ⁊ ipsa participatio quātitatis extensio mãe dici
potest. ⁊ sicut extēsio materie dupliciter sumi potest.
sic materia extensa pōt dupliciter dici. vno modo ut
dicatur materia extensa quātitas siue materia inclu-
dens q̄titatē ⁊ sic materia extensa nõ est in ꝑdicamē
to sed in predicamētis. Alio modo pōt dici materia
extensa participans quātitatē ⁊ sic est ipsa eēntia ma
terie que de se est potētia extēsa ut est actu extensa. ⁊
hoc modo ~~eēntia~~ materia nõ est aliō ꝙ materia ⁊ est
in predicamēto substātie. ⁊ que diximus de materia
respectu quātitatis intelligēda sunt de albedine ⁊ de
aliis accidētalib⁹ mālibus. extensio itaq; materie nõ
ut dicit quātitatē informantē mām: sed ut dicit parti-
cipationē forme nõ est res alia a materia: sic extēsio
albedinis nõ ut dicit quātitatē illaȝ que est sb̃m albe
dinis. sed ut dicit participationē illius subiecti nõ est
res alia ꝙ albedo. est igitur hoc 3ᵐ notādū ꝙ taliter
pōt accipi extēsio materie ⁊ albedinis ⁊ ceterorū ta-
lium ꝙ nõ dicit rem aliam ab extensis. notandū est ꝙ
vnitas numeralis materie magnaȝ diuersitatē patit.
propter qō nõ est vnitas simpliciter. ipsa enim eēntia
materie diuersificat per eē ⁊ per nõ eē: que diuersifi-
catio ut supra diximus lȝ accidat sibi per aliud. ipa tñ
sic ⁊ sic diuersificata nõ est aliud ⁊ aliud. sed est vnuȝ
⁊ idē nõ per oēm modū: sed aliter ⁊ aliter se habēs.
dicemus ergo ꝙ ut diffuse traditur in ꝑmo phisicorū.
tria tñ sunt ꝑncipia nature. mā forma ⁊ ꝑuatio. duo
istorū sunt opposita nõ manēt diuersificata sed seipsa
expellunt. ut ꝑuatio expellit formā ⁊ ecōuerso. mate
ria vō ꝙ est ~~vnū~~ ꝑncipiū vnū ⁊ idem manet nunc sub
vno ꝑncipio nūc sub alio: ut nūc sub forma nūc sb̃ pri
uatione. sed lȝ materia maneat vna ⁊ eadem nūc sub
priuatiōe nūc sub forma. magne tñ esset demētie cre-
dere ꝙ si materia maneret vna ⁊ eadeȝ sub priuatiōe
⁊ forma ꝙ etiā maneret vno ⁊ eodem modo non di-

uersificata in aliquo. dicemus igit̃ ꝙ ipsa essentia materie est apta nata diuersificari hoc mõ ⁊ illo. ꝓpter qḋ mã cũ suo eẽ extenso non est aliud q̃ essentia mãe facta in actu talis: ut facta actu extensa qualis erat in potentia ⁊ mã ↄsiderata cũ suo esse nõ extenso nõ est aliud q̃ essentia materie abiciens actum ⁊ hñs potẽtia extensionẽ. cõsiderata vero sub esse extenso est non abiciens actum. sed est actu extensa. diuersificat̃ ergo essentia materie ꝓut est abiciens actũ ⁊ nõ abiciens. ut distiguit phs in 2° de aia. eẽ itaqȝ qḋ dat forma materie siue sit accñtalis siue sit subalis nõ est aliud ab essentia materie. nec est res alia a mã. sȝ eẽntia materie nõ abiciens actũ. sȝ facta talis in actu qualis est in potentia. dicit̃ mã cũ tali esse ⁊ non eẽ qḋ dat ei ꝓuatio nõ est aliud q̃ eẽntia materie abiciẽs actum ⁊ carens tali eẽ. Cõcludam⁹ aũt ex oĩbus ⁊ dicamus formam q̃tum est de se ⁊ q̃diu est eadẽ ſm eẽntiaȝ est eadem ſm esse. forma ergo q̃tuȝ est de se uel manet eadẽ nõ diuersificata. uel tollit̃ per priuationẽ. ⁊ ꝓuatio q̃tuȝ est de se uel manet eadẽ non diuersificata. uel tollitur per formã. ⁊ si sunt alique forme suscipiẽtes magis ⁊ minus nõ impediũt ueritatẽ quesitã. qꝛ hoc nõ cõpetit formis ſm se: sed prout in mã sunt recepte. eẽntia tamẽ materie de se est apta nata diuersificari per esse ⁊ per nõ eẽ. foꝛa aũt nunq̃ stat cũ nõ eẽ nec ꝓuatio cũ esse. sed eẽntia materie stat cũ utroqȝ. materia igit̃ cũ suo nõ eẽ qḋ hẽt per priuationẽ ⁊ sine suo esse qḋ hẽt per formã nõ est nisi ipsa eẽntia materie que prius est potẽtia talis postea fit actu talis. ꝙ nisi essentia esset apta nata sic diuersificari aliter ⁊ aliter nequaq̃ talia ↄtingere posset. itaqȝ si materia est apta nata sic diuersificari ⁊ aliter ⁊ aliter se hẽre tales diuersificationes appellare. alios ⁊ alios modos se hñdi videt̃ oĩno inconueniens. ¶ Postq̃ soluimus qõnem ꝓpositam ondentes quid est illud eẽ qḋ dat forma mãe. ⁊ declarauimus illa que videbant̃ incõueniẽtia circa hãc materiã: qꝛ ut dicebat̃ aliqui negant essentiã materie extendi per quãtitatẽ. volum⁹ ad hoc adducere rõnes ꝙ dicebatur tertio exequẽdũ. probabim⁹ aũt triplici via ipsam essentiã mãe extẽdi per quãtitatẽ. Prima sumit̃ ex eo ꝙ materia cõparat̃ ad diuersas formas. Scḋa ex eo ꝙ quãtitati subicit̃. Tertia ex eo ꝙ diuiditur per quãtitatẽ. ¶ Prima via sic patet. Nam si mã nõ extenderet̃ per quãtitatẽ: tũc mã non haberet partes. in diuersis ergo partibus materie nõ reperirent diuerse forme. sequeretur igitur oĩa incõueniẽtia ad que adducit cõmẽtatoꝛ in de suba orbis dicẽs ꝙ si mã nõ haberet dimẽsiones. i. si ipsa eẽntia materie nõ extẽderet nõ reciperet simul diuersas formas numero nec diuersa specie nisi diuersis tẽporibus qḋ patet plane falsum. opinantes aũt solaȝ quãtitatẽ habere partes ⁊ eẽ extensam. mãm aũt nõ hẽre partes ⁊ nõ eẽ extẽsam crediũt indiuidua nõ differre substãtialiter sed accñtaliter tm̃. Hec opio ↄtrat̃ dictis phi in ꝑmo ce. ⁊ mũdi. qui vult ꝙ quo res ↄstat ex medietate materie sue possunt eẽ plures tales ⁊ res in eadẽ specie. ergo vult ipsam mãm hẽre medietateȝ ⁊ hẽre partes qḋ nõ eẽt nisi extẽderet̃. uere aũt ipsa essentia materie extendit̃ ⁊ hẽt partes: lȝ habeat per accidẽs ut per quãtitatẽ. ¶ Scḋa via ad hoc idem sumit̃ ex eo ꝙ mã quãtitati subicit̃. naȝ ubicũqȝ est oportet ibi accidens esse sbm eius. aliter eni accidẽs eẽt sine sbo qḋ naliter fieri nõ põt. ⁊ qꝛ quãtitas habet eẽ extẽsũ opȝ ꝙ cuilibet parti quãtitatis substernat̃ mã qḋ nõ esset nisi mã extenderet̃ simul cũ quãtitate; sed forte dices ꝙ mã nullam totalitatẽ habet nisi essentialem.

Non autem habet totalitatẽ extensionis. sed est tota sub tota quãtitate ⁊ tota sub qualibet parte: sicut aĩa itellectiua est tota in toto corpore ⁊ tota in qualibet parte. sed hec cauillatio friuola est. Nam aĩa intellectiua superexcedit corpus ⁊ est formalioꝛ corpore. si ergo hic possemus dicere de mã esset mã formalioꝛ sua forma. ¶ Tertia via ad hoc idem sumit̃ ex diuisione materie. Nam diuisa quantitate diuidit̃ ⁊ mã. ita ꝙ sub qualibet parte quãtitatis hẽt eẽ mã: qḋ nõ esset nisi mã extenderet̃ simul cũ q̃titate. ex hoc aũt ↄfirmat̃ rõ 2ª. Nam qꝛ aĩa intellectiua non extendit̃ extẽsione corporis diuiso corpore nõ diuidit̃ aĩa. Si ergo mã nõ extẽderet̃ cum quãtitate nõ diuideretur mã qḋ est ipossibile: qꝛ tũc eẽt dare quãtitatẽ aliquã sine mã. dicemus ergo ꝙ sicut albedo ſm quãtitatem eẽntialem est tota in tota sup͠ficie ⁊ tota in qualibet parte. habet tñ ipsa albedo quãdã totalitatẽ per accidẽs ut totalitatẽ extẽsionis quã hẽt ex eo ꝙ ꝑticipat quãtitatẽ ſm quã totalitatẽ ⁊ tota albedo in tota superficie ⁊ pars in pte. ⁊ diuidit̃ albedo ſm diuisionẽ sup͠ficiei sic ⁊ mã ſm totalitatẽ eẽntialeȝ est tota sub qualibet forma. habet tñ ipsa mã quãdam totalitatẽ extẽsionis quã hẽt per accñs ex eo ꝙ subicit̃ q̃titati ſm quã totalitatẽ diuidit̃ ut in diuersis partibus ei⁹ possint simul esse recipi diuerse forme. ¶ Hys oĩbus prelibatis uolumus exequi quartũ ⁊ ultimũ. ondentes quõ de diuersitate eẽ ⁊ essentie possumus ex hys que dixim⁹ hẽre aliquã ↄiecturã. Imaginabimur eniȝ ꝙ mã de se extẽsione non habet. Imaginabimur ẽt ꝙ in mã sit quãtitas que est ipsa extensio eẽntialiter quã ꝑtiripãdo mã dicit̃ extendi. posito itaqȝ ꝙ eẽ sit quedam extẽsio separata. sicut posuit plato ideas separatas quas uocauit deos. Si igit̃ illa extẽsio sepata ualet ꝓducere mãm posito ꝙ mã nõ posset esse in actu sine extẽsione ſm hanc ypothesim extensio illa separata nõ posset ꝓducere mãm nisi ip͠meret ei quãdã extensionẽ uel quãdã quãtitatẽ que faceret mãm potentia extẽsam actu extensam. ¶ Cõstat aũt ꝙ extẽsio illa separata per seipsam nõ posset iformare mãȝ. ergo eẽnt ibi tria. videlicet mã que est potẽtia extensa. ⁊ extensio illa que informat mãm ⁊ que facit actu extẽsã ꝑticipare extensionem. ⁊ eẽt quedam extensio separata que ꝓduceret mãm cũ illa extensione. sic est in ꝓposito itelligemus eẽntiaȝ eẽ aliquid que de se nõ habet eẽ. sed est in potẽtia ad eẽ. ⁊ est quoddaȝ eẽ separatũ. ut deus. ipse ergo deus uolens ꝓducere eẽntiam creature. videt ſm hũc nature cursum ꝙ nõ põt eam ꝓducere nisi actu existentẽ ⁊ habẽteȝ eẽ. ⁊ quia potẽtia nõ habens esse nõ potest fieri actu existens ⁊ actu habens esse nisi ei aliqua ꝑfectio superaddatur per quã perficiat̃ ⁊ existat ⁊ sit. ¶ Constat ꝙ ipsum esse diuinũ nõ põt eẽ formalis perfectio alicui⁹. eẽnt ergo ibi tria. videlicet eẽntia participans eẽ ⁊ eẽ participatũ in eẽntia ⁊ ipsum esse purũ. deus ipse qui producit eẽntiam cũ eẽ ⁊ eẽ cum essentia. sed hec oĩa de eẽ ⁊ eẽntia in sequẽti qõne lucidius tractabunt̃.

Ad primum

ergo dicendũ: ꝙ argumẽtum procedit ac si quãtitas imprimeret materie quãdã extẽsionem a seipsa qḋ non est uerũ. sed quãtitas existens in mã facit mãm potentia extensa actu extẽsam. mã aũt sic actu extẽsa ⁊ potentia extẽsa dicit̃ unam ⁊ eãdẽ eẽntiã materie cũ alio ⁊ alio modo se hñdi. Illi ergo extẽsioni nõ est querẽdũ aliud ꝑdicamentũ q̃ predicamẽtũ in quo est mã: quia mõ rei nõ querẽdũ aliud ꝑdicamentũ ab ipsa re. Sȝ intellectus nõ quiescit sed semꝑ uacillat eo ꝙ nõ vi-

detur possibile q accidat materie extensio et accidat ei per quantitatē: et tñ illa extensio sit in eodē genere cū mā nō in quātitate. propter qd sciendū q extensio materie nō est res sz modus rei nō est forma sz participatio forme non est quātitas sed participatio quātitatis. Si ergo ista participatio q̄titatis non est res sed modus rei oportet q sit in eodem genere cum re illa cuius est modus. cum ergo participatio extēsionis nō sit modus q̄titatis quare quātitas nō est hoc mō extēsa q participet extensionē. sz quia est eēntialiter ipsa extēsio erit iste modus ipsius materie que est extēsa. et per pñs iste modus erit in eodē genere cum mā. uel ut magis ꝓprie loquamur mā hñs hūc modū est in eodem genere in quo prius erat. dicemus ergo q lz sit eandē eēntiā materie que est sub ꝑuatiōe et postea sub forma tñ nullus diceret q eodē modo se habeat mā extña sub ꝑuatione et sub forma. mā ergo extña sub priuatione dicit mām cū quodā mō se habēdi. et mā extña sub forma illa eandē eēntiā materie cū alio mō se hñdi: et qz isti modi se hñdi nō diuersificant eēntiaz cū res sit in ꝑdicamēto per suā essentiā. nō diuersificabūt ꝑdicamētuz. mā itaqz siue se habeat hoc mō siue illo semp erit in ꝑdicamēto substātie. ¶ Ad 2m dicēdum: q inter formā et mām non cadit mediū aliud qd informet mām. sed quātitas seipsa perficit mām et informat eam et extēdit ipsam et sic quātitas seipsa extendit mām. sic mā seipsa extendit. extensio ergo mē uel esse extēsuz qd habet mā per quātitatē nō aliqua res media inter quātitatē et mām. sed est soluz quidā modus se hñdi et quedā participatio forme. et ut melius appareat qd dicit sciēdū q extensio materie uel esse extēsum eius pōt nobis duo dicere. uel illud qd informat māz et sic eē extensuz est idē qd quātitas: qz nulla extensio informat mām nisi quantitas tñ. Si vo hius extensio nō dicat formam sed participationē forme sic ut eē diximus nō erit res sed moduz rei. et q̄uis sit inconueniens q aliqua res sit media iter formā et māz. est tñ oino necessariū q aliquē moduz habeat mā ut est sub forma quā non hēt ut caret. ¶ Ad 3m dicenduz: q actio lz ꝑncipaliter sit a forma: est tñ a mā ex ꝯsequēti prout participat formā. Nāz fm phm in 2o de aīa sanamur nō solū sanitate sed et corpore. et scimus nō soluz scia sed etiā aīa. corpus ergo disgregat per albedinē et per eē sz disgregat per albedinē tanq per formā. per esse vo albuz tanq per participationē forme. Ipsum enī corpus participās albedinez est cā disgregationis. esse ergo album uel eē extensum uel esse quodcūqz q dat forma materie nō est tertia res a forma et a mā. sz uel est ipsa forma uel ꝑticipatio forme: ut est ipsa forma nō est alia res a forma: ut est participatio forme nō est alia res a mā. sed est quidā modus se hñdi qd habet mā ut mā non ut est sub forma. ¶ Ad 4m dicēduz: q hius esse nō posset deus facere sine forma. Nam si hius eē dicat ipsam formā nō poterit eē sine forma: qz tūc esset forma sine seipsa. Si vo hius esse dicat participationē forme nō poterit eē sine forma: qz non est intelligibile q sit ~~modus~~ rei sine re. ¶ Ad 5m dicendū: q quātitas nō extēdit mām ipsi imendo ei quādam aliā extensionē informātē eam. sz mā que de se nō est extensa per quātitatē fit actu extēsa. extēsio ergo materie vno mō est ipsa q̄titas. alio modo participatio q̄titatis. ipsa enī quātitas informans mām et extēdens formaliter eam pōt dici extēsio materie. et mā que de se est potētia extēsa participando q̄titatem fit actu extensa. ergo nō solum q̄titas sed participatio q̄titatis extēsio materie dici potest. vna ergo extēsio que informat mām et que est forma eius. sed ex ista extēsione que est form: sequit q mā sit actu extensa et q sit in ea participatio forme. ¶ Ad 6m dicendū: q eē formaliter tale pōt itelligi dupl'r uel tanq forma: uel tanq ꝑticipatio forme. mā g tanq per formā formalit est extensa per q̄titatē: qz nulla est extensio informās mām nisi q̄titas. sz participatiōe forme mā est extēsa: eo q eē materie participat essentiā q̄titatis est facta talis in actu qualis erat in potētia. extēsio ergo ut est participatio forme nō est alia res a mā. nec est aliquid informās mām. sz ipsa eēntia materie hēt duplicem modū se hñdi. vnū sub priuatione et tūc dicit eē ~~prius~~ tale. Aliū sub forma et tūc dicit esse actu tale. mā itaqz participans formā est ipsa eēntia mē nō quocūqz mō sumpta. sed cuz hoc modo se hñdi ut est facta talis in actu qualis erat in potētia. participatio ergo forme est quidā modus se habēdi qui cōpetit materie ut est sub forma. ¶ Ad 7m dicendū: q esse albū vno modo est ipsa albedo. Alio mō est albedinis participatio. et qz vna et eadez actio egredit a forma et a mā participantē formā. nō obstāte q ~~aliqd~~ aliud est forma aliud mā ꝑticipās formā et idō nō opz q sit alia discregatio albedinis. et alia albi. ¶ Ad 8m dicendum: q ipsa eēntia materie fit extensa et habet partes. sed hoc nō est per se: sed per accñs inquātum participat quātitatem.

Dono queritur

Utrū essentia creature sit suum esse uel realiter differat ab eē eius. et videt q idez sit eēntia et esse realiter: qz fm phm in perier. uerba fm se dicta noia sunt. eadē eni res iportat per nomē et per uerbū. eandem enim rem dicit currere et cursus. sub alio tñ et alio mō significandi. ergo eandē rem dicit essentia et esse. ¶ P̄. sum es est. est uerbū substātiuū. dicit ergo ipsū ~~subaz~~ rei sz dicit eē rei. ergo idem est ~~suba~~ rei et eē eius. ¶ P̄. si eē rei differt a suba eius. hoc potissime est: qz suba rei dicit participare. sz oēs colores participāt albedinē. nec tñ sunt cōpositi imo quilibet color est simplex quedaz qualitas. ergo ~~aliqñ~~ quelibet eēntia creata poterit participare esse nec tñ ꝓpter hoc erit cōpositior. esse ergo nō facit cōpositionē cum eēntia. et per pñs nō est res alia ab ea. ¶ P̄. forma adueniente materie compositū fit ens in actu et habet esse actuale non igit indiget alio esse. ¶ P̄. sicut agere ꝑsupponit eē: qz non agit nisi q est. ita et recipere eē ~~qd~~ nō recipit ~~q~~ est ~~eē~~ ergo nō pōt recipere eē: qz sic reciperet eē cū non recipiat nisi q est intelligeret eēntia esse anteq reciperet eē. sed si eēntia est et nō recipit eē opz q sit ipsum esse. ¶ P̄. creatio terminat ad eē. sed si aliud eēt essentia et esse: essentia crearet per accidēs uel eēnt ibi due creationes. vna qua crearetur esse: et alia qua crearet essentia. hoc est inconueniēs: ergo et ꝑmū. videlicet q aliud ~~mō~~ sit eēntia et aliud esse. ¶ P̄. fm anselmū sicut se hēt lux lucere et lucens. sic se hēt essentia eē et ens. sed realiter est idez lux qd ipm lucere ergo realiter essentia erit idem q ipsum eē. ¶ P̄. si esse eēt additū eēntie eēt accñs essentie et esset in genere accñtis qd est inconueniens. ¶ P̄. fm auic. in 5o metaee. fue in simplicibus idē est eēntia esse et ens. ergo saltē in substātijs separatis que sunt simplices erit idē essentia et eē. ¶ P̄. suba est ens per se. ergo nō erit ens per eē supadditū. ergo idem erit suba et esse eius. ¶ P̄. si eē angeli nō esset idem qd suū eē. ergo angelus eēt in potētia ad eē. sed in vno et eodē fm phm in 9o metaee. potentia precedit actuz. ergo hoc posito angelus fieret ex mā

preiacēte ꝛ prius eēt in potētia ꝙ esset in actu qḋ est incōueniens. ℂ P̄. modo est idem realiter cum sua potētia. ergo forma erit idem realiter cuꝫ suo actu ꝛ cū suo esse. ipsum igit̄ esse lꝫ sit aliud ab eēntia materie nō erit aliud ab eēntia forme. ℂ In ꝯriū est auic̄. qui in p̄mo meta^ce^ sue vult. ꝙ certitudo rei nō sit eē eius. certitudo rei est eēntia ei⁹ per quā certificamur de ipsa. essentia ergo rei nō est idem ꝙ eē. ℂ P̄. ſm algaçel. in meta^ca^ interpretatio sube est ꝙ nō sit suum esse. ꝛ qꝛ hec est iterpretatio rei ꝯceptus qui formaẗ de ea. ḡ ꝯceptus quē formamus ~~ꝙ est~~ suba rei sit alia ab eē eius. ℂ P̄. nō est eadem dubitatio de eēntia ꝛ de esse eius. qꝛ ~~p̄ius~~ ꝙ sciuerimus q̄d est sol. qꝛ est corpus lucens. adhuc possumus dubitare de eē eius. videlicet utruꝫ tale aliq̄d sit in rerū nā. ꝛ qꝛ q̄ōnes sunt equales nūo hȳs que uere scimus. ubi est alia ꝛ alia. ibi erit alia ꝛ alia res scita. Ipsa igit̄ diuersitas q̄ōnū de esse ꝛ eēntia facit nos scire realem dr̄iam iter ipsa. ℂ P̄. eēntia participat eē. sed participatū ꝯtrahit̄ a participāte. idē aūt nō ꝯtrahit seipsuꝫ. ergo nō est idē esse cū essentia. ℂ P̄. ꝯstat ꝙ nō est idē eē ꝙ essentia materie. Si aūt erit idem eē ꝛ essentia erit idē qḋ essentia forme. differre ergo per esse eēt differre formaliter. sed differre formaliter est differre per dr̄ias. sed differre per dr̄ias est differre ꝙ videmus iter ea que sunt eiusdē generis. quare si differre per eē esset differre per dr̄ias formales. ens uel eē hēret rōnem generis qḋ est incōueniens.

Respondeo dicendū: ꝙ circa hoc diuersi diuersa senserunt. ꝛ lꝫ non ex multo tp̄e de hoc inter theologicas opiones fuerint. magni tn̄ opinanẗ ꝛ ponūt ꝙ in creaturis eē ꝛ eēntia realiter differūt. non tn̄ positionē hāc tenem⁹ ꝙ realr̄ differāt nisi eo ꝙ hᵘ dictū magis quietat intellectuꝫ nostrū. in hac aūt q̄ōne hoc ordine ꝓcedemus. qꝛ primo recitabim⁹ magnoꝝ dicta tenentiū opionē ꝯriā. Scd̄o ondemus que de dictis illis nos dubitare faciunt. Tertio adducemus rōnes ondentes ꝓpositū. Sciendū ergo ꝙ tenētes opinioneꝫ hanc ꝯriam hoc ordine ꝓcedūt in dictis suis. qꝛ p̄mo adducūt rōnes ꝛ auctoritates ꝯtra se. Scd̄o adducūt rōnes ꝛ auctoritates pro se. Tertio declarāt opinionē suā. Quarto rn̄dent ad rōnes factas in ꝯrium. Quinto ꝛ ultio exponūt auctoritates adductas in oppositū. Contra se quidē adducūt tres rōnes. Prima talis. si creatura eēt suū eē. cū creatura sit quid subsistens. ergo esse creature eēt esse subsistēs. sed tale eē est esse purū qḋ nō competit nisi soli deo: ergo ꝛc̄. Scd̄a talis. cū esse ſm ꝙ hᵘ nō sit quid limitatū si creatura esset suū esse creatura nō eēt quid limitatuꝫ. ꝛ ita nō esset quid finitū qḋ est icōueniēs. Tertia talis. si creatura nō est aliud re a suo eē. cū esse nō possit separari a seipso eē creature nō posset separari a creatura. ergo sicut impossibile est ipsum esse nō esse. ita impossibile eēt nō eē creaturā. ℂ Adducūt ēt ꝯtra se auctoritates plures quas ponit boetius de ebdomadib⁹. ibi eni dicit̄ ꝙ diuersuꝫ est esse ꝛ id qḋ est. sed id qḋ est est ipsa essentia. ergo diuersum est eē ꝛ essentia. ℂ P̄. in eodē libro dicit̄. id qḋ est accepta eēndi forma est atq; subsistit. sed ꝙ accipit est aliud re ob accipiēte. ergo eēntia que recipit eē. est realiter differēs ab eē. ℂ Item ibidē scribit̄. qḋ oē ꝙ est participat eo ꝙ est eē ut sit. sed participās differt a participato. ergo ꝛc̄. ℂ P̄. ibi habet̄ ꝙ in oī cōposito aliud est eē ꝛ aliud ipsuꝫ est. ergo idē ꝙ prius. ℂ Pro se aūt adducūt tres rōnes ondentes idem eē eēntie ꝛ esse. Prima talis. nō magis dubitandū est de eē ꝛ entitate rei ꝙ̄ de vnitate ꝛ bonitate ꝛ ueritate eius. sed quelibet res est vna. bona ꝛ uera per suā eēntiā. ergo quelibet res erit ens ꝛ hēbit eē per suā essentiā. de bonitate quidem probat boetiuꝫ in libro de ebdomadib⁹. de ueritate v̄o ꝓbat aug⁹ in de uera religione. de vno ꝛ ente probat p̄hs in 4° meta^ce^. ubi cōmentator reprehēdit auic̄. ponētem ꝙ vnū ens dicat dispōnes additas rei. res enim per suā essentiā est ens ꝛ vnū. sicut ergo vnū nō dicit rē aliā ab eēntia rei. Ita nec ens ꝛ esse. Arguūt ēt isti scd̄o ꝙ fieret processus in infinitū. si eē ab eēntia realiter differt. Nam si essentia hēt eē per eē ꝙ est res alia ab ea. Constat ꝙ illud eē res aliqua est quid creatū est. ergo querā utrū res illa creata que dicit̄ eē sit seipsa uel per aliud supadditū. ꝛ qꝛ nō est abire in infinitū standū est in primis ut dicamus ꝙ res ipa creata seipsa est nō per aliq̄d aliḋ supadditū. Tertio isti idē sic arguūt. dicūt eni ꝙ istud eē uel est suba uel accn̄s. mediū aūt eē nō pōt. allegāt eni pro se auctoritatem alpharaby dicētis in de ortu sciētiarū ꝙ nihil est nisi suba ꝛ accn̄s. ꝛ deus creator utriusq; qui est bn̄dict⁹ in secula. istud ergo eē uel erit suba uel accn̄s. Nō accidens: qꝛ tunc accn̄s eēt p̄mo ens ꝙ̄ suba ꝛ suba eēt ens nō per se sed per accidens. Nec ēt dici pōt ꝙ hᵘ eē sit suba. qꝛ nec est mā nec forma nec cōpositū. ergo nihil ē tale uel ē idē ꝙ eēntia creature. ℂ Uiso quō isti adducūt auctoritates ꝛ rōnes ꝯtra se ꝛ pro se. restat videre quō suā positionē declarant. dicūt eniꝫ ꝙ duplex est eē. videlicet eē essentie ꝛ actualis exn̄tie. ut auic̄. distinguit in meta^ca^ sua. In vna aūt ꝛ eadeꝫ re est essentia ꝛ eē eēntie ꝛ eē actualis exn̄tie que oia ſm istos realiter nō differūt. sed vnā ꝛ eādē rē dicūt aliter ꝛ aliter acceptā. eadem eni res dicit̄ essentia ſm suam absolutā ꝯsiderationē dicit̄ eē eēntie ut hēt ideam ꝛ exēplar in deo. dicit̄ ēt actualis exn̄tie ut est in effectu ꝙ̄ut fit in re extra eē inseparabiliter ꝯuenit ipsiq; semꝑ hēt exēplar in deo per hᵘ eē ~~accipit~~ ut dicunt cadit creatura sub ente qḋ est cōe ad decē predicamenta. per hᵘ etiam eē accipit eē diffinitiꝫ rei. sꝫ eē actualis existētie ut dicunt nō est inseparabile a re sꝫ cōpetit rei ſm quādaꝫ extrinsecā participationē. tale enim eē eēntia nō hēt de se ꝛ ſm tale eē pōt non esse ꝙ pōt actualiter nō existere. in declarando itaq; positionē suā p̄mo dant intelligere q̄d est eē. quid eē eēntie ꝛ quid eē exn̄tie. Scd̄o distinguūt quot modis dicitur differre. ꝛ ex hoc declarāt quō differt eēntia ab esse. dicunt ergo ꝙ differre dicit̄ tripliciter. videlicet re rōne ꝛ intētione. essentia aūt ſm eos nullo modo differt ab eē re. siue accipiat eē eēntie siue esse exn̄tie actn̄ nō eodē mō differt eēntia ab utroq; tali eē. sed ab eē eēntie differt rōne tm̄. ab eē exn̄tie differt ut dicūt itētione. videnẗ aūt isti uelle ꝙ differre itētiōe sit plus ꝙ̄ differre rōne. Nam qn̄ aliqua duo dicūt eādē rem aliter ꝛ aliter acceptā: ita ꝙ vnuꝫ p̄dicat̄ de alio. tūc illa duo differūt rōne. sed qn̄ vnū nō suscipit p̄dicationē alteri⁹ differūt intētione. ꝛ qꝛ eē actualis existentie nō predicat̄ de eēntia nec est bn̄ dictū ꝙ eēntia sit tale eē. ideo eēntia ꝛ hᵘ esse nō differūt tm̄ ratione: sꝫ ēt intētione. Ex hoc aūt hēre uolunt ꝙ qꝛ in creatura eēntia ꝛ actuale eē differunt intētione. ideo creatura deficit a simplicitate p̄mi. ut ~~hic~~ nō intentione sꝫ sola rōne differūt. adducūt isti tertio ad declarationē positiōis sue exēpla quedā dicētes ꝙ dio re sunt idē currēs cursus ꝛ currere. ꝛ lux lucere ꝛ lucens. ꝛ viuens vita viuere. ergo sic re viuere non est aliud ꝙ̄ vita. ita lucere nō est aliḋ ꝙ̄ lux. ꝛ currere nō

est aliud q̄ currēs. sic eēntia nō est aliud qȝ esse. ⁊ tñ nō dicamus q̄ cursus sit currere uel q̄ cursus currat qȝ cursus ⁊ currere lȝ vnā ⁊ eandē rem dicāt. differūt tñ intrīseco rōne solū. sic nō dicim⁹ q̄ eēntia eēt ipsuz eē: qȝ lȝ vnā ⁊ eādē rē dicāt eēntia ⁊ eē actū: qȝ differūt itētione vnū nō suscipit pdicamētū alteri⁹. distinguūt etiā isti q̄ creaturā participare esse pōt intelligi dupliciter. Uno mō q̄ eēntia creature sit aliquid substractuz ipsi eē ⁊ recipiat eē ita q̄ ipsum eē sit aliquid informans eēntiā creature. ⁊ huc intellectū dicūt cōtingere ex falsa imaginatione. sed alio modo pōt itelligi eēntiaz participare eē: qȝ de se nō hēt eē. sed dicit participare eē ex eo q̄ est silitudo expressa in effectu a deo. sic si sol pduceret uolūtarie radiū ipse radius uolūtarie pductus eēt silitudo solis ⁊ eēt quedā participatio lucis. sic creatura pducta uoluntarie a deo participare pōt eē diuinū. Non ergo creatura participat eē qȝ substernat ipsi eē q̄ est quedā similitudo. deū eē ⁊ addit in dictia istoꝝ q̄ sicut creatio nō nihil addit supra essentiam creature nisi respectū tm̄ ita ut ... eē actuale. Silr essentia nō addit rē aliquā sȝ respectū quēdā ad creatorē. ut ex hoc eēntia creature dicat eē inquātum creata ⁊ prout est effectus creationis. ¶ Declarata pōne. restat videre quō soluunt ad rōnes factas in ꝯtrariū. Soluūt eni ad primū q̄ creatura nō est esse subsistēs: qȝ nō est eē purum. imo est eē participatū. quō aūt sit eē participatū declaratum est qȝ pro tanto est eē participatū: qȝ est silitudo diuini esse. Soluūt aūt ad 2m dicētes q̄ lȝ creatura sit suū eē: nō tñ sequit q̄ sit infinita ⁊ nō limitata nisi poneret q̄ eē illud eēt purū nō participatū. sed patet q̄ tale eē est qd pticipatū. Soluūt ad tertiū q̄ q̄uis esse exñtie ⁊ eēntia re nō differāt. tñ non dicit creatura eē nisi per quādā extrīsecā habitudinē. ut inq̄tuȝ est effectus pmi ⁊ prout hēt respectuȝ ad ipsum: ⁊ qȝ iste respect⁹ ⁊ ista extrinseca habitudo pōt sibi deeē. ideo pōt creatura nō eē ⁊ pōt actualiter non existere sicut aliqū nō actu fuit. ¶ Hys oībus prelibatis exequēdū restat quō exponūt auctoritates in contrariū adductas. exponūt eni q̄ pro esse intelligit ipȝ pmū. per id vō qȝ est intelligit q̄ est ex pncipio ⁊ dicunt q̄ fm hanc regulā exponēda sunt cetera dogmata que sequūtur. hoc aūt intellectu dato dicunt quid mirū si diuersuȝ est eē ⁊ id qȝ est: qȝ diuersa sunt deus ⁊ creatura. vn̄ q̄ eē ibi nō supponit pro eē creato sȝ pro increato. ex falso ergo intellectu pcedit argumētuȝ ut dicūt. sic etiā soluūt ad aliam auctoritatē. Nam illud qȝ erit est accepta eēndi forma. i. accepta diuina similitudine in effectu est atq̄ȝ subsisti. forma ergo eēndi nō est aliqua res accepta nec creatura e. sed est ipsa eēntia creature ut est instabilis ⁊ ut est silitudo dei: hec est forma eēndi hoc mō ⁊ non alio habet ut actualit existat. per hoc ergo patet solō ad auctoritatē tertiā qȝ oē qȝ est participat eē ut sit. Non q̄ ipsuȝ eē adueniat ipsi eēntie quasi res alia ab ea. sed ipsa eēntia participat eē ut sit. i. ut participādo eē existit. est eni sensus q̄ eēntia creature participādo eē diuinū. ⁊ existēdo similitudo pmi ⁊ ut hēt esse in effectu hēt q̄ actu existat ⁊ q̄ actu sit. ergo per eē semp intelligit boeti⁹ esse diuinū. nō aūt eē creatū: ⁊ hoc modo diuersa est creatura ⁊ illud eē hoc modo nō est creatura nisi accepta formal. i. accepta diuina silitudine ⁊ ill⁹ eē. hoc etiā modo nō est creatura nisi participādo illud esse. Soluūt ēt ad auctoritatē quartā q̄ in oī cōposito. i. in omni creatura aliud est eē ⁊ illud qȝ est nō re ut dicūt sed intētione. ¶ Postq̄ hanc opinionē fideliter

recitauimus ⁊ mētē dicentiū pro modulo nostre intelligentie explicauim⁹ dicere uolumus in quib⁹ dubitamus in hys dictis ⁊ quot reperim⁹ ibi nō quietantia intellectū nostrū ⁊ ut mō resolutorio pcedamus dicamus quatuor ibi reperta eē nobis ingerētia dubiū ⁊ nō quietātia intellectū. Primo enim vident nobis auctoritates nō eē exposite fm mentē auctoris. Secūdo rōnes inducte in ꝯtrium nō vident solute. Tertio multa sunt adducta ad declarationē opionis que vident repugnātia ꝯtinere. Quarto rōnes adducte pro hac opione nō vident ꝯcludere. Primū sic patet dicūt enim isti q̄ cū dicit boeti⁹ per esse increatū siue ipsum deū. per id qȝ est itelligit creaturā. sȝ ista expositio stare nō pōt per id qȝ in littera sequit. sic eni iacet text⁹ boetij. diuersum est eē ⁊ id qȝ est ipm vō eē nondū est. ergo vult q̄ ipsi esse nō pprie competat q̄ sit. igit esse ibi non stabit pro ipso deo uel pro ipso eē diuino: qȝ ipsi deo maxime cōpetit eē. vn̄ de aug⁹ 7° de trini. c. 5° vult q̄ maxime deo competat eē. qȝ per eē famulo suo moysi nomē suū enūciauit dicens: ego sum qui sum. sic dices ad eos qui est misit me ad uos. ergo si boeti⁹ loquit de eē de quo nō proprie dicit q̄ sit ⁊ ipsi deo maxime cōpetit eē ipse solus pprie est ut idem aug⁹ innuit. opȝ fm intentionē boetij per eē exponere esse creatū nō increatū videt. ergo oīno intentio boetij q̄ id pprie est qȝ est per se. ⁊ ideo sicut dicimus q̄ eē nō proprie cōpetit forme qȝ non habet per se eē sȝ est in alio. sed pprie cōpetit ipsi cōposito qȝ hēt per se eē ⁊ formā intm̄ est inq̄tū est rō essendi aliud. sic ipȝ eē creature qȝ est aliqd in aliquo receptū. nec pe est nec per se est sed intm̄ est inq̄tuȝ est rō q̄re aliqd sit. ¶ Secūda etiā auctoritas nō videt exposita fm intentionē boetij: ut dicat q̄ id qȝ est accepta essendi forma. i. accepta diuina silitudine. Nam istud continuat ad precedēs. sic eniȝ iacet textus. diuersuȝ est eē ⁊ illud qȝ est. ipsum vō esse nōduȝ est. id vō qȝ est accepta essendi forma est atq̄ȝ subsistit. opȝ ergo q̄ accipiat ibi essendi forma. sicut ibi locutus est de esse. cū iste textus ꝯtinuetur ad illud. sed ibi locutus est de esse creato qȝ dicit nōduȝ eē: qȝ ei nō cōpetit per se esse. ergo forma eēndi dicet ipsuȝ esse creatū q̄ id qȝ est accipiendo eē est atq̄ȝ subsistit. ergo ipsum esse fm intentionē boetij receptū in eo q̄ est se habet q̄si forma per quā q̄si forma est. hoc eē non posset nisi eēt re differens ab illo: qȝ nihil seipsuȝ accipit quasi essendi forma. ubicūq̄ȝ eniȝ eē est aliquid receptū in alio. opȝ q̄ sit re differens a recipiēte. uerū est enim q̄ ipsuȝ eē creatū est quedā diuina silitudo. ⁊ hoc modo ueȝ est q̄ id qȝ est accepto ipso eē creato q̄ est diuina silitudo est atq̄ȝ subsistit. sed sic exponēdo de forma essendi ⁊ de diuina silitudine cogimur ponere q̄ eē ab essentia sit realiter differēs. ¶ Tertia etiā auctoritas nō videtur ad menteȝ auctoris exposita: qȝ cum dicit q̄ id qȝ est participat eē ut sit. exponūt ipsi de esse diuino. sȝ ut patet intētio boetij est q̄ id qȝ est participat eē creatū q̄ accipiens tanq̄ forma essendi est atq̄ȝ subsistit. vnde patet eādē esse intentionē boetij cū dicit q̄ id qȝ est pticipat eē ut sit. ⁊ cū supra dixit q̄ id qȝ est accepta eēndi forma est atq̄ȝ subsistit. ¶ Quarta ēt auctoritas nō videt esse ad mentē eius ut dicat q̄ in omni cōposito. i. in oī creatura id qȝ est ⁊ eē est aliud nō re sed intentione. Nā ut patet id qȝ est eē fm boetiū hoc modo est aliud: qȝ id qȝ est accepto eē tanq̄ perfectiōe ⁊ forma est atq̄ȝ subsistit. q̄ eē nō posset nisi eē realiter differēs ab eo qȝ est. aliter eni nō esset q̄si forma ⁊ perfectio ei⁹. ¶ Ostēso quō expositiōes

auctoritatū nō sunt ſm mentē boetij volumus ostēdere quō rōnes ꝯtra hanc positionē non sunt solute. Nam ad primā rōnē soluūt ꝙ creatura nō est eē per se subsistēs qꝛ est eē participatū. est autē eē participatum ut dicūt. nō qꝛ eēntia substernat ipsi eē. sed qꝛ est quedā similitudo diuini eē. sed si ꝯsiderat quid īportatur noīe participationis saluare nō possum⁹ ꝙ esse creature sit eē per participationē nisi eēntia substernat ipsi eē ⁊ nisi sit ibi realis cōpositio ex eēntia ⁊ eē. Nam quicqd participat aliquo est aliqd aliud preter illud. vñ proclus qui plus se ītromisit de modis participādi ait in 2ª ꝓpositione sui libri. ꝙ oē qđ participat vno est vnū ⁊ nō vnū qđ ꝓbat sic. qꝛ ut ait. si aliqd participat vno est aliquid aliud existēs p̄ter vnuꝫ qđ participādo factū est vnū. Ita si aliquid participat eē est aliqd aliud preter ħ ~~illud~~ participādo eē existit ⁊ hēt adhuc ēt proclus ibidē rōnem aliā ꝙ eē participans vnū est aliqd aliud p̄ter vnū. nā ut ait si nihil est preter vnū solū est vnū. Nō aūt participatione vnū. sic a silī si suba aliqua creata nihil est preter esse. ergo tm̄ est ipsum eē. Nō igit participat eē nec valet qđ dicunt ꝙ eēntia creata intm̄ participat eē inq̄tum est similitudo ~~dei~~ eē: qꝛ pticipatio nō dicit silitudinē q̄libet sed silitudinē diminutā. qꝛ hoc est pticipare q̄si partē capere ⁊ hēre diminutū eē. opꝫ igitur ꝙ pri⁹ aliqd sit eēntialiter inpfectū ⁊ postea cōparatū ad aliđ respectu illius dicat diminutū. ⁊ ideo creatura eēntialiter participat eē: ⁊ qꝛ sic est cōparata ad deū hēt diminutuꝫ eē. qꝛ deus nō participat eē. sꝫ est ipm esse. si ergo creatura eēt ipm esse nō participaret eē. ℂ Secūdā ~~igitur~~ ēt rōnē nō soluūt. voluūt enim ꝙ lꝫ creatura nō sit realiter aliud a suo eē nō tm̄ ꝓpter hoc est infinita nō limitata. qꝛ eē creature est eē participatū non purum. Nam ut patet hic petit ꝙ est in p̄ncipio. supponitur enim ꝙ deberet ꝓbari. de hoc est eni qđ nostra quō possit eē ꝙ creatura nō sit realiter differēs ab eē ⁊ tm̄ participet esse. imo nō solum in hoc dicto videt peti qđ est in p̄ncipio. sꝫ ēt qđ est in ꝯrio. qꝛ videt hec positio ~~de eē~~ dicere oppositū sui dicti. Nam nihil se participat. si igit creatura nō est realiter differens ab eē nō est itelligibile ꝙ participet eē nec ~~sm̄ nec aliud~~ a quo realiter nō differt. sed eē diuinū a quo realit differt. Nā semꝑ absolutū p̄cedit respectiuū. iđ priuꝫ opꝫ ꝙ aliquid sit in se tale ⁊ postea cōparatū ad aliud dicat tale. ℂ Intelligim⁹ ergo ꝙ ipsuꝫ esse diuinū sit quoddā eē purū per se exn̄s. ipm v̄o esse creature sit quoddam eē nō purū in alio receptū. ⁊ ꝙ eē diuinuꝫ ſm se ꝯsideratū ē eē purū. eē v̄o creature ſm se ꝯsideratū est eē participatū. ideo eē creature dicit eē participatio diuini eē. q̄ deus hēt pure ⁊ essentialit creatura hēt modo receptiuo ⁊ participatiuo. ꝓpter qđ si tollatur ꝙ eē creature nō sit eē in alio receptuꝫ nec sit eē ab alio participatū tollit ꝙ eē creature sit participatio diuini eē. ℂ Tertiū etiā argumētū nō soluūt. Nam si eē cōpetit creature per habitudineꝫ extrinsecam ⁊ per extrinsecā denoiationē. opꝫ ꝙ sit realiter differens ab ea. esse enī dicit aliquid absolutū ⁊ est opposita rō ipsi⁹ eē ⁊ ipsi⁹ respect⁹. Nā ex hoc dī aliquid eē inq̄tum est aliqd. ꝙ enim nō hēt esse aliqd non habet eē. sed intm̄ cōpetit alicui hēre respectuꝫ nō inq̄tum est aliquid sed inq̄tum est ad aliqd. esse ḡ nō erit aliquis respectus. sed poterit eē idem in quo fundat ipse respectus. Ista ergo extrinseca denoiatio vel ista extrīseca habitudo quā hēt creatura vel erit ex eo ꝙ creature eēntia recipit aliqd qđ realiter differt ab ipsa. vel qꝛ habet respectum ad aliquid qđ est realiter differēs ab ea. Non aūt dici poterit ꝙ eē cōpetat ipsi eēntie ex habitudine extrinseca ex solo respectu ad aliquid qđ nō est ipsa eēntia: qꝛ tūc esse eēt respectus tm̄. ꝓpter qđ eē competit creature ex habitudine extrinseca non solum ex eo ꝙ habet respectū ad aliqd qđ nō est ipsa. sed ēt ex eo ꝙ est recipiēs aliqd ꝙ nō est ipsa. imo nisi eēntia creature eēt recipiēs aliquid qđ nō est ipsa ~~ft~~ haberet respectū actualeꝫ ad aliquid qđ ꝓduceret ipm ~~pmū~~ igit eē creature ⁊ ipsa essentia hnt actualem respectū ad suū ꝓductorē. sed ipsum esse habet hū⁹ respectum inq̄tum est receptum in alio. ipsa v̄o eēntia inq̄tum est recipiens aliud. tollas aūt ꝙ eē sit receptū in alio ⁊ ꝙ eēntia sit recipiēs illud. tollis oēm rōnē factionis qꝛ nihil fit nisi qđ est cōpositum ex potētia ⁊ actu. ipsum aūt simplex ſbm factionis esse non pōt. ⁊ dum de re constat ſm augᵐ. in libro ~~de imaginationibus~~ qđ eē nō debet. oēꝫ ergo subaꝫ creature dicimus eē cōposita ~~ſ~~ ex eēntia ⁊ eē. qꝛ in oī tali producto est aliqd possibile qđ vocamus essentiā ⁊ aliquid actuale qđ appellamuꝫ eē. Fuerunt quidā magne reputationis viri volētes concludere oēm creaturā eē compositā ex mā ⁊ forma. videbant quidē ⁊ necessarijs rōnib⁹ ꝯcludebāt ꝙ in oī factibili sit cōpositio ex potētia ⁊ actu. qꝛ nullum simplex pōt esse factionis ſbm. qꝛ videt eisdem ꝙ semꝑ talis potentia eēt idem ꝙ mā ⁊ actus ideꝫ ꝙ forma. ideo posuerūt positionē predictā ſm ꝙ in substātijs separatis. quarū ꝓpria operatio est ītelligere sit aliqd qđ ſꝫ se sit potētia pura nō videt consonū rōni: ⁊ qꝛ mā dicit potētiaꝫ purā cogimur etiā in substātijs separatis ponere cōpositionē ex potētia ⁊ actu. nō ponem⁹ eaꝫ ex mā ⁊ forma. sed ex eē ⁊ forma. ℂ Habito quō ponentes idētitateꝫ esse ⁊ essentie in creaturis. nec auctoritates ꝯtra se inductas ſm intētionē auctoris dī recte exponūt. nec rōnes ꝯtra se factas sufficiēter soluūt. oñdere volumus ꝙ pōnem suā non competēter declarant. Accipiūt aūt quinqꝫ in declarādo pōnem suā que vident rōni nō cōsonātia. ℂ Nā p̄mo distinguūt tria videlicet essentiā. esse essentie. ⁊ esse existētie que sunt idem ut aūt ſm rem sed nō eodē modo dicta: qꝛ creatura dicit hēre eēntiā ut est aliqd in se. dicit hēre esse essentie ut exēplar in deo. esse aūt exn̄tie ut est aliqd in effectu. ℂ Scđo distiguūt triplex differre. videlicet re rōne ⁊ intētione. dicētes ꝙ eēntia differt ab eē essentie rōnt. ab eē autē exn̄tie ~~rōne~~. nullo autem talis esse differt re. ℂ Tertio adducūt quedam exēpla ex quib⁹ credūt sufficiēter declarare propositū dicentes ꝙ sicut cursus currere currēs. ⁊ lux lucere ⁊ lucens eādē rē dicūt. sic eē eēntia ⁊ ens eandē reꝫ noiant. ℂ Quarto dicūt de participatiōe dicentes ꝙ eēntiā participare eē ꝙ sit substracta ipsi esst. imaginatio falsa est. sed essentiā participare esse. qꝛ ~~si substrahēdo~~ diuī eē est imagiātio vera. ℂ Quinto innuūt in dictis suis ꝙ esse supra essentiā nō dicat nisi quēdam actualem respectū ad agens. sed ne laboremus in equiuoco dicam⁹ ꝙ quodā modo sic se habet essentia ⁊ esse. sicut intelligētia ⁊ intelligere. Nā intelligētia dicit ipsam subaꝫ separatā. intelligere v̄o dicit quēdā actū emanāteꝫ ab ipsa sicut essentia dicit ipsam subam rei. esse v̄o dicit quēdam actū ⁊ quādā perfectionem eius. sic ergo nō bene argueret qui diceret currere ⁊ cursus. ⁊ lucere ⁊ lux. eādē reꝫ dicūt. ergo intelligere ⁊ intelligentia eandē rem nominant. sic nō bene arguit ꝙ ex talib⁹ exemplis concludat ꝙ eē ⁊ eēntia eandē rē dicāt: ~~qꝛ~~ de noīb⁹ nō est curādū. opꝫ aūt noībus uti prout possum⁹ per ea exprimere

res significatas ꝛ ꝯceptus nostros. ꝛ ideo qꝛ videmꝰ subam separatã esse in potẽtia ad suam operationem ipsam subam uocamus intelligẽtiã. opationẽ vͦo eius ad quã est in potẽtia uocamus intelligere. sic qꝛ suba cuiuslibet creature est in potẽtia ad suũ existere. ipsaꝫ substãtiã uocamus essentiã. suũ vͦo existere uocamus esse. ꝙ si ꝛ alÿs uocabulis uellemus uti dum tamẽ illis uocabulis easdem res significaremus. nõ esset de hoc habendum litigium. sed ut singula per ordinem improbemus dicamus ꝙ ẜm eos essentia ꝛ eẽ essentie nõ differunt nisi ẜm cõcretum ꝛ abstractum. sicut rubedo ꝛ rube. sed nullus diceret ꝙ concretuꝫ ꝛ abstractũ differũt prout res est aliquid in se ꝛ prout habet exemplar in agente. sed talia differũt ẜm modos significandi. propter qͦd adaptatio illa nõ videtur ad propositũ. qͦd vͦo addũt de esse existẽtie ꝙ nõ differt ab eẽntia nisi prout ipsa est in effectu. dici debet ꝙ essentia non põt esse effectus agẽtis nisi ei supaddatur actualitas aliqua quã uocamus esse. sic enim dicemus de essentia ꝛ esse sicut dicũt ponẽtes mãm non posse esse in effectu sine forma. hoc eni posito eo ipso ꝙ mã non habet de se actualitatem ut possit actu esse: ideo requirit ꝙ ei supaddat forma que sit actus eiꝰ ꝛ que sit realiter differens ab ipsa: sic quia eẽntia cuiuslibet creature de se nõ habet ꝙ actu sit opꝫ ꝙ ei supaddat actualitas aliqua quã uocamus esse. hoc ergo modo essentia est in effectu: qꝛ ei ab agente datur eẽ per qͦd actu existit ꝛ est actu in rerũ natura. essentia igit ꝛ eẽ essentie nõ differũt nisi ẜm ꝯcretũ ꝛ abstractũ. sed essentia ꝛ eẽ existẽtie differunt sicut perfectibile differt a sua pfectione ꝛ sicut potẽtia differt ab actu. ¶ Secũda etiam distinctio nõ videt cõueniens: qꝛ non videtur ꝙ sit aliquod differre mediũ inter differre re ꝛ rõne: qꝛ uel vno noie significamus plura uel pluribus nominibꝰ significamus vnũ uel pluribus plura. si vni nomini nõ rñdet vnũ significatũ tm̃ sed plura. tũc est equiuocatio ꝛ tũc nihil ad ꝓpositum. Si vͦo pluribꝰ nominibꝰ significamus idem nõ põt ibi eẽ differẽtia nisi rõnis. si vͦo pluribꝰ plura opꝫ ꝙ sit differentia rei. esse enĩ ꝛ eẽntia sunt plura uocabula. uel ergo dicũt eãdẽ rem uel nõ. constat ꝙ nõ est dare mediũ. si dicũt eandẽ rem. uel dicũt eã eodẽ mõ ꝛ tũc sunt sinonyma ꝛ significatiua talium uocabuloꝝ nec re nec rõne differũt. sed si dicant eandẽ rem nõ eodẽ modo nõ differunt re: sed rõne tm̃. si res diuersas dicãt differũt re. Nunꝙ aũt inuenimꝰ mediũ inter differre re ꝛ rõne nisi negemus oẽm dĩam. ut si dixerimus ꝙ nullo mõ differũt. sed ꝙ sit dare differre mediuꝫ inter differre re ꝛ rõne nõ videt itelligibile. ergo inter differre re ꝛ rõne ẽ dare mediũ negatiue. ut ꝙ nullo mõ differũt sed nõ est dare aliquod differre mediũ positiue. Ista autẽ uerba ꝙ aliqua differãt re aliqua rõne ꝛ aliqua intẽtione. vident sumpsisse originẽ a cõmentatore super 4ͦ metaᶜᵉ. ubi improbat auic. sed ipse nõ vult ꝙ differre itẽtione sit quoddã differre tertiũ a differre re ꝛ rõne. Nam intẽdere est ꝓprie ipsius aie. ad aiaꝫ autẽ spectat formare de rebꝰ diuersas rõnes ꝛ intentiones. sed iste diuerse intẽtiones uel dicunt diuersas res uel dicunt eandeꝫ rem alio ꝛ alio modo sumptã. si dicant diuersas res: tũc differre intẽtione est differre re. sed si dicãt eandẽ rem aliter ꝛ aliter sumptã. sic differre intẽtione est differre rõne. vnde ꝛ idẽ cõmẽtator nõ vult ꝙ differre intẽtione sit quoddã differre tertiũ differens a differre re ꝛ ratiõe. sed vult ꝙ sit quoddã differre cõe ad utrũqꝫ. vnde aliqñ accipit differre intẽtione prout est idem ꝙ differre rõne. Nam in 4ͦ metaᶜᵉ vult ꝙ ens ꝛ vnũ nõ significãt intẽtionẽ eodẽ modo. sed constat ꝙ ens ꝛ vnũ differũt rõne solum ergo nõ significare eandeꝫ intẽtionem ꝛ differre intẽtione accipit prout est idẽ ꝙ differre rõne. In eodem etiã capͦ innuit ꝙ accñs significat itẽtionẽ additam rei. ẜm quẽ modũ loquẽdi differre intentiõe est differre re. qꝛ accñs realiter differt a substantia rei. ¶ Qͦd vͦo tertio addunt de exẽplis ꝙ currere ꝛ cursus. lux ꝛ lucere. viuere ꝛ vita eandem rem dicũt. patet ꝙ eẽ existẽtie siue eẽ ~~essentie. ꝛ esse~~ ꝛ ~~illud~~ qͦd est nõ se habẽt sicut currere ꝛ cursus. sed magis sicut intelligere ꝛ intelligentia. nõ ꝙ sit per omnẽ modũ simile de eẽ ꝛ essentia ꝛ de intelligere ꝛ intelligẽtia. sed est simile. ꝛ hoc sicut intelligentia dicit ipam subaꝫ. intelligere vͦo ~~ipsam~~ perfectionẽ ipsius substãtie emanãtẽ ab ea ad quã est in potẽtia suba illa. sic eẽ dicit quãdã perfectionẽ ipsius essentie emanãtẽ ab ea ad quã perfectionẽ est in potẽtia eẽntia ipsa. ¶ Quartũ aũt qͦd assumũt de pticipatione per ea que dixiñꝰ cuꝫ ostendebamus rõnes ꝯtra hanc positionẽ factas nõ eẽ solutas patere põt ꝙ essentia participat esse qꝛ est substracta ipsi eẽ. Nec hec est imaginatio falsa sed magis est consona ueritati. ¶ Restat aũt exequi de quinto. utrũ eẽ supra eẽntiã addat respectũ tm̃ quẽ respectũ nominãt habitudinẽ extrinsecã. uolũt enim ꝙ eẽ põt deficere eẽntie: qꝛ essentia non dicit esse nisi prout est in effectu ꝛ prout hẽt quãdam habitudineꝫ extrinsecam. i. prout hẽt quẽdam respectum ad aliquid qͦd est preter eẽntiã suã ut ad ipsum deum. ꝛ qꝛ ista habitudo ꝛ iste respectus põt deficere creature ideo creatura põt non eẽ. sꝫ hoc stare nõ põt: qꝛ sicut in ad aliqͩd nõ est motus sed semp est motus ad aliquid absolutũ in quo fundat aliquod rñm. ꝓpter qͦd nihil potest acqrere nouũ ad aliquid nisi qꝛ acquirit nouũ aliquid. sic nihil põt perdere ad aliquid nisi qꝛ perdit aliqͩd. sic ꝙ creatura ex eo ꝙ habet eẽ a pͥmo ex hoc hẽt ~~nõ solũ~~ respectum ~~tm̃~~. sed opꝫ ꝙ dicat rem aliquã in qua fundat respectus. ipm ergo eẽ nõ est idẽ qͦd ipe respectꝰ nec est ideꝫ qͦd ipsa eẽntia qꝛ nihil acqͥrit seipsuꝫ qͤre si ipa essentia a pͥmo agẽte acqͥrit eẽ nõ erit ipꝫ esse. sic itaqꝫ imaginabimur ꝙ sicut corpus acqͥrit albedineꝫ quã acquirẽdo acquirit silitudinẽ que fundat in albedine, sic ẽt essentia creature a pͥmo agente acquirit eẽ ꝛ hẽt esse qͦd acquirẽdo acquirit habitudinẽ ꝛ respectũ ad ipsum agens. esse igitur nõ est ipse respectus. ¶ Hys itaqꝫ oibus prelibatis postꝙ oñdimus ꝙ ẜꝫ hanc positionẽ auctoritates boetÿ nõ sunt debite exposite ꝛ rõnes in ꝯrium facte non sunt debite solute. positio ipsa nõ est debite declarata. uolumus quarto oñdere ꝙ rõnes pro hac positione facte nõ ꝯcludũt. Naꝫ pͥma rõ cũ arguit ꝙ esse nõ plus differt ab eẽntia ꝙ vnitas bonitas ꝛ ueritas. ꝛ qꝛ idẽ ẜm rẽ est ens vnũ bonũ ꝛ uerũ. qꝛ hec oia sola rõne differũt. ad qͦd dici põt ꝙ ens vno mõ dicit figuras pͥdicamẽtoꝝ. ꝛ sic ens per se diuidit in. 10. pͥdicamenta. ꝛ sic quelibet res est ens per eẽntiam suam: qꝛ quelibet res est in genere ꝛ in predicamẽto per suã eẽntiam. Alio mõ ens põt dicere ipsum existẽs: ꝛ sic ens nõ dicit solã essentiã rei. sed dicit essentiam ꝛ esse. ꝛ hoc concordat cõi modo loquẽdi ꝛ ẽt dictis phoꝝ. Nam aliquãdo dicimus ꝙ vnũquodqꝫ est ens per essentiam suam. ꝛ ẜm hunc modum loquẽdi loquitur phs in 5ͦ metaᶜᵉ. ubi vult ꝙ ~~entia~~ per se significant figuras pͥdicamẽtoꝝ ꝛ sũt ẜm numerũ eoꝝ que dicũtur entia. Aliquãdo vͦo dicimus ꝙ vnuꝫ solum est ens per essentiaꝫ. alia sunt entia per participationẽ ꝛ ẜm hunc moduꝫ loquitur

cōmentator in pmo metace ubi vult ꝙ vnū solum est per se ens ⁊ per se uerum. cetera vo sunt entia ⁊ uera per eē ⁊ ueritate eī⁹. quodlibet ꝗ ens creatū ⁊ est ens per essentiā ⁊ est ens per participationē. nec pōt dici ꝙ sit ens per participationē effectiue tm̄. Sed opꝫ ꝙ formalit dicat ens participatiue qđ patet. utrūqꝫ eni uerū est formalr ꝙ ens creatū est ens per essentiam ⁊ ens per pticipationē. quare opꝫ ꝙ equiuocet in ente ut dicat ens per essentiā ſm ꝙ ens dicit figuras pdicamentoꝝ dicat ens per pticipationē ſm ꝙ existit in rerū natura. Nam quelibet res per eēntiaꝫ est in predicamēto. sed est existens in reꝝ natura ut participat esse. vn̄ ⁊ cōmētator sup 5° metace vult ꝙ qđ de ente vno mō collocat in qōnibus de accidēte. huic etiā ueritati ꝯsonat qđ dicit phs in pmo posterioꝝ. ubi vult ꝙ aliud est quid est vnitas ⁊ vnitatē esse. sic etiā non est idem quid est rosa ⁊ rosam esse. ens ergo vno mō pōt predicari de rosa ꝙ dicat ipsam quidditatē rose. sic ens nihil addit realiter sed eēntiā rose. alio modo ens pōt pdicari de rosa ꝙ ut dicat existētiam rose. sic ens supra eēntiam rose addit eē eius. cū ergo dicitur ꝙ res per essentiā suā est ens. vna bona ⁊ ua. equiuocatur in ente. qꝛ accipit ibi ens ut dicit quidditatē rei nō ut dicit exn̄tiam eius. uel accipit ibi ens ut dicit figuras predicamētoꝝ ut nō dicit ipꝫ existere rerū. vn̄ rosa nō existēte. rosa est ens ⁊ nō est ens: est ens ſm ꝙ ens dicit ipsas res pdicamētoꝝ. nulla enim rosa existente uerū est ꝙ rosa est flos qꝛ rosa nō solū est flos ſꝫ est pulcherrim⁹ floꝝ. Nā cū in hyeme sciui⁹ rosas nō existere dicim⁹ rosa est flos. rosa ē pulcherrim⁹ florū. rosa est flos cui⁹ est suauissim⁹ odor. In ceteris eni talibus nō intēdimus dicere ꝙ rosa sit uel non sit. sed intēdimus ꝙ ista predicamēta per se competunt rose uel intēdimus ꝙ rosa de se dicit rem cuiusdā predicamenti. cui per se ista pdicamēta ꝯueniūt: ⁊ si talia uerificant de rosa rosa non existēte ipsa non existete uerum est dicere ꝙ rosa est spēs floris. ⁊ qꝛ rosa est res cuiusdꝫ pdicamēti. ⁊ per ꝯn̄s uerū est dicere ꝙ rosa est ens prout ens dicit ipsas res pdicamētoꝝ. Naꝫ ⁊ ponētes ꝙ eē ⁊ essentia nō differūt. ꝯcedunt ꝙ rosa nō exn̄te ipa est res pdicamēti. ⁊ per ꝯn̄s cogunt ꝯcedere ꝙ ipsa sit ens prout ens dicit ipsas figuras pdicamētoꝝ. rosa ergo nō existente nō pōt dici ꝙ ipsa sit existens. ⁊ tn̄ uerificat de ipsa ꝙ sit ens prout ens dicit ipsam rem predicamēti. ergo ens pōt accipi dupliciter. uel ut dicit ipsas res pdicamēti. uel ut dicit qđ existens. in equiuoco ergo laborat rō pma. ¶ Scđa autēꝫ rō que nititur ducere ad infinitū videt ꝙ fallat per fallaciā accn̄tis. Nam tūc est ꝓcessus in infinituꝫ uel est standū in pmis qn̄ codeꝫ modo cōparat aliqđ ad 2m sicut ad pmū ⁊ ad tertiū sicut ad secundū. ⁊ iō qua rōne nō statur in pmo nō stabitur in aliquo alio. qꝛ suppositūꝫ est ꝙ pmi ⁊ alioꝝ sit eadē habitudo. ut siquis diceret ꝙ rl̄o refertur per aliam rl̄onem mediam. pari rōne ⁊ illa rl̄o media referret per rl̄onem mediā: ⁊ sic esset ꝓcessus in infinitū. qꝛ referri videt eodē modo cōparari ad vnā rl̄onem ⁊ ad aliaꝫ. ergo qua rōne vna aliqua rl̄o nō refertur seipsa. pari rōne nec alia rl̄o seipsa refert. Bene ergo ualet ꝙ si rl̄o referet per rl̄onem aliam ꝙ rl̄o rl̄onis ibit in infinitū. ſꝫ nō ualet si relatiuū referret per rl̄onē. ut si pater referet per patternitatē ꝙ paternitas illa referat per aliā paternitatē. Nec ualebit ꝙ ratio paternitatis uel rō rl̄onis uadat in infinitū. qꝛ referri non eodēmodo cōparat ad relationē ⁊ rl̄onē. qꝛ rl̄m refert p rl̄onē. rl̄o vo ipsa refert seipsa. sic etiā si dīa differret per aliam rō differētie iret in infinitū. ſꝫ si differēs differret per differentiā nō opꝫ ꝙ rō differētie uadat in infinitū. qꝛ differre nō eodē modo cōparat ad differēs ⁊ ad differentiā. uel nō eodē modo cōparat ad spēm ⁊ ad differētiaꝫ. qꝛ spēs differt per differētiam. differentia vo differt seipsa: peccaret ergo per fallaciā accidentis siquis diceret. si spēs differt per aliqđ aliud ⁊ illud pari rōne differt per aliqđ aliud. ⁊ ita in infinitum qꝛ mediū uariaret ⁊ uariaret proportionē ⁊ habitudinē. arguens enim ꝙ si spēs differt per aliud ⁊ illud aliud differt per aliud supponit in suo argumento ꝙ differre eodē modo cōparat ad spēꝫ ⁊ ad illud per qđ differt spēs. iō supponit ꝙ sit habitudo eadeꝫ ubi est habitudo extranea. cui defectui per se innititur fallacia accn̄tis. possemus ⁊ multa exēpla silia adducere ad propositū. qꝛ nō ualet si materia extēdit per aliquid aliud ut per quātitatē ꝙ etiā quātitas extendatur per aliqđ aliud. ⁊ ꝯuerso ualet ꝙ ex hoc sit processuꝫ in infinitū. qꝛ ut patet non eodē modo cōparat extēsio ad mām ⁊ ad quātitatem. sic etiā in ꝓposito si dicat ꝙ res sit ens per aliqđ aliud ⁊ illud erit ens per aliqđ aliud. ⁊ ita in infinitū. uel si dicat si essentia hēt esse per aliquid aliud ⁊ illud eē hēbit esse per aliquid aliud ⁊ ita in infinitū. sic dicere vno modo est bonum argumētū alio modo peccat per fallaciam accidētis. Nam ut dictuꝫ est. ens vno modo dicit ipsas figuras pdicamētoꝝ. loquēdo ergo de reb⁹ que sunt per se in genere. vnaqueqꝫ res est in genere per eēntiam suam. ⁊ sic ens nō dicit rem esse. sed dicit rei quidditatē ſm quē moduꝫ loquēdi ulr omnes res siue sint in genere per se siue per reductionē. uerum est de qualibet re ꝙ vnaqueqꝫ res est id qđ est per essentiam suā. ut mā est tale ens. s. ens qđ est forma per eēntiā suā. ⁊ hō est tale ens. s. ens ꝙ est hō per essentiā suam. ⁊ hoc nō solū in substātialib⁹ sed etiaꝫ in accn̄tibus ueritatē habet. Nam albedo est tale ens videlicet ens qđ est albedo per essentiā suam. ⁊ qꝛ ſm hunc modū est vniformis habitudo oium rerū. accipiēdo sic ens ut nō dicit rē esse sed ut dicit quidditatem rei ⁊ ut dicit illud qđ est ens: sic vnūquodqꝫ ens per eēntiā suam. Nam cuꝫ sit hic qꝫtum ad propositū spectat vniformis cōparatio ⁊ silis habitudo qua ratione accipiēdo sic ens aliqua res esset ens per aliqđ additū pari rōne ⁊ illud additum eēt ens per aliud additum ⁊ sic eēt ꝓcessus in infinitū. ꝓpter qđ ualde errauit auic. qui accipiens ens ſm ꝙ diuidit in. 10. pdicamenta. ⁊ ſm ꝙ dicit ea que sunt in pdicamētis credidit ꝙ ens sic acceptū diceret supra rem aliquā dispōnem additaꝫ. vn̄ ⁊ cōmētator super 4° metace rōnabiliter reprehēdit ipm dicēs ꝙ mirabile fuit de eo ꝙ sic errauit. Nā si res est ens uel vna per dispōnem additā tūc esset ꝓcessus in infinitū sed ut patet ibi cōmētator ⁊ etiaꝫ phs loquit de ente ⁊ vno ꝓut dicit rē cuiuslibet pdicamenti ſm quē modum vnaqueqꝫ res est ens per essentiam suam ⁊ est in oibus rebus qꝫtum ad hoc quodāmodo silis habitudo. ⁊ ideo qua rōne vna res eēt ens per aliquid additū pari rōne illud additū accipiēdo sic ens esset ens per aliquid additum. ⁊ ita eēt processus in infinitum ⁊ qđ dictū est de ente ꝙ dicit ipsam rei eēntiaꝫ. intelligendū est de ipso esse essentie. Nam vnaqueqꝫ res sicut est tale ens per eēntiam suā sic hēt eē eēntie per essentiam suā. forma enim nō dat materie ꝙ sit mā nec dat ei ꝙ sit illud qđ est per eēntiam suā nec dat ei eē ꝙ cōpetit ei per eēntiam suā qualecūqꝫ sit illud eē siue sit eē in actu siue in potētia. loquēdo enim de tali eē qua rōne aliqua res hēret eē per aliquid supadditum. ⁊ il

lud superadditũ hẽret eẽ per aliquid superadditũ. ꝛ sic eẽ ꝓcessus in infinitũ. Silis est eni quodãmõ hitudo vniuscuiusq; rei ad eẽntiaz suã ꝛ ad eẽ eẽntie sue. sz si loquimur de eẽ exñtie sic nõ est silis hitudo. Nã lz mã sit mã per essentiam suã. mã tñ nõ existit in actu per essentiã suaz. nam si materia existeret in actu per essentiam suam ꝛ eẽ existẽtie materie eẽt idẽ ꝙ essentia materie nõ posset hõ intelligere mãm que nõ existeret: qꝛ tũc itelligeret maz que nõ eẽt mã. posset forte hac ypothesi stante intelligere illud ut est mã nõ intelligẽdo ipz ut est exñs. ut ꝙ tũcũq; sit idẽ ens ꝛ vnũ tñ qꝛ intellectus entis ꝑcedit intellectũ vni⁹. ꝛ possũ intelligere aliquid ut est ens nõ intellecto vno siue eo ut est vnũ. sed lz possumus itelligere ens nõ itellecto vno. nõ tamẽ possumus intelligere ens ꝙ non sit vnũ sic si idez eẽt in aliqua creatura eẽntia cũ suo existere possemus forte itelligere eẽntiã illã nõ intellecto ei⁹ existere: sed nõ possemus itelligere ipsaz eẽntiã ꝙ nõ existeret. ꝛ ipossibile eẽt talez eẽntiã nõ existere. ꝙ cũ arguit. ~~si aliqd est ens per aliqd supadditũ pari rõne ꝛ illud additũ erit per aliqd additũ. ꝛ sic in infinitũ uel cũ arguit.~~ si aliqd hẽt eẽ per aliqd supadditũ: pari rõne ꝛ illud additũ hẽbit eẽ per aliqd supadditum ꝛ sic in infinitũ. vno mõ est bonũ argumentũ. alio mõ est fallacia accñtis. Nã si loqmur de ente qd diuidit in. 10. ꝑdicamẽta ꝛ ꝙ dicit ipsas eẽntias rerũ. uel si loquimur de ipso eẽ eẽntie est bonũ argumẽtum. ꝙ ßm hoc in oĩbus est quodãmõ silis hitudo: qꝛ vnũqdq; est tale ens ꝛ hẽt tale eẽ per eẽntiam suã. sz si loqmur de ente ꝑut ens idẽ est qd exñs. uel si loquimur de eẽ exñtie uariat ibi mediũz ꝛ habitudo qꝛ eẽntia existit per eẽ supadditũ. ~~illud~~ aũt nõ existit per aliqd eẽ. si ꝙ sic cõpetẽ eẽ ad existere sicut eẽntia ualeret argumẽtũ ꝙ si eẽntia existeret p aliõ ꝙ ꝛ eẽ existẽt p aliõ ꝛ illõ aliud p aliõ. sz qꝛ uariat hitudo nõ tenet argumẽtũ. Nã eẽ est in potẽtia ad eẽ ꝙ̃ẽ act⁹ eẽntie. potẽtia aũt ꝛ act⁹ nõ eodẽ modo cõparant ad actũ. ꝛ iõ nõ ualet sed potẽtia existit per actũ ꝙ act⁹ ille existat per aliũ actũ ꝛ ꝙ sit ꝓcessus in infinitũ. põt aũt ꝛ aliter rñdẽ. dicem⁹ quidẽ ꝙ eẽntia existit per aliqd aliud. ꝛ eẽ existit per formã ꝛ forma existit per mãm. Nam mã nisi pficeret per formã nõ posset actu eẽ ꝛ nisi forma loquẽdo de forma nãli reciperet in mã nõ posset per se existere. ꝙ actus facit ad existere ipsi⁹ potẽtie inq̃tuz perficit eam: ꝛ potentia facit ad existere ipsius actus inq̃tũ substernit ei ꝛ supportat ipm. ergo potẽtia existit per aliqd aliud ut per actũ. ꝛ actus existit per aliquid aliud ut per potẽtiã. nec tñ est ꝓcessus in infinitũ. sed si actus ut actus est existeret per aliũ actũ. ꝛ potẽtia ut potẽtia est existeret per potẽtiã aliã oporteret talia in infinitũ ire. ꝙ ßm cõmentatorẽ in 2° meta^ce. si mediũ in eo ꝙ mediũ hẽret medium rõ medij iret in infinitũ. sic si actus in eo ꝙ act⁹ indigeret actu rõ act⁹ iret in infinitũ. silr ꝛ potẽtia in infinitũ iret si potẽtia in eo ꝙ potẽtia idigeret potẽtia. essentia ꝙ ad sui existere indiget eẽ. sed eẽ ad sui existere non indiget alio eẽ. qꝛ lz potẽtia ad sui existere indigeat actu. act⁹ autẽ nõ indiget alio actu. sic eẽ ad sui existere indiget eẽntia. sed eẽntia ut eẽntia ad sui existere nõ opz ꝙ indigeat alia eẽntia: qꝛ lz actus loquẽdo de actu pticipato ad sui existere indigeat potẽtia nõ tñ opz ꝙ semꝑ potẽtia ad sui existere indigeat alia potẽtia. essentia igit existit per eẽ ꝛ eẽ per essentiã ꝛ cõpositũz per utrũq; ꝛ illõ est qd existit per se ꝛ qd per se sit ꝛ qd per se ꝓducitur. ¶ Tertia ẽt rõ nõ ꝓbat ꝙ esse non differat realiter ab eẽntia, sed poterit sic declarari qd sit esse: ꝛ in quo genere ꝓbeat eẽ. ꝓpter qd sciẽdũ ꝙ eẽ nõ est in genere per se: ꝛ tñ ẽ in genere substãtie qd declaramus per sile. nã posito ꝙ nõ eẽnt nisi duo ꝑdicamẽta suba ꝛ quãtitas. hac aũt ypothesi stãte querem⁹ quid sit pũctus. Constat aũt ꝙ pũctus nec est suba nec est q̃titas. ergo erit qd mediũ inter subaz ꝛ quãtitatẽ. ꝛ per ꝯñs erit qd mediũ inter subam ꝛ quãtitatẽ. ꝛ per ꝯñs erit quid medium inter sbam ꝛ accñs. qꝛ positũz est nõ eẽ aliud ꝑdicamẽtũ accñtis ꝑter q̃titatẽ. Huic aũt obiectioni quilibet de facili obuiaret. diceret qdẽ ꝙ pũctus est in ꝑdicamẽto q̃titatis. nõ qꝛ q̃titas. sed qꝛ est q̃titatis terminus. vñ nõ est in ꝑdicamento q̃titatis per se: pũct⁹ yo est in hi⁹ ꝑdicamẽto tanq̃ linee termin⁹. ꝛ qꝛ oĩs actus est terminus ei⁹ cui⁹ est actus. ipsum eẽ quodãmõ terminat essentiã inq̃tũ facit eaz actu existere. eẽ ergo est in genere sube ꝛ est in eodez genere in quo est eẽntia. Si ꝙ queras in quo genẽ est eẽ. est in genere sube. sed si queras quõ hẽt esse in tali genere. diceret ꝙ nõ est in tali gñe per se. nec est in genere sube tanq̃ suba. sed est in genere sube tanq̃ actus sube uel tanq̃ actus eẽntie. sicut pũctus est in gñe q̃titatis nõ per se nec est in tali gñe tanq̃ q̃titas: sz tanq̃ termin⁹. res ergo ipsa que est esse est in gñe sube. hẽt tñ ipm eẽ quẽdã modũ accñtalem actualẽ inq̃tuz est supadditũ sube. Sed aduertendũ ꝙ aliter est pũctus aliqd additũ linee: qꝛ nõ est linea nec pars linee. ꝛ alr albedo est supadditũ supficiei. Nam albedo sic est superaddita supficiei ꝙ cõpetit ei per se eẽ in gñe ꝛ sic est superaddita ei ꝙ nõ reducit ad idẽ genus cũ supficie. sed pũctus sic est qd additũ linee ꝙ nõ est in genere per se. sed reducit ad idez genus in quo est linea sic eẽ ita est superadditũ sube ꝙ nõ est in genere per se sed reducit ad idem genus cũ ipsa suba in qua recipit bene igit dictũ est ꝙ res ipa que est eẽ in genere sube. sicut res ipa que est pũct⁹ est in genere q̃titatis. hẽt tñ ipsum eẽ quẽdã modum accñtalem rõne cuius qd de ente ꝑut ens idẽ sonat qd existẽs aliquo modo dicit pertinere ad qõnem de accidente. ¶ Postq̃ opinionem ꝯriam ßm modũ nobis possibilẽ iprobauimus adducere uolumus rõnes oñdentes ꝓpositũ ꝛ ꝓbãtes realem dĩiam inter eẽntiã ꝛ eẽ. qd ostẽdemus triplici via. Pria via sumit ex eo ꝙ mã cõparat ad formaz. Secũda ex eo ꝙ cõparat ad gen⁹. Tertia ex eo ꝙ cõparat ad dĩias generis. ¶ Prima via sic patet. Nam in oĩ ꝙ põt eẽ ꝛ non eẽ opz dare aliqd per qd sit possibile eẽ ꝛ nõ eẽ ut in rebus gñabilibus ꝛ corruptibilibus est mã. Naz ßm phm in 7° meta^ce mã est illud per qd res põt eẽ ꝛ nõ eẽ. dixit eni phs ꝙ forma q̃tuz est de se est necesse eẽ. ꝛ hẽt se per esse. ꝙ aũt sit possibile nõ eẽ hoc est rõne materie in qua recipit. sz si eẽt forma aliqua per se que nõ eẽt apta nata recipi in mã cuiusmodi sunt sube separate. talis forma non posset nõ eẽ. ideo dicit in. 9. meta^ce. ꝙ in substãtijs separatis nõ est aliqd malũ neq; oĩno error: nec corruptio. tales eni substãtie ßm phm nec inceperũt eẽ nec poterũt incipere eẽ. nec desinẽt nec possent desinere. ßm ueritatẽ tñ ipe substãtie separate ꝛ ipe forme per se exñtes inceperũt eẽ ꝛ possunt eẽ ꝛ nõ esse. ꝛ qꝛ ipa forma est quoddã possibile eẽ: ꝛ nihil actu est per id qd est possibile eẽ. opz supra formã dare aliquid per qd competat rei actu existere. ꝛ hoc uocamus eẽ. In substãtijs ergo separatis est cõpositio ex forma ꝛ eẽ. uel ex eẽntia ꝛ esse. essentia igitur cuiuslibet rei est id per qd res est possibilis eẽ. esse aũt est id per qd actu existit. dicemus ergo sicut generatio facit scire mãm aliud eẽ a forma, sic creatio facit nos scire eẽntiam eẽ

aliud ab esse. In oi enim trāsmutatione opz dare cōpositionē ex potētia ⁊ actu. vñ aug⁹.12. ↄfes. c.19. vult ꝙ eē mutabile insinuat nobis notitie nostre quādam informātionē qua foīa capit uel qua mutat ⁊ uertit. cū ergo ipse angelus sit uertibilis ⁊ sit mutabilis ꝭm subam ꝙ pōt in nihilū cedere. opz ꝙ ista mutatio insinuet notitie nostre. ꝭm aug. sniam ipsam subam angeli hēre in se quādā informitatem. imaginabimur ḡ ꝙ ipsa eentia angeli de se est qd informe ⁊ quid pfectibile per eē. ⁊ hoc modo angelus ꝓducit. qꝛ eēntia angeli a deo pficit per eē ⁊ simul ꝓducit a deo essentia ⁊ eē. ⁊ hoc mō angelus pōt annihilari: qꝛ eēntia illa potest perdere suū eē. Negantes igit subam angeli esse mutabilē ab eē eterno uel a nō eē ad esse. ⁊ negāt angelū posse incipere eē uel posse desinere eē. accipiendo eni mutabilitatē large pro oi eo ꝙ habet eē nunc aliter ꝙ̄ prius. ꝭm quē modum loquēdi si aliqd nunc creatū eēt posset dici mutatū: qꝛ haberet eē aliter ꝙ̄ prius: qꝛ esset aliqd in se ⁊ in actu cū prius solum fuisset in potētia in sua cā. sic ēt si aliquid annihilatū eēt mutatū esset: qꝛ nō eēt eodē modo nūc ꝙ̄ prius. sic ḡ loquēdo de mutatiōe. angelus duplr est mutabilis. subaliter ⁊ accñtaliter. subaliter inquātū ipsa suba angeli pōt incipere ⁊ desinere eē. accñtaliter inqtū ipsa suba angeli habēs esse ⁊ actu ex ñs uarijs affectiōib⁹ uel alijs uarietatib⁹ sbijcit. ⁊ qꝛ quelibet mutabilitas quādam informitatē presupponit. iuxta illud qđ dicimus de aug⁹.12. ↄfes. ⁊ iuxta illud qđ idem aug⁹ dicit primo sup geñ. ad lrāz. c.17. ubi vult ꝙ oē mutabile ex aliqua informitate formatur. iuxta ergo hanc duplicem mutabilitatē erit ibi duplex informitas. vna per quā differt suba angeli a suo agere. Alia per quā differt a suo eē. Ipsa enim suba angeli ꝭz se est informis ⁊ perficit per esse. ⁊ tñ pfecta per eē adhuc est in potentia ad ulteriorē perfectionē qꝛ pōt perfici per agere. ⁊ ꝭm qđ est uario mō perfectibilis suba eius. sic est uario mō ~~materialis~~ dicam⁹ igit ꝙ sicut antiqui philosophātes nō plane viderūt nām materie nec sciuerūt distinguere inter mām ⁊ subalem formā. ꝭz crediderūt māz eē corpus in actu. ⁊ dixissent quelibet dicentē rem subaliter eē cōpositā ex mā ⁊ forma. iō ipsi forte poterāt saluare alterationē qꝛ ponebāt sbm eē aliud ab accñte. sed generationē nullo mō saluare poterāt: qꝛ ponebāt mām eē corpus in actu ⁊ nō distinguebāt ipsam a forma. sic qui nō bene vidēt mām eēntie creature ⁊ nō separāt ea a suo eē forte possunt saluare in angelis uariationē ꝭm affectiones ⁊ ꝭm opationes que rñdent q̄si alteratiōi in corporib⁹ ꝭm creationē saluare non possunt. imaginant enim isti de esse respectu eēntie. sic imaginantur antiqui phi de mā respectu forme. credebāt enīz ꝙ mā de se eēt aliquid in actu ⁊ ꝙ nō indigeret forma ut actu existeret. iō tales nunꝙ̄ poterūt saluare trāsmutationē ꝭm subam. ut ꝙ aliqd subaliter incipet esse. nihil enim pdit nec acqrit actualitatez quā de se actu hēt. hoc eni posito mā nec pderet formā nec acqreret. sed semp eēt actu sb eadē forma. sic si eē eēt idē ꝙ eēntia ⁊ posset de se actu existere absqꝫ eo ꝙ adderet ei actualitas aliqua. eēntia illa nō posset pdere eē nec posset acqrere eē ꝭz semp actu eēt. posse eni pdere eē per annihilationē ⁊ posse acqrere eē per creationē mutabilitatez creature insinuat. ⁊ si mutabilitatē ⁊ informitatē. iō opz ibi dare aliqd informe ꝙ pficit per eē ⁊ ꝙ acqrit eē. ḡ sicut generatio facit scire māz eē aliqd a forma: qꝛ ex hoc est gñatio: qꝛ mā que est qd informe acqrit formam. sic creatio facit scire ꝙ eēntia esset aliud ab eē qꝛ ex hoc est creatio inqtūz eēntia acqrit esse. dicemus ergo ꝙ quot mutatiōēs sunt in re tot informitates sūt in ipsa ⁊ quot informitates tot formationes. ꝙ ḡ nullo mō pōt corrūpi ꝭz solū pōt annihilari illud nullo mō pōt generari. sed solū pōt creari. illud nullo mō est mutabile ꝭm gñationē ⁊ corruptionē. sed solum ꝭm creationē ⁊ annihilationē. ⁊ illud nullo mō est cōpositum ex mā ⁊ forma quā oppositū p̄supponit gñatio ⁊ corruptio. sed est cōpositū ex eēntia ⁊ eē quā compositionē p̄supponit creatio ⁊ nihilatio. sed q̄ ergo itelligit ꝓductionē sine nouitate ⁊ sine mutabilitate cuiusmodi est ꝓductio diuinaꝝ psonaꝝ itelligit ꝓductionē sine informitate ⁊ per ↄñs sine compositione. sed qui intelligit ꝓductionē que est uel que pōt eē cū mutabilitate ⁊ cū nouitate. iux aug. sniam supius tactam nō pōt intelligere talē ꝓductionē sine informitate. ⁊ per ↄñs sine cōpōne: qꝛ cuilibet informitati ut dictuz est: rñdet sua formatio. ⁊ ita erit ibi cōpositio ex formabili siue ex pfectibili ⁊ sua pfectione. talis aūt cōpositio nō pōt eē ꝭm intellectū tm: qꝛ realis mutabilitas nō nisi sup reali cōpōne fundari pōt. iuxta ḡ duplicē mutabilitatē rerū ꝭm subam vnā gñalem ⁊ aliam spālez erit duplex cōpositio in entib⁹. vna generalis ⁊ in oibus ⁊ alia spālis ⁊ in aliquib⁹. oēs enim res create sūt sic mutabiles: qꝛ sunt ex nihilo producte ⁊ possent in nihilū redigi: ⁊ ideo oēs creature que sūt per se creabiles ⁊ que sunt per se ꝓducibiles sunt compōne ex eēntia ⁊ eē. dico aūt que sunt per se creabiles: qꝛ ipm eē nō est per se creabile. nec ipsa eēntia. sed cōpositū ex utroqꝫ. ꝭz preter hūc modū gñalem mutabilitatis rerū videmus quēdā modū spālem mutabilitatis in gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. hec solū nō sunt creabilia ⁊ annihilabilia. ꝭz ēt sūt gñabilia ⁊ corruptibilia. si eni deus annihilaret aliquod gñale uel ipz de nihilo produceret ex isto mō mutabilitatis nō possem⁹ in re generali arguere cōpositionē ex mā ⁊ forma ꝭz soluz ex eēntia ⁊ eē. eēntia eni cuiuslibet ex quo pōt pdere eē ⁊ acqrere eē: nō est suū eē. sed qꝛ p̄ter hoc ꝙ creabilia ⁊ annihilabilia sunt ⁊ gñabilia ⁊ corruptibilia. iō p̄ter cōpōnez ex eēntia ⁊ eē quā p̄supponit creatio ⁊ annihilatio in istis corporalib⁹ est cōpositio ex mā ⁊ forma quā p̄supponit gñatio ⁊ coruptio. ꝭz q̄res utrūqꝫ ex sola gñatiōe ⁊ corruptiōe possum⁹ arguē utrāqꝫ cōpositionē. videlꝫ ex eēntia ⁊ esse ⁊ ex mā ⁊ forma. ad ꝙ dici pōt ꝙ gñatio ⁊ corruptio per se p̄⁹ arguit cōpositionē ex mā ⁊ foīa. ꝭz ex ↄñti arguit cōpōnē ex essentia ⁊ eē. est eni hic ordo gñalis ꝙ agēs nale p̄⁹ inducit formā ⁊ inducēdo formā inducit eē. ⁊ ē hic ordo corruptibilis ꝙ mā pdit formā ⁊ pdēdo formā pdit eē. ⁊ iō gñatio ⁊ corrup⁹ p se: ⁊ p̄⁹ arguūt cōpōnē ex mā ⁊ foīa ⁊ ex ↄñti ex eē ⁊ eēntia. qd aūt odm sit de corporib⁹ supcelestib⁹ ⁊ quō in eis sit cōpositio ex mā ⁊ foīa cū nō sunt gñabilia ⁊ corruptibilia. dici pōt uerū eē ꝙ a pori ⁊ via demōstratiua ⁊ potissima nō possum⁹ hoc arguē. Nā iux sniaz phi in p̄⁹ posterioꝝ. augētur demōstratiōes nō p media nisi ita ꝙ vī eē snia ei⁹ ꝙ nō sit nisi vnū potissimū mediū ad vnā ↄnē ꝙ utrūqꝫ itelligēdū sit in vno ⁊ eodē gñe cāe. ut sit sensus ꝙ in eodē gñe cāe nō pñt ad vnā ↄnē plura media potissima iueniri. uel itelligēdū sit simplr qꝛ nullo mō nec in eodē genere cause nec in pluribus possint plura media potissima iueniri ad eandē ↄclusionē nō ē est p̄sentis speculationis. Nam arguere compōnem ex mā ⁊ forma ex generatione ⁊ corruptione quā videmus in istis inferioribus uel ex quātitate dimensiua quā videmus in supcelestib⁹ nō sunt dimensiones potissime

ꝛ a priori sed sunt per effectus ꝛ a posteriori. ad eandē cōclusionē possunt plura media reperiri. ꝛ ideo lȝ ex generatione ꝛ corruptiōe nō possimus in supercelestibus arguere compōnē ex mā ꝛ forma. possum⁹ tn̄ istud arguere ex quātitate ipsoꝝ. sed de hoc nihil ad p̄sens. sufficit aūt ad p̄sens scire ꝙ sicut nos nō possumus saluare gn̄ationem ꝛ corruptionē in entibus nisi ponamus in eis compōnē ex mā ꝛ forma: sic nec possumus in istis entibus saluare creationē nisi ponamus in eis compōnē ex essentia ꝛ eē. ideo ex proportione quā hēt mā ad formam in rebus generabilib⁹ pandit nobis ꝓportio quā hēt eēntia ad eē in oīb⁹ creaturis. ¶ Secūda via ad inuestigandū hoc idē sumit̄ ex eo ꝙ mā cōparat̄ ad genus. est enim aliqua silitudo inter mām ꝛ formā ꝛ inter genus ꝛ dr̄iam. qꝛ sicut mā cum forma facit ꝛ ꝯstituit rem aliquā. ita genus cū dr̄ia cōstituit spēm. est ergo genus in potētia ut cōponat̄ cuȝ differentia ꝓposita uel opposita. ut aīal est in potētia ut cōponat̄ cum rōnali uel cū irrationali. sic enī ꝛ mā est suo modo in potēna ut sit ꝯiuncta p̄uationi uel forme. aliter tn̄ genus aliter mā: qꝛ genus q̄tum est de se nō habet hanc dr̄iam uel illam. ꝛ ideo in alia scia scribitur: qꝛ gen⁹ potētia quidē habet dr̄ias oēs. actu v̄o nullā. sȝ mā de se est p̄uationi ꝯiūcta ꝛ p̄uata forma. si aūt iduat formā hoc est rōne agētis iducētis formā in mā. materia ergo differt a genere: qꝛ non eodē mō cōparat̄ ad formam sicut genus ad dr̄iam. Itaqȝ si ex dr̄ia quā videmus inter mām respectu forme ꝛ genus respectu dr̄ie: uolumus scire quō se habeat eēntia ad esse. Videndū est utrū cōparet̄ eēntia ad eē sicut mā ad formā. uel sicut genus ad dr̄iam. utrobiqȝ videm⁹ aliquā similitudinē. nam eēntia cōparat̄ ad esse ꝛ ad nō esse. mā v̄o ad formā ꝛ ad p̄uationē. genus ad differentiā ꝓpositaȝ ꝛ oppositā. sed ꝯstat ꝙ eēntia creature q̄tum est de se hēt non esse. ut ēt aduersarij cōcedunt. si aūt hēt esse hoc est ex potētia creatoris ꝓducentis ipsāȝ ad eē. quare eēntia creature que de se nō habet eē sȝ ex alio acquirit eē. nō cōparat̄ ad eē ꝛ nō esse sicut genus ad suas differētias: qꝛ genus q̄tuȝ est de se nō se tenet cū dr̄ia aliqua. sed magis cōparat̄ ad illas sicut mā ad p̄uationē ꝛ formā. qꝛ mā q̄tum est de se nō est inducta forma. si aūt acquirat formaȝ hoc est rōne agentis. ꝛ ideo lȝ forte gen⁹ nō realiter differat a dr̄ia. est tn̄ oīno notum mām realiter differre a forma. ꝛ qꝛ eēntia q̄tum ad ꝓpositum spectat ꝛ q̄tū propositū qō requirit cōparat̄ ad eē sicut mā ad formaȝ. non aūt sicut genus ad dr̄iam. dico prout ad propositum spectat. qꝛ nō dicimus ꝙ genus de se habeat differētiam oppositā ꝛ ab alio acq̄rit propositā. imo genus de se hēt dr̄iaȝ nullā ex efficiēte. sȝ ex sola cogitatione negociatione intellectus cōponit̄ cum utraqȝ dr̄ia. ꝛ qꝛ mā realiter differt a forma. si bene considerant̄ uerba ꝓposita. non videt̄ esse dubium essentiam differre ab eē realiter. lȝ forte s̄m aliquos gen⁹ ꝛ differētia realiter nō differat. dico s̄ȝ aliquos qꝛ de hoc in q̄one illa ubi querem⁹ utrū res create possent annihilari si nō essent cōposite ex eēntia ꝛ eē. itēdim⁹ sp̄ālem mentionē facere. ¶ Tertia via ad hoc idem sumit̄ ex eo ꝙ mā cōparat̄ ad differētias generis uel ad spēs que sunt sub genere. Nā utraqȝ spēs ꝛ utraqȝ dr̄ia generis dicit aliquā nām realē. ut si albū ꝛ nigrū sunt spēs coloris utrūqȝ dicit nām aliquā. lȝ cōmētatoꝝ aliqū videat̄ dicere ꝙ nihil est nigruȝ nisi p̄uatio albi. sed hoc nō intelligēdū simpliciter. sed est quidaȝ sermo emphaticus cū nimia exp̄ssione dict⁹: qꝛ nigrū non eēt in genere coloris nec eēt per se in aliquo gn̄e si puram p̄uationem diceret. si aūt utraqȝ dr̄ia siue in accn̄tibus ut ꝯgregatiuū ꝛ disgregatiuū. siue in sb̄stātijs ut rōnale ꝛ irrationale dicit nāȝ aliquā. sȝ p̄uatio ꝛ forma nō sic se hn̄t: qꝛ p̄uatio de se nō est ens ut dicit̄ circa finē p̄mi phisi. ideo de se nō dicit nāȝ aliquā. lȝ ergo genus sit quid cōe ad oēs suas spēs ꝛ ad oēs suas dr̄ias nihil tn̄ pōt eē per se cōe ad formā ꝛ priuationē ꝛ multomagis nō potest eē aliquid cōe ad eē ꝛ nō esse. qꝛ ipsum non esse magis recedit a nā entis ꝙ priuatio. essentia ḡ nō se hēbit ut quid cōe ad eē ꝛ nō eē. ut gen⁹ se hēt ut q̄d cōe ad suas differētias uel ad suas spēs. sed se hēt eēntia creature nō ut aliq̄d qō sit abstractū per itellectū ꝛ ꝙ sit cōe ad esse ꝛ ad nō eē. qꝛ talia ꝓp̄ie nihil hēre cōe possunt. sed magis se habebit ipsa eēntia creature ut aliquid qō de se non hēt esse. sed ab alio perficit̄ per eē. ꝙ non posset esse nisi realiter differret ab eē. Dicemuȝ ḡ ꝙ in oī factibili est tria ꝯsiderare actū: potentiā: ꝛ agenȝ. Nam s̄m p̄hm in 7° meta⁴. queEū qꝛ fiūt: fiunt aūt ex aliquo. uel fiūt in aliquo. uel fiūt ab aliquo. oīa enī factibilia: aut rōne actualitatis quā hn̄t fiūt in aliquo rōne agentis. ꝛ qꝛ oēs creature sunt quedā i eo factibiles ꝛ sunt quedaȝ rea uertibiles ꝛ destructibiles. ideo in oī creatura est aliq̄d in aliquo ꝛ ab aliquo est ibi aliq̄d rōne act⁹. ille autē act⁹ est in aliquo: qꝛ recipitur in aliquo possibili. istud aūt totū est ab aliquo. i. ab agēte ꝓducēte aliq̄d in aliquo. i. ꝓducēte actū in ipso possibili. uel ꝓducēte passibile sub actiuo in oī creatura est cōpositio alicui⁹ possibilis qd̄ uocamus eēntiā ꝛ alicui⁹ actualis qd̄ uocamus esse.

Ad primum

dicendū: ꝙ uerbum ꝛ nomen eādē rem iportāt. dū tn̄ illud uerbū nō differat a noīe nisi s̄m modū significādi. sic differt currere cursus. docere ꝛ doctrīa. illā enī eādē rem quā dicit hoc uerbū docere cū fluxu cū actione ꝛ quasi cū motu dicit hoc nomē doctrina q̄si ut aliq̄d stans sicut eadē aqua ut est in fluuio se hēt ut fluens. ut est in uase se hēt ut stās. s̄m hoc uerū est ꝙ v̄ba s̄ȝ se dicta noīa sunt: qꝛ illa eadē res que sumpta cū tpe significat̄ per uerbū: sūpta s̄m se significat̄ per nomē. Aduertēdū tn̄ ꝙ in talib⁹ latēt equocatiōes: qꝛ v̄ba sunt ad placitū ꝛ ex usu loquēdi uel ex aliqua ꝓpetate appropriat̄ nomē ad significādū vnā rē ꝛ v̄bū ad significādū aliā. ut patet in itelligē ꝛ in itelligētia. ꝛ tn̄ n ce est sic. sed intelligētia significat ip̄am subam separatā. intelligere v̄o significat opationē ei⁹ que est act⁹ ꝛ perfectio ipsius ꝛ realiter differt ab ipsa. siquis tn̄ uellet per intelligētiā intelligere ipsam opationē itelligibilē eandē rē diceret intelligere ꝛ itelligētia ꝛ nō eēt ibi dr̄ia nisi ex solo mō significādi. sȝ cōis usus loquēdi hoc nō admittit. sic ꝛ in ꝓposito se hn̄t suo mō eē ꝛ essentia qꝛ eēntia dicit ipsaȝ sbaȝ creature. eē v̄o dicit actū ꝛ p̄fectionē ei⁹. hēt ḡ se suo mō eē ꝛ eēntia nō sicut currere ꝛ cursus. nec sicut docere ꝛ doctrina sȝ sicut intelligere ꝛ itelligētia. dico aūt suo mō qꝛ intelligētia dicit ipsaȝ subaȝ itellectualē. intelligere v̄o dicit actū ei⁹ nō actū p̄mū qui est eē sed actum 2^m qui est agere. In ꝓposito v̄o eēntia dicit̄ ipsam subaȝ. eē v̄o dicit actū. non actū 2^m sed actū p̄mū. Adhuc de ipso actu p̄mo possum⁹ distiguere. sed nō sit nobis ad presens cure. sufficiat aūt scire ꝙ sicut itelligere ꝛ itelligētia differūt realr̄. ꝛ tn̄ talr̄ possent accipi ꝙ dicerēt eādē rē sub alio ꝛ alio mō significādi. sic eē ꝛ eēntia realr̄ differūt ꝛ tn̄ talr̄ posset accipi ꝙ eādē rē iportarēt sb̄ diuerso mō significādi. ¶ Ad 2^m dōȝ: ꝙ aliq̄n est predicatio essentialis aliquādo denoīatiua. ut bō

est aial eētialiter. Non aūt sic est albedo sȝ denoiat ab albedine. Igitur sum es est. dicit rei substātiā qꝛ ꝑȝ esse nō copulat nisi ea que subaliter pdicant. Nam rea nō dicit esse nisi illa que est subaliter. alia aūt non denoiatur ab illis. ut si dicat hō albus nō est nisi pdicatio ꝑm eē sed solum ꝑm denoiationē. uel possumus dicere ꝙ cum dicit homo currit ⁊c̄. uerba significant rem nō exñtem in predicamēto substātie. sed cum dicitur homo est. cū esse de quo loquimur lȝ non sit ipa substātia rei. est tñ in predicamēto substātie. uel possumus dicere ꝙ grāmaticus loquit grosso mō. Nā ꝑm ipsum quicquid significat actionē uel passionē ⁊ accipit ꝙ sit substātiuū. ⁊ ꝙ significet subaȝ rei. ⁊ qꝛ sū eo est nō significat actionē nec passionē. ideo dicit ipsuȝ esse uerbū substantiuū. ¶ Ad 3m dicendū: ꝙ nō eodem modo colores participāt album ⁊ eētia eē. nō enim alij colores participant album ꝙ de se sint non album ⁊ postea fiant actu album. sed soluȝ participāt albū qꝛ sunt diminutū album. sed si nigredo non esset alba ⁊ postea fieret alba. ita ꝙ uerificaret nigredo est alba oporteret ꝙ albedo eēt quedam perfectio superaddita nigredini differēs realr ab ipsa. sicut ⁊ in proposito. naȝ eētia creature de se nō habet eē ⁊ postea participat eē. qꝛ actu est ꝙ eē non posset: nisi eē esset quedam perfectio ipsius essentie ita ꝙ creature ⁊ participant primū ens ⁊ participant eē per qō existit. sed participāt primū ens inquātuȝ est quoddā ens diminutū. propter qō est ibi quedā similitudo inter subas alias ⁊ substantiā primā. sicut iter colores alios ⁊ colorem albuȝ. vnde ⁊ in 9o metace vult pħs ꝙ indignū sit querere vnū colorem. ut colorem album tanꝙ colorem perfectum qui sit mensura oium colorum ⁊ nō querere vnam subam primā que sit mēsura oīum substantiarū. substātia ergo creature participat primum ens non ꝙ fiat illud nec ꝙ formaliter perficiatur per illud. sed participat esse inꝙtuȝ acquirit eē qō nō posset esse nisi perficeret per esse. ¶ Ad 4m dicendū: ꝙ forma cū materia facit rem in actu ut possit actu intelligi. sed non sufficit forme ꝙ actu existat sine esse. mā ergo nec actu intelligitur nec actu existit sine forma. forma v̊o potest actu intelligi sed non actu existere sine esse. ¶ Ad 5m dicendū: ꝙ potentia simul recipit actū ⁊ est per illum actu: nec est ante actu ꝙ recipiat actum. ideo essentia simul recipit esse ⁊ existit per illud esse. Ad formā aūt arguēdi dicenduȝ ꝙ recipere presupponit eē. nō eē qō recipit. sed esse aliud. ut si eē actuale recipitur in essentia. nō presupponit ꝙ eētia sit ꝑm esse actuale. qꝛ tunc eē actuale presupponeret esse actuale. sed ꝑm nostruȝ modum intelligendi esse actuale presupponit eē essentie in quo recipitur. sicut actus presupponit potentiā tpe tamē simul producit essentia ⁊ esse. ¶ Ad 6m dicenduȝ: ꝙ creatio terminatur ad esse nec tñ alia creatione nec alia factiōe efficitur uel creatur essentia ⁊ esse: qꝛ cum non fiat per se nisi cōpositum. potentia ⁊ actus que sunt partes compositi nō fiunt per se sed fiunt factione cōpositi. vnde nō ~~causat~~ eētia ~~potētia~~ per se nec esse per se. sȝ ~~causa~~tur cōpositum. Nam hoc modo itelligimus fieri uel produci ꝙtum sit sub actu ⁊ actum intelligim⁹ fieri inꝙtum fit in potētia. non fit ergo nisi hoc in hoc ⁊ totum est illud qō per se fit. ¶ Ad 7m dicendū: ꝙ in oibus hijs pōt latere equiuocatio. Nam intelligentia ⁊ intelligere pōt dicere vnā ⁊ eandē rem ⁊ aliaȝ ⁊ aliam rem. sic essentia ⁊ esse. ⁊ lux ⁊ lucere pōt dicere eādem rem ⁊ aliam ⁊ aliaȝ rem. Nam lux pōt dicere qualitatē quādaȝ exñtem in corpore luminoso: ⁊ lucere potest dicere actū progredientē a luce. ⁊ sic pōt realiter differre a luce. uel potest dicere illam candeȝ rē quā dicit lux sub alio ⁊ alio modo significandi. In talibus ergo aliquādo pōt accipi ut simile. aliquando ut nō simile. sunt enim in talibus adaptatiōes quedā qꝛ aliquādo sunt siles aliquādo nō similes cū uocabulis utamur ut uolum⁹. ideo sunt modici ponderis talia argumēta. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ esse sic additum essentie est tamē in eodem genere cum essentia. sic pūctus lȝ sit additus linee: est tñ in eodem genere cum linea. ⁊ qꝛ ipsa eētia substātie est in genere substātie esse substātie est accidens sed est in genere substantie. ¶ Ad 9m dicēduȝ: ꝙ res habēt duplex eē. videlicet esse intelligibile siue eē apud intellectū. ⁊ esse exñtie in re extra. materia aūt ut dicebat nō est intelligibilis nisi per ~~factionē~~. pp̄ter qō res materiales nō sunt itelligibiles per seipsas sȝ per partē sui ut per formā suā ⁊ qꝛ esse intelligibile rñdet ipsi esse essentie. ideo esse essentie in talibus pōt dici ipsa forma ꝑm quē modū loquēdi eētia in talibus differt ab esse: qꝛ essentia dicit cōpositum ex materia ⁊ forma. esse v̊o accipiēdo esse intelligibile in rebus potissime dicit ipsam formā substātie separate: qꝛ sunt intelligibiles per seipsas nō habēt differentē eētiam ab esse. loquēdo de esse intelligibili. eētia v̊o in rebus mālibus differt a suo eē intelligibili. non aūt sic differt in substātijs separatis. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ substātia est ens per se ꝑm ꝙ ens diuidit in .10. predicamēta: ⁊ ꝑm ꝙ ens dicit ipas essentias rerū. Nam eētia nō dependet ab eētia alterius predicamēti: sed ecōuerso. ⁊ ideo suba est ens per se ⁊ alia sunt ens per accñs loquendo de ente qō diuidit in .10. pdicamēta. sed lȝ substātia sit sic ens per se. non tñ est incōuenlēs ꝙ sit ens .i. exñs per aliud ut per esse sibi superadditum. ¶ Ad 11m dicendū: ꝙ in eodem potētia pcedit actuȝ. non in eodem quocūꝗ modo. sed in eodem generali ⁊ corruptibili. ut ex .9. metace haberi pōt. angelus aūt lȝ sit creabilis ⁊ annihilabilis. nō est generabilis ⁊ corruptibilis. uel possumus dicere ꝙ duplex est agens. vnū qō tpe presupponit passiuam potētiam ut agens creatum. aliud v̊o est agens qō simul cū actu pducit ipsuȝ possibile in quo suscipit actus ut agens diuinū. In hijs ergo que ~~fiunt~~ ab agente creato tpe. potentia precedit actū sȝ simul cū actu pōt produci ~~cum actu~~ ipsum possibile ~~in hijs que fiunt ab agente diuino nō opȝ ꝙ tpe potētia pcedat actum~~: qꝛ angelus non pōt produci ab aliquo agēte creato: sed solum ab agēte diuo: ideo de ipso nihil concludit rō. ¶ Ad 12m dicendū: ꝙ mā essentialiter est quedaȝ potētia ⁊ forma eētialiter est quidā act⁹. sed lȝ forma sit actus respectu materie. habet tñ rōne possibilis respectu eē. propter qō nō est idem cuȝ eē. ad formā aūt arguēdi dicendū ꝙ sicut mā est ideȝ cū sua potentia ut subicit forme: ita forma est idem cum esse qō informat mām. sed non est idem cū esse qō est perfectio forme. Imaginamur eni ꝙ forma per seipsam perficit māȝ quā perficiendo resultat ide quedā essentia composita que dicit essentia ⁊ forma toti⁹ .i. dicitur essentia ⁊ forma que est totū. hi⁹ aūt eētie ⁊ hi⁹ forme est perfectio ipsuȝ esse de quo loquimur. ⁊ ideo est differens ab utroꝗ.

Decimo queritur
Utrū vnius rei vnicuȝ sit esse. ⁊ videt ꝙ nō: qꝛ ꝑm cōmētatorē 3o de ce. ⁊ mū. ubi plures mot⁹ ibi plures nāe. sȝ aliquibus corporibus cōpetūt plures motus ⁊ maxime corporib⁹ aiatis. ꝗ sūt ibi ples nāe. sȝ quelibet nā arguit suū

esse.ergo diuersa esse. ¶ P̃.corruptibile ⁊ incorruptibile non pōt hēre idem esse.q2 eē corruptibilis est corruptibile.incorruptibilia incorruptibile.corruptibile aūt ⁊ icorruptibile fʒ phm in.10.meta[ce] differūt genere.esse ḡ corruptibilis ⁊ icorruptibilis nō solum nō pñt esse idem nūo.sed differūt genere.igitur cum in vno ⁊ eodem homine sit aliquid incorruptibile ut aīa aliquid corruptibile ut corpus.ergo sunt ibi diuersa eē. ¶ P̃.q2 rñdebat ad rōnem primaʒ.ꝙ ubi sunt plures motus eiusdē generis ibi sūt plura eē. arguebatur in ꝯriū.q2 in eodem hoīe sunt plures motus locales.Nam in aīali quolibet perfecto sunt plures motus locales.Nam aīali perfecto cōpetit mot⁹ ad oēm dr̄iam positionis rōne aīe.⁊ competit ei motus deorsum rōne elemēti grauis dn̄antis in ipso.ergo si propter plures motus eiusdeʒ generis sunt in aliquo plures forme ⁊ ita plura esse.cū in eodē aīali pfecto reperiant plures motus eiusdē generis:q2 plures motus locales erunt.ergo ibi plures forme ⁊ plura esse. ¶ P̃.dicebat ꝙ in vna ⁊ eadē re est vnū esse.i.vnuʒ subsistere. ¶ Contra.subsistere nō dicit eē sed modū essendi.Non enī quicq̄d hēt esse subsistit.sed illud sbsistit qd̄ hēt eē hoc modo.videlicet eē per se.poterūt ergo in re esse plura eē lʒ sit aliq̄ modus essendi qui in eadē re plurificari nō possit. ¶ P̃.esse in eodē genere cū eēntia est.ergo plures eēntie diuersoꝝ generum non possunt hēre esse per idē esse:q2 tūc vnū ⁊ idem eē esset in diuersis generib⁹.sed in eadē re sunt diuerse essentie diuersoꝝ generū ut eēntia sbe q̄titatis qualitatis.ergo ⁊ diuersa eē. ¶ P̃.in eodē est forma partis ⁊ forma totius.sed a qualibet forma egreditur aliqd̄ eē.erūt ergo in eodē diuersa esse. ¶ P̃.probat phs ꝙ non pōt eē motus in instāti. Nā mot⁹ est in tpe ⁊ est in quolibet tēporis illius.motus enim quicūq3 est in toto tpe quo fit ⁊ est in quolibet illius tpis. Sed nō est intelligēdū ꝙ sicut in quolibet illius tpis nisi in quolibet diuisibili.in idiuisibili aūt nō pōt esse motus.sed si motus posset in indiuisibili:q2 mot⁹ est in tpe ⁊ quolibet tpis in quo pōt eē motus motus esset in ultimo instāti ill⁹ tpis.⁊ qua rōne motus eēt in quolibet tpis ⁊ in ultimo instanti ad qd̄ terminat illud tps p̃ius rōne quies erūt in toto suo tpe ⁊ in p̃ino instanti in quo incipit tps illud sed est instās idem ad qd̄ terminat tps in quo est motus ⁊ in quo incipit tps in quo est quies.ergo in illo instāti erit quies ⁊ mot⁹ ⁊ idē simul quiescit ⁊ mouebit.ex hac aūt rōe arguit ꝙ impossibile sit motū aut quietē esse in instanti.Nā si res prius mouet ⁊ postea quiescit.dicem⁹ ꝙ per totum tps p̃cedens mouet per totū tps sequēs q̄escit. in instanti v̄o q̄est finis tpis p̃cedentis ⁊ initiū tpis sequētis nec mouet nec quiescit.ecōuerso aūt dicerem⁹ si res p̃us quiesceret ⁊ postea moueret sicut q̄es ⁊ motus nō possunt eē simul.ita eē ⁊ nō eē rei simul eē nō pñt.ḡ qua rōne arguebam⁹ motū ⁊ q̄etē nō eē in instāti fm se in tpe ne ponerem⁹ motū ⁊ quietē simul eē. pari rōne cogemur ponere eē ⁊ nō esse rei nō eē in instanti fm se in tpe ne cogemur ponere ꝙ simul sit esse ⁊ nō esse rei.cū oē ꝙ inducit in tpe presupponit eē rē in qua inducit quare si eē sit in tpe ⁊ acq̄ritur in tpe ⁊ nō in instāti.ergo tpe plus presupponit eēntiam eē in qua recipiat.ergo erūt ibi duo eē.videlicet esse qd̄ habet eēntia anteq̄ acquirat eē.⁊ eē qd̄ in tpe acq̄rit ipsi eēntie. ¶ P̃.sicut res se habet ad eē:ita se habet ad agere.sed in eadē re sunt plura agere ⁊ plures operationes.ergo ⁊ plura eē eīa ia separata pōt itelligere.nō aūt pōt sentire.ergo itelligere nō est idē ꝙ sentire.sed dum est in corpore intelligit ⁊ sentit.ergo hoi cōpetit per aiam ⁊ sentire ⁊ intelligere.ergo sunt ibi plura eē.vnū esse mediante quo egreditur actus sentiendi ⁊ illud mediāte quo egredit actus intelligendi. ¶ P̃.nō est idem eē sbe ⁊ accītis:q2 non eodem modo est ens hoc ⁊ illud.ergo in eodē sunt plura eē. ¶ P̃.aīa est actus corporis.sed corpus dicit aliquid in actu.ergo corpus hēt aliquod eē ⁊ aliquē actū quē nō hēt ab aīa. ¶ P̃.suppositū hoīs corrūpit.aīa nō corrūpitur.ergo in hoīe aliud est esse suppositi ⁊ aliō esse aīe ⁊ ita plura eē. ¶ P̃.in hoīe sunt diuerse eēntie substātiales.⁊ ēt in quolibet cōposito ex mā ⁊ forma:q2 est ibi eēntia materie ⁊ eēntia forme.⁊ q2 quelibet eēntia arguit suū eē.erūt in quolibet composito diuersa esse. ¶ In ꝯriū est phs 6° top. qui vult ꝙ vni⁹ rei vnicū sit esse. ¶ P̃.in libro de vnitate ⁊ vno qui a plurib⁹ dr̄ esse boetius scribitur ꝙ vnūquodq3 intm̄ eē est inq̄tum vnū est.si vnūquodq3 intm̄ est inq̄tum vnū est.ergo vnūquodq3 intm̄ est inq̄tuʒ vnū habet eē:vni⁹ ergo rei vnicū est esse. ¶ P̃.in eodem libro scribit ꝙ oīa appetūt eē vnū.sed appetit⁹ oīum est appetitus nālis.sed nālis nō possunt eē frustra.si ergo oīa appetūt vnū esse ⁊ hoc nō potest eē frustra in vnaquaq3 re opʒ esse vnum esse.

Respondeo dicendū:ꝙ modi eēndi ⁊ modi se habēdi in vna ⁊ eadem re possunt eē diuersi:q2 tales modi eēndi ⁊ tales modi se hn̄di ab ipsis essentijs nō differunt realiter.talia enim nō dicūt res alias ab ipsis essentijs. Sed loquēdo de eē qd̄ facit cōpositionē cū essentia de quo dicimus.ꝙ oē qd̄ est citra primū est quid cōpositū ex eo ꝙ est ⁊ eē.⁊ sic vni⁹ rei vnicū est esse. In hac aūt qōne sic p̄cedemus:q2 ne laboremus in equiuoco ⁊ ne accipiamus modū essendi pro ipso esse. Primo distinguimus de ipso esse. Scd̄o uacuabimus positionem nostrā quō vni⁹ rei vnicū sit esse. Tertio adducemus rōnes ad nostrū propositū ostendendum. ¶ Propter primū sciendū ꝙ ut dicebat supra eē qd̄ dat forma accidētalis sbo non est res alia ab ipsa forma ⁊ ab ipso susceptibili.ut si quātitas dat suo susceptibili uel dat sue materie eē extensum.hi⁹ esse extēsum non est res alia ab ipsa quātitate ⁊ ab ipsa mā.nam ut dicebatur extēsum uel dicit aliquid ꝙ informat mām.uel nō dicit id qd̄ informat mām.nec dicit ipsaʒ formā.sʒ dicit participationē forme.si v̄o dicat ipsam formaʒ uel id qd̄ informat mām.sic eē extēsum non est res alia a q̄titate:q2 nulla extēsio informat mām nisi quātitas.sʒ si eē extensum nō dicat ipsam formā sed participationem forme.sic non erit res alia a mā ⁊ a potentia susceptiua:q2 mā seipsa participat formā.⁊ quelibet susceptiua potētia seipsa participat actū.materia enim ut est sub priuatione quātitatis ⁊ ut est sub quātitate. uel ut est sub p̄uatione cuiusq3 forme.⁊ ut est sub forma nō est aliud ⁊ aliud fm rē.sed est vna ⁊ eadeʒ res aliter ⁊ aliter se hn̄s.⁊ constat ꝙ mā ut est priuata q̄titate nō est extensa:ut est cum quātitate est extensa. materia aūt nō extensa ⁊ postea facta extensa non est alia ⁊ alia materia.sed est vna ⁊ eadē aliter ⁊ aliter se habēs.habet enim esse materie ut possit sic diuersificari.sed si eē qd̄ habet mā ex forma accidentali nō est res alia ab ipsa forma ⁊ ab ipsa materia.multo magis esse qd̄ habebit materia a forma substantiali non erit res alia ab utrisq3.imaginabimur enim ꝙ forma substantialis pficit mām ⁊ dat esse materie.istud eē non est perfectio forme.sed est perfectio materie.istud eē uel est ipsa forma uel est participatio forme.imagina

bimur ulterius ꝙ forma substãtialis adueniens mãe
facit vnaʒ essentiã cum ipsa. ⁊ ab ista tota eẽntia fluit
quoddã esse qḋ est perfectio totius eẽntie. ⁊ tale esse
est res alia ab ipsa eẽntia ⁊ tale esse facit cõpositionẽ
cũ essentia ⁊ de tali eẽ est qḋ: utrum in vna ⁊ eadem
re possint eẽ plura esse. nõ eniʒ possumus intelligere
formã nõ eẽ formã uel essentiã nõ eẽ essentiã. possu-
mus tñ itelligere quãcũqȝ essentiã creatã nõ eẽ. ergo
quelibet eẽntia creata differt a suo esse. ⁊ ut ista exẽ-
plificemus infantum. dicamus ꝙ ex aĩa rõnali ⁊ ex
corpore humano fit vna eẽntia. que dicit humanitas.
quicũqȝ ergo ĩtelligit humanitatẽ intelligit quãdam
nãm cõpositã ex mã ⁊ forma. uel ex aĩa ⁊ corpore. sʒ
cũ intellexerit talem nãm cõpositã adhuc põt dubi-
tare. utrũ talis nã hẽat esse. ⁊ adhuc põt itelligere ta
lem essentiã nõ eẽ. Si ergo esse est idẽ cũ ipsa eẽntia
tũc intelligẽdo talem essentiã nõ esse. intelligeret illã
essentiã nõ eẽ essentiã. ut eẽt ibi repugnãtia itellect⁹.
Si ṽo tale eẽ nõ esset idẽ ꝙ tota eẽntia. sʒ eẽt idẽ ꝙ
forma cũ in illa eẽntia cõposita includat ipsa forma.
qui intelligeret talem essentiã nõ eẽ per se loquẽdo.
intelligeret formã nõ eẽ formam. imo qꝛ ipsas subas
separatas que sunt forme per se exñtes possum⁹ intel
ligere nõ eẽ. nõ debet eẽ dubiũ ~~eẽntiaʒ~~ subam creatã
esse realiter differentẽ a suo eẽ siue suba cõposita ex
utrisqȝ. ⁊ ut utamur ṽbis aucẽ. dicam⁹ ꝙ in istis reb⁹
mãlibus est forma ptis ⁊ forma toti⁹ ꝙ est humanitas
que cõplectit utrũqȝ nãm mãlem ⁊ formalem. ⁊ iḋ di
citur forma totius quia est forma que est forma que
est totũ. uel humanitas dicit forma toti⁹ que dic̃ totũ
per modũ forme. cũ ġ querit utꝝ in vna re sit vnũ eẽ
nõ est qḋ de esse ꝙ est a forma acñtali qꝛ tale eẽ nõ
est res alia ab eẽntia acñtia ⁊ ~~substãtie~~ nec est qḋ de
esse ꝙ respicit formã qꝛ tale eẽ est de rõne ipsius eẽn
tie. sed est qḋ de eẽ qḋ respicit formã toti⁹ qꝛ tale esse
est pter rõnem eẽntie. ⁊ põt intelligi eẽntia nõ intel-
lecto tali eẽ. sed ꝯstat ꝙ nõ possumus intelligere hu-
manitatẽ nisi intelligamus corpus perfici per aĩam. ⁊
constat ꝙ corpus perfici per aĩam est corpus hẽre eẽ
per aĩam. tale ergo eẽ ꝙ est ab aĩa ⁊ a forma ptis est
de rõne humanitatis ⁊ de rõne eẽntie. Itẽ phs in 5°
metaᶜᵉ. c. de per se. vult ꝙ viuũ sit de rõne hoĩs. ⁊ cõ
stat ꝙ viuere viuentib⁹ est eẽ. ergo erit de rõne hoĩs.
⁊ tñ auiẽ. vult ⁊ uerũ est. ꝙ eẽ est pter rõneʒ essentie.
⁊ ꝙ eẽ nõ ingredit quidditatẽ ⁊ diffinitionẽ rei. ⁊ iḋ
opʒ distinguere de esse prout respicit formã partis. ⁊
formã totius. dicebam⁹ quidẽ ꝙ cũ intelligo huma-
nitatẽ intelligo corpus humanũ perfectũ per aĩaʒ ra
tionalẽ. sed cũ intelligo aliquid sic perfectum. adhuc
possum dubitare. utrũ tale sic perfectũ sit uel existat
in rerũ nã. nõ ergo possum intelligere tale perfectum
~~tale~~ sine pfectione. sed possum itelligere talẽ pfectio
nem nõ existere. perfectio ġ ipsa que icluditur in ipso
pfecto uel est ipsa forma uel participatio forme. ⁊ iḋ
talis pfectio est de rõe rei cõposite ⁊ igredit q̃ddita
tẽ ⁊ diffinitionẽ ipsi⁹: qꝛ si diffiniret talis res ipsa forma
⁊ mã ut pricipat formã ingredit diffinitionẽ ei⁹. sʒ eẽ
pqḋ ~~ñi~~ existere in rerũ nã. ꝙ nõ est de rõne eẽntie ipso
põt carere eẽntia ⁊ sine ipso. imo cũ opposito ei⁹ põt
intelligi eẽntia. ⁊ ideo est supadditũ eẽntie. ⁊ tale eẽ
est perfectio totius eẽntie ⁊ tota eẽntia dicit per ta-
le eẽ existere. ⁊ de tali eẽ est qḋ. utruʒ plurificari pos-
sit in vna ⁊ eadẽ pura creatura. signant aũt mouem⁹
qõnem de creatura pura; qꝛ nõ est intentionis nostre
querere de christo. utrũ sit in eo plura eẽ. ¶ Postꝙ
ergo distinximus de eẽ ut possemus nobis cauere ab

equiuocatione uolum⁹ declarare positionẽ quã tene-
mus in hac mã. Sciẽdum ergo ꝙ sic imaginabimur
essentiã creature se hẽre ad eẽ sicut mã suo mõ se hẽt
ad extensionẽ. sicut ergo mã de se dicit quid nõ exten
sum. ⁊ si debeat eẽ extensa: opʒ ꝙ ei superaddat q̃ti-
tas que est eẽntialiter ipsa extẽsio. sic quelibet eẽntia
creata dicit aliquid de se nõ existens. ⁊ ad hoc ut exi-
stat opʒ ꝙ ei superaddat eẽ ꝙ sit eẽntialiter ipm exi-
stere. sed tamẽ sufficit vnũ existere in vna re. ⁊ vnũ eẽ
ad hoc ut oĩa existãt ⁊ sint per illud. sic in vna re suffi
cit quãtitas vna ad hoc ꝙ oĩa sint extensa per illam.
per illã eni eadẽ quãtitatẽ per quã extendit mã albe
do ⁊c̃. accidẽtia recepta in mã. ergo mã extendit per
quãtitatẽ qꝛ subicit extensioni. alia ṽo accidẽtia extẽ
dũtur per quãtitatẽ qꝛ recipiunt in re extensa. vñ nõ
opʒ ꝙ quot sunt extensa tot sint quãtitates. sed ima-
ginabimur ꝙ suba extendit qꝛ pficit per quãtitatem.
alia ṽo acñtia extẽdunt qꝛ recipiunt in re extẽsa. sic
⁊ in pposito suba cuiuslibet creature existit: qꝛ perfi-
citur per eẽ. accidẽtia aũt existunt qꝛ recipiunt in exi
stente. accidẽtia quidẽ sicut nõ sunt entia qꝛ non sunt
entis. ut dicit in 7° metaᶜᵉ. Ita possum⁹ dicere ꝙ nõ
sunt exñtia nisi qꝛ sunt exñtis. vnũ est ergo eẽ per qḋ
existit suba qꝛ perficit per illud. ⁊ per qḋ existũt acci-
dentia qꝛ recipiũtur in suba iam existẽte. sicut vna est
quãtitas per quã extẽditur suba qꝛ perficit per illam
⁊ per quã extendunt oĩa alia accidẽtia qꝛ recipiũtur
in re iam extensa. ¶ Hys aũt plibatis uolumus ostẽ
dere quõ eẽ plurificari nõ possit. qḋ triplici via uena
bimus. Prima via sumet prout esse comparat ad rei
subaʒ. Scḋa prout cõparat ad oĩa accidẽtia. Tertia
prout ꝯsiderat ſm seipsum. plurib⁹ enim modis non
possumus excogitare plurificationẽ eius. ¶ Prima
via sic patet. Nam si rõne sube uolumus in re aliqua
ponere plura eẽ. hoc nõ erit rõne materie ſm se. sed
magis erit rõne forme qꝛ eẽ nõ sequitur mãm ſm se.
sed uel sequit ipsam formã uel sequit totã eẽntiaʒ cõ-
positam ex mã ⁊ forma. cũ ꝙ distinguamus formam
partis ⁊ formã totius tripliciter ex parte forme pos-
set aliquis intelligere plurificari ipsum eẽ. Primo si
eẽnt in re plures forme partis. Secũdo si eẽnt in ea
plures forme totius. Tertio dato ꝙ in re nõ sint nec
plures ~~substãtie~~ nec ille: tñ eo ipso ꝙ est in ipsa re for-
ma partis ⁊ forma totius videt ibi eẽ duplex eẽ. vnũ
qḋ fluit a forma partis ⁊ aliud qḋ fluit a forma toti⁹.
difficultates ergo iste: ut ex pluralitate formaꝝ argu
amus pluralitatẽ ipsius eẽ potissime locũ hñt in sub-
stantijs mãlibus. in substãtijs ṽo separatis qui negãt
ibi cõpositionẽ ex mã ⁊ forma ⁊ dicũt eas eẽ qualdã
formas per se exñtes subterfugiũt oẽs difficultates
tactas. qꝛ hac ypothesi stante nõ erit ibi distinctio in
ter formã partis ⁊ formã totius. qꝛ nã earũ hẽt partẽ
⁊ partẽ: non tñ hẽt mãm ⁊ formã. sed est simplex for-
ma. ¶ Rursus in vna ⁊ eadẽ intelligẽtia nõ erũt plu
res substãtiales forme: qꝛ hec locũ hẽre non põt nisi
in formis receptis in mã. qꝛ forma substãtialis per se
stans nõ est ulterius susceptiua alteri⁹ subalis forme.
nullo ġ modo sunt ibi plures subales forme nec ptis
nec totius. ergo qꝛ ibi talis distinctio locũ nõ habet:
uolumus ondere ꝙ in rebus materialibus nullo mõ
propter pluralitatẽ formarũ contingit ponere plura
esse. Nam pmo hoc nõ potest poni propter formam
totius ut dicatur ideo in re aliqua esse plura eẽ: quia
sunt in ea plures forme totius. Nam cuʒ forma toti⁹
sit forma que est totum sine esse. si in re aliqua essent
plures forme totius in eodem toto essent plura tota

qḋ est incõueniẽs. utrũ aũt in aliquo possit eẽ vna forma totius nãliter. alia võ per assumptionẽ: utputa ꝙ hõ manẽs homo virtute diuina assumeretur in eo nã leonis. ita ꝙ esset simul leo ⁊ hõ. sicut fuit in dei filio ꝙ ipse manẽs deus assumpsit nãꝫ humanã ⁊ est simul deus ⁊ hõ. ⁊ utruꝫ in christo uel aliquo alio si posset esse siłis modus assumptiõis ꝑpter pluralitatẽ naturarũ eẽnt in eodẽ tali plura eẽ p̄sens speculatio nõ patitur. ¶ Intendimus eni loqui de nãli cursu rerũ ſm quẽ modũ ipossibile est nãliter in eadẽ re esse plures tales nãas quas appellam⁹ formas totius. ¶ Rursus in eadem re nõ possunt eẽ plura eẽ ꝑpter plures formas partis. Nam non est intẽtio nr̃a ad p̄sens determinare. utrũ loquẽdo de forma partis possint in eadẽ re eẽ plures substãtiales forme. Sed intẽdim⁹ dicere ꝙ ꝑpter pluralitatẽ taliũꝫ formarũ nõ opꝫ in re ponere plura eẽ. loquẽdo de eẽ ꝙ realiter differt ab essentia ⁊ ꝙ nõ est de rõne rei nec ingredit̃ q̃dditatẽ eius. Naꝫ ut dicebat̃ eẽ qḋ est a forma partis non est re differens a mã ⁊ forma: qꝛ talis forma seipsa ꝑficit mãm ⁊ mã seipsa perficit per formam. ita ꝙ nõ est ibi eẽ mediũ ꝙ sit res aliqua differẽs realiter a mã ⁊ forma. tale ergo eẽ iã intelligit̃ eẽ aliq̃d ꝙ informat mãꝫ ⁊ tunc est ipsa forma ⁊ nõ differt realiter ab essentia forme: qꝛ forma per seipsa informat mãm ⁊ ꝑficit eã. uel tale eẽ nõ intelligit̃ eẽ forma sed participatio forme ⁊ tũc nõ differt realiter ab eẽ mãe: qꝛ sicut forma per seipsam informat mãm. ita mã per seipsam participat formã ⁊ informat per eam. tale ergo eẽ qḋ respicit formã partis: siue accipiat̃ ut est forma: siue ut participatio forme nõ differt realiter ab eẽntia materie ⁊ forme. ideo tale eẽ nõ facit realem cõpositionẽ cũ essentia. ¶ Rursus tale esse pertinet ad rõnem ⁊ ad quidditatẽ rei. iõ de eo nõ est p̄sens sermo. cũ eniꝫ dicimus utrũ in re sint plura eẽ nõ intelligimus de esse qḋ est modus eẽndi uel ꝙ nõ differt realiter ab essentia nec facit realẽ cõpositionẽ cũ ea. igit̃ ꝑpter plures formas partis poterim⁹ in re ponere diuersa esse que sunt idem ꝙ forma. uel ponemus ibi diuersa eẽ. i. diuersos modos eẽ participãdi formaꝫ. sed diuersa eẽ que sint res realiter differẽtes a mã ⁊ forma ibi non possimus ponere. dicemus itaqꝫ ꝙ quotcũqꝫ subãles forme ponant̃ in eadẽ mã. ex oĩbus illis formis cum mã fiet vna eẽntia per se ꝙ utrũ ⁊ quõ sit possibile ꝙ ex plurib⁹ in actu fiat vna eẽntia per se nõ est presentis speculationis. attñ patet ꝙ sic opꝫ nos dicere si posuimus in eodẽ plures subãles formas. de illa aũt vna eẽntia que resultabit ex mã ⁊ ex oĩbus illis formis subãlibus ꝯtinget dubitare. utrũ sit aliq̃d in reꝫ nã ⁊ poterit illa eẽntia intelligi cũ opposito ipsius eẽ qꝛ poterit intelligi nõ eẽ. ⁊ ideo opꝫ ꝙ realiter differat ab eẽ ⁊ si debeat talis eẽntia existere in rerum nã opꝫ ꝙ ei supaddat̃ ipm eẽ. istud est ergo eẽ de quo loquimur qḋ respicit totã eẽntiã ⁊ totã subãm rei. ⁊ qꝛ in qualibet re nãliter loquẽdo nõ est nisi vna talis essentia: ⁊ nõ est nisi vna forma totius. iõ vni⁹ rei vnicũ est eẽ. Stringim⁹ ergo sermonẽ nostrũ ⁊ dicamus ꝙ in eadem re nõ põt plurificari eẽ per plures formas totius. qꝛ in vna re nõ est nãliter nisi vna talis forma. nec ẽt plurificabit̃ eẽ ꝑpter plures formas partis. qꝛ esse istud de quo loq̃mur nõ respicit formã partis: ſꝫ totius. Nec tertio dicet̃ plurificari tale eẽ ꝑpter formaꝫ partis ⁊ totius. ut dicat̃ qḋ est vnũ eẽ ꝙ respicit formã partis ⁊ aliud qḋ respicit formã toti⁹. Nã ꝑpter formã partis nõ erit ibi eẽ ꝙ sit realiter differens ab essentia. sed tale eẽ dicemus in qualibet re eẽ vnũ tm̃ ꝑpter vnã totalẽ eẽntiam ⁊ per vnã formã toti⁹: q̃re si cõparet̃ esse ad ipsam subãm semp in vna re nãliter est vnũ eẽ. utrũ aũt miraculose possint in eadẽ re esse plura eẽ nõ spectat ad p̄sens. ¶ Secũda via ad inuestigandũ hoc idẽ sumit̃ ex eo ꝙ eẽ cõpat̃ ad accñtia. Nã ꝑpter plures formas subãles nõ ponim⁹ in re plura eẽ. nec ẽt possum⁹ ibi ponere talem pluralitatẽ ꝑp formã subãlem ⁊ accñtaleꝫ uel ꝑpter plures formas accñtales: qꝛ accñtis eẽ est ineẽ. accidẽti eni nõ cõpetit per se eẽ. nam si accñs p̄ter eẽntiã suaꝫ hẽret suum ꝓpriũ esse. tũc illud accidẽs nõ accideret rei nec esset in alio ſꝫ esset per se exñs. nã hoc est eẽ in alio eẽ per esse alterius. ⁊ ideo accidẽtis eẽ est inesse. qꝛ accidẽs ideo est qꝛ inest ⁊ ideo existit q̃ est in exñte: ergo ꝑpt plures formas accidẽtales uel ꝑpter formã subãlem ⁊ accidẽtalẽ nõ opꝫ in re ponere plura eẽ: qꝛ accñtia nõ existũt nisi qꝛ sunt in existẽte ⁊ nõ sũt nisi qꝛ insũt. Est ãt ⁊ alia rõ quare ꝑpter accñtia nõ opꝫ plurificari esse. Nam esse ut dicebat̃ nõ respicit formã partis sed formã totius. Imaginamur enim ꝙ forma ꝑficit mãm: ⁊ ista talis ꝑfectio nõ est esse ꝙ sit res alia a mã ⁊ a forma. sed uel est ipsa forma uel participatio forme. ⁊ ut est participatio forme nõ est res alia a mã. ſꝫ est quidã modus se habẽdi quẽ hẽt mã ut est sub forma. ut aũt est forma nõ est reꝫ alia ab essentia forme. Rursus qꝛ ꝗ ex mã ⁊ forma fit vna eẽntia per se. a tali eẽntia ꝓgredit̃ eẽ. Si ergo forma ita ꝑficeret mãꝫ ꝙ tñ ex mã ⁊ forma nõ resultaret vna eẽntia quã uocamus formã totius in rebus mãlibus nõ possumus dare eẽ ꝙ eẽt differens ab essentia: ⁊ qꝛ sic est in accidentib⁹ ꝙ accidẽs ita ꝑficit ſbm ꝙ tamẽ ex accidẽte ⁊ ſbo non resultat vnũ per essentiam. Ideo ſꝫ forma substãtialis perficiat mãm ⁊ a forma ⁊ a mã fluat eẽ: accidẽs aũt perficit ſbm ꝙ ab accñte ⁊ ſbo eo ꝙ non faciat vnã per se eẽntiam nullum aliud esse fluit. accñtia ergo q̃tum ad modũ perficiẽdi assimilantur forme partis. sed ex accñte ⁊ ſbo non resultat forma totius quare sicut ꝑpter formã partis ⁊ formã toti⁹ nõ ponimus in re plura eẽ. ita ẽt ꝑpter accñtia ⁊ substantiã nõ opꝫ ponere plura eẽ. ¶ Tertia via ad inuestigandũ hoc idẽ sumit̃ ex parte ipsius eẽ. Imaginamur enim ꝙ eẽ q̃tuꝫ est de se nullo alio participat. alia ergo possunt participare eẽ. ſꝫ ipsum eẽ q̃tum est de se nullo alio participare põt. vñ boeti⁹ in de ebdõ. ait. ꝙ id qḋ est: participare alio põt. sed ipsum eẽ nullo alio participare põt. qḋ sic intelligimus: qꝛ essentia siue sit eẽntia for̃e substãtialis siue accñtalis si hẽret eẽ separatuꝫ adhuc posset participare alio qꝛ posset participare eẽ. ſꝫ si eẽ eẽt separatũ nullo alio participare posset. vnde si subã esset separata hẽret aliquid aliud p̄ter suã eẽntiam: qꝛ hẽret eẽ ⁊ participaret eẽ. Sed si eẽ esset separatũ nihil aliud hẽre posset p̄ter se ipm. hoc est ergo ꝙ ait boeti⁹. qḋ id qḋ est hẽre aliq̃d põt p̄terq̃ ꝙ ipsum est. ipsuꝫ võ eẽ nihil aliud p̄ter se hẽt admixtũ. q̃ ergo ꝯsiderat q̃ est ipꝫ eẽ. patet ꝙ eẽ q̃tum est de se est sũma actualitaꝫ que posset reperiri in vnaquaqꝫ re. ut eẽ lapidis q̃tuꝫ est de se est summa actualitas que possit reperiri in lapide ⁊ esse ligni in ligno. dicimus aũt q̃tum est de se. qꝛ eẽ ſm se non nisi actualitateꝫ dicit. ſꝫ si dicat possibilitatẽ hoc est rõne eius in quo ~~reperitur~~ recipitur ⁊ in quo est aptuꝫ natum recipi. vnde esse ꝙ nõ recipitur in aliquo nec est aptũ recipi in alio omnino purissimam actualitatem importat ꝙ nõ possumus dicere de forma. reperitur eni forma q̃ nec recipit̃ in alio nec ẽ apta nata recipi. sed est per se existenꝫ ut patet in substantiis separatis

sequendo opinionē illam ꝙ non sit ibi compositio ex mā ⁊ forma nec tñ propter hoc forme ille sunt actus purus. sed nō est possibile dare tales esse ꝙ nō sit receptū nec aptū natū recipi in alio quin sit purus act⁹. eē ergo quātū est de se dicit sūmā actualitatē possibilem reperiri in entibus. talia aūt nō possunt in eodē plurificari: qz tūc illa hērent per se ordinē adinuicē ⁊ vnū de se esset possibile respectu alterius ⁊ ꝙ esset tale nō esset eē sed esset forma. ⁊ ideo sicut in eodem nō reperiunt̄ plures albedies. qz tūc vna eēt pfectio alterius ꝙ nō patit̄ rō albi ut albū per albuȝ pficiat̄. sic nec in eodē esse poterūt plura esse: qz tūc vnū pficeret̄ per aliud qd̄ nō patitur rō ipsius eē. si bñ ↄsiderent̄ iam dicta. patet ꝙ siue eē cōparet̄ ad subam siue ad accñtia. siue ↄsideret̄ ſm se vnı⁹ rei vnicuȝ est esse.

Ad primum dicēdū: ꝙ in corporib⁹ aiatis loquēdo de aiatis alijs ab homine nō sunt plures forme nec plures nature nisi ſm rōnem: ut in leone est vna forma tm̄. ⁊ illa pōt ↄsiderari dupliciť. uel ut est aia. uel ut supplet viceȝ forme mixti. ⁊ sic in leone erūt duo motus. vn⁹ qui est deorsum ⁊ iste est mot⁹ generis ⁊ est ab aia ut sequitur eā grauitas. aliuȝ progressiu⁹: ⁊ iste est ab aia ut aia est ⁊ est ab ea ut sequit̄ eam appetitus ⁊ est ad oēm differentiā positionis. sic etiā possemus ibi ponere tertiū moduȝ videlicet motū augmenti qui est etiā ad oēm dr̄iam positiōis ⁊ est ab aia ut uegetat corpuȝ nec pp hoc sūt in itēctione plures forme. sȝ vna ⁊ eadē aia est in leone que est sensitiua uegetatiua ⁊ supplet vicem forme mixti. ex quib⁹ sunt in leone tres mot⁹. videlȝ motus pgressiu⁹; motus augmēti: ⁊ motus deorsuȝ. ad formā autē arguendi ꝙ ibi sunt plures motus ibi sunt plures nature. uerū est ſm rōnem: qz nō opȝ tantam vnitatē dare in effectib⁹ quātā damus in cā. Nā enim est cā motus ⁊ est pn̄m mot⁹ ut dicit̄ in 2° phisi. attñ nō opȝ si sunt plures motus in aliquo ſm rem ꝙ sint ibi plures nāe ſm rem. imo ab alio eadem nā ſm rem aliter ⁊ aliter accepca possunt cāri plures motus realiter differētes. ut ab eadē aia causant̄ motus progressiuus ⁊ augmenti. sed dicet aliqs ꝙ opȝ in aliquo dare plures formas ⁊ ita plures nās ut in hoie. quid aūt sit de hoc nō determinam⁹ ad p̄sens. posito tñ ꝙ essent in hoie plures nature ⁊ plures forme essent in eo plures forme partis. nō aūt plures forme toti⁹. ⁊ ideo nec plura esse. ¶ Ad 2m dicendū: ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile nō opȝ ꝙ habeāt aliud eē. sȝ sufficit ꝙ alio mō cōparent̄ ad illud eē. ut aia ⁊ corpus qz faciūt vnā essentiā hñt vnū esse. attñ ad illud eē non comparant̄ eodē mō: qz aia loquēdo de aia intellectiua est inseparabilis ab illo eē. corpus aūt per separationē aie pōt separari ab illo esse. ⁊ iō aia intellectiua est icorruptibilis. corpus vō corruptibile. ¶ Ad 3m dicendū: ꝙ nō dabit̄ sufficiēs cā. videlicet ꝙ ubi sunt plures motus eiusdē generis uel plures motus locales ꝙ ibi sint plures materie uel plures forme. dato tñ ꝙ sic eēt essent ibi plures forme partis. nō aūt plures forme totius. ⁊ per ↄñs nec plura eē. ¶ Ad 4m dicendū: ꝙ vnū ⁊ idem esse est per qd̄ subsistit suba. ⁊ per qd̄ existūt accñtia: qd̄ quō sit est in supiorib⁹ determinatū. Realiter ergo est vnū subsistere ⁊ vnū eē in oi re. sed per illud eē existit suba tanꝙ aliquod qd̄ perficit̄ per tale ⁊ tanꝙ aliquod qd̄ per se existit. existunt aūt accñtia qz recipiunt̄ in exñte. ¶ Ad 5m dicendū: ꝙ esse est in eodē genere cū eēntia. sed non cū essentia qualibet sed cū eēntia sube cui per se ⁊ pmo cōpetit eē. accñtia vō nō sunt per esse sui generis. sed per eē sube. vnde eoȝ eē est in esse ⁊ intñ sunt inꝗtū insunt loquēdo de nāli cursu eoȝ. quid aūt deus possit facere per miraculū nō spectat ad pñs. ¶ Ad 6m dicendū: ꝙ in eodē est forma partis ⁊ totius: sed non ppter hoc sunt ibi plura eē. qz esse nō nūatur nisi put nūatur formatio ei⁹. ⁊ qz in vna ⁊ eadē re est vna forma totius. iō in vna ⁊ eadē re est vnū tm̄ esse. ¶ Ad 7m dicendū: ꝙ nō est simile de motu ⁊ de quiete ⁊ de esse ⁊ de nō esse. naȝ motus ⁊ quies hñt fieri in tpe. ⁊ ideo si eēnt in instāti eēnt in quolibet instāti illius tēporis. ⁊ qz vnū ⁊ idē instans pōt esse finis tēporis qd̄ mensurat motū. ⁊ initiū tēporis qd̄ mēsurat quietē. illud instans aliquo mō ptinebit tam ad tēpus qd̄ mēsurat motū ꝙ ad tps qd̄ mensurat quietē. in illo ergo instāti eēt motus ⁊ quies qd̄ est impossibile. ista g̃ rō aliquid pbat ⁊ aliqd supponit. supponit quidē ꝙ des ⁊ motus fiant in tpe. pbat autē ex hac suppōne facta ꝙ nō possunt fieri in instāti. ergo si ex hoc uolumus procedere ad pbationē ipsius eē: opȝ ꝙ supponam⁹ ꝙ esse ⁊ nō esse fiant in tpe: ⁊ tunc erit ibi peccatū in mā: qz supponet̄ falsum. erit etiā ibi peccatū in forma qz petet ibi ꝙ est in pncipio. nā ibi ↄdudebant̄ ꝙ esse ⁊ nō esse fierēt in tpe. ⁊ qz hoc opȝ ibi presupponere pbabit idē per idē ⁊ ↄcludet ꝙ supponebat. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ ut dicebat̄ supra nō opȝ dare tantam vnitatē in effectib⁹ ꝗtam damus in cā. ⁊ ideo si ab eē causat̄ agere nō opȝ ꝙ in re sint tot esse quot sunt ibi agere. uel non opȝ ꝙ res hēat tot esse quot hēt operationes. possumus aūt ⁊ aliter dicere. Nam calefacere presupponit eē calidū ⁊ scindere p̄supponit esse acutū. si ergo idē calefacit ⁊ scindit. idē hēbit duplex esse. calidūȝ .f. ⁊ acutū. sed tūc equiuocat̄ in eē. Nam eadē res hēt esse calidū albū ⁊ acutū. sed ista esse uel dicūt ipsas formas uel participationes forme. ⁊ talia esse plurificari in eodē nō est incōueniēs. ¶ Ad 9m dicēduȝ: ꝙ aia sentit ⁊ intelligit. sed ex hoc nō arguit̄ ꝙ in ea sint diuersa eē .i. diuersa existere. sed solū concludit̄ ꝙ in ea sint diuerse qualitates ⁊ diuerse potentie: ut sensus ⁊ intellectus. in hoc eni argumēto equiuocat̄ in esse. sicut equiuocabatur in argumēto alio. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ per illud idē existere per qd̄ existit substātia existit ⁊ accidēs. nec tamē sunt eodē modo existētis accñs ⁊ substātia: qz ad illud existere nō codeȝ modo comparant̄. sed ut dicebat̄ substātia existit per se ⁊ perficit̄ per eē sed accñs existit: qz recipitur in existente: nisi ergo substantia existeret accñs nō existeret. per illud ergo eē per qd̄ existit substātia per se ⁊ primo existit accñs ex ↄsequenti. ¶ Ad 11m dicendū: ꝙ cū dicimus aia est actus corporis. querimus utrū corpus dicat aliquid in actu de se p̄ter aiaȝ est querere utrū in re aiata sint plures forme. ꝙ si cōcedatur nō habet̄ intentū. dicebat̄ eni supra ꝙ eē nō numerat̄ ſm formas partis: sȝ solum ſm formas totius. uel si nūat̄ ſm formas partis. hoc erit soluȝ ſm formā ultimaȝ ⁊ complestiuā. ⁊ qz quātūcunqȝ in re ponant̄ plures forme pt̄is: tñ semper est ibi vna forma totius ⁊ vna forma cōplestiua. ideo semp est ibi vnū esse. ¶ Ad 12m dicendū: ꝙ suppositū hoīs corrumpit̄ ⁊ aia nō corrumpit̄. sed ex hoc nō concludit̄ ꝙ in hoie sint plura esse. sed sufficit ꝙ ad illud eē suppositum hoīs ⁊ aia nō comparent̄ eodē modo. Naȝ quia ab illo esse aia est inseparabilis. suppositum vō hoīs est separabile ideo aia est incorruptibilis. suppositūȝ vō corruptibile. ¶ Ad 13m dicendū: ꝙ a mā nō egredit̄ eē aliquod sine forma. ⁊ iō a mā ⁊ forma nō egrediunt̄ duo esse. sed vnū esse tm̄.

u **Undecimo queritur** Utrū possit creari esse sine essentia. ⁊ videt ꝙ sic: qꝛ sic se habet forma ad mām ita se habet eē ad essentiā: sed forma pōt creari sine mā ut apparet in substātijs separatis que sunt forme per se existētes. ergo ⁊ eē poterit creari sine eēntia. ¶ Pꝛ. plura pōt deꝰ facere q̄ noster intellectus pōt intelligere. Sed intellectꝰ noster pōt intelligere eē sine eēntia. g̊ deꝰ pōt facē. pꝓbatio assumpte. nā noster intellectus pōt itelligere priꝰ sine posteriori. sed eē est prius oībus alijs. iuxta illud qđ dicit in tertia ꝓpōne de causis. pma rerū creatarū est esse: ergo ⁊c̄. ¶ Pꝛ. qđ nō p̄supponit potētiā passiuam pōt ꝓducere actū sine potētia. sed deus nō presupponit potētiā passiuam. ergo pōt ꝓducere actum sine potētia. poterit ergo deus producere eē sine eēntia: qꝛ eēntia se habet ut potētia passiua ⁊ ut receptiua respectu eē. poterit ergo deus ꝓducere eē sine eēntia. sed nos dixi᷑us ꝙ deꝰ non possit. videmur ergo derogare diuine potētie ⁊ videmur dicere ꝙ actio diuina de necessitate presupponit passiuā potentiā qđ est incōueniēs. ¶ Pꝛ. sicut se habet ens apud aiā ꝙ causat ab aīa ad ipsam aīam. sic ut videt se hēt ꝙ causatur a deo ad ipsum deū. sed ens apud aiā pōt itelligi absq̄ eo ꝙ sit receptū in alio. sed sufficit ad hoc ꝙ sit ens apud aiā ⁊ ꝙ sit cāt̄ū ab aīa ꝙ hēat respectū ad aiā. nō opꝫ aūt ꝙ sit receptū in alio. ergo a sili ad hoc ꝙ aliq̄d sit creatū a deo sufficit ꝙ hēat respectū ad ipsum. nō opꝫ aūt ꝙ sit receptū in alio. esse igit qđ cābit a deo sufficit ꝙ depēdeat ab eo ⁊ ꝙ hēat respectū ad ipsum. nō opꝫ aūt ꝙ sit receptū in alio. ¶ Pꝛ. actus qui producit per trāsmutationē opꝫ ꝙ sit actus receptus in alio: qꝛ trāsmutatio fecit nos scire mām. ⁊ fecit nos cognoscere passiuā potētiam. sed creatio est sine trāsmutatione. ergo actus qui producitur per creationē nō opꝫ ꝙ recipiatur in potētia passiua. nec opꝫ ꝙ sit aliq̄d receptū in alio. poterit ergo deꝰ creare eē absq̄ eo ꝙ sit receptū in alio. ¶ Pꝛ. non minus depēdet accn̄s a sb̄o q̄ esse ab essentia. sed deus pōt facere accn̄a sine sb̄o. ergo ⁊c̄. ¶ Pꝛ. esse aīe rōnalis est ab extra. sed in hoīe ⁊ in qualibet re ut dicebat qđ precedēs nō est nisi vnū esse. in ꝓductione ergo hoīs ⁊ aīa ⁊ esse qđ est totius compositi producit a deo. sꝫ agens nāle aliq̄d ibi operat ⁊ aliq̄d producit. producet ergo essentiā sine eē. cū esse illud producat a deo. sed si agens nāle pōt ꝓducere eēntiam sine eē. multo magis deꝰ poterit ꝓducere eē sine eēntia. magis enī videt hēre de repugnātia ꝙ ꝓducat potētia sine actu ut eēntia sine eē. ꝙ producatur actus sine potētia. ut esse sine eēntia. ¶ Pꝛ. deus est agēs volūtariū ⁊ assimilat sibi suos effectus. ergo ꝓducit effectū sicut ipse est. sed ipse est ipsum eē nō receptū in alio. ergo poterit ꝓducere eē nō receptū in alio. ¶ Pꝛ. deus pōt qđ nō iplicat ꝯtradictionē. sꝫ ꝙ sit eē nō receptū in alio siue in eēntia nō implicat ꝯdictionē. cū hoc sit in ipso deo. igitur deꝰ poterit hoc facere. ¶ Pꝛ. eē nō depēdet ab eēntia ad hoc ut sit qꝛ cū eēntia hoc mō depēdet ab eē. sic esse isto mō depēderet ab eēntia. ibi eēt circulatio uel idē dependeret a seipso: qꝛ si esset depēdens ab eēntia ⁊ eēntia ab eē. ergo esse ab eē. poterit igit deus facere eē sine eē. cū eē ad sui eē nō indigeat eēntia: nec depēdeat ab ea. ¶ Pꝛ. sup factio nō est factio ⁊ factū nō est factū. fieri nō erit fieri. sꝫ factio eē nō est factio eē ~~mē~~: qꝛ hoc factū nō est illud factū. g̊ ⁊ fieri vniꝰ rei non erit fieri alteriꝰ ⁊ poterit vnū fieri sine alio fieri. ¶ Pꝛ. humanitas in christo ut multi dicunt est ibi sine ꝓprio eē. ergo deus in incarnādo verbum suū fecit eēntiam sine eē. ergo multo magis poterit facere eē sine eēntia: qꝛ maiorē actualitatē dicit esse q̄ eēntia. ¶ Pꝛ. mā fuit ꝓducta sine ꝓprio eē: qꝛ dicit fuisse ꝓducta in formis. ergo multo magis poterit ꝓducere eē sine eēntia ꝓpria. ¶ In ꝯtriū est: qꝛ eē est actus eēntie. sed si diffinitur actus in diffinitiōe eius ponet propriū susceptiuū. si ergo diffiniret eē in diffinitione eiꝰ poneret eēntia. de rōne igit vniꝰ eē est eēntia. sed deus nō potest facere aliquid sine eo ꝙ est de rōne eiꝰ. ergo ⁊c̄. ¶ Pꝛ. cuilibet forme materiali r̄ndet ꝓpria mā. ⁊ cuilibet eē creato ꝓpria eēntia. sed nō pōt fieri aliq̄d sine eo ꝙ est sibi ꝓpriū. ut nō posset produci hō ꝙ nō eēt risibilis. ⁊ nō posset ꝓduci triangulus qui nō hēret tres. ergo nō pōt produci eē sine ꝓpria eēntia. ¶ Pꝛ. vult augꝰ 8° de trini. c. 3. ꝙ deus per hoc est sūmū bonū: qꝛ nō est nisi bonū. ergo a sili per hoc hēt aliquid sūme eē: qꝛ nō est nisi esse. si ergo posset creari aliquid qđ nō eēt nisi eē illud hēret sūme esse qđ repugnat creature.

Respondeo dicendū: ꝙ anteq̄ soluamus ad q̄ōnem quesitam. Utrū s. possit creari eē sine eēntia. adducemꝰ quedā ad declarandū ꝙ eē ⁊ eēntia realiter differūt. videmꝰ enim in creaturis. sed q̄tum ad presens spectat que non possumus plene saluare nisi in eis differret eēntia ab eē. ¶ Primū est ꝙ ois eēntia cuiuslibet creature pōt itelligi cū opposito ipsius eē. ¶ Secundū est qꝛ quelibet eēntia creature participat eē ⁊ oē eē in creaturis est quid ꝑticipatū. ¶ Tertiū est ꝙ eēntia creature est q̄d per se in genere ⁊ determinata ad genꝰ. ¶ Quartū est qꝛ in creaturis reperit anologia entis. ¶ Quintū quia ois sub̄a creata participat aliquod accidēs. ¶ Sextū qꝛ ois creatura est aliquo mō mutabilis s̄ꝫ sub̄aꝫ. de p̄o ⁊ sexto habitū est supra. Nam nihil pōt intelligi cū opposito sui ipsius. quicq̄d ergo pōt intelligi cum opposito ~~alter~~ est realiter differens ab ipo. erit ergo essentia realiter differēs ab eē. ¶ Rursus ut dicebat oē mutabile ex quadā informitate formatur. eo ergo ipso ꝙ eēntia pōt acquirere eē ⁊ perdere eē. ⁊ mutari s̄m ~~se~~ intelligit eē aliquid informe respectu esse ⁊ intelligitur ꝙ eē sit perfectio ipsius essentie. ⁊ per ꝯn̄s intelligit ꝙ eē sit alia res ab essentia. Restat ergo de alijs quatuor diffusius ~~querere~~. ¶ Ostēdemus enī ꝙ creatura nō participaret eē. nec esse creature diceret ꝙ participat nisi eēt ibi differētia realis. Nā ois participatio uel est per modū potētie uel est per modū actus. ita ꝙ potētia ut potētia est suscipit ⁊ recipit ⁊ participat aliud. actus aūt ut actus est suscipitur recipitur ⁊ participat ab alio. hoc est. dicit enim participare quasi partē capere. qđ enī totū in seipso pmo habet nō participat illud. sed habet plenitudinē eius potētia ergo recipiēs actum dicit participare ipsum: qꝛ oē qđ recipit in aliquo recipit per modū rei recipiētis. ⁊ qꝛ potētia deficit ab actu nō potest recipere actū in sua plenitudine. ⁊ iō oꝫ participare ipsū: ut si eēt calor separatꝰ ⁊ calor in mā. calor ille separatꝰ eēt ~~fūdamētalis~~ calor ⁊ hēret in se oēm rōnem caloris. calor aūt in mā eēt participatus ⁊ diminutus iuxta capacitatē sui subiecti. ⁊ sicut potētia participat actum qꝛ nō ~~poterit~~ recipere actū s̄m suā totalem plenitudinē. sic actus in mā receptus dicit participatus: qꝛ nō recipit ibi s̄m suā totalē ~~actualitatē~~. hoc ergo modo eēntia participat eē. sicut potentia participat actū: qꝛ nō potest ipsum recipere s̄m suā totalitatē. ⁊ eē participat ab eēntia sicut actus participat a potētia: qꝛ nō

recipitur ibi ſm ſuam plenitudinez. ſic ergo dicemus de eſſe creature reſpectu eſſe diuini. ſicut diceremꝰ de calore in mā reſpectu caloris ſepati. nā calor in mā du pliciter dicit̄ calor participatꝰ. ¶ Primo ut comparat̄ ad ſuū ſbm. ¶ Secūdo ut cōparat̄ ad calorem ſeparatū ⁊ purū. reſpectu ſui ſubiecti eſt calor participatꝰ qꝛ eſt calor ſm partē receptus eo ꝙ ſbm ſuū nō pōt ipſum in ſui plenitudine recipere. ¶ Rurſus calor in mā nō ſolum dicit̄ eē quid participatū reſpectu ſui receptibilis: qꝛ in eo imperfecte recipit̄. ſed etiā dicit̄ eē qd participatū reſpectu caloris ſeparati. qꝛ qd̄ calor ſeparatus hēt pfecte ⁊ in quadā plenitudine: hēt calor in mā imperfecte ⁊ ſm participationē. ſed iſtā imperfectionē quā hēt calor in mā reſpectu caloris ſeparati ſumit̄ ⁊ ex impfectione quā hēt reſpectu ſuipſiꝰ ſubiecti. ut qꝛ calor in mā eſt calor aptus natus recipi ⁊ receptus: ideo eſt impfectus in ſe. ⁊ qꝛ eſt impfectꝰ in ſe erit impfectus reſpectu caloris ſeparati. ſꝫ ſi tollatur hoc ꝙ nō ſit impfectus in ſe ⁊ nō ſit aptꝰ natus recipi nō erit imperfectus reſpectu alterius. ſiquis ḡ diceret ꝙ calor iſte ſenſibilis nō eſt calor receptus in alio ⁊ tn̄ dicit̄ eē calor participatꝰ qꝛ eſt calor diminutus reſpectu caloris ſeparati. ſic dicens diceret repugnātia dictis. Nam calor ſenſibilis nō eēt calor diminutus reſpectu caloris ſeparati niſi eēt calor receptꝰ. Sic ⁊ in ꝓpoſito eē creature eſt eē diminutū qꝛ eſt eē receptū in creatura hēt dimiutū eē: qꝛ hēt aliqd aliō ꝙ eē. ſꝫ ſi eē creature nō eēt eē receptū nō eēt eē diminutū. actus enī nō dicit̄ eē qd diminutū nec qd ꝑticipatū niſi rōne potētie in qua recipit̄. vn̄ nō eſſet aliqs actus qui nō eſſet in potētia receptus nec eſſet aptus natus recipi. ille nō eſſet niſi actus: ac per hoc eēt infinitus actus ſm q̄ modū ut dicebatur ſupra in 8° de trini. c. 3. arguit augꝰ. deum eē infinitū bonū: qꝛ nō eſt niſi bonū. niſi ergo intelligamus ꝙ eſſe ſit aliqd in eſſentia receptū. tollimus ꝙ nō ſit quid participatū nec in ſe nec reſpectu alterꝰ. actui enim nō cōpetit limitatio niſi rōne potētie in qua recipit̄. nec dici pōt ꝙ iſta dr̄ia non ſit ſm rem: qꝛ ſi ex hoc ponimꝰ ꝙ eē creature eſt quidā diminutꝰ actus: qꝛ nō recipitur in potētia ſm ſuā plenitudinē. opꝫ ꝙ recipiēs ſit re differens a recepto. aliter enīꝫ nō reciperet ipm diminute. nō enī dicemus ꝙ idem ſeipſum diminute recipiat. ¶ Viſo quō non poſſumus ſaluare participationē in entibus niſi ponamus ꝙ eēntia ſit re differens ab eē. volumꝰ oñdere quō non poſſumus ſaluare in entibꝰ qꝛ ſint in genere ⁊ ꝙ determinent̄ ad genus: niſi ponamꝰ iſtud. Nam ſm cōmētatorē in 2° metaᶜᵉ. dr̄ia eſt inter genꝰ ⁊ mām: qꝛ mā dicit potentiā purā. genus vō dicit formā mediā inter potētiam ⁊ actū. quidditas ergo cuiuſlibet creature eoipſo ꝙ eſt in gn̄e per ſe dicit quid in potētia ad actū. ⁊ per ꝯn̄s qd in potentia ad eē. nō erit igit̄ eſſentia ipſum eē. iſto igit̄ modo intelligemꝰ res eē in genere ⁊ eē in diuerſis generibꝰ. ut qꝛ nulla eſt creata res que ſit ipm eē ſed eſt in potētia ad eſſe. ⁊ ſm ꝙ eſt apta nata magis ⁊ minꝰ recipere de eē ſic ꝯſtituit alium ⁊ alium gradum entis ⁊ ſic eſt in alio ⁊ alio genere. uel in alia ⁊ alia ſpecie entiſ. nec ualet qd̄ quidaꝫ obiciūt. ꝙ poſſum intelligere aliquid hēre de hoc ⁊ de illo ⁊ eē mediū inter hoc ⁊ illud abſqꝫ eo ꝙ ſit quid compoſitū ex hoc ⁊ illo. ut poſſuꝫ intelligere aerem eſſe grauē reſpectu ignis ⁊ leuē reſpectu aque abſqꝫ eo ꝙ ſit cōpoſitus ex igne ⁊ aqua. uel duabꝰ naturis ex graui ⁊ leui. ſed aer dicit mām vnā in qua aliquo mō reſeruat̄ grauitas ⁊ leuitas. ſic forte diceret aliquis: ꝙ creatura dicit reꝫ vnā in qua aliquo modo reſeruat̄ potētia ⁊ actus. ut ſba angeli eſt potentia ⁊ eſt actus. ſicut potentia reſpectu cauſe pme eſt actus reſpectu rerū corporaliū. non tn̄ opꝫ ꝙ in angelo ſint due res. quaꝝ vna dicat̄ potētia ut eēntia. ⁊ alia dicat̄ actus ut eē. ſꝫ vna ⁊ eadē res erūt eēntia ⁊ eē. ⁊ dicet̄ potētia ⁊ actus nō reſpectu eiuſdē ſed diuerſoꝝ. ſꝫ talis intellectū nō quietat. Nam ut proſequamur extra propoſita ⁊ ex illis eiſdē ex quibꝰ fit rō in oppoſituꝫ faciamus rōnem ad ꝓpoſitū. dicemꝰ ꝙ generās q̄tuꝫ dat rei de forma tantū dat ei de eē loco: ⁊ ide eſt ꝙ qꝛ vnū elemētū eſt mālius: aliud vō formalius. mālior elemēta ſunt que hn̄t minus de forma hn̄t minus de loco ⁊ debet̄ eis iferior locus. ſꝫ elemēta formaliora qꝛ plus hn̄t de forma plus hn̄t de loco ⁊ debet̄ eis ſuperior locus ut apparet in igne ⁊ terra. nam terre ꝑꝑ ſuā materialitatē non ſolū debet̄ locus ifimus. ⁊ igni propter ſuaꝫ formalitatē ſupremus. ſed ēt qꝛ terra inter elemēta eſt magis mālis hēt de loco ualde modicuꝫ. ⁊ ignis qꝛ ualde formalis ualde multū. Naꝫ tātū de mā q̄ta eſt ſub vno pugillo terre eſt ſub mille pugillis ignis. ⁊ inde eſt ꝑpter maiorē mālitatem ⁊ formalitatē in elementis. quedā ſunt magis leuia ⁊ magis rara ⁊ occupāt multū de loco. quedā magis grauia ⁊ magis depreſſa ⁊ occupāt parū de loco. quedā aūt ſunt media inter ea. poſſet aūt ⁊ hēre aliū intellectū pter id qd̄ diximus. ꝙ generans q̄tum dat rei de forma tātum dat ſibi de loco. ſed prout ad ꝓpoſitum ſpectat ſufficiat expoſitio tacta. diximus ḡ ꝙ niſi eēnt elementa aliqua magis mālia: aliqua magis formalia non eēt dare cām qꝛ aliqua eēnt magis grauia: aliqua magis leuia: ⁊ aliqua media inter ea: nec eēt dare cāꝫ qꝛ aliqua hērent hunc ſitum aliqua illū ſitum. magis aūt mālia ⁊ magis formalia nō poſſunt eſſe elemēta niſi ſint cōpoſita ex mā ⁊ forma ⁊ niſi differat in eis realiter mā ⁊ forma. ad hoc ergo ꝙ aer ſit medio mō grauis ⁊ medio mō leuis inter ignē ⁊ aquā nō opꝫ ꝙ ſit compoſitꝰ ex igne ⁊ aqua. ſed opꝫ ꝙ ſit cōpoſitus ex mā ⁊ forma per quā cōpoſitionē ſaluare poterimꝰ ꝙ ſit mālior igne quo eſt minus leuis. ⁊ formalior aq̄ quā eſt minus grauis: ⁊ niſi aer eſſet ſic compoſitꝰ ex mā ⁊ forma ⁊ niſi differret in eo realiter mā a forma non poſſemus dare cām q̄re ſic determiarent̄ ad hūc gradū mediū inter ignem ⁊ aquā. ſic ⁊ in ꝓpoſito. angelus eſt quī mediū inter nām diuinā ⁊ nām corporalem. eſt enim angelus qd corporale actuale reſpectu cuiuſlibet corporis ⁊ quid potētiale reſpectu dei. nec tn̄ opꝫ ad hoc ꝙ angelus teneat hunc graduꝫ ⁊ hunc ordinem in genere entiū inter deū ⁊ corpus ꝙ ſit cōpoſitus ex deo ⁊ corpore. opꝫ tn̄ ꝙ ſit compoſitus ex potētia ⁊ actu ⁊ ꝙ in eo differant realiter potentia ⁊ actus. rōne cuiꝰ compōnis ⁊ rōne cuiꝰ dr̄e poteſt eſſe potētialior vno: actualior aūt alio. nec fiat vis in vbo cum dicimus ꝙ aer reſpectu ignis eſt grauior: qꝛ per hoc nō intendimꝰ ꝙ ignis ſit grauis. ſed ꝙ aer deficit a leuitate ignis. uel cuꝫ dicimꝰ ꝙ angelus eſt potētialior deo. per hoc non intendimꝰ ꝙ deus ſit quid in potentia qui eſt actus purus. ſed ꝙ angelus ꝑpter potētialitatē quā hēt admixtaꝫ deficit ab actualitate dei. Redeamꝰ ergo ad ꝓpoſitū ⁊ dicamꝰ ꝙ niſi generās in elemētis caret formā in mā. ⁊ niſi elementum eſſet realiter cōpoſitū ex mā ⁊ forma nō eſſet vnū elementum mālius alio. ſed quodlibet elemētoꝝ eēt ipſa forma. ſic niſi deus pducens q̄libet creaturā caret actuꝫ in potētia. ⁊ niſi quelibet creatura eēt realiter cōpoſita ex potētia ⁊ actu. nō eēt vna creatura potētialior alia ſed quelibet eēt actus. quo poſito tolleret̄ ordo

rerum non possemus saluare gradus in entibus. nec possemus saluare ꝙ vna sub͠a. utputa lapis determinaret ad hoc genus. alia v͠o sub͠a utputa angelus determinaret ad aliud genus. nisi enim eē͠t in reb᷒ cōpositio ex potētia ꝛ actu tolleret ab entib᷒ determinatio ad ꝓpositū. ~~ergo~~ q͠ꝺ declarare volebam᷒ est nihilominus aduertēdū ꝙ lȝ in oībus creaturis sit cōpositio ex potētia ꝛ actu: nō tñ ꝓpter hoc opȝ ꝙ semꝑ sit ibi cōpositio ex mā ꝛ forma: sȝ sufficit ꝙ sit ibi cōpositio ex forma ꝛ eē: uel ex eēntia ꝛ eē. ¶ Ostēso ꝙ in reb᷒ nō reperiret determinatio ad genus: nisi differret in eis realiter eēntia ab eē. uolumus ondere ꝙ hac dīa amota amouet anologia entiū. Nā pma diuisio entis ꝛ pma anologia eius est ƀm cām ꝛ causatū ꝛ ƀm esse purū ꝛ participatū. ~~pma dicit anologice.~~ pma enī facie diuidimus ens in ens per eēntiam ꝛ per participationem. ꝛ dicimus ꝙ ens dicitur anologice respectu utriusq;. sed si in reb᷒ non differt realiter eēntia ab eē. nihil erit ens per participationē. nullum erit eē participatū. quo posito tollitur pma anologia entis. ꝛ per ꝯñs quelibet alia. hac etiā ypothesi stante in entibus nō erit aliq͠d per accñs: ꝛ nulla sub͠a participabit aliquo accñs. Nam pmo itelligimus rem participare esse. ꝛ qꝛ participat eē. ideo nō est eēntialiter ipm eē: nec est eēntialiter ipsa pfectio. ꝛ qꝛ res creata non est eēntialiter ipsa pfectio. possunt eni accidere alie perfectiones ꝛ pōt participare accñtia. solus enī de᷒ est oīno pfectus per eēntiā. creatura ~~puis~~ ~~hel~~ est pfecta per participationē. ideo pfectiōes in creatura pñt eē accñtia. in deo aūt oēs pfectiones sunt sua sb͠a. sȝ nisi creatura participaret eē nō posset participare alia. ꝛ ideo in creatura nihil eē͠t per accñs ꝛ nihil eē͠t in ea ꝙ eē͠t aliud a sua sub͠a. hāc aūt ueritatē plane dicit boetius in libro de ebdomadib᷒. qui aīt ꝙ id q͠ꝺ est participat eo ꝙ est eē ut sit. eē v͠o nō pricipat aliquo alio. tō ergo q͠re res aliqua pōt participare aliquo alio est qꝛ participat eē q͠ꝺ est. ergo participatio cuiuscūq; alterius ꝓsupponit participationē ipsius esse. nisi igitur creatura participaret eē non participet aliquo alio. ꝛ per ꝯñs nihil eē͠t in ipsa per accñs. ¶ Postq͠ꝺ dixim᷒ aliq͠a ad declarandū quō in creaturis differt eēntia ꝛ esse. ꝛ ꝙ de᷒ ꝓducendo creaturā ꝓducit potētiam sub actu: ꝛ eēntiā sub esse. uolumus triplici via inuestigare. utrū sit possibile ꝙ creet eē sine eēntia. videm᷒ enim in rebus creatis tria. Nam oīs creatura determinat ad certū gen᷒ ꝛ ad certā spēm ꝛ hēt determinatum modū indiuidualitatis. Pria ergo via sumet ad suam indiuiduationem. Scđa ex eo ꝙ comparat ad determinatā spēm. Tertia ex eo ꝙ refertur ad determinatū genus. ¶ Prima via sic patet. videm᷒ enim in sacramēto altaris ꝙ deus facit quātitatē sine sb͠o. cetera v͠o accñtia nō sūt sine sb͠o sed fundant in quātitate. est aūt spālis rō quare quātitas pōt eē sine sb͠o: qꝛ q͠titas de se indiuiduat q͠ꝺ patet: qꝛ nō possumus intelligere plura in eadē specie nisi illa sit indiuiduata qꝛ descensus ~~ultra~~ spēm spālissimā nō est per formaȝ sed per indiuiduationē. eo ergo ipso ꝙ quātitas de se hēt ptes. partes ille possent eē eiusdē spēi. opȝ ꝙ q͠titas de se indiuiduet. si ergo quātitas eē͠t separata. adhuc intelligeret hēre diuersas partes que possent eē eiusdem spēi. ꝛ per ꝯñs eē͠t ibi idiuiduatio. ꝛ ideo de quātitate est spālis cā quare virtute diuina ꝛ per miraculum possit eē sine sb͠o. sed de aliys accñtib᷒ videt ipossibile ꝙ possint eē sine sb͠o q͠nō hñt indiuiduari per se. de rōne eni accñtis ut est indiuiduū est ꝙ actu sit in sb͠o: ꝛ qꝛ videt iplicare cōtradictionē ꝙ aliquid sine eo ꝙ est de rōne ei᷒ ~~possit eē~~ accñs ꝙ nō hēt indiuiduari nisi per sb͠m. non videt posse fieri etiā per miraculū ꝙ sit sine sb͠o: ꝛ qꝛ eē nō indiuiduat nisi in eēntia in qua recipit non videt posse fieri ꝙ producat eē sine eēntia. ¶ Secunda via sumit ex eo ꝙ res cōparat ad ꝓpriā spēm. ꝛ ista rō 2ª magis specificabit primā. videmus quidē ꝙ aliquā~~do~~ nō solū indiuiduant per sua susceptiua: sȝ ēt specificant ꝛ determinant ad spēm per subiecta sua: ꝛ tales sunt proprie passiones. proprie enim passiones ex sua eēntia vident eē in genere: ideo in diffinitiōe taliū sb͠m ponit quasi dīa determinās ad spēm: ut sicut aīal est quid cōe ad hoīeȝ ꝛ ad brutū. additū tñ rōnale ꝯstituit hoīem: qꝛ hō est aīal rōnale. additum aūt irrationale ꝯstituit brutum. q͠ꝛ aīal irrōnale est. sic cauū est quid cōe ad symū ꝛ ad ricū. sed si addat ei nasus ꝯstituit symū: qꝛ symum est nasus cauus. si addat ei crus constituit ricū. qꝛ ricum est cauū in crure. uel ricitas est cauitas cruris sicut symitas est cauitas in naso. Nasus ergo ꝛ crus ad cauū in ꝯstitutiōe symi ꝛ rici. se hēt sicut rōnale ꝛ irrōnale ad aīal in cōstitutione hoīs ꝛ bruti. sȝ nihil pōt intelligi eē ~~sine eēntia~~. ꝛ sicut nō pōt intelligi eē ~~sine eēntia~~ ita nec fieri. vñ non est intelligibile ꝙ fieret symū sine naso neq; ricū sine crure. ꝛ qꝛ eē determinat ad spēm per eēntiam in qua recipit nō est itelligibile ꝙ fiat eē sine eēntia. declarabit quidē ꝙ eē per eēntiaȝ in qua recipit nō solum indiuiduat: sed ēt per eam determinatur ad spēm ꝛ ad genus. ꝛ ut magis appareat q͠ꝺ dicitur imaginemur ꝙ aliquis hēat magnū nasuȝ. aliq͠s v͠o paruū crus. ita ꝙ nasus vni᷒ equet cruri alterius. quo posito intelligam᷒ ferrū aliquod uel instrumētū aliquod vnū ꝛ idem q͠ꝺ faciat cauitateȝ in illo naso ꝛ in illo crure. illa aūt cauitas recepta in naso erit symitas. ꝛ ab eodem instrumento recepta in crure erit ricitas. sed cum ricum ꝛ symū dicant cauitates differētes specie. patet ꝙ ex sola determinatione ad sb͠m fit ista specificatio. ~~uel~~ iō hoc est cauū: illud v͠o ricum: qꝛ hoc recipitur ~~in~~ naso ~~ꝙ a~~ crure. ponāmus autem per ipossibile ꝙ cauū separet a naso ꝛ a crure hoc posito nec illō erit symū nec illud ricū: qꝛ nō hērent per q͠d esse symū cuȝ amotū sit sb͠m per q͠ꝺ determinabatur ad talem spēm. nec illud hēret per q͠ꝺ esset ricum cuȝ amotū sit crus per q͠ꝺ specificabat. sed forte dices ꝙ si simpliciter separet cauū a naso sine aliquo alio: nec hēret per quid specificaret. eodē modo dicēdū esset de cauo separato a crure. sȝ subtracto naso poterit separari cauū. tñ symū cum tota figura nasi ꝛ ricū cum tota figura cruris remaneret: cui᷒ sile videmus in sacramēto altaris ꝙ ꝯuersa sub͠a panis remanet eadem figura panis. ita virtute diuina ~~amota~~ sub͠a nasi ꝛ conuersa in aliquid aliō poterit remanere figura nasi. sic etiā poterit remanere figura cruris: quo posito cauū sic separatū a crure erit ricum: nō qꝛ sit cū crure. sȝ qꝛ est cū figura cruris. ꝛ separatū a naso erit symū: nō qꝛ sit cū naso sȝ qꝛ est cū figura nasi. ꝛ per hoc specificat ꝛ determinat ad spēm. sȝ talis obiectio q͠tū ad ꝓpositum spectat nō obuiat. Arguet enim ex hoc ꝙ esse per se nō poterit ꝓduci: qꝛ tunc ꝓduceret aliquid q͠ꝺ nō eē͠t in specie. sed opȝ ꝙ producat uel cū ipsa essentia uel cū aliquib᷒ pertinētibus ad ipsam eēntiā. sicut symū non pōt ꝓduci sine naso uel sine aliquib᷒ ptinentibus ad nasuȝ. sed utrū hoc sit possibile ꝙ producat eē non cū eēntia sed cū aliquib᷒ ptinētibus ad eēntiā non est ꝓsentis speculationis. hoc tñ ꝯcesso habem᷒ intentū. qꝛ ꝓpt hoc hanc q͠ōnem suscepimus ut ꝓbaremus ꝙ non pōt ꝓduci eē per se nec sine aliquo alio.

Et ut magis pateſiãt que dicta ſunt. dicemus ꝙ ſymum eſt accñs: ⁊ eſt accñs idiuiduũ: ⁊ eſt accñs determinatũ ad ſpẽm. ſꝫ accñs eſt inq̃tũ eſt aptũ natũ ineẽ. Sꝫ idiuiduũ eſt determiatũ ad ſpẽꝫ inq̃tũ actualit̃ ineſt. ⁊ ideo in ſacro altaris remanet accidẽs ſine ſb̃o ꝙ id eſt accñs non ꝙ accidat uel ꝙ actualit̃ inſit. ſed qꝛ eſt aptũ natũ accidere ⁊ eſt aptũ natũ ineẽ. ſed deus non poſſet facere accña ſine ſb̃o. ꝙ nec actualiter accideret uel ineſſet nec eẽt aptum natũ accidere uel ineſſe. ꝙ tũc illud nõ eẽt accñs ſed ſb̃a. ⁊ ſic facere accñs ſine ſb̃o nõ eẽt facere accñs eẽ accñs. ſꝫ accño eẽ ſb̃aꝫ. deus ergo nõ põt facere accñs ſine ſb̃o ꝙ actualit̃ accidat. implicaret enim ꝯdictioneꝫ ꝙ actu accideret ⁊ non eẽt actu in ſb̃o. ſed ſicut quodlibet accñs ex hoc eſt accñs nõ ut eſt ens: ſed ut eſt entis: ⁊ ut cõparant ad ſb̃m. ita multa accñtia ex hoc ſunt indiuidua non ut ſunt quedã entia in ſe ſꝫ ut ſunt entis ⁊ ut cõparant ad ſb̃m. ergo ſicut non eſt poſſibile de aliquo accñte ꝙ actualiter accidat ⁊ actu non ſit in ſb̃o. ita nõ videt̃ poſſibile ꝙ aliquid qð non eſt aptũ natũ indiuiduati per ſb̃m ſit actu indiuiduũ ⁊ nõ actu ſit in ſb̃o. ⁊ quia oĩs factio reſpicit nõ ſoluꝫ qð eſt aptũ natum eẽ indiuiduũ. ſed etiã ꝙ eſt actu indiuiduũ nunq̃ intellectus noſter capere potuit ꝙ aliquod accñs cui nõ cõpeteret indiuiduatio per ſe ſed per ſb̃m poſſet actu eẽ ſine oĩ ſb̃o. qꝛ non põt actu eẽ in rerũ nã ꝙ eſt aptuꝫ natũ eſſe indiuiduũ. ſed opꝫ ꝙ ſit actu indiuiduũ ad hoc ꝙ ſit actu in reꝝ nã. ⁊ qð dictũ eſt de idiuiduatione per ſb̃m. multo magis ueritatẽ hẽt de eo qð determinat̃ ad ſpẽm per ſb̃m. qꝛ ſicut non ſit nec põt eẽ in rerum nã niſi qð eſt ~~aptũ natũ~~ actu indiuiduũ ⁊ actu hoc q̃d multo magis nec põt fieri nec eẽ in reruꝫ nã. niſi ꝙ eſt actu determinatũ ad ſpẽm. poſſumus aũt intelligere ꝙ ſit aliquid in reꝝ nã. ⁊ ꝙ nõ actu accidit nec actu ineſt. ſed eſt aptũ natuꝫ accidere ⁊ ineſſe. ideo poſſum⁹ intelligere ꝙ deus faciat accña ſine ſuba: ſꝫ nõ poſſumus intelligere ꝙ aliquid ſiat uel ſit actu in rerũ nã, ⁊ non actu ſit indiuiduũ uel nõ actu ſit determinatũ ad ſpẽm. ⁊ qꝛ eẽ hoc ſolo mõ indiuiduat̃ ⁊ hoc ſolo mõ determinat̃ ad ſpẽꝫ ut recipit̃ in eſſentia. ideo quicq̃d cauillaret̃ in alq̃s de ipo eſſe nõ videt̃ hẽre dubiũ. qð ſine eẽntia fieri non poſſit. ¶ Tertia via ſumit̃ ex eo ꝙ res cõparant̃ ad ſuũ gen⁹. Imaginabimur quidẽ ꝙ ꝓpter hoc res indiget ꝯſeruari a deo. qꝛ ad momẽtũ rea nõ ſtaret nec ad ictũ oculi ſi de⁹ ſe ſubtraheret ab ea. ut vult aug⁹ 4° ſuper geñ. c. 14. ꝙ nã rei nõ eſt ſufficiens cã dare eẽ ipſi rei niſi ut eſt ꝯiuncta ꝑmo principio. ideo ſi ad momentũ deus ſubtraheret a re ſtatĩ deficeret eẽ rei: ⁊ per ꝯñs ſtatim deſineret eẽ illa res. Imaginabimur ergo ꝙ in dando eẽ reb⁹ uerificatur imaginatio dionyſij de ipſo deo. aït enim ipſe. 4. de diui. uo. ꝙ ſicut ſol nõ rõcinans nec ꝑeligens facit ꝙ oĩa participant lumẽ ſm ꝙ poſſunt ipſuꝫ participare ſm ꝓpriã rõnem. ſic deus qꝛ eſt ſup ſolem per ipſam ſuaꝫ eẽntiam oĩbus exiſtẽtib⁹ immitit ꝓportionalit̃ totius bonitatis radios per quos res ſunt viuũt ⁊ exiſtunt. deus ergo cuilibet creature ſiue eẽntie cõmodat tãtũ de eẽ q̃tum põt recipe. eſſe ergo in qualibet re eſt eẽ a deo ſm modũ eẽntie rei ⁊ ſm ꝙ res põt ipſum participare. tota ḡ diuerſificatio ipſius eẽ erit ex parte recipientiũ. ⁊ qꝛ per ~~eẽntiã~~ determinat̃ ad aliud ⁊ aliud genus: uel ad aliaꝫ ⁊ aliã ſpẽm: uel ut ſit aliud ⁊ aliud idiuiduũ p qð diuerſificat̃ cũ tota diuerſificatio ipſi⁹ eſſe ſit ex parte recipientiũ eſſentiatũ ipm eẽ determinatur ad genus ⁊ ad ſpẽm ⁊ indiuiduat̃ per eẽntiam in qua recipit̃. igit̃ qui bene intelligit quid eſt ipſuꝫ eẽ ⁊ quõ determinat̃ ad genus ⁊ ad ſpẽm ⁊ quõ indiuiduat̃ per eẽntiam in qua recipit̃. non videt̃ eẽ dubiuꝫ ꝙ eſſe ſine eẽntia ꝓduci non poſſit. nam ꝙ eẽt eẽ alicui⁹ ⁊ nõ eẽt illa eẽntia cui⁹ eẽt eẽ nõ vĩ intelligibile.

Ad primum dicenduꝫ: ꝙ nõ eſt ſile de forma reſpectu materie ⁊ de eẽ reſpectu eẽntie. qꝛ forma nõ ſic determinat̃ ad genus ⁊ ad ſpẽm per mãm ſicut eſſe per eẽntiaꝫ. differre enĩ forma eſt differre ſpecie ⁊ ꝑncipalit̃ a forma ſumit rõ ſpẽi ⁊ ẽt generis. Rurſus inuenimus formas que per ſeipſas indiuiduant̃ ut forme ſeparate. ſed nõ inuenimus aliquod eẽ creatũ ꝙ indiuiduet̃ niſi ex eo ꝙ recipitur in eẽntia. ideo nõ ſequit̃ ſi deus põt ꝓducere formam ſine mã ꝙ poſſit ꝓducere eẽ ſine eẽntia. uel poſſumus dicere ꝙ eſt de rõne cuiuſlibet ~~agẽtis~~ effectus ꝙ ſit cõpoſit⁹ ex potẽtia ⁊ actu. ⁊ qꝛ hoc eſt de rõne agentis cuiuſlibet ꝙ nõ poſſit ꝓduci ab eo aliq̃d qð repugnet ipſi ꝓducto. ut vult cõmẽtator ſup. 8 phiſi. non poterit fieri aliq̃d qð nõ ſit cõpoſitũ ex potentia ⁊ actu. ⁊ qꝛ ſi ſiat forma ſine mã adhuc poſſumus ibi ſaluare cõpõnem ex potẽtia ⁊ actu: qꝛ illa forma haberet aliquod eẽ ⁊ ita eẽt ibi cõpoſitio ex eẽntia ⁊ eẽ ſed qꝛ fieret ipm eẽ per ſe nõ poſſemus ibi ſaluare talem cõpõnem: ideo nõ eſt ſile hic ⁊c. ¶ Ad 2^m dicẽdum: ꝙ nõ põt intelligi eſſe ſine eſſentia ⁊ qð arguit̃. qꝛ ꝑma rerũ creatarum eſt eẽ. ⁊ ideo põt itelligi ſine eſſentia: qꝛ ꝑmũ põt itelligi ſine poſteriori. dici debet ꝙ ibi eſſe qð dĩ eſſe ꝑma rerũ creatarũ accipit̃ coĩter ⁊ ſic acceptũ dicit̃ eẽ ꝑma rerũ creatarum. qꝛ intellectus cõĩa ꝑcedit intellectũ ſpẽlem vñ non accipit̃ ibi eſſe ꝓut eẽ diſtinguit̃ ab eẽntia. ſed ꝓut accipit̃ coĩter ad eẽ eẽntie ⁊ exñtie. qð patet per probationẽ ibi adductã. dicit̃ enim ibi ꝙ ꝑma rerũ creatarum eſt eẽ: qꝛ non eſt eo creatũ aliquid prius. ſꝫ de hac ꝓpõne quõ ſit intelligẽda in ſequenti qõne plenius dicet̃. ſufficiat autẽ modo ſcire ꝙ nõ arguit argumẽtũ ex recto intellectu ꝓpõnis. ¶ Ad 3^m dicendũ: ꝙ ꝑſupponere aliq̃d eſt dupliciť. uel rõne ꝓducentis. uel rõne ꝓducti. rõne ꝓducentis deus nihil ꝑſupponit ſed rõne ꝓducti. ut ſi productũ ſit tale ꝙ hoc requirat. deus nõ poſſet facere illud ſine illo ut qꝛ res mãlis requirit mãm deus nõ poſſet facere reꝫ mãleꝫ ſine mã: ut nõ poſſet facere lapidem niſi faceret formaꝫ lapidis in mã: ⁊ qꝛ repugnaret ipſi factioni ⁊ ipſi facto ſi fieret eẽ ſine eſſentia. ⁊ iõ hoc fieri non põt. ¶ Ad 4^m dicẽdum: ꝙ non eſt ſile de ente apud aĩam ⁊ de effectu diuino: qꝛ ens apud aĩam nõ eſt aliquid in ſe: iõ nihil põt ꝯſiderari circa tale ens ꝙ repugnet ipſi enti. ſed ipſe effect⁹ diuin⁹ eſt aliquid in ſe ⁊ aliquid in rerũ nã. ideo aliq̃d põt repugnare ipſi effectui. ideo nõ poteſt aliq̃d fieri cuꝫ repugnantia ſui ipſius. uel põt aliter ſolui. qꝛ ipſis entibus apud aĩam ⁊ ipſis cõceptib⁹ aĩe ſubſternitur aĩa quaſi ſb̃m ⁊ quaſi mã. ⁊ ideo ſi eſt ibi actio uel factio aliquid eſt ibi ut actus: ⁊ aliquid in quo recipitur actus. ſed deus nõ ſubſternit̃ tanq̃ mã uel tanq̃ ſb̃m ſuis effectib⁹. ⁊ qꝛ nõ põt fieri actus ſine potentia nec ſit aliquid niſi cõpoſitũ ex potentia ⁊ actu. idcirco qꝛ ipſi eẽ creato non põt ſubſterni ipſe deus tanq̃ potentia recipiẽs actum. opꝫ ꝙ ei ſubſternat̃ aliqua eẽntia in qua recipiat̃ eẽ ut non ſiat nec hoc per ſe nec illud: ſed ſiat hoc in illo uel hoc ſub illo. in hoc enim eſt tota via facienda: qꝛ non ſit niſi compoſitũ. ⁊ qꝛ nulluꝫ agens põt facere ꝙ repugnat ipſi facto: ideo nullum põt facere niſi compoſitũ. ¶ Ad 5^m dicendũ: ꝙ oĩa actus cãtus ab aliquo requirit potẽtiam in qua recipiatur: qꝛ ut ſepius dictũ eſt non ſit niſi compoſitũ ex

potētia ⁊ actu. sed hec dr̄ia inter actum qui ꝓducitur per trāsmutationē potētie receptiue ⁊ actū qui ꝓducit̄ sine tali trāsmutatione: qꝛ actus ꝓductus per talē trāsmutationē tpe ꝑsupponit potētiam passiuā ⁊ receptiuā. sed actus ꝓductus sine trāsmutatione simul ꝓducit̄ cū ipsa potētia. Aduertenduz tn̄ ꝙ cū dicimꝰ ꝙ non ꝓducit̄ nisi cōpositū. non intendimus loqui de ꝓductione prout hēt eē in diuinis: qꝛ ibi alia rō reformat actū. sed prout hēt eē in creaturis. ubi nunꝗ̄ producitur actus sine potētia nec ecōuerso. ⁊ ideo nunꝗ̄ esse sine essentia est: nec econuerso. ¶ Ad 6m dicendum: ꝙ non est sīc de accidente respectu sbī ⁊ de esse respectu eēntie. qꝛ ad hoc ꝙ sit accn̄s nō opꝫ ꝙ actu accidat uel ꝙ actu insit. sed sufficit ꝙ sit aptum natuꝫ accidere ⁊ inesse. sed ad hoc ꝙ eē actu sit ut diffusius declarabit̄: opꝫ ꝙ actu sit in eēntia per quā īdiuiduat̄ ⁊ determinat̄ ad spēm ⁊ ad genus. ¶ Ad 7m dicendū: ꝙ non est qō nostra. utrū vnū agens possit ꝓducere eēntiam ⁊ aliud possit ꝓducere eē. Sed querimuſ utrū possit produci eē ꝙ nō sit in eēntia. ⁊ utrū possit produci eēntia que nō non existat per eē. qualecūqꝫ sit illud eē. utrū sit sui generis ꝙ nāliter existit suba uel sꝫ ꝙ miraculose existit accn̄s in sacrō altaris. uel non sit sui generis ſꝫm ꝙ nāliter existit accn̄s qō existit per eē subiecti uel per eē sube. uel ſꝫm ꝙ virtute dina ut multi ponūt existit humana nā in vbo. dicūt enim plures ꝙ ab illa nā nō fluxit aliquod eē sꝫ existit per eē vbi. rō ergo nō est ad ꝓpositū: qꝛ agens nāle in gn̄atione hominis dato ꝙ inducat ibi aliquam formam aliam ab aīa non cābit eēntiam que sit sine eē: sꝫ cābit essentiam que existet per eē non cātuꝫ ab eo: sed causatū a deo. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ deus est agens uolūtariū ⁊ assimilat sibi effectū ꝗ̄tum effectus pōt recipe. sed effectus ꝓpter hoc nō pōt recipe ꝙ sit eē sine eēntia. ¶ Ad 9m dicēdū: ꝙ eē hēre eē absqꝫ eo ꝙ sit in eēntia que sit alia res ab eo nō implicat ꝯdictionē in deo sꝫ in creatura. si ergo deus possit facere vnū aliū deū posset facere eē ꝙ non idigeret alia eēntia. sed nō ualet ꝙ hoc possit ~~simpliciter~~ facere creaturā. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ eē indiget essentia ⁊ ecōuerso. nec est ibi circulatio qꝛ nō est hic eē eodē mō: qꝛ eēntia indiget eē tanꝗ̄ actu per qō ꝑficit ⁊ eē idiget eēntia tanꝗ̄ potentiā in qua recipit ⁊ per quā sustentat̄. Naꝫ non est circulatio in causis. ⁊ tn̄ videmus aliqua duo sic se habere ꝙ vnū est cā alterꝰ ⁊ ecōuerso. ut potio est cā sanitatis ⁊ sanitas cā potionis. sed ꝓpter hoc nō est ibi proprie circulatio: qꝛ non est ſꝫm ideꝫ genus cāe. sic in dependētia de eē ⁊ de eēntia non est ꝓprie circulatio qꝛ non est ſꝫm eūdem modū dependentie. ¶ Ad 11m dicendū: ꝙ eadē factione fit eē ⁊ eēntia. Nā per se fit compositū. ⁊ factione cōpositi dicunt̄ fieri partes eiꝰ. ergo supponebat falsum. Uel possumus dicere ꝙ rō illa teneret in hys que fiunt per se. eē aūt nō fit per se nec eēntia. ¶ Ad 12m dicendū: ꝙ nō est qō nostra ut dicebat̄ utꝝ possit eē eēntia aliqua sine eē ~~ſꝫm genus~~. sed utrū possit existere sine oī eē. siue esse illud sit sui generis siue nō. ⁊ ꝑ hoc patet solo ad 13m. qꝛ ⁊ si mā fuit ꝓducta sine ꝓ eē siue sint ꝓ actu: qꝛ eidē ſꝫm se non competit aliqꝫ actus. non tn̄ fuit ꝓducta sine oī actu. nec sine oī forma. ut vult augꝰ. 12. ꝯfes. c. 6. dicit̄ autē mā ꝓducta in formis non ꝙ eēt sine oī forma. sꝫ qꝛ non eēt ut nūc est distincta per formas.

D [D]Uodecimo querit̄. Utrū creatura posset annihilari si nō differret in ea realiter eēntia ⁊ esse. Et videt̄ ꝙ sic: qꝛ deus pōt ꝓducere aliqd nullo presupposito. ergo pōt annihilare nullo ꝑsupposito. Ad hoc igit̄ ꝙ res possit annihilari a deo nō opꝫ ꝙ sit ibi aliquid receptū in alio nec ꝙ sit eē receptū in eēntia. ¶ Ꝑ. in ꝓductione rei illud idē qō erat potētia tale fit actu tale. non ḡ in re ꝓducta aliud est ibi potentia aliud est ibi actus. sꝫ illud idē qō erat potētia fit actu. poterit ergo res ꝓduci absqꝫ eo ꝙ sit cōposita ex potentia ⁊ actu realiter differentibꝰ. ⁊ per ꝯn̄s absqꝫ eo ꝙ sit composita ex eēntia ⁊ eē: ⁊ si poterit sic produci poterit annihilari. ¶ Ꝑ. illud qō de se determinatur ad eē ad hoc ꝙ ꝓducat̄ non opꝫ ꝙ ei supaddat̄ aliud esse. sed eēntia ut probabit̄ de se determinat̄ ad esse. ḡ poterit produci absqꝫ eo ꝙ sibi supaddatur eē: ⁊ per ꝯn̄s poterit annihilari. ꝙ aūt eēntia de se determinet̄ ad eē patet. qꝛ si se non determinaret̄ posset eē nūc sb esse nūc sub alio qō nullus diceret. ¶ Ꝑ. ſꝫ augm. 8. sup gen̄. c. 19. deus nō solum est cā efficiēs rerū: sꝫ cōseruans. non igit̄ opꝫ sibi ponere aliā cōpōneꝫ ad hoc ꝙ res annihilent̄ sed ex sola subtractiōe diuine influētie annihilabunt̄. ¶ Ꝑ. in creatura non est aliq̄ potētia per quā possit creari. ergo non opꝫ ꝙ sit in ea aliq̄ potētia per quā possit annihilari. poterit igit̄ ānihilari absqꝫ eo ꝙ sit cōposita ex potētia ⁊ actu. ¶ Ꝑ. in sacrō altaris ē eēntia sine eē: qꝛ est ibi accn̄s sine sbō: qꝛ accidens illud hēbat eē per eē sbī. sbō aūt nō manente nō manebit illud eē per qō existebat eēntia eiꝰ accn̄tis. erit ḡ ibi eēntia sine eē: sed illa eēntia accn̄tia pōt annihilari. poterit igit̄ aliqd annihilari absqꝫ eo ꝙ sit compositū ex eēntia ⁊ eē. ¶ Ꝑ. intētiones siue forē intētionales que sunt a vtute finita dicunt̄ per se generari. si ergo vtus finita pōt eēntiaꝫ aliquā generare per se. multo magis hoc poterit deus. ⁊ si poterit deus ipsam essentiā ꝓducere per se. poterit eā per se annihilare. non ergo opꝫ ꝙ sit ibi cōpositio ex eēntia ⁊ eē ad hoc ꝙ possit annihilari. ¶ Ꝑ. eēntia eoipso ꝙ est creata est participata ⁊ est qd per pticipationeꝫ ⁊ eē eoipso ꝙ est creatū est quid participatum. sed oē tale pōt deficere. non ḡ opꝫ ꝙ sit cōpositio ibi ex eēntia ⁊ esse. sed quodlibet eoꝝ de se poterit deficere eo ipso ꝙ est quid participatū. ¶ Ꝑ. deus cū sit nā itellectualis agit intelligendo. sed actio itellectus potest terminari ad vnū absqꝫ eo ꝙ terminet̄ ad aliud ꝗ̄tuꝫ de se ꝗuis illa duo sint in eodē. ut possum cognoscere coruscum ⁊ nō cognoscere venientē ꝗuis ideꝫ sit coruscus ⁊ veniens. poterit ḡ actio diuina terminari ad essentiā ⁊ non ad eē ⁊ ecōuerso. ꝗuis in eodē sint eēntia ⁊ eē. ⁊ si pōt actio dīna terminari ad vnū sine alio poterit produci vnum sine alio. ⁊ per ꝯn̄s annihilari. ¶ Ꝑ. aliquid dicit̄ eē compositū ex sola depēdentia ad alterū. sufficit ergo ꝙ creatura depēdeat a deo ad hoc ꝙ sit cōposita ⁊ ad hoc ꝙ possit deficere. nō igit̄ opꝫ ꝙ in ea differāt essentia ⁊ eē. sed ex sola depēdentia saluabimꝰ creationē ⁊ annihilationē. ¶ Ꝑ. in ipsa essentia possumus saluare potentiā ⁊ actum: qꝛ vna ⁊ eadē essentia respectu vniꝰ est potētialioꝛ. respectu alterius actualioꝛ. si ergo in ipsa eēntia absqꝫ eē possumus saluare rōnem potētie ⁊ actus. ipsa eēntia absqꝫ esse poterit creari ⁊ ēt annihilari. ¶ Ꝑ. per eādē potentiā res ꝓducit̄ ⁊ destruit̄. sed non sunt ꝓducte per potentiā que sit in eis: sed per potentiā que est in deo ergo non opꝫ ꝙ sint composite ex potētia ⁊ actu. ad hoc ꝙ sint destructibiles. sed ex sola potentia dei poterūt destrui. ¶ In ꝯtrarium est ꝗ sicut se hꝫbet mā ad formā respectu gn̄ationis ⁊ corruptiōis: ita se habet essentia ad eē respectu creatiōis ⁊ annihilatiōis. sed res nō essent generabiles ⁊ corruptibiles nisi es-

sent composite ex materia ⁊ forma. ergo non essent creabiles ⁊ annihilabiles: nisi eēnt cōposite ex essentia ⁊ esse. ¶ P̄s. annihilari idem est ꝙ perdere esse. si igit idē eēt in rebus eēntia ⁊ esse: qꝛ eēntia nō posset perdere seipsam nō posset perdere eē. ⁊ per ꝯñs non posset annihilari. ¶ P̄s. vnū ꝯrioꝝ nō est in potētia ad aliud. sꝫ opꝫ dare tertiū sbm ꝙ mō sit sub vno mō sub alio. nō esse ergo nō est in potētia ad esse sed opꝫ dare tertiū ut eēntiā que p̄us sit sub non eē. ⁊ postea virtute diuina acquirat esse.

Respondeo dicendū: ꝙ quicq̄d non pōt annihilari non potest creari. Nam s̄m dam. libro p°. c. 3. quarū eē a uersione incipit hec uersioni subiecta sunt. ⁊ subdit ꝙ que sunt increabiles sunt ⁊ inuertibilia. quicq̄d ergo nō est creabile non est annihilabile. illud est ergo querere si res aliqua nō eēt realiter cōposita ex eēntia ⁊ esse. utruꝫ eēt quid creabile. ꝓpter qḋ s̄m ꝙ magistri circa hāc mām visi sunt uelle posito ꝙ in reb⁹ non eēt cōpositio ex eēntia ⁊ esse. loquēdo etiā de naturali cursu reruꝫ res eēnt creabiles ⁊ annihilabiles. imo s̄m eos non bn̄ possum⁹ saluare creationē in reb⁹ ponēdo talē cōpositionē in ipsis. Hoc igit ordine ꝓsequemur q̄ōneꝫ propositam. qꝛ p̄mo narrabimus dicta magistroꝝ in hac mā. Secūdo iprobabimus ea ⁊ assignabim⁹ dubitationes quas habem⁹ in dictis illis. Tertio ⁊ ultimo adducemus rōnes ad ꝓposituꝫ ostēdens ꝙ creature nō possent annihilari nisi eēt in eis cōpositio ex essentia ⁊ eē. uerum qꝛ ipsi positionē suam diffuse ponūt ⁊ intricate narrāt: ut lucidius eoꝝ intentionē narremus nō tenebimus ordinem quē ipsi tenēt in q̄ōne sua. sꝫ hoc ordine ꝓcedem⁹. qꝛ p̄mo narrabim⁹ rōnes eoꝝ q̄s faciūt ꝙ nō possit saluari creatio si ponat talis compositio in rebus. Secūdo narrabimus distinctiones quas pro se faciūt ut euitēt difficultates ꝯtra se factas. Tertio narrabim⁹ ea que adducūt pro se ad ꝯfirmandas rōnes quas prius fecerant. Quarto ⁊ ultimo ostēdemus quō exponūt auctoritates cōtra se factas. ¶ Propter primū sciendū ꝙ creatio pōt ꝯsiderari tripliciter. Primo ut cōsiderat in se. Scd̄o ut comparat ad gn̄ationē. Tertio ut refert ad modum s̄m quē ponimus eā fieri. s̄m hoc triplici medio pōt probari ꝙ nō possumus saluare creationē si ponam⁹ res sic eē compositas. ¶ Prima via sic patet. Nam creare est agere nullo presupposito. ponēs g̊ ꝙ nunq̄ producit creatura nisi in eēntia eius ꝓducat eē. ponēs ꝙ nunq̄ ꝓducat eē creature nisi presupposita eēntia in qua recipiat sed hoc est ꝯtra rōneꝫ creatiōis ꝙ fiat productio alicu⁹ ex p̄supposítione alteri⁹. ideo sic ponendo creationē saluare nō possumus. ¶ Secunda via sumit si comparet creatio ad gn̄ationē: qꝛ generatio fit ex eo ꝙ educitur actus de aliquo possibili. ut ꝙ educit forma de potētia materie. In creatione v̊o nō fit eductio actus de aliquo possibili. sed si nō produceret creatura nisi ꝓduceret eē in essentia. cuꝫ esse dicat accn̄s essentie ⁊ essentia dicatur quid possibile respectu eē. videt ꝙ hoc posito in tali ꝓductione educatur eē de essentia: qꝛ q̄n fit compositū fit ex actu ⁊ potētia in tali factione actus educit de potētia. talis ergo productio nō eēt creatio sꝫ generatio. Hec aūt rō parū ꝯcludit nec ipsi vident eaꝫ simpliciter facere. sꝫ ut videt eā faciūt supponēdo alioꝝ dicta. ¶ Tertia rō ꝯtra hoc sumit si ꝯsideret creatiōis modus. dicimus enim ꝙ in creatione eē recipit: ⁊ hoc modo fit creatio rerū ⁊ res ꝓducunt a deo: qꝛ in essentia eoꝝ recipit esse. Cōtra hoc ipsi arguūt ꝙ esse nō recipiat in alio: imo oīa alia recipiuntur in esse: qꝛ ut dicit. 4ª ꝓpositio de causis. p̄ma rerū creatarū est eē. ⁊ in. 18ª propōne illius libri scribit ꝙ eē est per creationē. cetera v̊o sunt ex informatione. Si ergo eē est p̄ma rerū creataꝝ. ⁊ cetē se h̄nt per informationē ad eē: qꝛ semp primū est fundamētum oīum alioꝝ eē nō recipiet in alijs sed erit fundamentū oīum alioꝝ ⁊ oīa alia recipit inesse. ¶ Rursus qꝛ que se h̄nt per iformationē recipiunt in eo ꝙ informāt: qꝛ oīa alia se h̄nt per iformationē ad esse oīa alia recipient inesse. dato ergo ꝙ simul creetur eē ⁊ essentia. non tamē erit ille modus creationis qui ponebat: videlicet ꝙ eē creat in essentia. sed magis eēntia creabit in esse. ¶ Assignatis rationib⁹ quas faciūt ꝯtra ponētes ꝙ creat in essentia ⁊ ꝯtra opinantes ꝙ nihil creetur nisi cōpositum ex eēntia ⁊ esse. Volumus assignare distinctiones quas faciūt pro se ut euitent difficultates circa hāc māꝫ. sunt autē hi⁹ distinctiones tres. Nam vnā distinctionē faciunt de ipso possibili. Aliam de ipsa eēntia. ⁊ tertiaꝫ de ipsa dr̄ia siue de ipsis modis differēdi. Distinguūt enī de ip̄o possibili dicētes ꝙ possibile est duplex: videlicet subiectiue ⁊ obiectiue uel terminatiue. ut mā est quid possibile sbiectiue: qꝛ subicitur actui siue forme. sed possibile terminatiue est ip̄a forma que terminat ip̄aꝫ mām ⁊ terminat actionē agētis. imo si uellemus possemus distiguere triplex possibile. qꝛ mā est quid possibile subiectiue: qꝛ subicit forme. forma est quid possibile terminatiue qꝛ terminat ⁊ p̄ficit ipsam mām. Ipsum v̊o compositū ⁊ quicq̄d pōt per se fieri est possibile obiectiue: qꝛ est idē ꝙ potētia agentis ⁊ respicit tanq̄ obm ⁊ tale possibile est obiectiue. posset ēt dici possibile terminatiue: qꝛ tale possibile est id ad qḋ t̄minat actio agētis. Aliā distictionē faciūt de ipsa eēntia. dicūt q̄dē ꝙ q̄dā eēntia est que ꝓ̄etate sue eēntie ē. ⁊ talis eēntia ē ipse de⁹ qui ē ip̄m eē ⁊ ꝓ̄etate sue essentie hēt ꝙ sit. sed essentia creature nō est ꝓ̄etate sue nature. sed creatura ex hoc hēt ꝙ sit ut refert ad suū efficiēs ut est effectus dei. ⁊ ideo ut dicūt creatura non est ꝓprietate sue eēntie sed est quedā extrinseca partipatio. ⁊ ista participatio aue ꝑtinet ad p̄dicamentū de accn̄te eo mō quo relatiōes accidūt suis fundamētis. vn̄ dicūt ꝙ eē supra eēntiā nō addit nisi respectū tm̄. ¶ Tertiā distinctionē faciūt de ipso differre dicētes ꝙ triplex est differre. s. re: rōne: ⁊ intentione. Naꝫ ut dicūt accn̄s ⁊ sbm differūt re. diffinitū ⁊ diffinitio differūt rōne. gen⁹ aūt ⁊ differētia differūt minus q̄ accn̄s ⁊ sbm. ergo est dare mediū inter differre re ⁊ rōne. istud aūt differre mediū uocāt differre intentione. Scd̄m aūt has tres distinctiones solui possunt tres difficultates que fiebant ꝯtra eos. posset enim tripliciter argui ꝙ oporteat ꝙ eē ab eēntia differat. Nam nos intelligimus per eēntiā aliquid qḋ sit possibile esse. tūc ergo arguat sic. Nihil pōt actu esse per id qḋ est possibile esse: nisi illi possibili addat aliquis actus per quē actu sit: ut si materia est possibilis ut extendat. nunq̄ per mām poterit aliquid esse actu extensum nisi illi materie supaddat quātitas per quā actualiter extendat. Si ergo eēntia est quoddā possibile esse nunq̄ ergo per essentiam poterit aliq̄d actu esse nisi illi essentie superaddat actualitas aliqua per quā essentia supaddatur illa actu sit ⁊ illa actualitas quā opꝫ supaddi essentie ad hoc ꝙ actu sit uocat eē. ⁊ ideo creatura per suam eēntiam nō pōt actu eē nisi illi essentie supaddatur esse. Solus autē deus habet eēntiam per quā eēntiam suam absq̄ alio supaddito actu est quia sua essentia non est quoddā possibile eē.

sed est ipse actus ꝛ ipm eē. ꝛ ut sensibiliter loquamur
ponamus ꝙ deus uelit aliquā creaturā nūc de nihilo
facere. opꝫ ꝙ essentia illius creature nō sit necesse eē
qꝛ tūc nō indigeret factione nec sit inpossibile eē: qꝛ
tūc non posset fieri. opꝫ igitur ꝙ ipsa eēntia creature
dicat aliquid qd̄ sit possibile eē. Si ergo de⁹ istud qd̄
est possibile eē vult facere actu eē uel opꝫ ꝙ ipse ipri
mat seipsum et ad hoc ꝙ id qd̄ est in potētia ad eē ha
beat actu eē. uel opꝫ ꝙ ei imprimat aliquā actualita-
tem aliā per quā illud possibile eē actu sit. sed constat
ꝙ ipse seipsum nō pōt imprimere ipi eēntie creature.
opꝫ igitur ꝙ ei imprimat actualitatē aliquā aliaꝫ per
quā ipsa essentia que est quoddā possibile eē accipiat
ꝙ actu sit. Hec autē difficultas videt̄ tolli per distin-
ctionē factā de possibili. Nam cum dicit̄ per id qd̄ est
possibile eē non pōt id actu eē nisi illi possibili adda
tur actualitas aliqua. dici pōt ꝙ ueruꝫ est de possibili
subiectiue. ut materia que subicit̄ extensioni ꝛ que est
quoddā possibile subiectiue respectu extēsionis non
pōt eē actu extēsa nisi superaddat̄ quātitas que est es-
sentialiter quedā extēsio: sed nō est sic in ppposito. Nā
cū dicimus ꝙ essentia creature est quoddā possibile
eē nō est intelligendū subiectiue ut ꝙ ipsa eēntia crea
ture subiciat̄ ipsi eē s̄m ꝙ mā subicit̄ forme. uel s̄m ꝙ
s̄bm subicit̄ accn̄ti. sꝫ hoc est itelligēdū obiectiue uel
terminatiue: ut ipsa eēntia creature est quoddā possi
bile esse obiectiue qꝛ est id qd̄ potentia agētis respicit
tanq̄ obꝫ ꝛ tanq̄ id qd̄ pōt t̄minari agētis actu facē.
ul' ipa eēntia creature est qdā potētiale terminatiue:
qꝛ est id qd̄ pōt terminari actio agentis. ad hoc ergo
ꝙ istud possibile eē actu sit non opꝫ ꝙ ei superaddat̄
actus aliquis informans ipm possibile eē: qꝛ hu⁹ pos-
sibile eē nō est ipossibile subiectiue nec icipit actu eē
per informationē. sed ad hoc ꝙ istud possibile eē inci
piat actu eē sufficit ꝙ ad ipsum terminet̄ actio agētis
ꝙ sit tale possibile ꝙ potētia agentis respiciat ipsum
tanqꝫ obm: qꝛ ut dicebat̄ hic ꝙ potentia possibile nō
opꝫ ꝙ sit possibile subiectiue: sed sufficit ꝙ sit possibi
le obiectiue uel terminatiue. ¶ Secunda difficultas
circa hanc mām ꝙ opꝫ eē differre ab eēntia talis est.
qꝛ si nō differret realiter tūc eēntia creature eēt rea-
liter idē ꝙ suū eē. sed nihil acquirit seipsum ꝛ nihil ac
quirit illud qd̄ est idē realiter cū ipso. si ergo essentia
creature eēt idē realiter ꝙ suū eē nō posset acquirere
esse nec posset incipere de nouo eē. sed oporteret eaꝫ
eternā esse. ¶ Rursus nihil pōt separari a seipso nec
pōt perdere seipsuꝫ nec pōt separari ab eo qd̄ est idē
realiter cū eo. si ergo eē creature eēt idē realiter cum
suo eē nō posset annihilari nec posset perdere suū eē.
hec aūt difficultas videt̄ tolli per secūdaꝫ distinctio-
nem. Nam ut dicebat̄ quedā eēntia ē que ppprietate
sue nature hēt ꝙ sit eēntia diuina. quedā vo nō ap-
propriate sue nāe: sed quedā extrinseca denoīatione.
ꝛ ut hēt respectū ad agens ꝛ ut est effect⁹ agētis ha-
bet ꝙ sit ut eēntia. cum ergo dicit̄ ꝙ essentia creature
esset idē realiter cū suo esse nō posset acquirere esse
nec perdere eē. uerum est si sic eēt realiter idē cuꝫ suo
esse ꝙ pprietate sue nature eēt. sed ut dictū est eēntia
creature quadā extrinseca denoīatione ꝛ ut habet re
spectū ad agens dicit̄ eē. ꝛ qꝛ hanc extrinsecā denoia-
tionē ꝛ hūc respectū pōt acquirere ꝛ perdere: iō pōt
acquirere ꝛ perdere esse. ¶ Tertia difficultas circa
hanc mām est: qꝛ si aliqua duo ita se hūt ꝙ dicāt vnaꝫ
ꝛ eādē re uel ꝫ forte vnū possit intelligi non intellecto
alio: ipossibile est tū ꝙ vnū intelligat̄ cū opposito al-
terius. ut si vnū ꝛ ens dicūt vnā ꝛ eadem re: qꝛ intel-
lectus entis p̄cedit intellectū vni⁹: qꝛ vna ꝛ eadē res
prius intelligit̄ ꝙ sit ens q̄ ꝙ sit vna. ꝛ ꝙ habeat esse
positiuū ꝛ ꝙ sit hec res que est ipsa. q̄ intelligatur ꝙ
hēat eē negatiuū ꝛ ꝙ sit distincta a re alia ꝛ indistincta
a seipsa. primū ergo concipit̄ ab intellectu de re ut est
ens ꝛ eē. ꝛ qꝛ primū pōt intelligi nō intellecto poste-
riori. forte poterit intelligere intellectus rem aliquā
eē ens ꝙ nō intelliget ipsam eē vnā. sed ꝙ possit ipaꝫ
intelligere cū opposito vni⁹ hoc est impossibile: qꝛ cū
vnū in qualibet re sit idē ꝙ ens si intelligeret̄ res esse
ens cū opposito vni⁹ intelligeret̄ res eē ens cū oppo-
sito entis. ꝛ ut fortificemus hāc difficultatē dicem⁹.
ꝙ res nō solum nō pōt intelligi cū opposito ei⁹ ꝙ per
se habitudinē hēt ad ipsam. ut si propriū habet per se
habitudinē ad suū susceptibile. ꝛ ut accn̄s poterit in-
telligi ꝛ s̄bm cū opposito accn̄tis. sed nō cū opposito
proprij: ut potest subintelligi coruus albus ꝛ ethiops
nitēs cādore ut testatus est ille porphirius. sꝫ nō pōt
intelligi hō risibilis uel equus risibilis. possumus eni
intelligere hoiem nō intellecto risibili: qꝛ intellectus
precedit intellectū risibilis. sed nō possumus intelli-
gere hoiem cū opposito risibilis. hō aūt semp hēt ad
risibile habitudinē. sed nō opꝫ qui intelligit hoieꝫ ꝙ
intelligat habitudinē illam. est tn̄ oino necessariuꝫ ꝙ
nō possit intelligi hō cuꝫ opposito illius habitudinis
qꝛ si cū opposito risibilis hō posset itelligi. hō posset
intelligi eē res que nō hēret talē habitudinē: ꝛ qꝛ reꝫ
que nō hēt talem habitudinē necesse est ꝙ non sit hō
si posset hō sic intelligi posset intelligi hō nō eē hō. ꝛ
si inter ea que est per per se habitudo opꝫ seruari hāc
legē ꝙ vna nō possit itelligi cū opposito alteri⁹. mul-
tomagis opꝫ hanc legē eē inter ea que vnā ꝛ eādē rē
dicūt. quare si eēntia creature ꝛ eius eē dicūt vnam ꝛ
eandē rem poterit forte intelligi eēntia nō intellecto
esse. si itellectus eēntie p̄cedit intellectū ipsius esse. sꝫ
ꝙ possit intelligi eēntia cuꝫ opposito ei⁹ ꝙ est eē: hoc
est impossibile: qꝛ tūc intelligeret̄ eēntia cū opposito
suiipsius. cū positū sit essentiā ꝛ eē vnā ꝛ eandeꝫ rem
dicere. Hec aūt difficultas videt̄ tolli per distictionē
tertiā. nā ut dicebat̄ triplex est differre. s. re rōne ꝛ in-
tentione. cū ergo dicit̄ ꝙ nihil pōt intelligi cū oppo-
sito ei⁹ qd̄ est idē re eū eo. uerū hoc est si ita sit idē re
ꝙ differat rōne tm̄ si ita sit idē re ꝙ differat intētione
nō est uerum ꝙ patet per exemplū. nam genus est idē
re cum dr̄ia. tm̄ qꝛ differt ab ea intētione pōt intelligi
cū opposito ei⁹: ut pōt intelligi aial cū opposito rōna
lis. sic quātūcunqꝫ eēntia ꝛ eē creature sint idē re: tm̄
qꝛ differūt intētione poterit intelligi eēntia cū oppo-
sito ipsius eē. creatura igitur poterit intelligi nō esse.
¶ Positis rōnibus quas isti assignant pro se ꝛ nar-
ratis distinctionib⁹ quas faciūt ad tollendas difficul-
tates ꝯtra se factas. Volum⁹ narrare ea que adducūt
ad ꝯfirmandas rōnes pro se factas. tenētes enim non
differre realiter eēntiaꝫ ꝛ eē. adduxerunt tres rōnes
ad hoc pbandū. ꝛ qꝛ rōnes ille a nobis solute erant
adduxerūt quedā ad ꝯfirmandū rōnes illas ꝛ ad re-
mouendū solōnes datas. fecerūt eniꝫ p̄us tres rōnes
ad hoc pbandū ꝙ dicāt eandē rē eēntia ꝛ eē. ¶ Pri
ma talis. vnitas: entitas: bonitas nullam reꝫ adducit
supra eēntiā rei pari rōne ꝛ multomagis entitas nul-
lam rem addet supra essentiā rei. ens ergo vnū: bonū
ꝛ ueiū nihil realiter addūt supra eēntiam rei. res igit̄
erit ens per eēntiam suaꝫ: ꝛ hēbit eē per nihil additū
realiter essentie sue. Ad hoc aūt rn̄debat̄ ꝙ ens vno
mō dicit ipsas essentias p̄dicamētoꝝ ꝛ sic vnaqueqꝫ
res est ens per essentiam suam. Alio modo ens idem

sonat qđ existēs. ⁊ sic quelibet creatura est ens .i. existens nō per eēntiā suā tm̄: sed per eē supadditū eēntie sue. ¶ Intelligimus quidem ꝙ quelibet creatura sit ens per eēntiā ⁊ sit ens per participationē. utrūq₃ īuenimus satis cōiter dictū. opꝫ ergo ꝙ aliter accipiatur ens ꝓut dicit̄ ꝙ vnaqueq₃ res est per eēntiā suā ⁊ prout dicit̄ ꝙ vnū solum est ens per eēntiā. cetera vō per participationē. utrūq₃ eni uerū est. quelibet enim res est ens per eēntiā ꝓut ens dicit figuras p̄dicamētoꝝ ⁊ oīa alia a p̄mo ente sunt ens per ꝑticipationē. prout ens dicit quid exn̄s. q₂ res lꝫ sint in genere per eēntiā. existūt tn̄ per eē supadditū ipsi eēntie. hec aūt solo duo ꝯtinet. p̄mū est ꝙ ipm̄ eē sit quedā res absoluta supaddita eēntie. secūdum est ꝙ eēntia creature de se nō sit tāte actualitatis ꝙ possit actu existere nisi ei supaddat̄ quedā actualitas ⁊ quedam pfectio quā uocamus eē. utrūq₃ aūt istoꝝ ut dicūt falsum est. Nā ꝙ eē sit quedā res absoluta ⁊ quedā actualitas super addita eēntie falsum est ut aiūt. q₂ hoc posito ipm̄ eē sua actualitate posset per se existere. posset igit̄ existere eē sine eēntia qđ nullus diceret. ¶ Rursus ad hoc ꝙ per eēntiā actu existat ꝙ opteat ei supaddi actualitatē aliquā absolutā dicunt eē falsum eē. ſꝫ sufficit ut aiūt ꝙ ei supaddat̄ respectus aliq̄s ad agēs. Nā illud idem ſm̄ eos ꝙ est eēntia in se hēt esse ⁊ existit ut hēt eē respectū ad agēs. ⁊ ut hēt eē effect⁹ agētis. ¶ Secūda rō eoꝝ erat ꝙ si eēntia nō pōt actu existere nisi per eē supadditū opꝫ ꝙ ⁊ illud eē existat p aliq̄d supadditū: ⁊ q₂ nō est abire in infinitū stādū est in p̄mis. Dicendū est ergo ꝙ res existūt per suā eēntiā. nō per aliquā reꝫ supadditā eēntie. ſꝫ si ipsi eēntie supaddat̄ aliquid ad hoc ꝙ res existat illud supadditū nō erit res ſꝫ respectus tm̄. ¶ Rn̄debat̄ ad hanc rōnem ꝙ nō opꝫ ꝙ si eēntia nō pōt actu eē nisi per eē supadditū ꝙ ⁊ illi eē oporteat dare aliud eē supadditū. Nā nō opꝫ si mā existit per formā ꝙ ⁊ illi forme supaddatur alia forma. cā aūt q̄re nō opꝫ: q₂ non eodē modo cōparat̄ ad eē mā ⁊ forma ⁊ potētia ⁊ actus. Nā mā est illud per qđ res pōt eē ⁊ nō eē. formā aūt q̄tuꝫ de se est ſm̄ modū loquēdi phoꝝ nō hēt ꝙ possit nō eē. si aūt hēt ꝙ possit nō eē hoc est rōne materie in qua recipit̄. ꝓpter qđ si eēt aliqua forma separata nō recepta in mā dicerent phi ꝙ illa forma nō posset non eē. sed oporteret eā semꝑ eē. iō subas separatas qua ponimus formas per se exn̄tes dixerūt phi eternas eē. ⁊ ꝙ ipsi dixerūt de mā ⁊ forma: nos dicimus de essentia ⁊ eē. dicimus eni ꝙ quelibet essentia creature pōt eē ⁊ nō eē. ⁊ dicimus ꝙ quelibet creatura per suā eēntiam est quoddā possibile eē ⁊ nō eē. ſꝫ ipsum eē si cōsideret̄ ſm̄ se nō hēt ꝙ possit non eē. sed si pōt non eē hoc est q₂ non hēt per se eē. sed q₂ recipit̄ in alio: iō si eēt aliquod eē separatū illud necesse eēt eē. ⁊ ideo q₂ deus nō est eē receptū in alio ſꝫ est eē separatuꝫ iō est necesse eē. ¶ Cōtra hāc rōneꝫ ⁊ rn̄sioneꝫ quidā conati sunt arguere dicētes ꝙ periculosuꝫ est ponere ꝙ eē creature sit necesse eē. Nam ut dicūt ⁊ uerū est nō est simpliciter nisi vnū necesse eē. addunt aūt ꝙ si esse creature de se eēt necesse eē. tūc eē creature de se eēt deus. qđ absurduꝫ est ut dicūt ꝙ ipsa solo que fundat̄ in hoc dicto absurda erat. ¶ Tertia rō per quā ꝯfirmabatur positio ꝙ sit ideꝫ eē ⁊ eēntia erat: q₂ si illud eē nō eēt eēntia nō ergo est accn̄s uel suba. ſꝫ neutrū hoꝝ est: ꝙ nihil est. Ad hoc autē rn̄debat̄ ꝙ illud eē lꝫ nō sit suba. est tn̄ in gn̄e sube nō directe. ſꝫ sicut act⁹ ⁊ p̄n^m. Nā ⁊ pūctus est in gn̄e q̄titatis nec tn̄ est q̄titas. Nā si nō eēnt nisi duo predicamēta suba ⁊ q̄titas: non tn̄ oporteret ꝙ quicq̄d esset uel eēt suba uel quātitas. sed solum oporteret ꝙ quicq̄d eēt uel esset in p̄dicamēto substātie uel quātitatis. ⁊ hac ypothesi stante nō bene argueret siquis diceret nō sūt nisi duo predicamēta: suba ⁊ quātitas. punctus ergo nihil est q₂ nec est suba nec quātitas. Huic enim obiectioni responderet̄ statim ꝙ ex quo potētia eēt p̄dicamētū q̄titatis. potētia eēt pūctus nō q₂ sit quātitas. sed q₂ est terminus uel p̄dicamētū q̄titatis. sic ⁊ in ꝓposito nō est dicendū ꝙ eē nihil sit q₂ uis nō sit directe suba. nec etiā sit ꝓprie accn̄s. est tn̄ ipsuꝫ eē aliquid q₂ est in predicamēto substātie eo ꝙ sit quedā actualitas sbstātie. Hanc aūt rn̄sionem conātur ipsi destruere: q₂ si eē eēt in genere substātie tanq̄ p̄ncipiū. ⁊ tc̄ res nō eēnt in genere per suas eēntias: sed per suū eē. si enim eēt p̄n^m substātie tūc res nō itelligerent eē suba nec in genere substātie nec per eē qđ patet esse falsuꝫ. q₂ res sunt in genere per suā eēntiam nō per suū eē. ¶ Hys habitis restat videre quō exponunt auctoritates. Arguebat̄ enim ꝯtra eos per boetiū dicentē diuersuꝫ est eē ⁊ id qđ est ipsum vō eē nondū est. ergo eē ⁊ id qđ est sine eēntia aūt a creaturis differat ⁊ ad qđ soluebāt ꝙ boetius per eē intelligit ipsum deuꝫ siue ipsum p̄n^m. per id qđ est intelligit ipsaꝫ creaturā: uel ꝙ est ex p̄n^o id aūt dicebat̄ diuersum esse ⁊ id qđ est q₂ diuersi sunt deus ⁊ creatura. Contra hāc aūt expōnem arguebat̄ q₂ cū dicit̄ diuersum est eē ⁊ id qđ est statim in auctoritate sequet̄. ipsum vō eē nondū est. per eē nō potest intelligi deus cui maxime cōpetit esse. oportet igit̄ ꝙ per esse intelligat̄ eē creature ꝙ differt ab eo ꝙ est .i. ab eēntia. hanc aūt obiectionē ipsi soluūt dicentes ꝙ ista expositio non est toꝝ: imo cōmē. sic enim iacent uerba cōmētatoris ꝙ per eē realit̄ id qđ est p̄ncipiuꝫ per id qđ est vō id qđ est ex p̄ncipio. ¶ Postq̄ autē narrauimus opinionē istoꝝ non cā ꝯtradicendi tātis viris. sed ut possit ueritas inueniri. improbabim⁹ oīa ista. ⁊ ostēdemus p̄mo ꝙ rōnes quas faciūt pro se nō ꝯcludūt. Secūdo declarabim⁹ ꝙ distinctiones quas faciunt non sufficiūt ad difficultates soluēdas. Tertio ondemus ꝙ ea que adducūt ad cōfirmādas suas rōnes p̄us factas nō sufficiūt: nec quietāt intellectū. Quarto declarabimus ꝙ expositio illa lꝫ sufficienter nus videatur eē cōmēti. non tn̄ est sed cōmētator: ut patebit alium ꝓfundiorem prosequitur intellectum. ¶ Propter primū sciendū ꝙ triplici via possumus ostēdere ꝙ argumētū p̄mū videlicet ꝙ ponētes creaturaꝫ ꝓduci ex eo ꝙ eē recipitur in eēntia nō possint saluare creationē nec concludit nec ꝓbat propositū. Prima via sumit̄ ex parte ipsius dei ꝓducentis. Secūda ex parte modi producendi. Tertia ex parte rei producte. ¶ Prima via sic patet. Nam nulla cā presupponit effectum suū. ars eniꝫ nō p̄supponit effectū artis: sed effectū nature. ⁊ nā ſm̄ ꝙ hi⁹ nō p̄supponit effectū nature: sed effectū dei. eo ergo ipso ꝙ ipsa essentia est effectus dei. ⁊ eo ipso ꝙ deus in ꝓducendo creaturā producit totā eēntiam .s. ⁊ eē in tali actione non agit aliquo p̄supposito ꝙ possum⁹ declarare per simile in compositis ex mā ⁊ forma. Nam lꝫ forma lapidis requirat mām in qua recipiatur ⁊ lꝫ nō possit fieri lapis nisi fieret forma in mā. tn̄ si deus produceret simul formā ⁊ mām lapidis ⁊ faceret lapidem ex nihilo. uere crearet lapidē. uere enim in p̄ncipio creauit deus celum empyreū ⁊ creauit terram .i. totā corporalem subam. ⁊ tn̄ tam in celo empyreo q̄ in terra est forma recepta in mā. deus igitur in creando celuꝫ ⁊ terram non agebat aliquo presupposito: q₂ totum

producebat ⁊ nihil erat ibi ꝙ nõ esset effectus agentis primũ tñ ꝓductũ erat cõpositũ ex mã recipiẽte ⁊ forma recepta. sic ⁊ in ꝓposito. quelibet creatura est talis ꝙ est cõposita ex eẽntia recipiente ⁊ eẽ recepto. deus tñ ꝓducẽdo creaturã sic cõpositã uere creat: qr nõ ꝓducit eẽ ex eẽntia ꝑiacente. sȝ nihil ꝑsupponens simul ꝓducit totũ cõpositũ ex eẽntia ⁊ eẽ. falsũ est ḡ ponẽtes produci eẽ in eẽntia uel cũ eẽntia cum non possit saluare creationẽ. ¶ Secũda via ad hoc idẽ sumit ex mõ producẽdi. Nam fm cõmẽtatorẽ in .12. metaᵉᵉ. si aliquid fieret sine trãsmutatione. tunc illud fieret ex nihilo. dato ergo per impossibile ꝙ essentia ꝑexisteret ipsi eẽ. ⁊ deus faceret eẽ ~~sine~~ inexĩtia piacente ~~actũ~~: qr nõ educeret eẽ de potẽtia essentie ~~non~~ causaret eẽ transmutãdo eẽntiã uere ⁊ ꝓprie crearet esse. Ideo enim inducẽs per generationẽ formam in mã non dicit creare formã ⁊ non dicit eam facere ex nihilo qr educit eã de potẽtia materie. educere autẽ aliquid de potẽtia materie nihil est aliud ꝙ transmutare mãm ad ꝓductionẽ eius: qr sic hoc est eẽ aliquid in potẽtia agentis nãlis: qr põt agens nãle trãsmutare ut illud ~~fiat~~. vñ ergo dictũ est ꝙ si fierer aliquid in mã nõ per trãsmutationẽ materie: qr illud nõ educeret de potẽtia materie. uere illud eẽt ex nihilo ⁊ uere esset creatũ. ⁊ idem est ꝙ lȝ aĩa rõnalis infundat corpori. dicit tñ esse per creationẽ: qr nõ educit de potẽtia corporis. sic ⁊ in ꝓposito qr nõ educit esse in essentia per trãsmutatione essentie. sed totũ ꝓducit simul essentia ⁊ eẽ. ideo opȝ ꝙ hoc sit per creationẽ. qui ḡ nõ dubitat ꝙ eẽntia creetur ⁊ fiat ex nihilo: nõ dubitetur ꝙ esse creetur ⁊ fiat ex nihilo. totũ ergo est per creationẽ ex nihilo. ¶ Tertia via ad hoc idẽ sumit ex ipsa re ꝓducta. nam ipsa ꝓductio per se ⁊ ꝑmo est totius cõpositi: nõ enĩ debemus imaginari ꝙ alia productione ꝓducat ~~eẽntia~~ ⁊ alia eẽ: sed vna ⁊ eadẽ ꝓductione ꝓducunt utrũqȝ: qr ut dictũ est per se ⁊ primo ꝓducit cõpositũ: quo ꝓducto ꝓducit potẽtia ⁊ act⁹: ex quib⁹ illud cõpositũ resultat. ideo vna ⁊ eadẽ productione ~~producte~~ cõpositꝰ ꝓducunt partes ei⁹. vñ phs in 2° de aĩa vult ꝙ nõ opȝ querere quõ ex figura cere ⁊ cera fiat. Nam ut ait eo ipso ꝙ hoc est potẽtia ⁊ illud actu fit vnũ ex eis. per se ḡ est ꝙ ex potẽtia ⁊ actu fit vnũ. ⁊ ut magis lucide declarem⁹ qd dicit dicam⁹ ꝙ potẽtia ut potẽtia est nõ hẽt per se eẽ: sȝ hẽt eẽ sb actu: ⁊ act⁹ qui est aptus nat⁹ ~~est~~ ꝑfectio potẽtie fm ꝙ hi⁹ est aptus nat⁹ nõ per se eẽ sȝ in potẽtia. ⁊ sic ista sũt apta nata fieri potẽtia. ergo fm ꝙ hi⁹ est apta nata nõ per se fieri sed sub actu. ⁊ act⁹ est aptus natus fieri in potẽtia. totũ ergo per se ⁊ ꝑ° fit. act⁹ aũt ⁊ potẽtia sũt factiõe cõpositi. Cũ ḡ arguit ꝙ si per creationẽ ꝓduceret eẽ in eẽntia. eẽntia ꝓṗe crearet: qr ꝓduceret nullo alio ꝑsupposito. esse aũt nõ ꝓṗe crearet qr ꝓduceret ꝑsupposita eẽntia. alia ~~igit~~ ꝓductione ꝓducet eẽ ⁊ alia eẽntia. ex ipsa igit re producta qr per se ⁊ prĩo ꝓducit cõpositũ ex eẽntia ⁊ eẽ: ⁊ vna ⁊ eadẽ ꝓductione cõpositi ꝓducit tã esse ꝙ eẽntia. patet ꝙ nõ est dicẽdũ ꝙ eẽntia creet ꝓṗe ⁊ nõ eẽ. qr si vna ⁊ eadẽ productiõe producit eẽntia ⁊ eẽ. si ꝓductio eẽntie est ꝓṗe creatio cũ illa ⁊ eadẽ productione producat ⁊ eẽ productio et illi⁹ eẽ erat ꝓṗe creatio. imo magis est ꝓṗe creatio ipsi⁹ eẽ ꝙ ipsi⁹ essentie. si volum⁹ subtilit ⁊ profundi⁹ speculari. Nam lȝ vna ⁊ eadẽ gñatione generet mã ⁊ forma. ⁊ vna ⁊ eadẽ creatione creet essentia ⁊ esse. ⁊ gñaliter loquẽdo in creaturis semꝑ vna ⁊ eadem productiõe producat potẽtia ⁊ actus siue potẽtia tpe ꝑexistat actu in gñatione. siue nõ ꝑexistat ut in creatione semꝑ tñ actus est ꝑncipalis tõ productiõis ꝙ potẽtia. ⁊ productio pncipali⁹ terminat ad actũ ꝙ ad potentiã. ḡ in productione uel nõ debemus distinguere inter potẽtiã ⁊ actũ. Sed dicẽdũ est eadẽ productione producti utrũqȝ. uel si uolum⁹ aliquo mõ distiguere inter ea dicem⁹ ꝙ productio pncipali⁹ ⁊ magis ꝓṗe terminat ad actũ ꝙ ad potentiã. ⁊ magis dicit de actu ꝙ de potẽtia. ⁊ qd dictũ est de productiõe respectu actus intelligendũ est de creatione respectu eẽ ⁊ eẽntie. Soluta rõne pria qr possum⁹ ꝓṗe saluare creationẽ ponendo cõpositionẽ ex eẽntia ⁊ eẽ. de leui soluit rõ 2ª. Nam cũ dicit si ponerem⁹ talem cõpõnem: tũc eẽ educeret de eẽntia tanꝙ ~~eẽ~~ de suo possibili. sic arguentes uel hoc dicũt ex opiõne ꝓṗa. uel supponendo aduersarioꝝ dicta. si ex opiõne ꝓṗa tunc rõ recipit plura ⁊ peccat in mã. Nã nunꝙ act⁹ educit de potentia nec forma de mã: nisi mã tpe ꝑexisteret forme. sed loquendo de hijs que per creationẽ fiũt nullo mõ essentia tpe ꝑexistit ipsi eẽ. imo simul vna ⁊ eadẽ ꝓductione producit essentia ⁊ eẽ. sed si dicat ꝙ sic arguẽtes nõ dicũt hoc ex opiõne ꝓṗa. sed supponũt illud tãꝙ ab aduersarijs dictũ ~~dicentis~~ nunꝙ ad nos puenerũt dicta aliquoꝝ qui eẽnt tãte dementie ut dicerent ꝙ in creatione educat eẽ de potentia essentie. sicut in gñatione educit act⁹ siue forma de potentia materie. ¶ Solutis aũt duab⁹ primis rõnib⁹ soluemus ⁊ tertiã. Nam cũ dicit ꝙ pria rerũ creatarũ est eẽ ut dicit ꝓpositio. 4. de causis. ⁊ ꝙ eẽ est per creationẽ cetera per informationẽ. dicem⁹ ꝙ si uolumus accipe auctoritatẽ libri de causis. omĩo dicendũ est res creatas eẽ cõpositas ex eẽntia ⁊ eẽ. ⁊ ꝙ esse recipit in essentia ⁊ nõ ecõuerso. ⁊ ꝙ ꝑficit ⁊ informat essentiã ⁊ nõ ecõuerso. Nã in ~~hac~~ ꝓpositione illi⁹ libri dicit ꝙ intelligentia hẽt yleachĩ ⁊ formã. uel ut hñt aliqui textus intelligentia est que hẽt yleachĩ ⁊ formã. forma enim in intelligẽtijs est quid mãle respectu eẽ: intentio aũt illi⁹ auctoris est ꝙ intelligentia est cõposita ex forma ⁊ esse qd idẽ est cũ dicto nrõ. videlicet ꝙ est cõposita ex eẽntia ⁊ esse. nã eẽntia itelligentie dicit tñ formã. nõ aũt dicit quid cõpositũ ex mã ⁊ forma. lȝ ḡ forma nõ dicat totã essentiã sube mãlis. dicit tñ totã eẽntiã sube separate. idẽ est ḡ subam separatã uel itelligentiã siue angelũ esse cõpositũ ex forma ⁊ eẽ. ⁊ ipm cõponi ex eẽntia ⁊ esse. hoc est ẽt ꝙ alia lrã dicit ꝙ itelligentia est hñs yleachĩ ⁊ formã ⁊ facienda est vis in uerbo. Nam ~~ut~~ ait ꝙ ~~sicut~~ hñs yle ⁊ formã. nã in itelligentijs nõ est ꝓṗe yle qr nõ est ibi ꝓṗe materia. sed est ibi yleachĩ: quo ~~opȝ~~ mõ uolumus ipȝ noiare. i. est ibi aliqd mãle ⁊ aliqd formale: quia ipsa eẽntia respectu ipsi⁹ eẽ est qd possibile. ⁊ iõ est qd mãle respectu eẽ. ⁊ ipm eẽ respectu essentie est qd actuale. ⁊ iõ est quid formale respectu ipsi⁹ eẽntie. itelligẽtia itaqȝ est cõposita ex mãli ⁊ formali: siue ex forma ⁊ eẽ: qr est cõposita ex essentia ⁊ eẽ. ⁊ si fm auctorẽ de causis in ipsis intelligentijs que sunt ita ꝓpinque ~~vni~~ ꝑmo ⁊ simplici est cõpositio ex eẽntia ⁊ esse. multo magis reseruabit talis cõpositio in alijs creaturis magis distantibus a prĩo pñ°. ⁊ rursus nõ solũ est intentio illi⁹ auctoris de cãis res creatas eẽ cõpositas ex eẽ ⁊ eẽntia. sȝ ẽt est intentio sua ꝙ esse iformat essentiã ⁊ recipit in essentia qd patet per cõmentũ eiusdẽ ꝓpõnis. 9. Nã ibi dicit ꝙ ꝑma cã non hẽt in se aliqd yleachi. i. aliqd mãle qm ipsa est essentia tm̃. Intelligentia ḡ hẽt aliqd mãle: qr nõ est eẽ tm̃. mãlitas ḡ in ipsa intelligẽtia sumit ex eo ꝙ habet aliqd ꝑter eẽ: uel ex eo ꝙ habet aliqd qd est differẽs ab esse. ~~ex ipso igitur esse intelligentia~~

sumit ex eo ꝙ hēt aliquid preter esse: uel ex eo ꝙ hēt aliqd qd̄ est differēs ab eē. ex ipō igit eē in itelligētis sumit rō actualitatis: ⁊ ex ipa essentia rō mālitatis ⁊ potētialitatis. ⁊ qꝛ semꝑ actꝰ iformat potētiā: nō aūt ecōuerso. ⁊ semꝑ actus dī recipi in potētia sic ꝑfectio in suo ꝑfectibili. sequēdo intētionē ꝑfati auctoris eē recipit in eēntia ⁊ informat eā nō ecōuerso. Arguentes itaqꝫ ꝙ pria reꝝ creataꝝ est eē ⁊ ꝙ cetera sunt ꝑ informationē. esse vō est per creationē non arguūt ꝙ nō sint cōposite ex eēntia ⁊ eē. ⁊ ꝙ in eēntia non recipiat eē. ⁊ ꝙ eēntia nō ꝑficiat per eē cuꝫ oia ista sint de intētione illiꝰ auctoris. sed petūt ꝙ sibi exponamꝰ prefatas ꝓpōnes. Propt̄ qd̄ sciēdū ꝙ auctor in illa propositiōe de cāis vult determiare de multitudīe itelligētiarū. ⁊ icipit ab eē ⁊ ab vnitate ꝙ nō est mltitudo que nō pricipet aliqlit vno. ut dicit pria ꝓpositio ꝓculi. vnū aūt qd̄ pricipāt itelligētie ⁊ illō in quo vniunt intelligētie est ipm eē. iō anteꝙ determinet de multitudine itelligētiarū ꝑmittit qdā de prioritate ipsiꝰ eē dicētes ꝙ pria rerū creataꝝ est eē qd̄ ꝓbat dupl'r. pᵒ qꝛ nihil latius est creatū ipō. 2ᵒ qꝛ ipm est uehemētius vnitū ⁊ simpliciꝰ aliis. ꝗ ibi nō accipit eē ꝑm ꝙ distinguit ab eēntia. sꝫ accipit ibi eē ut cōprehēdit oia ⁊ ut cōprehēdit oē eē tā eē essentia ꝙ eē actuale. ⁊ sic accipiēdo eē est ualde latū ⁊ nihil est latiꝰ ipso: ⁊ qꝛ est ita latū: ideo eē est illud in quo oia ꝯueniūt ⁊ in quo oia vniunt: ⁊ iō est priꝰ oibꝰ. latiora ꝯuenientiora sūt ꝑora aliis. Ex hoc ēt est simpliciꝰ oibꝰ aliis rebꝰ creatis: qꝛ oia alia se hnt per additionē ad ea que sunt gnalia ⁊ eoia. ē ꝗ eē sic simplex ⁊ sic vnitū. iō qrit auctor. cū eē sit simplex ⁊ sit vnitū. vn̄ facta est multitudo ⁊ spalit̄ ipsius: vn̄ facta est multitudo in intelligētiis. Ad qd̄ rn̄det ipse auctor ꝙ ideo facta est talis multitudo in intelligentiis qꝛ ibi cōponit ex finito ⁊ infinito. esse ꝗ lꝫ de se dicat quid simplex ⁊ quid vnitū attn̄ ut est in intelligētiis nō est oīno simplex. qꝛ intelligētie nō sūt oīno simplices. imo sunt cōposite ex finito ⁊ infinito. igit auctor de causis nō accipit eē ut distinguit cōtra essentiaꝫ: uel ut distinguit ꝯtra quodcūqꝫ. sed accipit esse in oīmoda latitudine prout oia cōprehēdunt sub esse. ⁊ sic exponēdo ꝙ pria rerū creataꝝ est eē nō hēt locū de esse ꝙ distinguit ab essentia. ꝑm ꝙ dicimꝰ oēs res creatas eē cōpositas ex essentia ⁊ eē. habita igit intentione auctoris rō est oīno ꝑter propositū. attn̄ dato ꝙ uellemꝰ loqui de eē prout distinguit ab essentia adhuc possemus saluare ꝙ pria rerū creatarū est esse. Nam lꝫ vnica productione producat totū potētia. s. ⁊ actus. uel eēntia ⁊ esse. rō tn̄ ꝓductionis pricipaliꝰ sumit ex actu ꝙ ex potētia. ⁊ ex eē ꝙ ex eēntia. ⁊ ideo esse dicit pria rerū creatarū: qꝛ est id ex quo in re creata pricipaliꝰ sumit rō creationis. ut declaremꝰ hoc per sile ponamus ꝙ nūꝙ uideret color sine luce nec ecōuerso. ⁊ ꝙ semper vnica visione uideret lux ⁊ color. hoc tn̄ nō obstante pria rerū creatarū visibiliū esset lux: qꝛ rō visionis principaliꝰ sumeret ex luce ꝙ ex colore. ergo ꝑm pmū modū exponēdi ꝑm quē accipit eē oino coiter ut non ꝯtrahit ad eē actuale: ⁊ ut nō distinguit ꝯtra eēntiā ꝑm quē modū magis videt ire auctoris intētio. rō non est facta ad propositū. sed sequēdo expōnem secūdā rō facta nō solū est ad propositū. sed ēt est ad oppositū: qꝛ ꝑm modū illū iō esse est pria rerū creatarū respectu eēntie: qꝛ est qd magis actuale ꝙ eēntia. ⁊ qꝛ sꝑ qd̄ est actuale recipit in eo ꝙ est potētiale. ex hoc nō habet propositū ꝙ essentia. s. recipiat in eē: sꝫ magis oppositū ꝙ eē in eēntia recipiat. Qd̄ vō addebat de eodē libello ꝙ eē ꝑ creationē est oino preter mentē auctoris. ibi enim auctor nō loquit de eē ut distinguit ꝯtra eēntiam. sed ut distinguit ꝯtra mouere ⁊ ꝯtra sapere. dicemus qdem ꝙ res tripliciter pōt ꝯsiderari. prio ut sunt aliqd in se. secūdo ut tēdūt ad aliud. tertio ut hnt alia in seipsis. prout sunt aliquid in se. sic competit eis eē. prout sunt aūt tendūt in aliud. sic cōpetit eis motus prout hnt alia a seipsis nō materialiter sed formaliter. sic competit rebus cognoscere ⁊ scire. qꝛ oportet cognita aliquo modo eē in cognoscēte. sed motus competit rebus dupliciter. qꝛ aliqua mouetur ex se. ita ꝙ principiū motus est a se ipsis. ⁊ talia dicūtur viuere. alia nō mouent ex se ⁊ talibus nō competit vita. ꝑm aūt hec tria. videlicet ꝑm esse: intelligere ⁊ viuere: ꝑm intētionem auctoris de causis accipitur causalitas primarū causarum. Nam cause ꝑmarie ꝑm ipsum sunt tres. videlicet. deus: itelligentia: ⁊ aīa celi. ideo ꝑm ipsum est in omnibꝰ rebus esse. sed ab intelligentiis est in animabꝰ sapere ⁊ intelligere. sed ab animabꝰ celoꝝ esse in hiis inferioribus est siue viuere. vult ergo auctor de causis ꝙ viuere ⁊ vniuersaliter ꝑfectiones que sunt ab aliis causis presupponunt esse qd̄ est a deo. ideo esse dicitur esse per creationē: quia est prima perfectio: ⁊ est a ꝑma causa. cetera vō que sunt perfectiones secūde ⁊ ꝑm illū auctorem possunt esse a secūdis causis dicuntur per informationē. ibi igitur nō accipitur eē ut distinguitur contra essentiam. sed ut diuiditur cōtra perfectiones alias. ⁊ ꝙ iste debeat eē intellectus patet ex illa propositione decimaoctaua. ⁊ etiā patet ex ꝓpositiōe 3ª ubi dicit ꝙ postꝙ prima causa creauit aiam ⁊ posuit eam strametū intelligētie. ⁊ subdit ꝙ aia efficit operationes intelligibiles que suscipit impssiones intelligētie. vult ꝗ ille auctor ꝙ oia hnt eē a deo ꝑ creationē. sed spēs itelligibiles ⁊ qꝛ itelligat hēt ab itelligētia: eē igit aie est a deo per creationē: sꝫ itelligē ꝑfectiones alie pnt eē ab aliis cāis per iformationē. ⁊ ut magis profundius incedamus ad mentē auctoris: dicamus qꝛ anime celi competit eēntialiter mouere itaqꝫ est essentialiter vita: qꝛ motus est quoddā opus vite. intelligēti aūt cōpetit eēntialiter intelligere. ita ꝙ est essentialiter intelligētia ꝑm auctorē illum. deo aūt cōpetit essentialiter eē. ⁊ ꝑm eūdem auctorē res sunt in se. utrū aūt sit uera snia illiꝰ auctoris de causis non est ꝑsentis speculatiōis. sufficiat aūt ad ꝑsens scire ꝙ rō facta nō est ꝑm mentē eius. ¶ Aduertendū tn̄ ꝙ arguentes ex auctore de causis ꝙ eēntia recipiat in eē nō solum nō intendūt ꝑm mentē auctoris. sed ēt non seruāt positionē ꝓpriā. uolunt enim ipsi ꝙ essentia dicat rem ut est aliquid in se. esse vō dicat eam ut est aliquid in effectu ⁊ ut habet respectū ad agens. itaqꝫ ut ipsi plane testant eē supra essentiā nō addit nisi respectū quēdā. Si igit essentia recipit in eē: ⁊ si eē est per creationē cetera per informationeꝫ. respectus ⁊ illud qd̄ est respectui erit fundamētū oiuꝫ alioꝝ. cetera vō se habebūt per informationē. ipse vō respectus se habebit ut fundamētū qd̄ nullus diceret. ¶ Ostenso ꝙ rōnes impugnātiū cōpōneꝫ eē cū eēntia nō ꝯcludūt. declarabimus ꝙ distinctiones quas faciunt nō ꝯcludunt nec sufficiunt ad tollēdas difficultates. Est enim prima distinctio de ipso possibili. dicunt aūt aliud eē possibile subiectiue ⁊ aliud terminatiue ꝙ ⁊ nos ꝯcedimus. sꝫ dicimus ꝙ nō est possibile terminatiue sine possibile subiectiue. ⁊ nūꝙ agēs fac̄ nisi cōpositū ex potētia ⁊ actu. si enī posset fieri potentia sine actu uel ecōuerso. possent in factione illa talia possibilia separi. sꝫ loquēdo de cursu nāe factio vniꝰ nō est sine factione al-

terius. ꝙ patet in mā ⁊ forma que est pfectio materie ⁊ magis patet in eēntia ⁊ eē ꝙ est pfectio ipsi' eēntie. Nam facere mām nō est facere ꝙ mā sit mā. Nā cuȝ semp mā sit mā nō indiget mā factione. ſȝ facere mā; est facere ꝙ mā sit sub forma. ⁊ ult' facere potētiā est facere ꝙ potētia sit sub actu. sic ēt facere formā mālē nō est facere ꝙ illa forma sit forma. q2 sic forma non indigeret factione. ſȝ est facere ꝙ forma illa sit in mā. pōt tñ eo2rūpi corruptioneȝ pe nature. est dicere oppositū in adiecto: q2 si eēntia semp manet eēntia in se ipsa hēt perpetuitatē. Naȝ si eēntia nō est in re extra per aliquā rem semp additā. idē est eēntiā eē in re eẍ qō eēntiaȝ eē eēntiam. q2 ut ipsi ꝯcedunt eēntia semp manet eēntia. uel saltē si semp uerū ꝙ eēntia est essentia. semp uerū eēt ꝙ essentia eēt in re extra. ⁊ ita in se ipsa semp perpetuitatē hēret ⁊ ſm se nō posset ei accidere corruptio. sed quid dicim'. Nūquid ppositio assumpta nō est uera. creature de se sūt annihilabiles ⁊ de se tendūt in nihil. quid ergo opȝ ultimo rē compositam ponere. postꝗ quelibet creatura de se est talis. cuiuslibet creature in eēntia sua poterit accidere annihilatio. ad qō diciꝗ ſȝ creatura de se sit annihilabilia: q2 nulla eēntia creature hēt de se ꝙ sit actu nisi ei supaddat actuale eē. ⁊ ideo ꝗtū est de se quelibet talis eēntia non est ⁊ in nihilum tendit. si aūt actu existit ⁊ perpetuat in tali existētia. hoc est per benignitatem creatoris dantis ei eē ⁊ ꝯseruātis ipsaȝ in tali eē. Qō v° o tertio addūt ꝙ nihil corrumpit nec annihilatur nisi habeat suū actuale ⁊ suū potētiale. sed nō opȝ ꝙ illa differāt re: sed itētione. ⁊ qō quando dicūt ꝙ nihil producit nisi sit cōpositum. sed sufficit ꝙ cōponētia differāt intētione nec opȝ ꝙ differant re: ⁊ ꝙ obiecerant quando obuiādo utriꝗ dicētes nihil eē possibile creari uel annihilari nisi sit cōpositum ex potētia ⁊ actu. sed sufficit illud actuale differre ⁊ possibile intētione. dicemus ad hoc ꝙ sic dicētes. pmo nō stant in fundamētis suis. distinxerāt enim pmo inter possibile subiectiue ⁊ terminatiue uel obiectiue. uolētes ex hoc vitare ꝙ nō semp ⁊ in oī pducto eēt quid possibile subiectiue. nunc aūt postꝗ in quolibet pducto ꝯcedūt compōnem ex actuali ⁊ potētiali cū semp actuale recipiat in potētiali. in quolibet pducto ꝯcedunt aliud possibile subiectiue ſȝ illud possibile subiectiue sola intētione differat a suo actuali. ꝙ ſm eos est possibile terminatiue. nō ergo stāt in ppriis fundamētis. ¶ Secūdo per hi' dicta nō possunt difficultates effugere. dicemus enim ſm sic opinātes ꝙ idē est ſm rem eēntiā eē eēntiam ⁊ essentiā existere in re eẍ. differt tñ intētione ⁊ ppter hāc dr̄iam semp uerificabitur ꝙ eē sit eēntia. nō tñ semper uerificatur ꝙ sit in re extra. quid sit aūt differre intētione pius non intelleximus nec nūc intelligim'. sed de hoc in hac eadem q̄ōne spālem faciemus sermonē. Nūc sumamus v̄ba sic opinantiū dicentes ꝙ differre sola intētione nō est differre re. quo supposito tanꝗ fundamētū ipso2 arguamus sic. sic nulla eēt dr̄ia inter eēntiam eē eēntiaȝ ⁊ eēntiaȝ eē in re eẍ. sicut ipsi ꝯcedūt ꝙ eēntia semp manet eēntia. uel saltē sicut opȝ ꝯcedere hāc semp eē uerā ꝙ eēntia ē eēntia. sic opteret hāc sp uerificari ꝙ eēntia eēt in re extra. Tota ergo cā q̄re semp uerificat ꝙ eēntia sit eēntia ⁊ non ꝙ sit in re extra est ppē dr̄iam que est inter hāc ⁊ illam: sed sibi nō est dr̄ia ſm rem. ergo sic semp uerificat ꝙ eēntia sit eēntia. ita ſȝ rem ⁊ ſm rei ueritatē semp uerificat ꝙ essentia sit in re extra. forte ſm intellectū uel ſm aliū modū oportebit eam uerificari. Nā q2 sunt idē ſm rē ens ⁊ vnū impossibile est de aliquo uerificari ꝙ sit ens: ꝙ de illo ſm rē nō uerificet ꝙ sit vnū. uerū q2 hec differūt ſm intellectū nō opȝ ꝙ quicꝗd apprehēdit aliq̄d eē ens ꝙ apprehēdat illud eē vnū. q2 intellectus entis precedit intellectū vni' ſm rem: ergo q2 nō differūt realit' ens ⁊ vnū. sicut semp ens est ens: ita semp est vnū. sed ens qō semp ſm rem est vnū. nō opȝ ꝙ per intellectū semp apprehēdat vnū: q2 differūt illa intellectui que ſm rē suā idem sunt. ut ponam' exēplum de hiis que differūt intētione. dicam' ꝙ actio ⁊ passio dicūt eandem rē. differūt tñ intētione. nam cū dr̄ia ſm eos differat intētione a genere ⁊ tñ collocat in eodē predicamento cū ipso. multomagis actio ⁊ passio differūt intētione que faciūt diuersa pdicamēta. ponamus ulterius ꝙ cū actio ⁊ passio dicūt eandē rem differūt intētione. intellectus tñ actionis pcedit intellectū passionis. hac ypothesi stāte nō poterit uerificari ſm rē. ꝙ sit vnū ⁊ nō sit aliud. tñ ppter diuersitatē intētionis poterit forte per intellectū apprehēdi vnū ꝙ non apprehēdet aliud. sic in opposito. si idē est ſm rem essentiam eē eēntiā ⁊ eēntiā eē in re extra. ita ꝙ ipsi eēntie nulla res addit ut est in re eẍ: ſȝ solū supaddit intētio uel rō uel q̄cꝗd aliō qō nō sit res. optebit ꝙ sic semp uerificat ꝙ eēntia sit eēntia. semp ſm rem v̄ificetur ꝙ sit in re extra. igit' ppter dr̄iam poterō forte intelligere eēntiam eē eēntiaȝ. nō intelligēdo eam eē in re eẍ. sed ppter idētitatem realem ꝗdiu uerū erat ꝙ essentia sit eēntia. tādiu realiter erat essentia in re eẍ. Redeamus ergo ad ppositū ⁊ dicamus ꝙ eēntia est eēntia per seipsam. ⁊ ꝗtum ad hoc nō idiget factore nec ꝯseruatore ſȝ est in re eẍ. per eē actuale sibi realit' supadditū. iō ꝗtum ad hoc idiget factore ⁊ ꝯseruātore.

¶ Improbata distinctione de possibili ⁊ ostēso ꝙ in qualibet creatura opȝ dare eēntiā que pficit per esse. ⁊ declarato ꝙ eēntia eē quoddā possibile subiectiue differēs realiter a suo actuali esse. uolumus iprobare distinctionē de ipsa eēntia. Dicebat quidē ꝙ negātes realē dr̄iam inter eēntiā ⁊ eē. distinguūt de eēntia dicentes ꝙ quedā est eēntia que ꝑetate sue nature existit. quedā aūt existit quadā extrinseca denoiatione. ⁊ per quēdā respectū supadditum. ut creatura: que pōt existere ⁊ nō existere. nō q2 differat realit' a suo eē. sed q2 nō dicit eē nisi ut est in effectu ⁊ ut hēt respectū ad agēs. ⁊ q2 talē respectū pōt hēre ⁊ nō hēre. iō pōt eē ⁊ nō eē. ſm hos ꝗ deus pducēs creaturam: nō opȝ ꝙ pducat aliq̄d cōpositū ex re ⁊ re. ſȝ ex re ⁊ respectu. ſȝ hoc stare non pōt. q2 nunꝗ respect' per se acquirit: nisi q2 acq̄rit aliq̄ res in qua fundat respectus ⁊ sic nūꝗ acquirit. ita nunꝗ separat ab aliqua re: nisi q2 separat ab ea res aliqua in qua ill' respect' est fundamētū que oīa intelligēda sunt supposita imobilitate obi ad qō terminat ille respect': ut si quis per albedinē sit silis parieti albo supposita imobilitate parietis ad quē terminat ille respectus. nō poterit iste acq̄rere talem respectū nisi acq̄rat albedinē que est fundamētū ei' nec poterit hu' respectū perdere nisi pdat albedinē in qua fundat. ponēdo autē eēntiam realiter differre ab esse nulla nobis occurrit difficultas ex hi' respectibus. dicemus quidē ꝙ deus producendo creaturā producit simul essentiā ⁊ eē. hac aūt pductione facta sicut producere eē nō est facere ꝙ eē sit eē: q2 hoc semp est: ſȝ est facere ꝙ eē sit in eēntia. sic ex tali productione eē habet quēdam actualē respectū ad deum. nō q2 eē sit esse: q2 tūc haberet semper actualem talem respectū ⁊ semper existeret. sed hoc cōpetit ei q2 est in essentia ⁊ q2 pōt ab ea separari. ⁊ potest ei nō inesse. ideo pōt

talem respectū admittere ⁊ pōt deficere ⁊ potest nō existere. ⁊ q̄d dictū est de esse respectu essentie. intelligendū est de eēntia respectu eē. Nunq̄ enim ꝓducit eēntia nec eē nec cōpositū ex utrisq̄ nisi sit ibi actualis respectus quē habet ad deū. q2 semper inter ꝓducens ⁊ productū opȝ relationē eē. sed talis respectus actualis nō cōpetit essentie nisi ut actu ꝯiungit ipi eē. nec cōpetit eē: nisi ut ꝯiungit essentie. nec cōpetit ipsi composito nisi ut coniungitur essentie nec competit ipsi cōposito nisi prout ei⁹ cōponibilia adinuicē connectunt. ⁊ q2 talis ꝯiunctio pōt de nouo fieri possunt de nouo ꝓduci ⁊ de nouo acquirere respectum. rursus q2 potest talis cōiunctio destrui. possunt talia annihilari ⁊ possunt ꝑdere talem respectū. sed cōstat q̄ res non pōt acquirere seipsaȝ nec separari a seipsa. q̄re si in creatura nō differt realiter eēntia ⁊ eē. ⁊ ex eo q̄ res hēt esse: hēt actualem respectū ad deū q̄re res nō hēt sparari a seipsa nō poterit separari a suo eē nec ab hi⁹ actuali respectu. sed q2 hoc incōueniēs in alijs dictis videt eē ꝑtractū faciemus spālem difficultatē de ipso respectu. dicemus quidē q̄ si productū est cōpositum ex re ⁊ re facile est imaginari ꝓductionē eius ⁊ destructionē: q2 ex ꝯiunctione rerū cōponibiliuȝ fiet ꝓductio ex separatione fiet destructio. sed si ꝓductū nō opȝ q̄ sit cōpositū ex re ⁊ re: sed ex re ⁊ respectu. tūc essentia creature intātū diceret ꝓduci in re extra inquātū acq̄reret hı⁹ respectū. intātū annihilari inq̄tum ꝑderet talem respectū. hı⁹ ergo respectus poterit eē per se acquisitio ⁊ per se admissio. ⁊ per ꝯñs poterit eē motus ad relationē. cuius ꝯtrariū ꝓbat in 5° phisicoꝝ. nunq̄ eni nec per creationē: nec per aliquē motū pōt acquiri: uel perdi per se respectus. sȝ semꝑ acquirit uel perdit aliquod absolutuȝ in quo fundat talis respectus. ¶ Sed quidā conati sunt hoc infringere dicētes q̄ quidaȝ sunt respectus qui fundant in extremis ex nā ꝑa. quidā vō ex mera libertate agentis. respectus aūt ad deū ut dicūt fundant in essentia creature nō ex nā ipsius eēntie. sed ex libera actione primi: q2 pōt deus suam actioneȝ subtrahere a re sue ab eēntia creature. ideo pōt ei talis respect⁹ deficere ⁊ pōt creatura nō eē. sed hoc q̄tum nobis videt tripliciter deficit. Prio q2 nō arguit ꝓpositū. Secūdo q2 accipit extranea ⁊ per accñs. Tertio q2 difficultatem nō euitat. Ponamus quidē q̄ deus ex libera actione sua faceret parietē albū ⁊ ex eadē libera actiōe faceret hoiem albū qui per albedinem assimilaret parieti. hoc aūt ponēdo deus ex libera actione fecit q̄ esset hec relatio ⁊ hic respectus qui est inter hoiem ⁊ parietē. sȝ quātūcunq̄ ex libera actione ꝑmi hēat eē ista relatio. nunq̄ tñ deus posset istā relationē tollere nisi uel destruēdo parietē uel separādo ab hoie albedinem que erat imediatū fundamētū illius relatiōis. sed q̄diu paries albus manet imobilis ⁊ ab hoie albo non separat albedo opȝ talem silitudinē esse inter hoiem ⁊ parietē. sic in ꝓposito. creatura est producta ex libera actione ꝑmi. ipsa aūt sic producta hēt q̄daȝ actualem silitudinem ⁊ quādam actualē imitationeȝ ad ipm deum. Si ergo deus vellet istam actualē similitudinē ⁊ istam relationē tollere ab eēntia creature. uel oporteret q̄ seipsum destrueret uel q̄ aliquā rem remoueret ab essentia creature que est imediatū fundamentū hı⁹ relationis. ipsaȝ enim relationē per se ex mera ⁊ libera libertate uoluntate nec remouere nec dare posset. si ergo creatura ꝓcedit ex libera actione primi. ⁊ ex mera uolūtate ei⁹: q2 ꝓcedere ⁊ nō ꝓcedere opȝ q̄ sit composita ex re ⁊ re, nō ex re ⁊ respectu: q2 respectus nō pōt separari a re nisi per separationē alicuius rei. sed si res procederet a deo non ex libera actione nec ex mera uoluntate. sed ex quadaȝ necessitate nature. ita q̄ hı⁹ respectus ad deuȝ de necessitate ꝯsequeret essentias rerū. forte possemus sustinere q̄ creaturā non oporteret esse compositā ex re ⁊ re. sed ex re ⁊ respectu. uelle igitur ex libera actiōe ꝑmi subterfugere difficultatem q̄ nō oporteat creaturā n eē compositā ex re ⁊ re. sed sufficiat ea componi ex re ⁊ respectu: q2 non ꝓcedit a deo ex nāli origine sed ex libera actione. nō concludit ꝓpositum. ¶ Nam si procederet ex naturali origine: ⁊ non ex libera actione nec ex libera uolūtate magis possemus saluare q̄d dicit. ¶ Secūdo deficit hı⁹ dictū quia accipit extranea ⁊ per accidens. nam lȝ paries albus sit productus ex libera actione eius ꝑmi. etiaȝ hō albus sit ēt ꝓductus ex libera actione eius. similitudo tñ inter parietē album ⁊ hoiem album fundat in natura rerū sic se habentiuȝ. ideo non posset deus hanc relationē tollere nisi uel imutaret parietem uel aliquid deriperet a nā hois. sic ⁊ in ꝓposito creatura producta est ex libera actione ꝑmi. similitudo actualis que est inter creaturam sic productā ⁊ deū fundat in ipsa nā creature sic producta ⁊ sic se hñte. si ergo deus uellet istam actualem similitudinē tollere oporteret uel q̄ seipsum imutaret q̄d est impossibile. uel q̄ aliquid a natura creature demeret q̄ de mōdo tolleret talis actualis similitudo. cū ergo distinguitur de respectib⁹ qui fundātur in extremis ex natura ⁊ ex libera actiōe. patet q̄ sic cōsideratur illud q̄d est per accidens: q2 iste respectus non pōt tolli ex libera actione: nisi q2 liberaȝ actionē dei potest fieri uariatio in natura creature. ex libera actione ſm se non potest nec acquiri nec tolli aliquis respectus nisi q2 per illam liberā actionē potest alicui nature acquiri uel tolli res aliqua. ut q2 pōt ei acquiri uel tolli actuale esse mediāte quo sumit talis actualis relatio. sed dices q̄ ipsa essentia creature ſm se referentur ad deum. ergo ipsa est imediatū fundamentum hı⁹ relationis non igitur opȝ ibi ponere aliquid aliud. ad q̄d dici pōt q̄ ipsa essentia ſm se dependet. ⁊ ſm se refertur ad deum. sed talem relationeȝ actualiter habere nō potest nisi ut est cōiuncta actualiter ipi eē. Nam eēntia creature nō habet talem actualem relationē ad deum nisi inquātum est effectus eius ⁊ inq̄tum est producta a deo. sed quia ut dicebat ꝓdsee creare eēntiā nō est facere q̄ eēntia sit eēntia: sȝ q̄ sit ꝯiūcta ipsi esse. sic habere talem actualem relationē non cōpetit essentie ut est essentia: sed ut est cōiuncta ipsi eē. nec eē hoc competit ut est esse. sed ut est ꝯiūctum ipsi essentie. ¶ Tertio hı⁹ dictū non euitat difficultatē. Nam si hı⁹ relatio habet eēntia. essentia creature ex libera actione dei. ista libera actio dei ut est quid trāsiens in creaturaȝ: uel dicit rem tm̄ absolutam additam essentie creature. uel dicit relationem tm̄. si dicit rem absolutam superadditā essentie sintm̄ videlȝ q̄ creatura non solum sit composita ex re ⁊ respectu fundato in re: sed ex re ⁊ re. ⁊ ex respectu fundato in compositione rerū. q̄ si hui⁹ actio nō dicat nisi respectum tm̄ superadditum essentie. cum eēntia creature hoc modo deficiat eē q̄d perdit hı⁹ respectum. ⁊ hoc modo incipiat q̄ acquirit ipm per se. ergo alicui acq̄retur ⁊ per se ab aliquo tolletur ipse respectus. non ḡ per huiusmodi dictuȝ effugitur difficultas: quia hoc concesso adhuc stat tota rō difficultatis. ¶ Improbatis distinctionibus quas faciunt de possibili ⁊ de essentia. Volumus improbare distinctionem de ipso

differre siue de ipsis differentiis. In hoc aūt sic procedemus. q2 pmo ostendemus distinctionē ipsam nō eē bonā. secūdo ostendemꝰ ꝙ per eam non sunt difficultates euitate. distinguūt eniꝫ triplex differre. re: rōne ꝛ intentione. nam ut aiūt acciñs a sbo differt re. diffinitū a diffinitione differt rōne. cuꝫ ergo dĩa a genere differat plus ꝙ̃ diffinitū a diffinitione ꝛ minus ꝙ̃ sbm ab acciñte ergo est dare mediū iter differre re ꝛ rōne. Istud autē differre mediū uocāt differre intētione. sꝫ iste modus arguēdi non ualet. Nam si sit differre medium inter differre accñtis a sbo ꝛ diffinitionis a diffinito. non tñ ꝑpter hoc est dare aliquod differre medium inter re ꝛ rōne. sed in ipso differre rōne est dare magis ꝛ minus. ꝛ in ipso differre re est dare magis ꝛ minꝰ. Nā posito ꝙ diffinitio asini sit aial idisciplinabile. hoc posito dicemꝰ ꝙ asinus differt ab aiali disciplinabili ꝛ differt a musca ꝛ a mulo. sed ab aiali indisciplinabili differt asinus rōne. a musca aūt differt re. sꝫ cuꝫ asinus plus differat a mulo ꝙ̃ a sua diffinitione ꝛ minus ꝙ̃ a musca. ergo asinus differt a mulo sola intētione uel differt ab eo modo medio inter rē ꝛ rōneꝫ. Dicemus ergo ꝙ nullus est modus medius inter reꝫ ꝛ rōneꝫ. tñ q2 asinus differt plus a musca ꝙ̃ a mulo lꝫ ab utroqꝫ differat re. ideo differre a mulo est differre medium inter differre a musca ꝛ a sua diffinitione. sic etiā posito ꝙ dĩa dicat totū dicit genus qδ nō credo uerum eē nisi in rebus simplicibus ut in substātijs separatis. ibi enim si sciremus genꝰ ad dĩam. oporteret utrūqꝫ significare totam nām. sed nō sic in rebus cōpositis. aiatum enim nō significat nꝫ aiam. aia aūt nō dicit totū ꝙ dicit genus nec dicit totū ꝙ dicit aial. sꝫ dicit partē formalem eius. sic ēt sensibile ꝛ rōnale uel dicunt partē formalē rei; uel q2 nescimus noiare ꝓpas formas rerū. loco ꝓpriarū formarū ponimꝰ sensibile ꝛ rōnale; ꝛ talia que sumunt ex ꝓprijs opationibꝰ ex quibꝰ ~~indicent~~ ꝓpria natura ꝛ ꝓa forma ~~rej~~. dĩa ꝙ̃ nō significat totū. ꝛ ideo nō ꝑdicat ēentialr sꝫ denoiatiue: ut hō nō est aia sꝫ aiatus. ꝛ cuꝫ ꝑdicat denoiatiue hō sigt totū iplicat totū sic ēt albū rōne ꝯcretiōis iplicat illō de quo ꝑdicat lꝫ solā albedinē significet. sꝫ hoc ꝙ̃ illud qδ significat dĩa realiter differt a significato generis sicut pars a toto ꝛ sicut forma differt a cōposito ex mã ꝛ forma. sed posito ꝙ differētia significet totuꝫ sicut ꝛ genꝰ. dicemus ꝙ differt a genere sola rōne actū inter differre magis ꝛ minꝰ ꝛ sm hāc ypothesiꝫ plus differt rōne dĩa a genere ꝙ̃ diffinitio a diffinito ꝛ ꝙ aliqui dicūt hoc nō eē solū sm magis ꝛ minus sꝫ sm aliū ꝛ aliū modum differendi. dicemus ꝙ alius ꝛ alius modus differendi ubi est unitas rei solam differentiam rōnis facit: quia ex quo res est una rō est illa que hos modos diuersitatis inuenit; lꝫ hec rō non sit uana; q2 ex ipsis ~~rōne~~ ut tales diuersitates modoꝝ significandi possint ex ea sumi. Rursus cū ~~sm~~ ꝙ hec distinctio nō est competens difficultatē non euitet. uolunt eni isti ꝙ differens intētione ab alio possit intelligi cum opposito eius. ut ꝙ genus differt intentione a dĩa ut aial rōnale: ideo pōt intelligi cū opposito rationalis ut sit. dicūt ~~aūt~~ lꝫ essentia differat sola intentione ab eē potest intelligi nō esse. Sed sic dicēdo nō tollitur difficultas nec soluit argumētū. Nam genus non dicit rem unã nec formã unam. si enim genus diceret rem unã impossibile eēt ꝙ eidē generi possent competere dĩe opposite. unde nec potentia nec actu genus hēret differētias oppositas si diceret unã rem ꝛ unam formã nisi forte genus respectu differētiarū dīuo se haberet. sic eadem mã respectu ꝯtrariarū formarū uel sicut idem sbm respectu oppositorum accidentiū ꝛ tūc differret genus a differentia re sicut mã a forma ꝛ acciñs a sbo. Dicamus ergo ꝙ aial dicit sola intentione differre a rōnali non est eadem res cum aiali irrōnali; ergo q2 nō differt aial intētione a rōnali. ideo pōt intelligi cum opposito eius. sed quia aial nō dicit rem unam nec formam unam. ideo potest intelligi cum utroqꝫ oppositoꝝ. sed si aial diceret rem unam: ꝛ posset intelligi cū utroqꝫ oppositoꝝ ꝛ de necessitate differret re ab utroqꝫ eorū. sicut materia ab utraqꝫ forma ꝛ sbm a duobus oppositis accidētibꝰ. igitur cū illa eadē eēntia sm rem que habet eē possit ~~intelligi~~ non esse. uel posset intelligi cū opposito ipsiꝰ esse: q2 nihil potest intelligi cuꝫ opposito suipsiꝰ. opꝫ ꝙ realiter differat ab esse. ¶ Possumus aūt ad hāc ueritatē ostendendã facere sillogismū expositoriū. ut si ~~aliquid~~ sit animal rōnale ꝛ illud idem sit irrationale: uel possit intelligi esse irrōnalis. idem aial erit uel poterit esse rōnale ꝛ irrōnale qδ est incōueniēs. bene ꝙ̃ seqnit ꝙ animal rōnale realiter differat ab irrationali. uel ab eo ꝙ pōt intelligi esse ut rōnale. quicqd igitur potest intelligi cū opposito aliciusꝰ realiter differt ab ipso. essentia ergo realiter differt ab esse: q2 potest intelligi cum opposito ipsius eē. sed hoc ꝙ diximus de sillogismo expositorio quidam conati sunt soluere dicentes ꝙ idem sensibile uel idem aial pōt considerari ut ꝯtractū uel ut non ꝯtractū. si ꝯsideret ut ꝯtractum. sic sequit rō de sillogismo expositorio. ~~sed~~ ut non contractū sic nō sequit. sed hoc dictum ꝯsiderat ꝙ est per accidens ꝛ difficultatem non euacuat. accidit enim ꝛ extraneū est sillogismo expositorio ꝯsiderare aliquid ut nō ꝯtractū. q2 semp ibi considerat unū ꝛ idem sm rem. ꝛ ideo sillogismus expositorius grã ꝯtractionis ꝛ grã idētitatis realis ꝛ grã materie cōcludit nō grã forme. Rursus hoc difficultatē non euacuat: imo magis eam reficiat. Nam animal non ꝯtractū non dicit unã rem. nō igitur propter differre intētione: sed propter differre re. ꝛ quia nō dicit unam rem pōt intelligi cum hoc ꝛ cū opposito. quicqd igitur pōt intelligi cum opposito alicuius opꝫ ꝙ sint alia res ab ipso. ut si materia potest intelligi cū opposito ipsius forme est alia res a forma. si subiectū cum opposito ipsius accidentis est alia res ab accidēte. si animal cū opposito rōnalis animal qδ est irrationale. uel qδ pōt intelligi esse irrationale est alia res a rōnali eēntia que pōt intelligi cū opposito ipsius eē. est alia res ab eē. ¶ Solutis rōnibus ꝛ improbatis distinctionibꝰ. restat tertio declarare ꝙ ea que adducūt ad ꝯfirmãdas rōnes prius factas nō sufficiunt nec quietant intellectū cum dicūt falsum esse ꝙ eē dicat de se quãdam actualitatē quia tūc posset per se esse ꝛ per se ꝓduci si cōsiderent predicta nō habet difficultatē qδ dicitur. Nã nulluꝫ agens facit ꝙ repugnat effectui. hoc est de rōne ipsiꝰ effectus ꝙ per se nō fiat nisi compositū. esse enim ꝙ nec est in alio nec est aptum natū esse in alio est eē solius dei qδ nō potest eē effectus alicuius agētis. ꝛ ꝙ adducūt ad confirmãdaꝫ eandē rōnem ꝙ eē non dicat nisi solum respectū ~~inter~~ essentiã patet falsum eē. quia cum eēntia dicatur creari inꝙ̃tum habet esse ꝛ annihilari inꝙ̃tum perdit esse. q2 solus respectus ~~ter~~mino potest acquiri ꝛ perdi. sic esse solū respectuꝫ nō dicit supra essentiã. sed rem aliquam absolutam. Uolebant ergo isti confirmare rōnem primã. ꝙ esse non dicit rē aliq̃ supra eēntiã. sicut nec uitas nec bonitas eo ꝙ solū respectū addãt supra ipaꝫ qδ pꝫ falsum eē. ꝙ uō adducunt ad ꝯfirmationē rōis scōe. uidelꝫ ꝙ eē

creature nō est necesse esse: ꝛ ꝙ hoc est periculosum ponere: ꝛ per hic non pōt solui rō ducēs ad infinitū. dici pōt ꝙ nec hoc diximus ꝙ eē creature sit necesse esse. sed diximus ꝙ eē vū esse est nō hēt ꝙ ei accidat corruptio nec alicui actui ut act⁹ est hēt ꝙ ex hoc accidat ei corruptio. sed hoc hēt ex eo ꝙ recipit in alio uel ex eo ꝙ est aptum natū recipi in alio. nec ꝓpt hoc ponimus ꝙ simplr sit aliqd necesse eē nisi solus deus qꝛ solus ipse est eē ꝛ actus qō nec in alio est receptuꝫ nec est aptū natū recipi. sꝫ est imobiliter per se stans. cū ergo dicit ꝙ eē creatū nō est necesse eē nō obiciat nostris dictis. Nam eē creatū dicit duo. dicit enim eē ꝛ dicit tale eē. rōne qua dicit eē nō hēt vā corrumpat ꝛ vā desinat eē. ꝛ rōne qua dicit eē tale ꝛ receptū. Nā si eē rōne qua eē diceret quid defectibile nullus esset esse nisi defectiuū. ergo rōne qua esse. sed ex eo ꝙ est creatū ꝛ est in aliquo receptuꝫ quid defectiuū noiat. adhuc igit stamus in primis fundamētis. ꝙ si eēt aliquod eē nō receptū in alio nec aptū natuꝫ recipi non posset desinere eē. uel possumus dicere ꝙ nulla creatura est necesse eē simpliciter. attū non est incōueniēs ꝙ sit necesse eē ſm qd. sicut quilibet particularis hō ſḋr est corruptibilis. ꝛ tū ſꝫ quid ꝯsideraṫ ut quid intelligibile ꝯsideratur ut abstractuꝫ a tpe ꝛ ut semper ens ut dicit in ꝑoribus ꝙ michalus intelligibilis semper est michalus. igitur uel callias uel quicū qꝫ particularis hō est hō determinati tēporis ꝛ est quid corruptibile: ꝛ tū taliter posset ꝯsiderari ꝙ ꝯsideraretur ut non corruptibile: sic quelibet creatura simpliciṫ est quid uertibile. tū non est incōueniens ꝙ taliter possit ꝯsiderari ꝙ ſm illum modū ꝯsiderādi nō accidat sibi corruptio. ¶ Tertium ēt qō adducunt ad ꝯfirmandas eoꝝ rōnes: videlicet ꝙ eē nō potest eē in genere substātie tanꝙ ꝑncipiū: qꝛ tūc suba eēt in genere non per eēntiam suā sed per eē. dici pōt ꝙ eē est in genere sube tanꝙ ꝑncipiū nō ꝙ faciat ſbm eē subam: qꝛ suba est suba per eēntiam suā. hēt tū ipm esse rōnē ꝑncipij respectu sube. nō prout suba est suba. sed ꝓut suba est in effectu ꝛ prout existit actu in rerum nā. ꝛ qꝛ esse sic hēt rōneꝫ ꝑncipij respectu sube reducit ad gen⁹ sube. cū ergo dicit ꝙ si eē haberet rōnem ꝑncipij respectu sube ꝙ suba non collocaret in genere per suā eēntiaꝫ sed per eē: plana est rñsio: qꝛ tunc ueritatem hēret qō dicitur si eē sic hēret rōnem ꝑncipij respectu sube qō per ipm suba eēt suba. sed ut dictū est suba ꝛ quelibet res collocaṫ in ꝓprio genere ꝛ est id qō est per eēntiā ꝛ ideo nō itellecto eē adhuc intelligit suba esse quid determinatū ad gen⁹. sed sine esse non pōt intelligi ꝙ actu existat in rerū nā. ¶ Est ġ diligēter notandū ꝙ non est incōueniēs aliqd non eē de rōne rei simpliciṫ simo eē posteri⁹ illa re: qō tū potest eē de rōne eius ſꝫ aliquē modū: ut cuprō nō est de rōne circuli simpliciṫ simo intellect⁹ circuli simplr pōt ꝓcedere intellectum cupri. attū cuprū lꝫ nō sit de rōne circuli simplr. est tū de rōne circuli cupri. sic intellect⁹ eēntie lꝫ ꝓcedat intellectū ipsius eē loquēdo de eē qō diuidit ꝯtra essentiā ꝛ qō est act⁹ eius. ꝛ lꝫ eē non sit de rōne simplr nec hēat rōnem ꝑncipij respectu ei⁹. est tū de rōne eēntie ut est in effectu ꝛ ut existit actu in rerū nā. eēntia eniꝫ est effectus agētis per eē: ergo eē dat eēntie ꝙ possit eē effectus agētis. aliquā ġ rōnem ꝑncipij hēt eē respectu eēntie: qꝛ facit ꝛ dat ei ꝙ possit eē effect⁹ agentis. ¶ Postꝙ soluim⁹ rōnes ꝛ iprobauim⁹ distictiones ꝛ ostendim⁹ ꝙ ea per que ꝯfirmabant rōnes ꝓus factas non sunt sufficiētia nec quietāt intellectum ſm ordinē ꝓtractū: ondere volumus ꝙ non bñ exponūt auctoritatem boetij. dicūt enim ꝙ per eē intelligit ipꝫ primū ꝑncipiuꝫ: per id qō est intelligit ꝙ est ex ꝑnº. ꝛ ideo aiūt ꝙ diuersum est eē ꝛ id qō est: qꝛ diuersa sūt principiū ꝛ id qō ex ꝑnº. uel diuersa sunt deus ꝛ creatura. ꝛ dicunt hanc eē itētionē cōmēti sup passu illo. ¶ Propter qō sciendū est ꝙ ſm cōmētatorē per eē debemus intelligere siue deum eo mō quo ipse est eē oium. ipse aūt non est eē oium formaliṫ loquendo de forma inherente sed cāliter. per eē ergo intelligimus primū ꝑnᵐ. qꝛ oia dicunṫ eē per ipm. sic eni imaginaṫ cōmētator ille ꝙ quelibet res per suā formam ꝛ per suā eēntiā hēt ꝙ sit aliqd qō sit quid determinatū ad gen⁹ ut hō humanitate est hō ꝛ humanitate est aliqd determinatū ad gen⁹. sed ꝙ sit simpliciter ꝛ ꝙ existat actu in rerū natura. ad hoc non sufficit sua forma nec sua humanitas: sed hoc hēt a ꝑmo ꝑncipio. itelligim⁹ enim ꝙ primum ꝑnᵐ sit in eēntia cuiuslibet creature dans eē cuilibet rei create. esse ġ per qō actualiṫ existit quelibet creatura. uel est ab ipso ꝑmo ꝑnº. uel est ab eēntia creature ut est ꝯiuncta ipsi deo si de⁹ ad momentū recederet a quacūqꝫ creatura stati creatura illa desineret eē. aliud est igiṫ intelligere rē eē aliquid ꝛ intelligere ea eē simplr. i. eē actu ꝛ existere in rerū nā. ꝙ enim sit aliquid hēt res a forma sua ꝛ ab eēntia sua sed ꝙ sit in reruꝫ nā ꝛ ꝙ actu existat dixit a pzio ꝑnº. hoc est ġ qō cōmētator dixit: ut ꝙ nō dicim⁹ corpalitate corpus eē nec humanitate hoieꝫ eē. sꝫ eē aliqd. ꝛ simplr vnūquodqꝫ ſbsistēs eēntia sui pricipij ponit non eē aliqd sed eē principiū. ergo ꝑnᵐ est ꝛ eē oium cāliter inꝙ exñs in oibus dat oibus eē. cum ergo ait boeti⁹ diuersuꝫ est eē ꝛ illud qō idem res nō per idꝫ sꝫ per diuersa hēt eē simplr ꝛ eē qō est ꝛ eē aliquid. Nā eē simplr hēt primū ꝑnᵐ eē qō est ꝛ eē aliqd per eēntiā suam. aliud est igiṫ intelligere rem aliquā eē hoieꝫ ꝛ intelligere rē illā eē. Nā tūc intelligo rē aliquā esse hoiem si itelligā solā eēntiā hois. sed tūc itelligo reꝫ illam eē ꝛ actu existere in rerū nā: qñ intelligo rē illaꝫ eē ꝯiunctā pzio ꝑnº a quo recipit actuale eē. in omnibus igiṫ differt eēntia ꝛ eē actuale a primo ꝑnº cātur ꝛ ꝯseruatur in qualibet eēntia. igiṫ per eē quo differt ab eēntia in qlibet re debem⁹ intelligere primuꝫ ꝑnᵐ a quo causaṫ qꝛ ab illo cātur eē oium rerū. Scōꝫ hoc ergo possumus itelligere quomō res ꝓducunṫ a deo qꝛ ꝓducunṫ accipiēdo eē ab ipso ꝛ quō ad momentū non staret creatura si deus ab ipsa recederet: qꝛ statiꝫ desineret eē. ¶ Hijs oibus ꝓlibatis uolumus adducere rōnes ꝙ nō posset creatura in nihiluꝫ redigi nisi differret in ea realiṫ eēntia ab eē. qō triplici via ꝓbabimus. prima sumeṫ ex ipsa ꝓductione creature. scōa ex ꝯseruatione ei⁹. tertia ex defectibilitate ipsius que oia sunt aliquo mō tacta. ¶ Prima via sic patet. Nā in tātū res ꝓducunṫ a deo inqtum dat deus reb⁹ esse. ꝓducere ergo hoiem est dare hoi eē. de itellectu igiṫ cuiuslibet ~~est facere hoiem~~. sed creature non est eē sꝫ posse eē. Nam si de intellectu creature eēt eē: creatura non posset non eē. sꝫ ~~non~~ posset incipere eē sꝫ semp hēret eē. Intantū eniꝫ res indiget agente ut fiat actu tale ꝙ est in potentia tale. non enim plus facit agens: nisi ꝙ cōiungit actum potentie. differunt tamen deus ꝛ alia agentia: qꝛ alia agentia sic ꝯiungūt actū potētie ꝙ actus ille tpe presupponit potentiam in qua fit. sed deus sic ꝯiungit actum potētie ꝙ simul ꝓducit actum ꝛ potētiam. oia ergo creatura eo ipso ꝙ a deo accipit eē est quid cōpositum ex potētia per quā pōt eē ꝛ ex actu per quē actu est. ꝛ ut clari⁹ appareat qō dī: dicamus ꝙ oē cātum siue sit cātum a deo siue a secundis

agētibus opꝫ ꝙ sit quoddā possibile: sꝫ aliter in scḋis agētibus ⁊ aliter in deo. Nā incātuꝫ a secūdis agētibus est quoddā possibile eē ꝙ est in potentia passiua anteq̄ fiat eo ꝙ talia agētia presupponūt passiuā potentiā in qua agant. sed creatū a deo anteq̄ fiat itelligitur eē quoddā possibile eē: qꝛ intelligitur eē tale ꝙ possit incipe esse absqꝫ implicatione ꝯtradictionis. ꝙ si eēt tale ꝙ non posset incipere eē sine iplicatione cōtradictionis. nō posset a deo creari nec fieri. ⁊ iō ꝓut dicit possibile quicq̄d ꝯtradictionē non implicat opꝫ esse creabile eē quoddā possibile. ⁊ qꝛ implicaret cōtradictionē si creabile eēt actus tm̄. uel si eēt potētia tm̄. ideo opꝫ ipm̄ eē ex utroqꝫ cōpositum. Intelligimus enīꝫ creabile qḋ incipit eē uel qḋ pōt icipere eē. ꝙ aūt ipm̄ esse possit incipere eē: ⁊ ꝙ ipe actus possit incipere actu eē per se loquēdo ꝯdictionem implicat. Nā ut dicebat semꝑ hec est uera eē est eē ⁊ actus est actus. esse ergo qḋ pōt incipere eē: ⁊ actus qui pōt incipere actu eē. opꝫ ꝙ sit tale eē qḋ per se nō sit: sed sit in alio. ⁊ opꝫ ꝙ sit talis actus ꝙ nō sit per se exn̄s sed sit actus receptus in alio. talis enim actus qui intātuꝫ actu est inq̄tum in alio est. pōt nō actu eē qꝛ pōt separari ab illo: ⁊ tale eē ꝙ per se nō est sed intātū est inq̄tum in alio est pōt nō eē: qꝛ pōt separari ab illo. ipsuꝫ ergo eē nō pōt per se fieri nec pōt per se incipere esse. nec actus pōt per se fieri. nec pōt incipere esse. ꝓpter qḋ opꝫ ꝙ oē eē creatū sit eē in alio. ⁊ oīs actus catus nō sit per se actus exn̄s. creatura ergo nō pōt eē act⁹ tm̄ nec pōt eē potētia tm̄. qꝛ potētia tm̄ non pōt actu esse. erit ergo oīs creatura cōposita ex potētia ⁊ actu nec possumus dicere ꝙ potentia ⁊ actus in creatura: uel ꝙ eēntia ⁊ eē in creatura nō differāt re. qꝛ sic non differūt sic nō possent separari hac ypothesi stante possent separari forte intellectu prout dicebat supra. ut posset intelligi eēntia sine esse. sed ꝑ eandē rem diceret eē eēntia illa qꝰ non posset realiter ꝑdere seipsam non posset ſm rem ꝑdere suū eē sed semꝑ eēt. Manifestū ergo creaturā cōpoī ex duab⁹ reb⁹. ex potētia ⁊ actu. qꝛ nec actus pōt icipere eē uel desinere eē sine potētia nec ecōuerso. hanc aūt cōpōnem ex potētia ⁊ actu uocam⁹ cōpōnem ex eēntia ⁊ eē. ꝙ si alys noib⁹ quis uellet noiare eam de ipsis uerbis ⁊ de ipsis noīb⁹ nō intendim⁹ qōnem facere. Redeamus ergo ad ꝓpositū ⁊ dicamus ꝙ nisi in creatura differret realiter eēntia ab eē: ⁊ nō eēt realiter cōposita ex potentia ⁊ actu nō eēt creabilis. ⁊ per ꝯn̄s nec annihilabilis. ex ipsa ergo creatione rerū pōt declarari qḋ diximus. ¶ Secūda via ad hoc idem sumit ex ꝯsuatiōe rerū. Nam si bn̄ ꝯsiderent dicta cōmenti sup libro de ebdomadib⁹. imaginant theologi ⁊ bn̄ ꝙ eēntia creatoris sit eēntia cuiuslibet creature ꝯseruās eā in esse. essentia igit creature nō est sufficiēs ad dandum esse rei create nisi ut est ꝯiūcta eēntie creatoris. aliquid ḡ dat ipsi rei create eēntia sua ut est coniūcta eēntie creatoris ꝙ nō daret ei ſm se. dat enim ei sic cōiuncta eē actuale ⁊ ꝙ actu existat in rerū nā ꝙ nō posset ei dare ſm se: sꝫ solum ut est ꝯiūcta ipsi eē ꝑmo. Istud aūt eē actuale non pōt dicere respectū tm̄: qꝛ ut sepe sep⁹ dictū est solus respect⁹ nō pōt acquiri ⁊ perdi. si ergo eēntia creature ex hoc dat esse rei create inq̄tum est ꝯiūcta eēntie diuine ⁊ intantuꝫ res creata perdit tale eē inq̄tum eēntia sua intelligit separari a deo: sꝫ talis separatio a deo nō est p mutationē factā in deo sed in creatura. opꝫ ergo ipsam creaturā eē cōpositā ut possit sic mutari. iō dicimus creaturā compositā ex eēntia ⁊ eē. Nullum enim simplex pōt eē ſbm motus. est ergo in creatura actuale eē ꝑter eēntiā quare si istud esse actuale nihil sup eēntiā dicit nisi respectū tm̄ per se erit acquisitio ⁊ ꝑditio ipsius eē respect⁹ ꝙ nullus diceret. ꝙdā ergo actualitatē que est res aliqua ⁊ nō respectus tm̄ dat eēntia creature ipsi rei create ut est ꝯiuncta eēntie creatoris quā nō posset ei dare separata ab ipsa. hanc aūt actualitatē uocamus eē. creatura ḡ poterit dupliciter ꝯsiderari uel ut est quid in gn̄e uel ut est aliq̄d apud intellectū. ⁊ ut est aliq̄d apud itellectū nō opꝫ ꝙ creatura sit cōposita ex potētia ⁊ actu tanq̄ ex aliquib⁹ duob⁹ realiter differētibus. sic enim accepta creatura optime dictū est ꝙ nō opꝫ in ea eē cōpositionē ex re ⁊ re. sed solū forte ex re ⁊ respectu. Intelligimus enī creaturā sic acceptam eē nōm quādam ꝑductibilē a ꝑmo ut pōt recipere actuale eē. ſm quē modū intelligēdi intelliget creatura cū duplici respectu. videlicet cū respectu ad deuꝫ a quo est apta nata perfici. ⁊ cū respectu ad eē quo actu perficit. ꝙ enim caret isto duplici respectu. uel hoc est qꝛ ipossibile est esse ⁊ non pōt eē alicui⁹ effect⁹ ut chymera. uel qꝛ est necesse eē ⁊ non pōt perfici per aliud eē. sꝫ est ipm̄ eē ut deus. creatura igit ut est q̄d intelligibile nō opꝫ ꝙ sit composita ex re ⁊ re. sꝫ si sit cōposita. hoc erit forte ex re ⁊ respectu. sꝫ ut existat actu in rerū natura nō sufficit ꝙ sit cōposita ex re ⁊ respectu: sꝫ ex re ⁊ re: qꝛ non pōt actu existere in rerū nā. nisi eēntia sua ꝯiūgat eēntie creatoris cui actu ꝯiūcta sit in ipsa eēntia creature actualitas quedaꝫ quā uocamus eē qḋ nō est respectus tm̄ sꝫ est res quedaꝫ supaddita eēntie. si ergo creatura non indigeret tali actualitate supaddita. sed posset de se formalit actu existere nō posset admittē formā eēndi: sꝫ seipsa formalit existeret ⁊ ita annihilari nō posset. ¶ Tertia via ad hoc idē sumit ex defectibilitate rerū. Nā oīs defectibilitas accidit ex potētialitate ut plane vult pħs in 9° meta^ce. vn̄ ibidē dicit ꝙ ubi nō est potētialitas ibi nō malū neqꝫ error neqꝫ corruptio. in oī ḡ creatura est potētialitas aliq̄: qꝛ defectibilis. ⁊ est ibi actualitas si debeat actu eē. qḋ si dicat ꝙ ista actualitas ⁊ potētialitas nō differūt nisi ratiōe uel intētione nō ſm rē. stare nō pōt hi⁹ dīa. nam ꝙ pro tāto uerū est ꝙ ubicūqꝫ est potētialitas que ibi est defectibilitas: qꝛ tota pfectio rei sumit ex actu. totus aūt defectus ⁊ totū malū sumitur ex deficere ab actu. ⁊ qꝛ actus ſm ꝙ hi⁹ nō deficit ab actu sꝫ potētialitas. iō ſm sniam phi. ex potētialitate sumit totū malum ⁊ totus defect⁹ rei. igit ſm ꝙ in re differt potētia ⁊ act⁹ sic poterit in re eē defect⁹. q̄re si potētia ⁊ act⁹ ex quib⁹ ex necessitate cōponit oīs creatura in re creata nō differūt realit. sꝫ solū ſm intellectū uel ſꝫ aliū quēcūqꝫ modū nunq̄ realit creatura desineret ab actualitate. sꝫ forte ſm intellectū posset itelligi defectibilis uel forte aliquo mō alio eēt defectibilis ab actu si sit aliq̄s modus medi⁹ iter differre re ⁊ rōne uel inter differre realit ⁊ ſm modū intelligēdi. dicim⁹ autē si sit aliq̄s modus medi⁹: qꝛ nullū credim⁹ eē mediū: sꝫ aliqui magr̄i dicāt differre intētione eē q̄d mediuꝫ inter rē ⁊ rōnē. qḋ dictū ⁊ si posset ad aliquē bonū intellectū trahi. in ista tn̄ mā nō hēt locū qḋ dī. dato tn̄ eē aliq̄d tale mediū ex quo creatura pōt eē sic simplr ꝙ in ea nō differat realr potētia ⁊ act⁹ nō poterit realiter deficere ab actu. sꝫ creatura illa que poterit esse talis semp realit actu erit. poterit forte ſm intellectū uel ſm aliū modū itelligēdi nō eē realit: ⁊ tn̄ sp actu erit ⁊ ānihilari nō poterit. bn̄ ḡ dictum ꝙ nisi in creatura differret realr potētia ⁊ act⁹ ex q̄b⁹ cōponit ul ꝙ idē ē nisi differret i ea realr eēntia ⁊ eē ꝙ ānihilari nō

posset. qđ declarare volebamus.

Ad primum dicendum: ꝙ deus agit nullo
presupposito qꝛ ꝓducit totū
⁊ nulla cā ut dicebat̄ ꝑsupponit effectū suū: ⁊ qꝛ totū
est effectus dei: ideo nō ꝓducit aliquo ꝑsupposito. sic
etiā qꝛ totū pōt annihilari: iō nō opꝫ ꝙ destruat aliq̄
ꝑsupposito. ſꝫ hoc nō obstāte opꝫ ipm creabile ⁊ ipm
annihilabile esse cōpositū ex duob᷒ realiter differen-
tibus. videlicet ex potētia ⁊ actu uel ex eēntia ⁊ eē ut
est per habita manifestū. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū: ꝙ in pro-
ductione cuiuslibet rei id qđ est potentia tale fit actu
tale per se. ⁊ ꝑmo hoc verificat̄ de cōposito ⁊ ex ꝯñti
verificat̄ de cōponibilib᷒. cōpositū eni fit actu tale in
quātū cōponibilia actu ꝯiūgunt̄. quodlibet aūt cōpo
nibiliū actu existit qñ alteri cōponibiliū ꝯiungit̄. totū
ergo cōpositū est quoddaꝫ possibile eē ⁊ incipit actu
existere qñ cōponibilia adinuicē ꝯiūgunt̄ ⁊ ipsa potē
tia tūc incipit existere qñ ꝯiungit̄ actui ⁊ actus qñ po
tentie: ⁊ qꝛ qđ est possibile eē nō alr̄ icipit eē nisi per
ꝯiūctioneꝫ potētie ⁊ actus hac ꝯiūctione uel hac cō-
positione amota a creaturis tollit̄ ꝙ creatura sit crea
bile: ⁊ per ꝯñs annihilabile quid. ¶ Ad 3ᵐ dicendū:
ꝙ determinari ad eē uel ad actū pōt itelligi dupliciter.
uel respectu diuersoꝝ actuū uel respectu act᷒ ⁊ ꝑua-
tionis. actui eni pōt opponi act᷒ ⁊ ꝑuatio actus sicut
forme pōt opponi forma ⁊ ꝑuatio forme. ſm hoc di-
cemus ꝙ mā est indeterminata dupliciter ⁊ respectu di
uersarū formarū ⁊ respectu forme ⁊ carentie forme.
Nam vna ⁊ eadē mā nūc est sub vna forma nunc sub
alia. ⁊ qꝛ qñ est sub vna forma caret alia: ideo est inde
terminata respectu forme ⁊ carētie eius. sed eēntia lo
quēdo de nāli cursu nō est indeterminata respectu di
uersarū eē: ue ꝙ vna ⁊ eadem eēntia loquēdo de eēn
tia cui per se cōpetit eē non pōt nūc existere sub vno
eē nūc sub alio eē: sed est apta nata existere sub deter
minato eē. Si ḡ cōparamus eēntiam ad diuersa eē in
ueniemus in ea quādā determinationē. sed si cōpara-
mus eam ad eē ⁊ ad carētiam eē inueniem᷒ quālibet
eēntiam creature eē indeterminatā. qꝛ quelibet talis
eēntia vna ⁊ eadem pōt actu eē ⁊ carere eē. ⁊ hec de-
terminatio sufficit ꝙ nō possit actu produci nec actu
existere nisi per eē ei supadditū. Aduertēdū tñ qđ di
ximus ꝙ vna ⁊ eadem eēntia ſm nālem cursum non
pōt existere sub diuersis esse qđ ideo sic limitauimus
nos ut obseruarem᷒ nos a nā humana in christo que
ſm ꝙ multi ponūt nō habet ibi ꝓpriū eē: sed existit
per eē uerbi. sed si separaret̄ a uerbo sequēdo opionē
illoꝝ supadderet̄ ei propriū eē. ⁊ ita vna ⁊ eadem nā
hoc mō existeret nūc per eē uerbi nūc per eē ꝓpriū.
sed hec nō eēt nāli ~~clausula~~ qꝛ illi nāe competit vniri
⁊ est assumpta a v̄bo per grām vnionis. Rursus in ea
dem solutione diximus ꝙ intēdebamus loqui de eēn
tia cui per se ⁊ ꝑmo cōpetit eē: qđ ideo fecimus ut ob
seruaremus nos a q̄litatib᷒ symbolis ⁊ ab accidētib᷒
in sacramēto altaris. Nam si re corrupta ut multi po
nunt aliqua qualitas uel quodcūqꝫ accñs pōt manere
idem nūo. tūc vnū ⁊ idē existeret per diuersa eē. Nā
suba ideo existit qꝛ hēt per se eē: ⁊ qꝛ hēt per se ꝓpriū
esse. sed accidēs existit per eē subiecti. ita ꝙ suū eē est
in eē: ⁊ q̄ corrupta re est ibi aliud eē. si qualitas sym-
bola uel dimēsiones indeterminate uel quodcūqꝫ ac
cidens pōt manere re corrupta vna ⁊ eadē eēntia ac
cidētis nūc existet per vnū eē nūc per aliud. sic etiam
⁊ accñtia que manēt in sacramēto altaris opꝫ ꝙ exi-
stant per aliud eē q̄ prius: sed accñtib᷒ ſm nālem cur-
sum non cōpetit per se eē sed existūt per eē subē. ideo

diximus ꝙ intendebam᷒ loqui de eēntia cui rñdebat
propriū eē. Rursus per hoc ideꝫ possumus amouere
difficultatē de mā que vna ⁊ eadē nūo per essentiam
nunc est sub vno eē nūc sub alio. sed eē materie nō cō
petit esse per se ⁊ ꝑmo sed per formā. sed loquēdo de
essentia cui per se ⁊ ꝑmo rñdet esse ⁊ loquēdo ſm na
turalem cursuꝫ nunq̄ vna ⁊ eadem essentia nūc simul
nūc etiam successiue pōt habere diuersa esse. Ex hoc
autē parere pōt quō ex parte ipsiꝫ essentie uel ipsiꝫ
esse. non pōt impugnari ꝙ non possint remanere in re
corrupta eadē qualitas symbola nūo uel eedē dimē-
siones indeterminate: qꝛ nō est incōueniēs vnā ⁊ ea-
dem essentiam posse esse successiue nūc sub vno esse
nūc sub alio. dū eñ illi eēntie per se ⁊ ꝑmo nō rñdeat
esse. sed utrū hoc possit aliter impugnari ⁊ utrū verū
sit ꝙ qualitas symbola possit remanere eadeꝫ nūo. ⁊
utrū dimēsiōes īdeterminate possint eedē nūo remanē
ꝑsens speculatio nō adinietit. ¶ Ad 4ᵐ dōꝫ: ꝙ de᷒
est cā ꝯseruans res: qꝛ ꝯseruat in eis esse. qꝛ essentia
rei nō est sufficiēs ut det rei eē nisi ut est ꝯiuncta ꝑmo
principio. ex hoc ergo magis arguit̄ ꝙ sit in rebus eē
supadditum q̄ ꝙ sit in eis idem eēntia ⁊ eē. Ad for-
mam arguendi dicendū ꝙ ex sola subtractione influē
tie diuine res annihilant̄ qđ hēt eē receptū: ⁊ qꝛ differt
a suo esse. sed si hoc nō eēt non posset res perdere eē.
¶ Ad 5ᵐ dicendū: ꝙ in creatura nō est aliqua potē-
tia per quā possit creari effectiue: qꝛ nō pōt creare se
ipsam nūc etiam pōt creari ab aliqua alia creatura. sic
etiā nō est potētia in ea per quā possit annihilare seip
sam uel per quā possit annihilari ab aliqua alia crea-
tura. sed solus de᷒ pōt res ex nihilo creare ⁊ in nihilū
redigere. sed lꝫ in creatura nō sit potētia q̄ efficiat ei᷒
ꝓductionē uel anihilationē est tñ in ea potentia q̄ fac
ad ei᷒ cōpōnē p quā cōpōnē creatura ē quoddā possi
bile eē ⁊ pōt creari ⁊ annihilari. Nā ut patuit eo ipso,
ꝙ creatura est qd creabile ⁊ qd annihilabile ꝙ potē-
tia ⁊ actus sit de compōne eius ⁊ ꝙ ipsa sit ex utrisqꝫ
composita. ¶ Ad 6ᵐ dicenduꝫ: ꝙ ſm nālem cursum
nature eē per se ⁊ ꝑmo rñdet substātie. alia aūt intan
tū sunt inq̄tum sunt in suba: ita ꝙ idem eē est in predi
camēto substātie. sed deus nō alligauit virtutē suam
nālibus effectibus. pōt enim ⁊ accñti coicare esse sui
generis ⁊ coicare ⁊ facere per se eē sicut ⁊ suba per se
existit. dicemus ergo ꝙ sicut nāli cursu est de suba re-
spectu oium alioꝝ accñtiuꝫ fundatoꝝ in suba sic per
miraculū in sacramēto altaris est de q̄titate respectu
alioꝝ accñtiuꝫ fundatoꝝ in ipsa. coicat eni deus q̄ti-
tati esse sui generis ⁊ habet quātitas propriū eē ⁊ est
quātitas quid existēs per se. cetera aūt accidētia intā
tū existūt inq̄tum sunt in quātitate. ¶ Ad 7ᵐ dicen
dū: ꝙ intētiones dicunt̄ per se generari: nō qꝛ non ge
nerent in sbo. sed qꝛ gñatur sine transmutatione sbi.
duo ergo sunt ibi attendēda. ꝑmo qꝛ dicunt̄ generari
secūdo qꝛ dicunt̄ gñari per se. dicunt̄ enim gñari quia
presupponūt aliquē motū ⁊ gñatio est terminus mo-
tus: ut si nūc est imago alicuius faciei in aere ⁊ prius
non erat. aliqua mutatio ꝑcessit. vñ secuta est ista no-
uitas: uel qꝛ sol motus est ⁊ illuminauit aerem: uel qꝛ
facta est ꝯuersio faciei ad aerem illum uel aliquis ali᷒
motus ꝑcessit. nāli enim cursu nunq̄ fit nouitas sine
ꝑcedenti mutatione. tñ dicit̄ earum eē gñatio per se:
qꝛ gñari possint sine transmutatione subiecti. fuit eni
in aere sine alteratione aeris. sed ex hoc nihil ꝯcludit̄
ꝯtra nos: qꝛ hic multo magis v̄tus infinita pōt. posset
eni ꝓducere ꝑfectionē nō solū intētionalē ſꝫ et̄ realeꝫ
nō solū sine trāsmutatiōe subiecti. sed sine oi trāsmu-

tatione precedēti ꝙ posset totū simul ex nihilo producere: sed ꝓpter hoc nō habet ꝙ ꝓductū eēt simpliciter: sed eēt aliquid in aliquo. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ essentia aliqua ideo est qd participatū: qꝛ participat eē ⁊ nō est ipsum eē. sed si eēt ipm eē non haberet eē participationē. ei cōpeteret oē esse. sic ⁊ esse intm̄ est quid participatū inqꝫtū participat in eēntia. sed si tollatur cōpositio ex eēntia ⁊ eē tollet ois participatio. ¶ Ad 9m dicendū: ꝙ deus agit intellectualiter: sed ad nullū agens spectat facere aliqd qd repugnet effectui. ⁊ qꝛ hoc repugnat effectui ꝙ fiat eē sine eēntia vel econuerso. vel ꝙ fiat actus sine potētia vel econuerso. ⁊ repugnat effectui ꝙ factū non sit compositū ex actu ⁊ potētia ⁊ ex eē ⁊ essentia. ideo nō fit vnū sine alio nec terminat actio dina ad vnū sine alio. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ ex ipsa dependētia quā hēt creatura ad deum dicit eē cōposita. sed talē dependētiam non hēret nisi participaret eē. ⁊ nisi eēt cōposita ex eēntia ⁊ esse loquendo de depēdentia que requiritur ad hoc ꝙ res possit creari vel annihilari. nunq̄ eniꝫ creatura sic depēderet a deo ꝙ posset creari de nouo vel annihilari ꝟtute dina nisi esset cōposita mō quo dictū est. ¶ Ad 11m dicendū: ꝙ vna ⁊ eadeꝫ essentia respectu vni⁹ pōt esse actualior ⁊ respectu alteri⁹ potētialior: vel si sit in potētia ad eē: vł si sit apta nata fieri per eē. sed si eēt ipm esse eēt actus purus ⁊ nō eēt quid potētia respectu alterius. Dicemus ḡ ꝙ triplex est eēntia. quedā que est ipm eē ut eēntia diuina ⁊ talis essentia esse est actus tm̄. quedā ꝟo nec est ipm eē nec pōt esse imediatū fundamētū ipsius eē: sed est imediatū fundamētū forme ⁊ per formā acquirit eē ut eēntia materie ⁊ talis est potētia tm̄. quedā aūt eēntia lꝫ nō sit ipm eē pōt tn̄ imediatū fundamētū eē ipsius eē ⁊ talis est ois eēntia inter mām ꝑmā ⁊ deum ⁊ de tali itelligit ꝙ pōt eē qd potētiale respectu vni⁹ ⁊ qd actuale respectu alteri⁹. Nam essentia diuina que est ipsum esse respectu cuiuslibet est actuale. eēntia ꝟo materie que nec est eē nec imediatū fundamētum ei⁹ respectu cuiuslibet est quid potētiale. sed quelibet alia eēntia media que nō est eē sed est fundamentuꝫ ipsius esse ⁊ receptiuū ei⁹ quodāmodo ꝯgregat utrūqꝫ. cum ḡ arguit ꝙ vna ⁊ eadē essentia pōt eē quid possibile ⁊ qd actuale. patet hoc uerū eē solum de eēntia que est receptiua ipsi⁹ esse. hic igit argumētuꝫ nō negat cōpositionē ex eēntia ⁊ eē: sed magis ꝯfirmat ipsam. ¶ Ad 12m dicēduꝫ: ꝙ ut dicebat creatura nō hēt in se potētiā per quā effectiue fiat ex nihilo. vel per quā effectiue ꝯuertat in nihilū: sed hēt in se potētiaꝫ que ꝯiūcta actui est cōpositiua ei⁹: ꝓpter quā cōpōnem saluam⁹ creaturā eē quid creabile ⁊ quid annihilabile.

Ertiodecimo

T queritur. Utruꝫ possemus saluare ꝙ creatura procederet a deo ex mera libertate arbitrij. vel cogeremur ponere ꝙ procederet ex quadā necessitate nature. si nō differret in ea realiter essentia ⁊ eē. ⁊ videt ꝙ quicqd de hoc dicatur: nō tn̄ opꝫ ponere ꝙ creatura ꝓcedat ex necessitate nature: qꝛ qn̄ aliqd ꝓducit aliud ex necītate nature agit toto suo posse ⁊ facit reꝫ quā meliorē pōt. sic ignis tātū calefacit q̄tum potest. igit si creatura esset sic ꝓducta a deo eēt ualde ꝑfectꝰ: ⁊ ita duceret in cognitionē nō solum qꝛ est deus sed etiā quid est deus. sed hoc est inconueniens: ergo ⁊c. ¶ Pꝫ. qꝛ ꝓprietates nāliter ꝓcedūt a substātijs ducūt in cognitionē quid sunt subiecta qꝛ ut dicit in pᵒ de aīa. accn̄tia ꝯferunt magnā parteꝫ ad cognoscēdū ꝙ quid est. si ergo creatura ꝓcedit ex necessitate nec a deo posset ducere in cognitionē dei siue quid est deus. sꝫ hoc dicebat eē incōueniēs: ḡ ⁊c. ¶ Pꝫ. dicebat rn̄dens si in creatura nō differret eēntia ⁊ eē ⁊ eēt necesse eē ⁊ nō posset deficere eē. ergo nō eēt qd defectiuū. illō aūt qd ꝓcedit a deo ex mera libertate arbitrij pōt deficere eē ⁊ est quid defectiuū ⁊ ideo ut dicebat si creatura non esset cōposita nullo modo ꝓcederet a deo. vel si ꝓcederet ab ipso hoc nō posset eē ex mera libertate arbitrij. sed solū ex q̄daꝫ necessitate nāe. ꝯtra arguebat sic. videm⁹ ꝙ aliqua deficiunt ab alijs: ⁊ tn̄ ꝓcedūt nāliter ab ipis. ut vmbra deficit a corpore ⁊ intētiones deficiūt a reb⁹. ⁊ tamē vmbra nāliter ꝓcedit a corpore ⁊ intētiones ⁊ silitudines formaꝝ nāliter procedūt a formis. sic creatura posset ꝓcedere a deo nāliter ⁊ tn̄ eēt defectiua. ergo sicut id qd ꝓcedit a deo ex mera libertate arbitrij potest eē quid defectiuū. ita ⁊ id qd ꝓcedet ex necessitate nature. ex defectu igit vel nō defectu creature nihil possumus arguere de mō ꝓcedēdi. ¶ Pꝫ. ꝓbatio ꝙ id qd ꝓcedit ex volūtate diuina pōt eē qd necesse eē quo probato patebit intentuꝫ. videlicet ꝙ dato ꝙ creatura nō eēt composita ex essentia ⁊ esse: sed esset ipsum eē ⁊ eēt necesse eē. adhuc nō oporteret ꝙ ꝓcederet a deo ex necessitate nature sed posset ꝓcedere ex volūtate eius. Nam a volūtate pōt aliqd ꝓcedere dupliciter. vel a volūtate ut nā. vel a volūtate ut volūtas. si creatura ꝓcederet a volūtate dina ut nā. planū esset ꝙ eēt necesse esse ⁊ eēt imutabilis qꝛ assequeret modū diuine nature que dino mutari nō pōt. Rursus si ꝓcederet a diuina volūtate ut volūtas tūc talis eēt qualem eam deus eē vellet. igit si vellet ea eē necesse eē talis eēt. si igit ponat ꝙ creatura sit quoddā necesse eē nō ꝓpter hoc opꝫ ꝙ nō procedat a volūtate diuina. ¶ Pꝫ. deus nō dependet ex creaturis: ergo ꝓpt̄ dr̄iam vel indr̄iam in creaturis nō mutabitur modus agendi diuin⁹. siue ergo in creatura differat eē ⁊ eēntia siue nō. semꝑ procedet ab eo ex libertate arbitrij. ¶ Pꝫ. sicut duplex ē fieri ita duplex est destrui. aliqn̄ enim fit aliqd ex aliquo. aliqn̄ fit aliqd ex nihilo. sic dupliciter pōt aliqd destrui: qꝛ aliqn̄ destruit in aliqd aliquū posset sic destrui ꝙ cederet in nihilū. sꝫ videm⁹ ꝙ id qd fit ex aliquo ꝑsupponit potētiam passiuā nō id qd fit ex nihilo sic. vel id qd destruit in aliqd presupponit talem potētiaꝫ. non aūt id qd destruit in nihil. absqꝫ eo ergo ꝙ creatura sit cōposita ex potētia ⁊ actu ⁊ ex esse ⁊ eēntia poterit deficē ⁊ poterit destrui ⁊ poterit ꝓcedere a deo ex mera libertate arbitrij: qꝛ erit quid defectibile nō in aliquid sꝫ in nihil. ¶ Pꝫ. si creatura existeret actu per eēntiaꝫ suā eē seipsā efficit qꝛ hoc posito posset ab alio esse. ⁊ per ꝯn̄s posset deficere eē: sꝫ tāle pōt procedere ex mera libertate arbitrij ergo ⁊c. ¶ Pꝫ. essentia ⁊ eē eq̄liter distant a deo qꝛ quodlibet distat in infinitū. si ergo deus pōt facere utrunqꝫ simul. s. esse ⁊ eēntia ex mera libertate arbitrij: qꝛ non plus distat utrūqꝫ q̄ alterū ipsoꝝ. nec econuerso poterit facere ⁊ alterū soluꝫ ex mera libertate arbitrij. ¶ Pꝫ. effectus non excedit cām. sed videtur ꝙ esse sit effectus eēntie qꝛ dicitur fluere ab essentia sicut perfecto a perfectibili. si ergo ex mera libertate dei eēntia pōt fieri absqꝫ eo ꝙ recipiat in alio multo magis fieri poterit eē ex mera uoluntate ei⁹ non receptū in alio: qꝛ fieri magis cōpetit effectui q̄ cause. si ergo eēntia que est cā pōt sic fieri multo magis fieri poterit eē. poterit igit deus ex mera uoluntate sua facere ipsum eē sine essentia. ¶ Pꝫ. perfectio non repugnat ꝑfectioni. ꝑfectio ergo creature nō repugnat

perfectioni diuine: sed hoc esset perfectionis in creatura q̃ nõ differret in ea essentia ꝛ eẽ. ꝛ hoc est perfectionis in deo q̃ possit ꝓducere creaturã ex mera uoluntate ei⁹. vna igiť perfectio non repugnabit alteri: q̃tũcunq; creatura sit sic simplex poterit ex mera uoluntate dei ꝓduci. ¶ In ꝯriũ est qꝛ si in creatura nõ differt essentia ꝛ eẽ: esset ipm eẽ ꝛ nõ posset eẽ ꝛ nõ esse: sed semp eẽt. sꝫ hoc est de libtate arbitrij q̃ possit facere ꝛ nõ facere: ꝛ q̃ possit dare ꝛ nõ dare. hoc ĝ posito. creatura nõ procederet a deo ex libertate arbitrij: qꝛ nõ ei daret ꝛ non daret eẽ: sed ex necessitate semp ei coicaret eẽ. ¶ ꝓꝫ. q̃ sortes sit soꝛ. non potest depẽdere ex uoluntate alicui⁹. qꝛ tũc soꝛ. posset nõ eẽ soꝛ. ex nullius ergo uolũtate depẽdet q̃ soꝛ. sit soꝛ. ꝛ q̃ singl̃m sit singl̃m. sed si creatura eẽt ipm eẽ uel eẽt quid simplex: tũc ꝓducere creaturã eẽt facere q̃ esse sit esse: uel q̃ simplex sit illud qḋ est. sed hoc est ex necessitate ꝛ imobiliter uerũ: ꝛ nõ dependet ex uolũtate alicui⁹. ergo hac ypothesi stante creatura nõ depẽderet ex uolũtate diuina: nec posset procedere a deo ex mera libertate arbitrij.

Respondeo dicendũ: q̃ si creatura de necessitate fuisset ab eterno ꝯm q̃ posuerũt phi: ꝛ si eẽt necesse eẽ adhuc possem⁹ saluare q̃ eẽt creata a deo: ꝛ q̃ ꝯseruaret in eẽ per ipm. ꝛ q̃ depẽderet ab eo. ut si ab eterno fuisset lux ꝛ corpus ꝛ illa lux ꝛ illud corpus eẽt quoddã necesse esse ab eterno fuisset vmbra ꝛ vmbra eẽt necesse eẽ: ꝛ tñ hac ypothesi stante vmbra causaret a corpore ꝛ ꝯseruaret in esse per corpus ꝛ eẽt quid deficiens ab eo: ꝛ depẽderet ab ipo. sic si ab eterno fuisset facies ꝛ dyaphanũ ꝛ quodlibet illoꝝ esset necesse esse: ab eterno eẽt silitudo faciei in dyaphano illo ꝛ tñ quãtũcunq; silitudo illa esset necessaria ꝛ eterna nihilominu⁹ esset cãta a facie ꝛ ꝯseruaret in eẽ per faciem ꝛ eẽt qd deficiens ab ea ꝛ depẽderet ab ipsa. Ad hoc idem ualet exẽplum de uestigio pedis in puluere. ꝯm hunc itaq; modum dicebamus. si creatura eẽt ab eterno ꝛ esset quoddã necesse eẽ adhuc diceremus eam eẽ creataꝫ a deo. ꝯseruari in eẽ per deũ ꝛ eẽ quid deficiẽs a deo. ꝛ depẽdere ab ipso. sed hoc posito nõ possemus saluare q̃ ꝓcederet a deo ex mera libertate arbitrij. sed magis ex quadã necessitate nature sicut vmbra a corpore: ꝛ sicut imago a facie: uel sicut uestigiuꝫ a pede. vñ dam. p̃º libro. c. 8. ideo creatura ait q̃ creatio dei uoluntate opus exñs non est creatura coeterna deo. ideo enim creatura põt eẽ ꝛ nõ eẽ: ꝛ potuit de nouo creari ꝛ non eẽ coeterna deo: qꝛ creatio est opus uoluntatis diuine. sꝫ si creatura de necessitate fuisset ab eterno: ut posuerũt phi. ut dicebamus nõ procederet a deo ex mera libertate arbitrij. sed magis ex quadã necessitate nature. Utrũ autez oporteret sic dicere si creatura potuisset eẽ ab eterno: ut qdã dicere uoluerunt. asserentes q̃ nõ solum si creatura de necessitate fuisset eterna. sed etiã si potuisset eẽ eterna q̃ ꝓcessisset a deo ex necessitate nature: inuestigare nõ est p̃sentis speculatiõis. Sufficiat aũt ad p̃sens scire q̃ si eẽt uera phoꝝ opinio q̃ creatura de necessitate eẽt eterna q̃ cogeremur ponere creaturã procedere a deo ex quadaꝫ necessitate nature sicut vmbra a corpore. ꝯm hoc ĝ creator eẽt lux clara ꝛ mera. creatura vº esset quedã lux vmbratica ꝛ quedã lux tenebrosa participans illam lucem uerã ꝛ procedẽs ex quadã necessitate nature ab illa luce. ꝛ ad hoc ibat phoꝝ opio. ꝛ si hoc ipsi nõ directe ꝯcessissent q̃ creatura procederet ex quadã necessitate nature, oportebat tñ eos hoc cõcedere si uolebant suã positionẽ tenere. vñ sicut nos diceremus de vmbra cãta a corpore. ita dicebãt phi de effectib⁹ cãtis a deo. naꝫ si corpus eẽt ab eterno ꝛ lux eterna oporteret vmbrã eternam eẽ. nunq̃ enim a corpore eterno imobiliter se habẽte ꝛ a luce eterna imobili posset vmbra tpalis ꝓcedere. sed si causaret vmbra aliqua tpalis. oporteret esse aliquod corpus tpale uel mobile a quo talis vmbra cãri posset. q̃ iõ sic se hẽt qꝛ nõ est in potestate corporis facere vmbrã uel facere lucẽ: sꝫ ex quadã necessitate nature ꝓcedit vmbra a corpore. sed si ex mera libertate arbitrij corporis cãret vmbra: posset a corpe ꝛ eterno in se non mutato ꝓcedere vmbra tpalis. sic qꝛ phi uoluerũt q̃ a p̃mo p̃nº eterno imobili non posset procedere res aliqua tpalis nisi mediãte aliquo trãsmutabili. sic nec vmbra tpalis põt procedere a luce eterna immobili nisi mediãte corpore trãsmutabili. ~~posuerunt~~ ipsi phi processum rerũ a p̃mo p̃nº esse ex quadaꝫ necessitate nãe. posuerũt itaq; phi oia cãta a deo. Nam ut patet ex 2º meta^ce. ubi probať status in causis. p̃mũ ens est cã totius entis. Rursus posuerũt phi oia ꝯseruari in esse per p̃mũ qꝛ ut diciť in. 12. meta^ce. celum igiť ꝛ nã sunt ꝯtinua. i. ꝯtinuanť ꝛ ꝯseruanť in eẽ per p̃mũ p̃n^m. Rursus posuerũt idẽ phi q̃ oia dependeret ab ipso. vñ ~~ast~~ translatio cõmẽti hẽt q̃ celuꝫ ꝛ nã sunt ꝯtinua sicut primũ p̃n^m. alia lr̃a diciť q̃ ex tali p̃nº dependet celum ꝛ nã. sed lꝫ hec oia ipsi dicerẽt. uolebãt tñ q̃ in tali processione eẽt necessitas quedaꝫ. ita q̃ creature de necessitate ꝓcesserũt a deo. vñ in eodẽ. 12. diciť q̃ primũ p̃n^m de necessitate est motoꝛ istoꝝ inferioꝝ ꝛ de necessitate hẽt regere ista inferiora: ꝛ ne aliqui arguerẽt contra eos q̃ coactio caderet in p̃rio p̃nº distinxerũt de necessitate ut patet ex eodeꝫ. 12. iõ dixerũt phi q̃ primũ p̃n^m de necessitate regit ista inferiora nõ necessitate violẽtie uel coactionis: sꝫ cuiusdã imutabilitatis. vñ si bñ uellemus sequi phoꝝ opionẽ diceremus q̃ corpus de necessitate facit vmbrã ꝛ facit tantã vmbrã ꝛ oẽm vmbrã quã põt facere. dato ĝ q̃ corpus hẽret cognitionẽ ꝛ cõplaceret sibi in vmbra producta nõ eẽt ibi coactio in ꝓductione vmbre: qꝛ oẽ coactũ est ꝯtristans ꝛ iam positũ est q̃ corpus cõplaceat sibi in vmbra a se cãta. tñ q̃tũcũq; cõplaceret sibi corpus illud in hi⁹ vmbra: quia necessario ab ipo vmbra procederet nõ possem⁹ saluare hi⁹ ꝓcessionẽ eẽ ex mera libtate arbitrij. sic ꝛ in ꝓposito ꝯm phoꝝ opinionẽ. deus ab eterno ex necessitate ꝓduxit dẽm creaturaꝫ quã ꝓducere potuit. sed qꝛ cõplacet sibi in suis effectib⁹ in tali ꝓductione non est necessitas coactionis: sed magis cuiusdã imutabilitatis. sed tñ q̃tũcunq; viteť coactio a p̃rio ꝓpter cõplacentiã. tñ ut patet vitare nõ possumus q̃ creature nõ ꝓcessissent a deo ex quadã necessitate nature: nõ ex mera libertate. vñ q̃tuꝫ nobis occurrit opꝫ ponere id idẽ eos qui dicũt in creaturis eẽntiam realiter nõ differre ab eẽ. coguntenim tales ponere q̃ creatura nullo mõ indigeat factore: uel si idigeat factore ꝛ ꝓcedit ab aliquo non ꝓcedit ab eo ex mera libertate arbitrij ut ponimus: sed magis ex necessitate nature. nõ dicimus aũt q̃ phi hoc posuerit q̃ in creaturis nõ differat eẽntia ꝛ eẽ. sꝫ dicim⁹ q̃ hoc ponẽtes q̃tũ nobis occurrit cogunť ponere creaturas nõ ꝓcedẽ ex mera arbitrij libertate. Si enim vª eẽt phoꝝ opinio nõ dicimus q̃ eẽt impossibile. eẽt tñ ualde difficile sufficiẽter ꝓbare q̃ in creaturis realiter differret essentia ꝛ eẽ. ꝛ sequẽdo opinionẽ ueritatis q̃ creatura ꝓcesserit a deo de nouo ꝛ q̃ ꝓcesserit ab eo ex mera libtate arbitrij.

E

creaturas sic esse cōpositas ⁊ in se talem hēre dr̄iam ut videt̄ hēre dubiū: qꝛ si tollitur ab eis talis cōpositio ⁊ talis dr̄ia qualem ponim⁹ inter eēntiam ⁊ eē ut patebit. saluare nō possum⁹ ꝙ creature de nouo possent creari a deo: nec ꝙ possent procedere ab ipso ex mera arbitriȷ̄ libertate. ¶ Ad oīum aūt hoꝝ que dicta sunt uolumus lucidā declaratonē quatuor vias inuestigare. ꝙ si creature nō essent sic composite nec hērēt in se talem dr̄iam ꝙ ꝓcederēt a deo ex necessitate nature. Prima via sumit ꝓut ulr̄ consideramus ipsas habitudines quas hēt creatura ad deuꝫ. Scd̄a vō ꝓut creaturas ſpāliter cōparam⁹ ad diuinaꝫ nām. Tertia quidē ꝓut ſpāliter referim⁹ eas ad diuinū intellectū. Quarta aūt ꝓut in ipsis reb⁹ ꝯsideram⁹ nām ⁊ suppositū. ¶ Propter primū sciēdū ꝙ creatura cōsiderari pōt quadrupliciter: ⁊ hēt quodāmō quatuor habitudines ad deū. Nam p̄mo pōt ꝯsiderari ut est a deo ꝓducta. Secūdo ut est a deo ꝓducta talit̄ ꝙ hēt esse dependens ⁊ deficiens ab ipso. Tertio ut est sic ꝓducta ⁊ sic hēt eē dependēs ⁊ deficiens a deo ꝙ est ab ipso sine sui mutatiōe de nouo creata. Quarto cōsiderari pōt ꝓut sic est de nouo creata ꝙ ꝯtinuo indiget ꝯseruari ab eo per ꝑseuerātiam ipsi⁹ dei in creaturam. Si ḡ ꝯsideret̄ creatura solū sub hac habitudine ut est a deo ꝓducta sic nihil est in creatura nisi nā ⁊ respectus. opꝫ enīꝫ ꝙ in creatura eoipso ꝙ ꝓducta est. ꝙ sit in ea nā aliqua: qꝛ semper ꝓductio terminat̄ ad illud in quo est aliqua nā. Rursus opꝫ ꝙ sit in ea realr̄ respectus aliq̄s: qꝛ semꝑ ꝓductū realiter refertur ad ~~producētis~~. q̄re si creatura solum ꝯsideret̄ ut est ꝓducta a deo ⁊ nō ꝯsideret̄ q̄liter ꝓducta nō plus habet̄ nisi ꝙ in ea est nā aliqua ⁊ respectus aliquis in nā fundatus. sed si ulteri⁹ ꝯsideret̄ creatura nō solū ut a deo producta. sed ut hēt eē dependēs non sufficit ꝙ in ea sit nā ⁊ respect⁹. sed opꝫ ꝙ nā illa dicat q̄d defectiuū. vn̄ ⁊ in ꝑsonis diuinis ꝙ vna sit ꝓducta ab alia. ⁊ iō in qualibet ponim⁹ nām ⁊ respectum. tū qꝛ nulla diuina ꝑsona hēt eē depēdens imo simul oēs ꝑsone hn̄t vnū ⁊ idem eē ꝑfectissimū. nō sicut dicimus in q̄libet ꝑsona eē eēntiam ⁊ respectū ꝙ in nulla earū ponim⁹ defectū aliquē. sꝫ qꝛ creatura nō solum est a deo ꝓducta. sed et̄ est sic ꝓducta ꝙ hēt eē dependēs. nō solum hēt in se nām ⁊ respectū: sed et̄ semꝑ hēt in se defectuꝫ in nā: ideo oīs nā creata est nā defectiua ul̄ aliter nō eēt nā dependēs. Ex hoc aūt defectu quē videm⁹ in creaturis ulr̄: possumus inuestigare ~~per~~ dr̄iam inter eēntiā ⁊ esse. vn̄ dato ꝙ creature essent de necessitate a deo ab eterno eoipso ꝙ hērēt in se defectū ⁊ haberēt esse dependens nō eēnt suū eē sed eēnt cōposite ex eēntia ⁊ esse. sed ſm istā viam inuestigare cōpositionē in creaturis magis ꝑtinet ⁊ ad p̄cedentē q̄ōnem ꝙ ad q̄ōneꝫ nūc quesitā magis ꝑtinet ondere ꝙ si neget̄ talis cōpositio ꝙ negat̄ ꝓcessus creature a deo ex mera libertate arbitriȷ̄. Dicemus ḡ ꝙ p̄ter duas tactas habitudines. videlicet ꝙ creatura est a deo ꝓducta ⁊ hēt esse ab ipō depēdens. ad huc ē tertia habitudo ꝙ sic est a deo ꝓducta: ⁊ sic hēt eē dependens ab ipso. ꝙ sine mutatione ei⁹ est de nouo creata per ipm̄: ⁊ sic creatura nō solum dicit quid cōpositū ex re ⁊ respectu: siue ex nā ⁊ respectu ut arguebat habitudo p̄ma. ⁊ nō solum dicit q̄d defectiuū ut ꝯcludebat [ha]bitudo secūda. sed et̄ dicit quid cōpositū ex actu ⁊ potētia: siue ex eē ⁊ eēntia ut ꝓbat hec habitudo tertia si creatura est a deo ꝓducta ⁊ actu depēdēs ab ipso hēt actualē respectū ad ipm̄. iste aūt actualis respectus uel debet̄ ei ex nā sua siue ex uāli origīne: ⁊ tunc semꝑ a deo ꝓcessisset ⁊ nō potuisset a deo nō procedere. ⁊ hoc est incidere in ꝑhoꝝ opīoneꝫ ꝙ quicq̄d potuit imediate a deo ꝓcedere ꝙ totū de necessitate ꝓcessit ab ipso. sed si ipsa nā uel ipsa eēntia creature nō est sufficiēs fundamētū hi⁹ respect⁹ opꝫ ꝙ aliq̄d aliud addat̄ ei ꝙ faciat ipam essentiā eē in actu ut possit in ipsa fundari talis respectus. ipsa ḡ eēntia respectu hi⁹ supadditi se hēbit ut potētia. illud vō supadditū se hēbit ut act⁹. istū autē actū uocam⁹ eē. ex hoc ḡ dicimus ꝙ creatura eoipso ꝙ nō est de necessitate eterna: sed pōt de nouo creari differt in ea eē ⁊ posse eē uel differt in ea eēntia ⁊ eē: uel est cōposita ex potētia ⁊ actu. Iste itaq̄ꝫ actualis respect⁹ fundat̄ in toto cōposito ex eēntia ⁊ eē. si aūt ipsa eēntia dicat̄ hēre actualem depēdentiā ⁊ actualē respcctū ad deū. hoc est inq̄ntum est ꝯiūcta ipsi esse: ⁊ ipm eē hēt talem actualē respectū ⁊ depēdentiā ꝓut est ꝯiūctuꝫ ipsi eēntie. ⁊ qꝛ hoc depēdet ex mera uolūtate ꝙ coicet̄ eē ipsi eēntiā creature. iō ꝙ sit ꝓductio rerū. ⁊ ꝙ eēntia uel eē. uel ꝙ cōpositum ex utrisq̄ꝫ habeat actualē respectū ad deū depēderet ex mera ⁊ libera uoluntate dei. Ex hoc ergo res sunt mutabiles: qꝛ p̄nt uariari ſm esse. ⁊ ex hoc sunt creabiles qꝛ p̄nt acquirere eē. ⁊ ex hoc sunt annihilabiles: qꝛ p̄nt oīno ꝑdere eē. sed si iste actualis respect⁹ fundaret̄ in pura ⁊ mera eēntia creature. tūc ipsi eēntie creature debet̄ de se ⁊ per se talis actualis respectus. quo posito: uel creatura eēt de necessitate eterna. uel nō posset ꝓduci in eē sine motu p̄cedente: qꝛ ex quo ipse actualis respectus ad suū factorē in ipsa simplici eēntia fundat̄. ⁊ per ꝯn̄s debetur ipsi eēntie ſm se: ex quo factor est etern⁹ ⁊ imobiliter manēs. opꝫ ꝙ hec creata sint eterna ⁊ semꝑ hēant actualeꝫ respectū ad ipm̄. uel si creatura nō est eterna ⁊ nō semꝑ hēt actualē respectū ad deum. aliqua mutatio facta est in deo. vn̄ surrexit iste nouus actualis respectus. sed forte dices ꝙ creatura anteq̄ sit ꝓducta nō hēt actualem respectum ad deū qꝛ nec ipsa actu est ut actualiter ⁊ realit̄ referri possit ⁊ si ꝯtingeret eam annihilari amitteret istuꝫ realem respectuꝫ ⁊ actualem. sed hoc ex mera uoluntate dei ꝙ hēat talem actualē respectū uel ꝙ ꝑdat illum. ideo deus in se imutabiliter manēs ex mera uoluntate sua creaturā ꝓducit ⁊ fit in ea iste respectus actualis. sed hoc satis iprobatū per habita: qꝛ solus respectus nō hēt de nouo acquiri nec ꝑdi. ⁊ iō si ꝓductū ab aliquo supra nām suā nihil dicit nisi respectū ad ꝓducētem. opꝫ ꝙ illi nature de se debeat̄ talis respectus ⁊ ꝙ impossibile sit illum respectū separari a tali nā ut appet in ꝓductiōe ꝑsonarū diuinarū: nisi ꝑsona ꝓducta sup̄ nā nihil dicit nisi respectū ad ꝓducentē in talib⁹: ergo ex quo ꝓducēs est eternū. opꝫ ꝙ ⁊ ꝓductū sit eternū uel esset facta mutatio in ꝓducente. si ſm hūc modū produceret̄ aliquis ab ipso ex tpe ut esset facta mutatio in patre si gn̄aret filiū ex tpe ⁊ eēt facta mutatio in p̄re ⁊ filio siue eternaliter spirarēt spūm sanctū. sic si creatura ꝓducta a deo nihil aliud diceret nisi ipsam eēntiam cū respectu ad deū: qꝛ hi⁹ respectus fundaret̄ in ipsa eēntia. vn̄ ⁊ per se oporteret ꝙ ipsi essentie ſm se deberet̄ talis respect⁹. nulla ḡ mutatione facta in deo respectu cui⁹ ſm se hēt talē respectū semꝑ hēbit talē respectū: qꝛ ꝙ ſm se hēt respectū ad aliq̄d nulla mutatione facta in illo semꝑ hēt respectū ad ipꝫ. ¶ Est enī hoc ulr̄ ueꝝ ꝙ si aliq̄ res acq̄siuit aliquē respectū quē p̄us non hēbat uel ꝑdidit quē p̄us hēbat. opꝫ ꝙ ſm hoc sit uel per se uel per aliud. si per aliud aliqua mutatio est facta in alio. si per se aliquā rē acquisiuit que acq̄sito acq̄siuit respectū ~~de aliq̄ re ꝑdita amisit~~

respectũ illũ. ipse enim respectus q non est aliquid sȝ ad aliquid per se nec acquiri nec perdi pōt. ipa igitur creatura uel dicit vnā rem tm̃: uel dicit aliqd cōpositum ex plurib' reb'. q uel dicit aliquid sic cōpositũ. iste actualis respect' ad ꝓductionē nō fundabit in aliqua vna re ſm se. sed fundabit in ꝯiũctione ꝛ cōpone diuersarũ rerũ: ꝛ q ille res ꝯiungant ꝛ separent hoc pōt depēdere ex mera uolũtate dei. hac ypothesi stāte ꝓductio creature actualis respectus ꝛ ad deũ dependere poterit ex mera uolũtate dei. sed si creatura quecũqȝ sit illa diceret vnā rē tm̃ nō aliquid cōpositũ ex plurib' rebus actualis respect' ad deũ fundaret in illa vna re ſm se. talem autem respectũ nō posset nec acqrere nec de nouo ꝑdere. q hoc uel esset per se uel per aliud. si per aliud ergo eēt facta mutatio in alio: sȝ nō quecũqȝ mutatio in alio dat uel tollit respectuȝ sed solũ mutatio in eo ad quē refert uel terminat respectus ille. ut si per mutationē in aliquo dicit qa ꝑdere uel acquirere hoīe respectũ qui dicit silitudo. opȝ q ista mutatio nō fiat in quocũqȝ alio: sed solũ in eo respectu cui' silis dicit. sic si nouũ respectũ qui sumit ex ꝓductione debeat creatura de nouo acqrere uel ꝑdere per aliud. i. per mutationē factaȝ in alio opȝ q illa mutatio fiat in tali alio ad quē terminat respect' productionis. sȝ hoc est ad primũ ꝓductorē. ergo in ipso ꝓductore ꝛ in ipso deo eēt facta mutatio qđ est incōueniēs. ¶ Rursus per se nō poterit acqrere uel perdere talē respectũ: q respect' nō acquirit nisi q acqritur res aliq in qua fundat respect': nec ꝑdit nisi q perdit res aliq in qua fundat respect': ꝛ q creatura ponit eē vna res tm̃ nullā rem aliaȝ acqret vñ possit respectũ acqrere nec perdet vñ possit perdere. acquisitio igit noui respect' que de necessitate cōpetit creature qñ est de nouo ꝓducta. uel ꝓductio hi' respect' que de necessitate cōpeteret ei. si annihilaret uel destrueret. oino arguit creaturā nō solũ ē cōpositā ex re ꝛ respectu. sȝ ex plurib' reb' ex quarũ ꝯiũctiōe sumat hi' respect'. ꝛ q plures res nunq̃ cōponũt vnaȝ rem si quelibet illarũ hēat rōnē potētie. uel quelibet rōnem actus: q nec ex duobus in actu nec ex duob' in potētia per se ꝛ ſm q hi' sit vnũ. opȝ qualibet creaturā eē cōpositā ex duab' reb' quarũ vna hēat rōneȝ actus. reliqua vō rōnem potētie. si aũe has duas res potentia ꝛ actus: ex quib' cōponit quelibet creatura vis uocare eēntiā ꝛ eē. uel aliquo alio noīe uelis uocare nō sit nobis de hoc ad p̄sens cure. tñ cōpetētius hi' potentia ꝛ actus designant per essentiam ꝛ esse q per quolibet aliud: q opȝ in creatura dare aliqd per qđ determinat agens qđ cōpetit ei ſm se: ꝛ hoc uocamus eēntiam. ꝛ aliquid per qđ actualit existit in rerũ nã. ꝛ hoc uocamus eē: itaqȝ hi' actus per quē creatura actu existit. lȝ per reductionem sit in genere sbe. tñ per illum actũ ꝛ per illũ eē creatura non determinat ad genus sbe sed per eēntiam. Redeam' ergo ad ipsȝ ꝛ dicamus q ex tertia habitudine quecũqȝ creatura sic est a deo ꝓducta ꝛ sic hēt esse depēdens ab ipso q sine mutatione ei' de nouo creatura per ipm manifeste ꝯcludit q ipsa sit composita ex actu ꝛ potētia. siue ex eē ꝛ eēntia. q si tollatur talis cōpositio talit q sit de nouo creabilis ꝛ potētia ab eterno fuerit de necessitate ꝓducta. quo posito sequit q nō processit a deo ex mera arbitrij libertate sȝ ex quadā nature necessitate. Quarta aũt hītudo creature ad deũ ē ꝓut nō solum est de nouo ꝓducta ab ipso: sed ꝓut per exñtiam dei in creatura ꝯtinue cōseruat in esse per ipsum. ꝛ sic creatura nō solum hēt eēntiam sed differentē ab esse

sed etiā ꝓpria eēntia creature nō pōt ei dare esse nisi prout est cōiuncta prio principio. Intelligimus enim eēntiam p̄mi p̄ncipij eē in eēntia cuiuslibet creature ꝛ per hoc intelligimus creaturā hēre esse. itaqȝ si ad momentũ deus a creatura se subtraheret statim desineret eē eēntia. itaqȝ cuiuslibet creature dicit aliquid qđ pōt recipere eē a deo ꝛ recipiendo eē ab eo habet actualem respectũ ad ipm. Scđm hoc ḡ sic creatura est uolũtate a deo ꝓducta q nō est suũ eē. sic uoluntate a deo ꝯseruat: q eēntia creature nō solũ nō est suũ esse. sed etiam per se non est sufficiens dare eē creature. sed si in creatura idē eēt eēntia ꝛ esse oīa ista tollerent. ꝛ tũc creatura uel nullo mō per ipsuȝ ꝯseruaret in eē uel si eēt a deo ꝓducta ꝛ ꝯseruaret in eē per ipsum. hoc nō dependeret ex mera uolũtate dei: sed ex quodā ordine nāli. ꝛ esset uera phoꝝ opinio q ex nihilo nihil fieret ꝛ nullo mō posset deus aliquid in nihiluȝ redigere. ¶ Secũda via ad hoc idē sumit. si ipsam creaturā spāliter cōparemus ad nām diuinam. prima eni rō sic diffuse posita ꝯtinet in se vim pluriũ rōnũ ꝛ sumit ex gñalib' habitudinib' quas hēt quelibet creatura ad deũ. sȝ hec 2ª rō sumit prout spāliter creatura cōparat ad nām diuinā. Dicem' eni q quelibet creatura spāliter est quedam silitudo diuine nature. spāliter quidē dicimus creaturā sic eē silitudinē ꝛ imitationē nature diuine: q vna creatura imitat nāȝ diuinaȝ vno mō. ꝛ alia modo alio. ita q quelibet hēt spālem modũ intelligēdi ꝛ talem spālem ꝯmutationē hēt creatura ex ꝓpa nā ꝛ ex ꝓpa essentia. ideo q nāliter determinat ad ꝓpriũ genus ꝛ ad ꝓpam spēm. sȝ qcqd est silitudo ꝛ uestigiũ nature alicui' agentis. hoc competit ei ex nā sua nisi ad ꝓductionē illius requirit aliquid q sit subditũ uolũtati. opȝ q illud ꝓcedat ab eo nāliter. dicimus aũt nisi ad ꝓductioneȝ illi' requirat aliquid qđ sit subditũ uolũtati: q dato q ꝓductũ ꝑficere assilaret ꝓducenti in nā. adhuc productionē eius posset facere uolũtas. si ad ꝓductionē ei' requireret quid qđ depēderet ex arbitrio uoluntatis ut patet in gñatione hoīs. Naȝ ꝛ si hō genit' perfecte silatur in nā suo genitori. attñ q nāli cursu nō gñatio hoīs sine ꝯiũctione maris ꝛ femine. q talis ꝯiũctio depēdet ex arbitrio uolũtatis. ad gñationē hoīs facit aliquo modo uolũtas nō tñ ꝓpter hoc gñatio hoīs est simpliciter uolũtaria imo magis est nālis. ad eam aliqd cooperat uolũtas. q ideo est simplr uolũtaria. q nō statim ad uelle ꝯiũgi sequit ꝯiũctio nec statim ad coniunctionē sequit gñatio. sed si ſm arbitriũ uolũtatis sue q uellet mas ꝯiũgeret femine. ꝛ ad ꝯiunctioneȝ illam sequeret generatio. eēt generatio hoīs simpliciter uolũtaria. quia tota dependeret ex mero arbitrio uolũtatis. sic in ꝓposito creatura ꝓducta est quedam imitatio diuine nature. sed ad ꝓductioneȝ eius simpliciter facit uolũtas: q non ꝓducit creatura nisi prout eēntia ei' ꝯiungit suo eē. hec ꝯiunctio ex mero uolũtatis arbitrio diuino. ꝛ ideo qñ vult q fiat talis ꝯiunctio ad nutum uolũtatis diuine ꝓducit creatura in esse ꝛ q̃diu vult q duret talis cōiunctio creatura ꝯseruat in eē. ꝛ si uellet q separaret talis ꝯiũctio statim creatura desineret eē. ꝛ ideo diuina uoluntas est prima ꝛ p̄ncipalis cā ꝓductionis ꝛ ꝯseruatiōis creature. vnde aug' 3° de trini. c. 4. ait q deus utit oīb' cōmutabilē arbitriũ suũ. siue corporeis siue incorporeis reb'. ꝛ hoc est q ibidē dicit q uolũtas dei p̄ma cā ꝛ sũma oīum corporaliũ ꝛ multo magis incorporalium: q corporalia aliqñ ꝓducunt in eē mediātib' aliqa agentibus. incorporalia vō solum immediate a

deo. sed si creatura aliqua esset quedaʒ nã simpliciter
indifferēs realiter a suo eē. et si hi⁹ nã naliter eēt q̄daʒ
imutatione diuine. solum nã diuina et s̄m q̄ hi⁹ posset
eē cã creature nō aūt uolūtas ei⁹ s̄m q̄ uolūtas. totū
qḋ eēt ibi eēt quasi nāle. nullo ergo mō possem⁹ salua
re q̄ creatura ꝓcederet a deo ex mero arbitrio uolū
tatis. sʒ solum ꝓcederet ab ipso ex quodā ordine nāli
uel ex quadam necessitate nature. ¶ Tertia via ad
hoc idē sumit ꝓut creatura refert ad diuinum intel-
lectū. eo ergo ipso q̄ nã creature est quedam silitudo
nature diuine. si non esset in tali cōpositio rōne cuius
depēderet a uolūtate dei. ꝓcessus ille creaturaꝝ nō
diceret uolūtarius. sed solūmō nālis. differt enim ꝓut
creature comparant ad intellectuʒ dei speculatiuū et
practicū. qꝛ oia quecūqʒ deus potuit intelligere et qñ
cūqʒ potuit intelligere speculatiue itellexerit illa. ita
q̄ ab eterno res sunt intellecte a deo et s̄m hunc ordi
nem q̄ hēt res in intellectū speculatiuū loquēdo sim
pliciter nō sunt subdite diuine uoluntati. sed respectu
intellectus practici nō sic: qꝛ s̄m q̄ hec res diuine uo
luntati sunt subdite. ut ad alia solum extēdit itellect⁹
solum loquēdo de intellectu practico ut exit in opus
que diuina uolūtas cāre disposuit qḋ ideo ꝯtigit qꝛ res
s̄m nām suā et ut determinant ad ꝓpriū. et ad ꝓpriā
spēm sunt obm diuini itellectus. deus eni cognoscen-
do seipm̄ cognouit vnūquodqʒ aliud ens ꝓut erat im-
mutatiuū eius et ꝓut determinat ad ꝓpriū ergo et ad
propriā spēm. sed ad intellectū practicū nō cōparant
res nisi ꝓut sunt apte nate ꝯiūgi suo esse et prout sunt
apte nate accipe esse. et qꝛ hi⁹ ꝯiūctio depēdet a uolū
tate diuina. iō itellectus practic⁹ nō pōt exire in op⁹
nisi per argumētū diuine uolūtatis. igit q̄ quid est est
obm intellectus speculatiui. et iō nisi sit defectus ex
parte ipsius intellect⁹ semꝑ sunt actu intellecta. qm̄ si
res actu existerēt per suā eēntiam nō per eē supaddi-
tum. tūc sicut per suā eēntiam cōparant ad intellectū
speculatiuū per quē actu intelligūtur. sic per suā eēn-
tiam cōparant ad intellectū practicū per quē in actu
ꝓducunt. esset ḡ similis cōparatio rerū creatarū ad
intellectū diuinū speculatiuū et practicū ex quo mani-
feste sequeret q̄ res create sunt ab eterno sicut intel-
lecte fuerunt speculatiue. ita ab eterno fuerunt ꝓpra-
etice. ¶ Ex hoc ēt sequeret q̄ sicut itellectoꝝ ad di-
uinū speculatiuū est q̄si quidam ordo nālis. ita produ
ctoꝝ ad intellectū ei⁹ practicū eēt quasi quidaʒ ordo
nālis. ꝓducta igit ꝓcederent ab ipso nō ex mero li-
bertatis arbitrio. sed magis ex quodam ordine nāli.
sicut eni posito: incidimus diōo in phantiuʒ opiones
s̄m quos idē censendūʒ est de itellectu diuino practi
co q̄ nō dicimus de intellectu ei⁹ speculatiuo q̄ sicut
nos dicimus q̄ deus ab eterno ꝓduxit oia ꝓductibi-
lia. intellexit oia intelligibilia ab ipso. sic ipi posuerūt
q̄ ab eterno ꝓduxit oia ꝓductibilia ab ipso et q̄ si ali
qua fiūt i tp̄e hoc est sʒ coꝝ opionē qꝛ nō sūt imedia
te ꝓductibilia a deo. scribit circa finē scōi de gn̄atiōe.
q̄ ꝓpter longe distare a p̄mo p̄n⁰ est gn̄atio et corru-
ptio in istis inferiorib⁹. si ergo quesitum fuisset a ph̄o
q̄re ista sensibilia sūt gn̄abilia et corruptibilia. dixisset
qꝛ longe distāt a p̄mo p̄n⁰ et nō sunt imediate ꝓducti
bilia ab ipso. quicūqʒ itaqʒ ponūt q̄ ad ipsa eēntia de
se possit terminari creatio. ponit q̄ eadē sit opatio re
rum ad intellectuʒ diuinū speculatiuū et practicuʒ ut
sicut deus ab eterno quodā ordine nāli actu intellexit
oia que speculatiue poterat intelligi per ipsum. sic ab
eterno quodā ordine nāli per itellectū practicū actu
ꝓduxit oia que poterat produci per ipsum nec ualet

siquis diceret q̄ ultra eēntiam est ibi respect⁹ quidaʒ.
Nam intelligibile speculatiue intelligit habere taleʒ
respectū. rursus ut pl̄ies dictū est respectus s̄m se nō
est subditus uolūtati. uel q̄ idem est factio per se non
terminat ad respectū. sed terminat ad rem. itaqʒ ipsa
res s̄m se eēt facta. et deinde ex re illa facta ꝯsurgeret
respect⁹ q̄dā. ergo sicut actio intellect⁹ speculatiui itel-
ligit terminari ad ipsam eēntiā et ad ipsaʒ nām s̄m se.
iō de necitate ē etna et est quodāmō nālis. sic hac ypo
thesi stante actio itellectus practici terminaretur ad
ipsam eēntiā et ad ipsam nām s̄m se. ideo de necessita
te eēt eterna et eēt quodāmodo nālis. ¶ Quarta et
ultima via ad hoc idē sumit ꝓut in ipsis reb⁹ ꝯsidera-
mus nām et suppositum. Nā si creatura nihil plus di-
ceret nisi eēntiā et nām quādā in qua fundat respect⁹
ad creatorē. tunc sicut in diuinis suppositū supra nām
nihil addit nisi respectū quēdam. sic nec in creaturis.
respectus ergo ad creatorē fundaret in ipsa simplici
nā. sʒ se qḋ eē nō posset nisi nature create deberet ta
lis respect⁹ s̄m se. sed dicea nāe sʒ se debet talis respe
ctus formaliter. nō aūt effectiue. iō nā creata q̄ taleʒ
respectū hēat hoc a deo effectiue. sed per nullam reʒ
superadditā sed ut ipsa hēt hoc formal͛r itaqʒ ipʒ pro
ductum potest eē vna quedā res et vna nā in qua fun
dat talis respect⁹. sed respectus dicit aliq̄d subiectiue
ut si per albedineʒ assilatur quis pieti. uel ut dicim⁹ i ꝓ-
ꝓpositū. ponamus q̄ eēt quedā albedo cā et eēt que-
dam alia albedo cātar: et tñ albedo cāta nō esset res re
cepta in alia re: sed eēt quedā vna res. sic enim imagi-
nant ponētes q̄ possit cāri aliq̄d nō cōpositum ex di
uersis rebus. imaginant q̄dē q̄ sit qḋda eē cāns ut eē
diuinū et sit quoddā eē cātū ut eē creature: et istud eē
cātū nō est res quedā recepta in alia re. sed est eadem
res qḋ eēntia creature. Sicut si albedo sepata nō cā-
ret albedinē receptā in alia re: uel nō cāret albedineʒ
nisi eēt cōpositio ex plurib⁹ rebus: sed que esset vna
res. s̄m hoc ergo albedo cāta per seipsam haberet re
spectū ad albedinē cāntē. uel vt loq̄mur in ꝓposito es
sentia creature cāta per seipsam nō per aliqḋ eē super
additū pōt eē actu ꝓducta et pōt hēre actualē respectū
ad eēntiā diuinā cānteʒ. ergo rōnale aliq̄d respiceret
subiectiue aliq̄d obiectiue. subiectiue q̄dē respiceret
ipsam eēntiā cātā. obiectiue aūt ipsam essentiā cāntē.
uel respect⁹ ille aliq̄d respiceret formal͛r aliq̄d causa
liter. formal͛r q̄dē respiceret ipsā eēntiā cātā. cāl͛r aūt
et effectiue ipsa eēntia cāntē: hoc enim posito ipsa eēn
tia cāta formal͛r seipsa referret. Sed q̄ sic referatur
ab eēntia cānte haberet cāliter et effectiue. et ne capia
mur in v̄bo cū dicim⁹ q̄ aliq̄d seipso est tale. sensus est
q̄ nullo alio supaddito sit tale. stāte igit ypothesi nr̄a
eēntia cāta se formal͛r referret q̄ nulla alia res supad
dita referret: tñ nō referret seipsa formal͛r q̄ nō eēt ei
supaddit⁹ respect⁹ q̄dā: illa ergo eēntia cāta seipsa re
ferret subiectiue et seipsa referret formal͛r: seipsa q̄dē
referret subiectiue si cōparet nō ad rē sed ad respectū
cui subiceret tanq̄ fundamētū: seipsa aūt referret for
mal͛r si cōparet nō ad respectū sed ad rē: qꝛ nō per ali
am rē supadditā: sed seipsa referret. sicut si albedo ꝑ
se exñs posset cāri ab aliq̄ alia albedie: albedo illa cā
ta similaret albedini cānti seipsa formal͛r si cōparetur
ad rē aliquā: qꝛ nō per aliā rē supadditā: nec per aliaʒ
albedinē supadditā: sed seipsa assimilaret. Sed si cōpa
ret albedo illa ad ipm̄ respectū cū alia sit rō absoluti:
et alia respectiui: et res absoluta nō sit formal͛r ipse 2⁹
respectus. sed si subiectū et fundamētū eius sit cōside
rata albedo nō referret seipsa formal͛r: sed seipsa obiue.

¶ Hijs aūt p̄libatis q̄cūqȝ via incedat habet intētū. Nā si eēntia creature se ipa subiectiue ꝛ ꝑ nihil superadditū hēt actualē respectū ad suū ꝓductorē semp cōicet ci talis respectus ꝛ semp erit ꝓducta nisi ponat defect⁹ in ꝓducēte. dicimus aūt nisi sit defect⁹ in ꝓducente. qꝛ pōt talis respectus eē non solū per defectuȝ in subiecto ſȝ etiā per defectū in obiecto. ut si essentiā creature ꝓduci nō est aliquod eē uel rem aliq̄ȝ uel actualitatē aliq̄ȝ supaddi sed solū hēe actualē respectū ad ꝓductorē lȝ ipa eēntia subiectiue nō posset deficere respectui qꝛ seipsa ei subiceret ꝛ seipsa referret ad ꝓducētē. posset tn̄ iste respect⁹ tolli per defectū ipsi⁹ ꝓducētis ad quē termiat iste respectus tanq̄ȝ ad obiectū. ut si vmbra cāta quātuȝ est de se semp assisteret corpori cānti. per defectū tn̄ corporis causantis posset deficere vmbra causata. sic cātū quātū est de se semp assisteret actuali respectui qꝛ ſ̄m se ꝛ ſ̄m suā eēntiā subiceret illi respectui. ꝛ ideo q̄ntū est de se semp eēt actualit ꝓducta. si āt aliq̄n posset nō eē hoc solū eēt ex defectu ꝓducentis ꝛ ista est recte ph̄oꝝ opinio q̄ nunq̄ ab agēte eīno ꝛ imutabili possunt imediate ꝓcedere res tꝑales. ſ̄m hoc ergo quecūqȝ ab eterno potuerūt imediate ꝓcedere a deo de necessitate ~~ꝓcesserūt res ꝓducte. ꝛ a deo de necessitate~~ sūt ꝓducte: ꝛ nisi sit defect⁹ in cā ꝛ hoc est ponere q̄ res nō ꝓcedāt a deo ex mera arbitrij libertate. ſȝ magis ex q̄dā necessitate nature. poneres itaqȝ sufficiēter q̄ res creata sit cōposita ex re ꝛ respectu ꝛ q̄ nō opteat eā eē cōposita ex re ꝛ re. ponūt q̄ eēntie reꝝ de se ſꝑ sint ꝓducte ꝛ q̄ res nō ꝓcedāt a deo ex mera libertate arbitrij ſȝ magis ex quadā necessitate nature. qd̄ ut fugiam⁹ dicam⁹ omnē creaturā de necessitate eē cōpositam ex re ꝛ re. quaꝝ vna se hēt ut potētia: reliq̄ v̄o ut actus. ꝛ respect⁹ iste actualis ad suū ꝓductorē ſ̄m quē res dn̄r eē ꝓducte nō fundant nec in potētia nec ſ̄m se qꝛ tūc potētia illa semp eēt ꝓducta nec in actu ſ̄m se qꝛ tunc actus ille semp eēt ꝓductus. ſȝ fundat in coniūctione utrozūqȝ uel fundat in quolibet hoꝝ ut cōiūgit alteri: ꝛ qꝛ ista coniūctio dependet ex mera uolūtate dei. ꝛ ideo ꝓductio reꝝ ex mera uolūtate dei dependet. q̄d aūt sint iste due res. ut q̄d est iste actus ꝛ q̄d ista potētia ex q̄b⁹ de necessitate cōponit quelibet creatura dicimus q̄ est eēntia ꝛ eē. diceret forte aliquis q̄ ſ̄m ueritatē nō possumus effugere q̄n due res act⁹. ſ. ꝛ potētia cōponant quālibet creaturā. ſȝ hee due res nō sunt eēntia ꝛ eē. ſȝ mā ꝛ forma. ſȝ q̄ hoc nō oporteat ~~ꝛ q̄ nō oporteat~~ ꝛ māintroduction ꝛ formā eē de cōpositione cuiuslibet creature. ꝛ dato q̄ mā ꝛ forma que cōponūt ipsaȝ eēntiā creature eēnt de cōpōne cuiuslibet creature: q̄ adhuc ꝑter hāc cōpōnē ex mā ꝛ forma que cōponerēt eēntiā oporteret dare cōpōnem ex eēntia ꝛ eē: dn̄o cōcedēte cū disputabimus de angelis diffusius declarabim⁹. Nūc aūt sufficiat scire q̄ ad hoc q̄ creatura ꝓducat in eē nō sufficit q̄ sit composita ex re ꝛ respectu. Sed oportet q̄ cōponat ex re ꝛ re. que due res vna se hēt ut actus. alia ut potētia. que duo actū ꝛ potētiā cōmuni noīe uocamus eē ꝛ eēntiā. Suppositū igit in creaturis cui per se cōpetit eē ꝛ nō dicit respectū tm̄ supra nām ut in diuinis ~~nisi~~ necessitate imut~~ationis~~ necesse est ꝑsonā producētē ꝓducere ꝛ ꝓductā ꝓduci. ꝛ id̄ si cōsiderat nā ꝛ suppositū in creaturis: satis habetur via ad inuestigādū q̄ oporteat creaturas esse cōpositas ex essentia et esse. si ergo creatura seipsa refertur subiectiue ita q̄ sit cōposita ex re ꝛ respectu. uel q̄ idē est si seipsa referret formaliter q̄ nō per aliā rem sibi supadditā sed seipsa formaliter referret nō obstāte q̄ haberet alio quo referretur nō posset eē defectus ex ꝑte sui quoniā seipsa semp referret. qꝛ qd̄ cōpetit alicui formaliter ſ̄m se oporteret q̄ ei semp cōpetat illō ita q̄ nō possit intelligi cū opposito ei⁹. nisi igitur eēt defectus in efficiēte ꝛ i causante. sicut semp per seipsa referret formaliter. ꝛ semp per seipsa esset actu ꝓducta. ita semp haberet q̄ referret et esset actu ꝓducta ab alio effectiue. qd̄ redit in ph̄orum opinionē qui ponūt q̄ nō ex mera uolūtate et libertate arbitrij sed ex quadā necessitate nature procedāt a primo principio.

Ad primum dicendū: q̄ dato q̄ deus ꝓduceret creaturā quātū meliorē posset non ꝓpter hoc creatura esset summe bona nec equaretur ei in bonitate. qꝛ nō posset illa tātā bonitatem recipe. Sicut videmus q̄ sol illuminat aerē quātum pōt nec tn̄ aer equatur soli in claritate. qꝛ nō pōt tantā claritatē recipe. essent ergo creature deficiētes a deo ꝛ nō ducerēt in cognitionē q̄d est deus. dato q̄ ex quadā necessitate nature ꝓcederēt a deo. mlta eni ex necessitate nature ꝓcedūt ab aliquo que ual de deficiūt ab eo a quo ꝓcedūt. uel possumus dicere q̄ argumētū nō est ꝓpositum. Nō eni est questio utrum sit possibile uel ipossibile: q̄ creatura ꝓcedat ex necessitate nature: sed supponit hoc esse impossibile. ꝛ hoc supposito querit dato q̄ creatura non eēt cōposita ex eēntia ꝛ eē. utrū ex hac pōne sequeret hoc ipossibile q̄ ꝓcederet a deo ex necessitate nature. ¶ Ad 2^m dicēdū: q̄ si creatura ꝓcederet a deo ex necessitate nāe quātū ex forma arguēdi nō pōt hic sequeret q̄ esset sic ꝓportionata deo q̄ posset ducere in cognitionem q̄d est deus. Sicut ꝓprietates sunt ꝓportionate subiecto deducūt in cognitionē q̄d est ſb̄m. uel possumus dicere ut prius. q̄ argumētū nō est ad propositū qꝛ nō est qd̄ utrū hoc sit ipossibile. sed supponit esse ipossibile ꝛ querit utrū tale ipossibile seq̄tur ex pōne p̄dcā. ¶ Ad 3^m dicendū: q̄ id qd̄ procedit ab aliquo agēte ex mera libertate arbitrij de necessitate deficit ab eo. ſȝ qd̄ ꝓcedit ex nā pōt deficere ꝛ nō deficere. ab hoie eni procedūt aliqua artificialiter. ꝛ hec oia deficiūt a natura humana. aliqua v̄o procedunt nāliter: ꝛ hoc est dupliciter. qꝛ uel ꝓcedūt per putrefactionē ut uermes. uel per ꝓpagationē: ꝛ per generationē ut filij: et cōstat q̄ filij nisi sit ipedimētū in ~~instrumēto~~ uel in semine ꝑfecte assequūtur nām parētū. que ergo ꝓcedūt ab aliquo nālit pn̄t deficē ꝛ nō deficē ab eo a quo ꝓcedūt. Sed que ꝓcedūt solū artificialiter de necessitate deficiūt. ergo ex forma ~~argumēt~~ ualet hoc nō deficit ab hoc ergo nō procedit ab eo artificialiter tm̄: sed nāliter. nō aūt ualeret q̄ si procedit nāliter q̄ nō deficiat: sed ecōuerso si nō deficit qd̄ ꝓcedit nāliter. Sed possumus aliter respōdere ꝛ magis ad propositum. q̄ equiuocat ibi in deficere. nā aliud est nō deficere a suo esse. Si eni creatura procederet a deo nāliter dato q̄ deficeret a nā diuina tamē deficeret ab eē qꝛ tale q̄d nō posset nō esse. ergo cū arguit. q̄ si creatura procederet a deo naliter adhuc posset esse defectiua. Sicut vmbra que ꝓcedit a corpore. adhuc est quid defectiuū respectu corporis. pȝ q̄ vmbra est q̄d defectiuū respectu corporis eo q̄ nō hēt tātā entitatē quātū corpus: tn̄ nō est defectiua respectu corporis. qm̄ supposita luce semper sequatur corpus. quare si creatura procederet a deo nāliter sicut vmbra a corpore. lȝ hoc posito deficeret ab entitate dei: non tn̄ deficere posset ab esse eius. Sed esse coequeua deo. ꝛ hoc sufficit ad propositū nostrū q̄ si in creatura nō differt essentia ꝛ esse nō posset deficere a suo esse. sed

deo deoque⁹ existens necessario habuit esse ab eterno. ⁊ per ꝯñs ꝓcesserit ab eo ex q̄dā necessitate nãe. ¶ Ad 4m dicēduz: ꝙ nullū agēs pōt in id qd̄ ꝑ se repugnat effectui. ideo si deus uolēdo ꝓducit creaturā nō pōt uelle in creatura qd̄ per se repugnat creature. ideo hoc nō pōt de⁹ uelle in creatura. ⁊ ut aliudam⁹ uerbis argumēti. dicam⁹ ꝙ a deo ꝓcessit fili⁹. spiritus sanctus ⁊ creatura. solum in ꝓcessiōe creature est ratio uolūtatis. ex mera libertate arbitrij nō ordine naturali nec ꝯcomitātē nã. nec ex necessitate nature ꝓcedit creatura ⁊ ideo pōt ꝓcedē ⁊ nō ꝓcedē ⁊ q̄ sic est simplr̄ loquēdo. nullo mō creatura esset necesse esse. sed est solū possibile esse. ¶ Ad 5m dicendū: ꝙ lz deus nō depēdeat a creaturis. tū q̄ ut dictuz est nullū agens pōt in id ꝙ per se repugnat effectui. ideo ex natura rerum ꝓcedētium possum⁹ arguere de ꝓcedēdi modo. ut si effectus est talis ꝙ sit necesse esse oportet ꝙ nō ꝓcedat ex mera libertate arbitrij q̄ tūc posset eē ⁊ nō esse ꝙ repugnat ei ꝙ est necesse eē. ¶ Ad sextū dicēdū: ꝙ id qd̄ fit ex nihilo de necessitate est cōpositū ex potētia ⁊ actu. ⁊ id qd̄ pōt in nihiluz redigi opz ꝙ sit ēt sic cōpositū. Sed in hi⁹ cōpositiōe potentia nō precedit actū. Sed simul ⁊ tpe ꝓducit potētia ⁊ act⁹. igit nō arguit ꝙ id qd̄ imediate fit ex nihilo nō sit cōpositū ex essentia ⁊ eē uel ex potētia ⁊ actu. Sz solū cōcludit ꝙ in tali productiōe tpe potētia nō precedit actū. ¶ Ad 7m dicēdū: ꝙ si creatura eēt seipsa formaliter. eēt suū eē. ⁊ si eēt suū esse nō posset separari a suo eē semp ergo seipsa formalr̄ eēt ⁊ semp eēt ab alio efficiēter. ut si calefactibile semp fuisset calefactū oportet ꝙ semp fuisset aliquid ꝙ ipsuz calefaceret. sic si creatura esset suum esse nō posset nō esse producta ⁊ si esset īpossibile creatura nō produci. esset īpossibile deū eā nō producere ⁊ hec sufficit ad hoc ꝙ creatura non ꝓcedat a deo ex mera libertate arbitrij. sed ex quadā necessitate nature. ⁊ ut magis pateat argumenti forma. dicamus ꝙ quicquid est seipso corporaliter oportet ꝙ sit necesse esse. Nā cū dicimus. videlz eē seipso ⁊ esse seipso formaliter explanatū est ergo ꝙ potētia nō est seipsa formaliter. sed est per actum qui est cōplemētū eius. nec cōpositū est seipso formalr̄. Sz est ꝑ actū ꝙ est pars ei⁹ nec act⁹ q̄ est apt⁹ nat⁹ recipi in potentia est seipso formalr̄: q̄ non est seipso nec est aptus natus esse per seipsuz. Solus aūt actus qui nec est perfectio potētie. nec est apt⁹ nat⁹ ꝑficere potētiā est seipso formaliter. talis aūt actus si eēt: esset necesse esse. talis quidē actus uel nullo mō esset ab alio productus. uł oporteret ꝙ esset de necessitate product⁹. nullo mō posset esse ꝓduct⁹ ⁊ nō product⁹ ⁊ ita non posset eē cātus ex mera libertate arbitrij. ¶ Ad 8m. dicendū ꝙ nō posset fieri eē sine essentia ⁊ omne factibile de necessitate esse cōpositū ex esse ⁊ essentia. non cōtingit hoc ꝙ plus uel min⁹ distet a deo eēntia ⁊ eē ꝙ alterū solū. sed quia esse alterū solū repugnat effectui nō autez repugnat ei esse utrūqz simul. ideo non ualet si pōt fieri utrūqz simul ꝙ possit fieri alterū solū. ¶ Ad 9m dicēdū: ꝙ potentia ſm ꝙ hi⁹ non indiget potētia in qua recipiat. sed idiget actu quo possit perfici. ⁊ act⁹ ſm ꝙ hi⁹ nō idiget actu quo possit perfici. Sed indiget potētia in qua sustentetur. ideo essentia ſm ꝙ huiusmodi nō opz ꝙ habeat aliā eēntiā in qua recipiat. Sed indiget eē. ⁊ eē nō indiget eē. sed indiget eēntia in qua possit recipi. ⁊ q̄ hoc est de rōne agētis ut ꝓducat effectū: ſm exigentiā. Nā ideo producet essentiā sine eē. per qd̄ ꝑficiatur. nec est sine essentia per quam sustētet. ꝙ sic ergo oporteat eē ex ipsa exigentia rerum est ratio assignāda. nō autem est assignāda rō ex eo ꝙ essentia respectu esse habeat rōnez cāe uel cāti. solū ergo assignabit rō ex eo ꝙ in tali cōpositione essentia habeat rōnē potētie ⁊ ideo nō opz ꝙ indigeat alia essentia. sed ꝙ indigeat esse. ⁊ eē quia habet rationem act⁹: nō indiget alio esse sed essentia. ¶ Ad 10m dicendū: ꝙ hēc differētez essentiā ab esse nō est ꝑfectiōis in creatura q̄ hoc posito tollit rō creature. solus enim deus est talis. ois aūt creatura eo ꝙ creatura est non est suum esse. Sed habet differentem essentiam ab esse.

¶ Incipiunt questiones de mensura angelorum.

Qŭestio est de mensura angelorum. ⁊ primo querit utruz euū siue eternitas participata sit mensura angeloꝝ. Et videt ꝙ nō. q̄ ſm aug. 83. qōnuz questiōe. 73. Euuz est quid itrāsmutabile. Angeli aūt sunt trāsmutabiles seu uariabiles. iuxta illud iob. 4. ecce qui seruiūt ei nō sūt stabiles. ergo ⁊c̄. ¶ Pr̄. angelus creat⁹ est in instāti. Sed prima reꝝ creataꝝ est eē q̄ quicq̄d creat intātū creat inquantū accipit eē. esse ergo angeli mēsuratur in istāti non ergo mēsurat euo ꝙ diuidit ꝯtra suū nūc: siue cōtra suū instās. ¶ Pr̄. videt ꝙ angelus mensuret eternitate simplr̄. q̄ qd̄libet mēsurat numero sui generis. sic igitur inter entia minimū. i. simplicissimūsiter separata est ipse de⁹ ⁊ sua eternitas. oēs ergo sbe separate mēsurabūtur eternitate. ¶ Pr̄. qn̄ totū aliqd̄ genus mēsurat aliqua mēsura qd̄ est supremū in illo genere mēsurat eadē mēsura. ut si totū genus entis mēsurat primo ente substātia que tenet nobiliorē gradū entis mēsurabit ꝑma sbā. i. deo ergo a simili q̄ in gn̄e sbe angeli tenēt nobiliorē gradum mēsurabunt eadē mēsura. s. ipso deo siue eternitate. ¶ Pr̄. mēsura dicit qd̄ certificatū. q̄ per mēsurā certificamur de mēsurato. Sz de substātijs separatis certificamur per itellectū nr̄m. q̄ cōment. in tertio de anima si ignorata eēt nā intellect⁹ possibilis. ignorat⁹ esset numer⁹ sbaruz separatoꝝ. Sed itellect⁹ noster possibilis ut videt subiacet tpi q̄ nō itelligit sine cōtinuo ⁊ tpe ergo de ipsis angelis certificamur per tēpus ⁊ mēsura eorū erit tp̄s. ¶ Pr̄. dicē ꝙ angeli mensurant eternitate participata ut videt est dicere oppositū in abiecto. Nā eternū est idē ꝙ extra terminos. participatū est idē ꝙ ꝯtractū. dicē aliquid esse extra terminū et esse cōtractū est dicē oppositū in abiecto. ergo ⁊c̄. ¶ Pr̄. videt ꝙ angeli mēsurātur eternitate. sed simpliciter. Nā in esse angeloꝝ est tria ꝯsiderare. Primū q̄ huiusmodi eē est totū simul. Scd̄m q̄ est ab alio. Tertiū vō q̄ pōt non esse. Ipsi ergo esse angeloꝝ ꝙ nō possit mēsurari eternitate simplr̄. non repugnat ex eo ꝙ est totū simul. q̄ eternitas ꝙ mēsurat totū simul mēsurat. nec etiā hoc repugnat ei q̄ est ab alio. q̄ hoc nō debet esse ſm modū essendi. nec etiaz repugnat ei ex eo ꝙ tale esse pōt non esse. q̄ potentie non respōdet mensura sed actui nihil ergo repugnat ipsi eē angelico ꝙ nō mensuret eternitate simpliciter. ¶ Pr̄. affectiōes angeli mēsurant tpe. ergo ⁊ ipse angelus prout mouet per uarias affectiōes mensurabit nūc tēporis. q̄ ut habetur in. 4. phic̄. sicut tēpus mēsurat motū. ita nūc tēporis mēsurat mobile. sed cuius substātia mēsuratur nūc temporis eius esse mensuratur tempore. esse ergo angeli mēsurabitur tempore.

¶ ℞. de rōne mēsure est ꝙ cōtineat. s3 eternitas par
ticipata siue euū nō cōtinet intelligētia. qꝛ ut dicit in
cōmento. 2. ꝓpositiōis de causis. intelligētia parificat
eternitati. nō igit cōtinetur ab eternitate nec mensura
tur ab ea. ¶ ℞. esse inuariabile est ꝓpriū ipsi⁹ dei nō
ergo cōpetit alicui creature. oīs ergo creatura mensu
ratur mēsura uariabili. Sed hᵘ⁹ mensura est tps. ꝗ rc.
¶ ℞. non obstāte ꝙ celū est incorruptibile mensurat
nūc tēporis. similiter ergo ⁊ āgelus quācūqꝫ sit icor
ruptibilis mēsurabit nūc tēporis. ⁊ per ꝯñs suū3 esse
mensurabit tēpore. ¶ ℞. esse corruptiōis qꝛ est indi
uisibile mensurat in instāti uel mēsurat per nūc. ergo
et multo magis esse ipsius angeli mensurabit in instā
ti uel mēsurabitur per nūc non ergo mensuratur euo:
sed mensurabitur nunc eui uel nunc temporis. ¶ In
contrariū est qꝛ sunt aliqua simpliciter trāsmutabilia
⁊ ista mensurātur tpe. alia simplr intransmutabilia. ut
deus qui mēsurat eternitate. angeli aūt tenēt modu3
medium. ergo nō mēsurabunt tpe nec eternitate. sed
mēsurabunt mēsura media que dicit euū siue eterni
tas participata. ¶ ℞. ꝭm cōmentatorē in. 4. phisic.
aliqua sūt in tēpore ut ista corruptibilia. aliqua cū tpe
ut corpora supcelestia. aliqua nec in tēpore nec cū tpe
ut substātie separate. ergo nō mēsurant cū tpe nec mē
surant eternitate simpliciter cum hoc mō mēsuretur
solus de⁹ mēsurabit igit mēsura media que dicit euū
siue eternitas participata.

Rñdeo dicēdū: ꝙ cū questio nostra querat de
mensura angeloꝝ. quantū ad presens
spectat. 4. sunt inquirēda. Nā primo mōstrandū est
ubi primo reperit mēsura. ⁊ quomō nomen mensure
transferat ad oīa. qꝛ oīa dicunt esse facta in numero
pondere ⁊ mēsura. Secūdo videndū est mensura qd
mēsurat in quolibet. Tertio descendēdū est ad men
surā que dicit euum quot modis accipit. ⁊ quomō eni
h de euo loqmur. Quarto ⁊ ultimo adducem⁹ rōnes
ꝙ oportet ponere talē mensurā esse mediā inter eter
nitatē ⁊ tps qd dicimus euū qua mēsura media mēsu
rant angeli. ¶ Propter primū dicendū: ꝙ ut dicit in
8. meth. mensura est id per qd cognoscit quātitas rei.
illud eni3 per qd certificamur ⁊ per qd cognoscimus
quātitatē rei mensurate dicit mensura ei⁹. ex hoc eni
dicimur aliquā rem mēsurare qꝛ scimus quātitatē ei⁹
ꝓpter qd mēsura primo recipitur in quātitate. ⁊ pri⁹
in quātitate discreta ꝗ cōtinua. Nā certificari de quā
titate magis possum⁹ per vnū qd mēsurat quātitatē
discretā. ꝗ per palmū uel ulnā que mensurat quātita
tem continuā. nam magis sumus certi de vnitate que
est idiuisibilis ⁊ que est mēsura minima. ꝗ de quacūqꝫ
mensura cōtinua. Si ergo de rōne mensure est ꝙ nos
certificet de quātitate rei, ratio mēsure primo recipie
tur in quātitate discreta ⁊ postea de quātitate discreta
trāsfert ad alia. hoc ergo est qd. ℞. cōmētator dic sup
10. meth. ꝙ nā mēsure primo ⁊ essentialiter reperit in
quātitate discreta ⁊ de quātitate discreta ⁊ ex vno nu
meli transumit hoc nomen mensura ad alia genera.
īmo ipsi quātitati continue cōpetit mensurari nisi per
quātitate3 discretā ut ex hoc scim⁹ mēsurā panni per
ulnā qñ scimus quotiens ⁊ in quo numero vlna conti
netur in pāno. idē est qd. 10. geometrie quātitates di
cunt simetrie ⁊ cōmensurabiles adinuice3 qñ vna se
habet ad aliā. sicut numerus ad numeꝝ. per se igitur
⁊ primo rō mēsure recipit in quātitate discreta prout
per vnū qd est idiuisibile multotiēs replicatū adequa
tur etiā se ⁊ mensurat quēlibet numerum diuisibile. ex
quātitate aūt discreta trāsfert. ideo mēsure nō solum
ad quātitates cōtinuas. sed etiā ad alias formas ⁊ ad
alia que sunt in aliqs generibus. Nam sic in quantita
te discreta reperit indiuisibile. i. vnū qd habet rōnem
mensure ⁊ diuisibile. ut numerus qui habet rōne3 mē
surati. sic ⁊ in aliqs generib⁹ reperit aliquid qd assimi
latur indiuisibili ut simplex ⁊ istud h3 rōnem mensu
re. ⁊ aliquid qd assimilat diuisibili ut cōpositū. ⁊ istud
habet rōnem mēsurati. In genere coloꝝ album qd est
simplicior color est mensura in genere coloꝝ. albū eni
plus habet de luce. Alij aūt colores simul cū luce par
ticipāt quāda3 opacitatē ⁊ tenebrositatē plus ꝗ faci
at color albus. ⁊ etiam color albus est simplicior alijs
colorib⁹ ideo est mensura colorū oīum. sic etiā ⁊ sba
prima que est de⁹ qꝛ est simplicior substātijs alijs ideo
est mensura oīu3 sbaru3. ⁊ ens primū ꝙ est deus qꝛ est
simplicius entib⁹ reliquis ideo est mēsura oīum entiū
īmo nō solū a quātitate transfert ratio mēsure ad ali
as naturas rerum. sed etiā trāsfert nomen mēsure ad
ipsos actus formaꝝ. est eni act⁹ duplex esse ⁊ opari.
ꝓpter qd ipsum esse rerū qd est actus primus ⁊ ipsu3
operari qd est actus secūdus mēsurat aliqua mēsura.
īmo talib⁹ assignamus diuersimode mēsurā ꝭm ꝙ di
uersitatē hñt ad successionē ⁊ ꝑmanentiā. Sūt enim
aliqui actus successiui aliqui permanētes. aliqua eni3
habent esse permanens. aliqua successiuū. esse eni per
manens mensuratur euo siue eternitate. successiuū vo
mensurat tpe siue instāti tēporis. ¶ Uiso ubi repitur
mensura qꝛ in quātitate, restat declarare secūdū: vide
licet quid mensura mēsurat in vnoquoqꝫ qd de facili
declarat. Nam si mēsura est illud per qd cognoscitur
quātitas rei ⁊ si per mensuram certificamur de quāti
tate rerū. ut est per hita declaratū. oportet ꝙ mēsura
in vnoquoqꝫ genere entiū mensuret quātitatē rerum
existentiū in illo genere. nisi enim nomen quātitatis ⁊
magnitudinis posset trāsumi ad oīa entia. nomē mē
sure nō posset reperiri in vnoquoqꝫ genere entis. S3
qꝛ in oībus entib⁹ reperit aliquis modus quātitatiu⁹
⁊ aliquis modus magnitudinis. mensura trāsumitur
ad oīa entia uł genera. In vnoquoqꝫ igit genere entis
mensura mēsurat quātitatē rerū existentiū in illo ge
nere. ꝓut igit in reb⁹ reperit quantitas ⁊ magnitudo.
sic ibi diuersimode reperit ratio mēsure. ⁊ qꝛ in aliq
bus reperit quātitas ⁊ magnitudo extēsionis ⁊ mul
tiplicatiōis. in aliquib⁹ aūt magnitudo perfectiōis. in
aliquib⁹ autem reperitur magnitudo durātiōis. ideo
mensura nō eodē mō mensurat quātitate3 in oīb⁹ re
bus. sed aliter mensurat quantitatem in his que sunt
in genere quātitatis. aliter in formis. aliter in actibus
formaꝝ. Nā qꝛ in quātitate cōtinua reperit quanti
tas cuiusdā extēsionis nihil est aliud cognoscere men
sura3 quantitatis cōtinue ꝗ certificari de extensione
eius. in quātitate aūt discreta reperit quātitas multi
plicatiōis: ideo per mēsurā quātitatis discrete certifi
camur de multitudine talis quātitatis. ⁊ qꝛ multipli
catio numeri fit per appositionē ⁊ per assensum trās
ferendo mēsurā a quātitate discreta ad quātitatē cōti
nuā. aliq mēsuram⁹ ꝭm ꝗtitatē appōnis. aliq ꝭm ꝗti
tatē ascēsus. s3 quē modū mēsuram⁹ pōdera ⁊ sonos.
nā de sonis certificamur per ascēsu3. de pōderib⁹ per
appositionē. ut si vncia sit mensura pōderis per vnciā
certificamur quātum in qualibet re per appositione3
sit de pōdere. ⁊ si dyagis. i. semitoniū est mensura sono
rum per dyagim certificamur quātū ascendit quilibet
sonus. in oīb⁹ ergo his enumeratis mēsura mensurat
quātitatem. ut in quātitate cōtinua mēsuratur ꝗtitas
extensionis. In discreta multiplicationis. in pōderib⁹

et fonis mensurat quantitatē appositionis uel ascensus. Eodē etiā modo si nomen mēsure transfertur ad formas mensurabit quātitatē formaꝝ prout in eis reperit ratio q̄titatis. ⁊ qꝛ nomē forme est pfectiōis. iō in formis mensurabit mēsura quantitatē perfectionis ut ex hoc scimus mēsuraꝫ alicuius forme qñ sciemus quantitatem perfectionis eius. ⁊ inde est ꝙ in quolibet genere formaꝝ forma perfectissima in illo genere est mēsura oium alioꝝ. qꝛ per accessuꝫ ⁊ recessū a perfectissimo in aliquo genere scit quātitas pfectiōis cuiuslibet existētis in illo genere. ut si in genere coloꝝ color albus sit perfectissimus opꝫ albū esse mēsurā omniuꝫ aliorū coloꝝ per cuius accessuꝫ ⁊ recessum scit q̄titas perfectiōis in colorib⁹ oibus. Fm enim ꝙ colores magis ⁊ minus recedūt ⁊ accedūt ad albuꝫ. sic in his reperit magis ⁊ min⁹ de perfectione. esse eni albū mensurā oiuꝫ coloꝝ nihil est aliud ꝙ per albū cognoscere quātitatē perfectiōis in coloribus oibus. Nam ille est color perfectior qui est albo ꝓximior: ⁊ ille imperfectior qui est ab albo remotior. per albū ergo q̄si per mensurā quādaꝫ certificari possumus de coloribus ⁊ de eoꝝ perfectione. qꝛ primum ens siue prima substātia uel qd idē est ipse deus est perfectissimus in quo sunt perfectiōes oium. ideo per accessuꝫ ⁊ recessum ab eo scitur quātitas perfectiōis in oibus substātijs separatis ⁊ in omnibus entibus. Ex hoc ergo apparet ꝙ cum dicimus ꝙ perfectissima forma in omni genere formarū est mensura perfectiōis cuiuslibet existentis in illo genere ꝙ oportet accipere genus large. Nam si primā substātiā siue deū dicimus hoc mō esse mensurā substātiarum oium certuꝫ est ꝙ deus nō est in eodē genere accipiendo genus proprie cū substantijs alijs: sicut esse primū ens. i. deus est mensura oiuꝫ entiū. patet ꝙ oia entia non sunt in vno genere ⁊ de⁹ nō est in eodē genere cū alijs entibus. qꝛ ipse in nullo genere ꝯcludit. propter qd in talib⁹ oportet accipere genus large. tam igit in quātitatibus ꝙ in formis mēsura mensurat quātitatē aliquā. aliter tñ ⁊ aliter: qꝛ in quātitatibus mensurat quantitatē extēsionis uel multiplicatiōis. in formis v̄o quātitatē perfectionis. Sic ⁊ in ipsis actibus formarū mensura mēsurat quātitatē ⁊ magnitudinē aliquā. sed mēsurat in eis quātitatē ⁊ magnitudinē eiusdē durationis. Assignant aūt actus formaꝝ esse ⁊ operari. Nam cū forma sit duplex substantialis ⁊ accidētalis. a substātiali progredit esse et maxime in rebus creatis. ab accidentali agere. in rebus enim creatis nulla forma substātialis est immediatum operationis principiū. Sed semꝑ operatio procedit ab aliqua forma accidētali substātie supaddita. Nam sicut in rebus creatis operari nō est esse sed est superadditū ipsi esse. sic in eis operari nō immediate egredit a substātia sed ab aliqua forma accidentali superaddita substantie. duo ergo sunt actus formarum esse ⁊ operari aliter tñ ⁊ aliter ut ostēsuꝫ est. attñ sub ipso operari potest cōprehēdi ois motus. qꝛ mouere qdam agere est. ⁊ quoddā operari. cū ergo operatio siue motus habeat quādaꝫ magnitudinem duratiōis nō solū in formis ⁊ in quātitatibus. sed etiam in ipsis actibus formarū mēsura mensurat q̄titatem aliquaꝫ. Sed huiusmodi quātitas est quātitas durationis. Fm qd aliqd esse ⁊ aliqua operatio aliter ⁊ aliter durat. sic alia ⁊ alia mēsura mēsurat. ¶ Declarato primo et scdo mēbro propositionis restat tertiū declarare videlicet quot modis accipit euuꝫ ⁊ quomō hic de euo loquimur. propter qd sciendū ꝙ euū est mensura cuiusdam totalitatis. est enim euum mensura diuisa ꝯtra tempus. Spectat enim ad tempus mensurare aliqua successiue. partē. s. post partē. ad euuꝫ aūt spectat totū mēsurare simul. ideo dicitur i. q. 4. ꝓpositiōe ꝓculi ꝙ et hee due mēsure tps ⁊ eternitas sūt solū in entibus vite ⁊ motus. videt eni velle ꝓculus ꝙ nō sint in entibus nisi due mensure eñ. eternitas ⁊ tēpus siue euuꝫ ⁊ tēpus quarū vna mēsurat vitā. i. esse ut euū siue eternitas. Alia aūt ut tēpus mēsurat motū. tēpus igitur ⁊ eternitas siue tēpus ⁊ euū sunt mēsura in entib⁹ vite ⁊ mot⁹ siue sunt mēsure esse ⁊ mot⁹. Causa aūt quare sunt iste due mēsure in entibus assignat in cōmento ꝓpositiōis predicte. Nā ut ibi habet. oē qd mēsurat aliquid. aut hoc est fm totū aut fm partē. ꝙ aūt mensurat fm totū eternitas est. ꝙ aūt fm partē tēpus est. ⁊ qꝛ sic est bene dictū est ꝙ euū siue eternitas est mensura totalitatis. siue est mensura fm totū. sicut tēpus est mēsura fm partē: prout ergo in aliquib⁹ vario modo reperit totalitas. sic vario modo accipiet euum. quot enim sunt modi totalitatis in durationib⁹ rerum. tot sunt modi acceptiōis eui. ⁊ idē est qd dama⁹ li. 2. c. primo ponit quasi. 6. uel. 7. modos acceptiōis eui. Nam totalitas que videt de rōne eui uel est cuiusdaꝫ decursus ⁊ successionis: uel est cuiusdā similitudinis ⁊ permanentie. uel est utroqꝫ mō. Si aūt huiusmodi totalitas sit eiusdeꝫ cursus ⁊ successionis. uel erit singularis uel cōmunis. Si singularis sic vita cuiuslibet rei dicitur eius euum. Nam omnia ista generabilia mensurantur certa ꝑiodo. i. termino tēporis spatio. tota ergo ꝑiodus cuiuslibet rei dicit eius euū ⁊ hoc mō loquit damascenus libro eodem ⁊ capitulo. ubi vult ꝙ seculum. i. euum dicit etas cuiuscūqꝫ rei que sūt in vita. Si v̄o accipit totalitas nō ut respicit vnāquamqꝫ rem singulariter. sed ut respicit cōmuniter. hoc erit tripliciter: qꝛ huiusmodi totalitas uel accipiet fm numerationeꝫ. uel fm totalitatē. uel fm partialitatem. Si fm numerationē. sic spatiū mille annoruꝫ dicit euum siue seculū. Nam totalitas in numeris uel potest accipi fm additionem uel fm multiplicationē. fm additionem quidem totalitas numeralis uadit usqꝫ ad. 10. Nam addendo vnitatem vnitati. uel numerū numero non numeram⁹ nisi usqꝫ ad. 10. post. 10. v̄o non est numer⁹ nec est ibi noua acceptio. Sed est reiteratio acceptorū. fm multitudine v̄o totalitatis numeralis nō ascendit ultra multitudinē cubicā. qꝛ sicut in corpore non est dare nisi tres lineas se dyametraliter intersecātes ita ꝙ nō est dare nisi tres dimēsiones: longū: latum: et profundū. sic etiaꝫ ⁊ in numeris numerus cubicus assimilat corpori qꝛ fm trinaꝫ dimensionē progreditur. Mille ergo qꝛ est numerus cubicus ⁊ constituitur ex 10. in se ducto cubice. ideo utrāqꝫ totalitateꝫ numeralem in se complectitur ⁊ totalitatem fm additionem ratione radicis sue ratione denarij. ⁊ totalitatem fm multitudinē ratione sui qꝛ est numerus cubicus. propter ergo huiusmodi totalitates spatiū mille annorū dicitur euuꝫ fm dam. libro preassignato ⁊ capitulo. qꝛ dicitur mille annorū tempus. potest alio modo accipi huiusmodi totalitas fm totalitateꝫ tēporis ⁊ sicut totū tempus. ⁊ ideo vita presens dicit seculū. siue euū ⁊ hoc modo loquit de euo dionysius de di. no. capitulo decimo. ubi vult ꝙ totam temporis appositionem sacra scriptura appellat euum. hoc etiā modo loquit damascenus libro preassignato et capitulo: ubi ait ꝙ vniuersa presens vita dicitur seculuꝫ. vniuersum ergo tempus ab initio mūdi usqꝫ ad consumationē euum

siue seculū appellat᷑. potest autē ⁊ quarto modo accipi euū pro totalitate sm partem ⁊ sic cum totū tēpus vite presentis diuidatur sm damascenū in .7. etates: tota vna etas dicit᷑ euū siue seculū ut totuz tēpus ab initio mūdi usq; ad abraham qd̄ potest cōputari ꝓ vna etate euū siue seculū dici potest. sm hoc ergo accipit᷑ totalitas nō sm totū tempus sed sm partem tēporis hoc enim modo loquit᷑ de euo siue de seculo eodez libro damascenus ⁊ capitulo. cū dicit ꝙ a creatione celi ⁊ terre usq; ad cōmunē hominū consumationē ⁊ resurrectionē dicūtur septē secula mūdi. accipiendo ergo euuz prout dicit totalitatem cuiusdam decursus ⁊ successiōis quatuor modis accipitur. uel pro vita vniuscuiusq; rei. uel pro spatio mille annorū. uel pro toto tempore vite presentis. uel pro tota aliqua vna etate omnibus ergo istis modis euū dicit totalitatē quandam ⁊ potest dici mensura totius. potest autē ⁊ quinto modo accipi euū prout nō dicit totalitatem cuiusdam decursus ⁊ successionis. sed cuiusdam stabilitatis et permanentie. ⁊ hoc modo loquit᷑ hic de euo qd̄ mensurat euiterna. ⁊ sic diffinit euū damascenus eodem li. ⁊ capitulo. ubi ait ꝙ dicit᷑ rursus euū qd̄ neq; est tempus neq; pars temporis. sed qd̄ simul protēdit᷑ cum eternis qd̄ duobus modis potest intelligi. Naz huiusmodi protensio uel est solū per quandā assistentiā uel per quandam receptionem ⁊ participationem. primo modo dicit᷑ euum de eternitate simplr̄. q: ipsa protenditur cū omnibus rebus eternis ⁊ cū omnibus rebus temporalibus. q: omnibus rebus assistit. Sed si accipiatur huiusmodi protensio sm quandam receptionem ⁊ participationem: q: omne qd̄ recipitur in alio protendit᷑ sm terminos ⁊ capacitatem rei recipientis ut aqua recepta in uase protenditur sm terminos et capacitatem uasis. sic etiam esse receptū in natura intelligentie protenditur sm capacitatem nature eius. hoc modo loquendo de protensione nomē eui nō potest competere eternitati simpliciter: q: esse diuinum qd̄ mensurat᷑ eternitate simpliciter nō est esse receptū nec est esse hoc modo protensuz. sed euuz hoc modo sumptū dicit ipsam eternitatem participatā quā proprie dicimus esse angelorū mensuram. preter ergo. 4. assignatos modos eui potest accipi euum quinto modo pro eternitate simpliciter. ⁊ potest accipi sexto mō pro totalitate participata. euū ergo si dicat totalitatē cuiusdā decursus quatuor modis ut damascenus narrat accipit᷑. Si vō dicat totalitatē cuiusdā permanentie sic accipit᷑ duobus modis. potest autem ⁊ accipi alio modo euum prout dicit totalitatem tā decursus ꝙ permanentie: ⁊ sic vita futura dicitur seculum siue euū. In vita enim futura quedā erūt permanentia ut esse tam angelorū ꝙ hominū erit quid permanens ⁊ visio diuz bonorū quā habebūt de deo erit etiam qd permanens cogitationes tamē alie sm qd̄ intelligent angeli per species cōcreatas uariationes suscipere poterūt. hoc etiam modo loquit᷑ de euo damascenus eodem libro ⁊ caplō. ubi ait ꝙ vita futura que erit post resurrectionem dicitur seculum siue euū. Cum igitur septem modis uel sex accipiat᷑ euum non intendimus loqui hic de euo nisi prout dicit eternitatem participatam uel prout habet quādā protensionez. q: hoc modo est angelorū mensura. ¶ Aduertendū tamen ꝙ damascenus euū. eternitatem. ⁊ seculū. pro eodem accipit. vnde ipse ait eodem libro ⁊ capitulo. ꝙ deus dicitur eonius. i. secularis. i. eternus ⁊ dicitur preeonius. i. preeternus. deū ergo dicit secularem ⁊ eouum

qui est eternus: qd̄ non diceret nisi pro eodem acciperet euum seculum ⁊ eternitatē. dionysius etiā pro eodem accipit euum ⁊ eternitatem. Nam de di. no. 10. dicit ꝙ propterea eui est esse antiquū ⁊ inuariabile ⁊ totum sm totum metri. Cum hec ergo sint conditiones eternitatis. idem appellat euū ⁊ eternitatez. nō enim videt᷑ plus differre euuz ab eternitate. nisi quia euū est nomen grecū. eternitas est nomen latinū. quare liber autē introductū est dicim᷒. ꝙ deū mēsurari eternitate angelos vō euo forte cā fuit uocabulorū penuria. Nam cum duplex sit eternitas. videlicet simplex qua mensurat᷑ deus. participata qua mensurantur angeli non habente proprium nomen eternitatis participate. uocauimus ipsam euū ⁊ ide inoleuit communiter ut euū acciperetur pro eternitate participata ⁊ diceret angelorum mensurā. ¶ Postꝙ declarauim᷒ ubi primo reperitur ratio mensure q: in quantitate discreta ⁊ quomodo ex huiusmodi quātitate translatū est nomen mensure ad alia ut ex hoc scirem᷒ translatū esse nomen mensure ad angelos: ⁊ postꝙ ostendimus quid mensuratur mensura in utroq;. quia in secunda quantitatem quandam ut ex hoc sciremus quid mensurat mensura in angelis. quia mensurat quantitatem durationis esse angelorum. Et postꝙ patefecit quot modis accipitur euū ut ex hoc scirem᷒ quale sit illud euum qd̄ est angelorū mensura quia est idem qd̄ eternitas participata que est mensura media inter eternitatem ⁊ tempus. restat adducere rationes que sit necessitas ponendi hanc mensuram mediam. possumus autem quantum ad presens spectat adducere quatuor rationes ꝙ oportet ponere talem mensuram mediam. prima ratio sumitur ex parte defect᷒ creature. secūda ex mutabilitate eius. tertia ex duratione ipsi᷒. quarta ex compositione eius. ¶ Primam rationem tangit dionysius capitulo decimo de diuinis reb᷒. ubi ait: oportet temporia ⁊ eui naturam ex eloquijs diuinis siue scriptura sacra videre. nam ut ait ibi dionysi᷒. Sacra scriptura appellat eterna non solum absolute ingenita. sed dicit scriptura esse eterna incorruptibilia ⁊ immortalia ⁊ inuariabilia ⁊ eodem modo existētia. ubi manifeste innu. ꝙ oia creata deficiūt ab eternitate simpliciter. quia nulla creata absolute loquendo sunt ingenita. i. non facta. attamē licet creata non sint eterna simpliciter. multa tamen creata participāt aliquas conditiones eius qd̄ est eternum esse. Nam ipsa incorruptibilia. ipsa imortalia ⁊ semper entia huiusmodi sunt intelligentie participāt conditiōes eternitatis. preter ergo eternitatem simpliciter oportet dare eternitatem participatam que dicitur euum qua mensurantur angeli. ex ipso ergo defectu creature q: nulla est eterna simpliciter. sed potest participare aliquas conditiones eternitatis preter eternitatez simpliciter. ⁊ tempus. oportet dare mensuram mediam que dicitur eternitas participata que est angelorum mensura. Dicemus ergo ꝙ est quoddam esse omnino perfectum ut est diuinū. ⁊ est quoddam esse defectiuum. i. esse creatum. huiusmodi autem esse creatū nō potest esse permanens simpliciter ⁊ absolute. Sed reperitur aliquod esse taliter permanens hoc est per alterius virtutem ⁊ participationem. esse ergo creatum uel erit simpliciter successiuum uel erit permanens participatione. triplex ergo erit mensura rerum videlicet tempus qd̄ mensurat esse successiuum simpliciter. huiusmodi autem esse habet motus ⁊ fieri. Alia est mēsura que mēsurat esse ꝑmanēs absolute. ut

eternitas simplr. ꝛ tertia est mēsura media que mēsurat eē pmanēs per pticipationē. ut etnitas pticipata. ¶ Scđa via ad hoc idē sumit ex uerbis eiusdē dionysij de di. no. 10. c. ubi ait ꝙ existentia mēsurant euo. ea que sūt in gñatiōe tpēs. media aūt existētiū ꝛ factorū quē ꝑm aliqđ quidē euo. ꝑm aliqđ aūt tpe participāt in quib⁹ uerbis innuit ꝙ quedā sūt facta i. sunt in fieri ꝛ sunt solū in gñatione ut illa que nihil habēt nisi uariabilitatez hi⁹ sūt ista uariabilia. quedā autē sūt existentia ꝛ sūt in esse ꝛ nihil habēt uariabile. hi⁹ est ipse de⁹. quedā autē sūt media īter exñtia ꝛ ea que sunt in generatiōe. i. inter deū ꝛ ista gñabilia. ꝛ talia ꝑm aliquid mēsurant euo. ꝛ ꝑm aliqđ tpe. nō est ergo idem euū qđ cōpatit secū tps ꝛ uariatiōem. ꝛ euū qđ oēm uariatione excludit. euū ergo siue eternitas qua mēsurat de⁹ est eternitas simplr. qꝛ deus ꝑm oia sua est inuariabilis. eternitas aūt qua mēsurātur angeli nō est eternitas simplr. qꝛ angeli ꝑm ~~media~~ sua nō sunt inuariabiles. erit autē talia eternitas participata. qꝛ angeli aliqđ participāt de inuariatiōe. pꝛeter ergo inuariatione simplr quā mēsurat eternitas simplr ꝛ pret quādā inuariationē participatā. ubi simul cū īuariatione est uariatio. hi⁹ ergo īuariatio qꝛ nō est īuariatio simpliciter sed participata nō mēsurabit eternitas simpliciter; sꝫ participata. nunꝙ ergo aliqđ mēsurabit euo siue eternitate participata ubi sit cū inuariatione aliquid de nāli uariatiōe participet. Si eni eēt aliqđ cui nāliter nulla cōpeteret uariatio nō mēsurarek euo. si eternitate participata. sed eternitate simplr. ex ipsa ergo uariatiōe angeloꝝ cogimk ꝙ preter eternitatez simplr ꝛ tps ponere mēsurā mediā que dicit euū siue eternitas participata. ¶ Tertia via sumit ex duratione creature. ꝛ hāc aliquo mō tāgit ansel. prosol. c. 30. ubi loquēs de deo ~~an quasi~~ eni es ultra ea que finē nō hñt. an qꝛ illa sine te nullaten⁹ eē possūt. tu aūt nullo mō vn⁹ ea. ꝛ si illa ~~nullo mō~~ redeāt. Si eni es ultra illa an etiā qꝛ illa cogitari possūt finē habere. tu vo nequaꝙ. ꝛ subdit ꝙ si illa quedā finē habēt. tu vo nullo mō ~~nun~~⁹ ultra illa es. ꝛ subdit ꝙ an isto mō trās oia eterna. qꝛ tua ꝛ illoꝝ eternitas tota ꝛ presens est cū nōduz habeāt de sua eternitate qđ futuruz est. sicut nō habent qđ pteritū est. triplicē ergo rōnem tāgit anselm⁹. q̄re de⁹ regnet in eternū ꝛ ultra ꝛ quare ipse est ultra oia eterna. Quarum prima est. qꝛ ipse pōt esse sine alijs. alia nō sine ipso. ideo ipse ultra alia. qꝛ sicut cā nāliter est añ cātuz. sic nāliter est post cātū. Si eni de⁹ ab eterno fecisset angelos potuisset dici fuisse ante angelos nō obstante qꝛ semp fuissent angeli. sic quāuis deus in eternum conseruet angelos. qꝛ nunquā desistet eē. pōt dici ꝙ erit ultra angelos nō obstāte ꝙ semp erūt angeli. Alia rō anselmi ad hoc ꝙ angeli sic sūt semp ꝙ possunt itelligi nō eē ergo aliquo mō finē habēt. de⁹ aūt nullo mō finez hꝫ qꝛ nullo mō pōt itelligi nō eē. ꝛ qꝛ id qđ nullo mō finē hꝫ est ultra id qđ aliquo mō finē habet. de⁹ dicit regnare ultra in eternuz ꝛ etiā eē ultra eternitatē participatā. ꝛ participata eternitas aliquo mō finē habet saltē apud intellectuz qꝛ pōt intelligi nō esse. Tertia sua via est qꝛ angelus nō hꝫ suū eē sil'. nō eni hꝫ qđ preteritū est nec qđ futuꝝ est. qđ nō sic est itelligēdū ꝙ āgelus per parte s accipiat eē. Sed dr̄ angelus nō habere qđ preteritum est. qꝛ qcqđ hꝫ angelus pōt pdere. qꝛ pōt ei deus accipē. pōt aūt pdere qđ hꝫ; qꝛ pōt de⁹ facere ꝙ angelus nō sit in p̄senti. nō aūt posset facere ꝙ nō fuerit in preterito qꝛ iplicaret ꝯtradictionē. ad eē ergo angeli nō eodē mō cōparant p̄terita ꝛ p̄sentia. qꝛ posset de⁹

facere ꝙ angelus nō esset in p̄senti. Sed nō posset facere ꝙ nō fuisset in preterito. Angelus ergo nō dr̄ habere preterita qꝛ pōt ei de⁹ accipere qđ habet ꝛ nō ei accipe preterita. ꝛ sicut angelus nō habet p̄terita sic nō habet futura. nō ergo oia tēpora dicunt eē presentia angelo. sꝫ deo oia sūt p̄ñtia. deo aūt ipm futuꝝ est p̄sens. angelo autē nō est p̄sens. est ḡ de⁹ ultra angelū ꝛ hꝫ aliqđ ultra angelū: qꝛ hꝫ ipsū futuꝝ ꝙ sit sic p̄ñs qđ nō hꝫ angelus. Alia est ergo duratio eē ipsi⁹ angeli. ꝛ alia duratio eē ipsi⁹ dei. qꝛ eē diuinū sic durat qđ est cā oia esse. sic durat qđ nō pōt intelligi nō eē. sic durat ꝙ oia sunt ei presentia nec pōt deficere ab eē. cum igit mēsura mēsuret duratione ipsius esse qꝛ aliter durat esse angelicū. aliter esse diuinū. opꝫ hic ꝛ ibi aliaz ꝛ aliā dare mensurā. Dicem⁹ ergo ꝙ triplex sit eē. vnū qđ de necessitate desinit eē. ut esse generabiliū. aliud qđ nec desinit eē nec pōt intelligi desinere esse: ut esse ipsius dei. ꝛ ~~aliud~~ qđ nō desinit esse sed pōt itelligi desinere esse: ut esse ipsi⁹ angeli. qꝛ angelus nō est ipsum eē sed participat eē. ideo opoꝛtet dare tres mensuras videlicet tps qđ mēsurat eē uariabile qđ de necessitate desinit esse. Et eternitatē silr que mēsurat eē oino īuariabile ꝙ nec desinit eē nec pōt itelligi desinere eē. opꝫ dare ꝙ mēsurā mediā que mēsurat esse mediū. ꝙ nō desinit eē. Sed pōt intelligi desinere eē. ꝛ hāc mēsurā uocam⁹ euū siue etnitatē participatā. ¶ Quarta rō ad hoc idē sumik ex cōpositiōe creature. ꝛ ut alludam⁹ uerbis dam. dicem⁹ ꝙ oē esse receptū in alio limitak ꝑm capacitatē recipiētis. ꝓpter hāc aūt limitationē dicere possum⁹ ꝙ oē esse receptū ꝓtēdit ꝑm ea in quib⁹ recipit. eē aūt nō receptū manet puꝝ nō protēsum nec limitatū ꝑm mēsurā aliꝙ ꝛ tale eē est esse diuinū. ois ergo creatura eoipso ꝙ nō est eē simplex hꝫ esse receptū. ꝓpter qđ in suo eē hꝫ quādā protēsionē ut dicak illud ꝓtēdi qđ nō hꝫ esse simplex ꝛ ꝑm se. Sed est receptū in alio ex qua receptiōe accipit ꝓtēsionē ꝛ mēsurā ꝑm capacitatē rei recipiētis. oē eni eē qđ nō hꝫ per se eē sed suū esse est in alio. siue est ex eo ꝙ ~~ad hoc alit~~ cuiusmodi est eē creature debet habere eē ꝓtēsum. qꝛ oē qđ se appodiat ad aliqđ ꝓtēdit ꝛ extēdit se usqꝫ ad illud. hi⁹ ergo ꝓtēsio nihil designat nisi quādā receptionē in alio ꝛ quādā limitationē ꝑm illud in quo recipitur. distinguemus triplex esse. quia qđdā est eē qđ hꝫ ꝓtēsionē qꝛ est in alio receptū. ꝛ uariationē qꝛ est esse uariabile ut eē gñabiliū. qđdā aūt est esse qđ nec ꝓtēsionē nec uariationē hꝫ qꝛ est eē purū ꝛ per se stans cuiusmodi est eē diuinū. est aūt ꝛ tertiū esse ꝙ est eē illi⁹ qđ hꝫ ꝓtēsionē qꝛ est in alio receptū. Sed nō hꝫ uariationē qꝛ nō est gñabile ꝛ corruptibile qđ est eē angelicū. erit ergo triplex mēsura. videlicet tps qđ mēsurat eē ꝙ habet ꝓtēsionē ꝛ uariationē. Eternitas simplr que mēsurat eē ꝙ nec habet ꝓtēsionē nec uariationē. Et eternitas participata siue euum ꝙ mēsurat eē mediū. qđ habet ꝓtēsionē sed nō uariationē. ꝙ aūt procl. nō distinguit nisi duas mensuras. tps ꝛ eternitatez. ideo est qꝛ loquit de eternitate participata. ꝑm quā dicim⁹ ꝙ deus est supra eternitatem ꝛ ante ipsaz. cū ergo preter eternitatē participatā sit dare eternitatem simpliciter: imo qꝛ nunꝙ est dare aliquis per participationē nisi sit dare illud simplicit cū nō sit dare cātuz sine cā. qꝛ ergo ab eternitate simpliciter tanꝙ a causa fluit eternitas participata tanꝙ effectus si est ~~dare~~ eternitatem participatā ꝙ sit ~~dare~~ eternitatē simpliciter. erit ergo triplex mensura rerum. videlicet tēpus. eternitas participata. ꝛ eternitas simpliciter. possent autē ꝛ uerba proculi aliter

exponi: fuit enim ipse ualde platonicus. ⁊ qꝛ esse plus ꝙ eternū est diuinū esse. cum platonici posuerint ordinē abstractorum. ſm ordinē maioris ⁊ minoris communitatis deū summū posuerūt aliqd cōissimū. i. aliquid cōmuniter ab oib⁹ participatū. ꝓpter qḋ ſm eos de⁹ est essentia unitatis ⁊ bonitatis. qꝛ nihil est ꝙ non participet uno ⁊ bono. qꝛ ꝫ unū ⁊ bonū repiunt cōiter in oib⁹ posuerūt deū summū eē essentiā unitatis ⁊ bōitatis. oēs aūt alias pfectiōes posuerūt in deo sup excellēter. nō eni dixerūt deū esse eternū sed supeternū. quā viā si sequi uellem⁹ adhuc diceremus triplicez esse mēsurā. videlz tempus. eternitas ⁊ supeternitas.

Ad primū dōm: ꝙ euū est mēsura itrāsmutabiſ qꝛ euū est illḋ qḋ est eternitas. Sz sic duplex est itrāsmutabile: ita duplex est etnitas. ē eni qḋdā itrāsmutabile simplr ut de⁹ ⁊ hoc mēsurat etnitate simplr. ⁊ qḋdā est itrāsmutabile per pticipationē nō ſz oia sua nec ꝑ oēz modū est itrāsmutabile. ⁊ hec mēsurant eternitate participata. uel possum⁹ dicē ꝙ angelus nō est uariabiſ quātū ad eē qꝛ nunꝙ desinit esse. est tñ nālr uariabiſ quātū ad opationē. nā loquēdo de nā angeloꝝ opatiōes ei⁹ sūt uariabiles. ꝓpt qḋ dicem⁹ ꝙ ꝗtū ad eē est iuariabilis ⁊ mēsurat euo. quātū vō ad suas opationes nāles mēsurat tpe. Aduertendū tñ ꝙ angelus hꝫ eē iuariabile nō a se ſz ab alio per participationē. iō si cessaret influētia pmi in istāti desineret eē ⁊ sic hꝫ eē iuariabile nō simplr ſz per participationē: qꝛ quātū ad esse aliqd de iuariat iōe participat. ⁊ sic mēsurat mēsura iuariabili. i. eternitate nō simpliciter ſz participata. ¶ Ad 2m dicēdū: ꝙ eē angeli creatū est in istāti. ſz ꝓpter hoc nō ꝯcludit ꝙ mēsuret in istāti. Sed eē ⁊ angeli mēsurat euo. sba angeli mēsurat nūc eui. Sicut mot⁹ mēsurat tpe. Sba mobilis mēsurat nūc tpis: bñ tñ ꝯcludit rō ꝙ euū est idiuisibile sicut suū nūc. Si eni mot⁹ posset fieri in istāti oporteret ꝙ tps cū mēsuret motū eēt idiuisibile sicut istās sic qꝛ eē angeli creatū est in istāti. euū qḋ mēsurat esse angeli est idiuisibile sicut istās qḋ mēsurat sbaz ei⁹. nō eni ꝗcꝗd factū est sb tpe: mēsurat tpe nec ꝗcꝗd factū sub istāti mēsurat istāti. sic eni fiūt sba angeli ⁊ ei⁹ eē. qḋlibet tñ horū in sui factiōe accipit ꝓpriā sibi mēsurā qꝛ sba angeli propria mēsura accipit nūc eui. eē autem eius accipit euū. ¶ Ad 3m dicendū: ꝙ nō est inconueniēs eiusdē ſz diuersas acceptiōes eē plures mēsuras. Sicut ergo de⁹ ut est sba prima est mēsura oim substātiaꝝ; ⁊ ut ens primū est mēsura oium entiū. sic est eternitas simplr ⁊ pma mēsura oiuz euiternoꝝ in quib⁹ eternitas nō simplr ſz participata. ſz totū ꝑterꝙ euiterna depēdēt ab eternitate simplr. per quā depēdentiaz ab hi⁹ eternitate simplr accipiūt mēsuram ⁊ modū sui eē. habēt nihilomin⁹ ipsa eterna eternitatē participatā. siue euū quo mēsurant tanꝙ mēsura ꝓpa. ¶ Ad 4m: patet solutio per iam dicta. eadē mēsura qua mēsurat totū ens ⁊ sba que est nobilior ps entis, qꝛ idē est ens primū qḋ est mensura oium entiū ⁊ sba prima que est mēsura oiuz sbarū. hoc tñ nō obstante habēt ipse sbe ſz diuersa genera diuersas mēsuras. sic ⁊ in euiterna cū hoc ꝙ possint reduci in primū euiternū. hñt nihilominus ꝓpriam mēsurā qua mesurantur. ¶ Ad 5m dicēdū ꝙ si certificamur de substātiis separatis per itellectū nrm. hoc est ex parte nr̄a. qꝛ sumus male nati ad sciēdū ⁊ ex posteriorib⁹ uenim⁹ in cognitionē prioꝝ. ipse tñ sbe separate ſm se sunt manifestiores ⁊ notiores ꝙ intellectus noster. ¶ Ad 6m dicēdū: ꝙ eternitas ſz eē qḋ hꝫ purū nō est participata. ſz ſm eē qḋ hꝫ receptū in alio sic oꝫ esse participata. nec est ibi oppositū in adiecto. qꝛ dr̄ eternitatē participata. idē est ꝑticipare aliquid de ꝯditiōibus eternitatis. eternitas simplr est extra terminos. Sz eternitas participata nō est extra terminos. sed participat aliquid de cōditiōib⁹ ipsi⁹ dei qui est extra terminos. nec est oppositio in adiecto. qꝛ oēs sbe euiterne sunt quodāmō deiformes ⁊ participāt multū de cōditiōib⁹ diuinis. qꝛ sunt iuuariabiles ſm esse ⁊ nunꝙ desinūt esse. ¶ Ad 7m dicendū: ꝙ ꝓpter oia illa tria videlz qꝛ angeli hñt esse simul. ⁊ qꝛ hñt eē ab alio. ⁊ qꝛ possum nō esse mēsurant eternitate participata. hñt eni angeli suum eē simul. Sed qꝛ illud esse est ab alio. iō est participatū. Rursus qꝛ angeli possunt nō esse lz possint dici hre esse inuariabile. tñ hñt esse uariatiuē cōiūctum qꝛ quicquid pōt nō esse nō est per oēm modū iuariabile. angeli ergo mēsurabunt eternitate participata: qꝛ hñt esse participatū. ⁊ nō erit eorū mēsura per oēz modū eternitas simplr quia hi⁹ eternitas ꝓprie mensurat esse qḋ nō est uariabile. nec uariatiue ꝯiunctū cuiusmodi nō est esse angelicū. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ sicut corpus supceleste mēsurat nūc tēporis ⁊ nūc eui. qꝛ celuz est uariabile quātuz ad esse. est autē uariabile quātum ad modū. sic ⁊ sba angeli mēsurat ⁊ nūc eui ⁊ nūc tēporis. Sicut eni motus celi mēsurat tpe esse autē ei⁹ mēsurat euo. ⁊ qꝛ eadē est sba celi in qua est eē ⁊ mot⁹. ideo eadē sba celi mēsurat nūc tēporis ut est mobile ⁊ nūc eui ut est quid existens. sic quia in eadez substātia angeli sunt affectiōes que ſm nām sunt uariabiles ⁊ que sic accepte mēsurant tēpore ⁊ est ibi esse qḋ est inuariabile ⁊ qḋ mēsurat euo. substātia ergo angeli aliter ⁊ aliter accepta poterit mēsurari ⁊ nūc eui ⁊ nunc tēporis. vnde dionysius hi⁹ intelligentias siue angelos. 10. c. de di. no. dicit esse res medias existētiū formaruz que sunt res medie inter deum ⁊ ipsa sensibilia propter qḋ quātuz ad aliquid mensurātur tpe et quātum ad aliqd euo ut idem dionysius ibidē innuit. Aduertēduz tñ ꝙ tēpus quo mēsurant operationes nāles angeli nō est eiusdē rōnis cuz tpe: qḋ est passio motus celi. ¶ Ad 9m dicendū: ꝙ de rōne mēsure est ꝙ cōtinuat nō tñ semp cōtinēs excedit id cui⁹ est cōtinēs. Nā ⁊ loc⁹ cōtinet locatum, equat ⁊ parificatur locato: ita euū sic ꝯtinet euitna: qḋ tñ equat ⁊ parificat eis quare tēpus supexcedit tpalia. nō tamē euuz excedit euiterna. uel nō est necessarium ꝙ excedat. ut in sequētib⁹ qōnib⁹ apparebit. ¶ Ad 10m dicēdum: ꝙ deus est quid iuariabile simplr: sed multa alia sunt inuariabilia per participationē. Solus ergo deus mensurat eternitate simplr. alia vō mēsurari poterunt eternitate participata. ¶ Ad 11m dicendū: ꝙ celum ut est incorruptibile mēsurat nūc eui. Sed ut est mobile mēsurat nūc tēporis. ita ⁊ angelus ut habet eē incorruptibile mēsurat nūc eui ⁊ suū eē mēsurat euo. ut aūt est uariabilis per affectiōes mēsuratur nūc tēporis ⁊ sue affectiōes mēsurant tēpore. ¶ Ad 12m dicendū: ꝙ eē corruptibiliū nō est esse euitnū. ⁊ ideo nō habēt propriā mēsurā. Sed mensurātur eadē mensura qua mēsurat substātia in qua recipit tale eē. sed eē angeli est esse eui. qꝛ est esse inuariabile. ideo hꝫ propriā mensurā aliā a substātia in qua recipit: iō dicem⁹ ꝙ substētia angeli habet propriā mensurā. ⁊ mēsurat nūc eui ⁊ eius esse hꝫ propriā mēsurā ⁊ mēsurat euo.

ſ Ecundo querit utrū sit unuz euum oium euiternorum. Et videtur ꝙ sic: qꝛ oiuz corporaliū est una mēsura que oī tps. ergo multomagis oiuz spūaliū erit una mēsura ⁊ unuz euū. Nā cū spūalia sint magis quid in ac-

tu ꝙ corporalia magis debent reduci in mensuram vnam. ¶ P̄. hoc est de rõne ordinis ꝙ ordinetur ad aliquid vnũ. Sed in angelis maxime viget ordo ergo maxime ordinabunt ad aliquid vnũ ⁊ mẽsurabuntur vno euo. ¶ P̄. potissime de rõne mẽsure est cãlitas. Sed angelus supior ut probabit hꝫ rõnẽ cãlitatis respectu alioꝝ ergo ⁊c̄. pbatio assumpte. Nã si lux produceret oẽs colores nõ esset decens ꝙ pduceret alios colores iperfectos nisi produceret albũ qui est color perfectus. color ergo alb⁹ haberet rõnẽ cãlitatis respectu alioꝝ colorum. sic ⁊ in ꝓposito. qꝛ nõ videret decẽs. ꝙ de⁹ ꝓducat angelos inferiores nõ ꝓducto superiori. habebit angelus supior rõnẽ aliꝗ cãlitatis respectu inferioꝝ ⁊ per ꝯñs erit eorũ mensura. ¶ P̄. nobis qui sum⁹ male nati ad sciẽdũ sunt prius nota posteriora nãe quod in angelis nõ est fas dicere. Eadem enim sunt prius nota nature ⁊ angelis. Sed angelus supior est notior in nã ⁊ manifestior. ergo faciet ad notitiã oĩm alioꝝ ⁊ per ꝯñs erit eoꝝ mẽsura. ¶ P̄. qꝛ dicebat ꝙ quilibet angelus puri⁹ cognoscit se ꝙ aliũ ⁊ notior est sibiipsi ꝙ aliis. arguebat ꝯtra ꝙ hoc nõ obstãte angelus supior est notior simplr̄ qḋ sufficit ad rõnem mẽsure. mẽsura eni est notior mẽsurato dato ꝙ nõ sit notior hinc. ¶ P̄. phs in. 10. meth. habet pro incõueniẽti ꝙ sit vn⁹ color oĩuꝫ coloꝝ mẽsura ⁊ nõ sit vna sba oĩum sbarum mẽsura. cũ sbe sint nobiliores colorib⁹. cũ ergo ipsa euiterna sint valde nobilia. erit vnũ euiternũ mẽsura oĩuꝫ euiternorum. ¶ P̄. si aliꝗs mot⁹ crearet hic inferi⁹ de nouo a deo absqꝫ adminiculo pmi mobilis. ille tñ mot⁹ mẽsuraretur motu celi siue motu pmo. nõ obstãte ergo ꝙ angeli inferiores nõ sint cãti a deo per adminiculũ supioris angeli. mẽsurabunt tamen angeli iferiores p supiorẽ. ¶ P̄. angelis cõpetit mẽsurari inquãtũ hñt vnionẽ ⁊ cõmunionẽ adinuicẽ. mẽsurabunt ergo vna cõi mẽsura ⁊ erit vnũ euũ oĩum euiternorũ. ¶ P̄. ubi est reperire magis ⁊ min⁹ perfectũ necesse in eis ordo ⁊ gradus pfectionis nisi per magis pfectum. ergo per supiorẽ angelũ scient gradus oĩm alioꝝ angelorũ ⁊ ipse erit oĩuꝫ mẽsura. ¶ P̄. lex deitatis est sm dio^m reducere infima in suprema per media. inferiores ergo angeli reducẽtur in deũ per supiorẽ. ⁊ p ꝯñs erit eorũ mẽsura. ¶ P̄. dicebatur in precedẽti qõne ꝙ euũ est eternitas participata. Sed eternitas ex eo ꝙ participat nõ multiplicat. erit ergo vnũ euũ oĩm euiternoꝝ. ¶ P̄. dato ꝙ medii colores cognoscerẽt seipsos magis ꝙ albũ. hoc tñ nõ obstãte ꝙ alb⁹ color eẽt mẽsura oĩuꝫ coꝝ. ꝗꝗ ergo alii angeli cognoscãt magis seipsos ꝙ supiorẽ. hoc nõ obstãte erit supior oĩm eorũ mẽsura. ¶ In ꝯtrariũ est ꝙ diuersoꝝ generũ sunt diuerse mẽsure. Sed angeli sunt diuersoꝝ generũ. Nã si in istis corpalib⁹ repiunt diuersa genera mlto magis repient in angelis. qꝛ sm dio^m. 14. de ãgelica hierar. Superãt oẽm coartatã hãc mãliũ numerositatẽ erũt ergo angeloꝝ diuerse mẽsure ⁊ per ꝯñs erũt coꝝ diuersa eua. ¶ P̄. euũ mẽsurat durationẽ euiĩnorũ. sed oĩa euiĩna nõ sil' iceperũt eẽ. nec hñt eãdẽ durationẽ: qꝛ nõ simul iceperũt eẽ ãgeli ⁊ aĩa. nec simul iceperũt esse omnes anime. erũt ergo euiternoꝝ diuersa eua. ¶ P̄. aug. 4. sup geñ. ad litterã exponẽs illud sapie oĩa disposuisti in nũero. põdere. ⁊ mẽsura. dicit ꝙ vno mõ põt itelligi qꝛ oĩa sic de⁹ disposuit: ut haberet mẽsurã nũm ⁊ põdus. Sicut si oĩa corpa hẽrent colores oĩa essent disposita in colorib⁹. qꝛ oĩa eẽnt sic disposita ut haberẽt colores igit sm euũ videt ꝙ mẽsura cõparet ad mẽsuratũ. Sed mltiplicatis coloratis multiplicant colores. ergo ⁊c̄.

Rñdeo dicendum ꝙ in hac qõne sic ꝓcedem⁹. qꝛ pmo narrabimus quod dixerũt doctores i hac mã ⁊ utrũ possint stare eoꝝ dicta. Scdo dabim⁹ differẽtiã inter tps ⁊ qñ: ⁊ cõparabim⁹ tps ⁊ qñ que repiunt in istis corpib⁹ ad ipm euũ qḋ est in euiternis. ⁊ declarabim⁹ utrũ se habeat euũ ad euiterna. sicut tps ad tẽporalia. uel magis sicut qñ ad quãdalia ex qua cõparatiõe patebit ꝙ nõ est vnũ euũ oĩm euiternorũ. Sicut nec est vnũ qñ oĩm quãdaliũ. Tertio adducem⁹ rõnes ad ꝓpositũ ostendendũ nõ eẽ vnũ euum oĩm euiternoꝝ. sm ꝙ hic de euo loqmur. ¶ Propẽ primũ sciendũ. ꝙ aliꝗ doctores et magistri dicũt esse vnũ euũ oĩm euiternoꝝ qꝛ ut aiũt est vnũ tps oĩuꝫ tpalĩũ. propter qḋ sm eos inuestiganda est vnitas eui ex vnitate tpis. dñt aũt ꝙ lꝫ tps sit nũs qꝛ est nũs mot⁹ sm pri⁹ ⁊ posteri⁹. ita ꝙ pri⁹ ⁊ posteri⁹ in motu ut sũt nũerata ab aĩa compleret rõnẽ tpis lꝫ tps sit tale qḋ ⁊ sit quid vnum. ex vnitate tñ numeri ut dñt ⁊ bñ in hac parte non est accipiẽda vnitas tẽporis qꝛ vnitas numeri ꝙ idẽ est numerus. 10. canũ. ⁊. 10. hoim. est vnitas nũeri accepta mechanice mathematica aũt multiplicat sm eẽ qḋ hñt in mã. ut circulus sm eẽ qḋ hꝫ in ligno uel in cupro. sicut numer⁹ denari⁹ multiplicatur sm eẽ qḋ hꝫ in canib⁹ uel in hoib⁹. hoc eniꝫ mõ nõ debet accipi vnitas tpis qꝛ tps est quid nãle nõ quid mathematicũ. vñ cõmenta. in. 4. phisic. probat hunc modũ uenãdi vnitatẽ tẽporis. vno hoc modo tẽpus nõ eẽt vnũ simplr̄. sic nec denari⁹ decẽ hoim ⁊ decem canũ est idẽ denari⁹ simplr̄. ¶ Rursus nõ est accipiẽda ei⁹ vnitas tpis ex vnitate mãe. ut qꝛ tps est mẽsura variabiliũ. ⁊ materia est illḋ per quã res potest esse et nõ esse. licet sic sit ex vnitate tamẽ materie nõ debet accipi vnitas tẽporis. qꝛ materia ut est vna accipitur sm se ⁊ ut est i potẽtia tñ. hec eni materia est vna materia oĩuꝫ habẽtiũ eã. qꝛ si absolueret ab oĩ forma nõ haberet per quid differret vna materia ab alia mã. ergo ut est vna nõ est subiecta variatiõi in actu. tps autẽ mẽsurat ipsam variationẽ in actu qꝛ mẽsurat ipsum motuꝫ qui est quidã act⁹ entis in potẽtia ⁊ est quedã actualis variatio. Sed accipiẽda est vnitas tẽporis ex vnitate subiecti. Nã tps sicut in subiecto est solũ in motu primi mobilis est eni tps passio primi mot⁹. nõ est aũt passio alioꝝ nec est in eis sicut accñs in subiecto. ⁊ iõ ex multiplicatiõe alioꝝ motuũ nõ multiplicat mot⁹: sed est vnũ tps ꝓpter vnitatẽ primi mot⁹. In vno eni ⁊ eodẽ subiecto põssunt esse plures albedines numero in vno enim ⁊ eodẽ motu primi mobilis nõ possũt esse plura tpa numero. ex vnitate ergo subiecti sumit vnitas numeralis accñtis: sm hoc ergo potest inuestigari vnitas eui. Nã lꝫ in euiternis nõ sit materia et lꝫ cõsideratio mathematica nõ se extendat ad euiterna ꝓpter qḋ vnitas ex ꝯsideratiõe mathematica. uel ex vnitate materie nõ põt accipi in euo respectu euiternorũ. Tertius tñ modus vnitatis ex vnitate sbi quẽadmodum vnitatẽ in tpe ponimus põt in euo accipi. Dicemus ergo sm istos ꝙ euũ ut in subiecto est in primo euiterno sicut tps est in primo mobili per primũ euiternũ mẽsurat oĩa alia euiterna. est ergo vnũ euum ex vnitate primi euiterni. et si dicatur contra istos ꝙ tũc euũ est in demone lucifero qui sm cõem opinionem fuit supremus angelus. Respondent ꝙ euum est quedam participatio eternitatis. quanto ergo aliquid est in participatione eternitatis tanto per prius ut mensuratur euo. ⁊ qꝛ angelus bonus magis est in participatione eternitatis ꝙ dãnatus. nõ debet po

ni euū in p̄mo angelo dānato q̄tūcunq; fuerit supremus. sed in p̄mo angelo bono. ¶ Aduertēdum tñ q̄ hic modus inuestigādi vnitatem eui ex vnitate tp̄is. nō videtur nobis bonus: imo si bene persequeremur quō deuenimus in vnitatē tp̄is. nō poneremus aliqđ vnū euiternū mēsuram oīum euiternoꝝ. intelligim⁹ enim q̄ tp̄s est mensura rei corruptibilis ꝛ rei tēporalis. ideo in 4.° phisi. dicit q̄ que sunt semp̄ nō sunt in tp̄e s̄m q̄ semp̄ sunt. cui⁹ cā assignat ibi: q꞉ non ptinent sub tp̄e: nec mensurat eē eoꝝ sub tp̄e. illa enim ꝯtinent a tp̄e que incipiūt in tp̄e. ita q̄ prius fuit tp̄s q̄ illa ꝛ desinunt in tp̄e q꞉ erit tp̄s post ipsa. ꝛ inde est q̄ motus p̄mi mobilis s̄m se totū non mensurat tp̄e: sed s̄m suas partes q꞉ totus ille motus nō cōtinet a tp̄e. tp̄s ergo est mensura oīum tp̄alium. ideo sicut in s̄bo nō pōt eē in aliquo tp̄ali. sicut in s̄bo eni est i motu sēpiťno nō in motu tp̄ali. Si ḡ uolum⁹ iuenire vnū aliqđ quo mēsurent oīa tp̄alia trāscēdem⁹ oīa tp̄alia ponemus mēsurā illā in re sēpiterna. mēsura eniꝫ tēporaliū nō est tēporalis. sic ꝛ in ꝓposito euū mensuratur eē participatū. Si ergo uolumus inuenire vnā mensurā mensurātem oīa eē participata. opꝫ nos trāscēdere oē esse participatū q̄ q̄diu eni stamus in esse participato nō possumus iuenire mensurā illā in qua vniunt oīa hñtia eē participatū. sicut q̄diu stabamus in re tp̄ali nō poteramus inuenire mensurā illā in qua vniunt alia tēporalia. vnū enim tp̄ale nō est mensura alteri⁹ tp̄alis. lꝫ ergo vna res sit magis tp̄alis q̄ alia. ꝛ inter hec tp̄alia: lꝫ vnū plus duret q̄ aliud. in nullo tñ tp̄ali ponit illa mensura vna que est mensura oīuꝫ tēporaliuꝫ. sed sup oīa tp̄alia collocamus mensuram illam cū sit euiternū ꝛ hēat eē participatū. si uolum⁹ querere vnā mensurā mensurātē oīa talia eē participata. opꝫ nos trāscendere oē esse participatū. sed sup oīa talia eē nō est nisi solus deus. In solo ergo deo est illa vna mēsura in qua reducunt oīa euiterna. sed nos nō loqmur de tali mēsura: q꞉ mēsura illa est eternitas simpliciter. Euū aūt de quo nos querimus est eternitas participata. ꝯcedimus aūt q̄ oīa talia participationem ꝓut ad ꝓpositū spectat reducunt ꝛ ordinat sub vno tali simpliciter. ut oīa participātia eternitatē reducunt in id qđ est simpl'r eternuꝫ. sed ut diximus sic nō querit qđ nostra. nō enim dubitamus vnā eē eternitatē simpliciter ad quā ordinant oīa euiterna: sꝫ dubitamus de ipsis euiternis. utrū in eis sit mēsura aliq̄ ꝛ si est. utrū multiplicet s̄ꝫ m'tiplicationē euiternoꝝ pp qđ dicebat q̄ adaptatio facta de tp̄alib⁹ ꝛ de eoꝝ mēsura ꝛ de euiterno ad mēsurā ipsoꝝ nō arguit vnitatē sꝫ plalitatē eui. Nā mensura tp̄aliū eodē modo cōparat ad oīa tp̄alia. talis enim mēsura uel est in nullo tp̄ali uel in quocūq; tp̄ali. ꝛ si est eadem cōparatio euiternoꝝ ad euuꝫ. euū uel erit in nullo euiterno uel erit in quolibet euiterno. ꝛ q꞉ ponimus ꝛ in ipsis euiternis euū: lꝫ in tp̄alibus non ponamus tp̄s. sed q̄nq; opꝫ multiplicari euū s̄m multiplicationē tēporalium euiternoꝝ. sicut multiplicat q̄ñ s̄m multiplicationeꝫ tēporaliū siue q̄ndaliū. ꝛ qđ dicebat q̄ euū est i p̄mo angelo bono q̄ in p̄mo angelo dānato. eo q̄ prim⁹ angelus bonus plus in participatiōe eternitatis. q̄ prim⁹ angelus dānatus q̄tūcunq; fuerit supior eo: dicemus q̄ et in ipsis demonib⁹ nālia remanserūt splendida ut vult dionysius. 4. de di. no. angelus ergo bonus plus in participatione eternitatis s̄m grām. sed lucifer posito q̄ fuerit supremus inter angelos est plus in participatione eternitatis s̄m nām. ideo dicit. 4. de di. no. q̄ tribus demonū s̄m nām. ꝛ subdit q̄ data ipsis bonanālia nequaq̄ mutata eē dicimus. sed sunt ꝛ itegra ꝛ splendidissima. ꝛ q꞉ mensurā quā querimus non est s̄m ordinē grē. q꞉ tunc christus eēt mensura oīum angeloꝝ. in aīa enim christi s̄m hūc modū eēt illud euū qđ esset mensura oīum euiternoꝝ. sed nos querimus mensurā s̄m ordinē nature. in p̄mo ergo demone qui s̄m cōem modū ponendi fuit supremus angelus erit euū q̄ erit mēsura oīuꝫ euiťnoꝝ. ꝛ qđ hic nullus diceret nō dicenemus eē vnū euū oīum euiternoꝝ. sed cuilibet euiternoꝝ damus suū euum. adaptatio ergo de tp̄alibus nō ponit vnitatē eui. sed pluralitatem. ꝛ participatio beatitudinis que est s̄m grām in euiternis nō tollit eoꝝ ordinē s̄m nām. ¶ Uiso quid magis dixerūt circa hanc mām uolumus dare dr̄iaꝫ iter tp̄s ꝛ q̄ñ. ꝛ utrūq; adaptare ad euum ex qua adaptatione apparebit aliqualiter ueritas quesiti. ꝓpter qđ sciendū q̄ tp̄s est quid sempiternū. tatū eniꝫ durabit tp̄s q̄tum durabit mūdus uel q̄tum durabit motus primi mobilis. sed q̄ñ nō est quid sempiternū. imo oē qđ est quid corporale. ideo dicit in sex principijs. q̄ q̄ñ est in eo q̄ incipit eē. esse enim q̄ nāliter incipit naturaliter eē desinit ꝛ oē tale est corruptibile. q̄ñ ergo est in rebus corruptibilibus. ꝛ est corruptibile hoc ꝛ sonat ipsuꝫ nomē q̄ñ. hoc est enim eē q̄ñ. esse aliq̄ñ. ut innuit idē auctor sex principioꝝ. corpus enim s̄m eū q̄ est q̄ñ est aliq̄ñ. ꝛ in eisdem sex p̄ncipijs dicit q̄ q̄ñ aliquid est tp̄ale ꝛ uariabile ꝛ lꝫ nō oībus auctoritas illius libri sit accipienda. tamen quantum ad hoc recipienda est qr veritatem habet q̄ quando est ideꝫ qđ corruptibile: ꝛ est in rebus corruptibilibus. idem enim est eē quando ꝛ eē uariabile ꝛ tp̄ale. ꝛ oē tp̄ale est corruptibile q꞉ oē tale ꝯtinet a tp̄e. Sed possum⁹ distinguere de ipso corruptibili: uel de ipsa corruptibilitate ꝓut reperit in motu cuius est per se mensura tp̄s. motus enim pōt corrūpi. uel s̄m esse tale uel s̄m esse simpliciter. s̄m enim eē tale corrūpit oīs motus difformis dato q̄ ipse in se eēt perpetuus. ut si motus prius sit tardus. postea v̄o uelox corrūpit ille motus s̄ꝫ eē tale. Rursus pōt mot⁹ dici corruptibilis s̄m eē simpl'r. ꝛ hoc s̄m se totū uel s̄m suas ptes. s̄m se totū quidē. ut q̄ñ totaliter mot⁹ deficit. sed s̄m suas ptes q̄ñ hec uel illa pars deficit motus. Oībus autē aliq̄ sive hys motib⁹ corrumpit mot⁹ in istis inferioribus. videlicet s̄m eē tale ꝛ s̄m esse simpl'r ꝛ s̄m totū ꝛ s̄m partē. Secūdū eē tale corrūpit mot⁹ istoꝝ inferioꝝ q꞉ nō est vniformis. aliq̄ñ est eni uelox. aliq̄ñ tardus. ut si descēdat graue ꝛ moueat deorsuꝫ nāliter fortior erit mot⁹ ille circa finem q̄ in p̄mo pn°. dū enim mouetur graue mot⁹ ille corrūpit s̄m eē tale q꞉ corrūpit sibi tarditas ꝛ gñat uelocitas. uel corrumpit mot⁹ s̄ꝫ eē tardū ꝛ gñatur s̄m eē uelox. sic ēt mot⁹ istoꝝ inferioꝝ corrūpit simpl'r s̄m totū: q꞉ aliq̄ñ tot⁹ talis motus deficit. sed q̄ñ mouet s̄m talē motū ꝯtingit descēdere corrūpit ēt talis mot⁹ s̄m partē: q꞉ vna pars talis mot⁹ deficit ꝛ alia ps incipit. vni eni parti mot⁹ succedit alia ps motus. isto eni mō oīs mot⁹ est corruptibilis. accipiēdo corruptibile large pro oī qđ desinit eē. ip̄e eni mot⁹ celi est corruptibilis s̄ꝫ ptē: q꞉ lꝫ tot⁹ ille mot⁹ s̄ꝫ se sit sempitern⁹ ꝛ nō desinat s̄m eā ptes desinit. ¶ Aduertendū tñ cū dicimus motū celi eē sempiternū. uel si dicim⁹ ip̄m eē perpetuū accipiēdo perpetuū. pro eo q̄ nunq̄ desinit. sic intelligim⁹ q̄ ex hijs que oriūtur ex sensibilibus ꝛ s̄m istum ordinem quē videm⁹ nō appet nobis sensibilit' uel ex sensu nihil videm⁹ q̄ ille mot⁹ debeat deficē. ꝛ si aliqđ circa hoc scimus hoc est ex diuina reuelatione. deficiet eniꝫ ille

motus:sed defectus ille erit supnaturalis.erit enī
ex opere īmutante nām.i.īmutante hunc nature or-
dinem quē videmus. Non est enim contra naturam
illius mot⁹ q̄ semp cōtinuet.ꝛ ideo q̄tū ad hoc pos
sumus uocare ipsuz perpetuū.motus ergo istoꝝ infe
rioꝝ sunt corruptibiles per oēm modū.videlicet ſ3
esse tōle ꝛ ſm eē simpliciter ꝛ ſm totū ꝛ ſm partem.
ideo potissime in talibus motib⁹ hēt eē q̄n̄ ꝙ est quid
corruptibile ꝛ ꝙ est in oī ~~esse ꝛ solum in~~ eo ꝙ incipit
esse.res ergo mote ſm tales motus sunt tpales siue
sunt q̄ndales ꝛ in ipsis ꝑ se hēt eē q̄n̄.sed mot⁹ celi est
corruptibilis ſm ptes:q2 hoc est de nā cuiuslibet mo
tus ꝛ cuiuslibet successiui.ꝙ vna pars sit ꝑoꝛ:alia v̄o
posterioꝛ.ꝛ ꝙ parti prioꝛi succedat pars posterioꝛ.ꝛ
ꝙ desinat ps ꝑoꝛ adueniēte pte posteriori.iō in ipso
motu celi est tp̄s:ꝛ q̄n̄ ſm aliā ꝛ aliā rōne3.est eni ibi
tp̄s ut ille mot⁹ est sēpitern⁹.est aūt ibi q̄n̄ ut ē corru
ptibilis.tp̄s v̄o magis fundat in illo motu ſ3 se totū.
vn̄ si in pte illius motus est tp̄s.hoc est ꝓut est cōnu-
merata alteri pti.sed in illo motu est q̄n̄ q̄tuz ad suas
partes ſm se.ſm ~~v̄o quēdam~~ moduz mot⁹ ille est cor
ruptibilis.iōq3 bn̄ dictū est ꝙ in sex ꝑncipijs dicit̄. ꝙ
in quocūq3 est tp̄s in eodē est q̄n̄:qd̄ dīo ueru est. Nā
nō est tp̄s nisi ubi est mot⁹.oīs aūt mot⁹ est successiu⁹
ꝛ hēt corruptionē in ptib⁹.pōt g̃ sic argui.ubicūq3 est
tp̄s ibi est mot⁹.loquēdo de tpe ꝑ se dcō.ubicūq3 aūt
est mot⁹ ibi est successio ꝛ corruptio in ptib⁹.ubi aūt
est talis corruptio ibi est q̄n̄.g̃ ubicunq3 est tp̄s ibi est
q̄n̄.nihil aliud est g̃ eē q̄n̄ nisi eē tp̄s ꝛ eē tpale ꝛ esse
corruptibile.ipse g̃ ꝑmus motus est semp q̄tuz ad se
totū:q2 est oī tpe:s3 q̄tuz ad suas ptes nō est semp s3
est q̄n̄.ꝓpter qd̄ appet quō se hēt q̄n̄ ad tp̄s:q2 q̄n̄ est
id qd̄ relīquit ex adiacētia tp̄is.ex adiacētia aūt tp̄is
est tabefactio.i.corruptio.iō dī.4.phisi.ꝙ tp̄s tabe-
facit uelut iacet alia lr̄a:tp̄s est ꝙ corrūpit.vn̄de ꝛ in
eodē.4.dicit ꝙ tp̄s per se est cā corruptiōis.iō q̄cq̄d
est q̄n̄ est corruptibile.ꝙ aūt sic loquēdū sit de q̄n̄ pa-
tet per simpliciū in ꝑdicamētis dicētē:ꝙ ibi nō est lo
cus nec q̄n̄ est ~~neq3~~ tp̄s.sed ~~ꝑsentem~~ loco ꝛ tpe dcm
~~in~~ altero in hoc ... ubi est esse.dicit ꝙ in loco est.ꝛ
q̄n̄ ꝙ in tpe incipit.g̃ q̄n̄ ꝑsupponit ꝑexistere tp̄is il-
lud est enim q̄n̄ ꝙ ꝑexistēte tpe incipit eē in tpe.quic
quid est g̃ ꝑ est corruptibile.dicem⁹ g̃ ꝙ q̄n̄ fūdant in
motu corruptibili.sicut tempus in motu sempiterno.
¶ Ex hijs aūt dictis possum⁹ assignare triplicē dr̄iā3
inter q̄n̄ ꝛ tp̄s.Prio est q2 tp̄s est sempiternū.q̄n̄ aūt
est corruptibile.Scdā est q2 tp̄s non multiplicat̄ ſm
~~multitudinē~~ tpaliū.sed q̄n̄ multiplicat̄ ſm multiplica
tionē q̄ndaliū.est eni vnū tp̄s sed sunt multa q̄n̄. Nā
tp̄s de quo loquimur nō est nisi in motu sempiterno
ꝛ nō in quolibet motu sempiterno.sed ~~aliq̄n̄~~ in ꝑmo
motu:ꝛ q2 nō est nisi vn⁹ talis motus nō est nisi vnum
tp̄s.sed q̄n̄ est in oī motu corruptibili.multi aūt sunt
tales motus.ergo sunt multa q̄n̄.bn̄ igit̄ dictuz est:ꝙ
q̄n̄ relinquit ex adiacētia tp̄is.q2 sicut isti motus cor-
ruptibiles sunt q̄dō effect⁹ ꝑmi mot⁹ ꝛ sūt ex adiacē-
tia eius.ita q̄n̄ ꝛ nūs prioris ꝛ posterioris:qui est in
hi⁹ motib⁹ corruptibilib⁹ est ex adiacentia tp̄is ꝙ fun
dat̄ in ꝑmo motu.uel dī q̄n̄ eē ex adiacētia tp̄is:quia
ad eē ꝙ est q̄n̄ tp̄s circūiacet ei ꝛ ꝯtinet ip̄m.ipse eni3
ꝑrim⁹ mot⁹ q̄tum ad suas ptes ꝯtinet̄ a tpe.ptes eni
ꝑmi mot⁹ sūt corruptibiles ꝛ eis inest circūadiacētia
tp̄is:ut q2 icipiūt in tpe ꝛ finiunt i tpe. Simplr̄ g̃ vnū
ē tp̄s si aūt sūt multa tpa hec ē q2 sūt ptes vni⁹ tp̄is.sic
simplr̄ ē vn⁹ mot⁹ ꝑmi mobilis.si aūt sit ibi plures re
uolutiones.oēs ille reuolutiōes sunt ptes vni⁹ mot⁹

sed simplr̄ sunt multa q̄n̄.multi sunt mot⁹ corruptibi-
les ibi quib⁹ hēt eē q̄n̄.imo in ipso ꝑmo motu possu-
mus ꝯcedere eē multa q̄n̄ ~~posteā~~ multa tp̄s. Nā vnū
est uel ꝑt accipi tp̄s ꝓut respicit totū illū motuz vnū.
sed nullo modo est sic ibi vnū q̄n̄:q2 non est ibi q̄n̄ re-
spectu toti⁹ mot⁹.sed dices ꝙ q̄tuz ad ptes illi⁹ mot⁹
sunt ibi multa tpa ꝛ multo q̄n̄.q2 sic totuz tp̄s fundat̄
in toto motu.ita pars tp̄is in hac pte mot⁹.cum g̃ in
illo motu sint multe partes erunt ibi multa tpa.pari
rōne erūt ibi multa q̄n̄.q2 in q̄libet pte illi⁹ mot⁹ cum
q̄libet pars sit corruptibilis fundat̄ q̄n̄.s3 ut patet oīa
illa q̄n̄ nō hn̄t vnū q̄n̄ totale cui⁹ sunt ptes:q2 si hērēt
vnū tale q̄n̄ totale.q̄n̄ respiceret totū tp̄s ꝙ est cōtra
rōnem ei⁹.q2 tūc q̄n̄ non eēt q̄n̄.i.nō eēt aliq̄n̄.sed eēt
sempiternū.s3 oēs ptes tp̄is respiciūt vnū tp̄s totale
cui⁹ sunt ptes.ipso g̃ q̄n̄ ꝓut sunt in ptibus ꝑmi mot⁹
magis respiciūt illas ptes ſ3 se ꝙ respiciāt eas ut sūt
ptes toti⁹.respicit eni q̄n̄ p quālibet partē illi⁹ mot⁹
ut est quid corruptibile in se.uel respicit q̄n̄ quālibet
partē illi⁹ mot⁹ ut incipit ꝛ desinit.ipsa igit̄ q̄n̄ que sūt
in ꝑmo motu ēt īnaliter non hn̄t per se ꝯtinuitatē:q2
ex oībus illis q̄n̄ partialib⁹ nō resultat vnū q̄n̄ totale
sed tp̄s l3 de se sit nūa.est tn̄ nūs nūatus ꝛ applicat̄
ad motū ꝯtinuū.ita ꝙ tp̄s māliter ꝛ rōne sibi hēt ꝯti-
nuitatē.ꝛ idē est ꝙ oēs ptes tp̄is faciūt vnū totalem
tp̄s.partes g̃ tp̄is ita sunt multe ꝙ tn̄ sunt q̄d vnū s3
ipsa q̄n̄ nunq̄ sunt vnū totale q̄n̄.potest aūt accipi q̄n̄
mai⁹ ꝛ min⁹ ꝙ respiciat mai⁹ ꝛ min⁹ tp̄s.s3 nunq̄ po-
terit accipi q̄n̄ totale ꝙ respiciat totū tp̄s. Est g̃ hec
secūda dr̄ia inter tp̄s ꝛ q̄n̄:q2 cōtra rōnem tp̄is est ꝙ
multiplicet̄ nec est dare multa tpa nisi partialia ꝙ sūt
partes vni⁹ ꝛ eiusdē tp̄is totalis.sed q̄n̄ simplr̄ multi-
plicat̄ ſm multiplicationē q̄ndaliū.nec est dare vnū3
totale q̄n̄.cū sint ptes oīa illa q̄n̄. ¶ Tertia dr̄ia int̄
tp̄s ꝛ q̄n̄ est:q2 q̄n̄ non hēt ~~totā~~ mēsure ꝛ maxie si sit
q̄n̄ tm̄. Nam id qd̄ est q̄n̄ tm̄ fundatur inter uariabilia
ꝛ difformi.difformitas aūt tollit rōnem mēsure iō dī
in sex ꝑncipijs ꝙ distat tp̄s ab eo ꝙ est q̄n̄:q̄m ſm tp̄s
est admēsurabile.ut dī motus mult⁹ eo ꝙ multo tpe
permanet.sed ſm q̄n̄ nihil mensurat̄.sed solū ſm q̄n̄
ꝓnūciat̄ aliquid tpale ꝛ uariabile. Et ut mel⁹ appa-
reāt oīa ꝑdicta dicem⁹:ꝙ aliud est q̄n̄ tm̄.ꝛ aliud tp̄s
tm̄:ꝛ aliud q̄n̄ ꝛ tp̄s.id aūt qd̄ est q̄n̄ tm̄ habet esse in
motib⁹ uariabilib⁹ ꝛ in reb⁹ tpalib⁹.in qualibet enim
re uariabili ꝛ tpali est q̄n̄ tm̄.in talib⁹ enim nō potest
esse tp̄s q2 tp̄s non est in aliquo sine motu simplici ꝛ
sempiterno. In talib⁹ igit̄ reb⁹ uariabilib⁹ ꝛ nō vnifor
miter mobilib⁹ est q̄n̄ tm̄.in toto aūt motu ꝑmi mobi
lis est tp̄s tm̄.totus aūt motus ille cū sit sempitern⁹
non dicit̄ esse quōdo.sed in partibus illius motus est
quādo ꝛ tempus aliter tn̄ ꝛ aliter.quoniam ut est ibi
tp̄s in partib⁹ illi⁹ motus.oīa illa partialia tpa faciunt
tp̄s totale.sed ut est ibi q̄n̄ oīa illa partialia q̄n̄ nō fa-
ciūt vnū totale q̄n̄. ¶ Ex hijs aūt que videm⁹ inter
q̄n̄ ꝛ tp̄s.aliq̄d hēre possum⁹ de ipso euo ꝙ nō se hēt
oīno euū ad euiterna ut aliquo mō patet ex dictis sic
tp̄s ad tpalia. Nam tp̄s nō est in aliquo tpali.sed trā-
scendim⁹ oīa tpalia ꝛ inuenim⁹ motum sempiternū ꝛ
mobile sempiternū in quo collocamus tp̄s.si ergo sic
uellemus iuenire vnā mensurā oīuz euiternoꝝ opoꝛ-
teret nos trāscēdere oīa euiterna ꝛ ibi collocare tale
euū.hoc ergo mō loquēdo de euo nō inuenitur euū
nisi in deo in quē reducunt̄ oīa euiterna.vn̄ ꝛ damā.2°
libro circa ꝑn^m.ip̄m deuz appellat euonū denoīans
ipsum ab euo.dicemus ergo ꝙ euū de quo loquimur
se habet sicut quando.quia est in ipsis euiternis.sicut

qñ est in ipsis tpalibus.non aūt in supremo tpali ponimus mensurā qua mensurant oia tpalia.sed si aliquid est in tpalibus ꝙ rñdeat ipsi mēsure.hi⁹ est ipsum qñ multiplicatū ſm multiplicationē q̄ndaliuꝫ.saltē tot sunt qñ quot sunt res tpales.ita euū erit in quolibet euiterno.dabimus enim inter tp̄s ⁊ qñ tres dr̄ias.dicebamus eni ꝙ aliud est tp̄s tm̄:aliud qñ tm̄.⁊ aliud tp̄s ⁊ qñ.sed ex parte eui dabimus duas.Naꝫ euū in euiternis hēt aliquā sil̄itudinem cū ipso qñ ꝙ est in tēporalib⁹.Nam sicut oia illa qñ sunt ex adiacētia tp̄is sic oia eua in euiternis sunt ex efficientia eternitatis. euū ergo simpliciter.⁊ eternitas simpliciter est in ipso deo.sed euū participatū siue eternitas participata est in ipsis euiternis.Jstud ergo euū hēt quādam sil̄itudinem cū qñ ⁊ aliquā dissimilitudineꝫ:qꝛ qñ qd̄ est in istis tpalib⁹ nullo mō hēt rōnem mēsure rōne sue difformitatis:ſꝫ euū qd̄ est in euiternis habet aliquo mō rōnem mensure ꝓpter suam simplicitatē ⁊ vniformitateꝫ.Si ergo uolum⁹ hi⁹ euū assil̄are ad qñ assimilabimus ipꝫ ad qñ qd̄ est in partib⁹ motus celi.est eni illud qñ nō solum qñ ſm tp̄s.qꝛ illud qd̄ hēt rōneꝫ mensure ꝓpter suaꝫ vniformitatē.est ergo aliud euū qd̄ est tm̄ euū.i.eternitas simpl'r:⁊ hoc est in solo deo ⁊ est aliquid qd̄ est euū hñs se sicut qñ tp̄is;uel hñs se ad eternitatem simpl'r.sicut qñ ad tp̄s non ꝙ istud sit per oēm modū sic.sed pro tanto est sic.qꝛ sicut qñ est effectus tp̄is ita euū de quo loquimur est effect⁹ eternitatis.¶ Tertiū aūt mēbrum ut ꝙ sit ibi aliq̄d ꝙ sit effectus eternitatis qd̄ nō sit euū ⁊ qd̄ nō sit mēsuratū sicut damuſ hic aliq̄d qd̄ est ita qñ ⁊ ita effect⁹ tp̄is ꝙ non est tp̄s ⁊ ꝙ non est mēsura.ibi nō dabim⁹ tale tertiū.Dicemus ergo ꝙ oia euiterna hñt suū euū sicut oia tpalia hñt suū qñ.differenter tñ:qꝛ qñ in tēporalib⁹ nō hēt rōnem mensure.sed euū in euiternis mensura dici pōt.oia aūt hi⁹ qñ reducim⁹ in vnū tp̄s ꝙ non est in aliquo tēporali.sic oia eua reducimus in eternitatē simpl'r qñ in aliquo euiterno.¶ Ostēso q̄d aliqui senserūt circa vnitatē ⁊ pluralitatē eui:⁊ declarato que sit dr̄ia iter tp̄s ⁊ qñ ⁊ ex hijs aliquo modo inuestigata ueritate circa q̄onē quesitā:qꝛ aliquo mō patefactū est quod euū de quo hic loq̄mur nō est vnuꝫ respectu oium euiternoꝝ. Uolum⁹ adducere rōnes ad ꝓpositum hoc ꝓbantes.Ostēdemus eniꝫ quadruplici via ꝙ nō est vnū euū oium euiternoꝝ.Pria via sumit ex vniformitate mensure.Secūda ex nobilitate mensuratoꝝ siue ex nobilitate euiternoꝝ.Tertia ex ipso eē qd̄ mensurat euū.Quarta ex parte cognitionis quā debet facē mēsura.¶ Pria via sic patet: qꝛ qñ deuentū est ad aliquā mēsuram que est vna respectu oium alioꝝ opꝫ ꝙ in illa sit status.⁊ opꝫ mensurā illam nō recipere ad diuisionē nec diminutionē. Jdeo dicit in.x.meta^{ce}.ꝙ ubi igit estimat ꝙ nō est diminutio nec additio illud est mensura uera.iō motuꝫ primi mobilis ponimus mēsuraꝫ oium alioꝝ motuū qꝛ ibi non est additio nec diminutio.nō est eni ibi additio ꝙ sit vno tp̄e uelocior q̄ alio.nec est ibi diminutio ꝙ sit tardior.posset enim fieri motuſ uelocior:sed non posset fieri regularior.ideo hi⁹ est mēsura oium alioꝝ motuū.dato ergo ꝙ nō eēt motus celi ⁊ nō cognosceremus nisi res tpales forte ex ignorātia poneremus aliquā rem tpalem ⁊ aliquē motū non vniformē oium alioꝝ motuū mensurā.sed hoc nō eēt.ꝓpterea nec eēt q̄rēda hoc mō vna mēsura oiuꝫ tpaliū.q̄diu enim nō est dare motū vniformē non debemus illum motuꝫ ponere mensurā oium alioꝝ motuū.Si ergo uellemus aliquod euiternū rōne sue simplicitatis ponere mensurā oium alioꝝ.oporteret q̄ nō posset fieri angelus simplicior eo ꝙ dicimus eē falsum.ſꝫ q̄daꝫ ⁊ magis hoc teneant.nullus eni angelus posset creari ita simpl'r quid posset creari alius simplicior:qꝛ eni vna reuolutio celi tātū durat q̄tuꝫ alia.⁊ semp est ibi vniformitas.ideo per reuolutiones celi mensuram⁹ quecūqꝫ alia.sed si celum mouet difformiter ⁊ in eq̄libus tp̄ibus nō abscideret equales angelos per reuolutiones celi non mensurabim⁹ motus alios nec certificaremur de eis:sed magis deciperemur.ponimus ḡ mensurā celi mensurā oiuꝫ alioꝝ motuū rōne vniformitatis ⁊ regularitatis:⁊ quia ibi est status q̄tum ad vniformitatē.nō eniꝫ posset fieri motus vniformior. ergo si ponimus vnū euiternū mensuraꝫ oium alioꝝ euiternoꝝ rōne simplicitatis.opꝫ ꝙ ibi sit status q̄tū ad simplicitatē:ut ꝙ non possit fieri euiternū simplicius.⁊ qꝛ talem statū non est dare nisi in deo:qꝛ nullū euiternū infra deū est ita simplex talem vnā mensurā nō debem⁹ querere citra deū.nō est ergo vnū euiternuꝫ mensura oium euiternoꝝ.ſꝫ quodlibet euiternū habet suū euū ⁊ ista oia eua reducunt in euū diuinuꝫ supra qd̄ nec est nec eē pōt aliud euū.sed ibi oia stat⁹. ¶ Scd̄a via ad h⁹ idē sumit ex nobilitate euiternoꝝ: siue ex nobilitate mēsuratoꝝ.q̄to eni aliq̄ sūt magis ꝑora in entib⁹ uel dignitate ul' q̄litate tāto iter mēsurā ⁊ mēsuratū ē maior anologia.loquēdo de mēsura q̄ est difformis a mēsuratis.⁊ q̄ est vna illud oiuꝫ mēsuratoꝝ:⁊ in qua reducunt oia mēsurata.videm⁹ eni ꝙ sb̄a est ꝑor quātitate ⁊ quātitas ꝑor qualitate. Nā ut dicit comētator in.12.meta^{ce}.⁊ adducit ad hoc auctoritatē themistij.qꝛ sicut in nūo ꝑus est vnū.deinde duo.⁊ deinde tres.⁊ sicut in figuris rectilineis ꝑmo inuenit sb̄a deinde q̄titas ⁊ qualitas.in q̄litate ergo que sequit q̄titatē ut patet in colorib⁹ mensura est in eodē genere directe cū mensuratis;ut album est in eodem genere cū alijs coloribus.ꝓpter qd̄ modicū est de anologia in talib⁹ inter mensurā ⁊ mensuratum.in q̄titate aūt inuenit anologia maior.qꝛ in mensura cū mensuratis nō est in eodē genere nisi per reductionē. ut vnitas que est mensura numeroꝝ est in eodē genere cū ipso nūo non directe sed tanq̄ ꝑn^{m} ⁊ per reductionē.sic ēt quātitas ulne que mensurat quātitatem pāni que mensura nō est in eodē genere cū quātitate directe sed per reductioneꝫ. Nam mēsura debet esse quid indiuisibile:ſꝫ indiuisibile pōt eē dupliciter:uel simpliciter:uel qꝛ uolum⁹ ſm pōnem nostrā in discretis aūt est mensura indiuisibilis simpliciter.eū continuis vō est mensura indiuisibilis ſm positionē nostrā ulna ergo q̄ est mensura pāni ꝓ ponit eē quid indiuisibile nō ꝙ sit indiuisibile simpliciter:sed est quid indiuisibile ſm pōnem nostrā.mensura ergo in q̄titatib⁹ ut mensura est dicit quid indiuisibile:⁊ qꝛ indiuisibile ſm ꝙ hi⁹ non est in genere q̄titatis simpliciter ſꝫ per reductionē.ideo in talib⁹ sunt mensura ⁊ mensurata ⁊ est magis anologia maior q̄ in qualitatib⁹ ⁊ q̄ in coloribus.in sb̄a vō tanq̄ in priori ex entepriori ⁊ nobiliori est adhuc multo maior anologia inter mensuraꝫ ⁊ mensurata:qꝛ mensura sb̄arū in qua reducūtur oēs substātie cū substātijs mensuratis:nec est in eodē gn̄e directe nec per reductionē.sed est supra oē genus.nā mensura oiuꝫ sb̄arū est sb̄a ꝑma.ipse.s.deus.Jō dicit in.x.meta^{ce}.ꝙ si querimus in q̄titatib⁹ ⁊ in quolibet genere vnū aliquid mensura oium talium.prius queremus hec in sb̄a.q.d.ꝙ oportet vnam sb̄am mensuraꝫ oium substātiarū.hi⁹ aūt substātia ſm cōmētatorē dicendū est motor prim⁹ absolutus ab oi materia act⁹

illegitimus cui nō admiscet aliqd de potētia. hi⁹ autē suba nec directe nec per reductionē est in eodē genere cū alijs. q̄to ergo priora ⁊ nobiliora sūt mēsurata: tanto si reducant in vnā mēsurā erit magis anologia euiterna. ergo reducunt in vnā mensurā nō reducent in aliquod euiternoꝝ cū quo eē possint in eodē gn̄e. sed reducent in aliquod qd̄ sit supra gen⁹. i. ipm̄ deū. Imaginabimur aūt ꝙ si uolumus aliqua in vnā mensurā reducere illa erit mensura que mēsurat totū genus ⁊ que mēsurat nobiliorē partez eius siue ipsi⁹ generis. ut illud idē qd̄ mēsurat totū ens mēsurat sbaz que est prior ⁊ nobilior pars entis. primū eniz ens est mensura oīum entiū. ⁊ pria suba. nec est aliud qd̄ mēsurat totū ens ⁊ ꝙ mensurat subam nobiliorē partez entis. sz sicut suba est nobilior pars in toto ente ⁊ euiterna sunt nobilissima pars in genere sube. sicut ergo reducēdo subas in vnam mēsuraz nō sistimus in aliq̄ suba creata. sed ponimus talem mēsurā in increatam subam. sic si subas intelligibiles uolumus reducere in mensurā vnā non sistimus in aliqua suba intelligibili creata uel in aliquo euiterno creato. sed ponem⁹ talē mensurā ipm̄ deum qui est pria suba intelligibilis increata. ergo ens ⁊ pria suba itelligibilis increata vnā ⁊ eādē rem dicūt. s. deū ipm̄ qui ut est primū ens mēsurat oīa entia. ⁊ ut pria suba mensurat oēs subas ut pria suba intelligibilis oēs subas intelligibiles: ut ꝙ suba est nobilior pars entis. ⁊ ꝙ pria suba intelligibilis est nobilior ps in gn̄e sube. io eadē mēsura rn̄det toti enti ⁊ sube gn̄aliter ⁊ sube intelligibili spālr. sz dices ꝙ oēs sbstātie itellectuales nō reducunt i vnā mensurā nisi in primā sbam intelligibilē ut in deū. sed nos nō querim⁹ qua mēsura mensurant euiterna q̄tū ad suam sbam: sz q̄tum ad suū eē ⁊ ad suā durationē. sed hi⁹ obiectio est parui pōderis. si eni euiterna ꝓut mēsurant s̄m sbam suā nō reducim⁹ ea in vnā mēsurā citra deum ⁊ nō ponimus ꝙ aliquod euiternū creatū uel sba aliqua creata q̄tūcunqz nobilis sit mēsura sbstātiarū alioꝝ euiternoꝝ: qꝛ iniuriaremur ipis euiternis. sed mensurā sbarū ipsoꝝ poneremus aliquā sbaz euiternā increatam. sicut si oīa eē ⁊ durationes euiternoꝝ uolumus reducere in aliquod vnum eē tanq̄ in aliquā mensuraz uel in aliquā vnā durationē tanq̄ in mensurā nō reducemus ea in aliquod eē creatum uel in aliquā durationē creatā: sed in eē increatū ⁊ in durationē increatā. Non enim ut diximus debet eē nobilior mensurato ~~et~~ q̄ nobilioris partis. nō eni rōnabiliter diceret dicēs oīa entia nō reduci in aliquā vnā mensurā ut in deū qui est primū ens. si poneret ꝙ oēs substātie reducunt in aliquā vnā mēsuram nō in deū: sed in aliquid citra deū. Quarto q̄re ens pōt non reduci in aliquod ens creatum est ~~ꝙ~~: qꝛ in ente includit sba que est nobilissima pars entis que nō pōt reduci in mensurā vnā nisi in aliquid nobilissimū ut in deum ipsum. toti⁹ ergo entis est deus mensura qꝛ est mensura substātie que est nobilissima pars entis. ⁊ si totum ens hēt deum mensurā ꝓpter nobilē partē entis. siue ꝓpter sbam quā opz reduci in talem mensurā. multo magis ipsi substātie tanq̄ nobili parti entis hoc cōpetit ꝙ non possit reduci in ~~aliud~~ q̄ in substātiaz que est deus: cū hic cōpetat enti ꝓpter sbam. sic ⁊ in ꝓposito multomagis cōpetit substātijs euiternis ꝙ nō possint reduci in aliquā vnam mēsurā ~~ut~~ in sbam que est deus q̄ hoc competat ipsi substātie ꝓpter sbam intellectualem que est nobilior pars substātie. Nā ꝙ totū aliquod genus reducatur in aliquod nobile nō potest cōpetere toti nisi rōne partis nobilissime. nō eniz pōt hoc cōpetere ei rōne partis ignobilis: qꝛ s̄m hoc magis reduceret in aliquod ignobile. totuz ergo illud in qd̄ sunt aliqua nobilia ⁊ aliqua ignobilia ꝙ reducantur in aliquod nobile: ⁊ totū mensuret mēsura nobili nō pōt competere ei rōne totius cū in tali toto includant nobilia ⁊ ignobilia. ergo hoc cōpetit ei rōne nobilis partis: ut ꝙ totū ens non posset reduci in aliqd̄ circa deū tanq̄ in aliquā vnā mesurā. sed hoc erit rōe substātie que est nobilior pars entis: que in aliq̄ circa deum tanq̄ in vnā mēsuram reduci nō pōt. ergo a sīli si vlr sba tā sensibilis q̄ intelligibilis nō pōt reduci in aliquā vnā mensurā citra deum hoc erit rōne substantie intellectualis que est nobilior pars in genere sbe. ipsas ergo sbas intelligibiles multomagis debere reducere in aliquā vnā mēsuram citra deum: qꝛ ꝓpt̄ qd̄ vnūquodqz tale ⁊ illud magis. sic ergo ph̄s in. x. meta^ce^. inuestigando mēsuram sbarū nullam uoluit esse talem mensurā vnā nisi deū ipm̄. sic ⁊ nos multomagis inuestigādo vnā mensurā sbarū itellectualiū nullam ponim⁹ talem mēsuram nisi deū ipm̄. ⁊ sic euiterna mensurant s̄m sbam ⁊ nō reducunt in vnā mēsurā nisi in deū ipm̄: ~~⁊ sic euiterna mēsurant s̄m sbaz ⁊ nō reducunt i vnā mēsurā nisi i deū~~ siue in sbaz increatā ita ꝙ mēsurant s̄z eē ⁊ s̄z durationē ⁊ nō reducunt i vnā mēsurā nisi in eē icreatū ⁊ in durationē increatā.

¶ Cū g̃ q̄rim⁹ utrū sit vnū euū diuz euiternoꝝ. dicem⁹ ꝙ euū vno mō idē est ꝙ eternitas. accipiēdo g̃ sic euū reducunt oīa euiterna in vnū euū ⁊ in vnā eternitatē. ~~vt~~ in vnā eternitatē pticipatā ⁊ creatā. sz in vnā eternitatē simplr: etiā in vnā durationē increatam. ⁊ hoc est ex nobilitate euiternoꝝ ꝙ nō possunt reduci hoc mō. euiternis igitur cōpetunt plura eua. i. plures eternitates participate. qꝛ in vnā talē eternitatē reduci nō possunt. sed reducunt in vnū aliquid qd̄ est euū euoꝝ. ꝙ ē seculū seculoꝝ. sunt ergo in ipsis euiternis plura eua ⁊ eternitates simpliciter ~~ꝙ~~ ē euū diuz illoꝝ euoꝝ.

¶ Tertia via ad hoc idē sumit ex ipso eē euiternoꝝ. nā mēsura sp̄in ꝯtinuis mēsurat q̄titatē extēsionis in discretis q̄titatē multiplicationis. in formis autē uel in essentijs mensurat q̄titatem ꝑfectionis. in ipsis aūt eē mensurat q̄titatem durationis. scire eniz ~~est~~ mēsura esse alicuius. hoc est scire durationem ei⁹. illa ergo mensura s̄m esse aliquoꝝ in quib⁹ dependet dimo eē eoꝝ. cū ergo euū sit mensura ipsius eē loquēdo de mēsura extrīseca. illud erit mēsura eē angeloꝝ a quo depēdet duratio alicui⁹ ~~et~~ ꝙ facit ad confirmationē eē ipsius. sed nullum euiternū facit ad ꝯfirmationē alteri⁹ eē. ergo nullum euiternū poterit eē mēsura durationis eē alterius. Dicamus ergo ꝙ cum tu queris utrū sit vnū euū mensura diuz euiternoꝝ. aut loq̄ris de mēsura itrinseca aut extrīseca. si de itrīseca certū est ꝙ nō ē vna mēsura diuz euiternoꝝ: qꝛ talis mēsura multiplicat s̄z multitudinē mēsuratoꝝ. si aūt loqueris de mensura extrinseca. dicim⁹ ꝙ est dare aliquid vnū qd̄ est euū euoꝝ ⁊ qd̄ est mensura diuz euiternoꝝ: sed illud vnū qd̄ mēsurat eē diuz euiternoꝝ est illud a quo dependet duratio eē eoꝝ. hi⁹ ergo tale vnū est eternitas simpliciter ~~ut~~ deus ipse.

¶ Aduertendū tn̄ ꝙ cū dicimus utrū sit vna mensura omnium euiternoꝝ. ⁊ distinguimus ꝙ aut est locutio de mēsura extrinseca aut intrinseca. talem distinctionem non possemus ꝑe facere in mensura tp̄alium. hn̄t enim ipsa tēporalia aliqua in se ꝓpter qd̄ sunt subiecta temporali. ⁊ hoc est ipm̄ qn̄ ꝙ relinquit ex adiacentia tēporis. sed hi⁹ qn̄ non pōt dici mensura: sed solum est illud s̄m ꝙ tp̄alia sunt subdita tēpori ⁊ mensure. Si

ergo querem⁹ utrū sit vnū tps oiuz tpaliū. z uellem⁹ distiguere. q aut est locutio de tpe itrinseco aut extrinseco nulla eēt distinctio qz nullū est tps itrinsecū ipsis tpalibus. Sed tps est supra oia tēporalia. sic si esset questio vtrū sit vna mēsura oium tpaliū z uellem⁹ distinguere de mēsura intrinseca z extrinseca nō ppriie loqueremur. qz mēsura tpaliū nō est in tpalib⁹: sz est extra tpalia. sz si ipz qd est in tpalib⁹ posset dici tps z posset dici mēsura. z quereret utrū eēt vnū tps oium tpaliū diceremus q tot sūt tpa tpalia quot sūt tpa. attn̄ oia ista tpa reducunt in vnū aliqd qd est tps tēporuz qd tēpus tēpoz nō est in aliquo tpali. sed est in corpe sempiterno q est supra oia tpalia. sic in pposito illud qd est in ipsis euiternis pōt dici euū z mēsura licet qn q est in tpalib⁹ nature mēsurat nec tēpus dici possit. Cū ergo querit. utrū sit vnū euū oiuz euiternoz. diceem⁹ q tot sunt eua quot sunt euiterna. nihilominus tn̄ oia hi⁹ eua reducunt in vnū aliqd q est euū euoz. qd euū euoz nō ponim⁹ in aliquo euiterno. sz in ipo qui est supra oia euiterna. ¶ Quarta rō ad hoc idez sumit ex cognitiōe quā facit mēsura de suo mēsurato nō eni sufficit ad hoc qd aliqd sit mēsura alicui⁹ q faciat ad cognitionē qualēcūqz ipsius mēsurati. sed opz q faciat ad cognitionē simplr. sed res sicut se hz ad eē sic se hz ad cognosci. z qz vn⁹ angelus nō facit ad esse alteri⁹. nec facit ad cognitionē sed q debet facere mēsura ad cognitionē mēsurati. ad cognitionē enim simpliciter nō facit nisi qd est cā rei. uel cōparat ad rē sicut habit⁹ ad priuationē. fm quē modū albū est mensura oiuz coloz z facit ad cognitionē simplr oiuz colorū qz oēs colores sūt quasi priuatio quedam albi. vnus aūt angelus nō facit ad esse alteri⁹ nec vn⁹ comparat ad aliū sicut forma ad priuationē. ideo vn⁹ angelus mēsura alteri⁹ angeli poni nō oz. nec debēt reduci omnes angeli in vnū angelū tanq in mensuram.

Ad primū dicendū. q nō est simile de tpalibus z de euiternis. Nā id qd est in tpalib⁹ cuiusmodi est ipm qn nec pōt dici tps nec pōt dici mēsura. sed si posset dici tps z mēsura essent dici multa tpa ipsoz tpaliū z multe mēsure: nihilominus tn̄ esset vnū aliqd qd eēt tps a tēpoz z mēsura mēsurarū. qz z hoc est in pposito. qz qd est in ipsis euiternis hz nomē eui z mēsure sō sūt multa eua ipsoz euiternoz z nihilomin⁹ est dare aliqd qd est euū euoz q nō est in aliquo euiterno sed in ipso deo. ¶ Ad 2m dicēdū: q oēs angeli ordinant ad aliquid vnū z reducunt ad vnā mēsurā. Sed illud vnū nō est aliqd euiternoruz. nec est euū q sit in aliquo euiterno. sed est euū euoz. iniuriaremur eni euiternis si reduceremus ea tanq in vna mēsura in vnū aliquid creatū. sicut iniuriaremur substātiis si reducerem⁹ eas tanq in mēsurā in aliq sbam creatam imo hoc faciēdo magis iniuriaremur euiternis q sbijs. qz euiternus tenēt nobilissimum gradum in genere sbe. ¶ Ad 3m dicendū: q vnus angelus nō hz rōnez causalitatis respectu alterius angeli. nec de necessario nec de pgruo nunq faciet de⁹ aliqd q nō deceat ipsuz facere. attū in ipsis reb⁹ pōt cogitari maior z minor decētia ut loqmur eo mō quo loquit aug. qui dicit nostre redēptiōis aliū modū fuisse possibilē. tn̄ nostre sanāde miserie nullus fuit cōgruētior q vn⁹ ergo angelus sit cā pductiōis alteri⁹ nec est de necessario nec de pgruo. de necessario quidē nō qz de⁹ potuisset facere angelū iferiorē absqz eo q creasset nec possum⁹ ibi assignare pgruitatem quia nūq pōt fieri angelus ita supremus quin posset fieri alius supior quia nō est ibi dare statū. si ergo nō fieret inferior nisi fieret supior. nullus fieret. qz nullus pōt fieri supremus quin possit fieri alius superior. In talibus ergo nulla qd oz esse. qz qcquid esset questio eēt. ut si querat quare deus creauit in tali pūcto mūdū z qre nō creauit pri⁹. Si aūt creasset prius z creasset in tpe adhuc eadē eēt qd. sic z in pposito. si fecisset de⁹ aliquē angelū supiorē oi angelo nō existēte. adhuc eēt eadē qd. quare non fecit aliū supiorē angelū. cū ergo talis supioritas uadat in ifinitū nulla inde cōdecētia sumi pōt q nō fiat āgelus absqz pdecētia supioris. nō est aūt simile de albo qz forte nō pōt esse color nobilior albo. Si eni esset nobilior iam nō esset color sed lux. uel possum⁹ dicere q dato q esset ibi talis cōdecētia q nō fieret angelus inferior nō pducto supiori. angelus supior nō eēt cā inferioris qz nihil cooparet ad pductionē nec eēt cā nisi forte cā sine qua nō que est cā per accn̄s ex qua cālitate nō oz sumi rō mēsure. ¶ Ad 4m dicēduz: q angelus supior nō est notior angelo inferiori quā ipsemet sibi. cuius rō est qz plus facit ad cognitionē rei presentia sbe q presentia spēi. angelus eni inferior est presens suo intellectui per suā sbam z per suā sbam cāt intellectionē sui ipsius in suo intellectu. sed angelus supior est presens intellectu angeli inferioris nō per suā sbam sed p suam spēm. argumētū ergo supponebat falsū. dato autē q uerū supponeret nō pcluderet ut dato q uerū eēt q angelus supior eēt necessario cuilibet q iferiori etiam ipsi inferiori eēt notior q ipse sibi. nō pter hoc esset mēsura eius. ut dicet in solutione alterius argumenti. ¶ Ad 5m dicēdū: q nō qdlibet noti⁹ est mēsura minus notioris. sed qd est sic noti⁹ q faciat ad esse minus notioris q simplr facit ad notitiā ei⁹. nō autē sic se hz angelus supior respectu inferioris q simplr loquēdo nō posset cognosci angelus inferior nō cognito supiori. ¶ Ad 6m dicēdū: q incōueniēs est q oia euiterna nō reducant in vnā mēsurā. sicut incōueniēs esset si oēs sbe nō reducerent in vnā sbam tanq in mēsurā vnā. sed illa vna mēsura nō erit aliqd euū creatū. sed erit euū euoz. siue erit eternitas increata. sicut sba in quā reducunt oēs sbe est sba increata. ¶ Ad 7m dicendū: q si aliqs mot⁹ hic inferi⁹ caret virtute diuina siue motu celi motu ille mēsuraret motu celi. qz natus aptus cāri esset per motū celi. sed vn⁹ angelus nō est aptus nat⁹ cāri z pduci per aliū angelū. rursus motus factus hic inferius qz fieret in corpore aliquo. qz corpora ista depēdēt a motu ideo posset talis motus rōne subiecti in quo fit reduci ut in mēsurā in motu celi. Sed esse qd est in euiternis nō depēdet ab eē primi euiterni nec sbe in quibus est tale eē depēdet a sba uel ab esse euiterni primi. ¶ Ad 8m dicendū: q angeli habēt cōnonez adinuicē z vnitatē uel habent adinuicē quādā anologiā z quēdam ordinē. Sed huiusmodi ordine vn⁹ nō mēsurat p aliū. nec aliqd euiternū est mēsura oium alioz. Sed si debem⁹ in eis querere aliquā mēsurā vnā nō erit aliqd euiternuz siue aliqd euū qd est in euiternis. sed erit euū euoz qd est in deo. ¶ Ad 9m dicēdum: q ubicūqz est reperire magis z min⁹ perfectū. cōparatio oiuz taliū sumenda est per cōpationē ad sūmū pfectū. fz modū traditū in 4 meta. ut qui dicit quinqz eē quatuor. dicit minus falsum q qui dicit quatuor eē cētum qz magis appropinquat huic ueritati simplr. q quatuor sūt quatuor. magis z min⁹ ergo nunq dicunt nisi per respectū ad simplr. maior ergo z minor perfectio in angelis si oz mēsurari vna mēsura nō reduceret in aliquē vnū angelū qui nō est oino pfectus. sed reduceret in deū ubi

est perfectio simplr. per esse eni simpliciter mēsurat ⁊ maius ⁊ minus nō ꝑ esse nō simplr. ¶ Ad 10m dicēdū: ꝙ inferiores angeli reducunt in actū per supiores ⁊ illuminant per supiores. nō tn̄ ꝓpter hoc vnus est mēsura alterius. Naz ⁊ in istis tpalibus videmus ꝙ vnū reducit in actū per aliud. ꝗ multū opat celum in elemētis mediātibꝰ celestis. sed quāuis sit vnū tpale nō est mēsura alterius tpalis. nō eni qōlibet agere ⁊ qōlibet influere sufficit ad hoc ꝙ vnū sit alteriꝰ mēsura. ¶ Ad 11m dicēdū: ꝙ eternitas ex eo ꝙ participatur nō multiplicat in se sed multiplicat in ~~partibus~~ ⁊ participantibus ipaz eternitas ergo participata de qua nos hic loquimur nō dicit ipsam eternitatē simplr sz dicit eternitatē creatā. que aliqd participat de cōditionibus ipsius eternitatis simplr. eternitas enim simpliciter nō est eternitas pticipata. Nā eternitas participata idē est ꝙ id qd̄ ꝟm aliquā partē uel ꝟm aliq̄ cōditionē aliqd hz de illa eternitate. eternitas igitur simplr nō est eternitas participata ꝟm participationem sed ꝟm totalitatē. ¶ Ad 12m dicendū: ꝙ colores alij nō possent cognoscere seipsos nisi cognoscerēt albū. Imaginabimur enim ꝙ oēs colores sūt apti nati fieri circa idē ꝙ nō posset eē nisi vnus color haberet rōnem forme ⁊ habitꝰ aliꝰ rōnem priuationis. Nā ille forme sūt apte nate fieri circa idē quaꝝ vna est priuatio alteriꝰ qd̄ maxime ueritatē hz in formis ꝯtrarijs ⁊ iō potissime ꝯtraria sūt apta nata fieri circa idē. Ideo di in. 10. meta. ꝙ semꝑ vnū ꝯtrarioꝝ habet rōnē habitꝰ ⁊ aliud rōnē priuatiōis. ex quo apparere pōt quō medij colores cōponunt ex albo ⁊ nigro. naz albū plus hz de luce ⁊ de pfectiōe ꝙ oēs alij colores. nigrū aūt plus de priuatiōe lucis. iō nigrum ꝟm cōmēt. in. 10. meta. nō est nisi priuatio albi. ceteri aūt colores medij quodāmō cōponunt ex albo ⁊ nigro. qꝛ cōponunt ex ~~luce~~ ⁊ priuatiōe. albū ergo facit ad eē oiuz coloꝝ medioꝝ. qꝛ est quodāmō de cōpositiōe oiuz eoꝝ. facit aūt ad eē nigri sicut habitꝰ facit ad eē priuatiōis. forma eni facit ad eē priuatiōis non ꝙ sit de cōpōne ~~eius~~ priuatiōis. nec ꝙ sit aliqd de essētia priuatiōis. qꝛ priuatio de se est nō ens. sz forma dicit facere ad eē priuatiōis qꝛ nunꝙ mā eēt susceptiua priuatiōis nisi eēt susceptiua forme. ex quo apparet quō albū facit ad eē oim coloꝝ. Nā oēs colores sūt quasi priuatiōes albi. ⁊ nunꝙ mā eēt susceptiua alioꝝ colorū. nisi qꝛ esset susceptiua albi. si ergo colores sūt forme in mā ⁊ mā nō est susceptiua alioꝝ colorū; nisi qꝛ susceptiuo albi. bn̄ dictū est ꝙ albū est mēsura oiuz coloꝝ. ⁊ bn̄ dictū est ꝙ albū facit ad esse ⁊ ad cognitionē oiuz coloꝝ. ⁊ si alij colores bn̄ cognoscerēt seipos nō possent cognoscē quō sūt forme in mā. ⁊ quō mā pōt esse sub forma eoꝝ nisi priꝰ cognoscerēt quō materia posset esse sub forma. Intellectum materie sub priuatione: precedit intellectus materie sub forma ⁊ non solū forma facit ad cognitionem priuatiōis. sed etiā ꝓut cōparat ad ꝓpriū sibi facit ad esse qꝛ nō posset esse priuatio in mā nisi qꝛ apta nata est sibi esse forma. Sic ergo repimꝰ in coloribꝰ ꝙ sūt apti nati fieri circa idē ⁊ ꝙ color albꝰ facit ad eē ⁊ ad cognitionem oiuz alioꝝ loquēdo de cognitiōe simplr iō est mēsura oiuz eoꝝ. sed sic vnꝰ angelus nō facit ad cognitionem oiuz aliorum ideo non est mensura eorum.

Tertio querit utrū euum sit idē qd̄ eē euiternoꝝ: ⁊ quid addat super ipsuz. ⁊ videt ꝙ nō sit idē. qꝛ in euo est prius ⁊ posterius. nō est eni euū totū siīl ut videt. qꝛ si eēt totū siīl esset idē ꝙ eternitas. in euo ergo est priꝰ ⁊ posterius cū differat ab eternitate. Sed in esse angelorū nō est priꝰ ⁊ posterius ergo ⁊c. ¶ Pr. nūc eui ꝯtinuat euū qꝛ sic se videt hre nūc eui ad euū sicut nūc tpis ad tps. si ergo nūc eui est ꝯtinuatiuū eui ⁊ nō est ꝯtinuatiuū ipsius esse angelici. nō erit idē hoc ⁊ illud. ¶ Pr. tps est passio motꝰ ergo nō est idē ꝙ motꝰ. sed sicut se hz tps ad motū ita se hz euū ad eē. nō est ergo idē euū ꝙ eē. ¶ Pr. eē plus dpēdet a sua mēsura ꝙ ab essētia sz eē nō est idē ꝙ eēntia a q̄ minꝰ dpēdet. ergo mltomagis nō erit idē ꝙ sua mēsura a q̄ magis depēdet mēsura ipsiꝰ esse euū ergo ⁊c. ¶ Pr. plus differt eē ab euo ꝙ diuine psone cū sit sibi summa vnitas. sz diuine psone differūt realr ergo ⁊c. ¶ Pr. euū nō est in intellectu mō tm̄ sz est realr in ipo āgelo. ergo fac realē diaz in ipo. Nā qd̄ fac diaz solū ꝟz rōnē opz ut videt ꝙ solū cū rōne ⁊ intellectu eē hēat. nō est ergo idē realr ꝙ āgelus uel ꝙ eē eiꝰ. ¶ Pr. mensura hz rōnez esse qꝛ nos certificat de mēsurato. Sed cā differt realiter a cāto ergo ⁊c. ¶ Pr. angelus per suā sbam deuenit in cognitionē sui eē. ergo sba sua est mēsura sui esse. ⁊ ꝑ ꝯñs sba angeli uel eēntia se habet sicut euum respectu esse. dicit ergo euum ⁊ esse sicut essentia ⁊ esse. ¶ Pr. mensura est id per quod cognoscitur quantitas rei. mensura ergo ipsius esse erit id per ꝙ cognoscitur ipsum esse uel quantitas ipsiꝰ esse. Sed id per qd̄ cognoscit aliud est differens ab eo ꝙ cognoscit per ipm. qꝛ aliter non idem esset notiꝰ seipso ⁊ priꝰ seipso. ergo ⁊c. ¶ Pr. mensura refert ꝟm se ad deuz. sed mēsuratū refert ad mēsurā ꝟz rē. ut pōt haberi. 5. meta. Sed hic nō eēt nisi mēsura ⁊ mēsuratū realr differrēt ergo ⁊c. ¶ Pr. in quātitate extēsiōis ⁊ pfectiōis mēsura differt realr a mensurato ergo in quātitate durariōis. Sed euū mēsurat durationem esse ipsius angeli ergo ⁊c. ¶ In contrariuz est ꝙ mensura intrinseca nō differt realiter a mensurato. sed euū de quo hic loquimur est mensura intrinseca ipsiꝰ esse. ergo ⁊c. ¶ Pr. sicut se hz tps ad motū ita esse ad euū. ut pōt hri ex. 10. de di. no. sz tps idē est ꝙ motus ergo ⁊c. ¶ Pr. mēsura inuenta est ꝓpter ~~cognitionez~~ rei sz rō ~~cognitiōis~~ nihil videt addere realr supra rē cognitā. qꝛ vnū nihil addit realr supra ens. ¶ Pr. eternitas que est mēsura itrinseca ipsiꝰ esse diuini nihil addit realr sic ipz esse diuinū. ergo a simili qꝛ euū est mēsura itrinseca ipsiꝰ eē āgeli nihil addit realr sup eē eiꝰ.

Rñdeo dicendū ꝙ in hac qōne sic ꝓcedemus. qꝛ primo inuestigabimꝰ utrū tps sit idē ꝙ motꝰ. Ex hoc eni maxime habemꝰ viā ad inuestigādū. utrū sit idē eē ꝙ euū. videt eni euū cōpari ad esse sicut tps ad motū. Scd̄o declarādū erit quō qn̄ se hz ad tps lz eni multa de hoc sint supiꝰ dicta. bonuz est ~~eē~~ de hoc in hac qōne spāliter dicere. qꝛ cū euū habeat aliquā similitudinē cū tpe ⁊ ~~aut~~ ꝙ cū qn̄ nō solum ex ipso tpe. sed etiā ex ipso qn̄ aliqd poterimꝰ inuestigare de euo quō se habeat ad ipsum esse. Tertio specialiter cōparāduz est euū ad ipsuz eē qꝛ ex tali cōparatiōe aliqd apparebit utrū euū realiter differat ab esse euiterni. Quarto qꝛ nō sufficit cōpare euū ad eē nec sufficit scire ꝙ aliqd addat supra esse nisi sciuerimus qd addat. ideo vidēduz est quid addat ~~supra eē~~ uel nō euū supra esse. ex hoc eni maxime apparebit ueritas quesiti utruz addat aliqd realr supra esse uel non. Quinto ⁊ ultimo adducemus rōnes ad ꝓpositū ostēdētes ꝙ euū differat realiter ab esse. ¶ Propter primū sciendum est ꝙ si uolumus videre quō se habet tēpus ad motū ⁊ utruz realiter differat a motu. videndū est qd sit tps. ꝓpter qd̄ sciēduz ꝙ ut alias tactuz est tēpus est numerus motus ꝟm priꝰ ⁊ po-

sterius in motu ut sunt numerata ab aīa ut sepꝰ dictū
est cōplēt rōnez tpis prius ꝛ posteriꝰ in motu possūt
dupliciter ꝯsiderari. ꝓut vnū moueri succedit alteri
moueri. ita ꝙ est ibi dare moueri priꝰ ꝛ moueri poste
rius. uel ꝓut vnū mutatū esse est post aliud mutatum
esse. priꝰ ergo ꝛ posterius in motu uel dicēt duo mo-
ueri uel duo mutata esse se hñtia ꝫ prius ꝛ posteriꝰ.
sed cōstat ꝙ semꝑ inter duo moueri cadit aliqḋ muta
tū esse sicut inter duas partes lineales cadit aliquis
pūctus. sic etiā īter duo mutata eē cadit mediū ipsuz
moueri sicut īter duo pūcta in eadē linea cōtinua sem
per cadit linea media. si ergo tp̄s est numerus motus
ꝫm priꝰ ꝛ posteriꝰ. uel hoc erit ꝫm duo moueri inclu
dētia vnū mutatū eē. uel erit ꝫm duo mutata eē iclu-
dētia vnū moueri. videt aūt hoc mō magis eē accipi
endū tp̄s ꝫ duo mutata eē icludētia vnū moueri. qḋ
duplr pꝫ. qꝛ cū ista numeratio fiat ab aīa ꝛ aīa nō pos
sit accipe vnū nūc ut est finis vniꝰ moueri ꝛ ꝑncipiū
alteriꝰ. nō dino est ꝓprie dictū ꝙ tp̄s hoc mō sit nu-
merus motꝰ. i. sit motꝰ numeratꝰ ab aīa ꝫm priꝰ ꝛ po
steriꝰ. ut ꝙ aīa nūeret in motu duo moueri ꝯcludētia
vnū mutatū eē. Nā aīa nec pōt hoc facere fluxibilita
te ipsiꝰ nūc. iō dī in. 4. phic. ꝙ cū aliqs accipiat nunc
utēs vno tanꝙ duobꝰ. necesse est stare. ubi phs hanc
dīaz inuit iter pūctū ꝛ nūc qꝛ possumꝰ uti vno pūcto
tanꝙ duobꝰ videlꝫ ut est ꝑncipiū vniꝰ vie ꝛ finis al-
teriꝰ eo ꝙ pūctꝰ stat ꝛ qescit. sed nō possumꝰ uti eodē
nūc tanꝙ duobus videlꝫ tanꝙ sit principiū ꝛ finis qꝛ
nūc est in ꝯtinuo fluxu. uere eni idē nūc est ꝑncipiū ꝛ
finis ꝛ hꝫ vim duoꝝ. ſꝫ aīa ꝓpter suū ꝯtinuū fluxum
nō pōt uti vno nūc tanꝙ duobꝰ. nec pōt sic numerare
motū ut numeret priꝰ ꝛ posteriꝰ ꝓut ꝯtinuant ad nūc
idē. qꝛ idē nūc oporteret stare ꝛ qescere ut posset aīa
sic motū nūerare. ꝛ qꝛ tp̄s est numerus nō qlibet sed
numeratꝰ ab aīa cū aīa nō possit hoc mō nūerare pri
us ꝛ posteriꝰ in motu ꝫ ꝙ duo moueri cōtinuant ad
vnū mutatū esse. magis dicemꝰ aliā eē diffinitionem
tpis ꝓut priꝰ ꝛ posteriꝰ dicūt duo mutata eē ꝯcludē
tia vnū moueri. erit ergo tp̄s numerꝰ motꝰ numera-
tus. i. motꝰ numeratꝰ ꝫm priꝰ ꝛ posteriꝰ. qꝛ tp̄s est mo
tus numeratꝰ ꝫm duo mutata eē. uel duo nūc quorū
vnū se hꝫ ut priꝰ. aliō ut posteriꝰ. ¶ Scḋa via ad iue
stigādū hoc idē. ꝙ magis sit accipiēda diffinitio tpis
ꝓut prius ꝛ posterius dicūt duo mutata eē. ꝙ prout
dicūt duo moueri. pꝫ qꝛ duo moueri sunt mālīter par
tes quātitatiue tpis. nā sicut motꝰ mālīter est tp̄s. sic
pars quātitatiua motꝰ est mālīter pars quātitatiua
tpis. si ergo sic diffiniremus tp̄s ꝙ est numerꝰ motus
ꝫm prius ꝛ posterius ꝛ hiꝰ prius ꝛ posteriꝰ dicerent
duo moueri uel duo diuisibilia includētia vnū muta-
tuz esse siue vnū indiuisibile cū hiꝰ diuisibilia sint par
tes quātitatiue tpis. tūc partes quātitatiue tpis igre-
derent diffinitiōem eius. qḋ est ꝯtra phm in. 7. meta.
Dicamus ergo ꝙ utraqꝫ pōt esse diffinitio tpis. ſꝫ ma
gis est vna ꝙ alia. Nā prius ꝛ posteriꝰ ꝓut dicūt duo
indiuisibilia ꝯcludētia vnū diuisibile ut pꝫ aliquomō
per rōnes tactas magis ingrediunt diffinitionē tpis
ꝙ ut dicūt duo diuisibilia icludētia vnū diuisibile. qḋ
ut pateat vidēduz est quid icludit utraqꝫ rō. Nam si
aīa nō pōt uti vno nunc tanꝙ duobus. ꝛ ex hoc cōclu
dit ꝙ nō possit aīa hoc mō numerare motū. ꝛ per cō
sequēs ꝯcluditur ꝙ tp̄s nō sit numerus sic acceptus
ꝛ ꝙ illa nō sit diffinitio tpis. ideo videt cōcludere ar
gumētuz ꝙ nō sit diffinitio tēporis accepta formalit
ꝫm ꝙ reperit ibi numeratio aīe. sed nō cōcludit ꝙ nō
sit diffinitio tēporis sumpta mālīter. ſꝫ ꝙ hꝫ esse in re

extra nō considerato cōplemēto qḋ habet ab anima.
Nā ꝫcuꝫ in re extra ita uere sit ꝙ duo moueri uł duo
diuisibilia se hñtia ꝫm prius ꝛ posteriꝰ ꝯtinuatur per
vnū mutatuz eē siue per vnuz idiuisibile ex quo sic est
uere in re extra poterit esse talis diffinitio tpis nisi
accipiat sic prius ꝛ posterius ꝫm ꝙ tp̄s hꝫ esse māle
ꝫm esse ꝙ hꝫ in re extra. igit diffinitio alia perfectius
diffinit tp̄s qꝛ diffinit ipm ꝫm suum cōplemētuz ꝛ ꝫ
ꝙ est numeratuz ab aīa. ꝛ ꝫm etiā argumētū nō arguꝰ
it nullo esse diffinitiōe tpis ꝓut prius ꝛ posterius di-
cunt ipsa diuisibilia. dicemus eni ꝙ hiꝰ diuisibilia quo
rū vnuz se hꝫ ut prius aliud ut posteriꝰ possunt acci-
pi duplr. uel ꝓut sūt partes tpis. uel ꝓut sunt partes
motus. ꝓut aūt sunt partes tpis talia diuisibilia non
possūt ingredi diffinitionē tpiꝭ qꝛ tūc ut dicebat ptes
quātitatiue rei igrederet diffinitionē eius. Sꝫ prout
illa diuisibilia sunt partes motꝰ nō est incōueniēs sic
ingredi diffinitionē tpis. qꝛ ꝓut sunt partes motꝰ tp̄s
fundat in eis tanꝙ in sbo. Subiectū aūt pōt ingredi
ꝛ igredit diffinitionē passiōis. prius ergo ꝛ posteriuꝭ
ꝓut dicūt duo diuisibilia ingrediunt diffinitionē tpiꝭ
ꝛ nō ingrediunt. igrediunt quidē ꝓut se tenēt ex pte
motus. nō igrediunt aūt ꝓut se tenēt ex pte tpis ꝛ ꝓ
ut sunt partes tpis. Sed si accipiat prius ꝛ posterius
ꝓut dicūt duo idiuisibilia ꝯcludētia vnuz idiuisibile
sic priꝰ ꝛ posteriꝰ siue se teneāt ex pte motꝰ ꝓut dicūt
duo mutata eē. siue se teneant ex pte tpis ꝓut dicunt
duo nūc semꝑ poterūt igredi diffinitionē tpis. Nam
per duo idiuisibilia se tenētia ex parte tpis ꝛ ꝓut par-
tes tpis duo nunc poterit diffiniri tp̄s sicut diffinit li
nea per duo pūcta. Nā sicut linea est quedā lōgitudo
siue qdā diuisibile sic terminatū videlꝫ per duo pun
cta. sic dicemus ꝙ tp̄s est qdā diuisibile uel qdam
moueri sic numeratū videlꝫ per duo nūc quoꝝ vnuz
se hꝫ ut prius. aliud ut posteriꝰ. est ergo tp̄s numeruꝭ
motus. i. motꝰ sic numeratus per duo se habētia ꝫm
priꝰ ꝛ posterius. Si vō hiꝰ idiuisibilia quoꝝ vnuz se
hꝫ ut prius; aliud ut posterius. ꝫm ꝙ accipit numerꝰ
qui est tp̄s nō accipiat ꝓ duobꝰ nūc que sint idiuisibi
lia ex parte tpis ſꝫ pro duobus mutatis eē se tenenti-
bus ex parte motꝰ poterūt etiā talia idiuisibilia igre
di diffinitionē tpis. qꝛ sbm ꝛ ea que se tenēt ex parte
subiecti possunt ingredi diffinitionē passiōis motꝰ. er
go ꝛ mutata eē que se tenēt ex pte motus poterūt in
gredi diffinitionē tpis. imo sicut prius est ꝯsideratio
motus ꝙ tpis. ꝛ sicut motus nāli itelligētia precedit
tp̄s. sic mutatū eē nāli itelligētia ꝑcedit nūc tpis. mu
tatū eni eē uel id qḋ est initiū motꝰ ꝑcedit. nūc qḋ est
initiū tpiꝭ si ḡ ipa mutata eē ꝑcedūt ꝫm itellꝫ ipa nūc
sic pōt diffiniri tp̄s ꝓut est aliqḋ inclusum inter duo
nūc ꝛ ꝓut prius ꝛ posterius dicūt ipsa nūc poterit eti
am diffiniri ꝓut ipsa mutata eē. ¶ Et si queras utrū
sit idē nunc ꝛ mutatū eē. dicemus ꝙ nunc mālīter est
idē ꝙ sba rei mobilis. ut in qōne spālīter patebit. sicut
tp̄s idē est mālīter ꝙ motus. atn̄ ꝙ vnū ꝛ idē mobile
ꝛ vnū ꝛ idē nunc ꝫm rē sit multa nūc ꝫm eē ꝛ ꝫm rō-
nem. iuxta doctrinā traditā in quarto phic. esse nō po
terit nisi per aliud ꝛ aliud eē mutatum. sicut sortes in
theatro est aliter a seipso ꝓut est in foro ꝛ qꝛ cōpetit
sbe rei mobilis ꝙ dicat esse aliud ꝛ aliud nunc ꝓut
stat sub alio ꝛ alio mutato eē. etiā ipm mutatū eē ma
terialiter pōt dici eē idē ꝙ nūc. sed magis ꝓprie hoc
dicitur de ipsa sba rei mobilis ut patebit in qōne illa
utrū tp̄s qḋ mēsurat operatiōes angelicas positū ex
instātibus. ¶ Et etiā si queras utrū sit aliqḋ nūc ꝙ
nō presupponat mutatum eē. dicemus ꝙ si uera esset

opinio phi ꝙ nō esset dare principiū nūc in tpe nullū
eēt nūc ꝙ nō presupponeret mutatū eē. Sz ſz ueritā
tē ⁊ ſz sniaz fidei est dare primū instās tpis in quo in
cepit moueri celū ⁊ hi⁹ instās nō fuit fundamentū in
mobili mediāte mutatū eē qꝛ nullū precesserat moue
ri per qđ acquisitū eēt mutatū eē nisi accipem⁹ muta
tū eē large ꝓut dic̄ q̄libet nouitatē. fuit eni ibi qđdā
mutatū eē ⁊ quedā nouitas. qn̄ celū incepit eē cū pri
us nō eēt. accipiēdo ḡ mutatū eē large ſp ſba rei mo
bilis est idē mālit ꝙ nūc tpis ꝓut hi⁹ ſba stat sub ali
quo mutato eē hn̄s aliquē ordinē ad moueri. non ꝙ
quelibet ſba mobilis sic accepta sit hi⁹ sicut nō quli
bet mot⁹ est idē mālit ꝙ tps. ſz ſba primi mobil sic ac
cepta est idē mālit ꝙ nūc. Substātia ḡ primi mobilis
ꝙ hn̄s ſb tali mutato eē qđ nouit icepat eē, ꝓut habuit
ordinē imediatū ad motū sequētē primū nūc tpis qđ
nūc ita fuit pricipiū futuri ꝙ nō fuit finis p̄teriti quia
nullus p̄cesserat mot⁹ ⁊ nullū p̄cesserat tps nisi ima-
ginatū. qn̄ aūt nō ulteri⁹ mouebit celū eadē ſba celi
ꝓut stat sub ultimo mutato eē hn̄s imediatū ordinez
solū ad motū p̄cedētē ⁊ nō ad seqntē erit ultimū nūc
tpis qđ erit ita finis p̄teriti ꝙ nō erit principiū futuri
eadē etiā ſba in oib⁹ mutatis eē itermedijs est nunc
qđ est principiū futuri ⁊ finis p̄teriti. ꝓpt qđ vnū est
nūc ſz rē in toto tpe qꝛ ipsa ſba rei mobil est tale nūc
realr. differēs aūt ſm rōnez qꝛ ipsa ſba rei mobil ſm
ꝙ est sub alio ⁊ alio mutato eē differt ſm rōnē a seip
sa. Siqs aūt oino ꝯcederet ꝙ in primo istāti tpis nō
oportuit eē aliqđ mutatū eē. qꝛ si celū fuisset eternuz
⁊ icepisset moueri in tpe eēt dare istās in quo icepis-
set tps ⁊ tn̄ in illo istāti nō fuisset aliqđ mutatū eē. di
ceremus ꝙ si sic eēt ipsa ſba rei mobil icipiēs moueri
uel imediate se hn̄s ad motū: ita ꝙ iter eā ⁊ motum
nulla intercidisset mora illa ſba sic se hn̄s fecisset pri
mū nūc. Sz circa hoc diuti⁹ uagari nō expedit. Suf
ficiat aūt ad presens scire ut inferi⁹ manifeste ꝓbabit
ꝙ nūc tpis de quo hic loqmur est ſba rei mobil. non
ipsa ſba absolute accepta. ſz ꝓut se hʒ hoc ⁊ hoc mō.
ita ꝙ ipʒ nūc tpis supra ſbam primi mobil quādā ha
bitudinē addit ⁊ sic nūc est idē mālit ꝙ ſba primi mo
bilis. ita tps mālit est idē ꝙ mot⁹ qđ pʒ ex utraqꝫ diffi
nitiōe tpis. Nā si diffiniat tps ꝙ est nūs mot⁹. i. mot⁹
numerat⁹ ſm pri⁹ ⁊ posteri⁹ ita ꝙ prius ⁊ posterius
accipiat ꝓ ipsis moueri. ita ꝙ ipsa moueri ꝓut vnuz
est pri⁹ aliud posteri⁹. ita ꝙ talia moueri ꝓut sunt nu-
merata ab aīa cōpleat rōnem tpis. si sic est pʒ ꝙ tps
est idē mālit ꝙ mot⁹. Nā hoc mō loquēdo ipa moue
ri ſm se erūt mot⁹ ⁊ erūt partes mot⁹. ipsa etiā eadē
moueri ut sūt numerata ab aīa erūt tps ⁊ erūt partes
tpis. ⁊ qꝛ illa moueri ſm se sumpta ⁊ ut sūt numerata
nō differūt realr a seipsis ⁊ sūt idē mālit. ſz nō sūt idē
formalr. qꝛ nō accipiunt ſm eadē rōnez. iđ tps ⁊ mo-
tus idē sūt mālit. eadē eni res aliter ⁊ alit est mot⁹ ul
est act⁹ mobil ⁊ est tps ut ibi numerat pri⁹ ⁊ posteri⁹
Si vō accipiat tps ſm diffinitionē aliā magis ꝯgruā
ut dicat tps est numer⁹ mot⁹. i. motus numerat⁹ ſm
pri⁹ ⁊ posteri⁹. i. ſm duo nūc quoꝝ vnū se hʒ ut prius
aliud ut posteri⁹: pʒ ꝙ idē est tps ꝙ mot⁹. Nā mot⁹
ſm se ꝯsiderat⁹ ⁊ sic numerat⁹ nō dicit aliā ⁊ aliā rez
ſz dicit eādē rez aliter ⁊ alr acceptā. ꝙ aūt hec sit ma
gis ꝓpa diffinitio tpis pʒ per phm in. 4. phic. dicentez
ꝙ cū aīa ipsa duo nūc hoc qdē pri⁹ illud aūt posteri⁹
tūc hoc dicim⁹ eē tps. igit pri⁹ ⁊ posterius cadētia in
diffinitione tpis vident magis inspicē duo indiuisibi
lia siue duo nūc icludētia motū ꝙ duo diuisibilia siue
duo moueri includētia mutatum esse cum dicit phs.

qui nō percipit motum non percipit tempus. potissi-
me intelligendum est de motu sic numerato per duo
nūc quoruz vnum est prius ⁊ aliud posterius. ¶ Et
si queratur cuiusmodi sit hec numeratio motus. dice-
mus ꝙ hoc mō numerat mot⁹. qꝛ quāto nūc posteri⁹
magis p̄cipim⁹ distare a priori tāto dicim⁹ motū esse
maiorē. iđ illi qui dicunt fabulose dormiuisse in sar-
do. cū diu valde dormiuissēt putauerūt se paꝝ uel ni
hil dormiuisse qꝛ nō p̄ceperūt distātiā iter nūc in quo
fuerūt excitati ⁊ nūc in quo dormire ceperūt. ⁊ iđ nō
p̄cipiētes q̄tuz vnū nūc erat posteri⁹ alio ⁊ q̄tū erat
distās ab alio dicunt nō p̄cepisse tps. quicqd tn̄ sit de
hoc ⁊ quō diffiniat tps ſp mālit est idē ꝙ mot⁹. ⁊ qꝛ
ut dictū est. pʒ per dioᵐ. 10. ca. de di. no. ita se hʒ euū
ad eē ſz ꝙ tps ad motū. dicem⁹ ꝙ sicut idē est mālit
tps ꝙ mot⁹. ita mālit est idē euū ꝙ euiternoꝝ eē. ad
dit eni ipm euuz quādā hitudinē supra eē euiterno-
rū. sicut tps addit quādā hitudinē supra motū. ꝙ aūt
tps nihil realit addat supra motū pʒ per cōment. in
4. phic. dicētē ꝙ nō pōt aliqs dicē ꝙ tps est si aīa nō
erit: nō qꝛ mot⁹ est si aīa nō fuerit. tolle ḡ aīam rema
net mot⁹. ſz nō remanet tēpus. est ḡ tēpus aliqd pret
aīaz ⁊ hʒ eē pret aīaz. ſz hʒ eē mālr. formalitatē autē
⁊ cōplemētū hʒ ab aīa. qꝛ solū dicit quādā hitudinē
supra motū ad quā hitudinē facit aīa. sic ergo ⁊ euuz
idē erit mālit ꝙ eē euiterni qꝛ nō addit nisi quādam
hitudinē supra illud eē. que aūt sit illa hitudo infra
dicet. ¶ Aduertēduz tn̄ ꝙ hitudinē quā addit euū
supra esse nō facit aīa. iđ ad eē euinihil facit aīa. esset
eni euū formalr ⁊ in actu dato ꝙ nō eēt aīa. ſz nō eēt
tps ſm illud foꝛale cōplemētū si aīa nō eēt. ¶ Uiso
quō tps se hʒ ad motū ⁊ ex hoc declarato quō euū ē
idē mālr ꝙ ~~euiternū~~ sic tps ē idē mālr ꝙ mot⁹. uolum⁹
declarare quō se hʒ qn̄ ad tps qꝛ ex hoc manifestabit
aliq mō quō se hʒ euū ad eē. qꝛ euuz nō solū hʒ silitu
dinē cū tpe ſz ēt hʒ silitudinē cū qn̄. Nā qn̄ ē effect⁹
~~tpis~~ ⁊ est id qđ reliquit ex adiacētia tpis. ⁊ sicut qn̄
ē effect⁹ alicui⁹ mēsure ⁊ ē id ꝙ reliquit ex adiacētia
tpis ⁊ alicui⁹ mēsure. sic euū ē effect⁹ alicui⁹ mēsure qꝛ
ē effect⁹ eīnitatis. ⁊ cātur ex assistētia eīnitatis. ſz qn̄ i
istis iferiorib⁹ nullā rē addit supra id in quo fūdat. ſz
solū addit hitudinē q̄dā ut pōt patē taz ex simplicio
sup predicamenta ꝙ per boetium in libro de eterni-
tate. ait eni simplici⁹. ꝓtinus abstulit predicamētum
ipsius qn̄. qꝛ ut dicit colligebat prima gn̄a sub minori
numero. ⁊ nō mltū aliqd attribuebat uarietatib⁹ itel
lectui ⁊ significationū. p̄dicamētū ḡ ipsi⁹ qn̄ sumptū
est solū ſz hitudinē quādā nullā tn̄ rē addit supra su
uz fūdamētū. euū ḡ qđ fūdat in eē euiterni siue cōpa
ret ad hi⁹ eē sicut tps ad motū siue sicut qn̄ ad suū fū
damētū semp cogimur dicē ꝙ nullā rez addat supra
hi⁹ eē. ſz solū hitudinē quādā. ¶ Habito de compa
tione eui ad tps ⁊ ad qn̄ ⁊ utraqꝫ via aliq̄liter iuesti-
gata. ꝙ euū nullā rē addat supra eē. uolumus euū cō
pare ad ipsuz eē ⁊ ōndē ꝓpositū. ꝓpt qđ sciēdū ꝙ ſz
ponētes vnū euū oiuz euiternoꝝ ſm eos euū illō est
in primo euiterno ⁊ primo mēsurat eē ipsius euiterni
⁊ per illud eē mēsurat eē oium alioꝝ euiternoꝝ. ſm
hos quidē si crearet angelus aliqs supra supremū an
gelū in illo angelo nouit creato icipet eē euū. qꝛ iter
euiterna ille esset simplicior. ⁊ si suprem⁹ angelus de
sineret eē icipet euū eē in. b. qui imediate se habebat
ad. a. ⁊ ꝯ per creationē angeli uel per annihilationē
nulla mutatio ſm rē per se loquēdo fit in alio angelo
absqꝫ mutatiōe reali. ſm hi⁹ pōnez poterit icipe esse
euū in aliquo angelo in quo pri⁹ nō fuerat uel desinē

esse in aliquo in quo pꝰ fuerat nulla mutatiõe facta te ali in ipso. Sed ꝗꝛ tale est formalr non dicit rez sed habitudinem rei. ꝙ enim tale non est aliqua res ſm se. ſ; est res sub aliq̃ hitudine qua hitudine deficiente oꝫ illõ deficere euũ ergo ſm hãc rõnẽ nullã rẽ addit supra eẽ in quo fundat. ſ; ꝙ isti dicũt de primo euiterno. dicemꝰ nos de quolibet euiterno. Nã in quolibet euiterno h; eẽ euũ ꝙ est mẽsura sui eẽ. ⁊ nõ mensurat aliorꝫ eẽ. S; ponẽtes vnitatẽ cui ponũt illud mẽsurare eẽ in quo fundat. ⁊ ẽt ꝑ illud mẽsurat eẽ aliorꝫ euiternorꝫ. plus ḡ dãt ipsi euo ꝙ̃ nos demus. ꝗꝛ nos non ponimꝰ ꝙ euũ mẽsurat aliud eẽ ꝙ̃ illud in quo fũdat. ſ; ipsi ponũt ꝙ mẽsurat eẽ in quo fundat ⁊ per illud mẽsurat alia eẽ. Si ḡ ponẽtes vnũ euũ plus dãt euo ꝙ̃ nos demus ⁊ ſm positionẽ eorꝫ cogimur ponẽ ꝙ euũ nullã rẽ addit supra suũ fundamẽtũ siue supra eẽ ꝗꝛ põt icipe eẽ in aliquo ⁊ desinere eẽ nulla mutatiõe facta in ipso cogimur ⁊ nos ponẽ ꝙ euũ nullã rẽ addat supra suũ fũdamẽtũ siue supra eẽ in quo fundat. dicemꝰ ḡ ꝙ sicut ponẽtes vnũ euũ ⁊ ponẽtes ipm in esse ꝑmi euiterni cogunt dicẽ illud euũ nõ eẽ rẽ aliã ab eẽ primi euiterni. sic nos ponẽtes euũ in eẽ cuiuslibet euiterni dicemꝰ ipm nõ eẽ aliã rẽ a quolibet tali eẽ. ¶ Postq̃ multiplr iuestigauimꝰ utrũ euũ rẽ aliq̃ addat supra eẽ euiterni. volumꝰ declarare qd addit. ꝗꝛ ex hoc potissime apparebit vitas quesita. dicemꝰ ergo sic tps addit supra motũ numerꝫ. sic euũ supra eẽ addit vnitatẽ uel simtatez. dicemꝰ eni ꝙ vnitas triplicit põt sumi. Nã est vnũ qd ꝯuertit cum ente. ⁊ est vnũ qd est ꝑncipiũ nũeri. ⁊ possumꝰ dicẽ ꝙ est vnũ in quo ꝯsistit rõ eui. sic ⁊ in aliq̃s modis põt accipi vnũ. si in aliq̃s repiat. vnũ eni ꝙ ꝯuertit cũ ente dicit indifferentiã quãdã. hiꝰ aũt indifferẽtia ꝯsequit oẽ ens. quelibet eni forma dat rei ꝙ sit ⁊ ꝙ sit hoc ⁊ ꝙ nõ sit aliud ab hoc. q̃libet eni ens h; aliqd eẽ per qd est in distinctũ a se ⁊ distinctũ ab alio. ut ḡ forma dat eẽ positiuum ⁊ ꝓut dat rei ꝙ habeat eẽ dat eẽ ꝙ sit ens. Sed ꝓut dat rei eẽ ꝑmitiuũ ⁊ ꝓut dat ei ꝙ sit indistincta a se ⁊ distincta ab alio dat ei ꝙ sit qd vnũ: ⁊ ꝗꝛ tale eẽ primitiuũ ꝯsequit q̃libet eẽ positiuũ idõ tale vnũ ꝯsequit q̃libet ens. vnũ ḡ ꝙ ꝯuertit cũ ente opponit distinctiõi. ut est idẽ esse sic vnũqdq; eẽ a se nõ distinctũ. ſ; vnum qd est in ꝑnm numeri opponit discõtinuatiõi. idẽ est eni eẽ tale vnũ ꝙ eẽ nõ discõtinuũ. idõ dꝫ in. 3. phic. ꝙ ex diuisiõe ꝯtinui fit additio ad nũm. diuisio ḡ ꝯtinui facit numerꝫ. i diuisio facit vnitatẽ que ẽ ꝑncipiũ numeri. imaginabimur qdẽ ꝙ nũs qui est differẽtia q̃titatis. ergo ꝙ est ꝑncipiũ numeri est idẽ ꝙ ꝯtinuũ. diuerse ḡ res ꝯtinue faciũt numerꝫ que est species q̃titatis. eadẽ eni q̃titas ut ꝑficit res in cõpatiõe ad suas ptes dat ei ꝙ sit qd ꝯtinuũ. ⁊ idẽ est ꝙ q̃ntitas ꝯtinua diffinit per cõparationẽ ad ptes. eadẽ eni res que est quãtitas ꝯtinua ⁊ que dat rei ꝙ sit qd q̃tũ cõtinuũ ꝓut ꝑficit rẽ in cõpatiõe ad partes. eadẽ. s. res ꝓut ꝑficit eã in se dat ei ꝙ sit qd vnũ ꝙ sit pricipiũ numeri. idõ vnũ qd diuidit ut cõtinuũ. ut in q̃onibꝰ supra siniarꝫ diffusius dixìmꝰ. vnũ ḡ ꝙ est palmus nũeri opponit discõtinuatiõi. ſ; vnũ ꝙ est de rõne formali eui opponit successiõi. qcquid eni h; successionẽ h; partez post partẽ nõ est ḡ vnitũ nec est totũ sil. S; ꝗꝛ successionẽ ⁊ ꝙ nõ mẽsurat motũ mẽsurando post partez ⁊ ꝗꝛ hoc nõ est sine q̃dam mutatiõe. idõ tps nõ mẽsurat motũ mõ vnito. Sed magis in nõ nũerato. vñ de rõne formali eiꝰ est ꝙ sit nũs. ſ; euũ est mensura tota sil. idõ de rõne eiꝰ est quedã vnitas. euũ ḡ addit supra eẽ euiterni. quedã modũ eẽndi. ut ꝙ illud eẽ h; talẽ modũ essendi qd est totũ simul. ideo mẽsurat euo ⁊ fundat in eo rõ cui. ex quo apparet quõ 5 est cõpatio tpis ad motũ. sicut cui ad eẽ euiterni. Nã sicut in motu accipiẽdo ptẽ post ptẽ possumꝰ scire quãtitatẽ motꝰ ꝙ̃ mẽsurat tps. sic ꝯsiderãdo quõ eẽ euiterni est totũ sil possumꝰ scire quãtitatẽ ipsiꝰ eẽ ꝗꝛ ex hoc sciremꝰ ip; ſm nãe cursũ eẽ perpetuũ. Scimꝰ ḡ uel scire possumꝰ quãtitatẽ motꝰ per tps. ⁊ scimꝰ uel scire possumꝰ q̃titatẽ ipsiꝰ eẽ per euũ. ꝓpt qd silr cõpat euũ ad eẽ sicut tps ad motũ. Rursus sicut nũs qui est de rõne tpis nõ cadit in diffinitiõe motꝰ. ſ; motꝰ est actꝰ entis in potẽtia ſm ꝙ in potẽtia uel est actꝰ mobilis ſm ꝙ mobile sic vnitas est simtas que sũt de rõne formali eui nõ cadũt in diffinitiõe ipsiꝰ eẽ. ſ; dicemꝰ ꝙ eẽ est actꝰ entis in actu ſm qd est in actu uel actꝰ existis. Ex hoc ergo ꝙ scimꝰ qd addit euũ supra eẽ euiini. ꝗꝛ addit quedã modũ eẽndi. ut ꝗꝛ addit rẽ aliq̃ supra eẽ euiterni. illõ eni idẽ eẽ euiterni ꝯsideratũ ſm se est q̃dã eẽ. ꝯsideratũ aũt ut est totũ sil ⁊ ut nõ h; partẽ post partẽ h; rõnez eui. ¶ Hijs aũt oibꝰ prelibatis volumꝰ adducere rõnes ꝓbãtes ꝙ euũ nõ addat rẽ aliq̃ supra eẽ. dicemꝰ eni ꝙ euũ mẽsurat quãtitatez duratiõis ipsiꝰ eẽ sicut eni per tps possumꝰ scire q̃tũ durat motꝰ. ita per euũ possumꝰ scire q̃tũ durat eẽ. tribus ergo rõnibus ostendemꝰ ꝓpositũ. prima rõ sumet ex pte q̃titatis esse. scda ex parte duratiõis. tertia ex parte ipsiꝰ esse.

¶ Propter primũ sciẽdu; ꝙ in motu ista se hñt per ordinẽ. ꝗꝛ ꝑmo est ꝯsiderare ip; motũ in se. scdo ẽ numerare ipm ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ. tertio est scire quãtitatem eius. Si ꝯsideres rez ipaz que est motus in se sic hẽs ipm motũ. ſ; si ꝯsideres numerꝫ ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ sic habes tps. sed tertio si ꝯsideres quãtitatẽ ipsiꝰ motꝰ sic habes illud qd de motu mẽsurat tps. ꝯsideratio igit ipsiꝰ motꝰ ſm se precedit ꝯsideratione; tpis. ideo dr tps esse accidẽs motꝰ uel passio motꝰ ꝗꝛ ꝯsideratio tpis presupponit ꝯsiderationẽ motꝰ ⁊ h; se q̃si aliqd supadditũ illi ꝯsideratiõi sicut actio ⁊ passio que sũt idẽ realr cũ ipso motu ut calefacere ⁊ calefieri sũt idẽ realr cũ ipso motu ad calorẽ. attñ dicuntur actio ⁊ passio fundari in motu. fũdat eni actio in motu ⁊ motꝰ in actiõe. ꝙ p; ꝗꝛ ipsa calefactio ⁊ ipse motus ad calorẽ nõ ſm eadẽ rõnẽ dicit motꝰ actio ⁊ passio ſm qd ipsa calefactio ut est iductiua forme caloris. ⁊ ut est aliqd caloris uel ut est actus calefactibilis sic est motꝰ. Sed ut hiꝰ calefactio est ab agẽte sic est actio ut recipit in passo sic est passio. ut ḡ calefactio est calefactibilis ⁊ ut est actꝰ mobilis sic est motꝰ. sed ut est actus hoc mõ ꝗꝛ est ab agente tanq̃ cãnte actionez ⁊ in passo tanq̃ in recipiẽte hiꝰ actionẽ ab alio sic est actio ⁊ passio. circũscribat eni ordo agẽtis ad patiẽtẽ: ⁊ ecõuerso. ⁊ intelligat ordo hiꝰ actiõis successiue que est calefactio ad ipsu; ⁊ calefactibile siue ipsu; mobile habebit rõ motꝰ. ¶ Declarauimꝰ ergo quõ actio ⁊ passio ⁊ motꝰ dicũt vnam rez ⁊ eadẽ. ⁊ ostẽdimꝰ quõ vna ⁊ eadẽ res se h; ut sit motꝰ ⁊ actio ⁊ passio. dolumus declarare quõ motꝰ fundat in actione ⁊ actio in motu. quõ aũt motꝰ fundat in actiõe facile est videre. Na; semp posterius fundat in priori. cum ergo motꝰ sit aliqd ab agẽte in passo ꝗꝛ omne ꝙ mouet ab alio mouet. prius itelligimus ꝙ motus sit aliqd ab agẽte ⁊ sic est actio: ⁊ postea intelligimus ꝙ illud aliqd ab agẽte recipiat in passo ⁊ sic est passio. ultimo aũt intelligimus ꝙ per id ꝙ recipit passu; ab agẽte tẽdat ad ꝑfectionẽ aliq̃ ⁊ sic est motus. illa ergo eadẽ res ut est ab agente est actio ut recipit in passo est passio ut est via ad acquirẽdã aliquã ꝑfectionẽ

est motꝰ. ſm hūc ergo modū motus fundat in actiõe tanꝙ̄ posteriꝰ in suo priori qꝛ priꝰ itelligit passū aliqd recipe ab agēte ꝙ̄ itelligat per hiꝰ receptū ire ad pfectionē aliq̄. rursus qꝛ motꝰ vno mõ sumptꝰ est in plus ꝙ̄ actio. qꝛ ſm phm in primo de gñatiõe caº de tactu. mouere est in plus ꝙ̄ agere. Nā agere ꝓpe sumptū opponit passiõi. nõ ergo agit hoc mõ loquēdo nisi ꝙ alterat qꝛ nõ agit nisi qꝛ alterat ⁊ patit. ſ; nõ omne qd̄ mouet alterat nec omne qd̄ mouet alterat. est itaqꝫ mouere in plus ꝙ̄ agere ⁊ motꝰ in plus ꝙ̄ actio. hoc ergo mõ mouere est priꝰ ꝙ̄ agere ⁊ motus in plus ꝙ̄ actio. Sicut magis cõe est priꝰ ꝙ̄ minꝰ cõe ⁊ qꝛ posteriꝰ fundat in priori. qꝛ ḡ sic est actio ⁊ passio dicunt fundari in motu nõ obstante ꝙ sint eadē res cū motu. sic qꝛ ꝯsideratio tpis ꝑsupponit ꝯsiderationē motus dr̄ tpa in motu fundari. ꝯsideratio ḡ ipsiꝰ motus ꝑcedit ꝯsiderationē tpis: ſ; ꝯsideratio tpis ꝑcedit cõsiderationē quãtitatis motꝰ. eadē eni res ut est actus mobilis dr̄ motꝰ. ut est numeratꝰ per priꝰ ⁊ posterius dr̄ tps. ut aūt ex hac nūeratiõe ptis post partē cõpetit ei hēe quādā extēsionē ⁊ quādā durationē dr̄ qd ꝙ̄tuz. motꝰ ergo primi mobilis ⁊ tps ⁊ ꝙ̄titas durationis eiꝰ vnā ⁊ eadē rē dicūt aliter ⁊ ali ꝯsideratā. ex hoc apparet ꝙ rõ mēsure ꝑcedit rõnē mēsurati si cõsideret illud ſm qd̄ mēsura mēsurat mēsuratū. tēpus eni mēsurat motū qꝛ mēsurat quātitatē durationis eiꝰ que sequit ꝯsiderationē tpis. sic ēt dicemꝰ in ipso euo nā eadē res ut est actꝰ euiterni dr̄ eē: ut est talis actus que est totū silr̄ dr̄ euū. vt est aūt sic totū silr̄ qꝛ est perpetuū sic hꝫ quēdā modū ꝙ̄titatiuū. qꝛ scimꝰ ex hoc quātū durat qꝛ durabit in ꝑpetuū. euū ergo mēsurat esse angelicū ꝙ̄tuz ad ꝙ̄titatē durationis eiꝰ. qꝛ ex hoc scimꝰ qꝛ illud eē dꝫ tm̄ durare. qꝛ ip̄z scimꝰ eē totū silr̄ prius ḡ intelligimꝰ ꝙ sit in euiternis eēndi silr̄tas. et postea itelligimꝰ ꝙ ſ; hūc ordinē quē videmꝰ in illo eēndi perpetuitas possꝫ eni deꝰ hiꝰ ordinē imutare ⁊ posset annihilare euiterna si uellet. ſ; per hūc ordinē quē videmꝰ quecūqꝫ habent eē eui. ⁊ hñt eē totū simul illa dicunt eē perpetua. illud ḡ qd̄ mēsurat euū in euiternis videlꝫ quātitas durationis siue perpetuitas eēndi est qd posteriꝰ ipso euo. qꝛ priꝰ itelligimus eē angelicū eē totū silr̄ in quo stat cõpletiꝰ rõ eui. ⁊ postea itelligimus ꝙ illud eē sit perpetuū in quo stat quātitas durationis eiꝰ. ꝓprietas ergo eēndi in euiternis ⁊ silr̄tas eēndi nõ dicūt aliā ⁊ aliā rē hoc ⁊ illud. Sed dicūt quosdā modos eēndi. Nā hēe eē silr̄ ⁊ eē perpetuū nõ dicūt aliquā aliā rē supra eē. S; dicunt quēdā modū eēndi. cū eni dicimꝰ ꝙ euiternū hꝫ eē. ⁊ postea dicimꝰ ꝙ hꝫ eē silr̄. in hac scd̄a locutiõe nõ dicimꝰ aliq̄ rē supra eē ſ; exprimimꝰ quēdā modū eēndi exprimimꝰ eni cuiusmodi sit illud eē. qꝛ est totuz silr̄. si aūt ulteriꝰ dicamus ꝙ illud eē sit totū silr̄ ⁊ sit ꝑpetuū in hac ēt tertia locutiõe nullā rē dicimꝰ supra eē. ſ; solū exprimimꝰ modū eēndi. exprimimꝰ eni cuiusmodi sit illd̄ eē qd̄ est totū silr̄ qꝛ est perpetuū. ex hoc ergo possumꝰ sic arguere ad ꝓpositū. euū supra eē addit silr̄tatē sed hoc nõ dicit aliquā rē; supra eē sed dicit quēdā modū eēndi: ergo ex parte ipsius eē pꝫ ꝙ euū nullā rē addit supra eē ſ; exprimit quēdā modū eēndi. Scd̄o qd̄ē hoc pꝫ ex parte ꝙ̄titatis siue ex parte perpetuitatis eēndi qua mēsurat euū. Nā ipsa perpetuitas eēndi nullā rē addit supra eē. Si igit intellectꝰ ipsius eē ꝑcedit itellectū silr̄tatis eēndi. ⁊ itellectus silr̄tatis ꝑcedit intellectū perpetuitatis qꝛ prius itelligimus ꝙ euiterna habeat eē ⁊ postea intelligimꝰ ꝙ illud eē sit simul ⁊ postea ꝙ illud eē sit perpetuū. Si perpetuū illud nullā rē supra eē ⁊ silr̄tas essendi que est media eē se tenet cū eē ꝙ̄ perpetuitas: multomagis nullā rē addit supra eē. qꝛ ergo silr̄tate eēndi consistit rõ eui euū nullā rē addit supra eē euitni. Tertio qd̄ē pꝫ ꝙ ex parte durationis eui. Nā cuū uel ipsa duratio eē euiternoꝝ uel est idē qd̄ mēsura hiꝰ durationis: si euū sit ipsa duratio. qꝛ tandiu res durat ꝙ̄ diu est. ⁊ qꝛ nihil aliud est rē durare ꝙ̄ rē esse ⁊ rez ulterius nõ durare ꝙ̄ ulterius nõ eē. duratio nõ dicit aliud ꝙ̄ ipsum eē. ſ; duratio rei ⁊ eē rei dicūt vnā ⁊ eandē rem ſm aliā ⁊ aliā rõnez. eadē eni res ſm qd̄ est actꝰ entis ut actu ut est in actu uel ſm qd̄ est actus exñtis ut est exñtēs dr̄ eē rei. ſm eni ꝙ est res illa ꝯtinuatur in tali eē uel in tali eētia dr̄ duratio eius. Si ergo duratio rem ullā addit supra eē qꝛ esse ⁊ esse hoc mõ ꝙ duret uel ꝙ ꝯtinuet in tali eē nõ dicit rē aliā ab ipso eē. sed solū in hoc exprimit modus essendi. Si ergo euū sit idē qd̄ ipsa duratio euiterni euū nullā rē addit supra eē ipm. Si aūt dicat ꝙ duratio euiterni nõ est idē qd̄ euū. ſ; est id ꝙ mēsurat per euū. cū mēsura ſm intellectū sit prior mēsurato. Si eni eui nõ est ipsa duratio eēndi. ſ; est id qd̄ mēsurat durationē ipsiꝰ eē. tūc euū ſm intellectū ex eo ꝙ mēsurat durationē ipsius esse imediatius se habebit ad eē ꝙ̄ ipsa duratio que mēsuratur per euū. Sed si ipsa duratio nõ dicit rem aliā supra eē. multomagis ⁊ euū qd̄ est mēsura durationis imediatiꝰ se hꝫ ad eē nullā rē addit supra esse. sicut nec ipsa duratio. ergo ex parte ipsiuꝫ eē ⁊ ex parte perpetuitatis eius ⁊ ex parte durationis eiꝰ pꝫ ꝙ euū in euiternis nullā rem addit supra esse.

Ad primū dicendū ꝙ esse euiterni est totū simul nec tm̄ ꝓpt hoc est idē qd̄ eternitas. qꝛ aliṫ est silr̄tas ipsius eē euiterni siue ipsiꝰ eui ⁊ eternitatis. qd̄ quõ sit infra patebit. In qõne eni illa utrū in euo sit successio patebit ꝙ simr̄tas eui ⁊ simultas eternitatis multū differūt. ¶ Ad 2m dicendū: ꝙ euū nõ idiget ꝯtinuatiõe eo mõ quo indiget tēpus. Nā tps hꝫ partē ⁊ partē ⁊ iõ nõ põt eē ꝯtinuuz nisi itelligat aliqd ꝙ ꝯtinuet partes tpis. S; euū est totū simul ⁊ nõ idiget tali cõtinuatiõe. nūc ergo eui nõ ꝯtinuat euū ꝙ ꝯtinet partē cū parte sicut ꝯtinuat nūc tpis. attū aliquē modū ꝯtinuatiõis possumꝰ ibi assignare. dicemꝰ eni ꝙ sicut nūc fluēs facit tps ⁊ nūc tpis per suū fluxū ꝯtinuat tps. qꝛ tādiu durabit ꝙ diu durat fluxꝰ ipsius nūc. ita nūc stans facit euū. ⁊ nunc eui per suū stare ꝯtinuat euū. nā tādiu durabit euum ꝙ̄ diu stabit nūc eui. ꝙ ergo arguebat ꝙ nūc eui nõ cõtinuat eē. dici dꝫ ꝙ nunc eui est idē qd̄ sb̄a euiterni. et eē ipsius euiterni dat ⁊ persistit cõtinuat in suo statu per sb̄am euiterni in qua suscipit. ¶ Ad 3m dicēdū: ꝙ tpa lꝫ sit passio motꝰ est tm̄ idē maliter qd̄ motꝰ. dr̄ eni tpa fundari in motu tanꝙ̄ in subiecto. qꝛ ꝯsideratio ipsius tpis presupponit cõsiderationē ipsius motus. sic cõsideratio passiõis presupponit cõsiderationē subiecti. opꝫ ḡ ibi large accipe passionē. ⁊ large accipe sb̄m. Nā aliqd eē in aliquo uel aliqd eē sb̄m alicuius. uel aliqd eē cām alicuius si large loqmur de talibus oĩa hec de eis uerificari possunt. dicimus enim vniuersalia eē in particularibus. gña eni eē in speciebus ⁊ tm̄ genus in specie est idē ꝙ spēs. ⁊ vniuersale in particulari est idem ꝙ participare. dicimꝰ ēt ꝙ passio est effectꝰ actiõis ⁊ tm̄ actio ⁊ passio eādē rem dicūt. dicimꝰ ēt ꝙ oĩs actio in motu firmabit ⁊ tm̄ actio siue ip̄z agere est qd̄dā mouē. nā calefacē agere est: calefacere quodā mõ nõ alterare est idē. est eni ꝙ motus ꝙ actio ⁊ tm̄ motꝰ dr̄ eē sb̄m actiõis. sic ⁊ in ꝓpo

sito. licet idē sit mot⁹ qd̄ tps: nō est tñ inconueniēs motum esse sbm rōis. sic ⁊ in ꝓposito lz idē sit realr euū ꝙ esse: attñ qꝛ ſm aliā ⁊ aliā rōnez sumit euū ⁊ eē. iō vnū pōt fundari in aliquo. uel possum⁹ aliter respondere ad argumētū. dicēdo ꝙ euū nō est passio ipsi⁹ eē sicut tps est passio mot⁹ ut parebit in q̄one sequenti. supponebat argumētū sic ꝙ nō erat sic. prima tñ responsio ~~rez aliter~~ ē. qꝛ lz euū nō possit dici passio ipi⁹ uerū est tñ ꝙ fundat in ipso eē. Si ergo fundat in eē vnū fuit declarare quō possit esse idē realiter ꝙ esse. ¶ Ad 4m dicēdū: ꝙ si uolum⁹ saluare hāc ꝓpositionē ꝙ eē euiterni plus depēdeat a sua mensura q̄ a sua eēntia in qua recipit. oꝫ hoc itelligē de ipsa mēsura extrinseca. videlꝫ de ipsa eternitate. siue de ipso eē diuino qd̄ mēsurat oīa eē euiterna. eē eni ipsi⁹ euiterni plus depēdet ab eē diuino q̄ a ꝓpria eēntia in qua recipit. Sed si intelligēdo ꝓpositionē assumptā uel argumētū ꝯtra nos. uerꝫ est eni ꝙ euū qd̄ est in euiternis nō est idē cū eē diuino. imo plus differt ab eē diuino q̄ ab eēntia euiterni. cū g̃ dr̄ ꝙ eē euiterni plus depēdet a sua mēsura q̄ ab eēntia in qua recipit. si intelligat de mēsura extrinseca uera est ꝓpositio. sꝫ nihil ꝯtra nos ꝯcludit. si de intrinseca peccat in mā̄ qꝛ accipit fl'a. ¶ Ad 5m dicēdū: ꝙ diuine ꝑsone dicūt distincta supposita. sꝫ euū ⁊ eē nō dicūt distincta supposita. sed sunt in vno ⁊ eodē supposito euiterno. iō nō est simile hic ⁊ ibi. uel possum⁹ dicē ꝙ diuine ꝑsone differūt re relata nō re absoluta. hic aūt nō querim⁹ de re relata sꝫ de re absoluta. querim⁹ eni utrū euū addat aliquā rē absolutā supra eē. ¶ Ad 6m dicēdū: ꝙ euū est realit in ipso angelo ꝓpter reale fundamētum qd̄ hꝫ in ipso qꝛ fundat in eē ei⁹ sicut silitudo realit est in ipso simili ꝓpter reale fundamētū. utputa ꝓpt albedinē in qua fūdat. attñ ipsa silitudo lz sit realr in ipso simili nullā tñ rē addit supra albedinē que est suū fundamētū. ita euū lz sit realr in ipso euiterno nullā tñ rem addit supra eē euiterni ꝙ est suū fundamētū. ¶ Ad 7m dicēdū: ꝙ mēsura hꝫ rōnez cāe. uerꝫ est de mēsura que est cā oīuz euiternoꝝ. uel possum⁹ dicē ꝙ ēt in ipsa mēsura intrinseca possum⁹ saluare aliquo mō rōnem cālitatis. dictū est enī ꝙ large loquēdo de cā ēt in his que sūt de re possum⁹ saluare rōnez cālitatis. sicut dicim⁹ ꝙ passio est effect⁹ actiōis. imo si uolum⁹ possum⁹ hic in mēsura ⁊ mēsurato quodāmō expsse saluare rōnē cālitatis. dicem⁹ eni ꝙ eē angelicū quasi hꝫ duplicē modū eēndi. qꝛ hꝫ eē sil' ⁊ hꝫ eē ꝑpetuū. ⁊ vn⁹ istoꝝ modorū eēndi cōpetit ei per aliū. Nā hr̄e eē perpetuū cōpetit euiterno per hr̄e eē sil'. hec ergo due hitudines uel hij duo modi eēndi se hn̄t q̄si sicut cā ⁊ cātū. qꝛ hec hitudo ⁊ hic modus eēndi ꝙ euiternū sit ꝑpetuū cōpetit ei ut diximus per hoc qd̄ hꝫ esse simul. euū g̃ ꝙ est mēsura se hꝫ hic q̄si cā respectu sui mēsurati. ad formā g̃ arguēdi cū dr̄ ꝙ cā differt realit a cāto. uerꝫ ē si se hn̄t vnū ad aliō sic res ad rē. Sꝫ nō ē uerū si se hn̄t sic hitudo ad hitudinē uel sic modus eēndi ad modū eēndi. eē eni euitni hꝫ hos modos eēndi in euiterno ut hn̄t has hitudines respectu euitni ꝙ est totū sil' ⁊ est ꝑpetuū: ⁊ vna istaꝝ hitudinū se hꝫ sic cā respectu alteri⁹. ⁊ qꝛ talis cālitas nō attēdit ſꝫ aliā ⁊ aliā rē ſꝫ ſm aliā ⁊ aliā hitudinē iō hic iter mēsurā ⁊ mēsuratū nō est diuersitas realis. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ ipsa sba est mēsura ipsi⁹ eē ſm aliquē modū: qꝛ ut pꝫ ex. 4. phic. ipm nūc mēsurat tps. ipꝫ eni nūc ſꝫ ꝙ accipit pri⁹ ⁊ posterius mēsurat tps. sic ēt ipm eui nūc ut accipit instās mēsurat euū qꝛ hoc mō certificat nos de euo. ⁊ facit nos cognoscere qd̄ est euū. hoc eni modo certificamur de ipso euo. si bn̄ intelleximus quō nūc eui est qd̄ stās. sic ergo nūc eui mēsurat euūz ꝙ nūc fundat in sba euiterni ⁊ euū in eē. ~~vniuersaliter~~ sba euiterni mēsurat suū eē. dicim⁹ aūt mālit ⁊ est ipa sba que sbatur ipsi eē ⁊ ipsi euo mēsurat quodāmō ipsuz euū. ¶ Ad formā vo arguēdi: ꝙ ~~a~~ substantia euiterni est euū ꝙ mēsurat illud eē. dicidꝫ ꝙ sba euiterni nō est mēsura ipsi⁹ eē sicut euūz sꝫ sicut nūc eui. nūc est mēsura ipsius eē ~~nō~~ formalr sꝫ mālit. ut possumus dicē ꝙ euū nō mēsurat eē euiterni ut est aliquid in se. sꝫ mēsurat ipm q̄tuz ad suā durationez. ⁊ qꝛ sua duratio est perpetua. iō mēsurat illud eē q̄tū ad suaꝫ perpetuitatē. Dicem⁹ ergo ꝙ dato ꝙ angelus intelligat suuz eē per suā sbaꝫ attñ ipm eē hēt uarias hitudines. ⁊ vna hitudo est apta nata cognosci per aliaꝫ. ut hitudo perpetuitatis que mēsurat euū est apta nata cognosci per hitudinē silitatis in qua ꝯsistit rō eui. ¶ Ad 9m dicēdū: ꝙ nō est inconueniēs ꝙ idē sit notius seipso ⁊ pri⁹ seipso alit ⁊ alr acceptū ut aīal in homine est idē qd̄ hō. idē g̃ ſm rōnez est aīal ⁊ hō. illud tñ vnū ⁊ idē ꝯsideratū ut est aīal est pri⁹ ⁊ noti⁹ seipso ut est hō. sic ⁊ in ꝓposito idē eē angelicū est simul ⁊ est perpetuū. ⁊ ut est sil' hꝫ rōnez eui siue hꝫ rōnē mēsure. ut est perpetuū hꝫ rōnē mēsurati. ⁊ illud idē esse ut est sil' ⁊ ut hꝫ rōnē eui ⁊ mēsure est pri⁹ seipso q̄ ut est perpetuū. ~~⁊ perpetuū~~ ⁊ ſm ꝙ hꝫ rōnez mēsurati ~~est posteri⁹~~. quantitas eni illius est perpetua duratio. hāc aūt quātitatē siue hāc ꝑpetuā durationē mēsurat simultas ⁊ vnitas illi⁹ eē. ⁊ qꝛ illō eē est vnitū ⁊ totū sil' iō est perpetuū. ¶ Ad 10m dicendū: ꝙ mēsura refert ad mēsuratū ſm rōnē. mēsuratū aūt ad mēsuraꝫ ſm rē si realr differat mēsura a mēsurato ꝙ ueritatē hꝫ in mēsura extriseca. Nō eni pōt ꝓpe loquēdo mēsuratū realr depēdere a mēsura nisi realr ab ipa differat. attñ si uolum⁹ possum⁹ ⁊ dictū illō phi uerificare in ꝓposito q̄tuz spectat ad intētionē ei⁹. vult eniꝫ phs per illa uerba ꝙ mēsuratū depēdet ab eo nisi ſm moduz itelligēdi. ut scia ſm se depēdet a scibili non aūt depēdet a scia nisi ſm moduz itelligēdi. ut qꝛ nō ~~possit~~ itelligē ꝙ scia referat ad scibile nisi itelligam⁹ ꝙ scibile referat ad ipaꝫ. ex ipa g̃ re est ꝙ scia referat ad scibile ⁊ ꝙ depēdeat ab ipsa. reliqua aūt ut qd̄ scibile sic se hēat ad sciaꝫ est ex nostro mō itelligēdi. sic ⁊ in ꝓposito. ꝑpetuitas essendi in euitno depēder ex ipa silitate ⁊ vnitate ipsi⁹ eē ſꝫ se. si aūt vnitas ⁊ silitas vn̄ sumit rō eui depēdet siue refert ad ipaꝫ perpetuitatē. hoc est ſꝫ nostꝝ modū itelligēdi. qꝛ nō possum⁹ itelligē hoc referri ad illud nisi itelligam⁹ ecōuerso illō ad hoc referri. ¶ Ad 11m dicēdū: ꝙ in q̄titate extēsiōis ⁊ pfectiōis differt mēsura a mēsurato. si accipiat mēsura extriseca: ut q̄titas ulne differt a q̄titate pāni. q̄titas aūt pāni nō differt a seipsa. si g̃ ex ipsa quātitate vno mō accepta accipet rō mēsure ⁊ ex eadē quātitate pāni alio mō accepta accipet rō mēsurati. mēsura quātitatis panni sic accepta nō eēt realr ab ipsa ~~alia~~ quātitate. sic ⁊ in ꝓposito eē angelicū differt realr ab eē diuino. sꝫ eē angelicū ut est mēsura. i. ut est vnū ⁊ est sil' ⁊ ut hꝫ rōnē eui nō differt realit a seipso ut est perpetuuꝫ ⁊ ut habet rationem mensurati.

q

QUarto querit utrū euuꝫ in euitnis faciat per se ꝑdicamētū sic q̄ñ. ⁊ utrū vnuꝫ reducat in aliō. ⁊ vr̄ ꝙ euum per se faciat ꝑdicamētū. qꝛ sufficit ad rōnē ꝑdicamēti ꝙ aliqd̄ diuidat per dr̄ias essentiales ⁊ ꝙ nō habeat aliud supra se supueniēs gen⁹. Sꝫ hoc hꝫ euū. diuidit eni per dr̄ias: qꝛ multe sunt spēs euitnoꝝ eēntialiter

differētes ⁊ nō hꝫ supra se aliud supueniēs genus. qꝛ nihil est supra eū nisi eternitas que nō hꝫ rōnē gñis respectu eui nec respectu alicuiꝰ alteriꝰ qḋ sit genus: uel qḋ sit in gñe. qꝛ eēnitas nec est ꝑdicamētū nec est in ꝑdicamēto nec reducit ad ꝑdicaᵐ. sed est supra oē ꝑdicamētū. ℭ Pꝫ. euū nō reducit ad q̄titatē. qꝛ tūc eē q̄d magnū mole uel q̄d extēsū nec reducit ad qñ qꝛ tūc eē corruptibile. uel reduceret ad corruptibile. ſꝫ si euū reduceret ad q̄titatē. ad quā reducunt locꝰ ⁊ tp̄s qui hñt rōnē mēsure uel ad qñ qḋ hꝫ rōnē mēsurati. ſꝫ ad nullū hoꝝ reducit ꝫ facit per se predicamētū. ℭ Pꝫ. quātitas ꝯsequit mām ⁊ q̄litas formā. īd ꝫ qḋ ꝯsequit formā si debeat reduci ad aliqḋ ꝑdicamētū reducet ad q̄litatē. ſꝫ eē sequit formā. euū ꝫ qḋ fundat in eē si debeat reduci ad aliqḋ ꝑdicamētū reduceret ad q̄litatē. ſꝫ nō ponimꝰ ꝙ reducat ad q̄litatē. nō ꝫ reduceret ad aliqḋ ꝑdicaᵐ sed facit per se ꝑdicaᵐ. ℭ Pꝫ. eē qñ est eē aliqñ. ſꝫ gñā ⁊ spēꝫ oīa vniuersalia sūt sp̄. si ꝫ qñ qḋ est aliqñ fac ꝑdicaᵐ. euū qḋ est sp̄ ⁊ qḋ magis est ꝯforme ipsi vniuersali multomagis per se facit ꝑdicaᵐ. ℭ Pꝫ qñ multiplicat fm mltiplicationē tp̄aliū. tp̄s aūt nō mltiplicat ſꝫ hiꝰ mltiplicationē. Sꝫ euū mltiplicat ſꝫ mltiplicationē euiōrum. ꝫ euū magis assilat ipsi qñ qḋ multiplicat ꝙ ipsi tp̄i qḋ manet vnū ⁊ idē. Sꝫ qñ facit ꝑdicaᵐ per se tēpus nō. si ꝫ euū magis assilat ipsi qñ ꝙ tp̄i faciet predicamētū per se sicut qñ. ℭ Pꝫ. aliq̄ reducunt in aliq̄d q̄tuꝫ ad p̄sēs spectat q̄druplr. uel ut p̄nᵐ sic vnitas ad quātitatē. uel ut p̄uatio sic negatio ad affirmationē: uel ut attributū sic potio ad sanitatē uel assilatū sicut in ꝓposito. qꝛ euū assilat ipsi qñ. Sꝫ talia que reducunt ad alia vident eē i eodē gñe cū illis ad que reducunt. Sꝫ euū ut dictū est assilat ipsi qñ ꝫ reducit ad qñ ⁊ est in ꝑdicamēto qñ. ℭ Pꝫ. ubi est alia ⁊ alia rō ~~variationis~~ ibi dꝫ eē alia ⁊ alia rō q̄ndalitatis. ſꝫ in hiꝫ que sūt sb̄ tp̄e ſꝫ ꝙ hiꝰ ē varietas in actu. In hiꝫ aūt que sūt sb̄ euo est varietas in potētia. qꝛ talia possēt oīno deficē uel ānihilari nunꝙ tñ deficiēt uel ānihilabunt ꝫ ibi est aliꝰ modus quādalitatis ꝙ hic. ꝫ faciēt ꝫ illa que sunt sub euo qḋdā ꝑdicaᵐ qñ sicut illa que sūt sub tp̄e faciūt. ℭ Pꝫ fm dam̄. li. 2. c. 1. sic tp̄s ad tp̄alia sic euū ad eṫna. ſꝫ tp̄s cāt per se ꝑdicamētū qꝛ cāt qñ. ꝫ euū uel erit per se ꝑdicaᵐ uel cābit ꝑ se ꝑdicaᵐ. ℭ Pꝫ. id qḋ hꝫ rōnē mēsure uel est in predicamēto quātitatis: uel in ꝑdicatᵒ qñ: uel facit per se ꝑdicamētū. ſꝫ euū hꝫ rōnē mēsure ⁊ nō est in ꝑdicatᵒ qñ. nec in ꝑdicamēto q̄titatis. ꝫ ⁊c̄. ℭ In ꝯriū est qꝛ si euū facēt per se ꝑdicaᵐ. nūc eēnt vndeci ꝑdicam̄ta.

Rn̄deo dicēdū ꝙ in hac q̄ōne sic ꝓcedemꝰ: qꝛ p̄mo narrabimꝰ quō aliq̄ doctores diuiserūt ꝑdicamēta ⁊ discutiemꝰ fm modū nobis possibilē distictiōes ꝑdicamētoꝝ ab aliꝭ datas. Scd̄o dabimꝰ distictionē nr̄aꝫ de ꝑdicamētis. Tertio assignabimꝰ rōnes ad ꝓpositū ondētes ꝙ euū per se nō fac ꝑdicamētū nec reducit ad ꝑdicaᵐ qñ. ℭ Propt̄ p̄mū sciēdū. ꝙ aliq̄ sic diuidūt ꝑdicamēta. qꝛ ꝑdicatᵃ uel dicūt per se aliq̄d per se subsistens: uł dicūt aliq̄d in alio. Si dicūt aliq̄d fm se subsistēs uel exñs. sic est ꝓpa rō ꝑdicamēti sb̄e. Si aliq̄d in alio sic sumit cōis rō ꝑdicamētoꝝ accñtaliū. Nā ut dicūt hec est cōis rō ꝑdicamēti accñtis alti inherēre ſꝫ ut multe sūt ꝓpe rōnes ꝑdicamētoꝝ accñtis de iherēdo diuersimode alti. iō sūt diuersa talia ꝑdicatᵃ que sic distiguunt qꝛ significare aliq̄d in alio. uel hoc est absolute uł in respectu ad alio. si absolute sic est cōis rō ꝑdicamēti q̄titatis ⁊ q̄litatis. si in ordine ad alio sic est cōis rō aliorū 7. ꝑdicamētoꝝ. quātitas aūt ⁊ q̄litas sic distiguūtur ut dnt: qꝛ ꝓpa rō ꝑdicamēti q̄litatis est sb̄m informare ꝓpa aūt rō q̄titatis est sb̄ꝫ mēsurare. hec ꝫ tria ꝑdicamēta sb̄a quātitas ⁊ qualitas sic accipiunt qꝛ qḋlibet istoꝝ dic̄ re aliq̄ absolutā. alr̄ tñ ⁊ alr̄. qꝛ sb̄a ē res absoluta per se exñs. q̄titas est res absoluta in alio exñs tanꝙ mēsurās. q̄litas est res absoluta in alio exñs tanꝙ iformās. Alia aūt sex ꝑdicatᵃ dicētia nō rē absolutā ſꝫ in respectu ad aliō. ſꝫ istoꝝ sic distiguunt. qꝛ illō accñs in quo fundat hiꝰ respectꝰ uel est aliq̄d in se. uł est aliq̄d ex ꝯnexionē ⁊ ordinē ad aliō. si p̄mo mō sic est rl̄o. dnt eni ꝙ rl̄o ꝓpe dicta est vnū ꝑdicamētoꝝ. qꝛ illō sup qḋ fūdat rel̄o fm se absolute accidit sb̄o. Sꝫ illō sup qḋ fūdant alia sex ꝑdicatᵃ sumit ex cōnexiōe ad aliō qḋ declarāt qꝛ illa sex ꝑdicatᵃ sūt ~~extrinseca~~ accñtia extriseca ⁊ aduenietia. rel̄o tñ ꝓpe dicta dī eē de accñtibus ut aiūt itrinsecis. differt ꝫ rel̄o ab aliꝭ sex. qꝛ illō sup qḋ fūdat rel̄o est aliq̄d mēsure ⁊ est aliq̄d itrisecū sb̄e. ſꝫ illō sup qḋ fūdant alia sex p̄nta est aliq̄d in ordīe ad aliō que ſꝫ eoꝫ sic distiguunt. qꝛ oīa illa sex p̄nta fūdant in motu ⁊ dispōe aliq̄ acq̄sita per motū. motꝰ aūt eēntialr̄ respicit plura. qꝛ respic̄. 4. videlꝫ mouētē a quo est: mobile in quo est. tp̄s sub quo est. ⁊ terminū ad quē est. ex p̄te mouētiꝭ a quo est motus sumit ꝑdicaᵐ actiōis ex p̄te mobilꝭ in quo recipit motꝰ ꝑdicaᵐ passiōis. ex p̄te tp̄is qḋ mēsurat motuꝫ sumit ꝑdicaᵐ qñ qḋ reliquit ex adiacētia tp̄is. ex p̄te termini ut ex p̄te loci ad quē est motꝰ sumunt tria p̄nta positio. ubi. ⁊ hitꝰ. Naꝫ ubi est circūscriptio corpis a loci circūscriptiōe ꝓcedēs. sil̄r pō que fac ꝑdicaᵐ est ordo partiū in loco. hitꝰ ēt aliq̄d ꝯtinēs videt eē ⁊ locus q̄d ꝯtinēs dic̄. ꝙ aūt hitꝰ qui est ꝑdicaᵐ dicat q̄d ꝯtinēs pꝫ: qꝛ eē armatū: eē uestitū: eē ānulatū: hitū dicūt. pꝫ aūt ꝙ arma ⁊ uestes ꝯtinet corpꝰ. annulus digitū uel p̄tē digiti. calciamēta pedes ⁊ sic de hitibus aliꝭ. sic ꝫ vident hiꝫ distiguē p̄nta. qꝛ tria p̄nta dicūt res absolutas. alia v̄o. 7. dicūt ~~res~~. ſꝫ rl̄o dic̄ respectuꝫ fūdatū in re aliq̄ in se. alia v̄o sex dicūt respectuꝫ fūdatū in re alia ad aliō diuersimode tñ ut est ꝑ hita manifestū. ꝙ aūt sūt solū tria p̄nta significātia ipsas res est oīno fatēdū. nulla eni res est in istis rebꝰ cātiꝫ que sit res in se. i. absoluta. ⁊ nō sit uel sb̄a: uel q̄titaꝫ: uel q̄litas. alia aūt p̄nta. 7. nō dicūt ꝑ seꝫ res fm se ſꝫ dnt aliq̄d ad aliō. vñ boetiꝰ in liᵒ de t̄nitate ait. ꝙ cū dicimꝰ sb̄aꝫ ut hō uel deꝰ ita dī q̄si est illō de quo ꝑdicatū sit ip̄m hō uel deꝰ. Rursus ut est iustꝰ qḋ est q̄litas ita dī q̄si ipse hec sit de quo ~~p̄dicat~~ magnꝰ eni hō dī ut subdit quātitas q̄si ipse sit magnꝰ. ⁊ subdit ꝙ reliq̄ v̄o p̄nta neqꝫ de deo neqꝫ de ceteriꝫ rebꝰ ꝑdicant. hō ꝫ que est sb̄a. iustꝰ q̄ndic q̄litatē: ⁊ magnꝰ q̄ndic q̄titatē in talibꝰ eni ꝑdicamētiꝫ res aliq̄ue ꝑdicatur. ſꝫ reliq̄. 7. p̄nta nō ꝑdicant ut res aliq̄ fm se. vñ ideꝫ boetiꝰ in eodē liᵒ ait. ꝙ de hoīe dī eē in foro. ſꝫ ita ut nō q̄si ipse sit res id qḋ ꝑdicat. eē ꝫ in foro sic ꝑdicat de hoīe ꝙ id qḋ ꝑdicat nō ꝑdicat q̄si res. ſꝫ fm circūstātiā rei uł q̄si hitudo rei. vñ boetiꝰ in eodē li. ait. ꝙ pꝫ que sit dr̄ia iter ꝑdicationē. qꝛ alie ꝑdicaciōes q̄si rē demōstrāt. alie v̄o q̄si circūstātiā rei. dicemꝰ ꝫ ueꝝ eē solū eē tria p̄nta realia ⁊ ex circūstātiꝭ uel hitudinibꝰ p̄ntoꝝ realiū sumunt alia. 7. p̄nta. ꝯcedimꝰ ēt ꝙ quedā p̄nta dicūt res quedā hitudies. ſꝫ de assigtiōe predicamentoruꝫ realium: ⁊ de assignatione predicamētoꝝ ~~sumēdoꝝ~~ ex hitudine reꝝ dubitamꝰ. nec vꝫ nob̄ sic eē dicēdū ut dictū est. q̄tuꝫ eni ad assignationē p̄ntoꝝ realiū dubitamꝰ de ip̄a q̄titate. ꝙ rō eius ꝯsistit in cōmēsuratōe nō vꝫ bñ dictū. qꝛ rō mēsure cō

sistit in q̄dā indiuisiōe. Id eni qd̄ est mēsura q̄d idiuisibile noiat ⁊ iō rō mēsure ꝓmo repit in discretis. q2 illō ex q̄ cōponunt discreta q̄d idiuisibile noiat. vnuꝫ eni ſm ꝙ vnū nō diuidit. sic ēt in ꝯtinuis id qd̄ ponit ut mēsura q̄d idiuisibile ꝟ̄ saltē ſ3 pōm nr̄az noiat. sic ergo rō mēsure cōpetissime ꝯsistit in idiuisibile. si rō q̄titatis eēt mēsura vnitas ⁊ hⁱ idiuisibilia eēnt per se ⁊ directe in gn̄e quātitatis. imo magis eēnt in gn̄e quātitatis indiuisibilia q̄ diuisibilia. ¶ Rursus si rō q̄titatio ꝯsistēt in cōmēsuratiōe eēt dare aliq̄d in infinitū ꝙ nō eēt in gn̄e q̄titatiꝫ. qd̄ est ꝯ pħꝫ in pº pħīc. dicētē ꝙ rō isiniti q̄titati ꝯgruit. Ea ēt que dn̄r de p̄dicamētis sūptio ſm hitudinē nō vident bn̄ dicta et maxie quo dī de rl̄one. dicebat eni ꝙ accn̄s in quo fūdat relō dic̄ aliq̄d in se. accn̄ꝫ v̄o in quo fūdant alia p̄dicamēta dic̄ aliq̄d in ordie ad aliō. Nā id qd̄ est fundamētū relonis pōt ꝯsiderari uel mālit uel fozalr. Si ꝯsideret mālit. sic ē absolutū ⁊ est aliq̄d in se. nā si rl̄o fundaret in rl̄one rō rl̄onis ſret in infinitū. ſ3 si fundamentū relonis accipiat fozalit. i. si accipiat ut stat sub rl̄one sic est aliq̄d in ordine ad aliō. ita ⁊ de alijs p̄dicamētis. Illa in qbᵘ fūdant mālit ⁊ ſm se sūpta dicūt aliq̄d absolutū. fozalr aūt ⁊ ut stat sub illis hitudibᵘ dn̄t aliq̄d in ordie ad aliō. nō ḡ vī hec oīa iter rl̄onē ⁊ alia sex p̄nta ꝙ fūdamētū rl̄onis sit aliq̄d in se. fūdamētū v̄o alioꝝ sex p̄ntoꝝ sit aliq̄d in ordie ad aliō. ¶ Possumᵘ aūt siuolumᵘ ex. 4. que ꝯueniūt rl̄oni et que sūt q̄si ꝓa sibi hic q̄druplr iprobare. Dicimᵘ eniꝫ de rl̄one ꝙ ipa hꝫ mīmū de eē. uel dicimᵘ ꝙ hēat ual de debile eē. vn̄ aliq̄ ꝓpt suū debile eē reputauerūt ipaꝫ de scōiꝫ itētiōibᵘ. hº ē ḡ qd̄ cōmē. dic sup. 12. meta. sup pº caº. utrū eadē sint p̄nª sbaꝝ ⁊ rl̄onū ⁊ aliorū p̄ntoꝝ. ait ꝙ spalit sec̄ mētionē de rl̄one ꝙ ipsa hꝫ debilᵘ eē alijs p̄ntis. vn̄ ut subdit q̄dā reputauerūt ipa de scōis itētiōibᵘ. Scd̄o rl̄oni cōpetit ꝙ possit eē ſm rōnē tm̄ qd̄ nlli alio p̄nto cōpetit. eē eni dn̄m relationē iportat ⁊ tn̄ nō est ibi rl̄o nisi ſ3 rōnē. deᵘ eni uere ē dn̄s creature ⁊ tn̄ nō refert ad creaturā nisi ſ3 rōnē. pħi ēt ipi posuerūt rl̄onē posse eē ſm rōnē tm̄. q2 ut dī in. 5. meta. mēsura refert ad mēsuratū ſm rōnē tm̄. Tertiū qd̄ dī de rl̄iuis est ꝙ pōt rl̄o eē in aliq̄ nlla mutatiōe facta in ipo: ut possū fieri de nō sīli sīliꝫ nulla mutatiōe facta in me ſ3 solū ꝑ mutationē factā in alio. Quartū est ꝙ oīa rl̄iua si bn̄ assignent ad cōuertētiā dn̄r. Ex hijs aūt possumᵘ q̄druplr iprobare qd̄ dictū est. Nā si fūdamētū relonis esset aliq̄d in se. alioꝝ v̄o p̄ntoꝝ eēt in ordine ad aliō. q2 plus est esse in se q̄ in ordine ad aliud pluꝫ haberet de esse relō q̄ alia sex p̄nta qd̄ est ꝯ ꝯtracta. dictū est eni relonē eē debilioris esse alijs p̄ntis. Scd̄o q̄dē pꝫ ex scd̄o dicto. Nā si relo pōt eē tm̄ ſm rōneꝫ cetā v̄o p̄nta nō p̄nt eē tm̄ ſ3 rōnē nō pōt dici ꝙ rl̄o in hº differat ab alijs qd̄ fūdamētū rl̄onis sit aliq̄d in se. alioꝝ v̄o sex p̄ntorū sit aliq̄d in ordine ad aliud. q2 tūc alia p̄nta magis possūt eē ſm rōnē tm̄ q̄ ipa relo. Tertio q̄dē pꝫ ex tertio dicto. Nā si fūdamētū rl̄onis eēt aliq̄d in se nō aliq̄d in ordie ad aliō. tūc nō possꝫ fieri aliq̄d de non relīuo relīuū. nl̄la mutatiōe fcā in se. cū fūdaᵐ ipsᵘ relatiōis dicat eē aliq̄d i se. si eni alia sex p̄nta hn̄t fūdamētū in ordie ad aliō magiꝫ vident posse fieri in aliq̄ illa sex p̄nta ex mutatiōe altiᵘ q̄ relo. cᵘ fūdamētū est aliq̄d in se. dīa autē quā hꝫ relo ad alia p̄nta qd̄ pōt icipe eē in aliq̄ sine mutatiōe eius nō posset saluari: si dīa rl̄onis ad alia eēt tal̄ q̄lis est assignata. Quarto q̄dē pꝫ ex. 4. dcō. Nā relīua oia si bn̄ assignt ad cōuertētiā dn̄r. alia v̄o p̄nta nō. ipa ḡ rl̄o magis vī dicē ipm ordinē ad aliō. q2 sp̄ itelligit eē inter duo. vn̄ hᵘ ꝯuertētia accipit qd̄ nō dicat rē aliq̄ in se. uel si dic̄ rē aliq̄ in se v̄nᵘ dic̄ hīᵘ rē quā alia p̄nta. nō ḡ per eē aliq̄d in se siue rōne sui siue rōne fūdamēti assignata est dīa ad alia sex p̄nta. ſ3 dubiū qd̄ facit in hoc dicto est q2 alia p̄nta dn̄r accn̄tia extrīsecᵘ aduenietia qd̄ nō dī de rl̄one. iō vī ꝙ rl̄o magis fūdet in aliq̄ ſm se. alia v̄o sex p̄nta hn̄t magis fūdaᵐ ut vī in ordie ad aliō. vn̄ dicta sūt extrīsecᵘ aduenire. Sꝫ de hoc in ꝓsequēdo patebit. ¶ Assignato vno mō distictiōis p̄ntoꝝ quē magni doctores ponūt. uoluīmᵘ aliū modū assignare. ꝓpt qd̄ sciēdū q̄sdā alr distiguē p̄nta vident. Nā pª facie faciūt tmēbrē distictionē ꝙ dē p̄ntū ut aiūt uel dicit ipm sbꝫ. ul̄ dicit aliq̄d qd̄ est in sbo. ul̄ sumit per respectū ad aliq̄d qd̄ ē ex̄ sbꝫ. vident eni hec tria dēꝫ modū p̄dicatiōiꝫ cōp̄rehēdē. si eni p̄ntū est id qd̄ p̄dicat de sbo. vī ꝙ alio triū modoꝝ se hēat. q2 ul̄ dicit ipꝫ sbꝫ. ul̄ qd̄ est in sbo. uel sūit per respectū ad aliq̄d qd̄ est ex̄ sbm. si ipm sbm sic est sba. Nā cū dī sortes est hō hoc p̄ntū dic̄ idē eēntialr ꝙ sortes sic ēt cū dī hō est aial. ⁊ in cetis p̄dicabilibᵘ eēntialr sbalibᵘ p̄dicamētis dic̄ idē eēntialr ꝙ sbm. si v̄o p̄ntū nō dic̄ ipꝫ sbm ſ3 aliq̄d qd̄ est in sbo. tūc illō aliq̄d qd̄ est in sbo ul̄ est q̄d absolutū. ul̄ q̄d relatū. si q̄d relatū sic est rl̄o. si q̄d absolutū. uel seq̄tur māꝫ ⁊ sic est q̄titas. ul̄ fozaꝫ ⁊ sic est q̄litas. si aūt p̄ntū dicat aliq̄d extrīsecū. ul̄ dic̄ q̄d oino extrīsecū ul̄ nō. si oino extrīsecū. ul̄ hꝫ rōnē mēsure. ul̄ nō. si dic q̄d extrīsecū ⁊ nō hꝫ rōnē mēsure sic ē hitᵘ. hitᵘ eni ē aliq̄d oino ex̄ sbꝫ nec ꝓ rōnē mēsure respectu sbi hꝫ. si aūt dic̄ q̄d extrīsecū ⁊ hꝫ rōneꝫ mēsure q2 due sūt extrīsece mēsure. s. tp̄s ⁊ locᵘ. ſ3 tēpus q̄dē sūit p̄ntū qn̄. ſm locū v̄o sumunt duo p̄nta ubi ⁊ sitᵘ. alr tn̄ ⁊ alr. q2 ubi dic̄ hitudinē ad locū ſ3 se. sitᵘ v̄o siue pō sup hīᵘ hitudinē addit ordinē ptiū. hº est eni sitᵘ qd̄ est p̄ntū. Si v̄o nō dicat oino extrīsecū ſ3 dicat aliq̄ mō aliq̄d in sbo. uel hoc est ſ3 p̄nᵐ ⁊ sic est actio. nā p̄nᵐ actiōis est in agēte. si aūt sit aliq̄d in sbo ſm terminū. sic est passio. nā passio est aliq̄d tminatū ad passū. ¶ Isti ēt idē aliq̄ alr distiguunt p̄nta. faciūt eni pª facie trimēbrē distictionē sic nūc factaꝫ aliq̄ tn̄ mō uariāt sbm uerba distictiōis. dn̄t eni ꝙ p̄dicamētū ul̄ est de eēntia sbi. uel nō est de eēntia sbi ſ3 est aliq̄d in sbo. uel nec est de eēntia sbi uel nec est aliq̄d in sbo. ſ3 sūit per cōpationē ad aliq̄d qd̄ est ex̄ sbm. si sit de eēntia sbi sic ptinet ad p̄ntū sbe. hō eniꝫ qui p̄dicat de sorte est de essentia sortis. ⁊ alia p̄nta ptinētia ad p̄dicaᵐ sbe sūt de eēntia suoꝝ sboꝝ. Si v̄o p̄ntum nō sit de eēntia sbi. sed dicat aliq̄d in sbo. uel dicit aliq̄d ſm se uel per respectū ad alteꝝ. si sit in sbo per respectū ad alteꝝ sic est p̄dicaᵐ relonis. si nō sit in sbo ⁊ sit aliq̄d ſm se. uel seq̄t mām ⁊ sic est quātitas. uel seq̄t formā ⁊ sic est q̄litas. Si v̄o sumat per respectū ad aliq̄d extra sbm sic sūt alia sex p̄nta. dicūt eni isti ꝙ in hoc differt rl̄o ab alijs sex p̄ntis. nā cū dī hō est. ꝓdiens respectᵘ iste qui p̄dicat de hoie inest ipsi homi. ꝓpitas eni que p̄dicat de hoie inest homini. Sed inest ei per respectū ad alteꝝ. accipiendo ergo aliq̄d large ꝓut ipsuꝫ ad aliq̄d ⁊ ipsa relatio est aliquid inherens sbo. s. sed alia sex p̄dicamēta predicant ad extra subiectū. ut si dicitur aliquid esse sursū uel deorsum locus qui predicat de locato est aliquid extra locatū. ⁊ tamē dicit aliq̄d eē heri uel hodie. tp̄s qd̄ predicat de re tꝑali est aliq̄d extra rem tēporaleꝫ ⁊ sic oia alia predicamēta de qbᵘ agitur in sex principijs aliq̄d extrinsecū p̄dicāt. hīᵘ aūt sex ꝑncipia siue sex predicamenta predicātia aliquid extrinsecuꝫ ſm

Modos sic distingui possunt. quia cum aliquid denominatur ab aliquo extrinseco. uel illud extrinsecū ptinet ad oīa ista sensibilia cōiter: uel ad hoīem spāliter. Si ad hoīem spālit sic ut aliūt est predicamētū hit⁹. nam natura ad tegumētū arboribus dedit corticē. aīalibus cutē pilosaz. aliqb⁹ cutē pēnatā. Ad defensionē vo aliqbus aīalib⁹ dedit vngues. aliqbus dētes. aliqbus cornua. aliqbus rostrū. hoībus vo nec puidit nā sufficiēter in tegumētū nec in defensiōe. sz dedit sibi manū que est organū organoz ut sibi fabricaret uestez ad tegumētū: ⁊ arma ad defēdēdū. Sz quā manū aliq arma sibi fabricat ne ledat ab alijs: ut loricā: uel galeā. aliq vo ut ledat alia ut ensez uel lāceā. Sm talia aūt sumit p̄dicamētū hitus. ut esse uestitū. eē armatū ⁊ potissime sumit tale p̄dicamētū sm arma ptegentia corp⁹ uel partes corpis ne ledamur ab alijs. sicut dicimus aliquē eē loricatū uel galeatū. p̄dicamētū g hitus sumit sz illud extrinsecū qd denoīat hoiez specialr. Si vo hi tegumēta uel arma uellem⁹ trāsferre ad res alias. ꝙ dicerem⁹ arborē habere corticez ⁊ aīal hīe cutē ad sui tegumētū. uel diceremus aliq aīalia esse cornuta. aliq vo eē rostrata uel hīe rostrū ad sui defensionē. talia hīe nō ptinet ad predicamētū habit⁹: sz ad p̄dicamētū sbē: nā talia dicunt partes ipsorū aīatoz uel ipsoz habētiū p̄dicamētū. ergo hitus videt ptinere spāliter ad hoiez. ⁊ si dicat sellat⁹ falerat⁹ qd ptinet ad p̄dicamētū hitus p̄ sumptū ppter qd nō videt tale p̄dicamētū ptinere spālit ad hoiez. dicūt ꝙ tale p̄dicamētū ptinet spālit ad hoiez. si autē ptinet ad alia hoc est put ueniūt in usū hoīs. equo enī cōpetit sellari uel falerari uel hīe talē habitū put uenit in usū hoīs. hit⁹ ergo videt aliqd extrīsecū qd respicit hoiez uel ea que ueniūt in usuz hoīs spālit. sz si illō extrīsecū a quo denoīat res respiciat oīa cōiter nō hoiez spālit. uł hoc erit per modū mēsure uel per modū cāe. Si per modū mēsure opz ꝙ sit per modū mēsure extrinsece. qz dictū est talia p̄dicamēta sumi per respectū ad aliqd extrinsecū. mēsura aūt extrīseca est duplex. s. tp̄s ⁊ loc⁹. per cōparationē aūt ad tp̄s sumit qn̄. per cōpationē aūt ad locū sumunt duo predicamēta. ubi ⁊ sit⁹. alit tn̄ ⁊ alr ut supra dicebamus. Sed si talis denoīatio nō fiat a mēsura sz a cāe extrīseca cū dictū sit tales denoiatiōes ab extrinseco fieri cā enī extrinseca est duplex. s. finis ⁊ efficiēs. sed finis nō mouet nisi mouēdo efficiētē. opz ergo ꝙ sm cām efficiētē siue agētē talia sumant. uel ergo sumet predicamētū. put effect⁹ denoiat a cā agēte ⁊ sic est predicamētū passiōis. nā pati nihil est aliud ꝙ suscipe aliqd ab agēte. uł erit ecōuerso put denoiat ab effectu ⁊ sic erit p̄dicamētū actiōis. nā agere est act⁹ ab agēte in patiēs: ppter qd pz multiplex distinctio predicamētorum. sm doctores uarios in quibus distinctionibus multa bona collecta sūt. ⁊ nos ipsi in hi⁹ distinctionibus aliq interseruim⁹ ad declarationē eaz. sed licet multa bona sint ibi collecta aliq tn̄ ptinēt qd intellectū nostrū nō qetat. Nā in hoc ꝙ dare diāz iter relonē ⁊ alia sex p̄dicamēta. qz relō nō p̄dicat aliquid extrinsecū sz p̄dicat aliquid intrinsecū per respectum ad extrinsecū. Alia vo sex p̄dicamēta p̄dicāt aliquid extrinsecū nō videt bn̄ dictū. Nā lz locus sit aliqd extrinsecū a locato. loc⁹ tn̄ nō est p̄dicamentū nec facit per se p̄dicamētū. Sz ubi facit per se predicamētuz. sed ubi est in corpe ipso locato. vn̄ si dī aliqd eē ubi. uel si ubi p̄dicat de aliquo locato. ubi est in ipso locato de quo p̄dicat. dicem⁹ ergo ꝙ sicut pitas que ptinet ad p̄dicamētū relonis est in pre per respectū ad aliud. uel ad aliū ut ad filiū. sic ubi qd facit p̄dicamētū est in ipso locato de quo predicat ubi per cōparationē ad aliud. ut per cōpationē ad locū: sic ⁊ de predicamēto qn̄. Na lz tp̄s sit extra rem tpalē. tp̄s tn̄ nō facit predicamētū: sed qn̄. qn̄ ergo qd p̄dicat de ipso quādali siue de ipso tpali ē in ipso tpali per respectū ad aliud. ut per respectū ad tp̄s. sic passio dicit aliud de quo p̄dicat per respectū ad agēs. oēs ergo p̄dicte distinctiones videntur deficē in assignādo p̄dicamētū relonis. ⁊ in distiguēdo p̄dicamētū relonis ab alijs sex p̄dicamētis: qz nō ēt sm qd in oībus alijs sex predicamētis id qd p̄dicat sit aliqd extra sbm. si enī loc⁹ uel tp̄s que sunt extra locatū ⁊ tpale facerent per se p̄dicamētū forte posset tolerari qd dr. sed ut pz loc⁹ qd est extra locatuz nō facit predicamētū. sed ubi qd est in locato predicamētū facit: nec tempus qd est extra rem temporalē facit predicamentuz. Sed quādo factū p̄dicamētū qd est in oī re tpali ⁊ in oī qd icipit eē.

¶ Positis aūt diuersis distinctiōib⁹ de p̄dicamētis a doctorib⁹ datis. uolum⁹ distinguere p̄dicamēta put aliq phī distinxerūt ppter qd sciēdū ꝙ sm simpliciū. oīa entia uel significant in fieri. uł in eē. uel in posse fieri. si signt in eē cuiusmodi sūt pmanētia. sic dicūtur exn̄tie. Si significant in fieri cuiusmodi sūt successiua sic dicunt actiōes. Si aūt signt in posse fieri uel in posse succedere nō aūt actu fiūt nec actu succedūt talia aūt simplici⁹ uocat potētias. ppt qd pz ꝙ potētia se tenet cū existētia. qz illō qd pōt succedere ⁊ nō succedit pmanēs est. Ideo simplici⁹ hoc terciū mēbrū pretermittit ⁊ collocat ipm cū exn̄tijs. entia ergo uel sunt exn̄tie ⁊ sūt pmanētia. uel sūt actiōes ⁊ est ibi aliquis modus successiōis. ex actiōib⁹ aūt siue ex successionib⁹ sumunt duo p̄dicamēta. s. facere ⁊ pati. aliter tn̄ ⁊ alr. illō enī idē ꝙ ut est ab agēte dicit actio. ut est in patiēte dī passio. sm ergo actiōes sumunt duo predicamēta. sm exn̄tētias aūt sumunt octo. possumus aūt actionē distinguere ab exn̄tia uel mō quo dictum est ut exn̄tia dicat aliqd pmanēs. actio vo dicat hn̄s aliquo mō successionē. ppt qd potētia se tenebit cūz existētia. qz posse succedere ⁊ nō succedē hoc est idē qd pmanere. ꝙ diu ergo aliqd nō succedit dī pmanē. uel possum⁹ per existētias itelligere sm ꝙ aliqd est in se. per actiōes vo sm ꝙ facit aliqd in alio sm quez modū dicimus ꝙ oē qd mouet ab alio mouet. per se enī loquēdo nihil seipm actuat ⁊ nihil per se facit se actuale nisi per accn̄s. existētie ergo sunt per que res est in se. actiōes aūt sūt que sūt a re in aliquo. potētie vo sm hoc erūt uirtutes ipse per quas fiūt hi⁹ actiones. ipse ergo potētie sz huc modū loquēdi se tenēt cū existētijs. qz potētia siue uirtus agētis nō est aliqd ab agēte. Sz est aliqd existēs in ipo. illud ergo qd est aliqd a re ptinebit ad existētiā. sm quē modū virtus ⁊ potētia ad existētiā pertinēt. ppter qd nō est inconueniēs ꝙ idē sit actio ⁊ exn̄tia. sz actio erit ut est aliquid ab alio. existētia vo erit ut est aliqd in re in qua existit. sm actiōes ergo fluxus est ꝙ aliqd ab alio sumunt duo p̄dicamēta actio ⁊ passio alr tn̄ ⁊ alr. Nā put agēs influit in passū dī actio. put passū recipit ab agēte dī passio. actio g̊ ⁊ passio nihil sūt aliō ꝙ aliqd influxum ab agēte ⁊ receptū in passo. exn̄tia ergo est ꝙ in re existit actio vo est ꝙ a re fluit ⁊ in alio recipit potētia aūt est illud mediū per qd agēs influit in passuz. ⁊ qz potētia siue virt⁹ nō fluit ab agēte sed est in agēte. iō potētia inter exn̄tias cōputat. nec obuiat ꝙ dicim⁹ de actiōe: qz sūt alique actiōes nō transeūtes. Nā actio ꝙtumcūqz nō sit trāsiēs duz tn̄ sit aliud ab

agēte semp̄ est sbīassignare duo distincta s3 rē quoꝝ vnū se hz ut act⁹ ⁊ aliud ut potētia. ut si itelligere est actio nō trāsiēs hī⁹ intelligere cātur in itellectu aliq̄ alio ut a fantasmate in virtute lumīs intellectus agē-tis ab ipso itelligibili in virtute talis lumīs. ⁊ si uelle est actio nō trāsiēs. uelle siue uolutio cātur in uolūtate ab aliquo alio ut a bono apprehēso. Fm ergo actiones ut fm qō influit aliq̄d in aliud sumunt duo predicamenta. ¶ Restat ergo ondere quō accipiant alia octo que nō accipiunt fm actiōes ⁊ fm ꝙ influunt res in aliud. s3 accipiunt fm exn̄tias. i. fm ea que res habēt in seipsa. Sed fm simplicitū taliū p̄dicamētoꝝ sic accipit distinctio. Nā ea que sūt in ipsa re uel sunt res uel sūt hitudines rerū. Si aūt sūt res uel hn̄t cē fm se ⁊ sic sumit p̄dicamētū sbe. uel hn̄t cē in alio et hoc dupli. qꝛ uel sūt in alio fm distēsionē ⁊ multiplicationē ⁊ sic accipit p̄dicamētū quātitatis. uel fm dispositionē ⁊ iformationē ⁊ sic accipit p̄dicamētū q̄litatis. Sed si ea que sūt in re nō dicāt res ipsas s3 habitudines rerū. ul' sumunt fm ꝯuertētiā uel nō. Si fz ꝯuertētiā sic est relo. relatiua autē si bn̄ sumant sp ad ꝯuertētiā dicunt. Si aūt accipiant nō fm ꝯuertētiaz sic sūt alia sex p̄dicamēta. simplici⁹ ḡ in hoc videt distinguere relonē ab alijs sex p̄ncipijs uel ab ipsis sex p̄dicamētis. Nā cā rlo ꝙ oia illa p̄dicamēta sumunt nō fm ipsas res. s3 magis fm habitudines reꝝ. aliter eñ ⁊ aliter. qꝛ relatiua ut sūt ad aliq̄d dicunt ad ꝯuertentiā. S3 illa alia sex p̄dicamēta nō dicunt ad ꝯuertētiā. que sic distingui possunt. Nā iam habitū est de actiōe ⁊ passiōe que īter alia sex p̄dicamēta cōputant. Restat vidē de q̄tuor videl3 de qn̄: ubi: situ: ⁊ habitu. Dicam⁹ ḡ ꝙ cū oīa ista q̄tuor p̄dicamēta sumant fm q̄sdā hitudines: hī⁹ hitudīes uel erūt ad corpa ul' ad nō corpora. si ad corpa uel erūt hī⁹ hitudines per respectū ad locū: ⁊ sic erit p̄dicamētū ubi. si p respectū ad tps: sic erit p̄dicamētū qn̄. loc⁹ eni ⁊ tps l3 sint in corporib⁹ ipsa tn̄ nō sūt corpa. locus eni ꝑe sumpt⁹ nō est corpus: s3 est ultimū corpis. S3 si hī⁹ hitudīes sumant ad ipsa corpa uel hoc erit fm ꝯtētū adaptat ad ꝯtinēs: sic est situs. ubi ēt erit aliō sit⁹ ꝙ uaria adaptatio corpis ꝯtēti ad ꝯtinēs. Si v̄o sic fm ꝙ corpus ꝯtinēs adaptat ad ꝯtētū: ꝑut uestis adaptat corpori: ⁊ calciamētū pedi sic est hitus. Scōm ergo simplicīū situs differt ab ubi nō solū rōne corpis locati. uel rōne rei ꝯtēte ut fm qō res ꝯtēta adaptat siue cōparat ad rē ꝯtinētē fm se. sic dicat hīē ꝑut fm ordinē partiū dicat hīe sitū. ita ꝙ sit⁹ supra ubi addit ordinē partiū. differt eni nō solū hoc mō. sed ēt fm simplicīū differt rōne rei ꝯtinētis. qꝛ ꝑut ꝯtinēs est ipse locus qui nō est corpus s3 supficies corpis sic accipit ubi. s3 ꝑut ꝯtinēs est ipsum corpus sic accipit situā. situs differt ab hitu. Nā ⁊ si utrūq3 respicit corp⁹ i corpore alit tn̄ ⁊ alr. qꝛ sit⁹ dicit corpus in corpe ꝑut cōtentū adaptat ꝯtinēti. hitus v̄o econuerso. hoc ḡ mō sūt decē p̄dicamēta fm simplicīū. qꝛ duo sumunt fm actiōes ut actio ⁊ passio. tria fm exn̄tias reales. sba. quātitas. ⁊ q̄litas. ⁊ quinq3 fm exn̄tias hitudinales. ut fm exn̄tiam hitudinalē ꝯuersaz sumit relo. fm habitudinē nō ꝯuersaz sumunt alia q̄tuor. quoꝝ duo sumunt fm hitudinē ad corpa diuersimode tn̄ ut est p habita manifestū. ¶ Iambic⁹ v̄o fm ꝙ per simplicīū ad nos deuenit ei⁹ positio quādā generalē distinctionē dat de predicamētis. nō descēdēs ad singula predicamēta. dicit eni ꝙ ens uel dicit ipm sbm ꝙ supponunt omnia uel dicit coexistentias subiecto. uel dicit habitudines circa subiectum. si ens dicat ꝙ presupponūt oīa. sic fm iambicū sumit p̄dicamētū sbe. Si v̄o dicat coexn̄tias in sbo uel hoc erit fm multitudinē ⁊ sic sumit p̄dicamētū q̄ntitatis. uel fm informationē ⁊ sic erit predicamētū q̄litatis. s3 si ens nō dicat sbm ꝙ supponūt oīa ⁊ nō dicat coexn̄tiā in sbo uel cū sbo s3 dicat hitudinē circa sbz sic sumunt p̄dicamēta alia. ¶ Archītas v̄o ut idē simplicius narrat pytagorice argumētās ad viiii denariū deducit p̄dicamēta. pytagoras eni uoluit fm numeros diuz cāz reddere. ⁊ qꝛ fm numerū nō uadūt nisi usq3 ad denariū. io fm hāc silitudinē dicit cē tm̄ decē reꝝ gn̄a. sicut numer⁹ usq3 ad decē uadit. ad hāc uariationē adducebat idem architas q̄sdā alias silitudines: qꝛ ēt in corpe nostro habemus decē sumitates. qō forte ad decē digitos manuū uel ad decē digitos pedū. quos eni oēs decē sumitates habem⁹ referebat. dicebat etiā idē arbitas toti⁹ sermōis decē cē elemēta: qō forte apud grecos ibi magis hoc est notū ꝙ apud nos. ibi forte sūt decē littere uocales que ꝑ antonomasiā toti⁹ sermōis elemēta dicunt. fm igit has adaptatiōes studuit archītas denariū nūeri i p̄dicamētoꝝ rationem perquirere. ¶ Postq̄ aūt tā doctoꝝ ꝙ phoꝝ narrauim⁹ modū assignandi. 10. p̄dicamēta: uolumus nos ipsi fm pretaxatū ordinē. 10. predicamēta distinguere. ꝑpter qō sciēdū ꝙ oēs p assignati modi tā doctoꝝ ꝙ phoꝝ circa p̄dicta duplicē distinctionē faciūt. Nā fm boetiū p̄dicamēta uel dicūt res uel hitudines reꝝ. s3 doctores aūt ꝯtēporaneos nobis. ul' dicūt res uel respect⁹ rerū. ⁊ si videant aliq̄ doctores facere trimēbrē distinctionē dicētes. ꝙ p̄dicamēta uel dicūt sbm. uel aliq̄d in sbto uel aliq̄d extra sbm. Ista tn̄ trimēbris distinctio statī reducit ad hāc bimēbrē. videl3 ad rē ⁊ ad respectū. uel ad rē ⁊ hitudinē siue ad rē ⁊ circūstātiā. Nā relatio ⁊ sex p̄dicamēta que cōi uocabulo dicunt accn̄tia extrisec⁹ aduenientia sub respectib⁹ siue habitudinib⁹ collocant. sbaz v̄o que dic ipm sbm. quātitatē v̄o ⁊ q̄litatē que dicūt aliq̄d ꝙ fm se ⁊ absolute est in sbo collocāt sb reb⁹. nō tn̄ distiguūt relonē ab illis p̄dicamētis. nisi qꝛ relatio inest ⁊ dicit aliq̄d intrinsecū. ut paternitas est in ipso pr̄e. s3 alia sex p̄dicamēta dicūt aliq̄d extrīsecū qō supra tn̄ ꝑbauim⁹. qꝛ nō oia alia p̄dicamēta dicūt aliq̄d extrīsecū. multa eni ex eis dicūt aliquid in sbto s3 per respectū ad aliq̄d extra. ut qn̄ dicit aliq̄d in re tpali per cōparationez ad tps. ⁊ ubi est in re locali per cōparationē ad locū. ⁊ sit⁹ in re situali per cōparationē ad corpus ꝯtinēs. ⁊ passio in re sensibili uel passibili per cōparationē ad agēs. sic ⁊ relatio in relatiuo per cōparationē ad oppositū relatiuū ut pr̄nitas in pr̄e per cōparationē ad filiū. fm ergo hūc modū nō pōt accipi dr̄ia inter relonez ⁊ oīa illa sex p̄dicamēta. s3 forte fm hūc modū accipet dr̄ia relatiōis ad actionē ⁊ hitū. Nā cū dr̄ agēs agit hec actio p̄dicat de agēte. ⁊ tn̄ ipsa actio que p̄dicat de agēte nō est in agēte s3 in passo. hīē ēt p̄dicat de hn̄te. habit⁹ tn̄ ut uestimētū est quedā res hn̄s esse diuersum ab habēte siue a uestito. hoc ergo mō poss3 assignari differētia relatiōis ad ista duo predicamēta. Nā paternitas que predicat de pr̄e est in ipso pr̄e. sed per respectū ad aliq̄d extra. S3 ipsa actio que predicat de agēte nō op3 ꝙ sit in agēte. sed pōt esse in passo ut p3 de actiōib⁹ trāseūtib⁹ in exteriorē mām. dicim⁹ eniz ꝙ calefaciēs calefacit. calefactio tn̄ que predicat de calefaciēte nō est in ipso sed in calefacto. nō est inconueniēs talē predicationē fieri. Naz cū sit predicatio denoīatiua pōt fieri per aliq̄d qō est extra rez: qꝛ pōt res denoīari ab aliquo qō est extra ipsaz. dr̄ eni de ali

quo ope qd est op⁹ humanū ꝛ denoiat op⁹ ab hūanitate que nō est in ope ſ3 ex͡t op⁹. ſic ꝛ in ꝑpoſito. actio pōt ꝑdicari denoiatiue de agēte que nō ē in agēte ſ3 in paſſo. vı̄ ergo in hoc differre relō ab actioe. non eni ſic dicim⁹ de duab⁹ relatiōib⁹ oppoſitis. utputa de paternitate ꝛ filiatiōe: ſicut dicim⁹ de actiōe ꝛ paſſione. Nā nō dicem⁹ φ actio ꝛ paſſio ſunt in patiēte. ſed dicimus φ p̄nitas eſt in p̄re ꝛ filiatio eſt in filio. pater ergo dı̄ pat per p̄nitatē que eſt in ipſo. p̄nitas eni eſt in p̄re per reſpectū ad filiū. Sed ipſa actio que ꝑdicat de agēte nō eſt in agēte. hoc ğ mō videt forte poſſe aſſignari dr̄ia relōnis ad actionē ꝛ ad habituz. ſed nō ad alia ſex ꝑdicamēta. ꝛ dicim⁹ forte ſic eſſe. Nā vt videt calūnia h3 φ ſit talis dr̄ia rlōnis ad ipaz actionē imo vı̄ nō eodē mō eē hic ꝛ ibi. Nā aliqñ dı̄ agēs agē ꝑ actionē que eſt in alio. ut p3 de actiōe trāſeūte i exteriorē māz. aliqñ vō dı̄ agēs agē ꝑ actionē que eſt i ipſo ut p3 i actiōe nō trāſeūte. Nā l3 calefaciēs calefaciat ꝑ calefactionē que nō eſt in ipſo. itellect⁹ tñ itelligit per itellectionē que eſt in ipſo. vñ aūt ɔtingat iſta diuerſitas uel qꝛ actio nō trāſiens magis h3 rōnez paſſiōis φ̄ actiōis. uel ꝑpter aliā cām non eſt preſentis ſpeculatiōis. Sufficiat aūt ad p̄ſens ſcire φ ſm cōmunē modū loquēdi ꝛ etiā ſ3 uerba phi. φ ſicut duplex eſt actio trāſiēs ꝛ nō trāſiēs. ita duplr̄ dı̄ agēs agere. aliqñ ab actiōe que nō eſt in ipō. aliqñ ab actiōe que eſt in ipſo. et ſicut diſtinguim⁹ duplicē actionē trāſeuntē ꝛ nō tranſeuntē. ſic ſuo modo poſſumus diſtinguere duplicē relationē ſm rē ꝛ ſm rōnē nō φ iſte due rlōnes directe reſpōdeāt illis duabus actiōib⁹. S3 q̄tum ad predicationē denoiatiuā hee due relatiōes hñt aliquid ſile cū illis duab⁹ actiōib⁹. Nā ſi ſit relatio ſ3 rē ſemp aliqd refert per relationē que eſt in eo. ut ſi refert aliqd realr̄ ſm eē. eſt in eo relatio ſ3 eē. ſi refert ſm dici eſt in eo relō ſm dici. ſed ſi ſit relō ſm rōnez pōt aliqd referri ꝑ relōnē que nō eſt in ipſo ſ3 in alio. ut de⁹ refert ad creaturā ſicut dn̄s ad ſeruū per relationē que eſt in creatura. iō dı̄ in. q. 5 meta. φ aliq̄ referunt ad alia. qꝛ alia referunt ad ipſa. ut mēſura refert ad mēſuratū qꝛ mēſuratū refert ad mēſurā. per relationē eni que eſt in mēſurato refert mēſuratū ad mēſurā ꝛ mēſura ad mēſuratuz: per qd p3 φ ſicut aliqñ agēs dı̄ agere per actionē que eſt in ſeipſo aliqñ per actionē que eſt in alio. ſic aliqñ relatiuum refert per relationem que eſt in ipſo: aliqñ per relationē que eſt in alio. Sed diu uagari per hāc māz nō expedit. Satis eni pōt apparere φ nō ſufficiēter aſſignat dr̄ia relatiōis ad alia ſex ꝑdicamēta mō quo dictū eſt. videlicet φ ipſa relatio eſt in ipō ſbo per reſpectū ad aliud. id vō qd predicat de ipſis ſex ꝑdicamētis nō eſt aliqd in ipſo ſbo per reſpectū ad aliō. ſ3 eſt aliqd extra ſubiectū. Redeam⁹ ergo ad ꝑpoſituz. ꝛ dicam⁹ φ oēs diſtinctiōes facte de predicamentis collocāt ꝑdicamēta uel ſub re uel ſub hitudine. Nos aūt ut pfecte habeam⁹ diſtinctionem relōnis ad alia predicamēta. ꝛ etiā ipoꝝ predicamētoꝝ iter ſe. videamus qd eſt ꝑdicamētū ꝛ quō accipiēda ſit dr̄ia predicamētoꝝ. ¶ Propt̄ qd ſciēdū φ predicamēta ſūt illa in que imediate deſcēdit ens ſine dr̄ia media. predicamēta ğ ex modis eēndi op3 ſumi ꝛ ex modis eēndi ꝑncipalib⁹. qꝛ ſi nō diceret ꝑdicamētū quēdā modū principalē: ſed diceret modū eēndi reductū, tunc in illud predicamētū nō imediate deſcēderet ens. ſ3 ſi deſcēderet ens in tale predicamētū mediāte illo mō eēndi in qd reduceret ꝑdicamētū illud. Si ğ predicamēta ſūt ptes entis. op3 φ dicāt quoſdā modos eēndi.

Rurſus ſi predicamēta ſūt illa in que imediate deſcēdit ens. op3 φ dicāt modos eēndi ꝑncipales non reductos in alios. erit ğ ꝑdicaᵐ qdā modus eēndi rerū ꝑncipalis nō reduct⁹ in aliū modū formalr̄. videmus eni in actiōe ꝛ paſſiōe φ modus eēndi hic ꝛ ibi vn⁹ nō reducit in aliū, nā paſſio ſumit ex eo φ recipit in paſſo. actio vō ex eo φ eſt ab agēte foꝛalit. ğ alius modus eēndi eſt hic ꝛ ibi. ꝛ vn⁹ nō reducit in aliū foꝛmalr̄. reducit tñ cālit. qꝛ ex hoc recipit aliqd in paſſū ex eo φ ē ab agēte. ꝛ ide ē φ paſſio dı̄ effect⁹ actiōis nō φ alia rez dicat actio φ̄ paſſio ſ3 dicit aliū moduz ſe hñdi uel aliū modū eēndi qui modi ſūt diuerſi foꝛmalit. attñ vn⁹ reducit in aliū cālit. Si ğ hoc eſt ꝑdicamētū qdā ꝑncipalis modus eēndi nō reductus in aliū foꝛmalr̄. videam⁹ qd uariat modū ex͡ñdi. dicem⁹ eni φ modus eēndi nō ſolū uariat ex ipſa re. ſ3 ēt ex ordine rei. ut caloꝛ ſ3 φ eſt in ſbō ſm qd cōparat ad agēs ꝛ ut reducit ab agēte aliū ꝛ aliū modū eēndi h3. nā ut eſt in ſbō quedā q̄litas eſt ꝛ quedā ex͡ñtia ꝛ eſt qd ꝑmanēs. S3 ut cōpat ad agēs ꝛ ut iducit ab agēte qꝛ iducit pars poſt ptē. ſic nō eſt qd ꝑmanēs. Sed magis h3 eē in fieri. ſic nō accipit ut ex͡ñtia quedā nec ptinet ad predicamentū q̄litas ſed magis accipit ut actio uel ꝑdicamētū actiōis. nō eſt ğ alia res caloꝛ ut iformat ſbm ꝛ ut accipit ut ex͡ñtia quedā ꝛ ut eſt ab agēte ꝛ ut iducit pars poſt partē. ſic nō op3 φ ſicut alia aq̄ que fluebat in fluuio ꝛ que poſtea ɔtinet in uaſe. attñ aliū ꝛ aliū modū eēndi h3 caloꝛ ſic ꝛ ſic acceptus ꝛ iō ad aliō ꝛ aliud predicamētū ptinet. qꝛ ut ē ex͡ñtia quedā ꝛ ut iformat ſbm ptinet ad predicamētū q̄litatis. ut eſt ab agēte ꝛ ut eſt in quodā fieri ꝛ iducit pars poſt partē ptinet ad predicamētū actiōis. idē eſt ğ caloꝛ ꝛ calefactio ꝛ idē eſt q̄litas ꝛ actio. nihil eni eſt aliō calefactio niſi ipſe caloꝛ ut iducit ab agēte. caloꝛ ğ ſ3 ſe ptinet ad ꝑdicamētū q̄litatis: ſ3 caloꝛ ut eſt calefactio ꝛ ut ab agēte iducit ptinet ad predicamētū actiōis: ꝛ nō ſolū uariant predicamēta ex re ꝛ hitudine ut iō ptinet ad diuerſa predicamēta caloꝛ ꝛ calefactio. qꝛ caloꝛ dicit ipſā rez in ſe. calefactio aūt dicit ipſā cū ordine ad agēs. S3 ēt uariant ꝑdicamēta ſ3 aliū ꝛ aliū ordinē ꝛ ſm aliā ꝛ aliā hitudinē. pōt enim uariare predicamētū res ꝛ hitudo. ꝛ pōt uariare predicamētū hitudo ꝛ hitudo. ipē eni caloꝛ ut eſt ab agēte h3 cālitatē in ſeipm ut recipit in paſſū. Nā eē ab agēte eſt cā receptiōis in paſſo. nec eſt icōueniēs φ vnū ꝛ idē alit ꝛ alr̄ ſūptū habeat quēdā modū cālitatis reſpectu ſuiipſi⁹. Sicut nō eſt icōueniēs φ vnuz ꝛ idē alit ꝛ alit acceptū ſit pri⁹ ꝛ noti⁹ ſeipſo. ꝛ qꝛ alius ꝛ ali⁹ modus eēndi ꝛ alia ꝛ alia habitudo. ali⁹ et alius ordo eſt ipſius calefactionis ut eſt ab agente ꝛ ut recipitur in paſſo. ideo ſic ꝛ ſic faciet aliud ꝛ aliud predicamentum. Dicamus ergo φ ratio predicamēti ſube ſumitur ex hoc modo ex͡ñdi φ aliqd exiſtat ſm ſe. nec ualet ſi dicat φ forma ſbalis nō eſt ſba qꝛ nō ɔſiſtit ſm ſe. qꝛ forma ſbalis cū mā non dicūt niſi vnū actū ꝛ vnū ſimplex: iō nō debem⁹ loq̄ de mā et forma ſbali q̄ſi de duobus: ſed quaſi de vno aliquo qd per ſe ſubſiſtit i quo oia alia fūdant. ꝛ ſi obijcit de hoie ꝛ ponat difficultas de pluralitate formaꝝ: dicemus nō eē preſentis ſpeculatiōis talē difficultatē decidere. ſufficiat aūt ad p̄ſens ſcire φ rō predicati ſbe ɔſiſtit in hoc mō ɔſiſtēdi φ per ſe ɔſiſtat. vñ mā ꝛ forma nō ſūt in ꝑdicamēto ſbe ſm ſe ſed ſm φ ſūt ptes ſbe per ſe ex͡ñtis. rō vō oīum alioꝝ ꝑdicamētoꝝ accidētaliū ſumit ex hoc mō ex͡ñdi qꝛ nō hñt per ſe eē. ſed hñt depēdētiā ad aliud. ubi eſt ergo ali⁹ ꝛ ali⁹ mo

dus ꝺepẽdẽtia ad aliud. ibi erit alia ⁊ alia rõ p̄dica-
mẽti accñtalis. Si ḡ calor eẽt alicui corporinãlis ⁊
per nullũ agẽs calor ille fuiſſet iduct⁹. hi⁹ calor soluz
ꝺepẽderet a ſb̄o: nõ aũt haberet nec habuiſſet ꝺepẽ
dẽtiã ad agẽs. ex tali ergo calore poſſet ſumi rõ q̄li-
tatis. Sed nõ poſſet idem ſumi rõ accidẽtis actiõis
que facit p̄dicamẽtũ. ſed ſi calor eſt iductuz ab agẽte.
opz ꝙ ꝺepẽdeat a ſb̄o ꝙ informat ⁊ ꝙ dependeat ab
agẽte ſiue a ſb̄o ꝙ informat a quo recipit. ⁊ lz idem ſit
ſb̄m ⁊ paſſuz attñ nõ eodẽ mõ ſumit. nã ut informat
per calorẽ ſic hz rõnez ſubiecti. Sed ꝓut hi⁹ calorẽ
ſumpſit ab agẽte. ſic hz rõnez paſſi. Sed ꝯſtat ꝙ oẽs
hee ꝺepẽdẽtie differũt formalr. nec vna formalr põt
predicari de alia. nec vna poteſt reduci in aliã forma
liter. lz poſſit reduci caliter. faciẽt ergo hee ꝺepẽden
tie diuerſa p̄dicamẽta accñtalia. Si eni calor ſm ſuũ
eẽ ꝺepẽdet a ſb̄o qð informat ab agẽte a quo iducit
⁊ paſſo in qð recipit. ⁊ hee ꝺepẽdẽtie ſũt diuerſe for-
malr opz ꝙ calor poſſit ꝯſiderari ſm oẽs iſtos mo-
dos eẽndi. ⁊ ſm ꝙ ꝯſiderat ſm aliũ ⁊ aliũ modum
eſſendi ſic ptinebit ad aliud ⁊ aliud predicamẽtũ. ex
ipſa re ḡ eſt ꝙ in ea fũdent oẽs iſte ꝺepẽdẽtie. ⁊ oẽs
iſti modi eẽndi. ⁊ iõ ex ipſa re eſt ꝙ poſſint inde ſumi
uaria p̄dicamenta accñtalia ⁊ ſic⁹ calor eſt quedã res
ꝺepẽdẽs a ſb̄o. ab agente ⁊ paſſo. ſic videmus ꝙ res
ipſe nõ ſolũ ꝺepẽdẽt hoc mõ ſz ꝺepẽdẽt a loco. ꝺepẽ
dent a tpe. ꝓpter ꝙ ſm tales ꝺepẽdẽtias poterũt in-
de ſumi uaria p̄dicamẽta accñtalia. ¶ Ex hoc ḡ po-
teſt apparere q̄re predicamẽtũ ſb̄e nõ eſt niſi vnũ pre
dicamẽtũ. p̄dicamẽta v̄o accñtalia ſunt multa. Nam
vn⁹ eſt modus accipiẽdi p̄dicamẽtũ ſb̄e ex mõ per ſe
exñdi. quicq̄d v̄o per ſe exiſtit nõ eſt directe in p̄dica
mẽto ſb̄e. ꝗcquid eni ptinet ad p̄dicamẽtũ ſb̄e uel eſt
per ſe exiſtẽs ⁊ tũc eſt in tali p̄dicamẽto; uel eſt pars
uel accñs per ſe exñtis ⁊ tũc eſt in tali p̄dicamẽto per
reductionẽ. Sz rõ predicamẽtoꝝ accidẽtaliũ ſumit
v̄o ex per ſe exiſtẽtia. ſz ab ipſa ꝺepẽdẽtia ad aliud. ꝓ
pter ergo uarias ꝺepẽdẽtias quaꝝ vna nõ reducit in
aliã formalr poterũt ſumi uaria predicamẽta accñta
lia. Sed dicẽ ꝙ ipſa ſb̄a ꝺepẽdet ergo poterit ab ea
accipi alia rõ p̄dicamẽti. ꝓpt qð ſciẽdũ ꝙ ſi ipſa ſb̄a ꝺe
pẽdet uel hoc eſt ſm ſe uel ſm aliqð accñs in ea exñs
ſi ſm ſe nunꝙ ex tali ꝺepẽdẽtia accipiet rõ p̄dicamẽ-
ti. nõ eni accipiet rõ p̄dicamenti ſubſtãtie qz talis rõ
predicamẽti accipit ex ꝺepẽdẽtia. ſz ex per ſe exñtia
nec p̄dicamẽti accñtalis. qz tũc qð ſ eẽt ꝺepẽdẽs alicui
accideret. ſũt eniz aliq̄ habitudines ipſi⁹ ſb̄e uel fũ
date in ipſa ſb̄a. Sz ex talib⁹ hitudinib⁹ nõ ſumit rõ
predicamẽti. ſed dicet quidã reſpectus ſz dici. rõ aũt
predicamẽti uel ſumit ex per ſe exñtia uel ex re inhe-
rẽte uel hitudine rei iherẽtis. ex per ſe exñtia ſumi
tur predicamẽtũ ſb̄e. ex re iherẽte quãtitas ⁊ q̄litas.
ex hitudine ſiue ex ordine rei iherẽtis ſumunt cetera
alia p̄dicamẽta. uerũ eſt ḡ ꝙ ipſe ordo ⁊ ipſa hitudo
põt facere p̄dicamẽtũ: lz ḡ duo ſint ex ꝗbus põt ſumi
rõ p̄dicamẽti. videlz res ⁊ ordo ſiue res ⁊ reſpectus
uel hitudo: attñ prima facie ad bũda oia predicamẽ
ta faciem⁹ trimẽbrẽ diſtictionẽ. ¶ Dicem⁹ eni ꝙ pre
dicamẽtũ uel dicit rẽ ipſaz uel ordinẽ ipm. uel rẽ ⁊ or
dinẽ. ex ipſa re ſumunt tria p̄dicamẽta. ſ. ſb̄a. quãtitas
⁊ q̄litas. hec ḡ tria predicamẽta dicũt ipſã rẽ abſolu-
tã. ex ipſo aũt ordine ſumit relõ. relõ eni eſſentialr ⁊
ſm ſuã rõnẽ q̄dditatis nõ eſt niſi ordo q̄dã. ex re aũt
⁊ ordie ſumunt alia ſ p̄dicamẽta. ꝓpter qð apparet
quõ differt relõ a ſb̄a q̄litate ⁊ quantitate. qz hec tria
predicamẽta ſiḡnt ipſã rẽ. relõ v̄o ſiḡt ipm ordinẽ uel

ipſũ reſpectũ. pz etiã quõ relõ ab aliis .6. predicamen-
tis differt. qz illa ſex nõ ſiḡnt ipm ordinẽ ſm ſe ſz rẽ
⁊ ordinẽ ſiue ſub ordie. ¶ Ex hoc appet illud dictũ
cõe ꝙ relõ ſm ſuã q̄dditatẽ nõ eſt aliq̄d ſz ad aliq̄d. Di
cem⁹ eni ſb̄a quãtitas q̄litas ſm ſuã q̄dditatẽ nõ ſũt
ad aliq̄d ſz aliq̄d. relõ v̄o ſz ſuã q̄dditatẽ nõ ẽ aliq̄d ſz
ad aliq̄d. Reliq̄ v̄o ſex predica^{ta} ſũt ſil aliq̄d ⁊ ad ali
q̄d. qz ſũt res ⁊ ordo. qz ſiḡnt rẽ ſub ordie. ex hoc aũt
apparet uera eẽ illa q̄tuor ſupi⁹ de relõne dcã. Dicebat
eni ꝙ relõ habebat nimiũ de eẽ ⁊ ꝙ aliq̄ collocabãt
eã iter ſcðas itẽtiões. qð iõ eſt qz ſm ſuã q̄dditatẽ di
cit ipſũ ordinẽ ⁊ nõ eſt aliq̄d ſz ad aliq̄d. cetera autez
predicamenta dñt ⁊ ſiḡnt aliq̄d uel aliq̄d ſm ſe ſicut
illa tria p̄dicamẽta. ꝙ alia ut aliq̄d ſub ad aliq̄d ſicut
illa ſex predi^{ta}. de q̄bus agitur in ſex p̄ncipiis. relõ au
eẽ ſolũ ſiḡnt ad aliq̄d. Dicebat ẽt ꝙ relõ põt eẽ rõis
tñ. ꝙ iõ eſt. qz oia alia predi^{ta} dñt rẽ aliquã uel dicũt
aliq̄d alr tñ ⁊ aliter ut aliquo mõ pz per hita. ſz illð ꝙ
eſt res aliq̄ nõ põe eẽ rõ tñ. iõ nihil qð eſt in aliis p̄di
camẽtis põt eẽ rõ tñ. ſz relõ que ſm ſuã q̄dditatẽ nõ
dic aliq̄d ſz ſolũ dic ordinẽ uel ſolũ dic ad aliq̄d ⁊ re-
ſpectũ põt eẽ rõnis tñ. qz repit hic ordo qui nõ eſt ni
ſi ſm rõnẽ tñ. ſic eſt ordo eiuſdẽ ad ſeipſũ. iõ ſi dicat
eiuſdẽ idẽ erit relõ ſz rõnẽ tñ. Tertio dicebat de re
latiõe ꝙ põt icipe eẽ in aliquo nulla mutatiõe facta
in ipſo. Nã ſi relõ ſz ſe diceret rẽ aliq̄ uel dicẽt aliq̄d
nõ poſſet icipe eẽ in aliquo nĩla mutatiõe facta i ipo
qz nihil põt hẽre rẽ aliq̄ quã pri⁹ nõ hẽbat uel rẽ ſub
alia mutatiõe quã pri⁹ hẽbat nĩla mutatiõe fcã in ipo
⁊ qz tria predi^{ta} realia dicũt rẽ ipſã ⁊ qz illa ſex predi
camẽta dñt rẽ ſub quodã mõ iõ ſm talia p̄dicamẽta
nihil põt icipe eẽ tale niſi ꝑ mutationẽ factã in ipo. ut
ſi q̄d de nõ igne fiat ignis uel de bipedali fiat tripeda
le uel de albo fiat nigrũ. ſp erit ꝑ mutationẽ factã in
ipo ſb̄o ut in ipſa ubi icipit eẽ aliq̄ res ⁊ aliq̄ forma
que pri⁹ nõ erat. ſic ⁊ in aliis ſex predicamẽtis. uel ſi
aliq̄d exñs ſurſũ icipiat eẽ deorſũ ⁊ hẽat aliõ ubi ꝙ
pri⁹: hoc eſt per mutationẽ factã in ipſo; nõ ꝙ opteat
ipſũ hẽre aliã quãtitatẽ quã pri⁹ nõ hẽbat. utputa ſi ſz
aliq̄ rõnez quãtitatis cõpetat ei hẽre ubi. ſz qz q̄titatẽ
illã hz alio mõ. qz hz eã deorſũ quã pri⁹ hẽbat ſurſũ.
ſz relõ dicẽ ipſã hitudinẽ. ul dicẽ ipz ordinẽ. ordo aũt p̄e
alicui cõpetẽ de nouo nulla mutatiõe facta i ipo quõ
nõ põt icipe in aliquo eẽ real relõ nulla mutatiõe fa
cta i ipſo. nõ aũt põt i aliq̄ icipe eẽ nouũ ubi uel nou⁹
ſit⁹ uel nouũ q̄n uel noua paſſio mutatiõe nõ facta in
ipſo. Ex hoc appere põt ꝙ relõ nullũ aliõ eẽ nec aliõ
ineẽ hz niſi eẽ uel in eẽ fũdamẽti. eẽ eni uel ineẽ ſili-
tudinis nihil eſt aliõ ꝙ eẽ uel in eẽ albedinis. ſed oia
predicamẽta hñt aliquo mõ aliud eẽ uel hñt aliũ mo
dũ eſſendi reſpectu ſb̄ quã ſit eẽ fũdamẽti. Nã quãti
tas ut pficit rẽ ſm ſe dat ei qðdã eẽ; utputa qz dat ei
eẽ extẽſũ. ut aũt pfic rẽ in ordie ad locũ dat ei aliõ eẽ
utputa dat ei eẽ ſurſũ uel eẽ deorſũ. ul eẽ ſm aliõ ubi.
ut ſi quãtitas eſt illð per qð cõpetit rei eẽ in loco. illa
res que eſt q̄titas ſm ſe dat eẽ q̄tũ per cõparationẽ
ad locũ dat eni eẽ ubi. ſz quẽ modũ loquẽdi ait phs
ꝙ ſortes eſt alter a ſeipſo ꝓut eſt in theatro ⁊ foro.
ut hr in q̄rto phic. iõ in ipa re eſt aliquo mõ aliõ eẽ ex
alio ubi. ⁊ ipa res dr alia a ſe. ſi eſt in alio ⁊ alio ubi. ſz
relõ ſm ꝙ relõ eſt que nõ facit rõnẽ alterã nec dat ei
aliud eſſe ꝙ eẽ fundamẽti. ⁊ qz nõ hz aliud eẽ. iõ ſine
altatiõe ſb̄ti põt q̄s de nõ ſili fieri ſilis. qz oia idicãt ꝙ
cetera p̄dicamẽta ſũt magis realia ꝙ relõ. nullũ eni aliõ
p̄dica^{m} dic ſolũ ordinẽ ſicut relatio. Sz uel dicit ipſã
rem uel rẽ ſub ordine. Ex hoc aũt apparet queſitum

ꝙ relatiua dicunt̄ ad ꝯuertētiā. Nā nō oportet ꝙ res
vna que est in vno ꝙ sit in alio. ut si ordo ille partiuz
qui facit sicut est in re locata. utputa quia aliq̄s hz ca
put ⁊ pedes sic situatos nō opz ꝙ hiꝰ partes sic or-
dinate ⁊ in re locate. uel hiꝰ membra sic ordinata sint
in re locate. pōt ergo ꝯtigere ꝙ nō aliqd habeat ha-
bitudinē ad aliud ꝙ res illa que est in ꝑīte talē habi
tudinē. nō sit in illa re ad quā hz hiꝰ habitudinē. Si
ergo cetera ꝑdicamēta alia a rōne dicūt rē aliquam
nō opz ꝙ dicant̄ ad ꝯuertētiā. imo per se loquēdo nō
dicunt̄ ad ꝯuertētiā. sz qꝛ relatio ꝑ̄m ordinē si aliqd
habeat ordinē ad aliqd. quin illud habeat ordinē ad
ip̄m aliquomō uel ꝑ̄m rē uel ꝑ̄m rōnez. imo si in aliqs
predicamētis repit̄ ꝯuertētia hoc erit rōne ipsiꝰ re-
specꝰ nō rōne rei. ideo sī in aliqs est ꝯuertētia: hoc erit
ꝓut iduūt quēdā modū relatiuū. in rōne ḡ est per se
ꝯuertētia que dicit ip̄m ordinē nō aūt in aliqs. Jmmo
relatio ꝑ̄m suā q̄dditatē dicit ipsū ordinē ⁊ dicit solū
ad aliqd nō aliqd. cetera vō ꝑdicamēta dicūt aliquo
mō aliqd. pz ex eo ꝙ in diuinis sola relatio manet ꝑ̄z
rōnez q̄dditatis. cetera vō predicamēta si ibi aliquo
mō ponunt̄ in sbāz trāseūt. Et si querat̄ utrū relō ali
quo mō dicat aliqd. dicemꝰ ꝙ aliud est dicē aliqd per
modū implicatiōis. ut qꝛ ip̄m iplicat ⁊ qꝛ ip̄m itelli-
gere dat. ⁊ aliud est dicē aliqd qꝛ sigt ip̄m. Justū enīz
solā q̄litatē sigt. iplicat tn̄ sb̄m. ⁊ iusticia solaz q̄lita-
tē significat. nō tn̄ sigt sb̄m cū sit qd abstractū. sz ip̄m
itelligē dat. relō ḡ in ꝯcreto pōt iplicare aliqd. uel in
abstracto pōt dare itelligere aliqd ꝑ̄m quē modū lo
quēdi loquit̄ btūs augꝰ. ꝙ oē qd relatiue dī est aliqd
excepto eo ꝙ relatiue: tn̄ relō nō sigt aliqd sz solum
ad aliqd. ¶ Resumamꝰ ergo distinctionē trimēbrez
priꝰ factā dicētes ꝙ rō predicamēti. uel sumit̄ ex ip̄a
re uel ex ipso ordine. uel ex re sub ordine. Si ex ip̄a
re. hoc est triplr. qꝛ illa res uel est aliqd per se exn̄s. ul'
est aliqd in alio. si per se exn̄s sic est sb̄a. si est aliqd in
alio sic est quātitas ⁊ q̄litas. uel alr̄ dici pōt. ꝙ si ex re
sumit̄ rō predicamēti tūc res illa uel predicat̄ de sb̄o
ēētialr̄ uel accidētalr̄. si ēētialr̄ sic est sb̄a. sola enīz
sb̄a predicat̄ ēētialr̄ de indiuiduis per se exn̄tibꝰ.
Si accn̄talr̄ sic est quātitas ⁊ q̄litas. Posset ⁊ tertio
mō fieri distinctio. ꝙ res illa vn̄ sumit̄ rō predicamē
ti. uel est alioꝝ fūdamētū ⁊ sic est sb̄a in qua fundant̄
oīa alia. sola eni sb̄a est fundamētū oīuz alioꝝ predi
camētoꝝ. Si vō nō sit hꝰ fundamētū ⁊ tn̄ dicit rez
aliq̄ꝫ absolutā. sic erit quātitas ⁊ q̄litas que sic distin-
guunt̄. qꝛ quātitas dicit rē absolutā sb̄z extēdētē ꝙtū
ad quātitatē ꝯtinuā. uel sb̄m multiplicātez ꝙtum ad
discretā. quātitas eni ꝯtinua extēdit illud in quo est.
discreta vō multiplicat illa in quibꝰ est. q̄litas vō dicit
rē aliquā absolutā sb̄m ꝑficiētē uel iformātē. ⁊ si que
rat̄ q̄re q̄litati plus ꝙ quātitati appropriat̄ ꝑfectio ⁊
informatio. dicemꝰ ꝙ q̄litas magis sequit̄ formā. quā
titas aūt magis mām. ideo lz quātitas sit quedā ꝑfectio
⁊ quedā iformatio sb̄i. ꝑfectiori tn̄ mō hoc est q̄litas
que sequit̄ ipsā formā. uel pōt dici ꝙ quātitas hoc hz
spālit̄ ꝙ extēdit uel multiplicat illud in quo est. ⁊ ideo ⁊
hoc distinguit̄ a q̄litate. q̄litas ḡ ꝑficit tn̄. ergo distin
guit̄ a q̄ntitate que nō soluz ꝑficit sed multiplicat uel
extēdit. substātia igit̄ quātitas. q̄litas. sunt tres res ⁊
faciūt tria predicamēta realia adiuicē diuersa per di-
uersuz modū exn̄di. Nā sb̄a ꝑ̄m id qd est hz per se eē
sed nō hz esse extēsuz. quātitas vō nō hz esse per se sz
hz esse extēsuz. q̄litas aūt de se nō hz eē nec per se nec
extensum. igit̄ si ex re sumit̄ ratio predicamēti sic sūt
tria predicamēta que dicta sūt. si aūt nō sumit̄ ex re.
sz ex ordine sic est vnū ꝑdicamētū. s. relatiōis. relō au
tē solū ordinē sigt ideo nullā rē addit ꝑ̄m se ⁊ nullā rez
minuit nec mutat ꝙ nullā rē sigt loquēdo de re ꝓut
dīc aliqd. nō enim significat rē que sit aliqd. sigt aūt
rem relatā que est ad aliqd. vn̄ boetꝰ in li. de trinita-
te ait ꝙ nō igit̄ dici pōt predicationē relatiuā ꝙꝙ rei
de qua dr̄ ꝑ̄m se uel addere: uel minuere: uel mutare.
qꝛ ciꝰ rō tota nō in eo ꝙ est per cōparationē aliquo mō
se hr̄e. Si ergo tota predicatio relatiua est ꝑ̄m aliqd
se hr̄e. nō ꝑ̄m aliqd existē. relatio ꝑ̄m suā q̄dditatē nō
dicit rē aliquā uel exn̄tiā aliq̄ꝫ. sz solū dicit ꝑ̄am ha-
bitudinē uel ipsū ordinē. sz si rō predicamēti nō sumi
tur ex ipsa re nec ex ipso ordine: sed ex re sub ordine.
sic sūt illa sex predicamēta. quoꝝ distictio ut sciat̄ no
tā dū ꝙ ꝑ̄m phm in predicamētis oīa alia sūt in ꝑmis
uel dicunt̄ de ꝑmis ⁊ destructis primis ipossibile est
aliqd alioꝝ remanē. ⁊ sepiꝰ dicit in predicamētis ꝙ in
diuidua sb̄a est cā eēndi aliqs ⁊ hijs que de sb̄o dnr̄ ⁊
hijs que in sb̄o sūt. ¶ Dicemꝰ ḡ ꝙ sb̄a ꝑma siue idi-
uiduū ⁊ est ⁊ hz eē hoc. ꝑ̄m aūt ꝙ hz eē hoc. hoc est in
agēte efficient ⁊ hic ⁊ nūc q̄si formalr̄ ~~exn̄ā~~. nā for-
malr̄ dī eē idiuiduatio per ꝯditiōes māe que sūt esse
hic ⁊ nūc. ḡ aliqd eē dat ipsi idiuiduo; ⁊ illud per qd
hz esse sigtū. aliq̄ ḡ predicamenta sumunt̄ ex ipso esse
aliq̄ aūt ex eē sigto. Sed dare eē est duplr̄. uel simplr̄
uel ꝑ̄m qd. ⁊ dare eē ꝑ̄m ꝙ siue esse accn̄tale est duplr̄
qꝛ hiꝰ esse accn̄tale ⁊ ꝑ̄m qd. uel sequit̄ mām ⁊ est eē
per extēsionē uel multiplicationē. uel sequit̄ formā ⁊
est eē ꝑ̄m ꝑfectionē ⁊ ꝑ̄m iformationez. eē aūt simplr̄
dat sb̄a. eē aūt accn̄tale per extēsionē dat quātitas. eē
aūt per iformationē dat q̄litas. hic ḡ tria sumunt̄ ꝑ̄m
eē siue sumunt̄ ꝑ̄m modū exn̄di simplr̄ ⁊ absolutū. illa
vō .6. sumunt̄ ꝑ̄m eē sigtū. uel ꝑ̄m ordinem ad aliud.
relō vō nō ꝓpriesumit̄ ꝑ̄m eē nec ꝑ̄m exn̄tiā. sz soluz
ꝑ̄m ad aliud se hr̄e. ex quo ḡ apparet ꝙ cū idē sit esse
ꝑ̄m se ⁊ ~~ꝑ̄m~~ significatū uel eē in ordine ad aliud. eedē
sūt res ex quibꝰ sumunt̄ predicamēta realia que sunt
sola tria ex qbꝰ sumunt̄ ꝑdicamēta bitualia. sz nō est
idē modus accipiēdi. Dicemꝰ eni ꝙ solū in istis sensi
bilibꝰ repiunt̄ oīa predicamēta. in angelis eni nō est
qn̄ nec sitꝰ nec hitꝰ; ideo ex istis sensibilibꝰ opz ista acci
pere. forme aūt sēsibiles nō idiuiduant̄ ex seipsis. sed
idiuiduant̄ ex ordie ad aliud. forme ḡ sensibiles non
dāt eē ꝑ̄m se sz dāt eē significatū in ordie ad aliud. ut
puta in ordine ad agēs. ut qꝛ sūt ex hoc agēte uel in
ordie ad tp̄s. ut qꝛ sūt nūc uel ꝙ ad locū qꝛ sūt hic.
ꝓpē qd bn̄ dictum ē ꝙ modus eēndi reꝝ sumēdus ē
ex eē ⁊ ex ordine. sz si ex eē ꝑ̄m se sic sūt ut sepiꝰ dixi
mus illa tria ꝑdicamēta. si ex ordine ad aliud. opz ꝙ
ille ordo ad aliud aliq̄ꝫ uariationē faciat in mō exn̄di
reꝝ. ꝓpē qd opz ꝙ sit talꝰ ordo ad aliud ꝙ ex illo ordi
ne res depēdeat. Dicemus eni ꝙ ista sensibilia triplr̄
depēdēt ex ordine ad aliud. depēdēt eni ex agēte qꝛ
sūt gn̄abilia ⁊ corruptibilia. depēdēt ex tp̄e qꝛ sūt nūc.
depēdēt etiā ex loco qꝛ sūt hic. Jlla ḡ sex ꝑdicamēta
que dicūt res in ordine ad aliud. uel hic erūt in ordie
ad agens. uel ad tp̄s. uel ad locū. si ex ordine ad tp̄s
sic sumit̄ ꝑdicamētū vnū. videlicet qn̄. si ex ordie ad
agēs sic sumunt̄ duo ꝑdicamēta. actio videlz ⁊ passio
Si ex ordine ad locum sic sumuntur tria. ubi. situs.
⁊ habitus. quādo ergo sumitur ex ordine ad tēpus.
Dicemus enim ꝙ motus celestis aliquā influentiā hz
in hec inferiora uarietas ergo istoꝝ inferiorū ~~hīpīe~~
actualis siue passibilis ꝓut est subiecta priori et poste
riori supcelestis motꝰ facit qn̄ in istis sensibilibꝰ. Dice
mus eni ꝙ a motu supcelesti habet eē ois uarietas in

istis inferioribus. nõ solũ actualis sed etiã passibilis. Nã τ ipsa quies istoꝝ inferiorũ reducit in celestem ordinẽ: τ mẽsurat tpe. Nõ solũ eni pri⁹ τ posteri⁹ supcelestis motus. sed etiam prius τ posterius motu in istis inferiorib⁹ reducit in prius τ posteri⁹ supcelestis mot⁹. Sed etiã pri⁹ τ posteri⁹ in quiete. put aliqd quiescit τ hz se eodẽ mõ nũc τ pri⁹. istud nũc τ pri⁹ in quiete reducit in nũc τ pri⁹ supcelestis mot⁹. facit ergo ille mot⁹ ad varietatẽ istoꝝ inferiorũ. τ hec varietas reducit in illũ motũ. sicut nũc τ pri⁹ in varietate reducit in nũc τ pri⁹ illius mot⁹ ideo qñ reducitur in tps. Nã sicut pri⁹ τ posteri⁹ in supceleſti motu ut sunt numerata ab aĩa complent rõnem tpis. sic prius τ posteri⁹ in variabilitate istoꝝ inferioꝝ. put numerus talis prioris τ posterioris est cãtus in illo nũero tporis hz rõnez qñ. ideo dicit in .6. pncipijs. φ qñ est ſm qõ aliqd dicit tpale τ variabile. variabilia enim τ tẽporalia sũt ista inferiora vel ſm se vel ſm suas partes. nõ solũ quãtũ ad motũ qꝛ nõ est eoꝝ motus cõtinuus. Sed etiã φtuz ad quietẽ qꝛ nõ semp quiescũt. dico autẽ ſm se vel ſm suas partes. qꝛ eẽa ſm se tota nõ sũt corruptibilia. τ tota aut forte ſ3 se totã necesse est qescere. In variabilitate ḡ istoꝝ inferioꝝ sumit qñ φ reducit in tps. qꝛ est id qõ relinquit ex adiacentia tpis. siue talis varietas sit mot⁹ siue priuatio mot⁹ quicqd eni mẽsurat tpe ſm qõ mẽsurat tpe hz eẽ qñ ut si querat qñ quieuit hoc põt rñdi heri. τ si querat quõ quieuit assignabũ⁹ in ipsa quiete prius τ posterius. τ dicem⁹ ideo quieuit qꝛ habuit se eodẽ mõ nũc τ pri⁹. in quocũqꝫ aut est sic assignare nũc τ pri⁹ illud cadit sub qñ. Dicem⁹ ergo φ mot⁹ ille celestis ſm ea que videm⁹ nõ hz quietẽ oppositaꝫ. φ si dicat φ motus ille aliqñ cessabit. dicem⁹ φ veꝝ est. Sed hoc scimus solũ reuelatiõe diuina. nõ aũt ex sensibilib⁹. tps ergo est numer⁹ prioris τ posterioris fundat⁹ in motu celi. Sed qñ numerus prioris τ posterioris fũdat in alijs motib⁹ vel in priuatiõe alioꝝ motuũ. ¶ Ex ordine ergo ad tps sumit vnũ p̃dicamentũ. s. qñ. ex ordine aũt ad agẽs sumunt duo, actio. s. τ passio. prout eni agẽs hz in qd influat: sic sumit p̃dicamẽtũ actiõis sed put passũ hz in quo recipiat. sic sumit p̃dicamẽtum passiõis. ex ipso eni influxu ab agẽte in patiẽs τ ecõuerso sumũtur hic duo p̃dicamẽta nõ φ agẽs aliquid immittat ab extra. Sed eo ipso φ per agens fit aliqd actu tale qõ erat potẽtia tale ipsa actuatio dicit influxus agẽtis ex qua actuatione sumit actio et passio. actio quidẽ put illã actuationẽ facit agẽs in patiens. passio võ prout eadem actuationem recipit patiẽs ab agẽte. actio ergo nõ est nisi passio cõuersa τ passio actio cõuersa. si eni incipis ab agẽte τ vadis in patiẽs τ dicis φ agẽs agit in patiẽs τ habes p̃dicamentũ actiõis. Si aũt ecõuerso pcedis a patiẽte τ vadis in agẽs τ dicis φ patiẽs patit ab agẽte. habes predicamẽtũ passiõis. iõ dĩ in .3. phic. φ actio τ passio nõ differũt nisi sicut via qua itur thenis thebas τ thebis thenas. ſm ordinẽ aũt ad locũ sumunt tria p̃dicamenta. Nã accipiẽdo locũ large pro ipso ɔtinẽte. dicem⁹ φ locus hz locatũ siue cõtinẽs hz cõtẽtũ τ ecõuerso. cõtentũ hz cõtinẽs. put aũt cõtinẽs hz contentũ vel put locus hz locatũ sumunt duo predicamẽta. ubi. τ sit⁹. Nã loc⁹ dĩ habere locatũ dupl'r. vel put hz ipm ſm se. vel put hz ipz ſm ordinẽ ad partes. Si ſm se sic sumit ubi si ſm ordinẽ ad partes sic sit⁹. ubi eni est ordo locati ad locuz ſm se nihil est aliud φ circũscriptio corporis a loci circũscriptiõe pcedẽs. put ergo locatũ haberet a loco ut qꝛ circũscribit a loco ſm se sic cõpetit locato hic ubi put locatũ circũscribit ab alio τ alio loco sic cõpetit ei aliud τ aliud ubi. ut si circũscribit a loco ſm sursuz cõpetit ei ubi sursuz. si deorsum deorsũ. Sed si ɔsiderem⁹ put locat ĩ habet a loco τ circũscribit a loco nõ solũ ſm se sed ſm quẽdã ordinẽ partiũ: utputa qꝛ circũscribit hoc ordine partium qꝛ habet partes erectas. utputa qꝛ stat sub alio ordine partiũ qꝛ hz partes curuatas τ sedet sic sumit predicamẽtũ sit⁹ siue positiõis. statio eni τ sessio põnes sunt. ¶ Ex loco ergo siue ex ɔtin. te put ɔtinẽs hz cõtẽtũ sic sumunt duo predicamẽta. ubi: τ sit⁹. sed ex eodẽ cõtinente put ſm ɔuersum ordinẽ. ut put contentũ hz cõtinẽs. ut put corpus hz vestẽ τ cingit⁹ anulum. sic sumit habitus. iõ dicit comẽ. sup. ſ. meta. c. de habitu. φ habit⁹ est ubi ɔuersũ. vñ ait qõ dĩ eni φ cõtentũ ſm huiusmodi hz ɔtinẽs. τ hoc est p̃dicamẽtũ habit⁹. τ subdit φ qꝛ cõtinẽs hz cõtentũ ſm huc modũ φ loc⁹ hz locatũ hoc est predicamẽtũ ubi. τ ait φ vniuersal'r respectus in hoc p̃dicamẽto est ɔuersus illi qui est in p̃dicamẽto habit⁹. ſm ergo cõmẽtatorez ubi est habit⁹ ɔuersus vel ecõuerso habitus est ubi cõuersum. sed ſm simplicium in predicamẽtis. habitus videt eẽ nõ ubi ɔuersum: sed situs ɔuersus. sic eni distinguit simplici⁹ situ ab habitu: qꝛ si corpus ɔtẽtũ adaptat ɔtinẽti sicut vestis adaptat corpori. sic est predicamẽtũ habitus. decem ergo sũt predicamẽta. tria sumpta ex ipsis reb⁹ ſm se τ absolute. s. sba qtitas τ qualitas. τ vnũ sumptũ ex ipso ordine ſm se: ut relatio. τ sex que nec sumunt ex reb⁹ ſm se: nec ex ordine ſ3 se. sed ex reb⁹ ut sũt sub ordine. τ ordinant ad aliõ ut ex ordine ad tps qñ. ex ordine ad agẽs actio τ passio. ex ordine ad locũ siue ad ɔtinẽs. ubi. sit⁹ τ habit⁹.

¶ Hijs itaqꝫ oĩbus prelibatis circa distinctionẽ predicamẽtorum occurrũt multe τ varie dubitationes.

¶ Dubitaret forte aliqs φ tps nõ facit predicamentum sicut qñ. videtur φ tempus cum sit aliquid principali⁹ φ qñ deberet potius facere predicamentum φ quando. eadem etiaꝫ qõ erit de loco τ ubi qꝛ locus nõ facit p se predicamẽtũ. sed ubi. ppter qõ sciẽdũ φ tps nõ depẽdet a qñ. sed depẽdentia quã hz tps est ex subiecto in quo fũdat: nõ ex ordine ad aliud. ideo depẽdentia tpis nõ est ex ordine ad aliud: sed ex ordine ecõuerso in quo est. eo ergo mõ depẽdet quantitas: τ q̃litas. iõ ad aliqõ istoꝝ predicamẽtoꝝ reducitur tps. ergo res quedã est. τ nõ est res in ordine ad aliud extra. sed est res depẽdens a p̃o subiecto. vel ergo depẽdet sicut informãs τ tũc ptinebit ad p̃dicamẽtum q̃litatis: vel sicut multiplicãs τ extẽdẽs τ sic ptinebit ad predicamẽtũ quãtitatis. hz se eni tps ut multiplicãs rõne sui qꝛ de se est numerus. τ ut extendens rõne subiecti. est eni numer⁹ applicatus ad ɔtinuum. nõ ergo inuenit in tpe modus essendi principalis qui facit predicamẽtũ. qui modus est nõ reduct⁹ in aliuz modũ formal'r. qꝛ reducit in quãtitatẽ cuius est extendere τ multiplicare. sic etiã nec locus facit per se predicamẽtũ. Sed ubi facit per se predicamẽtũ. Nã res depẽdet ex tot ex quot hz eẽ. τ ſm φ alio τ alio mõ depẽdet sic aliter τ aliter hz esse. quãtitas ergo locati ut depẽdet a pprio sbo τ put extẽdit ipsuz sic ptinet ad predicamẽtũ quãtitatis τ cõpetit ei talis modus essendi sicut accidẽs in sbo. Sz put ſm quãtitatem corpus circũscribit loco τ depẽdet a loco sic illi quãtitati cõpetit ali⁹ modus essendi qꝛ cõpetit ei eẽ in loco. vel per illã est locus in loco qui modus essendi nõ est sicut accñs in subiecto. sed sicut ɔtẽtũ in ɔtinẽte. locus autẽ ex eo φ cõtinet locatum non competit

ei alius modus essendi: q2 locus ſm qȯ huiuſmodi nihil recipit a locato nec habet eſſe per locatū ſm de pēdentiā ſuā ⁊ eſſe ſuū hʒ per ſbm in quo eſt ideo nō facit predicamētū per ſe q2 hiꝰ modus eſſendi reducitur in aliquē aliū modū ſuperiorē utputa in moduʒ quātitatiuū. eſt enim locus in predicamēto quantitatis. Sed dices ꝙ tps etiā eſt per aliqd extra. utputa per aiam q2 formalitatē ſuā habet ab aia. ſed ex hoc nō ſumit ſpālis rō predicamēti. Nā ſi eēt formaliter ab aia faceret aliqd per ſe predicamētuʒ. tūc oīa vniuerſalia eēnt in illo p̄dicamēto. oīa eni vniuerſalia ſūt in re extra. formaliter aūt ſūt per cōſiderationē intellectus. ⁊ q2 ut dicit cōmētator in p̄mo de aīa. intellectus eſt ille qui facit vniuerſalitatē in rebꝰ. uel poſſumus dicere ꝙ cū motꝰ celi ſit cōtinuꝰ qȯlibet priuſ ⁊ qȯlibet poſteriꝰ eſt ibi in potētia. Si igiť debeat hec fieri in actu uel accipi ſm actū hoc erit ſm ꝯſiderationē aie. ex hoc ergo arguiť ꝙ tps ſm qȯ hʒ eſſe materiale ⁊ ſʒ qȯ hʒ eſſe in re exteriori habeat eē in potētia. ex eo aūt ꝙ eſt in potētia nō ſumiť rō p̄dicamēti. ¶ Ulteriꝰ forte dubitaret aliqs ꝙ ex ordine temporis ad tēporalia nō ſumunt duo p̄dicamēta. Sicˀ ſumunt ex ordine agētis ad patiēs. dicemꝰ eni ꝙ ꝓut agēs hʒ patiēs in qȯ fluit ſumiť p̄dicamētū actiōis. ſed ꝓut patiēs hʒ agēſ a quo influxū recipit ſic ſumiť predicamentum paſſiōis. ergo a ſimili ꝓut tpale hʒ tps a quo mēſurať ſumeť predicamētū qn̄. q2 hoc eſt qn̄ id qȯ ſm tēporale mēſurať a tpe: ergo ꝓut tēpus hʒ tēporale qȯ mēſurat ſumeť aliud p̄dicamētū. erūt ergo ex ordine tpis ad tēpus duo predicamēta. ſicut ſunt duo ex ordine patiētis ad agēſ. ad qȯ dici poteſt ꝙ actio quedā pfectio eſt ab agente in paſſo. hiꝰ aūt actio dependet ab agēte ⁊ patiēte. ab agēte qdē prout eſt ab eo cāta. a patiente vō ꝓut eſt in eo recepta. nec eſt eadē depēdētia hec ⁊ illa. Nā ſi agēſ poſſet facere actionē per ſe exiſtētē depēderet illa actio ab agēte. ſed nō depēderet a paſſo. Si ergo hoc eſt de ratione actiōis ꝙ indigeat agēte a quo fit. ⁊ patiēte i qȯ recipit. ab utroqʒ habet eē ⁊ hic modus eſſendi nō minꝰ erit idē formalr cū alio: ideo ex alio ⁊ alio mō eēndi nō reducto in aliud ſumeť alia ⁊ alia rō p̄dicamenti. imo ut aliqliter ſuperiꝰ tāgebať nō eſt idē modus dependētie actiōis ut cōparať ad illud in quo eſt tanꝙ ad paſſū ⁊ cōparať ad ipſuʒ tanꝙ ad ſbm. Nā ſi pfectio illa que dicitur actio fuiſſet in ſbo nō inducta ab alio depēderet ab eo eiꝰ quo eēt tanꝙ a ſubiecto. ſed nō tanꝙ a paſſo. pfectio ergo illa que dī actio ut depēdet ab agēte diciť actio ut depēdet ab eo in quo eſt tanꝙ a paſſo diciť paſſio. Sed ut depēdet ab eo non tanꝙ a paſſo ſʒ tanꝙ a ſbo ſic eſt qlitaſ quedā uel quātitas ſm ꝙ agēs pōt alterādo ⁊ augmētādo. nunꝙ ergo ſumiť alia ⁊ alia rō accidētalis niſi ex alia ⁊ alia depēdētia ⁊ ſm qȯ hʒ diuerſos modos depēdentie quoꝝ vnꝰ nō reduciť in aliū formalr. ſicut inferiꝰ reduciť inferiꝰ: ſic ſumiť ex illa re alia ⁊ alia rō p̄dicamēti. Si eni illa pfectio ut eſt ab agēte ⁊ ut recipiť in paſſum nō depēderet aliter ⁊ aliter. non faceret aliud ⁊ aliud p̄dicamētū. Dicemꝰ ergo ꝙ uarietas iſtoꝝ iferioꝝ ſup quā fundať p̄dicamētū qn̄ depēdet a motu celi tanꝙ a ſbo ſiue a tali motu cāta ⁊ tanꝙ per taleʒ motū mēſuratā. ut cātur a tali motu ꝑtinebit ad predicamētū actiōis. ꝓut enim motꝰ celi cauſat motū in iſtis iferiorībꝰ uel quietē ad p̄dicamētū actiōis reducetur. motio eniʒ paſſiū ꝑtinet ad p̄dicamētū actiōis tanꝙ ipa actio. quies vō tanꝙ ꝓuatio actiōis. negeni ⁊ affirmatio uel ꝓuatio ⁊ id cuiꝰ eſt priuatio ad idem p̄dicamētū ꝑtinet. ut ꝓbat aug. 5. de trinitate. In eodem enim genere ſm ipſum ſunt genitū ⁊ nō genitū. ſiue genitū ⁊ ingenitū. ſed ꝓut talis uarietas eſt per motū celi mēſurata ſic ꝑtinet ad predicamētū qn̄. ꝓut ergo hiꝰ uarietas cōparať ad motū celi. pōt inde oriri duplex p̄dicamētū. actio ⁊ qn̄. Sed ꝓut hiꝰ uarietas recipit in ipſa re tpali nō ſumeť inde niſi vnuʒ p̄dicamētū. p̄dicamentū. ſ. paſſiōis: ut motio talis ſit actio ſufficit ꝙ ſit ab agēte. ut aūt eſt paſſio ſufficit ꝙ recipiať in paſſo. ſi ergo motꝰ celi poſſet facere motionē per ſe exiſtētē: ita ꝙ illa motio ſic eēt ab agēte ꝙ nō eſſet recepta in paſſuʒ. hac ypotheſi ſtāte talis motio dato ꝙ poſſit dici actio non poſſet dici paſſio. talis ergo motio ut eſt cāta a motu celi ⁊ dependet ab agēte ⁊ depēdet a paſſo. Sed ut eſt mēſurata per ſe loquēdo depēdet a tpe ſed nō depēdet a re tēporali. Nā ſi motꝰ iſtoꝝ inferiorū eēt per ſe exiſtēs ⁊ nō eēt receptꝰ in re mobili ita mēſuraret tps ſicut menſurat motus. depēdet ergo uarietas ⁊ motꝰ a re tpali. vno mō videlʒ tanꝙ a re ſuſcipiēte ⁊ tanꝙ a re paſſa. Jō reſpectu eiꝰ ſolū hʒ ꝙ ſit paſſio ꝙtuʒ ad ipſum motū uel ꝙ ſit priuatio paſſiōis ꝙtum ad quidditatē. uarietas ergo in actu. ut eſt in iſtis inferioribꝰ facta per motū celi eſt paſſio. uarietas aūt in potētia eſt priuatio paſſiōiſ ſicut quies eſt priuatio motꝰ. ſed hiꝰ uarietaſ ut cōparať ad motū celi depēdet ab eo duplr. prout videlicet eſt ab eo cāta ⁊ ꝓut per ipſuʒ mēſurata. per habere ergo ⁊ haberi ꝓut agēs hʒ patiēſ. uel ꝓut habeť a patiēte nō ſumiť alia ⁊ alia rō predicamēti. niſi ꝓut ex hoc cōſurgit in re ipſa alia ⁊ alia depēdētia ꝓut id qȯ cātur indiget cā agēte ⁊ ſbo recipiēte. ſed ex mēſuratiōe nō ꝯſurgit alia ⁊ alia depēdētia. uarietas eni indiget tpe quātū ad mēſurationē. ſed indiget re tēporali ſolū quantum ad ſuſceptionē. ideo reſpectu rei temporalis ſolum eſt paſſio: ſed reſpectu motus celi ⁊ eſt actio ut eſt ab eo cāta. ⁊ eſt qn̄: ut eſt per ipſum mēſurata. ex ordine ergo ad agēs. ⁊ ex habere ⁊ haberi ſumunť duo predicamēta actio ⁊ paſſio. ꝓpť aliū ⁊ aliū modū depēdētie. Sed ex ordine ad tēpus per hīe ⁊ haberi. ut per mēſurare ⁊ mēſurari. nō ſumiť niſi vnū predicamētū. Nā ꝓut tps mēſurat iſta tpalia eſt in eiſ qn̄. ⁊ ꝓut tpalia mēſurāť a tpe eſt in eiſ qn̄. nō eſt enim in eis ex hoc aliud ⁊ aliud p̄dicamētū. q2 nō eſt ex hoc alia ⁊ alia depēdentia. Non enim aliter ⁊ aliter ſe hʒ id qȯ eſt qn̄ ꝓut tps hʒ ipm tpale ⁊ eſt mēſura eiꝰ. ⁊ ꝓut tpale hʒ tps: ⁊ ꝓut mēſuratur ab eo. Sed nō eſt ſic de actiōe ⁊ paſſiōe uel de habere agēſ uel de hēi ab agēte. q2 ex hoc in ipſa re que eſt actio ⁊ paſſio eſt alia ⁊ alia depēdētia. ¶ Ex hoc aūt patere pōt clariꝰ qȯ ſuperiꝰ dicebať. videlʒ ꝙ tps nō facit per ſe predicamētū. q2 nullū modū eēndi habet tps qui nō reducať in aliū modū formalr: tanꝙ inferiue in ſupius. ꝙ aūt tale eſt nō facit per ſe p̄dicamentum. ſed eſt aliqd in p̄dicamēto cōtentū ⁊ res alicuiꝰ p̄dicamēti. ſi aūt tps cōſidereť ſm ſubiectū in quo eſt ut q2 ſʒ tps ſubiectū eiꝰ eſt qd nūeratū. iſte nō eſt modus principalis nō reduceť in aliū ſed reduciť in quātitatē. ſi vō cōſidereť tps ut hʒ ordinē ad aliud. utputa q2 motus celi eſt ab alio ut a motore celi ⁊ per conſequēs ipſuʒ tps eſt ab alio cū fundeť in motu. hic modus eſſendi nō eſt principalis. ſed reduciť in modū alium. q2 reduciť ad p̄dicamētū actiōis uel paſſiōis accipiēdo agere ⁊ pati large ad oē mouere ⁊ moueri. ſed uarietas iſtoꝝ inferioꝝ reduciť in motū celi nō tanꝙ in cām. ſed tanꝙ in mēſurā menſurantē. q2 hic eſt quidā modus depēdētie principalis nō reduceť in aliuʒ

formaliter. ideo facit predicamentum qꝛ dicit̄ qñ. ⁊ si dicat̄ ꝙ habere rōnē mēsure est habere rōnē cāe. Dicem⁹ ꝙ dato ꝙ rō mēsurādi ⁊ causandi sit adinuicē ꝯnexa. vna tñ nō est alia. sicut lꝫ rō actiōis ⁊ passiōis sit adinuicē ꝯnexa. formalr̄ tñ vna nō est alia. nec reducit̄ in alia. ¶ Ulteri⁹ forte dubitaret aliqs. utruꝫ ex hēe ⁊ haberi ex parte loci resultāt plura p̄dicamēta sicut ex habere ⁊ haberi ex parte agētis. ad qd̄ dici pōt ꝙ si accipiat̄ loc⁹ ꝓprie ex hēe ⁊ hēri nō plurificant̄ p̄dicamēta. intelligim⁹ eni ꝙ loc⁹ sit qd imobile est eni ultimū ꝯtinētis imobile. ut pōt patere ex. 4° phīc. vñ totus fluuius hꝫ magis rōnem loci ꝙ pars fluuij. si eni sit nauis in aqua ligata ad stipitē. lꝫ ꝓpter fluxibilitatē aque habeat semp aliā ⁊ aliā sub se aquā tñ semp hꝫ eundē ordinē ad totū fluuiū. semp nauis sic ligata dī eē in eodē loco. est ergo de rōne loci ꝙ sit qd imobile. ⁊ qsic est s̄m ꝙ hī⁹ nō depēder a locato. accipiēdo ergo locū ꝓprie s̄m ꝙ est quid imobile ꝓut nō depēdet a locato ꝙtuꝫ est ex parte loci ex habere ⁊ haberi nō plurificant̄ p̄dicamēta. qꝛ nō plurificabunt̄ depēdētie ⁊ per ꝯñs nec modi eēndi: quot res depēdet per tot hꝫ quodāmō eē. ⁊ quot sunt depēdētie: tot sūt quodāmō modi essendi. ex eo eni ꝙ locatū hꝫ locū uel ecōuerso nulla dependentia erit in ipso loco. qꝛ tūc faceret loc⁹ ⁊ quātitas continēs per se p̄dicamētū. sicut facit ubi ⁊ quātitas ꝯtenta. Rursus in ipso locato siue in ipsa quātitate ꝯtēta nec erit alia ⁊ alia depēdētia ꝓut loc⁹ hꝫ eā ⁊ ꝯtinet ipsam ⁊ ꝓut ipsa locū ⁊ ꝯtinet̄ a loco. Dicem⁹ eni ꝙ res quāta hꝫ per quātitatē eē extēsum. ꝓut quātitas cōparat̄ ad eā tanꝙ ad s̄bm. et per quātitatē eē locale. ꝓut per quātitatē cōparat̄ ad locū ⁊ ꝯtinet̄ a loco mēsurat se loco. ⁊ ꝯseruat̄ in loco. Sꝫ per hoc ex habere ⁊ haberi nō plurificat̄ talis modus eēndi. locatū eni ꝓut hꝫ locū habet eē locale. ⁊ ꝓut habet̄ a loco habet ~~a loco~~ eē locale. ergo per hēe ⁊ haberi non est nisi vna depēdētia que nō est in loco sꝫ in locato. ergo si accipiat̄ loc⁹ ꝓprie ex hēe ⁊ haberi nō plurificant̄ p̄dicamēta. sic nec ex parte tp̄is per hēe ⁊ haberi nō plurificabātur p̄dicamēta. sꝫ si accipiam⁹ large locū ut dicam⁹ locū eē ipm corp⁹ ꝯtinēs qd̄ applicat̄ ad ꝯtētū. sicut uestimētū applicat̄ ad corpus. calciamēta ad pedes. sic ꝯtinēs nō hꝫ oīmodā rōnem loci. qꝛ nō est qd imobile. sic per habere ⁊ hēi plurificabūtur predicamēta. imaginabimur quideꝫ ꝙ ꝯtinēs ad ꝯtētū pōt dici se hēe vno mō ꝙ ꝯtinēs sit imobile ⁊ applicet̄ ei ꝯtentū ⁊ ista est hītudo loci ad locatū. qꝛ locus est qd imobile ⁊ applicat̄ ei locatum. Alio mō pōt hic intelligi ꝙ magis sit mobilitas ex parte ꝯtinētis: sicut corpore manēte in eodē loco pōt ei applicari uestis ⁊ capiti galea. Primo mō ꝯtinēs magis hꝫ cōtētuꝫ ꝙ ecōuerso. Nā cū loc⁹ sit imobilis: magis locus dī habere locatū ꝙ ecōuerso. Scd̄o ~~magis~~: imo magis ꝯtētū hꝫ ꝯtinēs ꝙ ecōuerso. ut corpus magis habet uestimētū ꝙ uestimetum corpus. Differt ergo habitus ab ubi. qꝛ ubi respicit tale ꝯtinēs ꝙ magis hꝫ ꝯtētū ꝙ ecōuerso. habitus aūt ecōtrario respicit tale ꝯtinēs ꝙ nō ꝓprie hꝫ ꝯtentū. imo habet̄ ab ipso. Si ergo s̄m cōem modū loquēdi dicam⁹ locatū habere locū ⁊ ecōuerso. tñ vt diximus magis ꝓprie dictū est ꝙtuꝫ ad locū ꝙ ꝯtinēs hꝫ ꝯtētū. ꝙtum v̄o ad habitū magis dī ecōuerso ꝙ ꝯtētū hꝫ ꝯtinēs lꝫ per hēe ⁊ haberi sumunt̄ duo p̄dicamēta. qꝛ ꝓut ꝯtētū habet̄ a cōtinēte sumit̄ p̄dicamētū ubi. ꝓut v̄o ꝯtētū hꝫ ꝯtinēs sumit̄ p̄dicamētū habit⁹. ꝓut corpus hꝫ uestimētū ⁊ caput galeā ~~situ~~ ubi. ergo ꝯtētuꝫ applicat̄ ꝯtinēti et per ꝯsequēs habetur a ꝯtinēte. in habitu aūt ecōuerso. ¶ Ulteri⁹ forte dubitaret aliquis. ~~utruꝫ~~ ex parte loci ꝓut ꝯtinēs hꝫ ꝯtētū sumunt̄ duo p̄dicamēta ubi. ~~s̄m~~ ⁊ sit⁹. ex parte aūt hitus ꝓut ꝯtētū hꝫ ꝯtinēs nō sumit̄ nisi vnū p̄dicamētū videlꝫ predicamētū hitus. ¶ Ad qd̄ dici pōt ꝙ habit⁹ est tale ꝯtinēs qd̄ s̄m ꝙ hī⁹ ꝙtūcūqꝫ varietatū nō facit hītē hēe aliud ubi uel aliud sitū. ut si cēt ~~loc~~ in loco dato ꝙ adueniret ei habit⁹ quē nō habebat nō ꝓpter hoc mutaret nec locū nec statū. sicut eni si uētus flaret ⁊ remoueret ab alio corpe aerē circa ~~ipm~~ existērē: lꝫ illud corp⁹ haberet aliū ⁊ aliū aerē circa ipm. nō tñ ꝓpter hoc eēt in alio ⁊ alio loco. sic ⁊ si corpi adueniat habit⁹ nō ꝓpt̄ hoc mutāt nec sitū nec ubi. In situ ergo ⁊ in ubi ꝯtētū applicat̄ ad ꝯtinēs. sed in hitu ~~post~~ ꝯtinens applicat̄ ad ꝯtētū. cū ergo aliqd locatū dī posse alit̄ ⁊ alr̄ applicari uel ꝙ applicat̄ ad aliū ⁊ aliū locū qꝛ pōt applicari sursuꝫ uel deorsuꝫ: ⁊ s̄m alia loca. uel pōt talis varietas ꝯtingere. qꝛ alit̄ ⁊ alr̄ applicat̄ ad locū. qꝛ ad locū sursuꝫ pōt qs alit̄ ⁊ alr̄ applicari s̄m aliū ⁊ aliū ordinē partiū. ut alr̄ applicabit̄ aliqs ad locū sursuꝫ sedēs ⁊ aliter stās. uel alr̄ applicabit̄ hñs mēbra extēsa. alit̄ habēs mēbra curuata. imo ad vnū ⁊ oīno eūdē locū pōt aliqd diuersimode applicari. sicut celū ꝙtum ad se totū ~~specie~~ in eodē ubi s̄m s̄bꝫ. tñ in illo eodē ubi nō est semp eodē mō. ꝙtuꝫ ergo ad locū est ibi duplr̄ alietas. vna ꝙtuꝫ ad locū hituꝫ ꝓut res locata habet aliuꝫ ⁊ aliū locū ⁊ sic sumit̄ p̄dicamentū ubi. nihil est enim aliud eē in alio ubi ꝙ hēe aliū locū. Scd̄a alietas respectu loci sumit̄ nō ex habere aliū ⁊ aliū locū s̄m s̄bm: sꝫ ex hēe ipm alio ⁊ alio mō. ⁊ sic sumit̄ p̄dicamētū sit⁹. ꝓut ergo ꝯtētuꝫ applicat̄ ad ꝯtinēs sumūt duo p̄dicamēta. sꝫ ꝓut ꝯtinēs applicat̄ ad ꝯtētū sic sumitur vnū p̄dicamētū. p̄dicamētū. s. hit⁹ ꝙ nō variat̄ ꝙtum ad rōneꝫ p̄dicamēti. per applicari aliud ⁊ aliud ⁊ per applicari alit̄ ⁊ alr̄. in loco eni nō est idē applicari ad aliud ⁊ ad aliud. Sed in hitu idem est hoc ⁊ illud: ut si aliū ⁊ aliū habitū reqrit manus ꝙ ~~applicari aliter ⁊ aliter~~ in pede. ex ipa ergo alietate membri. ⁊ ex ipsa alia forma mēbri sequit̄ alietas hit⁹ ⁊ alietas dispōnis hitus. ut cyrotheca differt a subtelari ⁊ alit̄ est format⁹ cyrotheca ꝙ sobtelaris. ~~qꝛ~~ man⁹ differt a pede ⁊ alit̄ est formata man⁹ ꝙ pes. Nō enim esset ali⁹ hitus man⁹ ꝙ pedis. ~~Siue~~ eēt alia forma manus ꝙ pedis. eē ergo aliū ⁊ aliū est eē alit̄ ⁊ alr̄ dispositū. Nō aūt sic ~~est~~ in ubi qd̄ idē eēt hēe aliud ⁊ aliud ⁊ eē alit̄ ⁊ alr̄ dispositū ꝓpter qd̄ ex parte loci ex hēe aliū ⁊ aliū locū ⁊ eē alit̄ ⁊ alr̄ dispositū in loco sumebunt̄ duo p̄dicamēta. nō aūt sic est ex parte hit⁹ qd̄ possit ex hoc duo p̄dicamēta sumi. uel possum⁹ dicere ꝙ locus per se ⁊ primo rñdet toti. totū aūt pōt dupliciter cōsiderari: uel s̄m se: uel s̄m ordinē suarū partiū. Si s̄ꝫ se sic sumit̄ ubi. si s̄m ordinē suaꝝ partiū sumit̄ sit⁹ ꝯtineri eni a loco hoc est eē ubi. sꝫ ꝯtineri s̄m hūc ordinē partiū hoc est hēe sitū. sꝫ hitus respicit ipas partes ut galea caput. cyrotheca manū. ⁊ sic de alijs. In parte aūt ut pars nō est attēdere ordinē partiū. ideo hit⁹ ut hit⁹ est sumit̄ per applicationē ad ipm ꝯtētuꝫ ⁊ per applicationē ad ~~suas~~ partes. ptib⁹ autē ut ptes sūt nō cōpetit ordo partiū. uel possum⁹ dicē ꝙ in manu sit cyrotheca ⁊ extēdat̄ man⁹ uel claudat̄ ⁊ eleuet̄ sursū uel deorsū solū facit variationē in loco. nō autē facit variacionē in hitu. nō ergo in hitu poterāt sumi duo p̄dicamēta. sicut sumunt̄ ex loco. ¶ Ulteri⁹ forte dubitaret aliqs que fuit necessitas ponēdi predicamētū hit⁹. ¶ Ad qd̄ dici pōt ꝙ cōmē. in. 9. meta.

ualde large loquit̃ de predicamẽto habitus. dicit enĩ ꝙ aĩal hʒ cutẽ ⁊ arbores cortices ⁊ hoc est ꝑdicamẽtum habitus. Sed hec videntur pertinere ad predicamentũ ſbe. q̃ꝛ cutis est pars aĩalis ⁊ cortex arboris dicẽ enĩ arborẽ hr̃e corticẽ ⁊ aĩal cutẽ. eodẽ mõ possemus dicẽ hoiẽ habere pedẽ uel manũ. esse tñ pedicatũ uel manucatũ nullus diceret ꝙ ptineret ad predicamẽtũ habitus. Rursus cortex arbori ⁊ cutis animali nõ aduenit accidẽtaliter. nec ptinẽt ad predicamẽtũ accñtis. ❡ Dicemus ergo ꝙ ex ordine ad aliõ sumunt oĩa sex ꝑnta. oĩa enĩ illa sex ꝑnta ut diximꝰ dicũt rẽ aliquã in ordine ad aliud. ſʒ oẽs iste res sensibiles in qbus recipiunt oĩa ista ꝑdicamẽta dependẽt ex triplici alio ex agẽte tpe ⁊ loco. hõ tñ specialiter hʒ dependẽtiã ad aliud ut ad ipm habitũ. natura enĩ nõ dedit homini sufficiẽter tegumẽtũ nec sufficiẽter ipʒ armauit indiget enĩʒ hõ ⁊ uestibꝰ qbus possit se tegere: ⁊ armis qbus possit se defendere. ꝓpter qd̃ eẽ armatũ ⁊ esse uestitũ ptinẽt ad ꝑdicamẽtũ habitus. Jn hoc ergo videt̃ bona esse quorũdã doctoꝝ magnorum sentẽtia ꝙ ꝑdicamẽtũ habitꝰ spãliter seruat in hijs que ad hominẽ ptinẽt. Si enĩ ex ꝓductiõe rerũ in esse ꝙ respicit agẽs ⁊ ex duratiõe tẽporaliũ ꝙ refert̃ ad tpa ⁊ ex ꝯseruatiõe rerũ in esse ꝙ facit locꝰ sumũtur ꝑdicamẽta aliq: cũ hõ indigeat speciali conseruatiõe in esse. q̃ꝛ nõ sufficit ꝙ se applicet ad ꝯtinẽs qd̃ ptinet ad hitudinẽ locati ad locũ. ſʒ opʒ ꝙ habeat spãlia ꝯtinẽtia sibi applicata ad sui ꝯseruationẽ. illis spãlibus ꝯtinẽtibꝰ põt sumi ꝑdicamẽtũ hitus. si ergo rõ hitus recipit̃ in alqa ut dicat̃ equꝰ faleratꝰ uel sellatꝰ. hoc nõ est factũ per se loquẽdo ad cõseruationẽ equi ſʒ ad cõseruationẽ hois. nec est aduentũ per idustriã equi ſʒ hois. hitudo ergo vñ sũpta est rõ habitꝰ ex arte industria hois inuẽta est. iõ habitu ꝯtẽtũ hʒ ꝯtinẽs. q̃ꝛ ex idustria cõtinẽtis iuẽtũ est cõtinẽs. ſʒ in loco cõtinẽs hʒ cõtẽtũ. q̃ꝛ locꝰ est q̃id imobile ad ipm applicat̃ cõtẽtũ ⁊ ex ipso cõseruatur vñ magis habet̃ ꝙ habeat. pʒ ergo ꝙ ex ꝯtinẽte sumunt̃ tria ꝑdicamẽta. duo ꝓut ꝯtinẽs hʒ ꝯtẽtũ. ubi. s. ⁊ sitꝰ. ⁊ vnũ ꝓut cõtẽtũ hʒ cõtinẽs. ut ꝑdicamẽtũ habitus. ꝓpt̃ qd̃ pʒ quõ sumunt̃ ꝑdicamẽta ⁊ quare sũt decẽ. ex hoc aũt habemꝰ aliquo mõ viã ad inuestigandũ qd̃ quesitũ est. Nã si scimꝰ q̃d facit ꝑ se ꝑdicamẽtũ ⁊ quõ reducunt̃ ad ꝑdicamẽtũ. que oĩa declarata sũt. leue est enĩ scire de euo utrũ facit per se ꝑdicamẽtum ⁊ utrũ ad ꝑdicamẽtũ qñ. ❡ Aduertẽdũ tñ ꝙ de distinctiõe predicamẽtoꝝ diffusius locuti sumꝰ ꝙ reqrat qd̃ quesita. qd̃ iõ fecimꝰ q̃ꝛ scire coꝝ distinctionẽ sciẽtificũ est. ⁊ q̃ꝛ de distinctiõe ipsorũ ⁊ quõ accipiunt̃ oĩa ꝑdicamẽta. nõ meminimꝰ nos alĩs fuisse locutos. iõ uolumus hãc mãʒ hic diffusius ꝯtractare. Postq̃ ergo diximꝰ ꝙ phi ⁊ doctores dixerũt de distictiõe ꝑdicamẽtoꝝ: ⁊ dedimꝰ modũ nostrũ quõ debeat distingui ꝑdicamẽta. ⁊ vñ sumẽds sit rõ ꝑdicamẽti accipiẽtes fundamẽtũ de iaʒ dictis. uolumꝰ ꝓbare ꝙ euũ nõ facit per se ꝑdicamẽtũ. ⁊ ꝙ nõ reducit̃ ad ꝑdicamẽtũ trĩbꝰ rõnibꝰ ostẽdemꝰ. prima enĩ rõ sumet̃ cõsiderãdo illud ex quo sumit̃ rõ predicamẽti. scd̃a cõparãdo sbaʒ ad alia ꝑdicamẽta. tertia võ ꝯsiderãdo ipsas sbas separatas in quibus põt eẽ euũ. ❡ Propter primũ sciẽdũ ꝙ ut pʒ per habita ꝑdicamẽta facit modus aliqs eẽndi ꝓcipalis nõ reducꝰ in aliũ modũ formalr̃. qui modus existendi sumit̃ uel ex ipsa re uel ex ordine. uel ex re ut est sub ordine. ex ipsa aũt re euũ nõ potest facere ꝑdicamẽtũ per se. Nã euũ realr̃ est idẽ qd̃ eẽ euiternũ

se predicamẽtũ faceret qd̃ fl̃m est. ostendemꝰ enĩʒ in questionibus nostris de eẽ ⁊ essentia. ꝙ eẽ nõ erat in predicamẽto per se ⁊ directe. Sʒ reducebat̃ ad predicamẽtũ ſbe. nõ ḡ dici põt ꝙ euũ ex re ipsa quaʒ importat per se ꝑdicamẽtũ faciat. nec etiã fac̃ per se ꝑdicamẽtũ ex ipso ordine. uel ex ipsa hitudine quã iportat. ex q̃uo ordine ⁊ ex q̃ua habitudine sumit̃ predicamẽtũ relõnis ut est supra diffusiꝰ dictũ. Si igit̃ cõcederet ꝙ euũ rõne ordinis ul̃ hitudinis quã iportat ptinet ad ꝑdicamẽtũ. nõ ꝓpter hoc haberet̃ ꝙ faceret per se ꝑdicamẽtũ. nec ex hoc haberet̃ ꝙ reduceret̃ ad ꝑdicamẽtũ qñ: ſʒ ad ꝑdicamẽtũ relõnis. ꝯtñ hoc nõ est ꝯcedẽdũ: q̃ꝛ euũ nõ dicit ipsã hitudinẽ nec ipsum ordinẽ ſm se: ſʒ dicit rẽ alıq̃ sub ordine uel sub habitudine. Si ergo uolumꝰ videre quomõ euũ pertineat ad ꝑdicamẽtũ. nõ est accipiẽda predicamẽti. nec ex ipsa re. nec ex ipsa habitudine sub habitudine. uel ut est sub ordine. Sed si ex re ut est sub ordine accipit̃ rõ alicuꝰ ꝑdicamẽti hoc nõ erit ex ordine ad ipm sbm ſm se q̃ꝛ ex hoc sumit̃ vniuersalis rõ accidẽtis. nec ex ordine ad cãʒ primã siue ad deũ. q̃ꝛ ex hoc sumit̃ vniuersalis rõ creature. ⁊ si dicat̃ ꝙ diuersa accidẽtia diuerso mõ cõparant̃ ad sbʒ. dicemꝰ uerũ eẽ. sed hoc nõ erit sine diuersitate reali. sic etiã ⁊ diuerse creature diuersimode se hñt ad cãm primã. Si ex tali diuerso ordine uellemꝰ accipe diuersitatẽ ꝑdicamẽtorũ. esset accipe diuersa ꝑnta ex diuersitate rerum. ꝑdicamẽta ergo sumpta ex re ut est sub ordĩe opʒ ꝙ ille ordo sit ad aliq̃d cãtum extrinsecũ. ⁊ q̃ꝛ euũ non hʒ habitudinẽ ad aliq̃d cãtum extrinsecũ vñ sortiat̃ rõnẽ cui. iõ nõ facit per se predicamẽtũ. nec ergo ex ipsa re quã iportat euũ nec ex ipso ordine nec ex re ut est sub ordine saluare poterimꝰ ꝙ euũ per se predicamẽtũ faciat. Sʒ si uera eẽt positio quã quidã posuerũt. ꝙ euũ cẽt in primo euiterno necesse eẽt ponere ꝙ in alqs euiternis eẽt qñ euale ſm illõ euũ. nõ tñ ꝓpter hoc illõ qñ euale faceret per se predicamentũ. q̃ꝛ nunq̃ ex ordine ad aliud fit per se predicamẽtũ. nisi ille ordo fundaeꝰ sit in aliquo accñte. ut patebit in q̃one sequẽti. qñ enĩ tpale facit per se predicamentũ ex ordine ad tps. q̃ꝛ hĩꝰ qñ fundatũ est super aliquo accñte ut priꝰ ⁊ posteriꝰ in motu. uel in priuatiõe motꝰ. Sed si eẽt in euiternis ꝙ in eis eẽt aliquid ꝙ se haberet ad euũ sicut qñ ad tps: ⁊ ꝑꝑ hãc silitudinẽ diceret̃ qñ euale. illud euale nõ esset fundamentũ super aliquo accidẽte. ſʒ ipso esse euiterno ꝯ̃to qd̃ nõ posset facere aliqd̃ per se predicamẽtũ. hac enim ypothesi stãte ipʒ euũ qd̃ esset in primo euiterno nõ faceret per se ꝑdicamẽtũ. qd̃ nec tps qd̃ est in primo mobili per se ꝑdicamẽtũ facit. nec q̃d qd̃ eẽt in alqs euiternis ꝙ se hr̃e quasi qñ euale faceret per se predicamẽtũ. nõ obstãte ꝙ qñ tpale per se predicamentum facit. cuiꝰ rõ aliqualiter tacta est. sed in sequenti q̃one hoc planius declarabit̃. ❡ Scd̃a ratio ad hoc idẽ sumit̃ ex ꝯ̃ria ſbe ad alia predicamẽta. que aliquo mõ tacta est sequenti plenius tangebat̃. Nam nullus ordo nec aliqua habitudo imediate fũdata in ſba ul̃ tñ aliquo qd̃ est in predicamẽto ſbe põt facẽ per se ꝑdicamẽtũ. q̃ꝛ ul̃ facet ꝑntũ ſbe uel ꝑdicamẽtũ accidẽtis. non ſbe q̃ꝛ tũc essent plura predicamenta ſbe. Rursus rõ ꝑdicamẽti ſbe sumit̃ ex per se existere nõ ex ordine ad aliud se habere. hitudo ergo fũdata immediate super ſbaʒ uel super eẽ qd̃ est in ꝑdicamẽto ſbe nõ põt facere per se ꝑdicamẽtũ ſbe nec predicamẽtũ accidẽtis. q̃ꝛ tũc illud fundamẽtũ sup qd̃ fundatur talia hitudo qd̃ eẽ ſba uel aliq̃d ꝯtinẽs

ad predicamētū sbe ptinet ad predicamētū acciden tia qd̄ fl̄m est. qꝛ nihil qd̄ est in predicamento sbe pōt ptinere ad predicamētū accidētis. ꝛ qꝛ euū nihil addit supra eē euiterni nisi habitudinē quādā. cū eē euiterni ptineat ad p̄dicamētū sbe: euū fundatū super tali esse nō poterit per se predicamētū facere. ¶ Tertia rō ad hoc idē sumit ex ipis substātijs separatis in qbus pōt eē euū. nā in substātijs tpalibus ponim⁹ p̄dicamētū qn̄ qꝛ aliqd̄ eē sortiūtur ex ordine ad tps. Sortiunt eni ex tali ordine esse sigtuꝫ. habēt eniꝫ eē sigtuꝫ cuiusmodi sbe temporales ex eo ꝙ sunt hic ꝛ nūc. sba ergo tēporalis ex hoc qd̄ hꝫ esse ~~hic ꝛ nunc similiter hoc~~ significatū. qꝛ tūc est apta nata esse nūc. ex ista ergo ~~aptitudine~~ ꝛ ex isto ordine aliqd̄ predicatur de ista sba tpali. illud aūt qd̄ predicat de ea rōne hi⁹ habitudinis ꝛ hui⁹ ordinis facit per se predicamētum. eo qd̄ huius habitudo nō pōt reduci in aliā habitudinē formalr̄. istud aūt per se p̄dicamētū eo ꝙ fit ex tali habitudine uocat predicamentū qn̄. Sed sbe separate cū sint forme per se existētes seipsis indiuiduant. Nō enim indiuiduant per eē hic nec per esse nūc. ideo p̄dicamēta que sumunt per esse hic ꝛ per eē nunc non ponimus in substantijs separatis. Dicemus ergo ꝙ in substātijs separatis non est materia nec eis competit indiuiduari per esse hic ꝛ nunc: ꝙ autem carent materia non est in eis predicamentum q̄titatis qꝛ nō īdiuiduant per eē nūc nec est in eis p̄dicamētū qn̄. qꝛ nō indiuiduant per eē hic nō sunt in eis illa tria predicamēta que sumunt ex loco siue ex ꝯtinēte hī⁹ sūt sit⁹. ubi. ꝛ habit⁹. opꝫ eni ꝙ sba in qua hn̄t eē ista tria predicamēta cuiusmodi sūt qn̄. ubi. sit⁹. ꝛ relatiua qd̄ dependētiā habeat ex tpe ꝛ loco ꝛ ꝙ dependeant ab eē hic ꝛ nūc rōne cuius possint in ea ponere talia p̄dicamēta. Sꝫ tales dependētias nō ponim⁹ in angelo. sba eni angeli nec ex suo simplr̄ nec ex suo signi ficato depēdet ex tpe uel ex loco. cū eni abstrahim⁹ sbam tēporalē ab hoc esse significato. uel ab hoc eē sensibili ꝛ ab illo sed nō ab eē sensibili simplr̄ ꝯsideramus eā ut est motui ꝛ trāsmutationi subiectā. ꝯsideram⁹ eā ut est tpalis ꝛ localis ꝛ ut est in eā p̄dicamētum qn̄. ꝛ ubi. ꝛ iō ad naturalē cui⁹ est ꝯsiderare sbaꝫ ~~cū trāsmutatione~~ ptinet ꝯsiderare de loco ꝛ tpe ꝛ per ꝯn̄s de qn̄ ꝛ ubi. ¶ Dicebam⁹ aūt supra ꝙ p̄dicamēta ~~que~~ accipiēnt ex eē significato ꝛ ut esse hic ꝛ nunc. uel eē locale ꝛ tpale facit ad eē trāsmutabile. ꝓpter qd̄ sic possem⁹ reducere distinctionē priua factā. Nā excepto p̄dicamēto relonis: dicem⁹ ꝙ aliqua predicamēta sumunt ex eē; aliq̄ ex eē trāsmutabili. ex eē autē sumunt tria predicamēta. Nā ex eē simpliciter ꝛ per se sumit sba. ex eē s̄m qd̄ ꝛ in alio ꝙ eē sequit materiā sumit q̄titas. ꝛ ex eē s̄ꝫ qd̄ ꝛ in aliquo qd̄ sequit formā sumit ~~q̄titas~~. ex eē etiā trāsmutabili sumuntur 6. p̄dicamēta. nā eē trāsmutabile hꝫ ordinē ad agens qd̄ nihil seipꝫ trāsmutat. hꝫ ordinē ad tps qꝛ eē tale s̄m ꝙ hi⁹ est aliquo mō tpale ꝛ hꝫ ordinē ad ~~ordinē~~ qꝛ esse tale est in aliquo mō locale. ex ordine ergo ad agēs sumit actio ꝛ passio. ex ordine ad tps qn̄. ex ordine ad locū ꝛ ordine ꝯtinētis sumit ubi. sit⁹. ꝛ hit⁹. ¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ hꝫ esse trāsmutabile est hꝫ eē in ordine ad aliud. ut in ordine ad agēs ꝛ ad tps ꝛ ad locū. p̄dicamēta ergo uel sument ex eē. uel ex ordie. uel ex esse trāsmutabili qd̄ est eē sub ordine. si ex esse sic sumunt tria p̄dicamenta. sba. q̄titas. ꝛ q̄litas. si ex ordie sic sumit p̄dicamētū relonis. si aūt ex eē trāsmutabili uel ex eē sub ordine sic sumunt reliq̄ p̄dicamenta sex que sumunt ex ordine ad agēs ad tps ꝛ ad locum. ¶ Redeamus ergo ꝛ dicamus ꝙ talia predicamenta que sumunt ex eē sensibili ꝛ trāsmutabili in se hꝫe non possunt sbe separate. prime ergo due rōnes ostēdūt ꝙ euū nec etiā qn̄ euale si poneretu⁹ tale qn̄ in substātijs separatis faciūt per se p̄dicamētū. sꝫ hec tertia rō ostēdit ꝙ nihil qd̄ est in ipsis angelis reducit ad qn̄ qd̄ facit per se p̄dicamētū. qꝛ qn̄ ꝛ ubi talia predicamēta ꝓprie loquēdo nō ponim⁹ in sbis separatis. dicem⁹ eni ꝙ in ~~dictis~~ sūt solū duo p̄dicamenta. videlꝫ sba ꝛ relō ut pꝫ per boetiū libro de trinitate. lꝫ duo p̄dicamēta in oib⁹ alijs p̄dicamētis differāt a sbis separatis possum⁹ eni qn̄qꝫ demere p̄dicamēta ꝛ qn̄qꝫ in eis saluare. Diximꝰ eni in sbis sepatis nō est mā. nec est ibi depēdētia ad tps nec ad locū. Nā ꝛ alij qui doctores posuerūt angelos creatos añ mūdū qd̄ satis insinuat ꝙ ꝓprie loquēdo nō dependet ex tpe nec ex loco. qꝛ ergo nō est in eis mā. nō est ibi p̄dicamētū q̄titatis. qꝛ vō nō depēdēt ex tpe nō est in eis ꝓprie predicamētū qn̄. qꝛ vō nō depēdēt ex corpe aliq̄ ꝯtinēte nō est in eis ꝓprie nec ubi nec sit⁹. nec hit⁹. alia aūt. 5. p̄dicamēta sbam: ~~quātitatē~~: q̄litatē: actionē: ꝛ passionē ꝛ rlonē possum⁹ magis ꝓprie in ipsis saluare. sed in istis sbis sensibilib⁹ ꝛ potissime in hoīe possum⁹ saluare oia. 10. dicim⁹ aūt potissime in hoīe ꝓpter predicamētū hitus qui videtur spālīter ad hoīem ptinere. patet ergo ꝙ euū qd̄ est in angelis nō facit per se p̄dicamētū. nec reducit ad predicamentū qn̄. ad quē aūt predicamētum reducat in sequēti questiōe patebit.

Ad primū dicēdū ꝙ euū diuiditur per dr̄ias eēntiales. ꝛ lꝫ nō habeat aliqd̄ supra se tanq̄ mēsura in quā reducat nisi eēnitatē. hꝫ tn̄ aliqd̄ supra se ad qd̄ reducat tanq̄ gen⁹ qꝛ hꝫ ipsam sbam ut patebit in q̄ōne sequēti. uel possum⁹ dicere ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ sufficit ad rōnē p̄dicamēti ꝙ diuidat per dr̄ias eēntiales ꝛ nō habeat aliud supueniēs gen⁹. hoc itelligit de hijs que sūt per se in genere. uel de p̄dicationib⁹ de hijs qui sūt per se in genere. nā siqs argueret ꝙ forma māis sbalis diuidit per dr̄ias eēntiales qꝛ plures sūt tales forme eēntialiter differētes ꝛ non hꝫ aliud supra se supueniēs gen⁹. qꝛ talis forma non est ꝓprie spēs sed est pars spēi. ꝓpter qd̄ nihil p̄dicatur de ea sicut gen⁹ de specie nō ꝓpt̄ hoc sequeret ꝙ hi⁹ forma sbalis faceret per se p̄dicamentū qꝛ nō est per se in genere. nec p̄dicat de aliquo eēntialr̄ qd̄ est per se in gn̄e. sic ꝛ in ꝓposito eē ꝛ euū ꝛ talia nō sunt per se ꝛ directe in gn̄e nec p̄dicat eēntialr̄ de hijs que sūt hoc mō in gn̄e. ¶ Ad 2m dicēdum: ꝙ euū nō reducit ad q̄titatē nec ad qn̄. sꝫ reducit ad p̄dicamētū sbe. ut in sequēti q̄ōe patebit. ¶ Ad 3m dicēdū: ꝙ id qd̄ sequit formā ptinet ad p̄dicamētū q̄litatis si sit accidēs. eē aūt euū nō sūt hi⁹. ¶ Ad 4m dicēdum: ꝙ euū hꝫ aliq̄ similitudinē cū ipso qn̄ tpis. nō tn̄ hꝫ tātaꝫ similitudinē ꝙ faciat per se p̄ntū sicut qn̄: qꝛ qn̄ fundat in aliquo accn̄te. euū aūt nō. ꝛ ꝙ addebat ad fortificādū argumētū ꝙ si qn̄ facit per se p̄dicamētū multo magis hoc faceret euū qd̄ est nobili⁹. Arguit oppositū nō ꝓpositū. Nā nō est ex nobilitate ipsius qn̄ qd̄ facit p̄dicamētū. sed ex ignobilitate. ut qꝛ fundat super rē aliquā que est accn̄s. iō pōt facere vnū de decē p̄dicamētis accn̄talib⁹. sꝫ euū nō fundat sup rē aliq̄ que sit accidēs. ideo nō potest per se facere aliqd̄ predicamētū accidētale. nec etiā facit per se p̄dicamētū sbe cum sit in tali p̄dicamēto per reductionem solū. ¶ Ad 5m dicēdū: ꝙ oia vniuersalia sūt semp. qn̄ ergo qd̄ est vniuersale et quē facit p̄dicamētū nō accipit pro hoc qn̄ uel pro illo qn̄. Nāꝫ lꝫ hoc qn̄ uel illō

qn̄ sit corruptibile ꝛ nō sit semp. tn̄ simpliciter sūptū est semp. Nā lʒ hic hō ꝛ ille hō sit corruptibile. hō tn̄ simplr̄ sumpt⁹ est sempitern⁹. est ergo qn̄ qd̄ facit predicamētū semp. sed nō sufficit eē semp ad facere per se p̄dicamētū. q̄re si hoc videm⁹ in euo ꝙ habeat esse sempiternū. nō ꝓpter hoc oʒ ꝙ faciat per se p̄dicam̄. ¶ Ad sextū dicēdū: ꝙ lʒ euū multiplicet̄ fm̄ multitudinē euitnoꝝ ꝛ in hoc magis assilet̄ ipsi qn̄ ꝙ tpi nō tn̄ assilat̄ ipsi qn̄ ut facit p̄dicamētū. qꝛ nō fūdat̄ euū in re que sit accn̄s sicut fūdat̄ qn̄. nec ēt depēdet euū ab aliquo exteriori cāto sic dependet qn̄ vn̄ possit ex eo sumi rō p̄dicamēti. ¶ Ad 7m dicēdū: ꝙ nullo illoꝝ modoꝝ reducit̄ euū ad qn̄. ꝛ lʒ 4⁹ modus fm̄ assimilationē videat̄ cōpetere aliquo mō ipsi euo respectu qn̄. nō tn̄ ꝓpter hoc reducit̄ ad p̄dicamētū qn̄. nō est eni tāta ꝛ tal' assilatio iter euū ꝛ qn̄ ꝙ collocet ipm̄ in p̄dicamēto qn̄. imo rō arguit oppositū nō ꝓpositū. Nā euū assilat̄ ipsi i lʒ nō assilat̄ ei in hijs ꝓpter que facit p̄dicamētū. lʒ in illis est ei dissile. iō ex hoc arguit̄ ꝙ euū faciat per se p̄dicamētū. sicut qn̄ ꝛ nūc per hoc ꝓbat̄ ꝙ reducat̄ ad p̄dicamētū qn̄. euʒ nō fundet̄ sup re que sit accidēs sicut fundat̄ qn̄. ¶ Ad 8m dicēdū: ꝙ bn̄ arguit̄ ꝙ euū nō ptinet ad p̄dicamētū qn̄. qꝛ nō est in euo ille modus varietatis qui est in qn̄. tn̄ nō ꝓpter hoc ꝯcludit̄ ꝙ faciat per se p̄dicamētū. qꝛ ut patuit euū nō hʒ ea que reqrunt̄ ad faciēdū p̄dicamētū. ¶ Ad 9m dicendū: ꝙ euū se hʒ ad euiterna sicut tp̄s ad tpalia. qꝛ sicut tp̄s est mēsura tpaliuʒ. ita euū est mēsura euitnoꝝ. hec tn̄ silitudo nō est silitudo per oia. qꝛ tp̄s nō hʒ eē in ipsis tpalib⁹ Sʒ euū hʒ eē in ipsis euiternis. iō nō valet ꝙ si tēpus cāt in ipsis tpalib⁹ qn̄ qd̄ est aliud a tpe ꝙ euū cāet in euiternis aliqd̄ euale qd̄ sit aliud ab euo. lʒ ipʒ euū hʒ aliquā silitudinē cū utroqʒ. nō tn̄ hʒ silitudinē in hoc ꝙ faciat per se p̄dicamētū. nec ꝙ reducat̄ ad p̄dicamētū in quo est tp̄s. nec ad qn̄ ꝙ fac̄ p̄dicamētū. ¶ Ad 10m dicendū: ꝙ rō arguit ab isufficiēti. nō eni verū est ꝙ qcq̄d hʒ rōnē mēsure vel reducat̄ ad predicamētū quātitatis. vel ad p̄dicamētū qn̄. vel faciat per se predicamētū. euū enim nihil hoꝝ est. qꝛ nec est in predicamēto quātitatis. nec in predicamēto quando. nec facit per se p̄dicam̄. sʒ reducit̄ ad p̄dicamētū.

q

Quinto querit̄ in quo p̄dicamēto sit euū. utꝝ sit idē qd̄ suū nūc. ꝛ videt̄ ꝙ euū ptineat ad p̄dicamētū aliqd̄ accidentale. qꝛ qd̄ aduenit alicui per se existēti vr̄ ptinere ad p̄dicamētū accn̄tale. sʒ euū aduenit angelo qui est per se exn̄s. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. vr̄ ꝙ euū sit in p̄dicamēto relatiōis. qꝛ nō dicit supra eē euitni nisi ordinē quēdā. sʒ ex ipso ordine sumit̄ relōnis rō. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. ut dicebat dam̄. vult ꝙ se habeat euū ad euiterna sicut tp̄s ad tpalia. sʒ tp̄s qd̄ est mēsura tpaliū est in p̄dicamēto quātitatis. ergo ꝛ euū ptinebit ad p̄dicamētū quātitatis. ¶ P̄. ut pōt hr̄i ex dio⁹. 10. de divi. no. sic se hʒ euū ad eē sicut tp̄s ad motū. Sʒ tp̄s est passio motus. ergo euū erit passio ipsi⁹ eē. sʒ passio siue ꝓprietas vr̄ ptinere ad p̄dicamētum q̄litatis. ergo euū ad q̄litatē ptinebit. vel saltē ptinebit ad p̄dicamētū aliqd̄ accn̄tale. cū passio siue ꝓpetas aliqd̄ accn̄tale noiet. ¶ P̄. mēsurare aliqd̄ est nos certificare de quātitate ei⁹. qꝛ ut pōt hr̄i ex. 10. methaphisice mēsura est illud per qd̄ scit̄ quātitas rei. sʒ id qd̄ nos certificat de quātitate alicui⁹ vr̄ ꝙ ptineat ad p̄dicamētū quātitatis. euū est hui⁹ cū habeat rōnem mēsure. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. id qd̄ cōtinet tp̄s opʒ ꝙ sit qd̄ extēsū ꝛ opʒ ꝙ ptineat ad p̄dicamētū quātitatis. Sʒ euuʒ cōtinet tp̄s. qꝛ erit euuʒ postq̄ cessabit tp̄s. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. illud in quo primo reseruat̄ rō mēsure est in gn̄e quātitatis. qꝛ rō mesure ad quātitatē ptinet. ꝛ a quātitate trāslata est ad alia. Sʒ iter mēsuras cātas primo reseruat̄ rō mēsure in euo cū sit mensura nobilissima. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. in ꝯtrariū est ꝙ euū idē est qd̄ eē euiternoꝝ. sʒ eē est in p̄dicamēto sb̄e. ergo ꝛc̄. ¶ Ulteri⁹ aūt dubitat̄ utrū idē sit euū qd̄ nūc eius. ꝛ videt̄ ꝙ sic. qꝛ sicut se hʒ nūc eui ad eēntiaʒ euiterni. ita se hʒ euū ad eē. ergo ꝛ ꝯmutatim sicut eēntia ad eē. ita nūc ad euū. sicut aūt vr̄ velle ꝙ in simplicib⁹ idē sit eēntia ꝛ eē. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. ꝙ manet idē in toto aliquo mēsurat̄ nūc illi⁹ mēsure. ut mobile qꝛ manet idē in toto motu mēsurat̄ nūc tpis. sʒ esse angeli manet idē in toto euo ergo mēsurat̄ nūc eui. Sed dictū est ꝙ mēsurat̄ euo. ergo idē est nūc eui ꝛ euuʒ. cum utrūqʒ mēsuret vnū ꝛ idē. videlʒ eē euiini. ¶ P̄. eē tpaliū mēsurat̄ nūc tpis. ergo ꝛ eē euitnoꝝ mēsurabitur nūc eui cū tp̄s ad tpalia cōparet̄: sicut euū ad euitna. sed dictū est ꝙ eē angeli mēsurat̄ euo qd̄ eē nō posset nisi idē eēt euū cū nūc eui cū utrūqʒ mēsuret ipm̄ eē angelicū. ¶ P̄. nūc cuiuslibet mēsure respondet ipsi indiuisibili. sʒ eē euitni est idiuisibile. ergo mēsurat̄ nūc sue mēsure. igit̄ illud eē mēsurat̄ nūc eui dictuʒ est ꝙ mēsurat̄ euo. ergo ꝛc̄. ¶ P̄. in euo nō est nisi vnuʒ instās. ergo euū nō dicit plus q̄ illō istās. qꝛ tūc esset diuisibile. idē ergo erit euū ꝛ suū instās. cū tātū dicat vnū q̄tuʒ aliud. ¶ P̄. si duo idiuisibilia sint sil' nō faciūt nisi vnū idiuisibile; sʒ euū ꝛ suū nūc sūt sil. ꝛ qdlibet est idiuisibile. ergo euū ꝛ suū nūc sūt vnū ꝛ idem qꝛ sūt vnū indiuisibile. ¶ P̄. duo sūt de rōne ipsius nūc eui ꝙ mensuret exn̄s ꝛ ꝙ sit idiuisibile. sʒ hoc hʒ ipʒ euū. Nā euū est mēsura existēnū: ut pōt patē per dio m̄. 10. de di. no. rursus ipsum euū est qd̄ idiuisibile ergo ꝛc̄. ¶ In ꝯtrariū est qꝛ sicut tp̄s ad tpalia: ita euū ad euitna. loquēdū est ergo de euo euitnoꝝ sicut loquimur de tpe tpaliū. sʒ tp̄s qd̄ mēsurat tpalia nō est idē qd̄ suum nūc. qꝛ nō est idē mot⁹ qd̄ mobile. ergo ꝛ euū qd̄ mēsurat euiterna non est idem qd̄ nunc eius.

Rn̄deo dicēduʒ ꝙ duo sūt quesita circa euuʒ. videlʒ in quo p̄dicamēto sit euū; ꝛ quō se habeat ad nūc ei⁹. sic ergo ꝓcedem⁹ ad soluēdū quesita. qꝛ primo adducem⁹ rōnes ostēdētes ꝙ euū nō pōt eē nisi in p̄dicamēto sb̄e. secūdo declarabim⁹ quō habeat eē euū in tali p̄dicamēto. Nā nō oia que sūt in p̄dicamēto sb̄e sūt in vno ꝛ eodē mō. sʒ aliq sunt ibi directe. aliq per reductionē. nec oia que sūt in p̄dicamēto sb̄e per reductionē sūt ibi vno ꝛ eodē mō reductiōis ꝓpt qd̄ nō sufficit scire euū eē in tali p̄dicamēto sb̄e ꝙ dixim⁹ primo declarādū sciuerim⁹ q̄lit sit in tali p̄dicamēto. ꝙ dicebam⁹ secūdo declarādū esse. Tertio qꝛ aliq argumēta ꝓbāt euū eē in p̄dicamēto relōnis. aliq in p̄dicamēto q̄ntitatis. iō declarādū erit cū euū sit in p̄dicamēto sb̄e. utrū cōpetat ei modꝰ alioꝝ p̄dicamētoꝝ. ut utrū cōpetat ei modus q̄ntitatiu⁹. vl' relatiu⁹. qꝛ ex hoc apparebit qd̄ veritatis ꝛ qd̄ falsitatis habebāt argumēta ꝓbātia euū eē in p̄dicamento quātitatis vel relōnis. apparebit eni ꝙ illa argumēta nō ostēdūt euū eē in talib⁹ p̄dicamētis. sʒ solū arguūt ꝙ hʒ quēdā modū taliū p̄dicamētoꝝ. Quarto ꝛ ultimo ꝓpt scdaʒ qōneʒ declarabim⁹ quō euū se habeat ad suū nūc. ꝛ utrū sit idē qd̄ nūc eius. ¶ Propter primū sciēdū ꝙ. 5. rōnib⁹ possumus declarare ꝙ euū de quo hic loqmur nō sit in alio p̄dicamēto q̄ sb̄e. prima rō sumit̄ si cōsideret̄ dia sb̄e ad alia p̄dicamēta. Scd̄a vō si ꝯsiderat̄ quō relō facit p̄dicamētū. Tertia sumet̄ si ꝯsiderat̄ illud vn̄ sumit̄ rō predicamenti.

Quarta sumet ex parte ipsi' eē per qd̄ reponit euuȝ in predicamēto. Quinta aūt ⁊ ultima sumit ex parte ipsius cui.de quo vidēdū est qliter sit in pdicamēto. ¶ Prima via sumit ad ondēdū ppositū ex dr̄ia sbe ad alia pdicamēta.differt aūt sba ab alijs pdicamentis tripliciter.primo qz sba nō facit nisi vnū pdicamētū.ſȝ accn̄tia faciūt alia nouē pdicamēta.ut satis pōt patere ex.q̄.meta.ubi diuidit ens in decē pdicamēta tanq̄ in ea que sūt per se ptes entis.ibi eni sba accipit tanq̄ vnū pdicamētū.accn̄s vo tanq̄ nouē pdicamēta. ¶ Scd̄a dr̄ia est qz alr̄ accipit rō pdicamēti sbe ⁊ alioꝝ pdicamētoꝝ.qz rō pdicamēti sbe accipit existere per se ⁊ ſm se.alioꝝ vo pdicamētoꝝ ex existē in alio ul̄ ad aliō. ¶ Tertia dr̄ia est qz vna ⁊ eadē res que ſm vnā hitudinē est in vno pdicamēto accn̄tali pōt eē in alio pdicamēto accn̄tali. ſȝ nunq̄ id qd̄ est in pdicamēto sbe nō pōt eē in alio pdicamēto. illa eni eadē res que est calor ⁊ que est in pdicamēto qlitatis ſm hitudinē aliā erit in pdicamēto actiōis uel passionis.calor eni pōt ɔsiderari uel put hȝ eē existēs ⁊ pmanēs in sbo.ul̄ put hȝ eē in fieri ⁊ in fluxu ab agēte nec est alia res calor sic ⁊ sic accept'.ſȝ est solū ali' ⁊ ali' modus se habēdi sicut nō est alia aq̄ que est pmanēs in uase accepta a fluuio q̄ ipsa que pri' fluebat in fluuio.ſȝ solū est ibi ali' ⁊ ali' modus se hn̄di.qz aq̄ illa ut erat in fluuio erat fluēs:ut est in uase est stās. sic ⁊ in pposito nō est alia res calor ut pficit sbȝ ⁊ ut est pmanēs in sbo ⁊ ut in quodā fieri est ab agēte inductus nō est aliud calefactio q̄ ipse calor. eadē eni res dr̄ calor ⁊ calefactio.ſȝ est calor ut pficit sbm ⁊ ut existēs ⁊ pmanēs in sbo est aūt calefactio put cū quodā fieri ⁊ cū quadā successiōe est ab agēte iduct'. ppter qd̄ bn̄ dictū est in perier.dr̄ qz uerba ſȝ se sumpta nomina sūt.docere eni nihil est aliud q̄ ipsa doctrina. ⁊ qlificare nihil est aliud q̄ ipsa qlitas. ⁊ calefacere nihil est aliud q̄ ipse calor. differt tn̄ ut sigtur per uerbum uel ut dicit actionē ut dicit formā quādā inherētē mō quo dixim'.qz ut dr̄ actionē ⁊ ut significat per uerbū accipit magis ut cōpatat ad agēs ut hȝ eē in fieri ⁊ in fluxu.ut dicit qlitatē accipit magis ut est quedā res exn̄s in sbo ⁊ informās sbm. ¶ Aduertēdū tn̄ qz cū dicim'.qz calefactio ⁊ calefacere ⁊ calor idē sūt.dr̄ ibi qz accipiat calefactio nō ut est remissio frigoris:ſȝ ut est iductio caloris. ¶ Aduertēdū etiā cū dicimus qz calor hȝ eē in successiōe ⁊ in fieri: ⁊ qz successiue per agēs iducit in illo sbo. itelligēdū est hoc nō de calore q̄tuȝ ad eēntiā ſȝ q̄tuȝ ad eē.eēntia eni cuiuslibet forme simplex est.nec hȝ partē ⁊ partē qd̄ ueritatē hȝ nō solū de sbali forma etiā que imediate cōiūgit materie.ſȝ etiā de forma accn̄tali que est aduenies rei cōposite ex mā ⁊ forma.Jō dr̄ in sex predicamētis.de forma que est cōponi ɔtigēs qz est simplici ⁊ inuariabili eēntia ɔsistēs. q̄tuȝ ergo ad eēntiam. forma q̄tūcūqȝ accidētalis nunq̄ inducit successiue. sed semp iducit tota sil̄.q̄tum tn̄ ad esse iducit successiue. Naȝ cū agēs facit de minus calido calidū mai' nō inducit aliquā formā caloris. Sȝ facit qz ille calor uel illa ⁊ eadē eēntia caloris plus det subiecto de eē calidi ⁊ magis sbm pficiat.calefacere ergo idē est qd̄ inducere calorē magis ⁊ magis pfecte. ſȝ calor ⁊ calor ut est induct' nō est alia ⁊ alia res calor ⁊ calor ut est induct':idē erit calor ⁊ calefactio. ⁊ per ɔn̄s eadē res erit qlitas ⁊ actio. Nō est igit incōueniēs in pdicamētis accn̄talib' vnā ⁊ eādē rē ſm aliā ⁊ aliā hitudinē reponi in alio ⁊ alio pdicamēto.sed in pdicamēto sbe hoc eē nō pōt qz vna ⁊ eadē res ſm aliā ⁊ aliā habitudinē sit in predicamēto sbe ⁊ in predicamēto alio. Nā stati querim' de illo alio pdicamēto.utrum sit pdicamētū sbe uel nō.qz si sic tūc erūt in sba duo pdicamēta qd̄ est ɔtra ptacta. Si aūt illud aliud pdicamētū sit accn̄s ita qz res exn̄s in pdicamēto sbe ſȝ hitudinē vnā ⁊ ſȝ aliā sit in alio pdicamēto qz sit accidēs.tūc qz uere est alicui accidet qd̄ est ipossibile: ⁊ qz qcqd est in pdicamēto sbe ſȝ qz hi' pōt aliq mō dici uere eē.nihil tale pōt eē in pdicamēto accn̄tis.cū igitur euū supra eē euiterni nō addat rē aliquā ſm habitudinē solā.qz illō eē est in pdicamēto sbe:ɔn̄s est qz euū in alio pdicamēto eē nō possit. ¶ Scd̄a via ad hoc idē sumit si cōsideret rō relōnis quō facit pdicamētū.nā si aliq rō est ppt quā euū ponit in alio pdicamēto.potissime hoc vr̄ qz sit ppter illū ordinem ⁊ ppt illā hitudinē quā addit supra eē.ordo aūt ſm se vr̄ respectū ⁊ rlōnez quādā importare. ppter qd̄ bn̄ dictū est qz si videre volum' utrū euū possit collocari in alio pdicamēto q̄ sbe. vidēduȝ est quō relō faciat pdicamētū. Cōstat aūt qz pdicamētū relōnis est vnū de nouē pdicamētis accn̄talib'. Si ergo videre volumus quō facit tale pdicamētū. vidēdū est quō sit accidēs.nō est autem relō: accidēs ratione sue qdditatis.qz q̄tum est de se nihil pdicat ſȝ solū est ad aliud se hr̄e.vn̄ boetius in libro de trinitate ait.qz ad aliqd vo oino nō pōt pdicari.relō eni nō dicit rē aliq̄ in se que pdicet.ſȝ solū dicit hitudinē ad aliud.iō ſm suaȝ qdditatē ut est accn̄s dicit rē aliq̄ iherētē.opȝ g̃ si relatio nō est accn̄s rōne sue qdditatis: qz sit accn̄s rōne sui eē:uel rōne sui fundamēti.ppt qd̄ si rlō īmediate fundaret in sba uel in aliquo qd̄ eēt in pdicamēto relationis cū dictū sit pdicamtū relōnis eē vnū de nouē pdicamētis accn̄talib'. dicem' g̃ qz si respect' aliqs uel hitudo simediate fūdaret in eo qd̄ est in pdicamēto sbe in istis creaturis erit relō ſm dici nō tn̄ ptinebit ad pdicamētū relōnis.euū ergo qd̄ dicit hitudinē ut ordinē ad qddā fūdamētū in ipso eē qd̄ est in pdicamēto sbe nō poterit ptinē ad pdicamētū relōnis. nec ad aliqd̄ pdicamētū accn̄tale.cū ex nulla sui parte sit accn̄s. ¶ Ex hoc aūt appere pōt qz res diuȝ pdicamētoꝝ que ponunt in diuinis ſm suā qdditatēȝ in sbaȝ trāseūt. sola aūt relō manet ſm suā qdditatē qd̄ iō est qz res diuȝ alioꝝ pdicamētoꝝ accn̄taliū ſȝ suā qdditatē sūt accn̄s qdā.iō in deo ubi nihil p accidēs oia talia in sbaȝ trāseūt. Sȝ relō que ſȝ suā qdditatē nō est accn̄s in deo ponere possum' ſm suā qdditatē rōnē pe qdditatis. ¶ Inuenim' qd̄ augustin' dr̄.qz de' ē sine quātitate magn': ⁊ sine qlitate bon'. itaqȝ magnitudo in deo dr̄ sbaȝ nō quātitatē ⁊ bonitas dicit sbam nō qlitatē. res g̃ taliū pdicamētoꝝ in deo nō sūt ſm rōnez suoꝝ pdicamētoꝝ uel ut sūt in deo ſm rōnez pe qdditatis in sbaȝ trāseūt.ſȝ de relatiōe nō est sic. nunq̄ eni iuenim' qz de' sit sine relōne pat.qz pn̄itas ⁊ relō in diuinis manet ſm ppriā qdditatē. ¶ Ex hoc ēt patē pōt qz relō in diuinis facit aliter pdicamētū q̄ relō in creaturis nā cū dicim' in diuinis eē pdicamēta duo.s.sbaȝ. ⁊ relōnez.relō que ibi dr̄ facere pdicam nō est fūdata sup aliquo accn̄te. ſȝ relō in creaturis que facit pdicamētū nō nisi sup accidēs fūdari pōt. Nā lȝ in diuinis relō nō sit accidēs in creaturis:tn̄ pdicam relōnis est vnū de nouē predicamētis accn̄talib'.qz qz nō pōt hoc cōpetē relōni ex sua qdditate opȝ qz ei cōpetit ex suo fūdamēto siue ex suo eē: qd̄ nō eēt nisi fūdata eēt sup accn̄te.iō oia relatiua in creaturis uel sumunt mō numeri sicut duplū ad subduplū:uel mō actiōis uel passiōis.sic agēs

⁊ patiēa. uel modo mēsure que oīa in reb⁹ creatis aliq̄d accn̄s respiciūt. agere eni ⁊ pati in creaturis non est nisi mediātib⁹ q̄l usdā accn̄tib⁹. creatura eni agēs semp h̄z aliq̄d accn̄s supadditū sue s̄be per q̄d agit. ⁊ etiā patiēs h̄z aliq̄d supadditū eēntie per q̄d patitur s̄be eni create agēdo ⁊ patiēdo nō se actuāt imediate ut sūt q̄d s̄z semp h̄nt aliq̄d sue eēntie supadditū.

¶ Ex hoc etiā patere pōt q̄re r̄lo nō facit p̄dicamētum in creaturis ut dicat̄ accn̄s extrinsec⁹ adueniēs. illa m̄ sex p̄dicamēta dicunt̄ accn̄tia extrinsec⁹ aduenētia q̄ in p̄cedēti q̄one supponebat̄ declarādū. Nā oīa illa sex p̄dicamēta s̄m rōnēz sue q̄dditatis uel dicūt ip̄m accn̄s extrinsecū uel dicūt ipsum accn̄s in ordine ad extrinsecū. pōt aūt p̄dicari de re ut actio p̄dicat̄ de agēte. ⁊ dicim⁹ q̄ agēs agit cū tn̄ loquēdo de actiōe trāseūte nō sit in agēte s̄z in passo. aliq̄n aūt in illis sex p̄dicamētis id q̄d p̄dicat̄ s̄m suā rōnē q̄dditatis nō dicit accn̄s extrīsecū: s̄z intrīsecū siue in ordine ad extrīsecū. sicut passio p̄dicat̄ de passo. ⁊ tn̄ passio est aliq̄d accn̄s in ipso passo. S̄z est tale accn̄a in ordine ad aliq̄d extra ut in ordine ad aḡēs. ⁊ q̄ oīa illa sex p̄dicamēta s̄m rōnē sue q̄dditatis uel p̄dicant accn̄s extrinsecū. uel p̄dicāt accn̄s in ordine ad extrīsecū. iō oīa illa sex p̄dicamēta s̄m rōnēz sue q̄dditatis sūt accn̄tia quodāmō extrinsec⁹ aduenētia. s̄z r̄lo s̄z rōnē sue q̄dditatis nec est accn̄s extrīsecū nec accn̄a in ordine ad extrīsecū. q̄ nō est accn̄s s̄m suā q̄dditatē. imo q̄ tota rō q̄re r̄lo est accn̄a sumit̄ ex suo eē uel ex suo fundamēto. iō r̄lo nō est accn̄s ex ordine ad aliq̄d extra s̄b̄z s̄z ex fundamēto accn̄tali q̄d h̄z in s̄bo.

¶ Ex hoc ēt patere pōt q̄ dato q̄ euū nō esset nisi in primo euiterno siue angelo ⁊ in alijs eēt q̄si q̄dā q̄n euale q̄d illud q̄n nō faceret per se p̄dicamētuz s̄z q̄n tpale per se p̄dica^m facit̄ q̄ q̄n tpale fundat̄ in aliq̄ accn̄te q̄ fundat̄ in ipsa uariabilitate rez tpaliū. fundat̄ eni uel in motu uel in priuatiōe mot⁹ q̄d totū ad uariabilitatē quādā ptinet. ide est ḡ q̄ q̄n tpale potest per se facere p̄dica^m aliq̄d accn̄tale q̄ fūdat̄ in aliq̄ accn̄te. Sed q̄n euale per se p̄dica^m nō pōt facere. Nā cū oīa nouē p̄dicamēta sunt accidētia. uel cū oē p̄dicamētū aliud a s̄ba sit accn̄s. nullū tale p̄dicamētū pōt facē q̄n euale. dato q̄ ponerem⁹ tale q̄n in euiternis. cū hi⁹ q̄n nō sit fūdamētū sup aliquo accidēte nec per hi⁹ q̄n euale si poneret eē faceret per se p̄dicamētū s̄be q̄ nō sūt plura talia p̄dicamēta. s̄z reducit̄ ad p̄dicamētū s̄be sicut ⁊ ip̄m euū ad p̄dica^m s̄be reducit̄.

¶ Tertia via ad hoc idē sumit̄ ex rōne p̄dicamēti. naz modus qui facit p̄dica^m est modus aliq̄s existēdi uel se h̄ndi nō reduct⁹ in aliū modū formal'r. hi⁹ aūt modus uel sumit̄ ex re uel ex ordine uel ex re sub ordine. ex re aūt euū ptinet ad p̄dicamētū s̄be cū eē ad p̄dica^m s̄be ptineat. Ex ordine aut uel ex habitudine quā iportat nō possum⁹ dicē q̄ eu ī ad aliō p̄dicamētū q̄ ad s̄baz. s̄ illā h̄itudo addita rei per quaz fit aliq̄d per se p̄dica^m nō oz eē h̄itudo aliq̄ a s̄ba. q̄ s̄z hāc h̄itudinē ut supra dixim⁹ sumit̄ vniuersalis rō accn̄tis. nec ēt pōt esse talis h̄itudo ad deū. q̄ ex hoc sumitur vniuersalis ~~ratio substantie~~ habitudo creature. sed oportet q̄ talis habitudo sit aliq̄d extrinsecuz creatum. euum autem ad nihil extrīsecū creatū respectū h̄z. iō si euū dicit aliquam h̄itudinē supra suū fundamētū ꝓpter illā h̄itudinē nō faciet per se predicamētū. dato ḡ q̄ euū eēt fūdatum sup aliquo accn̄te. nō tn̄ ꝓpter hoc faceret per se p̄dica^m q̄ nō dicit ordinē ad aliq̄d extrīsecū. s̄z in eodē p̄dicamēto cū suo fundamēto. attn̄ si nō eēt ponere nisi vnū euū ⁊ euuz eēt fundatū super aliquo accidēte. oporteret q̄ hoc q̄n euale esset fundatū sup aliquo accidēte. ⁊ nūc q̄n euale faceret per se p̄dicamētū. modus ergo accipiēdi p̄dicamētū ex ordine uel h̄itudine op̄z q̄ sit per respectū ad aliq̄d extrīsecū creatū. ⁊ q̄ nō cōpetit ipsi euo nō oz euū reponi in p̄dicamēto ex ipso ordine uel ex ipsa h̄itudine. s̄z ex re ipsa. ⁊ q̄ res illa ubi fundat̄ euū ut eē euiterni est in p̄dicamēto s̄be. op̄z q̄ ⁊ euuz sit in p̄dicamēto s̄be. Si eni euū ex sua h̄itudine ptinet ad aliq̄d p̄dica^m: nō ptinebit ad p̄dicamētū aliud q̄ ad q̄d ptinet suū fundamētū. ex ipso ergo mō accipiēdi p̄dicamēta p̄z q̄ euū per se nō facit p̄dica^m. sed ptinet ad p̄dica^m s̄be.

¶ Quarta via ad hoc idē sumit̄ ex ipso eē q̄d est fundamētū eui. Nā si eē istoruz tpaliū q̄d nō est eē euit'nū ptinet ad p̄dica^m s̄be. multo magis eē euiternoz q̄d est eē euiternū ad p̄dica^m s̄be ptinebit. ⁊ q̄ ut sepi⁹ dictū est euū supra eē euit'ni nō addit nisi h̄itudinē q̄dā op̄z q̄ sit in eodē p̄dicamēto cū ei⁹ eē. q̄ nulla h̄itudo imediate fundata sup eo q̄d est in p̄dicamēto s̄be trahit rē illā extra p̄dicamētū s̄be. s̄z oīs h̄itudo sic fundata ad predica^m s̄be ptinet.

¶ Quinta via sumit̄ ex rōne eui. vt eni euuz se h̄ē ad vnitatē siue ad s̄ltatē ⁊ ad p̄manētiā. sicut se h̄z tp̄s ad numerū siue ad successionē. Nā sicut tp̄s est numerus ei⁹ q̄d h̄z eē successiuū ut q̄d h̄z eē prius ⁊ posteri⁹. sic euū est quedā vnitas ⁊ quedā s̄ltas ei⁹ q̄d h̄z eē p̄manēs. ⁊ sicut tp̄s nō est numer⁹ simpl'r: s̄z est numerus applicat⁹ ad motū: ita q̄ nullā rez addit supra motū. sic euū nō est vnitas nec s̄ltas quecunq̄ s̄z vnitas ⁊ s̄ltas hi⁹ eē: ⁊ nullā rē addit supra ip̄z eē. differt aūt tēpus ab euo. q̄ illud in quo fundat̄ tp̄s ut mot⁹ primi mobilis est accn̄s. s̄z illud in quo fundat̄ euū ut eē euiterni ptinet ad p̄dica^m s̄be. Sed ꝯstat q̄ cū h̄itudo fundat̄ sup accn̄s pōt res ꝓpter talē h̄itudinē ptinere ad p̄dica^m aliud q̄ ipsa res s̄m se. ⁊ ideo tp̄s nō facit per se p̄dica^m. q̄ nō dicit h̄itudinē dependētē eēntial'r ad aliq̄d exteri⁹ vn̄ possit sumi rō p̄dicamēti. tn̄ q̄ h̄itudo quā ipōrtat tp̄s ē fūdata sup aliquo accn̄te nō est icōueniēs q̄ tp̄s ptineat ad aliō p̄dica^m q̄ mot⁹ qui est suū funda^m. nā mot⁹ qui est fūdamētū tpis ptinet ad predica^m ubi. tp̄s vō ad predica^m q̄ātitatis. h̄itudo ergo fundata in aliq̄ accidēte pōt rē trahere ad aliō p̄dica^m accn̄tale. vna eni et eadē res accn̄talis s̄m se pōt eē in aliquo p̄dicamēto ⁊ rōne h̄itudinis supaddite poterit eē in p̄dicamēto alio. s̄z hoc in s̄ba nō ꝯtingit nec in hijs que sunt in p̄dicamēto s̄be: q̄ oēs h̄itudines sic fūdate reducūtur ad idē predica^m cū suis fundamētis. Nā si accn̄s nō faceret nisi vnū predica^m. semp h̄itudines fundate super aliquo accn̄te essent in eodē predicamēto cū suo fundamēto. Nā h̄itudo rē que est accn̄s uel rem que est in predicamēto accn̄tis nō pōt ponere in predicamēto s̄be. Si ergo nō eēt nisi vnū predica^m accn̄tis oē accidēs ⁊ oīs h̄itudo fundata sup accn̄s ptineret ad ~~aliud~~ predica^m. ⁊ q̄ sic est in ꝓposito: q̄ s̄ba non facit nisi vnū predica^m. oīs h̄itudo fūdata sup eo q̄d est in predicamēto s̄be in eodem predicamēto s̄be in quo ponit̄ eē suū fūda^m. eoipso igit̄ q̄ de rōne eui est q̄ sit quedā h̄itudo fūdata sup eo q̄d est in p̄dicamēto s̄be ꝯn̄a est q̄ ⁊ ipsuz euū in predicamēto s̄be reponat̄.

¶ Postq̄ aūt ~~dixim~~⁹ rōnes ostēdētes q̄ euū nō pōt pertinē ad aliud p̄dica^m q̄ ad p̄dicamētū s̄be. uolum⁹ declarare per quē modū ptineāt ad tale p̄dicamētū. ꝓpter q̄d sciēdū q̄ aliq̄ possūt eē in p̄dicamēto s̄be uel possunt pertinere ad p̄dica^m q̄nq̄ modis. Nā quedā sūt in p̄dicamēto s̄be uel possūt pertinere

ad tale predicamẽtum per se ⁊ directe ⁊ sic sunt in tali predicamẽto oĩa per se existẽtia ⁊ oĩa illa de quibus essentialiter predicat sũa que est gen⁹.

¶ Scḋo aũt sunt in predicamẽto per reductionẽ nõ q2 de ipsis predicet sũa que est gen⁹. sed sũa que est anologum ⁊ sic sunt in ꝑdicamẽto sũe. materia ⁊ forma que sunt partes substantie. de materia eni ⁊ forma nõ predicatur sũa que est gen⁹. loquẽdo eni de sũa que est gen⁹ materia nõ est sũa nec forma sed sunt partes substantie. Nã sũa que predicat de materia ⁊ forma ⁊ cõposito nõ est sũa que est gen⁹. ideo boeti⁹ in cõmẽto sup predicamẽtis loquẽs de materia ⁊ forma. siue de actu ⁊ potẽtia. aĩt ꝙ phs relictis extremis agit de medio. relictis eni extremis .i. relicta mã ⁊ forma uel ut loquamur generalr relicta potẽtia ⁊ actu. agit phs de medio. i. agit de sũa media. q2 agit de sũa composita ex materia ⁊ forma siue ex potẽtia ⁊ actu inuẽs per hec boeti⁹. ꝙ solũ talis sũa est illa de qua ꝑdicat sũa que est gen⁹. ⁊ ꝙ solũ talia sũa ꝑdicat ut genus. inuẽs ẽt ex hoc ꝙ de mã ⁊ forma nõ ꝑdicat sũa que est gen⁹.

¶ Tertio sũt aliqua in gñe sũe de qb⁹ nõ ꝑdicatur sũa que est gen⁹. nec sũa que est anologũ. Sz dicũtur talia ptinere ad ꝑdicamẽtũ sũe q2 sũt actus sũe ⁊ sic est in ꝑdicamẽto sũe ipm eẽ. dicem⁹ eni ꝙ eẽ ptineat ad ꝑdicamẽtũ sũe ẽm quãdã silitudinẽ. sicut punctus ptinet ad ꝑdicamẽtũ quãtitatis. pũctus eni est in ꝑdicamẽto quãtitatis nõ q2 sit quãtitas. sed q2 est quãtitatis termin⁹. dato eni ꝙ quãtitas de aliqbus ꝑdicaret ut gen⁹ de aliqb⁹ aũt ut anologũ sicut ꝑdicat sũa quo posito nec sic nec sic eẽt ꝓprie dictũ. ꝙ pũct⁹ eẽt quãtitas q2 semꝑ quãtitas dicit aliquid diuisibile ⁊ nihil est q̃tum nisi qḋ est diuisibile. pũctus ergo non est quãtitas q2 nõ est diuisibile: ptinet tñ pũct⁹ ad ꝑdicamẽtũ quãtitatis q2 est quãtitatis terminus. cum ergo pũct⁹ sit termin⁹ alicui⁹ rei extẽse. ⁊ quãtitas cõtinua eẽntialit sit quedã extẽsio pũctus determinabis sibi idẽ gen⁹ quãtitatẽ ꝯtinuã cui⁹ est termin⁹ ⁊ erit pũct⁹ in gñe quãtitatis nõ q2 sit quãtitas sz q2 est termin⁹ quãtitatis. quãtitas ergo est terminata q2 ei cõpetit hẽc terminũ. Albedo ergo ⁊ alia que sũt in quãtitate sũt terminata ⁊ sũt tãta uel tãta. q2 sũt in quãtitate cui cõpetit hẽc terminũ. Termin⁹ ḡ qui est ipsi⁹ quãtitatis ẽz se. nõ est tmin⁹ alioꝝ nisi ꝓut sũt in quãtitate. uel ꝓut sũt sub quãtitate. iḋ pũct⁹ nõ ptinet ad aliud ꝑdicamẽtũ q̃ ad quãtitatẽ ipsaz. terminari eni uel nõ terminari per se est ipsi⁹ quãtitatis. Nã ⁊ si infinitũ eẽt rõ ifiniti q̃titati ꝯgrueret. alioꝝ aũt a quãtitate est tmiari uł nõ tmiari ꝓut in quãtitate existũt sic ⁊ in ꝓposito ipis sũis cõpetit per se eẽ. Nã sũe iḋ existũt q2 hñt suũ accñtale eẽ. accñtia aũt nõ existũt ẽm se nec cõpetit eis hẽc suũ accñtale esse. iḋ talia existũt q2 sũt in existẽte. vñ accidẽtia nõ sũt entia nisi q2 entis nec existẽtia nisi q2 exñtis. eẽ ergo per se ⁊ primo est ipsi⁹ sũe. sũa ergo est exñs per suũ eẽ. accñtia autẽ existũt ex eo ꝙ sunt in sũa. ⁊ q2 sic est eẽ qḋ per se ⁊ primo est ipsius sũe ⁊ ptinet ad ꝑdicamẽtũ sũe tanq̃ act⁹ sũe ⁊ tanq̃ id ꝑ qḋ actualr existit sũa.

¶ Quarto mõ est aliqḋ in ꝑdicamẽto sũe. nõ tanq̃ sũa nec tã q̃ act⁹ sũe. sz tanq̃ hitudo aliq̃ fũdata sup ipaz ⁊ hoc mõ ptinet ad ꝑdicamẽtũ sũe nũc eui. Nã ipa sũa euiterni ꝓut hz hitudinẽ ad euũ dĩ nũc eui. ita ꝙ sic euũ nullã rẽ addit supra eẽ euiterni. sz solũ addit quãdaz hitudinẽ ⁊ quẽdã modũ se hñdi. sic nũc eui nullã rez addit sup sũaz euiterni. sz solũ addit quãdã hitudinẽ ad euũ. imaginabimur qdẽ ꝙ ista tpalia ꝓpter eoruz uariabilitatẽ nõ hñt in seipsis vñ mẽsurent. iḋ ipsum quãdo qḋ est in tẽporalib⁹ nõ hz rõnem mẽsure. sed solũ est id per qḋ tpalia mẽsurant tẽpore qḋ est tpalium extrinseca mẽsura. sed euiterna ꝓpter sui stabilitatẽ hñt in seipsis vñ mẽsurent. eẽ eni euiterni q2 est stabile ⁊ totũ sil' iḋ ut sic cõsiderat dicit euum. qḋ euũ mẽsurat quãtitatẽ ipsi⁹ euiterni eẽ. siue mẽsurat durationẽ ei⁹. qḋ mẽsurare nihil est aliḋ q̃ certificare nos de ipso. ex hoc eni certificamur q̃tum dat eẽ cui terni ⁊ scim⁹ ipm perpetuo duraturũ. q2 scim⁹ ipsum eẽ totũ sil' ⁊ si apta visiõe ⁊ intellectu eẽntiali itelligerem⁹ sũas separatas ⁊ si clare viderem⁹ q̃le est eoruz eẽ ⁊ quõ est totũ sil' statim cognoscerem⁹ ꝙ ẽm nature cursũ de rõe illi⁹ eẽ est duratio tãta videlz ꝑpetua. sed q2 illud eẽ sic simul opz nos reducere tanq̃ in eaz in sũam euiterni. Nã q2 illa sũa est stãs ⁊ ẽm suũ existere nec est subiecta variatiõi tpis: iḋ hz suũ eẽ totũ simul. bñ ergo dictũ est ꝙ dicit boeti⁹ in libro de trinitate. q2 nũc fluẽs facit tps. nũc ṽo stãs facit eternitatẽ. sicut eni simpliciter si est stãs participatiõe facit eternitatẽ participatã. Sicut igit simultas in euiternia eẽndi nullã rẽ addit supra eẽ. sic stabilitas sũe in eis nullã rẽ addit supra sũam. eẽ ergo euiterni ut sumit cũ hac hitudine q2 est totũ sil' hz rõnẽ eui. sic motus ut sumit cũ hac hitudine q2 nũerat prius ⁊ posteri⁹ hz rõnez tẽporis. sic etiã sũa euiterni ut est stãs dĩ nũc eui. sic ipm primũ mobile siue sũa ei⁹ ut est fluens dĩ nũc tpis. nũc ergo eui supra sũam euiterni addit hãc hitudinẽ. s. stabilitatẽ. hi⁹ ergo hitudo uel hic modus se hñdi. ut q2 ipa sũa est stabilis siue stabilitas ipsi⁹ ad ꝑdicamẽtũ sũe pertinet tanq̃ hitudo aliqua fundata in ipsa sũa.

¶ Quinto mõ ptinet ad ꝑdicamẽtũ sũe aliqḋ qḋ nõ ẽ sũa nec ẽ act⁹ sũe. nec est hitudo fũdata in id siue supra id qḋ directe ẽ in ꝑdicamẽto sũe. sed sup id qḋ est ibi per reductionẽ ⁊ sic pertinet ad ꝑdicamẽtũ sũe euũ. Nã euũ dicit aliquã hitudinẽ supra eẽ qḋ eẽ nõ est in ꝑdicamẽto sũe directe sz indirecte uel per reductionẽ. Primo ergo est in ꝑdicamẽto sũe ipsa sũa per se exñs. uel id de quo directe ꝑdicat sũa qḋ est gen⁹. Scḋo sunt in ꝑdicamẽto sũe partes sũe mã ⁊ forma. Tertio ptinet ad ꝑdicam sũe id per qḋ existit sũa ut eẽ qḋ est act⁹ sũe. Quarto pertinet ad ꝑdicam sũe hitudo fũdata sup ipaz subaz. ut nũc eui. Quinto ⁊ ultimo ptinet ad ꝑdicam sube habitudo fũdata sup actũ sube ⁊ ptinet ad tale ꝑdicam euũ qḋ dicit hitudinẽ fũdatã sup eẽ qḋ est act⁹ sube.

¶ Uiso quõ euũ est in ꝑdicamẽto sube ⁊ ostẽso q̃lit ptinet ad tale ꝑdicam. uolum⁹ declarare tertiũ. videlicet utrũ habeat modũ alioꝝ ꝑdicamẽtoꝝ. ꝓpt qḋ sciẽdũ ꝙ nõ est icõueniẽs rẽ vni⁹ ꝑdicamẽti hẽre modũ alteri⁹ ꝑdicamẽti. ⁊ q2 res multoꝝ ꝑdicamẽtoꝝ dicũt quedã respectũ ad aliḋ. scia que est in ꝑdicamẽto quãlitatis que est hit⁹ respectũ hz ad scibile ⁊ ide uenit illa distictio. ꝙ sũt quedã relatiua ẽm eẽ quedã ṽo ẽm dici. Nã relatiua ẽm eẽ sũt illa que ẽm id ꝙ sũt hñt eẽ in ꝑdicamẽto relõnis. relatiua aũt ẽm dici sũt illa que ẽm id ꝙ sunt hñt eẽ in alijs ꝑdicamẽtis ⁊ hñt quẽdã moduz relatiuũ. sic ponim⁹ exẽplũ de scia que hz quẽdã moduz relatiuũ q2 dĩ relatiue ad scibile. ipsa tñ ẽm se est in ꝑdicamẽto q̃litatis. sz ista distinctio de relatiuis posset fieri de alijs ꝑdicamẽtis. possem⁹ eni dicẽ ꝙ est q̃litas ẽm eẽ ⁊ q̃litas ẽm dici. qlitas eni ẽm eẽ est id qḋ ẽm id qḋ est hz eẽ in ꝑdicamẽto q̃litatis ⁊ sic sũt q̃litates ẽm eẽ. colores sapores ⁊ alie q̃litates. q̃litas aũt ẽm dici est res que ẽm id qḋ est nõ ptinet ad ꝑdicam q̃litatis hz tñ quẽdã moduz q̃lẽ ⁊ sic forma subalis est q̃litas ẽm dici q2 hz quẽdã

modū qualem ꝓut nō habet per se esse. sed est quedā perfectio materie. sic etiā oēs sbe scḋe sūt qualitates s3 dici q2 hn̄t quedā modū qualē eo ꝙ nō habēt per se esse. sed sunt in sbis p2imis: ⁊ ide est ꝙ oēs secude sbe dicūt significare quale q̄d ut pōt patere ex predicamētis. q2 significāt q̄d per modū qualē. ⁊ sicut distinximꝰ de relatiōe ⁊ qualitate. sic possemꝰ distinguere de quātitate. q2 est quātitas ꝫm eē ⁊ ꝫm dici. quātitas eni ꝫm eē est id qḋ ꝫm id qḋ ptinet ad p̄dicamētū quātitatis ut liea supficies ⁊ cet̄a talia. quātitas v̄o ꝫm dici est id qḋ h3 quedā modū quātitatiuū. ꝫm se tn̄ ē in p̄dicamēto quātitatis. ut virtꝰ ꝫm se quedā qualitas est. habet tn̄ quēdam modū quātitatiuū ut cōparat̄ ad suū obiectū. ideo dicimꝰ ꝙ tāta virtꝰ pōt in tantū obiectū ⁊ inde est ꝙ virtutes dicunt̄ augmētari. ⁊ dr̄ vna virtꝰ esse maio2 alia que dia ideo uera sunt. q2 virtꝰ que de se est qualitas quedā habet modū quātitatiuū. ꝫm hoc ergo dicere possumꝰ. ꝙ euū qḋ s3 se per reductionē ptinet ad p̄dicamētū sbe h3 tn̄ modū alio2 p̄dicamēto2. q2 h3 quedā modū relatiuū ⁊ quātitatiuū ⁊ q̄litatiuū. vn̄ dici posset de euo qḋ ipo2tat relationē ꝫm dici. pōt eni euū tripl'r ꝯsiderari. ul' rōne ipsius h̄itudinis. ul' rōne eiꝰ qḋ mēsurat hiꝰ h̄itudo. uel rōne eiꝰ in quo fundat̄ talis h̄itudo. Si cōsideret̄ euū rōe h̄itudinis quā ip̄tat. sic h3 quēdā modū relatiuū. sic eni est quedā mēsura ⁊ dr̄ relatiue ad mēsuratū. nō tn̄ ꝓpt̄ hoc ptinet ad p̄dicamētū relonis q2 nō sufficit dicere h̄itudinē ⁊ importare respectū ad hoc ꝙ aliq̄d sit in p̄dicamēto relonis. s3 op3 ꝙ illa h̄itudo ⁊ ille respectꝰ sit fundatꝰ sup aliq̄d accn̄te. diximus eni ꝙ p̄dicamētū relonis est vnū de nouē p̄dicamētis accn̄talibꝰ. ⁊ diximus ꝙ relo nō h3 ꝙ sit accn̄s rōne sue q̄dditatis. s3 rōne sui fūdamēti. ad p̄dicamētū ergo relonis loquēdo de tali p̄dicamēto. ꝓut phi distinxerūt p̄dicamēta nō ptinet aliq̄ h̄itudo nec aliq̄s respectꝰ nisi sit fundatus sup aliquo accn̄te. Si aūt inueniat̄ h̄itudo uel respectꝰ fundatus sup ipsa sba uel sup aliquo qḋ ptineat ad p̄dicamētū sbe ex hoc sumit̄ q̄dā modus relatiuꝰ. ⁊ illud dicetur relatiuū ꝫm dici. nō aūt ꝫm eē. euū ergo si ꝯsideremꝰ q̄tu3 ad h̄itudinē quā ip̄ortat sic h3 quedā modū relatiuū. s3 si ꝯsideret̄ q̄tu3 ad id qḋ mēsurat sic h3 quedā modū quātitatiuū. mēsurat eni quātitatē ipsiꝰ esse euiterni. Scimꝰ eni per euū q̄tum sit eē euiterni uel q̄ta duratio illiꝰ eē. q2 scimꝰ eā ꝑpetuā eē. s3 qḋ mēsurat quātitatē ipsiꝰ eē euiterni. o3 ꝙ illud habeat quedā modū quātitatiuū. euū ergo quedā modū quātitatiuū habebit. ¶ Tertio pōt cōparari euū ad ip̄m eē in quo fundat̄ ⁊ sic h3 quedā modū quātitatiuū. q2 ip̄3 eē quedā modū q̄litatiuū h3. Si eni forma mālis q2 nō pōt per se existere s3 h3 esse in mā: ex hoc h3 quedā modū q̄litatiuū. ⁊ si vniuersalia que nō possūt per se existē s3 sūt in p̄ticularibꝰ iō hn̄t quedā modū q̄litatiuū ip̄m eē q2 dicit aliq̄d aliud qḋ nō pōt per se existere s3 existit ⁊ eētia cuꝰ est ꝑfectio. op3 ꝙ quedā modū q̄litatiuū h̄eat. ⁊ si eē h3 quedā modū q̄litatiuū. euū qḋ est realr̄ ip̄3 eē quedā modū q̄litatiuū habebit. p3 g̊ ꝙ euū est in p̄dicamēto sbe. h3 tn̄ modū alio2 p̄dicamēto2. h3 ~~eni~~ modū relatiuū q2 importat r̄lonē ꝫm dici. h3 ēt modū quātitatiuū q2 mēsurat quātitatē durationis euiterni. h3 modū q̄litatiuū q2 est realr̄ ip̄m eē euiterni. ꝙ est quedā q̄lificatio eētie nō ꝙ ip̄m eē sit q̄litas. s3 q2 h3 quedā modū q̄litatiuū ꝫm quē modū ip̄a forma sbalis est quedā q̄lificatio māe. vn̄ in. 5. meta. dr̄ ꝙ q̄litas dr̄ vno mō id ꝑ qḋ differt sba ip̄sa. ergo dr̄ia sbalis q̄ potissime sumit̄ ex forma quedā3 qualificatio dici pōt. nō ꝙ sit in predicamēto q̄litatis. s3 ꝙ h3 quedā modū qualitatiuum.

¶ Ostēso ꝙ euū ptinet ad p̄dicamētū sbe nō obstāte ꝙ h̄eat quosdā modos alio2 p̄dicamēto2. restat ostēdē qualr̄ se habeat euū ad suū nūc. qḋ erat ēt que sitū in q̄one ꝓposita. possumꝰ aūt dicē ꝙ euū realiter differt a suo nūc. qḋ tripl'r pōt declarari. p̄mo ex hijs que mēsurat. scḋo ex suis subiectis. tertio ex p̄dicamēto ad qḋ reducunt̄. Si eni ꝯsideremꝰ q̄d mēsurat nūc eui ⁊ q̄d euū. apparebit ꝙ nūc eui differt ab euo. Nā ut p3 per diōm. euu3 se h3 ad eē sicut tp̄s ad motū. s3 tp̄s ita se h3 ad motū ꝙ tp̄s per se mēsurat motū. nūc aūt tp̄is mēsurat illud cuius motꝰ est actꝰ. i. mēsurat mobile. Nā motꝰ est actꝰ mobilis in eo ꝙ mobile. nec op3 de hoc dubitare ꝙ tp̄s mēsuret motū ⁊ nūc tp̄is mēsurat illud cuiꝰ actꝰ est motꝰ. Nā ⁊ phs in. 4. phi. plane hāc s̄niam innuit. videl3 ꝙ tp̄s mēsurat motum ⁊ nūc tp̄is mobile. ergo in ꝓposito ex quo euū mēsurat eē q2 se h3 ad eē sicut tp̄s ad motū. op3 ꝙ nūc eui mēsuret illud cuiꝰ eē est actꝰ. eē aūt est actꝰ existētis in eo ꝙ exn̄s. h3 eni se suo mō eē ad exn̄s sicut motꝰ ad mobile: ip̄su3 ergo nūc eui mēsurabit ip̄sū exn̄s ul' ip̄sa3 suba3 euiterni. ⁊ q2 suba euiterni est realr̄ differēs a suo eē. iō nūc eui ⁊ euū realr̄ differūt. s3 qui poneret eē ⁊ eētiā differre nō re s3 intētiōe. oporteret ꝙ euū ⁊ eiꝰ nūc itētiōe differrēt. s3 ꝙ eē ⁊ eētia realiter differāt ⁊ ꝙ sit dare mediū iter differre re ⁊ rōne ut in q̄onibꝰ nr̄is de eē ⁊ eētia diffusiꝰ diximꝰ ⁊ ~~aucte etiā~~ haberemꝰ dicē ꝙ euū ⁊ suū nūc realr̄ differāt. ¶ Scḋo hoc idē sumit̄ ⁊ p3 ꝙ euū ⁊ nūc eiꝰ realiter differāt ex suis subiectis in q̄bꝰ fūdant̄ ⁊ est hec ratio cōpletiua p̄me. ¶ Cauillaret eni3 forte aliq̄s dicēs ꝙ diuersa realr̄ nō habeāt mēsuras realr̄ differētes. nā oēs colores mēsurant̄ albo. colores eni cū sint eētialr̄ ⁊ ꝫm sp̄ēm differētes mēsurant̄ vno colore. videl3 albo qḋ est eiusdē sp̄ēi. mēsurant̄ ergo eodē que nō sūt eadē specie mēsurant̄ eadē specie. sic ⁊ in ꝓposito diceret aliq̄s ꝙ suba euiterni ⁊ suū eē cu3 sint realr̄ diuersa. possunt tn̄ eadē re mēsurari nūc ergo eui qḋ mēsurat subam ⁊ euū qḋ mēsurat eē poterūt vnā ⁊ eādē rē ip̄ortare. nō obstāte ꝙ suba ⁊ eē exp̄imūt res diuersas. s3 talis cauillatio nll'a eēt. q2 que mēsurant̄ diuersa realr̄. ut hn̄t quādā anologiam uel quādā cōueniētiā possūt nō eē diuersa uel diuersa sic accepta mēsurari possunt nō diuersa s3 que mensurant diuersa ut diuersa sūt. o3 ⁊ ip̄sas mēsuras diuersas eē ⁊ q2 ipsi sube euiterni tanq̄ ꝓpa mēsura respōdet nūc eui. ⁊ ipsi eē respōdet euū. op3 ꝙ nūc eui ⁊ euum que sūt ꝓpe mēsure realr̄ differētiū adinuicē realr̄ differre. s3 ne hec rō aliquā cauillationē patiat̄. dicemꝰ ꝙ euū sic mēsurat esse ꝙ fundat̄ in ipso tanq̄ in subiecto. ⁊ nūc eui sic mēsurat subam euiterni ꝙ fundat̄ in ipsa suba tanq̄ in subiecto. s3 que hn̄t subiecta realr̄ differētia op3 ⁊ ip̄sa realr̄ differre. Siq̄s g̊ uellet cauillare rōne3 p2imā sumptā ex p̄te subiecti. q2 vnū ⁊ idem ꝫm rē ⁊ ꝫm se in subiectis realr̄ differētibꝰ eē nō poterit. imo q2 euū sic fundat̄ in eē euit̄ni ꝙ nō dicit re3 aliā ab hiꝰ suba ex quo suba ⁊ eē in euitnis ⁊ in oibꝰ creaturis realr̄ differūt. o3 nūc eui ⁊ euu3 que nō dicunt res alias in ip̄sis euiternis q̄ eo2 subam ⁊ esse eo2 realē differētiā adinuicē habere. ¶ Tertio differt euū ⁊ nunc eiꝰ: si cōsideret̄ p̄dicamētū ad qḋ reducunt̄. uel si ꝯsideret̄ modus ꝫm quē reducunt̄ ad p̄dicamētu3. Nā l3 euū ⁊ nunc eui ptineāt ad p̄dicamētum sube. tn̄ ut patuit hoc nō est eodē mō q2 nunc eui ptinet ad p̄dicamētu3 sube tanq̄ h̄itudo fundata

in eo qđ est directe in tali pdicamēto. Sʒ euū ptinet ad hī⁹ pdicamētuʒ tanq̄ hitudo fundata in ipso esse qđ nō est in tali pdicamēto directe sʒ per reductionē. dicere eni possum⁹ q̄ nūc eui magis ptinet ad pdicamentū sbe q̄ euuʒ. sicut sba euiterni magis ptinet ad pdicamētū sbe q̄ suū eē. Nā quicq̄d est in aliquo predicamēto directe magis est in predicamēto illo q̄ qđ est ibi per reductionē soluʒ. posset eni hoc mō tertio inuestigari dīa iter euū ꝛ nūc ei⁹ qꝛ diuersimode ptinēt uel reducunt ad pdicamentū in quo reponuntur.

Ad primū

dicēdū q̄ eē nō aduenit per se existēti cū ipsuʒ exn̄s existat per esse. hic eni dicit exn̄s eēntiā habētē eē. nō eni pri⁹ itelligim⁹ q̄ aliq̄d sit exn̄s ꝛ postea adueniat sibi eē qꝛ tūc existeret prius q̄ existeret. cū ipʒ eē actuale de quo loquimur sit ipʒ existere. sʒ cetera que sequunt eē aduenit rei nō existēti. ꝛ iō cetera talia sūt accn̄tia. ipsum aūt eē accn̄s eē nō pōt. atn̄ aliquē modū accidentis hʒ cū eēntia eē est act⁹ nō dicit purā potētiā. ipa eni eēntia hʒ tn̄ de actualitate qđ pōt itelligi sine eē. nō tn̄ pōt actu eē ergo nō aduēit existēti. nec sm̄ id qđ est pōt iter accn̄tia cōputari. hʒe tn̄ ipsum eē aliquē modū accn̄talē nō est incōueniēs. qꝛ ꝛ ipsa forma mālis hʒ quēdā modū accn̄talē cū nō possit per se existere. ¶ Ad 2m dicēdum: q̄ ex ordine sumit rō relōnis. uerū est ex ordine sm̄ se. nō aūt est uerū ex ordine icludente rē. Sicut eni distinguebam⁹ relōnē a predicamētis alijs. qꝛ tria pdicamēta. sba. quātitas. ꝛ q̄litas. dicūt ipsaʒ rem. relō u̇o dicit ipm ordinē. reliqua u̇o sex pdicamēta dicūt reʒ sub ordine. ꝛ qꝛ euū nō dicit ipsaʒ hitudinē uel ipm ordinē solū. sʒ dicit rem ipsam qꝛ dicit ipm eē cū quadā hitudine. iō ad pdicamētuʒ relōnis ptinere nō pōt. lʒ eni ei cōpetat modus aliqs relōnis. uel possum⁹ dicere ꝛ meli⁹ q̄ ex ordine sumitur pdicamētū relōnis. uerū est ex ordine fundato super aliquo accn̄te. cū ipm pdicamētū relōnis sit vnū de nouē pdicamētis accn̄talib⁹. sʒ euū nō dicit hitudinē fundatā sup aliquo accn̄te sʒ sup eē qđ est in pdicamēto sbe. ppter qđ apparet q̄ euū nō solū nō pertinet ad pdicam̄ aliqđ. 6. pdicamētoꝝ. dicētiū rē sub ordine. qꝛ res illa sub ordine q̄ dicūt illa sex pdicamēta cū sint accn̄talia. semp est aliqđ accn̄s. euū aūt nō dicit rē accn̄talē sub ordine. sʒ dicit eē cū quadā hitudine. ꝛ qꝛ eē est in pdicamēto sbe. opʒ euū in tali pdicamēto reponi. ¶ Ad 3m dicēdū: q̄ euū se hʒ ad euiterna sicut tp̄s ad tpalia. uel possum⁹ loqui de euo sicut loquimur de tpe est sicut ꝛ nō sicut. sic est eni euū mēsura euiternoꝝ: sicut tp̄a tpaliū. nō tn̄ est istud sicut per oēm modū. qꝛ tp̄s fundat in aliquo accn̄te. sʒ euū fundat sup eē qđ est in pdicamēto sbe. ppter qđ nō ualet q̄ si tp̄s reponit in aliquo pdicamēto accn̄tali cū fundamentū ei⁹ sit accn̄s q̄ euū possit in aliq̄ pdicamēto accn̄tali reponi. ¶ Ad 4m dicēdū: q̄ lʒ tp̄s possit dici passio mot⁹ tn̄ euuʒ nō posset dici passio ipsius eē. Nā ad hoc q̄ aliq̄d sit passio alic⁹ oʒ q̄ illđ sit accn̄s ꝛ q̄ seq̄tur illđ. ꝛ iđ qđ nō est accn̄s q̄tūcūq; sequat aliđ uel fundet in alio nō dicet passio ei⁹. tp̄s ergo cū fundet in accn̄te. opʒ q̄ sit accn̄s ꝛ qꝛ itellect⁹ tp̄is sequit itellectū mot⁹. habebit se tp̄s ad motū quasi passio ad sbm. sed opʒ ibi large loq̄ de passiōe cū nullaʒ reʒ addat tp̄s supra motū. euū ergo qꝛ nō est accidēs imo est in pdicamēto sbe cū nullā rē addat supra eē euiṫni qđ est in tali pdicamēto. iō nullatenꝰ passio eē poterit. ¶ Ad 5m dicēdū: q̄ illđ per qđ certificamur de quātitate rei opʒ q̄ habeat quēdā modū quātitatiuū. sʒ nō oʒ q̄ sit in pdicamēto quātitatis ꝛ potissime si quātitas illa que mēsurat per talē mēsuram non sit quātitas sm̄ eē sʒ sm̄ dici. sic aūt est in pposito. cuʒ aūt qđ mēsurat quātitatē durationis angelice oʒ q̄ habeat quēdā modū quātitatiuū. nō tn̄ opʒ q̄ ppt hoc sit in gn̄e quātitatis maxime cū talis quātitas durationis nō sit quātitas sm̄ eē sʒ sm̄ dici. imaginabimur eni q̄ eē habeat quādā quātitatē durationis maioreʒ uel minorē sm̄ q̄ magis uel min⁹ durat. sʒ hʒ⁹ quātitas durationis nō est nisi q̄dā modus eēndi eā que hn̄t eē eternū durāt ppetuo. que aūt nō hn̄t eē eternū durāt in eē mag⁹ uel min⁹ sm̄ exigētiam sue eēntie uel nāe. hn̄tis eē. ita q̄ vnūq̄dq; taliū mēsurat sua pīodo. talis aūt quātitas durationis maior uel minor nullā rē addit supra ipm eē. sʒ solū exprimit quēdā modū eēndi ppt qđ nō pōt eē quātitas sʒ eē nec sm̄ id qđ pōt eē in pdicamēto quātitatis. qꝛ tūc ipʒ eē eēt in pdicamēto quātitatis. sʒ solū erit quātitas sʒ dici. uel solū erit ibi q̄dā modus q̄titatiu⁹: qꝛ ipsi eē ꝛ aliqs reb⁹ a quātitate pōt cōpetē. sic aūt ptinē euū ad quātitatē qꝛ sit q̄titas sʒ dici. uł qꝛ iptat quēdā modū quātitatiuū in pncipali solōne ɔcessim⁹. ¶ Ad 6m dōm: q̄ euū ptinet ipʒ nō q̄titatie qꝛ sit q̄titas circūdās sʒ iuariabilr̄ cōsistēs. est eni euū ꝛ erit cū toto tpe. ꝛ ēt erit qn̄ desinet eē tp̄s nō q̄ ipʒ euū ptēdat successiue sic ptēdit tp̄s ꝛ nec q̄ hēat ptē post ptē sicut hʒ tp̄s. sʒ qꝛ iuariabilit stās durat q̄diu durat tp̄s. ꝛ durabit cū cessabit mot⁹ pmi mobilis: ꝛ per ɔn̄s durabit qn̄ cessabit tp̄s. ꝛ qꝛ erit euū post q̄ desinet eē tp̄s. iđ ipʒ dr̄ ɔtinē. sʒ pp̄ter hoc nō arguit q̄ sit quātitas. sʒ q̄ habeat quēdā modū quātitatiuū. ¶ Ad 7m dōʒ q̄ aliq̄d trāsferri de vno ad aliđ pōt eē sm̄ se uł sʒ ipōnē nois. sʒ se eni siue sm̄ id q̄ res est lux repit p° in spūalib⁹ q̄ in corpalib⁹. Nā cū nomē lucis ab elucidādo ꝛ declarādo siue a māifestādo sit positū. hoc p° repit in sbis sepatis q̄ in istis corpalib⁹ qꝛ illa sūt māifestissima in nā ut pōt patē ex. 2. meta. sʒ forte q̄tū ad ipōnē nois qꝛ nobis p° nōsūt ista corpalia noīnē lucis a corpalib⁹ trāslatū est ad spūalia. sic ꝛ in pposito dici pōt ut q̄tū ad id qđ iptat mēsura uł q̄tū ad id qđ ē certificari magis repit in euitnis q̄ in istis corpalib⁹. illa eni euitna ꝛ si nō sūt certiora nob tn̄ sm̄ nāʒ maiorē certitudinem dāt de seipis p̄ ea que hn̄t in seipis q̄ ista corpalia. nomē q̄ mēsure repit p° in q̄titate q̄ in euitnis q̄tū ad ipōnē noia: tn̄ in ipis euitnis pri⁹ ꝛ nobiliori mō repit rō mēsure. sʒ ppt tale pri⁹ repiri. nō repit q̄ mēsura que est in euitnis sit in gn̄e q̄titatis. dato tn̄ q̄ sʒ rei vitatē trāslatū eēt nomē mēsure ad q̄titatē discretā ad euū. nō tn̄ ppt hoc optēt q̄ euū eēt in pnto q̄titatis. qꝛ u̇o oia q̄ trāsferunt rōe mēsure sūt in tali pnto. ¶ Ad id aūt qđ ulteri⁹ q̄rebat utꝝ euū sit idē q̄ suū nūc. pʒ q̄ nō. pp qđ soluēda sūt argta ɔcludētia oppm.

Ad primū

q̄ in ɔriū fcm̄ dōʒ: q̄ in simplicib⁹ est idē eēntia ꝛ eē. uez est in oino simplicib⁹. ppt qđ in deo in q̄ est sūma vnitas q̄ est sūme simplex. ubi nlla ē cōpō realr̄ idē est eē ꝛ eēntia. sʒ euitna nō sūt oio simplr̄. iđ in eis differt eēntia ꝛ eē. ¶ Dcm̄ aūt auc. pt saluari ut sit dcm̄ p q̄dā cōparatiōnē. nā i ipis simplicib⁹ nō ita differt eē ꝛ eēna. sic i rebus corpalib⁹. nā eēna rez corpaliū qꝛ hn̄t i se māʒ q̄ de se ē pō pura. ualde differt ab eē q̄ē ipe act⁹. sʒ i euitnis ubi nihil pōle pōim⁹ nō ita differt eēna ꝛ eē. i simplicib⁹ q̄ idē est eēna ꝛ eē. i. nō hʒ tātā dīāʒ. uł si accipiat oio simpx uez ē q̄ dr̄. sʒ sic simplr̄ nō sūt euitna pp qđ differt in eis eēna ꝛ eē ꝛ nūs eui ꝛ euū. ¶ Ad 2m dōʒ: q̄ est idē in toto aliq̄ mēsurat nūc illi⁹ mēsure uez est de hys q̄ mēsurant mēsura successiua. Nā ea

que fluũt uel ipſe fluxus mẽſurant tempore: idẽ autẽ
qd manet in toto fluxu menſurat nunc temporis. ſed
nõ eſt uerũ in mẽſura permanente. Nõ eſt ergo per
ſe differẽtia inter mẽſurã ⁊ nunc menſure. ꝙ mẽſura
mẽſuret id qđ nõ manet ⁊ nunc menſuret qđ manet.
qꝛ in mẽſura permanente tã menſura ꝙ nũc menſure
mẽſurat id qđ manet. Sed per ſe dĩa inter mẽſurã ⁊
nũc eſt. qꝛ mẽſura menſurat actũ. ſed nũc mẽſurat qđ
intelligit ſubÿci ipſi mẽſure. tp̃s mẽſurat motũ. nunc
tp̃is mẽſurat mobile qđ ſbſternit motui. ⁊ euum mẽ
ſurat eẽ euiterni. nũc ei⁹ mẽſurat ſb̃am illi eẽ ſubſtra
ctã. ¶ Ad 3ᵐ dicẽdũ: ꝙ eẽ tp̃alẽ mẽſurat nũc tp̃is.
qꝛ illđ eẽ nõ hꝫ eẽ eternũ ſꝫ hꝫ ꝓpriã mẽſurã. nõ eñ
eẽ euiternoꝝ põt meſurari tp̃e nũc aut tp̃is. ſiue non
ſit qđ fluxibile ſꝫ hꝫ ſuã ꝓpriã mẽſurã. ſꝫ qñ actus hꝫ
ſuã mẽſurã et tũc illđ qđ ſubſternit illi actui mẽſurat
nũc illi⁹ mẽſure. Si ꝗ euũ mẽſurat eẽ euiterni nũc il-
lius mẽſurabit ſb̃aꝫ ſubſtractã illi eẽ. nõ ergo nũc eui
⁊ euũ. ¶ Ad 4ᵐ dicẽdum: ꝙ nũc mẽſure reſpondet
ipſi indiuiſibili. uerũ eſt in menſura ſucceſſiua ⁊ hñte
partẽ ⁊ partẽ. Sed in mẽſura que eſt tota ſil' nõ hñte
ptẽ ⁊ ptẽ tã mẽſura ꝙ nũc ei⁹ mẽſurat qđ ĩdiuiſibile.
in tali mẽſura nõ eſt dĩa inĩ mẽſurã ⁊ nũc ei⁹. qꝛ vnũ
mẽſurat diuiſibile. ⁊ aliđ ĩdiuiſibile. ſꝫ qꝛ vnũ mẽſu-
rat actũ ut ipꝫ euũ. aliđ vo mẽſurat qđ ſbſternit actui
ut nũc eui. ¶ Ad 5ᵐ dđꝫ: ꝙ in euo nõ eſt plus ꝙ vnũ
iſtãs. nec tñ ualet ꝙ euũ dicat plus ꝙ illud inſtãs. nec
ualet ꝙ ꝓprie dicat tãtũ qꝛ nõ ſũt dĩa cõparabilia. vñ
nec ꝓpe dicit euũ plus ꝙ ſuũ nũc nec ꝓpe dicit tm̃. ſꝫ di-
cit aliud. ul' ſi dicit tãtũ .i. durationẽ tãtã ꝙ tãtũ dura
bit euũ euiterni ꝙtuꝫ ⁊ ſuũ nũc. hoc tñ ẽ alio mõ. qꝛ ali
ter cõpetit duratio ipſi eẽ euiterni ⁊ alr ſb̃e ei⁹. eẽ
euũ euiterni cõpetit duratio ſꝫ tanq̃ ei ꝙ eſt act⁹ ſb̃e.
ſꝫ ſb̃e cõpetit duratio tanq̃ ei qđ ſubÿcit ipſi eẽ. Si
ergo eſt ibi tãtũ ⁊ tãtũ ⁊ ſi eſt ibi aliq̃ eq̃litas durati
onis. hoc nõ erit eodẽ modo. ꝓpter qđ nõ erit idem
euũ ⁊ ſuũ nũc. ¶ Ad ſextũ dicẽdũ: ꝙ ſi duo ĩdiuiſibi
lia ſũt ſil' fiũt vnũ ĩdiuiſibile. uerũ eſt in eodẽ ꝯtinuo.
ſꝫ nõ eẽt uerũ in diuerſo ꝯtinuo. ut ſi due linee ꝯtiguẽ
tur. erũt ſibi duo pũcta ſil'. Rurſus cũ dĩ ꝙ duo ĩdiui-
ſibilia ſint ſil' faciũt vnũ ĩdiuiſibile. opꝫ ꝙ illa duo ĩdi
uiſibilia ſint eiuſdẽ rõnis. utrũq; aũt deficit in ꝓpoſi
to. Nã in ipſo euiĩno nõ eſt ꝯtinuitas. Rurſus euũ ⁊
nũc eui nõ ſũt eiuſdẽ rõnis. qꝛ vnũ dicit actũ. uel dicit
aliq̃d fundatũ ſup actũ. aliud non dicit aliq̃d funda
tum ſup id qđ eſt ſubſtractũ actui. ¶ Ad 7ᵐ dicen-
duꝫ: ꝙ exñs dicit ſb̃am habẽtẽ eẽ. mẽſurare ꝗ exiſtẽs
põt eẽ dupl'r. uel rõne ſue ſb̃e: uel rõe ſui eẽ. euũ ergo
⁊ nũc ei⁹ ſũt ĩdiuiſibilia. ſꝫ nõ eiuſdẽ rõnis ut dictum
eſt. Rurſus euũ ⁊ nũc ei⁹ ſũt mẽſura exiſtẽtis. alr tñ ⁊
aliter. nã euũ eſt mẽſura exiſtẽtis mẽſurãdo eẽ: nunc
aũt eui eſt mẽſura exiſtẽtis per ſe ⁊ primo mẽſurãdo
ſb̃am. non ergo eſt idem euũ ꝙ nunc eius.

Exto queriĩ Utrũ nũc eui ⁊ tp̃is diffe
rãt realr. ⁊ vĩ ꝙ ſic qꝛ ſb̃m eui eſt
qđ ĩuariabile. ſb̃m tp̃is qđ uariabile. ſꝫ ſi cor
ruptibile ⁊ ĩcorruptibile nõ poſſunt eẽ idem realr qꝛ
differũt gñe. uariabile ⁊ ĩuariabile idẽ realr eẽ nõ po
terũt. ¶ Ꝓ. ſicut ſe hꝫ euum ad tp̃s. ita nũc vni⁹ ad
nũc alteri⁹. ſꝫ euũ ⁊ tp̃s differũt realr. ꝗ ⁊c. ¶ Ꝓ. nũc
eui fundat in ipſa ſb̃a que eſt id qđ ſubÿcit ipſi eẽ. nũc
tp̃is fundat in ipſo quãto. qꝛ fundat in mobili. nõ mo
uet aũt niſi ꝙ eſt ꝙtuꝫ ⁊ diuiſibile. cum igiĩ quãtitas
nõ ſit idẽ realr cũ ipſa ſb̃a nec nũc tp̃is erit idẽ realr
qđ nũc eui. ¶ Ꝓ. ſublato tp̃e ⁊ nunc tp̃is adhuc põt
remanere euũ ⁊ nũc eui. nã celũ ut eſt mobile mẽſu-
rat tp̃s uel nũc tp̃is. ut eſt exiſtẽs mẽſurat euo ul' nũc
eui. ſꝫ cũ celũ deſinet moueri nõ erit ampl'⁹ in eo tp̃s
⁊ per ꝯñs nõ erit ſibi ampl'⁹ nũc tp̃is qđ ſatis põt hĩri
ex. 4. phĩc. ſi nõ erit tp̃s nõ erit nũc tp̃is. nec ecõuer-
ſo. ⁊ ẽt ſi nõ erit mot⁹ nõ erit tp̃s. ceſſante ergo mo-
tu primi mobilis. nõ erit tp̃s nec nũc tp̃is. nihilomi-
nus tñ erit in ipſo celo euũ ⁊ nũc ei⁹. cõpetet eñ celo
ꝙ ſit exiſtẽs poſtq̃ deſinet moueri. nõ ergo ſũt idẽ re
aliter nũc tp̃is ⁊ nũc eui cũ vnũ poſſit eẽ nõ exiſtẽte
altero. ¶ Ꝓ. diuerſoꝝ terminatoꝝ diuerſi ſũt termi
ni. ſꝫ euũ ⁊ tp̃s ſũt diuerſa terminata realr. ergo nunc
eui ⁊ nunc tp̃is que ſunt eoꝝ termini realr differrẽt.
¶ Ꝓ. alia eſt rõ celi ut eſt ſubſtantia. qꝛ hoc vĩ ptĩ-
nere ad cõſideratiõnẽ metaphiſicã. ⁊ alia ut eſt mobi
le qꝛ hoc vĩ ptinere ad cõſideratiõnẽ nãlem. ergo ha
bebit omnino aliã mẽſurã realr. ſic ⁊ ſic accepit celũ. et
per ꝯñs habebit aliud ⁊ aliud nunc realr differentia.
¶ Ꝓ. metaphiſica ⁊ nãlis phĩa ſũt diuerſe ſciẽtie re
aliter. ergo hec que ptinẽt ad ꝯſideratiõnẽ eaꝝ ut vĩ
ſũt realr dĩa. ſꝫ ut dictum eſt ꝯſiderare de celo ut eſt
mobile ⁊ ut eſt in eo tp̃s ⁊ nũc tp̃is magis vĩ ptinere
ad ꝯſideratiõnẽ nãlem. cõſiderare aũt de eo ut eſt exi
ſtẽs ⁊ ut eſt in eo euũ ⁊ nũc eui magis ptinet ad cõſi-
deratiõnẽ metaphiſicã. ergo realr differũt in celo exi
ſtere ⁊ moueri ⁊ tempus ⁊ euũ ⁊ nũc tp̃is ⁊ nũc eui.
¶ Ꝓ. nũc eui manet idẽ ſm rẽ ⁊ ſm rõnẽꝫ. nũc tp̃is
nõ manet idẽ ſm rẽ ⁊ ſm rõnẽꝫ. ergo nõ eſt idẽ realr
hoc ⁊ illud. ¶ In ꝯtrariũ eſt ꝙ idẽ eſt ſortes qui eſt
exñs ⁊ currẽs. ergo idẽ eſt realr celũ qđ eſt exñs ⁊ qđ
mouet. ſꝫ ut eſt exiſtẽs fũdat in eo nũc eui. ꝓut moue
tur fũdat in eo nũc tp̃is. ergo idẽ eſt realr hoc ⁊ illđ.
¶ Ꝓ. plũ differt nũc qđ eſt in vna pte mot⁹ a nũc qđ
eſt in alia parte motus. ꝙ nũc tp̃is a nũc eui: qꝛ nunc
qđ eſt in vna parte mot⁹ nõ eſt ſil' cũ nũc eui. cũ ergo
nũc qđ eſt in vna pte mot⁹ uel in vna pte tp̃is qꝛ nũc
eſt vnũ nũc realr in toto motu uel tp̃e ut põt patẽ ex
4. phĩc. m'to magis nõ differt realr nũc eui a nũc tp̃is.

Rñdeo dicẽdũ ꝙ cũ querit utrũ ſit idẽ ſm reꝫ
nũc tp̃is ⁊ nũc eui nõ ẽ ĩtelligẽdũ in di
uerſis. ut ſi accipiat nũc tp̃is in vno euiterno ⁊ nunc
eui in alio. certũ eſt ꝙ illa differũt realr. dicim⁹ aũt ſi
accipiat nũc tp̃is in vno euiterno ⁊ nũc eui in alio qꝛ
tã nũc eui ꝙ nũc tp̃is nõ niſi in euiternis eẽ põt. Nã
in re tp̃ali nõ eſt nũc tp̃is. qꝛ nũc tp̃is in tali re eẽ põt
ut infra in ꝓſequẽdo clari⁹ apparebit. Sꝫ in eodẽ eui
terno q̃lr hec ſe habeãt iueſtigare ꝓpoſuim⁹. ⁊ qꝛ in
nata eſt nobis via ex ſenſibilib⁹ ⁊ corporalib⁹ ꝓcedẽ
in ĩtelligibilia ⁊ ſpũalia. idđ cũ celũ ſit qđ corporale
⁊ ſit exñs ⁊ ſit qđ mobile ⁊ ut exiſtẽs eſt in eo euum
⁊ nũc eui. ut qđ mobile eſt in eo tp̃s ⁊ nũc tp̃is. Et ex
hÿs que videbim⁹ in celo aſcẽdem⁹ ad ipſas ſb̃as ſe
paratas quõ hec duo nũc ibi ſe habẽt. ꝓpt qđ ſciẽdũ
ꝙ nũc eui ad tria vĩ cõparari. videlꝫ ad ſb̃aꝫ. ad eẽ. ⁊
ad pmanẽtiã. Cõparat ergo primo nũc eui ad ipſam
ſb̃am. qꝛ ſicut euũ fundat in ipo eẽ. ita nũc eui fundat
in ipſa ſb̃a. Cõparat ſcđo nũc eui ad ipm eẽ. Nã cum
nũc eui habeat per ſe cõparatiõnẽ ad euũ ⁊ euum ſit
idẽ realiter qđ eẽ euiterni. opꝫ ꝙ nũc eui habeat per
ſe aliquã cõparatiõnẽ ad eẽ euiterni. Tertio cõpa-
rat nũc eui ad ipaꝫ pmanẽtiã. qꝛ nũc eui nõ fundatur
in qualibet ſb̃a ſꝫ in ſb̃a ſtante ⁊ pmanẽte. Ex hÿs au
tem ex parte .ſ. ſubſtãtie. ⁊ etiam ex parte pmanentie
oriuntur dubitationes ~~⁊ ex parte etiam~~ ipſius eẽ.
ꝙ non ſit idem realiter nunc eui ⁊ nunc temporis.
nam ſi nũc eui fundat in ſb̃a qꝛ nũc tẽporis videtur
fundari in quãtitate. ideo ut videt ex parte ipſi⁹ ſb̃e

in qua fundat nūc eui sufficiēter ɔcludit ꝙ nō sit idē nūc eui realiter ꝙ nūc tpis qȯ videt fundari in quātitate. qȯ aūt nūc tpis fundat in quātitate ex hoc ꝑsuaderi pōt ꝙ nō mouet nisi partibile. cū ergo oē partibile ꝑm quātitatē sit ꝗtū: si fūdat in motu ⁊ nūc tēporis in eo qȯ mouet. ⁊ id qȯ mouet est ꝗtuȝ videt nūc tēporis in quātitate fundari. Scōa difficultas orit ex ipsa ꝑmanētia. qꝛ si nūc eui fundat in re ꝑmanēte. nūc tpis in re fluēte nō vr̄ idē realr̄ hoc ⁊ illō. ¶ Tertia ꝙdē difficultas poterit oriri ex ipso eē. qꝛ nūc eui hȝ ꝑ se cōparationē ad euū ⁊ per ꝯñs ad eē. nūc aūt tpis hȝ per se cōparationē ad tps ⁊ per ꝯño ad motū. qꝛ nō sūt idē realr̄ eē ⁊ mot⁹. vr̄ oīno eē dicēdū illa duo nunc realē adiuicē hr̄e drīaȝ. volum⁹ ergo hijs tribus vijs ex qb⁹ difficultas orit declarare ꝙ nō differūt realr̄ nūc eui ⁊ tpis. ońdem⁹ eni hoc ex parte sb̄e ⁊ ex pte ꝑmanētie ⁊ ex pte ipsius eē. Substātia ꝙdē ꝗtuȝ ad presens spectat triplr̄ pōt ꝯsiderari. Primo ut in ea fundat nūc. Scōo ut ꝯsideratur ꝑm se. Tertio ut cōparat ad accidētia. triplr̄ aūt ońdem⁹ illa nūc nō differre realr̄. Primo per ea que dicunt de ipso nunc tpis. Scōo per ea que dicunt de ipsa sb̄a. Tertio per ea que dicunt de ipsis accn̄tib⁹. ¶ Propt primū sciēdū ꝙ de nūc tpis ꝗtū ad p̄sens spectat tria dicunt. quorū vnū est ꝙ nūc tpis manet idē ꝑȝ rē in toto tpe. differt aūt ꝑm rōneȝ. ut pōt patere ex. 4. phic. Scōo dr̄ de nūc tpis. ꝙ fluēs fac̄ tps. ut pȝ per boetiū in libro de trinitate. qui dat drīam iter nūc tpis ⁊ nūc eternitatis. dicēs ꝙ nūc currēs facit tps. nūc stās facit eternitatē. Tertio dr̄ de nūc siue de ipso instāti qȯ nō hȝ spatiū. ut pōt patere per aug^m in li° cōfes. hijs ḡ tribus vijs ex parte ipsius nūc ońdem⁹ ꝙ nūc tpis fūdat in ipsa sb̄a. ¶ Prima via sic pȝ. Nā aliter loquēdū est de eē successiuoꝝ ⁊ de eē ꝑmanētiū. Nā ꝑmanētia hn̄t eē ex sītate partiū. eē aūt successiuoꝝ non ē in sītate partiū. sȝ in ordine partiū. nihil est eni de successiuis nisi ~~idē~~ illud in quo fundat ordo partiū successiuoꝝ ut de motu nulla pars est. sȝ pro tāto dr̄ moueus eē. qꝛ est illud in qȯ fundat actualr̄ ordo partium mot⁹. ⁊ de tpe nulla ps est. qꝛ qȯ est p̄teritū iā nō est. qȯ est futuro nōdū est. nulla est ḡ pars tpis. sȝ solū est de tpe ipsuȝ nūc in quo fundat ordo ptiū tpis. illud aūt in quo fūdat ordo partiū successiuoꝝ opȝ eē aliquo mō ꝑmanēs ⁊ aliquo mō successiuū. qꝛ si eēt per oēm modū ꝑmanēs; nō posset in eo fūdari ordo partiū successiui. qꝛ in ꝑmanēte ut ꝑmanēs est nō fundat successio. Rursus si illud in quo fundat ordo partiuȝ successiuoꝝ eēt per oēm modū successiuum haberet partē ⁊ partē. qꝛ nō est successio nisi qꝛ pars succedit parti. ⁊ etiā eē ei⁹ nō esset in sītate partiū sȝ in ordine partiū. oporteret ḡ respectu illi⁹ successiui dare aliqd aliud in quo fundet ordo partiū ei⁹. ⁊ tūc querat de illo alio utrū sit simplr̄ ⁊ per oēm modū successiuū. et utrū sit successiuū nō solū ꝑm rōnē sȝ ēt ꝑm reȝ. qꝛ si sic oportebit dare aliqd in quo fundet ordo partium ei⁹. nō est aūt abire in ifinitū. illud ḡ in quo fundat ordo partiū successiui nō est per oēm modū successiuū. nec per oēm modū ꝑmanēs; uel est aliquo mō manēs uel est aliquo mō no manēs. qꝛ est manēs ꝑm rem nō aūt ꝑm rōnem. ꝓpt qȯ plane dicit phs de ipso nūc in quo fundat ordo partiū tpis qȯ est idē in toto tpe ꝑȝ rē. nō idē aūt ꝑm rōnem. nihil est enim aliud fluxus: siue illud tēpus sit motus: siue sit fluxus siue quodlibet aliud nisi successio vni⁹ ⁊ eiusdē ꝑm rē. nō eiusdē aūt ꝑm rōnē. in illo aūt sic vno fundat ordo partium successionis. sic enim dicimus eē aliq successiua uel eē successiue aliq qn̄ vnū ⁊ idē qȯ primū erat sub hitudine vna postea est sub hitudine aliā. ⁊ qꝛ vnū aliqd est vnū ⁊ idē iō dr̄ manere ꝑm rē. qꝛ vō hȝ aliā ⁊ aliā habitudinē iō dr̄ nō manere ꝑm rōnē. hoc ergo dicem⁹ esse ipsuȝ nūc aliqd qȯ fluit ⁊ qȯ manet vnū ⁊ idē ꝑȝ rem nō aūt ꝑm rōneȝ. hoc aūt nō est nisi ipsum mobile. uel id qȯ per se mouet. vn̄ ⁊ phs in. 4. phic. cōparat nūc tpis ad illud qȯ mouet. sicut tps ad motuȝ. ⁊ qȯ tps nullā rē addit supra motū. sȝ est realr̄ ipse motus nūc tpis nullā rē addit supra id qȯ per se mouet. Sȝ est idem realiter ꝙ per se mouetur. id autem qȯ per se mouetur non est ipa quantitas nec est aliqȯ accidens. qꝛ que nō hn̄t per se eē nec ꝑm nature cursum pn̄t hr̄e per se eē nō debēt dici per se moueri. qȯ eniȝ nō hȝ per se eē nō mouet nisi moto eo in quo est. quicqd aūt est tale nō mouet per se sȝ per accn̄s. Nam ꝙ pōt hr̄e eē per se si mouet in alio dato ꝙ illud sit cā q̄re aliud moueat nō dr̄ moueri per se sȝ per accidens ut si hō existeret in naui dato ꝙ nō mouetet nauis nisi haberet in se hoieȝ existētē: nihilomin⁹ tn̄ qꝛ nō mouet hō nisi mota naui nō dr̄ moueri per se sȝ per accidēs. Si ergo tps est realr̄ ipse mot⁹. nūc erit illud qȯ per se mouet ⁊ qȯ ꝑ se subijcit motui. hoc aūt nō est aliqȯ accidēs. qꝛ ut dictū est nullū accidēs per se mouet. nec pōt per nāe cursū accn̄s moueri: sed ipsa sb̄a ꝑmi mobilis. ⁊ qꝛ illa est idē realr̄ qȯ nūc eui. idē erit realr̄ ⁊ nūc tpis. tn̄ ꝑm rōnem ⁊ ꝑm aliū ⁊ aliū modū se habēdi valde est magna drīa inter ea. ¶ Scōo dr̄ de nūc tpis ꝙ fluēs facit tēpus. hoc aūt appellamus nūc tpis qȯ per se est cā ⁊ principiū tpis. ⁊ qꝛ nūc fundat in motu ⁊ est idē realr̄ qȯ ipse mot⁹. illud fluēs facit tps ⁊ erit per se et primo principiū tpis qȯ est per se ⁊ primo principiū motus. hec aūt est ipsa sb̄a siue ipsa nā. nō aūt quātitas nec aliqȯ aliud accn̄s. ipsa eni natura sic diffinit in. ꝫ. phic. ꝙ est principiū mot⁹ ⁊ quietis per se ⁊ ꝑmo ⁊ nō ꝑm accn̄s. qȯ nō cōpetit alicui aliȷ nec sb̄e. ipsum ergo nūc qȯ est per se ⁊ primo principiū tpis. ⁊ qȯ fluēs facit tps erit idem realr̄ qȯ ipsa sb̄a primi mobilis que hȝ eē motus qui est idē realr̄ qȯ tēp⁹. ⁊ qꝛ ipsuȝ nūc eui est idē realr̄ qȯ sb̄a. nūc eui ⁊ nūc tpis vnā ⁊ eādē rē iportāt ꝑm habitudinē aliā ⁊ aliā. ¶ Tertio dr̄ de nūc tpis ꝙ est quid idiuisibile. Nā lȝ respectu moueri ⁊ respectu tēporis oporteat dare diuisibilitatē aliq̄ ⁊ hoc cōpetat toti respectu partiuȝ. qꝛ oē qȯ mouet parti est in termino a quo ⁊ partim in termino ad quē. tn̄ respectu ipsius nūc ⁊ respectu sui mutati eē opȝ dare quādā idiuisibilitatē. qꝛ ex hoc cōpetit alicui eē in nūc ⁊ eē in mutato eē. put ꝑȝ se totū ⁊ ꝑm quādā idiuisibilitatē cōparat ad aliqd. ideo ipsa nūc ⁊ ipsa mutata eē dicūt indiuisibilia ipsū aūt tēpus ⁊ ipsū moueri dr̄ diuisibile. Indiuisibilitas ergo magis se tenet ex parte nunc ⁊ ex parte mutati esse. diuisibilitas autē magis ex parte tpis ⁊ ex parte moueri. Si ḡ ipsū moueri nō cōpetit per se quātitati ꝙ magis de se ~~quādā~~ diuisionē iportat. Sȝ hoc dicimus per se cōpetere ipsi sb̄e nūc tpis qȯ de se quādā indiuisibilitatē dicit. sicut ipsuȝ mutatū eē multomagis nō erit idē realr̄ ꝗ̄ qȯ ipsa quātitas. sȝ erit idē realiter qȯ ipa sb̄a. si eni ipsuȝ moueri in quo fundat tps qȯ est quid diuisibile dicim⁹ per se cōpetere ipsi sb̄e nūc tēporis qȯ dicit quādā idiuisibilitatē est ad sb̄aȝ referēdū. dixim⁹ aūt ꝙ nūc tpis ⁊ mutatū esse dicunt qd idiuisibile. mot⁹ aūt ⁊ tepus dicūt qd diuisibile. qȯ nūc sic itelligēdū est ꝙ nūc tpis ⁊ mutatuȝ eē sunt idē ita realr̄ sicut tēpus ⁊ mot⁹. ipsum eni mutatū eē nō debet dici simpliciter ipsum nūc tēporis. l; possit

dici eē illud. Dicem⁹ enim ꝙ sb̄a primi mobilis dī esse aliud ⁊ aliud nūc ſm ꝙ est sb̄a alio ⁊ alio mutato eē. ipsum ergo mutatū eē simplr̄ ⁊ principalr̄ nō meret dici nūc: sꝫ hi⁹ nūc est sb̄a p̄mi mobilis. aliquo tn̄ mō ipsa mutata esse merent dici nūc: ut diffusius patebit in questione illa. utrū tp̄a qd̄ mensurāt operationes angelicas ex istātibus cōponant. cū ergo querit utrū nūc tp̄is sit idē realr̄ qd̄ nūc eui nō est questio de ipsis mutatis eē que nō hn̄t rōnē nūc nisi ſm qd ⁊ quodā mō. Sꝫ questio est de eo qd̄ primo ⁊ p̄ncipalr̄ meret dici nūc. de quo dicit ph̄s in. 4. phīc. ꝙ est vnū ſm rē in toto tp̄e. ꝙ de ipsis mutatis eē nō pōt intelligi. qꝛ ipsa mutata eē nō solū ſm rōnē sꝫ ēt ſm rē sūt alia ⁊ alia ſm alias ⁊ alias p̄tes mot⁹. de hoc ēt nūc loquit boeti⁹ in auct. p̄allega. ꝙ currēs ⁊ fluēs facit tp̄s. qd̄ nō pōt itelligi de ipsis mutatis eē: ipsa mutata eē nō currūt nec fluūt sꝫ sūt termini flux⁹ siue cursus. termi aūt mot⁹ nō mouent. ut ꝓbat in. 9. phīc. loquendo ḡ de nūc ut de eo loquit ph̄s. ꝙ est vnū ⁊ idē realr̄ in toto motu. ⁊ ut de eo loquit boeti⁹. ꝙ nostrū nūc quasi currēs facit tp̄s tale nūc nō est nisi ipsa sb̄a primi mobilis qd̄ dī eē nostrū. qꝛ ſm corp⁹ ei subiecti sumus. cū ergo illa sb̄a p̄mi mobil' sit idē qd̄ nūc eui. pꝫ realiter idē esse nūc tp̄is ⁊ nunc eui. ¶ Habito quō per ea que dicunt de ipso nūc ꝓbare possum⁹ idē eē realiter nūc tp̄is qd̄ nūc eui. uolum⁹ hoc idē ondere per ea que dicunt de ipsa sb̄a in qua fūdat hi⁹ nūc. dī enim in p̄dicamētis de ipsa sb̄a ꝙ hoc est maxime ꝓpriū sb̄e ꝙ cū vna ⁊ eadē sit nūero per sui mutationē susceptibil' est ꝯrioꝝ. addit aūt ibi ph̄s per sui mutationē ꝓpter opinionē ꝙ vna ⁊ eadē opinio numero vr̄ ꝯria suscipe. qꝛ nūc pōt eē uera nūc fl̄a ut si q̄s opinat sorte sedē. eo sedēte uera erit. eo aūt surgēte eadē opinio nūero fl̄a erit. Sꝫ hoc est si in aliq̄ mutatiōe opinionis sꝫ solū ex mutatiōe exterioris rei. per sui aūt mutationē ꝯria suscipe est maxime ꝓpriū ipsi sb̄e. addit aūt ibi simplici⁹ in cōmēto sup p̄dicamēta. ꝙ hoc est itelligendū per se. ꝙ ergo sit ꝓpriū sb̄e suscipe ꝯria tria sunt ibi attēdēda. ꝙ sit vna numero. ꝙ sit per sui mutationē. ⁊ ꝙ sit per se. nulla eni res vna ⁊ eadē numero per sui mutationē ⁊ per se est susceptibil' ꝯrioꝝ nisi sb̄a. Inuenim⁹ eni rē aliquā susceptiuā ꝯrioꝝ sed nō vna ⁊ eadē numero ut colores. color enim suscipit ꝯrias dr̄ias. ⁊ qd̄libet gen⁹ ꝯrias dr̄ias suscipit. gen⁹ eni dicit ⁊ dr̄ia dicit. attn̄ in ipso genere tanq̄ in potētia fūdat uel suscipiunt ꝯrie act⁹ siue ꝯrarie dr̄ie. ut in colore si suscipiat ꝯgregatiuū erit color nigri. Si disgregatiuū erit color ꝯrius ut albi. color ergo est capax ⁊ susceptibil' ꝯrioꝝ. ut disgregatiui ⁊ ꝯgregatiui ⁊ albi ⁊ nigri. sꝫ nō est idē color numero qui est albus ⁊ niger. sꝫ est idē gn̄e. Inuenim⁹ ēt rē aliq̄ eadē numero suscipe ꝯria sꝫ hoc est sine sui mutatiōe ut eadē opinio sine sui mutatiōe susceptiua est ueritatis et falsitatis inuenim⁹ tertiū vnam ⁊ eadē ēt numero ut simplici⁹ ponit exēplū sine sui mutatiōe suscipe ꝯria. utputa si eadē sup̄ficies nūc sit alba nūc nigra. sꝫ hoc est per accn̄s. qꝛ per se moueri ⁊ per se alterari cōpetit sb̄e ⁊ nō accn̄tib⁹. forme eni ꝯtingētes. i. aduenientes cōpōni. i. rei cōposite cuiusmodi sūt forme accidētales simplici ⁊ inuariabili eētia ꝯsistūt. eē ḡ rē aliquā susceptiuā ꝯrioꝝ. sꝫ oia hec tria ꝙ sit eadem res nūero: ⁊ ꝙ hoc sit per sui mutationē. ⁊ ꝙ hoc sit per se soli sb̄e cōpetit. ⁊ qꝛ hoc dicit nūc illō qd̄ per se per sui mutationē manēs idē nūero suscipit ꝯria. cū hoc cōpetat soli sb̄e ipsa sb̄a dicet hi⁹ nūc. ¶ Aduertēdū aūt ſm cōiter in li° meta. prima ꝯrarietas est in situ. ⁊ ex ꝯrarietate illa sumpte sūt ꝯrietates alie. loquendo ergo large de ꝯrarietate ſm ea que nō possunt sil' eē in eodē sb̄o dicunt aliquo mō ꝯrarietatē habere. dicemus ꝙ eo ipso ꝙ sb̄a celi nō pōt eē simul sub oibus suis ubi. sꝫ est successiue sub eis est ibi aliquis modus ꝯrietatis. lꝫ ꝓprie in celo nō sit ꝯrarietas. ⁊ qꝛ eē sit sub alio ⁊ alio ubi vnū ⁊ idem numero per sui mutationē loquēdo per se cōpetit ipsi sb̄e celi ideo ipsa sb̄a celi hꝫ rōnē nūc qꝛ hoc itelligim⁹ noīe ipsi⁹ nūc. rē videlicet illā que hꝫ istas ꝯditiōes respectu primi mobilis siue motus. ¶ Ostēso quō per ea que dicunt de nūc qd̄ fūdat in ipsa sb̄a ⁊ per ea que dicunt de ipsa sb̄a opꝫ nos ponere ꝙ sb̄a primi mobilis sit idē realr̄ qd̄ ipsū nūc tp̄is: ⁊ per ꝯn̄s ꝙ idē sit nūc tp̄is qd̄ nunc eui. restat hoc q̄dē declarare per ea que dicunt de ipsis accn̄tib⁹. dī eni de accidentib⁹ ꝙ sunt inuariabilia ⁊ ꝙ magis sūt termini trāsmutatiōis q̄ sit illō qd̄ trāsmutat. cū ergo nūc tp̄is sit illō qd̄ fluit ⁊ qd̄ trāsmutat. nullū accn̄s loquēdo simplr̄ ⁊ ꝓpe poterit dici nūc tp̄is. sꝫ ipsa sb̄a p̄mi mobilis erit hi⁹ nūc nō negam⁹ tn̄ ut dicem⁹ inferius quin ipsa mutata eē aliquo mō possit dici nūc. Sꝫ nō pōt dici nūc primo ⁊ principalr̄. nec ut diximus mutata eē pōt dici nūc. ut de nūc loquit ph̄s ꝙ manet idē realr̄ in toto tp̄e. nec sunt nūc ut loquit boeti⁹ de nūc. ꝙ currēs facit tp̄s. ⁊ ipsa sb̄a primi mobil' ꝓprie ⁊ principalr̄ est ipsū nūc tp̄is. cū sepe ⁊ sepi⁹ dictū sit ꝙ ipsa sb̄a sit idē qd̄ nūc eui realiter. erit ergo idem nūc hoc qd̄ illud realiter.

¶ Patet ergo prima via que iplicat multas vias. videlꝫ quō ex ipsa sb̄a ꝯcludi pōt ꝙ idē sit realr̄ nūc tēporis ⁊ nūc eui. pꝫ eni hoc tā ex ipsa sb̄a qd̄ ꝓut in ea fundat nūc q̄ ex ipsa sb̄a ſm se. ꝙ ēt ex ipsis accidentib⁹ que a sb̄a differūt. uerū qꝛ itellect⁹ hoīs nō quiescit ⁊ qꝛ ꝯtra p̄dicta magis multiplr̄ arguit. ūn sic hꝫ obiecta ꝯtra tā dicta aliq̄liter declarare. Supposuimus eni ꝙ ꝯtinuatiuū tp̄is sit aliq̄d extra tp̄s. qꝛ ita nō ꝯtinuat linea. Nō eni sic linea hꝫ aliq̄ itrīseca sibi qꝛ hꝫ pūcta que saltē per reductionē sūt in eodē gn̄e cū linea. tp̄s tn̄ ut dicebam⁹ nō hꝫ ꝯtinuatiuū quod sit in eodē gn̄e cū tp̄e. Dicebam⁹ eni ꝙ tp̄s hꝫ cōtinuitatē a motu. mot⁹ aūt a mobile mobile aūt nō est in eodē genere cū ipso motu. est ergo ꝯtinuatiuū motus ⁊ per ꝯn̄s tp̄is ꝙ non est in eodē gn̄e cū motu nec cum tp̄e. Nō aūt sic dicim⁹ in linea. nā id qd̄ est ꝯtinuatiuū linee saltē per reductionē est in eodē gn̄e cū linea. sed hoc qd̄ diximus de ꝯtinuatiōe tp̄is uel de cōtinuatiōe mot⁹ multis nō placet. dicūt eni ꝙ oino sic opꝫ eē in motu sicut est in linea. ut sicut linea ꝯtinuat per pūcta ita mot⁹ cōtinuat per ipsa mutata eē. sꝫ plane hoc repugnat dictis phi. uolēs ꝙ tp̄s habeat cōtinuationē a motu. mot⁹ aūt a magnitudine. in tp̄e ḡ in motu querim⁹ cōtinuitatē ex alio. sꝫ in linea querim⁹ ꝯtinuitatē nō ex alio genere sꝫ ex diuisibilib⁹ ꝓprij generis. ⁊ ut meli⁹ appareat qd̄ di. tāgem⁹ triplicē dr̄iā iter lineā que est de genere p̄manētiū: ⁊ motū uel qd̄cūq3 aliud qd̄ sit de genere successiuoꝝ. vna est: qꝛ linea cū sit de gn̄e p̄manētiū hꝫ p̄tes sil' ⁊ est ꝯtinuatio sua ex simultate partiū. ita ꝙ partes linee simul sūt ⁊ simul cōtinuant. sed partes mot⁹ uel cuiuscūq3 alterius successiui sil' nō sunt sed est ibi pars post partē. ⁊ qꝛ simul nō sūt sꝫ successiue. ideo sicut sūt sic ꝯtinuabunt ergo successiue. ut pars posterior q̄ incipit eē ꝯtinuat parti posteriori que desinit eē ⁊ successiue: sit talis ꝯtinuatio sic sit successiue mot⁹. Alia dr̄ia est ꝙ nunq̄ vnū ⁊ idē ſm rem pōt esse ꝯtinuatiuū oium partiū linee. sed hoc pōt eē in oibus partib⁹ mot⁹. Nam cū linea

sit tota simul ꝛ ɔtinuatio linee sit accipiēda ex simultate partiū. Si vnū ꝛ idē ſm rem posset esse ɔtinuatiuū diuȝ partiū linee. ɔsequēs eēt ꝙ vnū ꝛ idē ſm reȝ simul ꝛ semel posset eē in diuersis locis uel in diuersis sitib⁹ uel in diuersis partib⁹ linee qđ est impossibile. Nō eni possibile est ꝙ vnū ꝛ idē ſm rē sit simul in pᵒmo ꝛ in fine ꝛ in oībuȝ medijs pūctis ipsi⁹ linee. Sed hoc est in ipo motu. qꝛ vnū ꝛ idē mobile qđ prius fuit in principio mot⁹ est postea in fine mot⁹ ꝛ fuit in oībus partib⁹ motus. Tertia dīa est. qꝛ linea dicit aliqđ ſm se uel dicit aliqđ absolutū. sed mot⁹ dicit aliqđ in ordine ad aliō iō mot⁹ nō est aliqđ per se in genere sed est in eodē gn̄e cū reb⁹ ad quas est mot⁹. ex ordine eni quē hȝ mot⁹ adreȝ que ꝑquirit per motū reponit in eodē gn̄e cū re illa. ex hijs aūt trib⁹ differentijs ꝛ potissime ex dīa scđa pȝ ꝙ nō eodē mō est accipiēda linee ɔtinuatio uel cuiuscūꝗ ɔtinui successiui. Nā si linea posset hēe vnū ꝛ idē ſm rem ɔtinuatiuum diuȝ partiū ei⁹ ꝑ ex illo acciperet ɔtinuatio linee. Nā cū ɔtinua sint quoꝝ ultima sunt simul vnū. q̄to illud ɔtinuat accipit magis vnū tāto ex illo erit magis ɔtinuatio. ꝛ qꝛ magis accipit talis vnitas si est vnuȝ ꝛ idē ſm reȝ in oībus suis partib⁹. iō ubi posset hoc accipi ex tali vno accipiēda est ɔtinuatio. ¶ Dicemus ergo ꝙ in ipso motu sūt diuisibilia ut ipsa moueri et sūt indiuisibilia ut ipsa mutata esse. sicut in linea diuisibilia ut partes linee. idiuisibilia ut pūcta. ꝛ semp inter duo moueri cadit vnū mutatū eē. sicut int duas lineas siue linee partes cadit pūct⁹. attn̄ principale cōtinuatiuū ipsi⁹ motus nō sūt ipsa mutata eē. sicut principale ɔtinuatiuū linee sūt ipsa pūcta. qꝛ ipsa mutata eē sunt diuersa ſm reȝ ꝛ vnū ꝛ idē mobile hȝ esse in oībus illis mutatis eē. ideo vnitas mot⁹ ꝛ ɔtinuitas magis est ex ipso mobili qđ est vnū ſm rē in toto motu ꝙ sit ex ipsis mutatis esse que realiter differūt. ꝛ si sic eēt in linea qđ eēt vnū ꝛ idē ſm rē assistēs cuilibet pūcto ꝛ ɔnectēti q̄libet partē linee ex illo acciperetur ɔtinuatio linee nō ~~ex~~ pūctis. formalr ergo motus est vn⁹ ꝑpter vnitatē mobilis. imaginabimur eni ꝙ mobile dū mouet vnū ꝛ idē ~~pri⁹~~ existēs ɔnectit moueri pri⁹ cū moueri posteri⁹. ut iō moueri pri⁹ ɔnectit cuȝ posteriori qꝛ sūt vni⁹ ꝛ eiusdē mobil. ɔtinuatio enim ɔtinuoꝝ est ex aliquo alio realr q̄ sint ipsa ɔtinua ~~sic~~ cōtinuatio linee est ex pūctis que nō sūt idē eēntialr cū linea. ut qꝛ pūctus ɔnectit vnā partē linee cū alia. ideo est ɔtinuatiu⁹ linee. sic ꝛ mobile qꝛ est vnū ꝛ idē in toto motu. iō ɔnectit vnā partē motus cū alia. formaliter cōtinuant ɔtinua per aliqđ qđ aliō est a cōtinuis aliter tn̄ ꝛ alr. qꝛ pūctus qui cōtinuat lineā est in eodē genere cū linea. sȝ mobile qđ ɔtinuat motū non est in eodē gn̄e cū motu. ¶ Et si uolum⁹ magis declarare qđ dictū est dicem⁹ ꝙ si in linea eēt dare duo genera pūctoꝝ: ut si eēnt ibi dare que in diuersis partib⁹ linee eēnt realiter dīa ꝛ eēnt ibi dare pūcti que vnū ꝛ idē ſm rē exn̄s assisteret oībus ~~partib⁹ uel~~ pūctis dato ꝙ tā hi⁹ pūct⁹ nō diuersificat⁹ ~~eē in alio~~ genere ſm rē q̄ puncta diuersificata reducerent ad genus ɔtinuarēt lineā principalē. tn̄ cōtinuatio linee acciperet ex pūcto nō diuersificato: qꝛ cū ibi sit maior vnitas cōsequēs eēt ex illo pūcto no diuersificato eēt linea magis vna ꝛ per ɔn̄s magis cōtinua. ꝛ dato ꝙ illa duo genera pūctoꝝ nō ptinerēt ad idē gen⁹. sȝ puncta diuersificata reducerent ad gen⁹ in quo est linea. punct⁹ diuersificat⁹ eēt in alio gn̄e sic se habētib⁹ cōditiōib⁹ principalr ɔtinuatio linee eēt ex illo ꝙ non esset in eodē genere cū linea. ꝛ qꝛ sic est in motu q̄tuȝ ad mobile ꝛ q̄tuȝ ad ipsa mutata eē. iō principaliter cōtinuatio mot⁹ ex vnitate mobilis qđ est vnū in toto motu ſm rē est. Nō aūt ex ipsis mutatis eē que in diuersis partib⁹ mot⁹ sūt ~~principaliter~~ dīa realiter. ¶ Adhuc aūt qꝛ forte itellect⁹ hoīs nō quietat: uolum⁹ magis declarare ꝑpositū ꝛ ostēdere ꝙ principaliter ɔtinuatio mot⁹ est ex mobili ꝛ nō ex mutatis eē. Nā hoc est per se in oīb⁹ ɔtinuis ꝙ ~~id~~ idē qđ est cōtinuatiuū est ꝛ terminatiuū. aliter tn̄ ꝛ alr. qꝛ ut est in actu est terminatiuū: ut in potētia ɔtinuatiuū. ut punctus in actu lineaȝ terminat. in potētia vᵒ lineā continuat. nā ɔtinua ſm ꝙ hi⁹ sūt eiusdē rōnis in toto ꝛ in partib⁹ qꝛ quelibet pars cōtinui est cōtinua ut quelibet pars linee est linea ꝛ quelibet pars superficiei est superficies. ꝛ quelibet pars motus est mot⁹. ꝛ quelibet pars tpis est tps. In oībus vᵒ cōtinuis siue successiua siue ꝑmanētia sint semp partes suscipiūt predicationē toti⁹. dicim⁹ aūt uere cōtinuis. qꝛ forte ubi non eēt uera ɔtinuitas posset hec regula deficere: siue eni sint cōtinua per se siue sint cōtinua rōne subiecti duȝ tn̄ sit ibi ɔtinuitas uera ut qđ ibi posset fieri diuisio in infinitū. hō eni diuidit in finitū nisi in eo qđ q̄tum cuiuslibet aūt quātitati ɔtinui in eo qđ q̄tuȝ semper partes sūt eiusdē rōnis cū toto. ꝛ qꝛ sic est opȝ ꝙ illa eadē que terminat ptes ꝙ terminet totū. ut si puncta termināt ptes linee opȝ ꝙ terminēt ipam lineā. dum tn̄ sit linea terminata. semp eni illō qđ est ɔtinuatiuū cōtinui. dum tn̄ sit ɔtinuū infinitū. illud est inchoatiuuȝ ꝛ finitiuū ei⁹. ut si pūct⁹ cōtinuat lineā. punct⁹ inchoat ꝛ finit lineā. ꝛ si posset eē vn⁹ ꝛ idē punct⁹ ſm rē in principio medio ꝛ fine linee vn⁹ ꝛ idē punct⁹ realiter ichoaret lineā ɔtinuaret ꝛ finiret. Si ergo mutatū esse eēt illud qđ formalr ꝛ principalr ɔtinuaret motatū ɔn̄s eēt qđ ꝛ mutatū eē nō solū finiret. sȝ ēt inchoaret motū. eē ergo in motu primuȝ mutatū eē qđ ichoaret motū sicut est dare in linea pūctū ichoātē lineā qđ eē nō pōt. ut pȝ ex phisicis in nullo eni motu uere ɔtinuo ei⁹ est mot⁹ localis est dare ꝑmū mutatū eē. Si g̃ uolum⁹ accipe illud qđ ichoat ɔtinuat ꝛ finit motū hoc est ipȝ mobile. ipȝ eni mobile ut est fluēs ꝛ ichoat ꝛ ɔtinuat ꝛ finit localē motū. nō exn̄s aliud ꝛ aliō ſm rem sȝ solū ſm rōnē. ita ꝙ ~~facit~~ inter duo pūcta stat tota linea. ita iter mobile ut est in principio mot⁹ ꝛ ut est in motu stat ~~mot⁹~~ tot⁹ hi⁹ motuȝ. Sicut ergo nunꝗ̄ imaginamur lineā finitā nisi imaginemur eā stare int duo pūcta. videlȝ int pūctū ichoātē ꝛ finiētē. ita nunꝗ̄ est mot⁹ finit⁹ nisi qꝛ est iter mobile ichoās ꝛ finiēȝ motū. ꝛ sic pūct⁹ ut est ichoatiuū linee ꝛ finitiuū est qđ in actu. ut aūt est ɔtinuatiuū est qđ in potētia. ita ꝙ pūct⁹ in potētia ɔtinuat. punctuȝ aūt in actu terminat ꝛ finit uel ichoat: sicut mobile in pricipio mot⁹ qꝛ nō mouet ꝛ in fine mot⁹ qꝛ iā fact⁹ est mot⁹ est q̄si qđ in actu. in toto aūt motu est q̄si qđ in potētia. iō mobile tā in principio q̄ in fine mot⁹ se hȝ ut terminatiuū mot⁹. in toto aūt motu se hȝ ut cōtinuatiuū ei⁹. recte eni sicut pars linee ꝑcedēs ɔtinuatur ad ptē sequētē ꝑpter vnū pūctū copulātē utrāqȝ partē: sic moueri precedēs copulat ad moueri sequēs ꝑpter vnū mobile ɔtinue motū. ex quo vno mobili cōtinuat tot⁹ mot⁹. bn̄ g̃ dictuȝ est ꝙ mot⁹ hȝ ɔtinuitatē a magnitudine. qꝛ magnitudo mota ɔtinuat ipȝ motū. ꝛ ut meli⁹ appeat qđ dī imaginemur pūctū aliquē fluētē sup aliquo plano ꝛ suo motu describētē lineā in illo plano ubi erit duplex linea videlȝ linea ꝑmanēs que est descripta in plāo: ꝛ linea nō ꝑmanēȝ ut mot⁹ ille linealis: ꝛ pūct⁹ fact⁹. quo posito linea ꝑma

nens inchoabitur a puncto aliquo in ea significato. linea ergo non permanẽs siue motus ille linearis non poterit inchoari ibi a puncto fluente. imaginabimur ergo q punct⁹ ille fluẽs hoc mõ cãet lineam permanentẽ. qꝛ in principio motus causabit punctum lineã ĩchoãtẽ. in fine v̾o cãbit pũctũ lineã ĩminãtẽ. in toto autem motu medio cãbit punctũ ꝯtinuãtem pũctus ergo fluẽs in ipso inchoat motũ linearẽ siue lineã nõ ꝑmanẽtẽ. Sed per punctũ ab eo cãtum inchoat lineam permanẽtẽ. Sicut ergo eo mõ quo inchoat lineam permanẽtẽ ꝯtinuat ⁊ finit ipsaꝫ. qꝛ causando punctum in principio eaꝫ inchoat. causando pũcta in medio eaꝫ cõtinuat. in fine v̾o eã terminat. sic dicẽdũ est in linea nõ permanẽte q eo modo quo eam inchoat ipsam finit ⁊ ꝯtinuat. sed nõ inchoat ea nisi per se ipꝫ nõ aũt per mutatũ eẽ. qꝛ in principio mot⁹ nulluꝫ est permutatũ eẽ. Sicut ergo pũctus fluẽs fluxum illuꝫ linearẽ vel motũ illũ seipso inchoat. sic seipso hu⁹ motum cõtinuat ⁊ finit. inchoat ꝯtinuat ⁊ finit per puncta causata a pũcto fluẽte. hu⁹ ergo linea permanens a pũcto ut inchoatiuũ ipsi⁹ fluxus opꝫ ei dare aliquid vel aliquẽ pũctũ vel aliqd indiuisibile qd sit inchoatiuum ipsi⁹ fluxus. tale aũt inchoatiuũ nõ poterit esse aliquid manẽs ut manẽs. qꝛ fluxus ⁊ motus ⁊ ea que sũt de genere successiuoꝝ formaliter nõ possũt respicere nisi sibi aliquo mõ successiua. nihil ergo inuenimus q formaliter possit inchoare hu⁹ motũ nisi punctũ fluentẽ. Sed qua rõne pũctus fluẽs seipso motũ inchoat pari rõne seipso motũ ꝯtinuat. ⁊ qd dictũ est de pũcto ne forte ĩsistemur in exẽplo intelligẽdum de quocũqꝫ mobili. nõ eni possum⁹ dicẽ q mobile cõtinuat motũ effectiue sꝫ mutatũ eẽ ipsum ꝯtinuat formaliter. qꝛ eadẽ rõ est de cõtinuatiõe ⁊ inchoatione. Si ergo requireret mutatũ eẽ ad ꝯtinuãdũ motum formaliter. requireret ⁊ mutatũ eẽ ad inchoãdũ motũ formaliter qd fꝫ est. bñ ergo dictũ est q sicut mobile seipso motũ inchoat ut est in principio mot⁹. sic seipso motũ finit in fine mot⁹. ergo mutatũ eẽ est finis mot⁹: qꝛ est illud qd finaliter ꝑcedit in motu. uel illud qd finaliter acquirit per motũ. Sed sic nõ loqmur de fine nec de termino. nõ eni pũctus est finis linee sicut illud qd finaliter intẽdit per lineam. Sed est finis linee qꝛ terminat ipsam lineã: sic aũt ut terminatiuũ. ꝯtinuatiuũ se hꝫ mobile in motu. sicut puncta in linea in metaphisica eni non est finis neqꝫ bonũ. cũ g̃ loq̃tur metaphisicus. dicit punctũ esse finẽ linee. nec ĩtelligit de fine qd hꝫ rõnẽ ꝯtinui. sꝫ de fine qd habet rõnem termini. qꝛ ultra pũctũ ultimũ nõ ulteri⁹ procẽdit linea. mobile ergo desinens moueri se hꝫ tanq̃ finiẽs motũ; ⁊ ultimũ mutatũ eẽ se habet tanq̃ finis mot⁹. aliter tñ ⁊ aliter. qꝛ mutatũ esse est id qd in motu intẽdit vl qd ꝑ motũ acqrit. rõ aũt omne mutatũ esse precedit moueri qꝛ semꝑ ea que sunt ad finẽ executione precedũt finẽ. q aũt sic est finis nõ est cõtinuatiuũ ꝯtinui. ipm ergo mobile est cõtinuatiuũ mot⁹ ⁊ cõparat ad motũ: sic pũctus ad lineã qꝛ inchoat cõtinuat ⁊ finit motũ sicut pũctus lineã. aliter tñ ⁊ aliẽ qꝛ vnus ⁊ idẽ pũctus fm rẽ nõ põt inchoare ꝯtinuare ⁊ finire; qꝛ cũ ꝯtinuatio linee ut dictũ est sit tota simul. ⁊ vnus ⁊ idẽ pũctus fm reꝫ nõ possit esse simul in principio medio ⁊ finẽ linee ⁊ diuersis partib⁹ medijs. ideo opꝫ q inter hu⁹ pũcta realẽ esse differẽtiaꝫ. Sed vnũ ⁊ idem mobile realiter poterit hoc facere. qꝛ ꝯtinuatio motus nõ est tota simul sꝫ successiua. et sic vnũ est mobile in toto motu hoc est ꝯtinuatiuum mot⁹. ita est vnũ nũc realiter in toto motu tps. ⁊ hoc est cõtinuatiuũ tpis: ⁊ sicut tẽpus nihil realiter addit supra motum: ita nunc temporis nihil realiter addit supra substãtiã rei mobilis ⁊ inde ueritatẽ habet dictũ boetij. q nũc currẽs causat tẽpus qꝛ mobile currẽs siue fluẽs causat motũ. ¶ Aduertẽdũ tñ q tres ponim⁹ dĩas iter lineã que est de gñe permanẽtiũ ⁊ eã que sũt de genere ꝯtinuoꝝ. Prima sũt qꝛ linea habet partes suas simul. motus aũt successiue. Secũda q vnũ ⁊ idẽ realiter põt eẽ in toto motu ⁊ in qualibꝫ parte motus nõ aũt in tota linea uel in qualibet parte linee. Tertia qꝛ linea dicit aliqd absolutũ uel dicit aliqd fm se. motus aũt dicit aliqd in ordine ad aliud. ut in ordine ad id qd per motũ acquirit. ideo dicim⁹ motũ esse in eodẽ genere cũ reb⁹ ad quas est motus. ex prima aũt differẽtia seqtur q tẽpus nihil faciat ad cõtinuationẽ motus linee. nã cũ ꝯtinuatio linee sit tota simul nõ põt ibi intercipi tps: nec ꝓprie loquendo aliqd facit tẽpus ad talẽ cõtinuationẽ; sed cũ cõtinuatio motus sit successiua ⁊ in tpe sfm cõtinuationem tẽporis debet ꝯtinuationẽ mot⁹. Si ergo intercipiat tẽpus inter moueri ⁊ moueri: ut si mobile moueatur ⁊ pauset per tps ⁊ post ea incipiat moueri. hu⁹ motus no erit ꝯtinu⁹. ex scdã aũt differẽtia sequit q ꝯtinuatio linee nõ possit eẽ per vnũ ⁊ idẽ fm rẽ sic ꝯtinuatio motus. ex tertia aũt dĩa sequit q ꝯtinuatio linee nõ sit ex ordine ad aliqd vnũ qd intẽdat per lineã et qd acquirit per ipsam sicut continuatio motus. Naꝫ ad cõtinuationẽ mot⁹ facit vnitas rei ad qd est mot⁹ ideo ad albedinẽ ⁊ nigredinẽ uel ad duas res nõ ad inuicẽ ordinatas. vn⁹ mot⁹ ꝯtinu⁹ esse nõ põt. ⁊ idẽ est q ꝯtinuatiuũ linee nõ ponit nisi pũctus. sed ad vnitatẽ ⁊ ꝯtinuatiõẽ mot⁹ faciũt mobile ⁊ res que per motũ acquirit ut põt patere ex. 5. phic. cũ ergo dicit in. 4. phic. q motus hꝫ ꝯtinuitatẽ a magnitudine: per magnitudinẽ põt ĩtelligi tam spatiũ q mot⁹ q etiam magnitudo mota que per hu⁹ spatiũ mouet. oĩa ergo ista tria debẽt cõcurrere ad vnitatẽ ⁊ ꝯtinuitateꝫ motus: videlicet vnitas rei acq̃site per motũ: ⁊ cõtinuitas tpis in quo fit mot⁹. principaliter tñ tanq̃ continuatiuũ mot⁹ est ex vnitate mobil. mobile eni magis se hꝫ respectu mot⁹ ut ꝯtinuitas mot⁹: sicut pũct⁹ respectu linee magis q aliquid alioꝝ. linea ergo permanẽtẽ inchoat ꝯtinuat ⁊ finit pũctus ⁊ permanens nõ vn⁹ ⁊ idẽ; linea v̾o fluẽtem uel motũ linearem inchoat ꝯtinuat ⁊ finit pũctus fluẽs vn⁹ ⁊ idẽ fm rem qꝛ cũ talis cõtinuatio nõ sit simul sꝫ vnũ ⁊ idẽ fm rẽ successiue in multis diuersis sitib⁹ situari; nec insistit aliqs qꝛ nõ est dare pũctũ fluẽtẽ ⁊ qd nullũ ĩpartibile moueatur: qꝛ exẽpla ponim⁹ nõ ut ita sit sed ut sentiat qui addiscit. ponimus eni q si pũctus moueret inchoaret ꝯtinuaret ⁊ finiret motũ linearẽ uel lineã fluentẽ. sicut punct⁹ ꝑmanẽs lineã permanẽtẽ ut per hoc ĩtelligamus inchoare ꝯtinuare ⁊ finire motũ. ¶ Postq̃ soluim⁹ difficultates ponẽtiũ q vnũ ⁊ idẽ fm rẽ nõ est cõtinuatiuũ mot⁹. ⁊ dicẽtiũ q ꝯtinuatio motus nõ est ex ipso mobili sed ex mutatis eẽ. uolumus soluere quãdã aliaꝫ difficultatẽ circa pretacta. dicit eniꝫ a magnis q nõ est vnũ ⁊ idẽ nũc fm rem in toto tẽpore. ⁊ addũt q dato q esset dare talẽ vnũ nunc q illud magis esset quãtitas q sba. sed qꝛ satis ostẽsum est q mobile est illud qd ꝯtinuat motũ. cũ sic se habeat mobile ad motũ sicut nũc tps erit vnũ nũc realiter in toto tpe. sicut vnũ mobile in toto motu. nec opꝫ in hoc multũ insistere: qꝛ plane hoc dicit phs. in. 4. phic. circa principiũ ea. de tẽpore. nec sufficit soluere ad dictũ phi si dicat q ipm mutatum eẽ per se ⁊ principaliter

habet ratione͂ nu͂c. nec soluit dictum phi si dicatur ꝙ mutatum esse est in toto motu et per hoc arguere q꞉ ipsum mutatum esse sit illud qd᷒ dicit phs ee͂ ipm nu͂c q꞉ no͂ est vnu͂ ⁊ ide͂ mutatu͂ ee͂ realr in toto motu. phs tn͂ dicit ꝙ est vnu͂ ⁊ ide͂ nu͂c realiter in toto tempore consentimus ergo pho ꝙ sit vnu͂ ⁊ ide͂ nunc realr in toto tpe. ⁊ ꝙ id qd᷒ co͂tinuat tp̄s principalr est vnu͂ ⁊ ide͂ realr. sicut illud qd᷒ ꝯtinuat motu͂ ut satis est per hita manifestu͂. Sꝫ vide͂du͂ est qd sit illud vnu͂ ⁊ ideꝫ realr qd᷒ ꝯtinuat motu͂ ⁊ tp̄s. credim⁹ au͂t p rones superi⁹ factas sufficie͂ter oste͂disse ꝙ hi⁹ vnu͂ aliqd ꝭm reꝫ ꝙ est ꝯtinuatiuu͂ mot⁹ primi ⁊ e͂t tpis ꝙ fundat in motu primo est s̄ba rei mobil. ueꝝ q꞉ multiplr arguit ꝙ tale vnu͂ aliqd magis debeat poni qua͂titas ꝙ s̄ba ideo volum⁹ hic illas rones enarrare ⁊ solutio͂es eoꝝ pone͂ arguit eni quadruplr. ¶ Prima via talis. ꝙtuꝫ in eo ꝙ ꝙtum mouet. au͂t eni ꝙ no͂ solu͂ opꝫ ee͂ ꝙtu͂ ꝙ mouet sꝫ ꝙtuꝫ in eo ꝙ ꝙtu͂ mouet. q꞉ ut pbat in. 6. phic. nullu͂ ipartibile mouet. Si ergo hoc est de ro͂e mot⁹ ꝙ mobile partim sit in termino a quo ⁊ parti͂ in termino ad que͂ ꝯn̄s est ꝙ no͂ mouet nisi partibile in eo ꝙ partibile. cu͂ ergo hoc sit per qua͂titate͂ ꝙtum in eo ꝙ ꝙtum mouet. ⁊ q꞉ sic est dato ꝙ aliqd p̄mane͂s debeat dici nu͂c uel debeat dici ꝯtinuatiuu͂ tpis uel co͂tinuatiuu͂ mot⁹ potissime erit ipsa qua͂titas. no͂ au͂t s̄ba que de se no͂ est qua͂ta. ¶ Scd̄a via talis. Na͂ te͂pus no͂ fundat nisi sup motu locali. q꞉ ille est prim⁹ mot⁹. ergo ꝭm illud dꝫ accipi nu͂c tpis ꝭm ꝙ acquirit loc⁹ et ꝭm ꝙ aliquid mouetur localiter. hoc auteꝫ est per quantitatem. cu͂ ergo per quantitate͂ acquirat ubi ⁊ mot⁹ localis sit mot⁹ ad ubi. si sup motu locali fu͂dat tp̄s opꝫ ꝙ ~~ꝯtinuu͂~~ tpis sit illud in quo hꝫ ee͂ mot⁹ localis ~~cu͂ sit~~ magis ꝙtitas ꝙ s̄ba. ¶ Tertia talis. q꞉ accide͂tia fu͂dant ~~sup~~ ordine quoda͂ ita ꝙ vnu͂ accide͂s fundat mediate alio. vnu͂ accn̄s ergo erit in alio accide͂te tan͂ꝙ in s̄bo. mediate quo hꝫ esse in s̄ba. si color est in corpe mediate supficie. dicem⁹ ꝙ ~~ipm~~ supficies est primo loco colorari. Supficies ergo est id qd᷒ primo colorat. ergo a simili q꞉ mot⁹ fu͂dat in s̄ba ~~tan͂ꝙ~~ mediate qua͂titate. qua͂titas est illud qd᷒ primo ⁊ per se mouet. ⁊ q꞉ qd᷒ per se ⁊ primo mouet est co͂tinuatiuu͂ motus ⁊ tpis ꝙ fu͂dat in motu est illud qd᷒ magis dꝫ dici nu͂c tpis q꞉ hec est ꝙtitas. ideo ⁊c. ¶ Quarta via talis. ꝙsemp accide͂s posteri⁹ fundat in s̄ba mediate priori. hec via quarta in ide͂ redit cu͂ tertia uel est probatio vie tertie. oste͂dit eni per ha͂c quarta͂ via͂. vide͂du͂ est ꝙ accn̄s est pri⁹ ⁊ qua͂~~titas~~ posteri⁹. na͂ quatitas est prior ꝙ mot⁹. nam amoto motu no͂ amouetur qua͂titas po͂t eni remanere res qua͂ta e͂t si no͂ sit mota. sꝫ amota quantitate amouet mot⁹: quia no͂ posset res moueri nisi ee͂t qua͂ta. ⁊ qua͂titas ergo prius inest s̄be ꝙ mot⁹: q꞉ illud est pri⁹ quo amoto mouet aliud no͂ eco͂uerso. Si ergo accn̄s posteri⁹ inest mediante priori accn̄te ⁊ fu͂dat in priori. mot⁹ inest s̄be mediante ⁊ per mot⁹ fundat in qua͂titate. qua͂titas ergo est illud qd᷒ est per se mobile. uel est illud qd᷒ per se mouet. ipsa ergo erit ide͂ ꝙ nu͂c tpis. si aliqd p̄mane͂s ide͂ realiter in toto tpe dꝫ ee͂ nu͂c tpis. ¶ Innuu͂t e͂t hi ideꝫ ⁊ quinta via q꞉ s̄ba no͂ po͂t moueri sine qua͂titate. sed qua͂titas po͂t moueri sine s̄ba ut pꝫ in sacrame͂to altaris. s̄bi eni est accidens sine s̄bo ⁊ tn͂ co͂petit illi per se moueri. nu͂c ergo tpis no͂ dicit illud cui per se co͂petit mot⁹ magis dicit ipam qua͂titate͂ ꝙ ipsam s̄bam. ¶ Ut ergo hec difficultates ⁊ alie si͂les pateant dicemus ꝙ oia hi⁹ argume͂ta no͂ co͂cludu͂t. sꝫ queru͂t sibi quasda͂ difficultates solui. hoc est eni cui magis initit

ipse phs. ꝙ illud mouet per se ee͂: qd᷒ hꝫ p se ee͂. uel qd᷒ mouet no͂ in alio ext̄n̄s. ideo in. 5 phic. ubi inqt que mouet p se. satis innuit ꝙ accn̄tia no͂ mouent per se est q꞉ motus per se no͂ est in specie. i. in aliq accide͂te sed est in ligno. i. in s̄ba in. 5. ergo phic. uolens oste͂dere phs in quo sit mot⁹ per se ⁊ specialiter exe͂plificauit de ligno. i. de s̄ba no͂ de aliquo accide͂te. dans intelligere ꝙ in s̄ba sit mot⁹ per se no͂ in aliquo accide͂te. nec oportet de hac ueritate ulteri⁹ dubitare. Na͂ ipsa s̄ba cui potest co͂petere mot⁹ per se si moueret in alio no͂ moueret per se. ut si ho͂ moueret in naui moueret per accide͂s no͂ obsta͂te ꝙ ho͂ possit moueri per se. Si ergo ho͂ no͂ inest naturaliter naui ⁊ si ee͂ hois no͂ depe͂det ab ee͂ nauis. ⁊ tn͂ si moueret ho͂ in naui no͂ di͂ moueri per se. sed per accide͂s. multo magis accide͂tia que naturaliter sunt co͂su͂cta s̄be. ⁊ ꝭm nature cursuꝫ no͂ possunt ee͂ in s̄ba. ⁊ q꞉ ee͂ accide͂tiu͂ depe͂det ex ee͂ s̄be. et q꞉ accide͂tia no͂ moue͂tur nisi mota s̄ba. co͂sequens est ꝙ ꝭm nature cursum accide͂tia per se moueri no͂ possunt. imaginabimur ergo ꝙ tp̄s fu͂datur in motu: ⁊ q꞉ mot⁹ est ide͂ realr qd᷒ tp̄s: ⁊ ꝙ illud qd᷒ per se mouet ⁊ qd᷒ per se fluit est illud nu͂c qd᷒ ca͂t tp̄s de quo nu͂c loquitur boeti⁹. ꝙ nu͂c curre͂s tp̄s ca͂t. cu͂ ergo per se fluere ⁊ per se moueri co͂petat ipsi s̄be. accide͂tib⁹ aute͂ competat per accn̄s ꝓut hꝫ ee͂ in s̄ba. nullu͂ accide͂s proprie ⁊ principaliter loque͂do dꝫ dici nunc te͂poris. sed ipsa s̄ba. ¶ Sed ut soluam⁹ singulatim ad oe͂s vias ⁊ ad oe͂s ro͂nes factas. ~~Dicem⁹~~. ad ro͂neꝫ ergo prima͂ cu͂ dicitur ꝙ no͂ solu͂ sufficit ꝙ mobile sit ꝙtuꝫ ad hoc ꝙ per se moueatur. Sꝫ oportet ꝙ sit ꝙtum in eo ꝙ ꝙtum quia partibile in eo ꝙ partibile mouetur. cum hoc sit de ro͂ne mobilis ꝙ partiꝫ sit in termino a quo ⁊ partim in termino ad que͂ dicem⁹ ꝙ si oporteret ꝙ qua͂ti~~tas~~ in eo ꝙ tale per se moueretur co͂seque͂s ee͂t ꝙ nihil per se moueret. Na͂ cum nihil per se moueat nisi qd᷒ habet per se esse. q꞉ qua͂titas ⁊ id qd᷒ est per se ꝙtum ꝭm nature cursum no͂ po͂t habere per se esse. si debe~~ret~~ ee͂ per se ꝙtum ꝙ per se moue~~ret~~ nihil per se moueret. est eni ualde mirabile ꝙ homo in naui moueat per accide͂s cu͂ homini co͂petat per se ee͂: ⁊ ꝙ accide͂s in s̄ba moueat per se cui ꝭm nature cursuꝫ non po͂t co͂petere per se esse. hec ergo via ad hoc deducit ꝙ nihil moueat per se: ⁊ si nihil mouetur per se nihil mouebit per accide͂s cu͂ esse per accide͂s reducat ad per se. Redibim⁹ ergo ad opinione͂ antiquoꝝ phoꝝ erra͂tiu͂ nega͂tiu͂ omne͂ motu͂. ut ergo ueritas pateat dicemus ꝙ ad hoc ꝙ aliquid moueatur per se duo requirunt. ꝙ habeat per se esse: ⁊ ꝙ sit qd extensum. sed no͂ oportet ꝙ sit exte͂sum per se ad hoc qd᷒ moueatur per se. sed sufficit ee͂ exte͂sum per accide͂s ad hoc qd᷒ per se moueat. est eni sꝫ de ro͂ne mobilis ꝙ partim sit in termino a quo: ⁊ partim in termino ad que͂. uel est de ro͂ne mobilis ꝙ habeat parte͂ ⁊ partem. Sꝫ no͂ oportet ꝙ illas partes habeat per se. quantitas ergo habet per se esse. imo ꝭm nature cursum nullo modo habet per se esse. q꞉ nullo modo ꝭm nature cursum veru͂ est. qua͂titas per se est. habere ergo partes uerificatur de qua͂titate. sed no͂ uerificatur de ea habere per se esse. uere eni s̄ba habet partes ⁊ uere extendit extensione qua͂titatis. licet ~~eni~~ hoc non co͂petat per se: sed per accidens. cum ergo dicitur ꝙ partibile in eo ꝙ partibile mouetur ⁊ ꝙ habens partes in eo ꝙ hn̄s partes mouet. dicem⁹ ꝙ no͂ mouet nisi hn̄s partes in eo ꝙ habens partes. Sed utrum illas partes habeat per se uel per accidens nihil ad propositum. uere enim ut diximus s̄ba hꝫ ptes ⁊ uere extendit. sꝫ

hoc est per accidẽs. ⁊ nisi haberet tales partes nõ mo
ueret. igit̃ sb̃a in eo qd̃ habet partes mouet̃. ꝓpter qd̃
apparet ꝙ ad per se moueri nõ eodẽ mõ cõpat̃ habẽ
eẽ ⁊ habere partes. qꝛ ad per se moueri oĩno requirit̃
per se eẽ. ſ; nõ requirit̃ per se hĩe partes. Sʒ ad hoc
poterit q̄s sophisticare dicẽs. Si nõ mouet̃ nisi hñs
partes ergo ſm ꝙ hʒ partes sic mouebit̃. ꝙ ergo nõ
sunt partes hñs nisi per accidẽs nõ mouebit̃ nisi per
accidẽs. dicem⁹ ergo ꝙ cũ dicit̃ ꝙ ad per se moueri
per se requirit̃ hĩe partes. ⁊ cũ dĩ ꝙ hoc est per se ꝙ
mobile habeat partes hoc est dupliciter. Naʒ per se
est ꝙ mobile habeat partes: ſ; nõ est per se ꝙ mobile
habeat per se. põt enĩ esse mobile per se ꝙ hʒ partes
per accidẽs. per se enĩ est ꝙ moueat̃ nisi q̄tuʒ ⁊ nisi ex
tẽsum. ſ; nõ est per se ꝙ nõ moueat̃ nisi q̄tuʒ ⁊ extẽsũ
per se. põt enĩ moueri per se qd̃ est q̄tuʒ ⁊ extẽsũ per
accidẽs. sicut mouet̃ sb̃a per se que tñ est quãta ⁊ ex-
tensa per accidẽs. Nã ut diximᵘˢ si nõ moueret̃ per se
nisi qd̃ est q̄tum per se nisi per se moueret̃ ⁊ per pñs
nihil moueret̃. hoc enĩ posito ſm nature cursuʒ nihil
possʒ per se moueri qꝛ nihil hʒ ista duo simul ꝙ sit per
se extẽsuʒ ⁊ ꝙ habeat per se eẽ. ❡ Ostẽdemᵘˢ ẽt ⁊ ali
am viã ꝙ nõ est de rõne ꝙ est q̄tum per se ꝙ mouea
tur per se. qꝛ si hoc eẽt ⁊ si mot⁹ per se eẽt de ratione
q̄titatis. tũc q̄cũq; artifex per se ꝯsideraret de q̄tita
te per se ꝯsideraret ⁊ de motu qd̃ videmᵘˢ eẽ f̃lm. qꝛ
mathematicus per se ꝯsiderat de q̄titate ⁊ tñ abstra
hit a motu. ex quo appet ꝙ non eodẽ mõ cõparatur
eẽ mobile ad per se extẽsuʒ siue ad q̄titatẽ ⁊ eẽ diui-
sibile. Nã cõsiderãs per se de q̄titate nihil cõsiderat
de motu q̄titatis. ut apparet in geometria. cõsiderat
enĩ de diuisione eiᵘˢ. quõ eius quãtitas possit diuidi ⁊
quõ diuidat̃ linea. superficies ⁊ corpus qd̃ est q̄titas
optime determinat geometra. Sʒ qualiter talia mo
ueãtur nullã ꝓbationẽ facit ſ; abstrahit a motu ⁊ ma
teria. nõ ergo per se diuidit̃ nisi qd̃ est per se extẽsum
⁊ per se est ꝙ artifex de se extẽso qd̃ ꝯsiderat de diui
sione. ſ; mouet̃ per se qd̃ est extẽsuʒ per accñs duʒ tñ
illud extẽsuʒ per accidẽs habeat eẽ per se. nec est per
se qd̃ ꝯsiderãs de per se extẽso ⁊ de q̄titate ꝙ ꝯside-
ret de motu ut pʒ istã līa in geometria. ꝓpt̃ qd̃ solu
ta est ꝑma rõ. qꝛ uel recipit f̃lm uel nõ sillogiçat. nam
cuʒ dĩ ꝙ q̄tum in eo qd̃ q̄tum mouet̃. si ĩtelligat̃ de
quãto per se ut qd̃ moueat̃ per se nisi qd̃ est q̄tuʒ per
se f̃lm est ꝙ assumit̃ ⁊ rõ in mã peccat. si ṽo nõ deter
minet̃ ꝓpositio ad q̄tum per se nõ erit sibi silla ⁊ erit
sibi peccatũ in forma. tũc enĩ erit distinguẽdũ de quã-
to. cũ ergo dĩ ꝙ nõ mouet̃ nisi q̄tuʒ ſm ꝙ q̄tuʒ. ueꝝ
est ꝙ nõ mouet̃ nisi q̄tum ſm ꝙ aliquo mõ est q̄tum
siue sit q̄tũ per se siue sit quãtũ per accidẽs. dũ tñ ha
beat per se eẽ poterit p se moueri. ſ; postea assumit̃
ꝙ sb̃a nõ est quãta equocat̃ ibi in quãto qꝛ ꝑmo acci
piebat̃ q̄tuʒ cõiter ad quãtũ per se ⁊ ad q̄tũ p accñs.
ſ; cũ postea subdit̃ ꝙ sb̃a nõ est quãta ibi accipit̃ q̄tũ
spãlit̃ ad quãtũ per se. hoc enĩ mõ sb̃a nõ est q̄ta nec
est extẽsa qꝛ nõ est extẽsa per se. est tñ extẽsa per acci-
dẽs. ❡ Scdã rõ de leui soluit̃ cũ dĩ ꝙ ſm id aliquid
mouet̃ localit̃ ⁊ illud est sb̃m mot⁹ ſm qd̃ acquirit̃ lo
cus. uel ſm qd̃ acq̄rit̃ ubi. ⁊ qꝛ hoc est quãtitas. idõ ⁊c̃.
dici põt ꝙ nõ solũ quãtitas facit ad motũ localẽ sed
etiã qualitas. Nã graue per grauitatẽ mouet̃ deorsũ
imaginabimur ergo ꝙ natura mediãtibᵘˢ aliquibᵘˢ ac-
cidẽtibᵘˢ est principiũ mot⁹ ⁊ quietis eiᵘˢ in quo est. ut
natura grauis mediãte grauitate ⁊ mediãte quãtita-
te ipsiᵘˢ grauis est principiũ quo graue moueat̃ deor-
sum ⁊ ꝙ quiescat ibidem in tali loco motu magis est
principiũ ipsa grauitas q̄ sit ipsa quãtitas. qꝛ grauitas
magis est principiũ ꝓpriũ mot⁹ deorsum q̄ sit quãti
tas. Siquis ergo argueret ꝙ id hʒ ꝙ aliq̄d mouetur
deorsum ꝙ illud est sb̃m mot⁹ ⁊ ꝙ illud est ꝙ per se
mouet̃. grauitas est hiᵘˢ ergo ⁊c̃. statim respõderet̃ ꝙ
grauitas per se nõ moueret̃ qꝛ nõ hʒ per se eẽ. ꝓpter
qd̃ nec per se est sb̃m motus. põt ergo grauitas eẽ rõ
qualit̃ aliq̄d moueat̃. ſ; nõ põt per se moueri nec per
se eẽ sb̃m mot⁹ qꝛ nõ hʒ per se eẽ. sic ⁊ q̄ntitas aliqua
liter est rõ ꝙ aliq̄d moueat̃ eo ꝙ mobili dat eẽ parti-
cipabile. nõ tñ est illd̃ qd̃ p se mouet̃ nec est per se sb̃ʒ
mot⁹. Dicemᵘˢ ergo ꝙ duo ꝯsiderãda sũt in motu. vi-
delicet id qd̃ est ratio mouẽdi ⁊ id qd̃ subicit̃ motui.
q̄tum ad rõnem mouẽdi tã sb̃a q̄ accidẽtia sũt ratio
mouẽdi ſ; magis rõ sb̃a q̄ accidẽtia. qꝛ accidẽtia sũt
in hoc quasi organa sb̃e. sb̃a ergo ⁊ natura est illd̃ qd̃
est rõ ⁊ principiũ mot⁹ ⁊ quietis eiᵘˢ in quo est per se
⁊ primo ⁊ nõ ſm accidẽs. ⁊ dato ergo ꝙ nõ ꝯsiderare
mus in motu nisi id qd̃ est rõ mouẽdi. adhuc eẽt ma-
gis attribuẽdũ sb̃e ⁊ nature que est principiũ princi-
pale respectu mot⁹ q̄ ipsis accidẽtibᵘˢ que se habent
ut organa sb̃e uel nature. ⁊ qꝛ hoc intelligimᵘˢ per nũc
ꝙ respectu tpĩa principalr̃ habet rõnem principij et
cause. idõ ipsa natura uel sb̃a mobilis magis deberet
dici tale nũc q̄ aliqd̃ accidẽs. ❡ Scdõ est tñ ꝯside-
randũ in motu illud qd̃ per se subicit̃ motui ⁊ ꝙ per
se mouet̃. hoc aũt nõ est accidẽs sed sb̃a. qꝛ ut sepius
replicauimᵘˢ nõ põt per se moueri qd̃ nõ habet per se
esse. moueri enĩ in alio semp est per accidẽs. ⁊ qꝛ hoc
est nũc aliq̄d per se fluẽs uel aliq̄d per se sb̃m fluxui.
qꝛ hoc nõ põt eẽ nisi ipsa sb̃a. ideo nũc est idẽ realiter
ꝙ ipsa sb̃a primi mobilis. ❡ Tertia etiã rõ de facili
soluet̃. Nã cũ dicit̃ ꝙ si accñs fundaret̃ in sb̃a mediã
te alio accñte. tũc illd̃ accidẽs est subiectũ alteriᵘˢ acci
dẽtis. Si color fundat̃ in sb̃a mediãte supficie. supfi
cies erit subiectũ coloris ⁊ erit illud qd̃ colorat̃. ꝓpt̃
qd̃ videt̃ ꝙ quãtitas sit illud qd̃ primo mouet̃ qꝛ me
diãte quãtitate fundat̃ mot⁹ in sb̃a. dici põt ꝙ hec rõ
nõ ꝯcludit intẽtũ ſ; petit sibi quãdã difficultatẽ solui
Nã si mot⁹ lapidis deorsum inest lapidi mediãte q̄ã
titate. dicemᵘˢ ꝙ hiᵘˢ mot⁹ inest quãtitati mediãte gra
uitate. nõ enĩ quãtitas moueret̃ nãliter deorsum nisi
esset grauitati ꝯiũcta. ⁊ inde est ꝙ cõsiderare quãtita
tem sine qualitate est eã ꝯsiderare ꝓpter motũ. ſ; ꝙ
eã cõsiderat mathematicᵘˢ. mot⁹ ergo inest qualitate
ut mot⁹ lapidis deorsum inest quãtitati lapidis medi
ante grauitate. nullus tñ diceret ꝙ in tali motu gra-
uitas sit illud qd̃ mouetur per se. quare sicut hac via
nõ põt ꝯcludi de grauitate pari rõne nec poterit con
cludi de quãtitate ut dicat̃ ꝙ quãtitas sit illud qd̃ mo
uet̃ per se. nec ualet siq̄s cauillaret ꝙ grauitas nõ fa
ciat hoc qd̃ lapis ⁊ ea que sunt in lapide ꝙ moueant̃.
sed facit ꝙ moueant̃ nãliter. qꝛ ꝙ nõ mouet̃ violẽter
ut satis põt patere per phm̃ in liᵒ de ce. ⁊ mũ. q̄ ergo
facit ad hoc ꝙ aliq̄d nãliter moueat̃ facit ꝙ moueat̃
simpliciter ſ; quãtitatẽ enĩ nature nec mouetur graue
sursuʒ nec deorsum. qualitas ergo in grauibᵘˢ ⁊ leuibᵘˢ
ut in celo ipsa natura celi facit ad hoc qd̃ sit mot⁹ na
turalis: uel facit ꝙ talia moueãtur nãliter ⁊ per conse
quẽs ꝙ moueãtur simpliciter. ſm quãtitatẽ enĩ natu
re mouet̃ graue deorsuʒ ⁊ leue sursum quãtitas plus
ergo facit q̄ qualitas. ergo q̄ltas nihil magis per se
facit ad motum q̄ ipsa quãtitas nec sufficit ꝙ si di-
cat̃ ꝙ quãtitas facit ad quãdã cõmunẽ rõnem mot⁹.
qꝛ nihil est in genere lapidis ꝙ nõ est in aliqua spẽ. nul
lus est enim mot⁹ cõmunis uel nullus est motus qui

nõ sit nãlis uel violẽtus.uel alio mõ mixt⁹ quoꝝ mo tuũ nõ potim⁹ sufficiẽter assignare rõnẽ ex pte quãti tatis.celũ eni ex pte quãtitatis sue nõ plꝰ hꝫ ꝙ moue atur ad oriẽtẽ ꝙ̃ ad occidẽtẽ:uel ꝙ̃ ad meridiẽ uel se ptẽtrionẽ. opꝫ ergo hoc reducere in aliqð aliud prin cipiũ. ꝙ principiũ si sit qualitas nõ dicem⁹ ꝙ moueat per se qꝛ nõ hꝫ per se ẽe. ⁊ qꝛ qualitas magis facit ad talẽ motũ ut grauitas ad motũ lapidis deorsũ ꝙ̃ quã titas.si quãtitas nullo mõ faciat.ſꝫ qꝛ grauitas magis fac.si ḡ in tali motu nõ possum⁹ dicẽ ꝙ grauitas mo ueat per se nec ꝙ sit per se ſbm mot⁹ pari rõne nõ po terim⁹ hoc enũciare de quãtitate. rõ nõ ꝯcludit intẽ tũ.ſꝫ petit sibi quãdã difficultatẽ solui. videlꝫ quare nõ dĩ quãtitas per se moueri. cũ motus īsit ſbe me diãte quantitate. sicut dĩ supficies per se colorari.qꝛ color inest corpori mediãte supficie.dicemus ergo ꝙ ad per se moueri ⁊ ad ẽe per se ſbm mot⁹ requiritur nõ moueri in alio. Nã ut dicebam⁹ etiã ipsi hoĩ qui hꝫ per se ẽe cõpetit moueri per accñs si mouea tur in naui.mot⁹ ergo in ſbo per se plus reqrit ẽe per se et nõ ẽe in alio ꝙ̃ requirãt alia accñtia.ppter qð si con cedim⁹ aliquo mõ de supficie ꝙ per se coloret nõ aũt ſm nature cursũ. ꝯcedemus de aliquo accñte ꝙ per se moueat. ~~simplr~~ tñ per se subiicı alicui accñti nõ at tribuit nisi ſbe.ppter qð sequẽdo opinionẽ ei⁹ cete re tales ꝓpositiões.videlꝫ ꝙ supficies per se colorat exponẽde ẽẽnt tanꝙ̃ nõ ꝓprie dicte.dicemus itaqꝫ ꝙ oĩa accñtia sũt in ſba. ſꝫ ſba nõ est in alio tanꝙ̃ accñs in ſbo. possunt ergo accñtia ẽẽ rõ quare ſba moueat sed nunꝙ̃ per se mouent. Substãtia itaqꝫ est illud qð mouet per se:cetera aũt mouent per accñs qꝛ moue tur mota ſba ſm quẽ modũ loquit phs in thopicis. ꝙ ~~mouẽtib⁹~~ nobis mouent omnia que sunt in nobis. ¶ Quarta aũt rõ hꝫ eãdẽ difficultatẽ cũ hac tertia. Nã ꝙ̃tũcũqꝫ quãtitas insit pri⁹ ſbe ꝙ̃ mot⁹.lꝫ ex hoc possit argui ꝙ quãtitas aliquo mõ sit ratio quare ſba moueat.nõ tñ ex hoc ꝯcludi poterit ꝙ quãtitas sit il lud qð per se mouet. ⁊ qꝛ hoc dicim⁹ ẽẽ nũc tpis illð qð fluit per se ⁊ qð per se mouet ⁊ per sui fluxũ cãt tẽ pus. hoc aũt nõ erit nisi ſba.iõ ſba pmi mobilis re aliter est idẽ qð nũc tpis sicut mot⁹ pmi mobilis est idẽ realiter qð tps. ¶ Quinta etiã rõ nõ hꝫ difficul tatẽ. Nã cũ dĩ ꝙ põt moueri sine ſba ut pꝫ in sacra mẽto altaris.dicem⁹ ꝙ ubi loqmur ſm nature cursũ nõ est ad miraculũ recurrẽdũ. ppter formã tñ argu mẽti dicem⁹ ꝙ si quãtitas panis separet a ſba ⁊ nõ re maneret in illa quãtitate grauitas . qꝛ quãtitati vnde quãtitas est nõ cõpetit nec grauitas nec leuitas.talis quãtitas nõ moueret nãliter ⁊ per ꝯñs nõ moueret violẽter.qꝛ mot⁹ violẽtus ꝓsupponit motũ nãlem.ꝙ ergo in quãtitate panis remanet grauitas hoc est mi raculosũ qꝛ miraculose datum est quãtitati ꝙ possit per se ẽẽ ⁊ per ꝯñs miracłose datũ est ei ꝙ possit ac cidẽtib⁹ subsistere. arguit ergo ꝙ quãtitas possit sic miraculose mouert.ſꝫ ex hoc nõ arguit siue cõcludit ꝙ quãtitas sit magis id qð subiicit motui ꝙ̃ ſba. uel possum⁹ dicere ꝙ rõ nõ ꝯcludit ītẽtũ.uel nõ est ad ꝓ positũ. Nã tota questio est utrũ quãtitas sit illud qð per se mouet ⁊ qð per se fluit.patet aũt nõ cũ nõ ha beat per se ẽẽ.ꝙ si ponat miraculose habẽ per se esse ut in sacramẽto altaris poterit per se moueri.ſꝫ qꝛ nõ est questio nostra utrũ quãtitas possit miraculose per se moueri.sed utrũ nãliter uel questio nostra est utrũ quãtitas in celo sit illud qð per se mouet. ⁊ qꝛ quãti tas celestis nõ est illud qð per se mouet. qꝛ nõ hꝫ per se ẽẽ.hi⁹ quãtitas nõ erit ipm nũc ꝙ fluẽs causat tps sed tale nũc erit ipsa ſba celi. Resumamus ergo qõnẽ ⁊ dicam⁹.ꝙ cũ solũ tria predicamẽta dicãt ipsas res. ſba.quãtitas. ⁊ qualitas.cetera vo ꝓdicamẽta dicãt eit cũstãtias terũ.uel ordinẽ aliquẽ nũc tpis. ꝙ est res aliqua manẽs in toto tpe uel est res aliqua que per se fluẽs causat tps.hi⁹ res uel erit ſba celi uel quãtitas uel qualitas aliq̃ existẽs in celo. quãtitas aũt uel qua litas ꝓprie loquẽdo ẽẽ nõ põt.qꝛ talia nõ per se fluũt erit ergo hi⁹ nũc ipsa celi ſba que mediãtib⁹ accñtib⁹ ut mediãte quãtitate uel mediãte aliquo alio accñte fluit ⁊ per suũ fluxũ causat tps. accñtia ergo ut quãti tas uel qualitas possunt forte ẽẽ rõ motus. Sed nõ possũt ẽẽ id qð per se mouet. ppter qð ⁊ ſba mouet mediãte quãtitate ⁊ ecõuerso.ſꝫ ſba mouet mediãte quãtitate ꝓut quãtitas est alio mõ rõ quare moueat ſba ꝓut dat ei ẽẽ ptibile sine quo ſba moueri nõ pos set.sed quãtitas mouet etiã mediãte ſba.ꝙ̃tum ad id qð per se subiicitur motui.nam quia substantia habet per se ẽẽ ipsa hꝫ per se moueri ⁊ per se subiicit motui cetera nõ mouent qꝛ sũt in ſba. ¶ Aduertẽdũ tñ ꝙ etiã ꝙ̃tum ad rõnẽ mouẽdi.nõ solũ ſba mouet me diãte quãtitate.sed etiã ecõuerso. Nam nõ solũ opꝫ esse partibile ꝙ per se mouet ꝙ dat quãtitas ſbe.sed etiã opꝫ esse alicui⁹ nature.qꝛ si nõ ẽẽt alicuius natu re ꝙ mouet nõ cõpeteret ei motus aliqs nãlis ⁊ per ꝯñs nõ cõpeteret ei aliqs motus.ppter qð nã magis est ꝓa cã mot⁹ ꝙ̃ etiã ipsa quãtitas. ⁊ qꝛ hoc est nunc tpis ꝙ est ꝓprie ⁊ per se principalis cã mot⁹ uel flu xus ⁊ ꝙ per se fluit ~~dicit rẽ licet nõ fũt~~ nisi in ſba ipsa celi.nihil est eni in celo ꝙ habeat hec oĩa nisi ipsa ob iecta celi.oĩa aũt alia sũt in ſba. siue sit esse siue quãti tas siue qualitas siue qðcũqꝫ aliud.oĩa ergo alia non mouent nisi in alio.iõ nõ mouet per se sed per accñs. Substãtia eni est illð qð per se mouet.qua mota mo uent oĩa alia que sũt in ſba. nec ualẽt si diceret ꝙ mã ẽẽt illud in quo sunt oĩa alia. iõ mã est illud qð per se mouet.qꝛ mot⁹ est act⁹ entis ~~in potẽtia~~.mã aũt ſꝫ suã ẽẽntiã nõ est ens.sed est mediũ īter ens ⁊ nihil.nihil eni inuenim⁹ ꝙ sit ens ⁊ qð dicat actũ in quo fũdent oĩa nisi ipaꝫ ſbaꝫ.si eni ipꝫ nũc tpis dicit aliquã vnaꝫ tem ⁊ aliqð vnũ ens per se ſbm motui nõ poterit di cere nisi ipaꝫ ſbam. ¶ Adductis rõnib⁹ ex pte ipsi⁹ ſbe tã ꝯsiderate ſm se: ꝙ̃ accepte ꝓut in ea fundatur nũc.⁊ etiã ꝯsiderate ꝓut cõpat ad ipsa accñtia ⁊ solu tis difficultatib⁹ circa hanc mãꝫ ꝯtingẽtib⁹.uolumus adducere rõnes ex parte ipsi⁹ ꝑmanẽtie. uolum⁹ eni ꝙ vnã difficultas orit idẽ ueritas declarat. ponit eni difficultas de ipsa ꝑmanẽtia.qꝛ si nũc eui respicit ſbaꝫ ꝑmanẽtẽ.nũc vo tpis ſbam fluxibilẽ nõ vĩ idẽ ẽẽ rea liter hoc ⁊ illud.dicem ~~eni~~ ꝙ nũc tpis nõ põt funda ri nisi in ſba sempiterna.uel in ſba ppetua.⁊ qꝛ oĩs ta lis ſba que hꝫ ẽẽ ppetuũ hꝫ ẽẽ qð mẽsurat euo ⁊ ipsa est idẽ qð nũc eui.iõ nũc tpis ⁊ nũc eui vnã ⁊ eandeꝫ rẽ nominãt.ꝙ aũt nũc tpis nõ possit fũdari nisi in ſba ppetua pꝫ:qꝛ si hoc nõ ẽẽt sequerent tria icõuenietia quoꝝ pmũ ẽẽt ꝙ tps nõ ẽẽt vnũ. scðm ẽẽt ꝙ tẽpus ẽẽt tpale.tertiũ vo ꝙ ẽẽt dĩa tpis sine tpe. si eni nũc tpis fundat in ſba nõ ppetua ſꝫ corruptibili.qꝛ ſꝫ nãe cursũ quoꝝ ſba deperit nõ redeũt eadẽ numero.opꝫ ſm diuersa talia tpalia ꝓõita esse diuersa tpa numero. Scðꝫ icõueniẽs ẽẽt qꝛ tps ẽẽt tpale:qꝛ si ẽẽt in re cor ruptibili corrupta re corrũpet ⁊ tps ẽẽt igit ipm tps q̃ tpale. ¶ Aduertẽdũ tñ ꝙ hoc argumento ꝙ tps sit tpale ꝯ hĩe hoc pro icõueniẽti vno mõ est argumẽ tũ bonũ.alio mõ malũ. Nã si cõpem⁹ tps ad agẽs nã le cũ hi⁹ agẽs ꝓsupponat tps.tale agẽs agat in tpe si

posset corrumpere tp̄s faceret hoc in tpe. postq̄ ergo desineret eē tēpus posset dici q̄ eēt tēpus sm̄ cōparatione ad agēs supnāle q̄ in sua actiōe nō presuponit tp̄s pōt tp̄s desinere eē. tēpus ergo sm̄ nature cursuz nō est tpale. uel ex hijs que videm⁹ ex sensibilib⁹ nō apparet nobis q̄ aliqñ deficere debeat. q̄ aūt tale est de necessitate fundat in sb̄a ppetua. Siue aūt scim⁹ q̄ tp̄s deficiat hoc nō est ex sensibilib⁹: sz ex re uel actiōe diuina. tertio si tp̄s uel nūc tpis nō fundaret in sb̄a perpetua sz in sb̄a tpali esset dr̄ia tpis sine tpe. Nā oīs sb̄a tpalis corrūpit in tpe. Si ergo tp̄s haberet eē in tali sb̄a tp̄s corrūpet in tpe. corrūperet ergo in aliq̄ dr̄ia tpis utputa in tali tpe. eēt ergo illud tp̄s postq̄ nō eēt tp̄s. hoc etiā argumētū referēdū est ad illud qd̄ corrūpit nāliter q2 oē tale corrūpit in tēpore. sm̄ ergo nāe cursuz tp̄s de quo locuti sūt phi. hoc vnū respectu oīuz tpaliū nō est quid tpale. ⁊ est in oī dr̄ia tpis qd̄ eē nō posset si nūc tpis fūdaret in sb̄a tēporali uel corruptibili. opz ergo q̄ fundet in sb̄a perpetua. ⁊ q2 talis sb̄a ppetua est idē qd̄ nūc eui. iō idē est realr̄ nūc eui ⁊ nūc tpis. sb̄a ergo perpetua ut sb̄a celi est idē realr̄ qd̄ nūc eui put est subiecta suo eē qd̄ est ppetuū ⁊ qd̄ nō hz successionē: ⁊ illa eadē sb̄a est idē qd̄ nūc tēporis put subijcit motui. ubi est pri⁹ ⁊ posteri⁹ ⁊ ubi vna pars succedit alteri. ¶ Omnibus hijs enarratis volum⁹ soluere difficultates sumptas ex parte ipsius eē. Nā nūc eui respicit eē uel respicit euū qd̄ fūdat sup eē. nūc vō tpis respicit tp̄s qd̄ fūdatur in motu. sed ɔstat q̄ nūc mēsure cōparat ad mēsurā sicut pūct⁹ ad lineā. vn⁹ aūt ⁊ idē pūct⁹ nō pōt eē termin⁹ diuersarū lineaꝝ. lz posset eē termin⁹ diuersarū ptiū linearū ɔtinuatarū in eadē linea. sed diuersarū linearū idē pūctus eē nō pōt. ergo nec diuersarū mēsurarū erit realr̄ idē nūc. Rursus punct⁹ est aliq̄d intrinsec⁹ linee. ergo ⁊ nūc erit aliq̄d intrinsec⁹ sue mēsure. q̄ ergo duo realr̄ differētia sicut eē ⁊ motus uel euū ⁊ tp̄s habeāt aliq̄d intrinsecū sibi idē realiter nō videt ɔueniēs. Tertio pūctus est in eodē genere cū euo q2 eē mot⁹ nō est in eodē genere cū eē. iō idē nūc realiter in utrisq3 eē nō poterit. q2 tūc illud nunc eēt in genere sb̄e in quo est euū ⁊ eēt in genere quātitatis in quo est tp̄s qd̄ stare non pōt. q2 nihil qd̄ est in p̄dicamēto sb̄e pōt eē in aliquo p̄dicamēto accñtali. ¶ Propter p̄mū ḡ sciēdū q̄ dato q̄ nō possit eē idē punct⁹ respectu diuersarū linearū pmanētiū nec respectu diuersarū linearū fluxibiliū. ⁊ dato q̄ diuerse linee pmanētes nō possint habere eundē punctū nec diuerse linee fluxibiles simul eundez punctū habere possint. dicimus q̄ dato q̄ sic sit q2 forte nō est incōueniēs q̄ sit idē pūctus diuersarū linearū permanentiū. ut pz in duab⁹ lineis faciētib⁹ angulū ⁊ ɔiunctis ad eū dē punctū. sed q̄cquid sit de lineis eiusdē rōnis ut sint ambe permanētes uel ambe fluxibiles. tñ nō est incōueniēs q̄ linea permanens ⁊ fluxibilis q̄ hec nō sūt eiusdē rōnis aliquo mō habeāt vnū ⁊ eundem punctū. ut si punct⁹ motu dimitteret post se uestigiū linee permanētis: tūc vn⁹ ⁊ idē pūctus sic mot⁹ causaret duas lineas cāret eni motū linearē siue lineā fluxibilē ⁊ cāret lineā pmanētē. ⁊ si exēplū hoc est dubium. tñ ad id pro quo dr̄ nō est dubiū q2 eadē sb̄a celi substernit suo motui qui est quidā fluxus ⁊ suo eē qd̄ est quid pmanēs. ⁊ p̄mo mō accepta est nūc tēporis. scd̄o modo cōsiderata est nūc eui. Si ergo eēnt duo tēpora. ut si essent duo primi celi: oporteret dare tot nūc tēporis realiter differētia quot eēnt tempora ⁊ quot tales celi. sic etiā oportet dare tot nūc eui realr̄ differentia quot sunt eua. quot plura eua uel plura tēpora in eadē re esse nō potest loquēdo de tēpore ut nos loq̄mur. sed ppter tēpus ⁊ euū nō oportet diuersificare realiter ipm nūc in eadē sb̄a celi est eē ⁊ mot⁹ siue est euū ⁊ tēpus. ⁊ per cōsequēs eadē sb̄a celi est nūc tēporis ⁊ nūc eui. ¶ Propter scd̄m sciēdum q̄ nūc tēporis nō cōparat ad tēpus sicut punct⁹ ad lineam. Nā illud qd̄ principaliter ɔtinuat tp̄s nō est aliq̄d intrinsecū ipsi tēpori nec est in eodē genere cū tēpore sicut pūct⁹ in eodē genere cū linea. poterit ergo nūc tpis esse idē realr̄ qd̄ nūc eui. q2 nūc temporis nō est aliq̄d intrinsecū tēpori nec est in eodē genere cū tēpore. q2 mobile nō est in eodē genere cū motu. ppt̄ qd̄ soluta est etiā difficultas tertia. posset eni in oīb⁹ hijs sic formari rō. illud qd̄ fūdat in eadē sb̄a cū ipso euo: uel cū ipso tēpore esse habet idē nūc cū eo. sed tēpus fundat in eadē sb̄a celi in quo fundat eē siue euū. ergo habet idē nūc qd̄ euū. ipsa eniz sb̄a celi erit idē realiter qd̄ hoc nūc ⁊ illud. ¶ Aduertēdū tñ q̄ fundamētū ipsius tēporis possum⁹ accipe uel tanq̄ aliquid nō realiter differēs ⁊ sic fundat in sb̄a primi mobilis que per se subijcit motui. sic etiā ⁊ de euo eēt distinguēdū. fūdamētū ergo tā eui q̄ tēporis realiter differēs ab euo cū tpe est idē qd̄ nūc eui ⁊ nūc temporis ⁊ est ipa sb̄a celi. qd̄ ergo dictū est de suba celi q̄ est idē qd̄ nūc eui ⁊ nūc tēporis aliter tñ ⁊ alit. q2 est nūc eui ut subijcit ipsi eē qd̄ mēsurat euo est aūt nūc tēporis put subijcit motui qui mēsurat tpe. intelligēduz est de sb̄a cuiuslibet euiterni: siue cuiuslibet angeli ipsa eniz sb̄a euitni put hz eē est idē qd̄ nūc eui. sed put subijcitur uarijs operatiōib⁹ erit idē qd̄ nūc tēporis. Sicut eni per se moueri localr̄ nō est nisi sube q2 hz per se eē. alia aūt que sūt in suba pōt eē rō q̄re sb̄a per se moueat ipa aūt p se mouent. sic ea que sūt in sb̄a euiterni pōt eē rō q̄re suba euiterni dicat moueri sm̄ opationes uarias. tñ est magis ppria locutio q̄ ipsa suba per se sic mouet q̄ qd̄ ea que sūt in suba. ut eni in talibus reseruat rō mot⁹ per se nō sūt referenda nisi ad ipsaz subaz q2 nō cōpetit alicui per se moueri qd̄ non hz per se eē q̄ tūcūq3 eni opatio insit angelo mediāte virtute. tñ si uolum⁹ scire q̄d est illud qd̄ per se uariatur. dicem⁹ q̄ est ipsa suba que hz per se eē. ipsa autē virtus est organū quare cōpetat sube talis uariatio. Ire eni ab hoc in hoc: ⁊ transire ab vna opatione in alia nō poterit per se cōpetere nisi ei qd̄ hz per se eē. id aūt qd̄ nō hz per se eē nō transit ab hoc in hoc. nisi q2 trāsit ad illud in quo quiescit. ppter qd̄ ergo bñ dictuz est q̄ id qd̄ est in sb̄a nō per se mouet. tñ poterit eē rō quare hoc cōpetat. Nā id qd̄ est in suba ⁊ si uariat: uariat in alio: uariari autē in alio: est uariari per accñs. ipsa ergo suba euiterni erit ⁊ nūc tēporis ⁊ nūc eui. Et ut meli⁹ pateat qd̄ dicit. dicem⁹ q̄ agere ⁊ pati est ppriū sube. sed si in substātia ut potētia actiua per quā agat. Sicut in igne est calor per quē calefaē huius calor nō agit. Sed est rō agēdi. ⁊ sic pprie loquēdo. virt⁹ actiui nō agit. sz est ratio agēdi. sic virt⁹ passiua nō patit sed est rō patiēdi. cōpetit eni substātie agere ⁊ pati. ⁊ si quodā ordine hoc fiat. ut q̄ vnū accidēs recipiat in suba mediāte alio. uel q̄ suba trāsmutet ab vno accñte in aliud mediāte aliquo priori accñte. illud accñs erit rō quare fiat. ipsa tñ suba per se loquēdo per se trāsmutat. ideo ppriū est sube ut supra diximus per sui trāsmutationez per se cū sit vna ⁊ eadē numero cōtraria suscipe. sed siqs cōtēdat oino affirmās q̄ si accñs recipiat in substantia mediāte alio accidēte. illud aliud accñs ⁊ est subiectū posterioris

τ cōpetit ci alterari τ trāsmutari fm tale accñs. Dicemus magis ɔcedendū esse ꝙ vnū accñs alteri accñti sbycīat ꝙ ꝙ accñs ƀʒ aliō accñs trāsmutat: tñ neutrū est oino ꝑpriie dictū. ꝙ si utrūqꝫ ɔcedam⁹ dicem⁹ ꝙ s. subyci τ trāsmutari principalr⁹ cōpetit ipsi sbe. τ si cōpetit accñtib⁹. hoc est inq̄tuʒ sūt organa subaꝝ. τ qꝛ nūc tpis nō dicit qōlibet trāsmutatū. ſʒ dicit trāsmutatū pncipalr. iō ut dixim⁹ ipsi sube est hoc attribuēdū: nō aūt alicui accñti: ul alicui aliȷ ꝙ in suba hʒ eē. id eni qō pncipalr subȳcit motui est ipsa sba. scōo tñ dño ɔcedēte aliq̄ hic dimissa poterim⁹ disputare.

Ad primū dicendum ꝙ uariabile uel iuariabile: uel corporale τ incorporale si sumant respectu eiusdē opʒ ꝙ realr differāt. nō eni pōt eē ꝙ eadē suba fm nāe cursū respectu eē sit corporalis τ incorporalis. sed respectu diuersorum nō est icōueniēs. eadē eni suba angeli est iuariabilis q̄tū ad eē τ uariabilis q̄tū ad opatiōes. ℂ Ad 2m dicēdū: ꝙ nō est ueꝝ ꝙ sic se hēat sbʒ ad sbʒ sic se hʒ qō ē in sbo ad id qō ē in sbo. qꝛ in eodē sbo ut in eadē sba ~~angeli~~ pōt fundari eē τ mot⁹. nō ergo se hʒ nūc eui ad nūc tpis sicut euū ad tps. uel sic eē ad motū. τ maxime qꝛ nūc tpis dicit radicalē sbm mot⁹ ꝙ est pncipalis cā mot⁹. hoc aūt est ipa nā τ ipa suba. ab illa eni est ichoādū. τ illa in euiternis q̄tū ad opatiōes uariꝰ oꝫ eē nūc tpis tm. q̄tuʒ aūt ad ipm eē cui substernit oꝫ eē nūc eui. ℂ Ad 3m dicēdū: ꝙ nūc tpis nō fūdat in ipso q̄to nec est ipsa quātitas. ut est ꝑ hita manifestū. ℂ Ad 4m dōʒ: ꝙ sublato tpe τ nūc tpis adhuc pōt remanē euū τ nūc eui. sed hoc nō est qꝛ realr differāt nūc tpis τ nūc eui. ſʒ hoc est ꝑpt aliā τ aliaʒ hitudinē. poterit eni ɔtingere ꝙ in ipsa sba celi remaneat actualis hitudo ad eē sublata actuali hitudine ad motū. quo posito eadē sba celi que mota dicebatur nūc tpis. nō mota nō mereꝛ dici hꝰ nunc. ℂ Ad 5m dicēdū: ꝙ diuersoꝝ terminatoꝝ sūt diuersi termini si termi sint q̄si intrinseci τ sint i eodē gñe cū ipsis terminatis. ꝙ si uerū eēt tps nō posset hīe idē nūc realr cū euo. ſʒ ut pʒ per hita nūc tpis est ipsa sba mobilis que nō est in eodē gñe cū tpe. ℂ Ad 6m dōm: ꝙ de eadē re possunt ɔsiderari diuerse scie. nō ergo opʒ ꝙ illō qō ptinet ad ɔsideratione alteri⁹ τ alteri⁹ sciētie fm ꝙ hi⁹ mēsurent alia τ alia mēsura realr uel sit aliud τ aliud realr: ſʒ sufficit ꝙ sit aliud τ aliō ƀʒ rōnē ɔcesso ergo ꝙ sic eēt. videlʒ ꝙ celū fm qō mēsuratur nūc eui ptineret ad ɔsideratione ~~metaphisicam~~ put aūt mēsurat nūc tpis ad phicā. q̄tūcūqꝫ iste scie sint realr diuerse nō oportebit ꝑpter hoc ꝙ celū sic τ sic acceptū sit realr diuersuʒ. τ per hoc pʒ solutio ad. 7. ℂ Ad 8m dicendū: ꝙ nūc tpis manere idē ~~est~~ fm rē nō fm rōneʒ. nūc vō eui manere idē utroqꝫ mō nō facit diffiaʒ realē sed solū fm hitudinē. eadē eni sba euiterni cōpata ad eē manet eadē fm rē τ ƀʒ rōnē. τ dr eē nūc eui cōparata ad motū manet fm rem eadem nō aūt fm rōnem τ dicitur esse nunc tēporis. ideʒ est ergo realiter nunc eui τ nunc temporis.

Septimo querit: Utrū in euo sit successio. τ vr ꝙ sic: qꝛ ubicūqꝫ est dare plura istātia ibi ē dare successionē. in euo est dare plura istātia. ğ τc. ꝑbatio assūpte. Nā si nō eēt in euo dare plura instātia nō posset de⁹ itelligētiā annihilare. qꝛ in vno τ eodē istāti nō posset itelligētia eē τ nō eē. opʒ ergo ibi dare aliud τ aliō instāa τ per ɔñs successionē. ℂ Pꝫ. si in euo nō eēt successio idē eēt ibi futuꝝ eē τ pteritū fuisse. ſʒ de⁹ nō pōt facere angelū nō fuisse: ergo nō posset eū annihilare τ nō posset facere euʒ nō futurū esse. ℂ Pꝫ. qꝛ dicebat ꝙ instās in quo desineret itelligētia esse nō ptinebit ad mēsurā itelligētie. ɔtra id qō facit mutationeʒ uel innoiationē inesse itelligētie ptinet ad mēsurā ipsi⁹ intelligētie. ſʒ cū incipit eē itelligētia nouitas facta fuit circa eē ei⁹. qꝛ hūit eē post nō eē. Rursus si annihilaret τ desineret eē nouitas fieret ibi. utrūqꝫ ergo istāstā illud in quo icipet eē ꝙ illud in quo desineret ptineret ad mēsurā itelligētie. sed hoc nō pōt eē vnū τ idē istās: qꝛ tūc in eodē istāti haberet eē τ nō eē. erit ergo aliud instans hoc τ illud. τ per ɔñs est ibi dare successionē. ℂ Pꝫ. dicebat ꝙ si de⁹ annihilaret angelū hoc eēt in alio instanti respectu tpis. ſʒ ɔtra ꝙ si nullū tps eēt ad hoc posset de⁹ annihilare. opʒ ergo ꝙ hoc sit in alio istāti respectu mēsure āgelice. in ipa ergo mēsura augelica est dare aliō τ aliud istās τ per ɔñs successionē. ℂ Pꝫ. si pri⁹ τ posterius nō iuenireꝛ nisi in tpe uel in tpalibus. circūscripto ergo tpe nulla erit in euo prioritas nec posterioritas. oia ergo euiterna sil' iceperūt τ necesse fuit ea sil' icipe. qꝛ si nō icepissent sil' sicut nec iceperūt. qꝛ quotidie creant noue aie oʒ in ipso euo eē pri⁹ τ posteri⁹. qꝛ nō ē pri⁹ τ posteri⁹ in mēsuratis nisi sit pri⁹ τ posteri⁹ in mēsura. loquēdo de mēsura duratiōis τ maxime de mēsura ꝑpa imo hoc posito sequereꝛ ꝙ de⁹ nō posset annihilare vnū euiternū nisi annihilaret oia euiterna. Naʒ qꝛ in euo nō est successio. iō cū icepit aliqō euiternum esse oportuit oia euiterna incipe eē. pari rōne si desineret aliqō euiternū eē oporteret oia desinere eē. ℂ Pꝫ. eē tpalū mēsurat instāti fluxibili. ~~qꝛ iō est τ iō tale~~ esse ~~mēsurat mēsura fluxibili~~ qꝛ pōt nō eē. cū ergo eē euiterni possit nō eē. qꝛ de⁹ nō pōt annihilare ipm euiternū mēsurabit tale eē mēsura nō fluxibili. cū ğ mēsureꝛ euo erit euū mēsura fluxibilis τ per ɔñs erit in euo successio. ℂ Pꝫ. tps mēsurat operatiōes τ mot⁹ reꝝ tpaliū. ergo euū mēsurabit mot⁹ τ operationes euiternoꝝ. ſʒ in talib⁹ est successio. ergo τc. ℂ Pꝫ. cū icepērit eē angelus in aliquo instāti ~~nō instāti~~ post illud instās potuisset angelū annihilare. quo posito angelus nō durasset qꝛ nō fuisset duratio ei⁹ τ per ɔñs nō fuisset euū. Ad hoc ergo ꝙ sit euū opʒ ꝙ angelus duret τ habeat eē post instās sue creatiōis. sed nō est posterioritas sine successione. ergo τc. ℂ Pꝫ. cōseruatio presupponit creationē. sed ubi est ꝑsuppositio alicui⁹ rei ibi est prioritas τ posterioritas. ergo in ipa ɔseruatiōe eē angeli est assignare prioritatē q̄tum ad creationē: τ posterioritatē q̄tū ad ɔseruationē: τ per ɔñs est ibi assignare successionē. ℂ Pꝫ. fm ansel. ꝑslogion. 20. caᵒ. āgeli nō hñt qō futuꝝ est sicut nec habēt qō preteritū est. ꝙ si uerum est opʒ ꝙ mēsurētur mēsura successiua. ℂ Pꝫ. si angelus haberet totū suū eē sil' oia eēnt ei presentia τ per ɔñs oia cognosceret imo qꝛ opari sequit eē, sicut res se hʒ ad eē ita se habet ad agere. si angelus haberet totū suū eē simul haberet oēs suas opatiōes sil' qō falsum est. est enim in opatiōib⁹ āgeli successio τ per ɔñs est successio in eē ei⁹ τ in euo qō mēsurat suū eē. ℂ Pꝫ. plato in thymē. ait: o dȷ deoꝝ quorū pater τ opifex ego sum nā vīa corruptibilea estis. ſʒ corruptibilia mēsurant mēsura successiua. esse ergo angeloꝝ ꝙ est quid corruptibile mēsurabit mēsura successiua. ℂ Pꝫ. fm auctoreʒ de causis itelligētia pifcat euiterni eternitati τ extēditur fm eam. sed duratio que hʒ extēsionē oportet ꝙ habeat successionē. si eni esse angelicū esset simplex: eēt totū sil. si aūt habeat extēsionē ut innuit auctor de causis. nō est totū simul τ per ɔñs est q̄d successiuū τ

mēsurat mēsura successiua. ¶ Pꝫ. esse est eiusdē rationis in oib⁹ creaturis. qꝛ ois creatura hꝫ eē participatū. ꝙ si eē in aliqbus creatis est ꝯiūctū trāsmutationi uel motui. hoc vi᷑ esse per acciñs ꝗtuꝫ ad ipm̄ eē. igit̄ ipm̄ eē creatū mēsurabit̄ eadeꝫ mēsura ꝗtum ad oēs creaturas. sꝫ hi⁹ eē in reb⁹ corruptibilib⁹ mēsurat̄ mēsura successiua ⁊ mēsurat̄ mēsura fluxibili. In istis itaqꝫ euiternis habebit eē eādem mēsurā. s. successiuā ⁊ fluxibilē. ¶ In ꝯtrariū est ꝙ mēsura oꝫ esse vnigenea mēsurata. ut oꝫ in. 10. meta. sed in eē euiternoꝝ nō est successio cū hi⁹ eē sit simplex ⁊ nō habeat partē ⁊ ptē. ergo nūc in euo qȯ mēsurat eē tale poterit eē successio. ¶ Pꝫ. ſm dio^m. 10. de oi. no. ꝑetates eui sūt antiquū ⁊ iuariabile ſm totū metiri. ſm ꝙ est tale non habet successionem. ergo ⁊c̄.

Rn̄deo dicendū: ꝙ in hac qōne sic ꝓcedem⁹. qꝛ primo ne laborem⁹ in equiuoco circa pri⁹ ⁊ posteri⁹ declarabim⁹ quō in aliq̄ mēsura possit eē pri⁹ ⁊ posteri⁹. ꝓpter qȯ apparebit qualr̄ in euo habeat eē pri⁹ ⁊ posteri⁹. postea adducem⁹ ea que faciūt difficultatē in hac materia ⁊ soluem⁹ illa. tertio adducem⁹ rōnes ad ꝓpositū ostēdētes. ꝙ in euo nō sit successio. ¶ Propter primū sciēdū ꝙ pri⁹ ⁊ posterius in aliq̄ mēsura pōt eē duplr̄. uel in se uel in ordine ad aliud. In ordine eni ad aliud nō est incōueniēs ēt in ipsa eternitate assignare prioritatē ⁊ posterioritatē. hꝫ eni eternitas prioritatē ⁊ posterioritatē respectu oiuꝫ mēsuraꝝ. Est eni de⁹ ante oia ⁊ post oia ista itaqꝫ regnabit in eternū ⁊ ultra. In hiis eni que se hn̄t sicut cā ⁊ cātuꝫ. dato qȯ sint coeua ⁊ sil̄ esse incipiāt. semp cā est cāto prior nā. ut sil̄ suisset ignis ⁊ splēdor nā tn̄ ignis fuisset prior splēdore. ⁊ si mūdus potuisset eē ab eterno ⁊ de⁹ ab eterno ipm̄ fecisset adhuc bn̄ dictū eēt ꝙ de⁹ fuisset an̄ mūdū nō duratiōe sꝫ nā. sic cā est an̄ cātū. ⁊ sicut loqmur ex pte ante sic loquēdū est ex parte post. Nā sicut cā est semp an̄ effectū. ⁊ si icipe rēt sil̄ ca ⁊ effect⁹. nā m̄ pri⁹ intelligerem⁹ fuisse cām ꝙ̄ effectū. sicut dicēdū est ex pte post. qꝛ si simul desineret cā ⁊ effect⁹ pri⁹ itelligeret̄ desinere effect⁹ ꝙ̄ cā. Sicut ergo cā nā est ante suū effectū. sic est post suū effectū. ⁊ sic si mūdus vel creatura fuisset ab eterno adhuc de⁹ fuisset ante mūdū. sic nō obstāte ꝙ creatura vniuersalr̄ nunꝙ̄ desinat eē: bn̄ tn̄ dꝛ ꝙ de⁹ durabit ultra oēꝫ creaturā. ꝓpter qȯ bn̄ dictū est ꝙ de⁹ regnabit in eternū ⁊ ultra ~~oēm creaturā~~ imo in eternitate respectu alteri⁹ mēsure nō solū est pri⁹ ⁊ posteri⁹: ut dicam⁹ ipsaꝫ eternitatē eē ante oia ⁊ post oia. sꝫ ēt qꝛ ipsa eternitas assistit mēsure successiue. ideo de ipso deo eterno ꝑdicam⁹ uerba successiua. dicētes ꝙ de⁹ fuit. de⁹ est. de⁹ erit. qȯ nō aliud sonat ꝙ̄ si diceremus ꝙ de⁹ imot⁹ in se manēs assistit oibus differētiis tꝑis ut de eo possum⁹ dicere ꝙ fuit. est. ⁊ erit. talis eni successio nō est in ipo deo sꝫ ē mēsura successiua cui assistit de⁹. uel est in imaginatiua put hoc mō imaginamur deū. ide est ꝗ ꝙ ipe dio⁹ vidēs nullā talē successionē eē in deo oia hi⁹ tꝑa penotātia successiōeꝫ negat a deo dices de di. no. ca. 5. ꝙ deus neqꝫ erat neqꝫ erit magis aūt neqꝫ est in cōpatiōe igit̄ ad mēsuras alias nō est icōueniens in euo eē ꝑoritatē ⁊ posterioritatē. ut dicam⁹ euū eē an̄ tꝑa ⁊ ꝙ erit post tꝑa. ⁊ sic ⁊ non est incōueniens ꝙ tꝑa denotātia successionē ꝑdicētur de euiterno. ut dicam⁹ ꝙ angel⁹ fuit. est. ⁊ erit. sꝫ quēmodū possim⁹ talia uerba negare ab euiterno. ut dicam⁹ ꝙ angelus nec fuit: nec est: nec erit ꝑteritū enīꝫ ibi succedit presens. ⁊ ꝑsens ꝙ succedit ꝑterito: ⁊ futurū ꝙ succedit ꝑsenti ꝓprie per se loquēdo negant ab eē angelico. uerū est eni ꝙ de⁹ est ⁊ ꝙ angelus est. sed nō est sꝫ esse qȯ succedit ꝑterito qꝛ nō est ſm mēsurā successiuā sed sꝫ ꝑmanētē. nō ꝙ eodē mō cōpetat hoc deo ⁊ angelo. qꝛ eē dei mēsurat̄ mēsura ꝑmanēte simplr̄ ⁊ ſm se. eē āgelicū mēsurat̄ mēsura ꝑmanēte ꝑticipatiōe. nō eni mensurat̄ angelus eternitate simplr̄ sed participata. ¶ Alio aūt mō in mēsura pōt eē successio ⁊ pri⁹ ⁊ posteri⁹ ſm sciꝑam ⁊ hoc multipliciter. qꝛ uel erit ſm rl̄onē realē uel ſm rl̄onē sꝫ rōnez. ꝗtū aūt ad successionē sꝫ totū qȯ hoc mō accipit rl̄o ſm rōnē in euo est successio ꝗtū ad icipe eē ⁊ pōt ibi eē successio ꝗtū ad desinere eē. sꝫ ꝗtū ad successionē sꝫ ptes in q̄ successiōe est q̄dāmō rl̄o realis. in euo nō pōt eē successio. sꝫ talis successio ē in tꝑe in hoc eni est ꝓpriū tꝑis hr̄e in se successionē sꝫ ptes. ut ꝙ vna pars tꝑis succedat alteri sic vna pars mot⁹ succedit alti. sic eni eē successionē in eē āgeli ut ꝙ āgelus per ptes accipiat eē. ut ꝙ pri⁹ accipiat vnā prē sui eē ⁊ postea aliā: sicut mobile pri⁹ peragit vnā partē motus ⁊ postea aliā est ipossibile. sed angelus totū suuꝫ eē accipit sil̄ in principio sue creatiōis. ⁊ si deus uellet ipꝫ annihilare totū suū eē sil̄ ꝑderet. in ipso ergo euo imaginamur successionē nō ꝗtū ad partes sꝫ ꝗtū ad totū. nō ſm rel̄onē realē sed ſm relonem rōnis ⁊ ſm modū intelligēdi. fuit eni ibi successio ꝗtum ad incipere eē: qꝛ cū nihil eēt de esse angeli ante sui creationem in initio sue creatiōis accepit esse sed in tali successiōe nō est rel̄o nisi ſm rōnē: qꝛ entis ad nō ens nō pōt eē realr̄ rel̄o. cū eni dicam⁹ ꝙ in creatiōe angeli ipsi nō eē successit esse nō cōparam⁹ ens ad ens. sꝫ ens ad nō ens. qꝛ cōparam⁹ eē ad nō eē. iter eē aūt ⁊ non eē. siue iter ens ⁊ nō ens nō pōt eē realr̄ respect⁹. In hi⁹ ergo successiōe est ordo prioris ⁊ posterioris nō ſm rē sed ſm rōnē. nō eni eē ad nō eē pōt referri tās ꝙ̄ posteri⁹ ad pri⁹ ſm relationē realē. nec tn̄ dicimus ꝙ nō ita uere sit. qꝛ ꝙ est tale ſm rel̄onē rōnis est nihilomin⁹ uere tale. ut deus dꝛ dn̄s creature ⁊ refert̄ ad creaturā ſm rel̄onē rōnis hoc tn̄ nō obstāte uere dicim⁹ ꝙ est dn̄s. sic ⁊ in ꝓposito. uere angelus habuit esse post nō eē. nō obstāte ꝙ eē ad nō eē ſm rē referri nō pōt. posterioritas ergo ⁊ prioritas ⁊ vniuersalr̄ successio iter eē ⁊ nō esse nō pōt iportare rel̄onē nisi sꝫ rōnē. ⁊ qȯ dictū est de icipe eē itelligēdū est de desinere eē. de⁹ eni creās angelū ⁊ dans ei eē post nō eē nō dedit ei successiue eē ſm ptes. sed dedit ei totū eē simul. sic annihilaret angelū nō accipet ei suū eē successiue ſm ptes sed simul ⁊ totalr̄ desineret angelus eē. ita ꝙ post esse haberet angelus nō esse. sicut ergo in creatiōe fuit eē post nō esse. sic in annihilatiōe eēt nō eē post eē. ⁊ sicut in creatiōe accepit angelus siml̄ totū sui eē in annihilatiōe ꝑderet angelus totū suū eē. ⁊ sic in creatiōe nō fuit eē post nō eē. talis prioritas ⁊ posterioritas nō iportabat rel̄onē nisi ſm rōnē sic in annihilatiōe ubi eēt nō eē post eē talis prioritas ⁊ posterioritas nō iportāret rel̄onē nisi ſm rōneꝫ. in euo ergo successio ſm totalitatē ⁊ ſm prioritatem ⁊ posterioritatē iportarēt relonem ſm rōnē. sed in tꝑe est successio ſm participationē ⁊ ſm prioritatē ⁊ posterioritatē iportātē relationē ſm reꝫ. Nā tꝑs ⁊ motus ⁊ cetera successiua nō hn̄t totū suū eē sil̄. sꝫ semp pars succedit parti. ꝓpter qȯ in talib⁹ est successio sꝫ partialitatem. ~~Rursus cum in talibus pars succedit parti. ꝓpter qȯ in talib⁹~~ est successio ſm partialitatē. Rursus tn̄ in talib⁹ parꝫ succedit parti. ut qꝛ pars posterior succedit parti priori. ut cū futurū succedit preterito. res succedit rei. qꝛ pars prior res quedā erat

⁊ pars posterior siue succedens res quedā est. eo mō quo motꝰ quedā res est. ⁊ quelibet ps motꝰ res quedā dici pōt. Nā loquēdo de motu uere ꝯtinuo quelibet pars motꝰ est motꝰ. ⁊ quelibet pars motꝰ quodāmō est quedā res cū referimꝰ ptē posteriorē motus ad priorē quodāmō referimꝰ rē ad rē. ꝓpt qꝺ quodāmō est ibi relō realis. sed in euiternis cū referimꝰ priꝰ ad posteriꝰ adinuicē. ut cū referimꝰ eē ad nō eē. ut cū dicimꝰ ꝙ angelus per creationē habuit eē post nō eē. per annihilationē vō hēīt nō esse post eē. nullo mō referimꝰ rē ad rē sȝ rē ad nō rez uel ens ad nihil. nullo ergo mō in tali ꝑoritate ⁊ posterioritate possȝ realis relō iportari. sed in tpe iter ptes ꝑores ⁊ posteriores est quodāmō relō realis. dicimꝰ aūt quodāmō qꝛ nō ita hñt eē ptes successiuoꝝ sicut pmanētiū. nec ita posset eē realis relō iter duas ptes matꝰ sibi īuicē succedētes sicut iter duas ptes permanētes. qꝛ nec ita sūt res due ptes motꝰ ſm ꝙ sūt duo aliꝗ permanētia. ¶ Scōm hoc ergo dicemꝰ ꝙ in tpe ꝓprie dicto est duplex successio ⁊ quelibet ſm actū. tps eni hūit eē post nō esse. ita ꝙ cū nihil eēt de tpe icepit eē tps. habuit aūt tps successionē ꝗtū ad icipe eē. hēbit aūt successionē ꝗtū ad desinere eē qꝛ cessabit motus ꝑmi mobilis ⁊ nō erit āpliꝰ tps hēbit ēt nō eē post eē ⁊ est tertia successio inꝗtuȝ tps sȝ vnā ptē eē desinit ⁊ ſm aliā eē icipit. In primis aūt duabꝰ successioibꝰ est relō solū ſm rōnez que est rlō entis ad nō ens uel nō entis ad ens. In tertia aūt successiōe ē ꝗdānō relatio ſm rē que est quodāmō entis. Si aūt has tres successiōes. quarū vna est totalr icipe eē. alia totaliter desinere. tertia sȝ vnā ptē icipe ⁊ ſm aliā desinere. uolumꝰ cōpare ad euū: dicemꝰ ꝙ prima successio cōpetit euo ⁊ ſm actū ⁊ ſm potētiā. Scōa vō cōpetit ei nō ſm actū sȝ ſm potētiā. Tertia aūt nō cōpetit euo nec ſm actū nec ſm potētiā. qꝛ ipossibile est in euo talē successionē eē. in euo eni fuit prima successio. nō solū ſm potētiā sȝ ēt ſm actū. qꝛ sicut angelus per creationē post dino nō eē icepit eē. sic euū qꝺ est idē realr qꝺ eē euitni icepit eē post nō eē. Scōa aūt successio que sumit respectu desinere eē simplr. nō est nec erit in euo actu qꝛ nunꝗ euiterna desinent esse. est tamen in euo ſm potentiā. qꝛ pōt deꝰ euiterna annihilare ⁊ hoc mō possūt euiterna desinere eē. Tertia aūt successio est que nec est sȝ icipe eē simplr nec ſm desinere sȝ solū ſm ptē ꝓut aliꝗd ꝗtuȝ ad vnā ptē eē desinit ꝗtū ad aliā eē icipit: in euo nec est ſm potētiā nec ſm actū. nō eni hoc mō pōt euū icipe ⁊ desinere esse. nec obuiat ꝙ diximꝰ in qōnibꝰ nrīs de quolibet. utrū deꝰ posset pluꝭ angeloꝝ facere in specie vna. ubi inuenimꝰ ꝙ dando angelo eē ipfectū poterāt fieri plures angeli ſm plura talia ipfecta eē sicut in rebꝰ malibus sūt plura ſm numerū in eadē specie. qꝛ nulla res mālis hȝ oēȝ rōneȝ eēndi ſm suā spēȝ. qꝛ nunꝗ eē vnius rei cōmunicat alteri. eē eni vniꝰ caloris nō cōmūicat alteri. ⁊ si fieret calor sepatꝰ hñs oem rōneȝ caloris eē illiꝰ caloris nō cōmunicaret alteri. si ent eēt calor sepatꝰ ⁊ calor in mā. calor sepatꝰ hēret eē pfectū. ⁊ calor in mā hēret eē ipfectū. nec vnꝗ vnꝰ ⁊ idē calor haberet tale ⁊ tale eē. sic si fierēt angeli plures in eadeȝ specie ꝓpter ipfecta eē. ⁊ fieret angelus hñs ſm suā spāȝ pfectu eē ⁊ hñs oēm rōnē eēndi ſm eē sue spēi. nō ꝓpter hoc eēt successio in eē angeli. qꝛ nunꝗ vnꝰ ⁊ idē angelus acciperet eē per ptes. nec vnꝰ ⁊ idem hēret vno tpe pfectiꝰ eē ꝗ alio. qcꝗd sit ergo de calore qꝛ nō est icōueniēs formas accn̄tales ſm eē quē hñt in mā intēdi ⁊ remitti ⁊ hēre gradus in eē. sȝ hiꝰ gradus nō est incōueniēs formā accn̄talē ſm eē qꝺ hȝ in mā accipe gradū post gradū ⁊ partē post ptē. ⁊ sic successiue pfici in suo eē. in euiternis tn̄ ipossibile est sic successiue ⁊ ſm partē accipe eē. Nā lȝ vnū euiternū possit hēre pfectiꝰ esse ꝗ aliꝺ. nunꝗ tn̄ aliqꝺ euiternū poterit successiue ⁊ per ptes pfici in suo eē. hoc eni suscipiat magis ⁊ minꝰ ⁊ qꝺ successiue ⁊ per ptes ⁊ nō pficiat in esse. cū aūt ita sit ⁊ nulla ſbā accipiat successiue eē. quare eē aliquaꝝ ſbaꝝ nō eē tpaliū ptinet ad mēsura successiuā. eē aūt euiternoꝝ ad mēsurē pmanētē in ꝓsequēdo patebit. ad p̄sens aūt scire sufficiat quō hȝ tres modi successionis comparant ad euum. ¶ Ex hȝs aūt patere possūt opiones circa successionē eui. Nā aliꝗ dixerūt in euo eē successionē cū innouatione. aliꝗ vō dixerūt ibi eē successionē sine impositiōe. aliꝗ aūt negāt ⁊ successionē ⁊ nouationē. quelibet aūt haꝝ opinionū pōt habere itellectum sanū ⁊ prauū. tertia tn̄ opinio quā ad p̄sens tenemꝰ ꝙ in euo nō sit successio nec inouatio magis ꝓprie loquit. quelibet tn̄ ut diximꝰ pōt hēre bonū itellectū ⁊ possūt ad vnū ⁊ idē reduci. Nā positio ponēs ꝙ in euo sit successio cū inouatiōe. si intelligat hoc eē in euo sȝ se ꝙ pars succedat parti. ita ꝙ pars posterior ⁊ noua succedat parti priori ipossibile est talis positio qꝛ eē euitni qꝺ idē est ꝙ euū realr sic partē ⁊ preȝ hēre nō pōt. sed si itelligat ꝗtuȝ ad icipe eē. ꝙ euū sit cū ipo euitno icepit eē post nō eē. ꝓpt qꝺ fuit ibi sic successio. qꝛ fuit eē post nō eē ⁊ fuit ibi inouatio. qꝛ ex hoc ipȝ euiternū dictū est habere nouū esse. Nā hoc eē nouū est ⁊ priꝰ nō fuit sic p̄dictū. positio ueritatē hȝ. est eni hoc mō in euo successio cū inouitate. scōa etiā positio potest hēre ⁊ sanū ⁊ prauū itellectū. Naȝ cū dr ꝙ in euo est successio sine inouitate. Si itelligat hoc de parte post ptē. ut qꝛ euū nō sit totū sil. sed ꝙ habeat successiue ptē post ptē sic ipossibile est euū hēre successionē ⁊ si successiue hēret ipossibile eēt eā hēre sine inouatione. qꝛ semp pars succedēs eēt noua respectu ꝑcedentis. Rursus si itelligat ꝗtū ad icipe eē ēt falsa positio est ꝙ sit ibi successio sine inouatiōe. Nā cū euiternū accepit eē post nō eē poterat dici ꝙ nouū erat eē. Sȝ si itelligat ꝗtuȝ ad desinere eē sic ueritatē hȝ ꝙ est ibi successio sine inouatiōe. ut sit sensus ꝙ est ibi successio in potētia ⁊ nō in actu. pōt eni angelus virtute diuina desinere esse sed nunꝗ desinet ꝓpter qꝺ est successio in potētia. sȝ nunꝗ circa hoc erit ibi nouitas qꝛ nunꝗ ista potētia reducet ad actus. hoc eni dicit inouatio successionē in actū successio ꝙ in potētia nō est cū inouatiōe. Tertia ēt positio negās ab euo successionē ⁊ inouationē posset ēt hēre prauū itellectū. Nā si itelligat ꝙ in euo nō sit successio nec inouatio ꝗtū ad icipe eē. ut ꝙ nō habuit eē post nō eē ⁊ ꝙ hic nō fuit aliꝗ nouitas falsa eēt positio. sȝ itelligat nō ꝗtuȝ ad icipe eē simplr. nec ꝗtū ad desinere eē totalr. sed ꝗtuȝ ad icipe ⁊ desinere eē ſm partē. ut qꝛ vna pars eius icipiat ⁊ alia pars desinat. sic in euo nec est successio nec inouatio. nec est possibile ibi hoc mō talia eē. ꝗtuȝ ergo ad icipe eē simplr aliquo mō ueritatē hȝ positio ꝑma ponēs ibi successionē cū inouatiōe. ꝗtū aūt ad desinere eē totalr aliquo mō ueritatē hȝ positio scōa ponēs ibi successionē sine inouatiōe. ſm hoc eni modū successiōis sed ibi successio in ipso ⁊ innouatio. iō dr ibi eē successio cū inouatiōe. qꝛ nō est inouatio sine actuali successiōe ꝗtū ad tertiū modū successiōis. videlȝ ꝗtuȝ ad icipe ⁊ desinere eē ſm ptem sic ueritatē hȝ positio tertia negās ab euo successionem ⁊ inouationē qꝛ nec successio nec innouatio pōt

hoc mō cē in euo q᷑ vna ꝑs succedat alti. ut q᷑ nouū
succedat ueteri.utrū aūt sit itētio hec ꝑdictaꝝ pōnū.
ut utrū positio ponēs in euo successionē cū inouatio
ne itelligat q̄tuz ad incipe cē simplr. qꝛ uere euū ha-
buit cē post nō cē ꝛ uere fuit ibi q̄dā nouitas. ꝛ utrū
positio ponens ibi successionē sine nouitate itelligat
hoc q̄tuz ad desinere cē totalr. qꝛ pōt euū virtute di
uina desinere esse: nunq̄ tn̄ fiet talis nouitas. qꝛ nunq̄
hi᷒ potētia reducet ad actū: iuestigare nō est pre
sētis speculatiōis. sufficiat aūt ad ꝑsens scire q᷑ ꝑdicte
opiniones possunt aliquo modo ad ueritatē reduci.
¶ Aduertēdū tn̄ ut diximus q᷑ tertia positio negās
ab euo successionē ꝛ inouationē magis ꝓpe loquit̄ q̄
aliq̄ aliaꝝ. Nā cū querimus utrū in euo sit successio.
nō est questio nr̄a utrū euū icepit cē ꝛ utrū hūit esse
post nō cē cui positio ꝑma intinit si debeat aduerita-
tē reduci. nec est questio nr̄a utrū virtute diuina pos
sit euū totalr desinere esse cui initit positio scda si ad
ueritatē reduci debeat. sꝫ questio nr̄a est utrū euū in
seipso successionē hēat qd idē est re qd utruz habeat
partē post ptē successiue. ꝭꝫ quē modū negāda est ab
euo successio ꝛ inouatio. ¶ Postq̄ ne laborem᷒ in
equiuoco distixim᷒ de priori ꝛ posteriori ꝛ de succes
siōe: ꝛ ōndim᷒ quō talia sūt in euo ꝛ quō nō. uolum᷒
exequi de scdo ꝓposito narrādo difficultates isurgē-
tes circa hāc mām ꝛ soluēdo difficultates illas. posu
mus aūt dicē q᷑ negādo ab euo successionē ꝛ inouati
onē mō quo diximus q̄tuz ad ꝑsens spectat tres diffi-
cultates isurgūt. prima est ex possibilitate annihila-
tionis q᷑ virtute diuina euiterna possunt annihilari ꝛ
possunt totalr desinere cē. scda aūt difficultas ꝯsurgit
ex pluralitate mēsuraꝝ. qꝛ nō vr̄ q᷑ alia ꝛ alia mensu-
ra mēsurent opatiōes āgeloꝝ ꝛ coꝝ cē. qꝛ cū maior
sit vnitas in angelis q̄ in istis corpalib᷒. si in istis sen-
sibilib᷒ oīa mēsurant eadē mesura durationis. videt
q᷑ multomagis hoc cē debeat in ipsis euitnis. in istis
eni īferiorib᷒ eadē mēsura videlꝫ tps per se ꝛ primo
mēsurat opatiōes ꝛ mot᷒ istoꝝ īferioꝝ ꝛ mēsurādo
mot᷒ ꝛ opatiōes mēsurat etiā cē eoꝝ. ita q᷑ cē istorū
tpaliū mēsurat tpe accipiēdo mēsurari tpe large. put
aliqd mēsurat mēsura successiua dr̄ mēsurari tpe. Nam
ꝓpe loquēdo esse tpaliū nō mēsurat tpe sed nūc tpis.
igit in istis sēsibilib᷒ vna ꝛ eadē mēsura que mēsurat
mot᷒ ꝛ opatiōes mēsurat ēt cē. multomagis hoc erit
in angelis ubi est maior vnitas. illa ergo eadē mēsura
que mesurat mot᷒: ꝛ opatiōes āgelicas mēsurabit ēt
coꝝ cē ꝭꝫ mot᷒ ꝛ opatiōes angelice mēsurant mēsu
ra successiua. si cū igit cē coꝝ mēsuret euo. vr̄ q᷑ in euo
sit successio. ꝯsurgit itaq̄ quedā difficultas ex plura
litate mēsurarū. qꝛ nō vr̄ q᷑ ibi sit dare plres mēsuras
sed vna ꝛ eadē mēsura que mēsurat mot᷒ ꝛ opatiōes
euiternoꝝ que est mēsura successiua mēsurabit ut vr̄
ꝛ coꝝ cē. Tertia difficultas ꝯsurgit ex oīa iceptiōis
euiternoꝝ. qꝛ cū nō oīa euiterna sīt icepiunt: qꝛ nō sīt
icepit angelus ꝛ aīa: ꝛ qꝛ ꝯtinue de᷒ creat nouas aīas
vr̄ q᷑ hoc cē nō possit sine ꝑori ꝛ posteriori. ꝛ per cō
sequēs sine successiōe. nō eni vr̄ possibile q᷑ vnū euit-
nū sit pri᷒ alio nisi in ipso euo qd est mēsura euiterno-
ruz sit pri᷒ ꝛ posteri᷒. in ipso aūt euo nō pōt cē pri᷒ ꝛ
posteri᷒ nisi euū sit mēsura successiua. ¶ Propt pri-
mā aūt difficultatē sciēdū: q᷑ qꝛ virtute diuina pōt an
gelus ānihilari. iō ex hoc multi moti sūt ut dicāt euū
cē mēsurā successiuā. qꝛ si angelus ānihilaret ꝯstat q᷑
in eodē istāti cēt annihilatio in quo fuit ei᷒ creatio. qꝛ
tūc in eodē istāti cēt ꝛ nō cēt. dꝫ ergo dare aliō ꝛ aliō
istās in ipso euo quoꝝ vnū mēsuret cē euiterni q̄tuz
ad eius creationē. ꝛ aliud qd mēsuret cē ei᷒ q̄tuz ad
nihilationē. utrū aūt oporteat ibi dare plura instātia
q̄ duo nō refert. sufficit aūt q̄tuz ad ꝑsens spectat q᷑
ibi sit dare plura instātia. si ergo in euo est dare plura
instātia. uel erūt plura ꝭm rē uel ~~erūt~~ plura ꝭm rōnē.
ponere aūt in vno ꝛ eodē euo plura istātia ꝭm rē in-
tellect᷒ nō capit. qꝛ nec in ipso tpe loquendo de eo q᷑
primo ꝛ principalr dī nūc siue istās ponim᷒ nisi vnuz
nūc siue istās ꝭm rē. Si ḡ in euo est dare plura istātia
hoc erit ꝭm rōnē. sꝫ ponere in mēsura aliq̄ vnū instās
ꝭm rē duo ꝭm rōnez nō pōt cē sine successiōe. erit ḡ in
euo successio. imaginabimur ḡ ex hoc qd sicut nūc flu
ens aliter ꝛ alr se hn̄s facit tps. sic nūc qd facit euuz
erit alr ꝛ alit se hn̄s ꝛ per ꝯn̄s erit fluēs. q᷑ si nō esset
fluēs sꝫ cēt stās. nō cēt alit ꝛ alr se hn̄s ꝛ per ꝯn̄s cēt
vnū ꝭm rē ꝛ ꝭm rōnez. nō igit est possibile in euo po
nere plura istātia. nisi dicam᷒ q᷑ instās qd facit euū sit
aliter ꝛ alr se hn̄s nūc ꝛ pri᷒. itaq̄ si pluralitas istātiū
in aliq̄ mēsura nō pōt cē sine successiōe. ꝛ in euo opꝫ
ponere plura istātia. qꝛ nō eodē istāti mēsurat euitnū
ꝓut cē icipit ꝛ ꝓut desinit. qꝛ tūc sīl cēt ꝛ nō esset. ex
ipsa possibilitate ~~durationis~~ ꝛ ex eo q᷑ euitna virtute
diuina possūt desinere cē ꝯsurgit hec difficultas q᷑ opꝫ
in euo ponere successionē. nec ualeret siquis daret q᷑
aliud ꝛ aliud instās in quo euiternū creatū annihilat
est aliud ꝛ aliud istās in tpe. qꝛ ut in argumētis mul-
tiplr pbat. circūscripto eni tpe adhuc euiternū pos-
set creari ꝛ annihilari. nec ēt ualeret siqs dicēt q᷑ opꝫ
dare aliud instās in quo euiternū creat ꝛ aliud in quo
annihilat. sꝫ hi᷒ istātia nō ptinet ad ipam mēsurā eui
terni. Nā sicut instās in quo gn̄at ipm tpale ꝛ instās
in quo corrūpit ptinet ad tps qd est mēsura tpaliū. i-
possibile est talia istātia nō ptinē ad ipm tps. ꝛ qꝛ est
aliud ꝛ aliud istās in tpe in quo gn̄at tpale ꝛ in quo
corrūpit. iō in tpe est successio: ita q᷑ istās in quo crea
tur euiternū ꝛ in quo annihilat de necessitate ptinēt
ad ipm euū qd est mēsura euiterni. ꝛ qꝛ est aliō ꝛ aliō
istās hoc ꝛ illud. iō ut vr̄ opꝫ in euo successionem cē.
¶ Sciēdū ergo q᷑ de ipso istāti ꝓut ad ꝓpositū spe
ctat est triplr distinguēdū. Nā aliter loquēdū est de
instāti mēsure pmanētis: ꝛ aliter de instanti mēsure
successiue. Rursus aliter loquendum est de instanti
mensure intrinsece. ꝛ aliter de instāti mensure extrin
sece. tertio alr cōpat instās mēsure successiue ad mē-
surā suā. ¶ Est eni primo aliter loquēdū de instanti
mēsure pmanētis ꝛ successiue. Nā diceret quis ipos-
sibile cē in eodē istāti mēsure successiue aliqd sīl cē ꝛ
nō cē. ut q᷑ in eodē istāti tpis aliqd sīl sit ꝛ nō ~~sit~~ uel
est dubiū ꝛ est difficile declarare quō hoc cē possit. lo
quēdo ergo de istāti mēsure successiue. dubiū est utꝝ
in eodē instāti aliqd possit cē ꝛ nō cē. uł diceret aliqs
hoc cē oīno ipossibile. sꝫ loquēdo de instāti mēsure p
manētis nullū hꝫ dubiū quin in eodē istāti possit ali-
qd cē ꝛ nō cē. nā in vno ꝛ eodē instāti eternitatis est
tot᷒ iste decursus tpis in quo sūt tot uariatiōes. ꝭꝫ esse
ꝛ nō cē. Nā si instās mēsure pmanētis stat ꝛ pseuerat
in suo cē. qs dubitat q᷑ eo sic stāte ꝛ pseuerāte possūt
multe uariatiōes fieri in reb᷒. In ipso eni eternitatis
nūc stāte ꝛ eodē mō se hn̄te ꝛ exn̄te vno ꝛ eodē ꝭꝫ rē
ꝛ ꝭm rōnem fiūt tot uariatiōes in reb᷒. istās mēsure
successiue nunq̄ hꝫ morā: sed semꝑ fluit. iō semꝑ acci
pit aliud ꝛ aliud instās. merito ergo loquēdo de istā-
ti mēsure pmanētis ꝛ successiue nō est dubium q᷑ in
vno ꝛ eodē instāti mēsure pmanētis possūt multe ua
riatiōes ꝯtingere. Rursus ut dicebam᷒ aliter loquē-
dū est de instāti mēsure intrinsece ꝛ extrinsece. Nam

tū dicimus ꝙ in eodē instāti mēsure pmanētis possūt
multe variatiões ꝯtingere. qꝛ ut dicebatur in eodem
instāti eternitatis: ⁊ etiā in eodē instanti eui est totus
iste decursus presentis seculi. nō est hoc ītelligēdū de
instāti mēsure intrinsece ſʒ extrinsece. ꝙ eni in eodeʒ
instāti eui: ⁊ in eodē instāti eternitatis tpalia sibi iuī
cē succedere ⁊ possūt eē ⁊ nō eē. hoc est istās eterni-
tatis ⁊ eui qꝛ cōparant ad ista tpalia sicut aliqd extri
secū ⁊ etiā sicut aliqd extraneū. si eni nūc eui uel etni
tatis eēt in istis tpalib⁹ tanꝙ in ꝓprio ſbo nō posset
tpalia uariari nō possēt desinere eē nisi desineret esse
istās ꝙ poneret in eis eē. opʒ ergo ꝙ illud instās ma-
nēs in quo pōt res successiua eē ⁊ nō eē nō depēdeat
a re successiua. ꝓpt qd hi⁹ instās ptineret ad mēsurā
extrinsecā. ſʒ si cōpem⁹ instās ad mēsurā ꝓpriā ⁊ in-
trinsecā īpossibile est in eodē istāti aliqd eē ⁊ nō esse.
dicem⁹ eni ꝙ si de⁹ nūc esset alb⁹ ⁊ hinc ad mille an-
nos esset niger esset simul alb⁹ ⁊ niger. Nam mēsura
ꝓpria ipsius dei est ipm nūc eternitatis in quo nulla
successio. hi⁹ aūt nūc vnū ⁊ idē simplex existēs cōpre
hendit totū tps ⁊ plusꝙ tps. Si ergo ipsa mēsura ipi
us dei est hi⁹ nūc ⁊ in hi⁹ nūc nō est successio. totū qd
est in illo nūc est simul. ꝙtuʒ ergo ad ipm deū cui⁹ ꝓ-
pria mēsura est ipm tale nūc totū est simul. Dicemus
ergo ꝙ ipsa tpalia cōparant ad tps ad nūc eternita-
tis sed ad tpſ cōparant tanꝙ ad mēsurā ꝓpriā. iō qd
est in vno tpe ⁊ qd est in alio nō est simul in ipsiſ tpali
bus nō est in eodē instāti. ⁊ si dicat ꝙ imo qꝛ totū est
in eodē instāti eternitatis. Dicem⁹ ꝙ instās eternita-
tis nō est mēsura ꝓpria ipsoꝝ tpaliū. in eodē ergo in
stāti eternitatis qd est simplicissimum tpalia īcipiunt
esse ⁊ desinūt eē. nūc tn̄ simul sūt ⁊ nō sūt. qꝛ hi⁹ sitaſ
essendi ⁊ nō eēndi debet accipi ſm mēsurā ꝓpriā nō
ſm nūc eternitatis. Sicut ergo nō totū qd sit in nūc
eternitatis in istis tpalib⁹ sit sil' nō obstāte ꝙ hi⁹ nūc
est oino simplex. qꝛ tale nūc nō est mēsura tpaliū. sic
qcqd est in deo in toto decursu tpis totū est sil'. nō ob
stāte ꝙ hi⁹ decursus tpis nō sit sil' ꝙ hi⁹ decursus tē-
poris qd nō est sil' ⁊ in quo est successio nō est mēsura
ipsius dei. sed ei⁹ mēsura est ipsum nūc eternitatis in
quo ut diximuſ nō est aliqua successio. ꝓpter qd bene
dictū est ꝙ si nūc eēt deus albus: ⁊ hinc ad mille an-
nos eēt niger siml' eēt alb⁹ ⁊ niger. qꝛ qd est in istis tē
poralib⁹ nūc ⁊ p̄ri⁹ ⁊ ſm decursū tpis est in deo totū
siml'. ⁊ ecōuerso: qd est in deo totū sil' est in istis tpali
bus nūc ⁊ p̄ri⁹ ⁊ ſm decursuʒ tpiſ; ꝓpter qd bn̄ dictū
est ꝙ refert referre aliquid ad instās mēsure ꝓprie ⁊
ad instās mēsure nō itrinsece ⁊ nō ꝓprie. in eodē eni
instāti mēsure pmanētis pōt aliqd eē ⁊ nō eē. Sʒ in
eodē instāti mēsure ꝓprie ⁊ intrinsece nō. si eni tpalia
⁊ incipiūt ⁊ desinūt eē in eodē instāti eternitatis. hoc
est qꝛ hi⁹ instās ut dicebam⁹ nō est eoꝝ ꝓpria mensu
ra intrinseca. Tertio aliter cōparat instās mēsure p-
manētis ad suā mēsurā ⁊ instās mēsure successiue. qꝛ
instās mēsure pmanētis est sil' cū sua mēsura. sil' enim
est instāſ eui ⁊ euū. bene eni dr̄ ꝙ totū euū est in instā
ti eui ⁊ ꝙ eternitas in nūc eternitatis. ſʒ mēsura suc-
cessiua nō est sil' cū suo istāti. tps eni nō est cū instāti.
imo nihil tpis est cū instāti. ⁊ si dr̄ tpa eē simul cū in-
stāti h̄ nō est rōne sui nec rōne suaꝝ partiū. sed rōne
ordinis partiū. habēt eni partes tpis ordinē ad ipm
nūc ⁊ copulant ad ipm ita ꝙ hi⁹ nūc pōt dici illud in
quo fundat ordo partiū tpis. ipm tn̄ tps ſm se nō est
in instāti nec etiā ptes tpis sūt in instāti. sed sūt in suc
cessione istātis. tps eni nō est ipm istāſ ſʒ est successio
instātis ⁊ est fluxus ei⁹. iō dictū est ꝙ nūc fluens facit
tēpus sicut nūc stans eternitatē. ¶ Ex hijs aūt pate
re pōt utrū in alio ⁊ alio instāti sit creatio euiterni ⁊
annihilatio ubi tota difficultas prima ꝯsistebat. Dice
mus eni ꝙ loquēdo de instāti ipsi⁹ eui qd est mēsura
ꝓpria ⁊ itrinseca euiterni ſlm est ꝙ in eodē istāti eui-
ternū possit creari ⁊ annihilari uel creet ⁊ annihilet.
⁊ etiā ſlm est ꝙ in alio ⁊ alio istāti eui hoc fiat. ſʒ crea
tio euiterni est in instāti eui. annihilatio aūt ei⁹ nō est
in instāti eui: sed in corruptiōe instātis. Ex tertia er-
go dicta iter nūc eui ⁊ nūc tpis uel iter nūc mēsure p-
manētis ⁊ successiue soluit difficultas ꝓposita. Nam
cū dr̄ ꝙ det instās eui in quo ꝓducit euitnū. ⁊ istās in
quo annihilat: ⁊ ꝙ ista sūt duo istātia sibi succedētia
ꝓpter qd in euo est successio. rn̄debim⁹ ꝙ nō dabim⁹
duo instātia in euo sibi succedētia. nec dabim⁹ ibi suc
cessionē. dabim⁹ eni in euo istās in quo ꝓducit euit-
nū. ſʒ nō dabim⁹ istās in quo annihilet. Dicem⁹ enim
ꝙ euiternū per se loquēdo ⁊ referēdo ipʒ ad mēsurā
ꝓpriā intrinsecā nō pōt annihilari in istāti. ſʒ si anni-
hilabit h⁹ erit in destructiōe istātis ꝙ totū pʒ ex dicta
tertia. Si eni tps eēt sil' cū suo istāti ⁊ eēt totū in suo
istāti. Nā hac hipothesi stāte si cōpet tps ad instās:
istās post corruptionē tpis. cū ḡ positū sit ꝙ tps sit sil'
cū istāti ⁊ sit totū in suo istāti. si eēt instās post corru-
ptioneʒ tpis eēt tps post corruptionē tpis. eēt ḡ tps
postꝙ totalr̄ eēt corruptū tps. ꝙ nō est itelligibile. ḡ
tps se hēt ad istās nō quo dictū est tps nō corrūpe
retur in istāti: sed in corruptiōe instātis. dicem⁹ ergo
ꝙ qꝛ tēpus est mēsura successiua sicut mot⁹ est quid
successiuū. iō sicut mot⁹ semp terminat ad mutatū eē
ita tps semp terminat ad nūc. ita ꝙ semp post tēpus
est nūc. qn̄ ergo finiet mot⁹ p̄mi mobilis erit ibi da
re ultimū mutatū eē. ita ꝙ post totū motū erit illō ul
timū mutatū esse. ita erit ibi dare ultimū nūc tpis. ita
ꝙ post totū tps erit illud ultimū nūc. hoc ergo mo-
do deficiet tps sicut defecit mot⁹. satis ergo pōt cōce
di ꝙ tēpus deficiet in ultimo nūc: sicut mot⁹ defic̄ in
ultimo mutato esse. ⁊ satis pōt ꝯcedi ꝙ ultimū nunc
erit post tēpus totū. sicut ꝯcedit ꝙ ultimū mutatum
eē est post totū motū. qd ideo est qꝛ talia nō sūt simul
sed est ibi successio ⁊ est ibi p̄ri⁹ ⁊ posteri⁹. ꝓpter hi⁹
ergo prioritatē ⁊ posterioritatē cōcedi pōt ꝙ tēpus
esse desinit in instāti: qꝛ erit instās post totū tps. sed si
nō esset ibi successio ⁊ prioritas sed totū tps esset in
suo instāti ⁊ cū suo instāti. nullo modo cōcedi posset
ꝙ tps destrueret in instāti. nec concedi posset ꝙ post
totū tēpus esset instās qꝛ tūc post totū tēpuſ esset tē
pus. si ergo esset instās post totū tēpus cuʒ positū sit
in instāti ⁊ cum instāti eēt tps eēt ꝯsequēs ꝙ eet tps
postꝙ corruptū esset totaliter tps qd ut dicebat non
est intelligibile. hac ergo hipothesi stante posset dari
instās in quo īcipet tēpus: sed nō posset dari instans
tēporiſ in quo desineret tps uel in quo corrūperet tē
pus. corrūpet eni tps hoc posito nō in istāti ſʒ in cor
ruptione instātis. ⁊ qꝛ sic est in ꝓposito de euo respe
ctu sui istātiſ poterim⁹ dare instās in quo incepit euū
⁊ in quo creatū est euiternū. sed nō dabim⁹ aliqd in-
stans eui in quo desinat euū uel in quo annihilet eui-
ternū. loquēdo eni de instāti eui qd est mēsura ꝓpria
⁊ intrinseca euiterni euiternū nō pōt annihilari in in-
stanti sed in annihilatiōe instātis. ex possibilitate er-
go annihilatiōis euiterni nō opʒ dare plura instātia
in euo: nec opʒ ibi ponere successionē nisi successionē
ſm totū ꝓut totū incipit esse ⁊ totū simul pōt desine
re esse. sed successioneʒ ſm partes: ut ꝙ vna pars eui
esse desinat ⁊ alia incipiat. uel successionē ſm istātia.

ut ꝙ sit in euo dare plura instãtia sibi adinuicẽ succedentia est impossibile ponere. Id ergo qđ tertio diximus de instãti mẽsure permanẽtis ⁊ successiue quasi euacuat difficultatẽ ꝓpositã. attñ primũ ⁊ sane dictũ de ipso instãti multũ facit ad elucidationẽ ueritatis. Nã cũ querit utrũ in eodẽ instãti possit esse creatio euiťni ⁊ annihilatio. aut itelligis de instãti tpis aut de istãti eui: aut de istãti eťnitatis. si de istãti eťnitatis in eodẽ istãti icipit euiťnũ ⁊ desinit. Nã anteꝙ icipent eẽ euiterna erat instãs eternitatis. ⁊ qñ eẽ inceperũt erat illud idẽ instãs eternitatis. ⁊ si eẽ desineret esset nihilominꝰ illđ idẽ instãs eternitatis. In illo ergo instãti eternitatis fiunt queciiq fiũt ⁊ desinũt queciiq desinũt. cõprehẽdit eni illud instãs oĩa sᷓ. iõ di. 10. de di no. ꝙ deꝰ est oium euũ ⁊ tpꝰ. eternitas eni q̃ mẽsurat deꝰ ꝯtinet eẽ euũ ⁊ eẽ tpꝰ. si ergo cũ querit utrũ in eodẽ instãti creet ⁊ annihilet euiternũ. si referatur ad instãs eternitatis certũ est ꝙ in eodẽ. Nã si annihilaret euiternũ eẽt annihilatio eiꝰ in illo eodẽ instãti eternitatis in quo fuit eiꝰ creatio. sed si hoc dictũ referat ad instãs ipsius eui nec dicemꝰ ꝙ in eodẽ instãti possit eẽ creatio ⁊ annihilatio euiterni. nec ꝙ in alio ⁊ alio instãti. sꝫ dicemꝰ ꝙ in euo nõ est nisi vnũ instãs creatio ergo euiterni fuit in illo vno instãti. uel fuit in creatiõe illꝰ vniꝰ instãtis. destructio autẽ euiterni nõ esset in instãti eui: sed in destructiõe instãtis. dabimus ergo instãs eui in quo creat euiternũ. sed nõ dabimꝰ instans in quo annihilet. sed dabimus destructionẽ instantis. sed si hoc dictuꝫ referat ad instans temporis si tẽpus est coequeuũ angelis ⁊ si sunt quatuor coequeua sꝫ ꝙ videt dicere beda. sic dabimꝰ aliđ ⁊ aliđ instãs in quo est angeli ꝓductio in quo esset eiꝰ annihilatio si cũ erat tẽpus qñ fuit angelus ꝓductꝰ. ⁊ si esset tẽpus qñ annihilaret in alio ⁊ alio instãti tẽporis posset eẽ eius ꝓductio ⁊ annihilatio. dicimꝰ autẽ ꝙ esse posset in alio ⁊ alio instãti tpis. sed posset hoc esse. si eni nõ esset tẽpus cũ ꝓduceret ⁊ cũ annihilaretur angelus nõ esset in alio ⁊ alio instãti tpis ꝓductio ⁊ annihilatio eius qꝛ nõ esset instans tpis in quo hoc fieret. Rursus si deꝰ ꝓduceret angelũ in instanti annihilatio post instãs esset ~~eui~~. tũc loquẽdũ de productione annihilatiõe angeli quodãmodo sicut loquimur de generatiõe ⁊ corruptiõe. Sꝫ si aqua corrũpatur ⁊ fiat ignis: nõ dabimus instãs in quo ultimo fuit aqua. sed dicemꝰ ꝙ in toto tẽpore precedenti fuit aq̃ in instãti qđ copulat ad illud tẽpus icipit eẽ ignis. sic si angelus nõ duraret nisi per instãs tẽporis: dici posset ꝙ in instãti eẽt eiꝰ creatio. uel in instãti posset dici ꝙ angelus est. ⁊ in toto tpe qđ sequit ad illud instans posset dici ꝙ nõ ~~posset~~ eẽ. sed sᷓm hoc ergo possemꝰ dare instãs tpis in quo primo angelus est. sed nõ possemus dare primo instãs tẽporis in quo primo nõ est qꝛ tũc instans illud annihilatiõis se haberet ad instãs creationis cõsequenter cũ dictũ sit ꝙ angelus nõ duret nisi per instans tẽporis. instantia autẽ in tempore se haberẽt cõsequẽter qđ est impossibile. qꝛ sicut iter quelibet duo puncta in linea cõtinua cadunt infinita puncta: ita ꝙ punctus puncto nõ est cõtinuus nec cõtiguus: nec cõsequenter se habẽs. sic inter duo instãtia in tempore cadũt infinita instantia. ita ꝙ instans instãti nec est cõtinuũ nec cõtiguũ nec consequẽter se habens. diximus autẽ ꝙ hac hipothesi stante ꝙ angelus nõ duraret nisi per instãs temporis quodãmodo esset. eodẽ modo loquẽdũ de creatiõe ⁊ annihilatione angeli sicut loquimur cũ aliqua res corrũpitur ut alia gñet. qꝛ sicut nõ damus ibi duo instantia. vnum in quo ultimo est res que corrũpit. ⁊ aliud in quo primuꝫ est res que generat. sicut in creatiõe ⁊ annihilatione angeli nõ dabimꝰ duo instantia etiã tẽporis. diximus enim esse quodãmodo simile hic ⁊ ibi qꝛ nõ est per oẽm modũ; qꝛ tẽpus per se cõparat ad generabilia ⁊ corruptibilia. est eni per se eoruꝫ mẽsura. sed ad euiterna nõ cõparatur tẽpus ꝓprie sumptũ per se sꝫ per accidẽs. Redeamꝰ ergo ad ꝓpositũ ⁊ dicamꝰ ꝙ si attẽdit distinctio superiꝰ habita: euiternũ põt cõparari ad triplex instãs. videlꝫ ad instãs mẽsure pmanẽtis: ⁊ ad instãs mẽsure successiue. ad instãs autẽ mensure pmanẽtis põt euiternũ cõparari dupliciter. videlicet ad instãs eternitatis qđ est quasi mẽsura extrinseca ipsoꝝ qꝛ nõ dependet ab ipsis euiternis. ⁊ ad nũc eui qđ respõdet euitemis quasi mẽsura intrinseca. respectu qˀ instãtis mẽsure pmanẽtis ~~ex~~trinsece cuius est nũc eternitatis de necessitate in eodẽ nũc est totꝰ defluxus rerũ ⁊ eẽ ⁊ nõ esse eorũ. respectu aũt instantis mẽsure pmanẽtis intrinsece cuiusmodi est nũc eui ipossibile est ꝙ esse ⁊ nõ eẽ euiterni sit in eodẽ instanti: ⁊ ipossibile est ꝙ sit in alio ⁊ alio instanti. sed ut diximꝰ ꝓductio euiterni est instãtis eui annihilatio eiꝰ nõ esset in instãti eui: sed in destructiõe istãtis. Sꝫ si ꝓductio ⁊ annihilatio euiterni cõparet ad instãs mẽsure successiue cõtingeret ꝙ deẽt aliud ⁊ aliud instans tẽporis in quo fuit angelus ꝓductꝰ ⁊ in quo fuit annihilatus. ꝙ ut cõtingat duo requirunt. videlꝫ ꝙ fuit tẽpus qñ fuit angelus ꝓductus ⁊ quãdo fuit annihilatus: ⁊ etiã ꝙ durauerit angelus plus ꝙ instãs tẽporis. Naꝫ si nõ esset tẽpus quãdo crearet angelus nec quãdo annihilaret. nõ esset dare instãs in quo fieret hoc ⁊ illud nisi instans imaginatũ. ⁊ etiaꝫ ut dicebamus. si ꝓduceret angelus ⁊ statim desineret eẽ. ita ꝙ nõ duraret eiꝰ esse nisi per instãs tẽporis nõ esset dare aliud ⁊ aliud instãs tẽporis in quo crearet ⁊ annihilaret angelus. qꝛ instãtia in tpe ut dicebamꝰ consequẽter se habere nõ ~~pot~~. sic ergo dicẽdũ est de creatione ⁊ annihilatione euiternoꝝ ꝓut referunt ad instans eui dãdo suũ euũ cuilibet euiťno. Sꝫ si poneretur euũ in primo euiterno solũ. ⁊ quereret utrũ in eodẽ instãti eui uel in alio ⁊ alio posset eẽ creatio ⁊ annihilatio euiterni. diceremꝰ aliter loquẽdũ esse de primo euiterno ⁊ de aliis euiternis. cõparabit enim hoc posito euũ ad ipm euiternũ sicut sᷓm põneꝫ nostrã cõparat ad qđlibet euiternũ. creatio ergo primi euiterni fuit in istãti eui. annihilatio ṽo eius esset in destructione instãtis. sed hac hipothesi stante alia euiterna possent creari ⁊ annihilari in instãti eui. Si ergo nõ est euũ nisi in primo angelo si materia crearet vnum euiternũ crearet in instãti illiꝰ eui. ⁊ si annihilaret eẽt annihilatũ in eodẽ istãti ipsiꝰ eui ~~quodãmodo~~ ergo duraret illud euiternũ primũ. nõ eẽt in eo nisi vnũ instans eui. qđ instãs cõprehẽderet duratiões aliorum euiternorũ durãte eni primo euiterno sᷓm hanc hipothesim siue crearent: siue annihilarent euiterna hoc semper fieret in instanti sui eui.

¶ Soluta difficultate de possibilitate ãnihilatiõis euiternorũ de leui potest solui difficultas de pluritate mẽsurarũ. Nam cũ dicit ꝙ in istis tẽporalibꝰ eadẽ mẽsura mẽsurat corpꝰ motus ⁊ eorũ esse accipiẽdo mẽsurã large ꝓut quid dicit mẽsurat tpe. uel instãti pñ mẽsurari eadẽ mẽsura. qꝛ taꝫ tẽpus ꝙ nũc eius est mẽsura successiua. licet non eodẽ modo qꝛ tempus est mẽsura successiua. qꝛ est ~~in~~ ipso successio. instanꝫ aũt tẽporis est mẽsura successiua. qꝛ est illud qđ successioni substernit. est autem illud qđ succedit ⁊ fluit: qꝛ nũc fluẽs causat tempus.

videmus enim q motus est quid successiuũ. qz est id qd successiue subsistit. τ qz eadẽ est ꝓportio nunc tpis ad tps que est mobilis ad motũ: sicut tãz mobile q mot᷒ pōt dici qd successiuũ. sic tanũ tps q nũc tẽporis qd successiuũ dici pōt. lz ergo mot᷒ τ opationes tpaliũ mẽsurent tpe. esse vero ipsoruz mensuretur nũc tẽporis. totũ tamẽ quodãmõ mẽsurat eadẽ mẽsura: qz totũ mẽsurat mẽsura successiua. sed quis sic sit in istis tpalibus τ quis sit maior vnitas euitemis eẽ: tñ opatiões euiternoꝝ nõ mẽsurant vna mẽsura: sicut eẽ τ opatiões tpaliũ. qz ꝯtigit ex perfectiõe euiternoꝝ τ imperfectiõe tpaliũ. Nãz qz eẽ tpaliũ nõ est esse eternũ. ideo nõ hz ꝓpriã mẽsurã. eẽ eni tpalium qz est eẽ mobiliter reducit ad mẽsurã tpalẽ τ ad mẽsurã mobilẽ: qz mẽsurat nũc temporis. sed esse euiternorũ: qz est esse eternũ τ est eẽ stabile. ita q ſm nature cursum impossibile est tale esse deficere. Inde est q illud esse nõ pōt habere eandẽ mẽsurã cũ ipsis motibus. sed operatiões angelorũ mensurant tẽpore. qz in eis pluralitas τ successio est. eẽ ergo eorũ mẽsurat euo qz in eo est vnitas τ stabilitas. nõ est itaqz ex simplicitate uel ex vnitate tpalium. q tam esse q opationes ipsorũ reducunt ad eandẽ mẽsuram ~~cũ motu~~. sic etiã si cõparent euiterna ad tẽporalia nõ est ex perfectione ipsorũ. qz alia mẽsura mẽsurat eorũ esse. τ alia eorũ motus τ operatiões. sed magis est ex eoꝝ perfectiõe ut qd habẽt esse eternũ τ esse stabile. iõ eorũ esse habet aliã τ aliã mẽsurã q operationes. Dicim᷒ aũt q si cõparent euiterna ad tẽporalia nõ est ex eorũ imperfectiõe q alia τ alia mẽsura mẽsurat eẽ eoꝝ q opationes. qz si cõparent euiterna ad deum posset hi᷒ assignari causa iperfectio euiternoꝝ. Nã esse dei τ opatio mẽsurat mẽsura pmanẽte. esse autẽ nunc τ opationes tpaliũ mẽsurat mẽsura successiua. euiterna ergo tenẽt modũ mediũ; qz eoꝝ eẽ mẽsurat mensura pmanẽte. opationes vero mẽsura successiua. posteriora ergo sunt euiterna tpalibus. qz non totũ qd est in eis mẽsurat eadẽ mẽsura. videlz successiua τ imperfectiora sunt deo qz nõ totũ qd est in eis mẽsurat mẽsura pmanẽte. qd ergo euiterna ſm aliqd eoꝝ mẽsurant mẽsura pmanẽte. τ ſm aliqd mẽsura successiua. hoc est qz superãt tẽporalia τ deficiũt a deo. ¶ Tertia aũt difficultas sumpta ex diuersitate inceptionis euiternoꝝ si cõsiderent ante dicta de facili soluitur. Nam cũ distinximꝰ de prioritate τ posterioritate. diximus q in euo ſm se q̃tum ad suas partes non erat ꝓoritas τ posterioritas. sz ſm se totũ τ respectu alterius mẽsure nõ est icõueniẽs in euo eẽ ꝓoritatẽ τ posterioritatẽ. Nã euũ cũ nihil de eo pri᷒ eẽt: totũ postea icepit esse. τ si de᷒ uellet euiternũ annihilare euũ illi᷒ euiterni qd nũc totũ est post illi᷒ annihilationẽ nihil de ipso esset. ſm ergo se totũ est ibi aliqs modus prioritatis. τ respectu alteri᷒ mẽsure ibi pōt eẽ prioritas τ posterioritas. pōt enim eẽ prioritas τ posterioritas in euo respectu tpis τ ecõuerso τ in vno euo respectu alteri᷒ eui. potuisset eni de᷒ si uoluisset. fecisset enim tũc aliquo mõ tps τ tñ nõ fuisset euũ. dicimus autez aliquo mõ qz tps ꝓprie nõ pōt esse nisi in corpe perpetuo. corpus aũt ꝑpetuũ sine euo eẽ nõ pōt. qz esse cuiuslibet perpetui mẽsurat euo. Rursus si de᷒ angelos fecit ante mũdũ: sicut aliqui doctores grecorum senserũt. fuit euũ ante tps ꝓprie dictũ. dicim᷒ aũt ante tps ꝓprie dictũ. qz loquẽdo de tpe large nõ fuisset euũ sine tpe. Nam si de᷒ fecisset angelos ante mũdũ in ipsis angelis fuisset euũ q̃tum ad eorũ esse. fuisset etiã in ipsis tps q̃tum ad eorũ operatiões. uerum qz tempus proprie nõ nisi in motu primi mobilis. si de᷒ fecisset angelos ante mũdũ fuisset euũ. nõ tñ fuisset tẽpus ꝓprie sumptũ. qz nõ fuisset mot᷒ alicui᷒ corporis. τ qz dictũ est de inceptiõe; qz potuit aliquo modo euũ ante tps τ ecõuerso: intelligẽdũ est de destructione τ desinere eẽ. qz posset aliquo mõ desinere eẽ euũ ante tps τ ecõuerso. imo ſm rei ueritatem ut nobis reuelatũ est per scripturã sacrã. tps ꝓprie sumptũ cessabit τ nõ cessabit euũ. qz cessabit mot᷒ celi. τ sol τ luna stabũt in habitaculis suis. τ tũc nõ erit amplius tps. loquẽdo de tpe de quo nũc loqmur. qz nõ erit motus celi. potest ergo in euo esse aliquo mõ prioritas τ posterioritas respectu tpis. Rursus in vno euo potest esse prioritas τ posterioritas respectu alterius eui. qz posset de᷒ post creationẽ vni᷒ euiterni creare aliũ euiternũ. euũ ergo ipsius euiterni posteri᷒ creati esset posteri᷒ euo euiterni creati pri᷒. qd si dicat aliquoꝝ ꝓnẽtiũ fuisse nõ esse nisi vnũ euũ q ponitur eẽ in primo euiterno. dicem᷒ qz etiã in sustinẽdo hãc ꝓnem adhuc est uerũ q in vno euo potest eẽ prioritas τ posterioritas respectu alteri᷒ eui. Nam posset de᷒ annihilare primũ euiternũ. quo posito icipet esse euũ in alio euiterno. qz annihilato primo euiterno ſz euiternũ iciperet eẽ primuz euiternũ. euũ ergo primi euiterni ãnihilati fuisset pri᷒. τ euũ q poneret in alio euiterno incipet eẽ posteri᷒. q̃tũcũqz ergo euiterna simul icipiãt nõ arguit in euo ſm se. τ ſm suas ptes esse prius τ posteri᷒. sed arguit q vnũ euũ potuit incipe prius q aliud qd cõcedam᷒. sed ꝓpter talẽ prioritatẽ nõ est cõcedendũ euũ eẽ mẽsuram successiuaz. qz mẽsura successiua nõ dicit q̃libet prioritatem/uel ad mẽsuraz successiuã nõ sufficit quelibet prioritas τ posterioritas. sed prioritas τ posterioritas partis post partẽ facit successiuã mẽsurã. ut ideo tẽpus est successiua mẽsura qz parti priori succedit pars posterior. q si tps totũ simul incipet τ postea totũ simul desineret uel haberet aliã prioritatẽ τ posterioritatẽ dũm non haberet partẽ post partẽ nõ meret dici successiua mẽsura. τ qz hoc in euo est ipossibile ponere. iõ in euo totũ mensurat totũ. nec est ibi possibile ponere q pars succedat pti. vñ aug. 12. de ci. dei ca. 16. imortalitatez angeloꝝ. i. eoꝝ eẽ ꝑpetuũ negat habere preteritũ τ futurũ. dicit eni q imortalitas angelorũ nõ transit in tẽpore ~~nec~~ preterita est quasi iam sit. nec futura quasi nondũ sit. In ipsa eni angelorũ imortalitate. i. in illorũ esse perpetuo. nõ est ibi preteritũ τ futurũ. qz pars ibi nõ succedit parti τ ꝓprie loquendo nõ est ibi successio. ¶ Ostẽso qualiter est distinguẽdũ de priori τ posteriori in euo ne per equiuocationez decipiamur. uolum᷒ adducere rões ad ꝓpositũ ostẽdẽtes q nõ sit in euo successionẽ ponere qd est principale quesitũ τ qd ꝓponebat tertio declarãdũ habet aũt satis hec ueritas si ꝯsiderent prehabita. ad maiorẽ tñ declarationẽ intẽtiõis ~~cõis~~ uolum᷒ ad ꝓpositũ triplicẽ rõnem adducere. ꝓpt qd sciẽdũ q euũ q̃tũ ad p̃sens spectat pōt ad tria cõpari. est eni euũ mẽsura media iter eternitatẽ τ tps. Rursus euũ fundat in eẽ sicut tps in motu ut pz si ꝯsiderent dicta dionysij in. 10. de di. no. euũ ergo uel cõparabit ad eternitatẽ a qua deficit que est mẽsura iferior. uel cõpabit ad tps qd excellit τ supat quo est supior mẽsura. uel cõpabit ad eẽ in quo fũdat ex hijs aũt trib᷒ cõpatiõib᷒ sumunt tres rões ꝯcludẽtes itẽtũ. pma rõ talis. Nã ſm dio^m. 10. de di. no. nõ dio τ absolute igẽita τ vẽ etña scriptura dic etña q̃si dicat q que nõ sũt simplr τ uere etña scriptura dic etña eẽ qz ꝑticipãt aliq̃ ꝯditiões etnitatis. simplr eni

⁊ uere etern⁹ est solus deus. angelis si cōpetit eternitas: hoc est per quādā participationē. euū ergo qḋ dī esse angelor̄ mēsura nihil est aliud ꝙ quedā participatio eternitatis. imo si uolum⁹ ẜm ꝓprietatē uocabuli loq̄ euū idē est qḋ eternitas. eternitas eni ẜʒ vnū modū ethimologiçādi pōt dici q̄si eternitas uel entitas ⁊ euū ab eē dī. euū eni ⁊ eternū ab eē sumpta sūt. entia eni que hn̄t eē eternū uel que hn̄t eē nō mobiliter uel iuariabilr̄ dicunẜ mēsurari euo uel eternitate. imo ẜm quosdā eternū dictū est per sincopā ab euiterno. ⁊ ernitas dicta est per sincopā ab euiternitate ⁊ si bn̄ ꝯsiderenẜ dicta dam. ⁊ dionysij nō distiguūt inter euū ⁊ eternū. qḋ aūt idē significet euū qḋ eternū pʒ per huguitionē qui in diriuatiōib⁹ q̄s facit de suz es est. ait ꝙ ab esse deriuaẜ euū. ⁊ idē ibidē subdit ꝙ eternitas est idē qḋ euū. sʒ lʒ sic sit ⁊ lʒ ernitas ⁊ euū idē significēt: attn̄ penuria uocabuloruʒ hoc fecit: ut eternū acciperẜ ꝓ eternitate simplr̄. ⁊ euū ꝓ eternitate ꝑticipata. Jō de⁹ dī eē etern⁹ q2 mēsuraẜ eternitatē simplr̄. angeli eni dicunẜ mēsurari euo q2 mēsuranẜ eternitate ꝑticipata. uidēdū est ergo que sūt ꝯditiōes eternitatis. uel uidēdū est que sūt ꝯditiōes eui qḋ est idē qḋ ernitas. ⁊ uidēdū est quō euū qḋ est idē ꝙ angelor̄ mēsura uel qḋ est idē qḋ ernitas ꝑticipata participat ꝯditiōes eternitatis simplr̄. Sciēdū est g̃ ꝙ ꝓprietates eternitatis simplr̄. uel ꝓprietates eui qḋ est idē qḋ ernitas simplr̄ ꝯsiderenẜ uerba dionysij. 10. de dī. no. sunt antiquū ⁊ iuariabile totū ẜm totū metiri. ernitas eni simplr̄ dic̄ qḋ antiquū q2 nō potuit icipere esse. dicit iuariabile quia nō potest desinere esse. dicit totū ẜm totū metiri: q2 pars ibi nō succedit pti. ẜʒ eni phm tp̄s nō potuit icipe nec pōt desinere. attn̄ ubi pars succedit pti. sic ergo loquēdū est de tpe ẜm phm. attn̄ ẜm ueritatē ⁊ potuit icipe ⁊ icepit: desinere ⁊ desinet. tp̄s ergo ẜʒ ꝯditiōes tactas in nullo participat ꝯditiōes ernitatis. nec q̄tū ad nō posse icipe eē. nec q̄tū ad nō posse desinere. nec q̄tū ad totū ẜm totū metiri. Euū vo qḋ cōi noie dī eternitas ꝑticipata nō ꝑticipat ꝯditiōes eternitatis q̄tū ad nō posse incipe q2 potuit icipe ⁊ icepit. nec q̄tum ad nō posse desinē q2 ⁊ si nō desinit pōt tn̄ desinere. Si ergo ꝑticipat aliq̄s ꝯditiōes eternitatis ut possit eē eternitas ꝑticipata. dicēdū est ꝙ ei cōpetit totū ẜʒ totū metiri. ẜʒ eni incipe ul̄ desinere forte per se nō faciat diām in mēsura. q2 ẜm quosdā tp̄s potuit nō icipe ⁊ euū etiaʒ qōlibet hor̄ posset desinere. quo posito si tp̄s nunq̄ icepisset ⁊ nunq̄ desineret nō hr̄et eēntialē diāʒ ad seip̄m. attn̄ si tp̄s eēt talis ꝯditiōis ꝙ nō potuisset incipe ⁊ nō posset desinere tp̄s ꝙ poneret eē tale hr̄et eēntialē diāʒ ad tp̄s de quo nūc loquimur. euū ergo ⁊ tp̄s q̄tuʒ ad icipe ⁊ desinere nō deficiūt nisi ẜʒ uoluntatē dei creātis. hoc est eni solū de rōne eternitatis simplr̄ ꝙ ipsa sit necesse eē simplr̄. ut qḋ nec potuit icipe nec pōt desinere. tp̄s aūt ⁊ euū poterūt icipe ⁊ iceperūt ⁊ utrūq3 pōt desinere eē. Si aūt desinit eē tp̄s ⁊ euū. hoc est q2 sic ordinauit sapiētia creatoris. Si g̃ cōpareẜ euū ad ernitatē. uel euū nō est alit eternitas ꝑticipata q̄ tp̄s: uel nō plus ꝑticipat de ꝯditiōibus ei⁹ q̄ tp̄s uel si plus ꝑticiparet q̄ opʒ ponere necesse est qḋ ei cōpetat totū ẜʒ totū metiri. ⁊ q2 idē totū ẜm totū metiri qḋ nō est mēsura successiua ꝓ eo quēdo nō erit euum successiua mēsura. ¶ Scḋa via ad hoc idē sumiẜ si cōpareẜ euū ad tp̄s. Nā ẜm ꝓculū ꝓpōne. 93. oīs eternitas est mēsura eternor̄ ⁊ oē tp̄s tēporaliū. ⁊ hee due mēsure sunt solū in entibus vite ⁊ mot⁹. ꝓbat eni ibi ꝓculus ꝙ nō sūt ibi due mē-

sure entiū uel duratiōis. entiū. s. ⁊ tp̄s. Nā qcq̄d mēsurat duratiōnē alicui⁹ ut idē ꝓculus ait. uel hoc est ẜm partē q2 pars ptē mēsurat. ut q2 mot⁹ nō est tot⁹ simul. sed pars hʒ eē post ptē. ⁊ iō sicut hʒ eē sic mēsuraẜ ⁊ talis mēsura est tp̄s. uel hoc est ẜm totū. ut q2 illud qḋ mēsuraẜ est totū sil̄. ⁊ iō totū mēsurat totuʒ ⁊ talis mēsura est eternitas. ⁊ q2 nō est dare mediū inter mēsurare totū siml̄ ⁊ nō mēsurare totū simul ptē post ptē. iō nulla est mēsura que nō sit tp̄s uel eternitas. sed tn̄ distinguem⁹ de eternitate. q2 est eternitas simplr̄ qua mēsuraẜ de⁹: ⁊ est ernitas que cōi noie dī euū. eēntialis ergo diā iter euum ⁊ tp̄s est q2 tp̄s est mēsura ẜm ptē. euū aūt ẜm totū. imo qcq̄d nō est mēsura ẜm totū sʒ mēsurat ptez post ptē illa mēsura est tp̄s. q2 hec est eēntialis diā cōpletiua tpis qḋ mēsuret ptē post partē. ut pʒ si ꝯsiderenẜ uerba ꝓculi. hoc idē pʒ si ꝯsiderenẜ uerba aug. 2. de ci. dei. ca. 7. ꝙ nullū possit eē tp̄s si nulla eēt creatura cui⁹ mutabilib⁹ motib⁹ ageret. hoc est ergo tp̄s ꝙ agiẜ mutabilibus motibus creature. ⁊ q2 hoc est de rōne mot⁹ ꝙ nō sit totū sil̄ hec est cōpletiua diā tpis qḋ sit mēsura ẜm ptē ⁊ qḋ nō mēsureẜ totū sil̄. euuʒ ergo ⁊ si cōpeẜ ad eternitatē cui⁹ est quedā ꝑticipatio cōpetit ei nō hr̄e successionē. sʒ metiri totū ẜm totū q2 in hoc eternitatē ꝑticipat. ⁊ ēt si cōpeẜ ad tp̄s cōpetit ei hoc idē: q2 in hoc hʒ eēntialē diāʒ ad ip̄m. ul̄ ergo euū est idem qḋ tp̄s si est mēsura successiua ⁊ si est mēsura ẜm ptez uel si eēntialr̄ differt a tpe pʒ ꝙ nō cōpetat ei metiri ẜm ptē ⁊ hr̄e successionē q2 hoc est essentiale tēpori. ¶ Tertia via ad hoc idē sumiẜ ex ipso eē in quo fūdaẜ. possum⁹ aūt distiguere q̄drupl̄x eē. videlʒ eē dei eē euiternor̄: eē tpaliū: ⁊ eē accn̄tiuʒ. ⁊ possumus distinguere triplicē uariabilitatē. videlʒ ẜm exn̄tiaʒ: dispositionē: ⁊ possibilitatē. oēs aūt hee tres uariabilitates possūt cōpetere ipsi eē accn̄tiū. ⁊ potissime cōpetūt ipsi eē accn̄tiū suscipiētiū magis ⁊ min⁹. due autē istar̄ uariationū cōpetūt ipsi eē ibar̄ tpaliū. vna aūt cōpetit ipsi eē euiternor̄. nulla aūt cōpetit ul̄ cōpetere pōt eē diuino. eē aūt accn̄tiū ⁊ potissime accidētiū suscipiētiū magis ⁊ min⁹ pōt uariari ẜm exn̄tiā: dispōneʒ: ⁊ possibilitatē. ẜm exn̄tiā quidē: q2 opʒ in tali esse dare gradū. vna eni ⁊ eadē forma caloris ẜm ꝙ iuenit ibi magis ⁊ min⁹ dispositū dat ei magis ⁊ min⁹ eē calidū. ip̄m g̃ eē caloris ēt ẜm exn̄tiam quā hʒ in ibo suscipit uariationē q2 pōt eē ꝑfectuʒ ⁊ iperfectū. ⁊ si tale eē suscipit uariationē ẜm exn̄tiam quā hʒ: certū est ꝙ suscipit uariationē ẜm dispōnem. q2 pōt eē in mā magis ⁊ min⁹ disposita. ⁊ certū est ꝙ recipit uariationē ẜm possibilitatē. q2 pōt uariari de eē ad nō eē ⁊ ecōuerso. eē aūt ibar̄ corruptibiliū nō hʒ ptē ⁊ partē ẜm exn̄tiā. nec uariaẜ ẜʒ exn̄tiā. q2 formę ibales dāt eē specificū. cūq3 āt uariatiōe facta in tali eē uariaẜ spēs. tale ergo eē in sua exn̄tia uariationē nō suscipit sed est pūctale ⁊ simplex. suscipit tn̄ uariationē ẜm dispōneʒ. q2 pōt esse in materia magis ⁊ min⁹ disposita. ut forma aque cum est in mā frigida est magis mā sibi disposita ⁊ ꝓportiōata q̄ cuʒ est in mā calida. imo posset aq̄ intn̄ calefieri ꝙ resolueret in subtilius corp⁹ ⁊ ulteri⁹ nō eēt aq̄. suscipiūt eni formę ibales magis ⁊ minus nō ẜm se. sed ẜm accidētia eis aduenētia siue adiūcta ẜm que disponitur ut formis stent in materia. ut cū sunt coniūcta accidētibus ꝓpositis uel disponunẜ ut citius deficiant ⁊ corrumpant ut cum sunt coniūcta accidentibus oppositis. suscipit etiaʒ eē substātiar̄ corruptibiliū uariationē ẜʒ possibilitatē ⁊ pōt uariari de eē ad nō eē ⁊ ecōuerso.

esse aūt euiternoꝝ nec ꝭm existentiā: q: nō hn̄t ptes ꝛ partē. nec ꝭm dispōnez q: nō pōt eē in sba magis ꝛ min⁹ suscipit. nō eni sic dicemus de euiternis sicut de sbis corruptibilib⁹. in ipsis eni passio magis fcā abijcit a sba. pōt eni aliq̄ uariatio fieri in istis corruptibilib⁹ per quā disponit̄ q̄d nō eē. sed nihil tale pōt fieri in euiternis. eē ergo illoꝝ nec ꝭm exn̄tiaz nec ꝭm dispositionē variationē suscipit. sꝫ si est ibi aliqs variationis modus: hoc est q: tale eē pōt deficē nō ꝭm nāe cursuz: sꝫ ꝭm subtractionē diuine īfluēt ie. eē aūt diuinuz est oīno a variatiōe remotū. pꝫ itaqꝫ q̄ eē accn̄tiū suscipiētiū magis ꝛ min⁹ hꝫ gradus ꝛ hꝫ ptē ꝛ partē ꝭm exn̄tiā. ꝛ iō ꝭm se in tali eē pōt esse mot⁹ ꝛ ꝭm se tale eē pōt mēsurari tpe. eē aūt sbaꝝ corruptibiliū ꝭꝫ suā exn̄tiaz nō hꝫ gradus: sꝫ est q̄d pōt tale. hꝫ tn̄ gradus ꝭm dispōnez māe in qua existit. iō ipm ꝭm se nō mēsurat̄ mēsura successiua. iō ꝛ si mēsurat̄ mēsura successiua q: mēsurat̄ istāti tpis hoc est per accn̄s q: hꝫ eē mobilr̄ ut est in mā suscipiēte ꝯrias dispositiōes. sꝫ eē euinoꝝ vnū ꝛ idē nō hꝫ gradus. nec ꝭꝫ exn̄tiā nec ꝭm dispōnez. iō nō pōt ibi eē successio ꝭm ptē. ut q̄d vn⁹ gradus succedat alteri sicut in accn̄tib⁹. nec ꝭꝫ dispositionē. ut q̄ dispositio in mā euitni gradati suscipiat cōplemētū. uł q̄ vn⁹ gradus succedat alti. si aūt est ibi aliqs variatiōis modus hoc nō erit ꝭꝫ ptē ꝛ ptez nec q̄tuz ad exn̄tiā nec q̄tuz ad dispōnez. sꝫ solū erit ꝭꝫ totū. put totū pōt icipe eē ꝛ totū define. igit̄ cū nihil mēsuret̄ mēsura successiua ~~nisi~~ q̄d hꝫ partē post ptē si ꝯsideret̄ eē euitni q̄d sup q̄d fundat̄ euū ꝛ q̄d mēsurat̄ euo nō pōt mēsurari mēsura successiua. q: non hꝫ ptē post ptē nec q̄tuz ad exn̄tiā nec q̄tū ad dispositionē. ꝓpt̄ q̄d euū q̄d ē mēsura talis ~~nō~~ ē mēsura successiua: nec ē mēsura ꝭꝫ ptē: sꝫ solū ꝭꝫ totū. nec tn̄ est ita mēsura ꝭꝫ totū sic eternitas. Nā eternitas sic mēsurat eē diuinū q̄ illō eē nō pōt deficē q̄dati nec ꝭꝫ exn̄tiā nec ꝭm dispōnē: ut q̄d deficiat pars post ptē. nec etiā pōt deficē totū sil. sꝫ in eē euiternoꝝ lꝫ nō possit esse defect⁹ ptis post ptē nec ꝭm exn̄tiā nec ꝭm dispōnez sicut in eē accn̄tiū ꝛ in esse sbaꝝ corruptibiliū. pōt tn̄ ibi eē defect⁹ ꝭm totalitatē. q: sic totū illud eē simul icepit: sic totū simul posset deficere. mēsurat̄ ergo eē euinoꝝ mēsura nō successiua. que tn̄ est ualde differens ab eternitate simplr̄ qua mēsurat̄ esse diuinum.

Ad primū dicēdū q̄ in euo nō est dare plura istātia. nec dicem⁹ tn̄ q̄ in eodē instāti cui possit eē creatio euiterni ꝛ annihilatio ei⁹. sꝫ creatio euiterni fuit in istāti cui annihilatio aūt ei⁹ nō poterit eē in istāti sꝫ in destructiōe istātis: ut est ꝓbata diffusi⁹ manifestū. ℭ Ad 2ᵐ dicēdū q̄ in euo ꝯsiderato ꝭꝫ se fuisse ~~preteritū~~ ꝛ futuꝝ eē ~~nō~~ sūt idē nec aliō q: nec est ibi fuisse nec futuru eē sꝫ eē tn̄. attn̄ hi⁹ eē est eē ꝑticipatū. ꝛ iō lꝫ q̄tuz ad eē nihil ibi trāseat in p̄teritū nec expectet̄ in futurū: pōt tn̄ totuz deficē sil ꝛ totū eē ꝛ icipe sil. si aūt est futurū hoc est per cōparationē ad tpa ꝭꝫ rei ueritatē: uel ad tp̄s imaginatū ut iō in tali euo est p̄teritū ꝛ futurū: q: ipm in se nō uariatum assistit tpi p̄terito ꝛ futuro. ꝛ q: hoc est de rōne tpis p̄teriti q̄d ipossibile sit nō fuisse. q̄ eni p̄teritū est ipossibile ē nō fuisse p̄teritū. igit̄ cū dicim⁹ q̄ de⁹ nō pōt facē angelū nō fuisse hoc est rōne tpis p̄teriti q̄ necesse est eē p̄teritū. attn̄ si uellem⁹ ꝓprie loq̄ diceremus q̄ de⁹ facit angelū eē: ꝛ si placeret sibi faceret euū nō eē. attn̄ nō posset facē ipm sil eē ꝛ nō esse. iō si ponis āgelū eē dū est nō pōt nō eē. circūscripto ergo tpe nō dicem⁹ angelū fuisse nec futuꝝ eē sꝫ eē. ꝛ si uerificat̄ q̄ de⁹ nō pōt facē angelū nō fuisse. dicem⁹ q̄ nō posset fieri angelū nō fuisse. hoc est q: nō pōt fieri q̄ angelus nō sit dū est. ꝛ si uerificat̄ q̄ pōt angelus nō futur⁹ eē. hoc est q: pōt angelus post eē hr̄e nō eē. in suo tn̄ eē nō est p̄teritū eē. nec futuruz eē. sed esse. ℭ Ad 3ᵐ dicēdū: q̄ per se loquēdo ꝛ q̄tū ad mēsurā ꝓpriā nō est dare instās in quo itelligētia destruatur. q: si destrueret̄ itelligētia hoc nō est in istāti cui. sꝫ in destructiōe istātis. si ḡ per se loquēdo ꝛ q̄tuz ad mēsurā ꝓpriā eēt dare istās in quo deficeret itelligētia: bn̄ ꝯcluderet argu ᵐ q̄ mēsura illa cui⁹ eēt illō instās per se mēsura eēt euitni. sꝫ nō est dare tale istās. q: ut dixim⁹ loquēdo de istāti cui nō corrūpit̄ euitnū nec pōt corrūpi in instāti sed in destructione instātis. ℭ Ad 4ᵐ dōꝫ: q̄ si nullū eēt tp̄s adhuc posset de⁹ creare ꝛ annihilare euitnū. sꝫ hoc nō eēt in alio ꝛ alio istāti cui. sꝫ creatio euitni eēt in istāti ꝛ ānihilatio ei⁹ in destructiōe istātis. ℭ Ad 5ᵐ dicēdū: q̄ circūscripto oī tpe erit in euo prioritas ꝛ posterioritas. q: nō oia euitna sil̄ iceperūt. sꝫ hi⁹ ꝑoritas ꝛ posterioritas nō erit in ipso euo ꝭm se. sꝫ erit in vno euo per cōparationē ad aliō euū ꝓut supius diffusius est expressum. ℭ Ad 6ᵐ dōm: q̄ eē tpaliū mēsurat̄ mēsura successiua. q: pōt nō eē ꝭm nāe cursū. sꝫ eē euinoꝝ nō mēsurat̄ mēsura fluxibili. q: nō pōt nō eē ꝭm nāe cursū. sꝫ solū ꝭꝫ subtractionē diuine īfluētie. q̄ si q̄rat̄ q̄d hoc faciat ad hoc. q̄d eē alicui⁹ nō ꝑtineat ad mēsurā fluxibilē. dicem⁹ q̄ agēs nāle nō pōt imutare vel tollere eē alicui⁹ nisi ei⁹ ꝭꝫ exn̄tiaz uel ꝭꝫ dispōnē hꝫ gradus ꝛ ptes. q: semꝑ agēs nāle nunq̄ imutat aliq̄d i mutatiōe reali nisi ptē post ptez. ꝛ q: hoc est de rōne tpis q̄ sit mēsura ꝭm ptē. uł hoc est vniuersalr̄ de rōne mēsure successiue iō q̄ nō hꝫ ptē post ptē: nec ꝭꝫ exn̄tiā nec ꝭm dispōnē mēsura successiua ꝓ̄ loquēdo mēsurari nō pōt eē angelicū lꝫ possit deficē per subtractionē diuine īfluētie. attn̄ q: nō pōt deficē ꝭm nāe cursū nō hꝫ ptē; nec ꝭm exn̄tiaz nec ꝭm dispōnez iō nō mēsurat̄ mēsura successiua. ℭ Ad 7ᵐ dōꝫ: q̄ tp̄s per se ꝛ primo mēsurat mot⁹ ꝛ operatiōes. euū tn̄ per se ꝛ ꝑmo mēsurat̄ eē. iō ergo supponit q̄d dꝫ ꝓbare. supponit eni q̄ euū per se ꝛ ꝑmo mēsurat opationes ꝛ mot⁹ sic ꝛ tp̄s ꝛ iō supponit ipm eē mēsurā successiuaꝫ ꝛ tp̄s. si dicat̄ q̄ opꝫ sic eē. q: se hꝫ euū ad euitna sic tp̄s ad tpalia: iō sic tp̄s mēsurat mot⁹ ꝛ opatiōes tpaliū. ita euū mēsurabit mot⁹ ꝛ opatiōes euitnoꝝ. dicem⁹ q̄ istō sic nō est ꝑ oēꝫ modū sic hꝫ eni se euū ad euitna sic tp̄a ad tpalia. q: euū ē mēsura euitnorū sicut tp̄s tpaliū. tn̄ ut dixim⁹ istud sicut nō est per oēꝫ modū. q: tp̄s in tpalib⁹ per se ꝛ ꝑmo mēsurat motū euū aūt in euiternis per se ꝛ ꝑmo mēsurat eē. ℭ Ad 8ᵐ dicendū: q̄ si de⁹ stati post instās creatiōis angelū annihilaret ipꝫ: ita q̄ angelus nō duraret nisi per instās tpis. adhuc fuisset duratio angeli. Nā hoc est in mēsura successiua q̄ mēsura nō est sil̄ cū suo istāti. sed in mēsura ꝑmanēte nō sic est eni talis mēsura tota sil̄ in suo instāti. fuisset ergo euū etiā si angelus non durasset nisi in instanti uel per vnuz instans temporis. ℭ Ad 9ᵐ dicendū: q̄ ꝯseruatio presupponit creationē ꝭꝫ modū itelligēdi. sꝫ nō est necesse q̄ p̄supponat ea ꝭm prioritatē ꝛ posterioritatē duratiōis. si eni angelus fuisset creat⁹ in aliq̄ istāti: ꝛ stati post illō istās fuisset annihilat⁹. uerꝫ fuisset dicē q̄ de⁹ creauit angelum in instanti ꝛ conseruauit ipsum per instans. uel possum⁹ dicere q̄ ibi prius ꝛ posterius nō est nisi ꝭm imaginationē nr̄aꝫ nō q̄ in ipso eē sic angelico aliq̄d decedat uel accedat. uel possum⁹ dicere q̄ creatio ꝛ ꝯseruatio nihil addūt supra euitnū nisi respectū quē-

dũ ad efficiẽtẽ. nec est incõueniẽs ꝙ vnꝰ istoꝝ respectuũ sꝫ vnũ modũ itelligẽdi ꝓcedat aliũ. nec ẽt ẽ icõueniẽs ꝙ vnꝰ istoꝝ respectuũ possit itelligi esse aliquo mõ sine alio. qꝛ ſꝑ ãgelus ꝯseruat in eẽ nõ tñ semper creat. ſꝫ hic nõ arguit successionẽ in ipso eẽ angelico qꝛ semꝑ manet idẽ eẽ angelicũ. ſꝫ solũ arguit aliũ ⁊ aliũ modũ ꝺepẽdẽtie a cã sua ꝓꝑõn. s. eẽ angelicũ aliꝰ ⁊ alr ꝺepẽdeat a cã sua ꝺicat ⁊ creari ⁊ ꝯseruari. ꝙ aũt alij modi ꝺepẽdẽtie ſm quos eẽ euiterni ꝺr creari ⁊ anihilari uel ꝯseruari ſm nãlez itelligẽtiã habẽt quãdã prioritatẽ ⁊ posterioritatẽ adiuicẽ nullum est incõueniẽs. nec ꝓpter hoc in aliquo ꝯtradicit põni nostre. ¶ Ad 10m ꝺicẽdũ: ꝙ angeli in suo eẽ nec hñt pteritionẽ nec futuritionẽ. Ad ꝺictũ autẽ anselmi respõdebimꝰ ꝺãdo itelligere suũ ꝺictũ. vult enĩ ipe ibi ꝓbare ꝙ ꝺeꝰ ẽ ante oĩa etña ⁊ ultra oĩa eterna ⁊ qꝺ ꝺeus solus est simplr eternus. qꝺ triplr ꝓbat. primo qꝛ eẽ alioꝝ euiternoꝝ est ab eẽ ꝺiuino cãtuz. Scꝺo qꝛ tale eẽ est ab eo ꝯseruatũ. Tertio ex eo qꝺ tale eẽ est uarietati cõiũctũ. Nã sicut ꝺeꝰ est ante oĩa qꝛ oĩa sũt ab ipso. ita ꝺeꝰ est post oĩa qꝛ nihil põt esse sine ipso. Nã ut supra ꝺicebamꝰ si mũdus fuisset ab eterno cuz cã sit prior natura effectu adhuc ꝺeus fuisset añ mũdũ qꝛ mũdus fuisset creatꝰ ab ipso. sic q̃tũ cũqꝫ mũdus ꝺuret in ꝑpetuũ ꝺeꝰ est ultra oẽm creaturã. qꝛ sicut oĩs creatura est ab ipo. iꝺ ipse est añ oẽz creaturã. sic qꝛ nulla creatura põt eẽ sine ipso. iꝺ ipse est post oẽm creaturã. iꝺ ait ansel. eoꝺẽ libro. ⁊ ca. añ oĩa es qꝛ anteq̃ fieret tu es ultra ea que finẽ nõ hñt es qꝛ illa sine te nullatenꝰ eẽ possũt. Scꝺo mõ ꝺeꝰ est ultra eẽ euiternoꝝ ⁊ ei magis cõpetit euiternitas q̃ euiternis. qꝛ eẽ euiternoꝝ ꝺe se est ꝺefectibile ⁊ põt itelligi nõ eẽ. ⁊ iꝺ tale eẽ aliquo mõ finit: qꝛ cũ nõ sit nisi per aliud. ⁊ cũ nõ sit nisi ꝯseruet ab alio põt cogitari nõ eẽ. ſꝫ ꝯstat ꝙ illꝺ qꝺ nullo mõ hꝫ finẽ est ultra ea que aliquo mõ hñt finẽ. ꝺeꝰ ergo qui nullo mõ hꝫ finẽ qꝛ nõ põt cogitari nõ eẽ est ultra esse euiternoꝝ qꝺ aliquo mõ hꝫ finẽ. ⁊ qꝺ põt cogitari nõ eẽ. Tertio mõ hoc idẽ ꝓbatur per ansel. ex eo ꝙ eẽ euiternorũ est uarietati ꝯiũctũ. Nã lꝫ tale eẽ in se nõ habeat ꝑteritionẽ ⁊ futuritionẽ est tñ ꝯiũctũ motiꝺibus ⁊ opatiõibꝰ angeloꝝ que futuritionẽ ⁊ ꝑteritionẽ hñt Iꝺ angeli nõ hñt qꝺ preteritũ est nec qꝺ futuꝝ est nõ qꝺ in suo eẽ successionẽ in suis opatiõibꝰ nãlibus. ex hoc ergo nõ arguit ꝙ in euo qꝺ mẽsurat eẽ angeloꝝ sit successio. sed ꝙ sit successio in tpe qꝺ mẽsuratur opatiões eiꝰ. ex hac ẽr tertia via arguit ꝙ ꝺeꝰ sit magis eternꝰ ⁊ ꝙ sit ultra oĩa. qꝛ nullo mõ hꝫ in se futuritionẽ nec ꝑteritionẽ. nec q̃tuz ad sitũ eẽ ꝓpriũ nec q̃tum ad suas itrinsecas opatiões. ¶ Ad 11m ꝺꝺm ꝙ res sicut se hꝫ ad agere ita se hꝫ ad eẽ ⁊ ẽt ecõuerso istud tñ eẽ nõ solũ est eẽ sbale ſꝫ accñtale ut sic ignis se hꝫ ad eẽ calidũ sic se hꝫ ad calefacere. imo si ignis nullã uariationẽ suscipet in eẽ sbali. solũ tñ uariaret in esse calido ꝯñs eẽt ꝙ uariaret in suo agere. Nã ſꝫ ꝙ haberet aliter ⁊ alr eẽ calidũ aliter ⁊ alr calefacẽt. euiternũ ĝ totũ suũ eẽ sbale hꝫ sil. totũ tñ eẽ accñtale nõ hꝫ sil ꝙ ſm qꝺ se ꝯuertit per uolũtatẽ sup aliaz ⁊ aliã spẽz. sicut alr ⁊ alr iformat itellectꝰ eiꝰ ⁊ fit in eo alia ⁊ alia itellectio. ¶ Ad 12m ꝺꝺꝫ: ꝙ oĩj ꝺeoꝝ. s. euiterna sũt corporalia ſm nãz. nõ ꝙ aliqꝺ agẽs nãle ſm nãe cursuz posset ea annihilare uel corrũpe. Sꝫ qꝛ sua nã ꝺerelicta sibi ⁊ substracta ꝺiuina ifluẽtia ꝺeficerẽt ⁊ nõ subsisterẽt. ſꝫ qꝛ sic ꝺeficit totũ sil ꝺeficit. ꝓpter qꝺ nõ oꝫ ꝙ mẽsuret mẽsura successiua. ¶ Ad 13m ꝺicẽdũ: ꝙ itelligẽtia ꝑficiat eternitati ⁊ extẽd. ſm ea nõ qꝛ nõ sit simplex nõ hoc ꝺictũ est ꝙ ꝺuratio itelligẽtie extẽdat ſm successionẽ uel qꝺ habeat ptẽ ⁊ partẽ. ſꝫ iꝺ ꝺr itelligẽtia extẽdi ſm eternitatem. qꝛ q̃tuz ad oĩa sua mẽsurat eternitatẽ participataz sine euo tñ extẽdit ſm ea que ꝑficat ei. aĩa vꝺ nõ extẽdit ſm eternitatẽ loquẽdo ẽt ꝺe eternitate ꝑticipata. qꝛ ꝺeficit ab ea ⁊ nõ ꝑficat ei. ĝ hoc videmur ꝯtradicẽ ꝺictis nr̃is. qꝛ videmur ꝯcedẽ ꝙ opatio angeli mẽsuret eternitate ꝑcipata. ſꝫ ꝺe hoc in sequẽti q̃one patebit. ad ꝑsens aũt ꝯcedat ꝙ hoc mõ itelligẽtia extẽdit ſm eternitatẽ qꝛ ꝑficat ei. nõ qꝛ in suo eẽ habeat ptẽ ⁊ partẽ nec successionẽ. ¶ Ad 14m ꝺicẽdũ: ꝙ si eẽt hẽt mẽsurã ꝓpriã in oĩbꝰ eadẽ mẽsura mẽsuraretur in oĩbꝰ. uerũ qꝛ in aliqbꝰ est q̃si ſꝫ ꝯditionẽ extraneã iꝺ in eis nõ hꝫ mẽsurã ꝓpriaz ſꝫ q̃si extraneã. ꝓpa enĩ ꝯditio sapie est ꝙ illꝺ in quo est faciat qꝺ se hẽat sapiẽter. ⁊ ꝓpa ꝯditio fortitudinis est ꝙ faciat illud in quo ẽ ꝙ se hẽat fortir. ĝ q̃si ꝓpa ꝯditio ipsiꝰ eẽ ẽ ꝙ illꝺ in quo est faciat ꝙ se hẽat euiternalir. uerũtñ hec tꝑalia ꝓpt lõge ꝺistare a ꝑmo pricipio in quo est eẽ per oẽz modũ ſm ꝓpaz rõnẽ. ita ꝙ ipse ꝺeꝰ est ꝑse qui est recipiũt eẽ ualde ꝺistant ab hac ꝯditiõe ut nõ recipiat eẽ euiẽnũ. ſꝫ motꝰ iꝺ eẽ in eis magis trahit ad modũ motus. qꝛ ẽ eẽ ſꝫ nãe cursũ ꝺeficiũt uariabilitate. ꝓpt qꝺ tale eẽ nõ mẽsurat euo qꝺ est mẽsura exñtiũ ⁊ hñtiũ eẽ euitẽni. ſꝫ magis reducit ad mẽsurã successiuã. esse ergo in oĩbꝰ creaturis est aliquo mõ ꝯiũctũ uariatiõi Sꝫ tñ eẽ euiternꝺic est euiterno ꝯiũctũ ſm nãe cursuz ꝺeficiũt uaria est eẽ eternũ. ⁊ nunq̃ ꝺeficiet. ꝓpt qꝺ sua mẽsura est euũ. qꝺ ꝺe eẽ trãsmutabiliũ ꝺicẽ nõ possũnꝰ. esse ergo in oĩbus nõ mẽsuratur eadẽ mẽsura ut supponebat ratio qꝺ quare contingat ⁊ hic ⁊ in solutione principali causam assignauimus.

Octauo querit: Utrũ angelus q̃tũ ad suas opatiões mẽsuret tpe. ⁊ vĩ ꝙ nõ. qꝛ illꝺ qꝺ ꝑcedit tp̃s ⁊ remanet post tp̃s nõ mẽsurat tpe. sed opatiões angeloꝝ ꝑcesserũt tp̃s saltẽ ſm opinionẽ ponẽtiũ angelos fuisse añ mũdũ ꝓductos. uel si nõ ꝑcesserũt poterũt ꝑcedere qꝛ poterũt angeli ante mundũ cognoscere. ¶ Rursus opatiões angeloꝝ remanebũt post tp̃s cessãte motu celi nõ ergo mẽsurant tpe. ¶ P̃. cũ angelus sit quedã lux spũalis est multo virtuosior q̃ lux corporalis. ſꝫ lux corporalis se multiplicat in istãti ut pꝫ per phꝫ in scꝺo ꝺe aĩa. ergo multomagis angelus opabit in instãti. nõ ergo mẽsurabit tpe opatio sua. ¶ P̃. opatio angeli sequit eẽ. qꝛ sic res se hꝫ ad eẽ sic ⁊ ad agẽ. sed eẽ angeli mẽsurat euo ut est per supiꝰ hitũ manifesto. ergo ⁊ eiꝰ opatio mẽsurabit euo. ¶ P̃. angelus põt stare in sua opatiõe q̃tuz placet sibi. qꝛ sic per uolũtatẽ põt stare in illo itelligere siue in illa itellectiõe uel in illa opatiõe q̃diu vult. ſꝫ ut ꝓbat ex quo itelligit aliqꝺ semꝑ vult itelligere illud ⁊ semꝑ vult stare in illa itellectiõe. mẽsurabit ergo sua intellectio mẽsura ꝑmanẽte siue euo. nõ aũt mẽsurabit mensura successiua. qꝛ angelus nunq̃ vult mutari ab opatiõe sua ⁊ per ꝯsequẽs ꝙ nunq̃ mutet pꝫ. Nã phs in scꝺo rhetoricoꝝ. vult ꝙ mutari sit ꝺelectabile qꝛ nã est mutabilis. ſꝫ angeli hñt mẽsuraz inuariabilẽ. nõ est ĝ eis ꝺelectabile mutari nec põt ab eis eẽ uolitũ. ¶ P̃. opatiões ãgeloꝝ nõ sũt motꝰ qꝛ tũc itelligerẽt successiue. ut si itelligerẽt lapidẽ itelligerẽt ptẽ post ptẽ qꝺ fꝫ est. qꝛ talis successio nõ põt eẽ in eoꝝ itelligẽ. imo cuz nõ intelligãt cũ ꝺiscursu in eoꝝ intelligere nõ cadit successio. tale ergo itelligere nõ est motꝰ nec etiã est mutatũ eẽ: qꝛ mutatũ eẽ cũ sint tres motꝰ presup-

ponit motũ. sed q̃ nõ est motꝰ nec mutatũ eẽ. no ptinet ad mẽsurã successiuã nec mẽsurat tpe. hꝰ aũt sũt opatiões angelorum. g̃ ꝛc. ¶ P. ſm auctorẽ de causis itelligẽtia parificat eternitati. q̃a aũt nascit in orizõte eternitatis. sz si ꝯsiderat mẽs illꝰ auctoris. ideo q̃ itelligẽtia parificat etnitati ſm nihil sui mẽsurat tpe. nihil eni est itelligẽtia qd mẽsurat tpe. opatiões ergo nõ trãseũtes sed exñtes in ipsa itelligẽtia tpe mẽsurari nõ poterũt. ¶ P. queret de vna ꝛ eadẽ itelligẽtia opatiõe qua mẽsuret. ꝯstat aũt q̃ nõ mẽsurat tpe. q̃ nõ est successiua nec hz partẽ ꝛ ptẽ. nec ẽt vna ꝛ eadẽ opatio poterit mẽsurari nũc tpis ul' istãti. q̃ talia sũt mẽsura sbe. sed si opatio nõ mẽsuret nec tpe nec istãti ꝯñs est q̃ mẽsuret euo. ¶ P. dicebat q̃ vna ꝛ eadem opatio mẽsurat instãti. ꝯtra: instãti mẽsurat mobile siue illud qd fluit. ut pz per phm. 4. phic. sed opatio nõ est id qd fluit sz magis est ipse fluxꝰ. g̃ nõ mẽsurat istãti. ꝛ ut ꝓbatũ est nõ mẽsurat tpe. nõ igit mẽsurabit mẽsura successiua. ¶ P. tps fundat in ꝑmo motu ꝛ per primũ motũ mẽsurat alios motꝰ. Si ergo opatiões angelorum mensurarent tpe: oporteret q̃ hꝰ tps fundaret in prima opatione angeli; ꝛ per hꝰ opationẽ primã mẽsuraret opatiões alias. sed nõ est dare talẽ ꝑmã opationẽ in ãgelo que sit mẽsura oiuz aliorum uel aliarũ opationũ. ergo nõ est ibi dare tẽpꝰ. Nã ꝛ in istis corp. libꝰ si nõ eẽt dare ꝑmũ motũ qd eẽt cã oium aliorum motuũ nõ eẽt dare tps qd mẽsuraret hꝰ motꝰ. ¶ P. eẽ angeli q̃ntũcũq̃ possit nõ esse q̃ ois creatura pot deficere ab eẽ. attñ q̃ hꝰ eẽ non hz partẽ ꝛ parte. iõ mẽsurat euo. ergo a sili q̃ntũcũq̃ ãgelus possit a sua opatiõe desistere. attñ q̃ illa opatio est simplex ꝛ nõ hz ptẽ ꝛ partẽ cũ tps sit mẽsura mẽsurãs partẽ post ptẽ eiꝰ opatio nõ mẽsurabit tpe sed euo. ¶ P. qd per solã uolũtatẽ subtrahit nõ mẽsurat tpe: q̃ tũc visio dei uel opatio illa qua angeli videt deũ tpe mẽsuraret. q̃ si uellẽt videre deũ ꝛ uellent se aduertere ab hoc ipso eẽnt aduersi ꝛ nõ viderẽt deũ. sz ut dictũ est ãgelus stat in opatiõe sua q̃diu vult ꝛ per solã uolũtatem desistit ab operatiõe. g̃ ꝛc. ¶ P. dicebat q̃ tps qd mẽsurat opatiões angelicas nõ est eiusdẽ rõnis cũ tpe qd est in motu primi mobilis. ¶ Sed ꝯtra. nõ vi differre hoc tps ꝛ illud nisi q̃ hoc est ꝯtinuum. illud aũt nõ ꝯtinuũ. sed tps de se est numerꝰ ꝛ accidit ei q̃ sit qd ꝯtinuũ. eẽ ergo ꝯtinuum uel nõ ꝯtinuũ nõ uariabit rõne tpis nec faciet tẽpus qd mẽsurat opatiões angelicas qd dr̃ eẽ nõ cõtinuũ. dicebat q̃ tale tps qd mẽsurabit opatiões angelicas pot poni in primo angelo. ꝯ. si poneret tale tẽpus in primo angelo cũ in ipso primo angelo multe opationes sint. oporteret ibi dare aliqua opationẽ primã que eẽt mẽsura oiuz aliarum opationũ. sz hoc ponimꝰ in primo angelo. g̃ ꝛc. ¶ In ꝯtrariũ est q̃ nihil est aliud tẽpus nisi mensura uariabilia. quecũq̃ ergo sũt uariabilia mẽsurant tpe. sed ille opatiões angelice sũt uariabiles. g̃ ꝛc. ¶ P. in quolibet ãgelo sũt multe spẽs q̃ ois itelligẽtia est plena formis ut dr̃ in libro de causis. sz itellectꝰ angelicꝰ nõ põt sil' actu iformari oibus illis spẽbꝰ. iformabit ergo successiue sz nõ pot ergo eẽ successio in hꝰ iformatiõibꝰ nisi sit successio in ipsis intellectionibus uel in ipsis operationibus. ergo ꝛc.

Rñdeo dicẽdũ q̃ in hac q̃one sic ꝓcedemus. q̃ ꝑmo narrabimꝰ qd sctĩ ꝛ doctores circa hãc materiã sentiũt. Scdo q̃ nr̃a cognitio incipit a sensu ꝛ per ea que videntꝰ in istis sensibilibus ꝛ mobilibꝰ opz in illa intelligibilia ascẽdere. Iõ ueritatẽ illã quam sancti ꝛ doctores de hac questione sentiãt per motũ ꝛ per ea que sũt in motu studebimꝰ declarare. Tertio adducemꝰ difficultates ꝯtingẽtes circa hãc mãm ꝛ soluemꝰ illas. Quarto ꝛ ultimo adducemꝰ rõnes ad ꝓpositũ ostẽdẽtes q̃ opatiões angelice tpe mẽsurant sicut ꝛ sancti ꝛ doctores sentiunt. ¶ Propter primũ sciẽdũ q̃ sctĩ ꝛ phi ꝛ doctores super hoc fundamẽto se generalr̃ fundãt. q̃ q̃ nõ est ꝓcessus a ualde distãti ad ualde distãs nisi per mediũ. iõ opatiões angelorum mẽsurant mẽsura successiua. est eni vniuersũ ꝯnexũ ꝛ media ſm aliqd participat ꝯditiões extremorum. angeli ergo qui sũt medij inter deuz ꝛ ista corporalia siue sensibilia q̃ntũ ad aliqd pticipãt ꝯditiões utriusq̃. Nã hec sensibilia nõ mẽsurant nisi mẽsura successiua. totũ ergo qd est in eis mẽsurat uel tpe uel instãti tpis. deꝰ aũt nõ mẽsurat nisi mẽsura ꝑmanẽte. angeli aũt tenebũt mediũ. q̃ q̃ntũ ad aliquid mẽsurabunt mẽsura ꝑmanẽte ut q̃ntum ad eorum sbãm ꝛ eorum eẽ. ꝛ q̃ntum ad aliqd mẽsurabunt tpe: ut q̃ntuz ad eorum opatiões. ꝛ hoc mõ vniuersuz est ꝯnexũ ꝛ cõglutinatũ. q̃ semp media ꝯnectũt extrema participãdo eorum ꝯditiões. hoc mõ totũ est aliquo mõ cõnexũ q̃ infimũ ꝯnectit cũ medio: ꝛ mediũ cũ supremo. nec est tñ modicũ argumẽtũ cũ arguimꝰ ex ꝯnexiõe vniuersi. q̃ vniuersũ cũ sit ualde bonũ oz eẽ cõnexũ ꝛ in dispõne optima. ex hoc eni est in vniuerso armonia ꝛ pulchritudo idissolubilis ꝯcordia. q̃ fines primorũ ꝯiũgunt principijs scdorum. nõ eniz ista corporalia que sunt infima cõuecterent ipsis spũalibꝰ nisi aliquo mõ attingerẽt ea que sũt infima in eis in ipsis sbã spũalibꝰ est eẽ ꝛ opari. ꝛ eẽ est supra opari. hoc ergo mõ spũalia ad sensibilia hñt quãdã ꝯnexionẽ. opari autẽ qd est infimuz in eis mẽsurat tpe siue mẽsura successiua qua mẽsurant ẽt tpalia. lz nõ eiusdẽ rõnis sit mẽsura illa successiua que mẽsurat opatiões angelicas ꝛ que mẽsurat hec sensibilia. ſz hũc aũt modũ ꝓcedũt sancti si ꝯsiderent dicta dionysij. 10. de di. no. ꝛ si ꝯsiderent dicta aug. 8°. sup geñ. ad litterã. ſm hũc etiã modũ ꝓcedũt phi. si ꝯsiderent dicta auctoris de causis. 31. ꝓpõne. ꝛ si ꝯsiderent dicta phi. ꝓpõne. 106. dioñ. eni. 10. de di. no. hoc mõ ꝓcedit. inquit eni ꝯditiões eui. i. eternitatis ꝛ tpis dicẽs q̃ ꝯditiões eui siue eternitatis sunt antiquũ ꝛ uariabile ꝛ totũ ſm totũ metiri. ꝯditiões vo tpis sunt eẽ in gñatiõe ꝛ corruptiõe ꝛ uariatiõe ꝛ alr̃ se hře. ꝛ q̃ opposite sũt ꝯditiões eui ꝛ tpis sive eternitatis ꝛ tpis. iõ ut ait existẽtia mẽsurantur euo. gñabilia vo ꝛ mobilia tpe. alia g̃ que sũt totaliter exñtia mẽsurant simplr̃ eternitate siue mẽsura ꝑmanẽte ut deꝰ ipse. illa aũt que sũt simpliciter mobilia mẽsurant mẽsura successiua cuiusmodi sũt ista inferiora corpora est dare etiã media que sũt ſm aliqd successiua ꝛ ſm aliqd ꝑmanẽtia. hꝰ aũt spũalea sbe q̃bꝰ põt itelligi q̃ ait dionysius q̃ sũt medie existẽtiũ ꝛ factorum. sũt eni tales sbe medie inter deuz qui est simplr̃ exñs. ꝛ ista iferiora que sũt facta. i. que sunt gñabilia ꝛ corruptibilia. Nã si uellemꝰ accipere factu large esse creatu est factũ. ꝛ e cõuerso. sz si uolumus accipe factũ ꝓ gñabili ꝛ corruptibili. nã si vellemus accipe fcm: nõ oia creata sũt facta. hꝰ aũt itaq̃ spũales sbe medie sũt exñtia ꝛ facta. i. inter deũ ꝛ ista generabilia. nec totaliter mẽsurant euo nec totaliter tempore. Sed mensurant utroq̃. ideo ait dionysius eode libro ꝛ capitulo q̃ medie aũt existentium ꝛ factorum sũt quecũq̃ ſm aliqd q̃dẽ euo. ſm aliqd aũt tẽpore participãt. angeli ergo qui sũt spũales sbe siue medie iuxta dionysij sniaz. ſz aliqd mẽsurabunt euo ꝛ ſm aliqd tpe. Si eni medie mẽsurant utroq̃: ꝯstat

ꝙ sbas spūales esse sic medias: opꝫ hi⁹ sbas mēsura ri utroqꝫ. nō aūt dici pōt ꝙ q̄tum ad eē mēsurant tē pore ⁊ q̄tum ad opari euo. qꝛ tūc eēt stabili⁹ eorum opari ꝙ eē. erit ergo ecōuerso: qꝛ ꝑm eē mēsurabunt euo: ⁊ ꝑm opari tpe. ¶ Hac etiā via videt ꝓcedere augu. 8° sup geñ. ad litterā. qui inter simplr imobile qui est de⁹, ⁊ simplr mobile cuiusmodi sūt ista iferiora corporalia ponit sbam spūalez mediā. ait eniz ꝙ de⁹ mouet spūalez sbaz per tpa. corporalē vō per tēpora ⁊ loca. ⁊ exēplificādo subdit. ꝙ per tpa mouet aīus: ul reminiscēdo qđ oblit⁹ erat: uel discēdo qđ nesciebat. uel uolēdo qđ nolebat. per loca aūt ut ait mouet corpus. Dicem⁹ ergo ꝙ deus est oīno imobilis ⁊ per tpa ⁊ per loca. creatura aūt corporalis oīno mobilis ⁊ per tpa ⁊ per loca. Si ergo vniuersum est cōnexū oꝫ ꝙ media medio mō se habeāt. Spūales ergo sbe que sunt medie inter deū ⁊ ista corporalia nō erūt oīno imobiles. ꝙ nū moueant tpe nec loco. nec oīo mobiles ꝙ moueant utroqꝫ. sꝫ ꝑm aug. sniaz tenebūt mediū. mouebunt eni vno mō ⁊ nō alio. nō autē dici pōt ꝙ moueant loco ⁊ nō tpe. sꝫ nō cōuertit. moueri eni tpe nihil est aliđ ꝙ successiue se applicare. qꝛ ut ait aug. in libro ꝑassignato. qcqđ mouet loco mouet tpe: sꝫ moueri loco est successiue se applicare. nō ad qđcūqꝫ ⁊ quocūqꝫ mō sꝫ sitū ⁊ situalr. moueri ergo tpe est generali⁹ ꝙ moueri loco. ⁊ qcqđ mouet loco mouet tpe. qꝛ quicqđ successiue se applicat situaliter uel ꝑm sitū applicat se successiue ꝑm aliqđ ꝙ applicet se situalr uel ꝑm sitū. imo qꝛ angeli nusꝙ sūt situalr ipossibile est eos se mouere ꝑm locū. loquēdo de motu ꝑm locū ut de eo loquit aug. qui talē motuz solū attribuit corporali sbe. qꝛ localis sba loco situaliter cōmēsurat. mouent ergo spūales sbe tpe. qꝛ aliqb⁹ se successiue applicāt. qꝛ nūc cogitāt de vno nūc de alio. nūc affectionē referunt ad vnū nūc ad aliud. nō aūt mouent loco. qꝛ cū nō sint alicubi situalr. non possunt se successiue situalr applicare. vñ ⁊ si mouerent angeli ab oriēte in occidens cū nec in oriēte nec in occidēte sint situalr: magis erit talis mot⁹ ꝑm tpa. qꝛ nō sunt simul in oriēte ⁊ in occidēte. q̄ sit ꝑm locū ut ꝙ fuerūt situalr in occidēte. uel sint in ō situaliter in oriēte. mouent ergo spūales sbe per tps. qꝛ in suis opationib⁹ successiue sūt. ut qꝛ nō operant sil' ubicūqꝫ possūt opari. sed nūc opant in hoc loco nūc in alio. talis eni successio cū nūc opant in hoc loco nūc in alio. sed large loquendo possit dici successio locoꝝ. ꝓprie tñ est ibi successio opationū. qꝛ ibi est spūalis sba ubi opat. ē ergo ibi successio opationū qꝛ nō opat sil' ubicūqꝫ pōt opari. ⁊ ēt est ibi successio opationū qꝛ non opant sil' oīa que possent opari. ut nō afficit sil' ad oīa ad que pōt affici. ⁊ loquēdo de eoꝝ intelligere nāli nō itelligūt oīa sil' que possūt itelligere. in opatiōib⁹ g̃ angeloꝝ est successio. uel qꝛ itelligūt qđ pri⁹ nō intelligebāt. ut qꝛ ꝯuertūt se sup aliq̄ spē sup quā prius nō se ꝯuertebāt. uel qꝛ uolūt qđ pri⁹ nō uolebāt. Nā si diuersificat eoꝝ itelligē ⁊ successiue itelligūt. oꝫ ꝙ diuersificet eoꝝ uelle ⁊ ꝙ successiue uelīt. Nā ꝙ nūc itelligāt ꝑ hāc spēz itelligibilē per quā pri⁹ nō itelligebāt. hoc est qꝛ uolunt se ꝯuertere sup hi⁹ spēm sup quā pri⁹ nō uolebāt. ⁊ qꝛ hoc est mouere tpe ꝑꝫ aug. angeli q̄tuz ad suas opatiōes tpe mēsurant. ꝙ si dicatur ꝙ augu. 8° sup geñ. ad litteraz non loquit de spū angelico: sꝫ humano. qꝛ spūs human⁹ est ille qui reminiscit qđ erat oblit⁹. nō erat angelic⁹: qꝛ in spū angelico nō sūt ꝑe obliuio ⁊ reminiscētia. Dicem⁹ ꝙ sic spūs human⁹ hꝫ quādā successionē in opatiōib⁹ suis sic ⁊ spūs angelic⁹. angeli eni licet in suo eē ⁊ in sua vita nō habeāt preteritū ⁊ futurū: qꝛ nō oēs suas opationes hñt sil'. mot⁹ eni angeloꝝ. i. eoꝝ opatiōes ꝑm q̄s successiue mouent ab vna opatiōe in aliā trāseūdo hñt ꝑteritū ⁊ futurū. qđ aug. exꝑsse ponit. 13. li° de ci. dei. ca. 16. dicēs: si mortalitas angeloꝝ. i. si eoꝝ vita ꝑpetua nō trāsit in tpe nec ꝑterita est q̄si nō sit. nec futura q̄si nōdū sit. tñ eoꝝ mot⁹ qb⁹ tpa peragunt. in preteritū trāseūt. possūt aūt dici angeloꝝ mot⁹ ꝑm quos tpa ꝑagunt opatiōes ipoꝝ in quib⁹ cadit successio ⁊ per ꝯñs tps tñ. cā ergo q̄re in opatiōib⁹ angeloꝝ cadit tps ꝑꝫ dio^m est qꝛ angeli sūt media exñtiū ⁊ factorū. ideo nec mensurantur mensura existentiū. i. ꝑmanēti. nec oīno mēsura fluxibili. sꝫ q̄tū ad eē mēsurant existēti ut euo. q̄tū ad opari mēsurant mēsura successiua ut tpe. hec aūt cā assignata a dionysio gñalr: qꝛ ipse nō descēdit spālr ad ipsas sbas spūales. sꝫ stat in hac gñalitate. qꝛ media exñtiū ⁊ factoꝝ mensurant euo ⁊ tpe. Assignata est ab aug. spālr. qꝛ ipse spāliter descēdit ad spūales sbas. auctor etiam de causis hūc modū tenet dicēs in. 13. ꝓpōne sua. ꝙ iter rē cui⁹ sba ⁊ actio est in momēto eternitatis: ⁊ rē cui⁹ actio ⁊ sba est in momēto tpis est res media cui⁹ sba est in momēto eternitatis ⁊ opatio in momēto tpis qđ declarat in cōmēto. qꝛ ut ibi di res cuius sba ⁊ actio est in momēto etnitatis. i. in eternitate est seiuncta. i. separata a re cui⁹ sba ⁊ actio est in momēto tpis. i. in tpe. q. d. ꝙ ptes que ꝑm oīa sua. videlꝫ tā ꝑm sbaz q̄ ꝑꝫ opationē ⁊ mēsurant eternitate. i. mēsura ꝑmanēte est separata. i. ualde distās a re que ꝑm oīa sua mēsurātur tpe. i. mēsura successiua. ut ergo vniuersū sit ꝯnexū oꝫ dare rōnē mediā que ꝑꝫ aliqđ mēsuret eternitate. ꝑꝫ aliqđ tpe. hoc aūt mediū habebit quādā ꝯnexionez cū utroqꝫ extremo. videret eni vniuersū dissolutum ꝑꝫ iter rē que totalr est sub eternitate. ⁊ rē que totalr est sub tpe nō eēt res media que ꝑꝫ aliqđ eēt sub eternitate. ꝑm aliqđ sub tpe. hi⁹ aūt res media que ꝑm aliqđ est sub tpe. ⁊ ꝑm aliqđ sub eternitate: uel erit ꝑm sbaz sub tpe uel ꝑm opatiōes sub eternitate uel ecōuerso. Nō aūt dici pōt ꝙ sba alicui⁹ rei sit sub tpe ⁊ actio sub eternitate. qꝛ tūc eēt actio melior ⁊ nobilior q̄ sba. oꝫ igit eē ecōuerso ꝙ sba sit sub eternitate. i. sub euo ⁊ actio sub tpe. hāc ēt sniaz ponit ꝓculus 106. ꝓpōe dicēs. ꝙ oē ens qđ est oīꝙ est eternale ꝑꝫ sbaz ⁊ opationē ⁊ ꝙ oīꝙ est tpale hꝫ ens mediū. ꝙ hoc qđē hꝫ etnale hoc aūt tpale qđ in cōmēto declarat eodē mō sic in libro de causis. dicit enim ibi ꝙ istud mediū qđ aliqualr est eternale aliqlr tpale non pōt eē eternale ꝑꝫ opationē ⁊ tpale ꝑm sbaz. qꝛ eēt ⁊ opatio dignior sba. res itaqꝫ media habebit etnalē sbam ⁊ tpalē opationē. gñaliter itaqꝫ loquēdo ut scti dio⁹ ⁊ aug⁹ ⁊ ēt auctor de causis ⁊ ꝓcu. ponūt rē mediā habentē sbaz in eternitate. opationē in tpe. hi⁹ aūt res media ꝑm ueritatē sūt ipse itelligētie. ꝓpter qđ opatiōes itelligētiaꝝ mēsurant tpe. sed lꝫ auctor de causis gñalit loquēdo nō possit trahi ad hāc ueritatē: tñ si ad suā pōnē uolum⁹ spālr descēdē vꝫ quādā icōuenientiā iplicare. posuit eni ipe si ꝯsiderant diligēter sermones eiusdē supra eternitatē intelligētiā dicit parificari eternitati. corp⁹ eni celeste ꝑm sbaz ⁊ opationē collocauit sub tpe. aīaz vō ꝑꝫ sbaz dicit eē in eternitate. ꝑꝫ actionē vō in tpe. ipe eni nō itēdit agē pricipalr nisi de vniuersalib⁹ ⁊ de ꝑmariys cāis que ꝑm eū sūt q̄tuor. de⁹. intelligētia. aīa celi. ⁊ celū. que ꝑm eū quo modo se habeāt ad mēsurā dictū est. Nā circa has quatuor causas vniuersales ⁊ primarias ꝙ dixit de

deo ꝙ est sopra eternitatē. leuiter saluari pōt qḋ est supra eternitatē ꝑticipatā quā sic cōi noīe uocam⁹ euū ꝙ eni dixit de aīa celi qꝛ sbāʒ hʒ in eternitate ⁊ actionē in tpe nō hʒ dubiū. Sʒ qḋ dixit de itelligētia ⁊ de celo magnā dubitationē hñt. posuit eni itelligētia simpliciter in eternitatē ⁊ celū simplr in tpe. ꝙ aūt itelligentiā poneret simplr in eternitate ⁊ diceret eā parificari eternitati. pʒ ꝙ illud qḋ dicit in cōmēto ꝓpositiōis scḋe ꝙ itelligētia parificaṫ eternitati. qḋ idē est dicere ac si dixisset ꝙ itelligētia ꝭm nihil fuit est in tēpore. qḋ ṽo corpus celeste poneret simplr sub tpe pʒ per ꝓpositionē tricesimā. ubi dicit ꝙ oīa sbā creata in tpe aut est semp in tpe ⁊ tpā nō supfluit ab ea qm̄ est creata equalr tpis. aut supfluit a tpe ⁊ tpā fluit ab ea qm̄ est creata in qbusdā horis tpis. cuius ꝓpōnis itellect⁹ est ꝙ corpora sempiterna cuiusmodi sūt corpora celestia sūt tpalia ꝭm sbam qꝛ tpe nō supexcedit ipa sʒ equarent tpi. hec aūt corruptibilia corpora sūt ⁊ tpalia ꝭm sbam qꝛ sūt ꝓducta in qbusdā horis tpis. ita ꝙ tpā supexcedit ea. ⁊ hᵘ etiā corpora supexcedūt tpā q̄tum ad aliquā partē tpis ut corp⁹ corruptibile qḋ durat per decē annos supexcedit tēpus vni⁹ anni. ⁊ ꝙ durat per diē supexcedit tpā vni⁹ hore. sed lʒ sic vide aṫ actor de causis utrūqꝫ tñ horꝫ videt falsū eē. nā falsū est ꝙ itelligētia parificiaṫ eternitati: ⁊ ꝙ nihil ꝭm sui cadat sub tpe cū dictū sit opationes itelligētiaꝝ tpe mēsurari. Rursus falsuꝫ est celū ꝭm sbam eē in tpe cū celū sit perpetuū ⁊ cū nō habeat sbam icorruptibilē. vñ itelligēdo uerba auctoris de causis falsa sūt. possumus tñ eū iuuare ⁊ dicta ei⁹ a ueritatē reducere. nā cū dicit itelligētiā parificari eternitati ⁊ ꝙ ꝭm sbaʒ ⁊ operationē est supra tēpus nō est intētio ei⁹ ꝙ in operatiōib⁹ itelligētie non sit aliq̄ successio. cū ipse dicat ī ꝓpōne. 10. ꝙ oīs itelligētia est plana formis. Si eni in itelligētia sūt multe forme nō pōt oib⁹ illis act oalr īformari. nec pōt sʒ oēs illas formas sil' actu itelligere. opʒ ergo ꝙ nūc intelligat per vnā sup. nūc p alia itellectionē ⁊ nūc per aliā ꝙ sine successiōe eē nō pōt. est itaqꝫ in opationibus itelligētie successio ⁊ cadit ibi tpā. sed nō illō tēpus qḋ fundaṫ in motu primi mobilis. qꝛ itelligentia nec ꝭm sbaʒ nec ꝭm optionē suā itelligibilē depēdet a motu celi. accipiēdo igiṫ tpā ꝓprie ꝭm ꝙ tpā dicit numeꝝ prioris ⁊ posterioris fundatū in motu celi: intelligētia tñ ꝭm sbam q̄ ꝭm operatiōes est supra tēpus ꝙ nec hoc mō nec illo dependet a motu celi. est eni ꝓpria operatio intelligētie itelligere ꝙ nō depēdet a motu celi. sed opatio aie i mouere corpus. mot⁹ aūt corporis de necessitate cadit sub tpe ꝓprie dicto/cadit eni mot⁹ celi sub tpe ꝓprie sumpto ⁊ est tēporalis. ⁊ si nō ꝭm se totū saltē ꝭm suas ptes. naʒ si nihil est eē tpale nisi ꝙ icludiṫ in tpe. tot⁹ mot⁹ celi nō est tpalis. qꝛ ꝭm se totū nō icludiṫ in tpe. icipit eni talis mot⁹ cū tpe ⁊ desinet cū tpe. partes tñ illi⁹ mot⁹ tpales sunt ⁊ a tpe ꝯtinent. accipiēdo itaqꝫ tpā ꝓprie itelligētia est supra tpā ꝭm sbaʒ ⁊ opationē. aīa ṽo ꝭm sbam est supra tpā. opatio tñ eius que est mouere est in tpe. sed si accipiaṫ tpā large pro quacūqꝫ successione in opatiōnib⁹ itelligētie cadit successio ⁊ per ꝯñs tēpus. ¶ Possumus aūt si uolum⁹ taliter adiuuare actorē de causis. dicēdo ꝙ itelligētia ꝭm sbaʒ ⁊ opationē mēsuraṫ eternitati. i. euo. nō ꝙ quelibet opatio itelligētie euo mēsureṫ. sed ꝙ hʒ aliquaʒ opationem que euo mēsuraṫ. naʒ si loquimur de operatione eius supnaturali cuiusmodi est visio diuine essentie. certū est ꝙ in tali operatiōe nō cadit successiue. Sed ꝓpter talē opationē supnālē est dare itelligētia opationē supnaturalē que mēsuraṫ euo. Nā cū itelligētia semper itelligat seipaʒ ⁊ nunq̄ ab hoc itelligere occidat. tale itelligē nō cadit sup tpe ⁊ ibi nō cadit successio. Semp eni itelligētia est sibi presens ꝭm sbaʒ ⁊ semp seipsam itelligit. sʒ nō sp se ꝯuertit sup qualibet spēm quā hʒ ⁊ nō semp actu itelligit q̄cq̄d pōt intelligere per hᵘ⁹ spēs: ꝓpter qḋ itelligere ei⁹ ꝓut itelligit alia per spēs cadit successio ⁊ est ibi tpā nō tpā ꝓprie sūptū qḋ fundaṫ in motu primi mobilis: sʒ qḋ est alteri⁹ rōne. in illo tñ itelligere quo itelligit seipsaʒ per sbaʒ suā nō cadit successio. ~~sʒ quō itelligētia se itelligit~~ in qōnib⁹ de cognitiōib⁹ āgeloꝝ diffusi⁹ dixim⁹. ¶ Iuuim⁹ ergo actorē de causis quō possit itelligi ꝙ itelligētia nec ꝭm sbaʒ nec ꝭm opationē nō cadat sub tpe. uolum⁹ aūt iuuare ipʒ quō possit itelligi ꝙ corp⁹ sup celeste sbaʒ habeat tēporalē. Sciēdū est ergo ꝙ aliter loquēdū est de aīa mouēte celū ⁊ de celo. naʒ aīa mouēs celū ut motor appropriat⁹ ei⁹ habet opationēs in tpe: sed opatio illa est trāsiēa in exteriorē māʒ qꝛ est ipsa motio celi: sbā itaqꝫ aīe celi nō est tpalis: qꝛ nihil est in ei⁹ sbā qḋ mēsureṫ tpe ꝓ̄e dicto. tpā q̄ ꝓ̄e sūptū nō est in sbā aīe nec est in operatiōe ei⁹ extrinseca. sed solū est in opatiōe trāseūte in exteriorē materiā. sed nō sic est de celo. qꝛ ipse mot⁹ celi qui est in ipso celo subijciṫ tēpori ꝓprie dicto. ꝓpter qḋ consequēs est ꝙ tēpus sit in ipsa sbā celi qꝛ est in motu celi qui ut in subiecto habet esse in celo. sbā igiṫ celi est tēporalis nō qꝛ sbā celi nō sit perpetua: sʒ qꝛ in tali sbā habet eē tēpus ꝓprie sumptū. cū ibi habeat esse motus in quo fundaṫ tale tēpus. sʒ sbā aīe nō est tēporalis loquēdo de aīa celi qꝛ nihil est in substantia talis aīe que mēsureṫ tēpore ꝓprie sumpto. ¶ Pretermissis aūt supstitiōsb' phoꝝ quorū ~~dam~~ dicta licet ut in plurib⁹ ueritatē ꝯtineāt ⁊ saluari possint: tñ ut in multis quādā supstitionē loquēdi ⁊ ampliositatē uerborū ꝯtinēt. dicam⁹ ꝙ ut pōt patere per hᵘta quinqꝫ sūt gradus rerū. In supremo eni gradu est ipse deus qui ꝭm oīa sua mēsuraṫ eternitate simplr. In infimo autē gradu sūt ista tpalia que ꝭm oīa sua mēsurant mēsura successiua. accipiēdo mēsuraʒ successiuā large. siue sit tpā siue nūc tpis. intermedia aūt sūt tria. videlicet corpus supceleste. aīa humana: ⁊ itelligētia. nō autē in hac parte est simplr adherēdū superstitiōi phorū quorū distinguētiū inter aīas celestes ⁊ intelligētias aie eni celestes siue sbe spūales mouētes celos itelligētie sūt. loquēdū' est eni aliq̄ñ ut pluries ⁊ nos ipse multoriēs sequēdo hūc modū loquēdi dedim⁹ differētiaʒ inter aīas celestes ⁊ intelligētias. ꝙ ꝭm quādā ꝯgruitatē accipiēdū est. ꝯgruū eni est ꝙ aie celoꝝ siue motores orbiū infimū gradū teneat inter intelligētias. qꝛ infima in spēb⁹ debēt attingere suprema in corporib⁹. cōmuniter tñ loquēdo aie celoꝝ intelligētie sunt. iter deū ergo ⁊ hec corpora corruptibilia dicem⁹ itelligētias corpa celestia ⁊ aīas humanas. ꝙ si q̄s uellet supaddere quartū gradū videlʒ aīas celestes. dici posset ꝙ hᵘ⁹ aie possunt iter itelligētias cōputari. oīa aūt hec tria q̄tū ad eē mēsurant euo. q̄tū ad opatiōes mēsurant tpe. qꝛ intelligētia loquēdo de tpe ꝓ̄e dicto magis est a tpe semota. qꝛ nec ꝭm sbam nec ꝭm opatiōēs depēdet a motu celi siue a tpe proprie dicto. corp⁹ aūt supceleste lʒ ꝭm se sit icorruptibile: in ipso tñ celo fūdaṫ mot⁹ siue tpā ꝓ̄e sumptū qꝛ fundaṫ in motu qui est in celo. aīa ṽo humana ꝭm ꝙ est ꝯiūcta corpori habet indirecte opationē subiectā tēpori ꝓprie sumpto. qꝛ eo ipso ꝙ corpus humanū est

subiectū tali tēpori aīa humana quā ut ultimū sequitur cōplexiones corporis indirecte hʒ operationem subiectā tali tpi. qōlibet ergo istoꝝ triū habet sbām icorporalē ꝛ habet opationē ubi cadit successio. Nā in motu celi successio cadit intelligētie etiā nostre aie est cū discursu. angelus etiā nō intelligit oīa simul sed intellectiōe vniꝰ rei succedit intellectio alteriꝰ. accipiendo itaqꝫ tp̄a large pro omni mēsura successiua opationes angeloꝝ mēsurant tēpore. qꝛ in talibꝰ opationibus hʒ esse aliqua successio. ¶ Postq̄ ostēdimus qd sancti ꝛ doctores circa hāc materiā senserūt ꝛ declarauimꝰ quō eorū dicta ad hāc ueritatē reduci possunt q̄ accipiēdo tp̄s large pro qualibet mēsura successiua opatiōes ageloꝝ tpe mēsurant qō fuit p̄mū pricipale ꝓpositū aggredi uolumꝰ scōʒ principale ex hys que sunt in motu ꝛ ex hys que sunt in istis sensibilibꝰ declarādo hiꝰ ueritatē. cōpabimꝰ eni angelos ad celū ꝛ ad motū eiꝰ in quo est tp̄s ꝓprie sumptū. ꝛ ostēdemus q̄ ibi est sile ꝛ dissimile. Sile quidē qꝛ ꝛ in motu celi ꝛ in opationibꝰ angeloꝝ est successio aliqua. dissimile v̄o qꝛ successio hec ꝛ illa nō sunt eiusdē rōnis. sed vna hʒ ɔtinuitatē. alia v̄o nō. ꝓpter qō successio hec ꝛ illa. uel tp̄a hoc ꝛ illud dicunt nō eē eiusdē rōnis. ¶ Propter primū sciēdū: q̄ sicut celi successio est in suis ubi. ita qō nunc est in vno ubi ꝛ nunc in alio. ꝛ sicut nō est possibile q̄ celū sit simul in oībꝰ suis ubi. sic angelus successiue est sub suis intētiōibꝰ uel sub suis affectiōibꝰ. nō est possibile q̄ angelus sit simul sub oībus hiꝰ opatiōibus. ꝛ sicut celū mouetur de ubi ad ubi ꝛ talis motꝰ dī eē tp̄s ꝛ mēsurari tēpore. sic angelus mutat de affectiōe in affectionem ꝛ de vna intellectiōe in aliā ꝛ talis mutatio opationū tpe mēsurant. dicemus ergo q̄ sicut vna est sbā celi que nō est nūc in vno ubi nūc in alio. ideo dī in eē vnū nūc in toto tpe q̄ mēsurat motum celi s̄m ubi. sic vna est sbā angeli que substernit nūc huic opatiōi nūc illi. iō eē vnū nūc in toto tpe qō mēsurat motū ageli/opatiōes. ꝛ si dicat q̄ sbā nō substernit opatiōi nisi mediante potētia q̄ potētia est in ipsa sbā. ꝛ iō qcqd est in potētia est etiā in ipsa sbā. Sicut ergo aīa est locꝰ specierū sed nō tota. i. nō s̄m suā qualibet potētiā. sed intelligētia tm̄. i. s̄m intellectū tm̄. ita q̄ esse aie nō locus spēꝝ sensibiliū. nec aīa est locꝰ spēꝝ s̄m potētiā sensitiuā. qꝛ potētia sensitiua ut in subiecto directe ꝛ imediate ꝛ s̄m se non fundat in ipsa eēntia aie: sed in organo. organū ergo est locꝰ ꝛ sbm spēꝝ sensibiliuʒ ut oculus est locus spēꝝ visibiliū in quo fundat virtus visiua. eēntia tm̄ aie est locꝰ specieꝝ itelligibiliū in qua fundat potētia itellectiua. sic ꝛ in ꝓposito ipsa sbā angeli est locꝰ ꝛ est sbm oīum opationū eiꝰ. qꝛ in hiꝰ sbā hʒ esse potētia angeli a qua fluit talis opatio. oīa eni accidētia imediate attingūt ipsam sbam ꝛ immediate fūdant in ipsa sbā. ita q̄ nullus iter ea ordo situs. Nō enim sic se hʒ qualitas ꝛ quātitas ad sbam corporalē. sicut se hn̄t due tunice q̄bus iduit corpus qꝛ tunica supior uel tunica que posteriꝰ aduenit corpori nō attingit imediate corpꝰ. sʒ qualitas q̄tūcūqꝫ aduenit posteriꝰ materie q̄ quātitas. imediate tm̄ attingit ipsaʒ mām. ita q̄ nullus est ibi ordo sitꝰ iter hiꝰ accidētia. sed si est ibi ordo hoc est s̄ʒ calitatē tm̄. ita q̄ e aliter accn̄tia priora sunt q̄si organa sbe ad cōsequēdū accn̄tia posteriora. ꝛ hoc mō vnū accn̄s inest sbe mediāte alio accn̄te. hic aūt modus loquendi q̄ accn̄tia priora sunt q̄si organa sbe ad cōsequēdū accidētia posteriora est multū ꝓpriꝰ in ꝓposito: qꝛ potētia angelica est quasi organū sbe ad sequēdū opationem. utrū q̄ imediate fundat in sbā angelica tam potentia q̄ operatio. ita q̄ nullus est ibi ordo situs nec est ibi mutatio s̄m sitū. sed solū s̄m calitatē. potentia eni loquēdo organice est cā media ad hoc q̄ sbā angeli sit principiū opatiōis. in utroqꝫ ergo fundat operatio ꝛ in potētia ꝛ in sbā est sbm principale ꝛ radicale. ꝛ qꝛ hic dicit nec illō qō principalr subijcit successioni ꝛ motui ideo ipsa sbā angeli que tenet quādam principalitatē ad hoc qō successiue subijciat nūc huic opationi nūc illi. iō talis sbā respectu tpis mēsurātis successiōe taliū opationū habet rōnē ipsiꝰ nūc. ꝓpter qō apparet declaratū q̄ nūc tpis ꝛ nūc eui sidē sūt realiter. Nā ipsa sbā euiterni inq̄tum tenet quādā pricipalitatē ut subijciat successiōi opationū dī eē nunc tpis ita q̄ tp̄s in angelis erit ipsa successio operationū. nūc v̄o tpis erit ipsa sbā eiꝰ. sic etiā ipsa eadē sbā ut subijcit ipsi eē hʒ rōnē nūc eui. utrū aūt possit aliter accipi nūc q̄ ipsa sbā mobilis in sequētibꝰ apparebit. Redeamꝰ aūt ad ꝓpositū ꝛ dicamꝰ q̄ aliquo mō sile se hʒ angelus ad suas opationes ꝛ celū ad sua ubi. qꝛ sicut celū nō est sub oībꝰ sitis ubi simul sʒ successiue ꝛ iō interuenit ibi tp̄s. sic angelus nō est sub oībus suis opatiōibꝰ sil' sed successiue ꝛ iō itercedit ibi tp̄s: attn̄ cū hac silitudine que est quedā successio hic ꝛ ibi sūt ibi multe dissilitudines. Nā in successione ipsoꝝ ubi est ɔsiderare quatuor que differenter se hn̄t. ꝓut celuʒ mouet s̄m sua ubi: angelus s̄m suas opatiōes. primū est qꝛ si celū nūc iciperet moueri nō esset ibi dare primū ubi acq̄situ eē. nā cū motꝰ localis sit ɔtinuꝰ ꝛ ɔtinuū sit diuisibile in ifinitū nō est ibi dare p̄mū mutatū eē. nec est dare in aliquo spatio acq̄sito a mobili primū acq̄situ eē. sic ēt ꝓut celū successiue acq̄rit aliqō ubi. nō est ibi dare primū ubi acq̄situ eē. sʒ si angelus nūc crearet ꝛ nūc icipet opari eēt ibi dare primū opatū eē. nō ɔturbet aliquos qō dixīmꝰ celū moueri s̄m ubi ꝛ sp eē in alio ꝛ alio ubi ꝛ successiue acq̄rere suū ubi cū celū sit semp in eodē ubi. Nā celū sʒ se totum semp est in eodē ubi s̄m sbāʒ: tn̄ semp mutat ubi s̄m dispositionē. qꝛ cū ɔtinuo moueat semp est alit ꝛ aliter dispositū in illo ubi. sʒ si ɔsideret celū s̄m suas partes s̄m sniaʒ cōmē. in. 8. phīc. mutat ubi ꝛ s̄m sbām ꝛ s̄m dispōnem: qꝛ ptes ipsiꝰ celi nō semp sunt in eodē ubi s̄m sbāʒ ꝛ s̄m totū. ergo est ibi successiua acq̄sitio ipsoꝝ ubi sʒ dispōnē: ꝛ sʒ ptes est ibi hiꝰ successiua acq̄sitio sʒ aliud ꝛ aliud ubi per ptes. ¶ Scōa dr̄ia inter successionē ipsoꝝ ubi in celo ꝛ successionē opationū in angelo est qꝛ celū nō sistit in aliquo ubi sʒ semper successiue mouet sʒ sua ubi. angelus v̄o sistit nūc in hac opatiōe nunc in illa. ¶ Tertia q̄dē dr̄ia est qꝛ ptes celi sic acq̄rūt successionē suā ubi q̄ nō acq̄runt aliqō ubi totū sil' sed semp partē post partē. angelus v̄o totā suā operationē sil' acq̄rit. qꝛ cū hiꝰ operationes sint simplices nō est ibi dare partē ꝛ partē. est ergo successio in operatiōibꝰ angeli. qꝛ vna opatio succedit alteri. nō aūt est ibi successio q̄ pars opationis succedat parti. ¶ Quarta dr̄ia est qꝛ celū uel partes eiꝰ que mutāt ubi s̄m sbam nō solū nō acq̄rūt totuʒ suū ubi sil'. sʒ ēt nō pdūt hiꝰ sil'. sed sic in acq̄rēdo ubi acq̄rūt ptē post ptē. sic in pdēdo qō q̄situ est pdūt ptē post partē. angelus autē nō sic. sʒ cū desinit eē sub vna opatiōe ꝛ incipit eē sub alia totā opationē priorē sil' dimittit ꝛ totā posteriorē simul acq̄rit. ex q̄bus apparet q̄ successio in celo s̄m sua ubi est ɔtinua. naʒ successio ɔtinua illa q̄tuor req̄rit q̄ nō sit ibi dare primuʒ mutatū eē q̄ nō iterrūpat hiꝰ motꝰ. ꝛ q̄ mobile ad hoc qō cōtinue moueat nō sistat in aliquo acq̄sito

per motū. tertia vo ubi successio aliq̄ sit ꝯtinua: ⁊ ad hoc qḋ mot⁹ aliq̄s successiuus sit ꝯtinu⁹ requirit ꝙ illud qḋ acquirit per totū nō totū simul acqrat ⁊ q̄rto reqrit ꝙ nō totū sil' pdat. ꝓpt oīa igit hec q̄tuor tp̄s qḋ mēsurat motū celi est ꝯtinuū. Sz tp̄s qḋ mēsurat opatiōes angelicas est nō ꝯtinuū. est ḡ tp̄s hic ⁊ ibi. sz nō est eiusdē rōnis ut est pbita manifestū. ¶ Declarato scḋo pncipali itē̄to. qz oñsuz est quō p ea que videm⁹ in istis sēsibilib⁹ aliq̄lit appet nobis qd dicēdū sit de tpe qḋ mēsurat opatiōes ~~angelicas~~. exeq uolumus de tertio pricipali. uolum⁹ eni adducē difficultates circa hāc mā̄z ⁊ illas soluere. Sciēdū ḡ ꝙ q̄ntum ad p̄sens spectat tres difficultates possum⁹ circa hāc mā̄z tāgē. quarū prima sumit ex vnitate itellectionis. scḋa ex successione intellectionū. tertia ex ꝯtinuitate ipsaꝝ. ex ipsa q̄dē vnitate itellectiōis. vi magna difficultas oriri. nā si tp̄s nō est nisi quedā successio satis forte videret alicui quō plures opatiōes mēsurātur tpe. qz vna succedit alteri. ⁊ successio absq3 tpe eē nō pōt. loquēdo de tpe large ꝓut dicit mēsurā qualibet successiuā. sz cū in vna ⁊ eadē opatiōe nō sit successio qz cū sit simplx nō hz ptē ⁊ ptē. nō vi via ad euadēdū quō mēsuret tpe. qz si vna opatio fm se nō mēsurat tpe. arguem⁹ ꝙ nec alie oēs opatiōes mēsurabuntur tpe. Nā sicut se hz totū mēsuratū ad totū tp̄s. sic totus mot⁹ ad totu tp̄s. sic se hz quelibet ps mēsurati. siue quelibet ps mot⁹ ad partē tpis. ⁊ si quelibet ps mot⁹ nō mēsurat tpe. nec tot⁹ mot⁹ posset tpe mēsurari. Si ḡ oēs opatiōes. uel si mot⁹ fm opatiōes qḋ ~~opat~~ mēsurat tpe. opz ꝙ ⁊ quelibet opatio tpe mēsuret. ꝙ si nō sic est nec oēs opatiōes poterūt tpe mēsurari. ¶ Scḋa difficultas ad hoc idē sumit ex successiōe opationū. nā tp̄s opz dare qd nāle. nō aūt qd ad placitū. cū ergo angelus possit sistere in qualibet opatione q̄diu sibi placet successio operationū in angelo non erit nālis sz ad placitū. talis ergo successio nō merebit dici tp̄s. cū tp̄s qd nāle dicat. ¶ Tertia difficultas sumit ex incōtinuitate opationū ~~illaꝝ~~. dixim⁹ quidē ꝙ tp̄s hoc ⁊ illud est aliud ⁊ aliud: sz aliam ⁊ aliā rōnē. qꝛ istud est ꝯtinuū ⁊ nō illud. cū ergo tp̄s de se sit numer⁹ ꝯtinuatio uel nō ꝯtinuatio nō vr̄ facere eēntialē dr̄iam in tpe. ut ex hoc dicā ꝙ est alterius rōnis hoc ⁊ illud. uel ꝙ ex hoc dicat tp̄s illud se habere equoce ad hoc tp̄s. nā equoca sūt quorū nomē est vnū. rō vo sbe est diuersa. itaq3 ꝙ est pret rōnē tpis cuiusmodi est cōtinuitas dr̄iam essentialē ⁊ per ꝯñs equiuocationē nequaq̄ inducere pōt. ¶ Prima aūt difficultas dupliciter solui pōt. dicem⁹ eni ꝙ motus āgeli fm opatiōes magis assimilat motui ad formā ꝙ motui ad ubi. nō solū qz res magis assilat rei. sed etiā qz mot⁹ magis assilat motui. rea eni in talib⁹ magis assilatur rei. qz ipsa opatio quedā pfectio est. ⁊ etiā ex hoc hz quādā rōnē forme. iformat eni ⁊ pficit potētia per suā opationē. act⁹ eni ⁊ pfectio ⁊ forma ⁊ ceta hi⁹ quodāmō idē dicūt. assilat ergo res magis rei: qz ipse opatiōes fz q̄s atēdit mot⁹ in angelis quedā forme dici possūt cu sint quedā pfectiōes potētiarū. ⁊ quicq̄d pficit aliud et⁹ forma dici pōt. assimilat etiā mot⁹ magis motui. nā lz in motu locali nō sit dare primū mutatū eē. in motu tn̄ ad formā est dare primū mutatū eē. qz est dare minimā carnē ⁊ minimā aquā. ut ꝓbat in pmo phīc. cū disputat phs ꝯtra anaxa. Sicut ēt ⁊ in formis accn̄talibus no eni q̄tūcūq3 modica mā est susceptiua forme accidētalis. ut nō q̄tūcūq3 modica matia est susceptiua caloris. ꝙ si eēt minor nō posset ibi teseruari calor. diuisio ergo ꝯtinui uadit in ifinitū. sed non diuisio forme per qḋ motus localis cui⁹ successio innit diuisioni continui hz ifinita mutata eē in potētia. sicut ⁊ ꝯtinuū in potētia est diuisibile in ifinitū. nec est ibi primū mutatū eē sicut nec in ꝯtinuo est dare minimā ptē. sz in motu ad formā est dare primū mutatū eē: ut si ignis calefaciat aquā est ibi dare primū calefactū esse. qz opz dare aliquā ptē aque totā sil' calefactā. qz nō q̄libet ps aque q̄tūcūq3 minima est susceptiua caloris. nō aūt sic est in motu locali. qz nō est ibi dare aliquā ptē spatij totā sil' acq̄sitā. bn̄ igit dictū est ꝙ mot⁹ fm opatiōes angeloꝝ assilat magis motui ad formā q̄ motui ad ubi qz est ibi dare pmū mutatū eē. ⁊ est ibi dare aliq̄d totū sil' acq̄situ. nā angelus cū trāsit de vna itellectione ad aliā. vnā totā sil' desinit ⁊ aliā totā sil' acq̄rit. sz sic dicēdo icidim⁹ in quādā uerītatē. sz augem⁹ difficultatē qōnis. Nā cū ꝯtra rōnez tpis sit eē totū sil'. ipossibile vr̄ eē ꝙ aliq̄d ꝙ totū sil' acq̄rit tpe mēsuret. dicem⁹ itaq3 ꝙ vna ⁊ eadē opatio angeli sꝯsiderat. fz se mēsurat. Sz in ordine ad opatione aliā tpe mēsuret. nā sic aliq̄d mēsurat tpe per se loquēdo fm ꝙ in eo repent rō mot⁹. qz mot⁹ est illḋ qḋ per se ⁊ primo tpe mēsurat. rō aūt mot⁹ nō reseruat in re acq̄sita nisi in ordine ad rez acq̄rēdā. qz tē qḋ mouet ptē hz ⁊ ps sibi deficit. qz si nihil hēt nōdū icepisset motū. si totū hēt iā t̄minat⁹ eēt mot⁹. Inde est ꝙ mot⁹ est act⁹ entis in potētia. est eni act⁹ entis rōne acq̄siti. sz act⁹ in pō rone acq̄rēdi. sz est act⁹ ētis in pō fz ꝙ in potētia. qz acq̄situ ut hz ordinē ad acq̄rendū fm ꝙ hz tale ordine ⁊ mobile fm ꝙ est in potētia ad acquirendū reseruat in eo ratio motus. hoc igit modo angelus mouet fm operatiōes ꝓut de opatiōe acquisita tēdit in opatione acq̄rēdā. vna ergo operatio potest dici mēsurari tēpore. nō fm se. qz nec in ea fz se reseruat rō mot⁹. sed mēsurabit vna operatio tpe ꝓut habet ordinez ad operationez aliā. Sicut vnitas fm se nō facit numerū. sed vnitas ut habet ordinē ad vnitatē altam. sic facit numerū cū vnitate illa. ¶ Uel possumus aliter dicere ⁊ meli⁹ istā difficultatē soluere dicētes ꝙ tp̄s illud cōponit ex instātib⁹ fm ꝙ patebit in questione sequēti. est eni3 illud tp̄s nō cōtinuū. sed licet quelibet pars ꝯtinui sit continua. nō tn̄ quelibet pars numeri est numer⁹. in tpe aūt ꝯtinuo quelibz pars tpis est tp̄s. sed in tpe nō ꝯtinuo cuiusmodi est tēpus qḋ mēsurat opatiōes angelicas. qḋ est cōpositū ex instātib⁹ nō quelibet pars tpis est tp̄s. sz sicut in numeris nō ~~quelibet~~ pars semp numeri est numer⁹. cū pars numeri possit eē vnitas. sic in illo tpe pars ei⁹ pōt eē instās. vna ergo ⁊ eadē operatio angeli mēsurat īstāti ⁊ mēsurat tpe. mēsurat aūt instāti fm se. mēsuratur aūt tpe ut cōtigit operatiōi alij cui ꝯiūcta pōt ibi reseruari rō mot⁹ ⁊ successiōis que mēsurabit tēpore. sicut vnitas alteri vnitati ꝯiūcta facit numerū que fz se numeꝝ facere nō poterat. ¶ Scḋa difficultas de leui soluit. nā lz angelus tādiu stet in vna intellectiōe q̄diu sibi placet: hoc tn̄ nō ~~itelligit~~ quin nāliter cōpetat angelo ꝙ successiue moueat fm opatiōes suas: qz nāle est ei ꝙ nō ~~ꝓpter hoc~~ appetat eē sub vna itellectione. sicut mā q̄diu est sub forma ꝯtraria. qꝛ est priuata forma opposita. nāle eni est ei ꝙ appetat eē sub illa forma. ⁊ qz nō pōt esse sub oibus formis sil. nāle est ei ꝙ appetat eē sub illis successiue. qḋ ideo ꝯtigit qz semper est cōnexa priuatiōi. sic ⁊ angelus. qz q̄diu est sub vna operatiōe priuat eē sub alia. nāle est ei ꝙ nō semper uelit eē sub operatiōe illa vna. uel possumus hoc idē aliter declarare. Naz nāle est ꝙ nullus

uelit semp sistere in eo qd est ad finem: sed solu3 in fi-
ne. Angelus ergo put itelligit deu3 semper vult stare
in itellectiõe illa: tñ illa itellectio nõ hẽt oppõne3 ad
itellectionẽ aliá. tũ etiá qr talis itellectio hẽt rõnẽ fi-
nis. S3 cũ itelligit aliá citra deũ ut puta lapidẽ uel li-
gnũ nãle est ei q nõ semp uelit sistere in tali opatione
uel itellectiõe: qr hiˀ itellectio hẽt opationẽ ad itelle
ctiones alias: ut applĩcemus hĩc opationem ad aliud
qcqd nõ cõpatit secũ itellectiões alias eo igit ipso q
talis itellectio nõ cõpatit secũ ~~itellectiões alias~~: quis
nõ põt itellectus angelicus illis pluribˀ talibˀ intelle
ctionibˀ informari dicit hĩc opposiũõe3 ad itellectio
nes alias. Rursus nõ vult semp sistere in tali itellectio
ne: qr nõ reseruat ibi rõ finis primi ẽis potissima ratio
q̃re angelus semp vult esse sub illa intellectiõe sub qa
existẽs nõ priuat itellectiõe alia. ideo semp vult itelli-
gere deũ qr ex hoc nõ priuat qn possit itelligẽ res in p
prio gñe. Semp etiam vult itelligere seipm per suam
essentiá. nõ puat qn possit itelligere alia per spẽm: sed
nõ semp vult se ɔuertere semper vnã spẽm. qr quãdiu
actualiter itelligit per vnã spẽm nõ põt itelligere per
aliã qr nõ põt itellectus eius sil' iformari pluribˀ spe-
ciebˀ ⁊ qr fm tales itellectiões in angelo est suetessio.
⁊ qr fm tales successiões angelus mẽsurat tpe. dĩ ta-
le tps esse angelo nãle: qr nãle est ei q nõ semp uelit si
stere in vna tali intellectione: sed uelit transire de vna
ad aliá. ¶ Tertia difficultas supta ex pte ɔtinuitatis
de leui et solui põt. nã cu3 dĩ q tps est nũerus p3 per
phm in. 4°. phisi. q nõ est numerus simplr: sed est nu
merus numeratˀ: uel est nũerus applicatˀ ad motũ. du
pliciter ergo possumus declarare intẽtũ: ⁊ si ɔsidere-
mus q̃lis nũerus est tps: ⁊ si ɔsideremus motũ in quo
tanq in subiecto fũdat tps. Si eni tps nõ est nũe sim-
pliciter: sed est numerus applicatˀ: qr circulus cupre-
us nõ dicit circulũ simplr: sed circulũ applicatum. op3
q in diffinitiõe eius cadat cuprũ ad qd applicat. ideo
in. 7°. metaphi. ubi agit de ptibus diffinitiuis rerum
dicit q cuprum est de rõne circuli cuprei. l3 nõ sit rõ-
ne circuli simplr. Si eni diffiniret circulus simplr. cu-
prũ non ingrederet diffinitionem eius. sed si diffiniret
circulus cupreus oportẽt q ad diffinitione3 eius pti
neret cuprũ. sic ⁊ in pposito cũ tps nõ dicat numerũ
simplr: sed applicatũ ad motũ oportet q in diffinitio
ne eius cadat motˀ. ⁊ qr equoce dĩ motˀ put est succes
sio opationũ angelicarum ⁊ put est successio ipsoꝝ ut
in celo: op3 q diffinitio huiˀ tpis ⁊ illius sit multũ di-
uersa ⁊ p ɔñs op3 q tps hic ⁊ ibi equoce nũcupet. h°
idẽ etiá declarat si ɔsideret ipse motˀ cuiˀ tps dĩ esse
passio. nã cũ subiectũ debeat ingredi diffinitionẽ p-
prie passionis si equocũ est subiectũ op3 q equoca sit
passio ⁊ per ɔñs equoca est diffinitio passiõis cũ dcm
sit q subiectũ igredit diffõnẽ eius. dicet ergo equoce
h° tps ⁊ illõ: qr equoce dĩ mot° de h° motu ⁊ de illo:
imo eo ipso q hoc tps nõ est cõpoᵐ nisi ex tpibˀ equo
ce se hẽt ad illud tps qd est cõpositũ ex istãtibˀ. sic et
⁊ iste motˀ celestis qr nõ est cõpositˀ nisi ex motibus
qr quelibet ps talˀ motˀ est motˀ equoce se hẽt ad mo
tũ illũ q attẽdit fm opatiões angelicas qui magis est
cõposit° ex smutatis eẽ q ex motibˀ. dicimus aũt illũ
motũ magis cõpõsitũ ex mutatis esse q ex motibˀ q
f3 q angelus nouiter icipit eẽ sub aliq opatiõe ut pa
tebit in qõne sequẽti nõ est ibi pprie motˀ nec muta-
tũ eẽ: s3 magis assimilat mutato eẽ q motui. ¶ Hys
aũt oibˀ prelibatis uolumus exeq de ~~quesito~~ pncipa-
lit: qr uolumus adducere rõnes ad ppositũ ostẽdẽtes
q l3 esse angeli mẽsuret cu° opatiões tñ ipsoꝝ mẽsu
rent tpe qd triplici via declarabimus. pma eni via su
mit ex impfectiõe sbe angeli. scda ex instabilitate eiˀ
operationũ. tertia ex pportione opationũ ad sbam.
¶ Prima via sic p3. videmus eni q tripliciter aliqd
cõparat ad pfectionẽ: qr uel est ipsa pfectio: uel est su
sceptiuũ pfectiõis: uel est pfectiõis oppositũ. ⁊ fm h°
vident accepta pncipia nature: que sunt mã forma ⁊
puatio. Nã foꝛa est ipa pfectio. mã est susceptiuũ pfe
ctiõis. puatio est illud q forme ⁊ pfectiõi opponit. ⁊
si uolumus susceptiuũ pfectiõis large accipe pro om-
ni eo q est in potẽtia ad ulteriorẽ pfectionẽ. dicemus
q qcqd est in creaturis siue ille creature sint corpa-
les siue spũales uel est ipsa pfectio uel est susceptiuu3
pfectiõis: uel est pfectiõis oppositũ. op3 igit ipm an-
gelũ in aliqd horũ triũ modoꝝ esse: nõ aũt dare pos
sumus q angelus ita sit ipsa pfectio q nõ sit suscepti-
uus ulterioris pfectiõis. qr h° soli eẽntie diuine cõpe
tit: nulla aũt sba creata põt esse talis pfectio qr si eẽt
dare aliquã sbam creatã que h° mõ eẽt pfectio q nõ
reciperet pfectionẽ additã talis sba nõ eẽt in potẽtia
ad eẽ: s3 eẽt ipm eẽ: ppter qd nõ hẽt ab alio esse nec
posset creata eẽ. nec ẽt est dicẽdũ q angelus sit oppo
sitũ pfectiõis: qr nõ est ~~ppria~~ puatio cũ puatio de se
sit nõ ens. angelus ergo dicit quãdã nãm pfectiõis su
sceptiua3. eẽ aũt tale deficit a pfectione ⁊ nõ hẽt nali
ter totũ sil' qd spectat ad suã pfectionẽ. nã qcqd est ta
le nõ ɔgregat in se oẽs pfectiões: s3 successiue est sub
pfectiõibˀ suis. ex h° ergo põt itelligi dictũ phi in. 5.
metaphi. q aliqd est pfectũ in quo ɔgregant ⁊ vniunt
pfectiões oium generũ: ⁊ ista est pfectio pmi pncipij
deˀ eni qr est ipsa pfectio sepata est oino simplr vnus.
ideo oẽs suas pfectiones vnitiue ⁊ sil' hẽt: sed q non
est ipsa pfectio: sed est in potẽtia ad pfectionẽ recedit
a simplicitate ⁊ per ɔñs ab vnitate: ⁊ iõ non hẽt oẽs
suas pfectiões vnitiue ⁊ sil': s3 successiue: qr qñ est sub
vna: ~~nũc~~ sub alia: ⁊ qr ipse opatiões angelice nõ tran-
seũtes in exteriorẽ mãm sũt quedã pfectiões ipsiˀ an
geli: ppter recessu3 eiˀ a simplicitate ⁊ vnitate nõ hẽt
angelus has pfectiões mõ vnico ⁊ sil': s3 successiue: ⁊
nũc est sub vna ⁊ nũc sub alia: ppter qd op3 talia tpe
mẽsurari: hec eni ipfectio cõpetit cuilibet creature: q
nõ hẽat nãlit' oẽs suas pfectiões sil' magisᵐ ⁊ minus:
f3 q in naturis creatis reperit maioꝛ ⁊ minoꝛ pfectio.
mã eni nõ hẽt omnes suas perfectiones simul: qr non
habet simul oẽs suas formas sbales. nã aũt corpora-
lis nõ hẽt oẽs suas pfectiões sil': qr nõ hẽt simul oẽs
suas formas accñtales. si sit illud corpˀ mobile ad foꝛ
mã: uel nõ hẽt sil' oia sua ~~ue~~ si sit corpˀ illud mobile ad
sitũ. nã vo spũalis: utputa nã angelica nõ hẽt oẽs suas
pfectiões sil'. qr nõ hẽt sil' oẽs suas opatiões: qcqd er
go h° mõ ad pfectionẽ opat: qr est pfectiõis suscepti
uu3. de se dicit qcqd in potẽtia. dẽ aũt ens in potentia
de se est aliquo mõ mobile. op3 igit q ipsa spũalis sba
mouet aliq mõ. motˀ aũt nõ poterit de se moueri de
foꝛa in formã: cũ angelus sit ipa foꝛa: nec moueri po-
terit de vno eẽ sbali in aliud: cũ tale eẽ isepabilit ɔco
mitet formaz: hoc eni solo mõ nalit moueri poterit
fm opari uel fm agẽ: qr de vna opatiõe põt trãsire in
aliam. ipse igit modus pfectionis angelice nos docet
quõ in opationibˀ eius cadit successio ⁊ quõ itercidit
ibi tps. ¶ Scda via ad hoc idẽ sumit ex instabilita-
te opationũ angeli. nã opatiões ille utputa itellectu
les nõ hñt eẽ eternũ. nã spẽ que est in memoria: fm
doctrinã augustini gignit spẽs que est in itelligẽtia itẽ
tiõe nolũtatis copulãte vnã cũ alia. tãdiu q̃ fuit spẽs ⁊
tãdiu durat itelligẽtia in itellectu q̃diu adest ibi iten

tio volūtatis. q̄ g̃ est tale nō pōt hr̄e eē eternū: nec eē stabile: itētio g̃ ipsi᷒ angeli nō hēt esse eternū nec esse stabile: sȝ tādiu durat hi᷒ itellectio quādiu voluntati placet ꝛ ut est per dicta declaratū. nāle est volūtati angelice q̄ nō semp velit stare in vna ꝛ eadē itellectiōe nisi eēt itellectio finis cuiusmodi est intellectio supnālis quā hēt de deo: vl̄ nisi sit itellectio suiipsius sȝ quā semp se itelligit. nā tales itellectiōes ut diximus non mēsurant̄ tpe. relique vō itellectiōes tpe mēsurant̄ ꝛ cadit ibi successio. ¶ Tertia via ad hoc idem sumit̄ ꝑ ꝓportione opationuȝ angelicarū ad sbām eius. sic eni videmus in mā q̄ impfecte pōt esse sil' sub oppositis formis. nā cum mā est sub colore medio impfecte est sub albo ꝛ nigro. nā color medius qui aliqd pticipat de extremis est impfecte albedo ꝛ est impfecta nigredo: sic ēt qn̄ mā trāsit de forma opposita ad aliaȝ: ut si debeat trāsire ab albo in nigrū in toto illo motu aliqd hēt de tmīo a quo ꝛ aliqd de termio ad quē. nā cū in mā remittit̄ albedo disponit̄ ut suscipiat̄ ibi nigredo. in trāsitu ergo ꝛ in fieri ꝛ in quodā esse impfecto ut coiter ponit̄ pōt mā informari diversis formis ut aliquo mō iformat̄ mā albo ꝛ nigro cū est sub colore medio: vel aliquo mō iformat̄ albo ꝛ nigro cum remittit̄ in ea albedo ꝛ disponit̄ ad nigredinē: cū eniȝ sic est iformat̄ albo sȝ se nigro vō dispōne. sic suo mō ꝛ in angelo: quādiu angelus nō itelligit actu per suas spēs ille spēs in mēte angeli sunt sub quodā actu incōpleto. ꝓpt̄ qd̄ nō est incōueniēs q̄ hoc mō sbe esse in cōpleto iformat̄ itellect᷒ angeli multis spēb᷒: sȝ cum actu se ꝯuertit sup aliquā spēm gn̄at̄ in itellectu eius act᷒ itelligēdi qui est actualis itellectio: que multo magis hēt de actualitate q̄ ipsa spēs intelligibilis: tales aūt itellectiōes sic actuales nō possūt plures eē sil' cū itellectu cū hēant oppositionē adinuicē loquēdo de oppositiōe large ut supra locuti sumus. que aūt talia sūt sb̄ eē pfecto in eodē sil' eē nō pn̄t. nō ig̃it est angelus sil' sub oīb᷒ suis itellectiōīb᷒. sȝ successiue nūc est sb̄ vna nūc est sub alia: q̄ sine tpe ut diximus esse nō pōt.

Ad primū dōm q̄ opationes angelice poterūt eē sn̄ tpe ꝓpe sūptū qd̄ fundatur in motu p̄mi mobil' ꝛ ēt opōnēo ille erūt post tale tps q̄ cessāte tali motu nō cessabūt hi᷒ opatiōes: attn̄ opatiōes angelice que mēsurant̄ tpe nō fuerūt sn̄ tps q̄ mēsurant̄ nec eē pn̄t sine tali tpe uel sine ꝑte talis tpis. ¶ Ad scōȝ dōȝ q̄ q̄libet opatio angeli vna ꝛ eadē dici pōt q̄ mēsurat̄ istāti ut supra est diffusius declaratū. attn̄ illud istās quo mēsurat̄ itellectio angelica nō est eiusdē rōnis cū ipso nūc tpis nr̄i: q2 tale nūc semp est ifluxu. sȝ istās illud tādiu stat quādiu stat intellectio vna. adueniēte aūt itellectiōe ꝑore ꝛ succedit ad istās q̄ mēsurat itellectionē posteriorē ꝛ ex talib᷒ istātib᷒ cōponit̄ tps q̄ mēsurat opatiōes euiternoꝝ. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ res se hēt ad agē sicut se hēt ad eē. sed hi᷒ esse nō solū est sbāle sed accn̄tale ut ignis iō calefacit q2 eē calidū hēt. ꝛ si fiat uariatio in eē solū accidētali fit uariatio in ipsa opatiōe: ut sicut corp᷒ aliqd̄ uariat̄ in caliditate ꝛ in frigiditate sic uariat̄ in ipsa opatione. Dicemus ergo q̄ lȝ angelus nō uariet̄ in suo eē sbāli uariat̄ tn̄ fm̄ aliquos accidētales modos ꝓut nūc afficit̄ vno mō nūc alio. ꝛ ꝓut nūc se ꝯuertit sup vnā spēm nunc sup aliā. ꝛ ꝓut suus itellect᷒ nūc iformat̄ vna itellectiōe ꝛ nūc alia. alit̄ aūt eē ꝛ aliter iformari est alio ꝛ alio mō hr̄e aliud ꝛ aliud esse. tale ergo esse fm̄ q̄ angelus uariationē suscipit tpe mēsurat̄ sicut ꝛ ipm̄ opari eius. ¶ Ad quartū dicēdū q̄ angelus tādiu stat in vna itellectiōe: q̄ diu placet sue volūtati: sed ex hoc nō arguit̄ q̄ angelus nunq̄ mutet se ab vna opatiōe. imo nāle est ei ut dicebat̄ q̄ nō semp velit sistē in vna ꝛ eadē opatione. qd̄ āt addebat̄ in arguēdo: q̄ mutare nō sit delectabile nisi nā sit mutabilis. dici debet q̄ lȝ nā angeli nō sit mutabilis fm̄ esse sbāle q2 ab hoc esse nunq̄ deficiet eēt tn̄ mutabilis fm̄ esse accidentale ꝓut nūc se ꝯuertit sup vna spē itelligibili ꝛ nunc sup alia. ꝛ q2 est hoc mō nāliter mutabilis delectabile est ei q̄ hoc mō mutet. ¶ Ad qn̄tū dicēdū q̄ opatiōes angeloꝝ lȝ non sit mot᷒ ꝛ termini mot᷒. mutatiōes tn̄ quedā dici possunt: q2 fm̄ eas mutat̄ angelus de vna opatiōe in aliā mutatiōes tn̄ ille sūt alterius rōnis: q̄ mutatiōes iste q2 nō sūt termini mot᷒ sicut sūt iste: in istis eni corpalib᷒ fm̄ nature cursum qcq̄d est in dispōne aliq̄ in qua prius nō fuit: hoc est per aliquē motū p̄cedētē idō semp in talib᷒ noue dispōnes sunt ut alicuius mot᷒: sȝ si sol hēret liberū arbitriū ꝛ qn̄ vellet illuminare aerē illuminaret ipsuȝ ꝛ qn̄ vellet obtenebrare: obtenebraret ipm̄. si sol ſtās hoc ageret fieret nouitas in aere: ut fieret illuminatio aeris absq̄ motu precedēte: loquēdo de motu ꝓprie. illuminatio itaq̄ aeris que eēt quedā mutatio nō eēt ꝓprie terminus mot᷒ tales sūt itellectiōes angeloꝝ: q2 subsistūt volūtati ei᷒: q̄s possumus aliquo mō quasdā mutatiōes vocare: ꝛ quelibet talis mutatio mēsurat̄ istāti. ꝛ ex talib᷒ istātib᷒ cōponit̄ tēpus: ut in sequēti qōne patebit. ¶ Ad sextū dicēduȝ q̄ itelligētia parificat̄ eternitati ut patuit in p̄ncipali solutiōe: q2 ꝓpria opatio itelligētie que est intelligere nō mēsurat̄ tpe ꝓprie sumpto. aīa aūt nō parificat̄ eternitati: q2 ꝓpria opatio aīe fm̄ q̄ hi᷒ est mouere corpus. mot᷒ aūt corporū mēsurant̄ tpe ꝓprie sūpto. uel possumus dicere q̄ itelligētia parificat̄ eternitati i. euo: q2 ꝛ esse suū mēsurat̄ euo. ꝛ q2 aliquā opationē que euo mēsurat̄ ut itelligere illud q̄ semp intelligit seipaȝ nō cadit sub tpe. hēt itaq̄ itelligētia opatiōes que mēsurant̄ tpe qd̄ est alterius rōnis q̄ h᷒ tps. ꝛ habet aliquā opationē que mēsurat̄ euo: idō aliquo mō equat̄ euo q̄ q2 ꝛ eē ꝛ opari aliqd hēt in euo. ¶ Ad septimum dicēdū q̄ vna ꝛ eadeȝ opatio angeli fm̄ se mēsurat̄ istāti: tn̄ ꝓut illa opatio succedit alteri opationi: ꝛ ꝓut vno istāti resultat ibi tō tpis. ꝛ qd̄ dr̄ in arguēdo q̄ istās siue nunc est mēsura sbe: dici dȝ q̄ ut patebit in qōne sequēti equocat̄ ibi de istāti: q2 istās est mensura sbe angeli ꝛ est mensura opationis eius aliter tn̄ ꝛ aliter: ut in sequēti qōne dicet̄. ꝛ per hoc patet solutio ad .8. nā si angelus mouet̄ de vna opatione in alia istāti mēsurat̄. angelus qui est qd̄ mobile ꝛ qui est sicut mot᷒ ꝛ istāti mēsurabit̄ opatio eius aliter tn̄ ꝛ aliter ut sequēs qd̄ declarabit̄. ¶ Ad nonuȝ dicēdū q̄ si nō eēt nisi mot᷒ celi in quo fūdat̄ tps. hi᷒ mot᷒ fm̄ uarias ptes suas mēsuraret̄ tpe. nō eēt tn̄ esset dare aliqs alius p̄or mot᷒ q̄ mēsuraret tps: sȝ ꝓut ipȝ celū acq̄rit successiue diuersuȝ ubi acq̄sitio successiua fm̄ diuersa talia ubi mēsurat̄ tpe. sic ꝛ in ꝓposito: angelus q2 successiue exequit̄ suas opatiōes. ipsa successiua executio taliū opationū tpe mēsurat̄ lȝ illud tps sit alterius rōnis. si ergo ista corpalia que videm᷒ haberēt tales motus: q̄ in quolibet motu fundaret̄ tps tanq̄ in sbo: ut puta si vnus mot᷒ nō reduceret̄ in aliū motū tanq̄ in cām: nō eēt dare aliqd̄ p̄m motū qd̄ mēsuraret tps. ꝛ per qd̄ mēsuraret alia: sȝ quelibet successiua acq̄sitio spatij hēret suū tps per qd̄ mēsuraret̄: ꝛ q2 vnus angelus nō reducit̄ in aliū tanq̄ in per se cāȝ: nec quātū ad esse nec quātū ad opari cū sit liberi arbitrij. suū eniȝ nāle itelligē de q̄ b loqm̄ur pōt q̄libet

angelus exequi absq3 alio angelo: nec aliquid imprimit vnus angelus in alio. qliter aūt se illuminat in q̄o nib⁹ de cognitionib⁹ angeloꝝ diffusius dicemus. Hec eni corpa īferiora impressionē suscipiūt a corpib⁹ superiorib⁹ ꝛ ſm nature cursum nec possent hec corpa exercere suos motus sine celesti motu. iō tp̄s q̄d fundat in motu celi ꝛ q̄d mēsurat illū motū: mēsurat oēs istos ꝛ alios mot⁹: s3 nō se hn̄t ita angeli adinuicē nec s3 eē nec ſm opari. ñ innat eni vn⁹ ad itelligēdū aliū. ꝓut vn⁹ determiat itellectū alteri⁹: s3 nihil ip̄rimit vn⁹ in alio: iō tp̄s q̄d mēsurat opatiōes vnius nō mēsurat opatiōes alteri⁹: s3 sic q̄libet āgelus hēt suū euū q̄ mēsurat suū eēe: ita in q̄libet angelo est tp̄s quo mēsurātur sue opatiōes. ꝛ ptes istius tp̄is sūt oīa istātia quibus mēsurat esse ei⁹. ita q̄ sicut nihil est aliud tp̄s nostrū q̄ nūs ꝓoris ꝛ posterioris in motu celi sic motu. sic nihil aliud est tp̄s illud q̄ nūs ꝓoris ꝛ posterioris ſm opatiōes angeli. ꝛ sic tp̄s istud non fundat solū in motu celi. ꝓut celū acq̄rit q̄ vnū ubi: s3 fundat in motu celestis uel acq̄rēda ab ipso celo uel a ptib⁹ eius: sic tp̄s illud angelicū nō respicit aliquā vnā operationē tm̄ s3 respicit oēs opatiōes eius sibiinuicē succedentes ſm ꝓus ꝛ posteri⁹. ¶ Ad decimū dicēdū. q̄ desistere uel deficere aliter cōpetit angelo quātū ad esse ꝛ aliter quātū ad opari. nā per nullū agēs nāle pōt angelus desinere esse: etiā ipse seip̄m nō posset annihilare. s3 nō sic est de opatiōe: q2 a quacūq3 opatiōe uel a q̄cūq3 itellectiōe quā exeq̄tur ꝓut se ɔuertit sup spēs itelligibiles q̄s apud se hēt pōt desistē per sue libertatis arbitrio: imo ut dicebat supernāle est ei q̄ nō semper sistat in vna ꝛ eadē hi⁹ itellectione. non igit rōne simplicitatis eē angeli mēsurabit euo ꝛ opari tpe. sed rōne talis successiōis quā repimur in opari eius ꝛ nō in esse. ¶ Ad vndecimū dicēdō q̄ ad aliq̄d cōparat volūtas q̄ q̄si nāle est sibi uelle. s3 sibi esse. ad aliq̄d vo q̄ nō ē est sibi nō uelle semp ibi sistē. visio eni diuina l3 sit supnālis attn̄ postq̄ angelus adept⁹ est visionē illā: q2 nāle est rōnali creature q̄ uelit eē beata ꝛ q̄ uelit in beatitudine sistere: nō pōt nō uelle videre deu3 imo in hoc cōplet suū desideriū nāle q̄ videndo ꝛ diligēdo ip̄m. ɔ nāmeni suā ageret si uellet suū desideriū nō cōpleri: s3 nō est sic de itellectiōib⁹ aliis: in q̄b⁹ nō cōplet suū desideriu3 totale. ꝓpt q̄d nāle est ei q̄ non semp uelit sistere in vna tali itellectiōe: ꝛ potissime si sit talis itellectio q̄ ipediat itellectionē aliā. sicut q̄n actualiter itelligit per vnā spēm ipedit actualit ne intelligat per aliā. Ad formā g̃ arguēdi cum dicit q̄ illud q̄ per solā volūtatē pōt subtrahi nō mēsurat dicē dū q̄ imo uolita ab angelo mensurantur tpe nisi esset tale q̄d uolitū q̄ nō posset se aduertere ꝛ q̄ nō posset nō uelle. hi⁹ est visio dei apta ꝛ dilectio qua beati deū diligunt: visio ergo dei l3 sit ab angelo uolita: attn̄ q2 imutabiliter se hēt in illā nō mēsurat tpe itellectio ēt sic ipsi⁹ q2 nō simplr subest uolūtati ei⁹: s3 est sibi naturalis ꝛ semp est in tali itellectiōe. iō intellectio illa ſm q̄ hi⁹ nō cadit sub tpe: semp eni angelus nālit se intelligit per essentiā suā: sed cōpetit ei itelligere per spēs ꝓut per uolūtatē se ɔuertit sup spēs illas. ꝛ talis itellectio tpe mēsurat: q2 ad hi⁹ itellectiōes nō se hēt āgelus sbaliter s3 mutabilit. ¶ Ad duodecimū dicēdu3 q̄d solutū est per dicta in solutiōe gn̄ali. nā cōtinuū ꝛ nō ɔtinuū faciūt eē tp̄s illud ꝛ istud alterius ꝛ alteri⁹ rōnis ut in ꝓncipali solutione cū declarabant difficultates circa hanc q̄ōnē diffusius dicebat. ¶ Ad decimūtertiū dicēdū q̄ si vā eēt positio de vnitate eui. q̄ eēt vnū euū in ꝓmo euiterno q̄ eēt mēsura per se ꝛ ꝓmo illius euiterni ꝛ per illud mēsuraret alia euiterna possemus dicere q̄ tp̄s eēt in ꝓmo euiterno ꝛ mēsuraret opationes ꝓmi euiterni ꝛ per illas mensuraret alias: s3 sic ponimus in quolibet euiterno suū euū mēsurās esse eius. sic ponēdū est in q̄libet suū tp̄s mēsurās opationes ipsius: attn̄ siue ponat hi⁹ tp̄s in quolibet euiterno siue in ꝓmo euiterno nō dabimus ꝓmā opationē cuius sit mēsura tale tp̄s per se ꝛ ꝓmo: s3 dicemus q̄ tale tp̄s respicit oēs opationes illius euiterni in quo ponit esse. sicut tp̄s q̄d ponit in motu celi respicit successionem oium ubi. ſm que mouet celū.

n **Ono** q̄ritur utrū tp̄s q̄d mēsurat opationes angeli sit cōpositū ex istātib⁹. ꝛ videt q̄ nō. q2 sicut pūct⁹ se hēt ad lineā sic instās ad tp̄s: s3 ipossibile est linea3 cōponi ex pūctis: ergo ipossibile est tp̄s cōponi ex instantibus. ¶ P̄. angelus cū exequit opationē aliquā sistit in illa. uel aliter nā eius ociose ageret: nā eni ociosa eēt si acq̄reret aliquā ꝑfectione3: ꝛ nullo mō sisteret in illa: nō stat im ergo cū angelus ɔuertit se ad itelligēdū aliq̄d desinit itelligere illud: s3 stat in hi⁹ itellectiōe per aliq̄d spatiū: quelibet ergo talis itellectio mēsurat tēpore. ꝛ si quelibet opatio angeli opat tpe. cū hi⁹ motus angeli nihil sit aliud q̄ successio per opationē. tēpus q̄d mēsurat talē motū nihil erit aliud q̄ successio tēpoꝝ nō mēsurātiū opatiōes illas. igit tale tp̄s non cōponit ex istātib⁹: s3 ex tpibus. ¶ P̄. ſm aug^m. 12. ɔfes. instās nō hēt spatiū sed in pūcto ꝓterit. cū ergo opatio angeli hēat spatiū ꝛ cū in pūcto nō ꝓtereat q2 frustra moueret angelus ad talē opationē in qua nullo mō sisteret opatio eius nō mēsurabit istāti s3 tēpore ꝛ per ɔñs tp̄s q̄d respicit successionē taliu3 opationū ex tpib⁹ cōponet. ¶ P̄. nō eadē mēsura mēsurabit mobile ꝛ actus eius: sed angelus ut est q̄d mobile mēsurat istāti. actiones aūt ipsius ꝛ opa eius ſm que mouet nō mēsurabunt istāti s3 tpe. tp̄s ergo q̄d mēsurat successionē taliū opationū ex tpibus componet. ¶ P̄. si angelus exequit aliq̄dā opatione3 uel in illa vna opatiōe est successio ꝛ angelus mouet ſm opationē illā uel q̄escit in illa opatiōe uel istāti recedit ab ea nō aūt dicere possumus q̄ statim recedat ꝛ nullo mō ibi sistat: q2 tūc frustra ageret talē opationē: uel ergo mouebit ſm opationē uel q̄escit in illa: sed tam mot⁹ q̄ q̄es mēsurant tpe. ut patet per ph3 in. 4. phisi. vna ergo ꝛ eadē opatio tpe mēsurat: s3 ex talib⁹ cōponit tp̄s q̄ mēsurat successionē opationū quale est illud q̄ mēsurat operationē. s3 ipsa opatio mensurat tpe. erit ergo illud tp̄s cōpositū ex tpibus. ¶ P̄. ſm phm in 2° metaphi. nō possumus itelligere lineā nisi itelligamus ipsa3 stātē iter duo pūcta: pari ergo rōne nō itelligemus opationē aliquā nisi itelligamus eā stārē iter duo instātia: s3 q̄cq̄d est tale mēsurat tpe: q2 semp inter duo istātia cadit tp̄s: mēsurabit ergo opatio angeli tpe ꝛ tūc idē q̄ prius. ¶ P̄. sicut se hēt tp̄s ad motū ita istās ad mobile: ut innuit phs in 4° phisi. ergo ɔmutatim sic se habebit tp̄s ad instās sicut motus ad mobile: sed ipossibile est motū cōponi ex motibus. ergo ꝛ tp̄s ex instātib⁹. ¶ P̄. ex duobus in actu nō fit vnū. si ergo ex instātib⁹ cōponit tp̄s aliq̄d. opz illa instātia esse in potētia. sed istātia in potētia nō sunt nisi in tpe ɔtinuo. tp̄s ergo q̄d mēsurat opationes angeli erit q̄d ɔtinuū. sed ɔtinuū nō cōponit ex idiuisibilib⁹ tale ergo tp̄s nō erit cōpositum ex instantib⁹ s3 ex tēporib⁹. ¶ P̄. dato q̄ angelus hodie intelligat vnu3 ꝛ cras aliud erit ibi dare aliud ꝛ aliud instans in quo itellexit vnu3 ꝛ aliud. sed inter quelibet dua instantia

cadit tps mediū: tps ergo qd ibi ponemus non cōponet ex instātib⁹: sed habebit instantia suos terminos. ¶ Pr. pncipia sunt vnigenita a suis pncipiatis: qr nō est corpus nisi ex corpib⁹: nec est ꝯtinuū nisi ex ꝯtinuis ergo nō erit tps nisi ex tpib⁹. ptes eni quātitatiue cōponētes totū aliqd diuisibile debent esse diuisibiles. ¶ In cōtrariū est ꝙ opatio angeli est tota simul cū angelus nō itelligat cū discursu: sꝫ impossibile est tps esse totū simul. igit talis opatio nō mēsurabit tpe. mēsurabit ergo istāti. si ergo mot⁹ nō est aliud in angelis ꝙ successio opationū. tps ibi nō erit aliud nisi successio istātiū cū instātia mēsurēt opationes illas. ¶ Pr. opatio angeli est qd simplex: sꝫ mēsura debet esse vnigenea suo mēsurato. talis ergo opatio mensurabit mēsura simplici. ergo mensurabitur motus.

Respondeo dicendū ꝙ tps per se ꝛ pmo est mensura motus ꝛ fundat in motu tanꝙ in subiecto. si ergo videre uolumus de aliquo tpe ex qb⁹ cōponat. vidēdū est que sunt ptes mot⁹. in quo ponit esse tale tps. ꝛ si mot⁹ ille sit ve cōtinuus ꝛ nō cōponit nisi ex motibus. opꝫ tps qd ponit esse in tali motu esse qd ꝯtinuū ꝛ nō cōpositū nisi ex tpib⁹. ptes aūt motus angeli de quo hic loqmur sunt opationes eius. mouet eni angelus de vna opatione in aliā. si ergo ipse opationes in seipsis haberēt successionē ꝛ eēnt mot⁹. tps de quo loqmur eēt cōpositū ex tpib⁹: qr mot⁹ in quo fundaret eēt cōpositū ex motibus. sicut eni mot⁹ celi attēdit fm diuersa ubi. ut quia ptes celestes nō habēt oia sua ubi sil. iō mouent acqrēdo successiue ad aliud ꝛ aliud ubi. sic qr angelus nō hēt oēs suas opationes differēter ut supra tetigimus est motus in celo uel in ptib⁹ eius in acqrēdo sua ubi. ꝛ in angelo in exequēdo suas opationes. qr ptes celestes nō solū mouent qr successiue acqrunt ad aliud ꝛ ad aliud ubi. sꝫ etiā qr successiue acqrunt qdcūqꝫ ubi. sed angelus lꝫ successiue exequtur vnā ꝛ eādē opationē: mot⁹ ergo angeli qui est successio opationū: nō pprie est cōposit⁹ ex motib⁹: qr vna ꝛ eadē opatio non hēt rōnē mot⁹ cū non sit ibi successio: sed sicut se hēt mot⁹ ille ad suas ptes ex qbus cōponit: sic se hēbit ꝛ tps fm ptes illius mot⁹ ꝯ opationes. ꝛ mot⁹ ille nō cōposit⁹ ex motib⁹. pari rōne ergo tps qd mēsurat talē motū erit cōpositū ex istātib⁹ que sunt mēsura illarū opationū: nō aūt erit cōpositū ex tpib⁹. Sꝫ ut melius pateat qd dicit. pmo videbim⁹ in istis sensibilib⁹ que mensurant tpe ꝛ que nō mēsurant tpe: sed istā emēdemus ꝙ mot⁹ ꝛ qes mēsurent tpe. mobile aūt ꝛ mutatū esse mēsurant istanti. Scdo ꝙ videm⁹ in istis sensibilibus fm ꝙ possibile est adaptabim⁹ angelis ꝛ opationes eoꝝ ꝛ ostēdemus ꝙ opationes angeloꝝ quelibet in se mēsurat istāti. pp qd declaratū erit ꝙ tps qd mēsurat successionē taliū opationū ex instātib⁹ est cōpositū. Tertio ne laboremus in equoco distiguemus de ipsis opationib⁹ angelicis qr quedā sunt in exteriorē māam trāseūtes ꝛ ad exteriorē māam applicate ꝛ tales opationes per se possunt mēsurari tpe. quedā vo nō sunt in exteriorē māam trāseūtes sed sunt ad exteriorē māam applicate ꝛ talis opatio nō mēsurabit tēpore p se. poterit aūt mēsurari tpe per accñs. sꝫ quedā sunt opationes angeloꝝ que nec trāseūtes nec applicate sunt ad exteriorē māam ꝛ quelibet talis operatio nec per se nec per accidēs tpe mēsurat: sꝫ pōt mēsurari istāti. Quarto ꝛ ultimo adducem⁹ rōnes ad ppositū ostendentes ꝙ tempus qd mensurat operationes angelorum sit ex instantibus compositū. ¶ Propter primū sciēdū ꝙ in istis inferiorib⁹ hec qtuor qsi se hābēt per ordinē. videlꝫ mobile. motus. mutatū esse. ꝛ quies. Nā mobile pcedit motū sicut subiectū est prius accidēte. motus vo pcedit mutatū esse. sicut via precedit terminū. nā mutatū esse est terminus ipsius motus ꝛ mot⁹ est via in mutatū esse: ppter qd semp ante mutatū esse pprie sūptuꝫ pcedit moueri: si aūt est dare mutatū esse ante moueri: opꝫ accipe aliud mutatum esse ꝙ qd est terminus illius moueri. nunꝙ eni mutatū esse pōt pcedere illud moueri cuius est terminus: est eni per se cōparatio ꝙ mutatū esse sequat ad moueri. sꝫ ꝯuersa cōpatio nō est per se. ꝛ ide est ꝙ in oi motu post eē moueri est dare mutatū eē: nō tñ ecōuerso. sed post ultimū mutatū eē: nō opꝫ ꝙ imediate sequat aliqd moueri. sic ēt qes cū sit puatio mot⁹ fm nāē itelligētiā est posterior ipso motu: sicut puatio est posterior habitu. ꝛ sic ista qtuor videant aliquo modo ptinere in istis iferiorib⁹ ad mēsurā tpalē: nō tñ ptinent eodē mō: qr mot⁹ ꝛ qes sic ptinēt ad mēsurā tpalē ꝙ mēsurant tpe. mobile aūt ꝛ mutatū esse mēsurantur nūc tpis. nā de rōne motus est ꝙ aliter se hēat nūc ꝛ prius. ꝛ per ꝯñs de rōne eius est successio. ꝙ non pōt esse sine priori ꝛ posteriori. cū ergo tps per se sit nūa prioris ꝛ posterioris oportet ꝙ per se sit numerus ꝛ mēsura motus qui sine successione prioris ꝛ posterioris esse nō pōt. vnde ꝛ in 4° phisi. scribit ꝙ tēpus per se sit mēsura mot⁹: sicut ꝛ qes tpe mēsurat: sꝫ hoc nō est per se: sed per accidēs. iō dicit in 4° phisi. ꝙ qr tps est mēsuratio mot⁹: supple per se erit ꝛ tps mensura quietis sed per accidens: ꝛ subditur ꝙ omnis. p. in tēpore. ē. hoc est eni qescere eodē mō se hēre nūc ꝛ prius nā eē qes ubi ēst assignare duo nūc quorū vnū se hēt ut prius ꝛ aliud ut posterius: in qbus duob⁹ nūc eodē mō se hēt qescēs: ꝛ qr successio duoꝝ nūc ēst sine tpe. opꝫ oēꝫ qetē in tpe eē. in istāti eni nō ꝯtigit qetē eē sꝫ in tpe ut pbat diffuse in 6° phisi. Bene ergo dictū est ꝙ qes ꝛ mot⁹ mēsurant tpe. qre aūt qes dicat mēsurari tpe per accidēs: sic declarari pōt. Nā ex hoc dicitur corpus esse qescēs: qr est aptū natū moueri ꝛ nō mouet: si eni qes est puatio mot⁹ ꝛ in puatione includit accipiēdo ꝙ illud dicit esse priuatū aliquo qd est aptū natū hēre illud ꝙ non hēt: opꝫ ꝙ illud dicat esse qescēs qd est aptū natū moueri ꝛ nō mouet. sꝫ sequēdo sapiētiū dicta ꝛ sequēdo istū ordinē quē videm⁹ nihil cessat a motu ꝛ nihil est aptū natuꝫ moueri ꝙ non moueat nisi sit sbꝫ alicui corpi ꝯtinue moto possꝫ eni de⁹ si uellet huc ordinē imutare: qr posset aliqd corp⁹ iterpolatiꝫ mouē cui⁹ mot⁹ nō reduceret in corpus ꝯtinue motū: tñ fꝫ istū ordinē quē videm⁹ semp mot⁹ dis cōtinuus reducit in motū ꝯtinuū tanꝙ in p se cāꝫ: ut mot⁹ istoꝝ iferioꝝ corpoꝝ: qr aliqñ mouent tanꝙ in per se cām reducit in motu celi ꝙ ꝯtinue ꝛ semp mouet. mēsurari ergo tpe ꝯtingit dupl'r: ul' rōne sui. ut qr ipsum per se uariat: uel rōne alterius ut qr est sbm ei. ꝙ per se ꝛ actu mouet ꝛ uariat. pmo mō mēsurat tēpore mot⁹. mobile eni dū est in motu per se cōpetit ei uariari ꝛ esse in alia dispōne nūc ꝛ pus: ꝛ iō per se est ꝙ mot⁹ mēsurat tpe. sꝫ qescēs quātū est de se ꝛ fm ꝙ hī⁹ hēt se eodē mō nūc ꝛ pus. qescēs ergo ut qescens est: nō uariat nec mouet actu sꝫ est subiectuꝫ ei ꝙ per se actu uariat. cū igit esse in tpe sit alio mō se hēre nūc ꝛ prius qr hoc est tps successio prioris ꝛ posterioris. mobile ut est in motu: dicit esse per se sub tpe ꝛ mot⁹ per se mēsurabit tpe. qescēs vo nō uariat fm se. ppt qd nec mēsurat tpe per aliud: qr subijcit corpi ꝙ actu uariat. in qete ergo est assignare nūc pus ꝛ nūc posterius. ꝛ successionē nō in se nec per se sed in alio. ꝛ per

aliud.ut per illud cui subijcit. Si igit operatio angeli
vna ꝛ eadē haberet rationē motus: uel haberet ratio
nem quietis: diceremus tēpus qḋ mēsurat operatiōes
angelicas non cōpositū ex instātibus: sed ex tēporibꝰ:
cū nihil sit aliud motus angeli ꝙ̄ successio opationū.
ꝛ qꝛ tēpus est idē realiter cū motu in quo fundatur:
oportet ꝙ ꝛ tēpus sit idem realiter ꝙ talis successio.
quare si vna ꝛ eadē operatio angeli habet rationem
motus ꝛ motus angelicus sit successio operationum.
oportet ꝙ motus ille sit successio motuū: ꝛ per conse-
quens tempus qḋ mensurat talē motū est successio tē
porū: qꝛ sicut loquit̄ de motu sic est loquēdū de tēpo-
re. esset ergo tēpus illud hac ypothesi stante cōpositū
ex tēporibus. hoc etiā idē sequit̄ si vna ꝛ eadē opera-
tio angeli haberet rationē quietis: quia tunc motus
eius esset successio quietū. ꝛ qꝛ quies ut dictū est mē-
surat̄ tēpore. tēpus qḋ mēsuraret talē motū esset suc
cessio tēporū ꝛ per consequēs esset cōpositū ex tēpo
ribus nō tamē eodē modo: tēpus qḋ mensurat motū
angeli non esset cōpositū ex tēporibus. si opeꝛatiōes
angeli haberēt rationē motus ꝛ si haberent rationē
quietis. eo ꝙ motus ꝛ quies nō eodē modo respiciūt
tēpus. qꝛ motus magis respicit tēpus per se: quies vō
per accidens. verū qꝛ operatio angeli vna ꝛ eadē ut
patebit nec habet rationē motus nec quietis: sed ma-
gis habet rationem mutati esse. ideo videndū est de
ipso mutato esse. ꝛ de ipso mobili qua mensura mēsu-
rent̄. qꝛ ex hoc declarabit̄ nobis ex quibꝰ cōponat̄ tē
pus ꝙ mēsurat operationes angelicas. dicemus ergo
ꝙ tam mobile ꝙ̄ mutatū esse mēsurant̄ instāti. de mo-
bili quidem ꝙ mēsuret̄ instanti patet per phm in 4°
phisi. dicentē ꝙ illud qḋ fertur. i. mobile sequit̄ ipsū
nunc sicut motū tēpus: erit ergo similis cōparatio mo
bilis ad nunc sicut motꝰ ad tempus. ꝛ qꝛ per se est ꝙ
motus mensuretur tempore. ei it per se ꝙ mobile mē
suret̄ ipso nūc. Qꝛ etiam mutatū esse mēsuret̄ nūc. pa-
tet quia ipsum mutatū esse est quid indiuisibile in mo
tu. ꝛ qꝛ mēsura dꝫ esse vnigenea mensurato: ut habet̄
in i° metaphi. oportet ꝙ indiuisibile in motu mē-
suretur indiuisibili in tēpore. ꝛ qꝛ hoc est mutatū esse
oportet ꝙ mutatū esse mensuret̄ nūc tēporis. igitur si
mobile ꝛ mutatum esse mensurant̄ instāti per se. opor
tet ꝙ nō eodē modo accipiat̄ instans ꝙ mensurat mu
tatū esse ꝛ ꝙ mēsurat mobile. nō autē sic dicemus de
quiete ꝛ motu. nā motus mēsurat̄ tēpore per se. si au
tem quies mensurat̄ tēpore hoc est per relationē ad
motū. ꝛ qꝛ ibi vnum propter aliud utrobiqꝫ vnū tm̄.
nō oportet dare aliud ꝛ aliud tēpus ꝙ mēsuret quie-
tem ꝛ motum: sed vnū ꝛ idē tempus poterit utrūqꝫ
mēsurare: ut si sint duo corpora hic inferius quorum
vnū moueatur per diē ꝛ aliud tātūdē quiescat. tēpus
qḋ erit in motu primi mobilis vnū ꝛ idē fm rē mēsu
rabit motū istius corporis ꝛ quietē alterius. sed non
sic dicemus de mobili ꝛ de mutato esse. nō enī pote
rit ambo mensurari imediate ꝛ proxime eadē men-
sura reali. nā si mensura debet esse vnigenea mensura
to si mensuratū manet fm rē oportet ꝙ ꝛ mēsura fm
rem maneat. si autem non manet fm rē nec mensura
manebit fm rem. sic autē se habent mobile ꝛ mutatū
esse: qꝛ mobile vnū ꝛ idē manet fm rem in toto motu
differens solū fm rationē: sed mutatū esse nō manet
idē ~~fm rationē~~ in toto motu. imo in eodē motu sunt
multa mutata esse realiter differentia. mensurat̄ ergo
utrūqꝫ videlicet tam mobile ꝙ̄ mutatū esse mensura
indiuisibili que est eadē fm rationē in toto motu sed
non eadem fm rē. qꝛ mobile mensuratur mensura in-

diuisibili que est eadē fm rem nō autē fm rationem
ꝛ ipsum mobile est idē fm rē nō aūt fm rationē. sed
mutatū esse mensurat̄ mēsura indiuisibili que nō ma-
net eadē fm rē. sicut nec ipsū mutatū esse manet idē
fm rē. Dicemus ergo ꝙ mensura mālīter sumpta est
idē cū eo in quo fundat̄ ut tēpus materialiter ꝛ reali
ter est idem ꝙ motus lꝫ fm formalē acceptionē diffe
rat. eadē enim res ut est actus mobilis est motus ꝛ ut
est numerus prioris ꝛ posterioris est tempus: ꝛ sicut
in ipso motu fundatur aliquid qḋ est mēsura motus ꝛ
ꝙ est idē realiter ꝙ motus. sic in ipso mutato esse fun
dabitur aliquid qḋ erit mensura eius ꝛ ꝙ erit idē rea
liter ꝙ ipsum. ꝛ etiā in ipso mobili fundabit̄ aliqd qḋ
erit mensura eius ꝛ ꝙ erit realiter ꝙ ipsum: sed id qḋ
fundat̄ in motu ꝛ qḋ est mēsura eius dicit̄ tempus. id
autē qḋ fundat̄ in mutato esse ꝛ qḋ est mēsura ipsius
dici potest instans siue nūc nō tamē est idē nūc qḋ fun
datur in substātia rei mobilis ꝛ qḋ fundat̄ in mutato
esse. sed ut dicebat̄ nūc qḋ fundatur in mobili manet
fm rē nō aūt fꝫ rationē. qḋ vō fundat̄ in mutato esse
nec fm rem nec fm rationē manet. differt ergo vnum
ab alio sicut differt mobile a mutato esse. utrūqꝫ igit̄
ut dictū est tā mobile ꝙ̄ mutatū esse mensurant̄ nūc.
sed nunc quo mensuratur mobile magis habet ratio-
nem nunc ꝙ̄ illud quo mensuratur mutatū esse. ꝛ uer
ba phi in 4° phisi. referenda sunt ad nunc quo mēsu-
ratur mobile. illud est enim ꝙ manet idē in toto mo-
tu ꝙ non potest corrūpi. qꝛ si corrumperetur uel cor-
rumperet̄ in ipso nunc in quo est. ꝛ tunc nūc esset cor-
ruptum. nā cum est nūc nō potest corrumpi: qꝛ omne
qḋ est dum est necesse est esse. nec etiā potest corrum-
pi in alio nunc. qꝛ vnū nūc nō se habet ad aliud nec si-
cut contiguum. nec sicut consequenter se habere. si er
go nunc corrumperetur: non corrumperetur in seipso
nec in alio nunc proximo quia tale nunc non est da-
re. corrumperetur ergo in alio nunc. sed iter quelibet
duo nunc cadunt infinita nunc. erit ergo hꝰ nūc simul
cum oibus ~~uel~~ nunc intermedijs usqꝫ quo ueniat ad
nunc in quo debet corrumpi. sed vnum nūc esse simul
cū alio nūc est ipossibile: io ipossibile est ꝙ nūc corrū
pat̄. talis aūt rō ~~qḋ~~ facit phs in 4° phisi. ualet de nūc
qḋ est idem cū mutato esse. nam sicut motus non est
motus. sic mutationis non est mutatio. motus enim
in seipso incipit ꝛ seipso desinit. forma enim uel illud
ꝙ acquiritur per motum inducitur in esse per motū.
ꝛ tollitur per motū. Sed motus non acquiritur per
motū: nō enim est per se ꝙ motus terminetur ad mo
tum nec ꝙ subijciatur motui. ideo motus non est mo
tus nec sicut subiecti nec sicut termini ~~necesse~~ ~~mu-~~
~~tatū~~. mutatiōes ergo seipsis deficiūt. sic ꝛ ipa nūc que
sunt idem ꝙ mutationes ipse seipsis deficiunt. quare
autem nunc ꝙ mensurat mobile magis habeat ratio
nem nunc ꝙ̄ illud quod mensurat mutatū esse in ꝓse-
quendo patebit. ¶ Aduertendum tamen ꝙ cum di-
cimus ꝙ nunc fundatur in mutato esse ꝛ est idē ꝙ ip
sū ꝛ ꝙ est aliud nunc qḋ fundatur in mobili ꝛ est idē
ꝙ ipsum nunc. non est intelligendū de quibuscūqꝫ mu
tatis esse nec de quocūqꝫ mobili. nam sicut tempus
non fundatur in quocūqꝫ motu. sed solū in motu pri-
mo. sic nūc nō fundatur in quibuscūqꝫ mutatis esse sꝫ
solum in mutatis esse reperiuntur in motu primo. ꝛ
nunc qḋ mensurat mobile solum fundat̄ in mobili pri
mo. dicemus enī: ꝙ tempus solum fundatur in motu
primo ꝛ per illum motū mensurat oēs alios motus.
sic nunc que mensurant ipsa mutata esse solum funda
tur in mutatis esse que reperiuntur in primo motu ꝛ

per illa mutata esse mensurat alia mutata esse. ⁊ nunc qd̄ mensurat mobile solum fundatur in mobili primo ⁊ per illud mobile mensurat alia mobilia subiecta illi mobili. Si enim essent aliqua mobilia nō subiecta celo non reduceretur in mensuram celestem. ⁊ si sunt aliqua mutata esse non subiecta celestibus mutatis esse nō mēsurabuntur mēsura qua mensurantur illa mutata esse. sic etiam ⁊ de motu dicendum. nam si est aliquis motus non habens ordinem ad celum uel ad motū celi. non mensurabitur tempore qd̄ fundatur in motu celi. tempus itaqꝫ solū est in primo motu ⁊ nunc que mensurant mutata esse solum sunt in primis mutatis esse. ⁊ nunc qd̄ mēsurat mobile solum in primo mobili. in alijs autem motibus secundis non fundat tempus sed quando. ⁊ in alijs mutatis esse potest dici fundari nunc ipsius quando. ⁊ etiam in alijs mobilib' potest dici fundari ipsius quando: habebit enim ipsum quando duo genera nunc sicut ⁊ ipse tempus. nam sicut in tempore sunt quedam nunc que non manent ſm rem ut illa que fundantur in mutatis esse: ⁊ quedam que manent idē ſm rem ut illud qd̄ fundatur in substantia mobilis. sic ⁊ in ipso quando possumus talia nunc distinguere. ¶ Ex hijs autem dictis aliqualiter habetur via ad inuestigādū propositā questionē. nam si ipse operationes angelorum se habēt sicut motus: ita ꝙ quelibet operatio sit quidā motus. tunc successio operationū ut dicebatur erit successio motuū. hoc enim posito nihil esset aliud operationem succedere operationi ꝙ motum succedere motui. ⁊ quia tēpus est idē cum motu in quo fundatur. sic hac ypothesi stante motus ibi semper componeretur ex motibus sicut tempus qd̄ mensuraret talem motū semper cōponeretur ex temporibus. sed si ille operationes habent rationē mutatoꝝ esse: ita ꝙ quelibet operatio sit quasi quoddam mutatum esse: uel assimiletur ipsi mutato esse. sic successio operationum: uel erit aliud ꝙ successio mutatorum esse. motus ergo ille componeretur ex mutatis esse. si enim hoc est angelum moueri ꝙ in eo operationem succedat operationi ex quo quelibet operatio est quoddā mutatum esse nihil erit aliud angelū moueri nisi ꝙ vni mutato esse succedat aliud mutatū esse. ⁊ quia ipsa mutata esse in motu in quo fundatur tempus sunt idem realiter ꝙ ipsa instantia. sicut motus est idem realiter ꝙ tempus. si motus ille est compositus ex mutatis esse. oportet ꝙ tempus mensurans talem motum sit compositum ex instantibus. sed equiuocatur in ipsis instantibus quia instans qd̄ est de compositione talis tēporis non est idem ꝙ instans qd̄ fundatur in substātia mobilis ⁊ qd̄ est idē ꝙ mobile. sed est instās qd̄ fundatur in mutato esse ⁊ qd̄ est idem ꝙ mutatum esse. ¶ Uiso que sunt in istis inferioribus pertinentia ad mensuram temporalem ⁊ que mensurant tempore ⁊ que instanti temporis: qꝛ motus ⁊ quies mensurantur tempore mobile ⁊ mutatum esse instanti. lꝫ non eodem instanti. uolumus ista adaptare ad angelos uel ad angelorum operationes. quia ut potest patere per habita hec est via inuestigādi propositum. dicemus enim ꝙ operatio angeli ut est intellectio non est ipsum mobile. quia mobile dicit aliquid per se existens. loquendo de mobili per se. operatio autem dicit aliquid in alio ut separance: ⁊ potissime operatio de qua loquimur que est accidens. cui ex natura propria non cōpetit per se esse. Rursus hu' operatio angeli non potest dici motus: quia nō est motus sine successiōe. hoc eni est moueri de vno in aliud tendere. In vna autem ⁊ eadē operatione angeli nō cadit successio. cū enim intelligere angeli sit quid simplex. vna ⁊ eadem intellectio non potest habere partem post partem. sed est tota simul. sic etiam operatio angeli non potest dici quies. repugnat enim hoc ipsi dicto ꝙ operatio dicatur quiescere. loquendo de quiete que habet rationem priuationis. Possumus etiā ⁊ aliam rationem assignare. quare operatio angeli non meretur dici quies: quia hoc est quiescere eodem modo se habere nunc ut prius. nō est ergo dare quietem ut hic de quiete loquimur ubi non est dare duo nunc vnum se habens ut prius: aliud ut posterius. ideo in vna ⁊ eadem operatione angeli non est assignare nūc prius ⁊ nunc posterius. non proprie quies. imo qꝛ ques est priuatio motus ⁊ priuatio ⁊ habitus sunt apta nata fieri circa idem. in vna ⁊ eadem operatione angeli ubi non proprie potest esse motus nō poterit proprie esse quies. hinc est qd̄ philosophus in 8° phisi. pbat ꝙ in nunc temporis non potest esse quies. quia in hu' nunc non potest esse motus. Dicemus ergo ꝙ motus habet successionem in seipso: ideo per se mensuratur mensura successiua. quies autē ſm ꝙ hu' non habet successionem in seipsa. quia succedere est aliter se habere nunc ⁊ prius. quiescere autem est se habere eodē modo. igitur quies in seipsa non habet successionem. mensuratur eūꝫ tempore per accidens. quia esse quiescens ſm istum nature cursum quē videmus est subiectum corpori continue moto in se actu successionem habenti angelus autē non est subiectus alicui rei cōtinue mote. ideo non est in eo proprie quies que opponitur motui etiā que tempore mensuratur. operatio itaqꝫ angeli nec est ipsum mobile nec debet dici mot' nec quies. potest tamen appellari quoddam mutatū esse. nam cum angelus incipit intelligere qd̄ prius nō itelligebat facta est nouitas in eo ⁊ mutatio propter quod ipsa operatio angeli in qua non habet esse stabile: ⁊ quā angelus de nouo acquirit quedā mutatio dici potest: attamen illa mutatio non est eiusdē rationis ut in precedenti questione dicebatur cū istis mutationibus: quia iste mutationes semp sunt terminus motus. naꝫ in istis inferioribus loquendo ſm nature cursum. quicquid est in aliqua dispositione nūc in qua prius non erat nisi per motum precedentem. ut declarari hēt in 8° phisi. rationes enim imposite probātes eternitatem mundi lꝫ sint simpliciter false uel lꝫ sint false relate ad primam causam: quia potest deus facere aliquod nouum absqꝫ motu precedente. uerūtamen sunt ſm nature cursum. nam in istis corporalib' ubi proprie est motus ⁊ mutatio ex principijs nature ſm nature cursū nihil est in aliqua dispositiōe in qua prius non fuit nisi per motum precedentem. exemplificamus enim de illuminatione aeris. ut si hec pars aeris illuminatur a sole que prius erat obtenebrata. hoc est quia sol accessit ad hanc partē emisperij: propter qd̄ potest illuminare hanc partem aeris quā prius illuminare non poterat. uel hoc est qꝛ nubes tegebant solem que a sole fugate permiserunt solem perdere lumen suum. quocūqꝫ enim modo hoc naturaliter contingat dicemus hoc fieri per precedentē motum. sed si in potestate solis esset suū lumen effundere uel trahere illuminaretur aer ⁊ postea obtenebraretur ⁊ posset etiam iterum illuminari ut supra innuebatur absqꝫ precedente motu loquendo de motu proprie dicto. Illuminatio ergo aeris ſm hanc ypothesiꝫ esset quedam immutatio dependens ex uoluntate solis. quā mutationē nō precedebat aliquis motus proprie dictus. ⁊ si in sole habet calumnia: in angelis aūt

de qb⁹ est questio qd dictū est calūniari nō pōt.imagi
nabimur eni ꝙ in ptāte angeli est ꝓm suā uolūtatē cō
uertē se sup hāc spēz uł sup illā ꝛ causare in suo itelle
ctu hāc itellectionē uł illā.put igit angelus acqrit ali
quā nouā itellectionē fcā est in ipo mutatio quā nō p-
cessit mot⁹ ꝑ dict⁹.nā uolūtas angeli nō depēdet ex
motu celi.nec itelligē eius depēdet ex tali motu.ideo
in angelo nō hēt calūniā.ꝙ nouitates que fiūt in ipo
nō fiunt ex motu pcedēte ꝑ sumpto.in sole aūt qꝛ est
qd corporeū dato ꝙ hēret liberū arbitriū.nō eēt icō
ueniēs ꝙ idirecte hēret aliquā depēdētiā ad motū ce
li sicut ꝛ in nobis ipsis.qꝛ corp⁹ nrm est sbditū illi mo
tui aīa que ut plurimū seqtur cōplexionē corpis idi-
recte ꝓm opationē suā hēt aliquā depēdētiā ad illuz
motū.ꝙ mot⁹ ille directe ifluat in aīaz:nec in liberuz
arbitriū:nec ꝙ possit ipsuz cogē uel necessitare.sed qꝛ
influit in corpus ꝛ disponit ipsum quas dispositiones
plurimi hominum sequuntur.faciunt enim talia non
necessitate sed quadam inclinatione ꝛ pronitate:im-
mo qui ex complexione est uenereus: si per ratio-
nem ꝛ liberum arbitrium assuescat in contrarium fa
cilius continebit: ꝙ qui est complexione castus si sit
ad uenerea assuetus. ❡ Redeamus ergo ad propo-
situm ꝛ dicamus.ꝙ angelum acquirere nouas intelle
ctiones est habere in se mutationes que non sunt pro
prie terminus motuum.nec sunt ex motu preceden-
te proprie sumpto.ꝛ quia de ratione mutationis est ꝙ
mensuret istāti.qlibet talis opatio ꝛ qlibet talis mu-
tatio istāti mēsurat.Dicemus eni ꝙ vna ꝛ eadē itelle
ctio angeli pōt dici actio.passio.qlitas.mutatio.ꝛ in-
stās.Imaginantur eni ꝙ esse qd mouetur ab alio mo
uetur ut declarari habet in 7° phisi.ꝛ si aliquid mo-
uetur ex se.ꝛ si aliquid seipsum mouet.hoc est quia
est diuisibile in aliqua duo quoꝝ vnuz est per se mo
uens ꝛ aliud per se motū.ut si animal mouetur ex se.
hoc est qꝛ est diuisibile in animam ꝛ corpus.ꝛ anima
est per se mouēs ꝛ corpus per se motū.Similiter au
tem si angelus mouetur ex se.ut si angelus mouet se-
ipsum ad intelligendum:uel ad uolendum:hoc est qꝛ
est diuisibilis in aliqua duo: quorum vnum se habet
ut mouens.aliud ut motum.habet eni angelus duas
potentias.intellectum ꝛ uoluntatem.Potentia enim
ipsius substantie spiritualis potest dici pars potentia
lis eius.ꝓm quē modū loquitur philosophus in ter-
tio de aīa.dicēs de parte aūt aīe qua cognoscit ꝛ sapit
nīa.itellectū eni per quē aīa cognoscit uocat ptē eius
nō eēntialē sed potētialē.hꝰ aūt ptes hēt angelus.qꝛ
hēt plures potētias.ꝛ per vnā ptē causat motionē in
alia:ut per itellectū mouet se ad uolēdū.per uolūta-
tē mouet se ad intelligendū.uoluntas eni ꝯuertens se
sup spēm intelligibilē causat intellectionē in itellectu
ꝛ intellectus apprehēdens aliquid sub ratione boni
causat affectionē in uoluntate.nā bonū apprehensum
uel qd idē est ꝙ apprehēsum sub ratione boni est mo
tiuū uolūtatis.ut declarari habet in tertio de anima.
uoluntas enim mouet seipsam ꝛ nō mouet seipsaz.ut
declarauimus in nostro tertio quodlibet.mouet eniz
seipsam determinando non actiuando.actiuat eni uo
luntas uel causat in uolūtate sua affectio ꝛ suus act⁹
siue sua actiuatio a bono apprehēso.attū ut hoc fiat.
❡ Uolūtas seipsaz determiat:ꝛ nisi seipsaz determi
naret bonū apprehēsum non posset ipsam actiuare.ꝛ
potissime ueritatem habet cum bonum apprehensuz
non apprehendat sub ratione ultimi finis.qꝛ respe-
ctu ultimi finis ꝓm ꝙ hꝰ uoluntas se non determi-
nat.sed necessitatur a tali bono.bonū eni sub hac ra-

tione apprehensum necessitat uolūtatē:ut non possit
uoluntas uelle esse beata.ut vult aug⁹ in pluribus lo
cis in 13° de trini.igit cum apprehēdere pertineat ad
vim cognitiuā eo modo quo bonuz apprehensum est
motiuū uolūtatis.vis cognitiua angeli siue itellectus
ciua est uoluntatis motiuus ꝛ causat affectionem in
ipsa.bene itaqꝫ dictum est ꝙ angelus ꝓm vnaz poten
tiam mouet seipsum ad actū alterius potentie.ut per
uoluntatez mouet se ad intelligendū.ꝛ per intellectū
ad uolendum.uoluntas enim conuertēs se super spe-
ciem intelligibilez causat intellectionē in intellectu.ꝛ
intellectus apprehēdens aliqd sub rōne boni potest
causare uolitiones in uoluntate.ipsa ergo intellectio
ut est a uolūtate conuertente se super speciem intelli-
gibilē est quedā actio ꝛ eadē intellectio ut recipit in
intellectu loquendo large de passione est quedā pas-
sio.ut autez est quedā perfectio itellectiua uel ut est
quedā perfectio qualificans potentiaz intellectiuam
ꝛ disponens ꝛ perficiens ipsam est quedam qualitas.
sed prout est de nouo acquisita est quedā mutatio.p-
ut vo habet ordinē ad intellectionē priorē uel poste-
riorem habet rationē instantis: ꝛ est qddaz instās.nā
sicut tēpus ut diximus materialiter ꝛ realiter est idez
ꝙ motus.qꝛ eadē res ut est actus primi mobilis dicit
motus ꝛ ut est numerus prioris ꝛ posterioris dicitur
tempus.sic eadē operatio in angelo ut est de nouo ac
quisita dicitur quedam mutatio.prout vo habet ordi
nem ad operationem priorem uel posteriorem uel p-
ut ponit in nūm cū opatione priori uel posteriori dici
tur instās.ipse ergo mot⁹ nūatus:est tps ꝛ ipsa mutata
numerata sunt instantia.sed motus numeratus nō est
tēpus nisi sit motus nō depēdēs ex alio motu.sic mu
tata esse numerata nō sunt instātia nisi sint talia muta
ta esse que nō depēdent ex mutatis esse existentib⁹ in
alio.ideo motus primi mobilis ut est numerat⁹ est tē-
pus qꝛ ille motus nō depēdet ex alio motu.ꝛ mutata
esse illius motus nūēt sunt numerata possunt dici instā
tia qꝛ nō depēdent ex mutatis esse exūtētib⁹ in alio.
opatiōes ergo angelice ut sunt numerate habebūt ra
tionē instantiū.qꝛ hꝰ opationes directe ꝛ simpliciter
nō depēdēt ex opationib⁹ in alio uel in aliqua creatu
ra existentib⁹.potest eni vnus angelus cooparí aliqd
ad intellectionē alterius.vnde dicit ipsuz illuminare.
sed hoc est solū determinādo intellectū eius.nō autē
directe causando aliud in ipso.ut supra in questionib⁹
de cognitione angeloꝝ diffusius diximus.ꝙ ergo mo
tus angeli uel tps aliqd resultat ex tali motu.nihil est
aliud ꝙ̄ successio opationū cū ille opatiōes sint que-
dā mutationes ꝛ quedā instātia tēpus illud nihil erit
aliud ꝙ̄ successio instantiū.bene ergo dictū est tps il-
lud ex instātibus esse cōpositū. ❡ Aduertenduz ta-
men ꝙ instans qd est idē ꝙ mutatuz esse differt reali-
ter ab instāti qd idē est ꝙ substātia primi mobilis.pos
sumus aūt hꝰ differētiā assignare in tribus.quarum
vna est qꝛ instans qd est idē ꝙ substātia pimi mobilis
manet idē ꝓm rē in toto motu siue in toto tpe.sꝫ istās
qd est idē ꝙ mutatū esse etiā ꝓm rē nō manet idē.naz
cū in quolibet motu sit realiter multa mutata esse ꝓꝫ
aliud ꝛ aliud mutatuz esse.opꝫ ꝙ sit aliud ꝛ aliud in-
stans.sed nō sic est de mobili.nā in vno ꝛ eodē motu
quātūcūqꝫ duret ille motus non potest vnqꝫ esse nisi
vnū mobile.cū eni motus sit actus mobilis ꝛ vnus ꝛ
idem actus numero siue sit substātialis siue accñtalis
nō possit esse in diuersis substantijs.opꝫ ꝙ ad vnitatez
motus requirat vnitas mobilis.instās itaqꝫ qd est idē
ꝙ substātia mobilis erit vnū ꝛ idē ꝓm rē in toto mo-

tu. ſicut in toto motu eſt vnum ⁊ idem mobile. differt tamen hoc inſtans ſm rationẽ. qꝛ imobile ſm aliaʒ rationẽ ꝯſideraṫ prout eſt in hoc loco ⁊ prout eſt in alio ideo dicitur in 4° phiſi. ꝙ coriſcus eſt alter ꝓut eſt in theatro ⁊ in foro. ¶ Secũda differentia eſt inter hoc inſtans ⁊ illud: qꝛ vnum ſe habet ut cauſa ⁊ aliud ut cauſatũ. naʒ inſtans qḋ eſt ideʒ ꝙ mutatũ eſſe fluit ⁊ cauſaṫ ab inſtãti qḋ eſt idẽ ꝙ ſubſtantia primi mobilis. qꝛ ipa mutata eſſe. ⁊ etiã ipſe motus cauſaṫ ab hꝰ ſubſtantia. materia enĩ ſubiecta cũ forma eſt cauſa omnium accidẽtiũ que fiunt in ea. lʒ cnim celum moueaṫ ab intelligentia. attamen qꝛ mouetur: ut eſt aptum natum moueri. motus ille relatus ad celum poteſt dici quid naturale. igiṫ natura celi ⁊ ſubſtãtia eius hẽt rationem cauſe reſpectu illius motus ⁊ reſpectu mutatorũ eſſe. que ſunt in illo motu. ⁊ ſicut ſubſtantia celi eſt cauſa mutatorũ eſſe que ſunt in celo. ſic ſubſtantia angeli ĩmo multomagis eſt cauſa mutatoruʒ eſſe que ſunt in angelo. Nã uarietas ĩtellectionũ ⁊ affectionũ ſm quas accipimus in angelo mutata eſſe cauſatur in angelo ab ipſo angelo. mouet enim angelus ſeipſum ad intelligendũ hoc poſt hoc ⁊ ad uolendũ vnũ poſt aliud. ꝙ quõ ꝯtingat eſt per habita manifeſtuʒ. Non eni hoc eſt ꝙ bene ⁊ idẽ ſm idẽ ſeipſum moueat. ſed vnus ⁊ idẽ angelus ſm vnã potẽtiã mouet ſeipſm ad actũ alterius potentie. ut uolũtate mouet ſeipſum ad intelligẽdũ. ⁊ per intellectũ mouet ſe ad uolẽdũ. ꝙ ſi ꝯcedimus ꝙ per uoluntatẽ ſe moueat ad uolẽduʒ. ut ꝙ uolũtas ſeipſam moueat hoc non erit de motu de quo hic loquimur qui eſt actꝰ mobilis eo ꝙ uolũtas nõ moueat ſeipſaʒ per ſe ⁊ immediate actiuãdo ſʒ determinãdo. Redeamus igiṫ ⁊ dicamuſ ꝙ ſubſtãtia angeli magis eſt cauſa mutatorũ eſſe que ſunt in angelo ꝙ̃ ſubſtãtie celi mutatoꝝ eſſe que ſunt in celo. qꝛ magis eſt ucrũ ꝙ angelus ſeipſum moueat ꝙ̃ ꝙ celũ. motus eni qui cõpetit angelo magis reduciṫ in angelũ ⁊ in ſbãm eius tanꝗ̃ in ꝓpriã cauſam. nã ꝑncipalis cauſa mutatoruʒ eſſe que ſunt in angelo eſt ipſe angelus. mutatorũ aũt eſſe que ſunt in celo ꝑncipalis cauſa eſt ĩtelligẽtia moueſ celũ. inſtãs ḡ qḋ eſt idẽ ꝙ mutatũ eẽ cauſaṫ ab iſtãti, ꝙ eẽ cauſaṫ ab hꝰ ſba. rõnẽ aũt hꝰ cãlitatis ut dicebamus principalius obtinet ſubſtantia angeli reſpectu mutatorũ eſſe que ſunt in ea ꝙ̃ ſba celi reſpectu mutatorũ eſſe que ſunt in ipa. ¶ Tertia differẽtia inter hoc inſtãʒ ⁊ illud eſt. ꝙ inſtãs qḋ eſt quid mutatũ eſt in eodẽ genere cũ tpe cuius eſt inſtãs. ſʒ inſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ ſba mobilis nõ eſt in eodẽ genere cũ tpe cuius diciṫ eſſe inſtãs. cũ eni mutatũ eſſe ſit terminus ipſius motus oportet ipſum mutatũ eſſe in eodẽ genere cũ ipſo motu. Dicimus aũt ~~illis~~ ꝓprium motuʒ nã motus localis ſolis tanꝗ̃ ad ꝓpriũ terminũ terminaṫ ad mutatũ eſſe in loco qḋ eſt ~~in eodeʒ loco ꝙ eſt~~ in eodẽ genere cũ ipſo motu locali. ex ꝯſequẽti tñ poteſt terminari hꝰ motꝰ ad illuminationeʒ aeris qꝛ ſol acquirẽs aliqḋ nouũ mutatũ eſſe qḋ ꝑus nõ habebat illuminabit aliquã ptẽ aeris quã ꝑuʒ non illuminabat. hꝰ aũt illuminatio nõ erit in eodẽ genere cũ motu locali qꝛ nõ eſt ꝓprius eius terminus. mutatũ itaqꝫ eſſe reſpectu ꝓpꝛij motus eſt in eodẽ genere cum ipſo motu in quo fundaṫ ⁊ inſtans qḋ eſt idem ꝙ mutatũ eſſe erit in eodẽ genere cuʒ ipſo tpe: habebit eni ſe hꝰ inſtans ad ſuũ tps ſicut mutatũ eſſe ad ſuũ motuʒ. propter qḋ erit in eodẽ genere cũ ſuo tpe ſicut mutatũ eſſe cum ſuo motu. nec ualeret qui cauillaret ꝙ tẽpuſ non eſt in eodẽ genere cũ motu qꝛ tps eſt in genere quãtitatis ut patet per pħm in predicamẽtis. motus autez

localis eſt in predicamẽto ubi. patet per eũdem circa principiũ tertij phiſi. qꝛ lʒ ꝓpter aliã ⁊ aliã habitudinem. uel ꝓpter aliã ⁊ aliã rationẽ formalẽ tps noſtrũ poſſit collocari in alio ꝑdicamento ꝙ̃ motus localis in quo fundaṫ iſtãs. tñ qḋ eſt idẽ ꝙ mutatũ eſſe nõ collocabitur in alio ꝑdicamẽto ꝙ̃ ſuũ tps ſicut nec mutatũ eſſe collocaṫ in alio ꝑdicamẽto ꝙ̃ ſuus motus. qꝛ inſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ mutatũ eſſe hẽt habitudinẽ quandam ad illã formalẽ rationẽ vnde ſumiṫ ratio formalis tpis ꝓpter qḋ collocaṫ in eodẽ predicamẽto cum ſuo tpe ſicut ⁊ mutatũ eſſe ꝓpter habitudinẽ quã hẽt ad illud vnde formaliter ſumiṫ ratio motus collocaṫ in eodẽ predicamẽto cũ ſuo motu. uel poſſemus dicere ꝙ quãtũ ad ꝓpoſitum ſpectat nulla eſt hic cauillatio. qꝛ lʒ motus celi in quo fundaṫ tps noſtruʒ poſſit dici nõ eẽ in eodẽ predicamẽto cũ hꝰ tpe. motꝰ tñ ſʒ ſucceſſionẽ opationũ angeloꝝ ut in ſeqñti qõne patebit eſt in eodẽ genere cũ tpe qḋ fundaṫ in tali motu. ⁊ qꝛ ꝑſentẽ queſtionẽ ſuſcipimus ꝓpter tps qḋ mẽſurat operationes angelicas. bene dictuʒ eſt, ꝙ inſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ mutata eſſe in ipſis angelis eſt in eodeʒ genere cũ ſuo tpe ⁊ etiã cũ ipſo mutato eſſe in quo fundaṫ: ſicut ⁊ illud tps eſt in eodẽ genere cuʒ ſuo motu in quo exiſtit. poſſet ⁊ tertio mõ rñderi qꝛ ⁊ tps noſtrũ ut in ſequẽti qõne patebit eſt ſm ~~aliqñ~~ moduʒ accipiẽdi in eodẽ predicamẽto cũ motu in quo fundaṫ. nã idẽ pħs qui in ꝑdicamẽtis collocaṫ tps in genere quãtitatis. ⁊ in tertio phiſi. collocaṫ motũ in genere ubi in 5° metaphi. caꝰ de quãtitate. tã tps ꝙ̃ motum in quo fundatur collocat in genere quãtitatis. cõgrue itaqꝫ dici poteſt ꝙ inſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ mutatũ eſſe eſt in eodẽ genere cũ ſuo tpe. ſʒ iſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ ſba rei mobilis non eſt in eodẽ ꝑdicamẽto cũ tpe qꝛ nunꝗ̃ põt ptinẽ ad ꝑdicamẽtũ ſbe cũ ſit accñs ⁊ cũ ſit idẽ realiṫ ꝙ motus res eni que eſt accñs nunꝗ̃ in ꝑdicamẽto ſbe collocaṫ. ſic res que eſt ſba nunꝗ̃ collocari põt in predicamẽto aliquo accñtis qꝛ ut qḋ ve eſt nulli accidit ut dẽ in p° phiſi. iſtãs ergo qḋ eſt idẽ ꝙ ſba rei mobilis eſt in ꝑdicamẽto ſbe nec ptinẽ poterit ad ꝑdicamẽtũ in quo eſt tps. cũ tps ptineat ad ꝑdicamẽtũ accñtis. ꝙ ſi dicaṫ ꝙ ẽt iſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ ſba mobilis hẽt aliquã habitudinẽ ad formalẽ rõnẽ tpis. dicemus ꝙ tale iſtãs ꝓpt talẽ hitudinẽ nõ collocabit in ꝑdicamẽto aliquo accidẽtali uel in ꝑdicamẽto in quo eſt tps. qꝛ ut ſupra diximus in qõne ꝑdicamẽtoꝝ nulla hitudo aduenieẽs ſbe facit illud qḋ eſt ſba eẽ illud qḋ eſt in ꝑdicamẽto ſbe in alio ꝑdicamẽto: ut ſi reſpectꝰ aliqs fundaṫ imediate in ipſa ſba erit ille reſpectꝰ relatio ſm dici nec trahet rẽ que eſt ſba ad aliud ꝑdicamẽtũ. nã ſi ꝯuenient aſſignenṫ relatiua nulla ſba diceṫ ad aliqd nec erit aliqua ſba relatiua ſm eſſe ſed ſolũ ſm dici ut ſatiſ patẽ põt ex predicamentis. ¶ Aſſignauimus ergo tres dñas īter iſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ ſba mobilis ⁊ iſtãs qḋ eſt idẽ ꝙ mutatũ eẽ. uolumuſ aũt nũc exeqͥ qḋ ſupra tetigimuſ. videlʒ ꝙ magis ꝓpe debeat dici nũc uel iſtãs. an illud qḋ eſt idẽ ꝙ mutatũ eẽ uel potius id qḋ eſt idẽ ꝙ ſba rei mobilis. Declarabimꝰ eni tripli͛ ꝙ magis ꝓpe meretur dici nũc ⁊ iſtãs illud qḋ eſt idẽ ꝙ ſba rei mobilis. Pria via ſumeṫ ex fluxibilitate tpis. 2a aũt ex ꝯtinuitate eiꝰ. Tertia ex entitate ipſius. ¶ Pria via ſic pʒ itelligimꝰ eni ꝙ tps maĩt ſit idẽ ꝙ motꝰ. ⁊ qꝛ motꝰ eſt qdã fluxus ꝯñs eſt qḋ ⁊ ipʒ tps ſit qdã fluxuſ. qͣlis aũt ſit fluxus declarat Boetiꝰ in liͦ de tri. dicẽs ꝙ noſtrũ nũc qͣſi currẽs ⁊ fluẽs cauſat tps. ſicut nũc ſtãs cauſat eternitatẽ. hoc ergo mõ tps habet fluxibilitatẽ qꝛ eſt fluxus ipſius nunc. uel quia cauſatur ex nũc fluente:

currente. illud ergo proprie ⁊ principaliter dicet nunc ꝙ fluens uel currens causat tempus. sed constat ꝙ ipsum mutatum esse non currit: quia motus non mouetur ⁊ mutatio non mutatur. motus enim non est motus ⁊ mutationis non est mutatio: ut dicitur in 5° phisi. sed id quod currit ⁊ fluit est ipsum mobile. quare si aliud est proprie nunc ꝙ currens ⁊ fluens causat tempus tale quid non proprie erit ipsum mutatū esse sed ipsum mobile: ⁊ idem est ꝙ philosophus in 4° phisi. loquens de nunc proprie ⁊ principaliter sumpto dixit ipsum esse idem ƺm rem in toto motu temporis: non autem idem ƺm rationem. nam si hoc est nūc ꝙ fluēs causat tempus: quia illud qđ fluit siue ipsum fluxibile uel ipsum mobile est idem ƺm rem in toto motu non idem autem ƺm rationem. manifeste colligitur ꝙ ipsum mobile sit idem realiter ꝙ nunc proprie ⁊ principaliter sumptum. ꝙ ipsum mobile est idem ꝙ currit ⁊ fluit. ex consequenti tamen ipsum mutatuȝ esse potest dici nunc. non quia sit id quod fluit: sed quia est terminus ipsius fluxus. cum enim mutatum sit quid indiuisibile: oportet ꝙ mensuret ipso nunc ⁊ per consequēs oportet ꝙ sit idem realiter cum ipso nunc. nam sicut tempus qđ mensurat motuȝ est idem realiter ⁊ materialiter cum motu in quo fundatur. sic erit dare aliqđ nunc qđ mensurabit ipsuȝ mutatuȝ esse. ⁊ qđ erit ideȝ realiter ⁊ materialiter cū ipso mutato esse in quo existit. attamen hꝰ nunc uel hꝰ instans qđ est idē ꝙ mutatum esse. non ita proprie ⁊ principaliter metetur di ei nunc uel instans. sicut nunc ⁊ instans qđ est idem ꝙ substantia mobilis. ¶ Secunda via ad hoc idem sumitur ex continuitate temporis. Dicemus enim illud proprie ⁊ principaliter dici nunc uel instanȝ qđ est continuatiuū temporis. nam tempus lȝ de se sit numerus est tamen numerus in continuo ideo ipsuȝ tempus est de genere continuoruȝ. decem enim palmi ⁊ decē brachia panni numerum dicunt ⁊ quātitatem discretam nominant. sed decem brachia in re cōtinua: ut decem brachia panni quid continuum nominant eo ꝙ quātitas panni sit continua quātitas. est ergo tempus qđ continuuȝ qđ hoc modo continuitatem habet. qꝛ partes eius cuiusmodi sunt preteritum ⁊ futurum copulant ad nunc qđ est finis preteriti ⁊ principiū futuri. sicut partes linee copulantur ad punctum qui est finis vnius partis linee ⁊ principiū alterius. illud ergo erit proprie ⁊ principaliter nunc qđ est copulatiuū partiū temporis ⁊ continuatio ipsiꝰ. hꝰ autem ut apparebit proprie est ipsum mobile non autem ipsum mutatum esse. sic enim videmus in linea ut supra diffusius diximus ꝙ illud lineam continuat qđ lineā incohat: lȝ sub alia ratione. nam punctus ut est quid in actu est incohatiuū linee. ut est quid in potentia est ꝯtinuatiuū eius. nec est dare lineam rectam finitaȝ ubi non sit dare punctuȝ qđ est incohatiuū eius. ⁊ ƺm ꝙ accipimus in linea recta finita incohatiuum sic accipimus ibi cōtinuatiuum. motus ergo ⁊ tempus non continuantur per mutata esse: oportet enim si mutatū esse esset per se continuatiuū motus ꝙ est continuatiuȝ eius igitur in motu esset dare primum mutatum esse: ⁊ semꝑ motus aliquis finitus inciperet a mutato esse: quia lineam continuat punctus: quia non est aliud continuatiuum continui ꝙ incohatiuum eius. sicut enim oportet omnem lineam rectam ⁊ finitam incipere a puncto. sic oporteret semper motum incipere a mutato esse: nec oportet instare in linea circulari nec in linea finita: quia nulla istarum habet principium: uel habet aliquē punctum in actu. sed si linea inciperet ⁊ haberet principium oporteret ꝙ inciperet a puncto: quare si sic se haberet mutatum esse ad motum sicut punctꝰ ad lineam. ⁊ si mutatū esse esset per se continuatiuum motus sicut punctus linee. oporteret ꝙ omnis motus de nouo incipiens ⁊ habens principiū inciperet a mutato esse. sicut omnis linea habens principiuȝ incipit a puncto. videmus autem hoc falsum quia non est dare in motu primum mutatum esse. Imaginabimur ergo ꝙ ipsuȝ mobile se habet in motu sicut punctus in linea. nam sicut linea incipit a puncto ⁊ terminatur in punctum ⁊ continuatur per punctuȝ. ita mobile ut est in fine spatij ⁊ continuatur per mobile ut fluit per medium spatium. dicere autem ꝙ est per se cōtinuatiuū continui ꝙ non est incohatiuum eius. ⁊ qđ aliquid cōtinuatiuum continuat ꝙ ipsum non incohat est ignorare naturam continui. propter qđ si mutatuȝ esse esset per se continuatiuum motus omnis infinitus intelligeretur esse inter duo mutata esse. sicut linea intelligitur esse inter duo puncta. igitur ut dicebamus si esset dare in motu primum mutatum esse qđ repugnat demonstrationibus factis in 6° phisi. non igitur a mutato esse sed a mobili habet motus magis continuitatē ꝙ concordat cum uerbis philosophi dicentis ꝙ tempus habet continuitatem a motu. motus uo a magnitudine. non ergo ait ꝙ motus continuetur per mutata esse: sed ꝙ continuitatem habet a magnitudine: qđ intelligendum est de magnitudine mota per relationem ad magnitudinē spatij. eadem magnitudo mota prout aliter ⁊ aliter refertur ad magnitudinem spatij circa quod refertur uel ad magnitudinē spatij in quo mouetur incohatiua continuatiua ⁊ terminatiua motus. sicut enim linea finita recta semper est inter duo puncta. sic semper motus est inter mobile. ⁊ mobile ut inter mobile ut est in principio spatij. ⁊ mobile ut est in fine. ⁊ sicut quilibet pūctuȝ ut est in medio linee semper vnaȝ partem linee finit ⁊ aliā incohat. sic mobile quādiu est in medio spatij vnam partem motus finit ⁊ aliam incipit aggredi. ⁊ ꝙ oportet dare plura puncta in linea: quia vnus ⁊ idem punctuȝ realiter nō potest lineam incohare continuare ⁊ finire. hoc est qꝛ linea est quid permanens ⁊ partes eius sunt simul ⁊ vnus idem punctus simul in diuersis locis esse nō potest. sed si linea esset de genere successiuorū: utputa si fieret aliquis fluxus linearis per motum pūcti: vnus ⁊ idem punctus realiter incoharet continuaret ⁊ terminaret lineam. quia ergo de hijs omnibus diffusius est dictum supra redeamus ad propositū ⁊ dicamus ꝙ illud est proprie ⁊ principaliter nunc quod est per se ⁊ principaliter continuatiuum motus ⁊ temporis. hꝰ autem est ipsum mobile non mutatum esse. propter qđ ipsa substantia rei mobilis est illud in quo fundatur nunc proprie ⁊ principaliter sumptum. si autem ipsa mutata esse possunt dici esse instātia uel nunc hoc erit ex consequenti. ¶ Tertia via ad hoc idem sumitur ex entitate temporis. nam entitas temporis ⁊ omniū successiuorum non est in simultate temporis partiū ȝ in ordine ptiū. hꝰ aūt ordinē opȝ fundari in aliquo ꝙ nō sit oino permanēs. qꝛ si eēt oino ꝑmanens in ꝑmanēte ut est ꝑmanēs nō posset fundari ordo partiū motꝰ nec ordo partiū alicuius rei. Rursus si nullo mō esset ꝑmanens non posset dare entitatē non permanēti. sicut enim motus semper innititur alicui rei stabili ut probat augꝰ circa finē octaui super geñ. ad litteram. sic ordo partiuȝ successiui semper fundatur in aliqua re aliquo mō ꝑmanēte ⁊ aliquo mō nō ꝑmanēte. hꝰ aūt nō est nisi ipȝ mobile ꝙ i toto motu manet

idez ſm rē nō aūt idē ſm rōnē. ⁊ qꝛ hoc eſt ꝑe ⁊ ꝑn- cipaliṫ nūc in quo fundaṫ ordo priū tpis. ipſa ſb̄a rei mobilis poterit dici nūc proprie ⁊ principaliter. ſi au tem ipſa mutata eſſe merentur dici nūc hoc erit ex cō ſequenti. ex hoc aūt apparē pōt quō tps qd̄ menſurat opationes angelicas ſit cōpoſitū ex iſtātib᷒. nā mot᷒ ille quo mouenṫ angeli per varias affectiōes uel itel lectiōes eſt cōpoſit᷒ ex mutatis eſſe, ꝑut quelibet no- ua affectio uł itellectio pōt dici qd̄dā mutatū eē. ⁊ qꝛ illa mutata eſſe ſunt aliquo mō idē ꝙ quedā inſtātia qꝛ qd̄libet illoꝝ menſuraṫ inſtanti ꝙ fundatur in ipſo ⁊ ꝙ eſt idem ꝙ ipſum. ſicut ille motus eſt compoſitus ex mutatis eē. ſic tps ꝙ mēſurat illū motū ⁊ ꝙ funda tur in illo motu ⁊ ꝙ eſt idē ꝙ ille mot᷒ erit cōpoſituz ex iſtātib᷒ que fūdant in mutatis eē ⁊ mēſurat mutata eſſe ⁊ ſūt idē ꝙ illa mutata eſſe. ꝓpṫ qd̄ apparet ꝙ tps illud eſt cōpoſituz ex inſtantibus non accipiendo in- ſtans omnino ꝑncipaliṫ ⁊ ꝓprie ꝑut eſt idē ꝙ ſubſtā- tia mobilis. ſed accipiendo inſtans ꝑut eſt idē ꝙ mu- tatū eſſe. Dicemus ergo ꝙ inſtās fluēs cauſat illud tē pus ⁊ ꝙ ex iſtātib᷒ eſt cōpoſitū illud tēpus. aliter ta- mē ⁊ aliter accipiēdo inſtās. nā ſb̄a angeli ꝑut media te potētia ſubijciṫ varijs affectionib᷒ uel varijs itelle ctionib᷒ que ſunt quedā mutationes diciṫ eſſe qd̄daz iſtās fluēs cauſans illd̄ tps. nō aūt dicim᷒ ꝙ ipſa potē tia ſit hm᷒ iſtās. qꝛ ſicut tps nō eſt qlibet mot᷒ ſꝫ eſt mo tus ꝑmus: ita iſtās fluēs qd̄ cauſat tps nō eſt qd̄libet ſubiectum motui ſed eſt ſubiectū radicale ⁊ primuz. hm᷒ aūt eſt ſubſtātia angeli nō potētia. ip̄a ḡ ſb̄a angeli prout eſt radicale ⁊ ꝑmarium ſubiectū ipſarū opatio nū ⁊ mutationū angelicarū diciṫ eſſe inſtans fluens ⁊ cauſans illud tēpus. ille autez mutationes prout ſunt quedā inſtantia ſunt ea ex quibus cōponiṫ tale tēpus ꝓpṫ qd̄ apparet verū eſſe qd̄ ſupra dicebaṫ. vꝫ ꝙ idē eſt realiter in angelo nunc eui ⁊ nunc temporis: qꝛ ip- ſa ſubſtantia angeli prout ſubijcitur ipſi eſſe eſt nunc eui. qꝛ euum realiter eſt idē ꝙ eſt ipſa etiā eadē ſubſtā tia prout eſt primarū ⁊ radicale ſubiectū mutationuꝫ facturuꝫ in ipſa diciṫ eſſe nunc temporis. nūc ergo tē- poris in angelo eſt idē realiter ꝙ nunc eui ⁊ non idez qꝛ ſi accipiaṫ nunc tēporis qd̄ eſt cōpoſitū illius tēpo- ris ⁊ qd̄ eſt idē ꝙ mutatū eſſe nō eſt idem realiter nūc temporis ⁊ nūc eui. Sed ſi accipiatur nunc temporis ꝙ non eſt pars nec cōpoſitum illius temporis. ſed ꝙ fluēs cauſat illud tempus cuiuſmodi eſt ſubſtātia an- geli idem erit realiter ut ſuperius dicebatur ⁊ ut hic patuit nunc temporis ⁊ nunc eui. ❡ Poſtꝙ declara- uimus que in iſtis ſenſibilibus menſurantur tempore ⁊ que inſtanti ⁊ adaptauimus hoc ad angelos ex qui- bus aliqualiter innotuit ꝙ tempus qd̄ menſurat ope- rationes angelicas ex inſtantibus componatur. volu mus ſm pretaxatum ordinē ne laboremus in equiuo co de ipſis operationibus angelicis diſtinguere: ut ap pareat quas operationes menſurans tēpus componi tur ex inſtantibus: ⁊ quas operationes menſurans nō componitur ex inſtantibus. Dicemus enim triplicem eſſe operationem angelicam. vnam qua mouet corpo ra. aliaz qua mouet ſe ſuper corpora ut per aerem uel per aquā. tertia autem qua mouet ſe ad intelligenduꝫ ea que ſunt in corporibus uel etiaz alia que nunc ſunt corpora: nec in corporibus. ❡ Accipiēdo ergo tem- pus prout eſt quid continuum ⁊ prout non eſt compo ſitum ex inſtantibus: ſed ſolum ex temporibus dice- mus ꝙ operatio angeli tranſiens in exteriorem mate riaz ſm ꝙ angelus mouet corpus ut ſupra tetigimus menſuratur tale tempus tempore per ſe. operatio vͦ o

per quā angelus mouet ſe ad intelligenduꝫ uel ad vo lenduꝫ nec per ſe nec per accidens poteſt tali tempo re menſurari. Prima autē haruꝫ operationum appli catur ad exteriorem materiam ⁊ eſt in exteriori ma- teria. Secūda vͦ non proprie tranſit ſed applicatur. Tertia vͦ nec tranſit nec applicatur ad exteriorem materiam: ſed poteſt coaſſiſtere ſibi quia poteſt eſſe quando eſt exterior materia. uel poſſumus dicere ꝙ prima eſt in corpore ⁊ nō fit ſine exiſtentia corporis. ſecūda eſt in corpore ſꝫ nō fit ſine exiſtentia corporis. tertia nō eſt in corpore nec de neceſſitate requirit exi ſtētiā corporis. ❡ Prima ergo opatio qua angelus mouet corpora tranſit in exteriorem materiam ⁊ eſt in exteriori materia: quia eſt in ipſo corpore moto ⁊ eſt applicata ad exteriorem materiam quia eſt appli- cata ad corpus motum. conſtat enim ꝙ motus per ſe non eſt in mouente mobili ſed immobili. actio ergo qua angelus mouet corpora eſt in ipſo corpore moto cum ergo quilibet motus corporis per ſe menſuretur tempore continuo talis operatio per ſe menſurabitur tali tempore. itaqꝫ cum dicimus ꝙ tempus qd̄ menſu rat operationes angelicas non eſt continuum ſed eſt compoſitum ex inſtantibus: non intelligimus de ope- rationibus tranſeuntibus ſm quas angeli mouēt cor pora quia tales operationes cum ſint quidam motus corporum per ſe menſurantur continuo tempore. ❡ Secunda autem operatio qua angelus mouet ſe per corpora non oportet ꝙ ſit tranſiens ⁊ poteſt fieri ſine motu corporis: eſt tamē applicata ⁊ nō fit ſine exi ſtētia corporis poteſt enim angelus ſe mouere per ae rem uel per aquā nullam ~~menſuram~~ nec aliquē motū faciendo in aere uel in aqua: ſed ſolum applicādo vir tutem ſuam ad aerem: uel ad aquam. prout enim an- gelus applicat virtutem ſuam ad hanc partem aeris ⁊ poſtea ad aliam partem poteſt ſe mouere per aereꝫ nullum motum cauſando in aere. talis ergo operatio non eſt tranſiens in corpus. dicitur tamen applicata ad exteriorem materiam: quia fit per applicationem ad corpora. quid eſt autem angelum applicare virtu- tem ſuam ad corpus declarabimus in queſtionibus ſe quentibus. Nā poſt has queſtiones de menſura ange lorum intendimus diſputare de eorum motibus pro ut mouent corpora ⁊ mouent ſe per corpora. ad pre- ſens autem ſcire ſufficiat ꝙ talis operatio qua ange- lus mouet ſe per corpora non oportet ꝙ ſit tranſiens in corpus: ſed dicitur eſſe applicata ad corpus: talis etiaz operatio quia non eſt tranſiens poteſt fieri ſine motu corporis. attamen quia eſt applicata nō poteſt fieri ſine exiſtētia corporis: talis etiā operatio poteſt menſurari tempore continuo per accidens. quia ange lus poſtꝙ applicauit virtutem ſuam ad aliquam par- tē corporis poteſt ſi vult ſucceſſiue retrahere virtu- tem ſuam ab illa parte ⁊ ſucceſſiue applicare ad aliaꝫ qd̄ faciendo menſurabitur talis operatio tempore cō tinuo ſed hoc eſt per accidens: quia nō eſt ratione ope rationis angelice: ſed propter applicationem ad exte riorem materiā que eſt quanta ⁊ ad quā poteſt ſucceſ ſiue ſuam applicare virtutem. uel hoc eſt per accidēs quia poteſt angelus totā virtuteꝫ ſimul ſuā retrahere ⁊ ſimul applicare. ⁊ ſi applicauit virtutem ſuaꝫ ad ali- quam parteꝫ aeris poteſt ~~ſimul~~ a tota parte aeris ſuā virtutem retrahere. uel hoc eſt per accidens: qꝛ quā- tumcūqꝫ ſucceſſiue fiat talis retractio nunquam erit ibi vera continuitas. noſtra itaqꝫ queſtio non querit de tpe qd̄ menſurat hm᷒ opationes: qꝛ tales opationes ſaltem per accidens poſſunt tpe continuo menſurari

¶ Est autem tertio operatio angeli qua mouet se ad intelligendum: uel uolendum: tam corpora q̃ alia que nec per se nec per accidens mensuratur tempore continuo: quia nõ est tali successione operatio nec etiam esse potest. quelibet enim talis operatio siue sit intellectio siue uolitio eius tota simul esse incipit ⁊ tota simul desinit. cum enim sit simplex nõ habet partem ⁊ partez nec potest esse ibi successio in vna ⁊ eadẽ operatione. si aũt est ibi successio: hoc erit prout vna operatio succedit alteri. quelibet itaqʒ talis opatio mẽsurabit instãti. ⁊ sicut nihil est aliud moueri angelũ opationes nisi q̃ vna opatio succedit alteri. ita nihil erit aliud tẽpus qõ mẽsurat talẽ nisi q̃ vnũ istãs succedit alteri. tale ergo tp̃s ex istãtib' cõponet. Si eni aliqõ corpus. u. put pomũ aliqõ eẽt in aere ⁊ illud pomuz simul totũ desereret suum locuz ⁊ simul acquireret locum pximum ⁊ locum proximum acquisitum totum etiam simul desereret ⁊ simul acquireret alium locuz proximum. consequens esset q̃ motus illius pomi esset compositus ex mutat̃is esse: ⁊ non qlibet illoꝝ mutatoꝝ esse mẽsuret instãti. tp̃s illud qõ mẽsuraret hi' motũ ex instãtib' eẽt cõpositũ. hoc est enĩ esse tẽpus ↄtinuũ ⁊ tp̃s nõ cõpositũ nisi ex tp̃ib': q̃ motus totus qõ mẽsurat tp̃s ⁊ ẽt quelibet pa illius mot' nõ nisi successiue fit: ut mot' localis ⁊ spatiũ qõ acq̃rit p talẽ motuz successiue acq̃rit. ⁊ ẽt quelibet ps mot' ⁊ acq̃sitio cuiuslibet ptis spatij non sine successione fit. Inde est ergo q̃ talis mot' nõ cõponit nisi ex motib' nõ ex mutatis esse. ⁊ tp̃s mẽsurãs talẽ motũ nõ cõponit nisi ex ptib'. nõ aũt ex instãtib'. sʒ ut dixim' si corpus hoc mõ moueret q̃ totũ suũ locũ sil' dimitteret ⁊ aliũ locũ eq̃lẽ sibi totũ sil' acq̃reret: talis mot' eẽt cõposit' ex mutatis esse: ⁊ q̃ hoc est in ꝓposito: ut cum angelus uadit de vna itellectiõe in aliã. totã vnã itellectionẽ sil' deserit ⁊ totã aliã sil' acq̃rit. opʒ talẽ motum cõponi ex mutatis esse. accipiendo mutata esse prout innouatio cõpositionis in angelo põt uocari q̃d mutatũ esse. ⁊ q̃ qõlibet tale mutatũ esse mẽsurat istãti. tẽpus mẽsurãs talẽ motũ ex istãtib' cõponet. Dicemus eni q̃ si angelus staret per totũ annũ uel per quãtũcũq̃ uis tp̃s in vna ⁊ eadẽ opatione illa tñ opatio non mẽsuraret nisi istãti. Nã si aliq̃d mẽsurat tpe uel hoc erit per se sicut mot' q̃d fm se uariationẽ hẽt. uel hoc erit per accidẽs. nõ q̃ ipm fm se uariet sʒ q̃ est sbm ei q̃ actu mouet ⁊ uariat. fm quẽ modũ corp' q̃escẽs tpe mẽsurat. nõ q̃ q̃escẽs fm q̃ q̃escẽs ⁊ fm q̃ hi' se hẽat aliter nũc ⁊ prius: sʒ q̃ est subiectum celo qõ cõtinue mouet ⁊ q̃ semp se hẽt aliter nũc ⁊ pus. Angelus aũt in vna ⁊ eadẽ opatione stans nõ dicit moueri nec mẽsurat tpe per se fm opationẽ illã q̃ non alit' se hẽt nũc ⁊ prius. nec etiã dicit q̃escere nec mẽsurat tẽpore per accidẽs: q̃ nõ est subiect' motui celi uel alicui alteri rei cõtinue mote que semp se hẽat alit nunc ⁊ prius. vna itaqʒ ⁊ eadẽ opatio angeli qui ꝓpe nõ est motus necesse q̃es: opʒ q̃ mẽsuret istãti. vna ergo ⁊ eadẽ opatio angeli põt coassistere ipsi tpi q̃ põt eẽ tp̃s q̃n est opatio angeli. vna tñ ⁊ eadẽ opatio angeli non mẽsurat tpe. Bene itaqʒ dictũ est q̃ sicut mot' angeli est successio opationũ: ita tp̃s q̃ mẽsurat talẽ motũ est successio istatiũ ⁊ est cõpositũ ex istãtib'. ¶ Hys itaqʒ oib' prelibatis: uolumus adducere tres breues rõnes q̃ tp̃s illud sit cõpositũ ex istãtibus. naz tp̃s est mẽsura successiua. ¶ Ad tria ergo possumus tẽpus referri. uel ad ipsaz successionẽ. uel ad ipsa istãtia fm q̃ dicitur succedere. uel ad ipsas opationes: quas successiue mẽsurat. nõ q̃ in eadẽ operatione sit successio: sed q̃ vna opatio alteri succedit oibus aũt trib' vijs ↄcludet intẽtũ. ¶ Prima aũt via sic pʒ. Nã de rõne tpis est q̃ non sit totũ simul: vnde aug'. 11°. ↄfes. dsns differẽtiã īter eternitatẽ ⁊ tp̃s ait. q̃cq̃d est in eterno est totũ sil'. i. totũ p̄sens. nullũ v̄o tp̃s ut ait põt eẽ totũ presens. i. totuz simul. si ergo tempus esset totũ sil' iaz nõ eẽt tp̃s. vna ergo ⁊ eadẽ opatio nõ poterit mẽsurari tpe cũ sit tota simul. mẽsurabit ergo istãti. ⁊ q̃ ut dictũ est nihil est aliud ille mot' nisi successio opationũ q̃ hoc mõ angelus per tp̃a: ut pʒ per aug^m. 8° sup Geñ. ad litterã uel reminiscẽdo q̃ oblit' erat uel discẽdo q̃ nesciebat: uel uolendo qõ nolebat. in angelis aũt ⁊ si nõ est ꝓprie obliuisci: reminisci: ⁊ discere: attñ angelus icipit intelligere qõ prius nõ itelligebat cũ de vna itellectione in aliaz tendit ⁊ itipit uelle qõ prius nolebat cũ de vna itellectione uolitione in aliã uadit. successio ergo operationuz est motus angeli ⁊ est illud fm q̃ dicit angelus moueri per tẽpora. cum ergo vna ⁊ eadẽ operatio mensuret instanti: sicut motus angeli nõ est aliud q̃ successio operationũ sic tẽpus qõ mẽsurat talẽ motũ nõ est aliud q̃ successio instãtiũ. quicquid eni sit de intellectu nostro. de intellectu tamen angelico cum suum intelligere sit simplex ⁊ sine discursu non debet esse dubium q̃ vna ⁊ eadẽ operatio eius non mensuratur tempore. ¶ Secunda via ad hoc idẽ sumit ex ipsis instantibus. nam non est dare tempus ubi non est dare duo instantia. si ergo in vna ⁊ eadẽ operatione esset successio ⁊ vna ⁊ eadẽ operatio mensuraretur tẽpore in vna ⁊ eadez operatione esset assignare duo instantia. vnuz prius ⁊ aliud posterius. uel hoc est q̃ illud aliter habet nũc ⁊ prius uel quia est subiectum ei q̃ aliter se habet nunc ⁊ prius. angelus aũt fm vnã ⁊ eandẽ operationẽ nõ aliter se habet nunc ⁊ prius: nec est subiectum ei q̃ aliter se habet nunc ⁊ prius. q̃ motum angeli ⁊ priuatione motus non reducimus in aliquid continue motũ. Sicut in corporibus reducimus omnia talia in celuz qõ continue mouetur. Dicemus ergo q̃ aliter comparat ad successionẽ motus. aliter quies: aliter operatio angeli. motus enim cõparatur ad successionez. ⁊ q̃ in se ⁊ fm se successionẽ habet. ideo per se q̃ tempus motus tempore mensuratur. quies aũt comparat ad successionem non q̃ quiescens fm q̃ hi' uarietur. sed q̃ est subiectum ei q̃ continue uarietur. vna autem ⁊ eadem operatio angeli nec in se uariationem habet nec est subiecta ei qõ continue uariatur: sed potest coassistere ipsi uariationi: ideo nec est motus q̃ mensuret tẽpus per se nec habet rationem quietis q̃ possit mẽsurari tẽpore per accidẽs sed potest coassistere tẽpore. ex hi' autem coassistentia non sumitur ratio mẽsure. In vna ergo ⁊ eadẽ operatione angeli nõ est dare duo instantia nec est ibi dare successionẽ ꝓpter q̃ non mensuratur tempore sed instãti. tempus ergo qõ mẽsurat tales operationes non est nisi successio istantiũ. ¶ Tertia via ad hoc idẽ sumit ex ipsa cõparatione angeli. probat enim Zeno ut patet ex phisicis. q̃ sagitta uelociter mota non mouet q̃ semper est in loco sibi equali. ad qõ respõdet philosophus. q̃ sagitta mota est in loco sibi equali in instanti ideo in instanti non mouetur nec etiã quiescit: q̃ non potest esse quies ubi non potest esse motus cum quies sit priuatio motus ⁊ priuatio ⁊ habitus sunt apta nata fieri circa idẽ. Dicemus ergo instanti non est motus nec etiaz quies. sic dicẽ poterimus q̃ in vna ⁊ eadẽ opatiõe angeli fiest ꝓprie mot' nec q̃es. nõ est ibi mot' q̃ nõ est ibi successio. nõ ibi q̃es q̃ nõ est q̃es ubi nõ põt eẽ mot' operatio

igit angeli vna ⁊ eadē nō mensurat tpe nec per se nec per accñs: qꝛ nō est mot⁹ nec quies. ꝯsequens ergo est ꝙ mēsuret instanti tpis. nā qcqd est in angelo uel mēsurat euo uel istāti eui ul' tpe uel istāti tpis. ab eis aūt que mēsurant euo uel instanti eui angelus nunꝙ rece dit: qꝛ nunꝙ recedit angelus a suo esse ꝙ mensuratur euo. nec a sua substantia que mensuratur nunc eui. cū ergo angelus possit recedere ⁊ recedat a sua operatione: consequēs est ꝙ sua operatio nō mensuret euo nec nūc eui. Rursus talis opatio vna ⁊ eadē nō mēsurat tpe qꝛ nō est ibi successio: ꝯñs ergo est ꝙ mēsuret instāti tpis. nō instanti ꝙ fluēs causat tpꝰ qđ est idē ꝙ sba angeli qꝛ tale istās semp manet idē fm rē: mēsurabit ergo istāti qđ est idē ꝙ mutatū eē. cōponet ergo illud ex instātib⁹ que sunt eadē ꝙ mutata eē. nā ⁊ ille motus cōpositus est ex mutatis esse.

Ad primū dicēdū ꝙ nō per oēz modū se habet istās ad illud tps: sicut punct⁹ ad lineā. qꝛ linea est qđ ꝯtinuū. illud aūt tps nō. de rōne aūt ꝯtinui est ꝙ diuidat in semp diuisibilia. non est hoc de rōne nō ꝯtinui. tps ergo nr̄m qđ est qđ ꝯtinuū nūquā cōponit ex istātib⁹ nec ex idiuisibilib⁹. sicut nec linea ex pūctis. sꝫ illud tps qꝛ nō est qđ ꝯtinuū pōt cōponi ex istātib⁹ ⁊ ex idiuisibilib⁹ sicut nūs ex vnitatibus. ¶ Ad scđm dicēdū ꝙ angelus pōt sistē uel sistit in opatiōe sua ita ꝙ nō statim cū icipit intelligere aliqđ desinit intelligē illud: uel nō opꝫ ꝙ illud desinat itelligere. nō tñ pp hoc vna ⁊ eadē opatio mēsurat tpe: qꝛ vna ⁊ eadē opatio nō hēt successionez in se nec est per se subiecta rei hñti successionē. iō nec mēsurat tpe per se nec per accidēs ut est per habita declaratū. per qđcūꝗ ergo tps angelus sistat in vna ⁊ eadē opatiōe per se loquēdo. totū illud nō cōputabit nisi vnū istās: ꝓpt eni angelū sistē in sua opatiōe nō arguit ꝙ sit tps in re extra qñ est illa opatio: sꝫ in ipa opatiōe nō est tēpus qꝛ nō est ibi successio nec est subiecta successioni. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ istās tpis nr̄i nō hēt spatiū qꝛ est in ꝯtinuo fluxu: sꝫ nō sic est de istātib⁹ illius tpis: opatio eni angeli nō sic ꝯtinue fluit sicut mot⁹ uel angelus fm suas opatiōes q̄s successiue acqrit nō sic cōtinue fluit sicut mobile per sua spatia que acqrit. qꝛ ex hoc dicit mobile moueri localit̄ qꝛ nunꝙ sistit in aliquo vno ⁊ eodez spatio nec vnꝙ sil' pdit aliqđ totum spatiū nec sil' acqrit: angelus aūt sistit in vna ⁊ eadem opatiōe ⁊ sil' totā suā opationē: utputa totā vnā suaz intellectionē desinit ⁊ aliā de nouo acqrit. uel possumus dicē ꝙ ēt istās illius tpis nō hēt spatiū attñ assistit spatio qꝛ in vna ⁊ eadē opatiōe nō est successio: sꝫ assistit successioni: qꝛ qñ est illa opatio que est simplex ⁊ nō hēt spatiū nec successionē pōt eē spatiū ⁊ successio in re extra. ¶ Ad quartū dicēdū: ꝙ nō eadē mēsura mēsurat mobile ⁊ act⁹ ei⁹: nec eadē mēsura mensurat sba angeli ⁊ opatio ipsius. qꝛ lꝫ utrūꝗ mēsuret istāti attñ hoc nō est eodē istāti. sba eni angeli ut mediāte potētia subijcit varijs opationib⁹ mēsurat istāti ꝙ fluēs causat tpꝰ: sꝫ qđ est de cōpositione ipsi⁹ tpis ut in solutiōe pncipali diffusius diximus. ¶ Ad quītū dicēdū ꝙ angelus exercēs aliquā opationē nō statī recedit ab opatiōe illa: nec tñ ꝓpt hoc fm vnā ⁊ eādē dī moueri: qꝛ in vna ⁊ eadē opatione nō est subiecta per se alicui rei hñti successionē: iō nec est ibi motus ut mēsuret tpe per se: nec qcꝰ ut mēsuret tpe per accidēs: nō eni oē sistē ꝓprie loquēdo est qescere: sꝫ tale sistere est qescere fm ꝙ sit aptū natū moueri. fm autez vnā ⁊ eādē opationē angelus nō est apt⁹ nat⁹ moueri nec hēe successionē. vna itaꝗ ⁊ eadē opatio mēsurabit sꝫ istāti. sꝫ dices ꝙ angelus dī se mouere ad uolendū uel ad itelligēdū: qđ nō videt uerū nisi in ipa itellectiōe uel uolitione eēt motus: quo posito vna ⁊ eadē opatio mēsurabit tpe. Dicemus ergo ꝙ motus est ad rē nō habitā. angelus ergo mouet se ad itelligēdū aliqđ qđ pꝰus nō itelligebat illud ⁊ postea itelligit. est ergo ibi successio. qꝛ intellectio succedit nō itellectioni: uel vna itellectio succedit alteri. nō ergo cadit tpꝫ uel successio in ipsa itellectiōe fm se sꝫ ꝓut succedit nō intellectioni: uel ꝓut vna itellectio succedit alteri: quelibet ergo itellectio mēsurabit istāti: sꝫ qꝛ ut vna itellectio ibi succedit alteri: instās succedit istāti ⁊ fm hoc hēt ibi esse tpꝫ qđ est successio istātiū. ¶ Ad sextū dicēdū. ꝙ hoc est in ꝯtinuo ꝙ nō possumus itelligere lineā rectā nisi sit finita: ⁊ nisi sit iter duo pūcta idiuisibilia: siue iter duo pūcta: sꝫ hoc nō est in re nō ꝯtinua. nō eni opꝫ rē nō ꝯtinuā quātūcūꝗ finitā esse iter ipa idiuisibilia: imo res nō ꝯtinua pōt cōponi ex ipsis indiuisibilib⁹: ut nūs ex vnitatib⁹ que de se sūt idiuisibiles sicut illud tps qꝛ est qđ nō ꝯtinuū nō est nisi qdam nūs istātiū. nō ergo itelligem⁹ illud tps eē iter ipsa instātia sed eē ipa istātia. ¶ Ad septimū dicēdū ꝙ motus nō est cōposit⁹ ex motib⁹ nec tps pōt eē cōpositū ex istātib⁹ que sunt idē ꝙ ipm mobile: sꝫ cōponit illud tps ex istātib⁹ que sūt idē ꝙ mutata esse ut est per habita manifestū. ¶ Ad octauū dicendū. ꝙ ex hijs que sunt in actu nō fit vnū ꝯtinuū: qꝛ ptes cōtinui sunt qđ in potētia: nō tñ sic est de discreta. in re enim discreta sūt ptes magis in actu ꝙ in re ꝯtinua: attñ etiā in ipsa re discreta sunt ptes quodāmō in potētia ꝓut potest cōponi adinuicē ut ꝯstituat nūꝫ. sic ⁊ in ꝓposito istāti nr̄i tpis sunt magis in potētia qꝛ tps nr̄m est qđ cōtinuū: istātia vō illius tpis sūt magis in actu: qꝛ illud tēpus est qđ discretū: est eni qdā nūs istātiū ex istātib⁹ cōpositū. ¶ Ad nonū dicēdū. ꝙ iter quelibet duo instātia cadit tps medium: si sit tps ꝯtinuū. sic inter quelibet duo pūcta cadit linea media si sit linea ꝯtinua. attñ si sit linea nō ꝯtinua poterūt ibi dari duo pūcta inter que nō cadit linea media: ut si ptes linee intercise coniungant adinuicē ibi erit dare duo puncta iter que nō cadit linea media: ⁊ qꝛ illud tps nō est qđ cōtinuū nō opꝫ semp iter duo istātia ibi cadere mediū tēpus. ¶ Ad decimū dicēdū. ꝙ pncipia semp sūt vnigenita pncipiatis: qꝛ semp opꝫ esse quēdā anologiā ⁊ quādā ꝓportiōez siue quēdā ordinē iter pncipia ⁊ pncipiata nō tñ semp opꝫ ꝙ pncipia semp recipiāt pdicationez pncipiatorū: sꝫ hoc ueritatē hēt in ptib⁹ quātitatiuis ⁊ ꝯtinuis: ut quātū ad ptes quātitatiuas ⁊ continuas nō est corpus ut ex corpib⁹ nec linea ut ex lineis. tñ si accipiamus ptes essentiales corpus qđ est sba erit ex nō corpib⁹ qꝛ erit ex mā ⁊ forma quoꝝ neutꝝ est corpus. sic etiā si accipiam⁹ ptes in re nō ꝯtinua reperiemus hoc idē: nō eni semp nūs est ex nūis: sed pōt esse ex vnitatib⁹. sic ⁊ in ꝓposito: tps qꝛ est qđ nō ꝯtinuuz nō opꝫ esse ex tpib⁹: qꝛ pōt esse ex instantibus.

D Ecimo queritur in quo pdicamento sit tps qđ mēsurat opatiōes angeloꝝ. ⁊ videt ꝙ nō sit in predicamēto qlitatis: qꝛ qđ nō est in aliq specie qualitatis nō est in pdicamēto qualitatis: tps qđ mēsurat opationes angeloꝝ est hꝰ. ergo ⁊c. ꝓbatio assumpte. Nō eni tps illud pōt esse in prima specie qualitatis qꝛ tale fm simplicia est quid artificiale. tempus autē illud est quid naturale: nec etiam potest esse in secunda specie qualitatis que est potētia ad actū siue in potētia qꝛ opationes angeloꝝ que sunt idē realiter ꝙ ipsum tps nō dicūt ipsam

nalē potētiā uel impotētiā ad actū: ſʒ dicūt ipſos act⁹ ⁊ ipſas opationes: nec etiā dicē poſſumus ut videt̄ ꝙ ſit in ſpē q̄litatis que eſt paſſio uel paſſibilis q̄litas: qꝛ paſſio eſt ꝙ ex paſſiōe infert̄. paſſibiliſ aūt qualitas ꝙ paſſionē īfert. Jlle aūt opatiōes ut videt̄ nō ſūt paſſio illata nec paſſionē īferūt. tp̄s ergo illud qđ eſt idē realiter ꝙ ille opatiōes ut videt̄ nō eſt in tertia ſpē qualitatis: nec ēt pōt eſſe in q̄rta que eſt forma ⁊ circa eaꝫ ꝯſtās figura qꝛ talia h̄nt eſſe ſolū in corpibus. ¶ Pꝫ. cui nō cōpetūt ꝓprietates q̄litatis non eſt q̄litas: ſed nec illi tpi nec illis opatiōib⁹ ut videt̄ cōpetūt ꝓprietates q̄litatis que ſūt hēc ꝯriū ſuſcipe magis ⁊ minus ergo talia nō ſunt q̄litas. ¶ Pꝫ. cui nō cōpetit deſcriptio q̄litatis nec q̄litas: ſʒ deſcriptio q̄litatis eſt ꝯm ꝙ q̄les dicamꝰ ꝯm aūt illud tp̄s ut videt̄ nō dicunt angeli q̄les. ergo ⁊c̄. ¶ Pꝫ. videt̄ ꝙ illud tp̄s ſit in p̄dicamēto relationis qꝛ nō eſt in vna opatiōe ꝯm ſe: ſed eſt in ordine ⁊ in reſpectu vnius opationis ad aliaꝫ ḡ ⁊c̄. ¶ Pꝫ. ſi aliq̄ cā eſt q̄re illud tp̄s ponat̄ in p̄dicamēto q̄litatis. h⁰ eſt qꝛ mēſurat opatiōes angelicas que reduci pōt ad p̄dicamētū q̄litatis: ſʒ tp̄s nr̄m menſurat alteratiōes nr̄as que ſūt in p̄dicamēto q̄litatis. hoc tn̄ nō obſtāte tp̄s nr̄m eſt in p̄dicamēto q̄litatis. ergo a ſili nō obſtāte ꝙ illō tpꝫ mēſuret q̄litates nō tn̄ ꝓp h⁰ erit in p̄dicamēto q̄litatis ſʒ q̄ntitatis. ¶ Pꝫ. ꝙ eſt ꝯʒ ſe q̄ntū ubicūqꝫ repiat̄ erit in p̄dicamēto q̄ntitatis: qꝛ ꝙ eſt ꝯm ſe tale eſt ubiqꝫ tale. hoc aūt eſt in hꝫs que ſūt ad aliq̄d. qꝛ ꝙ eſt magnū in vno loco uel ꝯm vnū aliq̄d ⁊ eſt paruū in alio: uel ꝯm aliud aliquid: ſʒ in hꝫs que dicunt̄ ꝯʒ ſe nō ſic eſt. cū ergo ſimplicius in p̄dicamētis dicat tp̄s eſſe ꝯm ſe quātū. opꝫ ꝙ ubicūqꝫ repeꝛiat̄ ꝙ ſit in p̄dicamēto q̄ntitatis. ¶ Pꝫ. in opationib⁹ angeli eſt conſiderare tria videlꝫ ſpēs intelligibiles. actionē ꝓcedētē a tali ſpē. ⁊ uerbū factū per talē actionē. non aūt dicere poſſumus ꝙ ſit ibi tp̄s ꝓpt̄ ipſas ſpēs: qꝛ in ipſis ſpēb⁹ nō eſt ſucceſſio niſi ꝓut referunt̄ ad actiōes videlꝫ ꝓut ſucceſſiue angelus itelligit nūc per vnā ſpēm nūc per aliā. Rurſus non ponemus ibi rōnē tpis ꝓpt̄ ipſa uerba formata: qꝛ talia ſequunt̄ ipſas opatiōes. per ſe ergo ⁊ p̄ncipalit̄ erit ibi tp̄s ꝓpt̄ actiōes ipſas: qꝛ ergo ſic eſt. cū actio ſit in p̄dicamēto actionis nō q̄litatis erit illud tp̄s per ſe in p̄dicamēto actionis. ¶ Pꝫ. qꝛ tp̄s nr̄m fundat̄ in motu q̄nto ideo eſt in p̄dicamēto q̄ntitatis: tp̄s ergo illud ꝙ fundat̄ in actiōe erit in p̄dicamēto actionis. ¶ Pꝫ. ſicut ſe hēt opatio nr̄a ad opationē angelicā ſic etiā tp̄s ad tp̄s. ſʒ opatio itellect⁹ nr̄i eſt in eodē gn̄e cū opatione itellect⁹ angelici. ergo ⁊ tp̄s nr̄m erit in eodē gn̄e cū illo tpe: ſed tp̄s nr̄m eſt in p̄dicamento q̄ntitatis ergo ⁊c̄. ¶ Pꝫ. dicebat r̄ndēs ꝙ illud tp̄s erat in eodē gn̄e cū ipſa actiōe. ¶ Cōtra. tp̄s nr̄m lʒ fundet̄ in motu locali nō eſt tn̄ in eodē gn̄e cū ipſo motu: ſʒ eſt in alio p̄dicamēto: ut in p̄dicamēto quātitatis. ergo illud tp̄s lʒ fundet̄ in actionib⁹ nō tn̄ erit in eodē gn̄e cū ipſa actione: ſʒ erit in alio p̄dicamēto. ¶ Jn cōtrariū eſt qꝛ ꝯʒ ſimplicium in p̄dicamētis interēpta q̄litate iterimit̄ oīs ꝓprietas ⁊ perimit oīs character itellectualis ⁊ ſenſibilis. quātitate aūt iterēpta ut ſubdit ſenſibile ſoluꝫ ⁊ cōpoſitū iterimit̄: quātitas ergo nō hēt eſſe niſi in rebus ſenſibilib⁹. tp̄s ergo illud cū ſit in angelis in p̄dicamēto quātitatis eē nō pōt. ¶ Pꝫ. oīs quātitas uel eſt ꝯtinua uel diſcreta. tp̄s aūt illud nō pōt ꝑtinere ad quātitatē ꝯtinuā qꝛ talis quātitas nō hēt eſſe niſi in rebus extēſis ⁊ corporeis qđ angelis ꝯuenire non pōt: nec etiā hꝰ tp̄s ꝑtinet pōt ad quātitatē diſcretā: qꝛ talis quātitas nō cauſat̄ niſi ex diuiſione ꝯtinui: nihil aūt eſt in angelis ꝙ cauſet̄ ex diuiſiōe ꝯtinui: nullo ergo mō illud tp̄s ꝑtinebit ad p̄dicamētum quātitatis.

Rn̄deo dicēdū ꝙ difficultatē in hac q̄ōne facit tp̄s nr̄m ꝙ eſt in p̄dicamēto quātitatis ⁊ qꝛ ex ſenſibilib⁹ uolumus iudicare de intelligibilib⁹ ideo forte m̄lti mouerent̄ ad ponēdū tp̄s illud in p̄dicamēto q̄ntitatis: ſʒ ſenſibilia nos manuducūt in itelligibilia: ⁊ ex ſenſibilib⁹ debemus iudicare de itelligibilib⁹ ubi rō nō obſiſtit: ſed ubi rō ꝯdicit eſt alit̄ iudicādū: nec ꝓpt̄ hoc dicim⁹ ꝙ ſit in nobis aliq̄ cognitio que nō ortiat̄ aliq̄liter ex ſenſu: qꝛ ēt ex ipſis ſenſibilibus hoc nobis īnoteſcit ꝙ tp̄s illud nō ꝑtineat ad p̄dicamētū quātitatis. ſi eni tp̄s nr̄m fundaret̄ in q̄litate ad p̄dicamētū q̄litatis ꝑtineret. uerūʒ qꝛ fundat̄ in re quāta iđ ꝑtinet ad p̄dicamētū quātitatis: nec ꝓpt̄ hoc dicimus ꝙ mot⁹ in quo fundat̄ tp̄s nr̄m ſit in p̄dicamēto quātitatis: ſʒ dicimus ꝙ mot⁹ nō ut mot⁹ eſt ⁊ ut eſt act⁹ mobilis: ſʒ ut in eo numerat̄ p̄us ⁊ poſterius in quo ſtat formalis rō tpis nr̄i ꝑtinet ad p̄dicamētū quātitatis. iđ tp̄s nr̄m tanq̄ in p̄dicamēto collocat̄ in q̄ntitate. ſʒ tp̄s illud qđ mēſurat opatiōes angelicas ut patebit nō ꝑtinet ad p̄dicamētum quātitatis ſed q̄litatis. hoc ergo ordine ꝓcedemus in hac q̄ōne: qꝛ p̄mo oſ̄demus ꝙ tp̄s iſtud de quo loq̄mur non eſt in p̄dicamēto quātitatis. ſcđo declarabimus ꝙ eſt in p̄dicamēto q̄litatis. tertio deſcēdemus ad ipſas ſpēs q̄litatis: ut appareat in qua ſpē qualitatis ſit hꝰ tp̄s ⁊ declarabit̄ ꝙ eſt in ſpē tertia. ¶ Propter p̄mū ſciendū. ꝙ tp̄s illud nō eſſe in p̄dicamēto quātitatis dupliciter uenari poſſumus. p̄mo ex ordīa quātitatis ad q̄litatē. ſcđo ex differētia illius tpis ad tp̄s nr̄m. Sciendū ḡ ꝙ ut ſimplicius narrat. archītas ⁊ ariſtoteles nō eodē mō ordinauerūt p̄dicamēta. Archītas eni ut ſimplicius ait qualitatē quātitati ꝓpoſuit. Ariſt. aūt ecōuerſo quātitatē qualitati p̄ordinauit. mouebat̄ aūt archītas quadrupliciter ad p̄ponēdū qualitatē quātitati q̄đ ualet multū ad ſitū nr̄ʒ. vʒ ꝙ tp̄s illud de quo loq̄mur nō ſit in p̄dicamēto quātitatis: eſt eni ꝯm archītā qualitas quātitate dignior celoꝛ formalioꝛ ⁊ ſimplicioꝛ. eſt q̄dē dignioꝛ: qꝛ ſi per accidētia repta in iſtiſ ſenſibilib⁹ volumus aliq̄d inueſtigare de ſubſtātꝫs ſeparatis non fiet hoc per quātitatē hoc per qualitatē: dignioꝛ eſt ergo qualitas q̄ quātitas cum per eā magis poſſint inueſtigari ea que ſunt in ſubſtātꝫs ſepratis nō aūt per quātitatē: ⁊ qꝛ digniuſ eſt p̄ponēdū mouebat̄ archītas ad p̄ponēdū q̄litatē quātitati: hoc eſt ergo qđ ſimplicius inixus ſermonib⁹ archīte dicit. ꝙ itellectuales ſ̄bas nō alit̄ cognoſcim⁹ q̄ ꝯm ſpēs ſenſibiles. i. q̄ ꝯm ea que ſunt in ſenſibilib⁹. ⁊ ſubdit ꝙ ſi debeamus cognoſcē ſ̄bas ſeꝑatas referētes ad illas que. ſ. ſūt in ſenſibilib⁹ a ꝓprietatib⁹ ⁊ a characterib⁹ que ſūt circa ſ̄baꝫ cognoſcem⁹ ipſas ſ̄bas ſeꝑataſ ⁊ qꝛ talia ꝯm qualitateꝫ ꝯſiderant̄ merito ait ꝙ poſt ſ̄bam q̄litas hēbit ordinē ante alia. i. ante quātitatē: ⁊ ante cetera p̄dicamēta. ¶ Scđo hoc idē ꝓbꝫ: qꝛ q̄litas eſt q̄ntitate celoꝛ. nā ubicūqꝫ repit̄ q̄litas ⁊ q̄ntitas: ſʒ nō ꝯuertit̄: in oīb⁹ eni iſtis ſenſibilib⁹ ubi repit̄ q̄ntitas repit̄ ēt ⁊ q̄litas. ſʒ extra ſenſibilia repit̄ q̄litas nō tn̄ q̄ntitas. ſi ḡ celoꝛa merito ſūt p̄ora videt̄ q̄litas p̄ordinata eē ante q̄ntitatē. hoc eſt ḡ qđ ſimplicius dicit ꝙ q̄litate q̄dē iterēpta p̄imit̄ oīs ꝓprietas ⁊ oīs charact̄ itellectualis ⁊ ſenſibilis. q̄ntitate aūt iterēpta ut dicit ſenſibile ſolum ⁊ compoſitū interimitur. quātū ergo differt qualitas a quātitate extimatur palam eſſe ut ait a cognitione intellectuali ſubſtantie. ſi enim noſtrā itētionē ⁊ noſtrū itellectū referamus ad itellectualeſ

sbas videbimus qualitatē differre a q̄titate qr color est q̄ q̄titas eo q̄ q̄titas solū in sensibilib⁹ tm̄. q̄litas vo in sēsibilib⁹ ⁊ itellectualib⁹ ut pz per simpliciū referētē archi. vba. ¶ Tertio hoc pz ex eo q̄ q̄litas est q̄titate formalior. nā lz mā cū forā sit cā oiuz accidētiū que fiunt in ea ut dr̄ in pmo phisi. tn̄ ut coiter dr̄ aliqua accidentia magis sequunt̄ formaz. aliqua vo magis mām: quātitas enim dicit̄ magis sequi materiā ⁊ q̄litas formā. ⁊ qr qd̄ est formali⁹ est actuali⁹ ⁊ est simplr̄ pus. q̄ aūt est mālius est potētialius ⁊ simpliciter posterius: q̄litas merito videt̄ pcedere q̄titatez: vno eni ⁊ eodē potētia pcedit actū ⁊ simplr̄ act⁹ est pot⁹ ut dr̄ in 9° metaphisi. simplr̄ ḡ q̄litas videt̄ q̄titate pot: qr est actualior ⁊ magis sequēs formā: h° est ḡ q̄ simplicius aut q̄ si aliqs itellectualē sbaz nō fingēs uelit ab habitudine ad sbam sensibilē aliqs pdicamētis ordinē assignare ⁊ ita qm̄ pcipua sba est fm̄ spēm ⁊ cognata ad spēz est q̄litas: hec utiqz q̄litas pdicamētū erit magis sbe cognatū. q.o. q̄ si nō fingamus sbam itelligibilē. i. si nihil ꝯsideremus de tali sba: sz solū fz sbaz sensibilē uclimus assignare ordinē alioꝝ pdicamētorū ⁊ ita. i. ⁊ ēt fm̄ hūc modū ꝯsideratiōis merito q̄litas dz ēē cognata sbe. i. dz esse adnata ⁊ imediate ordinata post sbam: qr sba que fm̄ spēm. i. fm̄ formā est pcipua. i. peipior q̄ sba que fm̄ mām. Cū ḡ q̄litas sit qd̄ cognatū. i. qd̄ sequēs sbam fm̄ spēm. i. fm̄ formā: erit q̄litas pcipua. i. peipior q̄ q̄titas. ⁊ vz per ꝯñs pus ēē ponēda. ¶ Quarto h° idez pbat̄ ex eo q̄ q̄litas est q̄titate simplicior. Nā semp simpliciora pora vident̄ ēē ut pbat̄ in meta. vnitas cui est por pūcto qd̄ est simplicior. addit aūt pūctus sup̄ vnitatē pōnem: est eni pūct⁹ vnitas positionē hñs. si ḡ simpliciora sūt pora q̄litas ut videt̄ erit q̄titate por qr simplicior. q̄ aūt sit simplicior pz. qr q̄litas de se non est diuisibilis nec ptibilis sz q̄titas. hoc est ḡ qd̄ simplicius ait q̄ q̄le qdez imptibile est ⁊ indiuisionale: diuisibile ⁊ ptibile rōnabilr̄ ut ait simplicius pordinabit̄ q̄le q̄d ēē ante q̄tū. utrū aūt iste rōnes sufficiēter ꝯcludāt q̄litatē debere pcedē q̄titatē nō est psencis speculatiōis. possum⁹ tn̄ si uolumus excusare phm. ondēdo q̄ nō pus: imo melius fecit ipe q̄ architas pordināndo q̄titatē ante q̄litatē. liber eni pdicamētoꝝ rum sit itroductorius ad alios libros: ⁊ logica cum sit magis modus sciendi q̄ scia opz q̄ sup̄ficialit: ⁊ q̄dā mō ⁊ grosse de termīnet de hi⁹ pdicamētis: iō potissime ꝯsiderat de pdicamētis ut repiunt̄ in istis sensibilib⁹. iō dr̄ in pdicamētis q̄ oia alia sūt in pmis: ⁊ q̄ destructis pmis ipossibile est aliqd̄ aliō remanē: ubi per pmas sbas potissime videt̄ intelligē sbas sensibiles in qb⁹ q̄titas pcedit q̄litatē. uel possum⁹ manifesti⁹ h°. pbare qr nunq̄ q̄titas fundat̄ in q̄litate: sz repim⁹ q̄litatē fūdatā in q̄titate. si ḡ sba merito pcedit oia alia pdicamta qr ē oiuz eoꝝ fūdamētū merito q̄titas pcedit q̄litatē qr est fūdamētū ei⁹: q̄litas ḡ que est in sbijs sepatis nō hēt eēntialē ordinē ad q̄titatē loq̄ndo de eēntiali ordie fz quē ordinant̄ pdicamēta. q̄litas vo que est in istis sensibilib⁹ hēt essentialē ordinē ad q̄titatē qr in q̄titate fundat̄. cū ḡ fm̄ hūc ordinē potissime sint ordināda pdicamēta. put vnū est fūdamētū alterius sba erit por oibus: qr est oium fundamētū: post sbam autem erit quātitas qr est alioꝝ fūdamētū: bene ḡ fecit phs ordināndo q̄titatē añ q̄litatē nec pp h° oino reprobam⁹ architā qn bonū habuit motiuū. nā nō ē icouenies capla eiusdez libri posse aliter ⁊ alit̄ ordinari fm̄ aliud ⁊ aliud motiuū. vnde simplicius excusans aristotelē ⁊ architā ait q̄ architas qdē ad hi⁹ talia aspiciēs q̄litatē ppo

suit q̄titati. aristoteles aūt pmā sbaz supponēs cōpositā ⁊ corporeā qr est notior huic. s. sbe prime merito coordinauit q̄titatē tanq̄ familiarē. q.o. q̄ imediate post sbaz coordināda est q̄titas qr est familiarior sbe pme. i. qr magis ꝯuenit cū ipsa. nā sz sba p⁹ est alioꝝ fundamētū: qr oia fūdant̄ in pmis. sicut post sbaz q̄titas magis hēt rōnē fūdamēti. sz hec ad psens de hac mā sufficiāt. qr nō itēdimus hic inq̄rere que sit por: an q̄litas an quātitas. sz itēdimus ondē q̄ rōnes simplicij uel archite p qs videt̄ q̄litas pordināda ēē q̄titati sufficiēter arguunt nr̄m ppositū. videlz q̄ tps qd̄ mēsurat opatiōes angelicas nō sit in pdicamēto q̄titatis. Nā si per q̄titatē nō possum⁹ iuestigare ea que sūt in substātijs separis sed magis h° fit per q̄litatē ut ostēbat ratio p⁹. pz ex hac rōne q̄ ista sensibilia cū itelligibilib⁹ non ꝯueniūt in q̄titate qr sunt q̄lia hec ⁊ illa lz nō eodē modo: quare si opationes angelice de quib⁹ loq̄mur sunt in ipsis angelis ⁊ tps etiā mēsurans hi⁹ opationes erit in ipsis angelis: sed si que sunt in angelis magis habēt inuestigari per qualitatē q̄ per quātitatē. qr angeli nō sunt q̄n sz quales nihil qd̄ est in angelis erit in pdicamēto q̄titatis. ¶ Scđa ēt via h° idē arguit: nā si qualitas est cōmunior quātitate qr quātitas nō repit̄ extra sensibilia sz qualitas tps de quo loquimur cū sit extra sensibilia: qr est in ipsis substātijs sepatis ad predicamentū quātitatis pertinere nō poterit. ¶ Tertia etiā via hoc idē ondit. nā si quātitas sequit̄ māz ⁊ qualitas formā. ubi nō est mā nō pōt ēē aliqd ptinēs ad pdicamētū quātitatis. ⁊ qr angeli sūt substātie imales ut patet per dionysium. nihil erit in eis ptinēs ad pdicamentū quātitatis: imo ponentes mām in angelis dicūt eā nō esse quātitati subiectā. tēpus ergo qd̄ mēsurat opationes angeloꝝ nō pōt pertinere ad pdicamētū quātitatis. qr in angelis non est mā: uel si alīq dixerūt ibi esse mām nō posuerūt eam esse quātitati subiectā. nec ualeret siquis diceret q̄ in angelis non est quātitas ꝯtinua: sed discreta ⁊ tps de se est numerus: ⁊ qr numerus dicit quātitatē discretā ideo forte cauillaret aliqs q̄ tps illud pertinere pōt ad quātitatē discretā: sed hoc stare non pōt. qr quātitas discreta nunq̄ esse hēt nisi in reb⁹ continuis. vnū eni qd̄ est pncipiū numeri sic se habet ad ꝯtinuū q̄ est idē realiter cū ipso ⁊ nunq̄ separat̄ a cōtinuo nō tamē fm̄ cādē rōnē est aliqd vnū qd̄ est prin^m numeri ⁊ ꝯtinuū: ⁊ q̄ vnū qd̄ est pncipiū numeri sic se hēt ad cōtinuū: idē est q̄ numerus qd̄ causat̄ ex diuisione ꝯtinui ut declarari habet in 3° phisi. numerus eni qui est species quātitatis nō se extēdit ad substātias separatas: nec arismetricus: qui cōsiderat de tali nūero ꝯsiderare potest de substātijs separatis. patet ergo ex dictis tps qd̄ est in angelis nō posse pertinere ad quātitatez ꝯtinuā qr talis q̄titas nō est ibi: nec ad discretā qr vnū qd̄ est principiū talis quātitatis nō est nisi in re ꝯtinua ⁊ est idē realiter q̄ cōtinuū. sint est idē mālīter lz formaliter sit diuersū. sz de hac mā quō quātitas discreta nō sit in angelis ⁊ quō tps de quo loquimur non sit quātitas discreta in ꝑsequendo aliqd infra tangetur. ¶ Quarta etiā via hoc idē manifestabat. Nā si q̄tū est qd diuisibile: ppter q̄ nō est ita simplex sicut quale ut dicebat rō quarta. in angelis nō poterit esse aliquid ptinens ad quātitatē qr ipsi sūt indimēsibiles ⁊ indiuisibiles iuxta illud. 7. ppositionis de causis. itelligētia est sba que nō diuidit. ¶ Declarabimus ergo per differentiā quā hēt q̄titas ad qualitatē q̄ tēpus illō de q̄ loq̄mur ad pdicamētū q̄titas ptinē nō pōt. uolumus aūt declarare h° idē per differētiā quā hēt

illud tēpus(ex quo sonni poterūt quatuor rōnes qꝛ tēpus de quo hic loqmur nō pertinet ad predicamētū quātitatis licet tps nostrū sub quātitate collocet. dī enī tps nostrū numerꝰ nō qlibet numerꝰ sꝫ numerus numeratꝰ. ut declarari hꝫ in. 4. phic. qd q̄druplicit veritatē hꝫ. Nā numerꝰ p̄mo cōparat ad res in qbꝰ est. Scdō cōparat ad aīaꝫ. Tertio cōparat ad suas ptes quātitatiuas. Quarto cōpat ad suos termios. ¶ Primo q̄dē tps nostrū est numerꝰ numeratus: qꝛ est numerꝰ applicatꝰ. est enī numerꝰ applicatꝰ ad motū. ipa enī priꝰ ⁊ posteriꝰ in motu ut sūt numerata cōplēt rōnē tpis. sicut enī decē lāpades uel decē canes dicit numerū reꝝ numerataꝝ uel dicit numeꝝ applicatū ad res numeratas. iō talis numerꝰ qui est sic applicatꝰ pōt dici numerꝰ numeratꝰ. sic ⁊ tps qꝛ est numerus applicatꝰ ad res numeratas numerꝰ numeratus dici pōt. tps enī nō dicit numerū absolute ⁊ simpliciter sꝫ dicit numerū applicatū ad priꝰ ⁊ posteriꝰ in motu. ¶ Scdō tps dī numerꝰ numeratꝰ nō solū rōne rerū ad quas applicat. sꝫ ēt ut cōparat ad aiam per quā numerat. nā nisi nūeraret ab aīa nō eēt nūs sed eēt q̄d ꝯtinuū. imaginabimur enī ꝙ tps nr̄m fundat in motu celi qui semp est ꝯtinuꝰ. in cōtinuo autē motu uel q̄diu ꝯtinuat motꝰ nō sūt ibi mutata eē in actu sed in potētia. igit mutata eē ⁊ ipsa priꝰ ⁊ posterius in motu celi de se sūt in potētia. Si ergo debeāt fieri in actu ⁊ si debeāt numerari hoc erit per significationē aīe. ideo dicit cōment. in. 4. phic. ꝙ tollē aiaꝫ numerātē nō remanet nisi motꝰ ⁊ reꝫ mota. tps ergo est numerꝰ numeratus. qꝛ nisi aīa numeraret ⁊ nisi signaret priꝰ ⁊ posteriꝰ in motu. illa priꝰ ⁊ posteriꝰ cuꝫ fūdent in motu ꝯtinuo nō haberēt rōneꝫ nūeri sꝫ ꝯtinui. tps ergo hꝫ ꝙ sit q̄d ꝯtinuū per motū in quo fundat. sꝫ hꝫ ꝙ sit numerꝰ per aīaꝫ numerātē. ꝓpter qd bn̄ dictū est ꝙ tps est numerꝰ numeratꝰ: qꝛ nisi numeretur per animam: nō eēt numerꝰ. ¶ Tertio tēpus est numerꝰ numeratꝰ ut cōparat ad suas partes quātitatiuas. Nā priꝰ ⁊ posteriꝰ in motu ut supra diximꝰ dupliciter pōt accipi. ul' ꝓut duo moueri icludūt vnū mutatū eē. uel ꝓut duo mutata eē includūt vnū moueri. primo mō tps est numerꝰ numeratꝰ. Nam ipse motꝰ ut est numeratꝰ per duo moueri. videlꝫ per moueri priꝰ ⁊ per moueri posterius hꝫ rōnem tpis. ipsa ergo duo moueri quorū vnū est priꝰ ⁊ aliud posterius ꝓut numerāt motū sicut ptes quātitatiue nūant suū totū. uel ꝓut motꝰ est sic nūatꝰ per suas ptes quātitatiuas hꝫ rōnem tpis. tps ergo est nūs. uel motus hēt rōneꝫ tpis ꝓut est nūs. nō q̄cūqꝫ: sed ꝓut est nūs numeratus per moueri priꝰ ⁊ posterius: propter qd bn̄ dictū est ꝙ tps dī nūs numeratꝰ ꝓut cōparat ad suas partes quātitatiuas. videlꝫ ꝓut cōparat ad moueri priꝰ ⁊ posteriꝰ. ¶ Quarto mō tps est nūs numeratus ꝓut cōparat ad suos terminos: ⁊ hoc mō tps est numerꝰ motꝰ ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ. ꝓut priꝰ ⁊ posterius in motu dicūt ipsa mutata eē. uel ipsa nūc icludētia motū ꝓut vnū est priꝰ aliud posteriꝰ. motꝰ enī ꝓut est actꝰ mobilis dī eē motꝰ: sꝫ ꝓut est numeratuꝫ per nūc priꝰ ⁊ posteriꝰ dī eē tps. nūc enī priꝰ ⁊ posterius dicunt numerare motū ſm eorū distātiā: ut si imaginamur motū iclusū iter duo nūc. quorū vnū est priꝰ aliud posteriꝰ. quātomagis imaginamur vnū nūc distare ab alio. tāto imaginamur motū maiorē. q̄tominus tāto minorē. iō qui fabulose dicunt dormisse in sardo. qꝛ nūc posteriꝰ nō copulauerūt cū nūc priori ⁊ nō imaginati sūt distātiā iter illa nūc. sꝫ nō imaginati sūt motū nec imaginati sūt tps. ꝓpter qd imaginati sunt nihil se dormiuisse. Ideo dicit phs ꝙ nō percipimus tps nisi imaginemur ipꝫ iter duo nūc ⁊ hec est magis ꝓpria acceptio tpis: ut patere pōt per superius dicta ꝙ tps est numerꝰ motꝰ ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ. ergo per cōparationē etiā ad ipsos terminos: siue ad ipsa nūc. tps est q̄d numeratū qꝛ est motꝰ numeratus ſm priꝰ ⁊ posteriꝰ. imo q̄tomagis diuidimꝰ motū per priꝰ ⁊ posteriꝰ ut ꝓut imaginamur vnā partē motꝰ iclusam iter duo nūc q̄rū vnū est priꝰ aliud posteriꝰ. ⁊ postea imaginamur aliā partē motꝰ sic etiā clusam ⁊ postea aliā sic clusaꝫ. q̄tomagis sic diuidimꝰ motū magis ꝑcipimus tps. igit numerus motꝰ. i. ꝓut motꝰ est sic diuisus ⁊ ſm tales partes acceptus ⁊ pro numero ꝓut quelibet pluralitas quelibet multitudo pōt dici nūs. opꝫ numeꝝ eē in illo p̄dicamēto in quo sūt reꝫ quaꝝ est numerus. idē est iudiciū de numero: ⁊ de numero ſm ꝙ ad ꝓpositū spectat. Nāqꝫ loquēdo large ⁊ de vno nō est in alio genere res ⁊ vna res. in eodē enim gn̄e in quo est albedo est ⁊ vna albedo. ⁊ qd dictū est de vnitate. ueritatē hꝫ de numero ⁊ pluralitate. in eodē enī gn̄e in quo sūt albedines sūt due albedines ul' plures albedines. Si ergo vnū debet pertinere ad p̄dicamētū quātitatis. opꝫ ꝙ sit q̄d q̄tū illō de quo dī hiꝰ vnā. sicut enī vnū nō pertinet ad p̄dicamētū q̄litatis nisi sit q̄litas illa res que dī vna: sic vnū nō ptinebit ad p̄dicamētū quātitatis nisi sit quātitas illa res que dī vna. ide est ꝙ loquēdo de numero que est spēs quātitatis. vnū qd est pricipiū talis numeri nō repit extra quātitatis genuꝫ. qꝛ hiꝰ nūs nō est nisi rerū quātarū ⁊ rerum ꝯtinuaꝝ. ex diuisione enim ꝯtinui cātur talis nūs: ut supra diximus sensisse phm. ꝓpt qd vnū qd est pricipiū talis numeri opꝫ ꝙ sit idē qd q̄tum ⁊ idē qd ꝯtinuū. ueꝝ qꝛ ex alia ⁊ alia rōne dī hoc ⁊ illō nō eodē mō pertinebit ad p̄dicamētū quātitatiꝫ hoc ⁊ illud. qꝛ res illa ut q̄titas erit in predicamēto quantitatis directe. ut est vnitas que est principiū numeri erit in predicamēto quātitatis per adiectionē. sic ergo loquēdū est de rebꝰ ad quas applicat numerꝰ accipiēdo numeꝝ large ꝓ oi pl'alitate. siue illa pluralitaꝫ sit spēs quātitatis ⁊ sit ꝯstituta ex vno qd est pricipiū numeri. siue sit in aliqs generibꝰ ⁊ ꝯstituta ex vno qd ſm gn̄alez acceptionē rū ente ꝯuertit. sic loquēdū est de ipso nūero uel de ipsa pluralitate ⁊ tps nostrū est numerꝰ numeratꝰ qui est numerus applicatꝰ ad ipsas quātitates idē est in p̄dicamēto quātitatis. sꝫ tps de quo loqmur nō est numeratꝰ ꝙ sit applicatus ad quātitates. imo potius est applicatus ad q̄litates. iō non erit in p̄dicamēto quātitatis. sꝫ potius qualitatis. tps enī nostrū est numerus qꝛ est nūs motus. est enī nūs motus qꝛ est motus ut est nūs ⁊ ut ſm significationē aīe est per partes diuisus. sꝫ cōstat ꝙ motus ille localis in quo fundat nūs quādā distātiā dicit ⁊ q̄d q̄tuꝫ est ſm q̄libet parte talis motus distātiā quādā iportat ⁊ quātitatē noiat. nūs ergo applicatus ad motū uel ad partes eius est nūs applicatꝰ ad res quātas ⁊ est in p̄dicamēto quātitatis. ⁊ qꝛ tps nostrū est hiꝰ nūs. iō tps nostrū reponit in p̄dicamēto quātitatis. naꝫ ⁊ ipse motus in quo fūdat tale tps ut in ꝓsequēdo patebit māliť est in p̄dicamēto quātitatis. tps itaqꝫ nr̄ꝫ qd est idē māliter rū motu nō est icōueniēs ad p̄dicamētū quātitatis pertinē. sꝫ tps de quo loqmur est numerus numeratus qꝛ est nūs applicatus ad operationes angelicaꝫ. hiꝰ aūt opatiōes nō sūt q̄d q̄tū nec sūt in p̄dicamēto quātitatis sꝫ magis ptinēt ad p̄dicamētū q̄litatis. ꝓpt qd tps qd est nūs est susceptio taliuꝫ opationū ad quātitatē. iō ptinē nō poterit sꝫ potius

pertinebit ad qualitatez. ¶ Secunda via ad idez sumitur. si consideremus q tempus est numerus numeratus ut cõparatur ad aiam. dicebatur eni q tps nrm est numerus nũatus ut cõparat ad aiam. qz si nõ nũaretur per aiam nõ eẽt nũs sz eẽt qd ↄtinuum. tps ergo nrm qz nõ põt esse nũs nisi nũet per aiaz. z qz si tollat aia nũ ans tps nrm erit qd ↄtinuum. ↄñs est q hm tps sit qd applicatũ ad quãtitatẽ ↄtinuã. ideo ipm est in predicamẽto quãtitatis. sz tps de quo loqmur est numerus si nunq aia nũaret opationes angelice quaz successio dicit qdã mot nõ hẽt ↄtinuationẽ adinuicem. nec opz q fiat in actu significatiue aie. erit enim talis mot in talib nũs loquẽdo large de nũo qz nũs proprie sumpt est in pdicamẽto quãtitatis. large aũt accept ois pluralitas nũs dici põt. si ergo ex ipa aia numerãte qua idiget tps nrm. ut si nũs colligit q tẽpus nrm sit nũs applicat ad res ↄtinuas. tps aũt de quo loqmur qz nõ idiget aia nũante ut sit nũs qz nõ est applicat ad res ↄtinuas nec ad res que ↄtinuationẽ habere possint. ↄñs est q tps nrz possit ptinere ad pdicamẽtũ quãtitatis. non aũt tps de quo loqmur. qz nihil simplr sepatũ a ↄtinuo ad pdicamẽtũ qtitatis ptinere põt. ¶ Tertia via ad hoc idẽ sumit si ↄsideremus tps nrm quod dicit nũs nũatus per cõparationẽ ad suas ptes quãtitatiuas. est eni tps nrm mot nũs fm prius z posterius: quãtũ ad vnũ modũ exponẽdi. qz est mot nũat fm moueri prius z moueri posterius. put eni aia ↄsiderat motũ nõ put est actus mobilis: nec put est qd ↄtinuũ. sz put est nũs z put est per partes diuisus per diuersa moueri quoz vnum se hẽt ut prius aliud ut posterius. sic aũt aia ↄsiderãs motuz z sic nũans ipm per suas ptes quãtitatiuas ut per moueri pus z posterius dat motui q sit nũs z dat ei ut in se possit sumi eo tpis nõ q tps nisi eẽt aia eẽt vel eẽ posset tps mãliter: si nunq eẽt aia nũans formaliter. sũ suã rationẽ accipit tps ex ↄsideratiõe aie. sicut mãter ulia si nunq eẽt aia. Intellect tñ facit ulitatez in reb z quãdã rationẽ formalẽ accipiũt ulia ex ↄsideratiõe aie. tps itaq nrm est nũs nũatus qz est ipsa moueri nũantia motũ. quoz vnũ est ut prius. aliud ut posterius. sz tps de quo loqmur est nũs nũat quãtũ ad ptes ex qbus cõponit: qz est ipse opationes angelice. quatũ vna se hẽt ut prius alia ut posterius. sicut enim mot noster cõponit ex plurib moueri quoz vnũ se hẽt ut prius aliud ut posterius. sic mot ille angelicus de quo loqmur cõposit est ex plurib opationib quarũ vna se habet ut prior alia ut posterior. z sicut motus noster nũari hẽt per sua moueri tanq per suas ptes ex qb cõponit. sic mot ille angelicus put vna operatio succedit alteri opatiõi nũari põt per illas opationes ex qb cõponit. qõlibet eni totum nũari hẽt per suas ptes cõponẽtes ipm. ut libra que cõponit ex vncijs nũari z mẽsurari põt per hs vncias. z nũs qui est spẽs quãtitatis cõponit ex vnitatib que sũt pncipia talis nũi nũari hẽt per hs vnitates: ideo dicit in 10° methaphi. q nũs est multitudo mẽsurata per vnũ z si qtitas pãni continet in se multas ulnas mẽsurari poterit hs quãtitas per quãtitatẽ ulne. sic z in pposito si motus noster in aliquo toto spatio cõponit ex moueri sz ptes spatij numerari z mẽsurari poterit mot in toto spatio per moueri in ptib spatij. pari ergo rõne si motus angeloz de quo loqmur est successio opationũ z est cõposit ex multis opationib poterit hs motus numerari z mẽsurari fm opationes illas. hs ergo tẽpus erit numerus succedẽtiũ opationũ numerat fm prius z posterius. i. fm opationẽ priorẽ z posteriorez.

Ista ergo tertia cõsideratio put tps nostrũ est numerus numerat per moueri prius z posterius tanq per ptes ex qb cõponit. tps vo illud est numerus numeratus per opationẽ priorẽ z posteriorẽ tanq per partes ex qb resultat sufficiẽter nos manuducit q tps nrm ptinere põt ad pdicamẽtũ quãtitatis. qz ipsa moueri ex qb cõponit tale tps qd quãtũ noiat. sz tps illud angelicũ ad predicamẽtũ quãtitatis ptinere non põt. qz opationes ille sibi inuicẽ succedẽtes ex qb tale tps resultat nequaq qd quãtũ dicũt. ¶ Est autem hec ↄsideratio tertia multũ ppinqua ↄsiderationi pme. hec eni z illa pbãt q tps nrm ptinere põt ad predicamẽtũ quãtitatis. qz ipsa moueri sunt qd quãtũ. tẽpus vo de quo loqmur ad tale pdicamẽtũ nõ ptinet. qz opationes angelice nequaq qd qtuz dicũt. differt tñ hec ↄsideratio ab illa. qz cõsideratio illa pma magis pcedit put tps est numerus numeratus qz est ad talia numerata applicatus. hoc aũt pcedit magis put tps est numerus numerat qz ex talib numerãtibus cõponit: ipsa eni moueri in tpe se habẽt ut numerata per aiam vel se habẽt ut nũerata tpe. sicut ptes cõponẽtes totũ nũerãt totũ. put ergo tps nrm est nũs numeratus qz est numerus ad talia numerabilia applicatus que sunt qd quãtũ. tps vo angelicuz est numerus numeratus qz est ad talia nũerabilia applicatus ut ad opationes angelicas que nõ sunt qd qtũ. ostendebat ratio pma q tps nrm ptineret ad pdicamẽtũ quãtitatis. nõ aũt tps angelicũ sz put tps nrm est ex talibus numerãtib cõpositũ cuiusmodi sunt ipsa moueri que sunt qd quãtũ. tps aũt angelicũ cõpositũ ex talib numerantibus cuiusmodi sunt angelorũ opationes que nõ sunt qd quãtũ. declarat hec ↄsideratio tertia q tẽpus nrm ptinere possit ad predicamẽtum quãtitatis. nõ aũt tẽpus angelicũ. idẽ ergo declat vna ↄsideratio q altera sed nõ eodem mõ vna ut altera. ¶ Quarta via ad hoc idẽ sumit si ↄsideretur tps ad suos terminos. Dicebat eni q tps est numerus motus fm prius z posterius. qz est mot numerat per nũc prius z posterius. cũ enim imaginamur duo nũc includẽtia motũ. quorũ vnum se hẽt ut prius aliud ut posterius fm distãtiã illoz. nũc numerari z mẽsurari põt quãtitas mot. mot ergo sic numerat rõnẽ tpis hẽt z potissime habebit motus rõnem tpis. si itelligat diuisus per multa moueri quorũ vnũ se habeat ut prius aliud ut posterius. z si itelligat qõlibet taliũ icludi z icludẽdo numerari per nũc prius z posterius. nũc hoc ad operationes angelicas referre non possumus. opationes eni ille ex qb cõponit illud tps nõ icludunt iter nũc prius. z nũc posteri sic icludunt ipsa moueri ex qb cõponit nrz tps. imo ipse opatiões angelice ut sup patuit quedã nũc z quedã istãtia dici possũt. vnde z tẽpus illud ex istãtib dicebat esse cõpositũ. hec ergo ↄsideratio quarta nos docet q tps nrm est applicatũ ad tẽ ↄtinuã qz in tpe nrõ idiuisibilia sunt ↄtinuatiua diuisibiliũ qd est de rõne ↄtinui q ptes eius ad cõẽ terminos copulent. tps vo angelicũ ubi nõ est reperire talia idiuisibilia ↄtinẽtia diuisibilia nõ applicatũ ad aliquid ↄtinuũ. imo est a ↄtinuo sepatũ. ppt qd quãuis tps nostruz sit in pdicamẽto qtitatis. tps tñ illud ad tale pdicamẽtuz ptinere nõ potest. qz nihil est in predicamẽto quãtitatis q nõ sit qd ↄtinuũ. nec in ↄtinuo positũ sz sit a ↄtinuo sepatũ. ¶ Postq declarauim q tps illd angelicũ nõ est in pdicamẽto qtitatis qd .8. rationib est ostẽsuz. per qtuor rõnes quãtũ ad qtuor differentias quas habet qualitas ad quãtitatẽ. z per quatuor rõnes put tps nostrũ est aliter quadruplicit

nūs nūatus ꝙ tp̄s angelicū. qꝛ nō sufficit scire q̄d res nō sit; nisi sciremus q̄d res sit. ideo nō sufficit scire ꝙ tp̄s illud angelicū de quo loqmur nō sit in p̄dicamen to quātitatis. nisi sciuerimus in quo p̄dicamēto hēat esse. qꝛ ergo rōnes adducte forte nō sufficiēter declarāt tp̄s illud in quo p̄dicamēto sit. qꝛ forte nō sufficiēter ostēdūt ꝙ sit in p̄dicamento q̄litatis. iō volumus hoc euidētius declarare. qđ dupl'r declarabim'. p̄mo ꝯsiderando ea que sūt in nr̄o tpe. scđo ꝯsiderando ea que sūt in mēte nr̄a siue in nobis. ¶ Propter primū sciēdū ꝙ tp̄s fundat in motu. sic ergo loquēdū est de tpe sicut loqmur de motu in quo fundat. videndū est ergo in quo p̄dicamēto sit mot' in quo fundat tēpus nr̄m. ꝛ in quo p̄dicamēto est ip̄m tp̄s nr̄z. ꝛ ex hoc poterimus ascēdere ad ꝯsiderādū in quo p̄dicamēto sit motus in quo fundat tp̄s angelicū. quo viso apparere poterit in quo p̄dicamēto sit ēt tp̄m tp̄s angelicuz. de motu aūt locali in quo fundat tps nr̄m. videt phs in varijs suis libris vario mō loq. Naz in 3° phis. collocat motū localē in p̄dicamēto ubi volēs ꝙ motus sit in illo gn̄e in q̄ est res ad quā est mot'. ꝛ qꝛ per motū localē acq̄rit ubi. ideo ꝑm hoc est mot' in p̄dicamēto ubi. in 5° aūt metaphi. dicit motū esse in p̄dicamento quātitatis. vnde ait ꝙ mot' est quātitas. ꝛ tp̄s etiam ꝑ motū. ubi coīter. dicit ꝙ phs pōst motū eē de speciēb' quātitatis. videt etiā mot' ꝑtinere ad p̄dicamētū actiōis ꝛ passionis. qꝛ oē qđ mouet ab alio mouet. ut dicit in 7° phi. hic ergo videt mot' aliq̄d illatum actiōis uel passiōis ab alio ꝛ qꝛ qđ ab alio est illatū videt esse actio uel passio in p̄dicamēto actiōis uel passiōis videt esse mot'. uerū qꝛ diuersoꝝ generū ꝛ nō subalternatiꝫ positoꝝ diuerse sūt spēs ꝛ dr̄e iō impossibile est ꝙ vnū ꝛ eīdē ꝑm suā rōnē formalē reponat nisi in vno p̄dicamēto. Dicemus ergo ꝙ mot' pōt cōsiderari uel formalit' uel mālit' uel ꝑut refert ad suā cām. motus eni localis ꝯsideratus formaliter nō nisi q̄daꝫ act' mobilis. iō sic diffinit. ꝙ est act' mobilis in eo ꝙ mobile. est eni act' impfect' qꝛ est actus entis in potētia. q̄re si bene ꝯsideramus q̄d sit formalis mot' nō nisi q̄dā impfect' act' uel quedā impfecta ꝑticipatio illius rei ad quā est mot'. ꝛ qꝛ pfectū ꝛ ipfectū ad idē p̄dicamētū ꝑtinet formalit' motus est in eodē p̄dicamēto cuꝫ re ad quā est mot'. cū ḡ ꝑ motū localē nō acq̄rat quātitas sꝫ acq̄rat ubi qđ est quedā habitudo ad locū mot' localis formalit' est in p̄dicamento ubi. mālit' tn̄ est in p̄dicamento quātitatis. qꝛ habitudo ad locū ~~qui est in~~ quātitate fundat. non ꝙ ipsa quātitas per se moueat. sꝫ est illud mediāte quo cōpetit substātie hēre locū moueri. agere eni ꝛ pati ꝛ moueri cōpetūt sbē. sꝫ nō est icōueniēs ꝙ competāt ei mediāte quātitate uel q̄litate. calor eni nō calefacit sed calidū est tn̄ calor id mediāte quo calidū calefacit. nec etiaꝫ quātitas per se mouet sꝫ res quātitati subiecta. est tn̄ quātitas id mediāte quo res siue sbā quātitati subiecta est in loco ꝛ mutat locū. ex quo apparet meli' qđ supra diximus ꝙ nūc qđ sic cōparat ad rē mobilē sicut tp̄s ad motū nō est ipsa quātitas sed est ip̄a substātia quātitati subiecta. Redeamus ergo ad ꝑpositū ꝛ dicamus ꝙ mot' formalit' est in p̄dicamēto ubi. mālit' tn̄ est in p̄dicamēto quātitatis. qꝛ ubi ꝛ habitudo ad locū in quātitate fūdat. sꝫ ꝑut cōparat ad suā causam ꝛ ꝑut mot' est aliq̄d illatū a mouēte sic est in p̄dicamēto actionis uel passionis. est eniꝫ motus aliq̄d a mouēte in moto. ꝑut est aliud a mouēte sic est actio. sed ꝑut est aliq̄d receptū in moto tanq̄ in passo sic est passio. sic ergo loquēdū est de motu. de tpe āt nr̄o qđ fundatur in motu locali dicemus ꝙ formaliter sit in p̄dicamēto quātitatis. sꝫ eni eadē res sit mot' ꝛ tp̄s. nō tn̄ est hoc eodē mō nec ꝑm eādē formalē rōnē. vna eni ꝛ eadē res est mot' celi ꝛ tp̄s alit' tn̄ ꝛ aliter. Naꝫ ꝑut illa res est q̄dā act' impfectus ipsius mobilis ꝛ quedā impfecta participatio eius ꝙ acq̄rit in hi' mobili sic est mot'. sꝫ ꝑut talē rē ꝯtingit diuidere per prius ꝛ posterius ꝛ cōtingit ibi nūare prius ꝛ posterius sic est ~~mot'~~ tp̄s. ꝛ qꝛ res acq̄rit per motū localem est formalit' ubi. iō mot' localis formaliter est in predicamēto ubi. sꝫ qꝛ diuidere ꝯtinuū per prius ꝛ posterius ꝛ nūare ibi prius ꝛ posterius ꝑtinet ad p̄dicamētū quātitatis. tp̄s nr̄m formalit' qꝛ est q̄dā nūs ipsius nō erit in p̄dicamēto ubi. sꝫ magis erit in p̄dicamento quātitatis. nō est eni tp̄s idē formalit' ꝙ mot'. sꝫ est idē mālit'. iō formalit' nō est in eodē p̄dicamēto cuꝫ motu. nō eni est tp̄s in p̄dicamēto ubi. in quo p̄dicamēto est mot' formalit'. sꝫ est in p̄dicamēto quātitatis: in quo p̄dicamēto est mot' mālit'. tp̄s ergo est in p̄dicamēto quātitatis ꝑ motum ut patuit per phm in 5° meta. qꝛ nisi mot' eēt mālit' quātitas ꝛ eēt mālit' q̄d cōtinuū tp̄s qđ ponit esse idē mālit' ꝙ mot' ad p̄dicamētū quātitatis ꝑtinere nō posset. diuersimode ergo loqmur de tpe nr̄o ꝛ de motu locali in quo fundat tale tp̄s. nec ponimus ꝙ utrūq ꝫ formaliter sit in eodeꝫ p̄dicamēto. qđ ideo ꝯtigit. qꝛ per talē motū nō acquirit quātitas. sꝫ ubi. sꝫ si mot' localis eēt in p̄dicamēto quātitatis. mālit' ꝛ formalit' ita ꝙ per motū localeꝫ q̄titas acq̄reret formalit' eēt in eodē p̄dicamēto motus ꝛ tp̄s. cū ergo mot' angelicus siue successio affectionū uel cogitationū in angelo mālit' ꝛ formaliter ꝑtineat ad p̄dicamētū q̄titatis. tp̄s de q̄ loqmur erit in p̄dicamento q̄litatis. Imaginabimur eni ꝙ ipse affectiones ꝛ itellectiōes angeloꝝ quedā q̄litates sunt. dicūt eni quedā res. predicamēta aūt realia siue predicamēta dicētia ipsas res ut in q̄ōne de distinctione p̄dicamētoꝝ diffusius diximus nō sūt nisi tria. sbā q̄titas ꝛ q̄litas. Intellectiōes ergo ꝛ affectiones angeloꝝ qꝛ nō sūt sbā nec q̄titas relinquit ꝙ sint q̄litates quedā. Cū ergo angelus mouet de vna itellectiōe in aliā. id qđ acq̄rit per talē motū est ipsa intellectio uel est q̄litas quedā. formalit' ergo hi' mot' in p̄dicamēto q̄litatis collocat. qꝛ per talē motū acquirit q̄litas. sicut mot' localis noster est in p̄dicamēto ubi qꝛ ubi per ipsum acq̄rit. igit' mot' ille angelicus in quo fundat tp̄s de quo loqmur in qualitate fundat ꝛ per ip̄m qualitas acq̄rit. ~~quare~~ talis mot' ꝛ rōne fūdamēti ꝛ ratiōe eius qđ per ip̄z acq̄rit ad qualitatē ꝑtinebit. propter qđ tp̄s qđ fundat' in tali motu nō nisi ad qualitatē ꝑtinere poterit. nō ergo sequit' si tp̄s nostrū ꝛ mot' localis in quo fundat' nō sunt in eodē predicamēto formaliter ꝙ tp̄s illud angelicū ꝛ motus in quo fundat nō ꝑtineāt ad idē predicamentū qꝛ ut supra diximus per motū localē nō acq̄rit quātitas. sꝫ habitudo fundata in quātitate. sed si per motū localē acq̄reret q̄titas tp̄s qđ fundat' in tali motu eēt numerus eius siue esset numerus talis quātitatis sicut essent numerate per prius ꝛ posterius ꝑtinerēt ad rationem quo posito motus localis eēt formaliter in predicamēto quātitatis. ꝛ tp̄s qđ esset numerus mot' siue qđ esset numerus talis quātitatis ꝑtineret formaliter ad predicamētū quātitatis. si eniꝫ aliqđ ꝯtinuū est in predicamēto quātitatis. numerus partiū illi' ꝯtinui ꝑm prius ꝛ posterius de necessitate ad predicamentū quātitatis ꝑtinebit. sic ꝛ in ꝑposito: qꝛ per motuꝫ angelicū acq̄rit qualitas. ut cū angelus de vna intellectione in

aliam uel de vna affectione in aliam. qꝛ hꝰ intellectiones ꝛ affectiões qualitates sunt per talē motū q̄litas acq̄rit ꝛ talis motꝰ est in p̄dicamēto qualitatis. nihil ergo erit aliud talis motꝰ nisi quedā successio intellectionū ꝛ tp̄s fūdatū in tali motu nihil erit aliud q̄ numerus talis successionis ſm itellectionē priorē ꝛ posteriorē. quare cū tale tempus erit formalit' in predicamēto qualitatis. de motu eius nō h̄et dubiū cū per talē motū acq̄rat qualitas ꝛ motus sit formaliter in illo gn̄e in quo est res que per motū acq̄rit. sic etiā de illo tp̄e nō debet esse dubiū q̄n formaliter sit in p̄dicamēto qualitatis. nā accipiendo nūm large pro oī nūo in eodē p̄dicamēto est nūs cū rebꝰ quarū est nūs. albedo est in p̄dicamēto qualitatis. ꝛ vna albedo est in predicamēto qualitatis ꝛ due albedines erūt in p̄dicamēto qualitatis. nūs albedinū erit in p̄dicamēto q̄litatis ꝛ qꝛ ille itētiones sunt in p̄dicamēto qualitatis nūs illarū itellectionū ſm prius ꝛ posterius q̄ꝺ cōplet rōnē tp̄is angeli de quo loq̄mur ad p̄dicamētū q̄litatis ptinebit. ergo si ꝯsideramus tp̄s nostrū ꝛ motū in quo fundat ꝛ videmus bene ditaz iter hꝰ tp̄s ꝛ hꝰ motū ꝛ iter tp̄s angelicū ꝛ illū motuz patere pōt q̄ lꝫ tempus nr̄m ꝛ motꝰ in quo fundat nō ptineat ad idē p̄dicamētū. tp̄s tn̄ illud siue motꝰ ad idē p̄dicamētū ptinebit qꝛ utrūq̄ est in p̄dicamēto q̄litatis q̄ꝺ declarare uolebamus. ¶ Scd̄o hoc idē possumus declarare q̄ illud tp̄s sit in p̄dicamēto q̄litatis si ꝯsideramus ea que sunt in nobis ꝛ sp̄aliter que sunt in mēte nr̄a. in mēte eni nr̄a est oratio que supponit nūm itellectionū in intellectu composito nr̄o ſm q̄ fit oratio in mente est quedā successio itellectionū. qꝛ p̄mo intelligimus sb̄m ꝛ postea p̄dicatū ꝛ postea cōponimꝰ vnū cū alio ꝛ facimus ibi orationem. ꝓpt' q̄ꝺ ipsa oratio in mente nr̄a nō est sine nūo itellectionū se habētiū ſm successionē ꝛ ſm p̄us ꝛ posterius. ꝓpter q̄ꝺ oratio uel q̄ est nūs itellectionū uel est aliq̄d causatū ex tali numero magnam affinitatē h̄et cū illo tp̄e angelico de quo loquimur. cū eni in mēte formamus per itellectū orationē in illo nr̄o intelligere cadit tp̄s: qꝛ cadit ibi nūs p̄oris ꝛ posterioris ſʒ eadē esset ratio de tali tp̄e ꝛ de tp̄e angelico de quo loq̄mur. ꝓpter q̄ꝺ per ea que videmus in mēte nr̄a ꝛ per ea que videmus in oratione formata in mēte uel per ea que videmus in intellectu nr̄o in nūo itellectionū nr̄aru se habētiū ſm p̄us ꝛ posterius habemus magnā viā ad investigādū de tp̄e illo angelico q̄d sit ꝛ in quo p̄dicamēto esse h̄eat. videdū est ergo in quo p̄dicamento sit oꝛ̄o. q̄ si loquamur de oꝛ̄one in uoce certū est ea esse in p̄dicamēto quātitatis ꝛ oꝛ̄o. Dicemus eni q̄ sicut duplex est q̄ntitas ꝯtinua. vna manens. utputa linea uel supficies siue corpus. alia nō manēs. utputa motꝰ qui māliter est quātitas ꝯtinua que quātitas ꝯtinua nō est q̄d p̄manēs. sed est de gn̄e successoꝝ. cū ergo duplex sit quātitas ꝯtinua ꝛ quātitas discreta nihil sit aliud q̄ aliq̄d causatū ex diuisiōe ꝯtinui. opꝫ duplicē esse quātitatē discretā. oratio ergo in uoce est quātitas discreta ꝛ est aliq̄d causatū ex diuisiōe ꝯtinui p̄manētis. cū eni formamus oꝛ̄onē in uoce uarijs ictibꝰ diuidimus ꝯtinuitatē aeris. hꝰ aūt diuisio ꝯtinui quedā quātitas est discreta. ꝛ qꝛ h̄et ꝓpriū nomē noīata est ꝓprio noīe ꝛ dicta est oratio. sꝫ si fiat diuisio ꝯtinui per ptes p̄manentes talis diuisio ꝯtinui q̄dā q̄titas discreta erit. ꝛ qꝛ nō h̄et ꝓpriū nomē retinuit sibi nomē cōe ꝛ dcā est nūs. ipsa etiā oꝛ̄o ut est q̄titas discreta nūs q̄dā est. videlꝫ nūs v̄bationū aeris faciētiū diuisionē in ꝯtinuo. ꝓp q̄ꝺ apparet q̄ oratio in uoce ptinet ad genus quātitatis nō

rōne ꝑcussionis ut ꝑcussio est. qꝛ sic ptineret ad p̄dicamētū actionis. nec rōne formationis in aere uel siītudinis alicuius aggregate in aere qꝛ sic ptineret magis ad p̄dicamētū qualitatis sed rōne diuisionis ꝯtinui. Ipse eni ptes ꝯtinui diuise quātitatē discretā cōstituūt. ut patet ex ph̄o in 3° ph̄isi. sꝫ circa oꝛ̄onē in uoce diutius morari nō expedit. qꝛ per talē oꝛ̄onē nō habemus viā facilē ad inuestigādū q̄ꝺ querimus. videndū est ergo de oꝛ̄one in mente nr̄a que nō fit sine nūo itellectionū se habētiū ſm p̄us ꝛ posterius in quo p̄dicamēto assistat. quā q̄onē simplicius in p̄dicamētis determinās ſm dicta antiquoꝝ ph̄oꝝ. dicit q̄ oꝛ̄o in mēte siue sermo in mēte nō est quātitas. sꝫ ut Jablicꝰ ait. uel est actio uel passio uel utrūq̄. porphirius dicit hꝰ oꝛ̄onē esse in p̄dicamēto q̄litatis. ut idē simplicius narrat q̄ credimus uerius esse dictū. uolumus ergo declarare q̄ successio itellectionū siue mouerī ſm intellectiōes ex qua successione ꝛ ex quo motu fit oratio in mēte uel ex qua successiōe ꝛ ex quo motu sumit tp̄s angelicū de quo loq̄mur ptinet ad genus quātitatis nō ad p̄dicamētū actionis uel passionis. lꝫ eni idē sit actio ꝛ passio ꝛ motꝰ. rō tn̄ actionis ꝛ passionis p̄cedit rationē motꝰ. ipsa eni calefactio nō est actio uel passio est p̄us seipsa ut est motꝰ. vnde cōmētator sup p̄ncipiū tertij ph̄i. uolēs declarare q̄d sit motꝰ ait. q̄ motꝰ est actio motoris ante motū ꝛ qꝛ motꝰ nō h̄et esse nisi in motu ideo accipit rē motā q̄si diam motꝰ. ut ergo itelligamus uerba cōmēti tale dicere q̄ motꝰ est actio motoris ante motū. q̄le si diceremꝰ q̄ hō est aīal ante hoīez. lꝫ eni eandē rē dicat hō ꝛ aīal. intellectus tn̄ aīalis p̄cedit itellectū hoīs. cū ergo dicit. homo est aīal. hic p̄us p̄dicat de posteriori. aīal ergo q̄ꝺ p̄dicat de hoīe est p̄us hoīe uel est ante hoīez. erit ergo homo aīal ante hoīem. sic si actio motoris per idētitatē p̄dicat de motu. sicut rō actionis p̄cedit rōnē motꝰ erit motꝰ actio motoris ante motū. Nā ut supra dicebat omne q̄ꝺ mouet ab alio mouet. oīs ergo motus est aliq̄d illatū ab alio. ut aliq̄d illatū a motore ꝛ est aliq̄d tēdēs in aliud. ut in rē que acq̄rit per motū res ergo illa que est motus tripliciter ꝯsiderari poterit. ut est a motore. ut recipit in passo. ꝛ ut p eā tēdit passum in p̄fectionē aliquā. ut aūt est a motore sic est actio. ut recipit in passo sic est passio. ut per eā tendit passū in aliquā p̄fectionē sic est motꝰ. Intellectꝰ ergo actionis p̄cedit itellectū passionis. qꝛ prius intelligimus q̄ res illa est actio ꝛ passio sit ab agēte ꝛ postea intelligimus q̄ ab agēte recipiat in passo. ideo passio dicit esse effectꝰ actionis. qꝛ lꝫ eade res sit actio ꝛ passio. tn̄ res illa que est passio q̄ recipiat in passo h̄et ab agente q̄ ex hoc derivata est. res ergo illa ut est actio erit prius seipsa ꝛ quodāmō causa suipsius ꝓut dicitur esse passio. eade ergo res est actio ꝛ passio. sꝫ non est eadē habitudo. cū ergo dicimus passionē esse effectū actionis uel actionē causare passionē nō ꝓprie dicimus qꝛ res sit causa rei. sed q̄ habitudo sit causa habitudinis q̄ eni illi rei competat habitudo passionis. causat ex eo q̄ cōpetit ei habitudo actionis. Intellectus ergo actionis p̄cedit intellectū passionis. sed intellectus utriusq̄ precedit intellectū motus. nā res illa que est motꝰ prius itelligit q̄ sit aliq̄d ab agēte ſm que modū habet rōnem actionis. postea intelligit q̄ sit aliq̄d receptū in passo ſm quē modū habet rationem passionis. ꝛ deinde intelligit q̄ per illā rē passum acquirit perfectionē aliquā ꝛ ſm hoc habet rationem motus. motus ergo nō est nisi in motu. i. nō sumit ratio motus nisi ex eo q̄ mouet ꝛ tēdit ad perfectionē

aliquā ⁊ q2 sic est ꝙ motus non est nisi in motu. i. si nō sumit ratio motus natura ex eo ꝙ mouet ⁊ tendit ad perfectionē aliquā. ⁊ q2 sic est ꝙ motus non est nisi in motu. i. nō sumit ratio motus nisi ex eo ꝙ mobile mouet ⁊ tendit in rē aliquā. ideo motus accipit rē motā quasi differētiā eius. ¶ Aduertendū tñ ꝙ in substantijs eadē est differētia p quā res diffinit ⁊ per quā collocat in genere. In actionibus aūt uel in passionib' nō sic. Nā passio diffinit per subiectū. collocat tñ in gñe per aliqd qđ ptinet ad gen' in quo existit. res ergo mota potest dici uel ipsa res que mouetur. uel ipsa res ad quā mouet. ⁊ utraqȝ res est quodāmō differentia motus. aliter tñ ⁊ aliter. nā ipsa res que mouet. uel ipsuȝ mobile est differētia motus diffinitiua. diffinit enim motus per rē motā per mobile. q2 est actus mobilis. sed res ad quā est mot' quasi differētia motus collocās motū in gñe. q2 mot' est in eodē gñe cū re ad quā est motus. motus ergo nō reponit in gñe per cōparationē ad agēs nec ut est actio. imo ratio actionis precedit rationeȝ motus. ⁊ si motus dicit actio motoris hoc nō erit ut motus est motus. sed ut est aliqd ante motū. motus ergo ut mot' est nō est nisi in moueri ⁊ tēdere in rem aliquā ideo res illa est quasi differentia motus collocans motū in suo genere. oratio ergo ut dicit quēdā motū ⁊ quādā cōparationē itellectionū. uel ut dicit quēdā pcessum de vna itellectione ad aliā ut de itellectione subiecti ad itellectionē pdicati non erit in pdicamēto actionis uel passionis q2 ista precedunt intellectū motus. sed erit in eodē pdicamēto cū ipsis intellectionib' que acqrunt per talē motuȝ. ⁊ q2 hi' itellectiones quedā quātitates sunt erit talis motus in predicamēto qcqd ergo sit de ipsa oratione q2 nōdū plene declaratū est qd dicat ipsa oratio in mente. nō enī declaratū est utrū sit formaliter ipsuȝ moueri de vna intellectione in aliā. dictū est tñ ꝙ nō est sine tali motu. In cōponēdo enim predicatuȝ cū subiecto quidā motus est ibi ex eo ꝙ prius intelligimus subiectū ⁊ postea predicatum. quicqd ergo sit de ipsa oratione ipse tamē mot' itellectionū, put homo de vna itellectiōe tēdit in aliā. ul' ēt put angelus de itellectione in itellectionē est in pdicamēto q̄litatis in quo pdicamēto est ipsa itellectio ad quā pcedit p talē motū. mouet enī angelus de vna itellectione in aliā. q2 lȝ nō intelligat cōponēdo ⁊ diuidēdo nec etiā discurrēdo. tñ non intelligit oia simul. sed put apud se habet uarias spēs mouet per itellectiones. q2 nūc itelligit per vnā spēm nūc per aliā. Dicemus ergo ꝙ cuȝ angelus vult intelligere lapidē per uoluntatē conuertit se sup spēm lapidis ⁊ sic causat in intellectu intellectio lapidis. si ergo prius nō intelligebat lapidē ⁊ postea intelligit lapidē. in ipsa itellectione lapidis erit ɔsiderare actionē. passionē. motū ⁊ tps. actionē qdē put per uoluntatē ɔuertit se sup spēm lapidis ⁊ causauit in intellectu suo ~~spēm~~ lapidis itellectionē. passionē vo put talis itellectio est recepta in ipso itellectu. mot' vo put de nō itelligere lapidē pcessit ad itelligē lapidē. tps qdē put in tali motu est nūs poris ⁊ posterioris. itellectus ergo tēporis erit posterioȝ ꝙ intellectus motus. cum tps sit quasi passio motus ⁊ quasi nūs motus. prius ergo intelligit ꝙ res aliqua moueatur ⁊ postea itelligit. ꝙ in illo motu sit nūs prioris ⁊ posterioris qđ cōplet rationē tēporis. si ergo motus nō est in predicamēto actionis uel passionis. q2 itellectus motus est posterioȝ intellectu actionis ⁊ passionis ⁊ est sic posterioȝ ꝙ non reducit formaliter in actionē uel passionē. sed reducit in rē ad quā est mot'. multo magis tempus non erit in predicamēto actionis uel passionis. q2 intellectus temporis est posterioȝ ꝙ intellectus motus. ⁊ per consequens posterioȝ ꝙ intellect' actionis ⁊ passionis nec reducit formaliter intellect' temporis in intellectū actionis ⁊ passionis. sed tempus formaliter est numerus prioris ⁊ posterioris in motu. sicut ergo numerus albedinū est in eodem genere cum ipsis albedinibus. ita numerus prioris ⁊ posterioris in motu est in eodem genere cum ipsis prioribus ⁊ posterioribus numeratis. in motu eni nostro locali est prius ⁊ posterius, put est quid continuum. numerus ergo partium continui se habentium successiue sm prius ⁊ posterius est tempus nostrum qđ fundatur in motu locali. ⁊ quia numerus partium continui est in predicamento quātitatis. consequens est ꝙ tempus nostrum ad predicamentum quātitatis pertineat. In motu autem angelico numerus prioris ⁊ posterioris sumitur prout vna itellectio succedit alij. talis ergo numerus non est in predicamēto quātitatis. nā nihil est quātitas nisi continuuȝ ⁊ partes continui. continuum enim est quātitas continua. partes autem cōtinui diuise sunt quātitas discreta ne fiat vis in uerbo utrum continuum pertineat ad quātitatem uel ad qualitatem quia certum est ꝙ res illa que immediate subijcitur continuationi. ut linea uel superficies quātitatem continuam dicit. partes vo linee uel cuiuscūqȝ alterius continui diuise quātitatem discretam faciunt. nihil ergo pertinet ad genus quātitatis ꝙ non sit quid quātum ⁊ continuum uel partes continui uel terminus continui. continuuȝ enim ⁊ partes continui sunt in genere quātitatis discrete. ut magnitudo ⁊ numerus. terminus vo continui est in genere quātitatis per reductionē ut punctus. si ergo esset numerus aliarum rerum sicut numerus partium continui non esset in predicamento quātitatis. numerus ergo aliquarū rerum est in eodem genere cum rebus quarum est numerus. Nam ut dicebamus. sicut vna albedo est in eodem genere cuȝ albedine sic due albedines. uel numerus ipsarum albedinum est in eodem genere cum ipsis albedinibus. sic numerus ipsarum intellectionum sm prius ⁊ posterius sm quē numerū accipitur rō tēporis in motu angelico erit in eodem genere cum ipsis intellectionibus. ⁊ quia intellectiones ille pertinēt ad genus qualitatis. tempus qđ mensuratur operationes angelicas erit in genere quātitatis. Ex hijs ergo que sunt in mente nostra habemus aliqualeȝ viam ad inuestigandum in quo predicamento sit tēpus qđ mēsurat operationes angelicas. ¶ Viso ꝙ tempus qđ mensurat operationes angelorum non sit in predicamento quātitatis. ⁊ ostenso ꝙ tale tēpus pertinet ad predicamentum qualitatis. uolumus declarare tertiū qđ proponebatur declarānduȝ. vȝ in qua specie qualitatis collocetur tale tempus assignantur a philosopho 4.or species qualitatis. vȝ habitus ⁊ dispositio naturalis potentia uel impotentia. passio ⁊ passibilis. q̄litas uel forma. ⁊ circa aliquid constans figura. quaȝ numerus sic potest accipi. Nam qualitates uel sunt solum in corporalib'. uel non solum reperiuntur in corpore sed etiam in anima. Si auteȝ solum reperiuntur in corporalibus sic est quartum genus qualitatis. vȝ forma ⁊ circa aliqd constans figura. tales enim qualitates non nisi in rebus corporalibus reperiuntur. alie auteȝ prime tres species in corpore ⁊ in anima habēt causam. distinguitur autem forma a figura: q2 forma magis accipitur ut est in naturalibus. figura vo ut est in mathematicis. ⁊ q2 mathematica fundat in nālib'

⁊ habent esse circa naturalia. ideo forma nõ est figura dicitur esse circa aliquid. ipsa enim figura triangularis sm q̄ est in naturalibus si tale quid natura faceret dicitur esse forma. sed ut cõsideratur a mathematico dicetur esse figura. uel aliter forma dicit sm q̄ dat esse. figura vero prout termino uel terminis continetur. ipsa ergo figura etiã angularis sm q̄ dat esse triangularẽ dicit esse forma. put ergo termino uel terminis cõtinetur dicitur esse figura. ⁊ qr continens termino uel terminis semper est circa aliquid. ideo ⁊ si idem sit figura ⁊ forma. attamẽ ut est figura magis dicitur esse circa aliquid q̄ ut est forma. nam ut est forma est in aliquo dans enim esse in quo est. sed ut est figura ⁊ ut respicit ipsos terminos qui sunt extrinseci rei dicitur esse circa aliquid. sicut q̄ extrinsecum est circa aliquid est. uel aliter possunt distingui hec duo. Nam eadez figura potest comparari ad duo. vz ad naturaz siue ad speciem a qua procedit ⁊ ad terminos quibus continetur. ut qr talis sit figura cerui. ut q̄ ceruus sic sit lineatus ⁊ sic formatus ad duo potest referri. vz ad naturã cerui ⁊ ad animam cerui ⁊ ad ipsos terminos designãtes lineamenta ⁊ figuram cerui. Nam mẽbra leonis ⁊ mẽbra cerui non differunt nisi qr anime differũt. ut dicit cõmentator in primo de anima. q̄ ergo sit talis figura ⁊ talia lineamenta istius rei naturalis. hoc est ipsa natura rei idem ergo erit forma ⁊ figura. ut ipsa lineatio cerui est figura cerui ⁊ forma eius. sed dicitur esse forma cerui ut est sm descentiam sue speciei. dicitur autem esse figura eius prout talibus terminis cõtinetur. ergo forma magis respicit lineamẽta rei ut cõparatur ad naturã extrinsecã. figura vero respicit eadẽ lineamenta ut comparatur ad terminos extrinsecos rei. ⁊ qr extrinseca ut dicebatur sũt circa aliquid ideo eadem lineamenta ut sunt figura dicunt esse circa aliquid. ex hoc autem apparebit uerũ esse qd̄ dicebatur vz q̄ forma non reperitur nisi in naturalibus. qr accipere lineamenta sm descentiam speciei nõ nisi in naturalibus conuẽnit. sed figura reperitur non soluz in naturalibus: sed etiam in mathematicis. qr accipere lineamenta sm extrinsecos terminos ⁊ in naturalibus ⁊ in mathematicis fieri potest. sic ergo dicendũ est de quarta specie qualitatis. Sed tres prime spẽs qualitatis sic accipi possũt. qr qualitas uel est ab extrinseco ⁊ ex arte. uel est ab extrinseco ⁊ ex natura. si est ab extrinseco ⁊ ex arte est prima species habitus. s. ⁊ dispositio. si vero sit qualitas ab extrinseco ⁊ ex natura. tunc uel dicet actum uel idoneitatem ad actum. si dicit idoneitatem ad actum sic est secũda species. naturalis potentia. uel impotentia. si vero dicit ipsum actum ⁊ ipsaz perfectionem sic est tertia species qualitatis. s. passio uel passibilis qualitas. oẽs species tres differunt a q̄rta. qr quarta non nisi in rebus corporalib⁹ inuenitur. sz habitus ⁊ dispositio. naturalis potẽtia uel impotentia. passio ⁊ passibilis qualitas etiã ⁊ in ipsis corporibus omnia reperiũtur. sed a secunda ⁊ tertia differt species prima. qr prima species accipitur ut exterius aduenit. secunda vero ⁊ tertia prout res est ex natura talis. vnde ⁊ simplicius loquens de hijs speciebus ait q̄ quarũ eni hec quidem sunt naturales. hec autem aduentitie. naturales quidem ut ait sm naturam insunt aduentitie autẽ que extrinsecus efficiuntur facta. Secunda autem ⁊ tertia sunt sm naturam que sic differunt. qr secunda dicit quãdã potentiam ⁊ idoneitatẽ ad perfectionem. tertia vero dicit perfectionem ipsam vnde ⁊ simplicius dans differentiam inter secundam ⁊ tertiã dicit q̄ naturalium autem qualitatuz hec quidem sunt sm id q̄ potentia in quo innuit secundam speciem. hee autem sm id quod actum in quo innuit tertiam. ex quo apparere potest q̄ prima species incidit cum secunda ⁊ tertia. incidit enim prima species cum tertia. qr caliditas frigiditas ⁊ cetera talia possunt esse a natura ⁊ ex arte. sed ut sunt ex arte pertinebunt ad primaz speciem. ut sunt ex natura pertinebũt ad tertiam. vnde philosophus caliditatem ⁊ frigiditatem ordinat in prima specie. vz in habitu ⁊ dispositione. ⁊ idem postea caliditatem ⁊ frigiditatẽ ordinat sub tertia specie. ut sub passibili qualitate. Nam si non est inconueniens q̄ eadez res sit in diuersis predicamentis aliter ɔsiderata est in predicamẽto actionis ⁊ passionis ⁊ qualitatis. non erit incõueniẽs q̄ caliditas aliter ⁊ aliter accepta possit pertinere ad primam ⁊ ad tertiam speciem qualitatis. ut si est a natura pertinebit ad speciez tertiã. si vero sit aduentitia pertinebit ad primam. multe enim sunt tales qualitates que ex arte ⁊ ex natura fieri possunt. Nã ut dicitur in 7° meta. sanitas ex natura ⁊ ex arte fieri pōt. ⁊ quia sanitas est equatio humorum. oportet q̄ caliditas ⁊ frigiditas siccitas ⁊ humiditas ⁊ cetera talia ex quorum equatione consurgit sanitas ⁊ arte ⁊ natura fieri possunt incidit ergo prima species cum tertia. incidit etiã cum secunda. Nam esse pugillatorem potest alicui cõpetere ex arte ⁊ ex natura. ⁊ ut cõpetit ei ex arte pertinebit ad primam speciem. ut ex natura ad scd̄am. dicere etiam possumus q̄ secunda species incidit cũ tertia. nam sic differt species secunda a tertia. qr vna dicit rationem ⁊ idoneitatem naturalem. alia vero perfectionem ⁊ actum. cum optime possit contingere q̄ illud qd̄ est actus ⁊ perfectio in se sit idoneitatis ⁊ potentia respectu alterius. incidet secunda species cum tertia qr eadem qualitas ut erit quedam perfectio in se poterit esse passibilis qualitas ⁊ pertinere ad speciem tertiam. ⁊ ut erit quedam potentia ⁊ idoneitas respectu alterius poterit pertinere ad speciem scd̄az. ¶ Aduertẽdũ tñ q̄ lz aliquo modo sint coincidentes species nunq̄ tamen erit assignare aliquã qualitatem que non magis directe pertineat ad vnam speciẽ q̄ ad aliaz. qr nulla est qualitas que non sit uel aduẽtitia uel ex natura ⁊ que non magis reduci hẽat ad vnũ q̄ ad aliud. si ergo magis reducitur in esse aduẽtitiũ pertinebit directius ad speciem primam. si autem magis in esse naturale considerabimus quid magis proprie dicitur de ea uel potentia ⁊ idoneitas uel perfectio ⁊ actus. q̄ si magis proprie dicitur de qualitate illa potentia ⁊ idoneitas pertinebit directius ad speciẽ secundam. si perfectio ⁊ actus ad tertiam. sic ergo distinguũtur hee tres species. sed quia quelibet species est cõbinata. videamus de ipsis combinationib⁹. quo modo partes cuiuslibet combinationis differunt. In prima autem specie combinantur dispositio ⁊ habit⁹ que differunt per facile ⁊ difficile mobile. quando autem ex paucis actibus aggeneratuz est in nobis aliqd qd̄ de facili remouetur dicitur dispositio. si autem frequenter idem actus. illa dispositio fiet habitus. ut si quis paruz citharizauerit. aliqualiter disponetur manus sua ad citharizandum. attamen non frequenter citharizet id quod acquisiuit de facili perdet. sz si frequentet actum citharizandi fortificabitur dispositio illa ⁊ fiet habit⁹ de difficili mobilis. vnde simplicius in predicamentis dicit q̄ habitus ⁊ dispositio nõ differunt nec specie nec numero: sed tempore. differunt enim sicut album pauci temporis ⁊ albo diuturno ⁊ magis mansuro. In secunda autez specie combinantur

naturalis impotētia. hee enim species qualitatis sunt species subalterne. ita ꝙ sunt simul genera ⁊ species. vnde ⁊ philosophus aliqñ nominat eas species aliqñ genera ⁊ species. de hac enim secunda specie qualitatis. cum ergo contraria sint sub eodez genere propinquo. oportet ꝙ potentia ⁊ impotentia pertineant ad idem genus propinquū uel ad eandem speciez subalternam. cum hiꝰ potentia ⁊ impotentia de qua loquimur conueniat rebus per contrarias qualitates. ut si durum est in secunda specie qualitatis qꝛ est quedā naturalis potentia ut non de facili diuidatur. molle qḋ contrariat duro pertinebit ad idē genus uel ad eādē speciem subalternam que est quedam naturalis impotentia ut nō possit resistere diuisioni. ꝫm hoc etiaz loquēdū est de quarta specie. nā si formaliter dicit figurā decentē ꝫm exigentiā speciei difformitas uel figura indecēs pertinebit ad idē genus qualitatis. uel ad eādem speciē subalternā. In tertia vo specie qualitatis cōbinatur passio ⁊ passibilis qualitas que multis modis distinguit ꝫm simpliciū. deā attamen illi modi quasi vnū ⁊ eūdem modum nomināt. prima enim differentia iter passionē ⁊ passibilē qualitatē est ꝙ utraqꝫ a passione sumitur. aliter tamen ⁊ aliter. qꝛ passibilis qualitas est que aliā passionē infert. passio quidē est que fit a passione facta. ut dulcedo mellis est passibilis qualitas. qꝛ mel per suā dulcedinem sensui passionē infert. si autem quis ex uerecundia fiat rubicundus. hiꝰ rubor ex passione facta passio noiat. ipsa enī uerecundia est quedā naturalis anime passio. differūt ergo passibilis qualitas ⁊ passio per facere: ut dicatur passibilis qualitas que passionez facit. passio vo que per passionē fit. secūdo modo differunt hee due qlitates per pmāsiuum ⁊ non permāsiuū. uel per superficiale ⁊ intraneū. ut si aliquis habet qualitatem manētem ⁊ quasi intraneū sicut mel dulcedinē dicat passibilis qualitas. si quis vo non manētē ⁊ quasi superficie tenus sicut timens pallorem ⁊ uerecundus ruborem tales qualitates passionem dicunt. Est ⁊ tertia differentia inter ista ut passibilis qualitas dicatur qualitas perfecta. passio vo qualitas imperfecta. ut si quis naturaliter est rubeus ⁊ perfecte participat ruborem dicetur in eo rubor passibilis qualitas. Sed si quis ex uerecundia factus sit rubens quia imperfecte ad modicum tempus cum transitu participat ruborem. dicetur in eo rubor passio. omnes tamen hee tres differentie inter passionem ⁊ passibilem qualitatem quasi vnam differentiam nominēt. Nam qḋ est perfecte tale est magis mansiuum ⁊ magis actiuum. qꝛ vnumqḋqꝫ perfectuz est cū pōt sibi simile generare. qḋ aūt est imperfectum est minus mansiuum ⁊ ratio ipsius non est in facere sed in fieri. assignare ergo differentias inter passibilem qualitatem ⁊ passionem. passibilis qualitas est magis perfecta ⁊ mansiua ⁊ est in facere ⁊ in passione iferre. passio vo est minus perfecta ⁊ minus mansiua ⁊ in eo ꝙ a passione fit est quasi vna ⁊ eandē differentiaz multipliciter explicare. ¶ Distinctis speciebus qualitatis sine quarum distinctione non plene declarare poteramus in qua specie essent intellectiones angelice ⁊ per consequens in qua specie esset tēpus qḋ mēsurat tales intellectiones ⁊ qḋ est numerus talium intellectionum sibi succedentium ꝫm prius ⁊ posterius. de leui patere potest in qua specie sunt tales intellectiones ⁊ per consequens in qua specie qualitatis sit tale tempus. Non enim tales intellectiones pertinere possunt ad quartam speciem qualitatis que est forma ⁊ circa aliquid constans figura. quia hiꝰ species non nisi in rebus corporalibus reperiuntur. nec proprie potest pertinere ad primam speciē que est habitus ⁊ dispositio. qꝛ in ipsis angelis ex frequenti intelligere non aggeneratur in eis habitus uel dispositio. sicut nec in oculo ex frequenti videre non aggeneratur habitus. oculus enim nisi per accidens ⁊ ex infirmitate oculi ex se uel ex virtute visiua in eo existente determinatur sufficienter ad eliciendum actum videndi. in eliciendo enim talem actum non habet illaz difficultatē quā habet manus in citharizādo. que non habilitatur per uerbum faciet talem actum. sic ⁊ intellectꝰ angeli per species quas habet apud se determinatur ut ꝫm imperium uoluntatis eliciat intelligēdi actuz. vnde sicut naturaliter habet illas species cōgregatas ita ex natura sua determinatur ad eliciendum talem actum nec indiget alio habitu uel dispositione. Restat ergo ꝙ hiꝰ intellectiones uel pertineāt ad secundam speciem uel ad tertiam. non autem pertinent ad secundam. quia secunda dicit magis potentiam ⁊ idoneitatez. tertia vo magis actū ⁊ perfectionez. ⁊ quia hiꝰ intellectiones sunt ipsi actus perfectiones ad tertiam speciem pertinebūt ⁊ possunt dici passiones quedam. non autem dicunt passiones siue passio ꝫm ꝙ passio est predicamentum. sed ꝫm ꝙ passio dicit quandam qualitatem ex passione illata. imaginabimur ꝙ angelus per uoluntatem suam mediante specie intelligibili causat in suo intellectu intellectionem ita ꝙ ipsa intellectio angeli est quedam qualificatio sue potentie intellectiue. prout hiꝰ potentia est aliqđ passa a uoluntate mediante specie intelligibili. ⁊ quia sicut angelus per uoluntatem causat in sua uoluntate uolitionem. propter quod uolutio angeli nihil est aliud ꝙ̃ quedam qualificatio uoluntatis angelice prout huiusmodi uoluntas est aliquid passa ab intellectu. nam ⁊ uoluntas intellectum mouet ⁊ intellectus uoluntatem. aliquam enim qualificationem suscipit intellectus cum mouetur a uoluntate. quia uoluntas mouet omnes potentias ad exercitium sui actus. ⁊ aliquam qualificationem suscipit uoluntas ut mouetur ab intellectu. intellectus enim mouet uoluntatem non mouendo ad executionem actus quia hoc est ꝓprium uoluntatis. sed ostendendo uoluntati obiectū. quia bonum apprehensum est motiuum uoluntatis. tales autē qualificationes cuiusmodi sunt intellectiones ⁊ uolitiōes angelice ⁊ potissime ille que cadūt sub tempore passiones quedā dici possunt. quia non sunt mansiue. si autem sit aliqua intellectio semper mansiua sicut intellectio uel visio diuine essentie. quia ab illa nunꝙ̃ angeli decidunt. uel sicut est intellectio suipsius. quia semper angelus se intelligit. tales itellectiones ut semper mansiue sunt nō mensurāt tempus nec de hijs currit questio nostra. intellectiones ergo angelice que mensurantur tempore pertinent ad tertiaz speciem qualitatis. ⁊ tempus qui est numerus talium intellectionum sibi succedentium ꝫm prius ⁊ posterius ad eādem speciem pertinebūt. declaratum est ergo in quo predicamento sit tempus qḋ mensurat operationes angelicas. quia est in predicamento qualitatis. ⁊ ostensum est in qua specie reponatur.

Ad primū dicenduz. ꝙ ut patuit hiꝰ tempus qḋ mensurat intellectiones angelicas est in tertia specie qualitatis in qua specie sunt etiam ipse intellectiones. ⁊ cum arguitur. quia in tertia specie est passibilis qualitas que passionem infert ⁊ passio que ex passione infertur. dici debet ꝙ intellectiones sunt quedam passiones ex alijs illate ut

ex alio extrinseco sed ex alio intrinseco. sunt enim tales intellectiões in intellectu angeli. ut ex ipsa sbã angeli que est presens suo itellectui uel ex uolũtate mediãte spẽ itelligibili que siue cãndo talẽ actũ supplet vicẽ obi. Suba aũt angeli. spẽs intelligibilis et uolũtas eius sunt aliqd itrinsecũ ipsi angelo. imo nõ solum intellectiõe nãli. sed et intellectiõe supernãli est eẽntia diuina intima ipsi angelo etiã magis q̃ angelus sibi causans itellectionẽ suiipsius in intellectu angelico. ppt qd apparet quõ itellectiões ãgeli sũt quedã qualificatiões et possũt dici passiones quedã. ¶ Ad scdz dicẽdũ: q nõ ois qlitas hẽt aliqd ɔtrariũ. ppter qd nõ opz si intellectiões ille nõ hñt cõtrariũ q non sint in pdicamẽto qlitatis. uel possumus dicere q ille itellectiões que tpe mẽsurant ppter quas est qd hec itroducta. quedã modũ ɔtrarietatis hñt adiuicez eo q nõ possint sil' eẽ in eodẽ. cũ enim angelus per uolũtatẽ se cõuertit sup vnã spẽm et cãt in intellectu suo aliquã vnã itellectionẽ. nõ põt sil' se ɔuertere sup aliam spẽm et cãre aliã intellectionẽ. ppter qd tales intellectiões modũ oppositiõis hñt adiuicẽ. qz nõ põt intellectus angelicus sil' pluribus intellectionibus iformari. nõ põt sil' se cõuertere sup pluribus spẽbus ut actu iformet intellectus eius pluribus spẽbus. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ: q angeli possũt dici qles sm intellectiões suas. qz ipsa intellectio in eis est quedã qlificatio itellectus eoz. et qz illud tps est in eodẽ predicamẽto cuz ipsis itellectiõibus. ɔña est q etiã sm tale tps dicãtur quales. ¶ Ad quartũ dicẽdũ: q nõ qlibet respectus ponit rẽ in pdicamẽto relõnis. naz et scia hz quedã respectũ ad scibile nõ tñ est in pdicamento relõnis: sed qlitatis. sic lz in tpe sit quidã motus respectiuus. ille tñ respectus est relo sm dici nõ ponit tps in pdicamento relõnis. sz opz tps poni in pdicamẽto sm suũ fũdamẽtũ. iõ tps nrz qd fundat in ɔtinuo est in pdicamento quãtitatis. tps aũt ãgelicũ qd fundat in itellectionibus et in qualitatibus est in pdicamẽto qlitatis. Ad formã arguẽdi dici oz q tps aliqd est in pdicamẽto relatiõis qñ eẽntialr dicit ipm respectũ. tps aũt illõ nõ dicit eẽntialr ipm respectũ. sz bitudinẽ quãdã cui cõpetit qdã respectus qui est relo sm dici. Est enĩz hec gñalis regula. q relatiua sm eẽ dicũt ipsuz respectuz relatiua sm dici dicũt rẽ cui cõpetit talis respectus aliqs. ¶ Ad qntũ dicẽdũ: q tps nrm mẽsurat alterationes que sũt in pdicamẽto qlitatis. sz hoc nõ est per se et pmo. nec tps nrm fundat in motu alteratiõis tã q in sbo. nec est idẽ mãliter q motus alteratiõis. sz est idẽ mãlr q motus celi et est idẽ realr q motus celi. qui est qd cõtinuũ. iõ rõne illius motus tps nrm est in pdicamẽto quãtitatis. et est qd cõtinuũ. iõ di in. 5°. meta. q motus est quãtitas et tẽpus ppter motũ. q qliter itelligẽdũ sit declaratũ est in solutione gñali. nõ est ergo silr de tpe nro et de tpe angeloz. qz tps nrm nõ fundat in re que sit qlitas sed in motu locali. sed tps angelicũ fundat in ipsis opationibus angeloz que sunt qualitates quedã. iõ illud tps est in predicamẽto qualitatis. Ad formã aũt arguẽdi. dicẽdũ q tps nostruz sic mẽsurat motus qui sũt in genere qualitatis q nõ est idẽ realr cũ aliquo tali motu. iõ nõ est in pdicamẽto qlitatis. sz tps ãgelicũ mẽsurat motũ qui est in genere qualitatis. ut successionẽ itellectionũ et est idẽ realr cũ tali motu. ¶ Ad sextuz dicẽdũ: q cũ simpliciter dicit q tps sm se est qd q̃tũ itelligẽdũ est de tpe nro tps enim nrm est qd q̃tũ sm se. i. sm suũ fũdamẽtũ. qz fundat in re quãta et in re ɔtinua. tps aũt angelicũ nõ est q̃tũ sm se. i. sm suũ fũdamẽtũ. qz nõ fundat in re quãta. nec in re cõtinua. sed in re quali ut in intellectionibus angelorũ que sunt qualitates quedã. ¶ Ad septimũ dicẽdũ q tps angelicũ reponit in pdicamento per opatiões angeloz nõ put opatiões ille sũt in predicamẽto actiõis. sed put in eis repit quidã motus. et put reducunt ad genus qualitatis. iõ tps illõ in genere qualitatis reponit. ostẽdimus enĩ supra. q motus et successio que repit in talibus opatiõibus ad genus qualitatis reducunt. ¶ Ad octauũ dicẽdũ: q tẽpus nrz fundat in motu ubi est qd q̃tũ et ut numerat sm pus et posterius. iõ est in predicamẽto quãtitatis. sed tps illud angelicũ nõ fundat in opatiõe angeli ut est in predicamẽto actiõis sz ut ptinet ad pdicamẽtũ qualitatis. iõ tale tps nõ est in predicamẽto actionis sed qualitatis. ¶ Ad nonũ dicẽdũ: q tps illud nõ se hz ad tps nrz sicut opatio nra ad opationẽ angeli. qz tps illud fundat in ipsis opatiõibus angeloz. sz tẽpus nrm nõ fundat in opatiõe nra: sz in motu celi. ¶ Ad decimũ dicẽdũ: q nõ est silr de motu locali respectu tpis nri. et de motu angeloz respectu illius tpis. nam motus localis siue motus celi in quo fundat tps nostrũ est in predicamẽto ubi. tps tñ nrz nõ fundat in motu celi sm q talis motus est formalr in predicamẽto ubi. sed fũdat in eo put talis motus est materialr qd q̃tũ numeratur per pus et posterius. iõ tẽpus nrz nõ ẽ in eodẽ predicamẽto cũ motu celi formalr. sed est in eodem predicamẽto cũ motu illo mãliter. sed in predicamẽto quãtitatis in quo tẽpus nrm est formaliter est motus celi mãliter. sed tps angelicũ fũdat in motu accepto sm opatiões angeloz. put talis motus est in pdicamẽto qualitatis formalr. est enĩ numerus illaz opationũ put sũt quedã qualitates sibiinuicẽ succedẽtes. ideo tẽpus illud etiã formaliter est in pdicamẽto qlitatis. Et hec de mẽsura angelorum dicta sufficiant.

¶ Incipiunt questiones domini Egidij Romani. De cognitione angelorum.

Questio est. Utrũ angelus itelligat seipsum per eẽntiaz suã. et videt q nõ: qz si aliqua cã est ppter quã angelus itelligat seipsuz per eẽntiã suã: erit illa quã assignat auctor in libro de causis: ut qz in itelligẽtia sũt sil' intellectus et intellectũ. sed hoc est et in aĩa nra. qz ibi sũt sil' itellectus et intellectũ. sed hoc nõ obstãte aĩa nra nõ itelligit se per eẽntiã suã. imo sm phm in tertio de aĩa. itellectus noster sic seipsũ cognoscit sic. s. cognoscẽdo alia: et per spẽs alioz. ¶ P̃. intelligẽtia itelligit seipsaz per itelligẽtiã suã. sed itelligẽtia sua nõ est eẽntia sua. sed est sua potẽtia uel sua opatio. g̃ et c. ¶ P̃. si aliq̃ cã esset quare itelligẽtia itelligeret se per eẽntiã suaz eẽt hec cã. qz eẽntia sua est qd itelligibile in actu. sed angelus supior est magis qd itelligibile in actu q̃ angelus inferior. cũ ergo angelus supior nõ intelligat ab inferiori per eẽntiã suã. ¶ P̃. actus cõformat ei q est ratio agẽdi ut calefactio ɔformat calori. et est eiusdẽ rõnis cũ ipso. nihil est enim aliõ calefactio q̃ calor ipressus calefactibili. Si ergo sba angeli esset rõ intelligendi ipsi angelo. tũc intelligere angeli esset eiusdẽ ratiõis cũ sba eius. et intelligere eẽt ei sbale. imo nihil esset aliud tale itelligere angeli q̃ ipsa substantia angelica impressa intellectui eius. sed hoc nullus diceret. g̃ et c. ¶ P̃. in omni qd est citra pmũ differt qd agit et quo agit. ergo differt qd intelligit et quo intelligit. sed ipsa substantia est qd intelligit. ergo nõ est quo intelligit. ¶ P̃. sicut habere calorẽ hoc est calere sic hre eentiam hoc est eẽ. Si ergo eẽntia eẽt rõ itelligẽdi idem

esset habere essentiam ꝛ intelligere. sed habere eēntiam est idez ꝙ esse. ergo idē esset ibi intelligere ꝛ esse qđ est incōueniēs. ¶ P̄. intellectus angelicus intelligit alia a se per spēm. spēs ergo informās intellectū angelicū est quasi qđdā organū ipsius intellect⁹ iuuās ipsuz ad intelligēdū. Si ergo essentia in angelo esset rō intelligēdi seipsum. ipsa essentia esset organū potētie qđ nullus diceret cum sit ecōtrario. qꝛ potētia est organū eēntie. ¶ P̄. qđ est in potētia ad aliquid: nō determinat ad actū nisi īformet aliqua specie. si ergo intellectus angelic⁹ determinat ad actū ꝛ reducit in actū per eēntiā angeli. opꝫ ꝙ ipsa eēntia angeli sit perfectio potētie intellectiue ꝛ informet intellectū eius. sed hoc nullus diceret ꝙ eēntia nō est pfectio potentie. imo magis ecōtrario. potētia pficit eēntiam. ꝗ ꝛc. ¶ P̄. visio est ipsa spēs visibilis. ut vult Aug⁹ in xiº de trinitate. Si ergo eēntia angeli eēt ratio intelligēdi sicut spēs visibilis est rō vidēdi. sicut visio est ipsa spēs. ita itelligere angeli eēt ipsa sba angelica. ¶ P̄. si angelus intelligeret se per eēntiā suaz semper se intelligeret. ergo nihil aliud intelligeret qđ est incōueniēs. ¶ In ꝯtrariū est qꝛ de⁹ itelligit se ꝛ oīa alia per eēntiā suā. intellect⁹ nr̄ intelligit alia ꝛ se per spēs aliorū. angelus ergo qui est in medio᷑ mō se habebit. intelliget ergo se per eēntiā suā. alia v̄o per spēs aliorū. ¶ P̄. intellectus noster est potentia pura in genere intelligibilium. ideo nullus actus potest ab eo progredi nisi informetur specie. sicut nec materia prima potest aliquē actum efficere cum sit potentia pura in genere essentiaꝝ. ergo cū intellectus angelicus non sit potentia pura intelligibiliū aliquis actus ꝓgredietur ab eo absqꝫ eo ꝙ iformet aliqua specie. sed sufficit ibi sola sba ~~presentie~~ ei⁹. ille ergo act⁹ ~~illicit~~⁹ a potētia per solā presentiā sbe ducet in cognitionē ipsius sbe. Angelus ergo intelligit se per eēntiaz suā. qꝛ pōt elicere actū itelligēdi seipsum per solā presentiā sbe ei⁹ absqꝫ iformatiōe alteri⁹ spēi. ¶ P̄. in libro de causis ꝓpositiōe. 15. dī ꝙ oīs sciēs eēntiā suā ꝛ rediēs ad eēntiā suā reditiōe cōpleta. sed reditio cōpleta est ab eodē in idē per idem. sed angelus intelligit eēntiam suā. ergo istud itelligere eēntiā est ab eodē in idē per idē. erit ergo ab eēntia in essentia per eēntiaz. ¶ P̄. ꝫ augustinū. 14. de trini. c. 4. aīa intelligit seipsaz ꝙ presto sibi est. ergo multo magis āgelus. sufficit ergo sola p̄sentia suiipsi⁹ ad intelligēdū seipsum. non ergo requiritur ibi alia species.

Respondeo dicenduz ꝙ in hac questione aliquid suppōitur ꝛ aliquid querit. Supponitur enim ꝙ angelus intelligat essentiā suam. ꝛ queritur de modo istius actus intelligendi eius. id autē qđ supponitur: rationabiliter supponitur. Nam cum angelus sit forma separata a materia. oportet ꝙ sit nature intellectualis. sua ergo operatio est intelligere. Rursus ex eo ꝙ angelus est quid imateriale nō solum habem⁹ ꝙ sit nature intellectualis. ꝛ ꝙ eius propria operatio sic intelligere. sed etiā habem⁹ ꝙ per suā operationē est ad se conuersiuus. qꝛ ut ꝓbat proclus. omne incorporeū ꝛ omne immateriale est ad se conuersiuū. ꝛ ecōuerso. omne ad se cōuersiuum est incorporeū ꝛ immateriale. Si ergo propria operatio angeli est intelligere. ꝛ ipse per suā operationem est ad se conuersiuus. oportet ꝙ intelligat seipsum. Dubiū ergo est de modo intelligendi qualiter actus intelligendi qui terminatur ad substantiam angeli egrediat ab ipso angelo. ergo cū questio sit de actu intelligendi ꝛ nostra cognitio incipiat a sensu. oportet nos videre qualiter se habet actus sentiēdi. hoc ergo modo procedemus in hac questione. qꝛ primo inuestigabimus quomodo se habeat in sensu exteriori. Secundo quomodo in sensu interiori. Tertio ea que videmus in sensu adaptabim⁹ ad intellectum. ꝛ per hoc patebit quomodo angelus se itelligat per essentiā suā. Quarto ad maiorē declarationem propositi adducemus rationes hoc probantes ꝙ angelus nō indigeat alia specie ad intelligenduz seipsum. sed intelligat se per essentiā suam. Quinto ꝛ ultimo ꝓpter solutionem argumentorum que facta sunt uel que fieri possent. declarabim⁹ ad quid deseruit ꝛ quare requiritur species intelligibilis ad eliciendū actuz intelligendi. ¶ Propter primū sciendū ꝙ sensus exterior ut visus: audit⁹: ꝛ quilibet alius sensus recipit speciez ab ipso sensibili. ꝛ ipsa species recepta in sensu a sensibili est ipsa sensatio siue est ipse actus sentiēdi. ut ipsa spēs visibilis recepta in oculo est ipsa visio. ꝛ ipsa species ~~scilicet~~ recepta in auditu est ipsa auditio. ꝙ aūt sic sit cōcordat dictū augustini ꝛ phi. ꝛ etiā ipsa rō que hoc ostēdit. Augustin⁹ enim in decimo de trinitate. capitulo scđo. ait ꝙ ipsa visio nihil aliud est ꝙ̄ sensus informatus ex ea re que sentit. sed sensus iformat specie rei sensibilis. ipsa ergo spēs rei visibilis impressa in oculo est visio. ~~Illud~~ etiā augustinus eodē libro ꝛ capitulo. ait ꝙ imago corporis que videt ipressa sēsui est visio. hoc etiā cōcordat cū dictis phi. Philosophus eni in scđo de aīa in capitulo de sensu communi. vult ꝙ vidēs sit tanꝙ̄ coloratū. innuit etiā ibi ꝙ visio sit quedā coloratio. ꝛ in eodē capitulo. vult ꝙ idē sit auditio ꝙ sonatio. ipsa ergo spēs soni ipressa auditui est ipsa auditio. Naz nihil est aliud sonatio ꝙ̄ species soni impressa alicui passibili. sed si idem est auditio ꝙ sonatio ꝛ ꝙ species soni impressa auditui. idem erit visio ꝙ coloratio ꝛ ꝙ species coloris impressa visui. hoc etiam concordat rationi. qꝛ idem est actus sensibilis ꝛ sensus. idem erit actus coloris visibilis ꝛ ipsius visus ut sonant uerba philosophi in illo capitulo preallegato. cum ergo actus coloris visibilis nihil sit aliud ꝙ̄ speciez coloris imprimere ꝛ nihil sit aliud ꝙ̄ colorare. actus ipsius visus nihil erit aliud ꝙ̄ speciem coloris recipere ꝛ colorari. ꝛ qꝛ actus visus est ipsa visio. bene dictū est ꝙ visio est ipsa coloratio. uel est species coloris impressa visui. Actus ergo sensus exterioris nihil est aliud ꝙ̄ impressio facta sensui a presentia exterioris sensibilis. Sed si sic dicim⁹ qđ credimus bene dictū. videmur obuiare cōmunib⁹ dictis ꝛ etiam hijs que non ipsi aliquā do diximus. cōmuniter enim dicitur ꝙ ex specie impressa oculo causat visio. idem autē non causat seipsum. ipsa ergo visio non erit species informās oculum sed erit effectus eius. Rursus actus non videt ꝙ sit idem ꝙ forma. sed est aliquid a forma egrediens. visio ergo nō est ipsa species visibilis. sed est aliquid egrediens ab hui⁹ specie. Ampli⁹ si visio esset idē ꝙ ipsa spēs ipressa. ergo ubicuqꝫ esset species impressa esset ibi visio. hoc autem est falsuz. qꝛ in aere est semꝑ impressio speciei non tamen est ibi visio. Sciendum ergo ꝙ licet sit idem visio ꝙ species impressa s̄m rez. ut ostendimus per Augustinum ꝛ per philosophū ꝛ per rationem. non tamen est idem s̄m rationez. sed impressio speciei est ex parte agentis. sed ꝙ illa species impressa sit visio est ex parte passi. Sicut ergo idē s̄m rem est actio ꝛ passio ut probat phs in tertio phisicorum. ꝛ tamen hoc non obstāte passio dicit esse effectus actionis. ut ait actor sex principiorum. sic idem est realiter visio ꝛ

spẽs impressa ⁊ tñ visio est effectus spẽi. ⁊ ideo sic loquimur. Nam nõ ꝗ patiẽs patitur ideo agẽs agit: sed econuerso. qꝛ agẽs agit ideo patiẽs patit. Ratio ergo cause sumit ex agẽte. ratio effectus ex passo. ideo passio que sumit per cõparationem ad passum dicit effectus actionis. que sumitur per cõparationem ad agẽs dicitur causa actionis ⁊ effectus. In talibus ergo est quidam modus causalitatis: ut sicut idem aliter ⁊ aliter cõsideratum est ꝑus seipso. sic idem aliter ⁊ aliter cõsideratum habet quẽdam modum cãlitatis respectu suipsius. eadẽ enim res ut est ab agẽte hẽt quẽdã modũ causalitatis respectu suipsius prout recipit in passo. aliud est aũt loqui de aliqua materia communiter: ⁊ aliud est materiã illaʒ specialiter ꝑtractare. Cõmuniter enim loquẽdo dicem⁹ ꝗ a specie impssa oculo ꝑcedit visio: ⁊ ꝗ illa species est cã visionis: qđ ita verificat sic si diceret ab actione procedit passio ⁊ actio est cã passionis: sed cum hãc mãm specialiter ꝑtractamus dicemus ꝗ idẽ est realr spẽs impssa ⁊ visio. sicut idem est realiter actio ⁊ passio. Qđ vo postea addebatur ꝗ actus nõ est idem ꝗ forma: sed est aliquid a

ad 2. forma ꝓgrediens. ideo visio nõ est ipsa species sed est aliquid a specie emanans. dicit debet ꝗ omnis actio ⁊ omnis actus est aliqua forma: uel cõpleta uel incompleta: uel manẽs in agẽte: uel transiens in passum naʒ omnis actio est aliqua ꝑfectio: ut si est actio transiens est ꝑfectio passi. si est actio manens est ꝑfectio agẽtis ⁊ qꝛ perfectio non põt eẽ materia nec cõpositũ: oportet ꝗ ois ꝑfectio habeat rationeʒ forme. omnis ergo actio qꝛ est quedam ꝑfectio est quedaʒ forma. visio ergo cuʒ sit ꝑfectio virtutis visiue realiter est forma existens in tali virtute. Inquiras ergo ⁊ ꝑquiras non inuenies in virtute visiua aliam formã ꝗ speciem impssam a visibili. ẜm rõnem ergo potest differre ⁊ differt visio ab illa specie. realiter tamen est ideʒ ꝗ ipsa spẽs ⁊ nõ soluʒ in hoc sed vniuersaliter ⁊ ubiqꝫ semper loquẽdo de actione que est idem ꝗ passio. actio ⁊ passio sunt idem ꝗ forma impssa passo. Sic ⁊ tertio ad-

ad 3. debat. ꝗ si idem esset visio ꝗ species illa impssa: tũc in aere eẽt visio qꝛ est ibi impressio speciei de leui soluit. nam ꝗ talis impssio sit visio in oculo ⁊ non in aere sumenda est ratio ex parte passi. Similiter eniʒ imprimit species soni in aere exteriori ⁊ in aere qui est edificatus in auribus nostris ⁊ qui est nobis connaturalis. ⁊ tamen impssio soni in aere exteriori sic est sonatio ꝗ nõ est auditio: qꝛ non est ibi virtus auditiua percipiẽs impssionem illam. sed impressio soni facta in aure uel in aere nobis cõnaturali est sonatio ⁊ auditio. qꝛ est ibi virtus auditiua percipiẽs impssionem illam. sic etiaʒ hoc videmus in tactu: ꝗ homo stãs lõge ab igne calefit ab eo ⁊ sentit calorem eius. ille ergo calor non peruenit ad te nisi mediante aere. oportet igit ꝗ aer eodem modo immutet sicut immutaris ⁊ tu. ⁊ tamen aer ille nõ sentit immutationeʒ illam. immutatio ergo illa in aere sic erit impressio spẽi ꝗ non erit sensatio aliqua: sed in tactu ipsa impressio speciei informans sensum erit ipsa sensatio sensus. Dicamus ergo ꝗ calor immutat aerem ⁊ tactũ: color immutat aerẽ ⁊ oculũ. ⁊ qꝛ tactus mutatus sentit: ⁊ oculus immutat⁹ sentit: aer aũt imutatus nõ sentit. ideo imutatio oculi sic est sensatio ⁊ impssio spẽi in oculo. sic est idẽ ꝗ visio. ꝗ imutatio aeris nõ est sensatio: ⁊ ex impressione spẽi in aere nõ fit sensus. ⁊ qđ dictũ est de visu intelligẽduʒ est de tactu ⁊ de quolibet sensu. Si igitur possemus ita declarare ⁊ videre ꝑfectiones: ⁊ immutationes rei ũ ⁊ etiã ipsas res imutatas: sicut viderent intelligẽtie. videremus ꝗ in imutatione aeriʒ est aer imutatus ⁊ est spẽs impssa. ⁊ qꝛ aer imutat ⁊ passus nihil habet plus ꝙ haberet añ imutationem: nisi spẽm impssam. ⁊ sensibile imutãs nihil plus facit nisi qꝛ iprimit spẽm. cũ ergo sit ibi actio ⁊ passio ⁊ tamen nihil cernit ibi aliđ nisi qꝛ imprimit spẽs: opʒ ꝗ actio ⁊ passio idẽ sit realiter spẽs impssa. in imutatione ergo aeris videremus duo. aerẽ imutatũ: ⁊ spẽm impssam. sed in imutatione oculi videremus tria. videlicet oculũ imutatũ: virtutẽ quãdam visiuã ꝑficiẽtẽ oculũ ⁊ spẽm impssam oculo hñti talẽ virtutẽ. qđ ergo hẽt amplius oculus imutatus ꝙ ante imutationẽ nõ virtutẽ visiuã qꝛ illã hẽbat ꝑus. sed solã impssionẽ spẽi. Sic ergo qꝛ in aere imutato erat actio ⁊ passio: ⁊ tamen nihil erat ibi plus realiter ꝙ spẽs impssa. ideo arguemus ꝗ nihil esset realr aliud actio ⁊ passio ꝙ ipsa species. sic qꝛ in oculo immutato actio sensibiliʒ ⁊ passio sensus ⁊ visio. tamen qꝛ nulla res alia est in oculo post immutationem ꝙ ante nisi sola species sensibilis impressa: oportet ꝗ actio sensibilis ⁊ passio sensus ⁊ visio sit realiter idem ꝗ illa spẽs. Iudicat ergo oculus de visibili per spẽm impressam de quo non iudicat aer: non qꝛ visibile aliud imprimit in oculo ⁊ aliud in aere: sed illa immutatio que in aere non est visio: qꝛ non est ibi virtus visiua. in oculo est visio propter virtutem visiuaʒ ibi existẽtem. Ideo Augustin⁹ ait. xj°. de trini. ca°. 2. ꝗ visio gignit ex visibili ⁊ vidẽte. qđ sic verificat. nam idem est visio ꝗ species impssa: uel ꝗ impressio spẽi. Sed ꝗ talis impssio dicatur visio hoc nõ solum est ex visibili: sed etiã ex vidente. ut qꝛ impressio illa recipit in passo tali ut in vidente. Si enim reciperet in passo alio non vidẽte ut in aere iam non eẽt visio. Magnã digressionem fecimus a ꝓposito plus ꝙ questio tacta requirat. tamẽ qꝛ bonum est scire quid est actus ipsius sensus. dilatauimus nos in assumpta materia. Ad questionẽ autem ꝑntem tñ scire sufficiat ꝗ actus sensus exterioris est species impressa uel impressio speciei facta in sensu ad ꝑsentiam ipsius sensibilis. ¶ Viso quid sit actus sensus exterioris qđ dicebat primo declarãdum. restat videre qđ sit actus sensus interioris qđ proponebat secũdo declarãdum. Scienduʒ ergo ꝗ imaginatio uel fantasia uel extimatiua quam qđam appellãt cogitatiuã sensibilem sensus interior dici pot. utrum autem ois ista sint vna virtus uel plures virtutes non est presentis speculationis. expimur enim in nobis ꝗ sensus particularis exterior iudicat de obiecto suo: tamẽ non directe iudicat de actu. nec iudicat de differẽtia obiecti sui ad alia obiecta: ut oculus non iudicat differentiaʒ coloris a sapore. sed sensus cõmunis plus habet quia non solũ iudicat de obiectis exterioribus: sed etiã iudicat differẽtias omniũ illoruʒ obiectorũ. etiam iudicat de actibus ipsorum sensuũ: tamẽ nihil deficit: qꝛ non põt sentire nec esse in actu suo nisi ꝑsentibus sensibilibus. imaginatio autẽ que est sensus interior plus hẽt qꝛ est in actu suo abeũtibus sensibilibus. expimur etiã in nobis ulteriorẽ interiorẽ sensum: qui no solum est in actu suo abeuntibus sensibilib⁹. sed cõponit vnã speciem sensibilẽ cum alia: ut qꝛ vidimus montem: ⁊ vidimus aurum: nõ presente monte: nec ꝑsente auro: fingimus in nobis mõtem aureum: lʒ nunꝙ vidimus aureum montem. Virtus autem que hoc facit uocata est fantasia. Dicunt enim quidam non eandem esse cum imaginatione. Quidam vo aiunt ꝗ est vna ⁊ eadem virtus habens diuersa officia. ultra etiam hoc est in nobis cogitatiua: sensitiua: uel extimatiua: que

non solum apprehēdit species sensibiles: sed etiam intētiones sensibilium. apprehēdit enim quid amicabile ꝛ qđ inimicabile. utrū enim oīa ista sint vna virtus: nō refert ad pñs. sufficiat enim nūc scire ꝙ est aliquis sensus interior qui est in actu absentibꝰ sensibilibꝰ. vñ ꝛ phus in .3. de aīa. in caº de sensu cōi. ait ꝙ absentibus sensibilibus insunt sensus ꝛ fantasie. qđ exponēdū est de sensu interiori. igit̃ qꝛ sensus īterior pōt eē in actu absente sensibili opꝫ ꝙ sit ibi aliud loco sensibili. quia nunꝙ sensus fit aliqđ in actu nisi per aliqđ impssum a sensibili: ꝛ qꝛ sensibile nō est ibi pñs per seipm: opꝫ ꝙ sit ibi per suā spēm. ꝛ ideo ponimꝰ memoriā in pte sensitiua que est thesaurus spērū sensibiliū: a qbus fit impressio in ipso sensu īteriori. Dicemus ergo ꝙ sicut se hēt res sensibilis extra ad sensum exteriorē: sic se hēt ad sensum interiorē. Sicut ergo nihil est aliud actus sensus exterioris nisi spēs impssa uel impssio spēi facta ad pñtiā sensibilis in sensu exteriori: sic nihil est aliud actꝰ sensus īterioris nisi impssio quedā facta ad pñtiā sensibilis ī memoria existētis. ꝛ ista est sñia Aug. 11. de trini. caº. 9. qui vult ꝙ ita se habeat memoria ad aciē cogitātis: sicut se hēt corpꝰ extª in loco ad ipsuz sensuz exteriorē. Ad actū ergo sentiēdi si est sensibile pñs nō reqrit̃ alia spēs nisi illa que est ipsa sensatio uł que est ipse actꝰ ipsius sensus sed si nō est sensibile pñs reqrit̃ spēs aliq̄ que suppleat vicē pñtie sensibilis. sic ergo est in sensu ꝙ qñ est pñs sensibile ad hoc ꝙ fiat sensus in actu nō reqrit̃ alia spēs pter illā que est ipse actꝰ ut appet in sensu exteriori. qñ aūt nō est pñs sensibile pter ipm actū sentiēdi reqrit̃ aliq̄ spēs que suppleat vicē pñtie sensibilis a qua causet̃ talis actꝰ ut appꝫ et in sensu īteriori qui absente sensibili nō fit ī actu nisi per spēm existē in memoria. ¶ Ostēso quō se habeat ad actū sensus exterior: ꝛ quō sensus īterior possumꝰ oīa ista adaptare ad intellm. ꝛ si dubiū hēbit in ītellectu nr̃o: nō hēbit dubiū in itellu angelico: de quo est qđ nr̃a īntā. sed anteꝙ hāc adaptationē faciamus ponamus ꝙ sensibile positū: hic enim ponimꝰ qꝛ intellectꝰ est ad se cōuersiuus. quātū enim spectat ad ppositū: possumꝰ hoc ponere. hoc ergo posito si quereret̃ quō sensus cognoscat sensibile patet ꝙ sufficit sola pñtia sensibilis ad hoc ꝙ fiat sensus in actu: nec reqritur ibi alia spēs nisi illa que est ipse actus sentiēdi: uel que est ipsa visio. hys itaqꝫ plibatis dicemꝰ ꝙ itellus quātū ad aliquē actū assimilat̃ sensui exteriori qui fit in actu ad solā pñtiā sensibilis. quātuz vō ad aliquem actū assimilat̃ sensui iteriori qui cū fiat in actu absente sensibili: opꝫ ꝙ sit ibi aliq̄ spēs supplēs vicem pñtie sensibilis: que spēs ita se hēt ad actū sensus iterioris: sicut ipm sensibile pñs se hēt ad actū sensus exterioris. Nā itells aliq̄ obta hēt q̄si pñtia ut seipꝫ ꝛ ea que sunt in ipso. aliq̄ vō q̄si absentia ut ea que sunt extra ipsum. In cognitione ergo obtoꝝ pñtiū se hēt q̄si sēsus exterior qui cognoscit pñte sensibile. In tali ergo actu itellus nō idiget alia spē sed sufficit ipsa pñtia ipsiꝰ intelligibilis ad hoc ꝙ cāet̃ actꝰ itelligēdi in ipso itellu. hoc aūt plane vult Augꝰ de aīa nr̃a ꝛ de hys que sūt in ea. Nāz .14. de trin. caº. 4. vult ꝙ aīa se cognoscit qꝛ sibi est pñs. ꝛ eodē liº caº. 3. vult ꝙ ita se hēant ea que sunt in memoria cōstituta ad ipsam itelligētiā: sicut se hēt corpꝰ in loco ad ipm sensum. sicut ergo ad solā pñtiā corpis cātur in nobis actꝰ sentiēdi: nec indigemus alia spē ex quo est ipm corpus pñs sicut videntur sonare vba Aug. ita ad solā pñtiā sbe a se ꝛ eoruz que sunt in ipsa cātur in nobis actꝰ intelligēdi quo aīa intelligit se ꝛ ea que sunt in ipsa. Aduertēdū tñ ꝙ cuz

dicimus ꝙ in sensu exteriori ut in visu sufficit pñtia corpis: nec reqrit̃ alia spēs: nō itelligimus ꝙ corpus ipm nō iprimat suā spēm in oculo. sed illa spēs impssa est idē ꝙ actꝰ vidēdi ꝛ idē ꝙ visio. sic ēt ₰ Augm ab ipsa sba aīe ꝛ ab hys que sunt in aīa cātur aliqđ in ipso itellu qđ est idē ꝙ actꝰ itelligēdi. ergo qñ dicimꝰ ꝙ qñ est pñtia rei itelligibilis nō reqrit̃ ibi alia spēs: itelligimꝰ de spē que sit differēs ab actu. ꝛ si dubiū habēt que dicta sunt in ipsa aīa nr̃a: pp hoc ꝙ itellectus nr̃ est potētia pura in gñe itelligibiliū nō hēt dubium in ipso angelo qui est qđ actu in tali gñe. ipsa ergo nā angelica que est actu itelligibilis: ex quo est pñs suo itellectui nō reqrit ibi aliā spēz. sed ad solā pñtiā talis itelligibilis cātur in ipso itellu angelico actꝰ itelligēdi quo itelligit seipm ꝛ sbam suā: actꝰ ergo itelligendi q̄ angelus itelligit se ꝛ ea que sunt in eo assimilat̃ actui sensus exterioris qui fit ad solā pñtiā obti. sed actꝰ intelligēdi eiꝰ quo itelligit que sunt extra ipsum assimilat̃ actui sensus iterioris. sic eni sensus iterior qñ sentit absentibꝰ sensibilibꝰ opꝫ ꝙ hēat spēs illoꝝ sensibiliū in memoria que suppleat vices pñtie sensibiliuz. sic ꝛ ipse itellus angelicus qñ itelligit alia a se que nec sunt id qđ ipse: nec sūt in ipso: opꝫ ꝙ hēat illorū spēs supplētes vicē pñtie ipsoꝝ. cū ergo angelus intelligit alia obta extrinseca sunt ibi tria. videlicet potētia intellectiua: spēs itelligibilis: ꝛ actꝰ itelligēdi causatꝰ a spē supplēte vicē obti: ut qꝛ obm illud nō pōt ibi esse pñs per seipm: nec per seipm pōt cāre actū intelligendi est ibi pñs per suā spēm: ꝛ per hꝰ spēz cāt hꝰ actū. Si ergo angelus desineret actu itelligē tale obiectuz nō eēnt ibi nisi duo. videlicet spēs itelligibilis ꝛ potētia itellectiua. ꝛ sicut cū angelus intelligit alia obta extrinseca sunt ibi tria. pñtia spēi itelligibilis supplēs vicē pñtie obti. potētia itellectiua: ꝛ actꝰ itelligēdi. Sic cū itelligit sbam suā sunt ibi tria. non ꝙ ibi sit pñtia spēi itelligibilis supplēs vicē pñtie obti. nā cū ibi sit ipm obm pñs nō reqrit̃ ibi aliqđ qđ suppleat vicē pñtie eius. erit ergo ibi ipsa pñtia obti siue ipsa sba angeli que est pñs potētia itellectiua ꝛ actꝰ itelligēdi cātus in ipso itellu a pñtia obti uel a sba angeli ibi pñte. Si ergo eēt possibile ꝙ angelus aliqñ desineret intelligē seipm sicut desinit itelligere alia. sicut desinēte actu itelligēdi alia nō sunt ibi nisi duo. videlicet spēs itelligibilis ꝛ potētia itellectiua. sic desinēte actu itelligēdi seipꝫ nō eēnt ibi nisi duo. videlicet sba sua ꝛ potētia itellectiua. nō ergo per aliā spēm intelligibilem distīctā ab actu itelligēdi sed per sbam suā seipꝫ itellit. ¶ Declato quō se hēt actꝰ in sensu exteriori: ꝛ quō in iteriori. ꝛ adaptatis oībꝰ hys ad itellm uel ad actū intelligēdi. ꝛ declarato per hoc quō angelus nō per aliam spēm itelligibilē. sed per suā sbaz seipꝫ intelligat. Ad maiorē declationē ppositi uolumus ad hāc ptez ꝛ ad hāc vitatē declarādā adducē aliq̄s rōnes. Ostēdemus eni triplici via sic eē: quā viā triplicem aliquo mō innuit actor de causis in ppōne. 13. videlicet in ppōne illa ꝙ oīs itelligētia intelligit eēntiā suaz. Pria via sumit̃ ex pte eoꝝ que recipiunt in ipso angelo. 2ª ex pte nāe eius. 3ª ex pte actꝰ itelligēdi seipꝫ. ¶ Prima via sic patet. Nā oē qđ recipit̃ in aliquo recipit̃ p modū rei recipiētis. cū ergo ipse angelus sit nāe itellectualis: qcqđ recipit̃ in eo recipit̃ ibi mō intelligibili. ipsa ergo nā angelica recepta in angelo est ibi mō itelligibili: ergo itelligit̃ per seipsam: qꝛ si non itelligeret̃ per seipsam nō eēt ibi mō itelligibili. sed idigeret aliquo alio quo fieret itelligibilis. hec aūt rō pōt aliquo mō hēri ex eo qđ dicit̃ in cōmēto de cāis sup ppōn:

prefata. ubi sic dicitur. ꝙ intelligentia intelligit essentiam suam ⁊ reliquas res. q2 que sunt in ea sunt ibi modo intelligibili. species ergo intelligibiles quia sunt in angelo modo intelligibili non intelligit angelus per alias species sicut etiam per suam substantiam q2 est in angelo modo intelligibili nõ intelligit angelus per aliã speciẽ. ¶ Scõa via ad hoc idẽ sumit ex ipsa natura angeli. vnde actor de causis volẽs assignare modũ quõ angelus itelligat essentiã suã ait ꝙ ibi sunt sil' intellect⁹ ⁊ itellectũ. phs aũt in 3° de aia magis expsse loquit in hac materia dicens ꝙ in separatis a materia idẽ est intellectus ⁊ qd intelligit. in reb⁹ eni materialib⁹ aliud est qd intelligit ⁊ aliud intellectus earuz. ut aliud est leo aliud intellectus leonis. Leo eni est ipsa res extra. sed intellectus leonis est idẽ ꝙ est in itellectu nostro quo leonez intelligimus. Leo ergo q2 non potest per seipz esse in intellectu nřo nõ est suus intellectus nec est intelligibilis per seipsum. sed habet aliquid aliud in intellectu nostro quo mediãte intelligitur quõ dicit intellectus eius. sed si leo posset per seipsum esse in aia nostra per seipsuz itelligeret ⁊ ipse eẽt suus intellectus. i. sui ratio itelligẽdi. hoc est ergo qd phs ait in 3° de aia. ꝙ necesse est aut ipsa. i. ipsas res esse in aia nostra aut species earũ. ipse aũt res nõ sunt ibi. q2 lapis nõ est in aia sz spẽs lapidis. tota ergo causa quare res iste sensibiles itelligunt a nobis per suas spẽs est. quia ipse per seipsas nõ possunt esse in aia nřa nec possunt esse presentes itellectui nostro. ex hoc ergo statim habet intẽtum. q2 cũ ipsa sbstãtia angelica per seipsaz sit presens ipsi intellectui angelico. nõ opz ꝙ sit ibi alia spẽs. sic ergo patet uerũ eẽ qd diximus. uerũtñ ut psequamur uerba actoris de causis qui nõ ait ꝙ ibi sit intellectus ⁊ intellectuz. sed ꝙ sunt simul. dicere possumus ꝙ aliqd boni latere põt in hijs uerbis ut dicamus ꝙ in solo deo natura sua est idez cum suo intellectu. in angelis võ sil'. nã illa sunt eadez que vniuersaliter sunt talia ⁊ ubiq3 sunt talia. In deo eni est idẽ intellectus ⁊ intellectũ. q2 nihil intelligit deus tanꝙ obiectũ pncipale ꝙ nõ sit suus intellect⁹ ⁊ ideo per se ⁊ primo solũ itelligit seipm per seipsum. Rursus a quocũq3 intelligit deus intelligit per seipsuz. angelus aũt utroq3 deficit. nã nõ quicqd intelligit angelus tanꝙ obiectũ pncipale itelligit per seipsum. nã angelus alia a seipso que nõ sunt in ipso nõ itelligit per seipsum sed per spẽs eoꝝ. Rursus cũ angelus intelligit ab alio ꝙ a seipso nõ intelligit per seipsuz sed per aliqd aliud. natura ergo angeli si eẽt idẽ ꝙ itellectus suus. uel si eẽt idẽ ꝙ sua ratio intelligendi a quocũq3 intelligeret. intelligeret per seipsam. cuz ergo non sit uerũ sed solũ in ipso deo cõgregent ista duo ꝙ natura sua est suus itellect⁹ aliqd boni latet in his uerbis ut dicamus ꝙ cũ angelus intelligit seipsum tũc in eo hec duo sunt sil'. itellect⁹ ⁊ itellectũ. q2 tũc ipsum itellectũ siue ipsa sba angeli que intelligit est ipsum itellectũ. cũ ergo dicit ꝙ angelus intelligit seipm q2 in eo sunt simul itellect⁹ ⁊ itellectũ ⁊ nõ dicit ꝙ sint idẽ datur itelligi ꝙ angelus itelligẽdo seipm deficit ab illa idemptitate ⁊ simplicitate dei. ergo ex ipsa nã angelica que nõ simpliciter sed ut est in ipso angelo est suus intellectus ⁊ sua ratio itelligẽdi. patet ꝙ ipse angelus suã itelligit sbam per suã sbaz. ¶ Tertia via ad hoc idẽ sumit ex ipso actu itelligẽdi. Nã in cõmẽto illius ppositiõis ut dicit qñ angelus itelligit per itelligẽtiã suã sic itelligit essentiã suã. loquẽdo eni de intelligere nãli nihil põt intelligere angelus nisi itelligat seipsuz ⁊ nisi itelligat eẽtiã suã. sed pilat ꝙ illud qd est ratio quare alia sint talia illud est per seipsuz tale. postꝙ ergo actus itelligẽdi seipsum est ratio in ipso quare itelligat alia. act⁹ itelligẽdi seipz opz ꝙ cõpetat ei per seipsuz. quõ aũt act⁹ itelligẽdi seipm in angelo sit ratio ꝙ itelligat alia. deo dãte in sequẽtib⁹ qõnib⁹ apparebit. utrũ aũt actor de causis sic pfunde itellexerit que dicta sũt de itellectu angelico nõ refert. sufficit autez võ esse que dicta sunt. ¶ Hijs aũt oib⁹ expeditis restat exeq de qnto. videlz ad qd deseruiat spẽs itelligibilis existẽs in itellectu. ⁊ quare oporteat talẽ spẽz ponere. sz hoc ex habitis est quodãmõ declaratũ. nõ eni opz in intellectu ponere presentiaz speciei intelligibilis. nisi ut suppleat vicez presentie obiecti. ꝙ ergo illa spẽs informet ipsum itellectũ uel nõ informet hoc accidit. per se eni est ꝙ ab ipso obiecto intelligibili causet actus itelligẽdi in ipso itellectu. sed obiectũ illud nõ põt esse presens per seipsum. opz ꝙ sit ibi per suaz spẽz. h⁹ est g qd phs ait. ꝙ opz uel ipsa. i. ipsas res uel earuz spẽs esse in aia ut supra tetigimus. ꝙ ergo spẽs illa informet itellectũ hoc est q2 non põt habere esse per seipsam. ideo opz inhereat alteri. tamẽ quãtũ ad actũ itelligẽdi nõ plus facit psentia speciei. nisi ꝙ supplet vicẽ obiecti. ex hoc aũt patere põt quõ deus itelligit a beatis per eẽtiã suã. nõ eni h⁹ est ꝙ ipsa eẽntia sit forma inherẽs alicui intellectui creato. sed q2 ipsa per essentiã suã siue per seipsam est presens itellectui beatoꝝ. nõ requirit ibi spẽs alia que suppleat vicẽ psentie eius. ex hoc etiã patet quõ angelus itelligit seipsum per suã essentiã. nõ eni opz pprie loquẽdo ꝙ ipsa eẽntia angeli iformet itellectũ angelicũ. sed q2 ipsa per seipsam est psens tali itellectui. ideo nõ reqrit ibi spẽs alia que suppleat vicẽ presentie eius.

Ad primum dicẽdũ ꝙ in aia nřa nõ sũt sil' intellectus ⁊ itellectũ eo mõ quo sunt in angelo. Nã sba angeli est actu in gñe itelligibiliũ. ⁊ ideo essentia eius nõ solũ est idẽ ꝙ intellectũ sed etiã est suus itellectus. i. sua ratio itelligẽdi. habet enim essentia angeli ꝙ possit intelligi ab ipso angelo per seipm. sed intellectus noster est ẽm cõmẽtatorẽ. potẽtia pura in gñe itelligibiliũ. sicut mã pma in genere entiũ. ideo nõ habet ꝙ possit itelligi per seipsum. habet eni aia nostra in se intellectũ. i. potẽtiã itellectiuã per quã itelligit alia ⁊ se. sz ipsa nõ est suus itellectus. nec sũt in ea simul itellectũ ⁊ itellectus ut hic de itellectu loqmur. q2 ipsa nõ est sua ratio itelligẽdi nec ẽm se est aliqd actu in gñe itelligibiliũ. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ ꝙ cũ dicim⁹ ꝙ itelligẽtia itelligit se per essentiã suã. nec intẽdimus inde excludere nec potentiã nec operationẽ: sz solũ spẽm itelligibilẽ. Intelligẽtia ergo itelligit se per itellectũ suũ tanꝙ per potẽtiaz itellectiuã. ⁊ per itelligẽtiã suã tanꝙ per oparionẽ intelligibilẽ. ⁊ per eẽntiã suã tanꝙ per id a quo fluit ipsuz itelligere. ipsa ergo essentia cũ angelus itelligit se hẽt se sicut spẽs cũ itelligit alia. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ lz angelus supior sit magis in actu ꝙ iferior. tñ q2 nõ põt illabi angelo inferiori nec esse sil' cũ essentia eius. ideo nõ põt itelligi ab eo per eẽntiã suaz. opz ergo ꝙ sit ibi spẽs que suppleat vicẽ ipsius eẽtie. angelus ergo intelligit seipsum per essentiã. sed quẽcũq3 aliũm angelum siue superiorem siue inferiorez intelligit per speciem. nã cum nullus angelus possit esse in alio per eẽntiã. oportet ꝙ sit ibi per spẽm per quã intelligat. ¶ Ad quartuz dicẽdũ ꝙ actio conformat ei qd est ratio agendi. sed tamen ista conformitas non oportet ꝙ semp sit in idemptitate nature quia aliquãdo rõne suscipiẽtis id quod recipitur in aliquo degenerat ab eo

a quo recipitur. ut impressio recepta in aere a colore nõ est color realiter. nec est color qui sit per se in genere quãtitatis. sed solũ est intẽtio coloris. sic ⁊ in ꝓposito. cũ angelus intelligit essentiã suam ab ipsa eẽntia sua fit mot⁹ q̃dã in ipso intellectu angelico qui est ipse actus intelligendi aliquã ꝯformitatẽ hẽt ad ipsaʒ substãtiã. qꝛ opʒ ꝙ act⁹ ꝯformet obiecto. ista tñ ꝯformitas nõ est in idẽptitate nature. Nã cũ hi⁹ act⁹ recipiatur ⁊ sit ut in subiecto in ipsa potentia ĩtellẽctiua que est accidẽs. impossibile est ꝙ act⁹ talis sit sbã. qꝛ accidens nõ põt esse subiectũ sbe. ex ipso ergo susceptio patet ꝙ actus qui deriuat a sba degenerat a rõne sbe ut sba esse nõ possit. sed si esset aliqð intelligẽs ꝙ itelligeret se per sbam suã. ita tñ ꝙ illud itelligere nõ eẽt receptũ in aliquo accidẽte. oporteret ꝙ tale itelligere esset ei essentiale ⁊ esset eius sba. sed hoc est in solo deo in quo ẽm aug^m 5° de triui. nihil est per accidẽs. ¶ Ad qntũ dicẽdũ ꝙ in omni qð est citra deũ differt qð agit ⁊ quo agit. quia in oi tali substãtia differt. substãtia virtus ⁊ operatio. sed ꝓpter hoc non habet ꝙ virtus ⁊ operatio non fluant a substantia. In omni ergo quod est citra primum. differt quod agit. i. substantia ⁊ quo agit. i. virtus ⁊ in ipso angelo differt sua substantia ⁊ sua potentia intellectiua. angelus ergo agit actũ intelligẽdi seipsum per aliqd differẽs a sua substãtia. sʒ nõ per aliqd differẽs tanq̃ per spẽm. sed per aliqd differens tanq̃ per potentiã ⁊ virtuteʒ. ¶ Ad sextũ dicẽdũ ꝙ nõ sic habere essentiã actu intelligibilem est intelligere. sicut habere calorẽ est calere. Nã calor ⁊ calere sunt idẽ per essentiã qꝛ vnũ est idẽ realiter ꝙ aliud. sed essentia intelligibilis ⁊ ipsum intelligere non sunt idẽ per essentiã ꝙ vnũ sit ideʒ ꝙ aliud. sed sunt idẽ per cõcomitãtiã. qꝛ vnũ uel põt cõcomitari aliud. qꝛ vnũ est ratio alterius. ⁊ vnũ causatur ex alio. ¶ Ad septimũ dicẽdũ ꝙ spẽs intelligibilis non est ꝓpe organũ potẽtie. sʒ ut patet ex solutiõe ꝑncipali supplet vicẽ obiecti in causando motionẽ ⁊ actũ itelligendi in ipsa potẽtia. cũ ergo ipsa essentia angeli sit presens suo intellectui nõ oportet ꝙ sit ibi aliqua species que suppleat vicẽ eius. ¶ Ad octauũ dicẽdum ꝙ aliqui cõcedũt ꝙ ipsa essentia angeli ut intelligitur ab angelis se habet ut informans intellectum ipsius. sed ut patet hoc nõ opʒ. Nã species intelligibilis per se non requiritur ad actũ intelligẽdi nisi ut suppleat vicẽ obiecti uerũ qꝛ hi⁹ species non potest ibi esse per se existens. oportet ꝙ sit ibi ut ei inherens intellectui ⁊ ut perficiens ipsum. tñ si ipsum obiectũ intelligibile per seipsum esset presens intellectui causaret actuʒ ipsum intelligẽdi absq; eo ꝙ informaret ipsum. sic qꝛ essentia angeli est presens suo intellectui causabit in eo actũ intelligẽdi per seipsam absq; eo ꝙ sit forma inherens. ¶ Ad nonũ dicẽdũ. ꝙ sicut ipsa visio siue ipse actus videndi est quedã perfectio ⁊ per ꝯsequẽs est quedã species ⁊ forma inherẽs oculo ⁊ perficiẽs ipsum. sic ipse actus intelligendi est quedaʒ perfectio ⁊ per ꝯsequẽs est quedã species ⁊ quedã forma inherens intellectui ⁊ perficiens ipsum. Sed cum querimus utrum angelus intelligat se per speciem que sit alia a substantia sua. nõ loqmur de specie que est ideʒ ꝙ actus differens a substantia sed de specie a qua causatur actus. In angelo eni itelligente seipsum est act⁹ differens a substãtia. sed hi⁹ actus nõ causatur a specie sed ab ipsa substantia. cuʒ ergo angelus intelligit alia a se. ille actus causatus a substantia mediãte potẽtia ĩtellectiua ⁊ mediãte specie intelligibili. sed cũ intelligit seipsum hi⁹ actus causatur a substãtia mediante potentia in potẽtiã nõ per aliã speciẽ. ¶ Ad decimum dicendũ ꝙ angelus semp intelligit seipsum. nec tamen propter hoc sequitur ꝙ nõ possit intelligere alia a se. sed in questionibus sequentib⁹ cũ queremus utrũ possit intelligere plura simul hoc oñdet clarius.

Secundo

querit utrũ angelus intelligat alia a se per essentiã suã. ⁊ videt ꝙ sic. qꝛ intelligentia intelligit ꝙ est sub se. qm̃ est causa ei ⁊ itelligit ꝙ est supra se q̃ acquirit bonitates ab eo. ut dicit in 8ª propositione de causis. ergo intelligentia intelligit ꝙ est sub se ⁊ ꝙ est supra se per modum cause ⁊ causati. sed cuʒ per essentiam suã sit causata ⁊ producta. ⁊ cuʒ ipsa essentia sua agat ⁊ causet per essentiam suam intelliget alia a se tã superiora q̃ inferiora. ¶ P̃. ut dicit in cõmento. xj^e. ꝓpositionis de causis. intelligentia intelligit res per esse suũ. sed cũ ipsum esse uel sit ipsa substantia. si loquitur de esse essentie. uel sit ad imediate fluens a substãtia. si loquit de esse existentie oportet ꝙ intelligentia intelligat res nõ per species sʒ per substantiã. ¶ P̃. ẽm dionysium ꝑmo de diui. no. incõprehẽsibilia sunt ĩtelligibilia a sensibilib⁹. ⁊ in libro de causis dicit ꝙ intelligentia est infinita ad inferius. sed tota causa quare itelligentia per essentiã non potest intelligere se ⁊ alia. ut communiter dicitur quia est finita ⁊ limitata. ⁊ ideo non potest in ea relucere omnia alia. cum ergo ipsa sit infinita ad inferius ⁊ non possit cõprehendi a sensibilib⁹. saltem oia inferiora ⁊ oia sensibilia poterunt relucere in ipsa. ergo poterit oia talia intelligere per essentiam suã. ¶ P̃. plus conuenit substantia cum substantia alia a se non per essentiam suã sed per aliquid super additũ. uel per aliquid inherens quicquid sit illud siue habitus siue species intelliget substantias illas a se per aliqð accidẽs. sed si potest accidens intelligere substãtiam multo magis hoc poterit per substantiã suam. frustra ergo ponitur tales. ¶ P̃. ẽm aug^m res sunt in uerbo. in seipsis ⁊ in mente angelica. sed mediũ debet sapere modũ extremoruʒ. cum ergo res sint in uerbo per substãtiam uerbi qꝛ ẽm ans. creatura in creatore nõ est alið q̃ creatrix eẽntia. in seipsis autem sunt per substantiã suaʒ. ergo ⁊ in angelo erunt per substantiam angeli. dicere enim ꝙ res sint in uerbo substantialiter ⁊ in seipsis substantialiter. in angelo aũt accidẽtaliter est dicere ꝙ mediũ discrepat ab extremis. erunt ergo res in angelo per substantiaʒ angeli ⁊ per consequens cognoscentur ab eo per substantiam eius. ¶ P̃. angelus cognoscens naturam suam cognoscit in eo ꝙ ens. sed q̃ui cognoscit calidum in eo ꝙ calidũ cognoscit calidũ in qualibet mã. ergo angelus cognoscẽdo se ~~primi~~ cognoscit ens in eo ꝙ ens. ⁊ per ꝯsequens cognoscit naturam entitatis in qualibet re. ¶ P̃. intelligere est per assimilationem. angelus ergo non potest intelligere alia nisi per assimilationem ⁊ nisi habeat naturam similem alijs. potest per suam substantiam cognoscere alia. ergo ⁊c. ¶ P̃. si species intelligibilis per se existens illa species intelligeret ⁊ per seipsam cognosceret se ⁊ aliud. non est igitur contra naturam creature ꝙ per seipsaʒ ⁊ per essentiam suam possit cognoscere se ⁊ aliud. poterit ergo hoc angelus ⁊ non erit hoc contra naturaʒ eius. ¶ P̃. si angelus intelligeret alia a se per speciez cuʒ ipsa species sit aliud ab angelo itelligeret illã speciem per aliam speciem. uel si ponatur esse habitus ꝯnalis. illud per qð intelligit angelus ĩtelligeret habitũ illũ per aliũ habitũ. ⁊ qꝛ eẽt abire in ĩfinitũ stãduʒ est in ꝑmis. dõʒ est ergo ꝙ nõ per habitũ nec per spẽʒ

nec per aliqd iemp additū eēntie. sʒ per seipm intelligit alia. ¶ Incōtrariū est ꝙ angelus per suā eēntiam nō est alioꝝ exēplar ⁊ silitudo. qꝛ hꝰ cōpetit soli deo. erit ḡ hoc per aliqd additū eēntie. opꝫ igit aliqd sup addi ipsi angelo uel habitū ꝯnālē uel spēs ad hoc ꝙ possit alia a se cognoscere ⁊ ut possit aliis assimilari. ¶ Pꝛ. in cōmento none ꝓpositionis de causis dicit ꝙ intelligētia hēt suū yleachim. i. suū mālē. sʒ ꝙ hēt māʒ aut māle nō pōt esse forma expssiua alioꝝ. itelligētia ergo per suā eēntiā nō poterit alia representare.

Rñdeo dōm. ꝙ ne laboremus in equoco uolumus exponere nos ipsos qd intelligimus cū dicimus ꝙ intelligētia cognoscit alia a se per spēm. cū eni loqmur de hys que sūt alia ab itelligētia loqmur de illis alys que nec sūt eēntia itelligētie nec sunt in eēntia eius. nā eēntia itelligētie uel ea que sūt in eēntia eius nō cognoscunt per aliā spēm. sʒ qꝛ ipsa per seipsa sūt psentia itellectui angelico. ꝯñs est ꝙ per ipsa possūt face motū in ipso itellectu angelico ⁊ causare actū itelligēdi in mēte angeli ut itelligit in hꝰ intellectu. spēs ergo itelligibilis in mēte angeli nō itelligit per aliā spēm. ⁊ qui poneret ꝙ angelus nō itelligeret per spēm sed per habitū diceret ꝙ hꝰ habitus non itelligit per habitū. Questio ergo nr̄a est de hys que sūt alia ab itelligētia que nec sunt ipsa nec in ipsa ut nō itelligat ea per eēntiā suā uel per aliqd aliud inherēs. nā ipsam essentiā ⁊ ea que sunt in eēntia nō solū nō itelligit per alias spēs sʒ ēt per suā sbam potest oia talia itelligere. nā angelus nō itelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo. sʒ itellecto sbo itelligit ea que sūt in subiecto. ergo itellecta eēntia pōt itelligere ea que sunt in eēntia. cū ergo ipsaʒ eēntiā itelligat per seipsam ⁊ ea que sūt in eēntia per suā eēntiā itelligere poterit. non tñ hēbit ita plena cognitionē de hys que sūt in eēntia itelligēdo ea per eēntiā suā. sicut si itelligeret ea ꝯuertēdo se spāliter sup illa. ita ꝙ illa per seipsa facerēt motū in itellectu eius. sʒ qꝛ de talibꝰ nō itēdimus qōneʒ mouere sʒ de hys que sic sunt alia ab angelo que nec sunt ipse nec in ipso. ideo ad hanc qōnē ꝓpositā rñdebimus. ꝙ talia nō pōt angelus cognoscere per eēntiā suā. solus eni deus hoc hēt ꝙ cognoscēdo eēntiaʒ suā cognoscit oia. qꝛ sua eēntia est silitudo omnium. nulla aūt creatura hoc hēre pōt. ꝙ ipsa per eēntiā suam sit formalis expssio rerū. ꝙ aūt sic sit possumus dupliciter ostēdere. ostēsiue ⁊ ducēdo ad ipossibile. ostēsiue autē sic ostēdemus triplici via. quarū pꝛima sumet ex ipso mō factiōis rerū. scđa autē ex rebꝰ factis. tertia vo ex mō itelligēdi angelico. ¶ Propter pꝛimū notāduʒ ꝙ de mō factionis rerū ⁊ de mō gñationis in istis iferioribus aliter visus est loq aristoteles ⁊ aliter plato. Aristoteles eni uolēdo tractare in pꝰ phi. de pncipys rerū gñabiliū. posuit unitatē ex pte materie ⁊ pluralitatē ex pte forme. dixit eni eādē māam successiue eē subiectā formis ꝯrys. ideo ꝺm eū erat gñatio ⁊ corruptio in rebꝰ. ⁊ qꝛ vna forma ꝯria hēt rōnē ꝑuatiōis respectu alterius. iō pncipia gñabiliū dixit esse māmāam formā ⁊ ꝑuationē. Plato aūt ut idē aristoteles in eodē pmo phisi. iponit ei ꝙ posuit vnitateʒ ex pte forme. i. ex pte idee. pluralitatē vo ex pte materie siue ex pte recipiētiuʒ impssiōes ab ideis factas. posuit eni plato q̄tuor ordines rerū. in ifimo eni gradu posuit corpa supra corpa aias supra aias. itelligētias supra itelligētias. ideas ipe ergo ꝙ supremū gradū tenentes impꝛimebāt silitudines suas in itelligētys aiabus ⁊ corpibꝰ. ita tñ ꝙ itelligētie recipiebāt illas silitudines magis ulr aie vnus uis. corpa oino pticulariter ⁊ sensibiliter. ⁊ qꝛ eadē idea ipꝛimebat silitudinē suā in intelligētys. aiabꝰ. ⁊ corpibꝰ. ꝓpter vnitatē impꝛimētis ⁊ pluralitatē recipiētiū. posuit vnitatē ex pte forme ⁊ pluralitatē ex parte materie etiā forme ad hoc possent adaptari uerba phi dicentis platonē posuisse magnū ⁊ puū ex pte materie. nam diuersitas vie. i. diuersitas recipientium nō nisi ex magno ⁊ paruo eo ꝙ vna res recipit isluētiā idearū in magna copia ⁊ vniuersaliter. alia vo recipit mō puo ⁊ coartato ⁊ pticularit. nō eni sūt nobis plene note opiniones antiquorū phoꝝ ut dicit cōmētatoꝛ sup pmo de aia. qꝛ eorū libꝛi nō plene uenerunt ad nos. ea tñ que diximus de platone ꝯsona sūt opinioni eius. sed lʒ sic plato ⁊ aristoteles discordauerint. tñ quātū ad aliqd ulr dictum ueritatē hēt. Nā aliq ꝓcedūt ꝺm aliā ⁊ aliā rōnē formalē. aliqua vo ꝺm eādē formalē rōnē. res enim ipse a deo ꝓcedētes diuersificate sunt. qꝛ sunt condite ꝺm aliā ⁊ aliā rationē. vnde augꝰ. 83. q. qōne de ideis ait. qs audeat dicere deuʒ irrationabiliter oia cōdidisse. ꝙ si dici recte ⁊ credi nō potest. restat ut oia rōne sint ꝯdita. nec eadē rōne hoieʒ qua equū. hoc enim absurdū est extimari singula igit ꝓprys sūt causata rōnibꝰ. bene ergo dictū est ꝙ res ipse alie ⁊ alie facte sunt qꝛ alia ⁊ alia rōne cōdite. sʒ res itētiōes uel res formales expssiōes rerū adinuicē differūt. nō qꝛ alia ⁊ alia rōne sint cōdite. sed magis qꝛ in alio ⁊ alio sunt recepte. ab illis eni eisdē ideis a qbꝰ causate sunt res in ꝓpria nā ⁊ ꝺm esse reale. causate sunt in mēte angeli ꝺm expssionē formalē. vnde eedē res prius in uerbo postea in mēte angelica ⁊ in ꝓpria na fuerūt. modus ergo diuersitatis rei a re magis ꝯcordat cū aristotele. ꝙ sit diuersitas ex parte forme. ut ꝙ ideo differat res a re qꝛ ab alia ⁊ alia idea ⁊ ab alia ⁊ alia rōne sint condite. sed modus diuersitatis rei a sua expssiōe formaliter videt accedere ad modū platonis. ut ibi sit vnitas ex pte rōnis ⁊ idee. diuersitas aūt ex pte recipientiū ⁊ materie. ab illa eni ⁊ eadē idea ⁊ rōne a qua ꝓducta est res in ꝓpria natura ⁊ ꝺʒ eē reale ut dicebat ꝓducta est in mēte angelica ⁊ ꝺm expressionē formalē. Ex quibꝰ oibus manifeste apparet ꝙ nulla res causata ab aliqua alia se pōtest sufficiēter representari ut possit per eā sufficiēter cognosci. Nā que sunt alia ⁊ alia rōne cōdita se rōne expresse representare nō potest. res igit nō per aliā rē sed per suā expressionē formalem representari pōt. essentia igit angeli suipsius pōt esse representatiua. sed nullā aliā rē sufficiēter representare poterit. cū a quacūq alia re rōne sit cōdita quare si in mēte angelica debēt esse representationes aliarū rerū nō sufficiet ipsa essentia angeli ad hoc faciēdū sed oportet ꝙ habeat apud se expressiones formales ab illis eisdē ideis ꝓcedētes a qbus res ipse in natura ꝓpria ꝓcesserūt. qꝛ ergo due res diuerse sunt ꝓducte ꝺm aliā ⁊ aliā rōnem idealē uel formalē. res rē sufficiēter repꝛsentare nō patit. sʒ intelligibilis spēs uel expressio formalis rei ab eadē idea uel ab eadē rōne formali ꝓcessit cuʒ ipsa re cuius est expressio ideo poterit eā sufficiēter representare. ¶ Scđa via ad hoc idē sumit ex ipsis rebꝰ ꝓductis. nā nō solū modus ꝓductionis rerū sed etiā ipse res ꝓducte nos docent hāc ueritatē ꝙ nō ꝺm esse reale sʒ ꝺm expssionē formalē sit cognitio reꝝ. sic eni fuit error antiquoruʒ ut pʒ per phm in pmo de aia. ꝙ posuerūt aiaʒ cōpositā ex oibꝰ ut posset oia cognoscere. sicut enim posuit Empedo. dicens. ꝙ qꝛ nō cognoscit simile nisi ex simili. ⁊ qꝛ oia sunt ex quatuoꝛ elementis. posuit animam ex quatuoꝛ elementis esse cōpositam. ut terram terra

nerẽ acre ⁊ q̃ꝺlibet per suã sĩle cogſcẽt. ꝯtra quã ariſtoteles arguit. ꝙ cũ res nõ solũ dicãt ipſa elemẽta. ſʒ etiã dicãt elemẽta cũ tali ꝓportione ⁊ cõpositiõe. qꝛ nõ solũ ꝓportio elemẽtoꝝ req̃rit in gñatione carnis ⁊ oſſis. ideo ait ꝙ ſi aïa deberet cognoſcere ipſas res nõ ſufficeret in ſe hẽret elemẽta reꝝ niſi hẽret ꝓportiones illas elemẽtoꝝ ſm q̃s res ꝓgrediunt in eẽ. ex qb⁹ vbis manifeſte ariſtoteles innuit ꝙ ſi deberet cognoſcere res per repñtationẽ talẽ oportet ꝙ cognoſcerent ſm oẽs circũſtãtias ⁊ ꝯditiones ꝑticulares. ⁊ qꝛ ſm oẽs ꝯditiões ꝑticulares nõ põt repñtari res niſi per ſeipſaʒ ideo ſm repñtationẽ realẽ nõ poteſt res cognoſci niſi per ſeipſaʒ. reſtat ergo ꝙ ſi res cognoſcat per aliud q̃ ſm expſſionẽ formalẽ. deceptio antiquoꝝ ~~vboꝝ~~ phoꝝ fuit ꝙ credebãt ꝙ res hẽrẽt ideʒ eſſe ⁊ eodẽ in õ exiſterẽt in ſeipſiſ ⁊ in aïa qꝺ falſuʒ eſt qꝛ in ſeipſis exiſtũt ſm eẽ reale. in aïa v̇o ſm expſſionẽ formalẽ. eẽntia ergo angeli ſolũ poterit repreſentare ſeipſaʒ ſm expſſionẽ realẽ. ſi aũt debeat hẽre in ſe repreſentatiões alioꝝ opʒ ꝙ ſupra eẽntiã ſuã hẽat in ſe aliaꝝ reꝝ expſſiões formales. has aũt expſſiões formales q̃dã dicũt eſſe habitũ quẽdã ꝯnalem. coiter tñ ponit ꝙ ſint ſpẽs itellectuales. q̃d aũt ſit de hoc in ſequẽtib⁹ q̃õnib⁹ apparebit. ad pñs aũt ſcire ſufficiat ꝙ ipſa eẽntia angeli cũ ſit quedaʒ res per ſe in gñe ſi repñtat aliq̃d nõ põt repreſentare ñ realẽ. ⁊ qꝛ h⁹ mõ nulla res cauſata põt repñtare niſi ſeipſaʒ. de neceſſitate req̃rit ꝙ in ipſo angelo ꝑter eẽntiã eius ſit aliq̃d ꝙ repñtet res ſm expſſionẽ formalẽ. q̃cq̃d ſit illud ſiue habit⁹ ſiue ſpẽs. ℭ Tertia via ad hoc idẽ ſumit ex mõ itelligẽdi ipſius angeli. Nã ipʒ itelligere angeli ⁊ aliq̃d ſupadditũ ſbe eius ⁊ eſt acciñs q̃ꝺdã cõpetẽs ipſi ſbe. ⁊ per ꝯñs eſt aliq̃d ad qꝺ ſba angeli eſt in potẽtia: ꝓpter qꝺ manifeſte ꝯcludit ꝙ angelus nõ ſit pura forma. ſʒ hẽt potẽtialitatẽ admixtã. ⁊ ſicut ſba angeli nõ eſt ipſe purus actus ſed hẽt poſſibilitatẽ ad actũ ita nõ repñtat alia actu ſʒ ſolũ hẽt ꝙ poſſit ea repñtare. ſʒ q̃cq̃d nõ eſt actu tale ſʒ põt eẽ tale oportet ꝙ ei ſupaddat aliquid ad hoc ꝙ ſit actu tale. nã ergo angeli ꝑꝑ poſſibilitatẽ admixtã. qꝛ actu nõ repñtat alia. ſʒ hẽt poſſibilitatẽ ad repñtãdũ ad hoc ꝙ actu repreſentet alia opʒ ꝙ ſupaddent ei ſilitudines alioꝝ. ut poſſit actu repñtare illa. Eſt enim diligenter notãdũ ꝙ q̃cq̃d nõ itelligit alia a ſe per itelligẽ ꝙ ſit idẽ qꝺ ſba ſua nõ intelligit alia a ſe per ſilitudinem que ſit idẽ ꝙ ſba eius. eo ergo ipſo ꝙ ſba angeli eſt in potẽtia ad ſuũ itelligere per qꝺ itelligit alia a ſe ⁊ nõ eſt ipſuʒ itelligere. opʒ ꝙ ſit in potentia ad ſilitudineſ per q̃s itelligit alia ⁊ nõ ſit h⁹ ſilitudines. ſed dicet ſi angelus nõ itelligit per eẽntiã ſuã alia qꝛ nõ eſt ſuũ intelligere per qꝺ itelligit ſeſſʒ ~~põt itelligẽ ſe qꝺ eſt ſuũ itelligere~~ ad hoc dicemus. ꝙ non req̃rit tanta actualitas ad itelligẽdũ ſe per eẽntiã ſuã q̃ta req̃rit ad itelligẽdũ alia per eẽntia. Nã quãtũcũq̃ʒ res hẽat poſſibilitatẽ admixtã põt ſeipſaʒ repñtare. nã ſicut potẽtialitas admixta nõ tollit a re q̃n ſit id qꝺ eſt ipſa nõ tollit ab ea q̃n repñtet ſeipſaʒ. ſʒ ſʒ res repñtet ſeipſaʒ. qꝛ eſt per eẽntiã ſuã id qꝺ eſt ipſa non põt aũt hoc mõ repñtare alia. qꝛ ſit per eẽntiã id qꝺ ſunt alia. ſi ergo repñtat aliꝝ hoc eſt qꝛ in eo reſeruant alia. ſi ergo angelus per eẽntiã ſuã repñtat alias res. opʒ ꝙ in eẽntia ſua reſeruent res ille. hoc autẽ nõ erit ſm eẽ poſſibile qꝛ hoc nõ ſufficeret ad cognitioneʒ. erit igit ſm eẽ actuale ⁊ formale. ergo ſm hãc ypotheſiʒ ipſa eẽntia angeli eẽt eẽe actuale ⁊ eſſe formale res. hec aũt de ſolo deo uerificant. hoc ergo poſito eẽt angelus act⁹ purus cui nihil eẽt admixtũ de potentia. Revertamur ergo ad propoſitum ⁊ dicamus ꝙ eo ipſo ꝙ angelus eſt in potẽtia ad ſuũ itelligẽ ⁊ per ꝯñs hẽt in ſua eẽntia poſſibilitatẽ admixtã nõ ſufficit ſua eẽntia ut per ſeipſam poſſit actu repñtare alia a ſe. ſʒ eſt in potẽtia ad talẽ repreſentationẽ. q̃cq̃d aũt eſt in potẽtia ad aliud opʒ ꝙ ei ſupaddat aliq̃d ut fiat actu tale igit ſi ſba angeli eſt in potẽtia ad repñtãdũ alia opʒ ꝙ ei ſupaddet actu ſilitudines alioruʒ ut poſſit actu repreſentare illa. Sicut ergo manuſ eſt oia organa nõ ꝙ actu ſit q̃ꝺlibet organũ ſʒ qꝛ põt q̃ꝺlibet organũ ſibi formare ⁊ actu eſſe cuilibet organo cõiungere ⁊ facere opus cuiuſlibet organi. vnde dicta eſt manus organũ organoꝝ. ſic q̃libet itellectus creatus eſt oẽs res. nõ ꝙ ſit tante actualitatis ꝙ ſm ſe poſſit oẽs res repñtare. ſʒ qꝛ eſt ſuſceptiuuſ ſpẽrũ ⁊ ſilitudinũ oiuʒ rerũ ꝓpter qꝺ dict⁹ eſt itellect⁹ ſpẽs ſpẽrũ. qualit autẽ itellect⁹ angelicus ſit haꝝ ſilitudinũ ſuſceptiuus. utꝝ ex acq̃ſitiõe uel ex cõcreatiõe in ſequẽtib⁹ q̃õnib⁹ oſtẽdet. ad pñs aũt ſcire ſufficiat ꝙ ex ipſo mõ itelligẽdi ipſius angeli. ut qꝛ eſt in potẽtia ad ſuũ itelligẽ. uel ꝙ idẽ eſt ꝙ ſuũ intelligẽ aliq̃d ſupadditũ ſbe eius. cõcludit ꝙ in ipſa ſba angeli ſit poſſibilitas ⁊ ꝙ nõ poſſit actu repreſentare alias res niſi ei ſupaddat aliquid per qꝺ res alias actualiter repreſentet. q̃cq̃d aũt ſit illud ſiue ſpẽs ſiue q̃dã habit⁹ ei nãliter cõcreat⁹ in ſequẽtib⁹ q̃õnib⁹ apparebit. ℭ Viſo quõ oſtẽſiue põt ꝓbari ꝙ angelus nõ itelligat alia a ſe per eẽntiã ſuaʒ. reſtat ſm ordinẽ ꝓtaxatũ h⁹ idẽ oſtẽdere ducẽdo ad ĩpoſſibile. ℭ Propter qꝺ ſciẽdũ ꝙ poſſumus ad tria incõuenĩẽtia ducere. dicẽtes angelos cognoſcẽ alia a ſe per eẽntiã ſuãſʒ per ꝯñs eẽt act⁹ purus in gñe itelligibiliũ. ex iſto incõuenĩẽti ꝓmo ſequit 2m. vʒ ꝙ ipſe eẽt cauſatiuus oium alioꝝ. ſequit etiã ex hys incõueniẽs tertiũ. vʒ ꝙ nõ eẽt q̃d determinatũ ad aliqꝺ genus. ℭ Primũ icõueniẽs ſic pʒ. Nã ſicut itellect⁹ noſter nihil itelligit niſi per ſpẽs aliorũ. ideo prius itelligit alia q̃ ſeipſuʒ. qꝛ ſpẽs alioꝝ prius ducũt in cognitionẽ alioꝝ q̃ in cognitionẽ ipſius itellect⁹. ſic ſi itellect⁹ angelicus cognoſceret alia per eẽntiam ſuã ipſa eẽntia ſua prius duceret in cognitioneʒ ſuiipſius q̃ in cognitionẽ alioꝝ. hẽret ergo itellect⁹ angelicus cõditiones oĩno oppoſitas itellectui noſtro. Nã ſicut itellectus noſter cognoſcẽdo alia cognoſcit ſeipſuʒ. qꝛ ſe ⁊ alia cognoſcit per ſpẽs alioꝝ. ſic intellect⁹ angelicuſ ſm dictã ypotheſim ~~ꝑt~~ ſeipſum cognoſceret ꝓmo. ⁊ cognoſcẽdo ſe cognoſceret alia. cũ poſitũ ſit ꝙ cognoſcat ſe ⁊ alia per ſeipſum. cũ ergo itellectus noſter ſit potẽtia pura in genere intelligibiliũ. ſi intellect⁹ angelicus hẽret ꝯditiones oĩno oppoſitas intellectui nr̃o ut ponit ypotheſiſ poſita. ſequit ꝙ ipſe eſſet in genere intelligibiliuʒ actus purus. ℭ Scðm incõueniẽs patet ſic. ſi angelus itelligẽdo ſe itelligeret alia. ſequeretur ꝙ oia alia haberẽt eſſentialẽ depẽdentiã ad ipm. Nã hoc eſt itelligere illud per eẽntiã ſuã ꝙ eſt res depẽdẽs ab eſſentia ſua. nõ ergo poſſet intelligere angelus per eſſentiã ſuã res alias. niſi res alie per eẽntiam ſuam dependeant ab eſſentia angeli. Nam ꝙ aliquis intelligat aliquã rem ⁊ intelligendo rem illam intelligat eſſentiam alterius rei. oportet ꝙ inter utrãq̃ʒ reʒ ſit ordo cauſe ⁊ cauſati. niſi enim res eſſentialiter dependeret ab eſſentia angeli non poſſet eẽntia angeli ſufficiẽter ~~cognoſcere res per rẽ~~. nõ enim ſufficienter cognoſcit res per rẽ. niſi uel in ſeipſa uel in ſua cã. uel ergo opʒ ponere res ~~que~~ poſſint eſſe ꝓncipale obm intellectus angelici. uel ſi ſola eſſentia angeli ponit tale

obm opz q ab ipsa ẽentia cetera cognita ẽentialẽ depẽdẽtiã hẽant. vnde r̃ proc ode hẽr aliqs q sit itellectus pmus r q sit itellect' oium alioꝝ cã. r q solũ se ipm itelligat. vnde ccte suna ppositione r.66. dicit q ois itellect' seipm itelligit. sz pus qdẽ seipm solum r vnũ fm nũerũ sũt itellect' r itelligibile. solus ergo pmus itelligit pncipalit seipm tm̃ r in solo ipso sũt idẽ simplr itelligibile r itellect'. in eo eni suũz itelligibile est simplr suus itellect'. i. sua rõ itelligẽdi. ipsa eni ẽentia diuina est ipm itelligibile dei. Nã deus tanq obiectũ pncipale r tanq itelligibile per se r pmo nõ itelligit nisi ẽentiã suã. r ipsa ẽentia sua cũ hoc q est suũ intelligibile est etiã suus itellect'. In angelo vo essentia sua nec est suũ itelligibile simplr q nihil itelligat tanq obiectũ pncipale nisi ẽentiã suã. nec est etiã ipsa ẽentia sua suus itellect' simplr. i. sua rõ itelligẽdi. q alia itelligat per ẽentiã suã r q sufficiat ẽentia sua ad itelligẽdũ alia. Dicemus ergo q aliter itelligat res per rez r alit res p expssionẽ foialẽ rei. Res eni p rẽ nõ põt itelligi qz due res diuerse sũt ab eadẽ idea ul' ab eadez rõne foiali pducte. Nã singl'e res sũt ppriis rõnib' cõdite ut patuit per aug[m]. 83. q. qõne de ideis. Si g res itelligit p rẽ. uel h° est qz est ipsa res. sic ẽentia angeli itelligit ab angelo per seipsaz uel qz est expssa ab ipsa re. sicut deus oia itelligit per essentiã suã. qz oia ab alia ẽentia sũt expssa r deriuata. vna ergo res creata põt itelligi per expssionẽ formalẽ causata a seipsa. oiceret q res r talis expssio ab idea eadẽ ex rõne formali pcesserũt. ab illis eni eisdẽ ideis diuinis a qb' pcesserũt res in pprio gñe pcesserũt spẽs itelligibiles in mẽtib' angeloꝝ. sz res per rẽ ut diximus nõ potest intelligi nisi sit ipsa res uel nisi vna ab alia sit expressa. Ɔstat aũt q ẽentia angeli nõ est ipse res alie que itelligunt ab angelo. nec ipsa ẽentia angeli ẽ expssa a rebus aliis loquẽdo de rebus creatis: quare si ipse angelus cognosceret alias res per ẽentiã suã. oporteret q ipse res alie itellecte ab angelo eẽnt expsse ab ẽentia angeli. dicere ergo q angelus itelligat alia per ẽentiam suã est dicere q ipse seipsaz solũ itelligat pncipaliter. r q in eo sit idẽ simplr itelligibile r itellect'. r per cõsequẽs est dicere q ipse sit itellect' pmus r causa omniu alioꝝ. ponere aut hoc est dicere q oia alia ab ipso causent r deriuent. ¶ Tertiũ icõueniẽs sic patet. nã si angelus itelligẽdo ẽentiã suã itelligeret alia cũ alia non sint determinati gñis nec cõtineant sub vno gñe opz q ipse nõ determinaret ad aliqd genus ut posset oia que sunt in oib' gñib' representare: r hec rõ ad hãc mãm coiter assignat. sz dices q oia hec tria incõueniẽtia nõ plus ɔcludũt nisi q angelus per ẽentiam nõ põt itelligere oia alia sz nõ arguũt qn nõ possit intelligere aliq alia. ppt qd sciendum q cũ angelus per se determinet ad genus r ad spẽm sicut quelibet creatura per se existẽs uel sicut qdlibet creatũ qd hẽt esse reale r per se est in gñe. ipossibile est q per ẽentiam suã aliquã rẽ aliã cõplete representet. Naz eo ipso q determinat ad genus aliqd nõ põt representare res alterius generis. r eo ipso q determinat ad spẽm. cũ genus diuidat per differẽtias ɔrias nõ poterit representare aliã spẽm. ergo ẽentia angeli cũ hẽat esse reale r determinet ad genus r ad spẽz r ad idiuiduũ per modũ essendi nec res alterius gñis nec spẽi alterius. nec aliqd aliud nisi seipam tm̃ representare potest. ergo si potest aliud a se insufficiẽter representare statim ɔcludit q nec ad genus nec ad spẽm determinet que oia representet. nã si nõ determinat ad genus nec ad spẽz qz nihil est in gñe q non sit in aliq eius spẽ. non ergo põt representare aliq alia nisi representet oia alia. quo posito nihil aliud itelligeret nisi seipsuz r eẽt act' purus in gñe itelligibiliũ r eẽt oium alioꝝ cã r nõ determinaretur ad genus aliquod entium.

Ad primũ dicẽdũ q nõ põt esse itellectus p põnis de causis q itelligentia cognoscat supiora. qz cãta ab eis cũ nõ causet per sciam suã sz per sciam cause. nec etiã si qd est ifra se. qz causa est cia ut qz causat id sciat. imo magis ecõuerso. quia scit id causat. sed itẽtio actoris videt esse qz cũ cognitio sit per assimilationẽ r assimilatio possit eẽ dupliciter. uel qz ipsum assimilat alteri r tunc causat ab illo. uel qz aliud assimilat sibi r tũc cãt illud. uoluit actor de causis. q itelligẽtia cognoscit iferiora qz causat ea. i. qz assimilat sibi ea. sic videt ipse itellexisse r posuisse duos modos assimilationis. uel qz assimilat alteri uel qz alterũ sibi. Sz nos ponemus tertiũ modũ. dicemus eni q cognitio angeli respectu aliarũ reꝝ est per assimilationẽ. nõ qz ãgelus assimilet reb' r causet a rebus: nec q res assimilentur ei qz causent ab eo. erit ergo ista assimilatio nõ q vnũ causet ab alio. sz qz ambo causant a tertio. nã qz ab eisdẽ ideis diuinis sũt pducte res in ppria nã. r in mẽte angelica. id angelus habet cognitionẽ reꝝ. ¶ Ad secũduz dõm q ibi actor de causis in cõmẽto illius none ppositiõis loquit de itelligere itelligẽtiarũ practice. fm q itelligẽtia est cã reruz. r pductiua reruz mediate supceles ti corpe. r qz omne agẽs agit fm esse suũ r fm modũ sbe sue. ideo itelligere practicũ ipsius itelligẽtie r suũ agere per intellectũ est fm esse suũ. i. fm modum sbe sue. r ut magis accedamus ad itẽtionẽ ei'. dicamus q itẽtio sua est pbare q itelligẽtia per suũ itelligere nõ possit imediate pducẽ res corruptibiles. nã ipsa itelligẽtia itelligit. i. per itellectionẽ agit fz eẽ suũ. i. fm modũ eẽndi. r qz ipsa hẽt eẽ icorruptibile nõ põt per itellectũ imediate corruptibilia pducẽ. vnde ppositio illa ibi allegat dicto cõmenti sic aut. q ois intelligentia intelligit. i. itelligẽdo agit res sempiternas: que nec destruũtur nec cadũt sup tpe. sz pp h° itẽdit actor excludere spẽs ab itelligẽtia. cũ in pcedẽti ppositiõe dixisset q ois itelligẽtia est plena formis. utrũ autẽ loquẽdo de itellige practico itelligẽtiarũ dicat actor de causis uerũ uel nõ uerũ nõ est psentis speculatiõis. sufficiat aũt ad psens scire argumẽtũ nõ eẽ ad ppositũ. ¶ Ad tertiũ dõz q itelligibilia sic capiũt a sensibilib' r itelligẽtia est ifinita ad iferi' qz excellit iferiora nec finit nec cõprehẽdit ab eis. nõ tñ sic excellit itelligẽtia iferiora q per sbaz suã possit actu repñtare illa. Ista eni excellẽtia est in gñe que hẽt potẽtialitatẽ admixtã. excellẽtia aũt sup gen' est dei ad creaturas in q per ẽentiã suã absq aliq addito oia plene repñsentant. ¶ Ad quartuz dõz q plus ɔuenit sba cũ sba q accidẽs in gñe nãe. sz nõ opz q plus ɔueniat in gñe repñsentatiõis. ipe eniz spẽs in mẽte angelica magis sũt repñsentatiue sbarum qrũ sũt spẽs q ipa sba angeli. uel possum' dicẽ q hi' spẽs pe nec sũt sba nec accñs qz nõ sũt in gñe per se. sz per reductionẽ. pñt aũt reduci ad illud idẽ gen' in quo sũt res qrũ sũt spẽs. ¶ Ad qntũ dõz q res sunt in seipsis per essentiã suã qz sũt in seipsis fm realem eẽ. sũt in vbo per sbaz vbi pp simplicitatẽ ei'. sz in angelo sũt qd additũ sbe qz deficit ãgelus a simplicitate vbi. nõ eni ualet si res ut sũt in ppria natura nõ faciũt cõpositionẽ cũ seipsis. nec ut sũt in deo faciũt cõpõnẽ cũ deo. ergo ut sunt in angelo non faciunt cõpositionem cũ angelo. nã res sunt idem cum seipsis. r ut sunt in deo propter omnimodã simplicitatẽ dei sunt idem

cũ; deo. naz quicquid est in deo oportet ꝙ sit deus. in angelo autem neutrum idẽptitatez habere potest. In angelo enim non sunt res ſm esse reale ut ſm esse qḋ hñt in ꝓpria natura. ideo nõ sũt ibi ſm idẽptitatẽ rez. nec angelus ẽẽ oĩno simplex ꝙ possit ibi esse idẽptitatẽ aliã. nõ sũt ergo res in angelo per idẽptitatez ut in seipsis. nec mõ simplici ut in deo. ſ3 similitudinarie ⁊ per additionẽ. Ad formã autez arguẽdi dici põt ꝙ res in angelo sũt in mõ medio quãtũ ad eẽ qḋ hñt in seipsis ⁊ in deo. ſ3 iste modus medius nõ est accipiendus medius quãtũ ad idẽptitatẽ. ſ3 quãtũ ad nobilitatẽ. ¶ Ad sextũ dõm ſm cõmẽtatorẽ in eodẽ. xi°. qui scit calorẽ ignis tñ nõ oꝫ nescire nihil caloris existis in reliq̃s calidis. ſ3 ille qui scit nihil caloris simplr ille nihil scit caloris in reliq̃s calidis. ſ3 hoc ergo dicem᷒. ꝙ caloꝛ in qualibet re põt ꝯsiderari dupl̃r. uel ſm esse simpl̃r. uel ſm eẽ ꝯctũ. ſm aũt esse simpl̃r sic sunt pfectiões creaturarũ in deo. ſ3 ſm eẽ ꝯctũ sũt in creaturis. qui ergo cognoscit calidũ ignis nõ ignorat. i. aliq̃liter cognoscit ⁊ hẽt cognitionẽ de nã caloris in reliq̃s calidis. ſ3 qui cognoscit calorẽ simplicit. i. in eo ut hẽt esse simpl̃r. ille scit nãm caloris in reliq̃s calidis. qui ergo sic cogſcit calidũ in eo ꝙ calidũ. i. qui cognoscit calidũ simpl̃r ⁊ hẽt eẽ abstractũ oĩno ⁊ sepatũ per quẽ modũ nõ hẽt eẽ res nisi in solo deo. angelus ergo cognoscens nãm suã nescit ens in eo ꝙ ens. i. nescit ens simpl̃r ⁊ nescit diuinaz ~~eẽntiã~~. ſõ nõ opꝫ ꝙ sciat nãm ~~entis~~ in ceteris entib᷒. uel possum᷒ dicẽ ꝙ qui scit calidũ in eo ꝙ calidum scit nãm caloris in ~~ceteris~~ calidis ⁊ qui scit ens in eo ꝙ ens scit nãm entis in ~~ceteris~~ entib᷒ in gñali ⁊ sub mõ ꝯfuso. nõ tñ opꝫ ꝙ sciat in spãli ⁊ in ꝓpria forma. sic angelus per cognitionẽ nãe sue põt scire in gñali nãs cuiuslibet entis. ꝓut nã sua cũ oĩb᷒ aliĩs entibus ꝯuenit. ¶ Ad septimũ dicẽdũ ꝙ itelligere est per assimilationẽ. ⁊ nã angeli est sĩlis oĩb᷒ quoꝝ cognitionẽ hẽt. ſ3 hec sĩlitudo nõ est ipsius nãe ſm se nudã. ſ3 ſm spẽs receptas. sicut ergo hõ est sĩlis rei albe ꝑꝑ albedinẽ quã hẽt in se. sic nã angelica est sĩlis aliĩs reb᷒ ꝑꝑ sĩlitudies rerũ q̃s hẽt apõ se. spẽs eni itelligibiles in angelo reducũt itellectũ angeli. ⁊ nãm eius sĩlez ipsis rõnib᷒ itellectis ab angelo. ¶ Ad octauũ dõm ꝙ si spẽs intelligibilis per se existeret hẽt eẽ reale ⁊ eẽt per se in gñe. ꝓpt qḋ nõ posset eẽ repñtatiua nisi sui ipsi᷒ tñ. hoc igit posito nõ manet sub eẽ sĩlitudinarie ut hẽt eẽ in angelo ſ3 transmutaret in eẽ reale ⁊ eẽt ꝯstitutiua suppositi. ꝙ si ulterius forte artares argumẽtũ. ꝙ sit esse ~~hoc~~ sĩlitudinario qḋ hẽt sustẽtaret in eẽ per miraculũ. ſ3 eo ꝙ hẽret eẽ reale ⁊ per se in gñe ⁊ absq3 eo ꝙ ꝯstitueret nõ itelligeret qꝛ actiões sũt suppositoꝝ. ¶ Ad ~~decimũ~~ dõ3 ꝙ pꝫ solutio per iã dicta. nã cũ dicim᷒ ꝙ angelus alia a se cognoscit per spẽs: itelligim᷒ de illis aliĩs que nec sũt angelus nec in angelo. nã angelus ea que sunt in se ipso intelligit per seipsum non per alias spẽs

TErtio

querit utrũ angelus possit itelligere ~~seipm~~ ⁊ alia a se per eẽntiã alioꝝ. ⁊ videt ꝙ sic. Naz angelus qꝛ ipse est actu in gñe itelligibiliũ itelligit seipm ꝑ eẽntiã suaz. ergo cũ angelus supioꝛ sit magis sic in actu ꝙ iferioꝛ. si eẽntia iferioris angeli põt causare itellectionẽ. i. modũ itelligibilẽ uel actũ itelligẽdi in suo itellectu. ⁊ intelligẽ essentiã suã multo magis hoc poterit angelus supioꝛ qui est magis in actu. itelliget ergo eẽntiã angeli iferioris per eẽntiã ipsius supioris. ¶ P. si aliqua cã est q̃re angelus nõ põt itelligẽ alia a se per eẽntiam alioꝝ hoc erit qꝛ alie res nõ pñt eẽ in angelo per seipsas ~~eẽtie~~ eẽntias suas. ſ3 videmus ꝙ corp᷒ nõ existẽs in corpe: ut nõ existẽs in oculo agit ipsaz sensationẽ: siue ipsum actũ sentiẽdi in ipso sensu. ergo absq3 eo ꝙ res existãt in angelo. poterũt agẽ ipsaz itellectionẽ uel ipm actũ itelligẽdi in itellectu eius. ⁊ per ꝯñs itelligerẽt per seipos ⁊ nõ per alias spẽs. ¶ P. res hñt duplex eẽ in aĩa ⁊ in re extra. ſ3 eadẽ q̃ddĩtas est que habet istud duplex eẽ. ergo q̃ddĩtas erit in aĩa ⁊ in re extra. cognoscet ergo itellect᷒ q̃ddĩtatẽ per q̃ddĩtatẽ. ſ3 q̃dditas rei est eẽntia ei᷒ cognoscet ergo eẽntiã per eẽntiã. ¶ P. angelus supioꝛ imediate agit actũ illuminatiõis in angelo iferiori. ergo poterit agẽ in eo actũ intelligẽdi ⁊ per ꝯñs poterit itelligi ab eo per seipsum. ¶ P. videmus in itellectu nr̃o ꝙ ipse nõ habẽs in se sĩlitudinẽ sb̃e cognoscit sb̃am. ꝙ aũt itellectus noster nõ hẽat nec hẽre possit in se sĩlitudinez sb̃e pꝫ. qꝛ nihil est in itellectu ꝙ ꝑus nõ fuerit in sensu. In sensu autẽ nõ fuit sĩlitudo sb̃e. qꝛ sensus nõ ꝑcipit q̃d ſ3 q̃le. si ergo sĩlitudo sb̃e nõ põt eẽ in itellectu nr̃o. q̃ro quõ intellect᷒ noster cognoscit sb̃az. ꝯstat ꝙ hoc nõ erit per sĩlitudinẽ accidẽtis. qꝛ illa sĩlitudo nõ est representatiua sb̃e. ipsaz ergo sb̃az itellect᷒ cognoscet per seipsã uł per eẽntiã suã. ſ3 ~~p eẽntiã suã~~ nec intellect᷒ noster nec itellect᷒ angelicus cognoscit alia a se per sb̃am suaz. ergo cognoscet ipsaz sb̃am per seipsaz. alias ergo sb̃as nõ per sĩlitudinẽ. ſ3 per eoꝝ sb̃am cognoscit itellect᷒ noster ⁊ multo magis itellect᷒ angelic᷒. ¶ In cõtrariũ est qꝛ angelus nõ cogſcit seipꝫ ut ꝓbatũ᷒ p spẽz ~~suã existẽtẽ in alio angelo~~. ergo multo magis nõ cogſcit alia per eẽntiã alioꝝ. ꝓbatio assumpte. nã si angelus itelligẽt ~~seipm per~~ spẽm existẽtẽ in alio angelo sut si vnus angelus uocet. a. ⁊ ali᷒. b. ⁊. a. uellet cognoscere spẽz existẽtẽ in. b. per quã cogſcit ab ipo. b. nõ cognoscet spẽm illã per seipsaz nec per eẽntiã suã. ſ3 per aliã spẽm. ergo spẽs existẽs in. b. que est rõ cognoscẽdi. a. nõ cogſcit ab. a. per seipsaz. ſ3 si. a. nõ põt cognoscere illud qḋ est rõ cognoscẽdi ipm per seipm. ergo multo magis non cognoscet seipm per seipm nec per eẽntiã suã. ergo etiã multo magis alia a se nõ cognoscet per seipsa nec per essentiam eorum.

Respondeo

dicendũ ꝙ possumus triplici via hoc uenari ⁊ ad triplex inꝯueniẽs ducẽ. dicẽtes ꝙ angelus cognoscat alia per essentiã alioꝝ. Primũ incõueniens est ꝙ hoc posito sequeret ꝙ aliq̃ pura creatura posset illabi ipi angelo. Scdm icõueniẽs est qꝛ hoc posito angelus intelligeret cũ discursu. qḋ videt eẽ ꝯtra dionysiũ 7° de di. no. Tertiũ võ est qꝛ ex h° videret ꝙ ipm itelligẽ nõ subeẽt uolũtati ipsius angeli. ¶ Propter ꝑmũ est sciendũ ꝙ si vnus angelus deberet itelligere aliũ per eẽntiã alterius ita ꝙ ille alius angelus ageret itellectionẽ uel actũ itelligẽdi in ipso angelo. oporteret ꝙ ille angelus illaberet ⁊ eẽt in eẽntia ipsi᷒ angeli. qui sic declarat. Nã agẽs ⁊ patiẽs debẽt eẽ sĩl ⁊ debẽt se ꝯtingere ut vult phs. in xi° metaphi. ⁊ in ꝑ° de gña. in ca° de actiuis ⁊ passiuis. ſ3 ipsi angeli ſm se nõ sunt situales nec poterit in eis eẽ ꝯtact᷒ ſm situm. erit ergo ibi ꝯtact᷒ eẽntialis. ipsa eni corpa cũ agũt se ꝯtingũt ſm sitũ ⁊ est vnũ corpus iuxta aliud corpus. vnde corpus agẽs nõ est in corpe patiẽte ſ3 iuxta ipꝫ. ſ3 angelus nisi opat ibi est ut vult dam. in li° 2° ca° 3°. si ergo angelus opat in corpe per eẽntiã suã ꝯtinget illud corpus ⁊ erit in illo corpe. sic si angelus causaret itellectũ uel actũ intelligendi in alio angelo per essentiã suã cõtinget illum angelum ⁊ erit per essentiam suam in ipso. sed solus deus illaberetur anime ⁊ creature rationali

ergo nullus angelus cũ nõ possit per essentiã suã esse in alio angelo nõ poterit causare actũ itelligẽdi vel itellectionẽ in alio angelo: ꝛ per ꝯñs nõ itelligeret ab eo per seipsuꝫ. dicamus ergo ꝙ qꝛ vnus angelus p seipꝫ nec per essentiã suam põt esse in alio angelo: ideo opꝫ ꝙ sit ibi vel per spẽm ei⁹. vnus ergo angelus nõ itelliget aliũ per eẽntiã suã nec p eẽntiã altius. Sꝫ p spẽm repñsentatẽ eẽntiã ei⁹. Oꝫ si adhuc dubitat ꝗre vn⁹ angelus non põt esse per essentiã in alio. dici oꝫ ꝙ in re quãta põt aliqd esse qꝛ est intra dimẽsiones eius. sed in re simplici ꝛ in re cui⁹ fbã nõ extẽdit nihil põt esse per essentiã ꝙ sit itra dimẽsiones eius: sed solũ h erit pro ꝯseruatione eẽntie esse: ꝛ qꝛ solus de⁹ est qui ꝯseruat spũales fbas in esse. Solus ipse est qui illabit spiritualib⁹ substãtijs. aliud est eni esse in essentia aliq̃ ut est extẽsa: ꝛ aliud esse in essentia ut eẽntia est. Nã cuꝫ eẽntia dicat p respectũ ad eẽ. ille eni est in eẽntijs rerꝝ ut sunt essentie qui ꝯseruat eas in esse: poterit ergo angelus esse in fbã alia corpali ꝛ tũc erit in fbã aliq̃ dimẽsionata: sed in eẽntia spũali esse nõ posset cuꝫ talis eẽntia dimẽsione careat nisi illã eẽntiã ꝯseruaret in eẽ ꝛ qꝛ hoc est ꝓꝓꝛiuꝫ solius dei: nec angelus nec aliqua creatura poterit per essentiã suã esse in creatura spũali. ꝛ qꝛ nõ potest ibi esse p̃sens per eẽntiã: opꝫ ꝙ sit ibi aliqd qd̃ suppleat vicẽ eẽntie: ꝛ hoc erit per spẽm: vel ut quidã dicũt per habitũ ꝯnaturalẽ. Et si vnus angelus nõ põt esse per eẽntiã in alio nec illabi sibi. multo magis esse nõ poterit fbã aliq̃ corpalis. angelus ergo alia a se que nec sũt ipse: nec in ipso siue sint corpalia siue spũalia nõ itelliget per eoꝝ eẽntiam sꝫ per spẽm. ¶ Scd̃m icõueniẽs sic pꝫ. Nã si vnus angelus posset causare itellectionẽ vel actũ intelligẽdi in alio angelo: hoc modo itelligeret vnus angelus ab alio non per spẽm sꝫ per seipm̃. vel si qd̃cũq3 itelligibile creatũ aliud ab angelo intelligeret isto mõ ab ipso angelo opoꝛtẽt qd̃ hi⁹ itelligibile ageret in ipm̃ angelũ. Sed ꝯstat ꝙ nullum agẽs creatũ imediate attingit passum per suã fbam: sed per aliqd̃ accñs supadditũ fbe. siue illud agens sit spũale siue corpale siue moueat motũ ad formã siue ad ubi: ut si itelligẽtia mouet celũ fbã itelligẽtie nõ imediate attingit celũ: sꝫ attingit ipsum mediãte aliq̃ virtute vel mediãte aliquo accidẽte superaddito fbe eius. Sic si ignis agit in aq̃ nõ attingit aquã imediate per suã fbam nec agit in ipsam imediate per suã fbam. Sꝫ agit mediate calore qui est accidẽs supadditũ fbe ei⁹. ꝛ qꝛ qd̃libet agẽs creatũ agit per aliqd̃ accñs supadditũ fbe ꝛ hec est regula oĩuꝫ actionũ realiuꝫ opꝫ ꝙ ꝛ ista sit regula oĩum actionuꝫ intẽtionaliũ. Nam sicut se hñt agentia ad agentia ita opꝫ ꝙ se hẽant actiões ad actiões. Sicut igit ipse itẽtiões a reb⁹ depẽdẽt ꝛ ad res ordinant: ita ꝛ actiões itẽtionales opꝫ ꝙ fm̃ actiões reales mẽsurã sumãt. Sicut eni res in actiõe reali prius iducit similitudinem accidẽtis ꝙ̃ fbe: ut ignis prius iducit in aquã caloreꝫ ꝙ̃ formã ignis: sic in actiõe itẽtionali ꝓus imutat res in accñtib⁹ ꝙ̃ in fbã: vnde ꝛ accñtia ut dĩ in p° de aĩa ꝯferũt magnã partẽ ad cognoscẽdũ qd̃ qd̃ est: imo si vellemus ꝓseq ꝓpõnẽ hãc q̃si esset oĩno sile hic ꝛ ibi. Nã in imutatiõe reali que deseruit ad eẽ reꝝ ꝓus res immutat ad esse accidentale ꝙ̃ ad esse fbale: ita tñ ꝙ accñs icõpletũ ꝓcedit fbalẽ formã cõpletũ sequit: ut ꝓus calefãt aquã ꝙ̃ fiat ignis. Sꝫ ꝓus itelligit ꝙ fiat ignis ꝙ̃ sit ꝑfecte calida: tpe eni in eodẽ istãti itroducit calor ꝑfect⁹ ꝛ forma ignis. In eodẽ enim istãti est aliqd ꝑfecte calidũ ꝛ in ignẽ ꝯuersum. nã tñ ꝓus intelligit qd̃ sit ignis ꝙ̃ qd̃ sit ꝑfecte calidum: qd̃ eni ait cõmẽtator in de fbã orbis de dimẽsionib⁹ indeterminatis. videlꝫ ꝙ dimẽsiões ideterminate ꝓcedũt formã fbalẽ in mã: terminate sequunt veritateꝫ hẽt de alijs accidẽtib⁹. Sicut eni p° rarefit aer ꝛ accipit maiores dimẽsiões ꝙ̃ fiat ignis: sꝫ ꝓus itelligit ꝙ sit fact⁹ ignis ꝙ̃ hẽat illas dimẽsiões terminatas ꝛ ꝑfectas. Sic ꝓus calefit ꝙ̃ fiat ignis: sꝫ ꝓus itelligit fact⁹ ignis ꝙ̃ sit terminat⁹ ꝛ ꝑfect⁹ in calore. calor ḡ impfect⁹ ꝓcedit formã ignis sꝫ ꝑfect⁹ sequit: sñe ẽt modũ qu ẽ aspicim⁹ in imutatiõib⁹ realib⁹ que deseruiũt ad eẽ reꝝ aspicim⁹ in imutatiõib⁹ itẽtiõalib⁹ que deseruiũt ad cognitionẽ ipsarũ: nã cognitio incõpleta accñtis ꝓcedit cognitionẽ fbe cõpleta sequit: cognoscimus enim incõplete aliqd in spali de accñtibus ꝓusꝙ̃ cognoscamus in spãli aliqd de fbã a q̃ hi⁹ accidẽtia deriuant. In pn° eni cognitionis nostre qñ impfecte cognoscimus ꝓcedimus ab effectib⁹ ad cãa a cognitione accñtiũ ad cognitiõem qd̃ qd est: nobis aũt iaꝫ perfectis in scia est ordo ꝯrius ei qui est a pn° qõnũ ut dicit in p° metaphisice. Reuertamur ergo ad ꝓpositũ ꝛ dicamus ꝙ idẽ est ordo in imutationib⁹ realib⁹ ꝛ itẽtionalib⁹. Nã sicut agẽs ꝓus attingit passũ per aliqd̃ accñs supadditum fbe ꝙ̃ per suã fbam: sic ꝓus cõformat sibi passũ in accidẽtalibus: ꝙ̃ in fbalib⁹: ꝗre si angelus itelligẽt alia a se nõ p spẽm sꝫ per fbaꝫ ita ꝙ alia ab angelo imutarẽt itellectũ angeli ad sui cognitionẽ: cognitio angeli iret de imꝑfecto ad ꝑfectũ: ꝛ ꝓus cogſcẽt angelus accñtia rei ꝙ̃ fbam ipsarũ: qcqd eni per hi⁹ mutatiõeꝫ acqrit de imꝑfecto ad ꝑfectũ vadit: oĩs aũt cognitio que de impfecto ad ꝑfectũ tẽdit ꝛ que ex cognitiõe accñtiũ vadit in cognitiõeꝫ fbe: vl ex cognitiõe effectuũ in cognitionẽ causarũ: vl vniuersaliter ex cognitiõe posterioꝝ in cognitionẽ ꝓoꝝ: itelligit ꝙ sit talis cognitio discurrẽdo. eẽt igitur cognitio angeli discursiua. Quo posito opoꝛtẽt ꝙ angeli addiscerẽt logicã ut nõ errarẽt i cognitiõe rerũ: quicũq3 enim intelligit cũ discursu: ne in ipso discursu erret opꝫ eũ addiscere sciãꝫ ꝛ de ipso discursu ꝛ de ipsa sillogiꝫatiõe ꝛ ratiocinatiõe qd̃ docere ad logicã ptinet. Ex hac aut ratione videt ꝯcludi ꝙ angelus nõ possit intelligere essentiã nisi ubi ꝓus itelligat accidẽtia sua. vel ex hoc videt argui ꝙ essentia angeli nõ possit causare in itellectu suo intellectionẽ suipsius: nisi causet in itellectionẽ accidẽtiũ suoꝝ nõ tñ sic est: nam lꝫ essentia vnius angeli nõ attingat intellectuꝫ nec eẽntiam alterius nisi mediante aliquo accidẽte. eẽntia tñ cuiuslibet angeli attingit imediate itellectũ suũ ꝓpꝛiũ: igit quelibet talis eẽntia in itellectu ꝓpꝛio causare poterit imediate itellectionẽ suipsius. Sed in itellectu alio si causaret hi⁹ intellectionẽ causaret eã mediãte aliquo accñte: cũ itellectũ aliũ eẽntia angeli imediate nõ possit attigere. ¶ Tertiũ icõueniẽs sic ostẽdit. Nã si angelus itelligẽt alia non per spẽm sed per eẽntiã alioꝝ p̃sentialiter assisterẽt ipsi angelo ꝛ immutarẽt itellectũ ei⁹: qꝛ nõ est in potẽtia passi. ut patiat ab agẽte: nõ eẽt in ptãte angeli itelligere alia cũ vellet. sed tũc itelligeret ea qñ presentialiter ei assisterẽt ꝛ imutarẽt itellectũ ei⁹. ꝛ qꝛ hec oĩa sunt incõuenientia dicamus ꝙ angelus nec per essentiam suaꝫ intelligit alia: qꝛ essentia sua nõ põt alia sufficiẽter repñsentare: nec itelligit alia per eẽntiã alioꝝ: qꝛ essentie alioꝝ nõ possũt esse in ipso angelo ꝛ imutare intellectum eius.

Ad primum dicendum ꝙ licet angelus superioꝛ sit magis actu in genere itelligibilium ꝙ̃ angelus inferioꝛ: nõ tñ ꝓpter hoc essentia angeli superioris poterit imutare intellectuꝫ

angeli īferioris: ꝛ itelligi ab eo per seipsuꝫ. qꝛ nō sufficit ꝙ agens sit in actu ad hoc ꝙ imutet passum: nisi sit ibi debit⁹ ordo ꝛ debitus ꝯtact⁹ agētis ad patiēs: nō aūt habent debitū ordinē nec debitū ꝯtactu ad intellectū angelicū: nec pñt ipm imutare nisi ea q̄ sunt in ipso angelo: ꝛ qꝛ angelus supioꝛ nō pōt esse in angelo iferiori: nec pōt illabi ei: ideo nō pōt imutare intellectū angeli iferioris: nec pōt ab eo itelligi per seipsum. ꝛ qꝛ non pōt angelus supiaꝛ esse in iferiori p̄sens per essentiā: opꝫ ꝙ ibi sit p̄sens per spēm que suppleat vicem eius. ¶ Ad 2m dōm ꝙ nō est sile de corpibus ꝛ de speciēb⁹: nā corpa sūt situalia ꝛ pōt inter ea esse aꝛdo sit⁹ ꝛ ꝯtact⁹ ꝭm situꝫ: ideo nō opꝫ ad hoc ꝙ corp⁹ agat in corpus ꝙ sit corpus in carpe: sed sufficit ꝙ si iuxta ipm atingēs ipm ꝭm situ: ſꝫ qꝛ angeli nō sunt situales: sed sūt quedā eētie ꝛ quedā s̄be per se existētes separate a carpe ꝛ aia: iā nā pāt ibi eē ꝯtact⁹ ꝭm situ. ſꝫ eētialis soluꝫ: ꝯtactus eni ꝭm sitū est ꝙ vnū sit iuxta aliud: ſꝫ ꝭm essentiā ꝯtact⁹ est ꝙ vnū sit in alio: naturaliter enim nō imutat itellectū angeli qd̄ nō est in angelo. ꝛ qꝛ nō pōt angelus nec aliq̄ creatura eē in angelo per essentia opꝫ ꝙ sit ibi per spēꝫ. ¶ Ad tertiū dōm ꝙ itellect⁹ cognascit q̇dditatē que est in re per q̇dditatē ut est aia. sed quidditas nā est in aia nisi per spēm: iō hoc nā est cognascere essentiā per eētiā sed eētiam per spēꝫ. ¶ Ad 4m dōm ꝙ angelus superioꝛ purgat perficit ꝛ illuminat angelū inferiorem. sed hoc non est ꝙ in eo causet lumen intellectuale vel spēm itelligibilē vel itellectionē siue actum itelligēdi ut ratio supponebat. Sꝫ idea hic agit angelus superioꝛ in iferiori qꝛ docet ipsuꝫ ꝛ docēda purgat a nesciētia: ꝛ illumiat ad cagnitionē reꝝ. ꝛ pficit ſꝫ sciaꝫ q̄liter aūt possit vnus angelus aliuꝫ docere absq̄ eo qd̄ imprimat ei spēm vel causet in eo lumen: vel agat in ipso itellectionē: vel actū itelligēdi in sequētib⁹ qōnibus ondet. ¶ Ad 5m dōm ꝙ ratia nō arguit ꝙ intellect⁹ itelligat alia a se per eētiā aliquoꝝ. Sꝫ querit sibi istā difficultatē solui quō in itellectu nr̄a possit fieri silitudo s̄be cū talis silitudo nunq̄ fuerit in sensu: hāc aut difficultateꝫ possumus tripliciter soluere: p̄mo ꝭm qdā cōe dem: ꝙ tota res se multiplicat tā ꝭm s̄bam ꝙ ꝭm accidētia. ꝛ sic res se multiplicās ꝭm se totā: p̄us puenit ad sensum. postea ad fantasiā: postea ad itellectū. Silitudo ergo s̄be est in sensu. Sed sensus qꝛ debilis cognitionis est: nō pōt puenire ad intrinseca cagnitionē s̄be quātūcuq̄ in se h̄eat silitudine eius: sed si sit in supficiali cognitiōe accītiū: videt aūt pro hac positiōe facere dcm cōmētatoris in scdo de aia. qui vult ꝙ sit aliqs sensus in nobis qui cognoscit iduidua oium predicametoꝝ. talis tn̄ sensus aliter est in nobis: ꝛ aliter in aliȷs aialib⁹: nā in nobis deseruit ille sensus ad sciaꝫ. Sicut eni sensus exteriores deseruiūt nobis nā solū ad necessitatē: sed ad sciam: sic ꝛ sensus iterioꝛ qui potētioꝛ est ꝛ qui dicit cognoscere iduidua p̄dicametoꝝ deseruit nobis nō solū ad necessitatē vite: ſꝫ ad sciaꝫ. fantasia eni deseruit nobis nō solū ad agēdū: ſꝫ ad itelligēdū: aliȷs tn̄ aialib⁹ uel nō sunt dati oēs sensus ut aialib⁹ iperfectis: uel si pfectis aialib⁹ sūt oēs sensus tributi hoc nō erit ad sciaꝫ sed ad solā necessitatē vite. ergo cū arguebat ꝙ silitudo s̄be nunq̄ fuit in sensu: sequēdo positionē dictaꝫ rō ꝓcedebat ex falsis ꝛ peccabat in maiori. dato tn̄ ꝙ silitudo s̄be nunq̄ fuisset in sensu dabimus modū ꝛ viaꝫ quō possit eē in itellectu. naꝫ ut dicebat modus actionū itētionaliū: sortit mēsura ex mō actionū realiū: sicut ipse itētiones ex ipsis reb⁹ ortā ꝛ mēsurā sumūt: nūc auteꝫ videmus ꝙ lꝫ virtutes actiue sint accidentia: tn̄ per hᷓ⁹ accītia: qꝛ agūt in virtute forme s̄balis agētis inducūr s̄balē formā: nā licet in igne nā sit virtus actiua nisi caloꝛ: ignis tn̄ calefaciēdo ḡnat igneꝫ: ꝛ caloꝛ igneus in virtute forme ignis iducit formam s̄balē ignis: sic ꝛ in ꝓposito dato ꝙ fantasia nō eēt susceptiua nisi itētionū accītaliū: tn̄ qꝛ intētiōes accidētiū agūt in virtute itētionis s̄be: ut cū itellect⁹ noster sit susceptiuus silitudinis s̄be itētiōes accītiū existētes in fantasia agūt in duplici virtute: videlꝫ in virtute luminis itellect⁹ agētis: ꝛ quātū ad hoc pōt mouere itellectū passibilē: lꝫ ipse nō sint actu ꝛ formaliter itelligibiles. agūt ēt in v̄tute forme s̄balis ꝛ quātū ad hoc pñt causare in itellectu silitudinē s̄balē: lꝫ ipse nō sint actu ꝛ formaliter silitudo s̄be: pōt tn̄ ꝛ ad hoc tertia inueniri via: ut totu attribuamus itellectui agēti: ut sic in virtute agētꝭ p̄mi ꝙ est qdā ule agēs iducuntur forme s̄bales: sic qꝛ intellect⁹ agēs est oīa faciēs. ꝛ est qdā vniuersale agēs in ḡne intelligibiliū: intētiōes accītiuꝫ existētes in fantasia poterūt in virtute eius nō solū mouere itellectuꝫ possibilē: ſꝫ ēt causare in eo silitudineꝫ forme s̄balis: qꝛ nō est incōueniēs ꝙ aliq̄d agat ultra suam spēm in virtute alterius. ad formā ergo argumēti ꝙ silitudo s̄be nō fuit in sensu. dici debet ꝙ si nō fuit ibi formaliter fuit ibi virtualiter qd̄ q̄liter sit est per habita manifestuꝫ. ¶ Ad rōnem aūt in cōtrarium que sophistica est videlꝫ ꝙ qꝛ angelus nō intelligit essentiā suā per seipsam: qꝛ nō itelligit spēm existētē in ~~virtute~~ alterius angeli que est ratio intelligēdi s̄bam suā p seipsam: dici debet ꝙ nō est sile. qꝛ eētia angeli est p̄sens itellectui ei⁹: ſꝫ spēs existēs in mēte alterius angeli per quā itelligit iste angelus: nō est p̄sens itellectui eiuſ: iō nō pōt intelligi ab illo angelo p seipaꝫ: ſꝫ apꝫ ꝙ sit aliq̄d aliud qd̄ suppleat vicē eius. Sed si sic dicimus ꝙ credimus bene dicerū itellect⁹ noster nō q̇esceret. nā si vnus angelus itelligit eētiā alterius per spēm. certū est ꝙ per illā spēm alius angelus nō itelligeret: qꝛ spēs existēs in vno angelo: nā est presens alteri angelo. Sed videt ꝙ angelus per essentiā suā possit itelligere spēm in alio angelo per quā intelligit eētiā eiuſ. Si eni spēs in vno angelo repꝛesentat essentiā alterius: videt qd̄ illa essentia repꝛesentet spēm. ergo angelus per essentiam pōt itelligē alia a se. ¶ Ad qd̄ dici debet ꝙ id qd̄ est materiale: nō est repꝛesentatiuū ei⁹ ꝙ est formale sed ecōuerso: quelibet eni spēs repꝛesentatiua eētie est multo formalioꝛ q̄ ipsa eētia. Spēs eni existēs in angelo iferiori repꝛesentās eētiā angeli superioris est multo formalioꝛ q̄ ipsa eētia superioris angeli. qd̄ pꝫ: quia spēs sic repꝛesentās est pfectio potētie itellectiue ꝛ ēt est pfectio ipsius eētie in qua fundat h⁹ potētia: qꝛ qd̄ pficit potētiā pficit eētiā in qua fundat potētia: nulla autem essentia angeli quantumcūq̄ superioris est tante formalitatis qd̄ possit esse perfectio essentie angeli inferioriꝭ. uel ut arguamus clarius dicamus specie illā intelligibilē esse rate simplicitatis ꝛ formalitatis ꝙ est sil' cū eētia. nulla aūt eētia angeli q̄tūcūq̄ superioris pōt esse cū eētia angeli quantūcūq̄ iferioris. Si ergo species in vno angelo est repꝛesentatiua essentie alterius angeli: essentia tamē repꝛesentatiua speciei esse non potest: qꝛ non vꝫ si ꝙ est formale repꝛesentat māle qd̄ cōꝰ māle possit repꝛesentare: formale. est eni essentia fundamētū alioꝝ. ꝛ materialioꝛ aliȷs. Cetera autem sunt perfectiones essentie.

Quarto querit quid sit illud per qd̄ itellectus angelicus itelligit

alia a se. utrū sit spēs uel habitus cōnalis. Ostendimus eni in q̄ōnibus precedētibus ꝙ angelus nō pōt intelligere alia a se per essentiā suā: nec per essentiā aliorū ſ opꝫ ut dicebat ꝙ sit aliqd ~~in hoc erit~~ ipsi intellectui āgelico per qd itelligit alia a se. querit ergo de illo qd sit utrū spēs uel habit⁹. ⁊ videt ꝙ sit habitus. ¶ Nam si requirit ibi spēs itelligibiliū uel hoc erit rōne ipsius itellect⁹. i. rōne potētie itellectiue: uel rōne obiecti itelligibilis. nō rōne potētie itellectiue qꝛ hi⁹ potētia in āgelis est abstracta. nec rōne obiecti qꝛ itelligibile est vniuersale quid abstractū. nullo ergo modo requirit ibi spēs itelligibilis. sed si opꝫ aliquid eē in itellectu angelico per qd itelligat alia a se illud uel erit spēs intelligibilis uel habitus ꝯnālis. nō spēs ergo hit⁹. ¶ Pꝫ. intellectus noster nō pōt intelligere sine specie: ut ꝓbabit. ergo multomagis itellect⁹ angelicus. ꝓbatio assumpte. Naꝫ si in intellectu nostro esset spēs nō idigeret fantasmate: ſ posset se per illā spēm mouere ad intelligēdū. Sꝫ ut patet indiget fantasmate. ergo nō itelligit per spēm multomagis nec intellect⁹ angelicus intelliget per spēm cū sit simplicior q̄ itellect⁹ noster. ¶ Pꝫ. nō expimur in itellectu nrō eē spēs sicut experimur in nobis eē fātasmata sicut qlibet in seipso pōt intueri. Sed nō debemus in nobis ponere qd in nobisipsis nō expimur. ergo ⁊c. ¶ Pꝫ. nobiliori intellectui dꝫ attribui nobilior modus intelligēdi: ⁊ nobiliori potētie nobilior modus agēdi. Sed nobilior modus agendi est per hitum q̄ per spēm. qd pꝫ qꝛ magis videt depēdere spēs ab habitu q̄ habit⁹ a specie euꝫ ubicūq; sit spēs ibi possit eē hitus nō ecōuerso. Nā in uolūtate ponim⁹ hitum nō tn̄ ponim⁹ ibi spēm. sed in itellectu cū hoc qd ponimus ibi spēm etiā ponim⁹ ibi habitū. igit itellectui angelico debemus attribuere itelligere per hitū nō per spēm. ¶ Pꝫ. act⁹ perfect⁹ egredit ab hitu. ſ itelligere angeli est magis ꝑfectū q̄ qdcūq; itelligere nostrū ergo intelligere illud est ab habitu. frustra igitur ponit ibi spēs cū sit ibi habit⁹ a quo pōt elici actus. ¶ Pꝫ. in aīa sūt tria. passiones potētie ⁊ habitus. ut dī in scdo ethic. sed in angelo nō sūt ibi nisi duo. potētie. s. ⁊ hitus. itelliget ergo angelus per potētiā ⁊ per habitū informātē potētiā: nō ergo per spēm. ¶ Pꝫ. scialis habit⁹ dicit duo. nā rōne qua habit⁹ est hilitatiu⁹ ⁊ iclinatiu⁹. rōne qua scialis est representatiuus. sed hec duo vident sufficere ad actū intelligēdi. videlicet aliqd qd hilitet ⁊ iclinet potētiā ad actū intelligēdi ⁊ aliqd qd representet obiectū. Sed hoc ut videt pōt facere solus hitus scialis. frustra ergo ponit ibi species. ¶ Pꝫ. nā cū forma nālis sufficit ad agēdū opationē nālem. ergo intellectus cū hitu qui est forma ei⁹ itellectualis sufficiet ad agēdū opationē itelligibilē: nō ergo requirit ibi spēs. ¶ Pꝫ. sufficit vna forma caloris in igne ad agēdū oēm actionē ignis. ergo mltomagis sufficiet vna forma in itellectu ad agēdum omnē operationē itelligibilē. sed hoc nō posset esse nisi hitus. nā vnus hitus virtute pōt continere oīa intelligibilia. nō aūt sic vna spēs pōt oīa representare. Si ergo vnitas ⁊ simplicitas reperit in corporibus ut ꝙ possit aliqd corpus per vnā formā omnem suā actionē agere. multomagis hoc reperiet in spiritib⁹. ¶ Pꝫ. si āgelus itelligeret alia a se per se. per se crearet ea ergo si intelligit alia a se per spēm creabit illa. sed hoc est icōueniēs. ergo incouenies est ponere ibi spēm. igit nō intelligit angelus per speciem. sed per habitū. ¶ In ꝯtrariū est qd dī in decima ꝓpōne de causis ꝙ oīs intelligētia est plena formis. oportet igit in intelligētia esse plures formas. i. plures spēs. ¶ Pꝫ. habitus inclinat per modū nāe ut dicit in scdo ethicoꝝ. Si ergo angelus per vnū habitū intelligeret oīa inclinaret in illa per modū nāe. ergo simul intelligeret oīa ea qd est incōueniēs. nō eni angelus intelligit omnia sua intelligibilia simul.

Rńdeo dōꝫ ꝙ circa hāc māꝫ sūt uarie opiones. qdā enī ⁊ magni ponūt ꝙ itelligētia nō sūt spēs. ſ est in ea qdā hit⁹ ꝯnālis p quē itelligit oīa sua itelligibilia. cōiter tn̄ ponit ꝙ itelligētia sint spēs ⁊ silitudines expressiue rerū sine quibus intelligētia alia a se intelligere nō posset. hāc pōneꝫ cōem melius intelligim⁹ ⁊ hāc tenem⁹ ⁊ ipsaꝫ credim⁹ esse ueraꝫ. Sic ergo ꝓcedemus in hac questione. qꝛ primo adducem⁹ rōnes quas faciūt ponētes habitū ad ꝓbandum ꝙ nō sit dare spēs. Scdo ostēdemus ꝙ hi⁹ positio per quā negant spēs in mēte angeli nō cōcordat nec dictis phoꝝ nec sanctoꝝ. Tertio declarabimus ꝙ licet in intellectu nostro habeat aliquā apparētiaꝫ ꝙ nō opteat ibi ponē spēs. in itellectu aūt āgelico nec apparētiā nec existentiā habet. Quarto adducemus rōnes ad ꝓpositū ostendētes ꝙ per talē hitum sine spēbus nō posset intelligētia sua intelligibilia intelligere. Quinto ⁊ ultimo soluemus rōnes factas in cōtrarium per quas ponētes habitum negant species. ¶ Propter primū sciendū ꝙ negātes spēs hoc modo ꝓcedūt. nā primo ostēdūt ꝙ ex parte intellectus nō opꝫ ponere spēs. Scdo adducūt rōnes que vidētur simpliciter cōcludere ꝙ nō opꝫ ibi ponere spēs. premittūt eni talē distictionē. si in itellectu requiritur species uel hoc est ex parte ipsius intelligibilis uel ex parte ipsius intellectus. ꝙ autē ꝓpter ipsum intellectum nō oporteat ibi ponere spēs ꝓbant triplici ratione. quaruꝫ prima sumit ex parte intellectus fm se. Scda ex parte intellectus diuini. Tertia ex parte itellectus angelici. ¶ Prima ratio sic patet. nō enim possumus dicere ꝙ requirat spēs in intellectu ꝓpter ipsum intellectuꝫ. Nā intellectus ipse est quid abstractū ⁊ qd separatū. ergo est de se qd intelligibile. ꝙ si habet calūniā in intellectu nostro qui est potētia pura in genere itelligibiliū nō hꝫ calūniā in itellectu angelico qui est qd actu in genere itelligibiliū. ergo ipse angelus ⁊ su⁹ itellect⁹ ⁊ qcqd est in eo est qd actu intelligibile. sed si intellectus angeli est actu qd itelligibile nec reqrit aliqd aliud ut actu itelligat multomagis non reqret aliqd aliud: ut actu intelligatur. Sicut eni nullo alio informāte est qd intelligibile ita q̄tum est de se nullo alio informāte erit qd intelligens. videt aūt hec rō habere calūniā qꝛ nō qcqd est actu sensibile nec quicqd actu sentit actu sētit. ergo nō qcquid de se est actu intelligibile absq; iformatiōe alia oportet ꝙ actu intelligat absq; omni informatione. sed hec iprobatio nō est bona. uerū est enim ꝙ sicut intellect⁹ angelicus q̄tum est de se nō indiget aliquo alio ut sit qd intelligibile: ita q̄tū est de se nō indiget aliqua specie informante ut intelligat. sed tota cā accipienda est ex parte obiecti intelligibilis: ut qꝛ obiectum intelligibile nō pōt per se esse ꝑsens intellectui angelico: ideo oportet ꝙ sit ibi per suam spēm. ⁊ qd dī de sensu nō est simile. qꝛ nō est eadem ratio quare aliquid sentiat ⁊ quare aliquid sentiat. Sentiunt eni res que habent esse reale ⁊ que habent formaꝫ in materia. sed sentit sensus qui suscipit spēs intentionales ⁊ qui suscipit formam sine materia. sed vna ratio est quare aliquid intelligat ⁊ quare intelligat. nam ideo aliquid est actu intelligibile qꝛ est actu a mā separatū

⁊ ideo actu intelligit qꝛ est actu a materia separatum.
quicquid enim est actu a materia separatū dum tñ ha
beat per se esse opꝫ ꝙ illud sit quid intelligēs: immo
plus est esse quid intelligibile ꝙ qd intelligēs cū intel
ligibile dicat cāre itellectionē sua in itelligere ⁊ ideo
fuit ꝙ plato supra intelligētias cōstituit intelligibilia
idest ideas. intelligere eni nō cōpetit intellectui ange
lico tanꝙ rei per se existēti. sed tanꝙ rei que est orga-
nuꝫ ad itelligēdū. per se eniꝫ ipse angelus nō itelligit.
sed intelligit per intellectū qui est qdā potētia ⁊ que-
dam virtus ⁊ qdā organū eius ad intelligendum. lo
quēdo tñ de intelligere ꝯm illū modū ꝯm quē potest
cōpetere intellectui cū plus sit eē quid intelligibile ꝙ
qd intelligēs. dicemus ⁊ cōcedemus. ꝙ cū intellectꝰ
angelicus nō indigeat aliqua alia specie informante
ad hoc ꝙ sit qd itelligibile multomagis nō idigebit
ꝯtum est de se aliqua alia specie informāte ad hoc ꝙ
sit qd intelligēs. Si ergo ꝯsideret ipse intellectꝰ ꝯm
se qꝛ est qd abstractū ⁊ separatū a materia. patet ꝙ ꝓ
pter ipsuꝫ intellectū nō opꝫ ponere spēm. ¶ Scōaꝫ
rōneꝫ ad hoc idē adducūt ex parte intellectus diuini
qꝛ si hoc esset de rōne intellectꝰ ꝙ per suā iformatio
nē intelligeret. ergo oīa itellectꝰ itelligeret per infor
mationē. ipse igit intellectus diuinus per informati-
onē intelligeret qd falsum est. ¶ Tertiā aūt rōnē ad
ducūt ex parte intellectus angelici. qꝛ si hoc esset de
rōne intellectꝰ ꝙ intelligeret per informationē tunc
quicquid intelligeret intellectus angelicus intellige-
ret per informationē. ergo cū angelus intelligeret se-
ipsuꝫ itelligeret se per iformationē cōmunē speciei qd
falsuꝫ est. ⁊ cōmunit negat. has aūt rōnes gratia con-
clusionis cōcedimꝰ. ꝯcordamꝰ enim cū istis ꝙ ꝓpter
ipsum itellectū nō est ponēda spēs. ¶ Adducunt tñ
hꝫ nouē rōnes alias que vident simpliciter ꝯcludere
ꝙ nullo mō oporteat ponere ibi spēs. has aūt. 9. rō-
nes sic distinguemꝰ. qꝛ tres illarum videntur sumi ex
parte obiecti. tres ex parte spēruꝫ. ⁊ tres ex pte actꝰ
obiectū aūt intellectꝰ vꝫ habere triplicē ꝯditionem.
Prima est qꝛ ex obiecto ⁊ intellectu debet fieri vnū.
Scōa est qꝛ ipm obiectū intellectus intelligit eē qd
vniuersale. Tertia est qꝛ ipm cognoscibile ⁊ ipm obꝫ
intellectus est quodāmō presens ipsi itellectui ⁊ hec
tertia ꝯditio multū appropinquat prime: tñ qꝛ ex ista
ꝯditione assumūt ipsi nonā rōnem ideo annumerabi
mus hāc ꝯditionē cū alijs. dicamus ergo ꝙ spēs intel
ligibilis nō est necīa ꝓper ipm intellectuꝫ: ut ꝓbaue-
rūt tres rōnes prius facte. nec etiā ut videt est necessa
ria spēs ꝓpter ipm intelligibile vel ꝓpter ipm obie-
ctum qꝛ vel hoc esset rōne vnitatis ut ꝙ ideo eēt ne-
cessaria spēs qꝛ obiectū intelligibile nō pōt per se vni
ri intellectui iō est necessaria spēs ut vniat ei per ipsā.
vel hoc eēt rōne vniuersitatis vel rōne presentie ut ꝙ
ideo esset necessaria spēs ut faceret obiectū intelligi-
bile eē presens intellectui. nullo aūt horū modorum
est necessariū ponere spēm. ex parte ergo obiecti hee
tres rōnes fient ꝙ nō oporteat ponere spēꝫ. ¶ Pri
ma talis si dicas. ꝙ ideo reqrit spēs ut per spēm obie
ctuꝫ intelligibile vniat intellectui qd non pōt ei vniri
per seipsum ut videt hoc eē falsuꝫ. nā ex obiecto intel
ligibili ⁊ intellectu fit vnum sicut ex cognoscēte ⁊ co
gnito. nō sicut ex mā ⁊ forma sed ex specie intelligibi
li ⁊ intellectu fit vnum sicut ex materia ⁊ forma. Ista
ergo vnitas quā facit spēs intelligibilis cū intellectu
multū est aliena ⁊ diuersa ab vnitate quā debet facē
obiectū intelligibile cū itellectu. vna ergo nō supple-
bit ⁊ nō restaurabit ꝑ aliā. loco ergo vnitatis quā oꝫ
facere obiectum intelligibile ad potentiā intellectiuā
nō poterit ibi esse vnitas spēi ad hꝰ potentiā nec po
terit hꝰ vnitas supplē ⁊ restaurare vicē illꝰ vnitatis
cū sit ab ea valde varia ⁊ diuersa. ¶ Scōa rō sumpta
ex parte vniuersalitatis obiecti talis est: qꝛ ut dicunt
obiectū intelligibile nō est cognitū ab intellectu nisi
sub rōne vlis. sed species impressa intellectui ut aiūt
nō pōt eē representatiua alicuꝰ nisi sub rōne singula
ris. nā hꝰ spēs impressa intellectui angelico vel ipri-
mit ei ab ipso obiecto intelligibili vel a deo. Si dicat
ꝙ a deo oportet ꝙ deꝰ eo mō iprimat ei spēm quem-
admodū iprimeret ei ipm obiectū intelligibile. vl' ali
ter nō representaret hꝰ obiectū. sed ꝯstat ꝙ obiectū
intelligibile nō pōt agere in intellectu nisi ꝯm ꝙ hꝫ
esse particulare. nam vle ꝯm se nō existit in rerū nā sꝫ
sua existēcia est ut hꝫ eē in supposito ⁊ sub esse sigto.
sed sicut aliqd existit in rerū nā sic agit ⁊ sic pōt ipri-
mere suā spem ⁊ suā silitudinem. cū ergo ipm obiectū
itelligibile nō existat in rerū nā nisi sub eē singlari ⁊ si
gto nō poterit iprimere spēꝫ que sit representatiua rei
sub esse vli. sed solū sub eē sigto ⁊ singulari. ⁊ qꝛ hoc
est ꝯtra rōneꝫ obiecti intelligibilis ꝯns est ut videtur
ꝙ eo ipso ꝙ obiectū intelligibile est qd vle in intelle-
ctu nō opꝫ ponere hꝰ spēm que ut patuit nō pōt esse
representatiua rei nisi sub esse sigto. ¶ Tertia ratio
sumitur ex parte presentie ipsius obiecti. nō eni pos
sumus dicere ꝙ iō requirat spēs in itellectu ut faciat
rem eē presentē ipsi intellectui. nā sicut se habet in vi
su sic suo mō se hꝫ in intellectu. videmꝰ aūt in visu ꝙ
presentia rei cā est ꝙ spēs hꝫ eē in oculo nō aūt spēs
in oculo cā est presentie rei. Si ergo per agēs supna-
turale spēs illa imprimeret ⁊ cōseruaret in oculo pre
sentia eiꝰ in oculo nō faceret reꝫ esse presentē ꝙ pos-
set videri ab oculo. requireret ergo ibi aliqd aliud ꝙ
hoc faceret. Silr ergo ⁊ spēs impressa intellectui an-
gelico ab aliquo alio ꝙ a re ut puta o deo ⁊ cōseruata
in esse ab eo nō poterit causare vel supplere ꝑsentiaꝫ
rei. ⁊ qꝛ ut dicūt ꝓpter nihil aliud ponit spēs vanum
⁊ superfluū est ponere ipsam. ¶ Adductis rōnibus
ex parte obiecti volumus adducere rōnes ex parte
spēi. hee etiā sunt tres. Nā spēs tripliciter cōsiderari
potest. primo ut cōparat ad obiectū qd representat.
Scōo ut cōparat ad potētiā quā perficit. Tertio ut
ꝯsiderat ꝯm se. ¶ Scōm hoc ergo adducūt ad tria
incōuenietia si ponant spēs. sumūt ergo ex ipsis speci
ebus tres rōnes. ¶ Prima aūt ratio sumpta ex spe-
cie ut cōparat ~~ab~~ obiecto ducit ad infinitū. dicūt eni
ꝙ natura nihil facit frustra nec deficit in necessarijs.
iuxta illud qd dicit phs in scōo ce. ⁊ mun. ꝙ extra ra-
tionē est ꝙ natura posuisset stellas taliter ꝙ possent
moueri in suo orbe motu ꝓcessiuo ⁊ nō dederit eīs in
strumēta per que moueri possent. sic a silī extra rōneꝫ
esset ꝙ intellectus angelicus intelligeret per spēs ⁊
nō haberet apud se omnes spēs per quas est aptꝰ na
tus intelligere sua intelligibilia. sed hꝰ intelligibilia
etiā differētia specie sunt ut dicūt infinita haberet er
go angelus apud se infinitas spēs. nā cū spēs ille sunt
deriuate ab ideis diuinis cū idee ille sint infinite. erit
angelus aptus natus cognoscere infinita intelligibi-
lia ⁊ habebit infinitas spēs. qd ⁊ si de hoc dubitat ꝙ
non oporteat in angelo ponere infinitas spēs ꝓpter
hꝰ itelligibilia de ipsis numeris ⁊ de ipsis figuris du
bitari nō potest. Naꝫ numeri vadūt in infinitū ꝯm di
uersitateꝫ etiāꝫ spērum. qꝛ alia spēs numerorū est bi-
narius. alia trinarius. ⁊ sic deinceps. sic etiā ⁊ spēs fi-
gurarū in infinitū vadunt. qꝛ alia spēs est triangulus.

alia quadrāgulus ⁊ sic deinceps. ꝯstat aūt ꝙ angelus est apt⁹ nat⁹ cognoscere oīa talia. habebit ergo apō se infinitas spēs qđ nullus diceret. ¶ Scđa rō sumit ex parte spēi ut cōparat ad actū. ⁊ hec rō ducit ad incōueniēs ꝙ nunꝗ intellect⁹ actu intelligeret si intelligeret per hu⁹ spēs. Nā spēs iste si ponerent sempe īformarēt itellectū angelicū. cū ergo āgelus aliqn nō itelligat lapidē. ⁊ postea itelligat ipm rōnabilr oubi eat qđ reducee ipm de poētia in actu: ꝯstat ꝙ nō spēies. qꝛ cū illa semp īformet semp in actū reduceret. nec existētia rei. qꝛ nō opꝫ lapidez existere ad hoc ꝙ angelus lapidē intelligat. nō eēt ergo dare cām quō angelus actu intelligeret ⁊ quō reduceret in actu intelligēdi. ¶ Tertia rō sumit ex pte spēi ꝯm se. ⁊ hec rō ducit ad incōueniēs ꝙ si angelus haberet apud se spēz per quā cognosceret. forte illa spēs eēt rō cognoscēdi seipsam. sed nō posset eē rō cognoscēdi aliquid aliō. ꝫ hoc ꝯ angelus posset itelligere illā spēz per se ipsaz. ꝫ nihil aliud per illā spēz cognoscere posset. nā ut dicūt rō intelligēdi pōt sumi active ⁊ passive ul ꝙ idē est rō intelligēdi pōt sumi uel ex pte itellectus ⁊ tūc est per qđ angelus itelligit. uel pōt sumi rō ex pte itelligibilis ⁊ tūc rō intelligēdi est id per qđ itelligibile itelligit. Active enim ut dicūt vna creatura est rō intelligēdi alia. ipsa eni potētia intellectiua in āgelo uel ipse itellect⁹ angelic⁹ est rō quare angelus itelligat se ⁊ alia. ex pte eni itellect⁹ angeli ꝗtū ad ipsuz intelligere nō reqrit ibi aliqđ aliud informās. sed tota cā sumēda est ex parte itelligibilis. sed ꝯstat ꝙ itellect⁹ intelligit. intelligibile itelligit. ergo ꝑpter ipsuz itelligere qđ significat per modū actiōis nō reqritur ibi aliqđ aliud informās. sed ꝯ reqrit hoc est ex pte ipi⁹ itelligibilis ut itelligat. Loquēdo ꝯ de ipa rōne itelligēdi passive. i. de eo ꝙ est rō ꝗre aliqđ itelligat sola eēntia diuina est rō itelligēdi se ⁊ alia. qꝛ sola ipa est oīum alioꝝ creatrix. Fuerūt aūt aliq phi ponētes itelligētias creatrices aliqꝛuz rerū. illi saluare poterāt ꝙ hu⁹ intelligētie intelligere possēt per sbām suā se ⁊ illa quoꝝ erāt creatrices. sed cū nulla sba creata possit eē creatrix alicui⁹ alteri⁹. nulla sba pōt eē rō intelligēdi se ⁊ aliud ⁊ ꝯm ueritatē hꝫ de ipsa sba. ut dicūt ueritatē hꝫ de quocūqꝫ alio addito sbe. Sicut ꝯ sba angeli nō pōt esse rō itelligēdi aliqđ aliud ab angelo ita nec spēs que ponit in sba angeli uel in itellectu angelico poterit eē rō intelligēdi aliqđ aliud. frustra ꝯ ponit talis spēs. ¶ Positis rōnib⁹ ex pte obi ⁊ ex pte spēi uolum⁹ adducē rōnes q̄s faciūt ꝯ spēs sūptas ex pte act⁹ itelligēdi. hec ēt sūt tres ꝫ ꝙ act⁹ itelligēdi tres ꝯditiōes hic vꝫ. Nā hu⁹ act⁹ est qđ duo lūtariū. est qđ in gn̄e intelligibiliū. ⁊ est qđ relatū ad aliud. sed ꝯm negātes spēs si ponerent spēs a q̄b⁹ ꝓgrederet actus itelligēdi. hu⁹ act⁹ eēt simplr qđ naturale. nō eēt passio ab obiecto ꝫ ꝙ obꝫ est aliquid in genere itelligibiliū. sed solū ꝫ ꝙ est aliqđ in genere entium. Et tertio hu⁹ act⁹ nō eēt mot⁹ ad animā nec mot⁹ ab aīa: nec eēt qđ relatū nec qđ tēdēs in aliō ꝫ solū qđ absolutū. ¶ Primū incōueniēs sic patet. nā si reqreret spēs ipressa intellectui ut silitudo essentie cognoscēde a qua formalr inherēte intellectui ex ipa ⁊ intellectus eliceret actus itelligēdi. ꝯn̄a esset ut dicūt ꝙ intellect⁹ de necessitate semp intelligeret per illam spēm. nā intelligere nō est actio trāsiēs in exteriorē māꝫ ꝫ est actio manēs in agēte ⁊ est ꝑfectio agētis. nō ergo cōpabit itelligere ad spēm intelligibilē: sicut illuminare aerē cōpat ad lucē solis uel alterius corpis lumiosi. ꝫ sicut lucē ꝗtū est in corpe luminoso cōparat ad lucē que ipsum formaliter ꝑficit. sic intelligere qđ est in intellectu cōpabit ad spēm intelligibilem que intellectuz actualiter informat. ꝗre sicut corpus luminosuz hn̄s in se formā lucis nālr ⁊ de necessitate lucet ⁊ nō pōt nō lucere: ita intellectus hn̄s apud se spēm intelligibilē nāliter itelligeret ⁊ nō posset intelligere. ex hoc aūt sequeret ulteri⁹ icōueniens videlꝫ ꝙ intellect⁹ angelicus intelligeret oīa simul qđ nullus ponit. ¶ Scđꝫ icōueniēs sic pꝫ. nā cū spēs intelligibilis sit aliqđ iformās intellectū. intellect⁹ nō pateret ab intelligibili nisi inꝗtum recipet impressionē informātē ipsuz sicut aceřa informat sbm. Sed hūc modū passiōis repim⁹ in reb⁹ nālib⁹ ⁊ in aliis entibus. ergo talis passio nō eēt ab obiecto intelligibili ut est aliqđ in genere itelligibiliū. ꝫ ut est aliqđ in genere entiū. ipse ergo actus intelligēdi ut est aliqđ impressuz ab obō eēt solū aliqđ in gn̄e entiū. ¶ Tertium incōueniēs sic patet. nā si actus intelligēdi eēt tale aliqđ ut ponit nō eēt mot⁹ ab aīa nec mot⁹ ad animā. ꝫ eēt solū aliqđ in aīa. sicut lucē nō dicit aliquid a corpe luminoso nec aliqđ ad corp⁹ luminosum. sed solū dicit aliqđ in corpe luminoso. ꝯm hoc ergo itelligē nō eēt aliqđ tēdēs in obꝫ nec aliqđ tēdēs in aliō ꝫ eēt solū qđ absolutū ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eēt alicui⁹ repsentatiuū. ¶ Postꝗ fideliter recitauim⁹ pōnez negātiū spēs ⁊ exqsite adduxim⁹ oēs rōnes ipsorū. uolumus ostēdere ꝙ hec positio nō ꝯcordat nec dictis phoꝝ nec sanctoꝝ. Qꝛ aūt nō ꝯcordet dictis phoꝝ patet. Nā in decima ꝑpōne de causis scribit ꝙ oīs intelligētia est plena formis. ⁊ proclus in. 176. ꝑpositione dicit ꝙ oīs intellect⁹ plenitudo est spērum. hoc etiaꝫ nō ꝯcordat cū dictis phi. Nam in tertio de aīa vult phs ꝙ aīa sit loc⁹ spēruz. ꝫ nō tota. ꝫ intelligētia tm̄. qđ duplr pōt exponi. qꝛ aīa ꝫ oēs suas potētias nō sic locus specieꝝ. sed ꝯm intellectū tm̄. Nā ipse intellect⁹ fundat ut in sbo in essentia aīe potētie aūt sensitiue ut in sbo fundant in organo. ipm ergo organū in quo fundat virt⁹ sensitiua pōt eē susceptiu⁹ spēꝝ sensibiliū. ergo a sili ipsa eēntia aīe in qua fūdat potētia intellectiua erit loc⁹ spēruz intelligibiliū. ergo aīe ꝫ qualibet potētiā nō dr̄ loc⁹ spēꝝ. qꝛ nō substernit tā ꝙ imediatū sbm potētie cuiuslibet. ꝫ est loc⁹ spēruz intelligibiliū. qꝛ ipsi intellectui aīa substernit tanꝗ imediatū sbm. Alio mō pōt exponi auctoritas ꝑfata ut dicat aīa loc⁹ spēruz nō tota sed ꝯm itellectū tm̄. qꝛ locus spēꝝ nihil est locati. sensus aūt uel organum sensibiliū nō sic denudatū est a nā eoꝝ que recipit. sic denudat⁹ est intellectus. aīa eni nostra ꝯuersaꝫ hꝫ faciē ad ista sensibilia ut nō nisi ab illis spēbus ꝑficiat que in sensibilib⁹ ⁊ ex sēsibilib⁹ hn̄t ortū. ⁊ qꝛ ut dicebat a nā horū sensibiliū magis est denudat⁹ ⁊ elongatus intellect⁹ ꝗ sensus ⁊ ꝗ organū sensitiuū. iō ꝗtum ad hoc ꝙ loc⁹ nihil est locati aīa dr̄ magis locus specierū ꝯm intellectum ꝗ ꝯm sensum. Addit tamen ibi phs ꝙ aīa est locus spērum ⁊ intellectus est nō actu sed potētia spēs. i. habet species nō actu sed potētia. ꝯm ergo intētionē phi opꝫ sbam intelligētē modo receptiuo ⁊ ab alio eē locū spēruz in hoc eñ posset esse differētia ꝙ aliqs intellect⁹ qui nō esset actus purus ⁊ intelligeret modo receptiuo haberet illas species actu ⁊ innatas ut itellectus angelicus. aliquis ṽo haberet eas potentia a reb⁹ acceptas. ut intellectus noster. negantes aūt spēs negāt eas ab omni intellectu. qđ plene est cōtra phm ponētē aīaꝫ locū spēꝝ potissime ꝗtuꝫ ad intellectū. imo extra rōnez esset ꝙ in itellectu nostro eēnt spēs intelligibiles ⁊ nō in itellectu

angelico.quare ut in ꝓsequendo patebit aliquā appa
rentiā forte hȝ ꝙ in intellectu angelico nec apparēti
am nec existētiā habet. Nā si in itellectu nostro spēs
intelligibiles nō sūt frustra:sed intellectꝰ habens eas
mouetꝰ per eas ad intelligēdū multomagis nō erunt
frustra in intellectu angelico ubi sūt maioris efficacie.
sed mouebit intellectꝰ angeli per eas ad intelligēdū.
Nec pōt dici ꝙ cū phus ait aiam ēm intellectū esse
locū spēruȝ ꝙ ibi accipiat spēs ꝓ ipsis intellectōibꝰ
uel pro actibꝰ intelligendi. Nam ꝑpter hoc phs po-
nit spēs rerū in aīa. qꝛ ipse res in aīa ēm seipsas eē nō
possūt. vñ ait ipē in eodē tertio ꝙ opȝ autē ipsas res
eē in aīa aut earum spēs.nō aūt sunt ibi ipse res ergo
sunt ibi spēs. vñ de ꝯcludit ipse ꝙ lapis nō est in aīa ſȝ
spēs lapidis.cōstat autē ꝙ si ipsa res eēt in aīa nō eēt
ipsa intellectio nec suppleret vicem intellectiōis.hoc
eni posito nō itelligerēt res per spēȝ aliā ab ipsa. ſȝ
ipsa res per seipsaȝ caret intellectionem uel actū in-
telligēdi in ipso intellectu. Spēs ḡ existēies in itelle
ctu qꝛ est locꝰ aīa ⁊ q̄ supplerēt in aīa vices reꝝ. nō ḡ
spēs q̄s pōit phs in itellectu sūt ipse itellectiōes nec
ipe actꝰ itelligēdi.ſȝ sūt cāe ipoꝝ. sic eni si res eēnt
presentes per seipsas in aīa carent in intellectu actuȝ
intelligēdi per seipsaȝ. sed hoc idē faciunt spēs que ut
patet ex itētiōe phi supplerēt in aīa vices rerū.nō er
go spēs quas ponit phs in intellectu sūt ipse intelle-
ctiōes uel ipse actus intelligēdi.nec etiam dici pōt ꝙ
eō ait phs ꝙ lapis nō est in aīa ſȝ spēs lapidis ꝙ hoc
nō intelligat de intellectu sed de sensu. ut dicat spēs
lapidis magis esse in aīa qꝛ est in sensu q̄ qꝛ est in itel
lectu cū expresse supra dixerit aīam esse locū spērum
magis ēm intellectū q̄ ēm sensū. Expressa est ergo in
tentio phi ꝙ spēs intelligibiles sunt in intellectu. Est
ēt circa hoc expressa intētio cōmētatoris. Nā in 11o
metaphisice sup illo caplo.mouet sicut desideratum
vult ꝙ balneū duplicē habeat formam in aīa ⁊ extra
aiaȝ. ⁊ formā quā hȝ in aīa est mouens desideriū. for-
mā quā hȝ extra aiaȝ est finis desiderij. Balneū ḡ per
aliā formā itelligit ⁊ mouet desideriū ⁊ ꝑ aliā deside
rat ⁊ est finis desiderij. ſȝ ēm eūdē cōmētatorē ibidē
si forma balnei eēt abstractū ⁊ balneū eēt in aīa ꝑ se-
ipm balneū ⁊ ꝑ eādē formā mouet ut agēs ⁊ ut finis
tota cā q̄re balneū hȝ formā in aīa alia a forma quaȝ
habet in seipso per quā formā mouet desideriū aīe ⁊
itelligit ab aīa est. qꝛ balneū per seipȝ nō pōt eē in ani
ma. Spēs ergo rerū ēm cōmētatorē sūt in aīa qꝛ res
per seipsas nō possunt ibi esse. sic spēs rerū erūt in an
gelo. qꝛ ipse per seipsas in angelo esse nō possunt. nec
dici pōt ꝙ cōmētator ibi loquit de sensu nō de intel-
lectu nō ꝙ dicat balneū habere spēȝ in aīa qꝛ habeat
hꝰ spēs in sensu nō in intellectu. nā qd dixerat de aīa
nostra in illo eodē caº adaptat ad aīas celoruȝ in qui
bus de virtutibꝰ aīe dicit nō esse nisi intellectiuā ⁊ de
sideratiuā. cū ergo loquit ibi de spē balnei existente
in aīa nostra nō loquit de sensu uel de specie sensibili
ēm ꝙ aīa nostra differt ab aīabus celorū. sed potissi-
me loquit de spē intelligibili ⁊ de intellectu in quibꝰ
aīa nostra cōuenit cum aīabus illis. hec ergo positio
nō concordat dictis phoꝝ. ꝙ aūt nō ꝯcordet dictis
sanctoruȝ plane patet. nam augꝰ in suo libro de trini.
hoc modo uenat imaginē trinitatis in creatura ratio
nali. qꝛ in parte intellectiua ponit memoriā. ⁊ a spēbꝰ
que sunt in memoria ēm eum iformatur intellectiua
per uolūtatē cōiūgētēȝ ita ꝙ est ibi parens rōne spēi
existētis in memoria. ⁊ ꝓles rōne informatiōis facte
in intelligētia ⁊ nexus rōne uolūtatis coniungētis. ⁊
iste idem modus imaginis trinitatis qui ponit in aīa
ēm istos sanctos ponit expressius in angelo ꝙ nō eēt
nisi tam aīa q̄ angelus haberet in se mentem que eēt
thesaurus spērum intelligibiliū a quibus ꝓut vult se
cōuertere nūc sup istā nūc sup illā informat acies co-
gitantis. ¶ Viso quō negātes spēs intelligibiles ro
borāt positionē suā. ⁊ ostēso quomō hec positio nō
cōcordat nec cū dictis sanctorū nec phorum uolumꝰ
declarare qd ponebat ꝓ tertio declarandū. videlȝ ꝙ
talis positio habet aliquā apparētiā in intellectu no-
stro. sed in intellectu angelico nec existētiā nec appa
rentiaȝ habet. ꝑpter qd sciendūȝ ꝙ intellectꝰ noster
mouet a fantasmatibꝰ ita ꝙ intellectus agēs cōparat
ad fantasmata sicut lux ad colores. intellectꝰ vō pos-
sibilis cōparat ad ea sicut oculus ad colores ita ꝙ si-
cut oculus imutat a colore per lumē corpale. ita itel
lectus possibilis imutat a fantasmate in virtute lumi
nis intellectus agētis. frustra ergo ut videt ponūtur
spēs in intellectu possibili. Est enim in intellectu pos
sibili ipsa intellectio siue ipse actus intelligendi siue
ipse motus factus a fantasmate. sed ꝙ sint ibi spēs in
telligibiles que habeāt cāre hꝰ motū uel hꝰ intelle
ctionē uel actū intelligendi videtur oino uanum. naȝ
ut dicebat tota cā quare requirit spēs a qua causetur
actꝰ intelligendi est qꝛ res per seipsam nō potest esse
presens ad cāndūȝ talē actum. sed licet res nō possit
esse presens intellectui nostro per seipsaȝ. est tn̄ ꝑsens
per fantasma per qd mouet intellectuȝ nostrū. frustra
ergo ponit spēs intelligibilis in intellectu nostro cuȝ
sit fantasma in fantasia ꝙ in virtute luminis intellectꝰ
agētis potest mouere itellectū nostrū:imo hoc vide
tur nobis fidem facere ꝙ in intellectu possibili nulla
sit species intelligibilis sed solum sit in eo intellectio
uel actꝰ intelligēdi uel motus intelligibilis factus a
fantasmate: qꝛ q̄rūcūq̄ habeamꝰ sciētiā semp opor-
tet fantasmata speculari. qꝛ si essent spēs in intellectu
possibili videret ꝙ hꝰ intellectꝰ per spēs quas habe
ret apō se absq̄ aliis fantasmatibus posset se moue-
re ad intelligendū. ꝑpter qd sciēdum ꝙ eadē cā assi-
gnari pōt quare fantasma non pōt causare in intelle-
ctu ipsaȝ intellectionē siue ipsum actū intelligēdi nisi
priꝰ actu causet in eo spēȝ intelligibilē. ⁊ q̄re sensibile
positū supra sensum nullū facit sensum. hoc est enim
ēm phm cōmune sensui ꝙ sensibile positū supra sen-
sum nō facit sensum. ipsuȝ ergo sensibile imediate nō
potest causare ipsam sensationē siue ipsum actuȝ sen-
tiēdi in sensu. ꝙ si querat cā cū hoc couenit oibꝰ sen
sibus opȝ ꝙ hoc sumat ex eo qd est cōmune oi sensui
ꝑpter qd sciendū est ꝙ cōmune est oi sensui ꝙ sensus
sit susceptiuꝰ spēruȝ sine mā. In ipsis ergo sensibilibꝰ
sūt forme ēm eē māle ⁊ reale. In sensu vō ēm eē intē
tionale ⁊ silitudinariū. est ergo hic modus imutatio-
nis sensus ꝙ sensibile primo imutat mediū ⁊ per me
diū imutat sensuȝ ꝑpter qd spēs sensibilis hȝ triplex
eē. in organo. in medio. ⁊ in re sensibili. ſȝ in re sēsibili
hȝ dīo eē māle. in medio hȝ esse magis spāliter ⁊ im
māliter. in organo vō adhuc magis ~~spāliter~~ ⁊ imāli-
ter. cā ergo q̄re a re sensibili nō pōt imediate cāri sen
sus uel actꝰ sentiēdi est qꝛ a forma ut habet esse in re
sensibili ⁊ oino materiale non pōt imediate cāri for-
mātante imaterialitatis q̄tam reqrit sensus qui ma-
gis immāliter ⁊ magis est susceptiuꝰ spērum sine ma
teria q̄ mediū. dato ergo ꝙ sensibile imediate imuta
ret sensum per illā imutationē sensus nō sentiret. qꝛ
illa imutatio nō haberet tantā imālitatem q̄tam req
rit sensus. Opȝ ergo ꝙ ꝑus fiat species in medio que

habebit esse magis materiale ꝙ̄ spēs in sensu ⁊ min⁹ ꝙ̄ ipsuꝫ sensibile. Non enī nāliter itur ab extremo in extremū sine medio. ab esse ẽ nimis mālī qđ hñt qˡitates sensibiles ut sunt in obiectis ad esse quodāmō multū imāle qđ hñt qualitates ille ut sūt in sensib⁹ nō itur sine eē medio ⁊ mō q̄dā i mō mālī qđ hñt hi⁹ qˡitates ut sūt in medio. Ex hijs aūt apit nobis via q̄re fantasma nō pōt imediate cāre ipsaꝫ itellectionē siue ipsuꝫ actū intelligēdi in intellectu possibili nisi in eodē intellectu prius causet spēm intelligibilē. nā fantasma cū sit hic ⁊ nūc nimis hꝫ esse māle respectu eorū que sunt in intellectu. licet enī ea que sūt in sensu sint multū imālia respectu eorū que sunt in sensibilib⁹. qꝛ res sensibiles ualde sūt magis māliter in obiectis ꝙ̄ in sensibus. attamē ea que sunt in sensibus sont ualde mālia respectu eorū que sunt in intellectu. nā lꝫ sensus sit susceptiu⁹ spēruꝫ sine mā ꝓpter qđ supat obiecta sensibilia que hñt eē cū mā actū sensus suscipit cū ꝯditionib⁹ māe ꝓpter qđ multū deficit ab intellectu in quo suscipit res abstracta nō solū a mā sed a ꝯditionib⁹. Redeam⁹ ergo ⁊ dicam⁹ ꝙ fantasma respectu eorū que sunt in itellectu ⁊ maxime respectu act⁹ intelligēdi habet eē ualde māle. ⁊ per ꝯñs habet esse ualde impfectū in potētia. Ipsa aūt intellectio ul' ipse act⁹ intelligēdi in genere intelligibiliū hꝫ esse multū ꝑfectū ⁊ multū in actu. ab illo ergo extremo ut a fantasmate in hoc extremū ut i actu itelligēdi nō itur sine medio. i. sine specie itelligibili. spēs enī itelligibilis est media inter intellectionē ⁊ fantasma sicut spēs in medio erat media inter obm sensibile ⁊ sensationem siue actū sentiēdi siue spēm ipressā in sensu. dicem⁹ ergo ꝙ spēs intelligibilis nō habet eē ita potētiale sicut fantasma nec ita actuale sicut intellectio. ſꝫ habet eē mediū inter illa. Sꝫ forte dicea ꝙ si nō itur ab extremo in extremū sine medio oportebit dare aliquā virtuteꝫ mediā inter fantasiā ⁊ intellectū in qua recipiat illa spēs a qua creat actus intelligendi. sed hec obiectio nulla est. inter affirmationē ⁊ negationē nihil cadit mediū. Inter organicū ergo ⁊ nō organicū nō erit virtus media que nec sit organica nec non organica. forma igit ꝙ̄diu est in virtute organica nimis habet eē potētiale ⁊ iperfectū respectu actus intelligendi. Si ergo debet fieri transitus ab extremo ut a forma existēte in virtute organica in extremū ut in actū itelligēdi per receptionē mediā: opꝫ ꝙ illa receptio fiat in virtute nō organica. sed nulla virtus cognitiua receptiua nō organica est in nobis nisi intellectus possibilis. Est enim itellect⁹ possibilis virtus cognitiua ⁊ in hoc differt ab appetitu est receptiua. vñ differt ab intellectu agēte est nō organica ꝓpter qđ differt a sensu. In tali ergo virtute fiet illa receptio media ꝑ quā transit ad actū intelligēdi. spēs ergo intelligibilis est receptio media inter fantasma ⁊ actū intelligēdi. non ꝙ hi⁹ spēs sit in alia virtute ꝙ̄ ipse act⁹. sed iō hēt rōnem medij respectu actus qꝛ hi⁹ spēs intelligibilis in genere intelligibiliū nō hꝫ eē rei actuale ⁊ pfectuꝫ sicut actus intelligēdi. hꝫ ergo aliquā apparentiā rōne fantasmatis agētis in intellectu nostro quare in hi⁹ intellectu nostro nō ponat spēs intelligibilis. sed ꝙ in intellectu angelico nō sint spēs intelligibiles ipsaꝝ rerū nec apparentiā nec existētiā hꝫ. naꝫ rū res ipse nec per seipsas nec per earū fantasmata possint eē pñtes apud intellectū angelicū opꝫ ꝙ sint ibi presentes per earū spēs ut per hi⁹ spēs rerū moueat intellectus angelicus ad itelligēdū res. ¶ Tāgebat aūt vna difficultas ex parte intellectus nostri. videlꝫ quare intellectus noster indiget fantasmate ex quo habet apō se spēm intelligibilē. videt enī ꝙ uel nō indigeat fantasmate si habet hi⁹ spēm. uel si indiget ꝙ talē spēm nō habeat. ꝓpter qđ sciēdū ꝙ aīa cōiūcta corpi nō pōt se ita libere ꝯuertere supra se sicut si haberet eē a corpore separatū ⁊ maxime ꝙ̄diu corpus eius est corruptibile qꝛ ut dī in libro sap. corpus qđ corrūpit aggrauat aīam. ⁊ qꝛ aīa ꝙ̄diu est cōiūcta corruptibili corpori nō pōt se libere ꝯuertere supra spēs quas hꝫ apud se. ut per hi⁹ cōuersionē detur aliqua actualitas ipsis spēbus intelligibilibus per quā actualitatē fiat ꝓcessus in actū intelligendi. oportet igit ꝙ aīa ꝯuertat se supra fantasmate ex qua conuersione tribuat aliqua actualitas spēbus intelligibilib⁹ per quā actualitatē fiat ꝓcessus in actū intelligēdi. Inde est ergo ꝙ q̄tūcūqꝫ aīa habeat apud se spēs intelligibiles adhuc indiget fantasmate. nō enim pōt sine fantasmate speculari. Qđ si hanc difficultatē volumus magis philosophice soluere uel si istā ⁊ eandē sniāꝫ uolum⁹ per uerba magis philosophica declarare. Dicem⁹ ꝙ spēs intelligibis nō est in tāta actualitate qñ nō est coniūcta actui intelligendi in q̄ta est quādo est ei cōiuncta. Si ergo habet apud se spēm lapidis ⁊ vult per hi⁹ spēm intelligere lapidē non poterit nisi spēs illa fiat in aliqua maiori actualitate ut possit ꝓgredi in actū intelligendi in qua actualitate nō existit rū est a tali actu separata hanc actualitateꝫ nō potest recipe nisi in fantasmate a quo suscepit esse ⁊ gñonem. certū est enī ꝙ ab illo eodē a quo generat forma in eē suscipit intētionē ⁊ pfectionē. a quo enī generat aliq̄d calidū ab eodē ꝯtingit ipm perfici in calorē: iō cū uolum⁹ actu intelligere oportet iteruꝫ fantasmata speculari ut ab eodē fantasmate a quo suscepit spēs intelligibilis eē ⁊ generationē suscipiat actualitatē ⁊ cōplementū ut possit ꝓgredi in actū intelligēdi. Res enī ꝙ̄diu est cōiuncta suo fontali principio perfecti⁹ ⁊ cōpletius esse habet. Spēs ergo intelligibilis ꝙ̄diu est cōiūcta fantasmati illustrato ⁊ irradiato per lumen intellectus agētis tandiu est in eē perfectiori ut possit ex se causare actū intelligēdi. sed statim cū desinit fantasma eē in fantasia nō ꝓpter hoc desinit esse spēs in intellectu possibili cū hi⁹ intellectus ſm phm sit loc⁹ spēruꝫ ⁊ per ꝯñs sit ꝯseruatiu⁹ ipsaꝝ. sed licet nō totaliter desinat eē spēs itelligibilis desinēte fantasmate attamē nō remanet in illa pfectione ⁊ in illo complemento in quo erat fantasmate existente. idē est ꝙ nō potest species illa ex se generare actū intelligendi nisi iterū fiat fantasma in fantasia ⁊ ipsa spēs per hi⁹ fantasma rursus fiat in esse perfecto. Generare eniꝫ nō est nisi perfectorum ⁊ maxime generare actuꝫ intelligendi qui est quid pfectū in genere itelligibiliū nō nisi a specie habente esse perfectū fieri potest. ſꝫ si aīa haberet eē separatū ut posset per lumē intellectus agētis libere se cōuertere supra spēm absqꝫ fantasmate: posset species illa in virtute illius luminis generare actū intelligendi nec indigebit anima separata se cōuertere ad fantasma. Modus tamen loquēdi phoruꝫ fuit ꝙ aīa nihil posset intelligere sine fantasmate qꝛ non locuti sunt de anima nisi ut habet esse coniunctuꝫ corruptibili corpori. sed hanc materiam ulterius ꝓsequi presens speculatio nō admittit. Sufficiat autem ad presens scire ut est per habita declaratū ꝙ negare species intelligibiles q̄tum ad intellectū nostrū habet aliquam apparentiā sed nō existentiam. sed q̄tum ad intellectum angelicū nec apparentiam nec existentiam habet. ¶ Ostenso quomō negātes species suam po-

sitionē roborāt ⁊ quō positio illa nec concordat cum dictis sctōrū nec phoꝝ. ⁊ declarato quō spēs negate q̄ntum ad intellectum angelicū nec apparentiam nec existētiā hn̄t ut sm ordinē superius tactū ꝓseq̄mur. uolum⁹ adducere rōnes q̄ per habitū ꝯnaturalē absq̧ spēbus nō possit angelus sua intelligibilia cognoscere. qd̄ triplici via declarabim⁹. Prima sumet ꝓut ille habitus est in genere per se ⁊ directe. Scd̄a prout est in genere creato ⁊ determinato. Tertia v̄o ꝓut considerat sm se. ¶ Prima via sic patet. nā nihil qd̄ est per se ⁊ directe in genere pōt repr̄esētare sufficient̄ ⁊ in ꝓpria forma aliqd aliud nisi seipsuz qd̄ sic ostenditur. Nam si qd̄ est per se in genere nō pōt aliqd representare qd̄ sit in eodē genere cū ipso. nā semp gen⁹ diuidit per oppositas dr̄ias. vnū aūt oppositorum per se ⁊ in ꝓpria forma nō potest esse sufficiēs rō cognoscendi alterū oppositū nisi forte illud oppositū esset pura priuatio ꝓpter qd̄ nō haberet cognosci nisi per habitū. sed dū tn̄ utrūq̧ oppositoꝝ dicat naturā aliquā vnū per alteꝝ sufficiēter ⁊ per se ⁊ ꝓprie nō pōt. quicq̄d est ergo per se in genere nō pōt sufficiēter ⁊ ꝓprie representare qd̄ est in eodē genere. ⁊ multomin⁹ repr̄esētare poterit qd̄ est in alio genere q̄ꝛ miorē cōueniētiā hꝫ cū hijs que sūt in alio gn̄e q̄ cū hijs que sūt in genere ꝓprio. opꝫ aūt in hac mā reuerti ad illō qd̄ est sup̄ius declaratū. videlꝫ q̄ ideo vna res loquēdo de reb⁹ existētib⁹ nō pōt aliā rem representare. q̄ꝛ due tales res siue sint in eodē gn̄e siue nō. nō ab eadē idea nec ab eadem rōne in mente diuina sed ab alia ⁊ alia sunt ꝓducte. ideo eē nō pōt q̄ in talib⁹ sufficiēter ⁊ ꝓprie vnū aliud representet. sed ut supra est diffusi⁹ declaratū nō sic est de reb⁹ ut sunt in ꝓprio genere ⁊ ut hn̄t esse in mente angelica. nā ab illis eisdē ideis a quibus ꝓcesserūt res in ꝓprio genere ꝓcesserūt ēt in mente angelica. ⁊ q̄ꝛ quecūq̧ vni ⁊ eidē sūt silia inter se sūt silia. oportet ipsas spēs in mentibus angeloruz eē silitudines rerū in ꝓprio genere eo q̄ he ⁊ ille easdem rōnes imitant̄ ⁊ earūdē idearū sunt similitudines. Dicem⁹ ergo q̄ sicut sensus est susceptiu⁹ specierum sine mā ⁊ sicut cera sumit similitudinē sigilli sine cupro sic multomagis res in mente angelica sunt sm esse magis formale. In seipsis v̄o sm esse materiale. quicq̄d est eni per se in genere cū genus dicat mediū inter potētiaꝫ ⁊ actū habet eē aliquo mō potētiale ⁊ māle ita q̄ ipsa intelligentia hꝫ suū yleachi. i. suū māle. easdē ergo res ut hꝫ eē reale ⁊ est per se in genere habet esse magis māle. ut est per spēm in intellectu habet esse magis formale. ex quo plane patet q̄ vna res per se in genere non pōt representare rem aliam per se in genere existētez. tū q̄ꝛ sunt diuersis ꝯdite rōnibus. tū etiā q̄ꝛ quelibet sm q̄ hi⁹ habet eē māle. qd̄ enim est rō cognoscēdi aliud opꝫ q̄ sit formalius illo. id ergo qd̄ est rō cognoscēdi reꝫ opꝫ q̄ sit quedā formalis expressio rei qd̄ eē nō posset si utrūq̧ illorum per se eēt in gn̄e. ⁊ a diuersis rōib⁹ ꝓcessisset. ¶ Ponentes ergo per hitum ꝯnaturalē cognoscere angelū res alias q̄ꝛ ois hitus dicit reꝫ aliquā per se in gn̄e nihil tale pōt sufficiēter eē representatiuū rerū. ¶ Ex hijs aūt apparere pōt quare diuina eēntia nō pōt ab aliquo cognosci per spēꝫ nec per aliqd aliud q̄ per se ipsaꝫ q̄ꝛ nihil est formalius ea. ex hoc etiā patere pōt q̄re cū āgelus per spēm quā hꝫ apud se cognoscit eēntiā alteri⁹ angeli. q̄re ille alter āgelus nō pōt per eēntiā suā illā spēm cognoscē. qd̄ ⁊ supra diffusi⁹ dixim⁹ nā āgelꝫ i seipo q̄ꝛ hꝫ eē reale ⁊ p se i gn̄e iō hꝫ eē magis māle ⁊ pōle. sꝫ ut ē p spēꝫ i mēte alti⁹ āgeli sibi est sm esse magis formale. ⁊ q̄ꝛ semp id qd̄ hēt esse formale est ratio cognoscēdi id qd̄ habet esse magis materiale. Ideo species est ratio cognoscēdi essentiā nō ecōuerso. Ex hoc etiā colligit forti⁹ argumētū q̄ nullo mō habitus nec aliq̄ res per se in genere potest eē alteri⁹ rei sufficiēter representatiua. Nā si eēntia vnius angeli q̄ꝛ est res per se in genere ⁊ hoc mō cōsiderat sm eē quodāmō materiale. ⁊ ideo nō potest repsentare spēm existētez in mēte alteri⁹ per quā ab illo angelo cognoscit. tn̄ ipsa essentia ⁊ illa spēs ab eadez idea ⁊ rōne ꝓcesserūt multomagis vna res per se in gn̄e rē aliā que ea rōe ⁊ idea alia est ꝓducta sufficienter ⁊ p se repn̄tare nō potit. ¶ Scd̄a rō ad hoc idez sumit ex eo q̄ habit⁹ ille est in genere determinato. nam ideo cōmuniter dr̄ q̄ essentia diuina pōt oia repsentare. ⁊ pōt esse rō cognoscendi oia ⁊ pōt deus per suaꝫ essentiā oia cognoscere. q̄ꝛ essentia illa nō est determinata ad aliqd̄ genus ꝓpter qd̄ cōmuniter dr̄ q̄ si esset ad aliqd̄ gen⁹ determinata oia alia represētare nō posset nec posset eē ratio cognoscēdi oia per se ꝓprie ⁊ distincte ergo cū ille hitus cōnālis angelo sit aliqd determinati gn̄is ul̄ aliter nō eēt qd creatū nō poterit eē rō diuꝫ eorū que angelus est apt⁹ nat⁹ cognoscere. nec ualeret siq̄s diceret q̄ nō eque primo sꝫ quodā ordine hi⁹ hitus est rō cognoscendi oīs. repugnat eni rei determiati gn̄is q̄ sit rō cognoscēdi oia que sūt in generib⁹ oīb⁹ quocūq̧ mō ponat talis cognitio. qd̄ eni per se determinat ad vnū gen⁹ solū per accn̄s posset eē rō cognoscēdi que sūt in diuersis gn̄ibus. sꝫ hoc nullus diceret q̄ angelus cognoscēt aliq̄ que sunt in aliquo gn̄e per se ⁊ oia alia cognoscēt per accn̄s. debem⁹ eni saluare quō āgelus p se ⁊ directe ⁊ distincte cognoscit ea que sūt in gn̄ib⁹ oīb⁹ qd̄ p aliqd qd̄ sit per se in gn̄e fieri nō posset. ¶ Tertia via ad hoc idē sumit ex ipso hitu sm se. nā in intellectu nr̄o ponim⁹ hitū ⁊ spēꝫ. sꝫ hitū ꝓpter ipaꝫ pōm. spēꝫ ꝓpt ipm obm. hit⁹ eni hiātat potētiā. spēs v̄o repsētat obꝫ nō est eni hit⁹ ipsa spēs. sꝫ hitus aggn̄atus ex actib⁹. ut sicut ex frequēti citharizare hilitat man⁹ ad citharizandū ⁊ fim⁹ citharizate ita ex frequēti agere hilitat potētia ⁊ aggn̄at inde hit⁹ iclinās potētiā in illū actū. Non est ergo hitus representatiu⁹ rei nec silitudo rerū. sꝫ est hilitas potētie ad siles actus. Inde est ergo q̄ ponim⁹ hit⁹ nō solū in potētijs cognitiuis sꝫ ēt in appetitiuis cū tn̄ nō sint silitudines rerū in potētia appetitiua sꝫ in cognitiua. cū ḡ cognitio sit p assilatione opꝫ in ipso angelo eē uel ipsas res uel silitudies repsentatiuas rerū. ⁊ q̄ꝛ hit⁹ est ad hilitādū potētiaꝫ nō ad repsentandū obm hit⁹ ꝯnalis in angelo posset hilitare potētiā itellectiuā angeli. sꝫ nō posset representare obm sine qua repsentatiōe cognitio reꝝ esse nō posset. nullo ḡ mō possum⁹ saluare quō āgelꝫ cognoscat res nisi in eo sint spēs repsētatie reꝝ. ¶ Hijs declaratis restat ultīmo soluere illas nouē rōnes per q̄s ponētes hituꝫ ꝯnālem negabāt spēs. nā cū primo dr̄ q̄ obm vnit itellectui sicut cognitū cognoscēti: nō sic forma māe. sꝫ spēs vnit ei sic forma māe. iō nō pōt supplere vicē vnitatis obi. hec rō q̄ntū nobis videt nō ꝯcludit intētū. sꝫ petit sibi quādā difficultatem solui. nā cū habit⁹ cōnālis vniat intellectui sic forma materie illud idē icōueniēs qd̄ arguūt de spe arguem⁹ ⁊ de hitu. ꝓpter qd̄ sciēdū q̄ ut in rōnib⁹ p̄cedētib⁹ tāgebat per se reqrit spēs ut suppleat vicē obi. qd̄ enim ipꝫ obm faceret si eēt presens itellectui hoc facit ipa spēs ut est repsentatiua obi. vn̄ ⁊ cōmuniter dr̄ q̄ act⁹ intelligendi non ꝓcedit ab intellectu ⁊ specie tanq̄ a

mā ꝛ forma sed tanq̄ a duob⁹ agētib⁹. nō enim ꝓcedit
a spē nisi ut supplet vicē obiecti. Sed ꝙ spēs illa isfor
met itellectū hoc quodāmō accidit. Si eni illa speci
es que est silitudo obi posset existē in intellectu absq̄
eo ꝙ ihereret sibi: multomagis ꝛ forti⁹ carēt actū in
telligēdi in itellectu per quē itelligeret obm. cōsidera
bat ergo rō ꝙ est per accns. ¶ Qḋ vō scḋo dicebat:
ꝙ qꝛ spēs illa impssa est qd singulare ꝛ sigtū. obiectū
aūt intellꝰ est uľe. dici debet ꝙ nec ista rō cōcludit ꝓ
positū. nā ꝛ hitus ille qd pticulare est. oporteret eniꝫ
si hitus deberet ducē in cognitionē obi quātūcūq̄ sit
ab agēte supnāli ꝯcreat⁹. ꝙ talis sit ille hitus ac si eēt
gñat⁹ per act⁹ ab obiecto. ergo sicut arguebat de spe
ꝙ nō posset gñari ab obiecto nisi hēet eē sigtū ꝛ sin
gulare: sic arguem⁹ ꝛ de hitu. Nō videmus aūt rōnē
nec cām q̄re ꝓpter hoc debeat negari spēs ꝛ poni ha
bit⁹. querit ergo hec rō difficultatē quādā sibi solui sꝫ
ꝓpositū nō cōcludit. ꝓpter qḋ sciēdū ꝙ ea que sūt in
itellu pñt cōsiderari fm se. vel ut sunt repñtatiua reꝝ
fm se enim opꝫ ꝙ sint qd sigtū ꝛ singulare: siue habe
at eē reale siue intētionale. ꝛ ut hāc difficultatē ad ꝓ
positū adaptemus: dicem⁹ ꝙ spēs itelligibilis cuꝫ sit
cāta a fantasmate pticulari pōt eē repñtatiua rei uľis
nō rōne fantasmatis cāntis sed rōne itellꝰ recipientis
eo eniꝫ ipso ꝙ itellꝰ recipit spēm absq̄ hic ꝛ nūc: opꝫ
ꝙ spēs illa ducat in cognitionē rei ut nō est hic ꝛ nūc.
ꝛ qꝛ res sic cōsiderata est uľis: nō est incōueniēs ꝙ spe
cies cāta a re pticulari ducat in cognitionē rei vniuer
salis. deficit ergo rō facta quātū ad itellm nrm. sꝫ ma
gis deficit quātū ad itellm angelicū. nā ꝓpe obiectū in
tellect⁹ angelici nō est uľe nec pticulare: sed est res to
ta fm suū totale eē. ꝛ coiter dꝛ ꝙ sicut idee in mēte di
uina sunt cātiue rerū fm suū totale eē. videlicet fꝫ for
mā ꝛ mām. sic spēs impsse in angelo ab ideis illis sūt
repñtatiue rerū fm suū totale eē. ¶ Qḋ vō tertio di
cebat ꝙ spēs nō facit rē eē pñtē sed magis e conuerso
res pñs cāt pñtiā; hoc idē dicet ꝛ de hitu. non ḡ plus
arguit illa rō de spē q̄ de hitu. imo sequēdo coruꝫ di
cta plus arguit de hitu q̄ de spe. cū videant ipsi dice
re ꝙ hitus ille cōnalis plus depēdeat a reb⁹ q̄ spēs.
hec ergo tertia rō nō arguit ꝓpositū sicut nec alie. sed
querit sibi quādā difficultatē solui. ꝓpter qḋ sciēdum
ꝙ facē rē eē pñtē pōt eē dupľ. uel in gñe repñtantis.
uel in gñe entiū. In gñe aūt entiū res magis facit ad
pñtiā spēi q̄ e cōuerso: eo ꝙ res cāt pñtiam spēi non
e cōuerso. Sed in gñe repñtatiōis spēs magis fac ad
pñtiā rei q̄ e cōuerso. Nā spēs magis pñtialr repñtat
rē eo ꝙ hēt esse formali⁹ q̄ res repñtet spēm eo ꝙ
hēt eē māliꝰ. Dicebat enim sup̄ ꝙ semp hñs eē ma
gis e rō cognitionis: ꝛ per ꝯñs est magis repñtatiuū
Qḋ autem addebat in eadē rōne de agēte supnatura
li est declaratiuū nri ꝓpositi nā sicut spēs cāta a re in
gñe repñtationis facit ad pñtiā rei magis q̄ e cōuer
so. sic si per agēs supnāle caret hi⁹ spēs ꝛ cōseruaret i
eē pñtialr repñtaret ipsas res. res ergo hñtes spēs in
itellu angelico cognoscunt ab eo ꝛ sunt pñtes ei non
per eēntiā sed per repñtationē. ¶ Qḋ vō dicebatur
q̄rto de ifinito. videlicet ꝙ oporteret angelū hēre infi
nitas spēs ut posset oia sua cognoscibilia cognoscere.
nō videm⁹ nec rōnē nec cām q̄re si angelus cognoscit
per spēs oporteat eū hēre ifinitas spēs ut possit cog
scibilia diffinite cognoscē. ꝛ eū cognoscit hi⁹ cognosci
bilia diffinite per hitū nō oporteat eū hēre infinitos
hit⁹. ponim⁹ eni in angelo non vnā spēm sed multas.
ipsi aūt nō ponūt nisi vnicū solū hitū. ad qḋ vn⁹ solus
hit⁹ possit diffinite repñtare oia cognoscibilia ipsius
angeli: ꝛ nō possint hic multe spēs itellꝰ nr nō capit.
ergo ꝛ hec q̄rta rō sicut ꝛ alie rōnes nō cōcludūt intē
tū. sed querit sibi q̄sdam difficultates solui sicut ꝛ alie
rōnes. ꝓpter qḋ sciēdū ꝙ angelus nō hēt spēs facto
rū fiēdoꝝ ꝛ possibiliū fieri. vñ lꝫ possibilia fieri sint i
finita ēt fm spēm. facta aūt ꝛ fiēda nō ifinita fm spēꝫ
ideo nō opꝫ in angelo ifinitas spēs eē. ¶ Qḋ vō ad
debat de nūis dici pōt ꝙ angelus pōt sp plres itelligē
spēs nūoꝝ ꝛ semp plures absq̄ eo ꝙ hēat apud se in
finitas nūorū spēs. Nā spēs nūoꝝ que uadūt in ifini
tū cānt ex diuisione cōtinui. Nā dicē ꝯtinuū est addē
ad nūꝫ ut ꝓbat in. 3. phisi. sꝫ ꝯstat ꝙ angelus nō itellīt
cōponēdo ꝛ diuidēdo sed intellecto sbo itelligit pre
dicatū ꝛ passiones sibi. cū ergo ꝓpa passio cōtinui sit ꝙ
diuidat in ifinitū itelligēdo cōtinuū pōt itelligē hanc
passionē ei⁹ ꝛ sic itelligeret cā sicut est passio eius: nō
aūt est passio ei⁹ in facto eē ut ꝙ cōtinuū aliquādo sit
actu diuisum in ifinitū, sed est passio ei⁹ in fieri. qꝛ pōt
semp diuidi ꝛ hoc in ifinitū. angelus ergo itelligendo
cōtinuū poterit itelligē ipm semp diuidi ꝛ hoc in infi
nitū. nunq̄ tñ intelligeret ipm actu diuisum in ifinituꝫ
ꝛ qꝛ quāto plus itelligit ipm diuidi tāto itelligit plu
res ptes ei⁹ ꝛ per ꝯñs itelligit maiorē nūm ꝛ plures
spēs nūoꝝ. ideo semp angelus pōt itelligē plres spe
cies nūoꝝ ꝛ semp plures ꝛ hoc in ifinitū. nunq̄ tñ in
telligeret actu ifinitas spēs nūoꝝ. ergo ex sola cogni
tiōe cōtinui ꝛ hñdo apd se spēꝫ solū repñtatē ꝯtinuū:
pōt quot vult itelligere spēs nūoꝝ itelligendo ꝓpeta
tes cōtinui. ¶ Qḋ vō addebat de figuris soluemus
ꝛ ꝙ pōt itelligere quot vult spēs figurarū absq̄ eo ꝙ
hēat infinitas figurarū spēs. Nā ois figura uel est re
gularis uel irregularis. nō opꝫ aūt ꝙ hēat apḋ se spe
cies figurarū irregulariū qꝛ tales pñt cognosci per re
gulares sicut priuatio per hitū. Rursus figura regula
ris diuidit in circularē ꝛ angularē. ꝓpter itellm figu
rarū circulariū nō opꝫ ꝙ hēat spēs infinitas apud se.
qꝛ circuli siue eq̄les siue maiores siue minores fm ꝙ
circuli nō differūt spē. linea eni recta ab alia linea re
cta siue sit maior siue minor siue equalis fm ꝙ linea
non differt specie. ꝛ qḋ dicimus de linea recta dicem⁹
ꝛ de circulari. Nam sicut in qualitatibus magis ꝛ mi
nus non diuersificāt speciem: ita ꝛ in quātitatibus ma
gnum ꝛ paruum nō diuersificāt speciem. Quadratuꝫ
circūpositum gnomone crescit quidem sed nō est alte
ratum fm speciē. Si ergo dubium est inquisito hoc:
erit ꝓpter figuras regulares rectilineas que uadunt
in infinitum. Sed ꝓpter hoc non oportet angelū ha
bere infinitas species. Nam triangulus est principiū
omnium figurarum rectilinearū. habēdo autē apud
se speciem trianguli potest intelligere quot vult trian
gulos: ꝛ per consequens potest intelligere quot vult
species figurarum. Nam intelligēdo duos triāgulos
adinuicem coniūctos intelliget quadratum addat ei
tertium triāgulū intelliget penthagonum. addat sibi
quartum triāgulum intelliget exagonum: ꝛ sic semp
per additionem triāguli intelliget nouam spēm figu
re. ¶ Qḋ vō quinto dicebat: ꝙ cum species illa sem
per informet intellectum. dubium erit quid reducet i
tellectum de potentia in actum. patet ꝙ in hoc dubi
um est etiam de habitu. Nam ꝛ habitus ille cōnatura
lis semper informat intellectum: ergo uel semper erit
intellectus in actu per habitum: uel nunq̄ erit: cuꝫ ha
bitus quantum est de se semper eodem mō se habeat:
qꝛ semp actu informat. queret ergo hec ratio sicut ꝛ
precedentes difficultatem quandam solui. dici ergo
potest ꝙ reducitur intellectus in actum a specie quā

hēt se per intētionē uolūtatis cōuertētis se sup ipsam vñ ꝛ Aug⁹ in libro de trini. multotiēs hāc sentētiam ꝓfert q̄ cū a spe que est in memoria informat̄ itelligētia qō est ibi uolūtas nectēs. Sed spēs que est in memoria est spēs intelligibilis. Informatio itelligentie est act⁹ itelligēdi cātus ab illa spe. cū ergo hoc fiat p uolūtatē nectētē pȝ quō intellect⁹ reducit̄ in actū per spēm intelligibilē: q꞉ hoc fit per uolūtatē cōuertentē se sup illā spēm: per quā cōuersionē gñat̄ act⁹ itelligēdi ꝛ vnit̄ ꝛ nectit̄ talis act⁹ cū spe a qua cātur. ¶ Ad vo. 6. dicebat̄ q̄ sola eēntia diuina pōt eē rō itelligendi se ꝛ alia: q꞉ sola illa est alioꝝ creatrix. pȝ q̄ hec rō nō cōcludit intētū: q꞉ nō plus arguit cōtra spēm intelligibilē q̄ cōtra hitū: imo si bñ aduertim⁹ nō solū non ɔcludit itētū ꝛ ꝓpositū: imo oppositū: q꞉ magis arguit cōtra habitū q̄ cōtra spēȝ. vult ergo hec rō difficultatē hanc sibi solui: videlicet quō spēs in mēte angeli pōt eē rō intelligēdi aliqd alterū: ꝛ quō pōt aliqd alterū repñtare cū nō sit alicuius rei creatrix. sed cum nec hit⁹ qd ponūt in mēte angeli sit alicui⁹ creatiuus: queremus quō ille possit eē rō intelligēdi aliqd aliō. Dicem⁹ ergo q̄ aliq duo pñt se sic hēre q̄ vnū pōt eē rō intelligēdi aliud. uel q꞉ vnū est ꝓductiuū alteri⁹. uł q꞉ ambo sunt ꝓducta a tertio. eēntia eni diuina est rō intelligēdi res q꞉ est cātiua rerū. spēs intelligibilis in mēte nr̄a est repñtatiua rerū: nō q꞉ sit reruȝ cā: sed q꞉ est a reb⁹ cāta. spēs in mēte angeli est repñtatiua rerū: nō q꞉ vnū sit cātū ab altero: sed q꞉ ambo sunt causata a tertio. ut q꞉ ab eadē idea ꝓcessit res ſm ꝓpriam formā in ꝓpria nā: ꝛ ſm spēm itelligibilē in mente angeli. ideo pōt vnū repñtare alterū. Sūt eni aliq̄ duo silia: nō solū si vnū sit factū ad silitudinē alterius. sed ēt si ambo sint facta ad silitudinē tertii. Et ideo bñ dicebam⁹ q̄ hec rō magis est cōtra hitū q̄ pro habitu. Nā si ponat̄ hitus cōnālis in mēte angeli ille nō erit creat⁹ a reb⁹ nec creatiuus reruȝ nec ēt erit creat⁹ ab eadē idea cū ipsis reb⁹. nā cū sit quedā res per se in genere opȝ ipm ab idea alia ꝓcessisse. nō enim due res per se in gñe ab idea eadē uel ab eadē rōne sunt condite. sed singula talia iuxta Aug. sniam ꝓpriis rōnibus sūt ꝓducta. hitus ḡ ille nō poterit repñtare aliquā aliā rē q꞉ nō est ꝓduct⁹ ab eadē idea cū aliq̄ alia re. sed spēs hoc poterit ut eē pōt per hita manifestū. ¶ Ad vo. 7. dicebat̄ q̄ si a spe illa ꝓcederet itelligere tūc se hēret itelligere ad illā spēm sicut lucere ad lucē: ꝛ q꞉ nō pōt lux nō lucere: nō posset illa spēs nō cāre actuȝ itelligēdi. pȝ q꞉ lȝ potētie nāles sint ad vnū tm̄. potentie rōnales iuxta sniam phi in. 9. meta. sunt ad opposita. Uolūtas ergo est dña sui act⁹. ipsa eniȝ facta i actu per finē mouet se pro libero arbitrio ad ea que sūt ad finē. ea ergo que sūt subdita uolūtati sūt ad hoc ꝛ ad oppositū ꝓut uolūtas deliberat faciēdū. ꝛ q꞉ spēs intelligibiles in mēte angeli sunt subdite uolūtati quantū ad cāndū actū intelligēdi: q꞉ nō pñt hi⁹ actū causare nisi uolūtas se cōuertat sup ipsas. ideo itelligere ipsius angeli est uolūtariū ꝛ spēs itelligibilis nō semper cāt actū itelligēdi. imo hec rō nō cōcludit itētū q꞉ nō plus est cōtra spēm q̄ cōtra hitū. Illō idē arguerem⁹ de hitu ꝛ opteret eodē mō solui: sicut soluim⁹ de spe recurrēdo ad uolūtatē. bñ ergo dictū est q̄ rō non cōcludebat intētū sed petebat sibi dissolui difficultateȝ illā quā soluim⁹. ¶ Ad vo dicebat̄. 8. q̄ spēs itelligibilis est aliqd iformās intellectū sicut accñs iformat sbm: ex quo cōcludebat̄ q̄ act⁹ itelligēdi ꝛ ea que circa ipm ponūt⁹ eēnt magis aliqd in gñe entiū q̄ in genere itelligibiliū. pȝ: q꞉ hec rō nō cōcludit intētuȝ. q꞉ hit⁹ magis se hēt ut accñs cū sit aliqd per se in gñe accidētis. dicem⁹ ergo q̄ spēs illa dupl'r cōsiderari pōt videlicet ut est informatiua sibi: uel ut est repñtatiua obi ut iformat sbm ꝛ ut est aliqd inherens intellectui hoc accidit sibi: q꞉ si nō inherēs uel si obm per seipm posset ibi eē: multomagis posset cāre in itellectu actū intelligēdi. Sed q̄ repñtatiua obi hoc est per se ꝑmo mō spēs intelligibilis ꝛ act⁹ itelligēdi ut ꝓcedit ab ipsa sunt aliqd in gñe entiū. scdo mō sunt aliqd in gñe itelligibiliū. hāc aūt difficultatē petebat sibi solui rō sed nō cōcludebat intētū. ¶ Ad vo. 9. dicebat̄ q̄ intelligere nec eēt mot⁹ ab aia nec ad aiam: sed eēt qd absolutū. hec rō nō dña eādē difficultatē hēt cū 8ª. nā itelligere ut est aliqd in gñe entiū ꝛ ut ꝓgredit̄ a spe intelligibili solū ut est iformatiua sibi dicit qd absolutū. Sȝ ut est aliqd in gñe itelligibilium ꝛ ut ꝓgredit̄ a spe ut est repñtatiua obi sic dicit qd tēdēs in obm ꝛ dic̄ qd ad obm relatū. ꝛ sic solute sūt difficultates tacte ꝛ declarata est vitas circa quesitū.

a **D primum** dicēdū q̄ spēs intelligibilis reqrit̄ in mēte angeli rōne obi. ꝛ qō arguit̄ q꞉ obiectū est qd abstractū. dici debet q̄ spēs intelligibilis reqrit̄ rōne obiecti ꝓpter duo. ꝑmo si nō sit qd abstractū ꝛ nō sit qd per se itelligibile: ꝛ sic reqrit̄ spēs intelligibilis ad intelligēdū mālia. Scdo si ipm itelligibile nō possit per se eē in itellectu: ꝛ sic pōt reqri spēs itelligibilia ad intelligēdū imālia. nā quātūcūqȝ angelus sit qd imāle ꝛ qd abstractū: tñ q꞉ nō pōt per se eē in mēte alterius angeli: opȝ q̄ sit ibi per spēm ꝛ q̄ per spēm intelligat̄ ab ipso. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū q̄ itellect⁹ nr̄ nō potest itelligē sine spe itelligibili ut patuit in solōne ꝑncipali quare aūt indiget fantasmate cū hēat apō se spēȝ itelligibilē in eadē solōne declaratū est. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū q̄ expiētia est de ipso actu. sed hita expiētia de actu accipim⁹ expiētiā de forma a qua ꝓgredit̄ actus. expimur aūt in nobis qō intelligimus. ꝛ ex hoc iuestigam⁹ spēm intelligibilē per quam intelligim⁹. ¶ Ad 4ᵐ dicēdū q̄ act⁹ ꝑfect⁹ ꝛ actus nobilis qui egredit̄ ab habitu nō tollit spēm. quātūcūqȝ enim itelligamus per habitū habilitātē potētiā. opȝ nos tñ semꝑ habere spēm intelligibilē repñtātē obiectū. nō ꝓbat ergo hec rō q̄ in angelo nō sit spēs intelligibilis: sed videt̄ arguere q̄ sił cū specie intelligibili sit ibi ꝛ habit⁹: nec hoc sufficiēter cōcludit: q꞉ nō est sile de itellectu nr̄o qui uadit de impfecto ad ꝑfectū. ꝛ quē opȝ habilitari ad hoc q̄ faciliter ꝓgrediat̄ in actū. q꞉ nascit̄ sicut tabula rasa ꝛ in potētia. ꝛ de intellectu angelico qui creatus est plenus ꝛ in actu ꝛ qui nō hēt ieptitudinem ꝛ repugnātiā ad intelligēdū: nec uadit de impfecto ad ꝑfectū sicut intellect⁹ nr̄. ¶ Ad 5ᵐ patet solō per las dicta q꞉ eādē solōnē hēt cum q̄rto. ¶ Ad 6ᵐ dicēdū q̄ illa diuisio phi q̄ in aīa sunt potētie habit⁹ ꝛ passiones nō cōprehēdit oīa que sūt in aīa. q꞉ i aīa est actio intelligibilis ꝛ est actio uoluntatis: ꝛ est sił i delectatio que cōsequit̄ actionē intelligibilē ꝛ tñ talis actio ꝛ talis delectatio nō sunt passiones cū sint etiā in angelis ꝛ in deo. q꞉ intelligere diuinū est ualde quid delectabile ꝛ uoluptuosum ut dicit̄ in. 12. metaphi. nec etiam sunt habitus nec sunt ipse potētie. ea ergo que enumerat phs cōprehendūt solū ea que sunt ꝑncipia actuuȝ nō simpl'r sed solū ex pte appetitus. ex parte enim appetitus nihil est ꝑncipiū actionis nisi ipsa potētia appetitiua uel passio uel habit⁹. nō ergo per hoc excludit̄ spēs intelligibilis que nō se tenet ex pte appetitus sed ex parte intellect⁹. ¶ Ad 7ᵐ dicēdū: q̄ habitus

scialis est iclinatiuus τ repñtatiuus. sed iclinatiu⁹ est rõne sui: qz ois hit⁹ quãtũ est de se est iclinatiuus in similes oct⁹. sed repñtatiuus est rõne spẽi. ideo si ponerem⁹ habitũ sic repñtatiuũ in angelo cogeremur ibi ponere τ spẽm. Et ut pleni⁹ soluam⁹ argumẽtũ dicemus q̈ hec rõ nõ excludit spẽm nec cõcludit q̈ sit ibi hitus. diceret enĩ aliqs q̈ idiget angelus aliquo repñtãte obm. Sed cũ nõ hẽat difficultatẽ in suo actu nõ arguit rõ q̈ idigeat hitu hilitãtẽ potẽtiã τ iclinet eã ad siles act⁹. ℂ Ad 8m dicẽdũ q̈ nõ est sile de actiõe nãli τ de actione itelligibili: qz actio nãlis fm q̈ hi⁹ dicit aliqd in aliquo si nõ sit trãsiẽs. uel aliqd ab aliq si sit trãsiẽs. Sed actio itelligibilis nõ solũ dicit aliqd in aliquo ut in itellectu. sed dicit aliqd repñtatiuũ alicuius videlicet obiecti. τ ideo nõ quelibet forma põt eẽ sufficiẽs rõ actionis itelligibilis nisi sit uel ipsa forma obiecti si possit ipm obm eẽ pñs. uel sit forma repñtatiua eius. hi⁹ aũt nõ est hitus sed spẽs itelligibilis. ℂ Ad 9m dicẽdũ q̈ nõ est sile de forma ignis respectu actiõis ignee. τ de forma itellectuali respectu actionis itelligibilis. Nã actio ignea est determinata ad vnũ aliqõ genus. ideo põt ab vna forma causari: sz actio intelligibilis extẽdit se ad obta cuiuslibet gñis. ideo vna τ eadẽ forma creata nõ põt esse sufficiẽs rõ ad itelligẽdũ oia. ℂ Ad 10m dicẽdũ q̈ si angelus per suã eẽntiã intelligeret oia eẽt act⁹ purus. io eẽt creatoꝛ oium. sed itelligẽdo per spẽm nõ est actus purus: immo est quid cõpositum: τ est in potẽtia ad eẽ: ideo non potest esse alicuius creatoꝛ.

q **Quinto** querit utrũ spẽs itelligibilis exñs in mẽte ãgeli possit mouere intellectũ eius ad itelligẽdũ. τ videt q̈ nõ. qz si moueret uel moueret ut finis uel ut efficiens. nõ ut finis qz tale mouẽs est distinctũ fm eẽ a modo: nec ut efficiẽs: qz acñs nõ hẽt rõnem efficiẽtis respectu sibi. ℂ Pꝛ. si angelus moueret seipm ad itelligẽdũ per hi⁹ spẽm eẽt simul mouẽs τ mot⁹. τ per ꝯñs eẽt sil actu τ potentia. sed hec sunt opposita nec sil eidem cõuenire pñt: ergo τc̃. ℂ Pꝛ. intẽtionale nõ põt pducere id qõ est reale: qz tũc ageret ultra suaz spẽm: sed spẽs itelligibiles hñt eẽ intẽtionale. act⁹ itelligẽdi videt hẽre eẽ reale: ergo τc̃. ℂ Pꝛ. posteri⁹ nõ hẽt cãlitatẽ respectu pꝛoris. ergo spẽs itelligibilis que est posterioꝛ ipso itellectu nõ poterit aliqd cãre in ipso itellectu: τ per ꝯñs nõ poterit mouere itellectũ ad itelligẽdũ. ℂ Pꝛ. si spẽs moueret itellectũ ad itelligenduz hoc nõ eẽt nisi altero duoꝝ modoꝝ. videlicet uel qa spẽs per se τ tanq̃ pncipale agẽs moueret itellectum uel qꝛ obm per spẽm caret talẽ motũ. pmo mõ nõ: qꝛ si spẽs per se moueret eẽt ibi pncipale agẽs τ per ꝯñs assimilaret itellectũ sibi τ nõ ipsi obo. τ ẽt si hic esset itellect⁹ pus tẽderet in cognitionẽ spẽi q̃ obi qõ falsum est. Rursus dici nõ põt q̈ talis mot⁹ fiat qꝛ obm moueat itellectũ per spẽz: qꝛ nihil agit per formã que est in alio. sed vnũqõq; agit per formaz que est in seipso. obm ergo nõ poterit mouere itellectũ per spẽm intelligibilẽ que nõ est in ipso. ℂ Pꝛ. si spẽs itelligibilis moueret intellectũ cuz intellect⁹ hẽat apud se plures spẽs qua rõne moueret vna spẽs pari rõne moueret τ alia. ergo uel oẽs spẽs suũ mouebũt itellectũ ul' nulla mouebit ipm. sed nõ est dare q̈ oẽs siml' ; ergo nulla. ℂ Pꝛ. spẽs semp est apta nata mouẽ: qꝛ semp iformat τ semp repñtat obm. ergo uel semp mouet uel nunq̃ mouet. sed dicebat q̈ hoc est ex pte uoluntatis q̈ aliqñ moueat: aliqñ nõ moueat. ℂ Cõtra: qcqd detiminat aliqd in agẽdo illud est pncipale agẽs: τ per conseques est pus in agẽdo. si ergo actio uolũtatis detimiaret itellectũ ad intelligẽdũ: tũc nãliter pus aliqd uellet q̃ itelligeret. hoc aũt est falsum: qꝛ bonũ apphẽsuz est obm uolũtatis. τ nihil possumus velle nisi cognitũ. Inuisa enim fm Aug'm diligere possumus: sed icognita nequaq̃. ℂ Pꝛ. si intellect⁹ intelligeret per spẽz prius oporteret q̈ intelligeret relationẽ spẽi ad obm q̃ intelligeret obm. sed intelligẽ relationẽ ad obiectũ hoc est etiã itellige. e obiectũ. ergo ex hac ppõne sequitur ꝯdictio: videlicet q̈ pus intelligat obm q̃ intelligat qõ est impossibile. ℂ Pꝛ. si aliqua ratio est quare spẽs intelligibilis põt mouere intellectũ. ista erit qꝛ ipsa quãtũ est de se semp est in actu τ semp est apta nata mouere. τ ideo hoc mõ mouebit. Sed nos videmus q̈ intellectus agẽs semp est aptus nat⁹ mouere itellectũ possibilẽ: qꝛ semp irradiat sup fantasmata τ tamẽ nõ pp̃ter hoc mouet ut apparet in somnis: ubi est fantasma in actu intellect⁹. tñ nõ est in actu. imo impedit eius actio intelligẽdi. nõ ergo ualet argumẽtũ hoc est aptũ mouere: ergo mouet. spẽs ergo itelligibilis quãtũcũq; sit apta nata mouere itellectũ nõ ppt hoc mouebit ipz. ℂ In ꝯriũ est qõ fz ꝯm'tem in. 12. meta. foia rei que est in intellu est mouens desiderũ. sed illõ qõ mouet nos ad desiderãdũ aliqd mouet nos ad intelligẽdũ id: qꝛ aliter non possemus desiderare ipm ut intellz aut cognitũ: g̃ τc̃. ℂ Pꝛ. cuilibet effectui rñdet pꝑa cã: ergo opationis itells uel intelligibilis erit aliq per se τ ppꝛia cã. sed hec rõ nõ erit intellect⁹ agẽs: qꝛ ppꝛia opatio sua est irradiare sup fantasiã. nec etiã intellect⁹ potẽtialis; qꝛ illa est potẽtia ad intelligenduz. discurramus aũt per singula nõ inueniem⁹ nisi speciez intelligibilẽ que possit eẽ hi⁹ per se τ ppꝛia cã τ sic in intellectu nr̃o spẽs intelligibilis mouet ipsum ad itelligẽdũ: multo magis hoc erit in itellectu angelico ubi spẽs sunt magis in actu q̃ in intellectu nr̃o. ℂ Pꝛ. species intelligibilis ad intellectũ cõparat sicut forma ad mãm. sed mã põt agere τ agit per formã. ergo intellectus põt intelligere τ itelligit per spẽm intelligibilez qõ nõ eẽt nisi spẽs intelligibilis moueret ipm ad itelligendum: ergo τc̃.

Respondeo dicẽdũ q̈ tota difficultas huius qõnis in hoc videt cõsistere. q̈ qꝛ hitibus pñtibus in mã cessat mot⁹ ut dĩn p⁹ de gñatione ca⁹ de actione τ passione. Ideo pñtibus spẽb⁹ in intellectu cessabit mot⁹. nõ ergo per illas se mouebit intellect⁹ ad intelligẽdũ. ut ergo bñ appeat vitas huius qõnis in hac qõne hoc oꝛdine pcedem⁹. Declarabimus enim qnque. qꝛ pmo per ea que videmus in istis sensibilib⁹ in grauib⁹ τ leuib⁹ quõ mouentur per grauitatẽ aut per leuitatẽ quã hñt apud se: declarabim⁹ quõ itellect⁹ mouet se ad itelligẽdũ per species intelligibiles q̃s apud se hẽt. hic enim est oꝛdo q̈ si de itelligibilib⁹ uolumus aliqd scire opz nos p hec sensibilia manuduci. Scdõ qꝛ ex hoc videt seq q̈ idẽ seipm moueat ex quo intellect⁹ per spẽm itelligibilem seipz mouet. Declarabim⁹ q̈ demrãtio quã facit phs in. 8. phisi. videlicet q̈ oẽ qõ mouet ab alio mouet. huic ueritati nõ cõtradicit. Tertio ostẽdemus q̈ motus quo angelus mouet seipm aliquo mõ assimilat motui quo graue seipm mouet τ quo aiatũ seipsum mouet. Quarto ad maiorẽ declarationẽ ppositi manifestabimus totũ modũ intellectionis angelice: quõ põt seipz mouere ad intelligẽdũ. Ostẽdem⁹ enim q̈ aliquo mõ mouet seipsum nãliter: τ aliquo mõ uolũtarie. Quinto τ ultimo adducemus rationes ad declarandum ppositum. ℂ Propter primum sciendum: q̈ ipsius

motus grauis uel leuis opz nām eius eē cām ⁊ pncipi
um. nā ex quo mot⁹ grauis deorsum est qđdā accidēs
nāliter cōueniēs graui opz φ ipsa nā grauis sit huius
accñtis nālis per se cā ⁊ pncipiū. nā ut dicit in p° phisi
coꝝ. nā subiecta cū forma est cā oium accñtiū que fi
unt in ea: qđ potissime intelligēdū est quātū ad accñ-
tia nālia de qbus certū est φ fluūt ⁊ deriuant ab ipsa nā
inde est φ phus in 2° phisi. describēs nām dicit φ est
principiū mot⁹ ⁊ quietis ei⁹ in quo est per se ⁊ pmo nō
s'm accñs. ipse ergo mot⁹ deorsum qđ ut dicebat est
qđdā accñs nāliter ɔñs formā grauis ab ipsa nā gra-
uis hēt eē tanφ a per se pncipio ⁊ cā. hēt ergo i se gra
ue vñ mouet deorsum: nō tñ ppter hoc dī per seipm
deorsum mouē. sed dī hoc hēre a gñante. nā illud idē
agēs qđ dat formā dī dare oia accñtia que ɔsequunt
ad formā. uel φ idem est illud idē agēs qđ dicit nā dī
dare oia accñtia que ɔsequunt nām. sicut ergo graue
nō hēt nām a se sed a gñante: ita motū deorsuz ⁊ qđ-
libet accñs nāle nō dī hēre a se sed a gñante. Ex hijs
aūt aliquo mō pōt nobis inotescere quō angelus mo
uet se ad itelligēdū. nā cū intelligere nālit cōpetat an
gelo: opz φ hi⁹ accñtis nālis aliqđ sit in angelo p se
cā ⁊ pncipiuz. Sicut ergo mot⁹ grauis per se causa ⁊
principium est forma grauis sic motus intelligibilis
⁊ opationis itelligibilis per se cā ⁊ pncipium est for-
ma intelligibilis. habitib⁹ ergo ptibus in materia ⁊
forma existēte in mā cessat motus ad formā. sed non
cessat motus cōsequēs formā. imo si cōcertāt ibi de
bite circūstātie tūc incipit motus cōsequēs formam:
qñ iam in mā est pñs forma. cū ergo actus intelligēdi
sit aliqđ cōsequēs spēm intelligibilē poterit eē mot⁹
ad talē actū per psentiā intelligibilis spēi. Sile est er
go quodāmō de motu grauis per formā grauis: ⁊ de
motu ad actū intelligēdi per spēm itelligibilē. differt
tñ hoc ab illo: qz graue sufficiēter determinat ad mo
tū deorsum per formā grauis. ideo graue non mouet
seipm deorsum nisi per accñs remouēdo phibēs. sed
angelus nō sic determinat per spēm intelligibilez ad
actū intelligēdi. imo opz φ per uolūtatē determinet
se ⁊ cōuertat se sup aliquā spēꝝ ad hoc φ actu intel
ligat per illā spēm. ppter qđ cōcedere possumus φ
angelus moueat seipm ad actū intelligēdi. In talibus
ergo possumus illā distinctionē facere de uolūtario
⁊ nāli quā facit phus in. 7. meta. de hijs que fiūt a na
tura ⁊ ab arte. dicit enim φ aliq sunt simplr ab arte.
aliq ptim a nā ⁊ ptim ab arte. sic de actu uel de motu
cōsequēte formā exñtē in re. dicere possumus φ ali-
quis hi⁹ motus est simplr nālis. aliqs simplr uolūtari
us. aliqs ptim nālis ⁊ ptim uolūtarius. motus enim
quo mouet graue deorsum est simplr nālis: qz natura
sufficiēter determinat rē grauē ad talē motū. ideo ta
lis mot⁹ est a gñante. quodcūqz enim agēs dat nām
uel dat formā dat oē accñs ad qđ sufficiēter determi
nat illā formā. mot⁹ aūt quo angelus mouet se ad in-
telligēdū per spēm intelligibilē quā hēt apud se pōt
cōcedi φ sit simplr uolūtarius: qz per uolūtatē suam
sufficiēter determinat seipz ad talē motū. Si eni act⁹
intelligēdi sic eēt a spe itelligibili sicut mot⁹ grauis est
a forma sua. diceremus φ angelus per se nō moueret se
ipm ad intelligēdū. sed moueret a suo creatore qui de-
dit sibi spēz itelligibilē. sicut mouet graue a grauante
qui dedit sibi formā grauis. nūc aūt qz spēs illa intelli
gibilis indeterminata est ad talē actū nō determinet
per uolūtatē. cōcedere possum⁹ φ angelus mouet se
ipm ad itelligēdū: ⁊ per ɔñs cōcedēduz est φ motus
quo mouet angelus ad itelligēdū alia a se per spēm i
telligibilē quā hēt apud se si sit simplr uolūtarius. sed
itelligere quo angelus itelligit se per eēntiā suā est p-
tim nālis ⁊ ptim uolūtarius. mot⁹ eni ille subiacet uo
lūtati nō simplr sed quodāmō. qđ quō sit i psequēdo
patebit. ¶ Uiso quō causat actus itelligēdi a spe in-
telligibili: ⁊ quō angelus mouet seipm ad actū intelli
gēdi. uolum⁹ ostēdere φ determinatio quā facit phs
in. 7. phisi. pbās φ oē qđ mouet ab alio mouet. huic
ueritati nō cōtradicit. Declaratio enim phi ibidem φ
nihil mouet seipm per se. est qz si moueret seipm com
peteret alicui toti per se qescēte pte adhuc moueret
totū: qz nihil qđ cōpetit alicui per se ⁊ pmo remouet
ab ipso per hoc φ remouet ab alio. Si ergo mouē se
ipm cōpeteret toti per se ⁊ pmo nō remoueret hoc a
toto quātūcūqz remoueret a pte qescēte. ergo per te
adhuc moueret totū. ⁊ qz hoc est ipossibile: sequit φ
sit ipossibile ⁊ pinū. Sic ergo cōcludit rō phi de to-
to habēte ptē. imo est qsi per se notū φ nullū corp⁹ ⁊
nihil hñs ptes quātitatiuas pōt eē ad se cōuersiuum
φ hēat actionez ad seipm. ita φ in seipm agat per se.
uel φ seipm moueat per se. videlicet φ totū moueat
totū. nā agēs ⁊ patiēs opz eē simul ut vult phs in pri
mo de gñatione. Si ergo aliqđ tale totū moueret se
ipm totū oporteret φ totū attingeret totū: ⁊ φ queli
bet ps attingeret quālibet ptē. ergo in tali toto ptes
adinuicem nō distarēt. postφ quelibet quelibet attin
geret: sed in oi corpe ⁊ in oi re quāta ptes adinuicem
distāt. per se ergo est φ nihil calefit ad se ɔuersiuū ut
planc pbat pclus in ppōnibus suis. demōstratio ergo
phi cōcludit de toto hñte ptes in quo ppter distātiaz
ptiū totū nō pōt attingere seipm. ⁊ per ɔñs totū non
pōt attingere seipsum nisi qz pars mouet ptē: ut quia
vna ps aeris attingit aliā partē aeris: pōt pars aeris
calefacta calefacere ⁊ trāsmutare ptē aliā quā attin-
git. Subtrahas ergo a pho distātiā partiū ⁊ loquaris
de toto nō hñte partes cuiusmodi est angelus: qz est
sūba que nō diuidit poterit eē ad se cōuersiuū ⁊ pote
rit seipsum mouere ad agēdū. angelus ergo seipm in-
telligit ⁊ mouet seipsum ad intelligēdū. Ex hijs autē
appere pōt distinctio quaz innuit pclus in. 10ª ppōne
sui libri. videlicet φ aliqđ est qđ est simplr bonū ⁊ nō
pōt ulterius acqrere bonitatē. Aliqđ aūt est qđ seipz
mouet ad bonū. aliqđ vō est qđ solū ab alio acqrit p-
fectionem. In pmo aūt gradu est ipse deus qui est sim
pliciter qđ bonū. In scđo vō gradu sunt spūales sube
que seipsas mouēt ad intelligēdū ⁊ uolēdū ⁊ per cō-
sequēs seipsas mouēt ad acqrēdū pfectiones: qz ipm
intelligere est quedam pfectio intelligētis. In tertio
aūt gradu sunt corpora que non mouent nisi ab alio.
¶ Habito quomō intelligētie mouēt seipsas ad itel-
ligēdū. ⁊ ostēso quomō demōstratio phi in. 7. phisico
rū huic ueritati nō cōtradicit uolumus declarare ter
tiū. videlicet φ per ea que videmus in istis inferiori-
bus quō mouēt seipsa: possumus intelligere quō sube
sepate seipsas ad intelligēdū mouēt. duplr enim vide
mus aliqđ mouere seipz in istis inferiorib⁹. videlicet
per accñs. sicut graue mouet seipsum remouēdo phi
bēs. vnus ergo modus mouēdi seipm est remouere p
hibēs. alius modus est per ptē: ut qz vna pars mouet
aliā. cōsueuit aūt distingui triplex totū. videlicet totū
eēntiale sicut aial eēntialr cōponit ex diuersis ptib⁹
ex aia. s. ⁊ corpe. ⁊ totū quātitatiuū sic corp⁹ ɔstat ex
diuersis quātitatiuis partib⁹. ⁊ totum potētiale. sicut
eadē aia habet in se diuersas potentias. oib⁹ aūt hijs
modis videmus totum mouere seipsum: quia pars
mouet partem. nam animal mouet seipsum. qz anima

mouet corpus. Rursus aliqd corpus mouet seipsum q vna pars mota mouet aliā partē. sic aer mouet seipsū. qz pars aeris mota mouet aliā partē. ipsa etiaz aia mouet seipsaz qz vna potētia mouet aliaz ut itellect' mouet uoluntatē et uolūtas intellectū. aīa ergo per intellectū et uolūtatē mouet seipsaz. sz istis totalitatib' possum' addere quartū modū totalitatis. qz sicut est totū quātitatiuū q ꝯstat ex diuersis ptib' quātitatiuis. et totū eēntiale q ex diuersis eēntijs. et totū potentiale q ex plurib' potentijs. sic est aliqd totum pfectibile qd ꝯstat ex pluribus pfectōib'. angelus autē nō est totū eēntiale. qz nō ꝯstat ex diuersis eēntijs nec est totū quātitatiuū qz nō est qd extēsū. est autē totū potētiale. qz hz in se plures potētias. et totū pfectibile qz hz plures pfectiōes. ad silitudinē ergo hoz que videm' hic infert' trib' modis dicere possumus q angelus mouet seipsuz ad intelligēdū. primo put uolūtas angeli cōparat ad spēm intelligibilē et sic angelus mouet se ad intelligēdū quasi remouēdo phibens. Scdo put uolūtas cōparat ad intellectū. et sic angelus mouet seipm ad intelligēdū sicut potentiale per vnā potētiā mouet seipm per aliā ita q per vnaz est mouēs et per aliā motū. Tertio hoc cōtingit put spēs intelligibilis cōparat ad intellectū. Tria eni sūt ibi uolūtas intellectus et spēs intelligibilis et fm hec tria sūt tres cōbinatiōes et tres modi mouēdi. fm q hac tertiā cōbinationē put. s. spēs intelligibilis refertur ad intellectū angelus mouet seipsuz ad intelligendū. put totū perfectibile per vnā pfectionē mouet seipsuz ad aliā pfectionē. ¶ Primū sic patet. nā mēbra nostra sunt indeterminata ad motū qz sūt apta nata moueri ad oēz diaz pōnis et per appetitū determinātur ad alterā partē et sic determinata mouent ad partē illā. qdiu ergo mēbra sūt indeterminata ad motū nō mouent. ipsa ergo indeterminatio est qdā prohibēs mēbroz motū. appetitus ergo tollēs indeterminatonē istā quasi remouet phibēs. sic et in pposito intellect' angelic' est apt' nat' in fieri actu qlibet specie existēte in ipso. et quelibet spēs in ipso existens est apta nata informare ipm. nō aūt possūt oēs sil ipsum actu informare. opz ergo q fiat ibi aliq determinatio alicui' spēi per quā actualiter informet. hoc aūt fit p uolūtatē ꝯuertētē spāliter super spēz illā. uolūtas ergo determinās spēz remouet indeterminationem ab ipsa specie que erat phibens ne itellectū actualit informaret. igit put uolūtas cōparat ad spēm angelus mouet seipz ad intelligēdū qsi remouēdo phibens. eo eni ipso q per uolūtatē determinat se ad vnā speciem remouet indeterminationē et per ꝯñs remouet phibēs ppter qd dr mouere seipz remouēs phibēs.

¶ Rursus put uolūtas cōparat ad intellectū dr mouere seipz ad itelligēdū put totū potētiale per vnā potētiā mouet seipz p aliā. debem' eni imaginari q oēs potētie per qs possum' agere et nō agere sunt subdite appetitui. ipse ergo itellect' noster per quē possum' intelligere hoc uel nō intelligere et intelligere illō uel nō itelligere est subdit' uolūtati. ita q in actū suū exit per impiū uolūtatis. vñ et phs in 3° de aīa et in. 9. metaphisice. vult q appetitus sit uere dñs. fm hoc ergo angelus mouet seipm ad intelligēdū. et est sil mouēs et motū. sz nō eodē mō. nec fm eadē parte. sz fm vnā siue fm vnā ptē potētialē ut fm uolūtatē est qd mouēs. fm aliā potētiā siue fm aliā partē potētialē etiā ut fm itellectū est qd motū. Tertio fm cōbinationē tertiā put spēs itelligibilis refert ad itellectū. āgelus mouet seipsum prout totum perfectibile per vnam perfectionem mouet seipm in actu qtuz ad aliā pfectionē. ipsa eni sba angeli pficit ad intellectū siue per potētiā itellectiuā et pficit per spēs itelligibiles et est ēt in potētia ad ulteriorē pfectionē ut ad actū itelligēdi. Ille ergo qui agit actū et ille qui agit motū opz q sit aliquo mō actu. qz nihil agit nisi ut est in actu. illō vō in quo recipit act' uel in quo recipit mot' fm q hi' est qd in potētia. qz semp recipiēs fz q hi' est denudatū a nā recepti et est in potētia ad ipz receptū. q si angelus in seipso cāt motū itelligibilē. uel si in seipso cāt actū itelligēdi. opz q sit sil actu et potētia. actu ut agit hi' actionē. potētia vō ut recipit actionē illam. hoc aūt est ipossibile q idē fm idē et respectu eiusdē sit sil actu et potētia. sz q idē fm diuersa respectu eiusdem sit actu et potentia non est inconueniens. eadem enim anima fm intellectum agētem est omnia facere et fm intellectum possibilem est illa eadem omnia fieri. hoc est eni de pfectiōe rei q si est aliq fieri q hēat in seipa illud qd est illa facere. ex ipfectione eni ligni est q cū lignū sit nauē fieri q nō hz in se nauifactiuā q est nauē facere. et vniuersalr ex ipfectiōe nāe est que cū sit oia artificialia fieri q nō hz in se artem que est oia artificialia facere. et ecōtrario ex pfectiōe aīe itellectiue est q cū habeat in se itellectū possibilez p quē est oia intelligibilia fieri. hz etiā in se itellectū agētez per quē est oia talia facere. Si ergo nauifactia eēt in ligno. lignū moueret seipz ad faciēdū nauē et lignum eēt mouēs et motū. sed lignū per artē eēt mouēs. per māz eēt motū et eēt lignū in pō et in actu. in potētia p māz in actu per artē. Iste est modus phi in scdo phicorū ubi vult q si dom' eēt eoz que fiūt nā eodē mō fieret sicut ab arte. sic ēt si nauis eēt eoz que fiūt nā eodē mō fieret sicut ab arte. Si ergo in nā domificali eēt ars domificatiua dom' fieret a nā et eēt idē in pō et in actu. sz i pō p māz i actu p artē et idē mouēt seipz sed nō eodē mō. sic et in pposito idez angelus mouet seipsuz et est in potētia et in actu sz nō eodē mō. sz ipse angelus per spēm intelligibilē est actu et est actionem intelligibilē facere. per potētiā vō intellectiuaz est in potētia et est actionē intelligibilē fieri et suscipe et hoc est perfectiōis in angelo q cū hēat in se potētiā intellectiuā per quā est in potētia ad actionē intelligibilez fieri et suscipe q hz etiā in se spēz itelligibilē per quā est actionē intelligibilē facere et plus est hoc in āgelo q pōt sic mouere seipm q si poneremus nauifactiuā in ligno ut posset lignū mouere seipz. nā lignū ppter malitatē suā nō pōt eē ad seipm cōuersiuū ita q habeat actionē que ad seipm terminet. idō si nauifactiua esset in ligno naturaliter ut dicebatur fieret nauis ex ligno et lignū moueret seipsum. Et tamen in ipso ligno oporteret dare aliquā partē magis actualem in qua esset ars et virtus actiua que se haberet ut semē maris et aliā partez magis potētialem que se haberet ut menstruuz femelle. et sic lignum per vnam partem in qua est ars moueret seipsum qtum ad aliam partem que se haberet ut materia artis. sed substātie spirituales qz hñt actionē ad se ꝯuersiuā in eadē nā: ut in sba sua hñt id qd est facere et illō qd est fieri. idez ergo. i. eadē sba angeli respectu eiusdē idest respectu eiusdē actiōis intelligibilis est facere fieri et est simul actu et potētia sz nō per idē sz p spēz itelligibilē est facē et est actu. per itellectū aūt est fieri et est in pō. nec hoc nos moueat q spēs intelligibilis et itellect' sūt in eadē sba angeli. nāz intellectus agēs et itellectus possibilis sūt in eadem sba anime et tñ vnum se habet ut mouens. aliud ut motum. vnū ut facere. aliud ut fieri. angelus

ergo ut est quoddã totũ pfectibile per vnã pfectionẽ
ut per spẽm itelligibilẽ per quã est magis in actu mo
uet seipm ꝙ ad aliã perfectionẽ: ut q̃tũ ad intellectũ
per quẽ est quodãmõ in potentia. ¶ Dñso quõ aliq
mõ licet de motu quo angelus mouet seipm ad itel
ligendũ ⁊ de hys que videm⁹ in istis iferioribus quõ
mouẽt seipsa: uel ẽt in nobis ipsis quõ nos inducem9
uolumus declarare qd q̃rto ꝓponebat declarandũ. vi
delicet modũ intelligẽdi angelicũ. ꝓpter qd sciendũ
qd phs ẽt. in metaᶜᵉ ⁊ pmᵒʳ. vident sibi ꝯtradicẽ. ex
solone aũt illius ꝯdictionis apparebit declaratio ue
ritatis int. te. Uult eni cõmẽtator ibi ꝙ rõ sit primus
motor ⁊ hoc dicit eẽ de intẽtiõe phi. ⁊ tñ phs ibidez
dicit ꝙ in hi⁹ motu appetitus est uere dñs. Ista autez
duo nõ vident posse stare ꝙ rõ sit primũ mouẽs ⁊ ꝙ
appetitus sit uere dñs: qꝛ semp qd pmo mouet videt
here rõnẽ dnĩ. Jõ dicemus ꝙ cũ intellect⁹ noster mo
uetur ad intelligẽdũ est ibi aliqd nale ⁊ aliqd uolũta
riũ. nã prima motio intell's est q̃dãmõ nãlis ⁊ nõ est i
ptãte nr̃a. talis eni motio ul' fit ex exercitatiõe sensuũ
uel per sensus uel ex aliq̃ assuefactiõe cogitãdi uel ex
aliquo alio ita ꝙ non est in ptãte nr̃a qd nobis primo
ueniat in mẽte. ⁊ anteq̃ aliqd itelligamus non sumus
in hoc dñi nec est in ptãte nr̃a qualr excamus in actũ
intelligẽdi. sz postq̃ iaz aliqd incepimus itelligere ex
ipso pmo itellecto mouet appetit⁹ ad aliqd appeten-
dũ uel fugiendũ. statim appetitus ex hoc est factus in
actu desiderãdo aliquẽ finẽ. factus autẽ appetitus in
actu p finez mouet intellectũ ⁊ alias potẽtias fm ꝙ
exigit cõditio illius finis. ꝰ ⁊ rõ est primum mouens
⁊ appetit⁹ est uere dñs. Sz rõ est primũ mouẽs q̃tuz
ad ea que nõ sunt simplr in ptãte nr̃a: ⁊ q̃tũ ad illum
actũ intelligẽdi qui utplurimũ est quodãmõ nãlis: sz
appetitus est uere dñs q̃tũ ad ea que sũt in potestate
nr̃a. multũ est ergo notandũ ille modus loquendi qd
rõnẽ appellat pmũ mouẽs. ⁊ appellat appetitũ dñz.
Nã primũ ⁊ posterius reperit in nãlib⁹. nã in nãlibus
reperit aliqd qd se hẽt ut causa ⁊ aliqd ut cãtũ. aliqd
ut actus. aliqd ut potẽtia. aliqd ut primũ. aliqd ut po
stremũ. Jn talibus tñ non reperit rõ dñij: qꝛ nãlia nõ
hñt dñium sue operationis. Jgnis eni qui nãliter ca-
lefac non dñatur sue calefactioi. Sz quadã necessita
te nãe agit qd agit. Jn illis ergo ubi sumus dñi appe-
titus se hẽt ut pncipale mouens. ideo bñ dictuz est ꝙ
uere dñs est appetitus. Jn his autez que non sunt in
ptãte nr̃a ⁊ ubi no habemus dñium possumus pnci
paliter assignare cãm ex parte virtutis cognitiue ut
ex pte rõnis uel itellectus. ⁊ sicut in nobis est dare ali
qd itelligere qd est q̃si nale ⁊ aliqd qd est simplr uolũ
tariũ. sic ⁊ in ipso angelo est aliqd intelligẽ quasi nãle
⁊ aliqd uolũtariũ. Nã prout intelligit se ⁊ ea que sũt
in ipso hi⁹ intelligere est quasi nale. ꝓut mõ intelligit
alia a se. tale itelligere est uoluntariũ. Si ergo dicem⁹
ꝙ angelus semp intelligit seipsuz per essentiam suam.
ipsa eni essentia angeli: qꝛ est quedã forma actu intelli
gibilis ⁊ est semp psens itellectui angelico: qꝛ actiuũ
coniunctu passiuo opz illud agere illud pati semp cã-
bit intellectionẽ uel actũ intelligendi in ipso intelle-
ctu angelico. ꝓpter qd semp angelus intelliget seipsũ
⁊ ea que sunt in ipso. Nã cu no intelligat cõponendo
intelligẽdo subm intelligit ea que sũt in subto. Jntelli
gendo ergo se intelligit oẽs spẽs intelligibiles ⁊ oia
alia que sut in se. ⁊ intelligẽdo spẽs intelligibiles itel
ligit oia obiecta que repñtant per hi⁹ spẽs. Sz itel-
ligit ea in uli ⁊ sub mõ confuso. ergo est itelligẽ ipsius
angeli respectu cuius est semp in actu. naz semp actu
intelligit se ⁊ spẽs intelligibiles que sũt in se. ⁊ in quã
dã confusione intelligit oia obiecta illaꝝ speciez. po
stea per appetitũ ꝯuertit se sup quãcũq3 spẽm ut vult
ꝯuertẽdo se sup hi⁹ spẽm causat in eo actus intelligẽ
di fm hi⁹ spẽm ⁊ sic se cõuertens intelligit distincte ⁊
in ꝓpria forma obiectũ qd representat per illaz spẽm.
qd obiectũ prius intelligebat in uli ⁊ in quadã ꝯfusio
ne. Jntelligẽ ergo alia a se clare ⁊ distĩcte est qd uolũ
taria: qꝛ hoc non cõpetit angelo nisi per uoluntatẽ se
ꝯuertat sup istã uel sup illã spẽm quã habet apd se: sz
intelligere se ⁊ ea que sunt in se est ei nãle. pticipat tñ
⁊ hoc aliquo mõ de uoluntario. Nã ⁊ meminim⁹ nos
dixisse ꝙ intelligẽ quo angelus intelligit se est ptĩz nã
le ⁊ partim uoluntariũ. debemus eni imaginari ꝙ cũ
angelus per uoluntatẽ specialr se ꝯuertit super aliquã
spẽm ⁊ actu informat specie illa. ⁊ actu intelligit repñ-
sentata per illã speciẽ non ꝓpter hoc desistit intelligẽ
seipm. Jntellectio ergo alioꝝ non tollit in angelo in-
tellectionẽ suipsius. attñ oino est rõnale: qꝛ hec itel-
lectio qua itelligit alia debilitet ⁊ remittat itellectiõẽ
suipsius. nõ enim ita clare nec ita limpide intelligit
se quãdo cõuertit se sup alia. sicut quãdo ꝯuertit se so
lum sup seipsuz. Jntellectus eni intentus ad plura re-
misse ⁊ debiliter intelligit singula: nãle est ergo ꝙ an-
gelus semp se intelligat. Sz ꝙ intelligat se pleniori ⁊
pfectiori modo quo potest hoc non est naturale: sed
subiacet uoluntati. videlicet ꝙ uelit desistere ab in-
telligendo alia uel ꝙ uelit desistere ut nõ informetur
ab intellectionibus aliorum. Sed solum sit intentus
circa intellectionem sui. propter quod patet quomo-
do intelligere alia in angelo est quid uoluntariuz. Sz
intelligere se est ei aliquo modo nãle ⁊ aliquo modo
uoluntariũ. patet igit qd est modus intelligendi an-
gelicus. ⁊ quõ angelus ꝯuertendo se sup spẽm aliquã
per quaz intelligit alia a se nõ causalr se ꝯuertit super
spẽm illã. patet ẽt ꝙ est aliqd intelligere ipsius ange-
li respectu cuius semp angelus est in actu. ⁊ existens
in actu respectu illius intelligere mouet se nũc ad itel
ligendũ ista nũc ad intelligendũ illa. ⁊ ꝯuertit se nunc
sup hãc spẽm nunc sup illã fm suã uoluntatez uel fm
sui arbitrij libertatẽ. ¶ Hijs oibus ꝓlibatis uolumus
ultimo adducere rationes ad ꝓpositum ⁊ ostendere
quõ spẽs intelligibilis põt mouere intellectũ angeli-
cũ ⁊ causare in eo intellectionẽ uel actũ intelligendi.
põt aũt hi⁹ spẽs triplr cõparari. videlicet ad itellectũ
ipsius angeli in quo existat ad subaz angeli quã pficit
⁊ ad obiectũ qd repñsentat. Scdz hoc adducemus ad
ꝓpositũ triplicem rõnẽ. ¶ Pria ergo via sumit ꝓut
spẽs cõparat ad intellectũ angelicũ in quo existit. pp
qd sciendũ ꝙ agẽs ⁊ patiens debẽt esse sil. vñ cõmẽ-
tator sup 9ᵒ metaphisi. ait ꝙ necesse est ut nihil agat
agẽs donec sit sil' cũ patiente. ⁊ in pᵒ de gñatiõe in caᵒ
de actiuis ⁊ passiuis hoc idẽ innuit. Sz opz loqui de sil'
tate reꝝ. sic loqmur de ipsis reb⁹: aliter eni dñr corpo
ralia eẽ sil' ⁊ aliter spũalia. corporalia eni qꝛ sũt situalia
⁊ sut per se in loco se attigũt ⁊ sũt sil' qñ se ꝯtingũt fm
situ ⁊ qñ sibi iuicẽ appropinq̃nt fm locũ. Sz ipsa spi
ritualia de qb⁹ fm Boetiuz in hebd. est per se notum
apud sapientes ea per se in loco nõ esse nõ possũt per
se hẽre ordinẽ ⁊ similitatẽ situalẽ. oz ꝰ ꝙ hẽant ordinẽ
⁊ simulitatẽ eẽntialẽ. ut tũc talia sũt sil' qñ eẽntialr sũt
in seipis ut qñ eẽntia vni⁹ est in eẽntis alteri⁹. ideo lz cor
pus nõ agat ubi est sz agat ubi nõ est: qꝛ corp⁹ agẽs nõ
est in corpe passo: sz est ex̃ ipm attigẽs ipm situaliter
ibi a tñ spũalis ubi opat ibi est: imo ubi eẽt i re ibi ope
rari non posset. vnde angelus cũ operat in aere est in

aere:cum operat in celo est in celo non ita sicut lapis
est in aere.uel sic' lignu3 est in aqua q2 aer cedit lapidi
exñti in ipso nec est sic lapis cum ipso aere.sic 7 aq̃ ce
dit ligno exñti in ea.S3 corpus in quo est angelus nõ
cedit angelo 7 in quocunq3 operatur angelus op3 q
sit sil cũ ipso angelo.ergo spũalia hñt actionẽ in ea in
q̃bus existũt:l3 g spẽs itelligibilis sit in itellectu.hoc
tñ nõ obstãte aliq̃d causat 7 agit in itellectu:imo nisi
eẽt in itellectu nihil in ipm cãre posset. Nã nãl̃r lo
quẽdo spũalia nõ patiunt nisi ab hĩs que sũt in eis nec
agũt nisi in ea in q̃b' existũt.qd totũ ex hoc ꝯtingit q2
taliũ per se nõ est ordo situalis s3 eẽntialis. S3 forte
dubitabit q cũ intellect' sit aliq̃d substractũ 7 subm
speciei quõ põt ipsa spẽs in suũ subm aliq̃d facere.vi
demus aũt q uolũtas mouet itellectũ:7 cũ uoluntas
aliq̃ mõ fundat in itellectu tanq̃ in subiecto:nã q̃tiẽs
cũq3 duo accidẽtia uel due pfectiões ꝓgrediunt ab ea
dẽ suba q̃da3 ordie prioritatis 7 posterioritatis:ita q
vna ꝓgrediat mediante alia:semp qd ꝓgredit prius est
q̃si subm alteri' accidentis ut q̃litas ut in subto fundat
i q̃titate:q2 q̃litas fluit a sba mediãte q̃titate. Sic ẽt
vna q̃litas ut in subo põt fundari in alia q̃litate ut sa-
por fundat in humido:q2 fluit a subo mediãte hũido
cũ g potentie angeli sint quedã accñtia 7 quedã ꝓpta
tes ei' nãles op3 q vna fluat mediante alia: uolutas
g que psuppõit cognitionẽ fundatã in ipsa sba angeli
mediãte itellectu.hoc tñ nõ obstãte ipm intellectum
mouet:sic spẽs intelligibilis:l3 in ipso intellectu fun-
det ipm tñ itellectũ mouere poterit. ¶ Scda via su
mitur ꝓut spẽs itelligibilis cõparat ad subam angeli
quã pficit 7 iformat.videtur aũt iste modus loquẽdi
multũ alien' q spẽs itelligibilis subam angeli pficiat
uel informet.debem' eni dĩe q informat 7 pficit itel
lectũ:utrũq3 tñ uerũ est.iter pfectiões eni exñtes in eo
dẽ subo nõ est ordo situs;sed ordo cãlitatis;nõ enim
sic p̃tes forme attigũt eẽntiã mãe sic p̃tes indumẽta
attigũt carnẽ:nã solũ vnũ idumẽtũ carnẽ attigit.alia
vo indumẽta nõ imediate carnẽ:sed seipsa contingũt
s3 quelibet forma siue sbalis siue accidentalis ipsam
ma3 attigit:7 eẽntial̃r eẽntia cuiuscũq3 forme h3 eẽ in
eẽntia mãe.Certu3 est eni q forma p' ut forma sbalis
est in eẽntia mãe. Sequẽs vo forma ut accidẽtalis 7
eẽntia mãe erit.7 si dicẽs q sequẽs foa est in eẽntia
prioris forme nõ aute3 in eẽntia mãe ipsa rõ devincẽt
nã ubicũq3 est eẽntia forme nãlis ibi est 7 eẽntia mãe
eẽntia enim mãe nõ cedit eẽntie forme:s3 sil' est cũ ta
li eẽntia.g si sequẽs forma fundat in eẽntia prioris for
me cũ eẽntia mãe sit sil' cũ eẽntia forme prioris op3 q
in essentia mãe sit essentia forme posterioris;inter ta-
lia g est solũ ordo cãlitatis inquantũ vnũ accñs est cã
alteri'.qdlibet tñ accñs 7 quelibet pfectio eẽntial̃r at
tingit 7 informat ipa3 suba3 in qua existat:q̃re l3 spẽs
itelligibilis recipiat in suba angeli mediante itellectu
ipsa tñ spẽs itelligibilis eẽntial̃r attigit pficit 7 infor
mat ipa3 sbam angeli. ¶ S3 in hoc appere põt quõ
spẽs itelligibilis mouet itellm angelicu3:dicem' eni q
suba angeli ꝓut ꝯsiderat nuda sm se repñtatiua solu3
suipsi':7 iõ hoc mõ accepta cã in ipso itellectu ange
lico cui est pñs intellectionem suipsius tñ. Sed hi'
suba angelica per uolũtatẽ ꝯuertẽs se sup aliq̃ speciẽ
l3 in se nuda exñ a nõ sit repñtatiua nisi suipsi' tn cõ-
iuncta tamen tali speciei erit representatiua obiecti
cui' est illa spẽs.iõ per spẽm illã 7 per uolũtatẽ deter-
minantẽ se ad hi' spẽm causabit in intellectu suo itel-
lectionẽ obi cui' est illa spẽs. ¶ Tertia aũt via sumit
ꝓut illa spẽs cõparat ad obiectum qd represẽtat. Nã

illa spẽs nõ agit q ei attribuat actio:s3 agit q2 est rõ
agẽdi sicut nec calor calefacit. S3 est rõ calefaciendi:
nũc aũt iter cãs agẽdi videm' hãc distinctionẽ q ali-
q̃d pncipal̃r agit:7 aliq̃d agit in vtute alteri'.7 hanc
distictionẽ quã videm' iter ipas rões actionũ:nã ali
q̃d est rõ agẽdi sm se:aliq̃d vo est rõ agendi in vtute
alteri' dupl̃r.g in talib' pot eẽ defectus. p'si nõ agat:
s3 sit solũ rõ agẽdi.scdo si nõ sit rõ agẽdi s3 se:sed sit
rõ agẽdi in vtute alteri'.utrũq3 aũt defectũ hẽt spẽs
intelligibilis. pmo q2 nõ agit.sed est solu3 rõ agendi
nõ põt eni illi spẽi cõpetẽ per se agere:q2 nõ cõpetit
ei per se eẽ.attñ si eẽt per se exñs 7 eẽt in ipso intelle-
ctu angelico efficacius 7 fortius causaret actũ intelli-
gendi in ipso itellectu q̃ causet. Scdo deficit hi' spẽs
intelligibilis:q2 nõ solũ non est agens:s3 est rõ agendi
s3 nõ est rõ agendi sm se:s3 magis est rõ agendi ut est
repsentatiua obiecti:ꝓpter qd si ipsu3 ob3 sm se pos
set eẽ in ipso intellectu pfectius causaret actũ intelli-
gendi in ipso nũc aũt mie exñs ibi per spẽm spẽs ipa
in virtute obiecti 7 ut est repsentatiua eius est rõ q̃re
hoc fiat 7 q̃re causet actus intelligendi in hi' intelle-
ctu.ex hoc ergo apparet quõ spẽs itelligibilis habet
causare actũ intelligẽdi ut cõparatur ad obiectu3:q2
hoc facit in virtute eius 7 ut est repsentatiua ipsius.
ex hoc ẽt clarius soluit difficultas quõ spẽs agit in in
tellectu cũ sit quoddã accidẽs ipsius:nã nõ mouet in
tellectũ ut est quoddã accidẽs eius:s3 ut est quedam
pfectio sube ita q substãtia cõiuncta tali speciei:7 per
ꝯsequens repsentans obiectũ eius causat in ipso intel
lectu intellectionẽ ipsius obiecti.7 si ꝓfundius pscru
tamur hoc ẽt quodãmõ accñs:q2 si nõ eẽt q̃d iherẽs:
s3 eẽt per se exñs mlto magis hoc ageret. ¶ Aduer-
tendũ aũt q cũ dicimus spẽs agit 7 causat:op3 ibi acci
pere agere 7 cãre large ꝓut id qd est rõ agẽdi 7 cãndi
7 q non habet per se existere dĩe agere 7 causare.

Ad primũ

dicendũ qd arguit ex oi parte de-
ficit: nã qñ oĩ q finis sm esse di-
stinctũ ab eo cuius est finis si itelligat qd finis nõ pos
sit actual̃r eẽ in eo cui' est finis patet flm esse. Nã cõ-
mẽtator a quo hic modus loquẽdi sũpsit originẽ vlt
in 12° q forma balnei in aia est efficiẽs motũ 7 causa
desideriũ.forma aũt balnei ex est finis motus 7 desi-
derij. S3 hoc est qd dicit ipse:q2 balneũ per seipm3 nõ
pt eẽ in aia. Si eni foia balnei s3 eũ eẽt abstracta idẽ
eẽt mouẽs ut agẽs : 7 ut finis.põt g mouẽ ut finis qd
hẽt actual̃r eẽ in aliq̃.si vo dicas q finis est distinctus
s3 eẽ:nõ q2 possit eẽ in eo cui' est finis:s3 q2 est q̃d p se
exñs differẽs ab eo cui' est finis nec hoc op3. Nã ulti
ma btitudo 7 ultim' finis quẽ posuerũt phi ẽ opatio
aie exñs in ipsa aia 7 inheres ipsi aie. pma ergo pars
argumẽti q foia exñs in mẽte nõ põt eẽ mouẽs ut fi
nis est falsa.scda ẽt ps q nõ põt eẽ mouẽs ut efficiẽs
q2 accñs nõ hẽt rõnẽ efficiẽtis respectu sbti:patet q
spẽs intelligibilis est efficiẽs nõ q ipsa per se existat
7 per se agat:s3 q2 est rõ agẽdi 7 efficiẽdi.7 qd addit
de accidẽte patet qd illa spẽs nõ ut accidit intellectui
s3 ut est cõiuncta sube angelice est rõ q̃re causet intel-
lectio in itellectu nec hoc ẽt ut patuit facit s3 se.s3 ut
est repñtatiua obiecti 7 in virtute ei'.nec op3 q obm
sit actu:ad hoc qd hoc agit sic semen agit in vtute aie
pñs:pie tñ mortuo uel viuo nõ min' agit 7 sic forma
grauis in vtute grauitãtis est rõ q̃re moueat graue.ita
qd graue mouetur a grauitate exñte uel nõ exñte non
min' mouet:sic spẽs est rõ mouẽdi in virtute obiecti
obiecto tñ existente uel non exñte non min' mouet.
¶ Ad scdm dicendũ q idẽ s3 idem non põt esse mo

uens ꝛ motū. nec pōt sil agere ꝛ pati enim ſm diuersa pōt modo quo patuit. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ posito ꝙ spēs intelligibilis habeat eē intentionale ꝛ ipsa intellectio hēat eē reale. hys ꝯcessis que supponebat argumentuꝫ rō non ꝯcludit. Nā non est incōueniens ꝙ aliqd agat ultra suā speciē in virtute alterius. intētionale ergo in virtute obiecti realis poterit esse cā q̄re cause realis actus. ¶ Ad quartuꝫ dicendum ꝙ spēs itelligibilis nō hēt causalitatē sup ipso itellectu qō ipm intellectuꝫ efficiat. Sꝫ magis est eo posterioꝛ ꝛ ipm ꝓsupponit. Sꝫ causalitatē hēt sup ipsa intellectiōe siue super actum intelligēdi quo est prioꝛ ꝛ quē causat. ¶ Ad 5m dicendū ꝙ species mouet itellectū in virtute obiecti. ꝛ qō dꝛ qꝛ nihil agit per formā que est in altero. ergo obiectū nō agit per spēm intelligibilem que nō est in ipso. dici debet ꝙ qcqd agit immediate agit per formā que est in ipso. Sed qō agit mediante alio dꝛ agere per formā que est in alio. obiectum ergo mouet intellectū nō per seipm sꝫ per spēm intelligibilē: ꝛ qꝛ obiectū nō mouet intellectū per seipsum sed agit per formā que sit in ipso: quia vō mouet per aliud agit per formā que est in alio. ¶ Ad 6m dicendum ꝙ lꝫ itellectus hēat apud se plures spēs: non tñ mouebit quēlibet intellectū: sꝫ altera determinate eo ꝙ uolūtas nō posset se ꝯuertere plene sup oēs nec ēt sup plures: sꝫ sup vnā tm. ¶ Ad 7m dicendū ꝙ uoluntas determinat intellectū ad hoc qō informet ita vna spē qō non alia. ꝛ ꝙ arguitur ꝙ actio intellectus ꝓcedit actionē uolūtatis. dici debet ꝙ est aliqō intelligere qō ꝓcedit uelle ꝛ qō nō determinat per uelle. ꝛ est aliqō intelligere qō sequit uelle: ꝛ qō determinat per ipm. itelligere eni qō est angelo q̄si naturale ꝛ qō semp cōpetit angelo ſm qō hꝰ nō determinatur per uelle. ad tale ergo intelligere uolūtas nō mouet intellectū: sꝫ ad intelligēdū alia a se qō est simplr qd uolūtariū mouet uolūtas intellectū. ¶ Ad 8m dicendum ꝙ angelus ꝑus intelligit se ꝛ spēs quas hēt in se ꝛ relationes specierū ad obiecta: ꝛ istud intelligere est ei quasi nāle. ꝛ postea ꝯuertit se sup spēm quā vult ꝛ itelligit obiectuꝫ: ꝛ hoc intelligere est sibi uolūtariū ꝑp qō uerū est qō ꝑus itelligit obm iperfecte q̄ itelligat spꝫ ꝑfecte: sꝫ nō eodē mō. Sꝫ ꝑus intelligit obm sub mō q̄dā ꝯfuso ꝛ in gnāli ꝛ iperfecte, ꝓut spēs hēt q̄dā relationē ad ipm obiectum. ꝛ postea ꝯuertit se super spēm illā ꝛ intelligit obiectuꝫ clare in ꝓpria forma ꝛ ꝑfecte. ꝑius ergo q̄ intelligat obiectū perfecte intelligit ipsuꝫ iperfectū. ¶ Ad 9m dicendū ꝙ argumentū nihil ꝯcludit: sꝫ petit sibi hanc difficultatē solui: videlicet q̄re in somnis fantasia est in actu suo ꝛ tñ intellectus nō est in actu suo: imo impeditur ab actu eius. ¶ Ad qō breuis est solutio. nā intellectus non recipit a fantasmatibus nisi ut sunt silitudines reꝝ. fantasma aūt in somnis: sꝫ phm in de somno utit fantasmatibus tanq̄ rebus. nō tanq̄ silitudinibus reꝝ. ꝓpter qō sequit ꝙ fantasia in somnis nō hēat fantasmata ut sūt apta nata mouere intellectū; ꝓpter qō in dormiendo impedit intelligendi actus: sꝫ qn̄ ꝑtransierunt illi motus ꝛ fumi iam ꝓpe vigiliā ꝛ dormiēdo cognoscimus nos dormisse. ꝛ dicimus intra nos ipsos non sūt uera que videmus sꝫ somnia. Tunc iā incipimus uti fantasmatibus nō tanq̄ rebus: sꝫ tanq̄ silitudinibus rerum ꝛ extūc actio intellectꝰ incipit vigorari ꝛ eē in suo robore. Soluta est ergo difficultas que querebat.

8 Exto querit utrū itellectus angelicꝰ intelligat per spēs inatas uel a rebus acceptas. ꝛ videt ꝙ angelus nō hēat species reꝝ apud se. Nā intellectus hūanus per speciem quā hēt apud se pōt intelligē rē exñtē ꝛ nō existentē. cū ergo potentioꝛ sit intellectꝰ angelicus q̄ hūanus: si angelus hēret spēs reꝝ apud se: multo fortius intelligeret res exñtes ꝛ non exñtes. intelligeret ergo ꝑsentia ꝛ futura qō est ꝯtra damascenū libro 2o. caplo. 4o qui ait ꝙ futura q̄deꝫ neqꝫ angeli neqꝫ demones nouerunt. ¶ Pꝛ. in aīa nostra est aliq̄d qō est oīa facē ut itellectus agēs. ꝛ aliq̄d qō est oīa fieri ut intellectꝰ potentialis ꝛ hoc est ꝑfectiōis in ea. cum ergo angelus nāl̄r sit ꝑfectioꝛ q̄ aīa erit ēt in eo aliquid qō erit oīa facē ꝛ aliq̄d qō erit oīa fieri: hoc aūt eē nō posset nisi hēret in se intellectū agentē qui abstrahēt a rebus: ꝛ intellectū potentialeꝫ qui intelligeret recipiēdo spēs reruꝫ. ergo ꝛc. ¶ Pꝛ. est res sūma que nihil acq̄rit ab alio ut deus. ꝛ res infima que oīa acquirit ab alio: ut corpus ꝛ mā: ergo angelus qui dicit rē mediam aliq̄s spēs habebit in se: ꝛ aliq̄s acq̄ret ab alijs: ut a rebꝰ. ergo saltem aliqua intelliget per spēs acq̄sitas. ¶ Pꝛ. oē cognoscens cognoscit per spēm abstractā. Nā ipse sensus de quo est minꝰ credibile videt aliquo mō abstrahere cū sit susceptiuꝰ specieꝝ sine mā ꝛ in ipsa fantasia adhuc magis cognoscit per spēm abstractā ꝛ ipse itellectus noster tanq̄ immaterialis adhuc plus intelligit per spēs abstractas. ergo multo fortius intellectus angelicus: qꝛ īmatioꝛ itelligit per species abstractas: sꝫ intelligere per spēs abstractas est intelligere per species a rebus acceptas. ergo ꝛc. ¶ Pꝛ. Augꝰ circa finem 2i libri sup geñ. ad litteram. vult ꝙ demones tripliciter cognoscūt res videlicet acumine sensus experientia tēpoꝝ: ꝛ reuelatiōe sanctoꝝ spirituū. Sꝫ si demones cognoscūt experientia tēpoꝝ ꝛ per ꝓgressum reꝝ in esse ꝯñs est ut accipiat a rebus. ¶ Pꝛ. intelligētia non pōt reduci ad actū intelligēdi per se cū sit potentia intelligēs. nec per spēm intelligibilē cū sit innata ꝛ inuariabilis. ergo opꝫ ꝙ reducat in actū per res ipsas. itelligit ergo per species a rebus acceptas. ¶ Pꝛ. si angelus hoc mō intelligit per spēs innatas: qꝛ ꝓgredientibus rebus in esse sunt siles itellectui angelico que ꝑus nō erant: ꝓpter hoc mō euadimꝰ difficultatē q̄re cognoscit pñtia ꝛ nō futura. sequit ex hoc ꝙ silitudo sit cā cognitionis rei. ¶ Sꝫ ꝯtra. ꝑius cognoscit res q̄ silitudo eius. nō ergo silitudo potest eē causa cognitionis rei. ꝙ autem ꝑus cognoscat res q̄ silitudo patet; qꝛ hoc mō cognoscit silitudo qꝛ cognoscitur per spēs que sit silis rei. Sꝫ ꝑus cognoscit obm q̄ spēs. ergo ꝛ ꝑius res q̄ silitudo. ¶ Pꝛ. si angelus hēt species innatas aut per illas spēs semp cognoscit res aut non. Si cognoscit ergo frustra applicat: si nō cognoscit: ergo causalr applicat. ¶ Pꝛ. qꝛ itellectꝰ noster est ꝯiunctus sensui abstrahit a sensibilibus mediāte sensu. intellectus ergo angelicus: qꝛ nō est coniunctus sensui intelliget abstrahēdo a sensibilibꝰ sine sensu. ꝛ ita per spēs acceptas. ¶ Pꝛ. assignatur cā quare angelus itelligit per spēs innatas: qꝛ sicut corpora celestia sūt plena formis ꝛ nō recipiūt iferiores ꝑfectionea; ita ꝛ angeli tanq̄ supiores spūs sūt pleni formis: ꝛ nō recipiūt iferiores ꝑfectiōes. ¶ Sꝫ ꝯ: corpa supcelestia sūt in potētia ad ulteriorē ꝑfectioneꝫ: qꝛ possūt eclypsari ꝛ illumiāri. ergo ꝛ angeli erūt in potētia ad ulteriores spēs. ¶ In ꝯriuꝫ est qō dꝛ in. x. ꝓpone de causis. ꝙ oīs intelligentia est plena formis. ꝙ si sic est nō intelligit per spēs acq̄sitas sꝫ cōcreatas. ¶ Pꝛ. qꝛ intellectus noster est potētia in gñe intelligibiliuꝫ erit potētia ipsa itelligibilia ꝛ itelligit per spēs acq̄sitas. angelus aūt qꝛ est actu in gñe itelligibiliū erit actu

ipsa intelligibilia ⁊ intelliget per spẽs cõcreatas. nõ enĩ esset actu ipsa intelligibilia nisi apud se actu semꝑ haberet ipsa. ¶ Pꝫ. in itellectu diuino species in ipsa essentia diuina in itellectu nr̃o est a reb⁹ accepta. ḡ in intellectu angelico erit medio mõ ⁊ erit cõcreata.

Rñdeo dicendũ ꝙ circa hãc qõnem sunt uarie opiniones. Quidã enĩ ⁊ magni ponũt angelos uĩꝩer itelligere per spẽs ĩnatas. Singularia ṽo per spẽs a reb⁹ acceptas. ⁊ isti uident uelle tenere viã mediã. antiquoꝝ tñ opiniones tenuerunt vias extremas. nã quidã sunt opinati ꝙ angeli oĩa cognoscũt per spẽs ꝯcreatas. quidã ṽo ꝙ oĩa per acq̃sitas. Nos aũt meli⁹ intelligim⁹ ⁊ credim⁹ uerioꝛẽ eẽ opinionẽ illã ꝙ angeli oĩa cognoscãt per spẽs innatas. ⁊ ꝙ nullã spẽm a reb⁹ accipiãt. In hac ergo qõne ꝓcedem⁹ hoc oꝛdĩne. qꝛ primo enumerabim⁹ difficultates circa hãc mãꝫ ꝯtingẽtes q̃s tenẽtes opinionẽ cõtrariã ad fulcimẽtũ sue põnis adducũt. 2° qꝛ per ĩtellectũ nr̃m ⁊ per ea que experimur in nobis sumus apti nati ascẽdere ad ea que sunt in intellectu angelico. assignabim⁹ dr̃ias inter ĩtellectũ nr̃m ⁊ angelicuꝫ ut ex dr̃ges illis posim⁹ videre q̃d tenẽdũ sit de angelico intellectu. 3° soluem⁹ ad difficultates quas tãgem⁹. 4° ⁊ ultimo adducem⁹ rõnes ad ꝓpositũ ondẽtes ꝙ impossibile sit angelũ itelligere per spẽs a reb⁹ acceptas ꝓpter qd̃ ꝯñs est ꝙ intelligat per innatas. ¶ Propter primũ sciẽdũ ꝙ tenẽtes angelos itelligere per spẽs a reb⁹ acceptas quinqꝫ difficultates tãgũt circa hanc mãꝫ ⁊ ad q̃nqꝫ incõueniẽtia conant̃ ducere ꝯtrarium opinantes. Primum incõueniẽs est qꝛ hoc posito sequit̃ ut dicũe ꝙ ãgelus cognosceret futura. Scd̃ꝫ est qꝛ haberet ĩfinitas spẽs. Tertiũ est qꝛ ꝑ vnã spẽm cognoscẽr ĩfinita Quartũ est qꝛ nõ cognoscẽt singlãria distincte. Quintũ est qꝛ intelligeret presentia ut absẽcia. ¶ Primũ incõueniẽs sic pꝫ. qꝛ si angelus nĩhil recipit a reb⁹ ergo spẽs in mẽte ei⁹ se hꝫ eodẽ mõ re existẽte ⁊ nõ existẽte. ⁊ si spẽs se hꝫ eodẽ mõ opꝫ ꝙ eodẽ mõ representet. eodẽ ergo mõ cognoscet existẽtia ⁊ nõ exñtia ⁊ presentia ⁊ futura. hec declarãt quadrupliciter. videlꝫ per spẽm intelligibilẽ in itellectu nostro. per vocẽ significãtẽ rem aliquã. per imaginẽ reꝑsentatẽ imaginatũ. ⁊ per signũ aliq̃d reꝑsentãs sigtũ. dicũt enĩ ꝙ ex parte spẽi in mente nr̃a nos expientia docet. nã si q̃s hꝫ spẽm rose in intellectu suo nunꝙ illa spẽs aliter representabit sibi rosã existẽtẽ ꝙ nõ existẽtẽ nisi fieret aliqua inmutatio circa spẽm illã a rosa existẽte. videmus ẽt de imagine ꝙ nisi fiat aliqua imutatio circa imaginẽ eodẽ mõ representabit imaginatũ. videmus tertio ⁊ in uoce ꝙ uox nõ mutata eodẽ mõ significat rẽ existẽtẽ ⁊ nõ existẽtẽ. videm⁹ etiã ⁊ in signo. nã circulus qui est signũ vini semꝑ si nõ mutetur representabit eodẽ mõ vinũ siue existat siue nõ existat ergo ⁊ spẽs in mẽte angeli si nulla imutatio fit in ea ex ꝓgressu rerũ in eẽ eodẽ mõ representabit res existẽtes ⁊ nõ existẽtes. cognoscet ergo angelus ita non exñtia sicut exñtia ⁊ ita futura sicut presentia qd̃ nullus dicẽt. ¶ Adducũt aũt isti ad ꝯfirmationẽ põnis sue ꝙ nõ sufficiat euasio aliquoꝝ dicẽtiũ ꝙ si species in mẽte angeli eodẽ mõ se hñt ad res exñtes ⁊ nõ existẽtes ipse tñ res nõ eodem mõ se hñt ad hi⁹ species exñtes ⁊ nõ exñtes. qꝛ res existẽs hꝫ nouã relationẽ ad spẽm in mẽte ãgeli quã nõ habebat nõ exñs. ꝓpter hãc aũt nouã relationẽ uolunt aliq̃ ꝙ possit angelus aliqua de nouo cognoscere. hãc aũt euasionẽ isti impugnãt tripl̃r. Primo ex ipo eẽ rerũ. Scd̃o ex expiẽtia quã videmus in nobis. Tertio ex nã relationis.

Dicunt enĩꝫ ꝙ esse rerũ per accidẽs comparat̃ ad intellectũ. aiũt aũt ꝙ esse rei inq̃tum de re est cognitio per accñs cõparat̃ ad intellectũ in quo vident̃ bñ dicere qꝛ obm intellectus est qd̃ quidẽ rei non eẽ actuale eius. quare si eẽ rei per accñs cõparat̃ ad cognitionẽ facta mutatiõe in eo ꝙ per accidẽs ad cognitionẽ nõ poterit cognitionẽ ipsaꝫ uariare. nulla est ergo ista euasio. Rursus hoc idẽ nos docet experiẽtia quã videm⁹ in nobis. expimur enĩ in nobis ꝙ si habemus spẽm alicui⁹ qd̃ nõ est in re extra. si postea de nouo fiat in re extra nisi aliqua virtus apprehẽsiua sit in nobis que imutet̃ ab illa re nõ imutabit̃ nostra cognitio nec aliter cognoscem⁹ illã rẽ nũc existẽtẽ ꝙ cognouerimus nõ existẽtẽ. Tertio hoc idẽ pꝫ ex ꝑte ipsi⁹ relatiõis. Nã ut aiũt oꝛdĩe nãe relatio ĩter extrema nõ cognoscit̃ nisi cognitis extremis. ergo illã relationeꝫ nõ cognoscet nisi cognita re. noua ergo relatio nõ facit ad cognitionẽ nouã rei. qꝛ tũc cognosceret̃ res añ ꝙ cognosceret̃. nã si prius nõ cognoscebat rẽ ⁊ mõ ꝑ nouã relationẽ cognoscit rẽ. qꝛ nouã relationẽ nõ potest cognoscere nisi ꝓcognoscẽdo rẽ. ergo cognoscit rem p̃cognoscẽdo rẽ ⁊ per ꝯñs cognouit reꝫ anteꝙ cognosceret qd̃ null⁹ diceret. Si ergo nihil cognoscit angelus nãliter nisi ꝑ spẽs inatas ut videt̃ nullo mõ possum⁹ euadere hoc incõueniẽs ꝙ ita cognoscit nõ exñtia ⁊ futura sicut ꝓsentia. ¶ Scd̃m incõueniẽs sic patet. nã si angelus nõ cognoscit nisi per spẽs inatas. ḡ nũos cognoscet per spẽs inatas. Sꝫ spẽs nũoꝝ sũt ĩfinite. ergo ul̃ hꝫ apud se infinitas spẽs. uel opꝫ ꝙ de nouo recipiat spẽs. ¶ Tertiũ incõueniẽs sic ostẽdit̃ sequit̃ enĩ ex ista põne ꝙ angelus per vnã spẽꝫ possit cognoscere ĩfinita. qꝛ si angelus nõ cognoscit nisi per spẽs inatas. opꝫ ꝙ cognoscat plura per vnã spẽm qd̃ cõcedũt oẽs tenẽtes hi⁹ positionẽ. sed qua rõne per vnã spẽm possũt cognoscere plura pari rõne possunt cognoscere infinita. ꝓbat enĩ phs in. 4°. ꝓhicoruꝫ. ꝙ qua rõne duo corpora possũt eẽ in eodẽ loco eadẽ rõne ⁊ ĩfinita. sed si angelus per vnã spẽꝫ põt cognoscere infinita illa spẽs nõ erit q̃d limitatũ. poterit ergo illa spẽs eẽ rõ expssiua ⁊ reꝑsentatiua oĩuꝫ qd̃ nullus diceret ꝙ angelus cũ sit q̃d determinatũ ad genus ⁊ ad spẽꝫ ꝙ per vnũ aliq̃d possit cognoscere oĩa sua cognoscibilia ⁊ multomagis cognoscẽ ĩfinita. ¶ Quartũ icõueniẽs sic declarat̃. nã si angelus cognoscit per spẽs inatas nõ habebit distinctã cognitioneꝫ rerũ ꝑticularũ. cõstat aũt ꝙ nõ possum⁹ ponere angelum cognoscẽ per spẽs inatas hñdo apd̃ se spẽs ꝑticulariũ. cognoscet ḡ ꝑticlaria per spẽs spẽꝝ uel ut m̃lti dicũt per spẽs generꝝ. sꝫ silĩtudo spẽi nõ põt eẽ rõ reꝑsentãdi ꝑticlariũ nisi inq̃tũ ꝯtinent̃ sub illa spẽ. sꝫ illa spẽs nõ est distincta rõ rei ꝑticlaris. nãliter ḡ angelus ꝓpe ⁊ distincte singularia cognoscere non poterit. ꝙ si q̃s diceret angelũ cognoscẽ per spẽs generꝝ forti⁹ ꝯcluderet icõueniẽs. qꝛ ex hoc videret seq̃ ꝙ nõ solũ nõ cognoscẽt distĩcte ꝑticlaria. sꝫ ẽt ꝙ nec distĩcte cognosceret spẽs. ¶ Quĩtũ icõueniẽs sic pꝫ. Nã si ãgelus cognoscẽt ꝑ spẽs inatas ⁊ nĩl recipet a reb⁹ ita itelligẽt lõginq̃ sic ꝓpinq̃. qd̃ vĩ f̃lꝫ. nã ĩ vitis patꝝ legit̃ ꝙ iulian⁹ ĩpatoꝛ mittẽt quẽdã diabolũ ad sciẽdũ q̃d fieret in occidẽte. ⁊ diabolus ille trãsire nõ posset ĩpediente ipꝫ q̃dã monacho in oratiõe stãte. reuersus demon ad iulianũ ⁊ iterrogat⁹ ab eo q̃re tãtũ tardasset dixit ꝙ nihil facẽ potuit qꝛ ab orãte mõacho ipedit⁹ fuit. igit̃ ille diabolus nõ poterat scire que in occidẽte fiebãt nisi illuc ꝓgeret. Sũt ẽt ad hãc põneꝫ ꝙ ãgelus itelligat per species a reb⁹ acceptas auctoritates

sanctorum. Aug' enim. 12. de trini. ca°. 7°. distinguens scientiam dei a scientia angelorum et hominum. ait q non videt ad tempus nec aliquid fit noui in eius visione atq; scia cum aliquid temporaliter ac transitorie gerit sicut eni afficiunt sensus uel carnales aialium et hoium. uel et celestes angelorum. Idem et aug'. 2°. sup gen. ad litteram circa finem ut in arguendo tangebat vult q demonibus aliq innotescit ex experientia temporum. qd no eet nisi a reb' cognitionem accipent. aplus aut ad eph. 3°. vult q multiformis sapia dei innotescat pricipib' et potestatib' in celestib' p ecclesiam. ubi ait glo. et est Hiero. angelicas dignitates supra memoratum mysterium ad purum no itellexisse donec completa est passio christi et aplorum inter gentes pdicatio dilatata. per ecclesiam g ut per pdicationem scitur per aplos diuulgata multa didicerunt angeli qd no eet nisi ipsi a reb' cognitionem accipent. ¶ Enarratis difficultatib' circa hanc mam volum' enumerare differentias iter intellectum nrm et angelicum ut ex ipsis dijs habeam' viam ad soluendum difficultates tactas. ppter qd quantum ad psens spectat assignabun' quinq; dias inter itellectum nrm et angelicum. Prima est q obm per se itellect' nostri est res fm suam qdditatem: no fm ee. sz intellect' angelici est res fm suum esse et quidditatem. Scda dria est q obm intellectus nostri per se est ule no priculare. sed itellect' angelici et ipm pticulare est obm. Tertia est q per vnum simplx intelligere no pot intellect' noster intelligere plura distincte. itellectus aut angeli pot et dico per vnum simplex itellige: q per itellige compositum pot itellectus noster itellige plura. Nam intellect' format enunciationem per itellectum compositum. formando aut hanc enunciationem. ho no est asinus. opz q intelligat hoiem et asinum. itellectu ergo simplici no pot intellect' noster itelligere plura sil. Intellect' aut angelic' pot uel q idem est intellect' nr no pot intelligere plura sil nisi componendo uel formando enunciationem. intellectus aut angelic' formando simplr uerbum pot plura itelligere sil mo quo infra dicem'. Quarta dria est. et est multum connexa die tertie. videlz q itellectus noster no pot itelligere plura sil nisi conformet se plurib'. Intellectus aut angelicus pot itellige plura sil conformando se vni tm. Quinta et ultima dia est q intellectus noster no pot de nouo itelligere aliqd nisi aliq imutatio in ipso fiat. Intellectus aut angelicus pot incipe aliqd de nouo intellige nulla immutatione in ipso facta. et hec quinta dria est ualde notanda: q hec est potissima ad soluendas difficultates ppositas.

¶ Prima dia sic pz. Nam si volum' videre qualr virtus aliq cognitiua cognoscat. videndum est qualr causetur ei' cognitio. Dicim' eni q per exteriores sensus possumus iudicare de ipso ee rerum. cuius ro est. q exteriores sensus no imutant nisi psentibus sensibilib'. sensibilia aut no possunt ee psentia nisi actu existant in rerum na. de ipsa g actuali existia rerum iudicare possum' per exteriores sensus. sz itellectus nr no accipit suam cognitionem imediate ab ipsis sensibilibus. sensibilia eni imediate no possunt age in ipm itellectum sz suam cognitionem accipit itellectus noster a fantasmatib' que manent abeuntibus sensibilibus. iuxta illud phi in 2°. de aia. abeuntib' sensibilib' insunt aialibus sensus et fantasia. Ideo per intellectum nrm per se loquendo no possum' iudicare de ipsa existia rerum. Est aut et alia ro q re res fm esse qd habet no est obiectum intellectus. nam cum intellectus itelligat per abstractionem a sensibilibus. opz q ipsa qdditas abstracta sit per se obm itellectus. no aut est obm eius fm ee qd hz in sensibilib' Io dr in 3°. de aia q ipm qd qdest. est per se obm itellect'. sz intellectus angelicus no sic cognoscit. no enim intellectus angeli cognoscit q sua cognitio causet res sicut intellectus diuinus. nec q causet a rebus sicut intellectus humanus. no enim est ibi cognitio rei q vnum causet ab alio. sz q ambo causant a tertio. cognitio ergo angelica respectu rerum est per assimilationem. no q vnum assimilet sibi aliud. nam nec intellectus angeli assilat sibi res: q eas no causat nec res assimilat sibi intellectum illum q nihil in ipso efficiunt. no ergo est ibi silitudo q vnum assilet sibi aliud. sz q ambo assilant tertio. ut q ab eisdem ideis a qbus fluunt res in ppria na fiunt in cognitione angelica. vnde si bn considerat itentio augustini super gen. ad lram in primo et in scdo et in mltis locis. de' est ipse qui pduxit res in ppria na fecit eas in cognitione angelica. vnde ipse scdo sup gen. exponens de pductione creature fiat. factum est. et fecit illud gen. p°. fiant luminaria in firmamento celi. et postea sequit. et factum est ita. et ultimo subdit. fecitq; de' duo luminaria magna ista tria. dixit. fiat. factum est. et fecit. referenda sunt ad triplex ee rerum. put sunt in uerbo. in cognitioe angelica. et in na ppa. put g sunt in uerbo. dixit de' fiat. dixit eni fiat. i. uerbum genuit in quo erat ut fieret. put aut dr factum est referendum est ad cognitionem angelicam. sz put subdit et fecit. referendum est ad ee qd hnt res in ppa na. Idem ergo de' qui hz in se totum ee rerum fecit hu' res in na propria et impressit eas cognitioni angelice. imo fm augm in eodem libro primo. habuerunt esse res in uerbo postea in cognitioe angelica et ultio in gne ppo qd no eet si a reb' acciperet cognitionem. q tunc prius essent res in gne pprio q in cognitioe agelica. Reuertamur ergo ad ppositum et dicam' q idem de' qui fecit res in genere pprio impressit eas cognitioni angelice. qd no eet nisi ab eisdem ideis diuinis a qbus pducte sunt in gne pprio impresse eent metib' angelorum. bn ergo dictum est q cognitio angelica est per assilationem et q in intellectu agelico est silitudo rerum. no q vnum causet illud nec q vnum assimilet sibi aliud. sz q ambo causant a tertio et assimilant tertio. ergo per relationem ad tertium ut per relationem ad ideas diuinas a qbus causata est cognitio angelica inuestiganda est modus cognitiois ei'. igit ut communiter ponit q idee diuine sunt pductiue totius rei et quantum ad qdditatem et quantum ad ee. spes in mete angelica ab illis ideis deriuate toti' rei sunt representatiue. obm ergo itellect' angelici est res tota fm ee et qdditatem.

¶ Scda dia sic pz. Nam res ut considerat abstracta a suo ee considerat ulr. ut aut considerat coniuncta ipsi ee considerat particulariter. nullum eni ule hz per se ee. ex hoc ergo errauit plo ut pbat in 7°. metaphisice. q posuit qdditates rerum ules fm se existe. eo eni ipso q illis qdditatibus dabat per se ee cogebat dicere qdditates illas no ee ulia sz singularia. ipsis itaq; suppositis et ipsis pticularib' competit ee. ulia aut sunt mali tm inquantum existunt in particularibus. formaliter aut sunt ulia put fm itellectum considerant abstracta ab esse qd habet in particularib'. Io dicit commentator in pmo de aia q intellectus est qui facit ulitatem in rebus. quare si res considerata fm ee actuale quod hz in rerum na est. qd particulare. considerata abstracta a tali ee est qd ule. pz q per se obm itellectus nri no pot ee particulare sz ule cum hi' intellect' per se no ferat in ipsam rem fm ee qd hz in rerum na sed fm q est abstracta a tali. sz obm itellectus angelici est ipm particulare. cum hi' intellectus ferat in ipsam rem ut est coniuncta suo ee.

¶ Tertia differentia sic declarat. Nam intellectus angeli quantumcumq; plura itelligat nunq formet enunciationem. sed formando simplex uerbum pot plura intelligere sz no in eo q plu

ra: intellectus aūt noster nō pōt intelligere plura nisi
cōponēdo ⁊ enūciationē formādo. ut si vult itellige-
re ꝙ hō sit albus. opꝫ ꝙ habeat apud se spēm hoīs ⁊
spēm albi ⁊ formet in se enūciationē que significatur
per hāc ꝓpōnem hō est albus. sed si intellect⁹ noster
intelligēdo sbm posset intelligere predicatū ⁊ intel-
ligēdo formā aliquā intelligeret statim illa in quibus
eēt hꝰ forma. in itelligēdo plura nō formaret enūcia
tionē sꝫ simplr̄ uerbū. ⁊ qꝛ hoc habet intellectus āge
licus iō bn̄ dictū est ꝙ angelus per vnū simplex itel-
ligit nō formādo enūciationē. sꝫ uerbū pōt intellige
re plura tn̄ intelligit ea in eo ꝙ plura. qꝛ si intelligit
sbm ⁊ predicatū nō intelligit qōlibet ꝺm se. sꝫ vnū in
ordine ad aliud. ¶ Quarta dīa de leui pꝫ. qꝛ anne-
xa est dīe tertie. Nā si intellectus noster ita parꝝ ha-
bet de lumine itellectuali ⁊ ita modicū viget acumie
intellect⁹ ut nō possit statim cognito pricipio cogno
scere ꝯclusionē nec cognito subiecto cognoscē ꝑdica
tū: nō poterit intelligere plura nisi informet pluribus
spēbus. ut nō poterit itelligere sbm ⁊ ꝑdicatū nisi in-
formet specie utriusqꝫ. intellectus aūt angeli non sic.
Nā angelus sic viget acumine intellectus qꝛ cogno-
scēdo aliqd stati cognoscit ea que ꝯiūcta sunt illi. cuꝫ
enī intellectus angeli fert in cognitionē sbi absqꝫ ali
quo discursu absqꝫ aliq̄ cōpositione fert in cognitio-
nem dīuꝫ eoꝝ que sūt in sbo. Angelicus ergo intelle
ctus ꝯuertēdo se actualr̄ super vnica specie ut sup spe
ciē sbi cognoscit sbm ⁊ cognoscit ea que sūt in subie
cto ut hn̄t ordinē ad sbm. nō enim pōt pfecte cogno
sci res nisi cognoscant ea que habēt actualē ordinem
ad ipsaꝫ rē. ex impfectiōe igiṫ intellectus nostri est ꝙ
cognitare nō cognoscit ea que sūt in re nisi cōponen-
do illa cū re ipsa. ⁊ ex pfectiōe intellectus angelici ac
cidit ꝙ nō ex cōpositiōe sꝫ ex simplici latiōe fertur in
rē ⁊ in ea q̄ sūt in re ut hn̄t ordinē ad ipsaꝫ rē. Differt
aūt hec q̄rta dīa a tertia. qꝛ tertia arguebat de ipso
actu. uel de eo ꝙ formaṫ per actū. ⁊ dicebat ꝙ ꝑ vnū
simplex intelligere uel per vnū simplex uerbū qō for
maṫ per intelligere poterat angelus itelligere plura
simul nō ut plura sed vnū in ordine ad aliud. Intelle
ctus aūt noster hoc nō pōt formādo uerbū uel diffi-
nitionē. sꝫ si vult intelligere plura opꝫ ꝙ formet enun
ciationē. hec aūt dīa q̄rta nō loqtur de ipso actu uel
de eo qō formaṫ per actū. sed de ipsis spēbus a q̄bus
ꝓgrediṫ act⁹. dicū enī ꝙ āgelus ꝯuertēdo se sup vnā
spēm tm̄ ut sup spēm sbi pōt intelligere plura qꝛ pōt
intelligere sbm ⁊ ꝑdicatū uel sbm ⁊ ꝓprietatē ut est
in sbo ⁊ ut hꝫ ordinē ad sbm: imo simul intelligendo
sbm intelligit oēs ꝓprietates ⁊ oīa accn̄tia que sunt
in ipso ut habēt ordinē ad ipsum. ¶ Quinta differē-
tia nō hꝫ difficultatē. nā si intellectus noster per vnā
spēm ut per spēm hoīs intelligeret hoiem ⁊ oēs pro
prietates ⁊ accn̄tia hoīs si hō inciperet habere aliq̄s
ꝓprietates uel aliq̄ accn̄tia que prius nō habebat in
ciperet tūc intellectus noster absqꝫ mutatiōe sui itel
ligere ꝓprietates illas ⁊ accn̄tia illa que prius nō in-
telligebat. Nā ꝺm hāc ypothesim intellectus nō itel
ligit accn̄tia qꝛ informet spēb⁹ accidētiū. sꝫ qꝛ informa
tur specie sbi cui ꝯiūcta sūt accidētia nō ergo opꝫ ad
hoc ꝙ intelligat aliqua accn̄tia que ꝑus nō intellige-
bat ꝙ informet aliqua spē q̄ ꝑus nō informabaṫ. sꝫ
sufficit ꝙ aliq̄ accn̄tia sint ꝯiūcta illi sbo cui⁹ specie in
formet ei que prius ꝯiūcta nō erāt ad hoc ꝙ incipi-
at intelligere ea que ꝑus nō intelligebat. intellectus
ergo noster si intelligeret illo mō quo diximꝰ posset
sine sui mutatiōe aliqd de nouo intelligere. sed nō po
test intelligere de nouo aliqd nisi muteṫ propter duo
falsa que supponebat ypothesis. Intellect⁹ aūt ange
li hoc pōt qꝛ lꝫ illa duo sint falsa in intellectu nr̄o. sūt
tn̄ uera in itellectu āgeli. supponebat enīꝫ suppositio
ꝑdicta ꝙ itellectus nr̄ sic intelligēdo sbꝫ per spēꝫ sbi
intelligat ꝑdicatū uel intelligat ꝓprietates ⁊ accidē-
tia eius nō per aliā spēꝫ. sed ut hn̄t ordinē ad sbꝫ. qō
pꝫ per dīas ꝑhabitas de intellectu nr̄o eē ꝺm. de in
tellectu aūt angelico eē uerū. Supponebat ēt ypo-
thesis illa ꝙ sbm intellectus nostri posset mutari ꝺꝫ
accn̄tia ita ꝙ aliq̄ eēnt accn̄tia eius vno tpe que non
essent alio qō pꝫ ēt eē falsū. Nā distinguimus ꝙ aliq̄
sunt accn̄tia indiuidui ⁊ ista possūt uariari. ⁊ si nō oīa
uariātur. qꝛ aliqua sunt accn̄tia insepabilia. aliq̄ tn̄ ua
riant. ⁊ qꝛ aliq̄ sūt sepabilia. ⁊ forte ipsa accn̄tia isepa
rabilia hn̄t aliquā uariationē. qꝛ non oīs ethiops est
eque niger ⁊ hec que accidūt indiuidula cōi noīe uo-
cant accn̄tia. sꝫ quedā sūt accn̄tia spēi. ⁊ hec hn̄t spe-
ciale nomē ⁊ dicunt ꝓprietates. ⁊ qꝛ sbm intellectus
nostri per se nō est ꝑticulare sꝫ ulē ponebat aliud ꝺm
ypothesis dicta ꝙ id qō est per se obꝫ intellect⁹ nr̄i ut
ipsa q̄dditas posset uariari q̄tū ad accn̄tia que uoca
tur ꝓprietates. sed sbm ipsius itellectus angelici est
ēt ipm particulare qō dupliciter variaṫ. Primo q̄tuꝫ
ad accn̄tia qꝛ hꝫ aliq̄ accn̄tia que ꝑus nō habebat. Et
uariaṫ ēt ꝺm se qꝛ incipit eē in aliq̄ nā in qua ꝑus non
existebat. ut aliqs per gn̄ationē incipit eē hō qui ꝑus
nō erat hō. uel ēt per corruptionē desinit eē hō qui ꝑ
us erat hō. sorte enī nōdū gn̄ato falsum est ꝙ ipse sit
hō ⁊ ipso corrupto est ēt ꝺm ꝙ sit hō. sortes enī post
q̄ est corruptus est hō ꝑteritus. sꝫ nō est hō nisi equi
uoce. qꝛ hō mortuus. ⁊ ipso nōdū gn̄ato est hō futur⁹
sed nō est hō simplr̄ sꝫ est hō in potētia. ponam⁹ ergo
ꝙ angelus ꝯuertat se sup spēm hoīs manēte tali con
uersiōe poterit absqꝫ sui mutatiōe duplr̄ intelligē ali
qd de nouo qō prius nō itelligebat. primo per gn̄ati
onē particulariū hoīuꝫ. scōo per uariationē accn̄tiuꝫ
in ipsis particularib⁹. nā si manēte ꝯuersiōe angeli su
per specie hoīs icipiat sor. tūc eē hō. icipiet angelus
intelligē sor. quē ꝑus nō intelligebat. dictū est enī ꝙ
angelus ꝓpter plenitudinē sui luminis ⁊ ꝓpter acu-
mē sui intellect⁹ itelligēdo aliqd itelligit ea q̄ ꝯiūcta
sūt illi. ⁊ qꝛ sortes nūc gn̄atus incipit in se habere na-
turā hūanā actu ⁊ eē ꝯiūct⁹ illi nāe actu quā ꝑus ha-
bebat in potētia ⁊ cui ꝑus ꝯiūgebaṫ in potētia. ꝓpt
qō angelus ~~sui~~ intelligē actu quē ꝑus intelligebat in
potētia nō per mutationē sui qō informeṫ alia specie
sed per mutationē sor. qui de nouo ꝯiūgiṫ nāe hūane
⁊ per ꝯn̄s de nouo rep̄sentaṫ per spēm rep̄sentātē hu
manā nāꝫ. Scōo mō pōt ꝯtingē ꝙ angelus intelligat
aliqd de nouo sine mutatiōe sui per uariationē accn̄-
tiū in ꝑmis particularib⁹: ut si angelus ꝯuertat se su
per spēm hoīs quā hꝫ apud se ⁊ ex hoc intelligat nāꝫ
humanā ⁊ per ꝯn̄s intelligat sor. qui existet in tali nā
⁊ qui ꝯiūgiṫ tali nāe intelligēdo sor. poterit itelligere
accn̄tia que sūt in sor. Si ergo aliqs ⁊ aliq̄s accn̄tibus
ꝯiungaṫ ꝑticulare illud qō intellegit angelus incipiet
ipse angelus intelligē de nouo qō ꝑus nō itelligebat
nō per mutationē factā in ipso sed per mutationē fa-
ctā in re extra. qꝛ ergo obiectū intellect⁹ nostri qō est
ipsa q̄dditas est inuariabile iō nō possumus aliqd de
nouo itelligere per uariationē factā in obiecto. sꝫ so-
lū per uariationē factā in itellectu nr̄o. Intellect⁹ aūt
angeli hoc pōt ut est ꝓbata manifestū. ¶ His hitis
de leui dissoluunṫ oēs difficultates tacte. nā plures il
laꝝ difficltatū supponebāt ꝙ eē rei per accn̄s cōpareṫ

ad intellectū angelicū sicut cōparat ad intellectū no-
strū. supponebant etiā q nō posset angelus aliqd de
nouo itelligere sine mutatiōe sui sicut nec itellectus
nr. quorū utrūq flm est. Nouitas eni intelligētie sē-
per arguit scie impfectionē. qcqd eni de nouo intelli
git qō pri' nō intelligebat aliqd accrescit scie sue z p
pns hz sciam iperfectā. sed hi' nouitas nō semp argu
it mutationē in ipso intellectu nisi sit talis intellectus
q acqrat a reb'. Bñ enim sequit q si angelus incipit
aliqd de nouo intelligē q est qd mutabile. qz si non
eēt qd mutabile eēt act' purus z hēt sciam pfectissi
mā z nihil accresceret scie sue nec de nouo incipet ali
qd intelligere. Arguit g hi' nouitas q āgelus sit qd
mutabile. sz nō opz q ex hoc mutet qō incipit de no-
uo aliqd intelligere. sine mutatiōe aūt nō fit nouitas.
sed nō opz q hi' mutatio sp sit ex pte intellectus. pōt
eni eē solū ex pte rei. ¶ Et ut dissoluam' oēs diffi-
cultates tactas p ordinē dicem' ad primā q ut pz p
iam dicta eodē mō se hñtez specie in intellectu ange
lico ex sola mutatiōe facta in re aliter z alit repsenta
bit rē. illud aūt qdruplex simile qō adducebat ad ppositū
videlz de specie itelligibili in itellectu nro de uoce
de imagine z de signo non est sile q fm aliqō istoz lz
adduceret pro sili. Nā ut pz per dicta spēs in itellectu
nro nō est repsentatiua rei fm eē sz solū fm qddita-
tē. sed in itellectu angelico fm utrūq. z qz spēs in in-
tellectu nro solū est repsentatiua rei fm qdditatē nō
fz eē ea que deseruiūt cognitiōi itellect' nri siue sint
uoces siue imagines siue signa nō possūt deseruire co
gnitiōi intellect' nri nisi fm modū quo intellectus nr
est apt' nat' res cognoscere. ppt qō sicut nulla muta
tiōe facta in itellectu nro nihil pōt de nouo cognoscē
sic in talib' ut deseruiūt cognitioni nre nulla mutatio
ne facta nihil noui significabit. sz spēs in intellectu an
gelico qz sūt repsentatiue rerū nō solū fm qdditatē
sz ēt fm eē nulla mutatiōe facta in spēb'. sz solū mu-
tatis reb' qtuz ad eē opz q sint aliter z alit repsenta
tiue rerū. ¶ Qō aūt addebat de eē de expiētia. z de
rēone. de leui solui pōt: qz ut patuit lz eē rez per ac
cidēs cōpet ad cognitionē itellect' nri nō tñ cōpara
tur per accñs ad cognitionē itellect' āgelici. ppt qō
nō ualet si expimur in nobis q nulla mutatiōe facta
in itellectu nro nō aliter cognoscim' rē q nulla muta
tiōe facta in itellectu āgelico q nō alit rē cognoscat.
qz in hoc est dña iter itellectū hūanū z āgelicū itelle
ctū. ¶ Ad illud aūt de rēone dicem' q angelus co
gnoscēdo nām aliquā cognoscit pticularia pūcta illi
nāe. z cognoscēdo sbm cognoscit accñtia illi sbo pūn
cta. z qz aliq pticlaria icipiūt de nouo subsistere in ali
qua nā z eē pūcta illi nāe. z ēt qz aliq accñtia icipiūt
de nouo existē in sbo z eē illi pūcta iō pōt incipe an-
gelus ex sola mutatiōe rerū sine mutatiōe sui talia de
nouo cognoscere. ¶ Ad hāc aūt nouā cognitionē z
ad hāc rerū mutationē pōt noua relatio eē in spēbus
angelicis. sz ordine nāe cognitio rez pcedit cognitio
nē relatiōis. nō tñ opz q pcedat eē relatiōis. argumē
tū ergo arguebat sophistice. qz cum deberet arguere
de eē relatiōis arguebat de cognitiōe ei'. dicebamus
ergo q reb' de nouo uariatis fm eē icipit āgelus de
nouo hēr relationē ad illas z incipit de nouo cogno-
scere eas z de nouo cognoscere relationē quā hz ad
ipsas. erūt g ibi 4.or videlz res noua. relatio noua. co
gnitio noue rei. z cognitio noue relatiōis. qre sic res
noua pcedit relationē nouā ita cognitio noue rei pce
dit cognitionē noue relationis. erit ergo hic ordo q
nāliter nouitas rei pcedit nouā relationē ad rē. noua

autez relatio ad rē pcedit nouā cognitionē rei. noua
aūt cognitio rei pcedit cognitionē noue relatiōis ad
ipsam. cū ergo arguebat q pus cognoscit res q rela
tio. dicem' q z si intellect' pus cognoscit rem q co-
gnoscat relationē per quā refert ad ipaz. Nō tñ pri'
cognoscit rem q referat ad ipsam. itellect' enim nisi
eēt silis rei z nisi referet ad rē nunq cognoscēt rem.
attñ pus cognoscit rem q cognoscat se eē silem rei.
spēs eni in quocūq itellectu creato nunq repsētaret
rē nisi eēt silitudo rei. ordē tñ nāe pri' repseutat rez.
z pri' faē cognoscē relonē z silitudinē quā hz ad ipaz
itaq nō ualet q noua assilatio ad rez nō possit eē cā
noue cognitiōis rei. huit eni itellect' pus nouā rela-
tionē ad rē q rem cognosceret. lz nō pus habuit co-
gnitionē illi' relatiōis q rei. Soluta est ergo difficul
tas prima fz se z fz ea que sibi anectebant. ¶ Scda
difficultas solui pōt per ea que dicebant in qōne pce
dēti. utrū angelus itelligēt per spēm uel per hitū sibi
cnāle. ondebat eni ibi in qone illa q ad hoc q ange-
lus possit cognoscē qtcūq spēs nūoz. nō opz q ha-
beat apud se ifinitas spēs. sed q cognito ptinuo po-
test cognoscē hāc ppzietatē ei' qō est diuisibile in ifi
nitū ex hoc ut dicebat poterat quotcūq spēs nūorū
cognoscē. ¶ Qō vō iducebat tertio q āgelus p vnā
spēz posset cognoscē ifinita. qz qua rōne duo corpo-
ra possunt eē in eodē loco z infinita. g qua rōne vna
spēs posset repsentare duo pticularia posset z ifinita
pz q spēs nō repsentat pticularia nisi ex eo q subsi-
stūt in aliq nā z ex eo q sūt pūcta illi nāe. z qz ipoīe
est vnā nāz simł eē in ifinitis pticularibus ipoīe est q
vna spēz sił infinita repsentet. z qō arguebat q si duo
corpora pñt eē in eodē loco qō z infinita. nō valet cō
sequētia nisi ex suppōne. videlz posito q eēnt ifinita
corpora actu. nō eni sił possūt eē que hñt actuale eē
que nō actuale eē. Si g dimēsiōes dimēsiōib' nō resi
sterent z posset corpus sił eē cū corpe nō sequeret q
possent infinita corpora in eodē loco sił eē nisi ifinita
corpora haberēt sił actuale eē. sic z in pposito si vna
spēs repsentaret duo pticlaria posset repsentare ifini
ta si possēt ifinita talia actu eē. z qz hoc est ipoīe q ali
qua pticularia sint ifinita actu sub vna spē. iō ipoīe est
q ifinita talia repsentent actu p vnā spēz loquēdo de
spē creata cuiusmodi ē spēs in mēte āgeli. ¶ Qō aūt
iducebat. 4. q si āgel's cognoscēt per spēs inatas q
nō hiet distinctā cognitionē pticulariū qz hi' spēs nō
pōt eē disticta rō repsentatiua pticulariū. pz q lz pti
cularia nō distiguant in spē qtuz ad rōnez qdditatis
distiguunt aūt qtuz ad eē. ideo spēs itelligibilis in i-
tellectu nro qz repñtat pticularia qtū ad rōnez qddi
tatis nō qtū ad eē nō pōt disticte repñtare illa. in in-
tellectu aūt āgelico pōt cū spēs ille sint repsentatiue
rerū nō solū qtū ad qdditatē in qua pticlaria vniunt
sz ēt qtuz ad eē in quo pticularia distiguunt. ¶ Qō
aūt dicebat qnto q āgelus nō cognoscit absentia qō
pz ot demone qui uolēs ire ad ptē occñtalē ut sciret
que ibi agebant dicebat se ab orāte mōacho ipeditū
dici pōt q fm cursū nāe loquēdo pz q ille demō mē
tiebat. nā oro monachi nō ipediebat illū demonē q
nō posset stare corā iuliano. g nō poterat ipm ipedi-
re qn posset ire in occñtē. Nā cū demō nō idigeat fo-
se nec via faluarī poterat per aeres i occñtē ire semp
distādo tñtū uel plus a monacho orāte. qtū distabat
qñ erat corā iuliano. g q oro monachi impediret de
monē trāsire. z tñ nō ipediret ipz corā iuliano eē mē
daciū erat. qō si dicat q in factis miraclis nō est attē
dendus iste ordo nālis iō poterat per miraculuz oro

monachi īpedire demonē ne ad occñtē iret licet nō īpediret ipsum ne coram iuliano assisteret. dicem⁹ q̄ etiā miraculose poterāt ei celari que erāt in occidēte nāliter tñ distātia localis nō īpedit itellīgē āgeli speculariū licet īpediat ītelligere eū⁹ practicū. nō hēm⁹ ergo ꝑ incōueniēti q̄ dicebat eē incōueniēs. videlȝ q̄ angelus speculatiue ītelligat lōginq̄ sicut ꝓpinqua. ¶ Auctoritates ēt in ɔtrariū nō ɔcludūt. Nā cū ait aug⁹. q̄ nō afficit de nouo itellectus diuinus sicut afficiunt sensus carnales aialiū hoīum uel sensus celestes angeloꝝ. pȝ q̄ ibi accipit sensum pro itellectu. utereq̄ eni intellectus tā hoīum q̄ angeloꝝ afficit de nouo aliter tñ ⁊ aliter qr intellectus hoīum afficit de nouo ⁊ q̄tum ad spēm intelligibilē ⁊ q̄tum ad actū itelligēdi. Incipiūt eni in intellectu nr̄o de nouo eē spēs que nō erāt. ⁊ icipit ibi eē nou⁹ act⁹ itelligēdi ⁊ noua itellectio que ꝑus nō erat. In itellectu aūt angeli est nouitas nō q̄tum ad spēm itelligibilē sed q̄tū ad actuȝ intelligēdi. Incipit eni in itellectu angelico eē noua itellectio. sed nō noua spēs intelligibilis. ipse ergo res siue ipsa obā intellectus āgelici de nouo afficiūt itellectū angelicū nō cāndo ibi spēm intelligibilē sed mediāte tali spē cāndo ibi actū intelligēdi. Dicebat enī supra q̄ spēs intelligibilis in virtute obi cāt actū intelligēdi in intellectu angelico. hoc ḡ mō intellectus angeli afficit a reb⁹ nō qr res causent spēs intelligibiles in intellectu angeli. sed qr spēs itelligibiles in virtute reꝝ cānt actū itelligēdi in hi⁹ intellectu. Intellectus ḡ diuinus nullo mō afficit a reb⁹ nec q̄tū ad rōnem itelligēdi nec q̄tuȝ ad actū. Intellectus v̄o humanus q̄si per cōem modū afficit ⁊ q̄tū ad spēȝ ⁊ q̄tū ad actū. recipit eni itellect⁹ nr̄ a reb⁹ spēs itelligibiles ⁊ mediātib⁹ spēb⁹ afficit ⁊ iformat per actū intelligēdi. Intellect⁹ aūt angelic⁹ aliquo mō afficit ⁊ aliquo mō nō. qr nō afficit itellect⁹ angeli a rebus q̄ res causent in eo spēȝ itelligibilē sed actū itelligendi non q̄ per se ⁊ imediate res aliq̄d in itellectu angelico causēt. sed mediāte spē. eo eni ipso q̄ spēs intelligibilis inq̄tū est repñtatiua rei ⁊ ꝑut in virtute rei cāt actū intelligēdi pōt dici ipaȝ rē mediāte hī⁹ spē cāre talē actū. ⁊ per ɔñs dici pōt q̄ hoc mō afficit intellectū. ¶ Qd aūt addebat de aug̃ sup geñ. ad lr̄am q̄ demonibus aliq̄ inotescūt per expiētiā tēpoꝝ. pȝ q̄ hoc nō est q̄ res causent spēs intelligibiles in intellectu angelico. sed qr spēs ille sūt repñtatiue rerū nō solū q̄tū ad q̄ddītatē sed ēt q̄tū ad eē. iō ꝓgredientibus reb⁹ in eē aliq̄ inotescūt ⁊ repñtant angelis per spēs q̄s hñt apud se inatas que nō representabantur nec inotescebāt cū erāt future ⁊ cū carebāt eē. per h⁹ ēt soluit qd dī ad eph. 3⁰. videlȝ q̄ mltiformis sapia dei inotescit per ecctiaȝ ꝑncipib⁹ ⁊ potestatib⁹ in celestib⁹. qd itelligēdū est q̄tū ad ꝓgressū reꝝ in eē. nō ꝓgredictibus reb⁹ in eē ut cōpleta passiōe chr̄i p ecctiaȝ. i. p aplos inotuit redēptio gn̄is hūani ipsis angelis. hoc ergo mō per ecctiaȝ. i. per aplos inotuit angelis multiformis sapia dei de redēptiōe gn̄is hūani qr apli p̄dicauerūt res gestas ⁊ factas ex q̄bus rebus gestis ⁊ factis multa inotuerūt āgelis que ꝑus latebāt eos. h⁰ est ḡ qd Hieronym⁹ dicit q̄ cōpleta passiōe chr̄i āgelice dignitates magis lipide cognouerūt mysteriū icarnatiōis. ¶ Postq̄ assignauim⁹ difficultates circa maȝ ꝓpositā ⁊ enumerauim⁹ dr̄ias inter itellectū angelicū ⁊ nr̄m ⁊ ex dictis illis soluimus difficultates tactas. uolumus adducere rōnes ɔfirmātes ꝓpositū. possumus autē quinq̄ viis uenari q̄ intellectus angeli nō intelligit per species a reb⁹ acceptas. Prima sumit ꝑut angelus cōparat ad res imāles. Scd̄a ꝑut comparat ad res māles. Tertia ꝑut cōparat ad suū actū itelligēdi. Quarta ꝑut cōpat ad ordinē vniuersi. Quīta ꝑut cōpat ad suū modū itelligēdi fȝ quē ꝑficit. ¶ Pria via sic pȝ. dicebat eni supra q̄ vn⁹ āgelus nō poterat cāre actū intelligendi in alio angelo. Nā lȝ ipse angelus de se sit forma abstracta. ⁊ sb̄a sua sit forma actu intelligibilis tñ sb̄a ipsius angeli ut dicebat poterit cāre actū itelligēdi in intellectu ꝓprio. nō aūt in itellectu alteri⁹ āgeli: qr ut dicebat agēs ⁊ patiēs debēt eē sil̄. Cū igit sb̄a angeli sit simul cū itellectu eius nō aūt sit sil̄ cū intellectu alterius angeli nisi illaberet ipsi angelo q̄ soli deo cōpetit: qr solus ipse illabit spūali mēti: nullo mō ɔcedimus q̄ sb̄a vni⁹ angeli possit cāre actū intelligēdi in intellectu alteri⁹. sed qua rōne nō pōt cāre actū intelligēdi. nō poterit ēt causare spēm intelligibilē. Nā cū spēs intelligibilis sit in intellectu ipsi⁹ angeli opteret vnū angelū eē sil̄ cū intellectu alterius. ⁊ per ɔñs illabi mēti eius ⁊ cāret in eo spēm itelligibilē. Nā lȝ sil̄tas corporū sit fm ordinē situalē ut corpa dicunt eē sil̄ qñ se cōtigūt fm sitū ut supi⁹ diffusi⁹ declarabat. simultas tñ spūuȝ q̄b⁹ per se nō cōpetit ordo situalis erit fȝ ordinē eēntialē ut tūc erit spūs sil̄ cū spū. qñ eēntia vni⁹ erit eēntia alterius. nō aūt erit spūs sil̄ cū spū qñ eēntia vni⁹ erit iuxta eēntiā alterius. nā qui sic imaginant spūm cū spū eē sil̄ imaginant in eis similitatē situalē nō eēntialē. nō igit per se loquēdo erit spūs siml̄ cū spū nisi eēntia vnius sit in eēntia alteri⁹ quo posito vnus illaberet alteri q̄ iuxta seoꝝ sniam eē nō pōt qr soli⁹ dei hoc est ꝓpriū. Solus ergo deus spēm intelligibilē ⁊ actū itelligēdi pōt cāre in itellectu ipi⁹ āgeli. vn⁹ aūt angelus in itellectu alti⁹ nec spēm nec actū pōt efficē. ⁊ si spūalia ad se inuicē nō possūt cāre spēs itelligibiles multo magis ipsa corporalia que maliora grossiora ⁊ min⁹ actiua sūt in spūalia intelligibiles spēs cāre nō poterūt. Nam si spūs spūm illabi nō pōt multo magis nec corpus spūi illabi poterit. ¶ Scd̄a via ad hoc idē sumit ꝑut angelus cōpat ad istas res males ⁊ ad ista corporalia. sed hec via aliquo mō tāgit articulos. Innitit eni hec via mō quo āgelus est in loco ⁊ mō quo attingit hi⁹ corpora. sed desistētia angeli in loco articl̄i vident sibi ɔtradicere. Nā vnus articulus dicit q̄ dicere q̄ sb̄e sepate nunq̄ sūt fȝ sb̄aȝ vno mō est error. alio mō est uerū. error eni est si itelligat ita q̄ ipso sb̄a angeli nō sit in loco. sed si intelligit q̄ sb̄a sit rō eēndi in loco. uerū est q̄ sb̄e separate nusq̄ sūt fȝ sb̄aȝ in loco. vult ḡ iste articulus q̄ sb̄a angeli nō sit rō q̄re angelus sit in loco. ⁊ qr in āgelo nō sūt nisi sb̄a virtus ⁊ opatio. si angelus nō est in loco fm sb̄am erit in loco per virtutē ⁊ opationē. Alt⁹ aūt articulus dicit q̄ error est sb̄am āgeli nō eē sine opatiōe in loco. Ista aūt vident sibi ɔtradicere. qr si opatio est rō q̄re sb̄a angeli sit in loco sine opatiōe. ḡ nō erit ei⁹ sb̄a in loco. ꝓpter qd sciēdū q̄ ꝓpositio. per. large sūpta pōt facere locutionē simplicē. ut aliq̄d est in loco per sb̄am. qr ipsa sb̄a est in loco licet nō sit rō q̄re aliq̄d sit in loco. igit fȝ locutionē simplicē corpus est in loco per sb̄am. qr ipsa sb̄a corpis est in loco tñ ꝓprie loquēdo. per. nō facit locutionē simplicē. sed magis dicit cām ⁊ rōneȝ q̄re aliq̄d sit tale ⁊ sic loquendo de per. corpus nō est in loco per sb̄am sed per quātitatē qr sb̄a nō est rō q̄re corp⁹ sit in loco fȝ quātitas. Aduertēdū tñ q̄ aliq̄n p dr̄ rōnē eēndi aliq̄n dicit hoc exclusiue. i. excludēdo illō cui⁹ est rō. aliq̄n inclusiue idest icludēdo illud. dicim⁹ eni q̄ lapis est in aia per

suam spēm qr spēs est rō ꝙ lapis ibi eē dicat. ⁊ corp⁹ est in loco per suā quātitatē qr quātitas est rō q̄re sba corporis sit in loco. nō tm̄ eodē mō hoc ⁊ illud. qr sic spēs est rō ꝙ lapis dicat eē in aīa ꝙ ex hoc ꝯcludit lapis ab existētia in aīa. qr ipsa sba lapidis nō est in aīa. sȝ sic sba corpis est in loco per quātitatē ꝙ ipsa sba corpis nō excludit ab exn̄tia i loco. uere enī sba corpis ē in loco lȝ sit ibi mediāte alio ut mediāte quātitate. lapis ḡ est in aīa p solā spēȝ ⁊ sine spē nō est ibi. i. nō est ibi nisi per spēm. sed nō est sic sba corporis in loco per quātitatē ut ꝙ nō sit ibi sine quātitate. i. ꝙ sit ibi per quātitatē tm̄ ꝙ excludit inde sba. ⁊ sic sim est hoc dicere de existētia corporis in loco per quātitatē sic falsuȝ est dicere de exn̄tia angeli in loco per opationē. ut ꝙ sit angelus in loco per opationē ꝙ sine opatiōe suba ei⁹ nō sit in loco. hoc ergo forte intēdit negare ille articulus dicēs errorē eē dicere subaȝ angeli nō eē in loco sine opatiōe qr nō est ibi per opationē tm̄ ꝙ excludatur inde sba sicut lapis est in aīa per speciem tm̄: qr ipsa sba lapidis in aīa non existit. Angelus ḡ in istis reb⁹ corpalib⁹ est per opatiōeȝ: ut ibi est ubi operat. ¶ Ex hijs ḡ que diximus ꝓcedem⁹ ad ꝓbādū ꝓpositū distinguētes duplicē cōtactū situalē ⁊ virtualē. Situalis aūt ꝯtact⁹ est cū ultima corpoꝝ se ꝯtingūt ut aq̄ situaliter attingit aerē: uel econuerso. qn̄ ultime corꝝ supficies adinuicē ꝯiūgunt. virtualr v̄o aer ⁊ aq̄ se ꝯtigunt qn̄ adinuicē agūt ⁊ patiunt. ⁊ hic ꝯtact⁹ est fortior ⁊ ꝓfūdior ꝙ situalis. nā situalis ꝯtact⁹ est in extremitatib⁹ tm̄. virtualis v̄o est i corpe toto. de hoc aūt ꝯtactu virtuali dōȝ est ꝙ si sbtracta tm̄ actione alterius nō remaneret ꝯtact⁹ nll'o mō alteꝝ iprimeret aliq̄d in reliquū. ut si ignis ⁊ aer se ꝯtingerēt virtualr ⁊ subtracta actiōe ignis nō posset nālr remanere talis ꝯtact⁹ de necessitate ꝯcluderet ꝙ aer in ignē nihil iprimeret: imo est hoc ita p se ꝙ si det ꝓpositū ꝯn̄tis stati arguet oppositū añcedētis. Nā si det ꝙ aer in ignē aliq̄d iprimat ꝯcludet stati ꝙ subtracta actiōe ignis adhuc remanet ꝯtact⁹ vni⁹ ad alterū. qr si aer i ignē aliq̄d iprimit subtracta actiōe ignis adhuc remāet ꝯtact⁹ lȝ nō remaneat ꝯtact⁹ v̄tualis ex ipressiōe fcā ab igne: remanet tm̄ ex impssiōe fcā ab aere. cū ḡ tota rō ꝯtact⁹ spūaliū ad corpalia sumat ex pte spūaliū. qr lō oīr spūalia in corpalib⁹ existē ⁊ ea ꝯtigere qr circa ipaȝ opationē habent ꝯn̄s est ꝙ subtracta actione spūali sm nāe cursum remanere nō possit talis ꝯtactus. sed ut dicebam⁹ quotiēscūqȝ aliquoꝝ est talis ꝯtact⁹. ꝙ subtracta opatione vni⁹ talis ꝯtact⁹ remanere nō pōt: ex hoc ꝯcludit ꝙ aliō in ipm nihil efficiat ⁊ nihil iprimat. igit qr subtracta actiōe spūaliū nō remanet ꝯtact⁹ ut spūalia ⁊ corpalia fatēdū est ꝙ sm nāe cursū corporalia in pure spūalia nihil pn̄t imprimere. ⁊ qr tota dubitatio. utrū āgelus itelligat per spēs a reb⁹ acceptas oritur ex istis corporalib⁹ que tātā uariationē hn̄t ꝙ difficile est sustinere quō angelus per spēs inatas possit tot uaria cognoscere ~~⁊ manere~~ qr in istis corporalib⁹ est mltiplicatio indiuiduoꝝ sub eadē spē: ideo mlti opinati sūt ꝙ nō possit angelus pticlaria istoꝝ sensibiliū distīcte cognoscere nisi ab hi⁹ pticularib⁹ in itellectu ei⁹ aliq̄d iprimat. q̄re si ꝓpt ista sensibilia orit difficultas. ⁊ dīsum est ꝙ illa sēsibilia in spūales sbas nihil possint iprimere. ꝯcedēdū est ꝙ āgelus hec sensibilia nō cognoscat p spēs ab eis acceptas sȝ diuinit⁹ concreatas. ⁊ si hec sēsibilia nō cognoscit per spēs ab eis abstractas multomagis nō cognoscet hoc mō ipa abstracta in qb⁹ minor est uariabilitas ⁊ de qb⁹ nō possit ea cognoscere minor est difficultas. ¶ Tertia via sumit ꝓut angelus comparatur ad suū actū intelligēdi. Nā si hoc mō angelus cognosceret ista sensibilia. qr p abstractionē recipet ab eis spēs nunꝙ p hu⁹ spēs cognosceret pticularia istoꝝ sensibiliū. Nā cū rō agēdi sit forma ⁊ illa spēs ipressa in itellectu ab istis sensibilib⁹ rebus ⁊ est repsentatiua istoꝝ sensibiliū sȝ eē mãle ⁊ pticulare. sed sm eē ule ⁊ formale: iō dīm intellect⁹ dr eē ule ꝙ ⁊ si de hac dubitat ꝙ nō plene cōcludat intētum nō tm̄ dubitat ꝙ oē qd recipit in aliq̄ recipit sȝ modū rei recipiētis ⁊ nō recepte. cū ḡ ipse itellect⁹ nō sit hic ⁊ nūc: qr nō est virtus organica nec mãlis recipiet spēȝ sine hic ⁊ nūc. ⁊ per ꝯn̄s per se ferret in cognitiōem istoꝝ sēsibiliū sine hic ⁊ nūc. sȝ hec sensibilia accepta sine hic ⁊ nūc hn̄t eē ule nō particulare. nunꝙ ergo intellectus itelligēs per abstractionē per se itelligit nisi ule. si aūt vult itelligere pticulare hoc erit per reflexionē reflectēdo se sup aliquā virtutē organicā ut ad fantasiā cui nālr est ꝯiunctus. vn̄ ⁊ phs in 3° de aīa. vult ꝙ virt⁹ itellectiua cū sit extēsa carnis eē cognoscit. eē ḡ carnis. i. eē quidditatiuū carnis siue carnē acceptā sm eē ule itellectus cognoscit extēsus. i. recto aspectu ⁊ per se. carnē v̄o sm esse pticulare nō cognoscit itellectus extēsus sed reflex⁹ supra fantasma. q̄re si angelus recipiēdo spēs a rebus sensibilib⁹ cognosceret sēsibilia nō posset ipsa cognoscere sm eē ~~pticulare~~ nisi hr̄et nālr ꝯiūctaȝ sibi virtuteȝ fantasticā supra quā se reflecteret. ⁊ qr hoc nullus ponit ꝯcedēdū est ꝙ si āgelus cognoscēt per se spēs a sensibilib⁹ acceptas ꝙ nō posset per illas spēs cognoscere pticularia. ⁊ qr ꝑncipalis rō mouēs ponētes angelos cognoscere per spēs acceptas sūpta est ꝓpter cognitionē pticulariū. qr ḡ ex hoc nō sequit ꝓpositūȝ sed oppositū negādū est angelos per spēs a reb⁹ acceptas cognoscere. ¶ Quarta via sumit ꝓut cōparat angelus ad ordinē vniuersi. debem⁹ enī imaginari ꝙ vniuersuȝ cū sit a sūma sapia dispositū ⁊ ordinatuȝ in ipso relucet decor⁹ ordo ⁊ plcherrima q̄dē armōia. nō ē ḡ vniuersū ꝯfusū ut ꝙ q̄libet ps vniuersi attingat q̄libet ⁊ ꝙ quelibet ꝯiūgat cuilibet. sȝ hi⁹ ptes ordinate sibiīuiceȝ ꝯnectunt. ꝓpter qd supema infimis attingunt ⁊ ifima in supremis. ⁊ sic sm ordinē quēdā vniuersū est ꝯnexū qd videm⁹ ad sēsuȝ. Nā sensitiuū est supra uegetatiuū ⁊ aīalia sūt supra plātas. sunt enī pfectiora ⁊ digniora eis. Non ḡ dicemus ꝙ supiora aīalia sint q̄si plāte: nec dicem⁹ ꝙ infime plāte sint q̄si aīalia. sed dicem⁹ ꝙ supreme plāte sūt quasi aīalia. ⁊ infima aīalia sūt q̄si plante. Suprema ḡ in plātis attingūt infima in aīalib⁹. ⁊ infima in aīalib⁹ ꝯnectunt supremis plantis. videm⁹ enī ꝙ alique plāte q̄si hn̄t distictionē sexus ⁊ repit in eis masculinū ⁊ femininū qd est ꝓpriū aīaliū. ꝓpter qd ille plāte aliquo mō aīalia attingunt ⁊ cū aīalib⁹ participāt ꝓpter qd supreme plāte sūt q̄si iperfecta aīalia ⁊ ipfecta aīalia sūt q̄si plāte. repiunt enī aīalia que sunt affixa alicui loco ⁊ nō hn̄t nisi sensū tactus. ⁊ in hoc sūt q̄si plāte. qr hoc est q̄si ꝓpriū plātaꝝ ꝙ sint certo loco affixe. Rursus tactus ualde mãliter recipit: iō aīalia nō hn̄tia nisi sēsum tact⁹ modicū differūt a plātis. in hoc est ḡ maxima armonia ipsius vniuersi ꝙ partes eius sic sūt ordinate ꝯnexe ꝙ suprema infimoꝝ cōnectunt infimis supioꝝ. ⁊ ista est sniā dionysij. 7°. c. de di. no. q̄ loquēs de diuina bonitate ait. ꝙ ipsa est diuȝ effectiua ⁊ super oīa ꝯcordās ⁊ est cā īdissolubilis ꝯcordatiōis ⁊ ordis diuȝ semp fines ꝑoꝝ ꝯiūgēs ꝑncipijs scdoꝝ ⁊ oīs enī vniuersi vnā ꝯspirationē ⁊ armōiā pulchre

operãs. pulchritudo ergo ꝛ ordo vniuersi est ꝙ fines priorũ .i. infima supremorũ ꝯiungant. principes scḋorũ idest supremis infimorũ. ꝛ totũ videmus in nobis. videmus eni ꝙ a sensibilib' accipiũt sensus exteriores a sensu aũt exteriori accipit sensus iterior .i. fantasia. a sensu aũt iteriori siue a fantasia tanꝙ a supmo sensu accipit itellectus nr̃. igit̃ itellectus nr̃ qui est ultimus in itelligibilib' ꝯiũgit̃ fantasie que est suprema in sensib'. itellectus ğ nr̃ est q̃si sensus qꝛ ita modicũ pticipat de itelligibilitate ꝙ si pticiparet min' statim esset in gñe sensibiliũ. est eni intellect' nr̃ in gñe itelligibiliũ ut pluries tactũ est q̃si mã pma in gñe entiũ. sicut ergo mã pma ita modicũ hʒ de entitate ꝙ si hr̃et minus statim eẽt nihil. Ita intellectus nr̃ ita modicũ hʒ de intelligibilitate ꝙ nõ posset hr̃e minus nisi eẽt q̃d sensibile. ꝛ sicut intellect' nr̃ est q̃si sensus. ita fantasia que est supremũ in sensib' est q̃si intellect'. vñ ꝛ phus in tertio de aĩa. fantasiaʒ intellectũ passiuũ uocat. igit̃ cũ intellectus nr̃ sic sit infim' in gñe intelligibiliuʒ oĩgnũ est ꝙ ip̃e ꝯiũgat sensibilibus ꝛ tñ nõ quocũqȝ mõ cõiũgit sensibilib': sed mõ ordinato. ita ꝙ nõ nisi a supremo in sensibus. ut a fantasia fit ip̃ressio in itellectu nr̃o qui est infim' in intelligibilibus. Si ğ angelus reciperet spẽs a sensibilib' cũ ip̃se nõ habeat organũ fantasticũ nec habeat potentias sensitiuas nõ a supremo in sensibus qꝛ potẽtias sensitiuas nõ hʒ. sed ab ip̃sis sensibilib' imediate reciperet. hoc eẽt aũt totũ cõfundere ordinẽ vniuersi videlʒ ꝙ itellectus nr̃ qui tenet infimũ gradũ in intelligibilib' ꝯnecteret supremis in sensibus ꝛ reciperet a talibus supremis. angelus võ qui in intelligibilibuʒ tenet supiorẽ ꝛ excellẽtiorẽ gradũ reciperet ab infimis in inferioribus .i. imediate ab ip̃sis sensibilibus. Hec aũt rõ multũ hʒ põderis. Nã minimũ incõueniẽs in ordine vniuersi debet maxime reputari cũ in hr' ordine maxime reluceat bonitas ꝛ sapiã ꝯditoris. ¶ Quinta ꝛ ultima via sumit̃ ꝑpt angelus cõparat̃ ad modũ ſʒ quẽ pficit̃. videtur eniʒ forte alicui ꝙ intellect' angelicus posset imediate recipe spẽs ab istis sensibilib' licet intellectus nr̃ nõ possit imediate recipere spẽs nisi a fantasmatib'. Nã fantasmata nõ possũt ip̃rimere spẽʒ in intellecto nr̃o nisi in virtute luminis intellectus agentis. cũ ergo lumẽ itellectuale in angelo sit lõge fortius ꝛ efficacius ad agẽdũ q̃ lumẽ itellect' nr̃i lʒ intellectuʒ nõ possit per lumẽ qḋ hʒ apud se imediate recipe a sensibilibuʒ eo ꝙ hr' lumẽ est valde debile poterit tñ hr̃c itellect' angeli ꝑpter efficaci' lumẽ qḋ apud se hʒ. nulli quidẽ dubiũ eẽ dʒ ꝙ efficaci' lumẽ req̃rit̃ ad hoc ꝙ fiat abstractio ab istis sensibilibus que sunt mãlia q̃ ꝙ fiat abstractio ab ip̃sis sensibus qui ſm phm in .5° de aĩa. sũt susceptiui spẽꝝ sine mã. ꝛ adhuc ẽt fortius lumẽ req̃rit̃ ꝙ fiat abstractio ab ip̃sis sensibus exterioribus qui magis mãliter informant q̃ ꝙ fiat abstractio a sensu interiori .i. a fantasia in qua sp̃ũaliori mõ hñt eẽ fantasmata q̃ sint spẽs sensibiles in exterioribus sensib'. Arguit̃ itaqȝ magna debilitas luminis intellectus agẽtis in cuius virtute itellectus possibilis nõ põt recipe spẽs nec ab exterioribus sensibus ſʒ a fantasmatibus tm̃. Sed qꝛ ut dicat̃ lumẽ itellectuale in angelo est multo efficacius ꝛ fortius nõ vi icõueniẽs ꝙ in virtute tãti luminis possit fieri receptio in itellectu angelico imediate ab hr' sensibilib'. Ista autẽ rõ quã intra nos aliq̃n cogitauim' vi multũ ampliosa. ſʒ parũ est põderis. Nã tota cã q̃re req̃rit̃ itellectus agẽs est qꝛ fantasmata nõ sũt actu intelligibilia ꝑpter qḋ cõmẽtator in tertio de aĩa vult ꝙ plo nõ indiguit ponere itellectũ agẽtem qꝛ posuit itelligibilia esse ideas separatas que erãt intelligibilia actu. sicut nec nos indigemus ponere sensuʒ agẽtẽ qꝛ sensibilia sunt actu sensibilia. cũ eni calidũ sit actu sensibile poterit imutare sensuʒ absqȝ adminiculo sensus agẽtis. ſʒ qꝛ fantasmata sũt hic ꝛ nũc ꝛ sũt potẽtia itelligibilia ultra suã spẽm agẽt si in virtute ꝑpria mutarẽt intellectũ. nõ ergo plus põt facere lumẽ intellectuale nisi ꝙ id qḋ est potẽtia intelligibile facit ꝙ actu imutet intellectũ. Si ergo eẽt talis intellectus ꝙ ab actu intelligibili nõ posset imutari. multo magis hr' itellectus in virtute luminis intelligibilis ab intelligibiliũ potẽtia imutari nõ posset. Sʒ ut est p hita declaratũ itellect' ãgelic' ab ip̃sis sbỹs sepatis siue a quocũqȝ alio angelo nõ põt imutari. vn' eni angelus q̃uis sit sba sepata ꝛ sit nã actu itelligibilis in alio angelo nec intellectionẽ nec spẽm itelligibilẽ cãre põt qꝛ tũc illaberet̃ ei. qꝛ sit nã actu intelligibilis. ut si vnus angelus in alio angelo non põt ip̃rimere spẽm intelligibilem nec iste corporales in virtute lumis intellectualis ꝙ hʒ angelus apud se q̃tũcũqȝ illud lumẽ sit irradiatiuũ penetratiuũ ꝛ efficax in intellectu ãgelico ip̃rimẽ nullo mõ poterũt silitudines suas. Dicamus ğ ꝙ directe nãe create nõ pñt ip̃rimere silitudines suas in itellectu. nã sbẽ imãles ou tñ sint create nõ pñt directe suas silitudines in itellectu qꝛ tũc illaberent̃ itellectui. mãles aũt hec nõ possunt nec in virtute ꝑpria nec in virtute luminis intellectualis. quia lumẽ intellectuale nõ plus ꝯfert rebus imãlib' que sũt itelligibiles in potẽtia nisi ꝙ agant ac si eẽnt intelligibiles in actu. ꝛ qꝛ res imãles que sũt intelligibiles in actu nõ possũt hr' silitudines ip̃rimere. ğ nec res mãles in virtute luminis itellectualis poterũt hoc facere. directe itaqȝ a nullis rebus creatis itellectus recipit spẽs. idirecte tñ ut si sit intellectus talis qui virtuti fantastice nãlit̃ sit cõiũctus per imutationẽ fantasie poterit imutari. Nã sicut itellectus ãgeli nõ põt imutari ab alio ãgelo. põt tñ imutari a nã ꝛ a sba ꝑpria cui nãlit̃ est ꝯiunctus: ita itellectus nr̃ possibilis si imutat̃ imutabit̃ a spẽbus exñtibus in virtute fantastica cui ſmãliter est vnitus aliter tñ ꝛ alr̃. qꝛ nã angeli nõ idiget itellectu agẽte ad hoc qḋ imutet intellectuʒ ꝑpriũ cũ sit itelligibilis in actu. fantasmata aũt idigẽt qꝛ sũt itelligibilia in potẽtia. nihil ğ imutat intellectũ ip̃rimẽdo ei itelligibilẽ spẽm uel itellectionẽ nisi possit illabi itellectui uel nisi ei nãlit̃ sit cõiũctũ. ꝑpter qḋ itellect' ãgelicus nõ nisi a deo qui est itimior ei q̃ ip̃se sibi põt recipe directe intelligibiles spẽs. nõ aũt ẽt idu eere poterit recipe tales spẽs a reb' creatis. qꝛ nõ est nãliter cõiũctus virtuti fantastice per cui' imutationẽ imutet̃ ꝛ ip̃se. ꝛ nullo igit̃ mõ per spẽs a rebus acceptas. sed a deo inductas intelligit angelus.

Ad primũ dicẽdũ ꝙ itellect' nr̃ per spẽʒ quã hʒ apḋ se itelligit rẽ exñtem ꝛ nõ exñtẽ. qꝛ idifferẽs est ei an res sit an nõ sit. Nã per accidẽs eẽ rei cõpat̃ ad itellectũ nrm̃. Si ğ angelus hr̃et spẽs apud se ꝛ itelligeret eo mõ quo itelligit intellectus nr̃. itelligeret res solũ ſm rõnem q̃dditatis ſm quẽ modũ nõ habet̃ sp̃ãlis cognitio de pñtib' ꝛ futuris. hoc ğ mõ ãgelus directe nihil sciret de eis reꝝ. ꝑpter qḋ nihil arguit argumẽtũ. querit tñ sibi hãc difficultatẽ solui q̃re ãgeluʒ cognoscit pñtia ꝛ nõ futura cũ pñtia ꝛ futura sint eiusdẽ spẽi. Sʒ de hoc ifra sp̃ãlis mouebit̃ qõ. q̃tũ tñ ad pñʒ spectat. Dicem' ꝙ spẽʒ in mẽte angeli per se ducit in cognitionẽ nãe ꝛ ꝑpter pfectionẽ illi' cognitiõis duc̃ in cognitionẽ eoꝝ qb'

est ꝯiūcta illa, est ꝯiūcta ꝑticularibus presentibus nō futuris. ideo per spēm illā reprñtant ei ꝑticularia pñtia nō futura. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ ꝑfectionis est in aia ꝙ sic hʒ itellectū possibilē qui est oia fieri ꝙ habeat in se ipsa itellectū agētē qui sit oia facere. sʒ hoc nō est ꝑfectionis simplr. sʒ est ꝑfectiōis in virtute cognitium recipiēte silitudines ⁊ spēs reꝝ. ꝑfectior est eni itellect⁹ nr̄ qui est mā itellectualiū ꝙ sint res corꝑales que sūt mā artificialiū. Nā mā artificialiū sic est oēs formas artificiales fieri ꝙ nō hʒ artē sibi ꝯiūctā que est oēs formas tales facere. sʒ itellect⁹ nr̄ sic est oēs formas itelligibiles fieri ꝙ hʒ sibi nālit' vnitū intellectū agētē q̄ est oia talia facere. Est ḡ hoc ꝑfectiōis in itellectu nr̄o eo ꝙ recipit a reb⁹. Nā ꝑfecti⁹ est recipe mō nobili ꝙ ignobili. sed multo maioris ꝑfectiōis eēt si nō recipet. multo eni eēt ꝑfectior intellect⁹ si nō indigēt eo qui est oia facere. sʒ apud se hēret spēs oiuʒ reꝝ inditas ꝓpter qđ nō idigeret ut nō in virtute alteri⁹ a reb⁹ recipet. ⁊ q2 hi⁹ est itellectus angelicus nō est iperfectior ꝙ intellectus noster. sed multo perfectior. ¶ Ad 3m dicēdū ꝙ deus est res sūma ⁊ nihil acq̄rit corpora sūt res infima: ⁊ oia acq̄rūt ab alio: q2 ad nihil seipsa mouēt nisi per accñs. āgelus aūt est res media ⁊ ad aliq̄s ꝑfectiōes mouet seipm. nō ꝙ moueat se ad spēs intelligibiles. sed q2 per spēs intelligibiles mouet se ad intellectiones siue ad actiōes intelligibiles: ⁊ q2 intellectio uel actio intelligibilis est quedaʒ perfectio. pʒ quō angelus mouet seipm ad aliq̄s ꝑfectiones. ¶ Ad 4m dicendū: ꝙ abstractum pōt mihi dicere duo uel sʒ eē qđ hʒ in angelo uel ꝑm opationē factā ab angelo. Spēs eni in mēte angelica sunt abstracte sʒ eē q2 nō hñt mālē. sed a mā ~~subtracta~~. hñt ergo abstractū eē in angelo sed nō habēt abstractum eē per opationē factā ab angelo. ut ꝙ angelus habeat intellectū agentē in cuius virtute abstrahat a reb⁹. cū ergo arguit ꝙ intellect⁹ angeli est magis imālis ꝙ intellectus nr̄. satis ꝓbat ꝙ spēs in intellectu illo sint magis imāles ⁊ abstracte. i. sepate a mā ꝙ in itellectu nostro. Sʒ nō ꝓpter hoc ꝯcludit ꝙ intellect⁹ ille abstrahat a reb⁹: sicut nr̄. imo magis cōcludit oppositū q2 si est magis imālis ꝙ nr̄ nō est cōgruū neq3 rōnabile ꝙ sic imutet a reb⁹ mālibus sicut noster. ¶ Ad quintuʒ de augustino: ꝙ demones cognoscūt experientia tēpoꝝ. pʒ solutio per iā dicta ꝙ hoc nō est ꝙ res tēporales iprimāt aliq̄d in intellectu demonis uel angeli. sed q2 angelus cognoscit ea que sūt cōiūcta nature cuius spēm hʒ apud se ⁊ per ꝯñs sunt ei nota presētia. nō aūt sūt ei nota futura que nō sūt actu cōiūcta nec actu subsistūt in tali nā. ideo ꝓgredientibus reb⁹ in esse: q2 fiūt presentia que erāt futura. fiunt ei nota que ꝑus erāt ignota ⁊ hoc mō demones ⁊ angeli experientia temporum multa cognoscunt. ¶ Ad 6m dicendū ꝙ intelligētia reducit seipsam in actū intelligendi. ⁊ si dicatur ꝙ ipsa est potētia intelligēs ⁊ nihil qđ est potētia tale facit se actu tale ut patuit ex questione precedenti non est inconueniens ꝙ idem non ꝑm idē sit potentia ⁊ actu ⁊ moueat seipsum. angelus ergo per intellectū est quid in potentia. per speciē intelligibilem est quid in actu. ideo seipsum ut est actu per spēm intelligibilē mouet ut est potētia per potentiā intellectiuā. sed adhuc videt stare argumentū. videlicet cū sit potētia intelligēs quomō se faciat actu tale. dicemus ergo ꝙ angelus habens apud se spēm intelligibilē habet in se actū intelligēdi virtute q2 potest se cōuertere super spēm illā ⁊ intelligere. sed non habet ex hoc in se actuʒ intelligendi formā. erit ergo hic ordo ꝙ angelus ut habet apud se spēm intelligibilem ⁊ ut habet in se actū ~~in~~ virtute quādo vult per uoluntatē conuertere se super speciē illam mouet seipsum ut habeat in seipso hi⁹ actū formaliter. ¶ Ad septimū dicendū: ꝙ aliud est dicere ꝙ cognitio similitudinis est causa cognitiōis rei. ⁊ aliud est dicere ꝙ ipsa silitudo sit cā cognitionis rei. Angelus eni prius assimilat alicui uel saltē prius refert ad aliquid ꝙ cognoscat illud. sed licet prius assiletur uel prius referatur ꝙ cognoscat non tamen oportet ꝙ prius cognoscat hi⁹ relationē ⁊ silitudinē quam habet ad rem ꝙ cognoscat ipsam rē. uel possumus dicere ꝙ prius cognoscit relationē ad reʒ in generali quādo cognoscit ipsam reʒ in speciali qñ cōuertit se sup hi⁹ speciem ut actu informet per illā. assimilitudo ergo ⁊ relatio cognitiōis est causa. licet nō per omnē modū cognitio relatiōis uel assilationis sit causa cognitiōis rei. non enim oportet ꝙ per omnē modū prius se cognoscat esse similē rei ⁊ referri ad rem ꝙ cognoscat ipsam reʒ nisi dicat ut dictū est ꝙ prius se cognoscit referri ⁊ assimilari rei in generali ꝙ cognoscat rē in speciali. oīs enim cognitio est aliquo mō per assimilationē. sed nō semp cognoscit prius assimilatio ad rē ꝙ ipsa res: immo pōt cōtingere ꝙ aliqua virtus sic cognoscit per assimilationē ꝙ tñ nec prius nec posterius cognoscit ipaʒ assimilationē sicut sensus exterior cognoscit sensibile per assimilationē quā habet ad illud. ipsam tñ assilationē nō cognoscit q2 nō est supra se cōuersiu⁹. ¶ Ad 8m dicendū: ꝙ angelus hʒ cognitionē de rebus quarū habet spēs. ⁊ ideo nō caliter applicat: non tñ habet cognitionē de eis in speciali sed in generali ideo nō frustra applicat. qđ eni cognoscit in generali anteꝙ applicet applicādo ⁊ cōuertendo se sup spēm cognoscit in spāli. ¶ Ad 9m dicēdū ꝙ ista sensibilia nō possunt căre aliq̄d in itellectu nisi mediāte sensu. Intellectus ergo nr̄ q2 cōiunctus sensui poterit intelligere per spēs receptas mediāte sensu. Intellectus vō angelicus q2 nō est sensui coniunctus nihil ab istis sensibilibus recipe poterit. ¶ Ad 10m dicendū ꝙ simile nō opʒ ꝙ sit sile per oēm modū. nihil enim est simile ꝙ sicut corpora supcelestia nō acq̄rūt ulteriorē formā realē. sʒ forte acq̄rāt intētionalē. sed q̄tum ad hoc sunt plena formis. sic angeli nō acquirūt ulteriores spēs intelligibiles sed q̄tū ad hoc sūt pleni spēb⁹ ⁊ etiā est simile. q2 sicut corpora supercelestia sunt in potētia q̄tū ad motū ad sitū sic ⁊ āgeli sūt in potētia q̄tum ad intellectionē siue q̄tum ad actū itelligēdi.

Septimo querit. Utrū angelus possit intelligere plura sil. ⁊ vʒ ꝙ sic. q2 in intellectu angelico maior est virt⁹ ⁊ efficacia ꝙ in oibus nr̄is potētijs sensitiuis. sed per nr̄as potētias sensitiuas possumus sentire plura sil. ergo multomagis poterit angelus per vnicū suū intellectū. ¶ Pꝛ. angelus cognoscit siml' se ⁊ alia: q2 ut pʒ ex qōnib⁹ ꝑcedētib⁹. cū angelus intelligit alia nō ꝓpter hoc desistit intelligere se. ergo itelligit plura sil. ¶ Pꝛ. angelus intelligit per spēm ulem. sed hi⁹ spēs qua rōne repñtat vnū ꝑticulare repñtat ⁊ aliud. ergo si per illā spēm intelliget aliqđ ꝑticulare intelliget oia ꝑticularia ⁊ ita plura sil. ¶ Pꝛ. intellectus noster pōt itelligere plura simul. ergo multomagis hoc potest intellectus angelicus. ꝙ autem hoc possit intellectus noster patet. q2 cū intelligit hominem non esse asinū ⁊ cum format hāc enunciationem. oportet ꝙ intelligat homineʒ ⁊ asinum. ¶ Pꝛ. que fiunt sine aliq̄ trāsmutatiōe nō hñt repugnātiā adiuicē. sʒ ifor

matio itell's est sine trāsmutatiōe: g̃ pōt eē in itellectu plures iformatiōes sil'. hoc aūt nō eēt nisi posset itelligē plura sil'. g̃ 7c. ¶ P̄. deus itelligit oīa sil' itellect' nr̄ vnū tm̄ iuxta illud phi. possum' scire plura sil'. intelligē vnū solū. ergo itell's angeli qui est medi' itelligēt medio mō. sed mediū īter oīa sil' 7 vnū tm̄ est plura sil' g̃ 7c. ¶ P̄. sicut se h̄ēt vnū itelligēs ad vnū itelligibile sic plures itelligētes ad plura itelligibilia: ergo pmutatim sicut plures itelligētes se h̄nt ad vnū itelligibile sic vnū itelligēs ad plra itelligibilia. sed plres intelligētes pn̄t sil' itelligē eādē rem 7 idē itelligibile. g̃ vnū itelligēs poterit sil' itelligē plures res 7 plra itelligibilia. ¶ P̄. angelus itelligit sil' deū 7 creaturam qz nō desistit itelligē res in ꝓpo gn̄e; pp hoc ꝙ intelligat eas in v̄bo nec ecōuerso. cū enim mistrāt nobis 7 sunt īteri circa nos: nō pp hoc desistūt vidē faciē pr̄is qui i celis est: g̃ itelligūt plura sil'. ¶ P̄. si spēs i itellu nr̄o semp eēnt ꝯiūcte fantasmatib' a qb' sunt cāte semp essent in actu pleno 7 semp itelligerem' f3 oēs h'spēs ergo cū spēs in itellu angelico semp sint ꝯiūcte ideis diuis a qb' sunt deriuate semp sūt in actu pleno 7 semper angelus itelligit f̄m oēs illas: ergo 7c. ¶ P̄. opatur angelus circa plura 7 diuersa utputa circa hoiem 7 lapidē quoꝝ nō eēt vna spēs: g̃ itelligit sil' per plres spēs 7 ita plura in eo ꝙ plura. ¶ P̄. corp' per quantitatē dimēsiuā pōt cōtingē plura sil': ergo multomagis angelus per quātitatē v̄tualē: ut per suā v̄tutē intellectiuā poterit itelligē plura sil'. ¶ In ꝯrium est: qz qua rōne posset plura posset 7 ifinita. sed hoc est falsū ꝙ possit itelligē sil' ifinita: ergo ꝙ possit itelligē sil' plura falsum erit. ¶ P̄. v̄tus nō excedit sbām: sed sba angeli nō pōt eē in plurib' locis sil' ergo nec itell's angelicus poterit itelligere plura simul.

Respondeo dicēdū ꝙ hic distinguēdū est 7 ex pte cognitionis angelice 7 ex pte cognitoꝝ. ex pte cognitiōis angelice distinguēdū est eo ꝙ angelus nō eodē mō cog̃scit quecūq3 cog̃scit. Nā aliq̄ ipse cognoscit p grām: aliq̄ per nāz. Rursus nō oīa que cognoscit per nām cognoscit eodē mō f3 aliq̄ cognoscit per eēntiā: aliq̄ per iformationē: 7 ea que cognoscit p iformationē nō cognoscit eodē mō. Sed aliq̄ cognoscit ṗncipalr. aliq̄ ex ꝯn̄ti. Sic etiā de ipsis cognitis est distinguēdū: qz cognoscere plura cognita sil' hoc erit dupl'r. uel ut plura. uel non ut plura. Cū ergo querit' utrū angelus possit itelligere plra sil'. aut tu queris de eodē mō cognitionis: aut nō. si sit qd de nō eodē mō cognitionis fatēdū est ꝙ angelus itelligit plura sil' sed nō eodē mō. Si aūt queras utrū eodē mō possit angelus itelligere plura simul. dicem' ꝙ pōt sed nō plura ut plura. itelligere ergo plura simul uariant f̄m duas cōditiones videlicet per itelligē eodē mō: uel nō eodē mō: uel per itelligere ut plura uel nō ut plura. sed qn̄cūq3 aliqd uariat f̄m duas cōditiones pn̄t ibi fieri q̄tuor cōbinationes. ut si uariaret corpus per calidū 7 frigidū posset quadrupl'r combinari calidū 7 frigidū per respectū ad corpus. qz uel iueniret corp' calidū 7 nō frigidū ita ꝙ h̄ēt vnū 7 nō alterū. uel iueniret frigidū 7 nō calidū qd h̄ēret alterū 7 nō vnū. uel iueniret nec frigidū nec calidū qd h̄ēret neutrum. uel inueniret calidū 7 frigidū qd h̄ēret utrūq3. p̄mi tres modi sunt possibiles circa corpus. Inuenit enim corpus qd est calidū 7 nō frigidū ut ignis: 7 qd est eēntialiter frigidū 7 nō calidū ut aqua. 7 quod nec est frigidū nec calidū ut celū. ꝙ aūt inueniat corpus per se simul calidū 7 frigidū est ipossibile: eo ꝙ illa duo adinuicē repugnātiā habeāt. sic etiā 7 in ꝓposito cū queris utrū angelus possit itelligē plura sil' qz hoc qd dr̄ plura sil' pōt uariari f̄m duas ꝯditiones. videlicet pro eodē mō 7 ꝓut plura. poterūt ibi eē quatuor cōbinationes. qz si angelus itelligit plura sil': uel hoc erit ut plura sed nō eodē mō. uel nō eodē mō f3 nō ut plura. uel nec ut plura nec eodē mō. uel 4° angelus itelliget plura sil' 7 ut plura 7 eodē modo. p̄mi tres modi sunt possibiles. q̄rt' aūt modus est ipossi: eo ꝙ h̄ēat repugnātiā uel simpl'r: uel saltē in angelo. 7 qz h̄ēt repugnātiā in angelo iō nō pn̄t in eo illa duo cōbinari ꝙ itelligat plura sil' 7 eodē mō 7 ut plura: f3 anteq̄ exeq̄mur de cōbinationib' op3 nos exequi de simplicibus: eo ꝙ cōbinationes ex simplicib' dependēt. hoc ergo ordine ꝓcedemus in hac qōne. qz p̄mo ostēdemus quot modis angelus intelligit plura sed nō eodē mō. 2° declarabimus quot modis angelus intelligit plura sed nō ut plura. 3° exequemur de oibus cōbinationibus ꝓhabitis. ¶ Propter p̄mū sciēdum ꝙ angelus tripliciter intelligit plura sil' nō eodez mō. Nam intelligit plura simul nō eodē modo: qz vnū intelligit per grām. aliud per nām. Scđo pōt intelligere plura simul nō eodē mō: qz vnū intelligit per eēntiam: aliud per informationē. Tertio pōt hoc cōtingere ꝙ intelligat plura simul nō eodē modo: qz vnum intelligit pricipaliter. aliud ex ꝯsequēti ¶ Primo modo intelligit angelus plura simul qz intelligit sil' deuz 7 creaturā. sed hoc ut patebit nō est eodem modo: qz deū itelligit per grām: creaturā v̄o per nāz. ¶ Secūdo modo intelligit angelus plura simul cū intelligit se 7 alia. sed hoc nō erit eodē modo: qz se itelligit per essentiā. alia v̄o utputa hoīem uel leonem intelligit per informationē. nisi enim informaret' specie aliorum nō intelligeret per se alia. ¶ Tertio mō intelligit plura simul cū intelligit subiectū 7 predicatū. uel cum intelligit cām 7 effectū. uel cum intelligit naturā aliquā 7 participātia naturā illā. oibus enim h̄is modis intelligit plura simul sed nō eodē modo. Nam cū itelligit subiectū 7 p̄dicatū intelligit plura simul sed non eodem mō. qz subiectū intelligit ṗncipaliter p̄dicatum ex ꝯn̄ti. sic cum intelligit cām 7 effectū intelligit plura simul. sed cām intelligit ṗncipaliter: effectū autē ex ꝯn̄ti. 7 isto etiā modo cū intelligit nām aliquā 7 pticipātia nām illā intelligit plura simul. sed nām intelligit principaliter pticipātia aūt ex ꝯn̄ti. Dicimus autez ꝙ angelus pōt intelligere 7 intelligit plura simul qz intelligit simul deū 7 se. uel simul intelligit deū 7 creaturas alias. Sed se 7 creaturas alias intelligit naturaliter. qz nāliter angelus est supra se cōuersiuus cum sit virtus immālis nō alligata corpori: 7 si nāliter angelus est supra se cōuersiuus nāliter intelligit substātiam suā 7 nāliter intelligit species aliarū rerū que sunt in ipso. 7 si nāliter intelligit spēs aliarū rerum in ipso existētes qz est plenus formis 7 spēbus nāliter intelligit ipsas res quarū sunt species. ergo eoipso ꝙ nāliter angelus est supra se cōuersiuus nāliter intelligit se 7 creaturas alias: deū aūt nō pōt itelligere nāliter: qz f̄m sententiam apl'i. lucē habitat inaccessibilē. nullus enim intellectus creat' pōt nāliter pgere nec accedere ad visionē tāte lucis. huius aūt cām assignat Dio' p̄mo cap' de di. no. qui loquēs de diuina eēntia ait ꝙ est oibus exn̄tibus in via tanq̄ ab oibus supsubstantialiter separata. eo enim ipso ꝙ deus f̄m subām nō est ꝯctus ad aliqd genus entium. oīa aūt entia sunt contracta ad aliqd genus entiū ipse est supsbaliter separatus ab oibus exn̄tibus eo qz nō potest esse aliquid nāliter visibile alteri nisi illud sit ꝓportionatū ei. de-

us q̄ est sup substātialiter separatus ab oibus exn̄tib⁹
τ ab oi itellu creato: iō nō est nālr itelligibilis ab aliq̄
tali itellu. Si aūt itelligit ab itellu creato hoc erit p
grām nō per nām. Intellect⁹ igit angelicus pōt cog-
scē τ cognoscit deū τ creaturā. nō aūt eodē mō. sz de
um cognoscit p grām. creaturā p nām. q aūt cogscat
ea sil: ut q sil cognoscat deū τ se: uel deū τ creaturas
per Augm pz. 4. sup gen. ad lrāz. qui vult angelos sil
hēre cognitionē diurnā siue meridianā: τ uesptinaz τ
matutinā. dr āt cognitio diurna siue meridiana cogni
tio angelica qua cognoscit deū que dicta est diurna τ
meridiana rōne nimie claritatis ul' nimij feruoris. Est
enī in meridie dies clarior τ feruētior. sic angeli ut co
gnoscūt deū hn̄t cognitionē clariorē τ ardēti⁹ τ feruē
ti⁹ τ cū maiori desiderio ferunt in cognitionē dei q̄ i
cognitionē alicui⁹ creati. ipse enī de⁹ est ille in quē desi
derāt angeli ꝯspicē. Inde est g̃ q cognitio quam hn̄t
angeli de deo diurna τ meridiana dcā est. cognitio āt
quā hn̄t de creaturis uesptina dicta est qz tenebrosa ē
respectu cognitiōis quā hn̄t de deo. maiorē enī clari-
tatē τ luminositatē hēt angelus cognoscēdo deū q̄
cognoscēdo oēs creaturas. imo si eēnt multo plēs cre
ature q̄ sint τ cognoscēt oēs cās sil' nō hiet tātā clari
tatē τ tātā luminositatē quātā hēt ex cognitione dei.
cognitio g̃ de creaturis quā hn̄t angeli in se dr uespti
na rōne tenebrositatis. Sz ulteri⁹ cū ex cognitiōe cre
ature assurgūt in laudē dei dicunt hr̄e cognitionē ma
tutinā. est enī mane ꝑncipiū diei: τ uespa finis. referre
g̃ cognitionē creature in laudē creatoris est referre ef
fectū in cām: ultimū in ꝑnm: uespam in mane. iō talis
cognitio dicta est matutina. hec aūt tria videlicet co-
gnitionē diurnā uesptinā τ matutinā angeli hn̄t simlr:
qz sil' cognoscūt deū τ creaturā: τ ex cognitiōe creatu
re surgūt in laudē creatoris. hoc est g̃ qd Aug⁹ dicit.
q nō est audiēdus ille qui diceret illā ciuitatē celestez
in milib⁹ angeloꝝ: aut nō cōtēplari creatoris eṫnitatē
q̄tū ad cognitionē diurnā: aut imutabilitatē ignorare
creature quātū ad cognitionē uesptinā aut ex iferio-
ri cognitiōe nō laudare creatorē q̄tū ad cognitionez
matutinā. τ subdit q angeli sil' totū hoc pn̄t sil' totum
hoc faciūt. vn̄ cōcludit ibidē. q sil' ergo hn̄t τ diez τ
uespam τ mane. i. cognitionē diurnā uesptinā τ matu
tinā. Declat aūt idē Aug⁹ in eodē lio p ea que videm⁹
in hoc vniuerso corpali. Nā cū terra sit spica τ nō sit
tota pōt illumiari a sole. Sz cū sol circulariter ferat
circa terrā successiue illuminat eā nūc vnā ptem nūc
aliā. cū g̃ ibi sit dies in terra ubi sol aspicit: qz sol simlr
nō aspicit oēm ptē terre nō est sil' dies in oi pte terre.
sed sole exn̄te in aliq̄ pūcto emispij in vna pte t̄re fac
diē in alia noctē. nec in oi pte terre facit silr noctē. nec
in q̄libet pte silr diē. sed in aliq̄ pte terre facit ꝑnm no
ctis in aliq̄ mediā noctē. in aliq̄ finē noctis. sic et i ali-
qua pte t̄re facit ꝑnm diei. i. mane. in aliq̄ aūt mediū di
ei. i. meridiē. in aliq̄ vō finē diei. i. uespam. exn̄te g̃ sole
in vno τ eodē pūcto q̄tū ad noctē in diuersis ptib⁹ ter
re facit sil' ꝑncipiū τ mediū τ finē noctis. τ quātuz ad
diē in aliqs τ aliqs ptib⁹ terre τ facit sil' mane meridiez
τ uespam. Sic g̃ in hoc vniuerso corpali sil' est mane
meridies τ uespa: sic in ipso angelo sil' sūt spūalit ista
tria. τ sil' est in eo cognitio diurna uesptina τ matutia.
imo excellēti⁹ hēt angelus ista spūalr q̄ hēat vniuer-
sum corpalr. qz vniuersuz hēt mane: meridiē: τ uespe
tā successiue quātū ad suas ptes: lz hēat illa sil' fm se
totū nō g̃ hēt oia illa simplr fm quālbet sui ptē. sed
angelus semp hēt illa sil'. vn̄ Aug⁹ ut in eodē lio. vni-
uersum aūt mūdū qs nō videt si attēdē uelit. τ diem

ubi sol est. τ noctē ubi nō est. τ uespam vn̄ discedit. τ
mane quo accedit sil' hēre. Sz nos plane in terris hec
oia sil' hēre nō possum⁹. τ subdit. q nec iō tn̄ istā terre
nā ꝯditionē lucisq̄z corpce tpalē localēq̄z circuitū illi
pa͠te spūali coeq̄re debem⁹ ubi sempest dies in ꝯtēpla
tiōe: τ icōmutabilis v̄itatis semp uespa in cognitione
in seipsa creature. semp mane ex hac cognitiōe in lau-
dē creatoris. Declatū est g̃ ꝑmū quō angelus cog̃scit
plura sil': qz sil' cognoscit deū τ creaturā sil' hēt cogniti
onē diurnā τ uesptinā. diurnā in cognitiōe, creature i
seipsa. sed ista plura ut patuit nō cognoscit eodez mō
sed deū cognoscit p grām: creaturaz in seipsa. i. in ꝓo
gn̄e per nām. Sz dices q cū iste sint due diuerse co-
gnitiones. cognitio s. deitatis in seipsa: τ cognitio cre
ature in ꝓo gn̄e quō pn̄t ista duo sil' eē. hoc aūt qdam
declarāt ex possibilitate recipiētis. dicūt enī q sicut i
mā corpali qn̄ receptio nō fundat sup eadē possibili-
tate tūc pōt mā recipe plura talia sil': ut sil' recipit mā
formā sbalē τ accn̄talē eo q receptio hui⁹ τ illi⁹ nō fū
dat sup eadē polītate. Nā receptio forme sbalis p se
fūdat in ipsa polītate māe. receptio forme accidētalis
in ipsa potētialitate cōpositi. Sic τ in ꝓposito fz eos
nō sup eadē polītate itellis fūdat cognitio creature τ
cognitio creatoris. sed hāc rōnē assignare nō est ostē-
dere quō in eodē pn̄t eē plura sil'. sed est ostēdē quō in
plrib⁹ sbtis pn̄t eē plres receptiōes: ut qz aliō sbm est
mā. aliud totū cōpositū. iō in hijs duob⁹ sbtis pn̄t eē
plures receptiones ut receptio forme sbalis in mā τ
forme accn̄talis in cōposito. Sz nos querim⁹ cāz quō
in eodē pn̄t plura recipi. nō quō i plurib⁹ sbtis pn̄t eē
plures receptiōes. pp qd sciēdū q quotienscūq̄z aliq̄
hn̄t repugnātiā adiuicē uel fm se uel ut sunt in aliquo
tūc illa plura nō pn̄t eē sil' in illo. sed si nō hn̄t repugn
tiā pn̄t. illa aūt dicunt hēre repugnātiā adiuicē ex q-
bus nō fit aliquo mō vnū. illa nō hn̄t repugnātiā ex
qb⁹ est aptū natū fieri vnū. nūc aūt est ita q nec ex du
ob⁹ in potētia nec ex duob⁹ in actu fit vnū. Nā ex ue-
re multis nō fit vnū ut dr in ꝑmo de gn̄ one. sz ex actu
τ potētia fit vnū: qz act⁹ τ potētia fm q hr̄ nō dicūt
multa: imo fm se ex actu τ potētia fit vnū. iō dr in. 2.
de aia. q nō opz querē quō ex figura cere τ cera fiat
vnū: nec quō ex mā τ forma siue ex potētia τ actu. eo
enim ipso q hoc est potētia τ hoc actu ex illis vnum fit
vn̄ nō opz ibi dare nec clauū nec collā nec ligamentū
ad ꝯiūgēdā potētiam actui. Nō hn̄t enī hec cām nisi
motorē ut dr in fine. 8. meta. q enī ex potētia τ actu
fiat vnū nō est cā aliq̄ cōglutināns actū potētie. Sz si
hn̄t cām hn̄t motorē tm̄ siue cām agētē que reducit
potētiā ad actū τ facit potētia tale actu tale. Igit si
ostēdē poterim⁹ q cognitio qua cognoscit de⁹ est mul
to formalior τ actualior. cognitio aūt qua cognoscit
creatura in ꝓo gn̄e est multo mālior τ potētialior nō
oportebit dubitare quō ille due cognitiones pn̄t simlr
eē cū vna sit q̄si straměrū τ māle. alia vō sit qd pfecti
ua τ q̄si formale. Imaginabimur enī q sicut grā i nul
lo nām ipedit: nullo mō nām destruit nec tollit sed p
ficit: sic cognitio qua cognoscit de⁹ que est g̃tuita τ p
grāz in nullo destruit nec ipedit nec tollit cognitionē
q̄ cog̃scit creatura que est nālis τ fz nāz sz magis hec
cognitio illā cognitionē ordinat τ pficit. dicem⁹ enim
q nāliter angelus ꝑus cognoscit res in ꝓo gn̄e per na
turā uel per spēs nāliter iditas: τ ēt hoc est in potētia
ad gen⁹ τ ad cognoscēdū deū per eēntiā: que sic se ha
bēt q vnū est in potētia ad aliud. uel q ex vno aliqd
est in potētia ad aliud: vnum pficit τ non tollit aliud.
¶ Dito quō angelus pōt cognoscē plura sil' nō eodē

mō: sed vnū cognoscit per nām; aliud per grãz. ꝛ hoc mō cognoscit angelus deū ꝛ creaturā. restat ostēdere quō angelus possit cognoscē plura sil: vnū per eēntiā ꝛ aliud per iformationē: fm quē modū cognoscit se ꝛ alia. opꝫ eni ponere ꝙ sit aliqd itelligē ipsi angelo ita nāle ꝙ semp ꝯueniat ei: ita ꝙ nullo mō angelus desistat itelligē fm illū modū itelligēdi. ꝛ fm hoc dicim⁹ ꝙ angelus semp itelligit se ꝛ ea que sunt in se: itelligit oēs alias spēs itelligibiles exñtes in ipso: ꝛ per ꝯñs itelligit in qdā vñitate ꝛ sub quodā mō ꝯfuso oia oba illarū specierum. ab isto aūt itelligere angelus nunꝙ recedit nec vnꝙ desistit. ꝛ fm hoc suū itellīgē nō ē casuale. Sed hñdo istā cognitionē ꝯfusam oīuz que pōt itelligere pōt se per uolūtatē ꝯuertē nūc sup hāc spēz nūc sup illā: ꝛ itelligere spāliter nūc hāc rē nūc illam. nō est ergo difficultas quō angelus intelligit se spālit ꝛ alia sub mō ꝯfuso: qꝛ hoc est per vnā ꝛ eādē intellectionē siue per vnū ꝛ eūdē actū itelligēdi per illā enīz eādē itellectionē per quā itelligit se itelligit oia que sūt in se: qꝛ nō posset se itelligē cōplete nisi itelligeret oia que sunt in ipso: sicut nō pōt cōplete itelligi sbꝫ nisi itelligant ꝓpetates exñtes in ipso. Intelligēdo ergo se intelligit spēs itelligibiles que sunt in eo ꝛ per ꝯñs opꝫ ꝙ aliquo mō uel saltē sub mō cōfuso uel in qdaꝫ vñitate itelligat oīa illorū spērū. qre ut dictū est non est dubiū quō angelus itelligit se spāliter ꝛ alia sb mō ꝯfuso. Sed dubiū est quō possit itelligere spālit se ꝛ aliqd aliud: ut cū quō possit itelligere spālit se ꝛ leonē. qꝛ hoc erit per aliā ꝛ aliā itellectionē. semp enim angelus itelligit se spāliter: qꝛ semp eēntia sua que est qd itelligibile in actu est cōiūcta ꝓ itellectui cāns in eo itellectionē suipsi⁹. sicut si sensibile in actu semper eēt ꝯiūctū sensui semp cāret in sensu sensationem siue actū sentiēdi per quē sentiret hꝰ sensibile. imo cogimur ponē ꝙ angelus nunꝙ desistat se itelligere. qꝛ si nō semp se itelligeret casu itelligeret alia. nō est enim via ad euadēdū quō angelus nō casu itelligat nisi ponēdo ꝙ ipse semp itelligat se: ꝛ semp itelligēdo se itelligit oēs spēs itelligibiles que sunt in ipso. ꝛ per ꝯñs i qdā vñitate itelligit oia oba illarū spērū. sed si aliquādo posset desistere se itelligere posset desistē itelligere spēs illas: casuale ergo eēt ꝙ cōuertēt se sup hanc spēm poti⁹ ꝙ sup illā. ponē aūt in sbiꝫ separatis ꝓpriaꝫ opationē eē sic casualē est totū cōfundere vniuersuꝫ. vñ ꝛ phus in. 12. meta. in istis iferiorib⁹ dicit eē multa casualia. sed in corꝑib⁹ supcelestib⁹ ꝛ itelligētijs que in vniuerso sunt sicut liberi in domo. talia casualia fꝫ eū nō cōtigūt. qd ꝛ si nō sit uerū simplr dictū phi. tñ ꝙ ꝓpriā opationē angeli ponam⁹ sic casualē. ꝛ ꝙ dicamus ꝙ angelus casualr se cōuertat sup illud qd vult agere est oino rōni dissonū. Reuertamur ergo ad ꝓpositū ꝛ dicam⁹ ꝙ angelus semp itelligit se ꝛ ea que sunt in se. ꝑꝑ qd itellectio suipsi⁹ semp est in itellectu angeli. igit cū angelus spālit se cōuertit sup hāc spēm itelligibilē: utputa sup spēm lapidis aut aialis opꝫ ꝙ cāet in ipso itellū angeli itellectio lapidis uel aialis. ḡ angelus itelliget sil' se ꝛ aliqd aliud utputa lapidē uel aial aliqd utputa leonē ul' asinū. sed hoc nō erit eodē mō: qꝛ se itelliget per eēntiā; lapidē leonem ꝛ qdcūqꝫ aliō itelliget per spēm itelligibilē siue per iformationē spēi. Dicea tñ hoc eē ipoīe qꝛ erūt in itellectu angeli sil' due itellectiones. vna cāta ab eēntia angeli ꝑ quā itelligit se ꝛ ea que sūt in se. ꝛ alia cāta a spe itelligibili sup quā spāliter se cōuertit per quā itelligit aliquid aliud qd nec est ipse nec in ipso: utputa qꝛ itelligit lapidē uel leonē qd videt ipoīe. videlicet ꝙ in eodē itellectu sint sil' due itellectiones. Sciēduꝫ ergo ꝙ sicut se hēt spēs itelligibilis ad eēntiā angeli: sic ut ostēdemus se hēt act⁹ itelligēdi siue itellectio cāta a spe intelligibili ꝛ itellectio cāta ab eēntia. ostēdem⁹ enīz ꝙ spēs itelligibilis est qd formale ꝛ qd pfectiuū eēntie: ita ꝙ eēntia est qsi strametū ꝛ fundametū ꝛ sbm spēi itelligibilis: sic itellectio cāta a spe itelligibili erit qd formale respectu itellectionis cāte ab eēntia. sꝫ ut dicebat qñ duo ita se hñt adinuicē ꝙ vnū est formale respectu alteri⁹: nō est incōueniēs illa duo sil' eē in eodē. ꝙ aūt spēs itelligibilis iformet ꝛ pficiat eēntiā angeli pꝫ. Nā pfectiones nō sunt in sbo ordine situali sed ordine cāli. quelibet eni forma exñs in mā per eēntiam attingit eēntiā māe. Nō est eni ordo situalis iter formas ita ꝙ forma sbalis attingat eēntiā māe: ꝛ forma aceñtalis attingat eēntiā forme sbalis nō aūt eēntiaꝫ māe: sicut uestis ꝑma attigit carnē; uestis aūt secūda nō attingit carnē sed attigit uestē ꝑmā. ubicūqꝫ enim est eēntia forme ibi est eēntia māe. ꝛ quecūqꝫ essentia attigit eēntiā forme attingit ꝛ eēntiā māe. bñ igit dicerū est ꝙ iter formas ꝛ pfectiones māe nō est ordo situalis: est tñ ibi ordo cālis: qꝛ lꝫ eēntia cuiuslibet forme tā sbalis ꝙ acciñtalis attingat eēntiā māe. essentia tñ vni⁹ forme attingit cāliter eēntiā māe mediāte eēntia alteri⁹ forme: ut eēntia forme acciñtalis mediante eēntia forme sūbalis: ꝛ eēntia acciñtis posterioris eēntiā attingit māe ꝛ eēntiā sube mediāte eēntia accidētis ꝑoris. Nā cū aliq plra fluūt ab aliquo: uel cū aliq plra recipiunt in aliquo semp posteri⁹ cālit fluit ꝛ recipit mediāte ꝑori. sic ꝛ in ꝓposito ipsa suba angeli pficit a potētia itellectiua ꝛ a spe itelligibili: ita ꝙ utrūqꝫ est pfectio sube: nec est ibi ordo situalis sed cālis. recipit eni spēs itelligibilis in suba angeli mediāte potētia itellectiua cāliter nō situalr. uerū est eni dicē ꝙ spēs itelligibilis attingit ipsam eēntiā sube angeli ꝛ pficit ipsam eēntiā. vñ ꝛ phs in. 3. de aia. ponit ipsā aiaꝫ eē locū spērū nō fm se totā; sed fm itellm. fm eni potētiā sensitiuā aia nō est loc⁹ spērū. spēs eni sensibiles nō dicunt eē in eēntia aie: sed in organo. qꝛ potētia sensitiua est pfectio organi: sed spēs itelligibiles dicūtur eē in ipsa eēntia aie. qꝛ potētia itellectiua ut in sbo est in ipsa eēntia. sic ꝛ in ꝓposito spēs itelligibiles angelice sūt in ipsa eēntia angeli: ꝛ pñt dici pfectio ipsi⁹ eēntie. Sꝫ ut dicebat sic se hēt spēs ad eēntiā: sic se hēt itellectio del act⁹ itelligēdi cāt⁹ a spe a dactū itelligendi cātū ab eēntia. qre sicut spēs nō excludit eēntiam nec tollit ipsam imo ꝑsupponit eā. nā nisi eēt essentie nō posset eē talis spēs. sic itellectio cāta a spe non tollit itellectionē cātā ab eēntia: imo ꝑsupponit ipsam ꝛ vna est pfectio alteri⁹. possum⁹ ḡ dicē ꝙ in itellu angeli sunt ul' eē pñt tres itellectiōes sil'. qrū vna est ꝑ quā itellit se. 2ª per quā itelligit alia. 3ª ꝑ quā itelligit deū. ꝑma cātur ab eēntia angeli. 2ª a spe itelligibili. 3ª ab essentia dina. 2ª est pfectio ꝑme: qꝛ itellectio cāta a spe itelligibili est pfectio itellectiōis cāte ab eēntia sic ipsa spēs itelligibilis est pfectio eēntie. 3ª aūt itellectio ē pfectio oīuꝫ qꝛ est formalioꝛ oib⁹ sic ipa eēntia dina ē formalioꝛ cūctis. ¶ Sed si sic dicim⁹ occurrūt nob qtuoꝛ breues dubitatiōes. qrū ꝑma est quō spēs itelligibilis possit eē pfectio eēntie: ꝛ maxie quō spēs itelligibilis angeli inferioris possit esse pfectio eēntie angeli suꝑioris. 2ª est cū in itellu angeli nō sit intellectio cāta a spe itellibili nisi illi itellectiōi subsistat itellcō cāta ab eēntia: qre i itellu nro est itellectio cāta a spe itellibili absqꝫ itellcōne cāta ab eēntia. ꝛ cū spēs itelligibilis mediāte potētia itellīua ē i ipa eēntia aie sic

spēs itelligibilia in angelo mediāte suo itellu est ipsa eēntia angeli. 3ª est utrū eodē mō cōpet itellectio cāta a spe itelligibili quā angelus itelligit alia ad itellectionē cātā ab eēntia qua angelus itelligit se sicut cōparat ipsa spēs ad ipsam eēntiā. 4ª est cū itellectio q̄ itelligit oe⁹ sit formalior oib⁹. itellectio aūt causata a spe itelligibili sit formalior itellectione cāta ab eēntia angeli. utrū eodē mō cōpatet itellectio per quā itelligit oe⁹ ad itellectiōes alias: sicut itellectio cāta a spe cōparat ad itellectionē cātā ab eēntia. ¶ Propt̄ pmū sciēdū q̄ spēs itelligibilis alicu⁹ rei est quedaȝ formalis exp̄ssio ei⁹. formali⁹ eni eē hēt res sm spēm itelligibilē q̄ hēat sm seipsaȝ. ꝛ ide est q̄ a magnis ponit ꝛ bn̄ q̄ eēntia diuina a nullo itelligit p spēm sed p seipsam qr tūc eēntia diuina hēret eē formali⁹ alicubi q̄ in seipsa. hēret eni sm hoc eē formali⁹ ubi eēt per spēm q̄ in seipsa ubi est p eēntiā. eēt igit aliqd formali⁹ ꝛ pfecti⁹ ipsa eēntia diuina qḋ eē nō pōt. qre cū spēcies sit quedā formalis exp̄ssio rei lȝ eēntia angeli iferioris sit min⁹ formalis q̄ eēntia angeli supioris. spēs tn̄ per quā angelus supior itelligit inferiorē est multo formalior q̄ eēntia angeli supioris. imo ēt ipse species rerū mālīū exn̄tes in mēte angeli sūt multo formaliores q̄ ipsa eēntia angeli: ꝛ qr semp formali⁹ pōt eē pfectio ei⁹ qḋ est min⁹ formale. spēs itelligibilis in angelo hēt rōnē pfectionis respectu eēntie ei⁹: ꝛ intellectio cāta a spe hēt rōnē pfectionis respectu itellectionis cāte ab eēntia ipsi⁹. nō tn̄ pp hoc debem⁹ dicē q̄ angelus pfectiori mō itelligat alia q̄ seipm. est eni accidēs pfectio sb̄e nō tn̄ pp hoc accn̄s est aptū natū pfecti⁹ itelligi q̄ sb̄a: imo sub̄a est p̄or actn̄te: cognitione: diffōne ꝛ tpe ut dr̄ in. 7. meta. cū g̃ ipse spēs intelligibiles sint iherētes ipsi sub̄e angelice ꝛ ex hoc sint pfectiores eā: nō tn̄ angelus pfecti⁹ itelligit per intellectionē cātā a spe itelligibili per quā itelligit alia q̄ intelligat per itellectionē cātā a sua sub̄a p quā itelligit pseipm ꝛ ea que sūt in ipso. imo qr angelus eēntiali⁹ cōparat ad itellectionē cātā a sua sub̄a q̄ ad intellectionē cātā a spe pfecti⁹ itelligit p itellectionē cātā a sub̄a q̄ p itellectionē cātā a spe. ul' possum⁹ dicē q̄ spēs nō cāt itellectionē nisi in ṽtute obi. eēntia aūt cāt eā sm se. angelus g̃ nāli cognitiōe magis itelligit se q̄ aliud qr magis est qḋ est sm se q̄ sm aliud. ¶ 2m aūt dubitabile de leui soluit. Nā lȝ spēs itelligibiles sint i ipsa eēntia aie sicut spēs itelligibiles sunt in ipsa eēntia angeli. attn̄ eēntia aie nr̄e est potētia pura in gn̄e itelligibiliū: iō nullā itellectionē aliā cāt ab itellectione spēi sicut nec mā cāt aliquā ~~itelle~~ctionē aliā a forma. Sed qr in gn̄e itelligibiliū eēntia angeli est aliqd in actu pter spēm itelligibilē iō cāt itellectionē aliā a spe itelligibili ꝛ illa itellectio cāta a sub̄a est substracta intellectionis cāte a spe. ꝛ sic ipsa sub̄a est substracta speciei qḋ videm⁹ p sile i sensibilib⁹. ut si in aliquo sensibili sīt duo sensibilia in actu utputa sapor ꝛ humor: lȝ sapor ut in sb̄o fundet i humido: attn̄ qr ipm humidū dicit qd sensibile i actu p̄ter saporē: nō solū sapor imutabit sensum sed ēt humidū. imo qr sapor est apt⁹ nat⁹ fūdari in humido: nō videt sapor posse imutare sensū sine humido. ¶ Tertiū aūt dubitabile sic declarat. Naȝ cū querit utrū eodē mō cōparet itellectio cāta a spe ad itellectionē cātā ab eēntia sic ipsa spēs cōparat ad eēntiā. dici dȝ q̄ nō est p oēȝ modū silis hic ꝛ ibi. Nā actualitas spēi in nullo remittit nec diminuit actualitatē eēntie. sed intellectio cāta a spe aliquo mō remittit ul' diminuit itellectionē cātā ab eēntia. Nā si in itellectu angeli eēt sola itellectio cāta ab eēntia ita q̄ angelus nō cōuerteret se nisi sup̄ seipm pfecti⁹ itelligēt seipm q̄ si itellui ei⁹ eēt itellectio cāta ab eēntia ꝛ cāta a spe. pfecti⁹ eni itelligit angelus se si conuertat se sup̄ seipm tm̄ q̄ si cōuertat se sup se ꝛ sup alia. Intellectio igit qua angelus itelligit se nunq̄ totalr̄ tollit. Semp eni angelus seipm itelligit. attn̄ remittit ꝛ diminuitur hi⁹ itellectio p quā angelus itelligit se cū angelus cōuertit se sup aliquā spēm itelligibilē ꝛ itelligit sil' p essentiā suā se ꝛ p spēm illā itelligibilē alia a se. cā autez hi⁹ sumēda est ex itētione uolūtatis. Nā spēs est indeterminata ut hec uel illa moueat itellm̄. hāc determinationē accipit ex itētione uel ex cōuersione uolūtatis sup hi⁹ spēm. Cū eni angelus multas spēs hēat apud se itelligētia ei⁹ nō iformat actu oib⁹ illis spēbus. sed nec iformat ista spe itelligibili nec illa put uolūtas diuersimode se cōuertit sup hi⁹ spēs. Ex ipsa g̃ cōuersione uolūtatis tribuit aliq̄ actualitas ipsi spēi: sic ēt dicere possum⁹ q̄ sicut ex itētione uolūtatis angelice cōuertētis se sup̄ spēm tribuit actualitas ipsi spēi ut possit actū itelligēdi cāre. sic ex cōuersione uolūtatis angelice sup̄ seipm siue sup̄ suā eēntiā efficit ipsa eēntia efficacior ad cāndū actū itelligēdi. semp g̃ eēntia angeli cāt actū itelligēdi in ipso itellu angeli. ꝛ semp angelus itelligit seipm: Sȝ hi⁹ itelligēte nō est semp oino plenū ꝛ pfectū. Nā pleni⁹ ꝛ pfecti⁹ itelligit se angelus cū cōuertit se sup̄ seipm q̄ cū cōuertit se spālit' sup aliquā spēm itelligibilē. ¶ 4m aūt dubitabile sic declarat dicim⁹ eni q̄ i eodē itellu angelico pōt eē sil' itellectio sui p eēntiā suā. itellectio alioꝝ p spēm itelligibilē: ꝛ itellectio dei p eēntiā diuinā. ꝛ iste tres itellectiones adiuicē nō hn̄t repugnantiā: qr vna est qd formale ꝛ qd pfectiuū respectu alteri⁹. Sic eni in eodē īdiduo ē sb̄a: quātitas: ꝛ q̄litas: nec ista sibi repugnāt: qr vnū est pfectiuūȝ alteri⁹ qr quātitas est pfectio sb̄e. q̄litas aūt est pfectio utriusq̄. sic ille tres itellectiōes sibiuice nō repugnāt: qr itellectio scd̄a est formalior q̄ prima. 3ª aūt itellectio qua itelligit de⁹ est formalior ꝛ pfectior oib⁹. nō est tn̄ oino sile de itellectiōe dei p eēntiā diuinā ad itellectiōes alias ꝛ de itellectiōe p spēȝ itelligibilē ad itellectionē qua angelus itelligit se per eēntiā. Nā itellectio dei in nullo īpedit nec diminuit itellectiōes alias. angeli eni cū hoc qḋ mistrāt nobis ꝛ sūt intēti circa nos semp pfectissime. vidēt faciē patris qui in celis est. visio ergo dei in nullo ipedit itellectiones alias. Nā cū eēntia diuina sit oino formalis ꝛ quātū est de se oino se offerat q̄ sic se offert p grām nō ipedit itellm̄ qn possit itelligere per nām. sed itellectio per spēm lȝ sit formalior q̄ itellectio p eēntiaȝ attn̄ vna aliā. ꝛ si nō totalr̄ tollit tn̄ remittit ꝛ diminuit. Nā spēs itelligibilis in angelo ꝛ eēntia ei⁹ nō sunt ita formales nec ita totalr̄ se offerūt. imo ex itētione uolūtatis spēs itelligibilis efficit actualior ꝛ eēntia efficit efficacior: ut si angelus se cōuertat sup seipȝ ꝛ sup illā spēm itelligibilē ꝛ sup suā eēntiā efficacior efficit eēntia sua ad cāndū actū itelligēdi in itellu ei⁹. ꝛ cū se cōuertit sup̄ spēȝ efficit eēntia ei⁹ min⁹ efficax ad cāndū hi⁹ actū. Intellectio g̃ p spēm itelligibilē ꝛ itellectio angeli p suā eēntiā lȝ nō hēant repugnātiā simplr̄: habēt tn̄ repugnātiā quodāmō inquātū vna aliā diminuit ꝛ remittit. sed intellectio qua intelligit deus propter dimodā formalitatē ad itellectiones alias nullā oino repugnātiā hēt. Declarato quō angelus pōt itelligē plura sil' sed nō eodē mō: qr vnū itelligit p grām ꝛ aliud per nām: sm quē modū itelligit sil' deū ꝛ creaturā. ꝛ ostēso quō angelus alio mō pōt itelligē plra sil' nō eodē mō: qr vnū itelligit per eēntiā: ꝛ aliud p spēȝ

fm quē modū itelligit sil' se ⁊ alia: restat ostēdē 3^m modū itelligēdi plura sil' nō codē mō. qz vnū itelligit pncipalr: ⁊ aliō ex ɔñti. ⁊ hoc mō itelligit angelus plura sil' triplr. Intelligit eni hoc mō sil' nām ⁊ suppositū: sl' ve nām ⁊ idiuiduū. uel qḋ idē est. itelligit hoc mō nāz ⁊ pticipātia nāz illā. 2° itelligit hoc mō sil' sbm ⁊ pdicatū: siue sbm ⁊ ppzietates. 3° itelligit hoc mō sil' cām ⁊ effectū. Dīt eni itell's angeli ab itell'u nr̄o i trib': s3 q̄s tres oīas sortit' hec tria. Dīt eni pmo itell's nr̄ ab itell'u angelico: qz obm itell's nr̄i est qḋ q̄d est nudū ⁊ abstractū. sed obm itell's angelici est q̄dditas ⁊ nā rei fm existē qḋ hēt in reb'. uel possum' dicē q̄ itell's nr̄ fert in q̄dditatē ⁊ in nām rei icōplete. Intell's aūt angelic' fert in q̄dditatē ⁊ in nāz rei cōplete. Inde est q̄ cū itell's nr̄ itelligit rosam nihil scit utrū rosa sit ul' nō sit. qz itelligēdo rosam nō itelligit pticularia in q̄bus hēt eē rosa: qḋ totū cōtingit ex impfectione eius. non eni posset pfecte cognoscē rosam nisi cognosceret pticipātia nām rose ⁊ nisi cognosceret ea in q̄b' eēt talis na. Intell's g̃ nr̄ qz fert in ipsam q̄dditatē nudā qz ipsam nām abstractā a pticularib' cognoscēdo nām aliquā nō cognoscit ea in q̄b' hēt eē illa nā. Sed itell'us angelicū qz fert in ipsam fm q̄ hēt eē in reb'. tū qz pfecte itelligit hi' nām belligēdo aliq̄: ut itelligēdo naturā rose itelligit oia illa in q̄b' hēt eē talis nā. āgelus ergo itelligit multa sil': qz sil' itelligit nāz aliquā ⁊ ea in q̄b' hēt eē illa nā. sed hoc nō codē mō: qz nāz itelligit principalr. ea in q̄b' hēt eē nā ex ɔñti. ¶ 2° dīt itell's nr̄ ab itell'u angelico: qz itell's nr̄ itelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo. nō eni simplici itellectiōe itelligit sbm ⁊ pdicatū. sed itelligit cōponēdo vnū cū alio. angelus at̄ simplici itellectione itelligit sbm ⁊ oēs ppetates que sūt in sbo qḋ totū ɔtingit ex pfectione itell's ei'. nō eni pfecte itelligeret aliq̄d nisi itelligeret oia illa que sunt in illo. sil' ergo itelligit angelus sb3 ⁊ ppetates. sed hoc nō codē mō: qz sb3 itelligit pncipalr ppetates ex ɔñti. Est eni diligēter notādū q̄ aliud est itelligē ppetates fm se: ⁊ aliud itelligē eas inquātū faciūt ad pleniorez cognitionē sbi. Si eni angelus vellet itelligē simū s3 se opteret q̄ itelligeret spēm per spēm simi. Sed cū itelligit simū put facit ad pleniorē cognitionē nasi. nō per spēm simi sed per sola spēm nasi itelliget nasum ⁊ simū que est ppzietas nasi. imaginabimur eni q̄ angelus per spēm nasi itelligit nasum pfecte. ⁊ itelligendo nasum pfecte per illā eādē spēm per quā itelligit nasū itelligit oia alia que sūt i naso nō s3 se sed iquātū faciunt ad pfectā cognitionē nasi. itelligēdo g̃ sbm itelligit ppetates. nō tñ itelligit ea s3 se: s3 solū put faciūt ad cognitionē sbi. Si aūt vult ppetatē itelligē fm se op3 q̄ cōuertat se sup spēm ppzietatis quā hēt apud se: ⁊ tūc multa itelliget de ppzietate que nō itelliget per itell'm sbi. Sicut mathematic' qui cōsiderādo de quātitate fm se pōt multa iuestigare de quātitate que nō spectāt ad ~~mathematicū~~ qui nō cōsiderat de quātitate fm se. sed cōsiderat de ea ut est ~~pñtis~~. igit' angelus itelligēdo sbm itelligit multa sil'. qz itelligit sbm ⁊ ppetates. sed hoc nō codē mō: qz sb3 itelligit pncipalr ppetates ex ɔñti. ¶ 3° dīt itell's nr̄ ab itell'u angelico. qz itell's nr̄ nō solū itelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo. sed ēt itelligit cū discursu. itell's aūt angeli itelligit sine discursu. Sil' eni itelligēdo cām intelligit effectū. est igit' iste modus itelligēdi nr̄. q̄ cū itelligim' nāz rose nihil scim' de eē rose. Rursus cū itelligim' nām rose nō pp hoc itelligim' ppetates rose. 3° cū itelligim' nām rose nō pp hoc itelligim' effect' rose. sed discurrim' ab effectib' ad cās ⁊ de cāis ad effect'. sed angelus cū itelligit nām rose itelligit sil' ⁊ eē ei'. pp qḋ itelligit pticularia in q̄b' hēt eē rosa. sed ut dicebat' fm hi' itellectū nāz itelligit pncipalr. pticularia ex ɔñti. sic ēt cū itelligit nām rose qz nō itelligit cōponēdo ⁊ diuidendo intelligit sil' rosam ⁊ ppetates rose. sed in tali itelligē rosam itelligit pncipalr ppzietates ex ɔñti. 3° qz nō itelligit cū discursu itelligēdo rosam itelligit effect' eius qḋ hēt facē rosa. s3 hoc nō erit codē mō: qz sic itelligēdo cām ⁊ effect': uel sic itelligēdo rosam ⁊ ea que habet cāre rosa. sed rosam itelligit pncipalr: effect' aūtē ex ɔñti inquātū cognitio taliū effectuū facit pfectam cognitionē rose. ¶ Uiso qūō angelus itelligit plura nō codē mō. restat ostēdē quō itelligat plura ut non plura. Propt' qḋ scīēdū q̄ in cognitiōe est ɔsiderare tria. videlicet rōnē cognoscēdi. actū cognitiōis. ⁊ obiectū cognitū. itelligē aūt plura nō ut plura pōt eē tripliciter. uel ex rōne cognoscēdi. utputa si per aliam ⁊ aliā rōnē cognoscit: fm quē modū angelus cognoscit se ⁊ deū: qz hoc est per aliā ⁊ aliā rōnē. Nā se cognoscit per eēntiā suā: deū aūt per eēntiā dei. Scōm hūc ēt modū per aliā ⁊ aliā rōnē cognoscit se ⁊ alia: qz se cognoscit per eēntiam suā. alia per spēs alioꝝ. Scōo mō angelus itelligit plura nō ut plura quātū ad actū cognitiōis. hoc est eni cognoscē plura ut plura q̄ñ qḋlibet illoꝝ cognoscit fm se. i. q̄ñ qḋlibet illoꝝ cognoscit pfecte. Si ergo angelus cognoscēdo sbm cognoscit ppetatē: nō pp hoc cognoscit plura ut plura. qz nō qḋlibet illoꝝ cognoscit fm se: nec qḋlibet illorum cognoscit pfecte. pfecti' eni cognosceret angelus ppetatē si cognosceret eā fm se: q̄ si cognoscit eā cognoscēdo sb3. hoc eni est cognoscē plura ut plura. q̄ñ vō minus cognoscit qḋlibet illoꝝ simł' q̄ si ɔuerteret se super alterū tm̄. hic eni noiat cognoscē plura ut plura cognoscere qḋ ~~est~~ fm se ⁊ cognoscēre eā mō pfecto: cū angelus cognoscit se sil' ~~⁊ alia cognoscendo sil' se~~ ⁊ alia cognoscit sil' plura sed nō ut plura qz nō pfecē cognoscit q̄ñ cōuertit se sup alia. sicut q̄ñ ɔuertit se sup seip3 tm̄. ¶ Tertio mō pōt itelligi cognoscē pl'a nō ut plura quātū ad obm cōtingit. ut sil' qḋlibet illoruz cognoscat tanq̄ obm pncipale. diximus eni sup' q̄ āgelus cognoscēdo nāz cognoscit supposita in q̄b' reseruatur illa nā. cognoscēdo sbm cognoscit ppetates exñtes in illo sbo. cognoscēdo cām cognoscit effect' qui hñt cāri ab hi' cā. cū ergo angelus cognoscit sil' nāz ⁊ supposita quātū est ex pte obi ~~ɔtigit~~ cognosci plura s3 nō ut plura. qz nō qḋlibet illoꝝ cognoscit tanq̄ pncipale obm. sed ipsam nāz cognoscit tanq̄ ob3 pncipale. supposita vō cognoscit inquātū reseruat' in eis illa nā. sic ēt q̄ñ cognoscit cām ⁊ effectū uel sbm ⁊ ppetatē cognoscit sil' plura sed nō ut plura. qz nō qḋlibet illoꝝ cognoscit tanq̄ pncipale obm. sed ipsam cām cognoscit tanq̄ obm pncipale. effect' aūt cognoscit ex cōsequenti uel ex annexo. videlicet inquātum pfecte cognitioni cāe annexa est cognitio effect'. nō eni pfecte cognosceret nā alicui' herbe nisi scirent effect' quos hēt cāre hi' herba. vñ in tali cognitione per vnicā spēm ⁊ p vnicā itellectionē itelligit cāz ⁊ effectū. Sic ēt se hēt cū sil' cognoscit sbm ⁊ ppetatez. qz ipm sbm cognoscit tanq̄ obm pncipale. ppetates vō ex ɔñti ⁊ ex annexo. Naz sicut pfecte cognitioni cāe annexa est cognitio effectuum. sicut pfecte cognitiōi sbi annexa est cognitio ppetatū. nō eni pfecte sciret nā leonis si ignorarent ppetates ei'. vñ ⁊ diffōnes que sūt declaratiue nāe rei aliquo mō isinuāt ppetates ipsi' rei. vñ in p° de aia di q̄ s3 q̄s cūq3 diffōnes nō cōtigit accñtia cognoscē tieq3 conieturari de ipsis dialectice dicant' ⁊ uane eēnt. diffōnes

ergo que sūt declaratiue nāe aliquā ꝯiecturā faciūt de ꝓprietatib⁹. dicim⁹ aūt ꝙ diffōnes declaratiue nāe faciūt ꝯiecturā de ꝓpetatib⁹ ꝑꝑ imꝑfectū modū cognoscendi nr̄m. Nā si formādo in mēte nr̄a diffōnē uel ꝯceptum aliquē de nā. si ꝑ hi⁹ diffōnē uel per hi⁹ ꝯceptū ꝑfcē cognoscerem⁹ nām hērem⁹ de ꝓpetatib⁹ illi⁹ nāe: nō soluz ꝯiecturā sed cognitionē ⁊ sciaz: nec oporteret ulterius discurrē nec ꝯponē: sed sil' simplici ītuitu ītelligēmus sbm ⁊ ꝓpetatē. ⁊ qꝛ hi⁹ ꝑfectionē cognitiōis ponim⁹ in angelo: iō angelus nō ꝯponēdo nec discurrēdo: sꝫ sil' cognoscit sbm ⁊ ꝓpetates. nō tn̄ ꝑꝑ hoc ut dicebat cognoscit plura ut plura. qꝛ ꝫ talē cognitionē. sꝫ sbm cognoscit tanꝙ obm ꝑncipale. ꝓpetates vō cognoscit ex ꝯnti ⁊ ex annexo. Hij aūt tres modi cognoscēdi plra ut plura adiuicē dīnt. qꝛ ꝑm⁹ sūpt⁹ ex rōne cognoscendi dīt a scdo sūpto ex actu cognitiōis. Nā cū ītellus nr̄ ītelligit sbm ⁊ ꝑdicatū ītelligit ꝯponēdo spēz sbi cū spē ꝑdicati ut in ꝓpōne affirmatiua. uel diuidēdo ut in ꝓpōne negatiua. cū eni ītelligit hoiez nō eē asinū informat sil' spē hois ⁊ spē asini. ⁊ ītelligo sil' hoiez ⁊ asinū. ⁊ ītelligēdo utrūqꝫ dicit vnū nō eē aliō. ꝑꝑ qḋ format hāc ꝓpōnē negatiuā ꝙ hō nō est asin⁹. ıgit cū intell'a hoc mō ītelligit plura ut plura ꝙtuz est ex rōne cognoscēdi qꝛ per aliā ⁊ aliā rōnē cognoscit hoiem ⁊ asinū: nō tn̄ ītelligit plura ut plura quātū est ex ꝑfectione cognitiōis. qꝛ nō ita ꝑfecte ītelligit hoiez qñ ītelligit hoiez nō eē asinū sicut si ītelligeret hoiem ꝫ se. nec ita ꝑfecte ītell'a nr̄ īformat spē hois qñ informat sil' spē hois ⁊ asini: sicut si īformaret spē hois ꝭm se: ⁊ sicut ꝑm⁹ modus dīt a scdo: sic ꝑm⁹ ⁊ 2⁹ differūt a tertio. Nā aliud est cognoscē plura ut plura ex rōne cognoscēdi qui fuit modus ꝑm⁹: ⁊ ex ꝑfectiōe cognitiōis ꝙ fuit modus 2⁹. ⁊ aliud ex obo cognito qui fuit modus 3⁹. Naz loquēdo eo mō quo loquit Aug⁹ 83. q. qōne de ideis. ubi vult ꝙ singula ꝓprijs rōnib⁹ sūt ꝑducta. possum⁹ dicē ꝭm hūc modū loquēdi ꝙ oīa a deo ꝓprijs rōnib⁹ sūt cognita. uel ꝙ ab aliquo agēte per intellectū ꝓ a rōne cognoscit: qꝛ ex quo ītelligēdo ꝑducit: nō posset ꝓ a rōne ꝑducē nisi ꝓ a rōne cognosceret. ergo de⁹ ītelligit plura ut plura ꝙtū ad rōnē cognoscendi in quātū oīa cognoscit ꝑ ꝓpas rōnes. sic ēt ītelligit plura ut plura quātū est ex ꝑfectiōe cognitiōis: qꝛ oia ītelligit ꝑfecte nec min⁹ leonē ītelligendo leonē ⁊ oia alia ꝙ si ītelligeret leonē tm̄. Sꝫ lꝫ sic sit ex rōne cognoscēdi ⁊ ex ꝑfectione cognitiōis: nō tn̄ sic est ex obo cognito qꝛ nō ītelligit plura ut plura tanꝙ obm ꝑncipale. Nā tanꝙ ꝑncipale obm nō ītelligit nisi vnū tm̄: videlicet se. ❡ Postꝙ narrauim⁹ tres modos ītelligēdi plura nō eodē mō: ⁊ narrauim⁹ tres alios modos ītelligēdi plura nō ut plura. uolum⁹ exeqꝫ de illis cōbinatiōib⁹. Osñdem⁹ eni ꝙ angelus ītelligit plra ut plura sed nō eodē mō que fuit cōbinatio ꝑma: ⁊ ītelligit plura eodē mō sed nō ut plura que fuit cōbinatio secūda: ⁊ intelligit plura eodē mō nec ut plura que fuit cōbinatio tertia. 4ᵃ aūt cōbinatio est ipoſſis. videlicet ꝙ ītelligat sil' plura ut plura ⁊ eodē mō. dicem⁹ eni ꝙ angelus ꝙtuor modis ītelligit plura. qꝛ ītelligit deū ⁊ creaturā. ītelligit ēt se ⁊ alia. ītelligit 3° nām ⁊ supposita. sbm ⁊ ꝓpetates. cāz ⁊ effect⁹. 4° intelligit plura sil'. qꝛ pōt ītelligē sil' plures ꝓpetates plra supposita ⁊ plures effect⁹. In ꝑmo mō videlicet cū ītelligit plura sil' ītelligit plura ut plura sed nō eodē mō ut dicebat cōbinatio ꝑma. In ꝙrto aūt mō videlicet cū ītelligit plures ꝓpetates uel plura supposita uel plures effect⁹ ītelligit plura eodē mō sed nō ut plura que dicebat cōbinatio 2ᵃ. In 2° aūt ⁊ 3° mō cognoscēdi. videlicet cū intelligit plura sil': qꝛ ītelligit sil' se ⁊ alia. ⁊ ēt cū ītelligit sil' sbm ⁊ ꝓprietates cām ⁊ effect⁹ nām ⁊ supposita intelligit plura sil' sed nō ut plura nec eodē mō. 4ᵃ autē cōbinatio videlicet ꝙ ītelligat plura ut plura ⁊ eodē mō dicebat eē ipoſſis: ꝑꝑ qḋ repiri nō pōt. Dicam⁹ ergo ꝙ cū angelus ītelligit plura sil' ⁊ quātū ad rōnē cognoscēdi ⁊ quātū ad ꝑfectionē cognitiōis: ⁊ quātū ad obm cognitū. quātū ad rōnē cognoscēdi: qꝛ angelus ꝑ aliā ⁊ aliā rōnē cognoscit eēntiā dei: ⁊ creaturā in ꝓprio gn̄e. qꝛ eēntiā dei cognoscit per ipsam diuinā eēntiam. creaturā in ꝓprio gn̄e cognoscit uel per eēntiā ꝓpriā ut seipm: uel per spēm ītelligibilē ut creaturas alias. ergo cū angelus ītelligit sil' deū ⁊ creaturā ītelligit sil' plura ut plura quātū ad rōnē cognoscēdi. Rursus ītelligit plura ut plura quātū ad ꝑfectionē cognitiōis. qꝛ cognitio diuine eēntie in nullo īpedit nec diminuit cognitionē creature in ꝓprio gn̄e. Nō min⁹ eni ꝑfecte cognoscit angelus creaturā in ꝓprio gn̄e cognoscēdo sil' creaturā in ꝓprio gn̄e ⁊ deū per eēntiā: ꝙ si intelligeret creaturā solū. 3° angelus cognoscēdo sil' deuz ⁊ creaturā cognoscit sil' plura ut plura quātū est ex parte obi cogniti. qꝛ qōlibet eoꝝ rn̄det cognitioni angelice tanꝙ ꝑncipale obm. hn̄ ergo dictū est ꝙ cū angelus ītelligit sil' deū ⁊ creaturā ꝙ repit ibi cōbinatio ꝑma. videlicet ꝙ ītelligit plura ut plura sed nō eodez mō. Nā si est ibi alia ⁊ alia rō cognoscēdi hoc nō erit eodē mō: sed vnā hēbit angelus per nām: aliā per grāz. Rursus si utrobiqꝫ est ꝑfecta cognitio hoc ēt nō erit eodē mō sed ꝑfectionis creature in ꝓprio gn̄e innitet nāe. cognitio dei per eēntiā innitet grē. sic ēt si utrunqꝫ cognoscit tanꝙ ꝑncipale obm hoc nō erit eodez mō sed creatura erit ꝑncipale obm cognitiōis angelice ꝑ nāz. de⁹ aūt ut est inherēs per eēntiā erit ꝑncipale cognitū per grām. est eni grē nō nāe ꝙ angelus per eēntiā possit vidē deū. Patet ergo quō angelus cognoscendo deū ⁊ creaturā est ibi cōbinatio ꝑma: qꝛ cognoscit plura ut plura sed nō eodē mō. uolum⁹ ondē ꝙ qñ angelus cognoscit plures ꝓprietates sil' ul' plura ꝑticularia uel plures effect⁹ ꝙ est ibi cōbinatio 2ᵃ. videlicet ꝙ cognoscit plura eodē mō sꝫ nō ut plra. ❡ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū ꝙ in hijs trib⁹ videlicet in sbo per cōparationē ad ꝓprietates. in nā ꝑ cōparatiōnē ad ꝑticularia. in cāꝫ cōparationē ad effect⁹ qsi repit idē modus cognoscēdi. iō de hijs trib⁹ sum⁹ locuti qsi vno mō. angelus eni cognoscēdo rosaz cognoscit ꝑticularia rose de qb⁹ ꝑdicat cognoscit ꝓprietates ei⁹ qb⁹ subijcit. ⁊ cognoscit effect⁹ ei⁹ quos cāt. cū ꝙ dicim⁹ angelū cognoscē plura. ista pluralitas uel referēda est ad sbz ⁊ ad ꝓprietates ut sbm dicat vnū cognitū ⁊ ꝓprietates aliō cognitū. ⁊ sic nō loqmur de pluralitate. uel referēda est hi⁹ pluralitas ad ipsas ꝓprietates: qꝛ angelus cognoscēdo sbm cognoscit plures ꝓprietates. ⁊ qḋ dictū ē de ꝓprietatib⁹ respectu sbi ītelligēdū est de ꝑticularibus respectu nāe: ⁊ de effectib⁹ respectu cāe. ut ꝙ habeamus cōbinationē scdam. videlicet quō angelus cognoscit plura eodē mō sed non ut plura: nō cōnumerabimus sbm cū ꝓprietatib⁹ nec nām cuz ꝑticularib⁹: nec cām cū effectib⁹. sed inuestigabim⁹ de ipsa pluralitate ꝓprietatū ꝑticulariū ⁊ effectuū. videlicet quō angelus ītelligit plures ꝓprietates simul: quō plura ꝑticularia: ⁊ quō plures effectus. Dicem⁹ eni ꝙ angelus cognoscit plures ꝓprietates. plures effectus: plura ꝑticularia eodē mō sed nō ut plura. cognoscit enim plures ꝓprietates eodē mō. nā nō cognoscit plures ꝓprietates lapidis ꝙ vnā cognoscat per grām: aliā per nāz. imo oēs ꝓprietates eius pōt cognoscere per na-

turã: nec hoc est ꝙ vnã ꝓprietatẽ lapidis cognoscat ꝑ eẽntiã ⁊ aliã per spẽm: nã ꝑ spẽm lapidis intelligẽdo lapidẽ intelligit ⁊ ꝓprietates eius: nec etiam hoc est ꝙ vnã ꝓprietatẽ cognoscat ꝑncipaliter aliã ex ꝯñti: sed oẽs tales ꝓpetates cognoscit ex ꝯñti cũ positũ sit eas cognoscere cognitione sbi. ⁊ qḋ dictũ est de ꝓpetatib⁹ respectu sbi: veritatẽ hẽt de pticularib⁹ respectu nãe: ⁊ de effectibus respectu cãe. põt ergo angelus eodez mõ cognitionis cognoscere plures ꝓpetates sil̃: uel ẽt plura pticularia ⁊ plures effectus. nõ tñ cognoscet ut plures nec quãtũ ad rõnẽ cognoscẽdi: nec quãtuz ad ꝑfectionẽ cognitiõis: nec quãtũ ad ꝑncipalitatẽ obi. nõ quãtũ ad rõnẽ cognoscẽdi: qꝛ cũ cognoscit plures ꝓpetates hoc nõ erit ꝓpͤ sm aliã ⁊ aliã rõnẽ: sed solũ rõne cognitionis sbi: ut qꝛ ꝑfecte cognoscit sbm: iõ ex annexo cognoscit ꝓpetates: sic ẽt põt simul intelligere plura pticularia rõne cognitionis nãe. ut qꝛ ꝑfecte cognoscit nãm aliquã cognoscit pticularia in qbus reseruat illa nã. isto ẽt mõ põt cognoscere plures effect⁹ ex cognitione cãe. ut si ꝑfecte cognoscit rosaz. cognoscit effect⁹ quos hẽt cãre rosa. ergo plures ꝓprietates plures effect⁹ ⁊ plura pticularia põt intelligere angelus sil̃ eodẽ mõ: sed nõ ut plura quãtũ ad rõnẽ cognoscẽdi. nec ẽt cognoscit talia ut plura quãtũ ad ꝑfectionẽ cognitionis: qꝛ si angelus cognoscẽdo sbm cognoscit multas ꝓprietates sm hũc modũ cognitionis nõ ita ꝑfecte cogñscit q̃libet illarũ ꝓprietatũ: sicut si spãliter se cõuerteret sup ꝓprietatẽ aliquã: qꝛ ꝑfect⁹ tũc cognoscẽt ꝓprietatẽ illã: sic etiã nõ ita ꝑfecte cognoscit plura pticularia sil̃: sicut si spãliter se conuertẽt super modo cognoscẽdi sic plura nõ cognoscit ut plura quãtũ ad ꝑncipalitatẽ obi: qḋ si intelligẽdo nãm intelligit plura pticularia. nullũ illoꝝ particulariũ rñdet ei tanq̃ obm ꝑncipale: sic ẽt si intelligẽdo sbm itelligit plures ꝓprietates: ⁊ intelligẽdo cãm itelligit plures effect⁹: ille ꝓprietates ⁊ illi effect⁹ nõ rñdẽt ei tanq̃ obm ꝑncipale aliqḋ illoꝝ pticulariũ: nec ẽt ita perfecte cognoscit multos effect⁹ sil̃: sicut si spãliter se conuertẽt sup aliqḋ illoꝝ effectuum. ¶ Hys aũt declaratis volum⁹ declarare cõbinationẽ tertiã. videlicet ꝙ cũ angelus cognoscit plura qꝛ cognoscit se ⁊ alia: uel nõ cognoscit plura qꝛ cognoscit sbm ⁊ ꝓprietates ita ꝙ ipm sbm cõnũaꝛ tanq̃ vnũ illoꝝ pluriũ: uel cognoscit plura qꝛ cognoscit nãm aliquã ⁊ pticularia illius nãe: uel cũ cognoscit cãm aliquã ⁊ effect⁹ illius cause ꝙ tũc angelus cognoscit plura nec eodẽ mõ. Nã cum angelus cognoscit se ⁊ alia cognoscit plura. sed nec ut plura eodẽ nec eodẽ mõ. Nã cũ angelus cognoscit se ⁊ alia ⁊ nõ cognoscit plura ut plura saltẽ quãtũ ad ꝑfectionẽ cognitionis qꝛ nõ ita ꝑfecte cognoscit se qñ cognoscit se ⁊ alia sicut qñ cognoscit se tm̃. Rursus nõ itelligit se ⁊ alia eodẽ mõ: qꝛ se itelligit per eẽntiam: alia per spẽm. sic etiã dicere possum⁹ ꝙ cũ angelus intelligit sbm ⁊ ꝓprietates uel nãm ⁊ supposita uel cãz ⁊ effect⁹ itelligit plura sed nõ itelligit plura eodẽ mõ nec plura ut plura. nõ eni itelligit plura eodẽ mõ cũ itelligit sbm ⁊ ꝓprietates: qꝛ sbm itelligit ꝑncipalr̃ ꝓpetates ex ꝯñti. sic ẽt nõ itelligit plra eodẽ mõ cũ itelligit nãm ⁊ supposita: qꝛ nãm itelligit ꝑncipalr̃ supposita ex ꝯñti. nec cũ itelligit cãm ⁊ effect⁹. qꝛ cãm itelligit ꝑncipalr̃ effect⁹ ex ꝯñti. q̃re manifestũ est ꝙ cũ intelligit sbm ⁊ ꝓpetates nãm ⁊ supposita cãm ⁊ effect⁹ ꝙ itelligit plura nõ eodẽ mõ. volum⁹ ẽt ostẽdere ꝙ in oibus hys itelligit plura nõ ut plura. qḋ duplr̃ cõtingit quãtũ ad ꝑfectionẽ cognitionis: ⁊ quãtũ ad ꝑncipalitatẽ obi. quãtũ ad ꝑfectionẽ cognitionis: qꝛ non ita ꝑfecte cognoscit ꝓpetates cognoscẽdo sbm ⁊ proprietates sicut si cognosceret ꝓpetates sꝫ se: nec ita cognoscit supposita cognoscẽdo nãm ⁊ supposita. sicut si cõuerteret se sup aliqḋ suppositoꝝ sm se: nec ita ꝑfecte cognoscit effect⁹ cognoscẽdo effect⁹ ex sola cognitione cãe: sicut si cõuerteret se sup aliquẽ effectum sm se. patet igiꝛ quot modis angelus cognoscit plura nõ eodẽ mõ: ⁊ quot modis cognoscit plura nõ ut plura. pꝫ etiã quot modis fiũt combinationes circa talia qꝛ tres modi cõbinationis sunt poẽs. q̃rt⁹ aũt est impossibilis. Nã ipossibile est ꝙ cognoscat plura ut plura ⁊ eodem mõ. qꝛ si ut plura ⁊ potissime si cognoscit ea ut plura quãtũ ad rõnẽ cognoscẽdi: ꝯñs est ꝙ non cognoscat ea eodẽ mõ. uel si angelus cognoscit plura ut plura: qꝛ quodlibet eoꝝ cognoscit ꝑfecte: qꝛ ꝓpter cognitionẽ vni⁹ nõ retrahiꝛ a cognitione alterius. hoc nõ erit eodẽ mõ: qꝛ nõ põt sic plura cognoscẽ per naturã. cognitio enim nãlis vnius retrahiꝛ a cognitione nãli alterius. sed poterit hoc mõ cognoscere plura ut plura nõ eodẽ mõ: sed vnũ per nãm: aliud per grãm.

Ad primũ dicẽdum ꝙ per plures sensus nõ sentim⁹ plura ut plura: simplr̃ ⁊ ꝑ oẽm modũ: qꝛ cũ vnus sensus est multũ intẽsus: alius retrahiꝛ a ꝑceptione sensibiliũ: ut cũ nimis itense audimus: remittiꝛ ne ꝑfecte videam⁹: sicut ẽt in intellu angeli se hẽt: qꝛ cũ angelus itelligit itẽse vnũ retrahiꝛ ne ꝑfecte itelligat aliud. ꝓpꝫ qḋ nec sentim⁹ oino plura ut plra: nec hoc mõ angelus simplr̃ itelligit plra ut plura. uel possum⁹ dicere ꝙ nõ est sil̃e de sensu ⁊ de intellectu: qꝛ angelus nõ hẽt nisi vnã potẽtiam itellectiuã: hõ aũt hẽt plures potẽtias sensitiuas: ⁊ si ꝑ vnam potẽtiã itellectiuã nõ põt itelligere plura ut plura: sicut nos per plures potẽtias sensitiuas sentim⁹ plura ut plura nihil icõueniẽs est. ¶ Ad 2m dicẽdũ ꝙ angelus cognoscit sil̃ se ⁊ alia ꝓpter qḋ cognoscit sil̃ plura sed tamen nõ cognoscit plura eodẽ modo: nec plura ut plura non cognoscit eodem modo. quia ut dictum est se cognoscit per essentiam seu per speciem: nec cognosci plura ut plura sm hunc modum cognoscendi quãtum ad ꝑfectionẽ cognitionis: qꝛ nõ ita ꝑfecte cognoscit se cõsiderãdo de aliis sicut si ꝯsideraret de se ipso tm̃. sic autem angelum cognoscere plura uel nõ ut plura uel nõ eodẽ mõ: uel nec plura nec eodẽ mõ: nõ est icõueniẽs. ¶ Ad 3m dicẽdũ ꝙ angelus ꝑ spẽz repñtãtẽ nãm cognoscit nãz ⁊ pticularia illi⁹ nãe ⁊ ita cognoscit plura. sed hi⁹ plralitas uel referꝛ ad nãm ⁊ ad supposita: ut dicam⁹ angelũ cognoscẽ plura qꝛ cognoscit nãm ⁊ supposita: ut hi⁹ pluralitas referꝛ ad ipsa supposita: ut dicam⁹ iõ angelũ cogñscẽ plura sil̃: qꝛ cogñscit sil̃ plura supposita quocũq; aũt mõ dicam⁹ nihil icõueniẽs erit ꝯtra nos qꝛ si dicaꝛ angelũ cognoscere plura qꝛ cognoscit sil̃ nãz ⁊ suppositũ. hoc nõ erit eodẽ mõ nec ut plura. nõ eodẽ mõ qꝛ nãz cognoscet ꝑncipalr̃ supposita ex ꝯñti. nec ẽt sic cogñscet plra ut plra qꝛ sm hoc nã ⁊ suppositũ nõ rñdebũt cognitiõi angelice tanq̃ duo oba ꝑncipalia: sed sola nã erit ibi obm ꝑncipale. Rursus sm hũc modũ cognitionis nõ cogñscet plura ut plura quãtũ ad rõnẽ cognoscẽdi: qꝛ ꝑ eadẽ rõnẽ siue per eadẽ spẽz cognoscet nãz ⁊ suppositũ. Sꝫ si hi⁹ pluralitas referaꝛ ad ipsa supposita ut dicaꝛ angelus cognoscẽ multa sil̃: qꝛ sil̃ cognoscit multa pticularia: tũc pꝫ ꝙ angelus cognoscit hoc mõ multa sꝫ nõ ut multa. plura eni pticularia eiusdẽ spẽi nõ cogñscit per plures spẽs nec tanq̃ plura oba ꝑncipalia nec etiam angelus cognoscit ita ꝑfecte plura pticularia sil̃ sicut si specialiter cõuerteret se super vnum illoꝝ tm̃.

¶ Ad 4m dicēdū ꝙ intellectus nr̄ intelligit plura sil'
sȝ hoc nō est ut plura: sed itelligere plura, ꝓut vnū hēt
ordinē ad aliud ut itelligit sbm ⁊ ꝑdicatū ꝓut ꝯstitu-
unt vnā ꝓpōnē ⁊ ꝓut hn̄t aliquē ordinē ad se inuiceȝ
sic angelus nunꝙ nālr̄ itelligit plura nisi uel vnū in-
telligat in ordine ad aliud. uel ambo in ordine ad ter-
tiū: ut si intelligit se ⁊ alia itellectꝰ alioꝝ depēdet ex i
tellectu sui. itelligere eni seipsȝ facit ad itelligē oia alia
nō ꝙ eēntia angeli sit sufficiēs rō itelligēdi oia: qꝛ hoc
est in solo deo. sed pro tāto hoc uerū est. qꝛ nisi ange-
lus semp ītelligeret se ⁊ ea que sunt in se casualr̄ itelli-
geret alia. ne ergo casualr̄ itelligat alia ipm itelligere
seipm facit ad itelligē oium alioꝝ. ergo cū itelligit se
⁊ alia aliquo mō itelligit vnū in ordine ad aliud. Rur
sus cū angelus itelligit alia iuenimꝰ ibi sex modos plu
ralitatis: qꝛ sil' pōt itelligē nām ⁊ suppositū sbm ⁊ ꝓe
tatē cām ⁊ effectū. Rursus pōt itelligē sil' plura sup-
posita plures ꝓpetates ⁊ plures effectꝰ. In tribꝰ aūt ꝑ
mis angelus itelligit plura sil': nō ut plura: sed vnū in
ordine ad aliud itelligit. suppositū in ordie ad nāȝ. ꝓ-
prietatē in ordine ad sbȝ. effectū in ordine ad causaȝ.
In sequētibꝰ aūt tribꝰ itelligit plura nō ut plura sed ꝓ
ut illa plura hn̄t aliquē ordinē ad vnū tertiū: ut pōt i
telligere plura supposita ut ordinant̄ ad vnā nāȝ. plu-
res ꝓpetates ut sunt in vno sbo. plures effectꝰ ut respi
ciūt vnā cām. ¶ Ad 5m dicēdū ꝙ aliq hn̄t repugnan
tiā fm se. aliq vo hn̄t repugnātiā ut sunt in aliquo. ꝑ-
fecte enim iformari pluribꝰ spēbꝰ intētionalibꝰ nō vi-
det hēre repugnātiā fm se. eadē enim ps aeris pōt ꝑ-
fecte iformari spē albi ⁊ nigri. ut si vnus paries sit al-
bus ⁊ alter niger dabit aliq pars aeris inter duos pa-
rietes recipiēs diametralr̄ spēm albi ⁊ nigri. pp qd be
ne dicit in argumēto ꝙ que sine trāsmutatiōe fiūt nō
hn̄t repugnātiā: qd satis cōcedi pōt fm se: tn̄ nō est in
cōueniēs que fm se repugnātiā nō hn̄t ut sunt in aliq
sbo hēre aliquē modū repugnātie ⁊ sic est in ꝓposito.
repugnātiā eni hēt in itellectu angeli ꝙ ꝑfecte iforme
tur sil' pluribꝰ spēbꝰ. hec aūt repugnātia nō est accipi
enda ex ipsis spēbꝰ fm se: sed ex intētione uoluntatis.
nā itellectꝰ angeli nō iformat̄ ꝑfecte aliq spē itelligi-
bili nisi ꝓut per intētionē uolūtatis se cōuertit spālr̄
sup hꝰ spēm. ⁊ qꝛ nō pōt se per intētionē ꝑfecte con-
uertē se sup plures spēs: qꝛ cū qs est intētꝰ ad vnuȝ re
trahit ab intētione alterꝰ: ideo nō pōt itellectꝰ ange-
li iformari ꝑfecte pluribꝰ spēbꝰ. ⁊ si aer eēt nāe itelle
ctualis ⁊ nō informaret spēbꝰ coloꝝ nisi per intētio-
nē se cōuertēt sup hꝰ spēbꝰ nō posset ꝑfecte iformari
pluribꝰ spēbꝰ. ¶ Ad sextō dicēdū ꝙ itellꝰs nr̄ ⁊ in-
tellectꝰ angeli pōt aliquo mō intelligē plura sil'. perfe-
ctiꝰ tn̄ ꝑt itelligē plura sil' itellꝰs angeli ꝙ itellꝰs nr̄. nō
tn̄ ꝓpter hoc itelligit nālr̄ plura eodē mō ⁊ ut plu-
ra. sed si itelligit plura uel hoc nō est eodē mō: uel nō
ut plura: imo possumꝰ credere ꝙ nunꝙ angelus itelli
git nālr̄ plura ut plura: sed mō quo diximus: uel in
telliget vnū in ordine ad aliud. uel ambo in ordie ad
tertiū. dicimꝰ aūt ꝙ angelus nālr̄ nō itelligit plura
ut plura: qꝛ nō est incōueniēs angelū itelligē plura ut
plura nō per nām: sed vnū per nām ad aliud per grāȝ.
¶ Ad 7m dicēdū ꝙ nō est sile de duobꝰ itelligētibꝰ
respectu vnius itelligibilis: ⁊ de duobꝰ itelligibilibuȝ
respectu vnius itellꝰs: qꝛ vnū itelligibile itelligit̄ a plu
ribꝰ itelligētibꝰ. ergo si plures itelligētes iformabunt̄
pluribꝰ spēbꝰ. sed si vnū itelligēs itelligit plura intel-
ligibilia ⁊ itelligit ea ut plra: ita ꝙ itelligat ea ꝑ diuer
sas spēs vnius itellꝰs iformabit̄ pluribꝰ spēbꝰ qd est in
cōueniēs. ¶ Ad formā aūt arguēdi dicēdū ꝙ nō est
ibi ꝓportio ꝑmutata. Nā ꝑmutata ꝓportio hoc mō
sit: ut si ꝑmū se hēt ad scōm sicut tertiū ad quartum:
possumꝰ tūc ꝑmutare: ⁊ qd sicut ꝑmū ad tertiū: ita se
cūdū ad q̄rtū. nō tn̄ possumus ꝑmutare ꝙ sicut ꝑmū
se hēt ad q̄rtū: ita scōm ad tertiū. ut si duo sit ꝑmuȝ.
q̄tuor scōm. octo tertiū. sexdecim q̄rtū. possumꝰ argu
ere ꝙ sicut ꝑmū ad scōm. i. sicut duo ad q̄tuor: ita ter-
tiū ad q̄rtō. i. ita octo ad sexdecim. ⁊ possumꝰ ꝑmuta-
re ꝙ sicut ꝑmū ad tertiū. i. sicut duo ad octo: ita scōm
ad q̄rtū. i. ita q̄tuor ad sexdecim. tn̄ nō possumꝰ ꝑmu-
tare ꝙ sicut ꝑmū ad q̄rtū. i. sicut duo ad sexdecim: ita
scōm ad tertiū. i. ita q̄tuor ad octo. q̄libet enim videt
nō eē eādē ꝓportionē duoꝝ ad sexdecim: ⁊ q̄tuor ad
octo. sic ⁊ in ꝓposito cū arguit̄ sicut vnū intelligēs ad
vnū itelligibile: sic plures itelligētes ad plura itelligi
bilia. in hac aūt ꝓportione vnū itelligēs se hēt ut pri-
mū. vnū intelligibile ut 2m. plures itelligētes ut terti
um. plura itelligibilia ut q̄rtū. possumuȝ aūt ꝑmutare
si uolumꝰ sicut ꝑmū ad tertiū. i. sicut vnus intellꝰs ad
plures itelligētes: sic scōm ad q̄rtū. i. sic vnū intelligi-
bile ad plura itelligibilia. sed nō possumus nec debe-
mus ꝑmutare ꝙ sicut primū ad q̄rtū. i. sicut vnū itelli
gēs ad plura itelligibilia: sic scōȝ ad tertiū: uel sic ter
tiū ad scōm ut sic plures intelligētes ad vnū intelligi
bile. ¶ Ad 8m dicēdū ꝙ angelus itelligit sil' deū per
eēntiā ⁊ creaturā in ꝓprio gn̄e. sed hoc nō est eodem
mō: qꝛ deū per eēntiā intelligit per grām: creaturā in
ꝓo gn̄e per nām. ¶ Ad 9m dicēdū ꝙ spēs in mente
angelica create sunt ab ideis diuinis. fiūt tn̄ in pleno
actu ⁊ cānt actū intelligēdi cū angelus per intētionē
se cōuertit sup hꝰ spēm. ⁊ qꝛ nō pōt se actu cōuertere
per intētionē sup plures spēs: ideo nō informatur fm
actū plenū sil' pluribꝰ spēbus. nō est ergo oino simile
de ideis respectu spērū in angelo ⁊ de fantasmatibꝰ re
spectu spērū intelligibiliū. nā idee cānt spēs itelligibi
les in angelo. spēs aūt itelligibiles in itellectu nr̄o nō
solū cānt̄ a fantasmatibꝰ: sed ēt fiūt in actu pleno per
cōuersionē ad fantasmata. igit̄ spēs in mēte angeli nō
fiūt in actu pleno: ex eo qꝛ angelus se cōuertat ad ide
as diuinas. ideo nō est sile hic ⁊ ibi. ¶ Ad 10m dicēdū
ꝙ angelus opat̄ circa plura: ⁊ pōt itelligere plura sil':
sed hoc erit ꝓut vnū hēt ordinē ad aliū: ut si custodit
sortē spālr̄ se ꝯuertit ad intelligēdū sor. si ergo opa
tur circa lapidē uel circa lignū hoc erit ꝓpter sor. ⁊ si
intelligit plura sil' hoc erit ꝓut habet ordinē ad sortē.
diximus enim ꝙ angelos intelligēdo sbm itelligit ac-
cidētia. Intelligēdo ergo sor. pōt intelligere actiones
sortis ⁊ ea que agit sor. ideo pōt itelligere lapides uel
ligna uel alia circa que negociat̄ sor. ¶ Ad 11m dicen
dū ꝙ vnū corpus per vnā quātitatē dimēsiuā attingit
plura sil' ꝓut illa plura sunt vnus locus totius corpis.
ergo attingere plura ꝓut hn̄t ordinē ad vnū: sic ⁊ an
gelus pōt intelligere plura ut hn̄t ordinē ad vnū. uel
possumus dicere ꝙ nō est sile de corpe qd hēt partem
⁊ ptē. pp qd fz diuersas ptes pōt se diuersis cōmēsu
rare. ⁊ de angelo qui est simplr̄ de quo cōiter dr̄ ꝙ ad
qd se cōuertit totalr̄ se cōuertit. sit ergo cōclo totius
q̄ōnis nr̄e ꝙ deus nālr̄ cognoscit plura ut plura: qꝛ
cognoscēdo plura ita quodlibet eoꝝ cognoscit perfe
cte sicut si cognosceret vnū ipsoꝝ tm̄. angelus aūt per
nām nunꝙ sic cognoscit plura ut plura: qꝛ cognitio nā
lis vnius retrahit a cognitione nāli alterius. pōt tam̄
hoc mō cognoscere plura ut plura: vnū per grām: ali
ud per nām. sic cognoscit deum per essentiam: ⁊ crea
turam in proprio genere. hoc enim modo vna cogni-
tio in nullo impedit nec distrahit aliam.

Octauo querit. Utrū angeli superiores intelligāt per vniuersaliores spēs q̄ inferiores. et videt q̄ nō. q2 si angeli supiores intelligerēt per uliores spēs. ergo eēnt pauciores spēs in angelis supioribus q̄ in inferioribus. cū igit deus semp possit facere angelū superiorē semp superiorē erit deuenire ad aliquē angelū qui itelliget oia per vnā spēz. et q2 adhuc de⁹ pōt facē angelū superiorē si fieret angelus supior sup illo: tūc ille intelligeret oia sine specie. Intelligeret igit oia per essentiā suā. qḋ est icōueniēs. q2 hoc est ꝓpriū solius dei. ¶ Pꝫ. si vn⁹ angelus intelligeret per vniuersaliores spēs q̄ alius tūc nō oēs angeli itelligerēt per species spēꝝ. sed aliq uel forte oēs intelligerēt per spēs generū. nō enī eē pōt q̄ vn⁹ intelligat per uliores species q̄ alius nisi vn⁹ intelligat per spēs spēꝝ et alius per spēs generū. uel q̄ vn⁹ itelligat per spēm gnīs inferioris. alius per spēm generis supioris. opꝫ igitur hac ypothesi stāte q̄ uel oēs angeli uel saltē aliq̄ intelligāt per spēs generꝝ. sed hoc est ipole ut vi. q2 cū gen⁹ nō dicat formā vnā nō vī pole q̄ spēs representans nām generis sit spēs vna. ¶ Pꝫ. si aliq angeli intelligerēt per uliores spēs q̄ aliꝫ tūc ut dictū est itelligerēt per spēm generis. sꝫ qui per spēm generis itelligit nām spēi ueputa qui per spēm aialis itelligit nāꝫ hois nō intelligeret hoieꝫ in eo q̄ hō. hoc ergo ponere est ponere q̄ angeli de reb⁹ nō hn̄t cognitionē distictā: ut q̄ nō hēant cognitionē de hoie in eo q̄ hō. nec de leone in eo q̄ leo qḋ est icōueniēs. ¶ Pꝫ. fm hāc ypothesim q̄ que plures angeli cognoscunt per plura pōt vnus angelus cognoscere per vnū. ut si itelligeret vnus per uliores spēs q̄ ali⁹ tōc illa que āgeli inferiores cognoscerēt per plures spēs. angelus supior cognoscēt p vnā. sꝫ āgeli iferiores cognoscēdo p plures spēs plura cognoscūt plura in eo q̄ plura. g̃ pari rōe āgelus supior cognoscēdo illa plura per vnā spēꝫ cognoscēt plura in eo q̄ plura qḋ est icōueniēs. ¶ Pꝫ. q2 dicebat q̄ inferiora ꝯtinent in supiorib⁹ formaliter ꝓpter qḋ uolebat hic q̄ angeli supiores habebāt spēs cōtentiuas spēꝝ inferiorꝝ ita q̄ vna spēs superioris angeli ꝯtinebat plures spēs inferiorꝝ etiā formaliter ita q̄ poterat repñtare spēs in angelo supiori multa plura q̄ pluresꝫ spēs in iferiori. ¶ Sꝫ cōtra iste modus ꝯtinēdi q̄ supiora ꝯtinēt iferiora formaliter repit in reb⁹ extra gen⁹. angelus aūt dicit qd in genere. Deus ergo ꝯtinet oia in se formalr q2 est expressiua rō formalis oīuꝫ rerū. creature aūt nō continēt se formalr. ut corpora supiora nō ꝯtinēt formalr inferiora sꝫ virtualr. nō ergo angeli supiores poterūt intelligere per uliores species q̄ iferiores. q2 spēs in mētibus supiorū nō possūt formalr cōtinere spēs in mētibus iferiorꝝ. ¶ Pꝫ. fm damascenū ordo est vniformis spūum multitudo. Ipse ergo ordo qui est in spiritib⁹ nō patit deformitatē in eis. oēs ergo angeli intelligūt vniformiter. nō ergo est ibi difformitas q̄ aliq itelligāt per magis ules spēs aliq per min⁹ ules. ¶ Pꝫ. oia se hn̄t per iformationē ad ens sic ēt oia inferiora se hn̄t per informationē ad supiora. ergo inferiora sūt pfectiora supioribus. ut hō pfectior q̄ aial. igitur si angeli supiores cognoscerēt per spēs magis ules tūc cognoscerēt mō magis ipfecto qḋ est icōueniēs. ¶ Pꝫ. corpus celeste qḋ est corpus supi⁹ est simplicius et per ꝯñs singularius. ergo angeli supiores itelligēt per spēs simpliciores et per ꝯñs singlariores. nō ergo per uliores. ¶ In ꝯriū est qḋ dī in decima ꝓpōne de causis. ubi actor vult q̄ āgeli superiores intelligāt p uliores spēs. et etiaꝫ ꝓclus hoc idē asserit.

Rñdeo dicendū q̄ ista questio duas difficultates ꝯtinet. q̄rum vna manifeste querit. alia occlte iplicat. Manifeste enī querit quō āgeli superiores possūt cognoscere per uliores spēs. occulte aūt iplicat quō per pauciores. Nā vnū istorꝝ ad aliō sequitur quia si cognoscūt per uliores ꝯñs est q̄ per pauciores. Nā uliores spēs plura ꝯtinēt ꝓpter qḋ cōsequēs est q̄ pauciores sufficere possint. Sic ēt si poneremꝰ q̄ angeli supiores cognoscerēt per spēs pauciores. ex hoc ēt sequeret q̄ cognosceret per uliores q2 pauca nō possūt repñtare tot quot repñtāt multa nisi in represētādo eēnt uliora illis. nō est aūt dicēdū q̄ angeli supiores cognoscāt pauciora q̄ iferiores. Sed rōnale est q̄ cognoscāt tot uel plura. quare si superiores cognoscerēt per spēs pauciores oporteret alias spēs uliores eē. igit q querit. utrū āgeli supiores cognoscāt per spēs uliores occulte iplicat. utrū cognoscāt p pauciores. et q querēt utrū cognoscerēt p pauciores iplicaret utrū p uliores. et ex utraqꝫ pte tam ex vniuersalitate q̄ ex paucitate difficultates insurgūt. hoc ergo ordine ꝓcedemus in q̄ōne ꝓposita. q2 primo narrabim⁹ difficultates cōtigētes ex parte ulitatis spēꝝ et soluem⁹ difficultatesꝫ illas. Scḋo narrabim⁹ difficultates ex pte paucitatis spēꝝ et soluemus ad difficultates illas. et ex hi⁹ solunōe: ut patebit dabit via ad inuestigādū distinctionē hierarchiarū in angelis et ēt ordinū. Tertio adducemus rōnes ad ꝓpositū odēdētes q̄ supiores angeli itelligūt per vniuersaliores spēs et ēt pauciores. ¶ Propt primū sciēdū q̄ si angeli supiores itelligūt per uliores spēs q̄ inferiores. opꝫ q̄ intelligāt per spēs gnīs. Nā infra spēm spālissimā nō est descēsus in spēbus itelligibilibus. nā ipse intellect⁹ nr̄ qui tenet ifimū gradū respectu sbāꝝ sepatarū recipit spēs ulr nō pticularit. In intellectu ēt nr̄o licet differat spēs hois a specie leonis nō tn̄ differt nec differre pōt spēs platonis a specie sortis. In itellectu ergo nr̄o ueritatē hꝫ q̄ nō recipit spēs itelligibiles infra spēm spālissimā. multo ergo magis hoc uerū erit in itellectu āgelico qui est magis abstract⁹. imo cū particularia differant fm hic et nūc. itellectus nr̄ qui in itelligēdo semp abstrahit ab hic et nūc nunq̄ recipiet spēs particulariter et multo magis in itellectu angelico nō erit descēsus infra speciez spālissimā. igit si intellect⁹ angelicus nō pōt hēre spēm infra spēm spālissimā et angeli supiores intelligūt per uliores spēs q̄ inferiores. opꝫ q̄ itelligāt per spēs generū. possum⁹ aūt q̄tū ad p̄ns spectat tāgere triplicē difficultatē q̄ spēs in mētib⁹ angelorꝝ nō possunt eē spēs generꝝ. Prima difficultas sumit ex eo q̄ ille spēs sūt qd formale. Scḋa ex eo q̄ sūt qd abstractū. Tertia ex eo q̄ sūt repñtatiue obi. possūt enim ille spēs tripliciter cōsiderari. videlꝫ fm se rōne sbi in quo sūt. et rōne obi qḋ repñtāt. fm se quidē sunt quedā spēs. i. quedā forme. iō fm se sunt qd formale rōne aūt sbi in quo sūt ut q2 sūt in intellectu āgelico amā sepato opꝫ hi⁹ spēs eē qd abstractū. sed si cōparent ad obm opꝫ q̄ sint qd repñtatiuū obi. ex oib⁹ aūt hijs oriunt difficultates q̄ spēs in intellectu āgelico nō possūt esse spēs generū. Nā si hi⁹ spēs sūt qd formale id qḋ nō dicit vnā formā nō habebit vnā speciem. Sed gen⁹ nō dicit formā vnā. nō poterit ergo esse spēs representatiua oium que sunt in genere. immo q2 gen⁹ est tot forme quot hꝫ sub se spēs: tot erūt species in mēte āgelica respectu alicui⁹ gnīs quot forme est illḋ gen⁹ ul quot spēs sūt in illo gnē. Nō ergo

N

in intellectu angelico erit cognitio per spēm generis. sed solū per spēm spēi. nec eēt sufficiēs rñsio ad hanc difficultatē. Si qa diceret ꝙ intellectus nr̄ pōt intelligere per spēm generis hoc est sub mō ꝯfuso ꝛ in vli ꝛ in potētia. nō aūt sub mō distincto nec sub forma ꝓpria nec actu. ꝗdiu eni itellectus nr̄ sistit in specie generis utputa ꝗdiu intelligit per spēm aialis. nō itelligit distincte hoiem ꝛ leonē ꝛ suas spēs aialis. nec itelligit talia in ꝓpria forma nec in actu. imo sicut genus est oēs in potētia ꝛ nulla actu qꝛ hꝫ oēs diūas potestate qbus coniūctū cōstituit spēs. actu vō nullā diūaꝫ habet ꝓpter qđ genus fm ꝙ hꝫ nulla spēs actu sic ꝛ intellectus per spēm generis fm ꝙ hꝫ nullaꝫ intelligit spēm actu. si ergo intelligere genus per spēm generis nō est intelligere ipm ut est multe forme cū sic intelligēdo gen⁹ nō itelligant distincte ei⁹ spēs. hec itaqꝫ responsio nō eu acuat difficultatē sed fortificat. Naꝫ si angelus intelligit spēm generis. hoc nō erit in potentia ꝛ sub mō cōfuso: qꝛ tūc supiores angeli haberent impfectam cognitionē de reb⁹ ꝗ inferiores. angelus ergo supior intelligens aliqđ genus intelliget ipsum ut est multiforme cū distincte intelligat eius species. Si ergo intelligit gen⁹ ut est multiforme nō erit hoc per vnā formā uel per vnā spēm. sed tot habebit apđ se ut dicebat formas itelligibiles ꝛ tot spēs quot forme est illud gen⁹ ꝛ quot habet spēs. ¶ Scđa difficultas sumit ex eo ꝙ ille spēs sūt qđ abstractū. Nā licet si colores eēnt separati nō differret albedo ab albedine qꝛ nō possent esse due albedines sepate. differret tñ albedo a nigredine. qꝛ si eēnt colores separati adhuc eēnt multi colores. dicim⁹ aūt ꝙ nō possent esse plures albedines sepate. nō ꝙ deus hoc nō posset facere. sed ꝙ cursui nāe quē videmus repugnat in reb⁹ separatis pluralitas in eadē specie. Si ergo etiā abstracta plurificant sub eodē genere lꝫ nō plurificent sub eadē specie: spēs in mētib⁹ angeloꝝ ꝗtūcūqꝫ sint abstracte a mā plurificabunt in gnē ita ꝙ per vnā ꝛ eādē spēm nō poterit intelligere angelus oia que ptinēt ad vnū genus. sed solū oia que ptinēt ad vnā speciē. ¶ Tertia aūt difficultas sumit ex pte ipsius obi. nā gnī nō rñdet ypostasis ut vult themisti⁹ super pᵒ de aīa ubi ait. ꝙ generis quidē cōceptus sine ypostasi sumpt⁹ est ex tenui singulariū silitudine. cū ergo vna spēs debeat representare vnū aliqđ ipꝫ gen⁹ qđ non est vnū aliqđ p vnā spēꝫ repñtari nō potit. ¶ Propter pmū aūt sciēdū ꝙ cū dī ꝙ genus nō est forma vna. respōdebim⁹ ꝙ est aut ut sic est aut ut nō. potest eni forma generis dupl'r cōsiderari. uel fm eē abstractū. uel fm eē māle. fm eni eē māle nō solū genus est tot forme quot hēt spēs. sed ēt est tot forme quot hꝫ sub se individua. nā nō solū leo ꝛ hō hñt diuersas formas uel diuersas aias. sed etiam duo hoies uel duo leōes hñt diuersas formas ꝛ diuersas aias. licet hoc nō sit eodē mō. Nā diuerse spēs ut leo ꝛ hō habēt diuersas formas rōe ipsi⁹ forme eo ꝙ talia differūt specie. cuꝫ ergo species sit idem ꝙ forma differre specie est differre forma. propter qđ diuerse species habent diuersas formas rōne ipsius forme. sed diuersa idiuidua sub eadē specie hñt diuersas formas rōne māe. ita ꝙ in talibus diuidit forma ꝓpter māꝫ: ut qꝛ vnus ꝛ idē leo nō cōstat ex tota mā sua in diuersis partib⁹ māe poterunt recipi diuerse forme leonis uel diuerse aie leonine. sed si cōstaret leo ex tota mā sua nō esset nisi vn⁹ leo in specie leōis. ꝛ nō eēt nisi vna aia leonina. Sic ergo loquēdū est de gnē fm eē māle. videlꝫ ꝙ gen⁹ nō est vna forma. sꝫ si loqmur de gnē ꝗtuꝫ ad eē abstractū nō est incōueniēs ꝙ gen⁹ dicat formam vnam. ꝓpter qđ dicem⁹ ꝙ id qđ dixerūt platonici de vnitate generis in rebus abstractis ꝗtum ad eē reale dicem⁹ ꝛ nos de spēbus in mētibus angeloꝝ ꝗtū ad esse representatiuū. Posuerūt enim platonici ꝙ ubicūqꝫ erat dare plura in mā erat dare vnū aliqđ sepatū. ꝛ hi⁹ sepata uocabāt ideas siue deos ꝓpter ulem influētiā quā habebant: ut qꝛ est dare multos leones māles fm eos erat dare vnū leonē sepatū quē uocabāt ideā oiuꝫ leonū. uel dicebāt illū leonē sepatū esse quēdā deū eo ꝙ hēret ulem influētiā sup oēs leones. in hi⁹ aūt sepatis dixerūt eē ordinē quē videm⁹ esse in abstractis per intellectū: ut sicut intellectus abstrahit spēm ab oibus indiuiduis qꝛ intelligit leonē pter oēs particulares leones ꝛ sicut abstrahit gen⁹ ab oibus spēbus qꝛ pōt intelligere aial pter hoieꝫ leoneꝫ preter omnē spēm aialis. sic ēt abstrahit nō solū genus a spēbus sꝫ gen⁹ supius a generib⁹ inferiorib⁹. nā nō solū abstrahit aial ab hoie ꝛ leone que sūt ei⁹ species. Sed ēt abstrahit aiatū ab aiali ꝛ plāta que sunt quedā gnā. intelligit eni intellect⁹ aiatū tanꝗ vnum aliqđ pter aial ꝛ plātā que sūt quedā iferiora genera ad ipm aiatū ꝛ intelligit aial tanꝗ vnū aliqđ pter hominē ꝛ leonē ꝛ pter alia aialia que sūt ei⁹ spēs. ꝛ itelligit leonē tanꝗ vnū aliqđ pter hūc leonē ꝛ pter illū ꝛ pter oēs pticulares leones qui sunt eius indiuidua. Scđm ḡ hūc ordinē quē videm⁹ in itellectu posuerūt platonici ordinē realē in reb⁹ sepatis dicētes eē vnū leonē sepatū preter oēs particulares leones ꝛ vnū hoiem separatū preter oēs hoies pticulares. sic etiā in qlibet specie posuerūt eē vnū aliqđ sepatū preter oia pticlaria illi⁹ spēi. ꝛ in generib⁹ posuerūt hoc idē: qꝛ posuerūt vnū aial sepatū pter oēs spēs aialis. ꝛ nō solū in generibus inferiorib⁹ sꝫ ēt in suplioribus posuerūt hoc idē: qꝛ posuerūt vnū aliqđ ꝙ esset idea oiuꝫ aiatoꝝ. ꝛ vnā sbam separatā que haberet influētiā sup oia que sūt in pdicamēto sbe. imo nō solū respectu pdicamētoꝝ sꝫ ēt supra pdicamēta posuerūt hi⁹ abstracta ut nō solū posuerūt vnā sbam separatā habēteꝫ influētiā sup oēs sbas. sed etiā posuerūt vnū ens sepatū qđ hēet influentiā sup oia entia. posuerūt etiā ordinē idearū siue deorū fm ordinē abstractoꝝ ita ꝙ res sepate fm ꝙ erāt magis abstracte maioreꝫ influentiā habebāt ꝛ a plib⁹ pticipabant ꝛ pauciora participabāt. ita ꝙ sūme abstractū nullo mō erat qđ cātū nec qđ creatū nec aliquo pticipabat. sed oia pticipabāt illō. posuerūt aūt sūme abstractū nō ipꝫ ens sꝫ qđ supra ens ut vnū ꝛ bonū eē. crediderūt eni vnū ꝛ bonū esse lati⁹ erat. nam nō dī ens nisi qđ est tale in actu. sed dī bonū nō solū qđ est: sed qđ pōt eē. Deum igit summū posuerūt platonici eē eēntiam vnitatis ꝛ bonitatis. posuerūt aūt ipm deū sūmū nullo alio participare. sed ꝙ oia alia pticipabant ipso. ꝛ qꝛ nihil est qđ nō pticipet vno ꝛ bono dixerūt nihil eē exclusuꝫ ꝙ nō participet īfluētiā summi dei. post vnū aūt ꝛ bonū siue post eēntiā vnitatis ꝛ bonitatis quā dixerunt hēe ulem influētiā sup oia entia. hi⁹ aūtē ens siue hi⁹ esse separatū nō dixerūt esse primū simpl'r. sed dixerūt ipꝫ eē primū iter res creatas ꝛ cātas. ꝛ hūc modū loquēdi imitatus est actor de causis. cū dixit ꝙ pᵐa rerū creatarū est esse. hūc ergo itellectū siue hūc sensum ptendit ꝓpositio. lꝫ actor in cōmento ab hoc sensu discedat. nec est mirū ꝙ multa ptendūt ꝓpositiones de causis quib⁹ exponēs nō ꝯsonāt. nā liber ille tractus fuit de libris platonicis. attñ actor libri qui dicitur fuisse alpharabius non secutus est doctrinam

platonis. ꝓpter qd̄ ex ipso nō semper consonat ꝓpositio. Dicemus ergo ꝙ ſm documentum platonis inferiora abstracta semper participent superiora: ut homo separatus licet sic eēntialiter hō est ⁊ participatiue aīal eo ꝙ aīal est abstractius hoīe ⁊ supra hominē. ⁊ aīal separatū lꝫ sit eēntialiter aīal est tñ participatione vnū eo ꝙ vnū est abstractius aīali ⁊ est sup aīal. sic etiā ⁊ vnū lꝫ sit eēntialr vnū est tñ participatiue ens eo ꝙ eē est supra vnum ⁊ ens separatū licet sit eēntialr ens tñ participatiue bonū. sed bonum separatū est q̄d supremū ꝙ nullo alio ꝑticipabat: ita ꝙ bonū separatū erat ꝑmū simplr. eē aūt separatū non erat prima res simplr. sed erat prima rerū creatarū ⁊ cāraꝝ. Scd̄ꝫ hāc aūt doctrinā si bn̄ aduertim⁹ docemur ꝙ aliter distiguunt mālia ⁊ aliter abstracta. imo si uolumus magis ꝓprie loq̄ mālia distinguunt uel rōne forme ⁊ per se. uel rōne māe ⁊ q̄dāmō per accñs. abstracta aūt ſm ꝙ bi⁹ nō ꝓprie distiguunt sed vniūtur ut ꝙ mālia ꝓpter sui iperfectionē sūt sub eē plurificato. abstracta ꝓpter sui perfectionem sunt sub esse vnito. abstracta igit ſm ꝙ bn̄t eē magis ⁊ magis ꝑfectū sic ſm platonicos habebāt esse magis ⁊ magis vnitū. ut qꝛ aīal separatū habet esse perfectius ꝙ hō separatus uel ꝙ aliqua alia spēs aīalis. iō ſm platonicos nō erat nisi vnū aīal separatū lꝫ essent multe spēs aīalis. genus ergo nō est forma vna ſm ꝙ habet esse māle. Rursus sequēdo doctrinā platonicoꝝ gen⁹ nō est forma vna ſm ꝙ hꝫ esse abstractuꝫ ⁊ iperfectum. sed gen⁹ est forma vna ſm ꝙ hꝫ eē abstractū ꝑfectuꝫ. ut aīal māle qꝛ est aīal iperfectū nō est vnū aīal ſꝫ sūt multa aīalia mālia. Rursus spēs aīalis separate. ut puta hō separat⁹ ut leo separatus nō sūt vna forma nec vnū aīal. qꝛ qdlibet hoꝝ est aīal participatiue ⁊ per ꝯñs est aīal iperfectū. leo eni separatus est leo eēntialiter sed est aīal participatiue. ⁊ qꝛ leo separat⁹ est leo perfectus. sed aīal iperfectū nō possūt eē multi leōes separati. pōt tñ leo separatus dicere aliā spēm aīalis ꝙ hō separatus: aīal tñ separatū qꝛ est aīal perfectū ⁊ essentialiter nō est nisi vnū. in abstractis ergo q̄tuꝫ ad eē ꝑfectū forma generis nō dicit nisi vnā formaꝫ. ¶ Qd̄ ergo dixerūt platonici de abstractis ſm esse reale. dicem⁹ nos de spēbus intelligibilib⁹ in angelis ſꝫ eē rep̄ntatiuū: ut sic ipsi posuerūt in gñe eē plures formas abstractas si hēbāt eē iꝑfectū. ⁊ vnā formā si hēbāt eē ꝑfcm̄. itaq̄ q̄to ꝑfectior erat forma tāto magis vnitiue cōp̄hēdebat plura ⁊ tāto erat idea coīoris gñis. sic dicem⁹ nos de spēb⁹ in mētib⁹ āgeloꝝ ꝙ q̄to supior est angelus tāto habet ꝑfectiores spēs ⁊ tāto spēs ille sūt pluriū rep̄sentatiue ⁊ perfectiori mō rep̄sentāt illa plura. Sicut eni si eēnt idee separate ꝑfectior esset forma generis ꝙ forma spēi ⁊ perfectior esset forma generis supioris ꝙ inferioris. sic qꝛ spēs ille angelice quedā idee sūt qꝛ quedā forme sūt. ideas eni grece formas latine interp̄tamur ut dicit augustinus. 83. q̄stiōn q̄ōne de ideis. Rursus spēs ille imāles sunt. ideo multū iuuamur ad intelligēdū ueritatē circa illas spēs per ea que dixerūt platonici de ideis separatis ⁊ immālibus. Ex dictis ergo est manifestum ꝙ angelus supior sic cognoscit per ulīorē spēm ꝙ iferior qd̄ ⁊ perfecti⁹ ⁊ clari⁹ cognoscit oīa rep̄sentata ꝑ illā spēm ꝙ inferior per min⁹ ulēm. nā modū oīno cōtrariū hn̄t forme māles ⁊ imāles. nā forme māles q̄to coīores sūt tāto iperfectiores. imāles vō econtrario q̄to coīores tāto ꝑfectiores. aīal eni ut hꝫ esse in mā est imperfecti⁹ ꝙ hō uel ꝙ aliqua sua spēs. sed si esset aīal separatū eēt perfectius q̄libet sua specie. cuius rō est qꝛ forme māles q̄to cōmuniores tāto sunt ꝓpinquiores māe. nā mā prius itelligit recipe magis ulēs ⁊ postea minus ulēs ut dicit cōmētator sup scd̄o metaphisice. sed in formis abstractis q̄to forma est abstractior tāto simplicior ⁊ tāto deo ꝓpinquior. In rebus ergo mālibus ex coitate fit accessus ad māꝫ ⁊ ad potētialitatē siue ad perfectionē. sed in mālib⁹ ex coitate fit accessus ad simplicitatē ⁊ ad actualitatem ⁊ per ꝯñs ad perfectionē. Inde est ergo ꝙ qꝛ spēs intelligibiles in nobis sunt cāte a reb⁹ mālibus. iō q̄to cōmuniores tāto magis hn̄t quēdā iperfectiōis modū. per formā eni cōem nō possumus intelligere cōtēta sub illa forma distincte ⁊ in actu ſꝫ ꝯfuse ⁊ in potētia. iō cōmētator sup. 12°. metaphisice loquēs de scientia nostra dicit. ꝙ scire in uli est scire in potētia. sed spēs in mētibus angeloꝝ nō sūt cāte a reb⁹ mālibus sed ab ideis diuinis. iō q̄to cōmuniores tāto ꝑfectiores ⁊ tāto actualiores ⁊ tāto magis distincte ⁊ in actu rep̄sentāt oīa oba. cū ergo dī ꝙ forma gñis nō est forma vna. uerū est sub eē māli ⁊ sub eē abstracto ⁊ q̄tū ad rep̄sentationē nō solū pōt eē vna forma rep̄ntatiua oium eoꝝ que sūt in aliquo gñe. sed etiā pōt eē rep̄sentatiua oiuꝫ entiū. vna eni ⁊ eadē res utputa diuina eēntia que est vna ⁊ eadē oīno simplicissima rep̄sentatiua est oiuꝫ entiū: attñ tāte rep̄sentatiōis nō potest eē aliq̄ res creata. qꝛ quelibet res creata determinata est ad certū genus ⁊ ad certā spēm: iō nihil tale sufficit ad rep̄sentādū oīa que sūt in oībus gñib⁹. Dicem⁹ ergo ꝙ tota creatura siue totū ens creatū nō se adequat diuine eēntie: imo multū deficit ab eā ſm ꝙ res diuersimode deficiūt a diuiā eēntia: sic diuersimode relucēt ⁊ rep̄ntant in ea. ipsa eni diuina eēntia ꝓut est mutabilis hoc mō ab hac creatura est rep̄ntatiua hui⁹ creature. ꝓut ē aūt mutabilis alio mō ab alia creatura est rep̄sentatiua alteri⁹ creature. oēs ḡ idee in mēte diuina sūt vna ⁊ eadē res oīno simplicissima. qꝛ sūt ipsa diuina eēntia ꝓut a reb⁹ est diuersimode imutabilis. spēs itaq̄ in mētib⁹ angeloꝝ sūt q̄dā silitudines deriuate ab ipsis ideis diuinis siue ab ipsa diuina eēntia. ſꝫ multū deficiūt ab vnitate ⁊ simplicitate ei⁹ iō licet diuina eēntia vna ⁊ eadē existēs possit oīa rep̄sentare: vna tñ ⁊ eadē spēs angelica intelligibilis nō poterit oīa rep̄sentare. ita ꝙ oīs intelligētia hꝫ in se plures spēs. sed q̄to intelligētia est superior tanto magis appropinquat ad ipsum deū: ⁊ tāto magis vnitiue recipit in se spēs. iō pauciores spēs hꝫ intelligentia supior ꝙ iferior. ⁊ si pauciores ergo vniuersaliores qꝛ si superior angelus hr̄et pauciores spēs ⁊ nō uliores pauciora cognosceret āgelus supior ꝙ iferior qd̄ esset incōueniens ponere. ergo forma gñis est forma vna nō ſm realē existiā. sed ſm rep̄sentationē inq̄tū vna ⁊ eadē spēs in mēte angelica pōt oīa que sūt eiusdē generis representare. ¶ Scd̄a aūt difficultas de leui tollit. Nā in abstractiōe sūt gradus. si ergo eēnt colores separati albedo ⁊ nigredo facerēt duas formas colorū ⁊ facerēt vnā formā. Nā si eēnt colores separati sicut posuerūt platonici ideas tūc eēt dare albedinē separatā ⁊ nigredinē separatā ⁊ etiā colorem separatū. albedo eni separata esset alia forma coloris a nigredine separata. qꝛ tā albedo ꝙ nigredo eēt participatiue color. ⁊ ex hoc eēt iperfect⁹ color. ſꝫ color ipse separat⁹ nō eēt nisi vna forma coloris q̄ eēt eēntialiter ⁊ perfecte color. ex iperfectiōe ergo ꝯtigit ꝙ abstracta sint plurificata ⁊ ex perfectione ꝙ sint vnita. forma ergo generis in abstractis eēt vna ⁊ nō vna vna q̄dē si hr̄et eē perfectū. nō vna vō si haberet esse

ꝑfectū sic ⁊ in ꝓposito. nā oīa que sunt vnius generis possūt repꝛesentari per vnā spēm in mente angeli ⁊ nō per vnā. per vnā quidē si spēs illa habeat esse perfectius cuius habēt esse spēs in mētibꝰ angeloꝝ superioꝝ. nō per vnā si habeat spēs ille eē nō ita pfectū cuiusmodi eē hñt in angelis inferioribꝰ. q̄to ergo ille spēs sūt pfectiores tāto sūt magis vnite ⁊ sūt plurium repꝛsentatiue ⁊ per ꝯñs sunt magis vniuersales. ❡ Ad tertiā aūt difficultatē aliter rñderēt platonici ⁊ aliter forte phs ⁊ aliter nos. tñ q̄tum ad radicē eadē quodāmō eēt solutio. nā cū dī ꝙ ipm obm nō est vnū eo ꝙ genꝰ nō est forma vna. dicemꝰ ꝙ hꝰ species possūt q̄drupl'r ꝯsiderari. uel ſm se ut sūt quedā forme. uel rōne sbi in quo recipiunt. uel rōne obi qḋ repꝛsentāt. uel ſm ꝙ cōparat ad cāz sue originis. Dicemꝰ ergo ꝙ hꝰ spēs nō hñt vnitatē ⁊ diuersitatē ex pte obi: q2 nō sūt cāte a rebꝰ sed hñt vnitatē ⁊ diuersitatē ex pte sue cāe uel ex pte sui sbi. imo si uolumus ꝓpe loq̇ ex pte cāe hñt vnitatē ex parte sbi diuersitatem. Nā hꝰ spēs deriuate sūt ab ipsis ideis in mēte diuina que sūt vna ⁊ eadē res simplicissima. vñ ⁊ hꝰ spēs ex sua cā vnitatē hñt: attñ q2 recipiunt in itellectu angelico qui valde deficit a simplicitate dei nō pōt mēs angelica in tāta simplicitate ⁊ vnitate recipe hꝰ silitudines inquātū sūt in mēte diuina. idō ex pte sbi recipiētis deficiētis a simplicitate dei ~~quaꝫ hñt~~ hꝰ spēs ꝙdā diuersitatē ⁊ pluralitatē ~~dicunt~~. magis ḡ ⁊ minꝰ deficiūt angeli a simplicitate dei. ⁊ q2 angeli supiores plus pticipant de simplicitate dei q̄ inferiores. ideo ut sepedictū est magis vnitiue recipiūt tales spēs. ꝓpter qḋ ut dicebat hñt pauciores spēs ⁊ per ꝯñs vliores. nō ergo ꝓcedebat ac si ex obo ⁊ ex ipsis rebus repꝛsentatis haberēt tales spēs vnitatē ⁊ diuersitatez ꝙ si hic pōeremꝰ opteret nos ponē tales spēs ex ipsis rebꝰ creatas eē. nā per idē eē est aliq̇d ens ⁊ vnū ut ꝓbat in 4° metaphisice. Cū ergo tales spēs nō hēant a rebꝰ entitatē q2 nō sūt a rebꝰ cāte nō hēbūt ab eis vnitatē. sꝫ ḡ vnitatē ⁊ diuersitatē reꝝ repñtataꝝ nō debemꝰ arguē vnitatē ⁊ diuersitatē taliū spēꝝ. sic ḡ soluere mꝰ nos ad difficultatē tactā. Plato tñ forte aliter solueret q2 aliter loqueret de origine ⁊ cā taliū specieꝝ. posuit eñi plato ideas per se existētes. ⁊ ab illis ideis diceret deriuatas eē spēs in mētibꝰ angelorū. phs vō forte poneret ꝙ in prima intelligētia deriuate eēnt spēs a formis in mēte dei. nā oīa que ~~habem~~ in rebꝰ nālibꝰ diceret phs ꝓuenire ex arte pricipali q̄ est ipsiꝰ dei. ut plane dīc cōmētator supra. 12°. meta. In illa ergo arte pncipali sūt oīa ista repꝛesentata. qḋ nō eēt nisi ibi eēnt silitudines oīuz istoꝝ. ab ~~illis~~ ergo ideis diceret forte phs deriuatas eē spēs in prima intelligētia. postea aūt a spēbꝰ existētibꝰ in pma itelligētia posuisset forte deriuatas fuisse spēs in secunda. Nos aūt oēs hꝰ spēs deriuatas ponimꝰ ab ipsis ideis diuinis. ab vna ergo ⁊ eadē re simplicissima ut ab ipa diuina eēntia deriuate sūt oēs tales spēs. sꝫ ꝙ sic sint plurificate. hoc est ex pte recipiētiuz deficiētiū a simplicitate dei. Nos ḡ plato ⁊ phs diuersimode loquere mur de cāitate ⁊ origine haꝝ spēꝝ. attñ qualitercūq3 cāusent semꝑ erit eadē solutio hꝰ difficultatis videlꝫ ꝙ vnitas taliū spēꝝ nō sit accipiēda ex parte reꝝ repꝛsentataꝝ sꝫ ex pte sue cāe a qua tales species fluūt. uel a pte sbi in quo recipiunt. ❡ Solutis difficultatibus que possent oriri ex parte vniuersalitatis specieruz. uolumus narrare difficultates que possent contingere ex parte paucitatis earum ⁊ soluere ad difficultates illas. Sūt autē hꝰ difficultates due.

videlꝫ ꝙ sit deuenire ad angeluz qui itelligat oīa per vnā spēm. ⁊ etiā ꝙ sit deuenire ad angelū qui oīa intelligat per suā eēntiā. Nā si angeli supiores hñt pauciores spēs q̄ inferiores. opꝫ tales spēs finitas esse. nā que sūt pauciora aliq̇bus. opꝫ illa pauciora finita eē. nā infinito nihil est maiꝰ. Si ḡ eēnt ifinita nō eēnt pauciora nec possent ab aliquo numero excedi. sed in quocūq3 numero finito est dare statū ex pte descēsus q2 est deuenire usq3 ad vnitatē. cū ergo deꝰ semꝑ possit facere angelū supiorē semꝑ supiorē. si supioꝛ hēt pauciores spēs q̄ iferioꝛ erit deuenire ad aliquē āgelū qui nō itelligeret nisi per vnā spēz qḋ est incōueniens. q2 tūc ille āgelus non eēt q̇d determinatū ad aliqḋ genꝰ postq̄ posset recipe in se talē spēm ⁊ talē pfectionē que eēt sufficiēs repꝛsentare oīa gña. ❡ Scḋa aūt difficultas circa hoc est q2 cū deuētū eēt ad āgelū qui itelligeret oīa per vnā spēm. cū deꝰ adhuc posset facē aliū angelū supiorē ille āgelus supioꝛ itelligeret simpliciori mō nō ergo itelligeret per spēm additaz. sed oīa itelligēt per suā eēntiā qḋ est ꝓpꝛiū ipsiꝰ dei. Posset aūt ⁊ circa hāc māꝫ tāgi tertia difficultas. videlꝫ ꝙ cū deuentū eēt ad angelū itelligētē oīa per suam eēntiā. q2 adhuc deꝰ posset facere angelū supiorē ⁊ simpliciorē. ꝯñs eēt ꝙ ille āgelus itelligeret simpliciori mō q̄ sit itelligē oīa ꝑ suā eēntiā. ꝓpt qḋ ~~cōferi~~ ~~pmo~~ eēt ꝙ ille āgeluz itelligēt simpliciori mō q̄ deꝰ. sꝫ oēs hee difficltates vnā radicē hñt. ❡ Propt qḋ sciēdū ꝙ si uellemꝰ tenere pōnē illā ꝙ sit dare āgelū ita supmū ꝙ nō possit creari aliꝰ āgeluz eo supioꝛ sicꝫ q̇dā ponūt leue eēt soluē oēs difficultates tactas. dicere mꝰ eñi ꝙ oēs hꝰ difficultates accipiūt fa ⁊ peccāt in mā. supponūt eñi ꝙ semꝑ possit creari angelus supioꝛ sꝑ supioꝛ. ꝙ ~~hoc posito~~ negat sed huic positioni nō assentimꝰ. credimꝰ eñi uerū eē ꝙ sꝑ deꝰ possit facē āgelū supiorē sꝑ supiorē ꝓpter ifinitā distātiaz iter qualibet creaturā ⁊ deū. hꝫ eñi creatura statū in ifimo sꝫ nō in supmo. est eñi dare creaturā aliquā ita ifimā ꝙ nō est dare iferiorē ea siue loq̇mur de creatura oīuz gñalit' siue de creatura spāliter in aliq̇ gñe. nā oī creatura iferioꝛ est mā pma. ita ꝙ infra māꝫ pmā nihil eē pōt. est eñi pma mā mediū iter ens ⁊ nihil ita ꝙ imediate se hꝫ ad utrūq3. Si eñi ascēdamus supra stati erimꝰ mēte in actu si descēdamꝰ ifra stati erimus in nihilo. Quicq̇d eñi est supra māꝫ. i. supra potētiaz purā. opꝫ ꝙ sit ens i actu. q2 qḋ nō dicit potētiā purā aliquā actualitatē iportat. sic ēt ꝙ est ifra māꝫ est ifra potētiā purā. qḋ ergo est tale nec est q̇d actu. nec q̇d in potētia. ergo est nihil. Est itaq3 in rebꝰ creatis gñaliter dare statū in infimo. sic ēt ⁊ in aliq̇ gñe spāliter possemꝰ dare statū in ifimo utputa in gñe itelligibilium. dicemꝰ ꝙ itellectꝰ humanꝰ est q̄si mā pma in gñe entiū. nā sic vꝫ hēre itellectꝰ nr' ad sensibilia sicut mā pma ad nihil. Sic eñi ifra māꝫ stati sumꝰ in nihilo. sic infra itellectū hūanū stati sumꝰ in rebꝰ sensibilibꝰ. sꝫ in supremo nec in gñe itelligibiliū nec uniu'r in ēte in rebꝰ creatis est dare statū nisi ſm actualē existētiā. nō aūt ſm possibilitatē creādi. est eñi dare actu aliquē angelū ita supmū ꝙ nullus supioꝛ lꝫ nō posset creari aliq̇s āgelus ita supmꝰ ⁊ ita simpl'r q̇n posset creari aliꝰ superioꝛ ⁊ simplicioꝛ. nā ex hoc est simplicioꝛ ⁊ supioꝛ vnꝰ angelus alio q2 est deo ꝓpinq̇oꝛ ⁊ silioꝛ. cū ergo nunq̄ possit eē tāta silitudo iter deū ⁊ angelū q̇n sit sbi maioꝛ dissilitudo nunq̄ poterit aliq̇s angelus creari ita deo silis qui possit creari alius silioꝛ. Qḋ ergo dīc augꝰ. 11°. ꝯfes. ꝙ duo fec̄ deꝰ. vnū ꝓpe se. aliḋ ꝓpe nihil. ꝓpe se fec̄ āgelicā mētē. ꝓpe nihil fec̄ māꝫ ifoꝛ

mē. referēdū est hoc nō ad hūc āgelū uł ad illū. sʒ ad totā āgelicā nāʒ. Jnt eni āgelicā nāʒ ⁊ nāe ordinē ⁊ deu nō ē aliqd mediū nec eē pōt sic nec iter nāʒ ifor mē ⁊ nihil. Sʒ si referam⁹ hoc ad hūc āgelū uel ad il lū nullus angelus est nec eē pōt iter quē ⁊ deū nō sit aliqs angelus medi⁹ uel eē possit. qꝛ nullus angelus creatus est ita sublimis ꝟm nāmnec ita deo ꝑpinqu⁹ nec creari posset qn posset ali⁹ creari ꝟm nām subli mior ⁊ deo ꝑpinqor. Jn toto ergo ente creato nō est dare aliquā creaturaʒ ꝟm nām ita sublimē qn posset creari sublimior. nec ēt in gn̄e intellectualiū est dare aliquē itellectū siue aliquē angelū ꝟʒ nāʒ ita sublimē qn posset creari sublimior. utrū aūt in aliq̄ gn̄e sit da re statū in supremo ut utrū in aliq̄ gn̄e sit dare aliquā spēm ita sublimē q̄ nō possit in illo gn̄e reperiri spēs sublimior nō est ꝑsentis speculatiōis. nā forte in gene re aīaliū corruptibiliū nō posset ꝑduci spēs sublimi or hoīe qꝛ forte nō eēt dare nec posset ꝑduci aliqs i tellect⁹ ꝟm nām cōiūgibilis corpori corruptibili nisi talis itellect⁹ teneret insimū gradū in gn̄e itelligibi liū ⁊ esset q̄si mā ꝑma in genere entiū. talis ergo in tellectus hēet eundē gradū in gn̄e itelligibiliū cū in tellectu hūano. cū ergo forme sint sicut numeri ⁊ due forme differētes spē nō habeāt eūdē gradū in entib⁹ sicut nec duo numeri spē differētes hn̄t eundē gradū in genere numeroꝝ. talis itellect⁹ nō differret specie ab itellectu hūano. sʒ circa h⁰ diuti⁹ isistē nō spectat ad qōnēʒ presentē. Sufficiat aūt ad p̄sens scire q̄ in genere āgeloꝝ nō est dare aliquē āgelū ita sublimem qn posset aliuʒ creari sublimior. alia ergo via soluēde sūt difficultates tacte. ¶ Aduertēdū est igit q̄ de ꝑ fectiōe entiū est uario mō loquēdū. Nā aliq̄ sūt ꝑfe ctionis simplr. aliq̄ aūt ꝑfectiōis in hoc ut in corpali bus ꝟm cōmētatorē in libro phicoꝝ. crescēte corpo re crescit ⁊ virtus. ꝑfectior ergo est virtus in magno igne q̄ in paruo. magnitudo tn̄ quātitatiua nō est per fectiōis simplr. ꝑfectionis eni simplr in virtute est q̄ vtus sit simplex: ⁊ q̄to simplicior tāto ꝑfectior. sic ēt in reb⁹ aīatis ꝑfectiōis est hēe mltas potētias. ut hō qui est ꝑfectissimū oiuʒ aīatoꝝ corpoꝝ hʒ plureʒ po tētias q̄ oīa alia aīalia ⁊ ēt q̄ plāte. ⁊ aīal hʒ locū mo tiuū hʒ plīres potētias q̄ sensitiuū ⁊ sensitiuū plures potētias q̄ uegetatiuū. attn̄ ꝯseq̄ tīnē per plura nō est ꝑfectiōis simplr. lʒ possit eē ꝑfectiōis in hoc. Jn āge lis aūt ubi magis iueniunt ea que sūt ꝑfectiōis simplr in supiorib⁹ angelis repit paucitas ⁊ in iferiorib⁹ plu ralitas. lʒ ergo hic ⁊ ibi sit dissilitudo tn̄ per ea que vi dem⁹ in potētiis aīatoꝝ possum⁹ aliquid iuestigare qd dicēdū sit de spēb⁹ angelicis. nā qꝛ nota est nobis nā sēsibilia siue nā corruptibiliū aīatoꝝ. si quereret a nobis utrū in vno aīato sint plures potētie q̄ in alio statim rn̄derem⁹ q̄ sic. dicerem⁹ eni q̄ aīata excedūt se iuicē ꝟm potētias. ita q̄ in vno aīato sūt plureʒ po tētie q̄ in alio. ita si eēt nobis nota nā angelica statum appareret nobis q̄ in vno angelo eēnt plures spēs q̄ in alio. ecōtrario tn̄ se hʒ pluralitas hic ⁊ ibi. nā q̄to aīatū est ꝑfecti⁹ tāto hʒ plures potētias ⁊ q̄to ipfe cti⁹ pauciores. i āgelis aūt q̄to āgels ē supior tāto hʒ pauciores spēs ⁊ q̄to iferior plures. ꝗ argueret con tra nos q̄to aīatū est ꝑfecti⁹ tāto hʒ plures potētias ⁊ q̄to ipfecti⁹ pauciores. ⁊ qꝛ pōt de⁹ sp facē aīatū ꝑfecti⁹ sp ipfecti⁹. erit ꝗ deuēire ad aliqd aīatū ita ꝑfectū q̄ nō habebit aliquā potētiā aīe. ita q̄ hī⁹ aīa tū erit ociosū. uel si habebit opatiōnē aliquā nō opa bit opatiōnē illā per aīe potētiā sʒ per suā eēntiā. sic et ex pte alia. Si argueret q̄ semp pōt de⁹ facē aīatū perfectiuʒ semp perfecti⁹. ergo nunq̄ poterit aīal hēe tot potētias qn possit hēe plures statiʒ patēt solutio ad tales obones. Dicerem⁹ eni q̄ perfecti⁹ aīatū siue aīal ꝑfecti⁹ hʒ plīres potētias. sʒ nō ꝟʒ quālibet maio rē ꝑfectionē hʒ eē pluralitas potētiaꝝ. sʒ qn̄ est tāta ꝑ fectio q̄ collocat aīatū in alio gn̄e siue in alio gradu. nā ip̄a uegetatiua se cedūt adiuicē ꝟʒ ꝑfectionē. attn̄ vnū uegetatiuū nō hʒ plureʒ potētias q̄ aliō. attn̄ si sit aīatū ita perfecti⁹ uegetatiuo q̄ iā nō sit in gn̄e ue getatiuoꝝ. sʒ sit sēsitiuū tūc habebit plures potētias q̄ uegetatiuū. ⁊ ꝟm locū motiuū plureʒ q̄ sensitiuuʒ. attn̄ ipsa aīalia motiua ꝟm locū licet vnū sit nobilius alio vnū nō hʒ plures potētias q̄ aliō. nō ꝗ quelibet nobilitas in reb⁹ aīatis plurificat potētias. sʒ qn̄ est tāta nobilitas q̄ collocat aīatū in genere in alio uł in alio gradu. dato ꝗ q̄ sp posset de⁹ facē aīatū ipfecti⁹ ⁊ semp ipfecti⁹. nō tn̄ opteret q̄ illud aīatū haberet pauciores potētias q̄ aliqd aīatū nūc exn̄s. nā gn̄a aīatoꝝ sūt determinata. q̄tūcūq3 ꝗ fieret aīatū ꝑfecti⁹ uł ipfecti⁹ ~~q̄ aliō~~ aīatū uł eēt uegetatiuū uł sēsitiuū uł ꝟʒ locū motiuū uel itellectiuū. si eēt uegetatiuū hēet tot potētias quot hn̄t uegetatiua. sed hēet eas nobili oreʒ si eēt nobili⁹ q̄ aliqd uegetatiuū nūc exn̄s. uł ha beret illas potentias ig̃biliores si eēt ignobili⁹. ⁊ qd dictū est de uegetatiuo itelligēdū est de aliis gradib⁹ aīatoꝝ. Nā si illud aīatū de nouo creatū eēt sēsitiuū uel ꝟm locū motiuū uel itellectiuū hēet potētias plu res uel pauciores ꝟm gradū aīatoꝝ in quo ꝯstitueretur. dicim⁹ aūt q̄ dato q̄ posset fieri semp aīatū ꝑfe ctius ꝑpter itellectiuū. nā alii gradus aīatoꝝ. ut ue getatiuū sensitiuū ⁊ ꝟm locū motiuū nō sūt pūctales imo hn̄t magnā latitudinē. ꝑpt qd forte uideret aliq̄ nō eē icōueniēs q̄ in q̄cūq3 tali gradu posset ~~aliqd~~ fi eri aīatū sp nobili⁹ ⁊ semp ignobili⁹ ac semp ignobi lius. sʒ itellectiuū vꝫ ꝯsistere in eē pūctali qꝛ aīatū in tellectiuū tenet isimū gradū in gn̄e itelligibiliū ⁊ est sicut mā ꝑma in gn̄e ētiū. ꝑpt qd in tali gradu nō est nisi vna spēs. videlʒ hō. ⁊ sicut aīata distiguunt p hi⁹ genera siue per hi⁹ gradus sic ⁊ āgeli distiguunt per hierarchias ⁊ per ordies. ita q̄ illi qui sūt de supiori hierarchia uel de supiori ordine hn̄t simpliciorē nāʒ ⁊ magis deifoꝛmē q̄ qui sūt de iferiori. posset ꝗ deuʒ facere āgelū semp supiorē uel sp iferiorē. sʒ āgelus ꝑ duct⁹ ptineret ad aliquā hierarchiā uel ad aliquē or dinē sicut aīatū si eēt in aliquo gradu aīatoꝝ. ꝑut ꝗ an gelus de nouo ꝑduct⁹ ptineret ad aliquā hierarchiā uel ad aliquē ordinem. sic hēet plures uel pauciores spēʒ ꝟʒ hierarchiā uł ordinē ad quē ptineret. cū ergo dicimus q̄ angeli supiores hn̄t uliores ⁊ pauciores spēs q̄ iferiores nō est referēduʒ hoc ad quālibet su perioritatē. sʒ qn̄ est tāta supioritas q̄ uariat ordinē uł q̄ mutat hierarchiā. quelibet eniʒ supioritas facit q̄ hēat nobiliores spēs sʒ nō q̄ hēat pauciores. sicut in reb⁹ aīatis quelibet maior nobilitas facit q̄ hēat ꝑfe ctiores potētias. qꝛ q̄to aīatū est nobili⁹ tāto sūt ꝑfe ctiores eius potētie. nō tn̄ quelibet nobilitas facit q̄ hēat potētias plures nisi eēt tāta nobilitas ut diceba tur q̄ ꝯstitueret aīatū in alio gradu. ꝟm hoc ꝗ aliquid possum⁹ ꝯiecturari de distictiōe hierarchiarū ⁊ ēt or dinū. nā forte hierarchie distiguunt per paucitateʒ ⁊ pluralitatē spēꝝ. dicim⁹ aūt forte qꝛ nihil ptinaciter est hic asserēdū. possum⁹ aūt in q̄dā gn̄alitate dicere de āgelis q̄ sūt ꝑducti ꝟm determinata gn̄a. ita q̄ nll's de nouo crearet āgelus qn eēt in aliq̄ gn̄e cū ip̄is ꝑ ductis. sic ꝑducta sūt aīata ꝟʒ determinatos gradus: ita q̄ nullū de nouo crearet aīatuʒ qn eēt in aliq̄ gdu

cū aīatis ꝑductis ut q̄n eēt uel uegetatiuū uel sensiti
uū uel ſm aliquē aliū talē gradū. nō est eni credibile
ꝙ in vniuerso deficiat aliqđ gen⁹ āgeloꝝ. ſm ꝙ̄ diuer
ſa atē taliū geneꝝ accipit pluralitas ꝛ paucitas spēꝝ
talia gn̄a nō ſūt īfinita: imo ſūt dtminata nūo. est eni
deuenire ad aliqđ gen⁹ āgeloꝝ in quo gn̄e āgeli exi
ſtētes ita itelligerēt per paucas spēs ꝙ nō posset fie
ri aliqđ gen⁹ supi⁹ eo in quo āgeli exn̄tes itelligerent
per pauciores posset de⁹ ſp facē nobiliorē āgelū ꝛ an
gelus ꝑduct⁹ ſp posset hr̄e nobiliores spēs ꝛ ſp dari
us itelligere. nō tn̄ ptineret ad aliđ gen⁹ nec hr̄et spēs
pauciores. ꝛ sic forte intelligēdū est dictū q̄rūdā ma
gnoꝝ ꝙ pōt fieri āgelus ita supm⁹ ꝙ nō posset fieri
supior. ut referat hoc nō ad ipz āgelū ſm se ſʒ ad ipz
gen⁹. qꝛ est aliqđ gen⁹ āgeloꝝ ita supmū. uel posset fi
eri ita supmū in quo āgeli exn̄tes ita itelligerēt per
paucas spēs ꝙ nō posset fieri aliđ genus āgeloꝝ supi
us nisi angeli exn̄tes intelligerēt per spēs pauciores.
possum⁹ ꝙ̄ in q̄dā gn̄alitate dicē ꝙ sicut aīata hec sē
sibilia distinguunt per certos gradus ꝛ in alio ꝛ alio
gradu est dare plures ꝛ pauciores potētias: sic ꝛ āge
li distiguunt ſʒ quedā dtminata gn̄a. ꝛ ſm aliđ ꝛ aliđ
gen⁹ est dare plures ꝛ pauciores spēs. utrū aūt ſʒ ta
lia gn̄a accipiat distictio hierarchiaꝝ ꝛ ordinū igno
tū est nobis aliq̄ ꝯiecturari de distictiōe hierarchiaꝝ
ordinū ꝛ ēt angeloꝝ. Nā excepto itellectiuo siue ex
cepto hoīe possum⁹ dicē ꝙ aīata triplr̄ distiguuntur.
Primo per hr̄e plures pōs ꝛ pauciores. Scđo p par
ticipare supiora ꝛ deficē ꝛ medio mō se hr̄e. Tertio
per hr̄e mō nobiliori ꝛ ignobiliori suas ꝑfectiones.
℄ Scđz primā distictionē videlʒ per hr̄e plures po
tētias ꝛ pauciores est triplex gen⁹ aīatorū. videlʒ ue
getatiuū sensitiuū ꝛ ſm locū motiuū. q̄rtū aūt gradū
videlʒ itellectiuū ia exclusim⁹. hec aūt tria gn̄a aīato
rū distiguunt per hr̄e plures potētias ꝛ pauciores. qꝛ
ſm locū motiuū hʒ plures potētias ꝙ̄ sensitiuū. sensi
tiuū aūt plures ꝙ̄ uegetatiuū. ℄ Scđm aūt scđaz di
stinctionē ut per pticipare supiora ꝛ deficē ꝛ medio
mō se hr̄e. possum⁹ dicē ꝙ in q̄libet tali gn̄e sunt tres
gradus. Nā in gn̄e uegetatiuoꝝ ſūt tres gradus. qꝛ
quedā uegetatiua ut ꝑfecta pticipāt ꝯditiones supio
rū videlʒ aīaliū. nā quedā plāte hn̄t distictū masculi
nū ꝛ femininū in quo pticipāt ꝯditiōes aīaliū. vn̄ ꝛ ex
pertū est ꝙ cū tales plāte in qb⁹ distiguit masclinū ꝛ
femininū si sīt plātent meli⁹ fructificāt. quedā ꝙ̄ plāte
pticipāt ꝯditiōes aīaliū. quedā aūt ab hi⁹ pticipatio
ne oīno deficiūt. quedā aūt medio mō se hn̄t. sic ꝛ in
ipso sensitiuo quedā sensitiua q̄̄ nō ꝑfecte ſūt ſʒ locū mo
tiua pticipāt tn̄ q̄d de ſʒ locū motiuo. qꝛ mouent mo
tu dilatationis ꝛ constrictiōis sicut apparet in ostreis
marinis. quedā aūt ab hoc oīno deficiūt. ut est q̄dā
gen⁹ fūgoꝝ. q̄dā eni fūgi ſūt qui credunt oīno plante
attn̄ exptū est ꝙ sentiūt. qꝛ si ueloci accipiant ita ꝙ
nō sentiāt suā captionē facili⁹ euellunt. si aūt pedetē
tim euellant ita ꝙ ꝑsentiāt suā captionē difficilius se
uellunt. talia ꝙ̄ sensitiua q̄si oīno deficiūt a ſm locum
motiuo. quedā aūt medio mō se hn̄t sic ꝛ ſm locum
motiua. quedā vidnet eē prudētia ꝓpter qđ videtur
aliq̄d pticipare de ꝯditiōe itellectiuoꝝ. quedā autez
ſūt stolida oīno ab hac pticipatiōe deficiētia. quedaz
aūt medio mō se hn̄t. ℄ Scđm aūt tertiā distictio
nē ut ſm hr̄e nobiliori mō uel ignobiliori suas ꝑfecti
ones sic in quolibet tali gradu possūt eē mlte ꝛ q̄si in
numerabiles spēs. qꝛ multe sunt spēs plātaruz ptici
pātes ꝯditiōes aīaliū ꝛ multe ab hac pticipatiōe de
ficientes ꝛ multe medio mō se hn̄tes. sic ēt ꝛ in aliꝭ

generib⁹ ut in sensitiuo ꝛ ſm locū motiuo. possumus
distinguere tres gradus. videlʒ supremū. mediū ꝛ īfi
mū. ꝛ in quolibet gradu erūt multe spēs. Sicut ergo
ista aīata excepto itellectiuo distinguunt ſm tria ge
nera. ut ſʒ uegetatiuū sensitiuū ꝛ ſm locū motiuū. ꝛ
in quolibet gn̄e est assignare tres gradus. ꝛ in quoli
bet gradu ſūt multe spēs. sic ꝛ in āgelis est distiguere
tres hierarchias ꝛ in q̄libet hierarchia tres ordies.
ꝛ in quolibet ordine ſūt multe spēs angeloꝝ. ꝛ sic in
istis rebus aīatis est assignare triplicē distinctionem.
quarū ꝑma est per hr̄e plures ꝛ pauciores potētias.
ꝛ hoc facit magnā diuersitatē. Scđa distictio est pti
cipare supiora ꝛ deficē ꝛ medio mō se hr̄e. uł scđa di
stinctio est ſm eq̄les potētias tenere supremū gradū
mediū ꝛ infimū. Et tertia est per hr̄e mō nobiliori ꝛ
ignobiliori suas ꝑfectiones. ita ꝙ ꝑma distictio diui
dit aīata per gn̄a remota. scđa per gn̄a ꝓpinq̄. tertia
per spēs spālissimas. sic ꝛ in ipis angelis vna distictio
est per hr̄e plures ꝛ pauciores spēs. alia ſm equales
spēs tenere supiorez uel īfetiorē uel mediū gradū. ꝛ
tertia ſm quēcūqꝫ gradū pticipare nobiliori mō uel
minus nobili suas ꝑfectiōes. utrū aūt ꝑma distinctio
faciat hierarchiā. scđa ordines. ꝛ tertia spēs angelo
rū in eodē ordine nō possumus certitudinē hr̄e. attn̄
certū est ꝙ ꝑma distinctio diuidit angelos per gene
ra magis remota. scđa per genera magis propinqua.
tertia per spēs spālissimas. vn̄ ꝛ in eodē ordine vnus
angelus ꝑfectiori mō pticipās ꝑfectiōes suas ꝙ̄ ali
us ꝛ itellig̃ ꝑfectiori mō ꝙ alius. vn̄ dionysi⁹ in eo
dē ordine ponit aliquos eē supiores aliquos inferio
res. In eodē eni ordine vn⁹ illuminat aliū. vn⁹ eni se
raphin clamat ad aliū petēs doceri ab alio. Cū ergo
dr̄ ꝙ si angeli supiores itelligūt per pauciores spēs.
ergo si semp fieret āgelus supior semp itelligeret per
pauciores spēs. pʒ ꝙ nō quelibet supioritas minuit
spēs. Sed q̄n est tāta supioritas ꝙ collocat ipsum in
alio gn̄e. Semp eni posset fieri nobilius uegetatiuū
ſp nobili⁹ nec ꝓpt̄ hoc hr̄et plres potētias ꝙ̄ aliđ ue
getatiuū. ſʒ hr̄et eas nobiliori mō. sic ꝛ in ꝓposito se
hʒ ut ē diffusi⁹ declaratū. ℄ Postꝙ̄ solūim⁹ ad diffi
cultates tā ex pte uł̄itaria spēꝝ ꝙ̄ ex pte paucitatis.
uolumus adducere rōnes ad ꝓpositū ꝙ angeli supio
res itelligāt per uł̄iores spēs ꝙ̄ inferiores. Sciēdum
ergo ꝙ actor de cāis q̄si adducit ad hoc q̄tuor rōes.
Nā angelus est q̄d mediū iter deū ꝛ ista corpalia. po
terit ꝙ̄ ꝯsiderari āgelus uel ut cōpat ad deū. uł ut cō
parat ad ista sensibilia uel ut ꝯsiderat ſʒ se. ꝛ hoc du
plicit̄. qꝛ in se est quedā sb̄a polēs itellectuali lumie.
ſm se ergo poterit ꝯsiderari ꝛ q̄tum ad sb̄az quā hʒ
simplicē ꝛ q̄tū ad lumē qđ hʒ clarū. ſm hoc ergo su
munt q̄tuor rōnes ꝙ āgeli supiores itelligāt per uł̄i
ores spēs. Quarū ꝑma sumet ex eo ꝙ supiores āge
li ſūt a potētialitate ꝛ ab istis sensibilibus remotio
res. Scđa ex eo ꝙ ſūt deo ꝓpinquores. Tertia ex eo
ꝙ ſūt in eēntia simpliciores. Quarta ex eo ꝙ ſm lu
mē ſūt magis puri ꝛ magis clari. ꝑma sic pʒ. Naz ex
potētialitate recipiētis ꝓcedit recipe res cōtracte ꝛ
particlarit̄: ꝛ iđ mā ꝓpter nimiā potētialitatē quam
hʒ solū hic ꝛ nūc ꝛ oīno pticularit̄ recipit formas. sic
ēt ꝛ sensus qꝛ est virtus organica ꝛ oīno particulata
hic ꝛ nūc pticulariter recipit spēs. intellectus aūt uł̄
possibilis qꝛ nō est virtus organica ꝛ est a mā sepat⁹
recipit spēs uł̄r. ergo ꝛ ipsi āgeli qꝛ ſūt magis a mā ꝛ
ab ipsis sensibilibus sepati. adhuc magis recipiēt spēs
uł̄r. ꝛ qꝛ iter ipsos angelos est magna distātia. qꝛ q̄dā
ſūt ualde superiores aliꝭ. opʒ ꝙ illi habeāt spēs ma

gia ules q̄ aliq̄. sensus ergo cognoscit per spēs rerum
particulariū. Intellectus aūt q2 supioꝛ pfecte cogno
scit per spēs speꝝ spālissimaꝝ. q̄diu eni intellect⁹ nō
stat in specie gn̄is nō hʒ perfectā cognitionē de reb⁹
sed cognoscit res sub mō cōfuso. Sua aūt pfecta co-
gnitio est per spēm speī spālissime. ꝛ hec est ifima co-
gnitio in gn̄e itellectualiū. videlʒ nō pfecte cognoscē
res nisi per spēs speꝝ. Angeli aūt q2 magis sūt imāa-
les. ꝛ plus hn̄t de itellectualitate io credibile ē q̄ oēs
cognoscāt per spēm gn̄is. Nā cū nullus angelus sit i-
fim⁹ in gn̄e itelligibiliū nulli cōpetet q̄ nō itelligat p
fecte nisi per spēm speī qd̄ est ifimū itelligere. oēs g̃
itelligūt per spēm gn̄is. sed supiores tn̄ q̄ magis a
potētialitate sepati itelligūt p spēm gn̄is altioris: in
feriores aūt per speꝫ gn̄is iferioris. ¶ Scd̄a via ad
hoc idē sumit ex eo q̄ supiores sūt deo ꝓpinq̄ores.
De⁹ eni per vnā ꝛ eādē rē simplicissimā ut per eēntiā
suā cognoscit fm oia. oēs eni idee in deo sūt vna ꝛ ea
dē res simplicissima. ipa. s. dīna eēntia. ab hi⁹ aūt ideis
que sūt vna res simplicissime ut supi⁹ dixim⁹ causant
spēs deriuate i mētib⁹ āgelorū. attn̄ q2 ut dicebat an
geli multū deficiūt a simplicitate dei. nō pn̄t hi⁹ spēs
in tāta vnitate ꝛ simplicitate recipe q̄ p vnā ꝛ idē re
alr oia cognoscāt. sʒ cū supiores sint deiformes lʒ nō
habeāt spēs ita vnitiue sic vnitiue sūt idee in deo. at-
tn̄ q2 sūt deiformiores ꝛ plus pticipāt de mō pfectio
nis diuine io recipiūt spēs magis vnitiue ꝛ per ꝯn̄s
hn̄t pauciores spēs q̄ iferiores: ꝛ si pauciores g̃ ulio
res. ¶ Tertia via sumit ex simplicitate eēntie ipso-
rū supiorū. nā oē qd̄ recipit in aliquo recipit fm mo-
dū rei recipiētis. igit cū ipsa eēntia angeloꝝ supiorū
sit ualde simplicioꝛ q̄ iferioꝝ ꝯn̄s ē q̄ mō magis sim
plici ꝛ magis vnitie recipiat qd̄ fieri nō posset nisi p
pauciores spēs itelligēt supioꝛ q̄ iferioꝛ. ꝛ si per pau
ciores ut supra dixim⁹ ergo per uliores. ¶ Quarta
ꝛ ultima via sumit ex parte ipsi⁹ lumis. nā angeli su-
periores hn̄t lumē clari⁹ ꝛ efficaci⁹ q̄ iferiores. āgeli
eni supiores cōparant ad iferiores q̄si sicut hoīes sb
tiles ad hoīes grossos. vn̄ eni hō subtilis itelliget in
vno uerbo qd̄ nō poterit vn⁹ grossus itelligere in de
cē. hoīb⁹ eni grossis opʒ multū multiplicare uerba ꝛ
mltas circūlocutiōes facere ut possint aliqd̄ itelligē.
Sic ꝛ angelus supioꝛ plus abūdās in lumine ꝛ in p-
spicuitate itellect⁹ itelliget i vno ꝯceptu ꝛ in vna spē
q̄ nō potit itelligere āgelus inferioꝛ in multis conce
ptib⁹ ꝛ p mltas spēs. vn̄ ꝛ dionysi⁹ de āgelica hierar
chia. ca. ultimo. ut supra dixim⁹. dic āgelos hr̄e detca
q2 diuidūt ꝯcept⁹ ꝛ spēs. Sicut eniʒ nutrix masticat
cibū ꝛ diuidit q2 nō posset itegrū masticare puer. sic
angeli supiores diuidūt suos ꝯcept⁹ ꝛ ondūt iferiori
bus per mltos ꝯcept⁹ qd̄ ipi itelligūt in vno ꝯceptu.
Inferiores eni q2 nō possūt totū ꝯceptū supioruʒ sus
cape opʒ q̄ hi⁹ ꝯcept⁹ eis diuidat per plures partes
hn̄t ergo supiores angeli uliores ꝯcept⁹ ꝛ itelligūt p
spēs uliores. ¶ Aduertēdū tn̄ q̄ hee q̄tuoꝛ rōes pʒ
q̄s arguim⁹ supiores āgelos hr̄e uliores spēs q̄ iferi
ores. videlʒ q2 hoc arguim⁹ p magis distare a sensibi
lib⁹ ꝛ p magis appropinq̄re deo ꝛ p hr̄e eēntiā magis
simplicē ꝛ lumē magis clarū nō sūt accipiende tales
rōnes fm qd̄cūq3 magis. Nō eni quelibet maioꝛ cla-
ritas lumis. nec quelibet maioꝛ simplicitas eēntie. nec
q̄libet maioꝛ ꝓpinq̄tas deo ul lōgiq̄tas a sēsu fac āge
lū hr̄e uliores spēs. sʒ q̄n nobilit est tāta maioritas q̄
collocat angelum nobiliter in excellētiori gradu.

Ad primū doʒ q̄ solo pʒ per iā dicta q̄ nō q̄
libet supioritas fac āgelū itelligē
per pauciores spēs. Nā ut dicebat sicut in genere aia
toꝝ vnū aiatū hʒ plures potētias q̄ aliud. ꝛ dato q̄
de⁹ semp facerer nouū aiatū semp nouū aiatū nunq̄
tn̄ eēt deuenire ad aliqd̄ aiatū qd̄ nō hr̄et plres potē
tias aiales. sicut in gn̄e āgeloꝝ. vn⁹ āgelus itelligit p
plures spēs q̄ ali⁹. dato tn̄ q̄ de⁹ semp faceret nouuʒ
āgelū. nunq̄ tn̄ eēt deuenire ad aliquē āgelū qui nō i
telligeret per plures spēs. ¶ Ad 2m dicēdū q̄ gen⁹
nō est forma vna fm eē. tn̄ ut patuit in soluēdo gen⁹
pōt eē forma vna fʒ repñtationē. q2 vna spēs in an
gelo pōt repñtare oia que sūt eiusdē gn̄is. ¶ Ad
3m dicēdū: q̄ ut dixim⁹ in soluēdo nō est idē modus
formaꝝ uīium mālīū ꝛ abstractorū. q2 forme māles
q̄to uliores tāto īpfectiores. abstracte aūt ecōuerso
ꝛ q2 spēs in mētib⁹ āgeloꝝ sequunt modū formaruʒ
abstractarū ideo q̄to uliores tāto pfectiores ꝛ ma-
gis pfectā cognitionē faciūt. angelus g̃ q̄to supioꝛ ꝛ
q̄to per uliores spēs cognoscit tāto pfecti⁹ ꝛ magis
distincte ꝛ magis clare cognoscit. ¶ Ad formā autē
arguēdi quō possit per spēm aialis cognosci distincte
hō in sequēti q̄ōne patebit. ubi ondet quō āgelus p
spēs ules possit hr̄e distictā cognitionē de pticulari-
bus. ¶ Ad 4m doʒ: q̄ id qd̄ itelligit āgelus supioꝛ
per vnā spēm itelligūt āgeli iferiores per plures spēs
utputa q̄ āgelus supioꝛ itelligat per spēm aialis sim-
pliciē. angelus inferioꝛ per spēm aialis uolatilis. ali⁹
angelus iferioꝛ per speꝫ aialis aq̄tici. hec eni ꝛ plura
itelliget angelus supioꝛ per vnā spēm. ut per speꝫ aia
lis q̄ itelligūt duo āgeli iferiores per plures spēs ut
per spēm aialis uolatilis. ꝛ per spēm aialis aq̄tici. q2
plra ꝯtinent sub aiali solū q̄ sub uolatili ꝛ aq̄tico sil.
¶ Et q2 arguit q2 tūc āgelus supioꝛ cognoscet plura
ut plura. dici doʒ q̄ duo āgeli iferiores per duas spēs
cognoscūt plura ut plura. sʒ hoc est p plures cōuersio
nes. q2 nō est eadē ꝯuersio per quā ꝯuertit se hic an-
gelus sup hāc spēm ꝛ ille ali⁹ sup aliā speꝫ. sic ꝛ ange
lus supioꝛ pōt cognoscē per vnā spēm plura ut plura
per plures ꝯuersiōes. ut ꝯuertēdo se sup spēm aialis
ut repñtat uolatile q̄ cognoscet uolatilia ꝛ que cōpe
tūt uolatilib⁹ ut sūt uolatilia. ꝛ ꝯuertēdo se sup eādē
spēm ut repñtat aq̄tica cognoscet aq̄tica ꝛ que cōpe-
tūt aq̄ticis ut aq̄tica ꝛ sic per vnā spēm per plures tn̄
ꝯuersiōes. nō est icōueniēs q̄ cognoscat plura ut plu
ra. ¶ Ad 5m doīn: q̄ ꝯtinē aliq̄ formalr pōt ꝯtingere
dupl'r uel realr ꝛ fm eē. ꝛ sic in solo deo reseruant p-
fectiōes oiuʒ generꝝ. solus eni de⁹ pōt sine adminicu
lo alteri⁹ agē actiōes oium rerū: ut pōt calefacē sine
igne ꝛ ifrigidare sine adminiclo alicui⁹ corpis frigi-
di. sed itētionalr ꝛ fm repñtationē nō est icōueniens
q̄ in aliq̄s a deo. utputa in āgelis habeāt res eē forma
lr ꝓut spēs q̄s hn̄t angeli apd̄ se res formalr ꝛ actua
liter repñtant. ¶ Ad 6m doīn: q̄ ordo est vniformis
multitudo spūum. q2 qcūq3 āgeli sūt in aliq̄ vno ord i
ne. opʒ q̄ habeāt aliquā vniformitatē. uel possumus
dicē q̄ licet in oib⁹ āgelis sit ordo nō tn̄ in oib⁹ est idē
ordo nec oēs sūt vni⁹ ꝛ eiusdē ordis: io qui sūt in su
piori ordine hn̄t magnā difformitatē ab hijs qui sūt
in iferiori ꝛ pn̄t itelligē per pauciores ꝛ per uliores
spēs q̄ illi. ¶ Ad 7m doʒ: q̄ iferiora se hn̄t per ifoꝛ
matiōnē ad supiora ꝛ spālīora sūt pfectiora q̄ coio-
ra fm eē qd̄ hn̄t in mā. vn̄ viuere se hʒ per ifoꝛmatio
nē ad eē ꝛ est pfecti⁹ q̄ eē. itelligim⁹ eni q̄ eē ꝓus re
cipiat in mā ꝛ sit pfectio māe. ꝛ postea in mā hn̄te eē
itelligim⁹ q̄ recipiat viuere ita q̄ viuere se hēbit ut p
fectio respectu ipsi⁹ eē. q2 sp receptiuū se hʒ sic mā ꝛ
sic pfectibile. ipm aūt receptū se hʒ sicut forma ꝛ sic

perfectio. viuere ergo qđ recipit in mā iaʒ habēte eē se habebit sicut forma ⁊ sicut pfectio respectu māe ⁊ etiā respectu ipsius eē. attñ opʒ talia solū ꝫm moduʒ intelligēdi veritatē hēc ꝙ viuere ⁊ eē in eodē nō differūt realr: ſʒ solū ꝫm modū itelligēdi. viuere eni in viuētib⁹ est ipm eē ut vult phs in libro de aia. Sic ḡ est in formis mālib⁹ ſʒ in abstractis ut pluries dixim⁹ est ecōuerso. nā si eē ⁊ viuere hēent eē sepatū ut posuerūt platonici eē eēt multo pfectius ꝙ viuere. ⁊ qꝛ ut diximꝰ spēs in mētib⁹ angeloꝝ tenēt modū formaꝝ abstractaꝝ ⁊ nō mālīū iō angeli cognoscētes per formas uliores hñt cognitionē pfectiorē nō ipfectiorē. ¶ Ad 8m dō: ꝙ spēs i mētib⁹ ägeloꝝ supioꝝ sit simpliciores i se ſʒ sūt mltiplices ꝫʒ repñtationē. qꝛ q̄to aliqđ ē in se simplici⁹ tāto ē plriū repñtatiuū. iō dī sap. 7. ꝙ spēs itelligētie scūs est mltiplex ⁊ vnit⁹. vnit⁹ in eētia mltiplr i effectib⁹. q̄to eni spēs ē i se simplicior tāto ē actualior ⁊ formalior ⁊ plriū repñtatia: imo ipa dīna eētia que est oīo simplīma ē īfinitoꝝ repñtatia.

Qño querit. Utrꝫ itellect⁹ ägelic⁹ itelligat singularia. ⁊ vī ꝙ nō. naʒ qđ est ppiqui⁹ sensibilib⁹ ⁊ reb⁹ mālib⁹ vī ꝙ magis possit ꝫm se cognoscere hec ptic̄laria sensibilia. ſʒ itellect⁹ nr̄ est ppinqor istis ptic̄larib⁹ sensibilib⁹ ꝙ itellect⁹ angelic⁹. ⁊ tñ ꝫm se itellect⁹ nr̄ nō pōt hec pticularia sēsibilia cognoscē nisi ꝯuertat se ad fātasmata ḡ mltomin⁹ itellect⁹ ägelic⁹ ꝫm se nō potit ptic̄laria cognoscē. cū ḡ in ägelo nō sint fātasmata oīa ꝓuabit ägelus cognitiōe singl̄riū. ¶ P̄. ptic̄laria uariant ⁊ īcipiūt eē que ꝓus nō fuerūt. Si ḡ ägelus cognoscit ptic̄laria mltoꝝ ptic̄lariū icipiet hēe de nouo cognitionē quā pri⁹ nō hēbat. ḡ mutat. ſʒ nō est dōm ꝙ sit mutat⁹ in eē. est ḡ mutat⁹ ꝫʒ cognitionē. ḡ mutatio rerū fac̄ mutationē in cognitionē ägeli. quo posito seq̄ret ꝙ ägel⁹ accipiat cognitionē a reb⁹ qđ supra negauim⁹. ¶ P̄. cōmēdat anax. in tertio de aia q̄ posuit itellectū simplicē ⁊ imālē ut cognoscēt despectū. i. ut cognoscēt mālia. ḡ sic itellect⁹ est in mālia ⁊ sicut est in actu sicꝫ que sunt in potentia. ergo nullus intellect⁹ cognoscet potētiā puram nisi sit actus purus. Solus ergo de⁹ q̄ nec hʒ māʒ nec aliq̄d māle cognoscet ipaʒ pōʒ purā. ägelus ḡ nō cognoscit māʒ ⁊ per ꝯñs nō cognoscit pticularia q̄ hñt mām ptē sui. ¶ P̄. nō pōt coīcari creature ꝙ ꝓducit potētiā purā. qꝛ nll'a creatura pōt ꝓducē mām. nec pōt ei coīcari ꝙ hoc faciat qꝛ tūc posset coīcari creature ꝙ crearet. si ḡ nō pōt coīcari creature ꝙ ꝓducat pōm purā. ḡ nec ꝙ repñtet. nihil ḡ est in ägelo qđ possit repñtare ipsā māʒ. angelus ḡ nō potit hēe cognitionē de mā ⁊ per ꝯñs ut dicebat nō cognoscet ptic̄laria que sunt mālia ⁊ que hñt mām ptē sui. ¶ P̄. si itelligētie itelligūt pticularia uel hoc erit p spēs ptic̄lares uel p ul'es. nō p particulares qꝛ tūc sequeret triplicē icōueniēs. q̄ruʒ pmū est ꝙ ägeli hēent quodāmō spēs ifinitas cū ptic̄laria sint pō ifinita. Scđʒ icōueniēs eēt ꝙ p tales spēs ptic̄lares nō cognoscerēt ptic̄laria. nā ptic̄laria uariant. Spēs aūt ille sp manerēt eodē mō ptic̄laria ḡ uariabilia nō possēt sufficient cognosci per taleʒ spēʒ. Tertiū icōueniēs eēt ꝙ vn⁹ ägelus nō cognoscēt ḡ ägel⁹ ptic̄laria per spēs ul'es. ſʒ spēs ul'es abstracte a loco ⁊ tpe. talia ḡ nō magis repñtāt pñtia ꝙ futura. Si ḡ p spēs ul'es cognosceret agelus ꝯñs eēt ꝙ hēet cognitionē futuroꝝ qđ est icōueniēs. ¶ P̄. si p spēs ul'es cognoscēt ägel⁹ ptic̄laria sequeret oppositū in subiecto. videlʒ ꝙ differēs ut differēs assilaret. nā ul'e ut ul'e dicit qđ idetminatū. pticulare ut ptic̄lare dicit qđ determinatū. Si ergo per ul'e cognosceret pticulare. cum oīa cognitio fiat per assilationē idetminatū eēt silitudo detmiari. oppositū oppositi qđ ē icōueniēs. ¶ P̄. sicut res se hʒ ad eē ita ad cognosci. ꝙ ḡ nō est disticta rō eēndi nō erit disticta rō cognoscēdi. sed vna forma nō pōt eē disticta rō eēndi plura. ḡ nec vna spēs poterit eē rō cognoscēdi plura. per spēʒ ḡ ul'em nō cognoscet ptic̄laria qꝛ tūc vna spēs eēt disticta rō cognoscēdi plura. ¶ P̄. dato ꝙ per spēʒ vnā ipsi⁹ gñis posset angelus cognoscē plures spēs nunq̄ tñ ut vī p vnaʒ spēm siue illa spēs sit gñis siue spēi potit cognoscere plura iduidua. nā spēs eq̄lit ꝯtinent in gñe ⁊ ꝓpter hāc ineq̄litatē pñt diuersimode repñtari p spēʒ gñis. sed iduidua ubiqꝫ ꝯtinent eq̄lit. nā cū sit uera vniuocatio in spē spālissima. opʒ iduidua eq̄liter ꝯtineri in spē. sic ēt opʒ ꝙ iduidua eiusdē spēi eq̄lit ꝯtineant in gñe qꝛ mediāte spē in q̄ iduidua ꝯtinent eq̄lit sūt iduidua ꝯtēta in gñe. nllo ḡ mō per vnā spēm poterūt plura iduidua eiusdē spēi repñtari disticte. nō ḡ ägelus poterit cognoscē distictionē soꝛ. a platōe ⁊ p ꝯñs nō hēbit notitiā ptic̄lariū hoīuʒ. ¶ P̄. chriso⁹ omel. 6. sup Math. vult ꝙ vn⁹ ägelus nō cognoscit aliū angelū nisi ille ali⁹ uelit. ḡ p spēs q̄s hñt angeli apud se nō cognoscūt sufficient ptic̄laria. ¶ P̄. si ägelus per spēʒ quā hʒ apud se posset cognoscē ptic̄laria cū ptic̄laria possint eē ifinita. posset vna spēʒ repñtare ifinita. ſʒ cuilibet repñtatiōi create pōt fieri vna virt⁹ cognitiua creata eq̄lis. Si ḡ vna spēs creata posset repñtare ifinita posset eē aliq̄ virt⁹ cognitiua creata que actu cognoscēt ifinita qđ est icōueniēs. ¶ P̄. si ideʒ repñtaret albū ⁊ nigrū q̄tū repñtaret albū tāto retraheret a repñtādo nigrū. idē ḡ nō pōt sufficient ⁊ disticte repñtare ꝯria ⁊ p ꝯñs nec diuersa pticularia. In ꝯriū ē qđ habet thobie 12. ꝙ ägelus dixit thobie qñ orabas cū lachrymis ⁊ sepeliebas mortuos. ⁊ postea sequit in l'ra. ego obtuli orōnē tuā dño. qđ nō potuisset angelus facere nisi habuisset cognitionē rerū pticulariū. per mlta ēt loca scripture sacre possem⁹ pbare ägelos hēe cognitionē reꝝ ptic̄lariū. ¶ P̄. sic se hʒ volūtas ad ~~nobilia~~ itellect⁹ ad itelligibilia. sed volūtas angelica est de singularib⁹. qꝛ gaudiū est angelis sup vno peccatore peni. agēte. ergo ⁊ intellect⁹ angelicus erit circa singularia ⁊ cognoscet singularia.

Rñdeo dicendū ꝙ in hac q̄one sic ꝓcedemus. qꝛ primo dabim⁹ modū quō angelus cognoscit singularia. Scđo adducem⁹ rōnes ad ꝓpositū ostēdētes modū assignatū uerū eē ⁊ ꝙ ägelus illo mō cognoscit singularia. Tertio ad maiorē declarationē ꝓpositi dicem⁹ quedā per que declarabit nobis tot⁹ modus itelligēdi ägelic⁹. ¶ Propt pmū sciēdū ꝙ modus itelligēdi ägelic⁹ est cognoscē res ꝫʒ ꝙ sūt in seipsis. ⁊ ide est forte ꝙ cognitionē quā hñt ägeli p spēs sibi iditas dixerūt sctī eē cognitionē reꝝ in ꝓpo gñe qꝛ spēs in mētib⁹ ägeloꝝ repñtāt res ꝫʒ ꝙ sūt in seipsas. ⁊ qꝛ nā gñis nō hʒ eē actuale sine suis spēb⁹. nec nā spēi hʒ eē actuale sine suis iduiduis. nec iduiduū hʒ eē actuale sine ꝓpriis accñtib⁹ que sūt in eo. iō dato ꝙ ägelus cognoscēt p spēʒ aliquā alicui⁹ gñis p illā eādē spēm p quā cog̃scit nām alicui⁹ gñis. qꝛ nō cog̃scit hī⁹ nāʒ p spēʒ gñis quā hʒ apō se. nisi ꝓut talia nā existit in ipis reb⁹. cū dēm sit nāʒ gñis nō posse existere actualiter sine ipsis spēbus. per illā spēm representatiuā generis cognoscet omnes species in quibus existit actualiter tale genus sic etiā cognoscēdo spēs cognoscet etiā indiuidua. cum dictū sit nām spēi actualr nō existere sine pticularibus. cognoscēdo aūt

in diuidua cognoscet earū ꝓprias actiones ꝛ accñtia ipsoꝝ qb⁹ talia īdiuidua sunt ꝯiūcta. utrū aūt vno intuitu ꝛ vna cōuersione possit angelus oīa ista cognoscere. in fine qōnis patebit cū declarabim⁹ totum modū itelligēdi angelicū. dicem⁹ ergo ꝙ angelus aliqd itelligit pmo ꝛ pncipalr ut nām repñtatā per spēz aliqd itelligit ex ꝯñti: ut ea in qb⁹ hēt eē illa nā. per candē enim spēm sbti itelligēdo sbm itelligit pdicatū uł itelligit acñtia que sunt in sbto: qꝛ nō itelligit cōponēdo ꝛ diuidēdo: sed simplici ituitu. s; tñ hoc nō erit eodē mō. nā per spēm sbti nō pōt directe ꝛ pncipalr repñtari accñs qđ est in sbto. ergo per spēm sbti directe ꝛ pncipalr itelliget ipm pdicatū. tū qꝛ modus intelligēdi ei⁹ est ꝙ itelligat sbm ſm ꝙ hēt eē in rerum nā. iō itelligēdo sbm intelligit oīa que hñt eē in sbto qꝛ sbm hēt tale existē in rerū nā qđ est ꝯiunctū oībus hꝫ que sunt in ipso. sic ꝛ in ꝓposito intelligēdo nām gñis intelliget spēs in qb⁹ hēt eē illud gen⁹. ꝛ itelligēdo spēs itelliget īdiuidua in qb⁹ hñt eē ille spēs. dicemus eni ꝙ ſm Dioᵐ pmo caplo de di. no. intelligibilia nō cōprehēdunt a sensibilib⁹: ꝛ ista sensibilia nō se adequāt itelligibilib⁹. l; eniz forma gñis nō sit forma vna ſm ꝙ hēt eē sensibile. attñ qꝛ angelus pp sui simplicitatē hēt in se vnitiue: que ista sensibilia hñt sparsim ꝛ diuisi;. iō l; gen⁹ ſ; eē qđ hēt sēsibile nō sit foꝛa vna i āgelo. tñ pōt totū gen⁹ repñtari p vnā formā: ut puta si qs angelus per vnā spēm aīalis cognoscat oīa que ptinēt ad hoc gen⁹ qđ est aīal: si hꝰ genus qđ est aīal eēt tāte inalitatis ꝛ tāte simplicitatis quāte est ille angelus sic cognoscēs: tūc hoc gen⁹ aīal nō diceret nisi vnā formā: ꝛ illa vna forma eēt pfectioꝛ simplicit loquēdo ꝙ sint oēs spēs aīalis sil sūpte. Si ergo aīal hñs tale eē simplr diceret vnā formā: nō est icōueniēs si possit repñtari per vnā simplicē itelligibilē formam qꝛ ergo angelus hēt lumē intellectuale magne efficacie ꝛ magne pspicuitatis. ꝛ qꝛ modus cognoscēdi angelicus est cognoscē res ſm ꝙ hñt eē in seipsis quārū cūqꝫ cognoscat per spēs uł es; ut puta ꝙ cognoscat per spēs generū poterit per illas spēs cognoscē īdiuidua: nō tanq̄ obm pmū ꝛ pncipale: sed tanq̄ ea in qb⁹ existit nā obi: ut qꝛ nām gñis nō existit sine spēb⁹ pp modū cognoscēdi ei⁹: ꝛ pp efficaciā sui luminis cognoscēdo gen⁹ cognoscit spēs: ꝛ cognoscēdo spēs cognoscit īdiuidua in qb⁹ hñt eē ille spēs. ¶ Uiso quō angelus cognoscit singularia: uolum⁹ adducē rōnes ad ꝓpositū ostēdētes hūc modū eē rōnabilē: ꝛ ꝙ possit angelus hoc mō singularia cognoscē. pp qđ sciēdū ꝙ angelus quārū ad pñs spectat pōt cōparari ad qnque. videlicet ad gradū qđ tenet in gñe itelligibiliū ad suum modū itelligēdi ad modū repñtādi quem hñt spēs in ipso. ad ipsas spēs repñtātes ꝛ ad ipsa obta repñtata sed hic adducem⁹. 5. rōnes ad ꝓpositū. qrum pma sumit ex gradu ꝛ ex ordine quē hēt angelus in gñe itelligibiliū. scđa ex mō suo itelligēdi tertia ex mō repñtādi qđ hñt spēs exñtes in ipso. qrta ex ipsis spēbus repñtātib⁹. qnta pp ipsa obta repñtata. ¶ Propter pᵐ sciēdū ꝙ gdus est ordo alicui⁹ rei i aliq gñe sumit ex actualitate ꝛ pōitate. pᵃ eni distictio cuiuslibet entis ē ſ; actū ꝛ potētiā. 2ᵃ distictio est ipi⁹ potētie: qꝛ est quedā poᵃ abijciēs actū: ꝛ est q̄dā poᵃ ꝯiūcta actui. ſ; hoc ḡ accipiēdo gen⁹ large ſ; ꝙ dicimus ꝙ de⁹ est pᵐ ens i gñe eniū ꝛ ꝙ ē qd pᵐ i gñe itelligibiliū. dicem⁹ ꝙ i ipso gñe itelligibiliū de⁹ est sic act⁹ tm̄. Intellꝰ aūt nr̄ i sui pmoꝛdio ē sic tabula rasa ꝛ sic abijciēs actu;. Intellꝰ aūt angelic⁹ qꝛ itelligit p spēs ꝯcreatas. ꝛ qꝛ creat⁹ ē pur⁹ ꝛ plen⁹ spēb⁹. i. ē poᵃ ꝯiūcta actui. ſ; hoc

de⁹ itelligēdo aliquā nā; itellit eā i qb⁹ existit ꝛ in qb⁹ pōt existē illa nā: qꝛ pp sui actualitatē oīa offerūt suo itellui tanq̄ exñtia ꝛ tanq̄ pñtia. iō oī ad Rom. 4. ꝙ uocat ea que nō sūt tanq̄ ea que sūt. ꝛ Aug⁹. 15. de tri. caº. 13. dicit ꝙ nō alr sciuit de⁹ creata ꝙ creāda. angelus aūt itelligēs aliquā nā; itellit supposita in qb⁹ hēt eē illa nā s; nō itellit oīa ea in qb⁹ pōt eē talis nā. itellect⁹ aūt nr̄ itelligēdo aliquā nā; nullū ex hoc ꝙ cogscit suppositū in quo hēt eē talis nā. S; si vult cogscē suppositū ꝛ pticlare op; ꝙ ꝯuertat se ad fātasmata q̄ sūt pticularis. nā ḡ se hēt sic act⁹ ꝛ sic forma. pticlaria āt supposita se hñt sic ea quoꝝ ē pfectio talis forma. Dicerem⁹ ḡ ꝙ sic itellꝰ nr̄ de sui nā ē potētia abijciēs actū. ita su⁹ modus itelligēdi nālis est cogscere nā; ꝛ actū nō ut ꝯiūctū eis in qb⁹ h; eē talis nā ꝛ talis act⁹ iō itellꝰ nr̄ ut dixim⁹ itelligēdo nā; spēi nō itellit supposita. imo nihil pp hoc scit de suppositis in qb⁹ h; eē illa nā. q̄tūcūqꝫ eni sciam⁹ nā; rose uel pp hoc scimus de suppositis rose utrū sint uel non sint nisi sensui nr̄o offerant illa supposita. Intellꝰ vo angelic⁹ qꝛ est potētia pfecta p actū: ꝛ qꝛ nascit ꝯiūct⁹ suis spēb⁹ ꝛ suis pfectionib⁹ dignū est ꝙ ex hoc aliqd sortiat: ꝛ dignum est ꝙ spēs ille maiorē hēant efficaciā in repñtando ꝙ spēs in itellu nr̄o. spēs eni in itellu nr̄o repñtāt nā; ſ; se nō ſm eē qđ hēt in suppositis. sed spēs in itellu angelico repñtat nām ſm eē qđ hēt in suis suppositis. iō p illā cādē spēm per quā angelus itellit nām itellit supposita in qb⁹ hēt eē illa nā. Imaginabimur eni; ꝙ potētia ꝛ act⁹ ſm eē ꝛ repñtationē hñt modū oppositū. nā q̄tū ad eē in vno ꝛ eodē potētia pexistat actui suppositū pexistit nāe mā pexistit forme. qꝛ ſ; Augᵐ origine iforme pcedit formatū. pus enim itellr ꝙ sit mā ꝛ ꝙ sit qd iforme ꝛ postea ꝙ in ea recipiat forma ꝛ ꝙ formet. vñ Aug⁹. 12. ꝯfes. caº. 19. ait ꝙ pus hēt eē aliqd iforme: deīde formatū qđ nō ē itelligēdū de tpe s; origine ut innuit Aug⁹ eo. liº. caº. 28. sic ēt potētia p existit ut in ea possit recipi act⁹: ꝛ suppositum pexistit nāe. nam agēs pducit suppositū ꝛ dat esse supposito: ꝛ producēdo suppositū producit naturā in supposito sed in representādo est econuerso. qꝛ pus representat actus ꝛ ex actu dat intelligi potētia. nam potētia nō est cognoscibilis nisi per cōparationē ad actu;. ꝛ mā nisi per cōparationē ad formā. sic ēt ꝛ nā pus repñtat ꝙ suppoᵐ. vñ ꝛ phs in. 8. meta. mouet qōnē qd significet nomē utrū; nā; uł suppoᵐ. ꝛ soluit ꝙ significat utrūqꝫ sed nō eodē mō. ubi cōmētatoꝛ ait ꝙ nomē pus significat formā uel nā; ꝛ postea suppoᵐ. ꝛ qꝛ nomē eo mō sigt q̄ fit repñtatio ꝛ cognitio rerū ꝙ spēs i itellu pus repñtēt nā; rerū. Si aūt repñtāt suppoᵐ hoc ē ex ꝯñti. Si ḡ itellꝰ nr̄ nālr nascit tanq̄ potētia abijciēs actū ꝯñs ē ꝙ su⁹ modus itelligēdi nālis sit ut sic pficiat p actū ꝛ sic ducat in cognitionē alicui⁹ act⁹: ꝙ nō pp hoc cognoscat ea in qb⁹ hēt eē ille act⁹. sic ḡ per spēm quā hēt apud se cognoscet nā; aliquā ꝙ non propter hoc cognoscet supposita in quibus habet eē illa natura. Sicut enim in essendo intellectus noster fuit potētia nuda nō coniūcta actui iam perfect⁹ per speciem habebit ſm repñsentationem modum cōtrarium: qꝛ representabit ꝛ offeret ei actus non coniunctus eis in quibus habet esse ille actus. nostre eni; cognitioni intellectuali offert se natura nō cōiuncta suppositis in quibus habet esse illa natura. ideo vniuersale qđ intelligimus est vnū pter multa: qꝛ intelligimus naturā pter supposita. intellect⁹ eni; nr̄ qꝛ nascit tanq̄ potētia abijciēs actū: ꝛ qꝛ nascit nō informatus specie cū postea acquirit spēm: species illa est debilis

adhesionis cū intellu. ⁊ iō solū ducit in cognitionem
ei⁹ qđ directe pncipalr repn̄tat per spēz ⁊ hec est ipa
qdditas siue ipsa nā uel ipsa forma. nō aūt ducit in co
gnitionē eoꝝ que repn̄tant ex ꝯn̄ti: hi⁹ sūt ea in qbus
hēt eē illa nā: ⁊ iō sic per spēm itelligibilē cognoscit
nām ꝙ nihil scit de suppositis. imo oīno ignorat utrū
illa supposita sint uel nō sint i qb⁹ hēt eē talis nā sicut
posuim⁹ exēplū de rosa. per spēm eni rose sic itelligi-
mus nām ei⁹ ꝙ ex hoc nihil scim⁹ utrū hēant eē sup-
posita in qb⁹ hēt eē nā rose. sed itell's angelic⁹ nascit
sicut potētia ꝯiūcta actui ꝗꝛ nascit informatus spēb⁹.
iō spēs ille sūt fortis adhesionis ⁊ magne repn̄tatiōis
ut nō solū repn̄tāt nām: sed ēt repn̄tāt supposita in q-
bus hēt eē illa nā. hoc ergo mō angelus cognoscit pti
cularia: ꝗꝛ per spēm quā hēt apud se sic pfecte cogno
scit nām ꝙ cognoscit supposita ⁊ pticularia in qb⁹ hēt
eē illa nā. Resumam⁹ ergo illā rōnē totā: ⁊ dicam⁹ ꝙ
loquēdo de gn̄e large in gn̄e itelligibiliū itell's nr̄ te-
net ifimū gradū: ꝗꝛ nascit sicut potētia abiciēs actuz:
pp qđ est debilis ꝯditionis cū suo actu ⁊ debilr ꝯiun-
git itell's nr̄ cū sua spe. itellus aūt angelic⁹ ꝗꝛ nascit si
cut potētia ꝯiūcta actui. ⁊ ꝗꝛ nascit plen⁹ formis ⁊ in
format spēb⁹ iō fortiter ꝯiūgit suo actui ⁊ sue pfectio
ni. ⁊ spēs itelligibiles in mēte angeli sūt magne adhe
sionis cū suo itellu. iō intell's angelic⁹ tenet medium
gradū in gn̄e itelligibiliū. Sꝫ de⁹ qui est ipse actus ⁊
cui sua eēntia oia repn̄tat que eēntia est oīno idez qđ
ipse: iō ipse tenet sūmū gradū in gn̄e itelligibiliū. ⁊ iō
oīa nuda ⁊ apta sunt oculis suis ⁊ ei oia clare ⁊ plene
repn̄tant. spēs ḡ itelligibilis in itellu nr̄o pp debilem
adhesionē cū ipso itellu sic debilr repn̄tat nām alicui⁹
rei ut nō certificet nos de suppositis illi⁹ nāe utrū sint
~~spēs~~ uel nō sint: in itellu angelico pp formationē ⁊ ad
hesionē. forti⁹ repn̄tat nām: ut nō solū ducet in cogni
tionē nāe: sed ducat in cognitionē eoꝝ in qb⁹ hēt esse
illa nā. iō ex cognitione nāe certificat angelus utrum
sint ⁊ qliter sit ⁊ qliter se hēant supposita in qb⁹ hēt es
se talis nā: nō tn̄ spēs in mēte angeli est tāte efficacie
ꝙ ducat in cognitionē suppositoꝝ in qb⁹ pōt esse illa
nā. sic ergo cognoscit supposita actu exn̄tia in aliq nā
ꝙ nō cognoscit oia possibilia eē in illa nā. deus autez
ipse qui est ipsa sua eēntia per quā sibi oia repn̄tant p
pter sūmā idētitatē quā hēt ad suā eēntiā repn̄tant ei
nāe rerū ⁊ cognoscit eas oī mō quo cognoscibiles sūt
pp qđ nō solū cognoscet nāa rerū ſm se ⁊ nō soluz co
gnoscit supposita in qb⁹ actu existit talis nā. sed ēt cog
scit supposita que erūt sub tali nā ⁊ que pn̄t eē sb hi⁹
nā: pp qđ ita uocat ea que nō sūt sīta nouit fienda sicut
⁊ facta qđ soli⁹ ei⁹ est ppriū. ¶ Scđa via ad hoc idē
sumit ex mō itelligēdi. nā modus itelligēdi nr̄ est per
abstractionem. Si ḡ unum qđ ꝙ agit ſm ꝙ est actu ⁊
unaqueqꝫ forma est rō agēdi ſm ꝙ hēt rōnē act⁹. spe
cies in itellu nr̄o ꝗꝛ est abstracta a fantasmatib⁹ ⁊ ab
hijs que repn̄tāt res pticularit iō ducet in cognitionē
nāe abstracte a pticularib⁹ ⁊ erit rō itelligēdi nām ut
est pter multa ⁊ ut est sepata ab eē qđ hēt in sua mul-
titudine ⁊ in suis pticularib⁹. iō ut diximus per talem
spēz nihil certificamur de eē pticulariū. sꝫ spēs in mē-
te angelica ut coiter ponit deriuate sūt ab ideis oinis
que totā rē ꝓducūt in eē. ⁊ iō tales spēs hn̄t repn̄ta-
re nām ſm ꝙ hēt eē in suppositis ⁊ ſm ꝙ est coiūcta
suo eē. pp qđ angelus per spēm itelligibilē cognoscēs
aliquā nām certificat ⁊ de suppositis in qb⁹ hēt eē illa
nā. Si ḡ angelus itelligeret per abstractionē ⁊ ꝙ spēs
in mēte angeli repn̄tarēt nāz abstractā ⁊ sepatā a sup
positis forte ipossē eēt saluare quō cognosceret ptcu

laria nisi forte poneremꝰ in eo fantasmata ad que se
ꝯuertēdo sciret ipsa pticularia. Sed cū ab ideis diui-
nis ꝓducte sūt res in eē. spēs in mēte angelica ab illis
ideis deriuate hn̄t repn̄tare nās rerū ut sunt in ppriso
gn̄e: ⁊ ut sūt ꝓducte in eē. nō sūt aūt ꝓducte in eē nisi
ut sūt in suppositis. Nā si alit dicerem⁹ icideremus i
errorē platonis dicētis qdditates ⁊ eēntias rerū hēe
per se eē absqꝫ pticularib⁹ suppositis. Nos aūt oia po
nim⁹ eē in ipsis pmis subiis siue in ipsis idiuiduis: ⁊
quātū ad actualē exn̄tiā dicim⁹ ꝙ destructis pmis im
possibile est aliqđ eoꝝ remanē. q̄re si ergo spēs in mē
te angeli repn̄tat nām ut est ꝓducta in esse nisi in suis
suppositis ⁊ in suis pticularib⁹ ꝯn̄s est ꝙ hi⁹ spēs sic
sit rō cogscēdi nām ꝙ ēt sit rō cognoscēdi pticularia
in qb⁹ hēt eē talis nā. Dicem⁹ ergo ꝙ unūqđqꝫ agens
agit ſm exigētiā sue forme: ⁊ unūqđqꝫ cognoscens co
gnoscit alia a se ſm ꝙ hēt in se aliqd qđ est repn̄tati-
uū alioꝝ. ꝓut ergo cognoscēs magis unit ipsi repn̄ta
tiuo ⁊ ipsi actui ⁊ pfectioni: sic plus hꝫ de cognitiōe.
itellus ergo nr̄ debiliter ꝯiūgit sue pfectioni ꝗꝛ est po
tētia abiciēs actū. āgelus aūt ꝯiūgit forti⁹ ꝗꝛ est potē
tia ꝯiūcta actui. fuit eni creat⁹ itellus angelic⁹ spēbus
plenus. de⁹ aūt ꝯiūgit pfectissime ꝗꝛ est ipsa pfectio: ⁊
est ipsa sua eēntia oium repn̄tatiua. Sꝫ ꝯstat ꝙ debilr
cognoscē ipsaz nām ⁊ ipsaz qdditatē que pmo offert
itellui ⁊ pmo repn̄tant per spēz. forti⁹ aūt cogscē est
cognoscē ipsa supposita in qb⁹ actu hēt eē ipsa nā que
nō pmo ⁊ pncipalr sed ex ꝯn̄ti se offert itellui ꝓut sūt
coiūcta ipsi nāe. pfectissime aūt cognoscē est cogsce-
re supposita nō solū in qb⁹ est actu sed in qb⁹ pōt ipsa
nā: ꝗꝛ talia ualde a remotis hn̄t ordinē ad nāz. pmo
mō cognoscit intellus nr̄. scđo mō cognoscit angelus.
⁊ tertio mō de⁹. qđ quō sit pōt eē per hita manifestū.
¶ Tertia via ad hoc idē sumit ex mō repn̄tādi. dice
mus eni ꝙ triplex est modus repn̄tādi nām. quorum
un⁹ est ualde impfect⁹: alius sūme pfect⁹. ⁊ terti⁹ me-
dius. ⁊ hec rō multū est ꝓxima rōni pme. modus aūt
ualde impfect⁹ repn̄tādi nām est si repn̄tet solū i pō:
uel si repn̄tet solū ut nō hēat actuale eē ⁊ ut nō habe
at actuale existē ⁊ sic repn̄tat nām spēs in itellu nr̄o.
iō dictū est in. 3. de aia. ꝙ qcqd est: est dm itellus. nā
spēs itelligibilis in intellu nr̄o solū ducit in cognitio-
nē qdditatis ſꝫ se: nō aūt ſm ꝙ actualr existit in suis
suppositis. talis ergo cognitio est ualde impfecta. ꝗꝛ
pfectius cognoscit ut est aliqd ſm se ⁊ ut actualr exi-
stit in suppositis: ꝙ ut est aliqd in se tm̄. modus aūt oi
no pfectissim⁹ est cognoscē nām oī mō quo cognosci-
bilis est: ut si cognoscat nō solū ut cōsiderat ſꝫ se: sꝫ ut
actualr existit in suppositis ⁊ ut pōt existē in eis. ⁊ hic
est modus cognitiōis diuine qui cognoscit nām ⁊ co-
gnoscit supposita actualr exn̄tia in illa nā ⁊ cognoscit
oia supposita possibilia eē sub tali nā. angelus ergo ꝗꝛ
tenet mediū gradū iter itell'm diuinū ⁊ nr̄m. ꝗꝛ intelli
gēdo nām itelligit supposita que actu sunt sub illa nā.
nō aūt possibilia eē. iō itellectui suo pōt aliqd accre-
scere ex pgressu diuꝫ rerū in eē: multa enim inotescūt
angelis que añ erāt eis ignota. ex hoc aūt appet ꝙ ali
ter cognoscit angelus nām aliter supposita in qb⁹ hēt
eē illa nā. nā nām cognoscit inquātū est per se obm co
gnitiōis ei⁹. supposita aūt cogscit ex pfecta cognitiōe
nāe. nā q pfecte cogscit nāz cogscit ⁊ supposita i qb⁹
hēt eē illa nā. nō eni pfecte cogscit aliqd nisi cogscant
oia que actu ꝯiūcta sūt illi. nām ḡ cognoscit angelus
tanꝙ obm. supposita vo tanꝙ ꝯiūcta obo. sic ēt ⁊ acci
dētia ⁊ ꝓpetates cognoscit. na nā nō solū est ꝯiūcta sup
positis: sed etiaꝫ est ꝯiūcta suis ꝓpetatibus ⁊ accn̄tibus

cū ꝗbꝰ hēt eē i suppositis. ¶ Quarta via ad hoc idē sumit̃ ex spē rep̄ntāte. nā in itellu nr̄o spēs se hn̄t quasi quedā diuisa nō ꝯiūcta. Sic eni imaginat̃ phs i 3. de aīa. ꝙ sic se hn̄t spēs in itellu nr̄o sicut se hēbant ptes rerū apud Empedo. tp̄e litis. posuit eni Empe. ꝙ a pn̄ꝰ tp̄e litis erāt ptes rerū diuise ut erat caput sine ceruice: ceruix sine hūeris: ⁊ sic mēbra diuisa erāt cuiuslibet aīalis: ⁊ nō solū erāt mēbra aīalis diuisa: sꝫ ēt erāt rami arborꝝ diuisi. superuenit amicitia ⁊ cōiūxit ea adiuicē ⁊ aliq̄ ꝯiūxit recte aliq̄ nō recte. ꝯiūxit eni aliq̄n caput hoīs cū ceruice leonis ⁊ mēbra vniꝰ aīalis cū mēbris altiꝰ. sic ēt i arborib feē oliuigenas ꝯiūgēdo ramū oliue cū ramo vitis: uel ramos vniꝰ arboris cū ramis altiꝰ. ⁊ aliq̄n magis praue ꝯiūxit. qꝛ ꝯiūxit ramos arborꝝ cū mēbris aīaliū. aliq̄n aūt ꝯiūxit recte: qꝛ ꝯiūxit ꝓos ramos oliue uł cuiuscūq₃ altiꝰ arboris ꝓo trūco: ⁊ i aīalibꝰ ēt aliq̄n ꝯiūxit recte qꝛ ꝯiūxit ꝓa mēbra leonis uel altiꝰ aīalis ꝓo corpꝫ. capita ergo germanorū que erāt sine ceruice ⁊ erāt sep̄ata a ceruice aliquādo ꝯiūxit recte ꝯiūgēdo ea ꝓpriis ceruicibꝰ. aliq̄n nō recte ꝯiūgēdo ea ceruicibꝰ alienis. dicebat ergo emp. ꝙ q̄n nā uel amicitia recte cōiūxit tūc illa sic ꝯiūcta st̄ saluata. q̄n nō recte ꝯiūxit nō poterūt saluari. hoc eni exēplū qđ est fantasticū q̄tū ad esse rerū est ualde ꝓpinquū quātū ad itelligē nr̄m. nā que sunt ꝯiūcta ſm eē rerū ⁊ ſm nām in itellu nr̄o se hn̄t sicut sep̄ata. l₃ ꝗ nā ſm eē sit cōiūcta suis suppositis: spēs tn̄ rep̄ntans nām rep̄ntat eā ut nō ꝯiūctā. ⁊ l₃ sbm sit ꝯiūctū sue ꝓprietati ⁊ ecōuerso: spēs tn̄ rep̄ntans sbm rep̄ntat sub nō ꝯiūctū ꝓpetati. ⁊ spēs rep̄ntās ꝓpetatē rep̄ntat eam ut nō ꝯiūctā ꝓo sbo. ⁊ qđ dictū est de ꝓpetate respectu sbti itelligēdū est de aliis p̄dicatis. omnia eni rep̄ntātur ut diuisa. sed spēs rep̄ntātes sic res diuisas intellectꝰ cōponit ⁊ diuidit ut cōponit hoc sbm cū hac ꝓpetate ⁊ hoc p̄dicatū cū hoc sbto. ⁊ si cōponit recte sic est in rerū nā: tūc est ꝓpō uera. si cōponit non recte ut qꝛ cōponit ꝓpetatē nō cū sbto ꝓo sed cū alio tūc est ꝓpō falsa. ꝓus eni itelligit itellꝰ aliq̄d utputa albū ⁊ itelligit qđ albū est accn̄s statim itelligit ipm̄ eē i aliquo sbto. postea querit sbm eiꝰ. ⁊ si iuenit sbm in quo hēt eē albedo utputa cignū: ⁊ dicat cignū eē albū. qꝛ sic est in rerū nā faciet ꝓpōnē ueram. ꝙ si credat coruū eē talē ⁊ cōponat albū coruo faciet ꝓpōnē falsam. ꝙ si querat vn̄ accidit hoc itellui nr̄o ꝙ sic rep̄ntant ei res mō diuiso. dicemꝰ hoc eē ꝑꝑ paucitatē luminis intellectualis. nā qꝛ itellꝰ nr̄ ualde hēt debile itellectuale lumē. iō ita per spēm alicuiꝰ rei itelligit illā rem ꝙ nō itellit ꝯiūcta illi rei. spēs ꝗ itelligibiles in itellectu nr̄o sūt ꝯiūcte debili lumini. iō debiles sunt ad rep̄ntādū. Sꝫ si eēnt ꝯiūcte lumini forti ⁊ claro eēnt ad rep̄ntādū fortiores: tūc in rep̄ntādo res aliq̄s rep̄ntarēt que eēnt ꝯiūcta rebꝰ illis. ⁊ qꝛ tale est lumē angelicū qđ est forte ⁊ efficax: iō rep̄ntādo rē rep̄ntat cōiūcta rei. angelus ꝗ itelligēdo p̄dicatū itelligit ea in ꝗbꝰ est p̄dicatū illđ. spēs ꝗ i itellu suo se hn̄t ut ꝯiūctū: nō ꝙ oēs spēs sint vna spēs: sed qꝛ nō opꝫ eꝝ ꝯiūgē nec cōponē spēm cū spē. spēs eni ille sūt talis nāe ꝙ sił rep̄ntāt res ⁊ ꝯiūcta rebꝰ. itellꝰ ꝗ nr̄ nisi cōponat spēm vniꝰ rei cū spē rei sibi ꝯiūcte ita itelliget rē illā qđ non itelligit rē aliā sibi ꝯiūctā. sed spēs in mēte angeli in v̄tute claritatis luminis quō ꝓfundit sic rep̄ntat rem ꝙ ēt facit cognoscē que sūt ꝯiūcta rei. angelus ergo cognoscēdo nām cognoscet p̄ticularia ꝗbꝰ est ꝯiūcta illa nā. ¶ Sª rō sumit ex p̄te rei rep̄ntate. nā nō possumꝰ itelligē aliquā rē pfectā nisi itelligamꝰ ea que sūt de rōne rei. iō dicimꝰ ꝙ supiora sunt de itellu iferiorꝝ: qꝛ p̄tinēt ad rōnē eorꝝ. si ergo possemꝰ ostēdere ꝙ p̄ticularia idiuidua ſm modū itelligēdi angelicū sunt de rōne nāe: ut sicut supiora ſm modū itelligēdi nr̄m sunt de rōne iferiorꝝ sicut nullus dubitat ꝙ itelligēdo iferiora ⁊ maxime si itelligamꝰ ea pfecte ꝙ opꝫ nos itelligē supiora. sic nullus dubitabit ꝙ angelus itelligēdo nām itelliget ⁊ p̄ticularia in ꝗbꝰ hēt eē illa nā. ꝓpter qđ sciēdū ꝙ oīno est modus ꝯriꝰ in q̄dditatibꝰ rerū ut accipiunt ſm eē abstractū ⁊ ut ꝯsiderant ſm eē qđ hn̄t in rebꝰ. nā ſm eē abstractū supiora sunt de rōne iferiorꝝ nō ecōuerso. vn̄ genꝰ actu itellr̄ in spē: sꝫ spēs sūt potētie in gn̄e. sed ſm eē qđ hn̄t q̄dditates in rebus est ecōuerso. Scđm hoc enim spēs sunt de rōne gn̄is idiuidua p̄tinēt ad rōnē spēi. nā l₃ itellꝰ per abstractionē formet de gn̄e vnū ꝯceptū. genꝰ tn̄ ſm esse qđ hēt in rebꝰ nō est forma vna per itellm̄. ꝗ possumꝰ itelligē genꝰ nō itelligēdo aliquā spēm. sed ſm eē qđ hēt genꝰ in rebꝰ nihil est in gn̄e qđ nō sit i aliq̄ eiꝰ spē. Spēs ergo sunt hoc mō de rōne gn̄is: qꝛ nō est genꝰ nec pōt eē genꝰ in rebꝰ nisi qꝛ sunt eiꝰ spēs. sic ēt ⁊ idiuidua quātū ad actuale eē sunt de rōne spēi. qꝛ ut dicit cōmētator in. 7. meta. q̄dditates rerꝝ nō st̄ eēntia nisi per eē rerū hn̄tiū q̄dditates ꝗ per eē suppositorꝝ ⁊ ꝑ eē p̄ticulariū nāe rerū actu existūt ⁊ actu hn̄t eē spēs. cū igit̃ angelus itelligat nās rerū ſm eē qđ hūt in suo gn̄e ⁊ ſm ꝙ existūt. nā spēs in mentibꝰ angelorꝝ ut dicebamꝰ nō sūt abstracte a rebꝰ iō nō rep̄ntāt res ſm abstractionē. sed sūt deriuate ab ideis diuinis a ꝗbus res fluxerūt in eē iō rep̄ntāt res ſm ꝙ hn̄t actuale eē ⁊ qꝛ hoc mō idiuidua p̄tinent ad rōnē nāe. qꝛ nāe hn̄t nō eē nisi per eē suppositorꝝ in ꝗbꝰ existūt. iō itelligēdo nām itelligit idiuidua in ꝗbꝰ hēt eē illa nā. qꝛ ut dictū est ſm modū itelligēdi angelicū idiuidua p̄tinent ad rōnē nāe. Aduertēdū aūt est ꝙ oēs hee q̄nque rōnes sūt quodāmō vna rō ⁊ sūt. 5. rōnes. nā oēs in hac radice quodāmō fūdant qꝛ pfectiꝰ rep̄ntāt res spēs i mētibꝰ angelorꝝ q̄ꝫ spēs in itellu nr̄o. ⁊ ꝑꝑ pfectionē rep̄ntatiōis angelus nō solū per spēꝫ rei itelligit rem. sed ēt itelligit ea que sūt ꝯiūcta rei. aīr tn̄ ⁊ aīr ut dicebat. itelligit tanq̄ꝫ obm̄. ꝯiūcta aūt rei tanq̄ꝫ cōiūcta obo. quelibet eni cognitio ducit seq̄lit in cognitione obti: qꝛ nulla eēt cognitio ⁊ nullus eēt actꝰ cognitiuꝰ si nō terminaret̃ ad aliqđ obm̄: tn̄ si sit cognitio pfecta nō solū ducit in cognitionē obti sed ēt annexorꝝ ⁊ ꝯiūctorꝝ obto: ⁊ maxie taliū annexorꝝ ⁊ ꝯiūctorū que sūt de rōne obti siue illa annexa sint idē in eēntia cū ipso obo. siue sit diuersū: ut qui pfecte cognoscit iferiora opꝫ ꝙ cognoscat supiora que sūt ꝯiūcta iferioribꝰ. qꝛ sūt de rōne iferiorꝝ. attn̄ sūt idē i eēntia cū iferioribꝰ. hoc ēt idē ꝯtiget si eēnt ſm eēntiā diuersa: ut nō possumꝰ itelligē pfecte ꝓpetatē nisi itelligamꝰ ⁊ sbꝫ qđ p̄tinet ad rōnē ꝓpetatis. ⁊ tn̄ sbm est aliud in eēntia ⁊ ꝓprietate. ꝑꝑ qđ nō dꝫ eē dubiū si angelus itelligēdo nām itelligat supposita ꝗbꝰ est ꝯiūcta illa nā: ⁊ maxime cū ſꝫ modū itelligēdi angelicū. videlicet ꝓut nā existit ⁊ hēt actuale eē supposita sint de rōne nāe. oēs ergo quinque rationes sunt quodāmodo vna ratio. quia omnes se fundant super perfectione cognitionis nāe ⁊ sunt diuerse rōnes: qꝛ huiꝰ pfectio cognitiōis ex q̄nq₃ cāri pōt. p̄mo ex sbto siue ex itellectu cognoscēte. nā quāto itellꝰ cognoscēs est mīnꝰ in potētia uel est in potētia magis cōiūcta actui pfectiꝰ cognoscit. ⁊ hunc innitebat̃ rō p̄ma. 2ª pōt hoc cāri ex mō cognoscēdi. itellꝰ cognoscēs abstrahēdo a rebꝰ cuiꝰ est itellꝰ nr̄ impfectiꝰ cognoscit q̄ꝫ itellꝰ cognoscēs per silitudines a deriuatas ab ideis diuinis cuiusmodi est itellꝰ an

gelic⁹ ꝛ huic initebat rō 2ª.3° pōt hoc cāri a mō rep̄-
sentādi. Nā spēs inate per q̄s itelligūt angeli sūt pfe-
ctioris repn̄tatiōis q̄ spēs acq̄site per q̄s itelligimus
nos ꝛ huic initebat rō 3ª.4° pōt hoc ꝯtingē ex lumi
ne in quo fit talis repn̄tatio. ꝛ qꝛ lumē itellectuale in
quo itelligūt angeli est puri⁹ ꝛ actuali⁹ q̄ sit lumē nr̄z
iō pfecti⁹ cognoscūt. ꝛ huic innitebat rō q̄rta. vim tn̄
bui⁹ q̄rte rōnis sup attribuebam⁹ ipsi spēi repn̄tāti qō
pro tāto uerū est qꝛ spēs irradiata puriori ꝛ actualio
ri lumine pfecti⁹ repn̄tat. 5° pōt hoc ꝯtigē q̄ aliq̄a p-
fecti⁹ cognoscat ex ipo obīo cognito ut itell's coḡscēs
nām solām nō fm se sed fm esse qō hēt in suppositis
pfecti⁹ cognoscit q̄ itell's cognoscēs nām fm se tm̄ ul'
itell's cognoscēs nām ꝛ ea que sunt ꝯiūcta nāe pfecti⁹
cognoscit q̄ itellus cognoscēs ipsam nām p̄ter ea qui
bus est ꝯiūcta p̄ter ea q̄b⁹ ꝯiūcta est nā. ꝛ huic initebat
rō ultima. ¶ Postq̄ aūt dedim⁹ modū quō angelus
cognoscit singularia ꝛ adduxim⁹ rōnes hoc ostēden-
tes ad maiorē declarationē ꝓpositi volum⁹ declarare
totū modū angelice cognitiōis. Dicem⁹ eni q̄ āgelus
ī itelligēdo q̄druplr̄ se ꝯuertit. ꝛ hi⁹ q̄tuor ꝯuersiones
se hn̄t per ordinē. nā posito q̄ angelus itelligat p spēs
generū q̄ opꝫ ponē uel in oib⁹ uel saltē in supioribus
qui itelligūt per spēs uliores qō nō ꝯtingeret nisi in-
telligeret per spēs generū. p̄ma eni ꝯuersio erit ipsi⁹
angeli supra seip̄m. ꝛ hec est q̄si nālis. Scd̄a cōuersio
erit pro sue libertatis arbitrio sup aliq̄ spē prout sibi
placuerit ꝓut illa spēs est repn̄tatiua toti⁹ gn̄is. Ter
tia cōuersio erit sup illa eadēꝫ spē ꝓut est repn̄tatiua
hui⁹ spēi uel illi⁹. Quarta ꝯuersio erit sup hi⁹ spē pro
ut est repn̄tatiua hui⁹ idiuidui uel isti⁹. ꝓut aūt ange-
lus solū se cōuertit supra seip̄m sic cognoscit se ꝛ oēs
spēs q̄s hēt apud se. nā ut dictū est angelus cognoscēs
oia que sunt in sbīo. cū igit hi⁹ spēs sint in itell'u ange
li tanq̄ in sbīo ꝛ ipsa potētia itellectiua siue ipse intel
lect⁹ angeli sit in ipsa sb̄a angeli. angelus ꝯuertens se
soper seip̄m cognoscit suū itell'm ꝛ oēs spēs que sunt
in suo itell'o: ꝛ oia que sunt in ipso. ꝛ si cognoscit oēs
spēs cognoscit in quadaꝫ gn̄alitate q̄d repn̄tat queli-
bet spēs: utputa qꝛ hec spēs repn̄tat aīal aq̄ticuꝫ hec
aīal uolatile illa gressibile ꝛ alia hoc genus lapidis ꝛ
sic de singulis. ꝛ hec est p̄ma conuersio angeli. ꝛ si hi⁹
spēs per q̄s cognoscit sunt spēs generū ut suppositūꝫ
est per talē cōuersionē nihil cognoscit angelus distin
cte de aliq̄ nā spēi. nā per talē cōuersionē per se ꝛ pri-
mo nō cognoscit nisi seip̄m. uerū qꝛ dictū est q̄ ange-
lus hēt ita pfectū itellectuale lumē q̄ nō cōponit nec
diuidit. sed cognoscēdo sb̄m simplici ituitu cognoscit
ea que sunt in sbīo. iō cognoscēdo seip̄m cognoscit spe
cies itelligibiles que sunt in eo. ꝛ si cognoscit spēs in-
telligibiles cū spēs itelligibilis sit aliq̄d in cōparatio
ne ad oīm opꝫ q̄ in q̄dā gn̄alitate cognoscat oēs illa
rū spērū. ista ergo ut dictū est: est p̄ma ꝯuersio angeli.
¶ Post hāc aūt cōuersionē ut postq̄ angelus videt
seip̄m ꝛ videt oēs spēs que sūt in ipso ꝛ cognoscit q̄
hec spēs est repn̄tatiua hui⁹ gn̄is ꝛ illa illi⁹ alteri⁹ ge
neris ꝛ sic de singulis spēb⁹ tūc nō cāliter sed pro sue
libertatis arbitrio pōt se cōuertē sup hanc spēm que
est repn̄tatiua alterius gn̄is. hēt eni liberū arbitrium
ꝛ in ptāte sua est de quo genere vult cogitare. ꝛ fꝫ q̄
vult cogitare de aliquo gn̄e sic se cōuertit sup spēm il
lius gn̄is. ꝛ in hac scd̄a ꝯuersione itelligit distīcte spēs
illi⁹ gn̄is; sed nō itelligit ea que cōpetūt illis spēbus.
ut sunt tales spēs sed ut sunt sub gn̄e: qō iō contingit.
nā qui cognoscit gen⁹ pfecte cognoscit ea que differūt
diis gn̄is. ſꝫ nō pp̄ hoc cognoscet ea que dīnt nō diia
gn̄is. ꝛ qꝛ spēs diuidētes gen⁹ dīnt per diiam gn̄is. iō
angelus cōuertēdo se sup spēm hui⁹ gn̄is cognoscet
diias illi⁹ gn̄is. ꝛ coḡscet spēs diuidētes illō gen⁹. sed
nō pp̄ hoc cognoscet ea que cōpetūt cuilibet tali spēi
qꝛ per talē ꝯuersionē nō ꝯuertit se spāliter sup aliq̄s
hi⁹ spē: sed solū ꝯuertit se sup talib⁹ spēb⁹ ut sūt diuisi
ue gn̄is. ¶ Post hanc aūt scd̄am ꝯuersionē ut postq̄
angelus conuertit se sup hac spē repn̄tāte hoc gen⁹ ꝛ
ex hoc coḡscit spēs diuidētēꝫ illō gen⁹ ut sunt gn̄is di
uisiue in ptāte sua est facē ꝯuersionē tertiā ut spāliter
se cōuertat sup hi⁹ spē gn̄is ut spāliter est repn̄tatiua
hi⁹ spēi uel alteri⁹. est eni ut dixim⁹ angelus liberi ar-
bitrij. postq̄ ergo ꝯuertit se sup spē alicui⁹ gn̄is: utpu-
ta sup spē aialis uolatilis: ꝛ ex hoc cognoscit spēs di-
uidētes illud gen⁹ in ptāte sua est de qua spē vult co-
gitare. utrū de vulture uel de aq̄la. ꝛ fm q̄ vult cogi
tare spāliter de aliq̄ spē sic cōuertit se spāliter sup hi⁹
spē itelligibili ut est repn̄tatiua illi⁹ spēi: ꝛ ex hoc co-
gnoscet pticularia illi⁹ spēi. sed nō cognoscet pticula-
ria illa nisi ꝓut in eis hēt eē nā spēi ꝛ ꝓut hi⁹ pticula-
ria hēt diuidē spēm. ex hac aūt cōuersione tertia non
cognoscet q̄d cōpetat ul' q̄d accidat huic pticulari ut
hoc pticulare est. sed postq̄ videt per hāc ꝯuersionēꝫ
tertiā postq̄ cognoscit pticularia alicui⁹ spēi. tūc libe
ri arbitrij est de quo pticulari vult cogitare. ꝛ fm q̄
vult cogitare de aliquo pticulari spāliter sic ꝯuertit se
sup spē sua itelligibili: ut spāliter est repn̄tatiua illi⁹ p
ticularis: ꝛ ex hac cōuersione q̄rta cognoscet illō pti
culare ꝛ oia accn̄tia sua ꝛ actiones suas ꝛ ea que sibi
cōpetūt. hoc mō coḡscēdo sortē coḡscet asinū si circa
asinū opet sortes. ꝛ cognoscet lapides si circa asinūꝫ
opet sor. vnde per vna ꝛ eādē spēm pōt cognoscē ea
que sunt diuersoꝝ generū: nō fm q̄ sunt diuersoꝝ ge
nerū: sed fm q̄ sunt annexa suo sb̄o de quo spālit co-
gitat. dicem⁹ ergo q̄ semp qō est per se est posteri⁹ eo
quod est per aliud. In p̄ma ergo ꝯuersione per quam
nō cognoscit spēs fm se. sed solū ꝓut sunt aliq̄d i ipso
per talē ꝯuersionē nō hēt tātā cognitionē de obīo ali
cui⁹ spēi quātā hēt qn̄ spāliter se ꝯuertit sup illa spē.
Rursus qn̄ ꝯuertit se sup aliq̄ spē ut est repn̄tatiua to
ti⁹ gn̄is nō hēt tātā cognitionē de aliq̄ spē illius gn̄is
quātā hēt qn̄ se cōuertit sup hi⁹ spē itelligibili prout
spālit est repn̄tatiua illi⁹ spēi. 3° qn̄ se ꝯuertit sup hi⁹
spē itelligibili ꝓut est repn̄tatiua illi⁹ toti⁹ alicui⁹ spēi:
nō hēt tātā cognitionē de aliquo idiuiduo illius spēi
quātā hēt quāto postea se ꝯuertit sup hi⁹ spē itelligi-
bili ꝓut spālit est repn̄tatiua alicui⁹ idiuidui. ꝛ ex hoc
pōt patē tot⁹ modus ꝛ tot⁹ ordo cognitiōis angelice
ꝛ patē pōt quō angelus cognoscit singularia ꝛ ea que
sūt in singularib⁹. ¶ Declabim⁹ aūt que dixim⁹ p qō
dā grossūꝫ exm̄: utputa si q̄s ferat visūꝫ suū sup totaꝫ
paginā alicui⁹ q̄terni bn̄ videbit q̄ quelibet linea dīt
a q̄libet linea sed nō videbit quō lr̄e cui⁹ linee distigu
unt. Si aūt postea ferat visū suū spālit sup aliq̄ linea
ex hoc hēbit pleniorē cognitionē de lr̄is exn̄tibus in
illa linea. qꝛ forte ex hoc videbit quō quelibet lr̄a est
disticta ab alia: sed adhuc nō hēbit plenā cognitionē
de illis lr̄is: nec pp̄ hoc sciet legē lineā illā qꝛ q̄diu fe
rim⁹ visūꝫ nr̄m sup totā lineā nō possum⁹ legere lineā
sed si postea adhuc spālius feramus visum nr̄m super
aliquā ptē linee tūc possumus legere lineā ex quo ap
paret q̄ ꝯuersio specialior semp est efficacior.

Ad primū dicēdū q̄ argumētū est in ꝯr̄iū. ar
guit eni oppositū nō ꝓpositū. naꝫ
qꝛ itell's nr̄ est magis in potētia: iō min⁹ pōt cognoscē
pticularia sensibilia ꝛ mālia. vn̄ ꝛ in. 3. de aīa cōmen-

dat Anaxa. q̄ posuit itellm̄ simplicē ꝛ imālē ut pos
set mālia cogscē. dicim⁹ eni q̄ pupilla dz eē abscolor
s. debet carere colore ut possit oēs colores cognosce
re. sic ꝛ intellꝰ quāto imālioꝛ est: tāto pfectiorem co
gnitionē hēt ꝛ tāto magis pt mālia cognoscē. ¶ Ad
2m dicēdū q̄ mutatis reb⁹ ꝛ pgredietib⁹ rebus in eē:
uariat scia angeli: uel ex hoc aliqd accrescit scie ange
li: q2 aliq̄ incipit cognoscē que pluˢ non cognoscebat.
vñ fm Augm. 4. sup geñ. ad lram. demones quātum
ad sciām vigēt expiētia tempoꝝ: q2 multa fiūt in tpe
de qb⁹ pp pgressum rerū in eē cognitionē accipiunt.
aliqd igit accrescit angelis ex eo q̄ mutant res ꝛ pro
grediunt in eē. sed hoc nō est q̄ res agēt itellm̄ angeli
cū: pp qd directe ꝛ imediate ex mutatione rerū nō est
mutatio in scia angeli sed mediate ꝛ idirecte. dixim⁹
eni q̄ angelus per spēm itelligibilē quā hēt apd se co
gnoscit nām fm eē qd hēt in reb⁹: ꝛ q2 uariatis rebus
uariat nā fm eē: ex hoc sequit q̄ varie ex ɔñti cogni
tio angeli. uariatio ergo rerū uariat ipsam nām reruz
fm eē qd hēt in reb⁹: ꝛ per ɔñs uariat ipm obz cogni
tionis angelice. uariato aūt tali obō ex ɔñti ꝛ indire
cte opz q̄ sit aliqs modus uariationis in scia ipsi⁹ an
geli: nō q̄ angelus īcipiet hēre aliquā spēm qua pꝛius
nō hēbat. sed q2 ille eadē spēs cū repñtēt res fm eē
qd hñt uariatis reb⁹ fm tale eē opz q̄ hi⁹ spēs repñ
tēt res alr q̄ pꝰ repñtarēt. ¶ Ad 3m dicendū q̄ an
gelus nō cognoscit mām per potētiā purā q̄ hēat i se
spēm māe uel potētie pure: sed hēt in se spēs rez mā
liū. pp qd cognoscit res māles: ꝛ cognoscēdo res
māles cognoscit mām ꝛ formaz. ex quoꝝ cognitione
ɔstituunt mālia. argumētū ergo pcedebat ac si cogno
sceret mā per spēm pꝑam q̄ nō solū in angelo sed etiā
in ipso deo multi negarēt. dicerēt eni q̄ mā fm se nō
hēt ideā in deo pꝑam: sed cognoscit uel repñtat p ideā
eōpositi sicut sit factione cōpositi. sed hic itur ad aliā
mām. ꝛ forte distinguendū eēt de ideis put deserui
unt factioni uel ɔsiderationi. qcqd tñ sit in deo i ipsis
tñ angelis mā nō hēt pꝑam spēm. imo nec īdiuidua ha
bēt pꝑam spēm: imo per spēm ulem cognoscit pticula
ria ꝛ ea que sunt in pticularib⁹. ¶ Ad 4m dicēdū q̄
nō est sile de factione ꝛ de pñtatione. q2 potētia crea
di mām nō posset alicui agēti coicari nisi directe coi
caret ei q̄ hēret posse sup ipsam mām. sed in repñtati
one nō sic. nā aliqd sufficiēter facit q̄ aliquid cogscat
uel facit q̄ repñtet ut de eo habeat sufficiēs cognitio
absqz eo q̄ directe repñtet illud ut per spēm recti suf
ficit cognoscere obliquū. attñ spēs recti directe repñ
tat rectū nō obliquū. sic ēt mā cognoscit per anologi
am ad formā ut vult Aug⁹. 12. ɔfes. ꝛ ut vult phs pmo
phisi. nō hēt ergo in angelo aliā spēm mā: aliā forma:
aliā cōpositū. Sed tota nā cōposita ex mā ꝛ forma re
pñtatur per spēz quā hēt angelus apud se. angelus ita
q3 cognoscens hi⁹ nām per suā spēm intelligibilē cogs
scit mām ꝛ formā tanq̄ ptes illi⁹ nāe. per se ergo ꝛ di
recte spēs repñtat totu ꝛ facit cognoscē totū. ex ɔñti
aūt facit cognoscē tanq̄ exñtia in toto. ¶ Ad 5m di
cendū q̄ angelus cognoscit pticularia per spēs ules:
nō tñ pp hoc hēt cognitione futuroꝝ sicut pñtiū. naz
ut dicebat angelus per spēs ules cognoscit nām tanq̄
obm: sed cognoscit pticularia in qb⁹ hēt esse nā tanq̄
ɔiūcta obo. ꝛ q2 nō eodē mō sunt ɔiūcta nāe pticula
ria pñtia que sunt ei ɔiūcta actu: sicut pticularia futu
ra que sunt ɔiūcta nāe nō actu sed potētia. idō non opz
q̄ pari mō cognoscat futura sicut pñtia. uel possumus
dicē q̄ i idē redit q̄ angelus per spēs ules cogscit res
put hñt eē. ꝛ q2 nō eodē mō hñt eē pñtia ꝛ futura. idō
nō opz q̄ eodē mō cognoscat hec ꝛ illa. ¶ Ad sextū
dicēdū q̄ cognitio fit per assimilationē ꝛ maxime co
gnitio angelica quātū ad id qd cogscit directe ꝛ quā
tū ad pncipale obm. nō tñ opz q̄ cognitio fiat per assi
milationē quātū ad ea que cognoscit ex ɔñti. uel quā
tū ad ea que cogscit nō tanq̄ obm sz tanq̄ ānexa obo
ut si āgelus per spēm sbi cogscit sbm: ꝛ cogscēdo sbz
cogscit ꝑetates eius: q2 nō itelligit cōponēdo spēs. er
go sbti nō erit silitudo ꝑetatū. attñ in hi⁹ cognitione
angelus cognoscit sbm tanq̄ ꝑpriū obiectū. ꝑetates
vō cognoscit ex ɔñti ꝛ tanq̄ annexa ei. sic est in ꝑpo
sito per spēm ulem aliquā cognoscit nām tanq̄ obm.
pticularia vō in qb⁹ hēt eē illa nā cognoscit tanq̄ an
nexa obiecto. ¶ Ad 7m dicendū q̄ vna spēs directe
nō est rō repñtādi nisi vnū obiectuz per se ꝛ pmo. ex
ɔñti aūt vnū ꝛ idē pōt eē distincta rō repñtādi multa
uel ēt oia qd vitatē hēt in deo q̄ in angelis. deus autē
q2 cognoscit per vnū aliqd simplr ut per suā eēntiā: il
la vna eēntia per se ꝛ pmo nō repñtat nisi seipsam. sz
repñtādo seipsam per se ꝛ pmo repñtat ex ɔñti oia ꝛ
distincte oia fm q̄ oia aliter ꝛ alr se hñt ad deū. sic ꝛ
in angelo vna spēs repñtat vnū aliqd directe uel nāz
vni⁹ gñis uel nām vnius spēi si cognoscat per speciez
spēi. nec obstat q̄ nā gñis fm vitatē nō est nā vna: q2
qd nō est in reb⁹ sensibilib⁹ vnitiue in angelo qͦ est nāe
itellectualis ꝛ simplicis poterit eē vnitiue. potit enī3
in angelo per spēm vnā itelligibilē repñtari totū vnū
genus. totū g gen⁹ rñdebit tanq̄ vnū obm vni⁹ spēi. ꝛ
si angelus cognosceret qdditates rerū fm se: tūc sic i
tellꝰ nr̄ cognoscit tūc per talē vnā spēm gñis nō itel
ligeret nisi vnū aliqd. sed q2 ut dictū est angelus cogs
scit qdditates rerū fm eē qd hñt in reb⁹ tanq̄ forma
vna per spēm gñis cognoscet distincte plures formas
fm q̄ forma gñis hēt aliud ꝛ aliud eē fm aliā ꝛ aliaz
spēm. siue fm aliā ꝛ aliā formā. sem ꝑ ergo vna speci
es repñtat in angelo vnū fm se. ꝛ repñtat disticte plu
ra fm q̄ illud vnū hēt plura ꝛ distincta eē. ¶ Ad for
mā aūt arguēdi dicēdū q̄ id qd est vnū fm se sicut est
forma spēi in alio ꝛ alio indiuiduo erit aliā ꝛ alia rō
eēndi: q2 hēbit aliud ꝛ aliud eē uel idē qd est vnū: ꝛ si
nō fm se saltē fm acceptionē itellꝰ cui⁹ est forma gñis
erit alia ꝛ alia rō eēndi fm q̄ reseruatur in alia ꝛ alia
spe. ꝛ q2 vnū ꝛ idē in alio ꝛ alio pōt eē alia ꝛ alia rō
eēndi poterit eē alia ꝛ alia rō cognoscendi qd potissi
me erit in eo q̄ cognoscit res fm qd hñt eē. ¶ Ad 8m di
cēdū q̄ lz nō sit anologia in spe spālissima sed oia indi
uidua eiusdē spēi spāliter pticipēt nām specificaz. attñ
nō pticipāt nām illā fm vnū ꝛ idē eē in gñe. ergo quā
tū ad spēs est diuersitas ꝛ ineqlitas. nā reseruat natu
ra gñis in diuersis spēb⁹. ꝛ q2 nā gñis non est vna for
ma nō eqliter pticipatā a suis spēb⁹. In spe aūt q̄tum
ad idiuidua est diuersitas sed nō ꝑe ieqlitas. hēt enim
vna spēs diuersa eē in diuersis idiuiduis. sed eqlr pti
cipat ab oib⁹ illis. ꝛ q2 ut dictū est spēs in mēte ange
li repñtat nām fm eē qd hēt in reb⁹ suffic̄ q̄ vna spēs
possit disticte repñtare diuersa idiuidua cum nā hēat
disticta ꝛ diuersa eē i diuersis spēb⁹ idiuiduis. ¶ Ad
9m dicēdū q̄ cū dicit Chrisoˢ q̄ vn⁹ āgelus nō cogno
scit aliū nisi alꝰ uelit. nō est itelligēdū q̄tum ad ipsam
nām angeli: uel q̄tū ad ipm suppositū angelicū. cogs
scit enim vnus angelus nām ꝛ suppositū alterius an
geli. sed hoc pōt referri ad cogitationes ꝛ ad affectio
nes ipsius angeli. dicit enim de aliquo hoīe q̄ nullus
pōt euz cognoscere si ille hō teneat se clausum q̄ non
reuelet alqs cogitationes ꝛ affectiones suas. sic ēt in
ꝑposito vnus angelus nō cognoscit aliū nisi alius ue-

lit: q2 cogitationes ꝛ affectiones alteri⁹ angeli nõ põt angelus cognoscẽ nisi ille alius angelus uelit ei seipm .i. suas cogitationes ꝛ affectiões reuelare. ¶ Ad ıom dicẽdũ ꝙ angelus cognoscẽdo nãm cognoscit ꝑticularia ꝗbus est nã ꝯiũcta. nõ aũt opꝫ ꝙ cognoscat nec ꝙ possit cognoscẽ oĩa ꝑticularia ꝗb⁹ posset talis nã ꝯiũgi: ꝛ q2 ꝑticularia exñtia nõ sunt ĩfinita nec eẽ pñt nõ opꝫ ꝙ angelus possit cognoscẽ ĩfinita: nec ꝙ possit fieri aliq̃ vna vt⁹ creata que possit actu repñtare ĩfinita. q2 tũc repñtaret nõ solũ facta sed ẽr posita fieri qd ĩ solo deo vitatẽ hẽt. Ꝺꝫ aũt dicẽduꝫ eẽt si mũdus potuisset eẽ ab eterno: ꝛ si de⁹ ĩpm ab eterno fecisset posset ne angelus hoc posito ĩfinita sil' cogitare: q2 ĩfinita eẽnt facta. Dicem⁹ ꝙ de eternitate mũdi nõ est pñtis speculationis ĩuestigere utrũ mũdus potuerit esse ab eterno uel nõ. tñ posito ꝙ potuisset de⁹ ĩpm facẽ ꝛ ꝙ fecisset: ꝛ posito ꝙ fuissent ĩfiniti leones: q2 de hoibuꝫ est alia rõ nõ posset angelus sil' cogitare ĩfinitos leones. angelus eni ĩtelligẽdo nãm leonis posset ĩtelligẽ ĩdiuidua in ꝗb⁹ hẽt eẽ illa nã que ĩfinita eẽ nõ pñt: q2 actu ul' sil' eẽ ĩfinita est ĩpoẽ. Sed si uellet ĩtelligẽ leones ꝑteritos oporteret ꝙ referret nãm leonis ad ꝑteritũ tpˢ. Ad ĩtelligẽdũ enim leones pñtes opꝫ ꝙ intelligat pñs tpˢ. Nã de ĩtellu rei ꝑticularis est ꝙ sit hic ꝛ nũc. leo eni ꝑticularis nõ dicit leonẽ simplr: ſꝫ dicit leonẽ determinati tpis. nec ꝑꝑ hoc cõcedimus ꝙ accñs faciat ad ĩtellm sbe. nã angelus ipsam nãm ĩtelligit ꝑ se ꝛ ꝑ⁹ ꝛ ĩtelligẽdo nãꝫ ĩtelligit supposita ĩ ꝗb⁹ hẽt eẽ: ꝛ qñ hẽt se illa nã: nõ ergo põt ĩtelligẽ supposita ꝑticularia pñtia nisi ĩtelligat hic ꝛ nũc .i. locũ ꝛ tẽpus pñs ꝑut hẽr eẽ in talib⁹ ꝑticularib⁹ talis nã. ĩtellect⁹ ergo nãe que per se repñtat per spẽm ĩtelligibilẽ facit ad ĩtellm alioꝝ nõ aũt ecõuerso. Ꝺꝫ aũt ĩntelligat ꝑus saltẽ cãliter utrum ĩdiuiduũ uel tpˢ ut utrũ ĩtellus ĩdiuidui sit cã ĩtellꝰ tpis uel ecõuerso. non refert quãtũ ad solonẽ ei⁹ qd querit. sufficit enim ꝙ illi ĩtellus se cõcomitent ut sufficit ꝙ ĩtellus tpiꝫ cõcomitet intellui ĩdiuidui. Si ergo ĩdiuidua non dicũt res simplr sed res determinati tpis si angelus ĩtelligit ĩdiuidua pñtia opꝫ ꝙ ĩtelligat determinatũ tpˢ pñs. Si ergo deberet ĩtelligẽ ĩdiuidua ꝑterita: oporteret ꝙ intelligeret determinate cognita. ipse enim determinate cognoscit oẽs spẽs nũoꝝ. Nã ſm Augm. 12. de ciuitate dei. ĩfinite spẽs nũoꝝ q̃rũ nõ est nũꝫ cognita sunt apud illũ cui⁹ sapie nõ est nũs. Si ergo mũdus fuisset ab eterno tpˢ ꝑteritũ fuisset ĩfinitũ. sed cõstat ꝙ ĩfinitũ nõ repñtat ut aliq̃d in actu: sed hoc mõ apphendit sic ꝑtẽ accipiẽtib⁹ semꝑ fit aliq̃d extra sumeret. nõ ergo posset angelus totũ tpˢ ꝑteritũ sil' apphẽdere: immo sic apphẽderet tpˢ ꝑteritũ sicut apphẽdit species nũoꝝ. angelus eni ĩtelligẽdo spẽs nũoꝝ cũ hẽat ĩtellectũ finitũ nõ ĩncipet a sũmo: ſm quẽ modũ numerus uadit in ĩfinitũ; sed ĩcipet ab ĩfimo siue ab vnitate ꝛ posset supra vnitatẽ ĩtelligẽ cẽtũ spẽs nũoꝝ ul' mille. semꝑ tñ spẽs q̃s ĩntelligeret eẽnt finite: ita ꝙ nunq̃ posset ĩtelligere tot qn posset ĩtelligẽ plures. semper eni eẽt ibi aliq̃d ex̃ sumere. sic ꝛ in tpe si mũdus fuisset ab eterno eẽt dare in tpe ultimũ nũc. videlicet nũc in quo sum⁹. nõ aũt eẽt dare ꝑmũ nũc in quo cepit tpˢ angelus in ĩtelligẽdo tpˢ ĩcipet a nũc ultimo ubi tpˢ hẽt finitatẽ: ꝛ posset ab isto nũc ĩtelligẽ aliqd magnũ tpˢ. ꝛ posset si uellet ĩtelligere maius tpˢ. nunq̃ tñ ꝑ ĩtellm posset euacuare totũ tpˢ: nec nunq̃ per ĩtellm posset ĩtelligere ita magnũ tpˢ qn posset ĩtelligẽ maius. Sed sicut sepe dixim⁹ semꝑ eẽt ibi aliq̃d extra sumere. angelus itaqꝫ nunq̃ posset sil' ĩtelligere totũ ĩfinitũ tpˢ. ergo nec ĩfinita ꝑticularia posset ĩtelligere simul: q2 ĩfinita ꝑticularia nõ pñt eẽ in tempore finito. ¶ Ad. 11m dicẽdũ ꝙ id qd repñtat albũ in eo ꝙ albũ nõ repñtat nigrũ ſm ꝙ nigrũ. sed ſꝫ ꝙ repñtat albã ſm ꝙ est spẽs diuisiua coloris põt repñtare ꝛ nigruꝫ. q2 ꝛ niger est spẽs diuisiua coloris. si ergo angelus cognoscit per spẽm gñis ut per spẽm coloris: poterit ꝑ hi⁹ spẽm cognoscere oẽs spẽs coloris ꝑot in eis reseruat nã coloris: del ꝑut sunt diuisiue coloris. sed si spãliter se cõuertat sup spẽm coloris ꝑut est repñtatiua albi: tũc sic se cõuertẽdo per spẽm illã non ĩtelligeret directe nisi albũ. ꝛ qd dictũ est de gñe respectu spẽrũ: vitatẽ hẽt de spe respectu ꝑticulariũ. Nã angeluꝫ per spẽm quã hẽt apud se ĩtelligit hoc ꝑticulare ꝑut in eo reseruat talis nã. ergo poterit ĩtelligere sil' ꝛ alia particularia ꝑut in eis reseruat illa eadem natura.

D Ecimo querit utrũ angeli cognoscãt futura. ꝛ videt ꝙ nõ: q2 ut dicit in libro de cãis in ꝑpõne 2a. Intelligentia parificat eternitati ꝛ est supra tpˢ. sed res sicut se hẽt ad eẽ ita ꝛ ad agere. si ergo ĩtelligẽtia ꝑificat eternitati ꝛ est supra tpˢ: ergo suũ ĩtelligere nõ circũcernit tpˢ. eq̃liter ergo poterit ĩtelligere futura sicut pñtia. ¶ ꝑ. distinguit ab Aug in plurib⁹ locis sup geñ. ad lrãm triplex cognitio angelica. videlicet uespertina: matutina: ꝛ meridiana. ꝛ vult ꝙ cognitio meridiana sit ſm quã cognoscit res in ṽbo. sed in ṽbo nihil est futurũ: g saltẽ ſm cognitionẽ cognoscet oĩa futura. nam si angelus cognoscit oĩa pñtia ꝛ in ṽbo repñtant ut pñtia: ergo ꝛc̃. ¶ ꝑ. angelus ĩtellecto sbo ĩtelligit ꝑdicatũ ꝛ ĩtelligit accñtia. tpˢ ergo cũ sit quoddã accidẽs erit aliq̃d ens ꝯsequẽs cognitionẽ nõ ĩpediẽs. igitur ꝑꝑ tpˢ nõ ĩpediet angelus qn possit cognoscẽ futura. ¶ ꝑ. ponam⁹ ꝙ soꝛ. sit nasciturus. uel ergo cognoscit tpm angelus uel nõ. si sic habet intẽtũ. si nõ g tpˢ qd est accñs erit cã cognitionis sbe qd est incõueniẽs. ¶ ꝑ. sicut est obm appetit⁹ ita uerũ est obm intellect⁹. que ergo hñt eãdẽ ueritateꝫ eodẽ mõ sũt obiecta ĩtellẽ: ꝛ per ꝯñs eodẽ mõ cõparant ad ĩntellm. sed eadẽ est ṽitas presentiũ ꝑteritoꝝ ꝛ futuroꝝ. q2 illa eadẽ ṽitas que ꝑus est futura postea fit pñs ꝛ ultimo ꝑterita. pñtia itaqꝫ ꝑterita ꝛ futura eodẽ modo se hñt ad ĩtellm angelicũ. g ꝛc̃. ¶ ꝑ. si angelus cogñosceret futura cõtingẽtia per cõiecturã cognosceret ea ꝑbabilr qd est incõueniẽs: q2 tũc posset decipi: sed futura cõtingẽtia uel cognoscit per ꝯiecturã ut ꝑbatuꝫ est ergo ꝛc̃. ¶ ꝑ. uolũtas sapiam ꝑire nõ põt. ꝛ ſm Augm. 9. de trini. inuisa possum⁹ diligere: sed incognita nequaq̃. q̃cq̃d ergo uolum⁹ uel q̃cq̃d diligim⁹ cognoscim⁹ g angeli pñt uelle quecũqꝫ ꝯtingẽtia futura que hñt rõnẽ boni. ergo oĩa talia ꝯtingẽtia futura cognoscet. ¶ ꝑ. hõ per fantasmata põt ĩtelligere ꝑterita: q2 hẽt fantasmata ꝑteritoꝝ. si g hẽret fantasmata futuroꝝ posset ĩtelligere futura. cũ g angeli hẽant spẽs futuroꝝ q2 nullã spẽm de nouo acq̃runt: g ꝛc̃. ¶ ꝑ. eẽ est de rõne ĩdiuidui. sed per spẽm quã hẽt uł eꝫ põt ĩtelligere aliqd ĩdiuiduũ futurũ: ꝛ ꝑ ꝯñs ĩtelliget ei⁹ eẽ. hẽbit ergo determinatã cognitionẽ de eo. ¶ ꝑ. ſm phm in. 3. phisi. in ꝑpetuis nõ dit eẽ ꝛ posse. cuꝫ g angelus sit de gñe ꝑpetuoꝝ q̃cq̃d põt ĩtelligere ĩtelligit actu. Si g est in potẽtia ad ĩtelligẽdũ futura: ergo actu ĩtelligit futura. ¶ ꝑ. nihil accrescit angelo ꝑ ꝑgressuꝫ rerũ in eẽ: q2 reꝫ nihil agũt in ĩtellꝫ angelicũ g ita cognoscat futura sic pñtia. ¶ ꝑ. ꝯtigẽs ꝛ necñũ opponunt: ſꝫ oppositoꝝ eadẽ ẽ disciplia. si g ãgelus cognoscit futura necña: ꝯñs est ꝙ cognoscat futura ꝯtigẽtia.

¶ P̄. ista futura contingentia reducuntur in motum celi. mot⁹ celi in angelū mouētē. angelus ergo mouēs cognoscit oīa ista futura ɔtigētia. ¶ P̄. vult Grego⁹ 4. dialogo. φ aīa absoluta a nexib⁹ corpeis cognoscit futura. ergo multomagis angelus qui nec hēt nālr sibi vnitū corpus depēdet a corpe. ¶ In ɔ̄riū est qd̄ dicit ysaie. 41. Annūciate nobis futura que ventura sūt ꝛ dicem⁹ φ dii estis. ḡ solus deus pōt cognoscē futura.

Rn̄deo dōz φ Dam̄. 2. li° ca°. 4. hāc qōnē determiat dicēs φ futura q̄dē neqȝ āgeli neqȝ demōes nouerūt. tn̄ p̄dicūt āgeli q̄dē deo eis reuelāte ꝛ p̄dicē iubēte. vn̄ q̄cūqȝ dicūr fiūt. angeli ḡ ſm sniaȝ Dam̄. futura cogſcūt nō p nāȝ sȝ deo reuelāte ꝛ futura p̄dicūt deo iubēte. vn̄ quecūqȝ p̄dicūt fiunt. qꝛ deus nō reuelaret eis nisi uera: nec iuberet eos p̄dicē nisi uera. ꝛ subdit Dam̄. eodē li° ꝛ ca°. quō demones cognoscāt futura. ꝛ dicēs φ ꝛ demones p̄dicūt futura qn̄qȝ q̄dē vidētes ea que lōge fiūt. qn̄qȝ v̄o cōnicientes. vn̄ ut ait φ multa mētiunt que nō opȝ credere: etsi multotiēs uera dixerint. ꝛ subdit: quō dixim⁹ nouerāt aūt scripturas. est ergo itētio Dam̄. φ demones hoc mō p̄dicūt futura. p̄mo vidētes futura a remotis utputa necīa que vidēt in suis cāis; ut que vident per scripturas qꝛ opȝ scripturas ipleri ꝛ potissime scripturas sacras: de qb⁹ scripturis sacris multa nouerunt demones. aliq̄ v̄o p̄dicūt demones nō tanq̄ vidētes sȝ tanq̄ cōnicictes. i. tanq̄ de eis ɔiecturā hn̄tes: utputa futura ɔtingētia de qb⁹ nūc currit qō. Futura eni ɔtingētia demones nō pn̄t scire nāliter nisi per ɔiecturaȝ. si aūt sciūt ea certitudinalr hoc non erit nāliter sed uł hoc erit reuelatione angeloꝝ; uel hoc erit qꝛ de illis futuris ɔtingētib⁹ fit mentio in scriptura sacra. ꝛ ideo multotiēs mētiunt p̄dicēdo futura cōtingentia qꝛ nesciūt ea certitudinalr. eis aūt nō opȝ credē cū nobis p̄dicūt futura. p̄mo qꝛ ea nesciūt. scd̄o qꝛ dato φ ea scirēt ut nos decipiāt mētiunt. vn̄ ꝛ si multotiēs uera dicūt hoc est ut nos alliciāt. Semp tn̄ intēdūt nos fallere ꝛ decipe. Ueritas ergo quesiti in hoc consistit φ nec angeli nec demones nāli cognitione cognoscūt futura. In hac ergo qōne sic ꝑcedem⁹ φ angeli nāli cognitione futura scire nō pn̄t. Scd̄o declarabim⁹ quō angeli pn̄t scire futura cognitione supnāli. ¶ Propt p̄mū sciēdū φ futura nō sunt in seipsis. sunt aūt in suis cāis. ex hoc eni dr̄ aliq̄d futurū. qꝛ nō ē ſȝ se sȝ i sua cā hȝ aliquē ordinē uł aliquā aptitudinē ut fiat. dupliciter ergo declarabim⁹ φ angeli nāli cognitiōe nō pn̄t scire futura. Primo q̄dē ex pte ipsarū cārū ubi hn̄t eē futura ſm cognitionē angelicā. Scd̄o ex pte ipsi⁹ cognitiōis angelice. In trib⁹ ergo cōsistet tota solo quesiti. Primo φ in cāis q̄s cogſcūt angeli nālr nō pn̄t angeli futura scire. Scd̄o ex pte ipsi⁹ nālis cognitiōis angelice ostēdemus φ nō possūt angeli futura scire. Tertio declarabim⁹ quō cognitiōe supnāli pn̄t angeli scire futura. ¶ Propter p̄mū sciēdū φ cāe q̄s cogſcūt angeli nāliter de necessitate sunt cāe create. nam ip̄m deū nec angeli nec alique creature nāliter cognoscere pn̄t. hitat enim de⁹ lucē iaccessibilē. ad visioneȝ enim isti⁹ lucis nulla creatura accedē pōt. vn̄ Dio⁹ p̄mo caplo de di no. ait φ de⁹ est sublimioꝛ oī sermone oī cognitione: ꝛ sup mētē nāliter ꝛ ſbam collocat. nulla ergo mēs pōt attingere diuinā eēntiā loquendo de cognitione nāli. ex ipsis ergo cāis creatis accipiende sunt rōnes quō angeli nāli cognitione non pn̄t futura scire. qꝛ cā icreata cuiusmodi est de⁹ mēti āgelice p eēntiā nāliter nota eē nō pōt. Circa cāȝ aūt creatā est q̄tuoꝛ cōsiderare. videlicet ipsam cām creatā agētē. scd̄o cām regulātē. nā oīs cā creata agit ut instr̄m ꝛ hēt aliquā aliā supiorē causam regulātē ip̄sam. tertio est ibi cōsiderare cām adminiculātē. nā cāe create nō solum nō sunt p̄me qꝛ hn̄t cām regulātē. sed ēt nō sunt totales qꝛ indigēt cāis adminiculātibus. Sol enim multo pōt mediātib⁹ istis cāis iferiorib⁹ que nō posset sine eis ut mediāte v̄tute seminis equi facit ad gn̄ationeȝ equi qd̄ nō posset facē sine tali v̄tute. Sol igit ꝛ equ⁹ gn̄ant equū. de⁹ enim hēt adminiculantes cās qꝛ nos coadiutores dei sum⁹. sed hoc nō est ex sua indigētia: qꝛ ipse est cā pfecta ꝛ totalis potēs sine cā scd̄a q̄cq̄d pōt mediāte tali cā. Quarto circa hui⁹ cāȝ attēdēda est dispō māe. nā actio cārū creatarum multum depēdet ex dispōne māe. qꝛ ut dr̄ in. 2. de aīa. act⁹ actiuoꝝ sunt in patiēte ꝛ disposito. cāe ergo create ſm se sunt variabiles ut referunt ad cās supiores. sunt cāe regulate ꝛ sunt organa. ut referunt ad cās iferiores sunt cāe non totales sed defectiue idigētes adminiculo iferioꝝ cārū ut referunt ad suas actiones reqrūt mām dispositā ꝛ aptā ad suscipiēdas actiones taliū cārū. Scd̄m hoc ergo adducem⁹ q̄tuoꝛ rōnes ad ꝑpositū φ nō possint angeli futura cogſcē. ¶ P̄ia talis est. nā oīs creatura mutatiōi ſbiecta est: qꝛ qd̄ aduersione icipit ipsa ēȝ auersiōi ſbiectū est. Si ḡ oīs creatura opȝ φ sit ſbiectū mutabili. nulla ḡ creatura q̄tū est de sui nā pōt ꝑducē effectū de necessitate. qꝛ pp sui mutabilitatē pōt ipediri. cū ergo scia sit coꝝ que imutabilē ſbam sortiunt ut vult Boeti⁹ circa pn̄m arismetrice. ꝛ cū scite sit cām cognoscē ꝛ φ illi⁹ eit cā: ꝛ φ nō ɔtingit aliter se hēre ut dicit circa pn̄m posterioꝝ. nullū futurū cōtingit cognoscē certitudinalr in aliq̄ cā creata. In solo aūt deo cui nulla pōt accidē variatio pn̄t futura sciri. angeli ergo cognitiōe nāli nō pn̄t scire futura: qꝛ nō pn̄t cognoscē nisi cās creatas ~~nisi~~ pp mutationē taliū cārū futura imutabilē ſbam sortiri nō pn̄t. nec oȝ distiguere de futuris ut dicam⁹ φ quedā sunt futura necīa quedā cōtingētia. nā ꝑe futurū est qd̄ subiectū est uariationi tēpoꝝ. oē tale ꝑut est in cā creati pōt ipediri. vn̄ ꝛ mot⁹ solis qui videt ita necīus ipedit⁹ fuit tēpore iosue. ꝛ eclipsis solis i passione dn̄i fuit in plenilunio. In uli aūt pōt in talib⁹ eē necessitas; ut φ triangulus hēat tres. sed in pticulari φ triāgulus aliqs sit futurus. ꝛ φ futuruȝ sit ex hoc hēre tres: nō est necīum qꝛ poterit ipediri φ futurus triāgulus nō fiat sicut futurus q̄s incedē nō incedet. ut dr̄ in scd̄o de gn̄atione sic si debeat fieri futurus triāgulus poterit eē φ nō fiet ille triāgulus. futura ḡ ut sūt in cā creata nō sūt necessaria qꝛ nō sī ibi imutabilr. attn̄ si eēnt ibi necīa uł ut sūt ibi necīa qꝛ aliq̄ sūt que ualde raro impediunt sicut sunt mot⁹ astroꝝ qui vniformiter se hn̄t. ꝛ si ipediunt hoc ex miraculo ꝛ ualde raro talia futura ut sȝ ſm se sūt necessaria pn̄t sciri ab angelis. optime enim sciūt angeli qn̄ eclipsabit sol per iterpōnē terre. futura aūt ɔtingētia uel futura ut sunt mutabilr in cā creata scire nō pn̄t. ¶ 2ª via ad hoc idē sumit ex cā regulāte. dictū est eni φ nulla cā creata est cā p̄ma. sed oīs talis cā hēt supiorē cām videlicet cām increatā p quā regulat ꝛ dirigit. nihil ergo est necessario in cā creata qꝛ pōt ipediri per supiorē cām regulātē. Solus ergo ille qui nō hēt supiorē cām regulātē φ in se p̄ordinauit imutabilr aget: ꝛ opȝ oē tale futurū esse. angeli ergo nāli cognitione nō pn̄t scire qꝛ nō vidēt ea in cā suprema nō hn̄te supiorē regulā. sed ſm nālē cognitionē solū videnr futura in cā creata que a supiori causa regulāte impediri pōt ne producat effectuȝ. ¶ Tertia via ad hoc idem sumitur ex causa adminiculante

vñ ꝛ Ptholomeus in cētilogio dicit ꝙ iudicia astrorū sunt media iter possibile ꝛ necīū. nō enim ſm ipm talia iudicia sunt possibilia ad utrūlibet. nec sūt necessaria ꝙ nō possit aliter se hēre: sed sunt mō medio: qꝛ fiūt ut in pluribꝰ ꝙ ꝯtigit ex adminiculātibꝰ cāis. astra eni dicūt nō hn̄t dn̄iū sup liberū arbitriū. hn̄t tamē dn̄iūꝫ sup hec iferiora corpa. attā pōt hoc ipediri ex adminiculātibꝰ causis: ut nō semp sol mediāte virtute pullulatiua plāte agit hūc effectū qui est pullulare. qꝛ pōt eē corruptio in ipsa vtute pullulatiua: qua corrupta nō sequit̄ ibi effectꝰ. vtꝰ enī pullulatiua plāte est cā adminiculās per quā sol facit p̄dictū effectū, ꝑpter defectū. ergo cāe adminiculātis ipedit hic effectꝰ solis qui est pullulare. ꝛ qd̄ dictū est in pullulatione itelligēdū est de effectibꝰ qbꝰ pn̄t astronomi iudicare: utputa de abūdātia ꝛ de sterilitate. quantūcūqꝫ eni astra sint disposita ꝙ ex hoc debeat ꝯtingē abūdātia aliqrū rerū: utputa vini uel olei uel quātūcūqꝫ sint disposita ꝙ debeat eē uētꝰ uel pluuia poterit hoc ipediri ex cāis adminiculātibꝰ: utputa qꝛ vtutes iferiores deficiunt ut nō possint eē suffici:tes coadiutrices supiorꝫ vtutū. ℂ Quarta via ad hoc idē sumit̄ ex dispōne mãe. nā quātūcūqꝫ ſm cursus astrorꝫ debeat eē hoc uel illud pp indispōnē mãe poterit ipediri hiꝰ effectꝰ. Solus ergo deus in suo effectu ipediri nō pōt. Nā qꝛ nō p̄supponit mām qꝛ pōt ipsam mām ꝓducere: non opꝫ ꝙ p̄suppōat dispōnē mãe. nā ad suū nutū mā ꝓducet dispōnet ꝛ pficeret pro sue uolūtatis arbitrio. Qd̄ ḡ est futurū ſm diuinā ꝓuidētiā illud opꝫ euenire quia nō poterit ipediri ex pte cāe agētis ꝛ ordinātis cum deꝰ sit imutabilis ꝛ iuariabilis nō ex pte cāe regulantis: qꝛ nullā hēt deus supiorē cām nec supiorē regulā: nec ex pte cāe adminiculātis: qꝛ nō idiget deus adminiculo alicuiꝰ alteriꝰ. pōt enim deꝰ sine scd̄is cāis ꝓducere qcq̄d pōt ꝓducere cū illis. nō ex pte dispōnis materie. qꝛ sicut pōt ipsam mām ꝓducē ita pōt oēm dispositionē in mā iducē. Si ergo angeli nāli cognitione possent hēc cā per eēntiā itelligē ubi futura imutabilr sunt futura: multū uideret ꝓbabile: immo eēt necessariū ꝙ ipsi oīa futura cognoscerēt. Sed cū nāli cognitione nō possint per eēntiā cognoscē nisi cās creatas ut ꝓpter rōnes tactas nihil imutabilr est futurꝫ cognitioni futurorꝫ angeli per nām hēre non possūt. ℂ Adductis rōnibꝰ ex pte ipsarū cārū ꝙ angeli non pn̄t certitudinalr futura cognoscē. uolumꝰ adducē rōnes ex pte ipsius cognitionis angelice. cognitio autēꝫ angelica pōt q̄drupli̅r cōsiderari. p̄mo ut cōparat̄ ad suū obm. Scd̄o ut cōparat̄ ad suū sb̄m ut ad ipm itellectū angelicū. Tertio ut ꝯsiderat̄ ſm se. Quarto ꝛ ultimo ut cōparat̄ ad suā mēsurā. Si eni cognitio angelorꝫ se extēderet ad ipsa futura ita ꝙ angelus cognosceret certitudinalr futura sicut cognoscit pn̄tia: tunc cognitio angeli eēt iuariabilis cū eodē mō se hēret ad pn̄tia ꝛ ad futura. ex hoc ulteriꝰ sequeret̄ ꝙ p̄ncipale obm cognitiōis āgelice nullā uariationē susciperet: qꝛ si p̄ncipale obm eēt alicui uariatiōi sb̄m cū cognitio depēdeat ex obo oporteret ipsam cognitionē uariationē suscipe. nō igit̄ eodē mō se hēret ad oīa ut ad p̄sentia ꝛ futura. vna ergo via ad iuestigādū ꝓpositū inuenit̄ ex uariatione obi. Rursus si angelus certitudialr cognosceret futura sicut pn̄tia oīa rn̄derēt cognitiōi sue: tanq̄ pn̄tia ꝛ oīa tanq̄ actu exn̄tia. eēt ergo itellcs angelicus ipse actꝰ nullā hn̄s potētialitatē admixtāꝫ qꝛ nulli itellectui rn̄dent oīa tanq̄ pn̄tia ꝛ tanq̄ actu exn̄tia nisi hiꝰ itellcs sit ipse actꝰ nullā hn̄s potētialitatē admixtā. ℂ Scd̄a ḡ via ad iuestigādū ꝓpositūꝫ sumet̄ ex pte ipsiꝰ itellcs angelici ꝙ est sb̄m angelice cognitionis: ut ex eo ꝙ talis intellcs hēt pōlitatē admixtā nō pn̄t ei oīa rn̄dē tanq̄ pn̄tia. Aduertēdū tñ ꝙ cū dicimꝰ ꝙ intellcui diuino oīa rn̄dēt tanq̄ pn̄tia ꝛ tanq̄ actu exn̄tia nō ē hoc itelligēdū ex pte rerꝫ cognitarū ut ꝙ deꝰ decipiat̄ i cognoscēdo: ut ꝙ credat eē pn̄tia que sunt futura. uel credat actu existē que nō existūt. sed hoc referēdū est ad deū cognoscētē: qꝛ ipse oīa cognoscit pn̄tialr. nā nō pn̄tia in gn̄e ꝓpo sunt pn̄tia deo. cognoscit enim deꝰ nō pn̄tia pn̄tialr sic que nō actu sūt in gn̄e ꝓpo actu relucēt in itellcu diuino: ita ꝙ deꝰ actu cognoscit que nō sunt actu. qd̄ totū cōtigit ex summa actualitate eiꝰ: ut qꝛ est ipse actꝰ ideo oīa relucent ibi actu nihil pōt ibi relucē in potētia. ℂ Tertia sumet̄ ex pte ipsius cognitionis ſm se. nā si angelo eēnt nota pn̄tia ꝛ futura tūc non posset ꝓficē cognitio angelica. ℂ Quarta via sumet̄ ex pte mēsure cognitiōis āgelice. qꝛ ut appebit cognitio angeli aliquo mō mensurat̄ tpe lꝫ tp̄s illud nō sit eiusdē rōnis cū tpe qd̄ est passio p̄imi motꝰ. dr̄t ergo cognitio angelica a cognitiōe diuina ex pte obi: qꝛ p̄ncipale obm cognitionis diuine nullo mō est uariabile. Sed p̄ncipale obm cognitiōis angelice est aliquo mō uariationi sb̄m. Scd̄o dr̄t ex pte sbi siue ex pte ipsiꝰ itellcus in quo hēt eē talis cognitio. qꝛ intellcs diuinꝰ est ipse actꝰ nullā hn̄s dīno potentialitatē admixtā. ℂ Tertio dr̄t ex pte ipsius cognitiōis ſm se: qꝛ cognitio diuina nō pōt ulterius ꝓficē nec potest suscipe ulteriorē pfectionē sed est ipa pfectio. Sꝫ cognitio angelica pōt ꝓficere ꝛ eē pfectior. Quarto dr̄t ex pte ipsiꝰ mēsure: qꝛ cognitio diuia mēsurat̄ mēsura iuariabili cū mēsuret̄ eternitate. sed cognitio angelica mēsurat̄ quodāmō mēsura uariabili qꝛ quodāmō mēsurat̄ tpe. Ex hījs aūt q̄tuor dr̄ījs ut aliq̄ modo patefactū est pn̄t sumi q̄tuor rōnes uel q̄tuor vie: ꝙ deo nāli̅r sunt cognita futura ꝛ nō angelo. ℂ Prima via sic pꝫ. Nā p̄ncipale obm cognitiōis diuine est ipsa diuina eēntia siue ipse deꝰ. nihil enīꝫ cognoscit deus nisi seipm. uerū est p̄mo ꝛ p̄ncipalr. vilesceret enīꝫ itellcus diuinꝰ si obm eius p̄ncipale eēt aliq̄d aliud ꝙ deus: qꝛ ex obo p̄ncipali sumit̄ pfectio intellectꝰ. ꝓp qd̄ pfectio intellcs diuini depēderet ab aliquo alio ꝙ ab ipso deo: ꝓpter qd̄ Augꝰ. 83. q. qōne de ideis. vult ꝙ sacrilegiū sit dicē ꝙ deꝰ cognoscat aliq̄d aliō extra se. deus eni nihil extra se aspicit sed oīa in seipso cognoscit. Solū ergo seipm cognoscit tanq̄ p̄ncipale obm: alia aūt cognoscit cognoscēdo se: ꝛ qꝛ p̄ncipale obm cognitionis diuine nullo mō est uariabile. ꝯn̄s est ꝙ ꝛ ipsa cognitio diuina nullo mō uariet̄. sicut enim obm suū p̄ncipale semp est vniforme: ita ꝛ ipsa cognitio semper est vniformis. Sic eni cognoscit futura sicut ꝛ pn̄tia. sed obm cognitiōis angelice ēt p̄ncipale nō solum est ipsa eēntia angeli sed sunt ipse nāe rei. angelus eni cognoscēdo se nō cognoscit oīa. imo tanq̄ in p̄ncipale obiectū fert̄ cognitio angeli nō solū in seipm sed in alia a se qꝛ fert̄ in ipsas nās rerū. cū ergo ipse nāe sunt uariabiles ꝓut referunt̄ ad supposita pn̄tia ꝛ futura. nā nā creata in suppositis pn̄tibꝰ pficit̄ ſm actuale eē qd̄ hēt in eis. In suppositis aūt futuris non pficit̄ ſm actuale eē sed est pfectionis ſm eē pole. Si ergo nāe rerū sic uariant̄ cognitio angelica que tanq̄ i obiectū p̄ncipale fert̄ i ipsas nās rerū opꝫ ꝙ hoc mō uarient̄ ut supposita actu hn̄tia nās rerū actu cognoscat. supposita vō futura que sunt polia in tali nā potētia cognoscat nō ualeret si q̄s diceret qꝛ obiectum p̄ncipale cognitionis angelice nō sunt ipsa supposita sed ipse nāe nec ēt ualeret si diceret ꝙ supposita sunt illa que uari-

antur per se. alie vō uariant per accn̄s. nō eniʒ ex hoc
posset cōcludē cognitionē angelicā nullo mō uariabi
lē eē. nā q̄ sūt p accn̄s uera sūt. nā lʒ per accn̄s sit ꝙ
hō sit albus uel niger uel medio colore colorat⁹. qꝛ
hō ſm ꝙ hō nō est aliq̄d tale. attn̄ uerū est ꝙ hō uel
est alb⁹ uel niger uel medio colore coloratus. sic etiā
ī ꝓposito lʒ per accn̄s sit ꝙ varieť nā. qꝛ nō uariať
nisi uariatiōe suppositi. attn̄ uerū est ꝙ uariato sup-
posito uariať nā. uariato aūt nā que est ꝑncipale obʒ
cognitiōis āgelice. ut qꝛ icipit hi⁹ nā cē in aliq̄b⁹ sup
positis in q̄bus ꝑus nō erat: ꝛ qꝛ icipiūt aliq̄ suppoſi
ta in tali nā eē p̄sentia que ꝑus erāt futura ꝛ icipiunt
eē actu que prius erāt in potētia. opʒ ꝙ ēt aliquo mō
varieť cognitio angelica. ut ꝙ icipiat angelus actu co
gnoscere illa supposita que ꝑus cognoscebat in potē
tia. ꝛ incipiet ea cognoscere p̄ntialiter que ꝑus nō co
gnoscebat p̄sentialiter. ¶ Scd̄a via sic pʒ. nā si itelle
ctui angelico oīa rep̄ntarent actu ꝛ nihil rep̄sentaret
ibi potētialr. sequereť ꝙ hi⁹ itellectus eēt actus pur⁹
nullā hñs potētialitatē admixtā. Nā actualitas ꝛ po
tētialitas ut aliquo mō in ꝑcedentib⁹ inuebať. pōt se
cipi uel ex parte rerū cognitaꝝ. ꝛ tūc si cognitio sit ꝑ
fecta. opʒ ꝙ que sūt actu rep̄sentent ut actu. ꝛ que po
tētia ut potētia. sed ex p̄te intellectus cognoscētis ꝙ̄
to actualior est itellect⁹ tāto actualius videt que vi-
det. q̄to potētialior tāto potētialr⁹. itellectus ergo di
uinus qꝛ est ipse actus purus vnico actu vnico simpli
ci intuitu oīa ituet tā presentia ꝙ̄ futura. cā ergo q̄re
intellectui diuino q̄tū est ex p̄te ipsius itellectus oīa re
p̄sentant actualr. est ꝓpter ꝑfectissimā actualitatē
q̄ ē in ipso itellectu ut nihil possit ibi rep̄sentari
possibiliter. nā ꝛ ipsa possibilia ibi representant actu
aliter: ponere ergo ꝙ talis eēt itellectus angelic⁹ vi-
delʒ ꝙ q̄tum est ex parte ipsius itellectus ipsa futura
ꝛ ipsa possibilia ibi representarent actualr. eēt pone-
re ꝙ hi⁹ itellectus nullus hñet potētialitatē admixtā.
Dicemus eni ꝙ intellectus diuin⁹ ꝓpter summā suā
actualitatē. ut qꝛ de sui nā est actus purus in gn̄e itel
ligibiliū. iō ꝛ que sūt potētia rep̄sētant ibi actu. ideo
uocat ea que nō sūt tanq̄ ea que sunt. intellect⁹ autē
nr̄ ꝓpter nimiā suā potētialitatem. ut qꝛ de sui nā est
potētia pura in gn̄e itelligibiliū. iō oīa representātur
ibi in potētia. et que sūt actu represētant ibi ut in po-
tētia. modus ergo itellect⁹ nr̄i est habere modū op
positū ad intellectū diuinū. nō eni intellectus nr̄ no-
uit ea que nō sūt tanq̄ ea que sūt. sed ecōuerso. nouit
ea que nō sūt tanq̄ ea q̄ sūt. obiectū eni intellectus nr̄i
est ipsa q̄dditas rei ſm se que sic accepta nō dicit ali-
qd̄ qd̄ sit. sʒ aliq̄d qd̄ possit eē. q̄dditas eniʒ ſm se est
aliq̄d in potētia ad eē ꝛ nō hʒ eē nisi per eē rerū ha-
bentiū q̄dditatē. cū ergo intellectus nr̄ intelligit q̄ddi
tatē rose nihil scit de suppositis ei⁹. nō magis scit sup
posita que sūt ꝙ̄ supposita que nō sūt. itellect⁹ aūt an
gelicus qꝛ se hʒ medio mō qꝛ de sui nā nec est act⁹ pu
rus nec potētia pura. sʒ tenet modū mediū. iō itelligē
do aliquā nām nec intelligit oīa supposita tā actualia
ꝙ possibilia in actu sicut intellect⁹ diuin⁹ nec oīa itel
ligit in potētia sicut itellectus hūan⁹ sʒ supposita que
sūt actu. ꝛ que sūt presentia itelligit actu. que aūt sunt
possibilia ꝛ q̄ possūt eē nō itelligit actu sʒ in potētia.
¶ Tertia via sic declarať. nā cognitio diuina est oīo
simplicissima. simplicitas aūt est sua ꝑfectio. iō nō pōt ul-
teri⁹ ꝑfici. Si ergo cognitio diuina icipet cognosce-
re aliq̄ de nouo que ꝑus nō cognoscebat. ꝑficeret suā
cognitionē ꝛ ꝓgredietib⁹ reb⁹ in eē eēt sua cognitio
ꝑfectior ꝙ̄ ꝑus qd̄ est incōueniēs. iō sic cognoscit fu-
tura sicut presentia. totū decursū rerū vno simplici in
tueť intuitu. ut siquis videret totum fluxum alicuius
aque vno intuitu/ qꝛ possibile est simul totū aliqd̄ spatiū
aspicere. videret quō p̄tes illi⁹ aque se hñent adinuicē
ut que eēnt p̄ores ꝛ q̄ posteriores. sic de⁹ vno simpli
ci intuitu aspiciēs totū decursum tp̄is videt quō oīa
se hñt ad tp̄s ꝛ que sūt ꝑora ꝛ que posteriora in tp̄e.
ita ꝙ ꝓgredientibus reb⁹ in eē in nullo ꝑficit sua co-
gnitio. sʒ cognitio āgelica qꝛ nō est oīo simplex. nec
pōt totū decursū tp̄is simul apphēdē. sʒ ſʒ ꝓcessū tp̄is ꝛ
ꝓgredietib⁹ reb⁹ in eē ꝑficit sua cognitio. ita ꝙ icipit
aliq̄ de nouo itelligere que ꝑus nō itelligebat qd̄ nō
est nisi qꝛ icipiūt aliq̄ presentia eē que ꝑus nō erāt ꝑ-
sentia sʒ futura. nō ergo hʒ angelus cognitionē futu
rorū. ¶ Quarta via ad hoc idē sumiť ex p̄te mensu
re. nā si eēt aliqd̄ futuꝝ qd̄ de⁹ nūc nō cognosceret. ꝛ
postea usq3 ad mille annos cognosceret illud simul ipsuʒ
cognosceret ꝛ nō cognosceret. ꝛ si de⁹ nūc eēt alb⁹ ꝛ
postea per mille ānos eēt niger simul eēt alb⁹ ꝛ nō alb⁹.
ꝛ simul niger ꝛ nō niger. ꝛ simul alb⁹ ꝛ niger. iō oīno nulla
mutatio pōt in deo poni qꝛ statiʒ hoc posito sequereť
ꝯtradictoria simul uera eē. nā de⁹ mēsurať nūc eternita-
tis qd̄ est oīo q̄d simplicissimū. iō quecūq3 ibi sunt simul
sūt. debem⁹ eni res referre ad mēsuras ꝓprias. nāʒ lʒ
toti decursui tp̄is assistat vnū simplx nūc eternitatis.
nō tn̄ oīa q̄ sūt in tp̄e sūt simul. lʒ oīa sint in nūc etnitatis
nā p̄tes tp̄is nō sūt simul tp̄alia. ergo nō debēt dici eē simul
qꝛ eis assistit vnū simplex nūc eternitatis qꝛ nō est eo
rū ꝓpria mēsura illud nūc ꝛ de⁹. lʒ sit in toto decursu
tp̄is nō tn̄ in suo eē nec in sua ꝑfectiōe hʒ successionē
qꝛ nō est eius ꝓpa mēsura tp̄s. sed eternitatis uel nūc
eternitatis qd̄ est totū simul. ideo oīs cursus tp̄is per se
comparatur ad diuinum esse. sed per se comparatur
ad deum ipsa simultas. vnde in deo est totū simul. ꝛ
qꝛ ibi oīa sūt simul rōne mēsure ꝛ rōne eternitatis qua
mēsurať sua cognitio oīa cogn̄scit simul. ita ꝙ que nō sunt
simul in ꝓprio gn̄e sunt simul in diuina cognitiōe. sed co
gnitio angelica aliquē modū successiōis habet inq̄-
tum mō cognoscit per vnā spēm mō per aliā. nō eniʒ
intellectus angelicus iformať actu oībus spēbus simul.
sed nūc cōuertit se sup hāc spēm nūc sup illā ꝓ sue li-
bertatis arbitrio. Rursus q̄tum ad ea que intelligit
per vnā ꝛ eandē spēm nō intelligit oīa simul. qꝛ spēs illa
representat nām ſm eē qd̄ hʒ in rebus nō ſm eē pos
sibile sed ſm eē actuale. Si eni cognosceret supposi-
ta alicui⁹ nāe ſm eē possibile quodā mō cognosceret
mō infinito qꝛ indiuidua potētia sūt ifinita. cognitio ꝯ
āgelica qꝛ nō est tota simul aliquo mō mēsurať ſʒ ꝙ oīs
mēsura successiua uocať tp̄s. nō eni hi⁹ tp̄s est eiusdē
rōnis cū tp̄e ꝑmi mot⁹ qꝛ nō depēdet itelligē āgelicū
a motu celi. mēsurať tn̄ tp̄e. i. mēsura successiua. vnde
ꝛ aug⁹ sup gen̄. ad lr̄am dicit ꝙ creatura sp̄ualis mo
ueť per tp̄a qꝛ moueť ſm uarias affectiōes ꝛ ſm ua-
rias cognitiōes. nō eni angelus afficiť ad oīa simul ꝛ ſm
nālē cognitionē nō cognoscit oīa simul. sed cognitio illa
que respicit futura tanq̄ presentia nullā patiť succes
sionē. cognitio aūt angeli patiť successionē. ergo non
cognoscit futura tanq̄ p̄sentia nec hʒ nāliter cogniti-
onē futuroꝝ. ¶ Postq̄ adduxim⁹ rōnes ex p̄te cau
saꝝ creataꝝ ꝛ ex p̄te ipsi⁹ cognitiōis angelice ꝙ āge
lus nālr nō cognoscit futura. uolumus breuiter aliq̄
tāgē. utrū cognitiōe supnāli cogn̄scat futura. Propt
qd̄ sciēdū ꝙ cognitio angeli supnālis est illa quā hʒ
in uerbo. si ergo angelus vidēdo uerbū cōprehendit
uerbū cognoscēt oīa futura qꝛ oīa relucēt ī uerbo. sʒ
qꝛ vidēdo uerbū nō cōprehēdit uerbū. nō opʒ ꝙ eo

gnoscat futura in uerbo nisi q̄tenus in suo uerbo vult
ei reuelare futura. vnde sciunt angeli futura deo reue
lante ut diximus circa principium solutionis.
Ad primū dicendū: q̄ intelligētia sm̄ actorē
de causis parificat eternitati. in q̄
bus uerbis actor ille vult dare diam int itelligētiā ꝛ
aiaȝ ꝛ potissime loquēdo de aia nobili cuiusmodi est
aia celi. naȝ ꝓpa operatio aie est mouere. igit mouere
sm̄ illō actorē cōpetit aie ꝓpꝛie. itelligere aūt sm̄ eū
dē cōpetit aie ex eo q̄ participat intelligētia. aia igit
sm̄ illō actorē nō parificat eternitati. i. euo. Nam de
eternitate creata loquit cū dicit deū eē supra eterni-
tatē. parificari itaq; eternitati sm̄ ipsuȝ est qū taȝ sm̄
sbām q̄ sm̄ opationē mēsurat eternitate siue euo. ꝛ
qꝛ sba aie mēsurat eternitate. i. euo. opatio autem ei⁹
que est mouere nō mēsurat euo ſȝ tpe. iō dī aia nō pa
rificari eternitati. sed uoluit ille actor q̄ tā sba itelli-
gētie q̄ eius opatio que est itelligere mēsurat euo si-
ue eternitate: iō dixit itelligētiā pificari eternitati. q̄
si uolum⁹ hoc reducere ad bonū intellectū dicemus
q̄ aia nō parificat etnitati qd̄ per se est q̄ opatio aie
que est moueri sit successiua iō per se est q̄ opatio aie
que mēsuret tpe. ſȝ q̄ in ipso intelligere sit successio.
hoc est per accn̄s. ut si intellect⁹ angelicus hȝ successi
onē in suo itelligere hoc est per accn̄s. utputa rōne di
uersitatis spēꝝ ut qꝛ nō intelligit oīa per vnā spēm ꝛ
qꝛ nō pōt se ꝯuertere pfecte sup oēs spēs oīno opȝ q̄
itelligat successiue. Rursus qꝛ in itelligēdo per vnaȝ
ꝛ eandē spēm sit successio hoc est per accn̄s ut rōne
mutationis reruȝ. ipse ergo motus per se est q̄ sit suc
cessiuus. quia si non esset successiuus non esset mot⁹.
sed q̄ ipsum intelligere sit successiuum hoc est per ac
cidēs. qꝛ ergo ipsa opatio aie per se mēsurat tpe dici
tur aia nō pificari eternitati. ſȝ qꝛ nō ē p se q̄ itellige
re mēsuret tpe uel q̄ itelligere sit successio. iō dici po
test q̄ itelligētia pificet eternitati. tn̄ ea que sunt per
accn̄s ut dixim⁹ uera sūt. ſȝ hoc per accn̄s sit q̄ itelli
gere sit successio. uerū est tn̄ q̄ itelligē ipsius āgeli est
aliq̄s modus successiōis qꝛ nō itelligit oīa sil. nec cō-
ꝓhēdit totū cursū tpis sil. nec itelligit futura ut pn̄tia
ut est per hita declaratū. ¶ Ad 2m dōm: q̄ lȝ in v̄bo
nihil sit futurū ſȝ oīa relucēt sibi pn̄tialr. attn̄ qꝛ āgels
vidēdo uerbū nō cōpꝛehēdit ipm vidēdo uerbū nō
videt ibi oīa futura. ſȝ solū videt ibi oīa futura ſȝ so-
lū videbit ea que de⁹ vult sibi reuelare. ¶ Ad 3m dōȝ
q̄ si āgelus pfecte cognosceret sbm cognosceret ꝛ p̄-
dicatū. ꝛ si pfecte cognoscēt rē futurā cognosceret ꝛ
tps in quo hȝ eē illa res futura. ſȝ qꝛ nō cognoscit reȝ
illā futurā. ideo nō cognoscit dtminatū tps in quo
hēbit eē hi⁹ reȝ nec ēt scit certitudinalr si aliqū hēbit
eē qꝛ forte nunq̄ erit. nō ergo ex tpe cognoscit rē fu-
turā nec tempus impedit cognitionē rei future: im-
mo hic impedit qꝛ hi⁹ res futura non actu existit sub
vna nā. ordo enim cognitiōis angelice est q̄ cogno-
scat ip̄aȝ nāȝ ꝛ cognoscēdo nāȝ cognoscat ꝛ supposi-
ta in qb⁹ existit illa nā. ꝛ cognoscēdo supposita existē
tia sub tali nā cognoscit ꝛ tps in quo hi⁹ supposita ha
bēt eē sub tali nā. ꝛ idē est q̄ licet supposita preterita
nō actu existūt sub vna nā. attn̄ qꝛ angelus determia-
tā cognitionē p̄teritoꝝ cognoscēdo ꝛ tps in quo fue
rūt illa supposita in sua nā. Si ḡ sic certitudinalr co-
gnoscēt futura cognoscēdo supposita futura cogno-
sceret ꝛ tps in quo hēbōt eē hi⁹ supposita. ignorātia
ḡ tpis nō ipedit cognitionē futuroꝝ. ſȝ ecōuerso igrā
tia futuroꝝ ipedit cognitionē tpis. ut q̄re nō cogno-
scūt res futuras, iō nō cognoscūt tps in quo hēbūt eē
hi⁹ res future. ¶ Ad 4m dōȝ: q̄ nō sequit si āgelus
nō cognoscit sortē nasciturū. qꝛ tps sine aliqō aliō ac-
cidēs sit cā cognitiōis. nā ut diximus in solone tertij
argumēti ignorātia tpis nō ipedit cognitionē futuro
rū. ſȝ magis eȝ. ignorātia futuroꝝ ipedit cognitionē
tpis. ꝛ si nō tpis sm̄ se ipedit tn̄ cognitionē tpis ꝓut
in tpe hn̄t eē futura. ut si āgelus ignorat aliquā rē fu
turā utputa qꝛ sortē nasciturū ignorabit ꝛ tps in quo
nascet soꝛ. tps ḡ futuꝝ ꝓut cōpat ad natiuitatē sortis
nascituri erit ignoratū ab āgelo. si ignoret āgelus sor
tē nasciturū. Angelus tn̄ ꝑmo cogscit nām ꝛ cogno-
scēdo nāȝ cognoscit supposita ꝯiūcta illi nāe. ꝛ cogno
scēdo hi⁹ supposita cognoscit ꝛ tps in quo hn̄t eē illa
supposita. q̄ si supposita nō sont ꝯiūcta nāe nec vnq̄
fuerūt ꝯiūcta sic sūt supposita futura illa nō cogno-
scet ꝛ nō cognoscēdo hi⁹ supposita nō cognoscet tpȝ
in quo hn̄t eē talia supposita. argm ḡ ꝓcedebat ac si
ex ignorātia tpis ꝯtigeret ignorātia suppositoꝝ. est
aūt magis eȝ. ut pȝ per iā dicta. ¶ Ad 5m dōȝ: q̄ lȝ
sit eadeȝ ueritas pn̄tiū p̄teritoꝝ ꝛ futuroꝝ. attn̄ illa
eadē ueritas sic ꝛ sic accepta nō est eodē mō dtmia-
ta. nā ut ꝓbat in pieremenijs. in singularib⁹ ꝛ futuris
siue in ꝯtigētib⁹ futuris nō est v̄itas dtminata. uerū
est eni ēt in futuris q̄ erit altera pars ꝯdictiōis ut q̄
cras erit nauale belluȝ uel q̄ nō erit. sed neutra pȝ est
uera determiate. nō eni possum⁹ dtminate dicere q̄
erit nec q̄ nō erit tunica ista icidat ſȝ uetustate cōtera-
tur. pōt tn̄ icidi ꝛ nō icidi. nō ḡ pōt detmiate dici de
tunica. hec tunica icidet ꝛ dilaniabit. nec pōt dtmi-
nate dici q̄ nec icidet nec dilaniabit ſȝ uetustate con
teret. exēpla aūt hec sūt illi⁹ phī in p̄dicto liº. lȝ ḡ ea
dē sit ueritas pn̄tiū p̄teritoꝝ ꝛ futuroꝝ. attn̄ qꝛ in p̄
sentib⁹ p̄teritis est ueritas determiata ut qꝛ ita est al
tera ps ꝯdictiōis q̄ nō est alia. in futuris aūt nō est de
terminata iō āgeli pn̄t scire pn̄tia ꝛ p̄terita nō aūt fu-
tura. ¶ Ad 6m dōm: q̄ angelus futura ꝯtigētia pōt
cognoscē per ꝯiecturā. nō tn̄ ꝓpt hoc decipit nec ꝓpt
hoc mētit qꝛ qui nescit certitudinalr nō certitudina-
lit asserit. iō nō mētit nec certitudinalr credit. iō non
decipit. ſȝ sic scit ita asserit ꝛ ita credit. demō aūt qꝛ
ex puersitate appetit⁹ vult plura dicē q̄ sciat. iō mlto
tiēs certitudinalr asserit que nō certitudinalr nouit.
iō mltotiēs mētit ꝛ mltotiēs decipit ꝛ decipit qꝛ trās
gredit limites ꝓpe scie. āgelus aūt qꝛ hȝ in oib⁹ ordi-
natā uolūtatē nec fallit nec fallit nec mētit ſȝ oīa asse
rit ꝛ credit ſm̄ limites sue cognitiōis. ¶ Ad 7m dōȝ
q̄ si angelus vult aliq̄ futura q̄ illa futura cognoscit
nō tanq̄ exn̄tia nec tanq̄ ea que de necessitate erūt ſȝ
tanq̄ ea que pn̄t eē. ſȝ utꝝ illa possibilia eē erūt ul nō
erūt āgelus ignorat sm̄ cognitionē nālē. pōt tn̄ illud
scire reuelatiōe diuina. ut āgelus hn̄s custodiā alicui⁹
peccatoris vult salutē ei⁹ ꝛ scit qd̄ sit hoc qd̄ ē futuꝝ
videlȝ q̄ iste petōr saluet ſȝ nescit hoc tanq̄ exn̄s nec
tanq̄ necessariū sed scit tanq̄ poīe. ut q̄ poīe est illuȝ
peccatorē saluari. utꝝ aūt saluabit uel nō saluabit ne
scit certitudialr nisi sibi reuelet a deo. Ad formā aūt
arguēdi dici pōt q̄ possum⁹ uelle que scim⁹ aliq̄ mō
eē possibilia. lȝ nesciam⁹ ea certitudinalit eē futura.
ut pōt qs uelle eē eps lȝ nesciat certitudinalr se eē fu
tuꝝ epȝ. sic pōt āgelos uelle salutē alicui⁹ petōris lȝ
nesciat certitudinalr illū petōrē fore saluādū. ¶ Ad
8m dōȝ: q̄ āgelus hȝ spēs futuroꝝ ꝛ nō hȝ spēs futu
rorū. nā spēs q̄s hȝ āgelus apud se sūt spēs futuroꝝ
i. repn̄tāt futura in potētia. nō aūt sūt spēs futurorū:
i. nō repn̄tāt futura in actu. nā ut diximus⁹ spēs ille rep
sentāt nās rerū ꝛ repsentāt supposita que dtminate

bñt uel habuerũt ɔiũctionẽ ad illas nãa. futura ḡ q2 nõ bñt nec habuerũt oetmiatã ɔiũctionẽ ad suã nãm ideo nõ repñsentant per tales spẽs. sz possunt repñsentari. qñ eni hi⁹ futura que sũt idetermĩata ad eẽ fiẽt pñtia ⁊ oetminabunt. poterũt oeterminate repñsentari per hi⁹ spẽs. Non est ḡ sic oe fantasmatibus pteritoꝝ ⁊ oe spẽb⁹ in mẽtib⁹ angeloꝝ. q2 fantasmata in nobis pñt oetminate repñtare pterita q2 fuerũt. sz spẽs in angelis nõ pñt oeterminate repñtare futura q erũt. ⁊ ad formã argumẽti cũ oĩ si hẽrem⁹ fãtasmata futuroꝝ. sic habem⁹ fãtasmata pteritoꝝ q cognoscerem⁹ futura. oici oz q si haberem⁹ fantasmata futuroꝝ sicut ⁊ pteritoꝝ. i. si haberem⁹ fãtasmata que ita oeterminate repñtarẽt futura sic habem⁹ fantasmata que oetermiate repñtãt pterita cognoscerem⁹ futura sic ⁊ pterita. ita ⁊ spẽs ĩ mẽtib⁹ ãgeloꝝ si eẽnt ita spẽs futuroꝝ sic sũt pñtiũ uł pteritorũ. i. si ita oetminate repñtarẽt futura sic repñtant pñtia ⁊ pterita cognoscerẽt ãgeli oetminate futura sicut pñtia ⁊ pterita. sed ut pz nõ sic se hz q spẽs in mẽtib⁹ ãgelorum nõ oeterminate repñtãt futura. sz oetminate repñtẽt pterita ⁊ psentia. ¶ Ad 9m oõz: q eẽ est oe rõne idiuidui. ⁊ ãgelus ĩtelligẽdo aliqd idiuiduũ futuꝝ itelligit ⁊ suũ eẽ. sz sic itelligit idiuiduũ futuꝝ. ita ĩtelliget ⁊ eẽ ei⁹. nõ autẽ itelligit indiuiduũ futuꝝ q ĩtelligat ipz certitudinalr oebẽ eẽ. sic nõ ĩtelligit certitudinalr ipz eo q nõ itelligit hi⁹ eẽ certitudinalr q aliqñ oeat eẽ in reꝝ nã. vñ possum⁹ oicẽ. q ãgel9 oe idiuiduo futuro põt scire qd noĩs non qd rei ut ponam⁹ q sortes sit nascitur⁹ ex ɔiũctiõe hui⁹ maris ⁊ hui⁹ femine põt ĩtelligẽ angelus qtũ ad soꝛ. nasciturũ q̄ ipoꝛtat noie sortis nasciturĩ. attñ q2 põt ipediri natiuitas sortis. q2 nõ est gñale oe necessitate gñabit nõ põt scire oe sorte nascituro qd rei. q2 qd rei nõ ẽ nisi ẽuẽtiẽtiũ. oe sorte aũt nascituro nescit certitudinalr ãgel9 si aliqñ erit in nũo entiũ. q2 põt ɔtigere q soꝛ. nascitur⁹ nunq̃ nascat. ⁊ qd ocm est oe sba idiuidui futuri itelligẽdũ est oe ei⁹ eẽ. poterit ḡ itelligere ãgelus qd ipoꝛtat per nomẽ ipsi⁹ eẽ q oz hẽre tale idiuiduũ. sz nesciet certitudinaliter utrũ illõ eẽ aliqñ erit in rerum nã uel nõ erit. ¶ Ad 10m oõz: q cũ oicit phs q in perpetuis nõ oiffert eẽ ⁊ posse. ppositio est uera per se. nã pperua sm q hi⁹ stati cũ possũt eẽ sũt. talia eni nõ pus sũt in põmãe ⁊ postea incipiũt eẽ q2 si sic eẽt nõ eẽnt pperua. In pperuis eni nõ oiffert esse ⁊ posse esse. sed hĩ põt ibi oifferre agẽ ⁊ posse agere. no eni qcqd põt ãgelus ĩtelligẽ stati actu itelligit. ¶ Aduertẽdũ tñ q si ipsa actio ãgeli siue ipz itelligẽ angeli eẽt pperuũ. ita q intelligere ãgeli nõ pus eẽt in potẽtia ⁊ postea in actu. ita q angelo qtũ ad itelligere nõ cõpeteret exire oe potẽtia in actũ. si sic eẽt ẽr qtũ ad agere uel qtũ ad itelligere nõ oifferret ibi eẽ ⁊ posse. q2 qcqd posset intelligere actu itelligeret. nõ tñ sic est. nã ipm itelligere ãgeli nõ est isto mõ pperuũ q nõ sit pus in potẽtia q in actu. nec est uerũ q ãgelus respectu cuiuscũq3 intelligibilis potẽtia nõ pcedat actũ. ita q nihil sit potẽtia itelligẽs q nõ actu itelligat. ¶ Ad 11m oõm q pgressũ rerũ in eẽ nihil acrescit angelo qtũ ad spẽs ĩtelligibiles. tñ hñ acrescit aliqd angelo qtũ ad actũ itelligẽdi. ita q angelus pgrediẽtib⁹ reb⁹ in eẽ p illas easdẽ spẽs qs hz apud se icipit aliq itelligere que pus nõ itelligebat. nõ q res aliqd agãt in itellectu ãgelicũ. sz q2 per pgressũ reꝝ in eẽ mutant nãe rerũ. q2 pgrediẽtib⁹ reb⁹ in eẽ icipiũt nãe illarũ rerũ eẽ in aliqbus suppositis in qbus pus nõ fuerant. ⁊ q2 ut pluries ocm est ãgelus cognoscẽs nãz cognoscit supposita qbus est actu ɔiũcta illa nã. ptñs est q pgrediẽtib⁹ reb⁹ in eẽ pfectioꝛ sit cognitio angelica q2 icipit multa cognoscere que pus ignorabat. ¶ Ad 12m oõm: q oppositorũ eadẽ ẽ oisciplia in uli. ut q cognoscit vnũ oppositorũ cognoscit aliõ in uli ⁊ sm qdditatẽ sz nõ in pticlari ⁊ sz eẽ. ut qui cognoscit qd est albuz q2 est coloꝛ oisgregatiu⁹. opz q cognoscat ei⁹ oppositũ qd sit coloꝛ ɔgregatiu⁹. sz p p h⁹ siqs nouit h⁹ pticlare albũ eẽ in hoc sbo nõ opz q sciat oe aliq pticulari nigro in quo habeat eẽ sbo. sic ⁊ in pposito si scit ãgelus necessaria. opz q sciat ɔtigẽtia sz hoc erit in uli ⁊ sm qdditatez. nã nõ põt aliqs scire qd sit necessariũ. ut q2 est q nõ põt alr se hẽre nisi sciat qd sit ei⁹ oppom. videlz qd sit ɔtigẽs q2 est qd põt alr se hẽre. sz in pticlari nõ opz qui scit hec pticularia necia q sciat pticularia ɔtigẽtia. ut qui scit hũc solẽ oriri cras q ponat eẽ neciũz q sciat hũc hoiez currere cras qd est qd ɔtigẽs. ¶ Ad 13m oõm: q lz aliq ɔtingẽtia reducant in motũ celi ⁊ mot⁹ celi reducat in ãgelũ mouẽte. nõ tñ opz q si angelus cognoscit totũ motũ celi q cognoscat ɔtigẽtia futura que reducunt in motũ celi. q2 nõ opz oare tãtã vnitatẽ in effectu qtã in cã. est eni circulatio in generatiõe eloꝝ ⁊ in istis reb⁹ corpalib⁹ sic ⁊ ĩ motu celi ⁊ hi⁹ circulatio istorũ iferiorũ causat ex motu celi. attñ circulatio istorũ inferiorũ nõ est ita vniformis sicut circulatio celi. sp eni ceteris tpib⁹ redit eadẽ ɔiũctio siderũ redeũte in ɔiũctiõe eadẽ siderũ nõ sp redit idẽ effect⁹ in istis iferiorib⁹. q2 ista iferiora nõ possũt oio assequi suã cãz. ppt qd sp redit mã eodẽ mõ oisposita. nõ redeũte aũt mã eodez mõ oisposita ex illa eadẽ ɔiũctiõe siderũ nõ sequit idẽ effect⁹. Scit igit ãgelus q tali tpe erit talis ɔiũctio siderũ ⁊ tali talis. sz nõ ppt hoc certitudinalr scit q illo tpe debeat eẽ ille effect⁹ ⁊ alio tpe ille ali⁹ effect⁹ q2 poterit ipediri ex indispositiõe mãe. oispositio eni mãe nõ sic vniformit redit eadẽ sic ɔiũctio sideꝝ qd ɔtigit ex defectu ipsi⁹ mãe. q siqs uellet oino ptinacit asserere q redeũte eadẽ ɔiũctione siderũ rediret eadẽ oispõ mãe ⁊ idẽ effect⁹. tũc eẽnt ita necessarij effect⁹ istoꝝ iferiorũ sic ⁊ ɔiũctiões siderũ. nõ ḡ ex hoc argueret q angelus per motũ celi certitudinalr sciret ɔtigẽtia futura. sz q sciret necessaria futura. hoc eni posito sic scit ãgelus q tali tpe redibit talis ɔiũctio siderũ nisi oe⁹ qui est cã supioꝛ uelit aliter ordinare. ita sciret q illo tpe rediret talis effect⁹ sub hac tñ cõditiõe nisi oe⁹ q est cã supioꝛ uellet alr ordinare. ¶ Ad ultimũ oõm: q aĩa absoluta a nexib⁹ corpis cognoscit futura reuelatiõe ãgelorũ. uł põt cognoscẽ aliq futura q2 magis cognoscit nãs reꝝ absoluta q ɔiũcta. sz ex tali cognitiõe futurorum nõ cognoscit certitudinaliter futura contingẽtia. nã qñcũq3 absoluta a corpe habeat maiorem notitiã oe natura rerũ. vñ põt videre multa uetura tamẽ si illa uentura nõ sint necessaria sed ɔtingẽtia nescit ea certitudinaliter sed per coniecturam.

v **Adecimo** querit. utrũ ãgeli cognoscãt occulta cordiũ. ⁊ vĩ q sic. q2 qcqd põt virt⁹ iferioꝛ põt ⁊ supioꝛ. sz spũs hoĩs q ẽ ĩ hoĩe scit occlta hoĩs. ḡ ãgelus q est supra spũz hũanũ siue supra aĩaz scit occlta cordis nrĩ. ¶ P̄. libertas inest uolũtati ex rõne. sz ut coiter ponit mot⁹ rõnis subiacẽt cognitiõi ãgelice. ḡ multo magis ⁊ mot⁹ uolũtatis. qñcũq3 ḡ cogitatiões nre ex uolũtate oepẽdeãt nõ poterũt latere angelũ. Si eni aliq cã est qre mot⁹ uolũtatis lateãt ãgelũ. h⁹ est q2 uolũtas est libera. Si eni nõ eẽt libera sz ageret ex necessitate nãe sic agũt res nãles nõ lateret angelum

mot⁹ volūtatis. sicut nec latēt eū motus nāles quare si libertas eēt cā h⁹ latētie ꝛ h⁹ libertas cātur ex rōne si nō latēt angelū mot⁹ rōnis ut dictū est nō latebūt cū mot⁹ volūtatis. ¶ P. in volēdo est mot⁹ aīe ad res exteriores. in itelligēdo est mot⁹ rerū ad aīaȝ mot⁹ ꝗ rōnis tēdūt ad aīaȝ ꝛ ad itrinseca mot⁹ volūtatis ꝗ mot⁹ rōnis. Si ꝗ āgeli cognoscūt mot⁹ rōnis cognoscūt ꝛ mot⁹ volūtatis. ¶ P. act⁹ volūtatis est actualior ꝙ ipsa potētia siue ꝙ ipsa volūtas ꝗ de se est cognoscibilior. sȝ āgelus cognoscit ipaȝ pōȝ volitivā siue ipaȝ volūtatē ꝗ multomagis cognoscet actus ꝛ mot⁹ volūtatis. sȝ cogitatiōes nr̄e totalr̄ depēdēt ex motib⁹ volūtatis. ꝗ ꝛc̄. ¶ P. aīa est simplex cogitatio simplex vel ītētio simplex. ꝗ nihil de talib⁹ pōt latere āgelū. qꝛ qd̄ simplex est tota se offert ut cogscat. ¶ P. sba aīe cognoscit per potētias potētie p act⁹ ꝛ act⁹ per obīa sm doctrinā phi tradita in 2° de aīa. ꝗ sba aīe est ignotior ꝙ pō cū cognoscat per pōm ꝛ pō ignotior actu cū cognoscat per actū. ꝗ cū āgel⁹ cogscat ipaȝ sbam aīe que est ignotior mltomagis cognoscet pōs ei⁹ ꝛ opatiōes ꝛ cogitatiōes ꝗ sūt notiores. ¶ P. cogitatio est qd̄ spūale. ꝛ est magis ꝓportionata itellectui āgelico ꝙ accn̄a corpale. sȝ āgelus cognoscit accn̄tia corpalia. ꝗ mlto magis cognoscit cogitatiōes nr̄as. ¶ P. cognito sbo vel fūdamēto cognoscunt ab āgelo ea que sūt i eo. qꝛ āgel⁹ nō itelligit cōpouēdo nec diuidēdo. cognoscēdo ꝗ sbm cognoscit ea que sūt in sbo. sȝ āgelus cognoscit act⁹ ꝛ mot⁹ qui sūt in volūtate. ꝛ p ꝯn̄s cognoscit itētiōes que fundant in hi⁹ motib⁹ ꝛ actib⁹. ꝛ per ꝯn̄s cognoscit cogitatiōes nr̄as ¶ P. sm dio^m. 4. de di no. angelus est qdāȝ speculū sic etiā ꝛ aīa qdā speculū est. Sȝ qn̄ speculū opponit speculo non solū speculū resultat in alio speculo. sȝ ēt oīa que sūt in speculo resultāt ibi. nō tm̄ ꝗ sba aīe relucet in angelo tanꝙ in quodā speculo sȝ que sūt in aīa. ꝛ per ꝯn̄s ipse cogitatiōes relucēt in ipso angelo. ꝗ ꝛc̄. ¶ P. ꝙtūcūꝗ futurū qn̄ iā est determinatū cognoscit ab āgelo. ꝗ ipsi act⁹ volūtatis ꝛ ipse cogitatiōes ꝙtūcūꝗ sint ꝯtigētes qꝛ iā sūt determinate qn̄ eas actu cogitam⁹. ꝗ sūt note ipsi angelo. ¶ P. āgeli dati sūt ad custodiā aīaꝝ. ꝗ debēt cognoscere intētiōes cordiū. qꝛ ibi est magis piculū eo ꝙ in itētiōe cordis magis formalr̄ ꝯsistit rō meriti ꝛ pcti. ¶ P. āgelus supior est maioris libertatis ꝙ iferior. Si ꝗ angelus iferior pōt se occultare supiori. sic eꝫ. cēnt eq̄lis libertatis qd̄ est icōueniēs. Angelus ꝗ iferior nō pōt se occultare supiori. ꝛ per ꝯn̄s aīa hūana nō poterit se occultare alicui angelo. qꝛ est iferior oī āgelo. ¶ In ꝯtriū est ambrosi⁹ in glo. super pma ad coꝝ. 2°. qui aīt qd̄ a nullo scitur qd̄ est in homine nisi a spiritu hominis. ¶ P. angelus non est intra animaȝ. ergo nō cognoscit ea que sunt in anima.

Rn̄deo dicēdū ꝙ veritas hui⁹ qōnis satis determiata est per scripturā sacrā. nā ex pluri⁹ locis scripture sacre hr̄i pōt ꝙ null⁹ ali⁹ ab hoie pōt scire cogitatiōes hois nisi solus de⁹. sic eni di. 2. paliꝑoñ. 7. Tu eni solus nosti corda filioꝝ hoīuȝ. ꝛ hec eadē verba dicunt. 2. regū. 8. ca. ꝛ Hier. 17. scribit prauū est cor hois ꝛ iscrutabile qs cognoscet illd̄. ego dn̄s scrutās corda ꝛ ꝓbās renes. Certū est ꝗ ex quo sic scriptū est in sacro canone ꝙ cogitatiōes nr̄e latēt angelos ꝛ demones. difficulcatē tn̄ faciūt in ꝓposito que expimētalr̄ sūt visa ꝛ que a sctis sūt dicta. nā aliqn̄ visu est demones mlta dixisse de occultis hoium qd̄ nō eēt nisi ipsa occulta scirēt. Rursus difficultatē faciūt in facto dicta sctoꝝ: ꝛ spālr̄ dicta Aug. qui vā multū difformiter loq̄ in hac mā. nā. 12. sup geñ. videtur velle ꝙ ēt nobis iuitis scire pn̄t cogitatiōes nr̄as. In de ecclasticis aūt dogmatib⁹ vult ꝙ angelus cognoscit cogitatiōes cordis motib⁹ sensibilib⁹. sȝ internas cogitatiōes nō cognoscit ex qbus oibus cōflabimus vnā talē veritatē ꝙ de cognitiōe cogitationum est loq̄ duplr̄. vel sȝ se ꝛ directe. vel ex qbusdā signis ꝛ indirecte. sm se ꝛ directe nāli cognitiōe nullus ali⁹ ab hoie vider occulta hois nisi solus de⁹. ut si sor. cogitat aliq̄ ipse sor. scit cogitatiōes suas. sȝ nullus ali⁹ a sorte scit cogitatiōes illas sm se ꝛ directe nisi solus de⁹. Sed tn̄ per quedā signa ꝛ idirecte ēt nobis inuitis possūt angeli ꝛ demones multa nr̄a occulta scire. nā vn⁹ hō qui eēt diu expt⁹ de cōditiōibus alterius hois stati cū videret ipm in facie motū multa posset perpēdere de cogitatiōib⁹ suis sȝ ꝯstat ꝙ nullus hō pōt hr̄e tātaȝ expiētiā de alio hoie sicut hn̄t āgeli ꝛ demones de ho h⁹. Rursus nihil sūt signa que apparēt in exteriori facie respectu signoꝝ apparētiū in exteriori corpe. vix eni pōt hō aliqd efficaciter cogitare nisi corpus iterius in aliquo imutet. Angeli ergo ꝛ demones vidēres imutatiōes factas in iteriori corpore ꝛ nobis iuitis pn̄t multa ꝓpēdere de occltis cogitatiōib⁹ nr̄is. ¶ Visa veritate qōnis volum⁹ sic in qōne ꝓcedere. qꝛ pmo assignabim⁹ dicta doctor in qd circa hāc veritatē senserūt. ꝛ q̄re angeli ꝛ demōes ipsas cogitatiōes sm se videre nō pn̄t. ꝛ ostēdemus cās illas a doctoribus assignatas nō sufficere. Scd̄o declarabim⁹ modū itelligēdi tā hoīuȝ ꝙ angeloꝝ ex qua declaratiōe aliqualr̄ patebit. q̄re angeli ꝛ demones nec cogitatiōes alioꝝ angeloꝝ vel demonū. nec ēt cogitatiōes hoīuȝ possūt nālr̄ scire. Tertio adducem⁹ rōnes ad ꝓpositū ostēdētes ꝙ solus de⁹ pōt directe ꝛ sm se cogitatiōes scire. nō aūt angelus neq̄ demon. ¶ Propter pmū sciēdū difficultatē facere in ꝓposito ꝙ angeli debeāt scire cogitatiōes nr̄as. qꝛ res itelligibiles nō latēt eos. cū ꝗ ipsi videāt intellectū nr̄m ꝛ videāt spēs itelligibiles que sūt in itellectu nr̄o. nō vꝫ rō q̄re nō videāt mot⁹ itelligibiles nr̄os ꝛ cogitatiōes nr̄as. ꝓpter hoc dixerūt doctores qdaȝ ꝙ āgeli vidēt ipsas spēs itelligibiles exn̄tes in itellectu nr̄o. negare eni nō possum⁹ qn āgeli cōprehēdāt tales spēs cū sint multo ꝑticulariores ꝙ spēs eoruȝ. Si eni aīa eēt sepata nō posset cōprehēdere spēs angeloꝝ. nec āgeli iferiores cōprehēdūt spēs supioꝝ. qꝛ angeli supiores hn̄t pauciores ꝛ vliores ꝯcept⁹. sȝ eꝫ supiores cōprehēdūt spēs inferiorū. qd̄ eni vnus subtilis hō cōprehēderet vno vbo nō posset grossus rustic⁹ cōprehēdē. sȝ eꝫ qd̄ nō cōprehēderet grossus cōprehēderet subtilis. spēs ꝗ itelligibiles nr̄as cōprehēdūt ipsi āgeli. sȝ ut dicūt nō cōprehēdūt nec sciūt ~~nec cōprehēdūt nec~~ sciūt usus speꝝ. ꝛ qꝛ ut aiūt cogitatiōes depēdēt nō solū a spēb⁹ itelligibilib⁹ sȝ ēt ab usu speꝝ. io latēt eos cogitatiōes nr̄e. sȝ si āgeli cognoscūt spēs itelligibiles nr̄as ꝙ nō lateat eos usus speꝝ duplr̄ declarabim⁹. Pmo ex actualitate speꝝ. Scd̄o ex ꝯceptu ḡnato ex spe. nā ꝙdiu nō itelligim⁹ actu ꝛ nō utimur aliq̄ spe itelligibili tādiu illa spēs est in itellectu nr̄o i qdā eē hituali ꝛ i qdā actu semiplēo. sȝ qn̄ actu nos ꝯuertim⁹ sup aliq̄ spe itelligibili. tūc illa spēs eios fit in pleniori actu. nō eni spēs itelligibiles sūt in tāta actualitate qn̄ desinim⁹ cogitare in quāta sūt qn̄ actu cogitam⁹ per illas. Si ergo angeli cōprehēdūt ipsas spēs itelligibiles nr̄as. nō potest latere eos que spēs est in actu pleno ꝛ que in actu semipleno. ꝛ per ꝯn̄s nō latebit eos qua spe utimur ꝛ qua nō utimur.

naʒ spē que est in actu pleno utimur. que in actu semi pleno nō utimur. Rursus nō pōt hoc latere eos propter ɔceptū gñatū ex tali specie. nā qñ desinim⁹ cogitare sunt spēs in memoria. qñ vō actu cogitamus ꝛ actu couertim⁹ nos sup aliqua specie: tūc a specie que est in memoria s̃m doctrinā augustini in multis locis de trini gñat spēs in intelligētia ꝛ s̃m ipsuʒ spēs genita in intelligētia que dī proles est sīlima parenti. i. spēi existēti in memoria. Si ergo angelus videt species intelligibiles existētes in memoria videbit spēʒ itelligibilē genitā in itelligētia. ꝛ qꝛ hi⁹ spēʒ est sīlima parēti cognoscet statiʒ a qua spē in memoria sit genita hi⁹ spēʒ. ꝛ qꝛ nos utimur illa spē in memoria a qua gignit spēs in itelligētia qꝛ sup illa actualr nos couertim⁹. iō pōt scire angelus qua spē utimur ꝛ qua nō utimur. nisi ergo plus dicat sic ulr loq nō sufficit. nec est uerū simplr ꝙ lateat angelos usus spēʒ. qꝛ hoc est uti spē couertere se sup spēʒ ꝛ actualr cōsiderare per ipsaʒ. cū ergo ex hoc illa spēs fiat in actu. ꝛ cū ex hoc ex hi⁹ spē facta in actu gñet spēs in intelligētia qꝛ nō possūt latere angelū nec latebit eū spēs nec usus spēi ꝑpter qd dī a doctorib⁹ alr ꝙ angelus nihil pōt imprimere in uolūtate. pōt aūt iprimere in itellectu: iō mot⁹ uolūtatis sūt angelo ignoti. qꝛ ergo ut aiūt cogitatiōes depēdēt ex uolūtate ɔiūgēte parētē ꝓli siue ex uolūtate cōiūgēte spēʒ in memoria spēi genite in itelligētia. iō dicūt cogitatiōes nr̄as latē angelos. Sed nec hoc 2ᵐ dictū sufficit. qꝛ sic dicētes. uel faciunt vim in hoc qd est iprimere uel in hoc qd est cōiūgere. cā ergo assignata uel cōsistet in hoc ꝙ angelus nescit cogitatiōes lʒ sciat ipsas spēs intelligibiles qꝛ spēs intelligibiles nouit āgelus. qꝛ pōt imprimere in ipso itellectu cogitatiōes q nō nouit. nō qꝛ nō pōt aliqd iprimere uel aliquā ipressiōnē facere in ipsa uolūtate. ꝛ qꝛ cogitatiōes depēdēt ex ipsa uolūtate iō nescit eas. si aūt in hoc cōsistat rō dicti assignat pro rōne ꝙ nō est rō. nā angelus directe in ipso itellectu nihil iprimit nec pōt ipressiōnē facere qd duplr pʒ. Primo qꝛ āgelus nō mouet motu ad formā. sʒ solū motu ad ubi. pōt eni cōiungere actiua passiuis. ꝛ sic iducere formas. ipsas tñ formas nō pōt iducere. Si ergo posset in itellectu ipressiōnē facere directe ꝛ per se aliquā pfectionē caret in eo. moueret ḡ motu ad formā. Rursus si posset āgelus sic ipressiōnē facē in itellectu posset āgel's supior itelligi per eēntiā ab āgelo iferiori. nā tota rō ut supi⁹ dicebat q̄re vn⁹ āgelus itelligit aliū angelū per spēm ꝛ nō per eēntiā illi⁹ alterius āgeli. est qꝛ eēntia vni⁹ āgeli nō pōt iprimere aliqd in itellectu alteri⁹ āgeli. iō opʒ ꝙ sit ibi spēs itelligibilis supplēs vicē obiⁱa q̄ spē itelligibili causet impressio ꝛ act⁹ itelligēdi in ipso itellectu. Angelus ḡ directe nō iprimit aliqd nec facit aliquā ipressiōnē in ipso itellectu. ꝛ tñ hoc nō obstāte cognoscit ꝛ videt oēs spēs intelligibiles ibi existētes. a sili ḡ lʒ directe nō faciet ipressiōnē in ipa uolūtate. poterit tñ cognoscere ut vʒ oēs mot⁹ uolūtatis existētes in ipsa. Si vō in rōne assignati nō cōstituat vis rōnis in hoc qd est iprimere. sʒ in hoc qd est cōiūgere ut iō dicat ꝙ cogitatio nr̄a latet āgelū qꝛ hi⁹ cogitatio fit ex uolūtate cōiūgēte parētē ꝓli que cōiūctio latet angelū. sʒ nec h⁹ sufficit qꝛ ex quo angelus videt spēm exñtē in memoria que dī parēs ꝛ per spēʒ genitā in itelligētia q̄ dī ꝓles ꝛ videt vnā eē sīlimā alteri videt ɔiūctionē utriusqꝫ. q̄tūcūqꝫ ergo hoc depēdeat ex uolūtate tñ notū est ꝙ uolūtas hoc vult q̄diu stat talis cognitio ꝛ q̄diu durat spēs in itelligētia. qꝛ si uolūtas se auerteret a tali cogitatiōe stati desineret eē hi⁹ spēʒ in itelligētia ꝛ stati tolleret vnio illa parētia ꝛ ꝓlis. ¶ Habito qd doctores in hac mā dixerūt. uolum⁹ declarare aliq circa modū itelligēdi āgelicū. ꝛ circa modū itelligēdi hūanū. ex qb⁹ aliqliter appebit ueritas que siti. dixim⁹ eni supra ꝙ modus itelligēdi āgelicuʒ est qd per vnā spēm ꝛ per vnū cōceptū pōt multa itelligere. angelus ergo supior vidēs spēs angeli iferioris ꝛ vidēs cōceptū formatū in itelligētia ei⁹ bñ scit cui⁹ spēi sit ille cocept⁹ ꝛ bñ scit qua spē utit ad itelligēdū. ut puta si āgelus inferior habeat in se spēm per quā itelligit uolatilia ꝛ p quā itelligit aq̄tica ꝛ p quā intelligit gradiētia ꝛ sic de aliis spēbuʒ. videbit angelus supior oēs istas spēs. ꝛ videbit q̄lis sit cocept⁹ formatus in itelligētia iferioris angeli. utrū sit silis spēi uolatilium representāti uolatilia uel non alti spēi. ꝛ ex hoc sciet in quadā gñalitate de qbus cōsiderat ille iferior āgelus ut sciet ꝙ cōsideret de uolatilibuʒ. si ille cocept⁹ sit silis spēi uolatiliū. uel sciet de qua alia re cōsideret si hi⁹ cocept⁹ sit silis alteri spēi. sʒ qꝛ per vnā spēm ꝛ per vnū ɔceptū pōt de miltis ꝛ multiplr cōsiderare iō nescit āgel's q̄tūcūqꝫ supior de quo specialiter cōsiderat nec q̄liter cōsiderat de illo: ut dato ꝙ sciat ꝙ cōsideret de uolatilib⁹. nescit utrū cōsideret de vulture uel de aq̄la. ꝛ si dubiū eēt de spēbuʒ nō est dubiū de pticularib⁹. ꝛ qꝛ dato ꝙ sciet angelus supior ꝙ āgelus iferior cōsideret de hoie. nesciet tñ utrū ɔsideret de sorte uel de platone: nec sciet q̄liter cōsideret de eis qꝛ uelit ꝙ moueant uel ꝙ nō moueātur. qꝛ per vnū ꝛ eūdē ɔceptū itelliget oīa pticularia ꝛ itelliget spāliter qdcūqꝫ pticulare. sicut sibi placet ꝛ per vnū ꝛ eūdē ɔceptū itelligit affirmatio ꝛ negatio. ꝛ qꝛ scire in gñali est ualde modicū ꝛ quasi nihil scire. iō angelus supior dī nescire cogitatiōes angeli inferioriʒ. ꝛ qd dictū est de āgelo respectu alteri⁹ āgeli ueritatē hʒ de angelo respectu hois. nā hō per vnā ꝛ eādē spēm ꝛ per vnū ꝛ eūdē ɔceptū pōt plura itelligere. nā rectū est iudex sui obliq. per spēm ergo recti itelligit rectū. ꝛ per eādē spēʒ itelligit obliquū. ꝛ qd dictū est in simplicib⁹ ueritatē hʒ i itellectu cōpositorū. nā sicūt obliquū nō itelligit per ꝓpriā spēm. sʒ per spēm recti ita negatio nō itelligit per ꝓpriū aliqd sʒ per affirmatiōnē. itellect⁹ ergo hñs in se spēm hois ꝛ spēm albi per has spēs itelliget affirmatiōnē ꝛ negatiōnē. pōt eni per illas spēs itelligere ꝙ hō sit alb⁹. ꝛ ꝙ hō nō sit albus. Intellectu ḡ simplicium si videat āgelus ꝙ facta sit in actu spēs recti bñ videt ꝙ cogitam⁹ de aliquo eoꝝ que possum⁹ itelligere per spēm recti. sʒ nescit de qua per se ꝛ directe nisi hoc sciat aliquo alio mō ut per aliqd sensibile signū qd appare in corpe. sic etiaʒ ꝛ in itellectu cōponēte si videat has spēs fieri in actu. videlʒ spēm hoie ꝛ spēm albi bñ videt ꝙ refert hoiem ad albū sʒ nescit utrū referat s̃m affirmatiōnē uel s̃m negatiōnē. ut utrū cogitet hoiem eē albū. uel utrū cogitet oppositū. sic ēt si videat āgel's qd in itellectu fiat in actu spēs per quā itelligit inimic⁹ ꝛ spēs per quā apprehēdit fuga. bñ sciet ꝙ cogitat de inimico ꝛ de fuga. sed nesciet utrū cogitet s̃m affirmatiōnē uel s̃m negatiōnē qꝛ nesciet utrū cogitet inimicū fugere uel non fugere. nescit. s. directe ꝛ s̃m se. poterit tñ hoc scire idirecte ꝛ per aliqd signū sensibile qd apparet in corpore. ut puta si videt angelus uel demon ꝙ homo cogitat de inimico ꝛ de fuga ꝛ videt ꝙ corpus interi⁹ ifrigidet statiʒ cognoscet ꝙ timet ꝛ ꝙ cogitat de fuga affirmatiue. i. ꝙ cogitat inimicū fugere. Si aūt videbit ꝙ corp⁹ inte-

rius calefiat statim cognoscet ꝙ audet ⁊ ꝙ cogitat de
fuga negatiue.i.ꝙ cogitat nō fugere.ea ergo que hēt
distinctos cōceptus ⁊ distinctas spēs angelus cōpre
hēdēdo spēs cōprehēdit cogitatiōes. ſ3 hoc erit ual
de in gnāli.ꝙ affirmatio ⁊ negatio nō hñt distinctas
spēs.ualde modicū aūt scire de cogitatione si nesciet
utrū uelit ꝓpositū uel oppositū. ¶ Aduertēdū aūt
ad maiore ītelligētiā dcoꝝ ꝙ tripl'r possumꝰ īuestiga
re quō per vnū ⁊ idē possumꝰ ītelligere plura.na3 ea
que sūt ī itellectu signa sūt rerū ⁊ ut patebit sūt aliq̄
mō signa uolūtaria.sūt signa ītelligibilia.⁊ sūt ēt ulia.
sūt aliq̄ mō signa uolūtaria q2 pro uolūtatis arbitrio
est ꝙ per spēm aliquā intelligamꝰ ꝓpositū uel oppo-
sitū.ut ꝙ per spē3 recti ītelligamꝰ rectū uel obliquū.
Signa aūt uolūtaria codē mō se hñtia representant
sua signata.ut si ad placitū est ꝙ aliqua uox significet
hoc uł illō.illa uox eodē mō se hñs repñtabit ſ3 pla
citū loquētis hoc uel illud. Spēs ergo recti eodem
mō se hñs ſm bñplacitū cogitātis repsentabit rectū
uel obliquū.⁊ q2 angelus nullā videt diuersitatē in in
tellectu qñ cogitat de recto uel de obliquo ⁊ qñ cogi
tat de hoc uel de illo nescit in spāli de quo cogitet.
¶ Scđa via ad hoc idē sumit ex eo ꝙ talia signa sūt
ītellectualia uel rōnalia.potētie ergo ñales sunt ad
vnū.sed potētie rōnales sūt ad opposita ut declarari
h3 in.9.metaphisice.ſ3 q̄les sūt potētie tales debēt eē
ꝑfectiōes potētiaꝝ. Sicut ḡ vna ⁊ eadē potētia rō-
nalis est ad opposita.sic vna ⁊ eadē spēs ītelligibilis
siue vnꝰ ⁊ idē cōceptꝰ erit ad opposita.⁊ q2 nō inutat
ɔceptꝰ nec op3 mutari spē3 per quā ītelligit hoc ⁊ op
positū nō pōt scire angelus utrū cogites de ꝓposito
uel de opposito.q2 nō videt diuersitatē in intellectu
qñ cogitas ꝓpositū uel oppositū. ¶ Tertia via su-
mit ex eo ꝙ hꝰ signa sūt ulia nō aūt sūt sensibilia ⁊ ꝑ
ticularia. Sic eni videtꝰ in sensu respectu ītellectus
ꝙ que in sensibilibꝰ sūt plurificata in ītellectu sūt vni
ta,ut sūt plures potētie sēsitiue cognitiue siue sūt plu-
res sensus ut per vnū sensu3 iudicamus ꝑticularꝰ de
colore per aliū de sapore ⁊ sic de aliꝗs sensibꝰ.attñ nō
est nisi vnꝰ ītellectꝰ siue vna potētia ītellectiua ꝑ quā
iudicamꝰ uł'r de oībꝰ istis.⁊ sicut se h3 in potētia ītel-
lectiua respectu potētiaꝝ sensitiuaꝝ.sic se h3 in uoci
bus ꝑticularibꝰ ⁊ sensibilibꝰ respectu coꝝ que sūt in
ītellectu.nā l3 nō sit idē nomē nec eadē uox q̄ signifi-
cat rectū ⁊ que significat obliquū est tñ eadē spē3 ītel
ligibilis ⁊ idē ɔceptꝰ per quē ītelligit hoc uel illō.l3
sic ēt in uoce nō sit eadē ꝓpositio affirmatiua ⁊ nega
tiua q2 nō est eadē ꝓpositio hō est albꝰ ⁊ hō nō est al
bus.in itellectu tñ nō est diuersitas ꝓut ītelligunꝰ af-
firmationē ⁊ negationē.nisi ḡ per signa sensibilia fiat
expssio coꝝ que sūt in intellectu cogitatiōes ipsas in
spāli ⁊ in ꝓpa forma āgel's scire nō pōt.dicimꝰ aūt nisi
fiat expssio ꝑ signa sēsibilia.q2 sic per uoces sēsibiles
al'r exprimit affirmatio ⁊ al'r negatio.⁊ al'r rectū ⁊ al'r
obliquū.sic ⁊ iterꝰ in corpe nō solū ad placitū sic fa-
ciūt uoces extiores sēsibiles.ſ3 ēt nālit per aliq̄s pas
siōes gñatas in corpe exprimit affirmatio ⁊ negatio
sic posuimꝰ exᵐ de fuga.ut qñ cogitamꝰ de fuga affir
matiue.ut si uolumꝰ fugē timemꝰ ⁊ gñat in nobis fri
giditas.si aūt cogitamꝰ de fuga negatiue ⁊ volumꝰ fu
gere audemꝰ ⁊ efficit nr3 corpꝰ iterꝰ calidū.cogita-
tiōes ḡ nr̄as in spāli nō directe ſ3 idirecte pñt scire de
mones uel āgeli nobis uolētibꝰ.ut si uellemꝰ eis reue
lare per locutiones ⁊ per signa ad placitū ⁊ pñt scire
hꝰ cogitatiōes.⁊ mltotiēs sciūt nobis iuitis ut per si
gna nālia videl3 per frigiditatē ⁊ caliditatē ⁊ ꝑ alias

passiōes siue ꝑ alia signa nālit orta in corpe q2 ſm ꝙ
de alio ⁊ alio.⁊ ſ3 ꝙ al'r ⁊ al'r cogitamꝰ al'r ⁊ al'r affi
ciūꝰ i corpe ⁊ appētꝰ iterꝰ i corpe nr̄o alia ⁊ alia signa
ꝑ que demōes ⁊ āgeli ut dixīmꝰ nobis iuitis pñt mlta
de nr̄is occltis cogitatiōibꝰ scire. ¶ Ueꝝ q2 itellectꝰ
hōis nō dēscit dicet aliq̄s ꝙ si ꝑ spēm recti possumꝰ
intelligere rectū ⁊ obliquū uel si per idem possumus
ītelligē affirmationē ⁊ negationē.attñ op3 ꝙ per uo
lūtatē determinemꝰ nos ad hoc uel ad illō.aliq̄ ḡ affe-
ctio erit in uolūtate per quā determinamꝰ nos ut ītelli
gamꝰ uel hoc uel illō.illā aūt affectionē āgelus vide
bit.vidēdo aūt hꝰ affectionē cognoscet ad q̄d deter
minamus nos ipsos utrū ad ītelligēdū affirmationē
uel negationē.uel utrū ad intelligendū rectū uł obli-
quū. Sciēdū ḡ ꝙ āgelus ex quo videt ⁊ cogscit ipa3
sba3 aīe.op3 ꝙ cognoscat ea que sūt in aīa.videl3 ta3
pōs ꝙ spēs ītelligibiles ꝙ ēt affectiōes.ut sūt quedā
res vise nō tñ scit distīcte ad qō afficimur.nec ēt ꝓpt
hoc scit cogitatiōes nr̄as nisi in gnāli qō scire est nesci
re.in spāli aūt ⁊ in ꝓpa forma qō est recte scire nescit
cogitatiōes nr̄as qō sic declarat.nā sic per eādē spē3
possumꝰ ītelligē rectū ⁊ obliquū sic ꝑ eādē affectio-
nē real'r loq̄ndo possumꝰ affici ad rectū ⁊ ad obliquū
uolūtas eni est appetitꝰ sequēs ītellectū ⁊ rōnē.ideo
ſ3 ea que videmꝰ i itellectu debemꝰ mlta ɔiecturari
de hꝗs que sūt in uolūtate.nā sic in ītellectu cū ītelli
gimꝰ format aliq̄s cōceptꝰ sic ēt in uolūtate cū uolu-
mus q̄d sibi aggñat ꝑter uolūtatē ipa3 qō pōt uocari
affectio.tñ hꝰ affectio ut tetigimꝰ sequit modū spēi
⁊ ɔceptꝰ exñtiū in itellectu ita ꝙ sic ꝑ eādē spēm pro
nr̄e uolūtatis arbitrio possumꝰ ītelligē hoc ⁊ oppᵐ.
ita per eādē affectionē real'r loquēdo possumus affici
ad hoc ⁊ ad oppᵐ.dicemꝰ eni ꝙ deꝰ absq3 ulla sui mu
tatiōe vult quecūq3 vult.creatura aūt rōnalis aliquo
mō mutat ⁊ aliq̄ nouitas est in ea ex eo ꝙ afficit nūc
ad hoc nūc ad illō.vñ hꝰ affectiōes sūt q̄dā motiōes
⁊ q̄dā motꝰ aī siue uolūtatis.ſ3 hꝰ motꝰ sūt i creatu
ra rōnali magis vnitie ꝙ i creatura corpali.creatura
eni corpalis ꝑ vnū ⁊ eūdē motū real'r nō pōt moueri
i diuersas ptes ⁊ mltominꝰ in ptes ɔrias.ſ3 creatura
rōnalis sic vnitiue cognoscit ita vnitie afficit.⁊ iō ut
diximꝰ sic per vnā ⁊ eādē spēm ītelligit hoc ⁊ oppᵐ.
ita real'r nō est alia ⁊ alia affectio per quā affectio affi
cit ad hoc ⁊ ad oppᵐ ſ3 ē solū alia ⁊ alia ſ3 relationē
⁊ ordinē uolūtatis. Sic ḡ op3 ꝙ in ītellectu iformet
ɔceptꝰ si vlt itelligē.ita op3 ꝙ i uolūtate aggñet aliq̄
affectio si debeat aliq̄d uelle.tñ uolūtas illā affectio
nē in se aggñatā pōt referre in hꝰ uel in oppᵐ. Si ḡ
sagitta mota eēt liberi arbitrij ⁊ eūdē motū real'r pos
set referre in oriētē ⁊ occñtē.bñ viderēmꝰ sēsibil'r ꝙ
sagitta moueret.ſ3 utrū ille motꝰ eēt ad oriētē uł ad
occñtē nescirēmꝰ nisi sagitta hꝰ nobis uollet reuelare.
viderēmꝰ eni sagittā ⁊ viderēmꝰ motū sagitte ſm ꝙ
est res quedā in spāli.ſ3 ſm ꝙ est ad hāc uł ad illā ptē
nō viderēmꝰ in spāli ſ3 in gnāli.scirēmꝰ eni ꝙ motus
ille eēt ad hāc ptē uel ad illā.ſ3 ad quā ptē eēt deter
minate nescirēmꝰ.sic est in ꝓposito videt āgel's ipz i-
tellectū nr̄m ⁊ videt spēs ītelligibiles ⁊ videt ꝙ hec
spēs ītelligibilis efficit in actu.nescit tñ in spāli cogi-
tatiōes nr̄as.q2 ꝓ nr̄e libertatis arbitrio ꝑ vnā ⁊ eā-
dem spēm possumꝰ diuersa scire.sic ⁊ ex pte uolūta-
tis videt āgelus ipa3 uolūtatē ⁊ videt ipa3 affectionē
sibi aggñatā.nescit tñ in spāli ad q̄d afficimur.illud ḡ
qō sic determiat ꝑ uolūtatē ꝙ ex tali determiatiōe nulla
diuersitas appet in re op3 angelū eē ignotū.vñ ⁊ coi-
ter dr̄ ꝙ ordo uolūtatis ē āgelo ignotꝰ qō ītelligēdū

est qm̄ sic ē ali⁹ ⁊ ali⁹ ordo uolūtatis siue alia ⁊ alia rō ſm uolūtatē q̄ nō est ibi alia ⁊ alia res. sicut posuim⁹ exēplū de spē recti uel q̄ vnā ⁊ eādē spēz pōt ordinare uolūtas ut per eā cognoscat rectū uel obliquū istō aliō ⁊ aliō referre. ut referre spēz recti in hoc uł in illud. uel iste ali⁹ ⁊ ali⁹ ordo ut per uolūtatē ordinare hī⁹ spēz ad cognoscēdū rectū uł ei⁹ oppo^m est ágelo ignot⁹ q̄ ex tali alio ⁊ alio ordine nlla diuersitas apparet in re. ⁊ qō dcm̄ est de spē ex pte itellect⁹ ueritatē hz de affectiōe ex pte appetit⁹. cā ḡ ⁊ rō ipsi⁹ latētie est q̄ ſm uolūtatis ipiū vnū realr possum⁹ in plura referre. ágelus ḡ videt ipas nās rez ⁊ videt diuersitates reales exn̄tes in hī⁹ nās. ubi aūt est mltiplicitas absq̄ diuersitate reali talē mltiplicitatē cognoscē excedit nālē cognitionē ipi⁹ ágeli. ex hoc ḡ appēt q̄re dn̄r eē nota ágelo ea que sūt ex pte itellect⁹ ⁊ nō ea q̄ sūt ex pte uolūtatis. nō eni hoc est ut supius dicebat sic qdā dicūt q̄ pōt aliqd iprimere in itellectu ⁊ nō in uolūtate. nec h⁹ ē q̄ res exn̄tes in itellectu sint ágelo note ⁊ nō res exn̄tes in uolūtate q̄ silr est hic ⁊ ibi nā cogitatiōes sūt in itellectu. affectiones aūt sūt in uolūtate ⁊ tā cogitatiōes q̄ affectiōes nr̄e sunt note ágelo in gnāli. nō aūt in spāli. s; hoc iō est q̄ vna res nō pōt detmiari ad plura ut sit ágelo ignota nisi ſm rōnē ⁊ ordinē uolūtatis. vn̄ q̄ vna ⁊ eadē spēs referatur in hoc ⁊ in illud hoc facit uolūtas. silr ⁊ uoluntas vnā ⁊ eādē affectionē realr in diuersa refert put est p̄ añcedētia declaratū. uolūtas ḡ tā ea que se tenent ex pte itellect⁹ ut cogitatiōes ⁊ spēs itelligibiles q̄ etiā ea que se tenēt ex pte ipsi⁹ uolūtatis ut ipas affectiones in diuersa refert ⁊ ordinat absq̄ eo q̄ fiat in se diuersitas alia. ⁊ q̄ in hoc ꝯsistit latētia ⁊ hoc fac uolūtas iō ordo uolūtatis dr̄ ágelo eē ignot⁹. iō ēt dicunt ignota eē ágelo poti⁹ ea que se tenēt ex pte itellect⁹ q̄ sic diuersimode referre vnā ⁊ eādē rē ⁊ ex hoc facere q̄ lateāt angeluz tā cogitatiōes q̄ affectiōes ptinet ad uolūtatē nō ad itellectū. uolūtas eni est illa q̄ hoc facit nō itellect⁹. ¶ Postq̄ circa vitatē quesitaz recitauim⁹ dicta doctoꝝ ⁊ declarauim⁹ ea p que pōt patē ueritas q̄ōnis. ad maiorē declarationē ꝓpositi uolum⁹ adducere rōnes ostēdētes q̄ deo sūt note nr̄e cogitatiōes ⁊ affectiōes. ipse eni est scrutās corda. i. cogitatiōes ⁊ ꝓbās renes. i. affectiōes. ágelo aūt nec cogitatiōes nec affectiōes nr̄e sūt note nisi ut dixim⁹ in gnāli s; quē modū scire est magis nescire q̄ scire. possum⁹ aūt q̄tū ad p̄ns spectat dare q̄tuor dr̄ias int deuz ⁊ ágelū ex q̄b⁹ sument q̄tuor rōnes ad ꝓpo^m. ¶ Pria dr̄ia ē q̄ de⁹ cog̃scit idetmiata sic detmiata ea eni q̄ nō sūt detmiata in re sūt detminata in cognitiōe dīna ut si nō ē detminatū in re q̄ cras erit nauale bellū uel q̄ nō erit. determiatū est tn̄ in cognitiōe diuina qui scit detminate si cras nauale bellū erit uł nō erit. in ágelo aūt nō sic. nā idetermināta in re idetermināta sūt ēt in cognitiōe ágelica loquēdo de sua cognitiōe nāli. ¶ Scd̄a dr̄ia est q̄ de⁹ mouet uolūtatē nr̄az. nā cū ipe sit motor dīno p̄m⁹. opz oēs mot⁹ taz corpoꝝ q̄ aioꝝ reducē in ipz. s; ágelus nō est q̄ directe mouet uolūtatē nr̄az nisi forte alliciendo ⁊ ꝑsuadēdo sic vn⁹ hō mouere posset magis tā ágelꝰ q̄ hō q̄ magis in eo viget solertia ⁊ ꝑspicacia intellectus. ¶ Tertia dr̄ia est q̄ de⁹ illabit aīe ⁊ ē itim⁹ ipi aīe imo magis est itim⁹ aīe q̄ aīa sibi. ágelus aūt nō pōt illabi aīe. q̄ aīa nō ē quāta q̄ possit eē itra ptes quātitatiuas. Si aliqd ḡ eēt in ipla aīa eēt in ipsa eēntia ei⁹. qō aūt est in eēntia alicui⁹ uel est pfectio eēntie sicut sūt ꝓetas q̄ pficiūt eēntiā. uel est ꝯseruatiuū eēntie. cū ḡ ágelus nō possit eē pfectio eēntie aīe. si esset angelus in eēntia ei⁹ eēt ꝯseruatiuū eēntie. eēntia ergo aīe depēdēt ab ágelo: imo ex hoc sequeret q̄ ipse ágelus creasset aīaz q̄ ad eū spectat ꝯseruare eēntiā aīe qui per creationē eā ꝓduxit in eē. De⁹ ḡ magis est itim⁹ ipsi eēntie aīe q̄ aīa sibi. q̄ magis fac ad ꝯseruatiōnē ipsi⁹ eēntie q̄ ipa eēntia faciat ad ꝯseruationez ipsi⁹. eē eni ipsi⁹ aīe magis depēdet a deo q̄ ab eēntia ꝓpa. eē eni spūaliū in aliq̄ est eē per opatiōnē. nā hoc mō spūalia sūt alicubi. q̄ ibi opant. De⁹ eni est in eēntia aīe ⁊ in eēntia cuiuslibet rei ꝯseruādo oēz hī⁹ eēntiā in eē. ágelus aūt pōt eē itra quātitatē rei s; nō ꝓpe oīr eē i eēntia. iō in reb⁹ quātitate caretib⁹ ágelꝰ eē nō pōt. ¶ Quarta dr̄ia ex pfectiōe cognitiōis ē. q̄ de⁹ pfectā cognitionē hz de reb⁹. ágelꝰ nō ita pfectā. Ex hijs aūt q̄tuor dr̄ijs sument ad ꝓpo^m q̄tuor vie siue q̄tuor rōnes. ¶ Pria via talis. nā si de⁹ cognoscit determiate que nō sūt determinata in re q̄uis nō distinguit s; rē ꝓut cogitam⁹ de recto uel de obliq̄. hoc q̄ nō est detminatū in re est detmiatū in cognitiōe dīna q̄ detminate cognoscit de⁹ de quo cogitam⁹ ⁊ q̄lr cogitam⁹. ágelus vō q̄ idetermināta nō cognoscit detminate. iō cogitatiōes nr̄as determiate scire nō pōt. s; dices q̄ hec nō sūt idetmiata. nā ⁊ si per eādē spēz possum⁹ cogitare de recto ⁊ obliq̄ tn̄ nisi nos detmineum⁹ per uolūtatē qd cogitare uelim⁹ nihil cogitabimus. ḡ si cogitam⁹ aliqd iā per uolūtatē determinauim⁹ nos ipos ad determinādū illō. ad qō rn̄debim⁹ q̄ q̄tū ad cognitionē nō refert rē eē idetermināta. uł determinatā eē ignotā. qui ḡ nō cognoscit idetermiata nō cognoscit determinata si sit ei detminatio ignota. nā detminata q̄ꝝ detminatio est ignota itellectui sic se hn̄t ad itellectū ac si eēnt idetermiata. q̄tūcūq̄ ḡ cogitatiōes nr̄e sint determinate ſm uolūtatē referētē ⁊ ordinātē. tn̄ q̄ iste ordo ⁊ ista relatio uolūtatis est ágelo ignota eo q̄ ex tali ordine ⁊ relatiōe nō seq̄tur aliq̄ diuersitas in re: iō cogitatiōes nr̄e q̄ nō sunt determinate per determinationē notā itellectui ágelico: iō cōparant ad hī⁹ itellectū ac si eēnt idetermiate. ⁊ q̄ ágelus idetermināta nō cognoscit determinate opz cogitatiōes ⁊ affectiōes nr̄as latere ágelū. sed dato q̄ per oēm modū cogitatiōes ⁊ affectiōes nr̄e in se eēnt idetermināte hoc nō obstāte determinate cēnt in cognitiōe dīna q̄ oīa que sūt ſm se idetermiata determinate cognoscit. possum⁹ tn̄ si uolum⁹ aliť soluere hāc difficultatē. nā cū dr̄ q̄ ágelus cognoscit determināta ⁊ cogitatiōes nr̄e cū actu iā cogitamus sūt determiate ḡ note sūt ágelo. dici dz q̄ nō oīa q̄cūq̄ mō determināta sūt nota ágelo. nā ⁊ futura ꝯtigētia sūt determinata in cognitiōe dīna. nō tn̄ sūt ágelo nota. ea ḡ que sic sūt determinata q̄ per eoꝝ detminationē appet diuersitas in ipa re sūt nota ágelo. que aūt sūt alr determināta nō sūt ei nota s; ignota. ⁊ q̄ qō per spēm recti determinem⁹ nos per uolūtatē ad cogitādū de recto uł de obliq̄. talis detminatio nullā diuersitatē fac ī re. q̄ eodē mō se hn̄te spē i itellectu. pōt uolūtas determinare se ad uolēdū per itellectū ⁊ per hī⁹ spēm itelligibilē cogitare de hoc uel de illo sic ⁊ per vnā ⁊ eādē affectionē realr pōt affici ad h⁹ ⁊ ad illō. q̄ sic est talia nō sūt nota ágelo. s; ut dictuz est de⁹ ipsa idetmināta detminate cognoscit. iō talia nō p̄nt latere deū. ¶ Scd̄a via sic pz. nā ut dictū est de⁹ mouet ipsaz uolūtatē ita q̄ q̄cq̄d motiōis est ibi ⁊ q̄cq̄d actiōis totū ē a deo. ⁊ q̄cq̄d defect⁹ ⁊ obliq̄tatis totū a nobis. cū ḡ de⁹ agat per itellectū q̄ est nāe itellectualis nō pōt ignorare que fac. iō oīum q̄ꝝ est

actoꝛ opꝫ ꝙ ſit ⁊ cognitoꝛ. ſi ḡ ipſam uolũtatẽ mouet
ad oẽs ſuos mot⁹. opꝫ ꝙ oẽs hi⁹ motus cognoſcat. ⁊
ſicut cognoſcit oẽs mot⁹ ita opꝫ ꝙ cognoſcat oẽs de
fect⁹ circa hi⁹ mot⁹. ut ſi de⁹ mouet ad aliqḋ ⁊ facit i
petũ in aĩa nr̃a videt utrũ ſeq̄mur hi⁹ ĩpetũ ⁊ q̄lr̃ ſeq
mur. ⁊ videt utrũ deficiam⁹ ⁊ q̄lr̃ deficim⁹ ita ꝙ oĩa
nuda ⁊ apta ſūt oclis ſuis. uñ ẽt ⁊ aĩa nr̃a nõ põt igno
rare cogitatiões ſuas qꝛ ipſamet ꝑ itellectũ dirigẽte ⁊
⁊ per uolũtatẽ exequẽtẽ determinat ſe ad cogitãduꝫ
hoc uel illõ. ideo ipamet aĩa nõ põt ignorare ꝙ cogi
tat. hi⁹ ḡ determinatiõis aliq̄lr̃ eſt cã itellect⁹ qꝛ oſtẽ
dit que ꝑ ſuã ſpẽꝫ cogitarĩ poſſum⁹. ipa tñ uolũtas eſt
cã ꝑncipalioꝛ. qꝛ ipa exequit ⁊ ad eã ſpectat ut ſꝫ ſuũ
iperiũ determinate fiat hoc uel illud. igit̃ qꝛ angelus
ipaꝫ uolũtatẽ nr̃aꝫ nõ mouet nõ poterit cognoſcere
mot⁹ ei⁹ niſi ex hi⁹ motib⁹ appeat in re ipa diuerſitas
nos aũt qꝛ nõ diuerſificata re ſm ſuũ iptũ uolũtatis
poſſum⁹ ferri in hoc uł in illõ neſciet determinate ange
lus in quo feramur. ¶ Tertia via ad hoc idẽ ſumit̃
ex eo ꝙ de⁹ eſt itim⁹ aĩe ⁊ nõ ãgelus. Si ḡ de⁹ eſt in
ipa aĩa ⁊ eſt itim⁹ aĩe. nihil miꝝ ſi videt cogitatiões ⁊
ea que ſũt in aĩa. ãgelus võ qꝛ nõ eſt itim⁹ aĩe nec eſt
in aĩa. iõ nõ videt cogitatiões ⁊ affectiões que ſũt in
ipa. huic aũt vitari videñt initi uerba apłi. j. ad coꝝ.
2. ubi vult ꝙ nullꝰ ſcit que ſũt in hoĩe niſi ſpũs hoĩs q̄
eſt in ipſo. ḡ ex hoc ꝙ ſpũs hoĩs eſt in hoĩe ſcit ea que
ſũt in hoĩe. nõ ḡ ex hoc excludit deus imo ↄcludit ꝙ
ipſe ſciat ea que ſũt in hoĩe ⁊ que ſunt in ſpũ hoĩs. qꝛ
ipe ẽr eſt in hoĩe ⁊ eſt in ſpũ hoĩs magis ẽt ꝙ ipe ſpũs
hoĩs. ſꝫ ſic dicim⁹ ut' de ſupficialr̃ ptrãſimus ut dica
mus ꝙ de⁹ videt oĩa nr̃a. qꝛ eſt intim⁹ nobis. ſm hoc
ḡ nõ videbit̃ angelus niſi cui eſt intim⁹ qḋ videm⁹ eẽ
ſlſm. cognoſcit eñi ãgelus ipſaꝫ eẽntiaꝫ aĩe ⁊ tñ nõ eſt
eẽntie intim⁹. vꝫ ḡ ꝙ pari rõne poſſit cognoſcẽ ipſas
cogitatiões nr̃as lꝫ nõ ſit nr̃is cogitatiõib⁹ itim⁹. ꝓ
pter qḋ ſciẽdũ ꝙ nullꝰ cognoſcit niſi determinata uł
in re uel in ſe. Quicũq; ḡ cognoſcit aliq̄ determinate
uel hoc eſt. qꝛ in ipſa re apparet eoꝝ determinatio uł
qꝛ ipſe cognoſcẽs per itellectũ ⁊ uolũtatẽ cã illi⁹ de
terminatiõis. qꝛ ḡ tot⁹ ordo tpis determinat⁹ eſt in ꝓ
uiſiõe diuina ⁊ de⁹ per ſuũ itellectũ ⁊ uolũtatẽ uolẽdo
uel pmittẽdo in ſeipſo ꝓordinauit totũ ordinẽ ⁊ oc
curſũ tpis ↄtigẽtia futura que fiẽt in hi⁹ occurſu tpis
lꝫ nõ ſit determinata in deo tanꝙ in cã ſtatuẽte ⁊ de
terminate hi⁹ tpis occurſu. Si ḡ aliq̄ determinate co
gnoſcunt̃ uel hoc eſt qꝛ in re ipſa apparet talis deter
minatiõis cã. cogitatiões ḡ nr̃e nõ ſũt determinate in
re ꝙ in re ipſa appareat hi⁹ determinatio. Si ḡ aliq̄s
cognoſcat cogitatiões determinate. opꝫ ꝙ ipſe ſit cã
determinatiõis eaꝝ ⁊ ad hoc uadit hec rõ tertia nã
de⁹ ex hoc itim⁹ aĩe nr̃e eſt cã determinatiõis diuꝫ co
gitationũ nr̃aruꝫ. Aduertẽdũ tñ ꝙ duplex eſt cã effi
ciẽs ⁊ ↄſeruãs. ꝓut ḡ de⁹ mouet uolũtatẽ nr̃aꝫ eſt cã
efficiẽs diuꝫ motus uolũtatis ⁊ ẽt diuꝫ cogitationũ.
ſed ꝓut eſt itim⁹ aĩe eſt cã ↄſeruãs oẽs tales mot⁹.
ḡ qꝛ de⁹ mouet uolũtatẽ nr̃am ⁊ efficit in nobis oẽs
mot⁹ uolũtatis nr̃e opꝫ ꝙ ſciat oẽs hi⁹ mot⁹ ⁊ ꝙ co
gnoſcat oẽs affectiões ⁊ cogitatiões nr̃as. ⁊ huic ue
ritati innuebat rõ ſcdã. qꝛ võ eſt itim⁹ aĩe nr̃e. opꝫ ꝙ ſi
cut ↄſeruat ipaꝫ eẽntiã aĩe qꝛ eſt eẽntie itim⁹ ſic ↄſer
uet oẽs affectiões ⁊ cogitatiões ⁊ oẽs mot⁹ animi qꝛ
eſt oĩb⁹ talib⁹ motib⁹ itim⁹. Si ḡ ut dictũ eſt de⁹ agit
per itellectũ qꝛ eſt itellectualiꝫ nãe ipoſſe eſt nec ꝙ ali
qḋ faciat nec ꝙ aliqḋ factũ ↄſeruet in eẽ niſi cogno
ſcat tã ea que fac̃ ꝙ facta que ↄſeruat in eẽ. ḡ oẽs mo
tus nr̃i animi cognoſcit qꝛ oẽs tales mot⁹ facit cũ mo

ueat ipſaꝫ uolũtatẽ nr̃am ad oẽs ſuos motus ⁊ etiã
oẽs tales mot⁹ cognoſcit. qꝛ eſt intim⁹ nobis ut dicit
hec rõ tertia ꝓpter qḋ oẽs tales mot⁹ cõſeruat in eẽ
iõ eos ignorare nõ põt. ¶ Aduertẽdũ tamẽ q' de⁹
eſt cã efficiẽs ⁊ cõſeruãs oẽs mot⁹ animi nr̃i ſiue oẽs
motus uoluntatis nr̃e. ⁊ oẽs cogitationes nr̃as ꝓut
talia hñt rõnẽ entis. ſed ꝓut ab entitate deficiũt ⁊ ꝓ
ut habẽt rõneꝫ pcti. deus ꝓpꝛie talia nõ facit nec cõ
ſeruat attñ cognoſcit ea. qꝛ qui pfecte cognoſcit i ali
quo gñe qcqd eſt ibi entitatis opꝫ ꝙ cognoſcat qcqd
eſt ibi defect⁹. ¶ Quarta via ad hoc idẽ ſumit̃ ex ꝑ
fectiõe cognitiõis diuine. Si eñi angelus pfecte co
gnoſcẽt uolũtatẽ nr̃aꝫ cognoſceret ẽt oẽs mot⁹ nr̃os
ſiue uolũtatis nr̃e. ſꝫ nõ ſolõ uolũtatẽ nr̃am ſꝫ ẽt nec
ꝓpꝛias virtutes ãgeli pfecte cognoſcũt ut dicit dio⁹
6. ca. celeſtis hierarchie. angeli eñi nõ pfecte cõpꝛe
hendũt ſuũ intellectũ ſiue ſuã virtutẽ itellectiuã. nec
etiã perfecte cõpꝛehẽdũt ſuas ſpẽs itelligibiles. qꝛ ſi
perfecte cõpꝛehenderẽt ſuas ſpẽs intelligibiles co
gnoſcerẽt futura cõtingẽtia. Naꝫ ſpẽs itelligibiles in
angelis ⁊ ea que ſunt preſentia ⁊ que ſũt iã determi
nata in re repꝛeſentãt actu. diuꝫ tamẽ uelit ſe angelus
cõuertere actu ſup hi⁹ ſpẽs. ſed futura ↄtingẽtia ⁊ ea
que ſũt indeterminata nõ repꝛeſentãt actu: ſed in po
tentia. q̄tũcũq; enim angelus ſe actu conuertit ſuper
aliquã ſpeciem intelligibilem illa que ſunt determina
ta ⁊ que ſunt contingentia futura nõ repꝛeſentabit ei
actu ſed potentia. igit̃ angelus nõ perfecte cõpꝛehen
dit ſuã virtuteꝫ intellectiuã nec ſuas ſpecies intelligi
biles qꝛ ſi perfecte cõpꝛehenderet hi⁹ ſpecies cogno
ſceret omnia que repꝛeſentare poſſet ille ſpecies. ⁊ ita
ut dictum eſt cognoſceret futura contingentia. qꝛ in
mẽtibus angelorum ⁊ ſi nõ actu repꝛeſentant futura
cõtingẽtia. poſſunt tamẽ ea repꝛeſentare. Sicut eniꝫ
futura contingẽtia ſunt in potẽtia in ſuis cauſis ⁊ ſũt
in potẽtia ut fiãt preſentia. ita ſũt in potẽtia ut repꝛe
ſentẽtur per ſpecies in mẽtibus angelorum. qui enim
omnino perfecte cognoſceret oẽs effectus quos actu
efficeret aliquã herbã aliq̄lr̃ hñ cognoſceret effect⁹
quos actu efficeret. ſꝫ ẽt ⁊ quos poſſet facere ⁊ quos
eẽt futura illa herba. ſic ⁊ ſi ãgeli pfecte cognoſcerẽt
ſuas ſpẽs intelligibiles cognoſcerẽt qcqd repꝛeſenta
re poſſent hi⁹ ſpẽs. ſic ⁊ in ꝓpoſito. ſi angelus pfecte
cognoſceret uolũtatẽ nr̃aꝫ etiã anteꝙ fierẽt ⁊ anteꝙ
ꝓgrederent̃ in eẽ cognoſceret oẽs motus uolũtatis
noſtre. ſed ſic pfectã cognitionẽ de aliq̄ re nec ẽt de ſe
ipſis angeli habere nõ poſſũt. iõ ut diximus ſm dio
nyſiũ etiã ꝓpꝛias virtutes ignorare dicuntur. Solus
eñi de⁹ hanc perfectiſſimam cognitionẽ hẽt de oĩb⁹
reb⁹ ut ſic cognoſcat etiã cognoſcat oĩa que pñt
cãri ex eis anteꝙ fiũt. De⁹ ergo qui cognoſcit ea que
ſm rẽ ſunt indeterminata ut dicebat rõ pma. ⁊ qꝛ cãt
oẽs mot⁹ uolũtatis noſtre qꝛ uolũtateꝫ nr̃am mouet
ad oẽs ſuos motus ut dicebat ratio ſcdã. ⁊ etiam qꝛ
eſt intimus omnibus motib⁹ noſtris. ⁊ qꝛ omnes ta
les motus conſeruat in eſſe. ut dicebat ratio tertia. ⁊
qꝛ perfecte cognoſcit uoluntatem noſtram. qꝛ videt
quicquid ex ea põt ꝓgredi etiã anteꝙ ꝓgrediant̃ in
eſſe ut dicebat ratio quarta. ideo deus cognoſcit oẽs
affectiones noſtras ⁊ omnes cogitatiões ſiue omnes
motus anime noſtre. Angelus võ qꝛ in oĩb⁹ quatuoꝛ
hys deficit affectiones ⁊ cogitationes noſtras in ſpe
ciali ⁊ ſm ſe ⁊ in propꝛia forma naturali cognitionẽ
ſcire non poteſt.

Ad primum dicenduꝫ ꝙ quicqḋ poteſt v'
tus inferioꝛ poteſt ⁊ ſuperioꝛ

dū tamē illud sit proportionatū superiori: ut parua ignis existēs in frācia calefaceret hominē in francia existētē: quem nō calefaceret maximus ignis existēs in ytalia. ꝛ habēs lippos oculos si existat in aliqua domo ꝛ existat ꝓpinquus videbit ea que sunt in illa domo que nō videbit ille qui est extra domū. ꝛ qui est lōginquus etiam si hēat oculos ualde claros. qḋ ideo contingit qꝛ ꝓpinquus ignis habet ꝓportionē ꝛ ordinem ad calefaciēdum sibi ꝓpinquū: que ad calefaciēdū nō habēt ꝓportionē ꝛ ordinē ignis remotus quātumcūqꝫ magnꝰ. sicut ēt oculus ꝓpiquus hēt ꝓportionē ꝛ ordinē ad vidēdū que sibi pñtanē que intueri nō pōt oculus remotꝰ quātūcūqꝫ clarꝰ. eodē ēt mō ꝛ in ꝓposito spūs hoīs hēt ꝓportionē ꝛ ordinē ad cognoscendū ea que sūt in hoīe ad cognoscēdū cogitationes ꝓprias eo ꝙ est cā taliū cogitationū: ꝛ eo ꝙ seipm mouet ad talia cogitādū: q̄s cogitationes angelus videre nō pōt: qꝛ nō sunt sibi ꝓportionate: qꝛ tales cogitationes nec sūt distincte determinate in re: nec sunt cāte a spū angelico: sicut sūt cāte a spū humano. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ nec ea que se tenēt ex pte itellꝰs siue ex pte rōnis sūt nota angelo in spāli: nec ēt que se tenēt ex pte uolūtatis: qꝛ nec cognoscit angelus in spāli cogitationes nr̄as que se tenēt ex pte itellꝰs: nec cognoscit in spāli ipsas affectiones que se tenēt ex pte uoluntatis. dī tñ ipsa uolūtas eē magis cā latētie q̄ itellꝰs. qꝛ iō latēt angelū cogitationes nr̄e ꝛ affectiones nr̄e. qꝛ qḋ ꝯm rē est multiplex ꝛ ideterminatū determinat per liberū arbitriū uolūtatis. ꝛ qꝛ illa determinatio est angelo ignota: iō latēt eū cogitationes ꝛ affectiones nostre. vñ aūt insit uolūtati libertas nō est pñtis speculationis. dato tñ ꝙ ex rōne sibi isit libertas erit in rōne tanq̄ in radice ꝛ tanq̄ in cā. erit aūt in uolūtate tanq̄ in ꝓpo sbto. uolūtas est ergo que est libera: ꝛ que mouet oēs potētias ad suos actꝰ: ꝛ que determinat tā ꝓprias actiōes q̄ aliarū potētiarū. iō ipsa uolūtas erit cā latētie. Ad formā aūt arguēdi cū dī ꝙ motꝰ rōnis sunt cogniti ab angelo. dici oꝫ ꝙ motꝰ rōnis ut rōnis sunt cogniti ab angelo sed nō motꝰ rōnis ut subiacet uolūtati. videt eni angelus oēs spēs que sunt in rōne siue in itellꝰu: ꝛ videt que spēs sint in actu ꝛ ꝑ quā speciē actu cogitamꝰ. uerū qꝛ per vnā ꝛ eādē spēm possumus nos determinare ad cogitandū hoc uel illud. iā ignotū est angelo qḋ cogitemꝰ. talia ergo que sūt i rōne ꝓut subiacēt mero impio uolūtatis absqꝫ eo ꝙ faciāt diuersitatē in re angelo nō sūt nota. falsum est ergo simplr loquēdo ꝙ angelus cognoscat motꝰ rōnis nr̄e ut argumētū supponebat. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū ꝙ aliqui motꝰ aīe icipiāt ab aīa ꝛ ꝓcedāt ad exteriora sicut sūt motꝰ uolūtatis. uel ꝙ aliq̄ icipiāt ab exterioribus rebꝰ ꝛ tēdāt in aīam. siue ad iteriora. uel facit ꝙ angelū lateāt uel nō lateāt cogitationes ꝛ affectiones nr̄e iō argumētū ꝓcedit ex eis que sūt per accñs. sed qꝛ ēt vnū ꝛ idē in re nō diuersificatū ꝓ mero impio uolūtatis possumꝰ diuersa cogitare uel ad diuersa affici hoc est ꝙ facit angelū latē cogitationes nr̄as. uel possumꝰ dicere ut dictū est ꝙ argumētū supponit falsū. videlicet ꝙ angelo sint simplr noti motꝰ rōnis. ostēsum est eniꝫ per hīta ꝙ motꝰ rōnis ꝛ uolūtatis q̄diu faciūt diuersitatē in re sūt noti angelo. qñ aūt absqꝫ diuersitate reali ꝯm merū impiū uolūtatis pñt determinari in hoc ꝛ in illud nō sūt noti angelo ꝯm nālē cognitionē eius. ¶ Ad 4ᵐ dicēdū ꝙ angelus cognoscit ipsam uolūtatē ut est quedā res in se. ꝛ ipsam ēt affectionē ut est quedā res ꝛ quedā pfectio siue qḋā actꝰ uolūtatis cognoscit angelus sed nō cognoscit uolūtatē ipsam quātū ad oīa in qua pōt ferri: nec ēt cogn̄scit ipsaꝫ affectionē determinate q̄tū ad ea ad que refert. ꝛ hoc mō de affectiōe ꝛ de cogitatiōe loqmur. nō eni loqmur de cogitatiōe ꝯꝫ ꝙ ipsa spēs itelligibilis per quā actu cogitamꝰ posset dici cogitatio. sed loqmur de cogitatione ꝓut est q̄dā motꝰ aīe ad cognoscēdū aliq̄d ꝑ hꝰ spēꝫ. ꝛ qꝛ per vnā ꝛ eādē spēm possumꝰ diuersa cognoscē ꝑ vnā ꝛ eādē spēꝫ poterimꝰ diuersa cogitare: ꝛ poterūt in nobis eē diuersi tales motꝰ. spēs ḡ ipsa est actualior q̄ intellꝰs ꝛ talē spēꝫ bñ cognoscit angelus. sed hꝰ motus nō est ꝑe actualior nec hēt esse magis actuale: qꝛ nō hēt eē magis distinctū. nā tales motꝰ nō distinguūtur nisi ꝯm relationē aīe: nō aūt ꝯꝫ rē. qꝛ ut ostēsuꝫ est pñt eē plures tales motꝰ. ꝛ possumꝰ in plura ferri per vnū ꝛ idē siue per vnā ꝛ eādē spēm. ꝛ qḋ dictuꝫ est de hiis que se tenēt ex pte itellꝰs vitatē hēt in hiis que se tenēt ex pte uolūtatis. nā sicut in itellꝰu cū actu itelligimus sit in nobis aliq̄ spēs itelligibilis in actu per quā possumꝰ plura cogitare ꝛ in plura ferri: sic cū actu uolumꝰ in ipsa uolūtate aliq̄d fit qḋ nescimꝰ noiare. sed uocamꝰ illud affectionē ꝛ per illud ꝙ sic in uoluntate fit vnū ꝛ idē extra possumꝰ in diuersa affici: uel possumus in diuersa per affectū moueri ꝛ sic hic loquimur de affectione ꝓut est q̄dā motꝰ aīe. hꝰ aūt motus nō hēt magis eē actuale nec magis eē distinctū q̄ ipsa potētia siue q̄ ipsa uolūtas hēt eē distinctū realr ab aliis potētiis. sed iter hꝰ motꝰ nō est distinctio ꝯm reꝫ sed ꝯm ordinē uolūtatis. videt ḡ in angelus ipsam reꝫ agḡiatā in uolūtate. sed ad q̄d moueremur ꝛ ad q̄d afficimur per illā rē nescit qꝛ ideterminatū est sibi. ¶ Ad 5ᵐ dicēdū ꝙ in hiis que sūt in aīa est dare simplr ꝯm rē ꝛ multiplex ꝯm relationē: ut per vnū ꝛ idē utputa per vnā ꝛ eādē spēꝫ ut dictū est possumus in diuersa ferri ꝛ diuersa cogitare ꝑꝑ qḋ est sibi simplex ꝛ multiplex. Uel possumꝰ dicē ꝙ q̄libet talis motꝰ ꝯm se est simplex cū plēs hꝰ motꝰ ꝛ plures hꝰ intētiones vniūtur in vna ꝛ eadē re: qꝛ per vnā ꝛ eādē rē possumus plura intēdē ꝛ in plura moueri. Ad formā ḡ arguēdi cū dī ꝙ simplex se totū offert. dici oꝫ ꝙ hꝰ motus ul hꝰ intētiones si vult angelus scire cogitationes nostras nō se offerūt intellectui angelico. ut ꝯm se sunt simplices: sed ut habēt esse multipliciter in vna ꝛ eadem re: qꝛ ipse angelus nō videt istos motꝰ ꝯm se. sed videt ipsam rem utputa ipsam spēm intelligibileꝫ ex qua pñt oriri multi tales motus. uel possumus dicere ꝙ simplex ꝛ si offert se totum nō offert se totaliter. illa ergo species intelligibilis tota se offert intellectui angelico. sed nō offert se omnino totalr ꝙ possit angelus cognoscere distincte ꝛ determinate motus ꝛ intētiones que oriunē in nobis per huiusmodi species. ¶ Ad 6ᵐ dicēdum ꝙ substātia aīe est nobis ignotior q̄ potētia: eo ꝙ nos sumus male nati ad sciēduꝫ tamen ꝯm rei ueritatē cum potētia sit accidēs substātia est notior q̄ etiam actus. qꝛ ut dicit in. 7. metaphisice. substātia est prior accidēte diffinitione ꝛ cognitione. in angelo ergo cuius cognitio nō est a posteriori argumētuꝫ nō est ad propositū sed ad oppositū. uel possumus dicere ꝙ in ꝓposito oīa alia sunt per accidens esse distinctū ꝛ determinatuꝫ ꝯm rē ꝛ esse indistinctū ꝛ indeterminatū sunt per se. per se eniꝫ est ꝙ distincta ꝛ determinata ꝯm rē angelus cognoscit: ꝛ per se est ꝙ indistincta ꝛ indeterminata ꝯm rem. distincta auteꝫ ꝛ determinata solū ꝯm ordinē uolūtatis angelus ignorat. ꝛ qꝛ subs aīe ꝯm rē est distincta ꝛ determinata ab illis subiis. cogitationes aūt ut hic de cogitationibus loquimur sunt distincte ꝛ determinate solū ꝯꝫ ordinē

uolũtatis. ideo angelus sub̃am aĩe ⁊ ẽt potentias que sunt distincte ſm se nouit. cogitationes aũt que sũt distincte solũ ſm ordinẽ uolũtatis nescit. ¶ Ad 7^m dicẽdũ ꝙ eẽ spũale ⁊ corpale per accñs sunt ad ꝓpositũ. eẽ aũt distinctũ ſm rem uel indistinctũ sunt per se accñtia ergo corpalia nouit angelus qꝛ sunt distincta ſꝫ rẽ. cogitatiões aũt nr̃as nõ nouit. qꝛ ut declauim⁹ nõ sunt distincte ſm rẽ sed ſm ordinẽ uoluntatis. ¶ Ad 8^m dicẽdũ ꝙ cognito s̃bo uel cognito fũdamẽto cogscit ea que sunt in illo s̃bto uel in illo fundamẽto dum tñ sint ibi distincta realr. sed si sunt ibi ſm rẽ idistincta cuiusmodi sũt cogitationes ⁊ affectiones nr̃e talia nõ opꝫ angelũ cognoscere. ¶ Ad 9^m dicẽdũ ꝙ angelus est quoddã speculũ ⁊ relucẽt in eo oĩa que sunt in aĩa nr̃a loquẽdo de hĩs que sũt ibi distincta realr. que autẽ sunt realiter indistincta cuiusmodi sunt cogitatiões nr̃e indistincte se offerũt intellectui angelico: nec põt angelus illa distincte cognoscere. ¶ Ad 10^m dicẽduꝫ ꝙ idẽ est eẽ indeterminatũ ut sup̱a dixim⁹ ⁊ eẽ ignotã determinationẽ. cogitationes ergo nr̃e determinate sunt ſm relationẽ aĩe ⁊ ſm ordinẽ uolũtatis. tamẽ hi⁹ determinatio latet angelũ. vñ nõ est simile de futuris cõtingẽtibus qñ determinant̃ ⁊ fiunt p̱ñtia. qꝛ hi⁹ determinatio est nota angelo. sed determinatio cogitationũ nr̃arũ est s̃bi ignota. ¶ Ad. 11^m dicẽdũ ꝙ angeli dati sunt ad custodiã aiarũ: nec opꝫ ꝙ ipsi sciãt intẽtiones cordis: sed sufficit ꝙ videãt nr̃a opa ⁊ ꝙ ipi defendãt nos ne demones nos decipiãt uel nos opprimãt: ⁊ ꝙ nobis bonũ ꝑsuadeãt. ¶ Ad ultimũ dicendũ ꝙ nõ ita se põt occultare angelus inferior supiori sicut ecõuerso. qꝛ angelus supior ita se põt occultare iferiori ꝙ nec in gñali nec in spãli sciet aliqd de cogitationibus suis. Sed qꝛ supiores angeli intelligũt per altiores cõceptus quos iferiores nõ capiũt. inferiores ergo angeli nec ipsas res nec ipꝫ ordinẽ uolũtatis cõprehẽdũt in supiorib⁹. sed angeli supiores cõprehendũt ipsas res ⁊ ipsas spẽs intelligibiles ⁊ ipsos cõceptus in inferiorib⁹ angelis ordinẽ uolũtatis non comprehẽdũt in eis. ⁊ qꝛ per vnã ⁊ eãdem spẽm põt angelus quãtũcũqꝫ inferior multa intelligere sic angelus superior cogitationes inferioris in generali: sed non in speciali.

o **Duodecimo** querit̃ utruꝫ angeli loquant̃ ⁊ q̃liter. ⁊ videt̃ ꝙ non loquant̃: qꝛ data est nobis locutio ad manifestãda uolũtatis indicia. sed cũ oĩa talia sint spũalia angelus cognoscit ea nõ ergo opꝫ ꝙ vn⁹ loquat̃ alteri. qꝛ quilibet cognoscit in alio oĩa que hi⁹ sunt. ¶ Ꝑ. si vnus angelus loqueret̃ alteri reduceret ipm de potẽtia in actu. qꝛ manifestaret ei qd̃ p̱us ignorabat: ergo ageret in ipm. sed spũalia ubi agũt ibi sunt Si ergo vnus angelus ageret in aliũ eẽt vnus angelus in alio ⁊ illaberet̃ ei qd̃ est incõueniẽs. ¶ Ꝑ. locutio fit ſm ordinẽ uolũtatis ut ꝓut iuxta impiũ uolũtatis vnus alteri reuelat cogitationes suas. sed ordo uolũtatis est angelis ignot⁹. ergo per hi⁹ ordinem nõ poterit eis aliqd fieri notũ. nõ ergo vnus loquit̃ alꝫ: nec per locutionẽ aliqd vn⁹ patefaciet alꝫ. ¶ Ꝑ. ubi nihil est occultũ ibi nulla locutio: sed in angelis nihil est occultũ; ergo ⁊c̃. ꝓbatio assũpte. qñ itima sũt nota oĩa sunt nota sed iter cetera ipsa s̃ba est magis intima rei. cũ ergo ipsa s̃ba angeloꝝ sit nota qꝛ vnus angelus videt ẽẽntiã alterius. oĩa ergo erũt s̃bi nota. ¶ Ꝑ. si vnus angelus loqueret̃ ergo eẽt s̃bi aliqd notũ ⁊ aliquid ignotũ: ita ꝙ per magis notũ cognosceret min⁹ notũ. sed hi⁹ magis notũ nõ põt esse ſm qd sensibile qꝛ sensibilia sunt minus nota: nec quid intelligibile qꝛ uel eẽt s̃bale uel accñtale. nõ s̃bale: qꝛ ex quo substantia est ignota ⁊ s̃balia ⁊ etiã ea que sunt in s̃ba. non ergo opꝫ ꝙ hoc modo vnus loquat̃ alꝫ: sed nãli cognitione q̃libet oĩa cognoscet in alio. nec ẽt hi⁹ magis notũ per qd̃ fit locutio põt eẽ accñtale. qꝛ accñs non est magis notũ ĩmo minus. cũ min⁹ hẽat de quidditate. ¶ Ꝑ. si vnus angelus loqueret̃ alꝫ uel hoc esset per mediũ uel sine medio. nõ per mediũ: qꝛ hi⁹ mediũ ul eẽt corporale uel spũale. nõ corporale: qꝛ tũc angelus nõ posset loqui sine corpe. nec spũale: qꝛ illd̃ spirituale uel eẽt quid intrinsecũ uel quid extrinsecũ. si qd extrinsecũ ergo iã nõ eẽt spũale sed corpale. Si aũt eẽt quid intrinsecũ ut ꝙ vnus angelus loqueret̃ alꝫ per aliqd̃ spũale intrinsecũ. qꝛ spũalia que sunt in vno angelo eodẽ modo comparant̃ ut dicebat ad oẽs alios angelos. ergo ſm hũc modũ nõ posset vnus angelus loqui alicui alꝫ nisi loqueret̃ oĩbus. qd̃ videt̃ inconueniẽs. ꝙ si dicat̃ ꝙ vnus angelus loquit̃ alteri sine medio: ergo illabit̃ ei qd̃ est etiã incõueniẽs. ¶ Ꝑ. loqui est manifestare cõceptus suos. si ergo vnus angelus loquit̃ alteri ergo manifestat ei cõceptũ suum. ille ergo cõceptus quẽ vnus angelus loquendo manifestat alteri uel est per se notus alteri angelo uel non. si est ei notus ſm se ergo nõ opꝫ ꝙ per locutionẽ manifestet̃ ei. si aũt nõ est ei notus ſm se manifestabit̃ ergo ei per aliũ cõceptũ. sed nõ est dare cãm quare ille alius cõceptus sit magis notus alteri angelo ꝙ p̱mus. nullo ergo mõ in angelis poterit eẽ locutio. ¶ Ꝑ. si vn⁹ angelus loqueret̃ alꝫ hoc eẽt per aliqd̃ signũ: sed magister. 4. sniarũ distinctione p̱ma diffiniẽs signũ ait ꝙ signũ est qd̃ p̃ter sensibilẽ spẽm aliqd alid̃ ingerit. nõ est ergo sine sensibili spe. sed sensibiles spẽs nõ sunt in angelo ergo ⁊c̃. ¶ Ꝑ. que sunt in angelis sunt magis nota ꝙ̃ que sunt in nãlib⁹ qꝛ sunt magis actualia. sꝫ angeli cognoscũt oĩa que sunt in nãlib⁹. ergo vnus angelus cognoscet oĩa que sunt in alio angelo. nõ ergo opꝫ ꝙ vnus loquat̃ alteri. ¶ Ꝑ. que hñt ꝯriũ ordinẽ vnũ nõ depẽdet ab alio. sed intellus ⁊ uolũtas hñt ꝯrium ordinẽ: qꝛ in itelligẽdo est mot⁹ rerũ ad aiam. in uolẽdo aĩe ad res. vnũ ergo nõ depẽdebit ex alio. ergo ex ordine ipsius uolũtatis nõ poterit angelus manifestare ea que sunt in intellu. ¶ Ꝑ. si angelus supior loqueret̃ iferiori formaret p̱ticulariores spẽs uel ꝯcept⁹. sꝫ angelus per cõceptus quos format itelligit. ergo angelus supior intelligeret sicut inferior qd̃ est incõueniẽns. ergo supior nõ loquit̃ inferiori ⁊ per ꝯñs nec inferior loquit̃ supiori. qꝛ qd̃ nõ põt supior in inferiorem: multo magis nõ poterit inferior in supiorẽ. ¶ Ꝑ. loqui est formare uerbũ: vbũ ergo qd̃ format angelus i loquẽdo nõ erit sensibile sed itelligibile. sed formare vbũ itelligibile est itelligẽ. ergo loq in angelis est idẽ qd̃ eoꝝ itelligẽ: qd̃ falsuꝫ est: ꝙ̃uis aliq hoc ꝯcedant. ¶ In ꝯriũ est qd̃ dĩ Ysaie. 6. ꝙ duo seraphin clamãt alter ad alterũ; sꝫ clamare est qd̃dã loq. g̃ ⁊c̃. ¶ Ꝑ. qd̃ põt v̓t⁹ iferior multo magis ⁊ supior: sed hõ qui est inferior ſm v̓tutẽ ꝙ̃ angelus põt alteri hoĩ loq: g̃ mlto magis ⁊ angelus angelo.

Rñdeo dicẽdũ ꝙ angelus põt loq ⁊ aliqñ loqtur hoĩ ⁊ loquit̃ alteri angelo ⁊ loquit̃ sibi ⁊ loquit̃ deo. ⁊ ista se hñt quodãmodo ordinate. nã oĩbus modis q̃bus angelus loquit̃ homini põt loqui alteri angelo: sed aliquo mõ uel etiã aliq̃bus modis loquit̃ vn⁹ angelus alteri q̃b⁹ modis nõ põt loqui. Rursus aliquo mõ angelus loquit̃ sibi quõ nõ põt loqui alteri angelo. ⁊ ulterius ipsi deo loquit̃ oĩbus mo

dis qbus loquit uel sibi uel alteri angelo uel hoi. tamē aliquo modo loquit deo quo nec sibi nec alteri angelo nec hoi loquit. ¶ Propter pmū sciēdum ꝙ loqui hoc est manifestare cōceptus suos intelligibiles. ideo dicit in periermen. ꝙ cōstituit enim intellectū qui dicit ⁊ qui audit qescit. hoc est ergo dicere ⁊ hoc est loq constituere intellectuȝ ⁊ manifestare suos conceptus intelligibiles ⁊ ex hoc facere qescere audiētē siue eū cui loquit. Scḋm hoc ergo possum⁹ dicere ꝙ angelus loquit hoi dupl'r. pmo faciēdo aliqd in exteriori sba siue in exteriori corpe. 2° faciēdo aliqd in ipa imaginatiōe nr̄a. Nouit eniȝ angelus qliter debeat scindi aer ⁊ qliter debeat reflecti ad hoc ꝙ gn̄et talis uox ⁊ talis. ex fractione eni aeris ⁊ ex reflexione fiūt uoces humane per qs loqmur ⁊ p qs vnus manifestat suos cōcept⁹ alteri. iō uocalis arteria que est instr̄ȝ ad formādū uoces que alio noie uocat cāna pulmonia nō ē plana sed hēt qsdā circūuolutiones ut possit ibi reflecti aer ad hoc ꝙ melius ibi uox formet. angelus tn̄ ad formādum qscūqȝ uoces ⁊ quoscūqȝ sonos nō idiget uocali arteria siue cāna pulmonis: qꝛ oēs tales soni ⁊ oēs hi⁹ uoces gn̄ant ex fractione ⁊ reflexione aeris. sed cū fractio ⁊ reflexio aeris sint qdā mot⁹ eius locales aeris: qꝛ nā corpalis obedit sube spūali fm motū localē quātū ad nutū. fȝ nutū ⁊ bn̄placitū ipsius angeli scindet aer ⁊ reflectet aer ⁊ formabit in eo quescūqȝ sonos ⁊ qscūqȝ uoces. nos eni idigem⁹ organo corporali ut debito mō scindam⁹ aereȝ: qꝛ aer ⁊ alie res corpales quātū ad localem motuȝ obediūt nobis ad nutū. sed angelus nō idiget tali organo possit autē si uellet angelus formare sibi aliqd sile hi⁹ organo: ⁊ p tale organū sic formatū qd eēt sile cāne pulmonis posset formare uoces qscūqȝ uellet: nō tn̄ indiget tali organo. qꝛ pōt sine eo in isto exteriori aere uoces qscūqȝ formare. vnus itaqȝ modus per queȝ angelus pōt loq nobis ⁊ manifestare nobis uolūtatē suā ⁊ ꝯcept⁹ suos est iste qui nūc dict⁹ est. videlicet formādo uoceȝ ⁊ sonos in exteriori aere. Alio mō pōt angelus loq nobis faciendo aliqd in ista imaginatione nr̄a. non ꝙ possit ibi imprimē spēm uel formā. qꝛ nā corpalis nō obedit angelo fm motū ad formā. sed poterit angelus hoc facere reducēdo spēs ad imaginationē ul' ad ꝑncipiū sensituū. nā in humorib⁹ ⁊ in spiritibus reseruant spēs ⁊ silitudines sensibiliū formarū ⁊ ēr sensibiliū sonoꝝ siue uocū. nā hō pōt imaginari uoces ⁊ sonos: ⁊ fm ꝙ imaginat ipsos pōt ꝓferre eos. qꝛ ergo nā corpalis fm motū localē obedit sbe spūali ad nutū poterit angelus humores illos ⁊ spūs reducē ad organū fantasie ⁊ ibi appebūt spēs ille sensibiles. hoc ergo mō pōt angelus in imaginatione nr̄a facere apparere spēs qs vult. ⁊ fm hoc pōt nobis manifestare cōceptū suū ⁊ uolūtatē suā. hoc mō dr̄ demon fuisse locut⁹ uxori pilati in sōnis: qn̄ uxor pilati misit ad pilatū cū sederet pro tribunali ut nō dānaret christū ad mortē. Misit eni sibi dicēdo. qd tibi ⁊ iusto illi. multa eni in nocte passa sum in visu in sōnis propter eum. Credit enim ꝙ postqȝ demon ꝓcurauerit per ꝓditionē iude ꝙ occideret christ⁹: credēs ipm eē purum hominē: ꝙ postea penituit eū ⁊ uoluit ipedire mortē ei⁹ vidit eni forte aliq signa in limbo: ut forte qꝛ vidit exultare scōs pres ibi exn̄tes per que cōiecturat⁹ est ꝙ christ⁹ moriēdo deberet eos liberare: iō mortē christi quā ꝓcurauerat per iudā uoluit ipedire per uxorē pilati. vn̄ in visione nocturna per formas imaginatiuas ⁊ sensibiles locut⁹ est uxori pilati. dupl'r ḡ pōt nobis loqui angelus ul' demon. pmo scindēdo ⁊ reflectēdo aerē ⁊ faciēds uoces ⁊ sonos in exteriori corpe. Secūdo reducēdo spūs ⁊ humores ubi reseruant spēs sensibiles ad imaginationē ⁊ faciēdo ibi pro sue uoluntatis arbitrio fantasmata appere. hijs ēt duobus modis posset vn⁹ angelus loqui alij angelo formādo uoces ⁊ sonos in exteriori aere. uel faciēdo appere fantasmata in imaginatione. nō in imaginatione ipsi⁹ angeli: qꝛ angelus imaginationē ⁊ organū fantasticum non hēt: sed in imaginatione hois uel ēt aialis bruti si uellet. nā fantasmata que vnus angelus fac̄ appere in imaginatione alicui⁹ aialis alius angelus pōt illa fātasmata intueri ⁊ videre. sicut ergo vn⁹ hō audit uoces que formant in aere ab alio hoie ⁊ audiēdo hi⁹ uoces ꝑcipit uolūtatē ⁊ ꝯceptū illi⁹ alterius hois. sic ex quo vnus angelus pōt videre fantasmata que ali⁹ angelus facit appere in imaginatione cuiuscūqȝ aialis per applicationē taliū fantasmatū poterit vn⁹ angelus manifestare uolūtatē suā ⁊ ꝯceptū suum alteri angelo. ⁊ qꝛ hoc est loq manifestare sic ꝯceptū ⁊ uolūtatē suā patet ꝙ oīb⁹ modis qb⁹ angelus pōt loq hoi poterit loq alteri angelo qd declarare uolebam⁹. ¶ Uiso quō illis modis qb⁹ angelus pōt loq hoi pōt ēt loq alij angelo. restat videre utrū aliqbus modis possit loq alteri angelo qb⁹ nō possit loq hoi. ꝓpter qd sciēdū ꝙ per ea que videm⁹ in sensibilib⁹ opȝ cōiecturari aliq de ipsis itelligētijs. videm⁹ aūt in hi⁹ corpib⁹ sensibilib⁹ duplicē tactū. vnū quātitatiuū ⁊ qsi supficialē. alium fm ṽtutē ⁊ in ꝓfundo. tact⁹ aūt quātitatiuus ⁊ supficialis eēt si duo corpa sic se cōtingerēt ꝙ adinuicē se minime trāsmutarēt. talis eni tact⁹ supficialis eēt. qꝛ solū supficie se attingerēt. Sed alius tact⁹ est nālis ⁊ fȝ ṽtutē ⁊ i ꝓfūdo cū corpa se attigūt trāsmutādo se adiuicē. hoc eni mō ignis attingit aquā trāsmutādo eaȝ usqȝ ad ꝓfūdū ei⁹. isti aūt duplici tactui quē videmus in corpib⁹ rn̄det aliqd sile in ipsis itelligētijs. nā itelligētie siue angeli sunt in loco applicādo ṽtutē suā ad locū. applicāt aūt ṽtutē suā dupl'r. nā aliqn̄ sic applicāt ꝙ nō trāsmutāt fm quē modū sunt angeli in celo empireo applicādo ṽtutē suā ad hi⁹ celum. attamē sic applicāt virtutem suam ad illud celum ꝙ non transmutāt ipm: qꝛ celū illud nō est mobile ad sitū nec ad formā. est eni locus scōrū spūum ⁊ beatoꝝ ⁊ ideo dignū est ꝙ qescat immobile. aliqn̄ aūt angeli sic applicāt ṽtutē suā ad corp⁹ ꝙ trāsmutāt ipm. utputa si angelus applicaret ṽtutē suā ad aerē scindēdo ⁊ mouēdo aerē. Prima aūt applicatio ṽtutis ut qn̄ angelus sic applicat ṽtutē suā ꝙ nō trāsmutat in istis sensibilibus assimilat qsi tactui supficiali. ut si duo corpa sic adinuicē cōtingerent ꝙ nō se inuicē trāsmutarēt. Secūda aūt applicatio ṽtutis ut qn̄ sic applicat ꝙ transmutat assimilat tactui nāli. ut qn̄ duo corpa se ꝯtigūt ꝙ adinuicē se trāsmutāt. Scḋm aūt utrāqȝ applicationē ṽtutis pōt angelus suā uolūtatē ⁊ suū cōceptum manifestare. nā ꝙ possit manifestare cōceptū suū per applicationē ṽtutis ad corp⁹ trāsmutādo ipm patet in hijs que diximꝰ de aere. nā cū angelus scindat aerē ⁊ format ibi uoces siue sonos per hi⁹ sonoȝ formatos ut diximus pōt suā uolūtatē ⁊ suū cōceptū patefacere. qꝛ ergo nō scindit aerē nisi applicādo virtutē suaȝ ad ipsum ⁊ trāsmutādo ipsum patet ꝙ per applicationem virtutis cū trāsmutatione mā̄e pōt angelus loq ⁊ cōcept⁹ suos manifestare tā hoi ꝙ alij angelo. nam hoc mō loquēdi pōt angelus loq tā hoib⁹ ꝙ alijs angelis. Qȝ aūt angeluȝ possit loqui ⁊ manifestare suam uolūtatē applicādo virtutē suam ad corpus absqȝ eo ꝙ transmutet ipsum sic patere potest. nam angelus

pôt applicare v̄tutē suā ad magnū spatiū ꝛ ad puū.
sic eni dicem⁹ de v̄tute angeli respectu opatiōis acci-
piēdo opatione large ꝓ d applicatiōe v̄tutis: sic di-
cim⁹ de eēntia aie respectu eē. nā sic aīa rōnalis qꝛ ꝯiū
git corpi quāte p eēntiā dādo ei eē. iō qꝛ aīa est ipartī
bilis erit tota eēntia aie i toto corpe ꝛ tota i q̄libet p
te. ꝛ eadē eēntia aie aliqñ est in ualde puo corpe ut in
puero. ꝛ maxime est aīa in ualde puo corpe cū primo
infundit. corpus eni pueri qñ p̄mo est organiçatum ꝛ
qñ p̄mo recipit ifusionē aie dī eē ualde puū. postea ea
dē eēntia aie nō augumētata qꝛ nō suscipit augmētuȝ
cū sit ipartibilis est in maiori corpe tota in toto ꝛ to-
ta in q̄libet pte. ꝛ sm ꝙ magis ꝛ magis crescit corpus
hoīs: sic i maiori ꝛ maiori corpe est eēntia aie. Et qđ
dictū est de eēntia aie respectu eē suo mō v̄itatez hēt
de v̄tute angeli respectu opationis. nā sicut eadeȝ aīa
aliqñ est in paruo corpe aliqñ in magno: sic ꝛ angelus
pôt applicare v̄tutē suā ad puū corp⁹ ꝛ ad magnū: si
ue ad puā ptē corpis ꝛ ad magnā. in ipo ergo celo em
pireo absq̄ trāsmutatione celi poterit angelus appli-
care v̄tutē suā ad puā ꝛ ad magnā ptem. ad quācūq̄
tñ ptē applicabit v̄tutē suaȝ erit v̄t⁹ eius tota in tota
illa pte ꝛ tota in q̄libet pte ei⁹: sicut eēntia aie erat to
ta in toto corpe ꝛ tota in q̄libet pte. dñter tñ: qꝛ ꝙ
eēntia aie ꝯiūgat corpi hoc est nāle. iō nō pôt aīa esse
in magno ꝛ puo corpe sm sue uolūtatis arbitriū. sed
erit in magno uel in puo corpe fȝ ꝙ exigit nā corpis.
sed ꝙ angelus applicet v̄tutē suā ad corp⁹ est qđ uo-
lūtariū: iō pro sue uolūtatis arbitrio pôt applicare v̄
tutē suā ad magnū corp⁹ ꝛ ad puū. ꝛ ad magnā ptem
celi empirei ꝛ ad puā. ita tñ ꝙ nunq̄ pôt applicare v̄
tutē suā ad tā puā ptē qn possit ad minorē. qꝛ ꝯtinuū
est diuisibile in ifinitū. ad pūctū eni ut alibi de hac mā
diffusius diximꝰ nō pôt applicare v̄tutē suā. qꝛ pūct⁹
nō est opationis susceptiuus. nunq̄ ergo pôt applica-
re v̄tutē suā ad tā puā ptē qn possit ad minoreȝ. pôt
aūt ad tā magnā ꝙ nō pôt ad maiorē qꝛ est v̄tutis li-
mitate ꝛ finite. Rursus est alia dīa iter aiam ꝓut con
iūgit corpi per eēntiā: ꝛ angelū ꝓut cōiūgit corpi sm
v̄tutē. nā ꝯiūctio aie ad corp⁹ per essentiā est nālis. iō
talis ꝯiūctio est determinata ad vnū: iō nō ꝯiūgit aīa
rōnalis ad corp⁹ quocūq̄ mō formatū uel organiça-
tū: sed ad corp⁹ formatū ꝛ organiçatū sm ꝙ requirit
nā aie ꝛ sm ꝙ req̄rūt potētie eius. nā sicut diuerse ar
tes hñt diuersas opationes ideo req̄rūt diuersa orga
na: qꝛ nō sunt eadem organa tibicinis ꝛ textoris. ora
eni textoris utit pectine nō fistulis qb⁹ utunt tibicineȝ.
sic diuerse aie qꝛ hñt alias opationes ꝛ potentias: uel
qꝛ alio mō opant per suas potētias iō req̄rūt diuersa
mēbra ꝛ diuersa organa. iō dicit cōmētator sup p̄⁹ de
aīa. ꝙ mēbra leonis ꝛ mēbra ceruī nō dīnt: nisi qꝛ aie
dīnt. Sed ꝯiūctio angeli ad corpus sm v̄tutē est uo-
lūtaria. iō sicut pro sue uolūtatis arbitrio in celo em-
pireo pôt applicare v̄tutē ad magnā ptē ꝛ ad paruaȝ.
ita pro sue uolūtatis arbitrio pôt applicare v̄tutē suā
ad ptē sic ꝛ sic formatā uel sic ꝛ sic figuratam. poterit
enim applicare v̄tutē suā ad ptē hñtē figurā triāgula
rē uel q̄drāgularē uel pētagonā uel alterius figure ꝓ
ut sibi placuerit. Si ergo hoīes adinuicem exprimūt
ꝯcept⁹ suos ꝛ loquunt per lr̄as ꝓut lr̄e iter se uariant
qꝛ sunt alteri⁹ ꝛ alteri⁹ figure siue forme poterūt ꝛ an
geli loq̄ adinuicē ꝛ exprimē uolūtatē suā ꝛ cōceptuȝ
ꝓut sm diuersas figuras applicāt v̄tutē suā ad partē
celi empirei. igit nō solū per applicationē v̄tutis cuȝ
trāsmutatione māe pñt angeli loq̄ ꝛ manifestare suos
cōcept⁹ ut appuit in scissura ꝛ in reflexione aeria. sed

ēt pñt hoc facē per applicationē v̄tutis sine trāsmuta
tione māe ꝓut ad ptes celi empirei diuersimode figu
ratas pro sue uolūtatis arbitrio pñt suas applicare v̄
tutes. Isto aūt mō loquēdi ꝓut sic per applicationem
v̄tutis absq̄ trāsmutatione māe suos manifestat con
cept⁹ pôt loqui angelus angelo sed nō angelus homi
ni nā nullus posset alicui loq̄ per lr̄as nisi ipsas lr̄as vi
deret. sic ergo per applicationem v̄tutis ad ptes celi
empirei diuersarū figurarū nō poterit angelus mani-
festare cōceptū suū nisi apud eos qui vidēt hu⁹ diuersi
tatē figurarū hēt eē in ipsa applicatione v̄tutis: diuer
sitatē taliū figurarū videre nō pôt nisi videat ipsaȝ v̄
tutē angelicā. sic enim dicem⁹ de celo empireo respe-
ctu v̄tutis angelice describētis ibi diuersas figuras: si
cut dicim⁹ de pgameno respectu attramēti per qđ for
mant in eo diuerse lr̄e. qui eni nō posset videre attra
mētū nō posset videre diuersitatē lr̄arū formatarū in
pgameno per attramētū. sic qui nō videret v̄tutē an-
gelicā nō posset videre diuersitatē figurarum in celo
empireo descriptarū ex applicatiōe v̄tutis angelice.
ꝛ qꝛ hoīes nō pñt videre ipsam v̄tutē angelicā: quia
tūc viderēt angelos per eēntiā qđ est ipossibile homi
ni in hac vita: cū totū itelligere nr̄m uel sit fantasia uel
nō sit sine fantasia. Cū ergo nec eēntia angeli nec v̄tus
angelica hēat fātasmata nec sit ꝓportionata hñtib⁹ fā
tasma ipossibile est nos cognoscere ipsos angelos per
eēntiā: uel nos posse videre ipsas v̄tutes angelicas. ꝑ
applicationē ergo v̄tutis qñ trāsmutat mā ꝛ qñ fit ali
qđ signū sensibile pôt angelus loq̄ hoī: sed per appli-
cationē v̄tutis qñ nō trāsmutat mā ꝛ qñ nō resultat i
corpe aliqđ signū sensibile pôt loq̄ angelus angelo fȝ
nō hoī. ¶ Habito quō pôt loq̄ angelus angelo fȝ ali
quē modū sm quē modū nō pôt loq̄ hoī: restaret exe
qui de reliq̄s mēbris. uerū qꝛ oēs modi locutionis de
qb⁹ executi sumus nō hñt fieri nisi in exteriori corpe.
qꝛ cū incōueniēs sit ꝙ angelus nō possit loq̄ angelo si
ne exteriori corpe. uolum⁹ iuestigare quō angeli pñt si
bi loqui adinuicē absq̄ oi exteriori corpe. tetigimus
eni tres modos loquēdi: qꝛ diximꝰ ꝙ pôt loq̄ angelus
scindēdo ꝛ reflectēdo aerē formādo ibi uoces siue so
nos. 2° pôt loq̄ faciēdo appere spēs siue formas ima-
ginales in aliquo organo fantastico. 3° mō loq̄ pôt fȝ
uarias figuras applicādo v̄tutē suā ad celū empireuȝ
uel ad aliqđ aliud corp⁹ absq̄ trāsmutatione nature ꝛ
absq̄ resultatione sensibilis signi. ꝛ qꝛ oēȝ huiꝰ modi lo
quēdi fiūt mediāte aliquo corpe: qꝛ ꝛ aer ꝛ organum
fantasticū ꝛ celū empireū ꝛ cetera talia corp⁹ noīant
si nō posset aliter loq̄ angelus angelo. videret ꝙ pfe-
ctio angeli dependeret ex corpe. nā hoc est magne p-
fectionis in creatura rōnali siue in creatura itellectua
li ꝙ possit suū cōceptū ꝛ suā uolūtatē manifestare al-
teri. nā ut dicit Ric. nulli⁹ sine socio iocūda est posses
sessio. si igit nō possent angeli sibiinuiceȝ manifestare
uolūtatis indicia q̄libet angelus sic se hēret ad aliū
ac si nō hēret societatē ei⁹. hoc ergo est magne iocun
ditatis ꝛ magne pfectionis in reb⁹ itellectualibus ꝙ
pñt sibiinuicē manifestare cōcept⁹ ꝛ declarare affecti
ones. q̄re si hoc ꝙ inter nāles pfectiones angeloȝ est
magna pfectio nō possent angeli absq̄ exteriori cor-
pore ꝙ pfectio angelica ex corpe depēderet. ꝓpt qđ
quidā uolētes ostēdere quō angeli possint absq̄ oi ex
teriori corpe distinxerūt de eē spērū in mētib⁹ angelo
rū sm modū quē hñt forme in mā exñtes. forme aūt
in mā exñtes hñt q̄si triplex eē. videlicet in fieri ꝛ q̄si i
potētia ꝛ i eē pfecto ꝛ i ordie ad aliō. ut aliqđ corp⁹ p̄
us calefit ꝛ dū calefit hēt formā caloris q̄si in fieri ꝛ i

actu diminuto ⁊ quodāmō i potētia. postea est pfecte calefactū ⁊ hēt formā caloris in eē pfecto. Ultimo p formā caloris quā hēt pfectā pōt gn̄are aliud calidū qꝛ cū aliqd pfectū in istis gn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilibus pōt sibi sil'e gn̄are. ⁊ cū hoc facit ut cū corp⁹ calidum gn̄at sile sibi ⁊ facit aliud corp⁹ calidū hēt formaz caloris in ordine ad aliud. hūc ēt triplicē modū essendi fm eos vident hēre spēs in mētib⁹ angeloꝝ. Naꝫ hi⁹ spēs cū sint in itell'u angelico ⁊ angelus nō ꝯsiderat p eas sūt q̄si in quodā eē hituali ⁊ in actu icōpleto. sꝫ cū angelus fm sue uolūtatis arbitriū se ꝯuertit sup aliq̄ illarū spērū ut actu itelligat per eā. tūc illa eadeꝫ spēs que ꝑus hēbat q̄si eē hituale ⁊ hēbat eē in actu semipleno ⁊ icōpleto postea fit in eē actuali ⁊ in actu pleno ⁊ icōpleto. Ulteri⁹ aūt qn̄ postea per illā eandem spēm sic factā in actu angelus fm ordinē sue uoluntatis patefacit ꝯceptū suū alteri angelo oꝫ illa spēs esse in ordie ad aliū: ita q fm istos idē est i angelis scire ⁊ itelligē ⁊ loq. ut q̄diu angelus hēt apud se spēs reruꝫ in eē q̄si hituali ⁊ in actu icōpleto oꝫ res scire. qn̄ v̄o p uolūtatē se ꝯuertit sup aliquā illarū spērū e x qua conuersione fit illa spēs in actu cōpleto oꝫ itelligē. qn̄ aūt ulterius per suā uolūtatē ordinat illā spēm ad alium angelū ⁊ ex hoc patefacit ei suā uolūtatē ⁊ suū conceptū oꝫ loqui. Sꝫ hoc dictū duob⁹ modis videt deficē primo ut cōparat formas itelligibiles ad formas mālēs. 2° ut cōparat eas ad ordinē uolūtatis. vident esse eni spēs itelligibiles ꝓut deseruiūt locutioni fꝫ hanc ypothesim se hēre sicut se hn̄t forme mālēs ꝓut deseruiūt gn̄ationi: ut sicut mālēs forme deseruiūt gn̄atiōi ꝓut se hn̄t in ordine ad aliud: sic spēs itelligibiles fꝫ istos deseruiūt locutioni ꝓut se hn̄t in ordine ad aliō. Sꝫ cōstat q forme mālēs nō deseruiūt gn̄ationi i ordine ad aliud: nisi qꝛ aliqd faciūt in illud aliud. Scōꝫ ḡ hāc silitudinē spēs itelligibiles in vno angelo deseruiēt locutioni in ordine ad aliū angelū ꝓut aliqd efficiūt in illo alio angelo. sed hoc nō ponim⁹ q angelus per spēs suas itelligibiles possit aliqd efficere in alio angelo. imo nō solū vn⁹ angelus nō pōt per suas spēꝫ itelligibiles aliqd efficē in alio angelo: imo ēt in ipsa mā corpali que est magis passioni subiecta nihil pōt efficere angelus fm motū ad formā: sed solū fm motū ad ubi. Rursus ut sepe sepi⁹ dixim⁹ sb'a spūalis est ubi opat. si ḡ vn⁹ angelus directe qd efficeret in alio angelo: vn⁹ angelus illaberet alteri angelo ⁊ eēt in altero angelo. Silitudo ḡ rerū corpaliū est oīno dissimilis in hac mā. 2° videt hoc dictū deficē de eo q ait de ordine uolūtatis. vult eni q angelus per suā uoluntatē ordinādo spēm suā ad aliū angelū ex hoc loquat ei ⁊ ex hoc patefaciat suū ꝯceptuꝫ ⁊ suā affectionem. sed cōstat q ordo uolūtatis in vno angelo est ignotus alteri angelo. vn̄ ⁊ hoc mō dicim⁹ cogitationes vni⁹ angeli eē ignotas alteri angelo: qꝛ subiacēt solū ordini uolūtatis. angelus itaq; si ex solo ordine uolūtatis ordinaret spēm suā itelligibilē ad aliū angelū cum ordo uolūtatis sit aly angelo ignot⁹: ex hoc nō esset illi angelo aliqd patefactū: nec ex hoc loqueret ei. pp qd̄ sciedū q ut dē ex supiorib⁹ patefactū angelus per uolūtatē cōuertēdo se sup aliquā spēm facit se in actū intelligēdi ⁊ format in seipso itellectionē siue actū itelligēdi. sic etiam dicemus q angelus per uolūtatem cōuertēdo se sup huiusmodi intellectionē formatoꝫ format in se intellectionis expssionem: ita q ipsa expressio intellectionis uel ipa expssio v̄bi intelligibilis erit pticularioꝛ q̄ ipm v̄bū itelligibile ul' q̄ ipsa itellectio. pp qd̄ lꝫ vn⁹ angelus nō possit in alio itelligere suā intellectionē siue suū v̄bū itelligibile pp taliū uītatē intelliget talē expssionē hoꝝ pp hi⁹ pticularitatem. Declarabim⁹ aūt hoc in nobisipsis per sile. nā lꝫ nos per eādē spēm ⁊ per eādē itellectionē siue per idē v̄bū intelligibile itelligam⁹ rectū ⁊ obliquū. nō eni utrunq; hoꝝ ꝓferim⁹ per idē v̄bū uocale: nec est idem nomē utriusq;. sed alio noīe noiat rectū ⁊ alio obliquū. mediāte eni spē itelligibili format in nobis act⁹ itelligendi qui pōt dici itellectio. ⁊ qꝛ hi⁹ act⁹ est pfectioꝛ q̄ act⁹ sensus: idō ex pfectione act⁹ itelligibilis hēt in nobis eē v̄bū itelligibile. qꝛ v̄bū itelligibile itra formatū est illud qd̄ exprimit per v̄bū uocale extra formatū vn̄ ⁊ Aug⁹. is. de trini. ca°. ii. ait q v̄bum qd̄ foris sonat signū est v̄bi qd̄ itus lucet. istud aūt v̄bū exterius pticulari⁹ est ut dixim⁹ q̄ v̄bū iteri⁹. nā sicut obliquuꝫ nō hēt ꝓpam spēm itelligibilē: ita nō hēt ꝓpam intellectionē nec ꝓpum v̄bū itelligibilē. pp qd̄ sicut per eādē spēm itelligibilē fm ordinē uolūtatis nr̄e in aliō ⁊ aliud relatā possum⁹ itelligere rectū ⁊ obliquū: ita q si fm ordinē uolūtatis nr̄e uolum⁹ illā spēm referre i rectū: itelligerem⁹ per eā rectū siue obliquū. sic ēt p eandē itellectionē alr' ⁊ alr' relatā ⁊ per idē v̄bū intell'uale aliter ⁊ alr' relatū itelligerem⁹ rectū ⁊ obliquū. sed nō sic est in v̄bo exteriori: qꝛ non eodē v̄bo exteriori noiam⁹ rectū ⁊ obliquū. Si ergo itell'us nr̄ eēt tante libertatis q posset se sic libere cōuertere sup se q sicut per spēm itelligibilē format itellectionem ⁊ v̄bū: ita formaret in seipso aliqd itell'uale signū qd̄ eēt expssiuū itellectionis ⁊ v̄bi. tūc per illud itell'uale signū posset suā cogitationē angelis patefacere: ita tn̄ q illō intellectuale signū eēt pticulari⁹ q̄ v̄bū itelligibile: ut si eodē v̄bo itelligibili possem⁹ itelligere rectū ⁊ obliquū: nō tn̄ eodē signo itelligibili exprimem⁹ rectuꝫ ⁊ obliquū. sed qꝛ intell's nr̄ nō pōt se libere sup̄ se ꝯuertere nō pōt per hi⁹ signa itelligibilia manifestare suū cōceptū. sed manifestāt ipꝫ per v̄ba sensitiua. Dicem⁹ ḡ q angelus pōt formare in seipso signa itelligibilia: ⁊ ex illis signis manifestare suū cōceptū: sicut nos formam⁹ v̄ba sensitiua ⁊ per hi⁹ v̄ba manifestam⁹ conceptū nr̄m. in ptāte eni nr̄a est q quot possum⁹ itelligere per v̄bū itell'uale iteri⁹ q tot possum⁹ formare uerba sensibilia exteri⁹. dato ergo q hoīes viderēt v̄ba i teriora sicut audiūt v̄ba exteriora nescirēt que hoīes cogitarēt vidēdo v̄ba iteriora sicut pn̄t hoīes sibiuicē reuelare cogitationes suas formādo v̄ba exteriora. nā ut dixim⁹ nō alio v̄bo itelligibili itelligimus rectū ⁊ obliquū. imo fm ordinē nr̄e uolūtatis per ideꝫ v̄bū itelligibile cogitare possum⁹ hoc uel illud. si ergo vnus hō videret in alio ipm v̄bū itelligibile interius sciret in gn̄ali q cogitaret de hoc uel de opposito. sed nesciret in spāli cogitationē ei⁹. sed qꝛ v̄ba exteriora sunt signa pticulariora. ⁊ qꝛ nō eodē v̄bo exteriori ut dixim⁹ noiam⁹ rectū ⁊ obliquū: idō possum⁹ per v̄ba exteriora ēt in spāli patefacere cogitationes nr̄as. sic ⁊ in ꝓposito lꝫ v̄ba ⁊ itellectiones angelice hēant quēdā modū uītatis: qꝛ pōt angelus per vnicā spēm itelligibilē ⁊ per vnicā itellectionē siue per vnicū uerbū itelligibile itelligere multa: ut itelligere hoc uel illud. Signa tn̄ itelligibilia que pn̄t formare angeli in seipsis sunt pticulariora ⁊ determinate repn̄tant hoc aut determinate illud. vn̄ ergo angeluꝫ in alio ⁊ spāliter angelus supioꝛ in iferiori videt spēꝫ itell'ibilē quā actu dicit angelus iferioꝛ ⁊ videt itellectionē formatā p talē spēꝫ. ⁊ videt v̄bū itell'ibile foꝛatū p hi⁹ itellcōnē. nō tn̄ pp hoc videt in spāli cogitationē inferioris angeli. qꝛ qd̄libet istoꝝ pōt in multa referri. Sꝫ si an-

gelus vult reuelare suã uolũtatẽ alteri angelo cõuertit se sup vbũ itelligibile, put per ipm itelligit ꝛ iuxta suũ intelligẽ format in seipso signũ expssiuũ sue itellectionis: ut si per suũ vbũ intelligibile siue per suã itellectionẽ itelligit determinate hoc formabit in se signũ itelligibile repñtãs determinate hoc. si vo intelligat oppositũ uel aliqd aliud reformabit in se signũ intelligibile repñtãs oppositũ u' illud aliud. qui ergo videt quõ angelus põt ꝯuertẽ se sup aliquã spẽm ex ꝯuersione mediãte suo lumine itellectuali dat ei quãdã actualitatẽ ut possit ex ea in seipso formare vbũ ꝛ itellectionẽ. nõ est eni difficile videre quõ angelus possit se cõuertere sup hi' vbũ siue sup hi' itellectionẽ formatã ꝛ formare in seipso illius itellectiõis expssionẽ quam dicim' eẽ signũ itelligibile: per que signa itelligibilia vnus angelus loquit alteri ꝛ exprimit ei suũ ꝯceptuz ꝛ suã affectionẽ. duob' ergo modis loquunt angeli sibi inuicẽ ƀz quos mo dos nõ pñt loqͥ hoib'. videlicet applicãdo suas vtutes ad aliq̃ corpa sine trãsmutatione mãe ꝛ sine signo sensibili ꝛ absqꝫ oi corpe formãdo in seipsis signa itelligibilia que sunt suarũ itellectionũ expssiones. ¶ Ostẽso quõ angeli loquunt hoib' ꝛ quõ angelus loquit angelo eo mõ quõ loquit homini. Restat videẽ quõ angelus loquat sibi eodẽ mõ quo nõ loquit alteri angelo. ꝛ quõ loquat deo eo ẽt modo quo nõ loquit sibi. pmũ eni quõ angelus loquit sibi eo mõ quo nõ loquit alti angelo ꝛ per hita põt eẽ manifestũ. Nã qñ angelus ꝯuertit se sup aliquã spẽz ꝛ format ide itellectionẽ uel vbũ itelligibile loquit sibi ipsi: qꝛ ipsemet videt qd cogitat: tñ ex hoc nõ loquit alteri angelo. qꝛ nisi ille angelus ulteri' pcedat. ꝛ sicut ꝯuertẽdo se supra spẽm formauit itellectionẽ. sic conuertẽdo se sup itellectionẽ ꝛ sup vbũ itelligibile formet eoꝝ. expssionẽ nõ poterit alius angelus suã cogitationẽ agnoscẽ. ꝛ sicut angelus aliquo mõ loquit deo quo nõ loqͭ sibi. nã deo ipꝫ coꝛ patet ipsa uolũtas loquit: ita ꝙ deus in corde angeli siue in itellu ei' videt oẽs cogitationes futuras. uel ut magis pe loqͫmur deus in seipso videt coꝛ angeli siue intellꝫ angelicũ ꝛ videt oẽs spẽs eius itelligibiles: ꝛ videt oia quecũqꝫ debet cogitare per hi' spẽs: ꝛ anteꝙ illa cogitet: ita ꝙ coꝛ angeli loquit deo ꝛ est patẽs deo plus ꝙ sit patẽs angelo. scit enĩz angelus que actu cogitat: sed nulli cognitione nescit oia futura que debet cogitare. coꝛ ergo ipsi' angeli nõ loquit ipsi angelo nec est patẽs sibi eo mõ quo loqͭ deo ꝛ quo est patẽs deo. ¶ Ex hoc ergo pꝫ ꝙ loquẽdo de locutione, put vnus angelus loquit alteri nõ est idẽ scire ipsi' angeli ꝛ eius itelligẽ ꝛ loqͥ ei'. nã scire cõpetit ei per spẽs itelligibiles. intelligere aũt per intellectiones: sed loqͥ cõpetit ei per itellectionũ expssiones. ex eo eni ꝙ angelus hẽt spẽs rerũ apud se dicit hẽre sciam de reb'. sed ex hoc nõ itelligit res nisi actu se cõuertat sup hi' spẽs. nũc sup istaz nũc sup illã ꝛ formet ex eis vba itelligibilia ꝛ intellectiones. formatis aũt vbis itelligibilib' uel itellectionib' adhuc non loquit alteri angelo nisi formet intellectionũ expssiones. ꝛ qꝛ itellectio nõ est ipsa spẽs intelligibilis ꝛ expssio itellectiõis nõ est ipsa itellectio scire angeli nõ est suũ itelligere ꝛ suũ itelligẽ nõ est suum loqͥ loquendo de locutione put loquit alteri angelo sua itellectio nõ est locutio. sed loquẽdo de locutione put loquit sibi: sic sua intellectio est sua locutio. utrũ aũt sit aliq̃ dr̃a iter locutionẽ qua loquit sibi: ꝛ suã itellectionẽ. ꝛ q̃liter est dr̃a iter ea in sequẽti qõne patebit. ¶ Ex hoc ẽt patere põt ꝙ q̃si est diuino modus opposit' iter formas mãles ꝛ istas sẽsibiles ꝛ spẽs itellas angelicas itelligibiles. nã forme iste mãles sensibiles nõ hñt ordinẽ ad alia mãlia ꝙ per eas efficiat in pprys sbis. sed solũ ex eo ꝙ per eas aliqd fit in alys mãlib' reb'. caloꝛ eni in igne nõ hẽt ordinẽ ad alia ꝙ per ipm aliqd efficiat in pō sbto. sed solũ ex eo ꝙ per ipꝫ efficit aliqd in ipso calefactibili. qꝛ iste corpalia ꝛ mãlia ut pbat pclus nõ sunt ad se ꝯuersiua nec habẽt aliquã actionẽ que terminet ad ipsa. ois eni actio istorũ corpaliũ est trãsiẽs in exterioreẽ mãm. e cõuerso aũt est de spẽb' in mẽtib' angeloꝝ. nã ex hi' spẽb' primo ꝛ pncipalr fit actio in ipso itellu angeli: ut ex eo ꝙ angelus per suũ itellm ꝯuertit se sup aliquã spẽm itelligibilẽ in ipso suo itellu format itellectionẽ ꝛ vbũ itelligibile. hi' ẽt itellectio ꝛ vbũ itelligibile nõ hẽt ordinẽ ad aliũ angelũ. nõ ꝙ possit patefieri alteri angelo per hoc ꝙ aliqd iprimat alteri angelo. sed ex eo ꝙ aliqd fit in ipso eodẽ itellu angelico. ut sicut cũ angelus vult itelligẽ itellu format itellectionẽ sicut cũ vult alteri angelo loqͥ in suomet itellu formabit itellectiõis expssionẽ. loquit ergo vn' angelus alteri nõ iprimendo aliqd i alteꝝ angelũ sed exprimẽdo aliqd i seipso.

Ad pmũ dicẽdũ ꝙ nõ oia uolũtatis idicia nec oia spũalia que sũt in vno angelo manifesta sũt nisi illa eẽnt realr distincta: ꝛ nisi eẽnt talia ꝙ possent ab alio angelo cõphẽdi. dicim' aũt nisi eẽnt realr distincta: qꝛ ut dixim' per vnã spẽz ꝛ p vnã itellectionẽ ꝛ per vnũ vbũ itelligibile, put refert ipm in aliud ꝛ aliud põt angelus aliud ꝛ aliõ itelligẽ. talia ergo spũalia ꝛ tales mot' animi qui nõ dñt ƀm distinctione realẽ sed solũ ƀm ordinẽ uolũtatis non põt vnus angelus in alio cõphẽdẽ. ut ergo vnus angelus alij loquat ꝛ ut manifestet hec alij angelo: opꝫ ꝙ formet in seipso itellectionũ expssiones realr differẽtes que sunt pticulariores ꝙ hi' itellectiones. p q̃s expssiones vn' alteri notificet suos ꝯcept'. dixim' ẽt si spũalia sint talia ꝙ possint cõphẽdi ab alio angelo pp iferiores respectu supiorũ. nã lꝫ supiores videant in iferiorib' que sunt ibi realr distĩcta iferiores tñ in supiorib' nõ oia realr distĩcta cognoscũt. qꝛ pñt eẽ illa ita alta ꝙ nõ possent ab iferiori cõphẽdi. videt eni angelus supioꝛ in iferiori: qꝛ cõphẽdit spẽs eius ꝛ cõphẽdit per q̃s spẽs q̃s res est angelus inferioꝛ apt' nat' cognoscere: sed hoc nõ opꝫ ꝙ cognoscat iferioꝛ in supiori: qꝛ nõ põt eius ꝯcept' cape nec ei' spẽs itelligibiles cõphẽdere. ¶ Ad 2m dicẽdũ ꝙ vnus angelus reducit aliũ angelũ de potẽtia in actũ ꝛ facit ipm actu cognoscẽ que pus nõ cognoscebat. nã ꝛ res ipse mãles pñt hoc facere. qꝛ pgrediẽtib' reb' in esse incipit angelus cognoscere que pus nõ cognoscebat: nõ ꝙ res agãt in angelũ: sed qꝛ per pgressum reruz in eẽ icipiũt eẽ determinata que pus erãt ideterminata ꝛ qꝛ cognitio angelica fert in res determinatas: non aũt in res ideterminatas: ideo incipiũt esse ab angelo cognita que pus erãt icognita. hec ergo reductio de potẽtia in actũ magis est ex mutatione rerũ cognitaꝝ ꝙ cognoscẽtis: sic ꝛ in pposito. naz ꝙdiu angelus non format sue itellectionis expssionẽ indeterminate sũt cogitationes eius cuiuslibet alij angelo. Sed postꝙ formauit expssionẽ sue itellectionis ꝛ determiate dedit intelligere suũ cõceptũ: tũc alius angelus incipit determinate scire cogitationẽ ipsi'. vn' ꝙ angelus reducit aliũ angelũ de potẽtia in actum nõ trãsmutãdo ipꝫ nec aliqd iprimẽdo i eũ ut rõ arguebat sed detminãdo uel detminate exprimẽdo suã itellectionẽ quã itellectionẽ detmiate expssã potit ãgelus cogñscẽ sic ꝛ res pñtes ꝛ iã detmiatas cognscit q̃s idetminatas nõ

pōt scire. ¶ Ad 3m dicēdū ꝙ ordo uolūtatis donec exprimat per signa distincta est ignot⁹. expssus autem per distincta signa efficit not⁹. et qꝛ hoc mō fit locutio ſm ordinē uolūtatis, put per impsū uolūtatis formantur in angelo itellectionū siue cogitationū expssiões. ideo per tales expssiones et per talia signa exprimentia indicia uolūtatis poterit ordo uolūtatis eē notus: et poterit vnus angelus alteri loqui. ¶ Ad 4m dicendū ꝙ in angelis ea que nō sunt distincta realr sed solū ſm ordinē uolūtatis ignota sunt: ita ꝙ vnus angelus ſ alio nō pōt talia nāli cognitiōe cognoscere. Ad formā aūt arguēdi cū dr̄ ꝙ vnus angelus cognoscit sbāʒ alterius que est magis itima: ergo cognoscit et omnia alia que sunt in sbto. dici debet ꝙ ut pōt patē ex dcis itimū et nō intimū et cetera hm̄⁹ per accn̄s sunt ad pn̄tē speculationē distinctū et idistinctū sunt in hm̄⁹ speculatione per se et qꝛ ut sup̄ diximꝰ sbā angeli est distincta a subys alys. Intellectio siue cogitatio angeli pōt repn̄tare multa distincte que sunt realr idistincta. ideo lꝫ vnus angelus cognoscat sbām alteri⁹ nō opꝫ ꝙ cognoscat cogitationes eius. ¶ Ad 5m dicēdū ꝙ sicut eē itimū et nō intimū sunt per accn̄s in pn̄ti cōsideratiōe sic ēt acc̄ntale et sbāle sunt per accn̄s distinctū et indistinctū ut sepe diximꝰ sunt per se. angelus ergo ut sepe diximus per expssiones cogitationū que sunt distincte patefecit cogitationes suas que sunt alys idistincte et icognite. ¶ Ad 6m dicēdū ꝙ per se loquēdo vnꝰ angelus nō pōt loqui aly angelo qn̄ alius angelus sciat locutionē illā. et qd̄ alī dicūt de hoib⁹ ꝙ pōt vnꝰ hō loqui vni hoi absqꝫ eo ꝙ loquatur aly hoi: ꝙ ex hoc possit vnus angelus loq̄ alicui angelo absqꝫ eo ꝙ loquat aly angelo. est argm ad oppositū nō ad ppositū. nā ex pfectione hoium est ꝙ nō possit scire qlibet hō locutiones cuiuslibet hois: ex pfectione angelorꝫ est ꝙ qlibet angelus per se loquēdo cognoscit locutiões cuiuslibet alteriꝰ angeli. per quedā ergo signa spiritualia pn̄t angeli loq̄ et patefacē affectiones suas. et illa signa per se loquēdo sunt oibꝰ nota: et per se loquēdo q loquit vni angelo loquit oibꝰ angelis. Dicimꝰ aūt per se loquēdo qꝛ pōt cōtingē ꝙ locutionē vnius angeli nō pcipiet qlibet angelus. nā sicut angelus supior intelligit per uliores cōceptꝰ: ita forte pōt per uliora signa patefacē cōceptꝰ suos. Sicut ergo angeli iferiores nō cōprehēdūt spēs angelorꝫ supiorū ita ꝙ nec lr̄ gn̄ali nec in spāli sciūt cogitationes eorū. ita ēt forte pōt angelus supior patefacē ꝯceptꝰ suos per talia signa que nō poterit pcipe iferior angelus. angelus ergo mediꝰ ſm hoc poterit loq̄ angelo supiori absqꝫ scitu angeli iferioris. sed hoc erit quodāmō per accn̄s. nā angelus sic loquēs q̄ntū est de se patefecit cōceptū suū. ꝙ aūt angelus iferior hoc nō pcipit hoc est quodāmō per accn̄s. ut qꝛ est ebes ſm itellm̄ et nō pōt signa per que loquit ille angelus cōprehēdē. Uel possumꝰ dicere ꝙ dato ꝙ angelus semp eadē signa intelligibilia formet: poterit tn̄ per illa signa intelligibilia angelus mediꝰ manifestare cōceptū suū supiori angelo absqꝫ eo ꝙ manifestet ipm̄ iferiori. nā lꝫ sint eadeꝫ v̄ba sensibilia per que loq̄mur: tn̄ vni hoi subtili manifestabimꝰ cōceptū nr̄m per pauca v̄ba que nō possumꝰ manifestare vni hoi grosso per multa v̄ba. In paucis ḡ v̄bis fit locutio. i. manifestatio ꝯceptꝰ hoi sbtili in qbꝰ nō fit talis manifestatio hoi rudi. Sꝫ opꝫ multiplicare v̄ba. sic et in pposito potit vnus angelus loq̄ angelo supiori et pcipiet cōceptū suū angelus supior: ēt per eadē signa absqꝫ eo ꝙ hoc pcipiat angelus inferior. sed oportebit talia signa multiplicare ut patefiat iferiori qd̄ est patefactū supiori. ¶ Ad 7m dicēdū ꝙ angelus manifestat cōceptū non ppꝛie loquendo per aliū cōceptū sed per expssionem cōceptus. ul si utrūqꝫ uolumus appellare cōceptū tam uerbuꝫ q̄ expssionē uerbi: uel tā intellectionē q̄ expssionē itellectionis: dicemus ꝙ manifestat conceptū per conceptū. sed illi cōceptus nō sunt eiusdē rōnis: qꝛ vnus est ulis alius pticularis. manifestat ergo angelus conceptū ulēm ut intellectionē siue uerbū per cōceptū particularē ut per expressionē intellectionis et uerbi. Qd̄ ergo arguit ꝙ pari rōne erit vnus cōceptus notus sicut alius patet falsum eē cū vnus sit pticularior alio. ¶ Ad octauum dicēdum ꝙ signum qd̄ diffinit magister in. 4. sentētiarum nō est signū vniuersaliter sumptum. sed est solum signum sensibile. angeli autem ut patet per habita possunt loqui utroqꝫ mō ut per signa sensibilia et per intelligibilia. ¶ Ad formā auteꝫ arguēdi cū dicit ꝙ nō hn̄t spēs sensibiles. dicēduꝫ ꝙ lꝫ nō habēt spēs sensibiles. dici debet tn̄ ſm motū ad ubi pn̄t angeli trāsmutare mām sensibilē et manifestare cōceptus suos per signa sensibilia. ¶ Ad 9m dicēdum ꝙ que sunt in angelis quātū est de se sunt magis nota q̄ que sunt in rebus nālibus dū tn̄ sint hec et illa pariter distincta. sed que sunt in angelis sunt realiter indistincta. que sunt in nālibus sunt realr distincta non erūt eodē mō nota hec et illa. et sic est in pposito quia acc̄ntia nalia sunt realiter distincta. cogitationes autē angelorū nō sunt realiter distincte: qꝛ per vnā et eādē spēm pōt angelus diuersa cogitare. ideo vnus angelus nō distincte cognoscit cogitationes alterius. lꝫ distincte sciat pprietates nāliū rerū. ¶ Ad. 10m dicēdū ꝙ que habēt ꝯriū ordinē pn̄t depēdere a se inuicē. uel pōt vnū depēdere ex alio. videmus enim ꝙ agēs instrumētale et pncipale nō hn̄t eūdē ordinē: et tn̄ vnuꝫ depēdet ex alio. imo si uolumus pꝛe loqui que habēt eūdē ordinē nō depēdēt a se inuicē qꝛ sūt in eodē gradu pfectionis. intellectꝰ igit et uolūtas ex se inuicē depēdēt qꝛ nō hn̄t eūdē ordinē in angelo. argumētū ergo nō arguebat ppositū sed oppositū. ¶ Ad. 11m dicēdū ꝙ angelus supior loquens angelo inferiori format in se pticulariores cōceptꝰ. i. format in se ꝯceptuum pticulariores expssiones. sed ppter hoc nō oportet ꝙ angelus supior intelligat sicut inferior. qꝛ angelus nō intelligit per expssiones intellectionū. sed per ipsas intellectiones uel per ipsos cōceptus. ille ergo expssiones per q̄s loquit angelus nō sunt intellectiones sed intellectionū signa. ¶ Ad ultimū dicēdū ꝙ angelus pōt loqui formādo v̄bū sensibile. et pōt loqui formādo expssionē v̄bi intelligibilis ut est per habita manifestū. nō tn̄ ppter hoc in eo est idē loq̄ et itelligere. qꝛ nō est ibi idē v̄bū et expssio v̄bi: nec itellectio et expressio intellectionis.

Tertiodecimo

querit utrum signa per que loquunt angeli sint nālia uel uolūtaria. et videt ꝙ nō sint nālia. qꝛ que sunt nālia sunt eadē apud oēs. si ergo angeli loquerent per signa nālia illa eēnt eadē apud oēs. nō posset ergo loq̄ vnus angelus alicui angelo ꝙ illud nō sciret oēs aly angeli. qd̄ videt incōueniēs. ¶ P̄s. que sunt nālia nō sunt in ptāte nr̄a: sed in ptāte angeli est loqui uel non loqui: et in ptāte sua est exprimere suā intellectionē et nō exprimere: ergo locutio nō est angelis nālis nō est per signa nālia sꝫ p uolūtaria. ¶ P̄s. res dr̄ denoiari ab eo qd̄ est ei eēntiale sꝫ exprimē itellectionē pcedit ex ipso icellu. ergo hꝰ exprimē est qd̄ itellectuale et p ꝯn̄s est qd̄ artificiale.

erit ergo q̃d uolũtariũ: q2 in diffõne artificialiũ ponit
uolũtas ut dr in .6. meta. artificialia eni uolũtaria sũt.
¶ P̄. mot⁹ recipit spẽm a termino ut pbat in .5. phi.
sed illa signa p que loq̇t angelus ordinant ad hũc ter
minũ z ad hũc finẽ ut ad exp̃ssionẽ .s. uolũtatis. sũt eni
illa signa quedã uolũtatis idicia. ergo sunt uolũtaria.
¶ P̄. nã est determinata ad vnũ: que ergo sũt ifinita
nõ sunt nãlia. sed signa per que loquit angelus opor-
tet q̃ sint ifinita: q2 ifinitis modis põt manifestare uo
lũtatẽ suã. ergo zc. ¶ P̄. cã istoz signoz est ipsa uo
lũtas. sed quorum cã est uolũtas illa sunt uoluntaria.
ergo zc. ¶ P̄. si illa signa eẽnt nãlia angelus uel de-
mon nõ posset per hi⁹ signa mẽtiri qḋ falsum est. nam
demones multoties mẽtiunt. ¶ P̄. loquela data est
in hĩs que nõ possum⁹ nãliter exprimẽ. si ergo illa si-
gna eẽnt nãlia ꝺm illa signa non eẽt locutio. ¶ P̄. si
mũdus fuisset ab eterno fuissent ifinita pticularia. s3
q̇ẽlibet pticulare põt exprimi per aliqḋ signũ. fuissent
ergo ifinita hi⁹ signa uel saltẽ si nõ p̃cesserũt hi⁹ signa
ifinita. pñt tñ talia signa ifinita eẽ: q2 vniuersũ ꝺm sb
stãtiã nunq̃ deficiet. semp eni erit celũ z semp erit ter
ra semp erũt angeli z semp erũt sci. inouabunt eni3 ce
li z elemẽta sed nõ annihilabunt. Si ergo semp erũt
angeli z semp erũt ptes vniuersi. semp poterũt habẽ
angeli alias z alias affectiones. z hi⁹ affectiones po-
terũt semp significare per aliq̃ signa. ergo talia signa i
finita sunt: z per ꝯñs nõ sũt nãlia. ¶ P̄. demones nõ
p̃diderũt nãm. si ḡ talia signa eẽnt nãlia eẽnt nota de-
monib⁹. scirẽt ergo demones ea que sunt in angelis.
uel nõ possent angeli se occultare demonib⁹. ¶ In ꝯ
rtũ est: q2 si minor est de cõtingẽte z ꝯclõ est ꝯtingẽs
ꝺm hoc ergo videt q̃ cõclõ assimilet minori. sed in lo
cutione uolũtas se hẽt q̃si maior: itellꝰ q̃si minor. lo
cutio ergo magis se tenebit ex pte itellꝰ q̃ ex pte uo
lũtatis. sed itellꝰ fert in suũ obm nãlit. nõ est eni nr̃3 i
telligere ad placitũ. nõ enim est res itellecta ꝺm nr̃m
uelle: sed ꝺm suũ eẽ. ergo ea que se tenẽt ex pte itellꝰ
sunt nãlia nõ uolũtaria. hi⁹ est locutio. ergo zc. ¶ P̄.
que sunt uolũtaria sunt ad opposita z per ꝯñs sunt in
determinata. nõ ergo pñt talia aliq̇d certe repñtare:
z per ꝯñs per talia signa uoluntaria non erit locutio.
¶ P̄. hõ est nãliter aial coicatiuũ. ergo locutio ẽ ho
mini q̃d nãle multo ergo magis z ãgelo. ¶ P̄. signa
tũ est q̃d nãle ut ipsa res z ipsa cogitatio. ergo signum
per qḋ fit locutio de tali re erit q̃d nãle. ¶ P̄. ange-
li nãliter itelligũt ergo nãliter significãt z per ꝯñs na
turalr loquunt. Ulteri⁹ videt q̃ angeli loquant utro-
q3 mõ z nãlter z uolũtarie. q2 hoĩes utroq3 modo lo
quunt. videlicet per signa nãlia z p uolũtaria. ¶ P̄.
sicut se hẽt in ṽtutib⁹ que pficiũt appetitũ ita ut vide
tur se hẽbit in locutionibus que exprimũt nr̃m intel-
lectũ z nr̃m cõceptũ. sed ṽtutes sunt a nã z a volunta
te: ergo z locutiones.

Rñdeo dicẽdũ q̃ ne laborem⁹ in equoco disti
guemus de nãli. nã nisi de nãli distigue
remus nõ possem⁹ recte iudicare de locutione utru3
sit nãlis uel nõ. z quõ sit nãlis z quõ nõ. vñ z phus in
hac mã videt sibi quodãmõ ꝯdicẽ. nã i libro politico
ru3 videt uelle q̃ loq̃ sit q̃d nãle. vñ ipse sic ait q̃ hoi
sermonẽ nã dedit. q̃ etsi phus hoc nõ diceret: ipsa tñ
ṽitas ad hoc nos cõpellit. nã qḋ cõsequit totã spetiẽ
op3 q̃ sit q̃d naturale locutio aũt cõsequit totam hu
manã spẽm. ergo locutio in hoib⁹ est q̃d nãle: z mul-
tomagis in angelis: imo ex quo hõ est nãliter aial cõi
catiuũ ut in arguẽdo dicebat: z⁹ ex quo est aial nãliter
politicũ ut pbat in politicis. q2 ex hoc hõ maxime est
aial coicatiuũ z politicũ. q2 põt per sermonẽ exprime
re suos ꝯcept⁹: op3 q̃ sermo sit hoi nãlis: z multoma
gis locutio erit nãlis in angelis. Distinguem⁹ ergo de
nãli. q2 põt eẽ aliq̇d nãle in gñali z in spãli. in gñali q̇
dẽ nãle est hoi q̃ loquat: vñ z oẽs hoies loquunt. sed
in spãli q̃ loquat sic uel sic hoc est ab arte z ad placi
tũ. z iõ nõ oẽs hoies codẽ mõ loquunt. inde est q̃ cũ
in politicis dicat q̃ ꝺmo est dat⁹ hoi a nã. in piermẽ. di
cit q̃ uoces sunt ad placitũ. erit ergo ꝺmo a natura z
ad placitũ. sed a nã est in gñali ad placitũ in spãli. sic z
in angelis q̃ exprimãt per aliq̃ signa z per aliquos nu
tus suas cogitationes z suas affectiones est in eis na-
turale. sed q̃ exprimãt per hec signa uel per hos nut⁹
põt eẽ ad placitũ. Uel possum⁹ alr distinguẽ de natu-
rali q2 est naturale ꝺm aptitudinẽ. z est naturale ꝺm
actũ z pfectionẽ. ꝺm quẽ modũ distinguit phs de vir
tutib⁹ circa pn^m scõi ethicoz. dicẽs q̃ sic q̇dẽ sunt ṽ-
tutes naturales q2 sumus apti nati ad illas. sed perfe
cte sunt ṽtutes in nobis per assuetudinẽ. ita z in ppo
sito aptitudinẽ hẽm⁹ naturalẽ ad loquendũ ꝺm hanc
aptitudinẽ pficim⁹ per artẽ z per itellm istituẽdo uo
ces ad significãdũ. z iueniẽdo signa que sunt repñtati
ua cõceptionũ nr̃arũ. sic z in angelis aptitudine3 hñt
naturalẽ ut exprimãt suas ꝯceptiones per aliq̃ signa.
S3 hãc aptitudinẽ naturalẽ pñt pficẽ per artẽ z uo-
lũtatẽ. i. per signa artificialia z uolũtaria. uer3 quia
hoc spãliter querit qḋ nr̃a utrũ signa per que sit talis
exp̃ssio sint naturalia uel uolũtaria. iõ hoc mõ proce-
dem⁹ in q̃one nr̃a. q2 pmo resumem⁹ oẽs modos qui
bus põt loq̃ angelus. 2° enũabim⁹ modos q̃b⁹ põt lo
qui hõ: z ostẽdem⁹ quõ illi modi sũt naturales z quõ
nõ uolũtarij. 3° aliq̇d aptabim⁹ ad ipos angelos quõ
in eoz locutionib⁹ iuenit q̃d naturale z q̃d uolũtari-
um. 4° z ultimo pp argumẽta ostẽdem⁹ quõ signa p
que loquunt itelligẽtie pñt eẽ infinita. z quot z quõ
circa ea põt accidere mẽdaciũ. ¶ Propt pmũ sciẽ
dũ put põt patere ex dictis. angeli loquunt ul possũt
loqui qnque modis. loquunt eni pmo per cordis pa-
tefactionẽ. 2° loquunt formãdo itellectionẽ z ṽbu. 3°
loquunt formãdo itellectionis z ṽbi exp̃ssionẽ. 4° lo
quunt applicãdo ṽtutẽ suã ad aliqḋ corp⁹ sine trãsmu
tatione materie. 5° loquunt trãsmutãdo materiam. z
hoc q̇nto mõ loquunt duplr: q2 duplr pñt p trãsmuta
tionẽ materie suos cõcept⁹ manifestare. videlicet scin
dẽdo acrẽ z formãdo ibi uoces siue sonos. Secũdo
mõ hoc pñt reducẽdo humores z spũs ubi reseruant
fantasmata z imaginatiões ad pncipiũ sensitiuũ z ad
organũ fantasticũ. pñt eni loqui trãsmutãdo materiã
q2 pñt i aere exteriori uoces formare. Rursus pñt lo
qui trãsmutãdo materiã: q2 pñt in organo fantastico:
siue in ṽtute imaginatiua facẽ imagines appere. Pri-
mo mõ loquunt angeli soli deo/ oẽ cor patet. cogno-
scit eni deus ut diximus determinate z diffinite que
sunt in se indeterminata z idisticta. l3 ergo in corde an
geli siue in itellꝰ eius anteq̃ ipse angelus formet i se
ipso ṽba itelligibilia z itellectiones sint idistincte co
gitationes. deus tñ distincte cognoscit q̇cq̇d ex corde
angeli in futurũ exprimi debet. angelus ergo suũ cor
z suũ itellm pfecte nõ cognoscit nec nec est ei cor eius
pfecte patẽs ut actu z disticte cognoscat nõ solũ que
ibi actu z pñtialr formant sed ẽt que pñt ibi formari
z que in futuro ibi formabunt. Scdo mõ formando
ṽba itelligibilia z intellectiones loquit angelus sibi
z deo. nã si deus ipm cor videt anteq̃ ibi intellectio
nes forment: ꝯñs est q̃ videat ipm postq̃ sunt ibi in-
tellectiones formate. formãdo ergo itellectiones lo-

quitur angelus deo ⁊ loquit sibi in seipso: qꝛ non possunt eum latere intellectiones quas format. sed hoc modo non loquit vnus angelus alteri: qꝛ vnus angelus non cognoscit intellectiones alterius angeli. ¶ Tertio autem modo videlicet formando intellectionum expressiones loquunt angeli sibiinuicem. Sicut enim in potestate angeli est ꝯuertere se super quacūqꝫ vult specie ⁊ formare in seipso intellectionem: ita in potestate eius est conuertere se super quacūqꝫ intellectione ⁊ super quocūqꝫ uerbo intelligibili ⁊ formare eius expressionem. potest enim angelus ſm quodcūqꝫ suum uerbum intelligibile formare in seipso aliquod signum qđ erit expressiuum ⁊ manifestatiuum illius v̄bi: qđ signum alij angeli videntes percipiūt cogitationes ⁊ ꝯceptus illius angeli. ¶ Aduertēdum autē ꝙ sicut sup vno ⁊ eodem v̄bo ⁊ sup vna ⁊ eadem spē ⁊ sup eadē intellectione pōt se angelus ꝯuertere diuersimode: sic ſm diuersas cōuersiones poterit formare in seipso diuersas expressiones: utputa si aliquis angelus intelligat per spēꝫ uolatilis poterit se sup illa specie conuertere ut representat uolatilia generaliter: ⁊ ut representat hanc speciem uolatilis: utputa vulturē uel aquilam specialiter: ⁊ ut representat hunc singularem vulturem uel hanc singularem aquilam particulariter. per vnam enim ⁊ eandem speciem in se non diuersificatam: sed solum ſm ordinem uoluntatis in aliud ⁊ aliud relatam potest angelus diuersimode se cōuertendo diuersa intelligere. ⁊ qđ dictuꝫ est de specie intelligibili ueritatem habet de intellectione ⁊ de uerbo intelligibili. In vnico eniꝫ uerbo intelligibili in se non diuersificata sed ſm ordineꝫ uoluntatis in aliud ⁊ aliud relata potest angelus diuersa cognoscere. utꝝ autem possit illa cognoscere simul uel qualiter. ⁊ quomodo possit simul cognoscere plura. ⁊ quomodo nō est in anterioribus questionibus patefactum. ⁊ qđ dictum est de uerbo intelligibili ⁊ de specie ueritatē habet de ipsa intellectione. sed de expressionibus intellectionum siue de signis intelligibilibus per que loquitur angelus non sic est. nam quot modis se conuertit angelus super sua specie intelligibili. ⁊ quot modis refert suam intellectionem tot format illius intellectionis expressiones. non enim eandem expressioneꝫ nec idem signum intelligibile formabit angelus prout cōuertit se super speciem uolatilis ut representat omnia uolatilia generaliter ⁊ ut representat hanc specieꝫ uolatilis specialiter ⁊ ut representat hoc particulare uolatile singulariter: immo quot erūt ibi huiusmodi cōuersiones tot erunt ibi signa intelligibilia ⁊ intellectionum expressiones. ⁊ inde est ꝙ hu⁹ expressiones intellectionum siue hu⁹ signa intelligibilia sunt angelis patentia. sed ipse intellectiones ⁊ ipsa uerba intelligibilia sunt eos latentia: qꝛ qđ uerbū siue intellectio cōtinet vnitiue expressiones uerborum ⁊ intellectionū ꝯtinent sparsim ⁊ distincte ⁊ particulariter: ut si videat angelus superior in angelo inferiori speciem uolatilis esse factam in actu ⁊ videat intellectionem inde generatam ⁊ uerbum inde formatum bene scit ꝙ cogitat de uolatilibus. sed nescit utrum cogitet de eis generaliter. uel si de aliqua specie cogitat specialiter: uel de aliquo particulari singulariter. Sed postq̄ angelus format in seipso sue intellectionis expressioneꝫ ⁊ exprimit utrum cogitet de uolatili generaliter uel specialiter uel singulariter: ita ꝙ ſꝫ ꝙ uario modo cogitat: sic uario modo exprimit: tūc incipit alteri angelo per hu⁹ expressionem esse patens qđ prius erat latens. igitur hoc tertio modo loquendi formando intellectionum expressiones loquuntur angeli sibiinuicem. ¶ Quarto auteꝫ loquendi modo videlicet per applicationem virtutum ad aliqđ corpus sine trāsmutatione corporis loquuntur ⁊ angeli sibiinuicem. hꝫs enim duobus modis. videlicet tam per intellectionis expressionem q̄ per virtutis applicationem dum tamē fit illa applicatio sine transmutatione materie: ita possunt angeli loqui nobis. nam illas expressiones intellectionum quas formant videre non possumus: qꝛ nec habent fantasma nec sunt proportionate habentibus fantasma. Sicut enim ipsa essentia angeli est supra intellectum nostrum: qꝛ non possumus eam essentialiter intelligere: qꝛ nec est sensibilis nec proportionata sensibus: sic ⁊ quecunqꝫ sunt in eius essentia siue sint potentie siue perfectiones potētiaruꝫ: ut siue sint intellectiones siue expressiones intellectionum sunt improportionate nobis ⁊ latent nos. ⁊ sicut locutio angelorum facta per expressiones intellectionum latet nos: sic ⁊ locutio eorum facta per solam applicationem virtutis absqꝫ transmutatione materie ⁊ absqꝫ signo sensibili latet nos. naꝫ hoc modo ut diximus loquitur angelus qꝛ potest per suam applicationem virtutis varias figuras in celo empireo uł in aliquo alio corpore describere. nam ut patuit sicut quis potest in pergameno varias describere figuras quia potest ibi uario modo applicare attramentum: sic pari ratione poterit angelus in quocūqꝫ corpore varias describere figuras. qꝛ potest ibi uario modo applicare v̄tutē. potest enim pro sue uoluntatis arbitrio applicare suam virtutem ad partem alicuius corporis triangularem uel quadrangularem uel etiam alterius cuiuscunqꝫ figure. ⁊ ideo sicut nos loquimur per litteras applicando ad pergamenum diuersimode attramentuꝫ sic ipsi possunt loqui applicando diuersimode ad corpus virtutem suam. quare ut dicebamus sic impossibile eēt alicui loqui per litteras nisi videret attramētum quo descripte sunt littere. sic īpossibile est ꝙ angeli hoc modo locutionis loquantur hominibus. qꝛ nō possunt homines illas virtutes intueri per quas ſm varias applicationes fit varia descriptio figurarum. ¶ Sed quinto modo locutionis prout applicant v̄tutem suam transmutando materiā: siue prout loquūtur per sensibile signum ⁊ per materie transmutationem: siue illa transmutatio materie sit quantum ad organum fantasticum: qꝛ reducēdo spiritus ⁊ humores ubi reseruantur similitudines sensibilium ad hu⁹ organum faciendo ibi ex hoc diuersas imagines apparere siue sit talis mā̄e transmutatio qꝛ pn̄t in ipo aere exteriori diuersos sonos formare pn̄t loqui angeli ⁊ hoībus ⁊ sibiinuicē ut est per hīta manifestū. oīb⁹ ergo hꝫs modis dnque loquunt angeli. excepto ergo p̄mo mō loquēdi ꝓut loqtur angelus per solam cordis patefactionē: ſꝫ quē modū loquit soli deo: in quo mō loquēdi non ꝑꝑrie formant: nam ipsa v̄ba intelligibilia sunt signa rerum. ipse aūt exꝑssiones intellectionū ⁊ uarie descriptiones figurarum ſm variam applicationē virtutis ⁊ etiam varia signa sensibilia que fiunt ſm transmutationem materie sunt signa uerborum intelligibilium ⁊ ipsorum conceptuum. Sed aliter ⁊ aliter sunt omnia ista signa. Dicemus enim ꝙ angelus pōt loqui per signa quadrupliciter. qꝛ aliquādo loquit per signa intellectualia intrinseca ⁊ latētia. aliquando per signa intellectualia intrinseca ⁊ non latētia. aliquādo quidē per signa intellectualia que nec sunt intrinseca nec la-

tentia. Sed põt ⁊ quarto modo loqui per signa que nec sunt intellectualia nec itrinseca nec latẽtia sed sũt sensibilia extrinseca ⁊ patentia. nam ~~enim~~ angelus loquitur formãdo uerba intelligibilia siue intellectiones: sm quem modũ loquitur sibi ⁊ deo loquitur per signa intellectualia intrinseca ⁊ latentia. hu° enim uerba signa sunt qꝛ sunt repñtatiua naturarum rerum. intellectualia sunt quia sunt in ipso intellectu. intrinseca sunt qꝛ sunt in ipso angelo. latẽtia sunt qꝛ hu° uerba intelligibilia que sunt in vno angelo latẽt alium angelum qꝛ non põt vnus angelus per hu° uerba videre cogitatio nes alterius angeli. sed cũ angeli loquunt secũdo modo. videlicet per expressiones intellectionum hu° expressiones signa sunt qꝛ sunt signa expressiua ⁊ manifestatiua uerborum intelligibilium. sunt etiam talia signa itellectualia ⁊ itrinseca qꝛ sunt in ipso angelo ⁊ in itellectu eius: tamen non sunt latentia sed patentia qꝛ non latẽt alium angelũ sed patẽt ei. sed cum loquũtur angeli tertio modo per solam applicationẽ virtutis absqꝫ trãsmutatione materie loquunt per signa intellectualia sed non intrinseca nec latentia. figure enĩ descripte per hu° applicationem virtutis signa sunt quia sunt signa uerborũ intelligibilium: ⁊ intellectualia sũt ut appellemus intellectuale quicquid nõ potest comprehendi sensu sed intellectu. sed hu° signa non sunt intrinseca: qꝛ non sunt in ipso angelo sed magis sunt per applicationem virtutis ad corpus exterius. sunt etiã talia signa patẽtia cum per talia signa loquatur uel loqui possit uel patefacere possit conceptus suos alteri angelo. Sed quarto modo locutionis ut loquitur angelus transmutando materiam corporalem faciendo ibi apparere aliqua signa sensibilia in tali locutione loquitur angelus per signa: sed illa signa nec sunt intrinseca qꝛ sunt in materia exteriori. nec sunt intellectualia qꝛ sunt sensibilia. nec sunt latentia sed sunt patentia cũ per ea possit patere conceptus suos. ¶ Uiso quot modis loquuntur angeli ⁊ quomodo diuersimode loquuntur per signa: uolumus enumerare quot modis nos loquimur: ⁊ quomodo in locutionib° nostris est aliquid naturale uel uoluntariũ ut ex eis que sunt in nobis possumus ascendere ad ipsas locutiones angelicas quomodo ibi reperiat naturale ⁊ uoluntarium. vident enim sancti ut patet per Aug^m. 15. de trini. ca° 10. ⁊ 11. distinguere in nobis ~~diplex~~ uerbum. videlicet intellectuale: imaginarium: ⁊ sensibile. sed cum loqui idem sit ꝙ formare uerbum. quot modis uerba formamus tot modis ⁊ loquimur. vnde ⁊ Aug°. 15. de trini. ca°. 10. vult ꝙ non solũ loquamur exterius ore per uerba sensibilia. sed loquamur interius in corde siue ĩ intellectu per uerba intelligibilia. ⁊ sicut formatio uerbi intelligibilis dicitur locutio. ⁊ formatio uerbi sensibilis locutio uocatur. sic ⁊ formatio uerbi imaginabilis locutio dici potest. loquitur ergo intellectualiter: imaginabiliter ⁊ sensibiliter. sed accipiendo locutionem large pro quacũqꝫ manifestatione conceptuũ nostrorũ: possumus addere ⁊ quartum locutionis modum ut dicamus ꝙ loquimur passionaliter ut per passiones aggeneratas in nobis. nam per passiones in nobis factas angeli ⁊ demones multa possunt videre de cõceptibus nostris: ut si videat angelus uel demon ꝙ cogitamus de inimico ⁊ ~~in ponendo~~ ꝙ videat ꝙ cogitemus de fuga inimici. nescit tamen ut supra diximus si cogitemus de hu° fuga affirmatiue uel negatiue: qꝛ in intellectu affirmatio ⁊ negatio non habent distinctum conceptum sm se sed solum sm rationem ⁊ ordinem uoluntatis. sed hoc ꝙ angelus non cognoscit sꝫ se potest ei patefieri per passiones aggeneratas in nobis: ut si videat nos cogitare de fuga inimici ⁊ videat nos passionari passione calidi statim cognoscet ꝙ cogitamus de fuga negatiue. cognoscet enĩ ex hoc nos esse audaces. ideo cognoscet ꝙ non proponimus fugere. sꝫ si videat nos passionari passione frigidi cognoscet nos esse timidos: ⁊ cognoscet ꝙ nos cogitamus de fuga affirmatiue. cum ergo quatuor modis loquamur aliqua locutionum nostrarum est penitus naturalis: aliqua penitus uoluntaria: aliqua partim uoluntaria. Nam si loquamur: idest si patefacimus conceptus nostros per passiones talis patefactio siue talis locutio est naturalis ⁊ quantum ad passionum formationem: ⁊ quantum ad passionũ representationẽ. cum enim cogitamus de fuga inimici non est in potestate nostra nec subiacet omnino uoluntati que passio formetur uel aggñetur in nobis. qꝛ aliqui naturaliter sunt timidi: ⁊ aliqui naturaliter audaces. ⁊ timidi naturaliter passionantur passione frigidi eo ꝙ in timore refugit sanguis ad cor propter qđ remanent membra frigida. vnde ⁊ consueuerũt membra timẽtis tremere: qꝛ propter recessum sanguinis remanent nerui lassati ⁊ debilitati ⁊ infrigidati ut nõ possint bene cõiungere adinuicem membra. Rursus non solum aggeneratio talium passionum est quodãmodo naturalis qꝛ non est in potestate nostra: sed etiam ipsa representatio facta per tales passiones naturalis est. nam naturale est ꝙ infrigidatio dat intelligere timidum ⁊ cogitantem de fuga affirmatiue. calefactio dat intelligere audacem ⁊ cogitantem de fuga negatiue. talis ergo locutio est quodãmodo omnino naturalis. sed cuꝫ per uerbum sensibile ~~exprimitur~~ ~~uerbum~~ intelligibile talis locutio est omnino ad placitum ⁊ uoluntaria. ⁊ quantum ad uerborum formationem: ⁊ quantum ad uerborum formatorum significationem. quantum ad uerborum formationeꝫ qꝛ in potestate nostra est postꝙ cogitamus interius uerbum ~~sensibile~~ formare uł non formare exterius uerbum sensibile ita ꝙ ipsa uerborum sensibilium formatio est uoluntaria: sic etiam uerborum formatorum significatio uoluntaria est. nã ad placitum est ꝙ tale uerbum formatum exterius significet hoc uel illud. sic etiam representatio uerbi intelligibilis per uerbum imaginabiliter uoluntaria est ⁊ quantum ad uerborum formationem: ⁊ quantuꝫ ad uerborum formatorum significationem. uerbum enĩ imaginabile ipsiuꝫ leonis non appellamus ipm fantasma leonis: ~~uel non appellamus~~ ipsum fantasma leonis uel ipsum idolum formatum in fantasia: quia hoc non est ad placitum. sed uerbum imaginarium ipsius leonis possumus appellare hanc uocem imaginatam que est leo. huiusmodi autem uerbum imaginarium per quod representatur uerbum intelligibile est ad placitum: ⁊ quantum ad uerbi formationem: ⁊ quantum ad uerbi formati representationem. nam lꝫ non possimus intelligere leonem nisi formemus nobis fantasma leonis: possumus tamen intelligere leonem absqꝫ eo ꝙ imaginemũs hanc uocem leo: uel absqꝫ eo ꝙ imaginemur quamcunqꝫ aliam uocem sensibilem. Imaginatio ergo talis uocis est ad platitum. Rursus significatio per talem uocem imaginatam ad placitum est. Nam ꝙ hec uox imaginata que est leo significet naturam leonis uel aliquam aliam naturam ad placitum est. Possemus enim cuilibet rei nomen quodlibet imponere. locutio ergo passionalis

est quasi omnino naturalis. Sed locutio imaginaria
prout per uocem imaginatam. uel prout per uerbum
imaginabile exprimimus uerbū intelligibile est omni
no ad placitum. sic etiam locutio sensibilis prout per
eam representat uerbum intelligibile ad placitū est.
vno ergo modo loquimur oīno naturaliter. duobus
autē modis oīno ad placitū. duobus etiā modis lo-
quimur partim ad placitū ⁊ partim naturaliter. nam
per uerba intelligibilia prout per hu͛ uerba represen
tantur ipse nature rerum loquimur partim ad placi-
tum ⁊ partim a natura. nam uerborū formatio est ad
placitū. sed uerborū formatoꝝ representatio est a na
tura. nam in potestate nostra est intelligere per hanc
spēm intelligibilē uel per illā ⁊ formare hoc uerbuz
intelligibile uel illud. ita ꝙ q̄tum ad hoc ipsa uerbo
rum formatio subiacet beneplacito. sed uerboꝝ for-
matorū representatio nō est ad placitū sed a natura.
naturale est enim ꝙ per tale uerbū intelligibile ⁊ per
talē conceptū representet hec natura rei ⁊ nō alia. ⁊
ideo talia sunt eadē apud omnes. id enim idē ꝙ con-
cipit aliquis homo latinus de leone concipit hō gre
cus uel arabs. idem enim uerbū intelligibile de natu
ra leonis formāt arabes greci ⁊ latini. sic etiā locutio
per uerba sensibilia prout per hu͛ uerba exprimūtur
nō uerba intelligibilia sed uerba imaginaria ⁊ uoces
imaginate est partim ad placitum ⁊ partim a natura.
locutio ergo sensibilis per uerba exteri͛ prolata. vno
modo est penit͛ ad placitū. videlicet prout per talia
uerba sensitiua exprimūtur uerba intelligibilia. ⁊ ta-
lia uerba sensibilia non sunt eadē apud omnes qꝛ idē
uerbuz intelligibile apud diuersas figuras. siue apud
diuersas gentes exprimitur per aliud ⁊ aliud uerbuz
sensibile. alio modo hu͛ locutio sensibilis. videlicet ꝓ
ut per eam exprimitur uox imaginata siue uerbū ima
ginabile est partim ad placituz ⁊ partim a natura. nā
talium uerborum formatio est ad placitum. postꝗ
enim imaginati sumus aliquā uocem in potestate no
stra est exprimere illam uocem imaginatā per uo-
cem extra sensibiliter prolatā uel non exprimere cau
sati taliū uocuz formatarum uel talium uerborū for
matorum representatio ⁊ significatio non est ad pla-
citum. Nam leo ut est uox prolata nullā aliā uocem
imaginatā representat. sed solum representat seipsaz
in imaginatione cōceptā. ⁊ hoc est idē apud omnes.
hanc enim uocem imaginatam que est leo nullus po-
test sensibiliter extra proferre nisi formando hācque
est leo. ⁊ inde est ꝙ phus de significatione uocum vi-
detur sibi cōtradicere. naz in periarm̄. distinguit quas
dam uoces esse significatiuas ⁊ quasdam non signifi
catiuas. In scdo autē de anima diffinit uocē per esse
quid significatiuū. cum ergo qōlibet diffinitiuuz de-
beat uniꝰ predicari de diffinito. si esse significatiuum
est diffinitiuū uocis oportet ꝙ cōueniat omni uoci. ꝓ
pter qd̄ ad saluandū dictum phi oportet distinguere
de significatiuo. nam uox potest esse dupl͛r significa-
tiua. vno quidē modo prout significat uerbū menta
le uel conceptionem intellectus. ⁊ sic non omnis uox
est significatiua. qꝛ non omnis uox est instituta ad si-
gnificandū. alio modo dicit͛ uox significatiua. qꝛ uox
prolata significat seipsam in imaginatione conceptā.
⁊ sic omniꝫ uox est significatiua. qꝛ nulla est uox extra
prolata nisi sit prius in imaginatione concepta. ꝙ si
cogeret ex ore emittere aliquem strepitum sine con-
ceptione imaginatiua ille strepitus non esset uox sed
sonus tm̄. vnde ⁊ in secundo de anima in capitulo de
uoce dicitur ꝙ tussis non est uox. nam strepitum illū
quem cum tussimus sine imaginatione prīma proferi
mus. ideo talis strepitus non habet rationem uocis.
locutio ergo extra prolata licet per comparationem
ad uerbum intelligibile sit simpliciter ad placitū. per
comparationem tamē ad uocez imaginatā est ad pla
citum ⁊ non ad placitum. qꝛ in potestate nostra est ut
diximus formare uel non formare uocē exteriorem.
tamen q̄tum ad significationem ⁊ expressionem per
comparationem ad imaginationem ⁊ expressionem
non est ad placitum. immo quelibet uox exterius ꝓ-
lata determinate significat seipsam ⁊ non aliam uocē
in imaginatione conceptam. cuz ergo quadrupliciter
loquamur. videlicet per passiones in nobis aggene-
ratas. per uerba intelligibilia in mente concepta. per
uoces in imaginatione formatas. ⁊ per uerba sensibi
lia exterius prolata. Prima locutio per passiones in
nobis aggeneratas est quodammodo omnino natu-
ralis. Secunda autem locutio per uerba intelligibi-
lia in mente concepta est partim naturalis ⁊ partim
ad placitum. nam talium uerborum formatio est ad
placitum. eorum autem significatio uel representatio
non est ad placitum sed est ut exigunt nature rerum.
quia sicut res se habet ad esse ita ad cognosci ⁊ ad re
presentari. non enim quelibet representatio loquen-
do de representatione facta per uerbum intelligibile
est uel esse pōt cuiuslibet nature. sed determinata na
tura requirit determinatum intelligibile uerbū. Ter
tia autem locutio que fit per uoces imaginatas siue
per uerba imaginaria est simpliciter ad placitū. Sed
quarta locutio fit per uoces sensibiles extra prolataꝫ
cum possit referri ad duo ad imaginationem ⁊ ad in
tellectum. prout refertur ad intellectum est simplici-
ter ad placitum. sed prout refertur ad imaginationē
est ad placitum ⁊ non ad placitum. ut est per habita
iam declaratum. ¶ Habito quot modis loquuntur
angeli. ⁊ quot modis nos loquimur. ⁊ quomodo lo-
cutiones nostre sunt ad placitum ⁊ non ad placitum.
uolumus ex hoc procedere ad declarationem princi
palis intentionis videlicet quō locutiones angelorū
sint ad placituz ⁊ quomodo non. diximus enim ꝙ an
geli loquūtur quinqꝫ modis. videlicet per cordis pa
tefactionez prout loquuntur soli deo. per intellectio
nis formationem prout quilibet angelus loquitur si
biipsi. per intellectionis formate expressionez prout
vnus angelus loquitur alteri. per virtutis applicatio
nem prout etiam angeli possunt loqui ad se inuicez. ⁊
per transmutationem exterioris materie prout ange
lus potest loqui tam homini ꝙ angelo. ¶ Prima au
tem locutio est omnino naturalis. nam non est in po-
testate angeli claudere uel nō claudere cor suum deo
immo dato ꝙ nollet semper cor eius esset patefactū
deo. ¶ Secunda autem locutio prout loquitur for
mando intellectionem ⁊ uerbum intelligibile est par
tim ad placitum. ⁊ partim ad non placitum. nam q̄-
tum ad uerborum formationem est ad placitum. naz
in potestate angeli est conuertere se super aliqua spe-
cie ⁊ formare inde uerbum intelligibile uel non con-
uertere se ⁊ non formare hu͛ uerbū. sed q̄tum ad uer
borum formatorum representationem non est sim-
pliciter ad placitum. nam quodlibet uerbum forma
tum potest esse representatiuum cuiuslibet nature
rei. sed est ibi determinatus modus representandi.
ita ꝙ hoc uerbum representat hanc naturam: utpu-
ta naturam animalis uolatilis. aliud uerbum aliam
naturam utputa naturam animalis aquatici. ⁊ sic de
representationibus aliqs. attamen quia angeli pos-

sunt intelligere per species generum in uno ⁊ eodez uerbo possunt diuersa intelligere ſm ꝙ diuersimode se conuertunt super sua specie siue super suo uerbo intelligibili. ¶ Tertia etiam locutio que est per intellectionis siue per uerbi intelligibilis expressionez est etiam ad placitū ⁊ non ad placitum. nam q̄tuz ad talium expressionum formationem est talis locutio ad placitum. nam postq̄ angeli in seipsis formauerunt intellectiones ⁊ uerba intelligibilia in potestate eoruz est formare talium intellectionum ⁊ talium uerborū intelligibilium expressiones. sed q̄tum ad talium expressionum representationem hu⁹ locutio non est ad placitum: q2 non quelibet expressio est representatiua cuiuslibet uerbi intelligibilis uel cuiuslibet intellectionis. sed oportet ꝙ aliarum ⁊ aliarum intellectionum siue aliorum ⁊ aliorum uerborum intelligibiliū sint alie ⁊ alie expssiões. ¶ Quarta aūt locutio que fit per virtutis applicationem est simpliciter ad placitum. nam ꝙ angelus applicando virtutē suā faciat diuersas scriptiones in aliquo corpore est ſm suum beneplacitum. Rursus ꝙ ille descriptiones representēt hoc uel illud est etiam ſm angelorum beneplacituz. Sicut ergo nos possumus man⁹ nostras diuersimode applicare ad aerem ⁊ ſm alium ⁊ alium motū manuū possumus aliud ⁊ aliud significare. ita ꝙ omnis hu⁹ significatio est ſm placitum: ita ꝙ nullus motus manuum ſm se magis representat hoc q̄ illud. immo si uellemus quemlibet motuz manus possemus instituere ad q̄dlibet representandum. sicut etiam angeli ſm ꝙ diuersimode applicant virtutes suas ad aliq̄d corpus possunt per hu⁹ applicationes suos concept⁹ representare. quelibet tamen talis representatio erit ad placitum. ¶ Quinta etiā locutio que fit per trāsmutationem materie est etiam ad placitum. nam ꝙ uoces formate in aere representent hoc uel illud ad placitum est. Rursus ⁊ in organo fantastico possunt facere apparere non solum imagines sed etiam similitudines uocum. Si ergo loquantur per apparitionem imaginum non erit talis locutio simpliciter ad placitum. imago enim hominis non representat leonem. nec quelibet imago quodlibet representat. sed si loquantur faciendo in organo fantastico apparere similitudines uocum. ~~Si ergo loquantur per applicationem~~ talis locutio erit simpliciter ad placitum. In spiritibus enim ⁊ in humoribus reseruantur non solum imagines rerum. sed etiam similitudines sonorum ⁊ uocuz. sicut ergo possunt angeli aerē scindere ⁊ formare ibi uoces siue sonos sic possunt mouere spiritus ⁊ humores ubi reseruantur similitudines sonorum siue uocum ⁊ facere tales similitudines apparere in organo fantastico. propter quod talis locutio simpliciter ad placitum. q2 sicut ad placitum est ꝙ uoces extra formate significent hoc uel illud: ita ad placitum est ꝙ uoces imaginatiue uel ꝙ similitudines uocū in imaginatione existentes hoc uel illud significent. apparet ergo quomodo locutio angelorum est naturalis ⁊ quomodo non ⁊ quomodo signa ⁊ per que loquūtur angeli sunt naturalia ⁊ que non. quia uerba intelligibilia ⁊ expressiones uerboꝝ q̄tum ad eorum formationem sunt signa ad placituz sed q̄tum ad eorum representationem non sunt ad placitum. immo est ~~existentia~~ talium signorum ꝙ talia representent. descriptiones autem facte in exteriori corpore per applicationem virtutis ⁊ uoces formate in exteriori aere ⁊ similitudines talium uocum apparentes in imaginatione sunt simpliciter ad placitum. ⁊ q̄tum ad formationem ⁊ q̄tum ad representationem. ¶ Postq̄ declarauimus questionis ueritatem quomodo locutio angeli naturalis est ⁊ quomodo non propter argumenta ut dicebamus uolumus declarare si sit possibilis in hu⁹ signis processus in infinitū. ⁊ si possit circa talia signa accidere mēdaciuz. propter qd̄ sciendum ꝙ in uerbis intelligibilibus uel in ipsis intellectionibus non est possibilis processus in infinitum. nam sicut species intelligibiles in angelo non sunt infinite ita nec intellectiones nec uerba intelligibilia possunt esse infinita nisi forte per replicationem. nam cū angelus conuertit se super aliqua specie ⁊ format inde intellectionez uel uerbū intelligibile. si postea desinat cogitare ſm illaz speciem desinet ibi esse illa intellectio ⁊ illud uerbum intelligibile. ⁊ si rursus uelit supra eadem specie se conuertere iterū formabitur ibi hu⁹ uerbum ⁊ hu⁹ intellectus non eadem numero sed eadem specie. nam quorum substantia deperit non redeunt eadem ~~in~~ numero naturaliter loquendo. ⁊ q2 uerbum illud ⁊ illa intellectio desinit esse quando desinit angelus cogitare si rursus uelit cogitare de eodem rursus ut dicebamus formabitur ibi eadem intellectio ⁊ idem uerbuz. ⁊ q2 semper potest desinere cogitare ⁊ semper potest iterū cogitare de eodē semp replicabitur ibi idem uerbum ⁊ eadem intellectio nō numero ut diximus sed specie. per hu⁹ ergo replicationem uerba ⁊ intellectiones possūt ibi ire in infinitum: non ꝙ uerba que sunt ibi actu formata sint infinita. nam cū angelus non fuerit ab eterno sed incepit esse uerba formata ab eo non poterūt esse infinita. sed dicimus ꝙ ſm replicationem est ibi processus in infinituz: q2 semper potest desinere cogitare de aliquo ⁊ semper potest redire ut cogitet de eodem. ⁊ iteruz potest postea desinere cogitare ⁊ iterum postea desinere cogitare ⁊ iterum postea redire ut cogitet ⁊ hoc in infinitum. propter quod semper poterit replicare idem uerbum ⁊ hoc in infinitum. Sic ergo dicendum est ꝙ de ipsis intellectionibus ⁊ de uerbis intelligibilibus ꝙ non semper possunt formari alia ⁊ alia uerba in infinituz sed semper possunt ibi replicari eadem uerba modo quo dixim⁹ in infinitum. sed de ipsis expressionibus uerborum siue de ipsis signis intelligibilibus per que angelus manifestat suas cogitationes ⁊ suos conceptus non uidemus nec rationem nec causam quin talia possint ire in infinitum. nam ut diximus hu⁹ signa diuersificātur ſm diuersas conuersiones angelorum. nam ut posuimus exēplū. si angelus intelligat per spēz uolatilis ⁊ cōuertat se super hu⁹ speciē ad cogitandū de uolatilibus generaliter. si uelit hu⁹ cōceptū manifestare alteri angelo formabit in se expressionez illius cōceptus representantē qd̄ cogitat de talibus generaliter. Si vo sup eandē spēm se cōuertat ut cogitet de aliq̄ specie auiū specialiter ſz hu⁹ ꝯuersionē formabit expressionē aliā hoc etiā representātē. ſm igit̄ vnā ⁊ eandē spēm sūt multe. imo possunt esse infinite cōuersiōes. ⁊ q2 cuilibet ꝯuersioni respōdet ꝓpriū signū ⁊ ꝓpria expressio nullū vi icōueniēs: si tales expssiões uadāt in ifinitū: ⁊ potissime q2 per spēs q̄s hn̄t angeli apud se possūt ꝑticularibus cogitare. q2 ergo hu⁹ particularia possūt ire in ifinitū ⁊ expressiones in ifinitū ibunt ut si angelus cōuertat se sup spēm quā hz ad cogitandū de hoc particulari hoīe ⁊ uelit hu⁹ ꝯceptū alteri āgelo manifestare formabit in eo quedā expssio que ꝓpe repn̄tabit hoc ꝑticulare. ⁊ si iterū per eādē spēm uelit cogitare de alio particulari homine formabitur

etiam in eo alia expressio representans proprie illud aliud particulare. ⁊ quia ut diximus particularia possunt ire in infinitum nullum videtur inconveniens talia signa in infinitum ire. habent se enim hi' expressiones ⁊ hi' signa apud angelos sicut nomina se habent apud nos. sicut enim cuilibet particulari possumus imponere aliud ⁊ aliud nomen ⁊ hoc in infinitum sicut quelibet conceptum de re particulari. potest angelus exprimere per aliam ⁊ aliam expressionem ⁊ hoc in infinitum. quod non intelligendum est q expressiones actu formare possint aliquando esse infinite. quia nec etiam nomina imposita sunt vel esse possunt infinita. nam infinitum non dicit aliquid in facto esse sed in fieri. Sicut ergo continuum potest dividi in infinitum q non possit esse actu divisum in infinitum. sed quia semper potest dividi semper dividi ⁊ hoc in infinitum. sic nomina apud nos possunt ire in infinitum. quia semper possumus imponere alia ⁊ alia nomina ⁊ hoc in infinitum. sic ⁊ expressiones conceptuum ⁊ signa intelligibilia apud angelos quia nomina apud nos vadunt in infinitum quia semper possunt formare alia hi' signa semper alia ⁊ hoc in infinitum. differunt tamen representationes per nomina apud nos ⁊ representationes per expressiones conceptuum apud angelos: quia nomina apud nos sunt simpliciter ad placitum ⁊ quantum ad eorum formationem quia pro libito possum' ea formare vel non formare. ⁊ quantum ad eorum significationem ⁊ representationem quia hi' nomina secundum libitum nostrum sunt significativa ⁊ representativa rerum. sed expressiones in mentibus angelorum licet quantum ad earum formationem sint ad placitum quia possunt angeli hi' representationes formare quando volunt suos revelare conceptus: vel non formare quando volunt hi' conceptus occultare. representationes talium expressionum non sunt ad placitum immo determinate talis expressio representat talem rem: immo ipsa particularia quantumcunque sint eiusdem speciei non habent easdem expressiones. ⁊ inde est q in nostris nominibus coincidunt multe equivocationes. sed in illis expressionibus nulle equivocationes sunt. sed semper alii ⁊ alii conversioni respondet alia ⁊ alia expressio. Nam licet angelus per eandem speciem possit cogitare de hoc homine particulari singulariter ⁊ de alio etiam particulari singulariter non tamen hoc erit per eandem conversionem. sed prout se convertit super illa specie hoc modo vel secundum hanc conversionem. sed intelligeret hoc particulare prout super eandem speciem se convertit alia conversione intelliget aliud particulare. ⁊ quia numerus expressionum non correspondet numero specierum sed numero conversionum quot sunt ibi conversiones tot sunt ibi expressiones. attamen inter ipsas expressiones potest etiam esse differentia maior ⁊ minor. nam plus differunt particularia diversarum specierum ut hic homo ⁊ hic equus quam particularia eiusdem speciei. ut quam duo particulares homines. sic etiam ⁊ in ipsis expressionib' plus differrent expressiones representantes particularia specierum diversarum quam representantes particularia eiusdem speciei. attamen expressiones ille quantumcunque representent particularia eiusdem speciei non erunt expressiones eedem per se ⁊ secundum se representantes representent aliud ⁊ aliud particulare. videmus etiam simile quia licet multum conveniant facies hominum adinvicem nunquam tamen reperiunt due facies omnino similes. q ergo in particularibus eiusdem speciei invenimus differentiam secundum quantitatem ⁊ materialiter in illis expressionibus erit differentia absque quantitate. ⁊ in expressionibus igitur si quolibet particulare habet suam propriam expressionem. oportet q tales expressiones possint ire in infinitum. q si alicui esset hoc valde horribile. q huiusmodi processus possint ire in infinitum. de levi posset vitare infinitatem illam. Dicemus enim q si angelus intelligat per speciem generis volatilia erit aliqua expressio q representans conceptionem angeli. prout cogitat de omnibus volatilib' generaliter. ⁊ hoc q expressio non multiplicabitur. erit alia expressio representans conceptionem angeli prout per eandem speciem convertit se ad cogitandum de hac specie volatilia specialiter. ⁊ hec expressio multiplicabitur secundum multiplicationem specierum sub tali genere. videlicet sub genere volatili propter quod tales expressiones non ibunt in infinitum. quia nec ipse species volatilium in infinitum vadunt. sic ⁊ alia expressio representans hoc volatile particulare singulariter. ⁊ tales expressiones qui velit sustinere non ibunt in infinitum. quia diceremus q hi' expressiones non multiplicantur secundum numerum particularium sed secundum numerum specierum. Si enim volum' fugere processum in infinitum. dicemus q differt expressio per quam representatur hec particularis aquila ab expressione per quam representatur hec particularis vultur. cum ergo angelus vult representare diversa particularia diversarum specierum. format aliam ⁊ aliam expressionem sed particularia eiusdem speciei representant per eandem expressionem coniunctam expressioni aliorum ⁊ aliorum accidentium ut per unam ⁊ eandem expressionem coniunctam expressioni accidentium sortis representabit hunc particularem hominem qui est sortes secundum illam ⁊ eandem expressionem coniunctam expressioni accidentium platonis representabit hunc particularem hominem qui est plato. q si secundum hunc modum volumus salvare loquentes angelos. dicemus q angeli non sunt tante virtutis in representando quante sunt in intelligendo. quia in intelligendo intelligunt absque compositione ⁊ divisione. sed in representando suos conceptus aliis secundum hunc modum est ibi aliquis compositionis modus. patet ergo quid dicendum sit de processu in infinitum prout angelus loquitur secundum expressiones intellectionum. sed prout angelus loquitur applicando virtutem suam absque transmutatione materie certum est q illa signa vadunt in infinitum. nam cum figure vadant in infinitum quia ipse potest secundum qualibet figuram applicare virtutem suam ad partem celi empyrei vel alterius corporis. ut quia potest applicare virtutem suam ad partem huius corporis triangularem vel quadrangularem vel secundum figuras alias que vadunt in infinitum oportet talia signa in infinitum ire. sic etiam cum loquitur transmutando exteriorem materiam formando in aere exteriori vel faciendo apparere in organo fantastico sive in imaginatione similitudines vocum. oportet q ⁊ talia signa in infinitum vadant. quia infinitis modis potest variari vox in aere formata ⁊ infinitis modis per consequens possunt variari similitudines vocum. ¶ Ostenso autem quid dicendum sit de infinitate signorum. Restat ultimo declarare quomodo circa huiusmodi locutiones possit mendacium accidere. dicemus ergo prout angelus loquitur pure naturaliter secundum q cor eius est patens ipsi deo non potest ibi accidere mendacium quia deus non decipitur nec potest decipi in videndo cor ipsius angeli. sed in omnibus aliis locutionibus quantum est de se potest ibi contingere mendacium. si autem ibi mendacium accidere non potest hoc non est secundum se nec ratione sue

nature. sed ratione gratie in qua est angelus cōfirat⁹. nam sufficit ꝙ formatio signorum sit ad placitum ad hoc q̄ ibi mendacium accidat. nam licet cōceptiōes intellectus naturaliter representent sua signata ⁊ sint eedē apud oēs ~~actū~~ ex quo possum⁹ in mēte nr̄a formare ꝯceptiones quas uolumus possumus ſm tales conceptiones mentiri: ut si formamus conceptiones non consonātes rebus ut insipiens in corde suo mentitus fuit. nam in corde suo non est deus. sic ⁊ in proposito licet conceptiones in mentibus angelorum determinate representent sua signata ⁊ expressiones talium conceptionum determinate representent ipas conceptiones. cū unus angelus loquit̄ alteri nō mentitur quin talia cōcipiat qualia exprimit nec in hoc attendit mendatium. sed ibi potest esse mendacium q̄r ille expressiones ⁊ conceptiones nō sunt rebus cōsone ut potest cōcipere se uelle ⁊ exprimere se uelle q̄d nō uult q̄d patet per simile in nobis. nunq̄ enim possumus mētiri quin talia ꝓferamus qualia imaginamur. possum⁹ eniꝫ nō referre ꝙ imaginamur. Sed si ꝓferimus uoces exterius. opꝫ ꝙ ~~ꝓlatio~~ sit silis imaginatiōi q̄r nō potest esse exteri⁹ uox ꝓlata nisi ꝑus silitudo ei⁹ sit in imaginatiōe ꝯcepta. hoc tn̄ non obstante imaginādo ⁊ loquēdo mētiri posset. q̄r possumus imaginari ⁊ loqui que nō sunt reb⁹ cōsona. dicimus ergo certū esse ꝙ angeli ~~celici~~ nature sue nō ꝑut sunt confirmati per gratiaꝫ possunt alios decipere. possunt enim se dicere uelle que nō uolūt ⁊ possūt ꝓnūciare esse que nō sūt q̄d faciēdo mētiuntur. unde ⁊ demones ut damascenus dicit in multis mētiuntur. utrū aūt possint decipi ⁊ utrum possint mētiri nō solum ut demon loquitur alteri sed etiam ut loquit̄ sibi dici potest non esse inconueniens ꝙ demon decipiat̄ ⁊ ꝙ mentiat̄ ut loquit̄ sibi. nam q̄r nō habet uolūtatē ordinatā transgredit̄ limites nature sue ⁊ uult de aliquibus iudicare ⁊ putat ꝙ sic eueniet ꝙ putando potest decipi ⁊ mentiri.

Ad primum dicendum ꝙ ut patuit in questione precedenti nō est incōueniens ꝙ angelus non possit loqui uno angelo quin loquat̄ aliis angelis. imo ut dicebat̄ hoc est ex perfectione angelorū ꝙ locutiones quas un⁹ recipit alius participat. uel si un⁹ ꝑcipit locutionē quā ali⁹ nō percipit hoc est ex perfectione eius. ut si loquēs sit ita de superiori ordine ⁊ loquatur per talia signa uel per tā pauca ꝙ inferior nō possit per illa signa comprehendere ueritatē. ¶ Ad scd̄ꝫ dicendū: ꝙ locutio que est pure natura non est in potestate angeli. nam non posset angelus si uellet cor suū celare deo. alie autem locutiones prout sunt ad placitū sunt in potestate angeli. sed prout non sunt ad placitum non sunt in potestate. ut in potestate angeli est formare uerba intelligibilia. uel non formare uerba intelligibilia ~~uel non formare~~ expressiones illorum uerborum. ~~uel non formare~~ se postq̄ formata sunt uerba uel expressiones. oportet ꝙ determinata uerba representēt determinata signata ⁊ determinate expressiōes determinatas conceptiones. ¶ Ad tertiū dicendū: ꝙ exprimere intentioneꝫ est ex ipso intellectu ⁊ est ex ipsa uoluntate q̄r ipsa uoluntas mouet alias potentias ad actiones suas. ut ergo est ex ipso intellectu sic est quid naturale q̄r ea que sunt ex intellectu naturaliter representāt sua signata. sed ut est ex ipsa uoluntate sic est uoluntaria. ideo ut diximus formatio taliū expressionum est uolūtaria sed rep̄sentatio est naturalis. ¶ Ad quartum dicendum: ꝙ bene arguit argumētū prout locutio per quā loquit̄ angelus formando uerba ⁊ prout loquit̄ ad hunc finē ad manifestandū ſm indicia sue uoluntatis ꝙ talis locutio est magis uoluntaria q̄ naturalis. q̄r in potestate angeli est loqui sic uel non loqui. nō tamen arguit argumentum ꝙ nullo modo sit talis locutio naturalis. nam ut diximus formatio talium uerborū est uoluntaria. sed representatio est naturalis. ¶ Ad quintū dicendū: ꝙ natura est determinata ad unū. sicut ⁊ una expressio unū aliq̄d principaliter representat. sed ꝙ uadāt tales representationes in infinitum hoc est quia ⁊ ipse expressiones in infinitum uadunt. nam uidemus nos in istis sensibilibus ꝙ unum particulare reponit̄ per unam formam in specie. attamen si in infinituꝫ multiplicaretur particularia oporteret in infinitum multiplicari formas. ¶ Ad sextum dicenduꝫ: ꝙ uoluntas est causa taliū uerborū q̄tū ad formationem q̄r in uoluntate nr̄a est formare hoc uerbum uel illud. uoluntas tn̄ non est causa q̄tū ad eorum representationem. non enim q̄dlibet uerbum loquēdo de uerbo mentali ⁊ de conceptione intellect⁹ potest q̄dlibet representare. ¶ Ad septimū dicendū: ꝙ patuit in solutione principali quomodo talia signa sunt naturalia quomodo non. ⁊ quomodo circa ea possunt accidere mēdacia ⁊ quomodo non. ¶ Ad octauum dicenduꝫ: ꝙ si signa illa essent ita naturalia ꝙ nullo modo essent uoluntaria non eēt ſm ea locutio que nō eēt in potestate angeli. posset tn̄ eē ſm ea locutio que non esset in potestate eius ſm quē modū loquitur cor angeli deo quē latere non potest. attamē ut diximus signa per que loquitur āgelus nō sunt omnino naturalia q̄r q̄tum ad eorū formationē semper sunt uoluntaria. ¶ Ad nonum dicendum: ꝙ si mundus fuisset ab eterno fuissent particularia infinita ⁊ angelus potuisset de eis formare infinitas expressiones. sed ꝓpter hoc nō arguit̄ ꝙ tales expressiones ⁊ talia signa non sint aliquo modo naturalia: ut patuit in solutione quinti argumenti. ¶ Ad decimum dicēdum: ꝙ nō obstante ꝙ talia signa sunt aliquo modo naturalia angelus potest se occultare ⁊ angelo ⁊ demoni. naꝫ ut patuit angelus potest loqui formando intellectiones ⁊ uerba intelligibilia absq; eo ꝙ formet eorum expressiones ⁊ cū sic se habet sūt cogitationes eius occulte tam angelis aliis q̄ demonibus. ¶ Ad argumenta etiam in cōtrarium est respōdendum ⁊ primo ad primuꝫ. nā cum dicitur ꝙ cuꝫ cōclusio assimilatur minori dici debet ꝙ multomagis assimilari debet maiori. ut si maior est de contingenti ⁊ cōclusio erit de contingēti. ut si omne aial est cōtingenter albuꝫ ⁊ omnis homo de necessitate est aial sequitur ꝙ omnis homo sit de necessitate albus. sed q̄r contingenter. ab utroq; enim trahit aliquid conclusio a maiori ⁊ a minori. sic ⁊ si uolumus hoc adaptare ad propositum ⁊ dicere ꝙ in locutione uoluntas se habet q̄si maior que est principalior causa ⁊ intellectus quasi minor. dicemus ꝙ ab utroq; habebit aliquid ipsa locutio. naꝫ a uoluntate habebit ꝙ sit uoluntaria q̄tum ad uerborum formationeꝫ ab intellectu q̄d habebit ꝙ sit naturalis q̄tum ad uerborum representationem. ¶ Ad scd̄m dicendum: ꝙ per indeterminata ſm ꝙ hi⁹ non est locutio. signa ergo per que loquitur angelus si sunt uoluntaria q̄tum ad formationē q̄r formata sunt actu iā sūt determinata. ꝙ si illa signa sunt nālia q̄tum ad representationem nō est dubiū ꝙ oꝫ q̄r ſm ꝙ talia iam indeterminata. sed si hi⁹ signa sunt ⁊ uoluntaria non solum q̄tum ad formationē. sed q̄tuꝫ ad representationē. sicut pꝫ

cū loquitur per virtutis applicationē3.uel per materie transmutationē.tūc illa sunt determinata ⁊ representant aliquid determinate non ordine nature sed institutione uoluntatis. ¶ Ad tertium dicendum: ꝙ loqui naturale ⁊ in generali uel ſm aptitudinē3.naturale est enim homini ꝙ loquatur ⁊ ꝙ sit aptꝰ natꝰ ad loquendum.sed non est ei naturale in speciali ut non est ei naturale ꝙ sic loquatur.nec est ei naturale ſm actū ⁊ perfectionē ut circa principium solutionis diximus.hoc etiā modo loqui est angelo naturale ⁊ etiam est hoc angelo magis naturale si bene considerātur iam dicta. ¶ Ad quintum dicendū: ꝙ nāle est angelo ꝙ intelligat.tamen ꝙ intelligat hoc uel illud.hoc competit ei ſm placitū ⁊ ſm ordinē uolūtatis.sic etiā naturale est ei ꝙ loquat̃ attñ ꝙ loquēdo formet hec ṽba uel illa cōpetit ei ſm libitū ⁊ ſ3 ordinē uoluntatis.uel loqui ⁊ intelligere cōpetit ei ſm aptitudinem.tamē ꝙ ſm actum ⁊ perfectionē3 intelligat hoc uel illud ꝙ loquatur de hoc uel de illo cōpetit ei ſm ordinē uolūtatis.solū enim seipsum angelus naturaliter intelligit.Q̄ð aūt intelligat alia ⁊ ꝙ loquatur competit ei ſm ordinē uoluntatis.alia autē3 duo argumenta ꝙ angeli utroqꝫ modo loquantur naturaliter ad placitum ⁊ ꝙ sicut virtutes sunt a natura ⁊ a uoluntate sic locutiones angeloru3 possunt esse quodammodo a natura ⁊ quodāmodo a uoluntate gratia conclusionis concedimus.

Quartodecimo

querit̃.utrū angeli superiores illuminent inferiores.⁊ videtur ꝙ nō.qꝛ uel illuminarēt eos de rebꝰ inferioribꝰ ut de sensibilibꝰ uel de superioribus ut de intelligibilibꝰ ⁊ sensibilibus.nō qꝛ cū illa sint iferiora ⁊ sint omno subiecta cognitioni angelice q̃tum ad illa non indigent illuminari.nec de intelligibilibus qꝛ cū illa de se sint quedam lux q̃tum ad illa illuminari non indigent. ¶ P̄. scribitur in libro de causis ꝙ intelligentie intelligūt ſm modū substātie sue.ergo sicut loquimur de eorū esse ⁊ substantia,sic loquimur de eoru3 intelligere ⁊ operatione. Sed vnus angelus non indiget alio ratione sui esse nec ratione sue substātie.ergo non indigebit vnꝰ alio propter suum intelligere nec ꝑpter suam operationem ⁊ per consequens vnus non illuminat alium. ¶ P̄.si vnus angelus alium illuminaret.uel hoc eēt qꝛ vnus causaret lumen in alio uel qꝛ confortaret lumen alterius.non autem hoc esse potest ꝙ vnꝰ causaret lumen in alio qꝛ tunc angeli essent creatores.nam lumen illud qð vnus causaret in alio non posset educi de potentia materie.esset ergo productum ex nihilo ⁊ per consequens esset productum via creationis ⁊ angelus posset creare.nec etiam hoc fieri potest ꝙ vnus confortet lumen alterius qꝛ tunc lumen alterius debilitaret ⁊ per consequens caderet sub tempore qð est incōueniens. ¶ P̄.angelus ſm se est quoddam lumen qꝛ ipse intellectus agens de se est qðdam lumen.ergo multomagis angelus.sed si est qðdā lumen non indiget illuminari.ergo ⁊c̄. ¶ P̄.si vnus angelus illuminaret alium uel hoc esset qꝛ inferior illuminaret superiorē3.uel econuerso.nō qꝛ inferior superiorem qꝛ hoc nullus ponit.nec qꝛ inferior superiorem qꝛ maius lumen non illuminat minus sed obfuscat. ¶ P̄.eēntia diuina semp est presens angelis.nō ergo indigēt āgeli alia cōfirmatione luminis nec alia illuminatiōe. ¶ P̄.illuminari est qðdam pati ⁊ quedam receptio luminis.sed vnus angelus non recipit lumen ab alio.qꝛ uel reciperet lumē qð habet uel qð non habet.non qð habet.qꝛ ut probatur in libro de anima semper recipiens debet esse denudatum a natura recepti.nec qð habet.qꝛ tunc vnus angelus causaret lumē in alio.⁊ per consequens crearet. ¶ P̄.si vnus angelus illuminaret alium uel hoc esset lumine proprio uel alieno.non alieno qꝛ non habet auctoritatem super alieno lumine.nec proprio:qꝛ tūc perderet lumen suū. ¶ P̄.illud lumen per qð angelus vnꝰ illuminat alium uel est substantia uel accidens.nō substantia qꝛ si vnus angelus cōmunicaret alteri substantiam suam deficeret eius sb̃a ⁊ desineret ille angelus esse.nec est hꝰ lumen accidēs.qꝛ si posset vnus angelus cōmunicare suū accidēs alij sequeret̃ ꝙ accidens se extenderet extra sb̃am.est eni3 idem illuminare alium ꝙ cōmunicare ei lumē suū.sed vnus angelus nec sua3 sb̃am nec suū accn̄s pōt alteri cōmunicare.ḡ ⁊c̄. ¶ P̄.si angelus posset lumen alterius ꝯfortare posset in eo causare lumen.⁊ per consequēs posset creare.nam qui potest facere de calido magis calidu3 potest creare calorem.ergo qui potest confortare lumē ⁊ potest facere de minus illuminato magis illuminatum potest causare lumē. ¶ P̄.si vnus angelus illuminat aliū uel hoc est qꝛ causat in eo spēm uel qꝛ causat lumen uel qꝛ cōfortat lumē.nō qꝛ per spēm creat aliud lumē qꝛ tunc angelus esset creator.ergo solum hoc est qꝛ ꝯfortat lumē alteriꝰ.s3 ꝯfortatio luminis nō est facere nouū lumē:s3 est facē ꝑfectiꝰ lumē.ſm hoc ergo vnꝰ angelus nō faceret aliq̄d de nouo itelligere aliū angelū sed solū faceret ipsu3 perfectius intelligere. ¶ P̄.illuminatio est quidā motus qꝛ est quedā reductio.sed motꝰ nisi sit violētus nō est sine aliqua impressione.ergo si vnꝰ angelus illuminat aliū aliq̄d imprimit vnꝰ angelus in alio.sed illud qð iprimit nō potest ei de potētia materie educi.ergo est per creationē ꝑductū ⁊ ita angeli eēnt creatores qð est incōueniēs. ¶ Incōtrariū est qꝛ sic se h3 in hierarchia inferiori ut in ecclesiastica ꝙ vnus hō illuminat alium ⁊ hoc est ꝑfectionis in tali hierarchia.ergo multomagis erit in supiori hierarchia ut in angelica ꝙ vnꝰ illuminabit aliū. ¶ P̄.dionysiꝰ in pluribꝰ locis de angelica hierarchia vult ꝙ angeli superiores purgāt illuminant ⁊ perficiunt angelos inferiores.ergo ⁊c̄.

Rn̄deo dicendū ꝙ in hac questione sic ꝑcedamus ꝙ primo recitabimꝰ circa hāc differentiā dicta doctoꝝ. Postea ostēdemus quot modis vnꝰ hō pōt aliū docere ⁊ illuminare. Tertio de hijs que sunt in nobis ascēdemus ad ꝯsiderandū aliq̄ de angelis ⁊ de illuminatione angeloꝝ. ¶ Propter primū sciēdū ꝙ in sciētia angeloꝝ est tria ꝯsiderare.videlicet spēm intelligibilē.lumē intellectuale ⁊ cognitionē aggeneratā ex tali specie per tale lumē. Sic enim videmꝰ in nobis ipsis ꝙ in nobis est spēs intelligibilis ⁊ lumē intellectus agētis ⁊ cognitio aggenerata ex tali specie per tale lumē.Dicūt ergo quidā ꝙ cū dicimus ꝙ vnꝰ angelus illuminat aliū nō est hoc intelligēdū ꝙ causet in eo spēm uel ꝙ causet in eo lumen.qꝛ tunc angeli essent creatores.sed hoc intelligēdum est:qꝛ vnus confortat lumen alterius ⁊ confortando lumē eius facit eū cognoscere qð prius cognoscere nō poterat ⁊ per ꝯn̄s cāt in eo cognitionē quandā. Sed eadē difficultas est quō vnus possit lumē alteriꝰ ꝯfortare,⁊ quō possit cognitionē in eo cāre.vñ nō declarat̃ hic minꝰ notū per maius notū.ꝑpter qð dī cōmuniter ⁊ assignat̃ cōmuniter modus quō vnꝰ angelus possit lumē alteriꝰ cōfortare.Dicit̃ enim ꝙ sicut corpora cōtinuant̃ adinuicem ſm situm sine ſm

ordinem situalem. sic substantie spirituales continuantur adinuicē per intuitū siue per intuitionem. propter qḋ cōmuniter ponit̄. q꞉ sicut corpora se adinuicem cōfortant q꞉ sunt adinuicem debito modo situata. uel q꞉ sunt adinuicem cōnexa ⁊ continua. q꞉ vn⁹ carbo ignitus confortat aliū. nam citius extinguunt carbones igniti si sint ab inuicē separati ꝙ̄ si sint ad inuicē coniuncti. sic ⁊ substantie spirituales coniūcte ⁊ continuate adinuicē ꝼm contuitum se inuicem cōfortant: ⁊ potissime superiores confortant in lumine inferiores q꞉ habent lumen fortius ⁊ efficacius. sed hoc videt̄ solum ꝼm adaptationē dictū nec adaptatio videt̄ conueniens. nam ꝙ corpora continuata ꝼꝫ situm se adinuicem confortēt, uel vnū cōfortet aliud hoc est q꞉ vnuꝫ agit in aliud ut superiora corpora faciūt ad robur inferiorum q꞉ agūt ⁊ influunt in īferiora. uel si corpora aliqua adinuicem se confortāt. hoc est q꞉ disponūt exterius corpus ne contrarietur eis. ut si carbones igniti adinuicem confortant se. hoc est q꞉ calefaciunt aerem circundantem ipsos carbones ignitos qui calefactus non contrariat̄ calori carbonum ignitorū. sed magis eos in calore conseruat. Si ergo vnus angelus confortaret lumen alterius ꝼm hunc modū ut isti ponūt. tunc vnus angelus aliquid influeret ⁊ aliq̄d ageret in aliū sicut superiora aliq̄d influunt ⁊ aliquid agunt in inferiora. uel si hoc modo vnus angelus confortaret lumē alterius sicut superiorū corpa confortant ⁊ roborant inferiora. sed magis sicut carbones igniti se adinuiceꝫ confortant ⁊ roborant ⁊ tūc oporteret ꝙ vnus angelus aliquid ageret in aliqua re exteriori a q̄ depēderet confortatio luminis alterius angeli. sicut vnus carbo ignitus calefacit aerem existentem iuxta aliū carbonem ignitū quo calefacto magis confortat̄ calor illi⁹ carbonis igniti. neutrū autem istorum ponimus in angelis. non enim ponimus ꝙ vnus angelus aliquid agat uel influat in aliuꝫ angelum. sicut corpora superiora influunt in inferiora. q꞉ ut sepe diximus substātie spirituales ubi agūt ⁊ ubi influūt siue ubi operātur ibi sunt. Si ergo vnus angelus sic ageret ⁊ influeret in alium angelum esset vnus angelus in alio ⁊ illaberet̄ ei. qḋ nullus dicit. Rursus nō potest esse hi⁹ cōfortatio sicut se confortant carboneꝫ igniti. videlicet sicut vnus angelus aliquid operaretur in aliqua re exteriori a qua depēderet conseruatio luminis alterius angeli. nā hoc improbat̄ in arguēdo per plura argumēta. nā si hoc esset lumen angeli caderet sub tempore. ideo enim carbo ignitus calefacit aerem conseruat caloreꝫ ⁊ confortat alterius carbonis igniti. q꞉ calor carbonis igniti cadit sub tempore ⁊ debilitatur ex actione contrarij. inde est ꝙ talis calor in aere calido conseruatur. in frigido vo debilitat̄ ⁊ deficit. sed hoc esset ridiculum ponere ꝙ lumen angeli caderet sub tempore ⁊ ꝙ debilitaret ex actione cōtrarij. ¶ Viso quid doctores dicūt in hac materia uolumus enumerare modos quibus vnus homo potest alium docere ut ex hijs que sunt in nobis possimus ascendere ad inuestigandum aliqua de angelis. possumus autem dicere ꝙ vnus homo potest alium docere quadrupliciter. Primo indirecte imprimendo intelligibilem speciem. Secundo imprimendo lumen. Tertio formando propositioneꝫ. Quarto ⁊ ultimo confortando lumē eius. ¶ Primo ergo vnuꝫ homo potest alium docere imprimēdo indirecte in intellectū eius speciem intelligibilem. Dicimus autē indirecte. q꞉ directe ⁊ immediate vnus homo non potest mouere intellectum alterius. potest autem ipsum mouere mediate ⁊ indirecte q꞉ potest facere motū in sensu exteriori. in sensu auteꝫ exteriori moto mouet̄ fantasia qua mota mediante lumine intellectus agentis fit motus ⁊ fit receptio in intellectu possibili. ut si quis nunq̄ vidisset corpus duodecim penthagonorꝫ nec sciret quomodo tale corpus potest locari in spera via geometra cum hoc mouit posset formare tale corpus sensibile ⁊ posset formare sperā ⁊ posset ostēdere sensui exteriori alterius hominis quomodo tale corpus collocatur in spera. sensu autem exteriori hoc apprehendente fieret motus in fantasia. ita ꝙ in ipsa fantasia formaretur fantasma ⁊ idoluꝫ talis corporis. sic in spera collocabili. facto auteꝫ tali fantasmate in fantasia mediante lumine intellectus agētis fieret similitudo ⁊ species talis corporis in intellectu possibili. ⁊ inciperet intellectus intelligere quomodo potest fieri tale corpus ⁊ quomodo potest collocari in spera qḋ prius non intelligebat. ergo modo potest vnus homo docere ⁊ illuminare alium offerēdo exteriori sensui aliquaꝫ nouam speciem ⁊ ex hoc modo fantasiam ⁊ ulterius ex motu fantasie faciendo ꝙ recipiatur similitudo talis speciei in intellectu. ¶ Secūdo modo vnuꝫ potest docere aliū imprimēdo in intellectu possibili lumen intellectus agentis non directe ⁊ immediate sed indirecte ⁊ mediate. nam si ostensum est ꝙ potest imprimere specieꝫ offerendo exteriori sensui nouam speciem ~~ostensuꝫ~~ est ꝙ indirecte imprimat ⁊ lumen q꞉ intellectus noster possibilis semper recipiēdo speciem recipit̄ lumen q꞉ intellectus agētis. sicut ⁊ iste aer sensibilis non recipit species colorum nisi recipiat lumen corporale. sicut dicit commentator super tertio de anima. immo maior est connexio inter speciem intelligibilem ⁊ lumen intellectus agentis ꝙ̄ inter species coloris ⁊ lumen corporale. q꞉ licet aer non possit recipere species colorum sine lumine q꞉ color non potest mouere visum nisi ꝼm actum lucidi siue ꝼm aerem actu illuminatū. tamen lux potest mouere aereꝫ absq꞉ specie coloris. indiget enim color luce ut aerem moueat sed nō lux colore. sed in intellectu possibili nō sic est. nam ⁊ species indiget lumine ⁊ lumen specie. licet non propter eandem causam. species enim intelligibilis non potest recipi in intellectu possibili sine lumine intellect⁹ agentis immo: ut recipiatur species in intellectu possibili magis indiget lumine intellectus agentis ꝙ̄ indigeat species coloris lumine corporali ut recipiatur in aere: q꞉ color est per se visibilis. ꝙ autem non possit mouere aerem uel ~~elementum~~ sine luce. hoc est q꞉ imperfecte participat ~~materia~~ inuisibilitatis. ideo speciem suam visibilem non potest color imprimere uel generare in aere nisi aer sit actu lucidus ⁊ nisi sit actu dispositus per lucem. ideo color magis requirit lucem ut moueat aerem ⁊ visum ratione dispositionis materie ꝙ̄ ratione sui. sed fantasmata indigent lumine intellectus agentiꝫ ratione sui. q꞉ cum sint hic ⁊ nunc ⁊ sint in virtute organica materiali non participant ~~aliud~~ de actu intelligibilitatis. sed solum sunt intelligibilia in potentia. sed colores participant aliquid de actu visibilitatis sed participant illud imperfecte. ideo nō possunt agere nisi in materiā ualde dispositā. ꝓpter qḋ nō mouēt aerē nisi dispositū ⁊ actu lucidū. si ergo colores qui de se participāt aliquid de actu visibilitatis nō possūt mouere aerē absq꞉ luce ⁊ spēs que sunt silitudines colorū nō possunt recipi in aere sine lumine corporali. multomagis fantasmata

que nihil participant de actu intelligibilitatis non po
terunt mouere intellectum possibilez absqz lumine in
tellectus agētis. species igitur intelligibiles que sunt
similitudines que a fantasmatibus deriuate non po
terunt recipi in intellectu possibili absqz lumine intel
lectus agentis. Sic etiam lumen intellectus agentis
non pōt recipi in intellectu possibili absqz specie intel
ligibili. nam in anima que sunt magis coniuncta ꝛ pro
xima ſm naturam sunt magis distantia ſm cognitio
nem. ut anima que ſm naturam est sibi proxima ulti
mo se cognoscit. qz primo cognoscit obiecta. deinde
actus: postea potentias: ꝛ ultimo se. ita ꝛ lumen intel
lectus agentis lz ſm naturam sit coniunctum intelle
ctui possibili qz ille due potētie videlicet intellectus
agentis ꝛ possibilis in eadem substantia anime radi
cant tñ ſm receptionem: per quaz receptionē intelle
ctus possibilis cognoscit quodāmō remotiꝰ est ut ta
le lumen recipiat in intellectu possibili q̄ species intel
ligibilis. nam cum iste sit modus cognitionis anime
nostre qz non cognoscit nisi recipiendo: sicut anima no
stra non cognoscit ea que sunt in se nisi cognoscendo
alia. ita intellectus possibilis non recipit ea que sunt
in anima nisi recipiendo species alioruz. Lumen ergo
intellectus agentis qđ est in ipsa anima non recipitur
in intellectu possibili nisi mediantibus speciebus alia
rum rerum. Species ergo intelligibiles ut recipiātur
in intellectu possibili indigent lumine itellectus agē
tis ratione fantasmatum a quibus deriuātur que sunt
intelligibilia ꝛ in potentia ꝛ que sine tali lumine non
possunt mouere intellectuz possibilem. lumen ꝛ intel
lectus agentis ut recipiatur in intellectu possibili indi
get speciebus intelligibilibus: sed hoc propter aliam
causam. propter. s. modum cognoscēdi nostrum: ut qz
alia prius est apta nata cognoscere alia q̄ se. ꝛ etiam
oportet ꝙ intellectus possibilis qui est potētia cogni
tiua anime prius sit aptus natus recipere species alio
rum ab anima q̄ ea que sunt in anima. species itaqz in
telligibilis ꝛ lumen intellectus agentis prout compa
rantur ad receptionem intellectus possibilis sic se ha
bent ꝙ vnum sine alio recipi non possit. quare sic mu
tuo recipiuntur species intelligibilis ꝛ lumen intelle
ctus agentis in intellectu possibili qui potest agere ali
quid: quo acto recipitur species in itellectu possibili.
dicitur agere aliquid: quo acto recipitur lumen intel
lectus agentis. utroqz modo dicitur vnus homo aliū
illuminare ꝛ docere. uel qz aliquid agit ꝛ causat ꝙ in
tellectus eius possibilis recipiat species intelligibi
lis. ꝛ etiam qz agit ꝛ causat ꝙ recipiatur ibi lumen in
tellectus agentis. ¶ Tertio modo dicitur vnus ho
mo alium docere formando ipsas propositiones. naz
dato ꝙ quis haberet omnes species itelligibiles apō
se. non propter hoc sciret omnes propositiones que
possent formari ex compositione talium specierū. nec
etiam ex hoc sciret omnes debitas cōbinationes ſm
quas possent combinari huiusmodi species. sicut qui
sciret omnes litteras alphabeti nec sciret ꝓpter hoc
eas debito modo combinare: nec propter hoc sciret
omnia uocabula debita que possent formari ex com
binatione talium litterarum. Imaginabimus enim ꝙ
species in intellectu possibili se habent sicut membra
animalis diuisa ut imaginabatur Empedo. hoc mo
do. ergo vnus docet alium sicut natura formabat ani
malia apud Empedo. Natura enim siue amicitia apō
ipsum formabat animalia coniungendo adinuicez mē
bra animalis. quando ergo bene coniungebat mem
bra leonis cum ꝓprio corpore saluabatur anima. quā

do vō male coniungebat: ut quia coniungebat caput
leonis cum corpore bouis: tale animal sic formatum
saluari non poterat. sic apud intellectum nostruz ut su
pra tetigimus spēs diuerse sunt. quando ergo bene cō
iungimus eas formamus propositiones ueras: ꝛ ex il
lis propositionibus ueris possumus inuestigare ueri
tates rerum. ꝛ sicut quilibet apud seipsum potest spe
cies quas habet apud intellectum suum ordinate cō
ponere ꝛ hoc modo seipsum ducere in cognitionē ue
ritatis: sic potest vnus homo aliūm docere formando
propositiones ꝛ ordinate proponendo propositiones
formatas. nam ea que sunt in uoce sunt signa eoꝝ que
sunt in anima. sicut ergo magister ordinate proponit
discipulo uerba exteriora componendo ea ꝛ forman
do inde debitas propositiones: sic discipulus eo mo
do quo proponuntur uerba a magistro ꝛ formātur ei
propositiones: sic in intellectu suo componit species
intelligibiles ꝛ format inde debitas propositiones q̄s
informando illuminatur ꝛ docetur ꝛ ducitur in cogni
tionez ueritatis: sicut amicitia apud Empedo. aliquā
do male formabat animal qz male coniungebat mem
bra animalis: qz forte coniungebat caput cerui cum
collo simie: uel animal formabat forte male qz non so
lum non debite coniungebat membra. sed etiam quia
ea non debito modo ordinabat: ut forte qz ponebat
caput ubi debebat stare cauda ꝛ ecōuerso. sic ꝛ in ꝓ
posito magister male docet qz non debite format ꝓ
positiones: ut si non debite cōiungat uerba: uel si nō
ordinate proponat ea. sed si debito modo formet pro
positiones ꝛ coniungat debito modo uerba ꝛ ordina
te proponat ea tunc bene docet. est ergo hic tertiꝰ mo
dus docendi aliūz debito modo formare propositio
nes ꝛ debito ordine proponere propositiones forma
tas. ¶ Quarto modo vnus homo docet alium con
fortando ꝛ fortificando suum lumen intellectuale. nā
magistro credere non est scire immo est uenenum sci
entie. propter qđ in secundo metaphisice ubi enume
rantur impedimenta scientie inter alia impedimenta
potissime ponitur hoc esse impedimentuz credere te
stimonio famosorum. si enim quis credat se scire ali
quid qz aliquis famosus dicit illud nescit ꝛ ignorat il
lud. scire enim est causam cognoscere. hoc ergo modo
discipulus a magistro docetur de aliqua re: utputa de
eclypsi uel de aliquo alio si illam eandem causaz quā
magister nouit quare sit eclypsis noscat ꝛ discipulus.
Cuz ergo sit duplex modus sciendi. vnus inueniendo
causam: ꝛ alius inuentam causam addiscere. iste du
plex modus est in acquirenda scientia. qz omnis scien
tia acquirēdo uel inueniendo uel addiscēdo. ergo si
loquimur de sciētia prout est in acquiri est duplex mo
dus acquirendi ipsam. sed si loquimur de scientia in
acquisito esse non est nisi vnus modus habendi eaz. s.
scire causam. ꝛ quoniam illius est causa ꝛ eum non cō
tingit aliter se habere ex quo oritur dubitatio ex cu
ius solutione dependet tota ueritas questionis. nam
si inuenire ꝛ addiscere est eodem modo habere scien
tiam: qz est cognoscere causam. nam nescit inueniens
nisi cognoscat causaz: nec scit addiscens nisi causaz co
gnouerit. si ergo sic est dubitabit aliquis quare difficil
lius scit scientiam inuenire q̄ scientiam inuentam ad
discere. Est ergo diligenter aduertendum ꝙ lz per
vnam eandem causam per quam nouit inueniens no
uerit ꝛ addiscens. multo tamen difficilius est habere
scientiam inueniendo q̄ addiscendo: qz inueniens ha
bet intellectum sparsum ꝛ diuisum: addiscens intelle
ctum habet determinatum ꝛ vnitum. ꝛ qz virtus vni

ta fortior est seipsa dispersa: ideo ceteris paribus facilius est habere scientiam ad discendo q̄ inueniendo. vbi grana. nam in naturalibus ex effectibus deuenim᷒ in cognitionem cause: ⁊ ex admirari incipimus philosophari: utputa si videmus effectum aliquem ⁊ ignoramus causam admiramur ⁊ cogitamus quomō possumus causam inuenire ut quādo videmus eclipsim lune ⁊ ~~admiramur~~ causam admiramur ⁊ cogitam᷒ que possit esse causa q̄ luna eclipsetur. In hac autem cogitatione habemus sparsum ⁊ diuisum: ⁊ cogitam᷒ hinc inde quō possumus cām iuenire. Qȝ autem in inuētione talis cause sit intellectus noster sparsus ⁊ diuisus: patet in hijs qui assignauerunt causam eclipsis lune. nam aliqui assignauerunt causam eclipsis lune eius cōuersionē. aliqui eius extinctionem. aliqui autem assignauerunt causam ueram. videlicet terre interpositionem. dixerunt enim quidam lunam eclipsari propter conuersionem ponentes medietatem lune esse naturaliter tenebrosam ⁊ aliam medietatem naturaliter lucidam. ideo ut dicebant quando luna se ↄuertit ⁊ ostēdit nobis partem suam tenebrosam videtur nobis q̄ luna eclipset: propter que ſm istos nihil est aliud eclipsatio lune q̄ eius conuersio. alij autem assignauerūt causam eclipsis lune eius extinctionem. imaginabātur enim q̄ luna esset quidam lapis ardens uel quidā globus accensus. ideo crediderūt q̄ sibi in celestib᷒ flaret aliquando fortis uentus qui extingueret lunā. uel forte imaginabātur q̄ aliqua pars celi esset nimis humida: ⁊ ideo luna quando transibat per partes illas humidas extinguebatur ⁊ eclipsabatur. uel tertio poterāt hoc imaginari q̄ luna extingueretur non ex uento flante nec ex humido vnctuoso deficiente. videtur enim humidum aqueum extinguere humidum vnctuosum lumen fouere. si ergo sic loquētes de luna imaginabantur ipsam esse aliquod lumen igneum. hijs tribus modis poterant cogitare tale lumen extingui uel a uento flante uel ex humido aqueo corrumpente: uel ex humido vnctuoso deficiente. Aliqui autem causaȝ eclipsis lune assignauerunt. causam videlicet interpositionem terre. Ex hijs ergo apparet quomodo vidētes hunc effectum qui est eclipsis lune: ⁊ uolentes inuenire causam ~~quando~~ habuerunt intellectum ualde sparsum ⁊ diuisum: q̄ȝ retulerunt hunc effectuȝ in uarias causas: q̄ȝ aliqui retulerunt prelatum effectum in lune conuersionem. aliqui in extinctionem a uento flāte. aliqui in eius extinctionem ab humido aqueo corrūpēte ⁊ sic de reliquis causis. Rursus lȝ omnes hee cause sint fantastice preter interpositionem terre: attamen has causas fantasticas assignantes non statim inuenerunt eas. immo eoruȝ intellectus in diuersa ⁊ uaria ferebatur anteq̄ possent tales causas inuenire. habens ergo scientiam inueniendo nimis habet intellectum sparsum ⁊ diuisum. sed habens scientiam addiscendo: q̄ȝ proponitur ei determinatus effectus ⁊ illius effectus assignatur determinata causa non spargitur intellectus eius: sed modo vnito fertur in talem effectum utrum possit procedere ex tali causa ⁊ q̄ȝ ut dicimus virtus vnita fortior est seipsa dispersa ut pōt hēri ex decimaseptima propositione de causis. etiā intellectus grossus q̄ȝ vnitus facilius posset habere scientiam addiscendo q̄ intellect᷒ pspicax ⁊ subtilis. q̄ȝ sparsiȝ posset hēre sciām inueniēdo. hoc ergo quarto modo vnus homo docet ⁊ illuminat alium determinando ⁊ vniendo intellectum eius proponendo ei determinatum effectum ⁊ determinatam causam ne intellectus eius diuidatur ⁊ spgatur ad considerandū varias causas ⁊ q̄ȝ determinare ⁊ vnire aliquid hoc est ipsum confortare ⁊ fortificare: sic docens alium ⁊ illuminans ipsum dicitur illuminare intellectum eius ⁊ lumen eius intellectuale conformando ⁊ fortificando. immo si bene consideramus iste est potissim᷒ modus docendi confortare intellectum ⁊ itellectuale lumen vniendo ⁊ determinando ipsum proponendo ei determinatum effectum ⁊ determinatam causam ne debilitetur: ⁊ ne sparsim feratur in considerationem uariarum causarum uel uariorum effectuum. Naȝ sicut vnum effectum aliquādo referimus in uarias causas: sic ⁊ vnam causam referre possumus in uarios effectus. vnus ergo potissimus modus docendi ⁊ illuminandi alium est sic vnire ⁊ determinare intellectum ⁊ intellectuale lumen alicuius ⁊ vniendo ⁊ determinando confortare ⁊ fortificare ipsum. naȝ ⁊ tertius moduȝ docendi ⁊ illuminandi qui erat debitas ꝓpositiones formare ⁊ formatas ordinare ⁊ proponere ad hunc quartum modum reducitur. Nam intellectus hominis si habeat species intelligibiles apud se ⁊ ~~nolit~~ eas debito modo componere ⁊ inde propositiones formare ⁊ propositiones formataȝ ordiare statuere sollicitabitur ⁊ sparsim feretur aliqd cū quo cōponat ⁊ qualiter propositiones formet ⁊ qualiter ꝓpositiones formatas ordinet. Sed si alie debite propositiones formentur ⁊ formate debite ordinentur: non spargitur intellectus eiuȝ sed vnitiue feretur in ꝓpositiones propositas utrum sint bene formate ⁊ ordinate: propter quod facilius iudicabit de eis. sic etiam qui bene uellet subtiliter inuestigare primum etiā ⁊ 2ᵐ modum docendi ad hunc quartum modum reduceret. hic ergo est potissimus docendi modus vnire ⁊ determinare lumen intellectuale ne sparsim feratur: ⁊ ex hoc confortare ⁊ fortificare ipsum. ¶ Habito quot modis vnus homo potest alium docere ⁊ illuminare: ex hijs poterimus ascendere ad inuestigandum aliquid de illuminatione angelorum. Nam ex hijs que sunt in intellectu nostro apti nati sumus ad inuestiganda ea que sunt in substantijs separatis. vnde ⁊ Aug᷒. 9. de trini. cap°. 3. ait. q̄ anima cognoscit corporea per corporis sensum: incorporea per seipsaȝ. ⁊ cōmētator in. 3. de anima dicit q̄ si ignorata eēt natura intellectus possibilis ignoratus esset numerus substantiarum separatarum qđ non est intelligenduȝ de numero qui est species quantitatis qui causatur ex diuisione continui q̄ȝ talis numerus non est in substantiis separatis. sed intelligendum est de numero essentiali qui est multitudo ex vnitatibus que conuertunt cū ente. si ergo ipse numerus essentialis in angelis potest inuestigare a nobis ex natura intellectus possibilis: consequens est q̄ ⁊ ipse operationes angelorum ſm modum nobis possibilem apti nati sumuȝ inuestigare per ea que videmus in intellectu nostro. cū ergo vnuȝ homo ut ostensum est possit aliuȝ quadrupliciter docere ⁊ illuminare. videndum est quis illorum duoruȝ modorum possit ad angelos adaptari. constat autem q̄ primus modus qui est per impressiones speciei ~~ne~~ potest angelis competere cum intelligant per species innatas ⁊ nullam possint de nouo specieȝ recipe. Secundus etiam modus qui est per impressionem luminis ex eo q̄ simul cum ~~ipse~~ sit oportet imprimi lumē: nec potest angelis competere: q̄ȝ sicut non recipiunt species ab extra: ita nec lumen eis imprimitur per impressionem speciei. Tertius etiam modus qui est formando propositiones ⁊ propositiones formatas ordinando: nō potest etiam angelis competere: q̄ȝ non

intelligūt componendo ⁊ diuidendo: statim enim cum angelus conuertit se sub specie intelligibili intelligit naturam representatam per huiusmodi speciem ⁊ intelligit ea quibus est coniuncta illa natura. Restat ergo videre de quarto modo utrum possit vnus angelus alium docere ⁊ illuminare determinando ⁊ vniendo intellectum eius: ⁊ ex tali vnione ⁊ determinatione confortando ⁊ fortificando intellectum eius siue lumen intellectuale ipsius. propter quod sciendum ꝙ solus deus habet per omnem modum perfectam cognitionē de rebus. nos autem qꝛ pfectam cognitionem non habemus de rebus non statim in causa cognoscimus effectuz nec econuerso. ideo ne sparsim feramur fortificatur intellectus noster si determinate ꝓponatur ei effectus ⁊ causa: ita ⁊ angelus deficit ab omnimoda pfecta cognitione ita ꝙ non statim in causa ⁊ potissime in causa prima cognoscit omnem effectum. ⁊ quando determinate proponitur ei aliquis effectus: tunc illum eundem effectum ꝙ non poterat videre in hꝰ causa incipit ipsuz videre in ea qꝛ determinatus est intellectus eius qꝛ est vnitus: ⁊ ex hoc est cōfortatus ⁊ fortificatus. ⁊ ut magis descendamus ad propositum dicamus ꝙ illuminatio angelorum est de eis que relucent in deo potest ibi comprehendere superior angelus qꝛ perspicacior. non autem inferior: qꝛ minus pspicax est. Dicemus ergo ꝙ lz qlibet angelus videat totum deum. nullus tamen videt ipsum totaliter ita ꝙ nullus comprehendit ipsum. sed ſm ꝙ vidētes eum magis uel minus de lumine glorie plura uel pauciora possunt ibi cognoscere. omnia enim ibi relucent sed non omnia ibi relucentia quilibet comprehēdit. angeli ergo superiores qꝛ plus habent de lumine glorie aliqua vidēt ibi relucere ⁊ aliqua futura ibi cognoscunt que non possunt ibi cognoscere inferiores. propter qđ angeli superiores in ipso deo videntes illa futura dicuntur a deo immediate illuminari: ⁊ qꝛ de illis futuris angeli supiores docēt inferiores ideo dicūtur eos illuminare. hec ergo illuminatio hoc modo contingit. nam angelus superior videns aliqua futura in deo que non potest ibi videre angelus inferior illa futura determinate proponit ipi angelo inferiori. angelus autem inferior ferens intellectum suuz determinate in illa futura ex hoc confortatur ⁊ vnitur suus intellectus ⁊ suum intellectuale ꝙ lumen confortatuz incipit in ipso deo videre illa futura que prius ibi videre non poterat huiusmodi ergo illuminatio ut ꝙ vnus angelus illuminet alium nihil est nisi qꝛ determinat intellectum illius angeli ꝓponēdo sibi determinatos effectus qui relucent in ipso deo: tūc ille angelus qꝛ determinate fertur in certum aliquid: ex hoc congregatur magis ⁊ vnitur lumen suum ut possit illos effectus in deo videre. uere ergo vnus angelus illuminat alium qꝛ facit ipsum aliquos effectus videre ⁊ cognoscere quos prius videre non poterit. possumus autem ponere sensibile exemplum. nam in hoc principio vniuersali qꝛ est de quolibet affirmatio relucent omnes conclusiones. qꝛ nulla est conclusio que nō innitatur huic principio. ⁊ hoc principium quilibet homo ⁊ quelibet uetula potest scire totum ⁊ scit totum. nullus tamen homo potest ipsum scire totaliter: quia nullus potest scire omnes conclusiones que relucēt in hoc principio uel que possunt concludi per hoc principium. attamen ſm ꝙ vnus homo est magis uel minus perspicax ſm intellectum plura uel pauciora videt in illo ꝑncipio. quis ergo homo subtilia videt aliquam conclusionem in predicto principio quam non potest ibi videre vnus hebes. si ergo pspicax uellet docere hebetem non plus faceret nisi ꝙ simul cum illo ꝑncipio proponeret ei determinate conclusionem illam tunc ille hebes qui prius considerans de tali principio ⁊ habens intellectum suum sparsum ad ea que possēt ex illo principio elici: ideo non poterat illam conclusionem videre in illo principio quis uerissime ibi reluceret ⁊ uerissime posset concludi talis conclusio ex tali principio. sed quando iam determinate proponitur homini hebeti ⁊ grosso: huiusmodi conclusio tūc intellectus eius: qꝛ vnite ⁊ determinate fertur in cōclusionem illam: ⁊ tunc lumen suum intellectuale iam determinatum vnitum ad cognoscendum vnuz aliquid fortificatur ex hoc ⁊ incipit illam conclusionem videre in illo principio quam prius non videbat: qđ quilibet experitur in seipso: qđ si cognoscit effectū ⁊ vult cognoscere causam ꝙ spargitur intellectus eius cogitando nunc de hoc nunc de illo ut possit causam inuenire. sed si ꝓponat ei determinata causa respectu istius effectus: tunc qꝛ intellectus eius non fertur in aliquid vnum determinate ut in illam causam vnam propositam facile est sibi videre si ille effectus continetur in illa causa uel non. eodem etiam modo siquis sciret causam ⁊ uellet inuestigare effectus. uel si sciret principiuz aliquod ⁊ uellet inuestigare conclusiones que sequuntur ex illo principio spargeretur intellectus eius cogitādo nūc de hoc nūc de illo ut videret qđ posset ex illo principio elicere qui intellectꝰ sparsus ⁊ debilitatus forte nihil sciret ex tali ꝑncipio elicē ⁊ ꝯcludē. sed si proponeret ei determinata conclusio leue esset cognoscere utrum illa conclusio contineretur in illo principio. hoc ergo modo vnus homo docet alium ꝓponendo sibi determinatam conclusionem ⁊ determinatum principium: in quo principio incipit ille qui docetur videre conclusionem illam quam videbat suus doctor. addiscere ergo ut diximus non est credere doctori: sed est videre conclusionem in illo eodem principio ⁊ effectuz in illa eadem causa in qua videt suus doctor. sic ⁊ in proposito angeli superiores illumināt inferiores: qꝛ proponendo eis determinatos effectus in illo eodem principio ut in ipso deo ubi uerissime relucent effectus illi faciunt illos ibi videre huiusmodi effectus quos prius videre non poterant. crediderūt enim quidam ꝙ hoc modo superiores illuminarēt inferiores ꝙ denunciarent eis aliqua que ipsi ignorarēt non ꝙ illa denunciata ipsi inferiores viderent in deo: sed superiores ſm ipsos illa vident in deo. inferiores vō illa accipiunt a superioribus. ⁊ ideo ſm istos superiores angeli illuminantur a deo. inferiores vō a superioribus. sed hoc stare non potest. naz oportet ꝙ ⁊ ipsi inferiores cum illuminantur a superioribus videant in ipso deo illa eadem que vident superiores. naz ut diximus addiscere non est credere doctori sed est videre in causa: ⁊ in illa eadem causa in qua videt doctor. Si ergo angeli superiores inferiores illuminarent de aliquibus effectibus ⁊ illos effectus non viderent inferiores in deo: tunc superiores non docerent inferiores: nisi qꝛ inferiores eis crederent: nō ꝙ viderent in ipso deo ⁊ in ipsa causa illos eosdem effectus quos superiores vident. Rursus hoc etiam stare non potest: qꝛ illuminatio in angelis est de aliquibus futuris contingentibus pertinentibus ad ordinem gratie. talia autem futura cum sint contingentia in nulla causa sunt determinata nisi in solo deo: ſm quos non videant talia futura angeli inferiores in ipso deo nescient ea: sed poterunt credere uel opinari ea futura esse

Illuminatio ergo patrie sm hoc non esset apta & clara nec sm scientiam: sed solum sm credulitatem: q cum sit inconueniēs ponere oportet nos docere q in ipso deo inferiores angeli videant illa eadem de quibus illuminantur a superioribus. qđ omnino consonat uerbis Dionysij. 7. capº cel. hierar. ubi vult q purgatio & perfectio & illuminatio in angelis est diuine scientie assumptio. illa ergo eadem que sunt determinata in diuina scientia & in ipso deo incipiunt videre inferiores illuminati a superioribus illuminatio ergo est acceptio diuine scientie: qꝛ est acceptio scientie in ipso deo hoc etiam concordat communi modo loquendi: qꝛ illuminatio ut communiter ponitur est quidam motus & quedam reductio in deum. superiores ergo illuminant inferiores qꝛ reducunt ipsos in deum faciendo ibi eos aliquos effectus cognoscere quos prius nō cognoscebant. sicut ergo uere vnus homo docet aliū proponendo ei aliquos effectus & faciendo ipsum cognoscere illos effectus in illa eadem causa in qua ipse cognoscit. sic uere angelus superior docet & illuminat inferiorem faciendo ipsum cognoscere aliquos effectus in ipso deo in quo ipse cognoscit. ex quo patet q illuminare est idem q confortare lumen: & cōfortare lumen est idem q hiº lumen vnire & determinare q quomodo vnus angelus vniat & determinat lumen alterius est per habita manifestum. multo enim requiritur efficacius lumen q possit videre aliquos effectus in causa absq; eo q determinate proponātur ei illi effectus. & sufficit multo debilius lumen ad videndum aliquos effectus in causa si determinate proponantur effectus illi. vnde possemus dicere q homines subtiles immediate illuminantur ab ipsis causis: qꝛ in ipsis causis per seipsos vident effectus. grossi autem illuminantur per subtiles: qꝛ grossi per seipsos non possunt effectus videre in suis causis: sed reducuntur homines grossi in causas per subtiles proponendo determinatos effectus & determinatas causas incipiunt illos effectus per hiº propositionem factam a subtilibus videre in illis causis quos non videbant. sic etiā in proposito angeli superiores propter nimis perspicax lumen glorie dicuntur illuminari immediate ab ipso deo: qꝛ ipsi per lumen qđ habent vident multos effectus futuros in ipso deo quos angeli inferiores. & per lumen qđ habent debilius videre non possunt. angeli ergo inferiores illuminantur per superiores & reducuntur in deum per eos: qꝛ superiores angeli pponendo eis effectus illos quos ipsi vident in deo talibus effectibus sic propositis fortificatur eorū lumē eo q non fertur in varia: sed fertur solum in illos effectus ut ex hoc incipiant videre in deo tales effectus: per auxilium superiorum angelorum quos sibi prius videre non poterant. Si ergo auxilio superiorum angelorum adipiscuntur diuinam scientiam & incipiunt aliqua scire & videre in deo que prius non videbant: merito debent dici illuminati a superioribus angelis. posset autem deus si vellet quemlibet angelum immediate illuminare. & posset si vellet non uti auxilio superiorum angelorum ad illuminandum inferiores angelos. sed ipse vult ordinatissime agere & ideo vult inferiora siue inferiores angelos reducere in seipsum per superiores. nam superiores angeli sunt medij inter inferiores & deum. & lex diuinitatis est sm Dioᵐ inferiora in suprema per media reducere. q ergo deus sic agit & hanc legē seruat non est ex sui indigentia: quia posset preter hanc legem facere. sed hoc est ex benignitate sua qui vult dignitatem suam cōmunicare creaturis ut non sint ociose sed ut habeant actionem aliquam in sua inferiora. angeli ergo superiores aliquā actionem habent erga inferiores qꝛ eos illuminant & reducunt eos in deum: qđ faciendo sunt coadiutores dei qđ nō puenit ex idigētia dei sꝫ ex benignitate eiº.

Ad primū dicē dū q angeli superiores pñt illuminare inferiores de istis inferioribus ut de pertinentibus ad ecclesiam militantē. circa enim ipsos homines existentes in ecclesia militante multa sunt contingentia que sunt ignota ipsis angelis que ipsi angeli superiores sm diuinum beneplacitum vident in deo & de hoc illuminant ipsos inferiores docendo eos. angeli ergo superiores possunt illuminare inferiores de istis inferioribus siue de pertinentibus ad hanc ecclesiam militantem & illuminādo eos de istis inferioribus illuminant eos etiā de superioribus qꝛ ex hoc patefit eis diuina pordinatio & patefit eis multiformis sapientia dei que sic ordinatissime omnia operatur. Ad formam autem arguendi cū dicitur q angeli vident plene omnia ista inferiora. dici debet q uerum est que sunt presentia sed non plene vident omnia que sunt futura. immo de eis illuminantur superiores immediate ab ipso deo. inferiores autem a superioribus. Qđ autē arguit q non possunt inferiores angeli illumineri a superioribus de rebº supremis: qꝛ ille sunt lux. dici debet q diuina sapientia quedam lux est. attamen hiº lucem nullus angelorum comprehendit: sed in hiº luce superiores plura vidēt q inferiores de quibus possunt inferiores illuminare.

¶ Ad secundum dicendum q lꝫ operatio sit per modum substantie: qꝛ quelibet res agit ut est in actu & ut habet esse. tamen a pluribus dependet ipsa operatio q ipsa substantia. vnde non ualet si potest faber esse sine martello qđ possit operari sine ipso. nec ualet si discipulus potest esse sine magistro q possit sillogiçare & agere opera artis sine eo. lꝫ ergo quilibet homo intelligat sm modum intelligentie sue: uel sm modum sui intellectus: operatio tamen eius intelligibilis potest dependere & dependet a pluribus q intellectus eius. sic & in proposito indigent inferiores superioribus ad hoc q possunt aliqua intelligere. non tamē indigent eis ad hoc q possint esse. uel possumus dicere q cum dicitur in libro de causis q intelligentia intelligit sm modum substantie sue. intelligendū est de sua cognitione naturali. sed illuminatio de qua hic loquimur attendenda est sm cognitionem supernaturalem quam habent angeli in deo in quem reducunt inferiores per superiores.

¶ Ad tertium dicendum q superiores non illuminant inferiores q causent lumē in ipsis: sed qꝛ confortant & fortificent eorum lumen: non q lumen eorum debilitetur & cadat sub tempore sed fit talis fortificatio ex eo q superiores quodāmodo vniunt & determinant lumen inferiorum proponēdo eis determinatos effectus ut est per habita manifestum.

¶ Ad quartum dicendum q quilibet angelus de se est quoddam lumen. tamen inter lumen & lumen est differentia. qꝛ stella a stella differt claritate. prout ergo vnus angelus habet perspicacius lumen q alius potest alium illuminare modo quo diximus.

¶ Ad quintum dicendum q maius lumen obfuscat minus in corporalibus. nam ita disgregat visum maiº lumen q non sinit videre minus. vnde ex hoc minº lumen videtur non apparere. sed in intelligibilibus nō est sic: immo maius lumen facit ad intellectum minoris luminis. lꝫ enim cum vidimus ualde sensibile non possumus videre minus sensibile, tamen cum intelle-

ximus maxime intelligibilia non minus immo magis intelligunus infima ut .iii. de anima assignatur differē tia inter intellectum et sensum. talia ergo intelligibilia pro ut habent rationē maioris et minoris luminis nō se ipediunt nec se offuscant sed magis se iuvant et fortificant. ¶ Ad sextū dicendū ꝙ divina essentia semper est presens omnibus angelis: tñ ut sepius dictum est nullus eam comprehēdit: ideo minus indiget confortatione alterius ad hoc ꝙ cōfortatus possit ibi aliqua videre que non confortatus videre non posset. ¶ Ad septimum dicēdum ꝙ unus angelus non illuminat ab alio ex eo ꝙ recipiat novum lumē. nec directe ex eo ꝙ lumen eius augmentet: sed determinatur et unitur et ex hoc fortificat ut possit per suum lumen sic fortificatum aliqua cognoscere que non posset cognoscere per non fortificatum. Ad formam ergo arguendi dici debet ꝙ unus angelus non illuminat ab alio ꝙ recipiat lumē qd non habet qz non recipit novum lumen nec ꝙ recipiat lumen qd habet qz non fit talis illuminatio per luminis retentionem: sed per luminis cōfortationem. ¶ Ad octavum dicendum ꝙ unus angelus illuminat alium angelum per lumen ꝓprium. non ꝙ ei det partem sui luminis ita ꝙ debilitetur lumen suum. nec etiam dat ei totū lumen ita ꝙ ꝑdat lumen suum sed per lumen propriū qd habet angelus superior qd est lumē perspicacius videt aliqua in deo qd non potest videre inferior que visa proponitur inferiori quibus propositis determinat et fortificat lumē inferioris ut possit illa videre: et ex hoc dicitur ipsum illuminare. ¶ Ad nonum dicendū ꝙ lumen intellectuale ipsius angeli est aliqua pfectio substantie eius. perfectio autem substātie sive ipsum accidens non se extendit extra subiectum quantum ad eē sed bene se extendit extra subiectū quantum ad agere: ut calor in igne non se extendit extra ignem quātū ad esse: sed bene se extendit quantū ad agere qz agit in stuppam: uel agit in alia ab igne. sic et in ꝓposito lumen qd est in uno angelo non se extendit quantū ad esse extra subiectum illius angeli. sed bene se extendit quantum ad agere non directe sed indirecte. nō debemus enim imaginari ꝙ sic unus angelus illuminat alium sicut sol illuminat aerem qz causat in eo lumē. sed hoc est indirecte: ut qz angelus supior per suum lumē videt aliqua et ꝓponit aliqua angelo inferiori per que excitat angelus inferior ut unitive et determinate feratur in illa. et ex hoc ut diximus cōfortatur suū lumē et cognoscit ea que non posset cognoscere non confortato: et ideo dicit unus alium illuminare. ¶ Ad decimum dicēdum ꝙ istud illuminare non est ꝓprie et directe augmētare lumen sed magis est augmētare operationem luminis. nam unire lumen est fortificare ipsū ꝙ possit fortius agere: de quo videmus exemplum in corporalibus. fabri enim cum volunt fortiter calefacere ferrū spargūt aquam sup carbones. ꝓpter aquā autem superius superfusam calor ignis non exalat exterius sed tot᷒ reflectitur ad inferiora. faber ergo ꝓiciens aquam non proprie augmentat calorem ignis: sed unit qz facit ipsum calorem non exalare ad exteriora sed unitive se habere ad calefactionē ferri: ita ꝙ ille calor unitus augmentatus est circa operationem quam habet erga ferrum: qz fortius calefacit ferrum. sic et in proposito quando angelus superior proponit aliqua determinata ipsi inferiori unit lumen eius ut determinate feratur in illa et ex hoc lumen illud habet fortiorem actionem ad cognoscendum que sunt sibi proposita. sicut ergo faber per aquam non generat calorem: sed calorem unit et augmentat actionem ei᷒ sic unus angelus illuminando aliū non generat in eo lumen sed unit lumen et uniendo lumen augmētat actionem eius. Ad formam autem arguendi patet solutio ꝙ unus angelus non proprie augmentat lumen alterius qz non fortificat lumen alterius ipsum augmētando sed uniendo. ¶ Ad undecimum dicendum ꝙ ut patet unus illuminat alium confortando lumē. sed lumen confortatum habet perfectionem operationū non solum ut clarius intelligat: sed etiam ut plura intelligat: ut unus homo subtilis qui habet perspicaciam intellectus non solum clarius intelligit conclusiones elicitas ex aliquo pricipio ꝙ̄ alius homo grossus. sed etiam scit plures cōclusiones elicere ex illo principio ꝙ̄ grossus. et idem homo grossus si uniatur lumen suum: qz lumen sic unitum habet perfectiorem operationem poterit plura intelligere per tale lumen fortificatum ꝙ̄ per non fortificatum. ¶ Ad ultimum dicēdū ꝙ corpora non possunt seipsa movere ad aliqua. unde si moventur uel hoc est violenter et per impulsionem. uel hoc est naturaliter per aliquam forme impressionem. sed intelligentia que est nature intellectualis est supra se conversiva: propter qd movet seipsam ad aliquid agendum. unde non oportet ꝙ ei aliquid imprimatur. sed sufficit ꝙ ei aliqua ꝓponantur. Et hec de cognitione angelorum ad presens dicta sufficiant.

¶ Expliciunt questiones disputate de esse et essentia: de mensura angelorum: et de cognitione angelorum: edite a Fratre Egidio de Roma ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini. Venetijs impresse per Simonem de Luere nomine dñi Andree Torresani de Asula. 23. Maij. 1503. Feliciter.

Tituli.

¶ Tituli q̄onum dn̄i Egidij Romani De eē ⁊ eēntia.

Utrum sit dare plura principia simpl'r prima. Q.ō.I.
Utrum ab vno principio simplici possint ꝓcedē plura immediate. II.
Utrum a primo principio q̄d deus est possit aliq̄d produci ex nihilo. III.
Utrū alia agētia coopent aliq̄d in aliq̄ ꝓductione rerū vel totū immediate faciat deus. IIII.
Utrū creatura aliq̄ possit esse causa alicuius effectus ut sit ens ⁊ ut habeat esse. V.
Utrū deus possit coīcare creature ꝙ creet. VI.
Utrū creatio siue create sit idem ꝙ esse eius. VII.
Utrū eē forme accn̄talis sit idē cū ipsa forma. VIII.
Utrū essentia creature sit suum esse vel realiter differat ab esse eius. IX.
Utrum vnius rei vnicum sit esse. X.
Utrum possit creari esse sine essentia. XI.
Utrū creatura posset annihilari si non differret in ea esse ab essentia. XII.
Utrū possem⁹ saluare ꝙ creatura ꝓcederet a deo ex mera libertate arbitrij: vel cogeremur ponere ꝙ ꝓcederet ex quadam necessitate nature si non differret in ea realiter esse ab essentia. XIII.

¶ Tituli q̄onū de mēsura angeloꝝ.

Utrū euū siue eīnitas pticipata sit mēsura āgeloꝝ. I.
Utrum sit vnum euū oīum euiternorum. II.
Utꝝ euū sit idē ꝙ eē euitnoꝝ ⁊ q̄d addat sup ip̄z. III
Utrū euū in euiternis faciat per se predicamētū sicut q̄n̄. ⁊ utrum vnum reducatur ad aliud. IIII.
Utꝝ euū sit idē ꝙ suū nūc ⁊ in quo p̄dicamēto sit. V.
Utrū nūc eui ⁊ temporis differant realiter. VI.
Utrum in euo sit successio. VII.
Utꝝ āgelus q̄tū ad suas opatiōes m̄surer tpe. VIII
Utrū tēpus q̄d mēsurat opationes angeli sit compositum ex instantibus. IX.
Utrū tp̄s q̄d mēsurat opationes angeloꝝ sit in predicamēto qualitatis: vel in quo p̄dicamēto sit. X.

¶ Tituli questionū de cognitione angeloꝝ.

Utrū angelus intelligat se per eēntiam suam. I.
Utrū angelus itelligat alia a se per eēntiam suam. II.
Utrum angelus possit intelligere seipsum ⁊ alia a se per essentiam aliorum. III.
Utrū species vel habitus ꝯnaturalis sit illud per q̄d angelus intelligit alia a se. IIII.
Utrū species intelligibilis existēs in mēte angeli possit mouere intellectū eius ad intelligendum. V.
Utrū intellectus angelicus intelligat per species innatas vel a rebus acceptas. VI.
Utrū angelus possit intelligere plura simul. VII.
Utrū angeli supiores itelligāt per vniuersaliores species q̄ inferiores. VIII.
Utrū intellectus angelicus itelligat singularia. IX.
Utrum angeli cognoscant futura. X.
Utrum angeli cognoscant occulta cordium. XI.
Utrū angeli loquantur ⁊ qualiter. XII.
Utrum signa per que loquuntur angeli sint naturalia vel voluntaria. XIII.
Utrū angeli superiores illuminēt inferiores. XIIII.

Registrum.

A B C D E F G H I K
L M N O P Omnes quaterni.

Quinterni. 12.